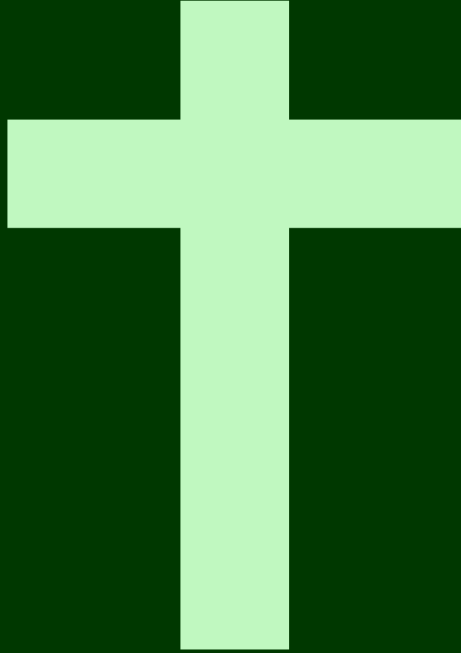

Tupana'ga
nhi'iãa

New Testament in Tenharim (BR:pah:Tenharim)

Tupana'ga nhi'iga
New Testament in Tenharim (BR:pah:Tenharim)

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tenharim

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tenharim [pah], Brazil

Copyright Information

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tenharim

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

3eb8a851-f633-5209-8712-862a9511e134

Contents

Mateus	1
MARCOS	93
Lucas	140
João	231
Atos	289
Romanos	360
1 Coríntios	392
2 CORÍNTIOS	422
Gálatas	445
Efésios	457
Filipenses	471
Colossenses	478
1 Tessalonicenses	487
2 Tessalonicenses	494
1 Timóteo	498
2 Timóteo	508
Tito	515
Filemom	520
Hebreus	522
Tiago	554
1 Pedro	562
2 Pedro	571
1 João	576
2 João	583
3 João	584
Judas	586
Apocalipse	589

MATEUSVA'EA OMOMBE'U JESUS CRISTO'GA O Evangelho de Mateus

*Jesus Cristo'ga ramonhava'ea
(Lucas 3.23-38)*

¹ Agwa ko Jesus Cristo'ga ramonhava'ea mombe'ua. Ymyahũ Tupana'ga e'i Jesus Cristo'ga pe: “Eko ti ġanduvihavuhuhetero Cristoramo,” ei ga hako. Cristo xa'e nhande Jesus'ga pe a'ero. A'ereki ga nhanderuvihavuhuhete'ga. Jesus'ga ko Daviva'ea rakykwe-poharamo Abraãova'ea rakykwe-poharamo no.

² Ymyahũ Abraãova'ea Isaqueva'ea po'ria hako.

Isaqueva'ea Jacóva'ea po'ria.

Jacóva'ea Judáva'ea po'ria Judáva'ea irũva'ea po'ria no.

³ Judáva'ea Peresva'ea po'ria Zerava'ea po'ria no. Tamarva'ea Peresva'ea yembora Zerava'ea yembora no.

Peresva'ea Esromva'ea po'ria.

Esromva'ea Arãova'ea po'ria.

⁴ Arãova'ea Aminadabeva'ea po'ria.

Aminadabeva'ea Nasomva'ea po'ria.

Nasomva'ea Salmomva'ea po'ria.

⁵ Salmomva'ea Boazva'ea po'ria. Raabeva'ea Boazva'ea yembora.

Boazva'ea Obedeva'ea po'ria. Ruteva'ea Obedeva'ea yembora.

Obedeva'ea Jesséva'ea po'ria.

⁶ Jesséva'ea Daviva'ea po'ria. Daviva'ea israelitasva'ea ruvihavuhuva'ea.

Daviva'ea Salomãova'ea po'ria. Uriasva'ea rembirekokwerava'ea Salomãova'ea yembora.

A'ereki Daviva'ea hambireko ahe pavëi.

⁷ Salomãova'ea Roboãova'ea po'ria.

Roboãova'ea Abiasva'ea po'ria.

Abiasva'ea Asava'ea po'ria.

⁸ Asava'ea Josafáva'ea po'ria.

Josafáva'ea Jorãova'ea po'ria.

Jorãova'ea Uziasva'ea ramonhava'ea.

⁹ Uziasva'ea Jotãova'ea po'ria.

Jotãova'ea Acazva'ea po'ria.

Acazva'ea Ezequiasva'ea po'ria.

¹⁰ Ezequiasva'ea Manassésva'ea po'ria.

Manassésva'ea Amomva'ea po'ria.

Amomva'ea Josiasva'ea po'ria.

¹¹ Josiasva'ea Jeconiasva'ea po'ria Jeconiasva'ea irũva'ea po'ria no. A'ea rupi Babilôniapeva'ea ruri otavuka Josiasva'ea re'yjava'ea pe ahe rerogwovo ogwyri pe he'yjuhuva'ea rerogwovo ahe mombytavo pevo.

¹² Babilôniapeva'ea ahe rerohorë Babilônia pe Jeconiasva'ea Salatielva'ea po'ria.

Salatielva'ea Zorobabelva'ea po'ria.

¹³ Zorobabelva'ea Abiúdeva'ea po'ria.

Abiúdeva'ea Eliaquimva'ea po'ria.

Eliaquimva'ea Azorva'ea po'ria.

¹⁴ Azorva'ea Sadoqueva'ea po'ria.

Sadoqueva'ea Aquimva'ea po'ria.

Aquimva'ea Eliúdeva'ea po'ria.

¹⁵ Eliúdeva'ea Eleazarva'ea po'ria.

Eleazarva'ea Matáva'ea po'ria.

Matáva'ea Jacóva'ea po'ria.

¹⁶ Jacóva'ea Joséva'ea po'ria. Joséva'ea Mariava'ea rembirekokwerava'ea. Mariava'ea ombo'a Jesus'ga. Ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo.

Nahã ko Jesus Cristo'ga ramonha mombe'ua.

¹⁷ Imbokwara'ara'ara'javame catorze ko Abraãova'ea rakykwepoharava'ea ojopy'rupy'ruavo. Aerẽ Daviva'ea ari. Daviva'ea arirẽ imbokwara'ara'ara'javame catorze ko Daviva'ea rakykwepoharava'ea ojopy'rupy'ruavo no. Aerẽ Josiasva'ea ari. Babilôniapeva'ea Josiasva'ea re'yjava'ea rerohoi Babilônia pe. Ahe rerohorẽ imbokwara'ara'ara'javame catorze ko aherakykwepoharava'ea ojopy'rupy'ruavo no. Aerẽ Cristo'ga ari.

Jesus Cristo'ga aragwera

(Lucas 2.1-7)

¹⁸ Jesus Cristo'ga aragwera ko nahã. Jesus'ga yembora rera ko Maria. Mariava'ea po'ria ahe'yembora pavêi omondo Mariava'ea Joséva'ea pe tahembireko ti hêa ga pavêi javo. Joséva'ea rembirekoa renonde Tupana'ga ra'uvapyryva Mariava'ea momburu'ai.

¹⁹ Hembireko gweri Joséva'ea Mariava'ea pavêi. Emo ikwahavame ahepuru'a Joséva'ea ojapyaka marã ti nehê javo. A'ero okokatuavo gwaramo ahe ei ovytyteri pe: “Apo hi po ti ji hêa hugwi a'ero nehê. Ndapotari reki ji hêambotegwetea,” ei ahe. “Nurã po ti ji pohinhimimi hêa hugwi hêa mombe'ue'yma ga pe,” ei ahe ovytyteri pe.

²⁰ A'ea rehe ahe japyakai. Kiro ahe kiri. A'ea rupi Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga jipiukari Joséva'ea pe. Joséva'ea gwepia katu Tupana'gapyrive'ga okiri pe a'ero.

—Terekyhyji ti enhimbirekohava hugwi Daviva'ea rakykwepoharamo, ei ga Joséva'ea pe. A'ereki pyry nde hêa rerekoi. A'ereki Tupana'ga ra'uvapyryva hêa momburu'a, ei ga.

²¹ Aerẽ po ti hêa gwa'yra'ga mbo'ari nehê, ei ga. A'ero ti eno hêara'yra'ga rehe Jesus. Ereki ga ko ahembopiro'yhara'ga. Na tuhê, ei ga. Ombopiro'y po ti ga ojiheve'ga gandekote'varuhua hugwi nehê, ei ga. Hahye'yma pe po ti ga ga nderohoi a'ero nehê, ei Tupana'gapyrive'ga Joséva'ea pe.

A'ea erame ga hoi Joséva'ea hugwi. Aerẽ Joséva'ea ma'êi.

²² Ipuru'a Mariava'ea gwembirekoe'yname. Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahûva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahû Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'i'ga mombe'gwovo. Ymyahû ahe ei hako:

²³ “ ‘Pehendu katu ti!’ ei Tupana'ga.

‘Ipuru'a po ti hêa akwaimbae'ga nderekoe'yvehêa nehê.

Aerẽ po ti hêa gwa'yra'ga mbo'ari nehê.

Ono po ti ga ga rehe Emanuel gareraramo,’ ei Tupana'ga,” ei ahe hako.

Garera ko Emanuel. A'ea ko: Tupana'ga oko nhande pyri.

²⁴ Aerẽ Joséva'ea ma'êi. Oko ahe Tupana'gapyrive'ga nhi'i'ga rehe toko ti hêa nhirembirekoro a'ero nehê javo. A'ero ahe Mariava'ea reruri gwonga pe toroju ti hêa pavêi javo.

²⁵ Ahe gweru tehe ahe ojipyri. A'ereki ahe ndogwerekoi ve Mariava'ea ahera'yra'ga mbo'aramo ahera'yrypy'ga. Ga rehe ahe ino'gi Jesus gareraramo.

2

Jaytata'ia kwahapyrava'ea

¹ Cidade de Belém me Jesus'ga ari. Jesus'ga re'yja'ga gwyri pe Judéia pe Belém u. Jesus'ga arame Herodesva'ea oko ganduvihavuhuro judeus'ga gwyri pe Jesus'ga

re'yja'ga gwyri pe. Jesus'ga arame jaytata'ia kwahapyra'ga nduri irupeuhua hugwi ogwyrā hugwi kwara ipora hugwi. Uhu ga cidade de Jerusalém me ovahema.

² Kiro ga ei pevove'ga pe:

—Kiroki ga oko judeus'ga nduvihavuhuheteaḡwamamo – mome ga? O'a ga aḡwamo. A'ereki ore orohepia jaytata'ia ipyahuva'ea kwara ipora koty. A'ea ko ga'ara kwahavuka ore ve ojipiukaro ḡwaramo jaytata'ia. Hepiaga ḡwaramo ore ruri timbohete ti ga javo, ei ga.

³ Ga'ea kwahavame ahepy'a ndukatui okoteheavo Herodesva'ea py'a judeus'ga nduvihavuhuva'ea py'a. Ndukatui cidadepeve'ga py'a no Jerusalémmeve'ga py'a.

⁴ A'ero ahe ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga mbojatykaukari ga mbuhuruka ojipyri judeus'ga mbo'ehara'ga ndeheve – kiroki ga ombo'e Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe. Ga ndurame Herodesva'ea pyri ahe ei ga pe:

—Kiroki ga pe Tupana'ga e'i ga ti toko ḡanduvihavuhetero javo – mome po ti ga ari nehē Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga? ei Herodesva'ea.

⁵ A'ero ga ei ahe ve:

—Belém me – kiroki cidade u oregwyrā pe Judéia pe – pevo po ti ga ari nehē, ei ga. Nahā ymyahū Tupana'ga nhi'iḡa mombe'uharava'ea ikwatijari hako. A'ereki Tupana'ga okwatijaruka ahe ve onhi'iḡa, ei ga. Tupana'ga e'i:

⁶ “Belémmeva'ero pécidade ndokoi huvihavarūiva'ea.

Huviha hete ko pécidade upa pende'yja'ga gwyri pe Judáva'ea rakykwepohara'ga gwyri pe Judéia pe.

A'ereki pécidadepeve'ga oko nhiremimo'ēhara'ga nduvihavaḡwamamo israelitas'ga nduvihavaḡwamamo.

Gwereco katu po ti ga pende'yja'ga nhaporemō okovo ḡanduvihavuhetero nehē.”

—A'ea ymyahū Tupana'ga ei ikwatijaruka onhi'iḡa mombe'uharava'ea pe hako, ei ga Herodesva'ea pe.

⁷ Ga horame Herodesva'ea jaytata'ia kwahapyra'ga mbuhunhimimukari ojipyri a'ero. Ahe ei ga pe:

—Gara rupi jaytata'ia jipiukari pe me iporame raikwehe? Takwaha katu ti ji, ei ahe ga pe.

A'ero ga imombe'ukatui ahe ve.

⁸ Ikwahapavame ahe ga mondoukari cidade de Belém me. Ahe e'i ga pe:

—Peho ti Belémmeve'ga pyri tayri'ga rekakatuavo. Ga repiagame ti pejora'ja ji pyri ga mombe'ukatupava ji ve a'ero, ei ahe ga pe. Jihi ti taho ga mboheteavo a'ero nehē no, ei ahe ga pe o'mbero.

⁹ Ahe rendupavirē jaytata'ia kwahapyra'ga hoi a'ero ogwovo Belém me. Ga horame jaytata'ia – kiroki jaytata'ia ojipiuka ga pe kwara ipora koty – kotihī akoja jipiukara'javi ga pe ogwovo ga nenonde ogwovo Jesus'ga rehei katu opytavo garuhava arimo.

¹⁰ Horyory hete ga jaytata'ia repiagame ogwovo ovahema tayri'ga ruhāi pe.

¹¹ Onga pype ga tayri'ga repiagi ga'yembora reheve Mariava'ea reheve. Nurā ga nenypy'andurugi garovai pyteri pe nde ko orehoheva'ero javo. A'ero ga imondohetei mbatera ga pe ḡwovapytymba'voga hyrua ipe'avo jugwi. Ouro ga imondoi ga pe. Incenso perfume apopyra ga imondoi ga pe no. Iru'ia perfume apopyra ga imondoi ga pe mirra.

¹² Aerē ypytunimo okirame ga Tupana'ga rendukatui. Kiro ga ga momoranduvi.

—Tapemombe'ui ti tayri'ga Herodes'ga pe. A'ereki ga ojuka pota tayri'ga. Tapejivyrā'javi ti Herodes'ga pyri, ei Tupana'ga ga pe.

Nurā oma'ērame ga hoi pehea rupi irūa rupi ogwovo ogwyrā pe timombe'uyme ti tayri'ga Herodes'ga pe javo.

Oho nhimi Joséva'ea Egitopeva'ea gwyri pe

¹³ Jaytata'ia kwahapyra'ğa horë Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga jipiukari Joséva'ea pe ahekiri pe. Ahe ve ga ei:

—Haite! Evy epo'ama! ei ga Joséva'ea pe. Eho ti ға nderogwovo tayri'ga gayhëa reheve. Eroho nhimi ti ға nderogwovo Egitopeve'ğa gwyri pe, ei ga. Pevo ti pepyta. Aerë jate po ti ji imondoukari nhinhi'igagwera pe me nehë pejora'ja ti Belém me javo. Po ti ji namondoi nhinhi'igagwera pe me nehë, tapejora'javi ti avo Belém me. A'ereki avo Herodes'ga tayri'ga rekaruka kiro. A'ereki ga ojuka pota tayri'ga, ei Tupana'gapyrive'ga Joséva'ea pe.

¹⁴ Oma'ë Joséva'ea ovy a'ero. A'ea rupi ypytunimo ahe tayri'ga rerohoi ga'yembora reheve ға nderogworogwovo Egitopeve'ğa gwyri pe.

¹⁵ Pevo ahe ға nderovahemi. Aerë ға nduvame Egito pe Herodesva'ea manoi.

Nahã ға hoi opytavo Egitopeve'ğa gwyri pe. Tupana'ga erame jate ға ndura'javi Egito hugwi. Nahã Tupana'ga ға mbuhurukara'javi Egito hugwi. Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ïpo'ruavo ymyahüva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahü Tupana'ga nhi'ïga mombe'uharava'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'ïga mombe'gwovo aerë po ti nahã javo. Ymyahü ahe ei hako:

“ ‘Egitopeve'ğa gwyr a hugwi ji jira'yra'ga mbuhurukari,’ ei Tupana'ga,” ei ahe hako.

Ojigwarai Herodesva'ea tay'riva'ea rehe

¹⁶ Omanoa renonde Herodesva'ea nhimonha'ngaranuhüi jaytata'ia kwahapyra'ğa ndehe. A'ereki ahe okwaha ji moandyandyi ға ojivyr a'jave'yma ji pyri javo. Dois anos ғweri tayri'ga rehe kiro. A'ea Herodesva'ea okwaha. A'ereki nanongara jaytata'ia kwahapyra'ğa omombe'u ahe ve ahe ға monhi'igame ojive. Nurã ahe osoldados'ğa mon-doukari cidade de Belém me Belém rembeyvyri hï pe no. Pevo ahe osoldados'ğa mon-doukari tojuka pa ti ға tapihama'ğa javo – kiroki tayri'ğa o'a jaytata'ia kwahapyra'ğa hepiagirë jaytata'ia. Ahenhi'ïga rupi soldados'ğa hoi a'ero tapihama'ğa ndepiaga. Ojuka pa ға tapihama'ğa – kiroki ға gwereko dois anos ojihe, kiroki ға ndogwerekoi ve dois anos ojihe no.

¹⁷ Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ïpo'ruavo ymyahüva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahü Tupana'ga nhi'ïga mombe'uharava'ea Jeremiasva'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'ïga mombe'gwovo aerë po ti nahã javo. Ahe e'i hako:

¹⁸ “ ‘Cidade de Ramá pe ға henduvi hëa jehe'oheterame ovy'are'yma.

Hahyahi hëajehe'oa.

Raquelhëa reki ojehe'o gwa'yrava'ea rehe.

Tegwete hëa ma'ngoma'ngohava.

A'ereki hëara'yrava'ea omanomba,' ei Tupana'ga,” ei Jeremiasva'ea hako.

Ojivy Joséva'ea Egitopeva'ea gwyr a hugwi

¹⁹ Aerë Tupana'ga José'ğa mbuhurukara'javi Egitopeve'ğa gwyr a hugwi. A'ereki pevo ға u Herodesva'ea manorame. Herodesva'ea manorë yvagipeve'ga jipiukari Joséva'ea pe Tupana'gapyrive'ga. Joséva'ea pe ga ei ahekiri pe:

²⁰ —Ahe omanomba kiro – kiroki ahe ojuka pota tayri'ga. Evy epo'ama! Eroho ti ға kiro a'ero tayri'ga gayhëa reheve. Erojivyr a'ja ti ға eje'yja'ğa gwyri pe Israel pe, ei Tupana'gapyrive'ga Joséva'ea pe.

²¹ Oma'eamo ahe vyri a'ero tayri'ga rerogwovo ga'yembora reheve ға nderojivya pevo jitehe ogwyri pe Israel pe ға nderovahema.

²² A'ea rupi Arquelau'ga oko Judéiapeve'ğa nduvihavamo Israel pe opo'ria py'rovo Herodesva'ea py'rovo. A'ea kwahavame Joséva'ea kyhyji Arquelau'ga hugwi. Ndo-jupotari ahe Judéiapeve'ğa gwyri pe a'ero. Ypytunimo okirame Joséva'ea Tupana'ga rendukatui. Kiro ga Joséva'ea momoranduvi.

—Terehoi ti Judéiapeve'ğa gwyri pe, ei Tupana'ga ahe ve.

Nurã Joséva'ea ndohoi pevo. Galiléiapeve'ğa gwyri pe ahe hoi Israel pe.

²³ Pevo ahe ruvi cidade de Nazaré pe tayri'ga pavēi ga'yembora pavēi no. Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ĩpo'ruavo ymyahũva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahũ Tupana'ga nhi'įga mombe'uharava'ea a'ea mombe'umbe'u Tupana'ga nhi'įga mombe'gwovo. Jesus'ga mombe'gwovo ahe ei hako:

“E'i po ti ęa ga pe nehē Nazarépeve'ga,' ei Tupana'ga,” ei ahe hako.
Ga u pevo a'ero.

3

*João Batista'ea remimombe'ua
(Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-18; João 1.19-28)*

¹ Aerē João Batista'ea rekoi ongae'yi me judeus'ğa mobatizavo. Tupana'ga nhi'įga mombe'uheteavo João Batista'ea rekoi Judéiapeve'ğa gwyri pe ongae'yi me.

² Hahyahi ahenhi'įga ahe erame:

—Pepohi tuhē ti pejikote'varuhua hugwi, ei ahe. Perojijijiyi ti pejeaporoęita pejikokatuavo Tupana'ga nhi'įga rendukatuavo. A'ereki Tupana'ga oko ęwerĩ nhanderu-vihavuhetero nhande repiakatuavo yvya koty nhande mongovo onhi'įga rupi, ei ahe ęa pe.

³ Ymyahũ Tupana'ga nhi'įga mombe'uharava'ea Isaíasva'ea omombe'u jipe João Batista'ea. Ahe e'i João Batista'ea mombe'unhoęwenondeavo hako:

“Hahyahi po ti ganhi'įga

ga erame ęa mbo'eavo ongae'yi me nehē,” ei Isaíasva'ea.

“E'i po ti ga nehē:

‘Pemboavujikwe ti pehea huvihava'ga pe
tuhu ti ga nhande pyri javo.

Pembohupi katu ti pehea ga pe,' e po ti ga nehē,” ei Isaíasva'ea hako.

Tupana'ga ra'ya'ga renondeva'ea e'i nhandepojoykaharete'ga ruraęwama pe. Tonhim-boavujikwe ti ęa garura renonde javo. A'ea pe ahe ei togwerojijiyi ti ęa gweaporoęita a'ea renonde javo.

⁴ Omongi João Batista'ea yuranuhũa'javuhuva'ea rava apopyra camelo rava apopyra. Aheku'ayvira ko ipira. O'u ahe tukura hehira reheve.

⁵ He'yjuhuve'ğa nuęanduri onhimongyavo João Batista'ea pyri ovahema. Uhu ęa cidade de Jerusalém hugwi. Uhuuhu ęa Judéiapeve'ğa gwyrã hugwi nhaporemõ no rio Jordão rembeyvyrã hugwi no.

⁶ Ahe renduvame ęa nhimombe'ukatui Tupana'ga pe jite'varuhu ji javo opohia jugwi. A'ero jate João Batista'ea ęa mobatizai rio Jordão pype.

⁷ Uhu he'yive'ğa ahe pyri no fariseus'ğa saduceus'ğa pavēi tianemobatiza ti ga javo. Gandura repiagame João Batista'ea ei ęa pe:

—Tiruahũ pendeaporoęita! Pe'euhu pe pejohupe pejikokatupotare'yma ęwaramo. Pe'e pe: “Haite! Xaho João Batista'ga pyri tianemobatiza ti ga. Nurã po ti Tupana'ga nonhimonha'ngaa'javi nhande rehe nehē. Ndahahyi po ti nhande ve a'ero nehē.” Nahã pe pe'e, ei João Batista'ea. Maraname pe euhui nanongarava'ea naerũ? Pe tuhē penhimbo'e nanongara rehe, ei João Batista'ea ęa pe.

⁸ —Jihi, ei João Batista'ea, kiro po ti ji ei pe me: Po pe ndapepotari hahyva'ea Tupana'ga nhimonha'ngarame pe ndehe, a'ero ti peko katu, ei ahe. Tapembopog-wea'javi ti pejite'varuhua pejikovo. Pe pohirame jugwi po ti Tupana'ga ei pe me nehē: “Ndovy'ari ęa okote'varuhua rehe kiro opohia jugwi herojijiyita ojeaporoęita. Nanhimonha'ngaa'javi ji ęa ndehe a'ero.” Nahã po ti Tupana'ga ei pe me a'ero nehē, ei João Batista'ea ęa pe.

⁹ –Tape'ei ti pejiyvyteri pe: “Abraãova'ea nhaneramonhamo oko. Tupana'ga oarõ hete Abraãova'ea. Nurã po ti Tupana'ga nonhimonha'ngai nhande rehe nehẽ.” A'ereki Tupana'ga ndokoi reki Abraãova'ea rymymino'ga ndehe ga ndekote'varuhurame. Po Tupana'ga ojipe'ga pota, a'ero Tupana'ga oapo kwaha aãa ita Abraãova'ea rymyminorõ ga mongovo, ei João Batistava'ea ga pe.

¹⁰ Kiro João Batistava'ea imombe'ui ojo'java'ea ga pe. Ga mbo'eavo ga ei:

–Akwaimbae'ga ombogwa gwerĩ jykwa'ria pyvõ tambo'aruka javo. Po i'yva ndogwerekoi yva'ikatua, a'ero po ti ga imbo'ari imondovo tata pype nehẽ. Na jitehe Tupana'ga pe nderekoãgwerĩ pe momboa tata pype hahyva'ea ruvihava pype pe pohire'yma gwaramo pejikote'varuhua hugwi pejikokatue'yma, ei João Batistava'ea ga pe imombe'gwovo.

¹¹ –Uhu po ti ga nehẽ – kiroki ga ji hohe hete huvihavuhetero gwaramo, ei João Batistava'ea. Ji ki a'e te okoteheva'ea. Jihi opomobatiza yhya pyvõ jate. Nahã ji ikwahavukari ga pe pepohira pejikote'varuhua hugwi pendeaporõgita rerõjijya reheve pendekokatua reheve. Gaha po ti pe pojkauka Tupana'ga ra'uvapyryva pe aerẽve'ga nehẽ. Nahã po ti ga pendekote'varuhua mombigukari pe mombryvuka nehẽ, ei João Batistava'ea ga mombe'gwovo ga pe.

¹² Kiro João Batistava'ea imombe'ui ojo'java'ea ga pe. Ga mbo'eavo ga ei:

–Trigo jara'ga gwereko japira mbovevehava opo pe tamboveve ti ji japira trigo hugwi javo, ei João Batistava'ea imombe'gwovo. Omono'ono'õ po ti ga oapoa trigo inhaãa hyrua pype nehẽ. Japira po ti ga imbokai tata pyvõ nehẽ. Ndogwevi po ti tata upa nehẽ, ei João Batistava'ea.

–Na jitehe po ti jihoheheteve'ga huvihavuhete'ga imboja'oja'ogukari pyryve'ga okote'varuhuve'ga hugwi okovo pyryve'ga pojkaharete'ga nehẽ, ei João Batistava'ea ga pe. “Tuhu ti pyryve'ga ji pyri yvagi pe upa avuirama nehẽ,” e po ti jihoheheteve'ga nehẽ, ei João Batistava'ea. “Toho ti okote'varuhuve'ga ji hugwi ogwovo tata pype hahyva'ea ruvihava pype opytavo pevo avuirama nehẽ ojivrye'yma,” e po ti jihoheheteve'ga nehẽ, ei João Batistava'ea Cristo'ga mombe'gwovo ga pe.

João Batistava'ea omobatiza Jesus'ga (Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22)

¹³ Aerẽ Jesus'ga ruri Galilíapeve'ga gwyrã hugwi ua rio Jordão pe. Uhu ga ovahema João Batistava'ea pyri tanhimobatiza ti ga javo.

¹⁴ A'ero João Batistava'ea ei Jesus'ga pe:

–Toromobatizayme po ti ji nehẽ. Ndehe ko oreruvihavuhetero. Nde po ti ji mobatiza hamo a'ero nehẽ, ei João Batistava'ea Jesus'ga pe novãa. Ako tehe ji nde pyri, ei ahe Jesus'ga pe. Maraname nde ruri ji pyri enhimobatizauka ji ve a'ero? ei ahe Jesus'ga pe.

¹⁵ A'ero Jesus'ga ei reki João Batistava'ea pe:

–Ji mobatiza tuhẽ ti kiro, ei Jesus'ga. A'ereki pyry nde ji mobatizai. Nahã po ti nhande rekokatui nhandekovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi nhaporemõ nehẽ, ei Jesus'ga João Batistava'ea pe.

–Kwa, ei ahe Jesus'ga mobatizavo.

¹⁶ Ahe omobatizarẽ Jesus'ga hemi yhya hugwi. Kotihĩ Tupana'ga ipe'ai yvaga ga pe. Kiro Jesus'ga hepiagi Tupana'ga ra'uva ijyvame ojihe. Inambua ja Tupana'ga ra'uva hekoi yvaga hugwi ijyvame ga rehe.

¹⁷ Nanime yvaga hugwi Tupana'ga nhi'ĩgi Jesus'ga mombe'gwovo.

–Agwa'ga ko jira'yra'ga nhiremia'nguhete'ga, ei Tupana'ga. Anhimohẽ hete ko ji ga rehe, ei ga.

4

*Diabo'ga omongo te'varuhu pota Jesus'ga
(Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13)*

¹ Aerē Tupana'ga ra'uva Jesus'ga rerohoi ongae'yi me Diabo'ga ti toko ga pyri javo. “A'ereki Diabo'ga ga mongo te'varuhu pota,” ei Tupana'ga ra'uva. A'ero ga rerohoi ga rerovahema pevo.

² He'yiva'ea quarenta ko Jesus'ga kiri pevo. A'ea rupi ga ndo'ui arimo ypytunimo no tanhi'i ti ji Tupana'ga pe javo. Quarenta Jesus'ga kirirē pevo ojuka ga ty'ara a'ero.

³ A'ero Diabo'ga ruri Jesus'ga pyri tamongo te'varuhu ji ga javo. Uhurame ga ei Jesus'ga pe:

—Ere'e jipe ndehe: “Jihi ko Tupana'ga ra'yramo.” A'ea nde ei, ei Diabo'ga. Gara'yramo ti ere kia pe ita pe a'ero: “Penhimbote ti a'ero pāoramo nhirembi'uramo.” A'ea ti ere jupe, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

⁴ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Nda'ei po ti ji jupe nehē, ei ga. Ymyahū Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoḡuka hako. Aherembikwatijara e'i:

“Mbatara ua pyvō jate rūi nhande rekoi.

Tupana'ga nhi'imbava rendukatua pyvō nhande rekoi,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga.

⁵ Aerē Diabo'ga Jesus'ga rerohoi cidadepyryva pe Jerusalém me a'ero. Yvate pe ga ga rerojiupiri gare'yja'ga jatykahavuhua rehe templo rehe ga mo'ama japyra rehe.

⁶ Ga rerovahemame pevo ga ei Jesus'ga pe:

—Ere'e jipe ndehe: “Jihi ko Tupana'ga ra'yramo.” A'ea nde ei, ei Diabo'ga. Gara'yramo ti epo japyra hugwi ehia a'ero. Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga po ti nanembohirukarahyi vyvyo nehē. A'ero po ti ndahahyi nde ve nde porame japyra hugwi nehē. A'ereki ymyahū a'ea Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoḡuka hako, ei Diabo'ga Jesus'ga pe. Aherembikwatijara e'i:

“Tupana'ga po ti ojipyryve'ga mondoukari nde pyri nehē.

‘Pea'ngu ti ga,’ e po ti ga ojipyryve'ga pe yvagipeve'ga pe nehē.

‘Pepyhy katu ti ga rerogwovo

tahahyme'i'i ti ga pe javo,’ e po ti Tupana'ga ojipyryve'ga pe nehē,” e'i aherembikwatijara, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

⁷ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ymyahū Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoḡuka hako. Aherembikwatijara e'i:

“Tupana'ga ko ndepojykaharete'ga.

Gareaporoḡita rehe jate ti eko.

A'ero po ti ga nde pokogi nehē.

Ejeaporoḡitatehea rehe rūi ti eko

ji poko ti kiro javo tehe Tupana'ga pe,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga Diabo'ga pe.

⁸ Aerē Diabo'ga ga rerohoa'javi. Yvate hete pe ga ga rerohoi ga rerojiupia vytytyruhua rehe. Pea hugwi Diabo'ga hepiukapavi vytytyve'ga nduvihava'ga gwyra Jesus'ga pe. Gagwyrakatukatua ga hepiukari no.

⁹ Kiro ga ei Jesus'ga pe:

—A'ea nhaporemō po ti ji imondo'i nde ve nehē. Po nde renypy'andurugi jirovai pyteri pe ji mboheteavo nde ko Tupanamo javo, a'ero po ti ji imondopavi nde ve nehē, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

¹⁰ —Satanás, ei Jesus'ga Diabo'ga pe. Nde Tupana rūi. Ejipe'a ji hugwi! Norombohetei po ti ji ndehe nehē. A'ereki ymyahū Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoḡuka hako. Aherembikwatijara e'i:

“Embohete ti Tupana'ga.
Gaha ndepojykaharete'ga.
Gaha jate ti embohete

ekovo ganhi'iga rupi jate,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga Diabo'ga pe.

¹¹ A'ero Diabo'ga hoi ogwovo Jesus'ga hugwi. Nanime Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga jipiukari Jesus'ga pe ga pokoga mbatera imondovo ga pe.

Galiléiapeve'ea na'ē Jesus'ga ombo'e

(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)

¹² Aerē ojipe'ga imombe'ui Jesus'ga pe.

—Ga João Batista'ga mongi cadeia pype ga Tupana'ga nhi'iga mombe'uro gwaramo, ei ga.

A'ea renduvame Jesus'ga hoi ojivya Galiléiapeve'ga gwyrri pe.

¹³ Pevo ga jijyi cidade de Nazaré hugwi ogwovo ojipe pe cidade de Cafarnaum me Galiléiapeve'ga gwyrri pe. Cafarnaum tuvi ypihua pyri lago da Galiléia pyri. Pevo ko judeus'ga nduvi Zebulomva'ea re'yja'ga Naftaliva'ea re'yja'ga pavēi.

¹⁴ Pevo Jesus'ga hoi Cafarnaum me. Nahā hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Isaíasva'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo. Ymyahū ahe ei hako:

¹⁵ “ ‘Pegwyrri pe herekoi pehea

– kiroki pehea oho ypiahu pe,’ ei Tupana'ga Zebulomva'ea re'yja'ga pe Naftaliva'ea re'yja'ga pe no.

‘Pegwyrri rekoi rio Jordão aherovai.

Ga ei pegwyrri pe Galiléia judeus'garūive'ga gwyrri gentios'ga gwyrri.

A'ea ga ei pegwyrri pe,’ ei Tupana'ga,” ei ahe.

¹⁶ “ ‘Ypytuna ja pe me pe ji kwahave'yma gwaramo.

Kiro po ti kojahua ja pe me pe ji kwahava gwaramo nehē.

Peko pe omanove'ga ja ji ve ji kwahave'ymame.

Kiro po ti ji jikwahavukari pe me

imbokojahuavo peakagi pe nehē,’ ei Tupana'ga,” ei Isaíasva'ea imombe'gwovo hako.

¹⁷ Omombe'u jipe ahe Jesus'ga hoa Cafarnaum me. Uvame cidade pe Cafarnaum me kiro Jesus'ga ga mbo'embo'ei. Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo ga ei ga pe:

—Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi, ei ga. Perojijyjijyi ti pejeaporogita pejikokatuavo pejikovo Tupana'ga nhi'iga rupi. A'ereki Tupana'ga pe ndepia katu gweri penduvi-havuhuhetero yvya koty pe mongovo onhi'iga rupi, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga omo'emo'ē ypy gwemimbo'eharamo

(Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11)

¹⁸ Aerē Jesus'ga hoi ypiahu pe Galiléia pe ogwovo yembeyvyrri rupi. Ohorame Jesus'ga mokonha'ga ndepiagi Simão'ga André'ga reheve. Ga ko onhoirū'ga. Simão'ga pe ga e'i no Pedro. Pirareheva'ero gwaramo Simão'ga imombori ipypira pira mboahava tipyhy pira javo.

¹⁹ Ovahemame ga pyri Jesus'ga ei ga pe:

—He pejijo ti ji rupi nhiremimbo'eharamo. A'ero po ti pe ji mombe'ui ojipe'ga pe nehē no. Pira pe peru oji'i. Kiro po ti pe ojipe'ga mbuhurukari ji pyri nehē toko ti ga Jesus'ga nhi'iga rupi javo, ei Jesus'ga ga pe.

²⁰ —Kwa, ei ga.

Nambegwei ga hoi imboahava reja ogwovo ga rupi okovo garemimbo'eharamo.

²¹ Hehemo'i Jesus'ga hoi ogwovo yembeyvyrri rupi ojipe'ga ndepiaga Tiagova'ea João'ga reheve. Ga memei ko onhoirū'ga. Ganduva'ga ko Zebedeu'ga. Ga pavēi ga apygi yharuhua pype japokatua'java oapoa imboahava. Ovahemame ga pyri Jesus'ga nhi'igi Tiagova'ea pe João'ga pe no toko ti ga nhiremimbo'eharamo javo.

²² Nambegwei ġa hoi yharuhua reja gwuva'ga reja no ogwovo Jesus'ga rupi okovo garemimbo'eharamo.

*Jesus'ga ombo'e ahe imombiga karugwara
(Lucas 6.17-19)*

²³ Ojipejipea pe Jesus'ga hogahoi Galilíapeve'ġa gwyrá rupi hete ogwovo. Ġajatykahai pe ga hogahoi ġa mbo'eavo Tupana'ga nhi'iġa rehe. Pyryva'ea ga imombe'ui ġa pe Tupana'ga pe poko katu pota penduvihavuhuhetero javo.

—Perojijyjijyuka ti pejeaporoġita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehē imomboá pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhuhetero nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

Karugwaraparavuhua Jesus'ga imombipavi ġa hugwi no. Ipopoakare'ŷve'ġa ga ġa mbopopoakari no. Nahā ga rekoi ġapyteri pe.

²⁴ A'ero he'yjuhuve'ġa imombe'umbe'ui nahanahā Jesus'ga ġa pohanoġi javo. A'ero Síriapeve'ġa nhaporemó ikwahavi no itetirūave'ġa nderupava Jesus'ga pyri. He'yjuhu karugwara ġa pe. Hahy paravuhu ġa pe no. Anhaġa omongo aha ojipe'ġa ojeaporoġita rupi jate ojipe'ae'yma ġa hugwi onhimongyavo Diabo'ġapyriva'ea. Ojipe'ġa akaġi pe mbipeuhu ġa mboheagwyriva. Ojipe'ġa nopo'ami. Nomyi tuhē ġa upa. Ġa nhaporemó ġa ġa nderuri Jesus'ga pyri topohano ti ga ġa javo. Jesus'ga omombi pa ġa hugwi a'ero ġa mongokatua'java.

²⁵ He'yjuhuve'ġa hogahoi Jesus'ga rupi onhimongyavo. Uhu ġa ga pyri Galilíapeve'ġa gwyrá hugwi Dez Cidades hugwi no Jerusalém hugwi no Judéapeve'ġa gwyrá hugwi no rio Jordão aherovaja hugwi no. Nahā ġa nduri ogwoogwovo ga rupi onhimongyavo.

5

*Pyry hete ġa pe, ei Jesus'ga
(Lucas 6.20-23)*

¹ Onhimongyve'ġa ndepiagame Jesus'ga jiupiri vytyra rehe. Pevo ga apygame garemimbo'ehara'ġa nduri ga pyri tihendu ganhi'iġa javo.

² Ombo'embo'e ga ġa kiro.

³ A'ero ga ehetei ġa pe:

—Pyry hete ġa pe – kiroki ġa e'i ikwahava oyvytera: “Tupana'ga ji pokogame jate po ti ji rekokatui nehē.”

Ga erame na ojikheteavo Tupana'ga rehe pyry hete ġa pe.

A'ereki ġanduvihavuhuhetero Tupana'ga gwepia katu ġa imombyryva ġa pe, ei Jesus'ga.

⁴ Pyry hete ġa pe – kiroki ġa okoveveuhu ojehe'gwovo.

A'ereki ġa ko Tupana'ga remimbohoryva'javaġwama, ei Jesus'ga.

⁵ Pyry hete ġa pe – kiroki ġa oko nhyrō onhimbohete'e'yma.

A'ereki yvya koty Tupana'ga remimondoagwama ġa pe ga ero ġwaramo, ei Jesus'ga.

⁶ Pyry hete ġa pe – kiroki ġa oko katu pota hete okoheteavo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi.

A'ereki ġa ko Tupana'ga remimombyryvaġwama, ei Jesus'ga.

⁷ Pyry hete ġa pe – kiroki ġa ojipe'ġa porogwety.

A'ereki ġa tuhē ko Tupana'ga rembiporogwetygaġwama, ei Jesus'ga.

⁸ Pyry hete ġa pe – kiroki ġa gweaporoġita katu Tupana'ga reaporoġita rehe jate xako javo.

A'ereki ġa Tupana'ga repiagaġwama, ei Jesus'ga.

⁹ Pyry hete ġa pe – kiroki ġa onhoarōuka hete ojipe'ġa pe.

A'ereki a'ea Tupana'ga eaġwama ġa pe. “Ga ko jira'yra'ġa,” e po ti Tupana'ga ġa pe nehē, ei Jesus'ga.

10 Pyry hete ġa pe – kiroki ġa pe ojipe'ġa okote'varuhu.

Ga ndekoro ġwaramo Tupana'ga nhi'iġa rupi ojipe'ġa te'varuhuro ġa pe.

Pyry hete ġa pe – kiroki ġa pe ġa ite'varuhu.

A'ereki ġanduvihavuhhetero Tupana'ga gwepia katu ġa imombyryva ġa pe, ei Jesus'ga.

11 –Pyry hete pe me ġa ete'varuhurame pe me. Ga imondorame hahyva'ea pe me pyry hete pe me. Ite'varuhuparavuhuva'ea pe nhaporemō ti ġa ei pe me o'mbero nehē pe ndekoro ġwaramo jireheva'ero. Ga erame na pyry hete pe me, ei Jesus'ga ġa pe.

12 –Pejoryjory hete ti ġa jigwarairame pe ndehe nahā. A'ereki Tupana'ga gwereko katu pe me yvagi pe ikwepykavuhua pyryheteva'ea. Aerē po ti ga imondoi pe me nehē. A'ereki pe peko ymyahūva'ea ja Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea ja hahyrame pe me. A'ereki ymyahū aġwamove'ġa namonhava'ea ojigwarai Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea rehe no, ei Jesus'ga ġa pe.

*Jukyra ndogwerekokatua'javi mbatera
(Marcos 9.50; Lucas 14.34-35)*

13 –Jukyra omongo katu mbatera imonemukare'yma jupe. Pyry mbatera a'ero, ei Jesus'ga. Peko pe jukyra ja yvyakotyve'ġa pe ġa mongokatuavo. A'ereki pe peko katu pendoryndoryvamo ġapyteri pe Tupana'ga pyryva repiuka ġa pe Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo ġa pe nahā po ahe toko hamo javo. Penhi'iġa rendukaturame po ti ġa ndekokatui nehē no, ei Jesus'ga ġa pe.

–Po jukyra ndapyryva'javi, marā po ti ahe imombyryva'javi jukyra a'ero nehē? Ahe nombyryva'javi tuhē jukyra, ei Jesus'ga. A'ero ahe ndopo'rua'javi jukyra. Omombo ahe a'ero. Hehe ahe pyruġi a'ero ohoohorame, ei Jesus'ga. Po na jitehe pe ndapepyryva'javi, maranuhū pe ojipe'ġa mongokatui naerū? Maranuhū po ti ji nhimoirūukara'javi pe me nehē pehepiuka ti Tupana'ga pyryva ġa pe javo pe me naerū? ei Jesus'ga ġa pe.

*Peko pe kojahuva'ea'javuhuva'ea, ei Jesus'ga
(Lucas 8.16; 11.33)*

14 –Peko pe kojahuva'ea'javuhuva'ea yvyakotyve'ġa pe Tupana'ga repiuka ġa pe, ei Jesus'ga. Cidade ituvame yvytyruhua rehe nhande nhaporemō hepiagi. A'ereki pevo jukwaha upa, ei Jesus'ga.

15 Imondygame lamparina ahe ndohovapygi lamparina hyrua pyvō. Pyte'mbia rehe ahe omondo lamparina. Ombokojahu lamparina ongapypeve'ġa pe nhaporemō a'ero tohepia ti ġa javo, ei Jesus'ga.

16 –Na jitehe ti pembokojahuuka yvyakotyve'ġa akaġi pe. Marā po pe imbokojahuukari ġa pe? Kiro ji imombe'ui pe me. Peko katu ti Tupana'ga ja pejuvete'ga ja pejikoga ga rehe ġa pokoga. Pendekokatua repiagame po ti ġa ikwahavi Tupana'ga pyryva ga mboheteavo yvagipeve'ga mboheteavo nehē Tupana'ga omombyry ġa javo. Nahā pe Tupana'ga repiukari ġa pe.

Jesus'ga ombo'e Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe

17 –Tape'ei ti pejiyvyteri pe: “Jesus'ga uhu yvya koty javo nhande ve. ‘Tapekoa'javi ti Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi,’ e po ti ga nhande ve nehē. ‘Tapekoa'javi ti Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea nhi'iġagwera rupi no,’ e po ti ga nehē.” A'ea ti tape'ei pejiyvyteri pe, ei Jesus'ga ġa pe. A'ereki nanongara pe rūi javo ji ruri ikwehe, ei ga.

–Ajo ji pe mbo'ekatuavo ahe'eagwera po'rua rehe, ei Jesus'ga ġa pe.

18 Imombe'ukatuavo ji ei: Moisésva'ea remimbo'eagwera ti ndopavi'i'i nehē. Yvaga pave'ymame po ti Moisésva'ea remimbo'eagwera ndopavi'i'i nehē. Yvya pave'ymame po ti Moisésva'ea remimbo'eagwera ndopavi'i'i nehē. Xunhi'i'iva'ea vehevi po ti ndopavi

aheremimbo'eagwera hugwi nehẽ. Aheremimbo'eagwera apiavo ihoi nehẽ. A'ea renonde po ti aheremimbo'eagwera ndopavi nehẽ, ei Jesus'ga ẽa pe.

¹⁹ —Ojipe'ga po ndokopavi Moisés'va'ea remimbo'eagwera rupi. A'ereki ga e'i: “Jara rupi aheremimbo'eagwera rupi ji rekoi. A'ereki a'ea pyry aheremimbo'eagwera. Jara rupi aheremimbo'eagwera rupi ji ndakoi. A'ereki akoja hohe jara koji'i pyry aheremimbo'eagwera,” e po ga. Nahã po ga ojipe'ga mbo'ei ẽa pe hendukatuuka onhi'iga. Nanongara'ga pe po ti Tupana'ga ei nehẽ: “Ndahuvihavi'i'i ko ga.” Nahã po ti Tupana'ga ei okovo ẽanduvihavuhuhetero ẽa ndepiakatuavo nehẽ, ei Jesus'ga.

—Ojipe'ga po oko Moisés'va'ea remimbo'eagwera rupi nhaporemõ ojipe'ga mbo'ekatuavo hehe ẽa pe hendukatuuka aheremimbo'eagwera nhaporemõ. Nanongara'ga pe po ti Tupana'ga ei nehẽ: “Ga ko huvihava.” A'ea po ti Tupana'ga ei okovo ẽanduvihavuhuhetero ẽa ndepiakatuavo nehẽ, ei Jesus'ga.

²⁰ —A'e ji pe me a'ero: Koji'i ti peko katu hete pembo'ehara'ga hohe fariseus'ga hohe no. Po ẽa hohe rui pe ndekokatui, a'ero po ti Tupana'ga penduvihavuhuhete'ga rui nehẽ. A'ero po ti ga napenderohoi yvagi pe nehẽ, ei Jesus'ga ẽa pe.

Jesus'ga omombe'u katu onhoarõe'ỹve'ga

²¹ —Pekwaha pe nhaneramonhava'ea moẽitagwera, ei Jesus'ga. A'ea e'i: “Tapejukai ti ojipe'ga,” e'i nhaneramonhava'ea moẽitagwera. “Po pe ẽa jukai, a'ero po ti ojipe'ga pe nderohoi juiz'ga rovai pyteri pe te'i ti ga pe me nehẽ: ‘Pehe ti pemano ahe ja kiro pendekote'varuhuro ẽwaramo.’” A'ea nhaneramonhava'ea moẽitagwera i'ei, ei Jesus'ga.

²² —Jihi reki a'e pe me: Po pe nhimonha'ngatehei pejikotyve'ga rehe, a'ero po ti ojipe'ga pe nderohoi juiz'ga rovai pyteri pe te'i ti ga pe me nehẽ: “Pehe ti pemano kiro pendekote'varuhuro ẽwaramo.” Na tuhẽ po ti nehẽ, ei Jesus'ga. Pe'e tehe po pe pejikotyve'ga pe: “Ikwahave'ỹheteva'ea!” Po nanongara pe ei ga pe ga mbotegweteavo penhimonha'ngavo ga rehe, a'ero po ti ojipe'ga pe nderohoi judeus'ga moẽitahara'ga ndovai pyteri pe nehẽ te'i ti ga pe me: “Pehe ti pemano kiro pendekote'varuhuro ẽwaramo.” Na tuhẽ po ti nehẽ, ei Jesus'ga. Pe'e tehe po pe pejikotyve'ga pe: “Ndereakwahavihu nde ekovo!” Po nanongara pe ei ga pe ga mbotegweteavo penhimonha'ngavo ga rehe, a'ero po ti Tupana'ga pe mondoukari tata pype hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei Jesus'ga. Na tuhẽ po ti nehẽ, ei Jesus'ga.

²³ —A'ero ji ei nde ve: Ereru tehe po nde Tupana'ga pe tamondouka ti ji ikwava'ẽhava rehe javo. Herurame po nde erekwahava'ja, jikotyve'ga onhimonha'nga ji rehe javo. Ikwahava'javame ti teremondoi ve Tupana'ga pe a'ero.

²⁴ Eheja ti ikwava'ẽhava pyri. Eho na'ẽ ti ejikotyve'ga pyri gapy'a noẽatuavo ejihe ga mbohoryva'java. A'erorame jate ti ejora'ja ikwava'ẽhava pyri hehe imondoteheavo Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

²⁵ —Po nde rekote'varuhuro ojipe'ga pe, a'ero po ti ga ei nde ve nehẽ: “Xaho tuhẽ ji rupi juiz'ga pyri,” e po ti ga nehẽ. “Ga pe po ti ji ndete'varuhua mombe'ui nehẽ te'i ti ga nhandereaporoẽita pe javo,” e po ti ga nde ve nehẽ. Ga nde rerohorame juiz'ga pyri kotihĩ ti ere ga pe ga ma'ngoma'ngoga ga rupi egwovo. Ere ti ga pe: “Nhande tuhẽ ti xanhimbovyvy na'ẽ.” A'ea ti ere ga pe. Po ti nde nerema'ngoma'ngogi ga pehea rupi nehẽ, a'ero po ti ga nde rerohoahyi juiz'ga pyri. A'ero po ti juiz'ga nde mondoukari guarda'ga pe nehẽ. Guarda'ga po ti nde mongi cadeia pype nehẽ.

²⁶ Imombe'ukatuavo ji ei nde ve: A'ea pype po ti nde pytai nehẽ. Nde imondokatu-pave'ymame ikwepykava, a'ero po ti guarda'ga nanerenohema'javi nehẽ, ei Jesus'ga imombe'gwovo ẽa pe.

Taperekoi ti penhimbireko'garũive'ga, ei Jesus'ga

²⁷—Pekwaha pe nhaneramonhava'ea moġitagwera, ei Jesus'ga. “Taperekoi ti penhim-bireko'ġarūive'ġa.” A'ea nhaneramonhava'ea moġitagwera i'ei, ei Jesus'ga.

²⁸—Jihi reki a'e pe me: Kiroki ga hēa repiaguhu hēa rerekopotaheteavo – gareaporoġita ite'varuhu. A'ereki hēa garembirekohēa rūi. Ga hēa rerekorame Tupana'ga ei a'ea ko ite'varuhu javo. Na jitehe Tupana'ga ei ite'varuhu javo ga hēa potaruhurame.

²⁹—Po ejeakwara pyvō ejohukoty rūi nde rekote'varuhui, a'ero ti ehekyi ejeakwara imomboah nahā imombiga ejekote'varuhua! ei Jesus'ga. Tiruahū ti nde ve ndereakwara mombora nehē. Po imombore'yma nde neremombigi ejekote'varuhua, a'ero po ti koji'i tiruahū nde ve nehē Tupana'ga nde momborame hahyva'ea ruvihava pype nde rekote'varuhuro ġwaramo. A'ero ji ei nde ve: Koji'i pyry nde imomborame ejeakwara ejekote'varuhua mombiga, ei Jesus'ga ġambote'varuhua mombora pe javo. Nderekote'varuhua pigame po ti Tupana'ga nanemombora'javi hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga.

³⁰—Po epoa pyvō ejohukoty rūi nde rekote'varuhui, a'ero ti ehaygwe'ro epoa ejihugwi imomboah nahā imombiga ejekote'varuhua! ei Jesus'ga. Tiruahū ti nde ve ndepoa mombora nehē. Po imombore'yma nde neremombigi ejekote'varuhua, a'ero po ti koji'i tiruahū nde ve nehē Tupana'ga nde momborame hahyva'ea ruvihava pype nde rekote'varuhuro ġwaramo. A'ero ji ei nde ve: Koji'i pyry nde imomborame epoa ejekote'varuhua mombiga, ei Jesus'ga ġambote'varuhua mombora pe javo. Nderekote'varuhua pigame po ti Tupana'ga nanemombora'javi hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga.

Ahepohira hembirekoa hugwi

(Mateus 19.3-9; Marcos 10.2-12; Lucas 16.18)

³¹—Nhaneramonhava'ea moġitagwera e'i: “Kiroki ga opohi ġwembirekohēa hugwi – a'ea ti ga tokwatija na'ē imondovo hēa pe aerē hēa mondovo ojihugwi nehē.” A'ea ahemoġitagwera i'ei, ei Jesus'ga.

³²—Jihi reki a'e pe me: Opohi po ga ġwembirekohēa hugwi ojipe'ga hēa rerekoro ġwaramo, ei Jesus'ga. Po ojipe'ga ndogwerohoi hēa hēarembireko'ga hugwi. Naname hēarembireko'ga opohirame hēa hugwi opohi tehe hēa hugwi. Gapohitehea ndapyryvi Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

—Ga pohiteherame hēa hugwi po ti hēa ojipe'ga rerekopotari a'ero nehē, ei ga. Ga rerekorame hēa ajuajuri a'ero. A'ereki hēa hembireko jitehe jypyve'ga pavēi, ei ga. Hēarembirekoypy'ga reki ite'va hete a'ero, ei Jesus'ga. A'ereki ga hēa mboajuajuruka opohitehero ġwaramo hēa hugwi, ei ga. Tupana'ga ndopotari nanongara.

—Kiroki ga kirē gwereko hēa – gaha ite'varuhu. A'ereki ga gwereko garembirekohēa. Tupana'ga ndopotari nanongara no, ei Jesus'ga.

Tapehenoi ti pe'erame, ei Jesus'ga

³³—Pekwaha tuhē pe nhaneramonhava'ea moġitagwera, ei Jesus'ga. Ymyahū nhaneramonhava'ea moġitagwera i'ei: “Pe'e po pe Tupana'ga renoina: ‘Nahanahā po ti ji rekoi nehē. A'itituhēva'ea pe kiro ji ei. Tupana'ga ji'ea renduvame ga ei ji ve a'itituhēva'ea pe ga ei javo.’ Po a'ea pe ei, a'ero na tuhē ti peko Tupana'ga pe ndepiagame,” e'i nhaneramonhava'ea moġitagwera, ei Jesus'ga.

³⁴—Jihi reki a'e pe me: Tapehenoi ti Tupana'ga pe'erame nahā po ti ji rekoi nehē javo, ei ga.

—Na jitehe ti tapehenoi Tupana'ga apoa pe'erame a'ero po ti ga nhinhi'īga reroviari nehē javo, ei ga. Tapehenoi ti yvaga a'ero. A'ereki a'ea ko Tupana'ga apykava nhandervete'ga apykava. Pe yvaga henonhame pe Tupana'ga renoi a'ero, ei ga. Nurā ti tapehenoi yvaga pe'erame nahanahā po ti ji rekoi nehē javo.

³⁵—Tapehenoi ti yvya no. A'ereki yvya ko Tupana'ga pya nongava. Nurā ti tapehenoi yvya pe'erame nahanahā po ti ji rekoi nehē javo.

—Tapehenoi ti cidade de Jerusalém. A'ereki Jerusalém ko Tupana'ga cidade nhanderu-vihavuhete'ga cidade. Nurã ti tapehenoi Jerusalém pe'erame nahanahã po ti ji rekoi nehẽ javo.

³⁶ —Tapehenoi ti penhiakağa. A'ereki tegwete pe me peji'ava mbotehava imotiğa! Tegwete pe me peji'ava mbotehava imohuna no! Tupana'ga jate oapo pe'ava imotiğa imohuna no, ei Jesus'ga. Nurã ti tapehenoi penhiakağa pe'erame nahanahã po ti ji rekoi nehẽ javo.

³⁷ —Po ti na pendekopotarame pe'ji ti: “Nahã po ti ji rekoi nehẽ.” A'ea jate ti pe'ji Tupana'ga renonhe'yma ga'apoa renonhe'yma no. Po ti na rũi pendekopotarame pe'ji ti: “Ndakoi po ti ji na nehẽ.” A'ea jate ti pe'ji Tupana'ga renonhe'yma ga'apoa renonhe'yma no. A'ereki ite'varuhuve'ga Diabo'ga pe mbo'e Tupana'ga renonha rehe mbatera renonha rehe no, ei Jesus'ga.

Terejipygi ti ga rehe, ei Jesus'ga
(Lucas 6.29-30)

³⁸ —Pekwaha pe nhaneramonhava'ea moğitagwera, ei Jesus'ga. A'ea e'i: “Po ojipe'ga hekyi ndereakwara, a'ero ti ehekyi gareakwara ejipyga. Po ojipe'ga nde kwari imbo'gwy neranha, a'ero ti embo'gwy garanha ejipyga.” A'ea nhaneramonhava'ea moğitagwera i'ei, ei Jesus'ga.

³⁹ —Jihi reki a'e nde ve: Terejipygi ti ojipe'ga rehe ga rekote'varuhurame nde ve, ei Jesus'ga. Po ga kwari nderetyvapea rehe, a'ero ti ejirova ga pe tokwa ti ga ojipea rehe no javo, ei Jesus'ga.

⁴⁰ —Po ojipe'ga nde rerohoi juiz'ga pyri hekyjukapota ndecamisa nde hugwi ga ite'varuhu ji ve javo juiz'ga pe, a'ero ti a'ea ehekyi ejihugwi imondovo ga pe. Ehekyi ti ojipea imondovo ga pe no epaletó, ei Jesus'ga.

⁴¹ —Po ojipe'ga ei nde ve: “Eroho ti jiapoa ji ve pevo um quilômetro.” Ga erame na nde ve um quilômetro rehero'i ti eroho ga'apoa a'ero dois quilômetros. Nahã ti tandepyry ga pe, ei Jesus'ga.

⁴² Po ojipe'ga ei nde ve embuhu ti ji ve javo, a'ero ti emondo ga pe. Po ojipe'ga ei nde ve embuhu'rã ti ji ve javo, a'ero ti emondo'ã ga pe, ei Jesus'ga.

Pearõ hete ti penhiarõe'yve'ğa, ei Jesus'ga
(Lucas 6.27-28, 32-36)

⁴³ —Pekwaha tuhẽ pe nhaneramonhava'ea moğitagwera, ei Jesus'ga. A'ea e'i: “Pearõ hete ti penhiarõheteve'ğa. Tapearõi ti penhiarõe'yve'ğa.” A'ea nhaneramonhava'ea moğitagwera i'ei, ei Jesus'ga.

⁴⁴ —Jihi reki a'e pe me: Pearõ hete ti penhiarõe'yve'ğa, ei Jesus'ga. Po ға ndekote'varuhui pe me, a'ero ti penhi'i Tupana'ga pe emomyry ti ға pe javo, ei Jesus'ga.

⁴⁵ Nahã ti peko katu Tupana'ga ra'yramo yvagipeve'ga ra'yramo tiandepyry ti nhandejuvete'ga ja javo. A'ereki ga pyry hete okote'varuhuve'ğa pe pyryve'ğa pe no, ei Jesus'ga. Pyry hete ga ға pe oapoa japo kwarra japo imomboruka ға pe. Ga pyry ға pe imongyrukari amana ға pe. Nahã ga ға nderekokatui okokatuve'ğa okote'varuhuve'ğa ndeheve, ei Jesus'ga.

⁴⁶ —Po penhiarõheteve'ğa jate pe pearõ hete, a'ero Tupana'ga ei pe me: “Pe okote'varuhuve'ğa ja reki penhiarõheteve'ğa aromo penhiarõe'yve'ğa arõe'yma.” Nahã ga ei pe me. A'ereki okote'varuhuve'ğa – kiroki ға omono'ono'oğuhũ itambere'ia governo pe – ға na jitehe oarõ oarõheteve'ğa jate, ei Jesus'ga.

⁴⁷ —Po pe nhi'igatui pejikotyve'ğa pe jate pendoryndoryvamo ға ndehe, a'ero ojipe'ğa hohe rũi pe ndekokatui reki. A'ereki Tupana'ga kwahave'yve'ğa onhi'igatu ojikotyve'ğa pe jate gworygworyvamo ға ndehe no, ei Jesus'ga.

48 —Pearõ hete ti ġa nhaporemõ penhiarõheteve'ġa penhiarõe'ÿve'ġa ndeheve. Nahã po ti pe ndekopyryvamo pejuvete'ga javijitehe yvagipeve'ga javijitehe nehẽ, ei Jesus'ga.

6

Imondoteherame ti terekoi okokatu'ãve'ġa ja, ei Jesus'ga

1 —Tape'ei ti pejiyvyteri pe: “Nahanahã po ti ji rekokatui jirekokatua repiuka ojipe'ġa pe. A'ero po ti ġa ji mbohetei nehẽ.” A'ea ti tape'ei. Po pe ndekokatui tanhimbohete ti ġa javo. Po pe ndekokatui a'ea rehe jate, a'ero po ti penduvete'ga yvagipeve'ga nomondo pendekokatua kwepykava pe me nehẽ, ei Jesus'ga.

2 —Nurã imondoteherame imbatere'ÿve'ġa pe ti terekoi okokatu'ãve'ġa ja. A'ereki ojatykahava pype ġa omondo tehe imbatere'ÿve'ġa pe cidade rapea rupi no. A'ereki pevo he'yjuhuve'ġa ohooho jipi ġa ndepiaga ġa imondorame. A'ero ġa ndepiagame ġa ġa mbohetei. Ganemimbohetea jate ikwepykava okokatu'ãve'ġa pe, a'e ji imombe'ukatuavo pe me, ei Jesus'ga. Tupana'ga po ti nombohetei okokatu'ãve'ġa imondoe'yma ġa pe ġanemimondotehea kwepykava a'ero nehẽ, ei Jesus'ga.

3 —Imondoteherame imbatere'ÿve'ġa pe ti teremboukwahavi ojipe'ġa pe a'ero.

4 Tokwahavyme ti ġa. Nderuvete'ga reki gwepia pa neremimondohimima. Ga tuhẽ po ti omondo neremimondotehea kwepykava nde ve nehẽ, ei Jesus'ga.

Nahã ti pe'ji penhi'igame Tupana'ga pe, ei Jesus'ga (Lucas 11.2-4)

5 —Tapekoi ti okokatu'ãve'ġa ja penhi'igame Tupana'ga pe. A'ereki ikatu hete ġa pe ġa amame ojatykahava pype cidade rapea pehai pe no onhi'igã Tupana'ga pe. A'ereki ġa nhi'igame Tupana'ga pe he'yjuhuve'ġa gwepia ġa mboheteavo oko katu ġa javo, ei Jesus'ga. Ganemimbohetea jate oko ikwepykava okokatu'ãve'ġa pe, a'e ji imombe'ukatuavo pe me, ei Jesus'ga. Tupana'ga po ti nombohetei okokatu'ãve'ġa imondoe'yma ġa pe ġanhi'igã kwepykava a'ero nehẽ, ei Jesus'ga.

6 —Ndehe reki, enhi'igame Tupana'ga pe, nde tehe ti eho enhonga pe hyrua pype hovapytyma. Pevo ti enhi'ĩ nhimi ejuvete'ga pe Tupana'ga pe. Ga gwepia pa reki. A'ero po ti ga ikwahavi nenhi'inhimima ojive nehẽ. A'ero po ti ga imondo nenhi'igã kwepykava nde ve nehẽ, ei Jesus'ga.

7 —Penhi'igame Tupana'ga pe ti tapenhi'inhĩtehei, ei Jesus'ga. Tupana'ga kwahave'ÿve'ġa ja rõi ti penhi'ĩ ga pe. A'ereki onhi'igame Tupana'garõiva'ea pe ġwemimbohetehara pe ġa onhi'imbukuhu jupe. “A'ero po ti turi pyryva'ea nhande ve nehẽ,” ei ġa novĩa ikwahave'yma, ei Jesus'ga.

8 Tapekoi ti ġa ja a'ero. A'ereki penduvete'ga okwaha pendekoa ġwiġwia ti ġa togwereko javo. Peporanduva renonde ga hugwi ga okwahavipe pe mbatere'ymame, ei Jesus'ga.

9 —Marã po ti pe nhi'igi Tupana'ga pe a'ero? Kiro ti ji imombe'ui pe me. Penhi'igame nhanderuvete'ga pe Tupana'ga pe nahã ti pe'ji ga pe:

“Apĩ, yvagipeva'ero nde ereko katu hete.

Tanerenoiġatu ti ġa nhaporemõ a'ero

nde mboheteavo ga ko Tupanete'ga javo nde ve.

10 Herejo ti vyakotyve'ġa nduvihavuhuhetero ekovo.

Nde nhi'ĩpo'ru ġa yvagi pe

okovo neremimbotarimova'ea rupi.

Na jitehe kiro ti ġa tanenhi'ĩpo'ru avo no yvya koty

okovo neremimbotarimova'ea rupi.

11 Embuhuruka ti ore ve mbatera jipi toro'u ti a'ero.

12 Ore ndorokwahava'javi ojipe'ġa ndekote'varuhua orojihe henonhe'yma.

Na jitehe ti orerekote'varuhua emombo ore hugwi ikwahava'jave'yma henonhe'yma.

13 Satanás'ga ore mongo te'varuhu pota.
Toremongote'varuhuukari ti ga pe.
Ore poko ti toronhi'ipo'ruyme ti Satanás'ga
orokoe'yma garemimbotarimova'ea rupi.
A'ereki ndehe ko vvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero ereko.
Ndehe ndepopoaka.”

Nahã ti pe'ji penhi'igame Tupana'ga pe, ei Jesus'ga ġa mbo'eavo.

14 —Nahã ji pe mbo'ei tapekwahava'javi ti ojipe'ġa ndekote'varuhua pejihe javo. Pe ikwahava'jave'ymame ġandekote'varuhua pejihe henonha'jave'ymame po ti pendu-vete'ga omombo pendekote'varuhua pe hugwi ikwahava'jave'yma henonhe'yma nehẽ.

15 Po pe ikwahava'javi ġandekote'varuhua pejihe henonha'java, a'ero po ti pendu-vete'ga nomombori pendekote'varuhua pe hugwi ikwahava'java nehẽ, ei Jesus'ga.

Ti'uyme ti timbohete ti Tupana'ga javo, ei ahe

16 —Pe'e po pe: “Ti'uyme ti kiro timbohete ti Tupana'ga javo.” A'ea po pe ei i'ue'yma. Nahã i'ue'ymame ti tapekoi okokatu'ãve'ġa ja. A'ereki i'ue'ymame ġa okoveveuhu'ã gwova rerekokatue'yma hahy nhande ve javo. Nahã ġa ndekoi i'ue'ymame tokwaha ti ojipe'ġa nhande i'ue'ymame javo. A'ereki ġa e'i oyvyteri pe: “Ikwahavame po ti ġa nhande mbohetei ġa oko katu Tupana'ga mboheteavo i'ue'yma javo.” Ganemimbohetea jate ikwepykava okokatu'ãve'ġa pe, a'e ji imombe'ukatuavo pe me, ei Jesus'ga. Tupana'ga po ti nombohetei okokatu'ãve'ġa imondoe'yma ġa pe i'ue'yma kwepykava a'ero nehẽ, ei Jesus'ga.

17 —Ndehe, tambohete ti Tupana'ga javo ndere'ui po nde. Po a'ea rehe nde ndere'ui, a'ero ti emongy nhandya e'ava rehe. Ejovahei ti no.

18 A'ero po ti ndiukwahavi ojipe'ġa pe nde i'ue'ymame. Nderuvete'ga reki gwepia pa. A'ero po ti ga ikwahavi nde i'ue'ymame nehẽ. A'ero po ti ga imondoi i'ue'yma kwepykava nde ve nehẽ, ei Jesus'ga.

Ikatuheteva'ea yvagi pe (Lucas 12.33-34)

19 —Tapemono'ono'oġuhũ ti pejive he'yjuhuva'ea ikatuva'ea avo yvya koty. A'ereki avo aryry'ia ombote'va aheapoa. Jypopo aheapoa avo no. Iporomive'ġa uhuraha aheronga pe imima aheapoa avo no, ei Jesus'ga.

20 Pejiko ti Tupana'ga rehe pejikokatuavo pejikovo garemimbotarimova'ea rupi jate. Nahã po ti pe pemono'ono'oġatu pejive ikatuheteva'ea yvagi pe nehẽ. Aryry'ia nombote'varuhui aheapoa yvagi pe. Nomombupugi aheapoa pevo no. Iporomive'ġa ndohoi yvagi pe imima aheapoa, ei Jesus'ga.

21 Nurã ji ei pe me: Pejiko hete ti Tupana'ga rehe pejikokatuavo pejikovo garemimbotarimova'ea rupi jate. Po avo yvya koty peapoa uvame, a'ero vvyakotyva'ea rehe pe pemondo pejeaporoġita imohina jipi. Po yvagi pe peapoa uvame, a'ero yvagipeva'ea rehe pe pemondo pejeaporoġita imohina jipi, ei Jesus'ga.

Ndereakwara ko lamparina ja nde ve, ei Jesus'ga. (Lucas 11.34-36)

22 —Ndereakwara ko lamparina ja nde ve, ei Jesus'ga. Ndereakwakaturame po ti nde hepiakatui egwovo kojahua rupi ikwahava nehẽ. Na jitehe ndereaporoġitakaturame ekovo pota Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi po ti nde rekokatukwahavi nehẽ, ei Jesus'ga.

23 —Ndereakwate'varuhurame po ti nde nderehepiagi egwovo ypytuna rupi ikwahave'yma nehẽ. Na jitehe ndereaporoġitate'varuhurame ekopotare'yma Tupana'ga

remimbotarimova'ea rupi po ti nde nderekokatukwahavi nehẽ, ei Jesus'ga. Ejea-poroğita katu ti a'ero. Po nde nandeporoğitakatui, a'ero po ti nde nderekokatukwahavi'i'i ekote'varuhuavo nehẽ! ei Jesus'ga ға pe.

*Tegwete ahe ve Tupana'ga arõhava ahe mbatera arõheterame
(Lucas 16.13; 12.22-31)*

²⁴ –Tiruahũ ahe poravykyrame mokonha'ğa pe opojkahara'ğa pe. Po ahe oporavyky mokonha'ğa pe, a'ero po ahe ojipe'ga arõhetei ojipe'ga arõe'yma. Ovy'a hete po ahe onhimiarõve'ga rehe ojipe'ga koty ojirovage'yma.

–Na jitehe ahe nonhi'ipo'rukatui Tupana'ga ovy'aheterame itambere'ia rehe. Tupana'ga potaheterame ahe ndovy'ahetei itambere'ia rehe. Itambere'ia potaheterame ahe ndojirovagi Tupana'ga koty, ei Jesus'ga.

²⁵ –Nurã ji ei pe me: Tape'ağataruhui ti mbatera rehe. Tape'ei ti: “Maramarã po ti ji rekoï nehẽ? Gara po ti ji a'u nehẽ? Ahã po ti ji ve nehẽ. Gara po ti ji amongi nehẽ? Aerẽ po ti jipira itoropavi nehẽ.” Tape'ei ti nahã penhi'ağataruhue'yma.

–Tapekouhui ti penhimbi'ua rehe, ei Jesus'ga. Tupana'ga pe apo. A'ero po ti ga imondoukari pe me mbatera nehẽ to'u ti ға javo. A'ereki Tupana'ga pe koji'i pyry pendekoa. Tapekouhui ti pejipira rehe. Oapo ga penda'oa. A'ero po ti ga imondoukari pepira pe me nehẽ. A'ereki Tupana'ga pe koji'i pyry penda'oa, ei Jesus'ga.

²⁶ –Pehepia ti gwyrã'ia ikwahava. Notymi ojive gwyrã'ia. Ndohetygi ġwemityma i'gwovo a'ero. Nomono'oği mbatera opoitava ryrã pype aerẽ po ti ti'u javo. O'u reki gwyrã'ia. A'ereki penduvete'ga yvagipeve'ga ouka jupe. Pe me ga ei: “Koji'i ji rekohetei pe ndehe,” ei Tupana'ga pe me. Nurã po ti ga imondoï pe me nehẽ no, ei Jesus'ga.

²⁷ –Pe'ağataruhu po pe javo: “Koji'i po ji nhimomboakari hamo. Um meio metro po ti ji nhimomboakara'javi nehẽ.” Nahã po pe ei. Pe'ağataruhu po pe a'ea rehe javo novã. Napenhimomboakara'javi tuhẽ po ti pe nehẽ, ei Jesus'ga.

²⁸ –Tape'ağataruhui ti pejipira rehe no gara po ti amongi nehẽ javo. Pehepia ti yvoty'ria nhuhũ me. Henhui onhimomboaka onhimongyavo yvoty'ria. Ndoporavykyi ipyhyga i'gwovo. Ndoapoi opi'ria.

²⁹ A'e ji pe me: Ymya aheruvihavuhuva'ea Salomãova'ea omongi tapy'ynhapipyryva jipi. Ikatu hete tuhẽ ahepipyryva onhimongyavo. Ahepipyryva hohe reki yvoty'ria ikatuhetero.

³⁰ Tupana'ga ombokatu ipira nhungwavuhua pira okovo hehe. Nhungwavuhua horyory nhuhũ me kiro. Ko'emame ahe omombo nhungwavuhua tata pype tamohendy ti tata javo. Nombokwara'ari nhungwava.

–Koji'i Tupana'ga pe arõi imondoukari tapy'ynhapira pe me pemongi ti javo. Xunhi pe pejiko ga rehe! ei Jesus'ga.

³¹ –Tape'ağataruhui ti. Tape'ei ti: “Gara po ti ti'u nehẽ? Gara po ti timongi nehẽ?” A'ea rõi ti pe'ji.

³² A'ereki a'ea rehe nhaporemõ judeus'ğarũive'ğa gentios'ğa nhağataruhu jipi – kiroki ға ndojikogi Tupana'ga rehe. Tape'ağataruhui ti hehe a'ero. A'ereki penduvete'ga yvagipeve'ga okwaha pe mbatere'ymame togwerekõ ti ға ġwiğwia nhaporemõ javo, ei Jesus'ga.

³³ –Tupana'ga ko penduvihavuhuhetea. Pejirokwa ti pejikovo ganhi'iğa rupi gaha ko jiruvihavuhuhetea tuhẽ javo, ei Jesus'ga. Kiroki a'ea rehe Tupana'ga omondo gweaporoğita imohina – a'ea rehe jitehe ti pemondo pejeaporoğita imohina no. Pe ndekorame na po ti Tupana'ga imbuhupavi mbatera pe me nehẽ togwerekõ paravuhu ti ға javo, ei Jesus'ga.

³⁴ Nurã ti tape'ağataruhui ko'emameva'ea rehe. Tape'ei ti: “Marã po ti ji ve ko'emame?” Tape'ei ti na. Ko'emame po ti Tupana'ga pe pokogi nehẽ no. Nane'ymi hekoï

tiruahũva'ea aḡwamo ko'emame jipi. Kiroḡwe tape'aḡataruhui ti ko'emameva'ea rehe, ei Jesus'ga.

7

Tape'epe'ei ti ḡa pe, ei Jesus'ga (Lucas 6.37-38, 41-42)

¹—Tape'epe'ei ti ojipe'ḡa pe: “Nahanahã ḡa okote'varuhu.” Tape'euhui ti a'ea. A'ero po ti Tupana'ga nde'i a'ea pe me nehẽ, ei Jesus'ga.

²Pe epe'erame ojipe'ḡa pe na jitehe po ti Tupana'ga eahyi pe me nehẽ. Pe imondorame hahyva'ea ojipe'ḡa pe na jitehe po ti Tupana'ga imondo'i hahyva'ea pe me nehẽ, ei Jesus'ga. Pe ekaturame ḡa pe na jitehe po ti Tupana'ga e'i katu pe me nehẽ, ei Jesus'ga.

³—Ereko te'varuhu nde ejikotyve'ga pe. A'ero nde ei ga pe: “Hay'iuhua oko ndereakwari pe,” ere nde. Maranameuhũ nde euhui a'ea ga pe ndokokatui ga javo? Jihi a'e reki nde ve: Okyta reki oko ndereakwari pe! ei Jesus'ga. Nahã ji ei nde ve nde koji'i ereko te'varuhu ga hohe javo. Nde nderekwahavi reki ejekote'varuhua naerũ? ei Jesus'ga.

⁴—Maranameuhũ nde euhui ejikotyve'ga pe naerũ? Tere'ei ti ga pe a'ero: “Na ji hekyi hay'iuhua ndereakwara hugwi.” Tere'ei ti nahã okyta rekorame ejeakwari pe naerũ.

⁵A'ereki nde nderehepiakatui ve hekyita gareakwara hugwi okyta pytarame ejeakwari pe. Okokatu'ãva'ea ko nde! A'ereki okyta rerekoe'ỹva'ea ja nde ere'e: “Ji ndarekoi jireakwari pe,” ere nde. Ehekyi na'ẽ ti okyta ejeakwara hugwi. A'ero po ti nde hepiakatui hekyita hay'iuhua gareakwara hugwi nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

A'ea Jesus'ga ei epohi na'ẽ ti ete'varuhua hugwi kirẽ ga pokoga javo.

⁶—Kiroki Tupana'ga apoa pyryva'ea – a'ea ti tapemondo'i nhaḡwatiḡa pe, ei Jesus'ga. Tapemondo'i ti mbo'yra pérolas apopyra pyryva'ea porcos pe, ei Jesus'ga. A'ereki porcos ndokwahavi pyryva'ea nhaḡwatiḡa pavẽi. Po ti pe imondo'i jupe, a'ero po ti ipyrũpyruḡi hehe, ei Jesus'ga. Ivaga pendovai po ti pe hu'ui nehẽ no.

A'ea Jesus'ga ei ḡa pe tapemondo'i Tupana'ga nhi'iḡa imombe'gwove'ỹ Tupana'ga arõ'e'ỹve'ḡa pe javo. A'ereki ḡa ndokwahavi pyryva'ea.

Tupana'ga pe ti peporandurandu, ei Jesus'ga (Lucas 11.9-13)

⁷—Penhi'iḡame Tupana'ga pe ti peporandurandu ga pe pejikovo. A'ero po ti Tupana'ga imondoukari pe me nehẽ. Pehekaeka ti tihepia ti javo. A'ero po ti pe hepiagi nehẽ. Pekwapekwa ti porta rehe pejikovo taho ti ji jurukwara rupi javo. A'ero po ti pe hoi hupi nehẽ, ei Jesus'ga.

⁸A'ereki kiroki ḡa onhi'ĩ Tupana'ga pe ore poko javo – ḡa pe nhaporemõ Tupana'ga omondouka okovo imombyryva iporanduve'ḡa pe hekahara'ḡa pe okwaokwave'ḡa pe, ei Jesus'ga.

⁹—Po penda'yra'ga ei pe me embuhu ji ve pãõ javo, a'ero ita rũi po pe imondo'i ga pe pejikovo garuvamo.

¹⁰Po penda'yra'ga ei pe me embuhu ji ve pira javo, a'ero mboja rũi po pe imondo'i ga pe, ei Jesus'ga.

¹¹Ite'varuhue'ỹva'ea ja po pe pekwhaha imondovo peja'yra'ḡa pe. Peko te'varuhu pe reki. Po pe ḡanduvamo pekwhaha imondovo peja'yra'ḡa pe, a'ero koji'i penduvete'ga yvagipeve'ga pyryheteve'ga ikwahahetei pyryheteva'ea imondovouka pe me pe poranduvame ga pe, ei Jesus'ga.

¹²—Pe'e po pe pejiyvyteri pe: “Po ojipe'ḡa oko katu nhande ve nhande pokoga hamo.” Po nahã pe ipotari, a'ero na jitehe ti peko katu ḡa pe ḡa pokoga jipi no. A'ereki a'ea rehe jitehe Moisésva'ea ombo'e Tupana'ga nhi'iḡa mombe'uharava'ea pavẽi, ei Jesus'ga.

*Mokönhava'ea pehea
(Lucas 13.24)*

13 –Ndipypiriva'ea ko porta Tupana'ga ronga apoa, ei Jesus'ga. Peho ti ndipypiriva'ea rupi a'ero. A'ereki ipypiva'ea ko hahyva'ea ruvihava apoa porta. Pehea hahyva'ea ruvihava viaramo a'ea ipypiva'ea no. He'yjuhuve'ga oho ipypiva'ea rupi, ei Jesus'ga.

Nahā Jesus'ga ei. A'ereki he'yjuhuve'ga ndopohipotari okote'varuhua hugwi okovo gwemimbotarimova'ea rupi. A'ero po ti ga hoi hahyva'ea ruvihava pype nehē.

14 –Tupana'ga ronga apoa porta ko ndipypiriva'ea, ei Jesus'ga. Pehea garonga viaramo a'ea ndipypiriva'ea no. Ohorame a'ea rupi po ti ga ndekoi ga pyri avuirama nehē, ei ga. Ndahe'yive'ga hepiagi ndipypiriva'ea ogwovo hupi, ei Jesus'ga.

Nahā Jesus'ga ei. A'ereki ndahe'yive'ga opohi pota okote'varuhua hugwi okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. Opohirame po ti ga hoi ga pyri upa avuirama nehē.

*Penhimboko'i ti Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga hugwi, ei Jesus'ga
(Mateus 12.33-37; Lucas 6.43-44)*

15 –Penhimboko'i ti Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga hugwi. Uhurame pe pyri ga oko nhyrō okokatuve'ga ja ovelha ja novia. Ga ndokonhyrōi reki pe moandyandyita ja'gwara'java'ea ja lobo ja. Na tuhē ga ndekoi pe mbote'varuhupota, ei Jesus'ga.

16 Gandekoa repirepiagame po ti pe nhimombaragwahavi ga ndehe nahanahā ga ndekote'varuhui nhande moandyandyita javo, ei Jesus'ga.

–Yva'ia repiagame ahe okwaha i'yva. A'iti tuhē! Ahe ndoykyi figo gwaka'gwa'yva hugwi. A'ereki gwaka'gwa'yva figo'yva rūi figueira rūi, ei Jesus'ga. Na jitehe ahe ndoykyi uva ka'api'iuhua hugwi. A'ereki ka'api'iuhua uva'yva rūi videira rūi, ei Jesus'ga. Yva'ia repiagame ahe ikwahavi i'yva a'ero.

–Na jitehe gandekoa repiagame ahe ikwahavi. Gandekokatua repiagame ahe ikwahavi gandeaporogitapyryva. Gandekote'varuhua repiagame ahe ikwahavi gandeaporogitate'varuhua, ei Jesus'ga.

17 –Na jitehe i'yvakatuapora ko yva'ikatua. I'yvate'varuhuapora ko yva'ite'varuhua, ei Jesus'ga.

18 Tegwete yva'ikatua i'yvate'varuhua rehe. Tegwete yva'ite'varuhua i'yvakatua rehe, ei Jesus'ga.

19 Po i'yva ndogwerekoi yva'ikatua, a'ero ahe imbo'ari imondovo tata pype, ei Jesus'ga.

20 Ahe okwaha i'yva. A'ereki ahe gwepia herekorame yva'ia ojihe.

–Na jitehe ahe Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga kwahavi. A'ereki ahe gwepia gandekoa nahanahā ga ndekote'varuhui javo, ei Jesus'ga.

*Tupana'ga okote'varuhuve'ga nduvihavuhuhete'ga rūi
(Lucas 13.25-27)*

21 –Kiroki ga e'i tehe ji ve: “Ndehe ko orepojkaharetero. Ndehe ore orombohete” – gahā po ti ndohoi yvagi pe ojikoge'yma ji rehe imomborukare'yma okote'varuhua nehē, ei Jesus'ga. Jiruva'ga yvagipeve'ga po ti ganduvihavuhuhete'ga rūi ojikoty'are'yma ga pavēi nehē, ei Jesus'ga. Kiroki ga oko gareaporogita rupi – gahā po ti oho pevo ojikoga ji rehe imomboruka okote'varuhua nehē. Ganduvihavuhuhetero po ti ga oko a'ero ojikoty'a ga pavēi nehē, ei Jesus'ga.

22 –Aerē mbapava koty po ti Tupana'ga okokatuve'ga mbuhurukari ojipyri ga mon-govo avuirama nehē, ei Jesus'ga. Okote'varuhuve'ga po ti ga ga mondoukari hahyva'ea ruvihava pype ga mombyta avuirama nehē, ei Jesus'ga. Ga ga mondoukarame hahyva'ea ruvihava pype po ti ga ega'ei nde ko orepojkaharetero javo ji ve onhi-mongyavo nehē: “Oromombe'u ore Tupana'ga nhi'iga ga mbo'eavo hehe nahanahā Jesus'ga ei javo,” e po ti ga ji ve nehē. “Kiroki ga pe Diabo'gapyriva'ea oko te'varuhu

anhağa – ğa hugwi orombojipe'a ore anhağa Jesus Cristo'ga pe mbojipe'a javo jupe. Oroapo ore ahemonhimomby'aheteve'ea he'yjuhuva'ea Jesus'ga oapouka ore ve javo,” e po ti ğa ji ve nehë, ei Jesus'ga.

²³ A'ero po ti ji ehetei imombe'ukatuavo ğa pe nehë: Peko pe ambotehero ji hugwi pejikoangave'yma jireheva'ero. Pejipe'a ti ji hugwi pejigwovo. A'ereki nane'ymi pe pekote'varuhu. A'ea po ti ji ei ğa pe nehë, ei Jesus'ga.

Ahe ko onga apohara'ğa ja

(Lucas 6.47-49)

²⁴ –Kiroki ğa nhinhi'iğa rendu katu okovo nhinhi'iğa rupi – kiroki a'ea ji amombe'u ko – ğa pe ji ei ikwahapyra'ğa. A'ereki ğa ko onga apohara'ğa ja – kiroki ga oapo ğwonga hyvykoita imohina itauhua rehe, ei Jesus'ga.

²⁵ Aerë amana ikyreteuhui. Hehanhuhũ yhya a'ero ua garonga pyri yvya atyma. Yvytua turuhui no. Ipopoaka vyvua garonga rehe novĩa. Ndo'ari reki garonga. A'ereki imondovo itauhua rehe ga oapo imohina, ei Jesus'ga.

²⁶ –Jara'ğa – kiroki ğa nanhirendukatui okoe'yma nhinhi'iğa rupi – ğa pe ji ei ikwahave'ÿve'ğa. A'ereki ğa ko onga apohara'ğa ja – kiroki ga oapo ğwonga imondoteheavo y'ytiga rehe jate imohina, ei Jesus'ga.

²⁷ Aerë amana ikyreteuhui. Hehanhuhũ yhya a'ero ua garonga pyri yvya atyma. Yvytua turuhui no. Ipopoaka vyvua garonga rehe imbovavavava imbo'a. O'arahy upa garonga, ei Jesus'ga.

Jesus'ga ombo'e ğa huvihavuhete'ğa ja

²⁸ Jesus'ga a'ea mombe'upavirë pevove'ğa nhimomby'ai garemimbo'ea rehe.

²⁹ A'ereki ga tuhë okwaha hete ğa mbo'eavo huvihava'ğa ja. Gambo'ehara'ğa ja rüi – kiroki ğa ombo'e Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe – ğa ja rüi ga ğa mbo'ei a'ero.

8

Jesus'ga omoka'ë ahejagwa

(Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16)

¹ Jesus'ga jyvire vyvtyruhua hugwi ogwovo he'yjuhuve'ğa hoi ga reviri ogwovo ga rupi.

² Ijajauhuve'ğa ruri Jesus'ga pyri ğwenypy'anduruga jihoheva'ero ji poko javo. Jesus'ga renoina nde ko jipojykaharetero javo ga ei:

–Nde eremoka'ë kwaha jijagwa ji hugwi. Po nde imoka'ëpotari jijagwa, a'ero po ti nde imoka'ëi nehë, ei ga Jesus'ga pe.

³ A'ero Jesus'ga jipoapyhoi opokoga ga rehe. E'i ga ga pe:

–Apota ji. Eka'ë ga hugwi! ei Jesus'ga.

Kotihĩ ika'ëi ga hugwi a'ero.

⁴ Jesus'ga e'i ga pe:

–Teremombe'ui tuhë ti ojipe'ğa pe, ei ga. Eho ti ejipiuka ikwava'ëhara'ğa pe oka'ë jijagwa javo. Emondo tehe ti mbatepyryva ga pe tokwava'ë ti ga Tupana'ğa pe okovo Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi. Nde imondorame ga pe po ti pevove'ğa nde repiagi nehë. A'ero po ti ğa ikwahavi nehë gajagwa oka'ë javo, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga omombi karugwara soldadova'eapyriva'ea hugwi

(Lucas 7.1-10)

⁵ Jesus'ga vahemirë Cafarnaum me romano'ga soldados'ğa nduvihava'ğa ruri Jesus'ga pyri. Ovahë ga Jesus'ga pyri topoko ti Jesus'ga jipyrive'ğa javo.

⁶ Jesus'ga renoina jipojykaharetero ko nde javo ga ei Jesus'ga pe:

–Jipyrive'ğa itetirüa hete onhinoğa nhironga pe. Nomynha'javi ga. Hahy hete ga pe no, ei ga Jesus'ga pe.

⁷ A'ero Jesus'ga ei:

—Aho po ti ji ga pyri imombiga ga hugwi a'ero kiro, ei ga.

⁸ A'ero soldados'ga nduvihava'ga ei Jesus'ga pe:

—Jipojykaharetero nde ji hohe ereko huvihavamo, ei ga. A'ero ji nda'ea'uvi eho ti nhironga pe ga repiaga jave'yma nde ve. Terehoa'javi ti ga repiaga. Irupeuhu ti emondo epopoakara nhironga pe imombiguka karugwara jijipyrive'ga hugwi. A'ero po ti ga nhimohigatui nehē.

⁹ —Akwaha ji ndepopoakara mondoa irupeuhu, ei ga Jesus'ga pe. A'ereki na jitehe ji amondo soldados'ga jipi. Jiruvihava'ga ji mondoi no nahanahā eapo javo. A'ero ji reko i ganhi'iga rupi. Jihi soldados'ga nduvihavamo ako no. Ojipe'ga pe ji ei: Eho nahanahā japovo pevo ji ve. A'ero ga hoi okovo nhinhi'iga rupi. Ojipe'ga pe ji ei: Ejo nahanahā japovo avo. A'ero ga ruri okovo nhinhi'iga rupi. Jijipyrive'ga pe ji ei: Nahā eapo. A'ero ga japoi, ei soldados'ga nduvihava'ga Jesus'ga pe.

¹⁰ Ga renduvame Jesus'ga nhimomby'ai. Kiroki ga oho Jesus'ga rupi – ga pe Jesus'ga ei:

—Soldados'ga nduvihava'ga ojiko hete tuhē ji rehe! Jire'yja'ga hohe israelitas'ga hohe ga ojiko ji rehe! a'e ji pe me imombe'ukatuavo, ei Jesus'ga.

¹¹ A'e ji pe me: He'yjuhuve'ga po ti uhu kwara ipora hugwi kwara ihoa hugwi no ua Tupana'ga ronga pype yvagi pe nehē – perope Tupana'ga oko nhanderuvihavuhetero. Nahā po ti ga nduri oapyga Abraãova'ea pyri Isaqueva'ea pyri no Jacóva'ea pyri no oina nehē ti'u ti Tupana'ga ronga pype javo, ei Jesus'ga.

¹² Ojipe'ga po ti uhu garonga pype hamo novia israelitas'ga. Nduri po ti ga ipype nehē ojikoge'yma gwaramo Tupana'ga rehe. Tupana'ga nomongiukari ga gwonga pype nehē ga momboa ppytunahiva pype nehē. Pevo po ti ga jehe'oi ojihe onhimonha'ngavo hahyrame ojive nehē, ei Jesus'ga.

¹³ Soldados'ga nduvihava'ga pe Jesus'ga ei:

—Ejivyra'ja ti enhonga pe a'ero. Ererovia hete nde jipopoakara. A'ero ndepyrive'ga nhimohigatui kiro, ei Jesus'ga ga pe.

A'ea Jesus'ga erame gapyrive'ga nhimohigatui a'ero.

*Jesus'ga omombi pa he'yjuhuva'ea tetirūa
(Marcos 1.29-34; Lucas 4.38-41)*

¹⁴ Aerē Jesus'ga hoi Simão Pedro'ga ronga pe. Ovahemame ga Pedro'ga rembirekohēa yhēa repiagi. Onhino hēa otetiruanō. A'ereki o'a hete hēa rehe.

¹⁵ A'ero ga pokogi hēapoa rehe. Hēa hugwi ipigi a'ero. A'ero hēa vyri reki ogwovo herua mbatera ga pe to'u ga javo.

¹⁶ Aerē kwara ihoi. A'ea rupi ga ga nderuri Jesus'ga ti tombojipe'a anhağa ga hugwi javo. A'ero Jesus'ga nhi'igi Diabo'gapyriva'ea pe anhağa pe imbojipe'avo ga hugwi. Karugwara ga imombimombipavi itetirūave'ga hugwi no.

¹⁷ Opohano ga ga. Nahā hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki a'ea mombe'gwovo ymyahū Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Isaíasva'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iga. Ymyahū ahe ei hako:

“Ga tuhē omombi nhanetiruahūa nhande hugwi,” ei ahe hako.

*Oko pota ahe Jesus'ga remimbo'eharamo
(Lucas 9.57-62)*

¹⁸ He'yjuhuve'ga ndepiagame ojipyri Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—He xaho ypiahua aherovai, ei ga.

—Kwa, ei ga.

¹⁹ Ga horame ypiahu pe judeus'ga mbo'ehara'ga ruri Jesus'ga pyri. Ombo'embo'e ga Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe jipi. Ovahemame Jesus'ga pyri ga ei Jesus'ga pe:

—Ji po ti neremimbo'eharamo nehē. Ndehoa nanani po ti ji hoi nde rupi nehē, ei ga.

²⁰ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ereho pota tuhē nde ji rupi? ei Jesus'ga. Ja'gwara'java'ea raposas gwyvykoi okwara yvy pe okia ipype. Gwyrā'ia ikiri hakā rehe, ei Jesus'ga. Jihi reki, yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ji ndarekoi jikhava, ei Jesus'ga ga pe. Ehorame ji rupi ji javijitehe po ti nde ndererekoi nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

²¹ Jesus'ga remimbo'eharamo ojipe'ga ei Jesus'ga pe:

—Orepojykaharetero ko nde, ei ga Jesus'ga pe. Aerē po ti ji hoi nde rupi nanani nehē. Na ji hoi na'ē jipo'ria tyma, ei ga.

²² A'ero Jesus'ga ei reki ga pe:

—Terehoi ti pevo. Ji rupi ti ejo. Omanove'ga'jave'ga – kiroki ga noarōi Tupana'ga nhi'i'ga – ga tuhē ti toty gwe'yja'ga, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga omombi yvytua typepemuhūa reheve

(Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)

²³ Jesus'ga avame yharuhua pype garemimbo'ehara'ga hoi ga pohe.

²⁴ Ga herohorame yvyturanuhūa ruri ojyva ypihua rehe imohehanhuhūheteavo typepemuhūa. A'ero hehanhuhū yhya ogwovo yvate okwava yharuhua pyvō o'ava ipype. Jesus'ga reki oki upa yharuhua pype.

²⁵ Kiro garemimbo'ehara'ga hoi Jesus'ga pyri ga mongirahiva javo ga pe:

—Nhande poko ti! Kiro nhande hoi ypy pe nhandepapava nehē! ei ga gwembipojykaharete'ga pe.

²⁶ Oma'eamo ga ei ga pe:

—Maranameuhū pe pekyhyjiuhu? Ndapejikogi pe ji rehe naerū? ei ga ga pe. Ovyā ga nhi'i'gi yvyturanuhūa pe typepemuhūa pe no topi ti javo. A'ero yvytua ipigi. Notymynha'javi yhya no.

²⁷ A'ero ga nhimomby'ai reki javo.

—Marā te ga rekoi naerū? Yvytua vehevi re po gwendu katu ganhi'iga ypihua pavēi, ei ga.

Jesus'ga ombojipe'a anha'ga Gadarapeva'ea hugwi

(Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39)

²⁸ Ypihua aherovai Jesus'ga herohoi gwemimbo'ehara'ga pavēi. Gwerovahē Jesus'ga a'ero ogwovo Gadarapeve'ga gwyrā pe. Jesus'ga repenhana cidadepeve'ga mokonha'ga nduri. He'yjuhu anha'ga Diabo'gapyriva'ea onhimongyavo mokonha'ga pojyavo. A'ero mokonha'ga iporayvaranuhūi. Ojipe'ga ndokwavi pevo ga pyvō okyhyjiavo a'ero. Itaruvihavuhua kwaruhua pytera hugwi aheryvya hugwi ga nduri Jesus'ga repenhana kiro.

²⁹ Nanime anha'ga hapukai javo.

—Jesus! e'i anha'ga. Terejori ore avykyavo Tupana'ga ra'yramo, e'i Jesus'ga pe. Nde erejo hahyva'ea imbuhupota ore ve a mbapava koty hahyva'ea mbuhuhava renonde? e'i ga pe.

³⁰ Paivo a'ea hugwi porcos tuvi i'gwovo onhimongyavo. He'yjuhu hete porcos.

³¹ Jesus'ga pe anha'ga ei:

—Po nde ore mbojipe'ai mokonha'ga hugwi, a'ero ore mondouka porcos pojykauka ore ve, e'ie'i anha'ga.

³² —Peho ti a'ero, ei Jesus'ga jupe.

Anha'ga ojipe'a mokonha'ga hugwi a'ero ogwovo Jesus'ga nhi'ipo'ruavo porcos pojyavo herogwovo. Nanime porcos nhaporemō inhahetei ojyva yvyty'ramuhūa hugwi ogwovo ypihua pype otypyvygamo omanomo.

³³ Porcos repiakatuhara'ga nhani ogwovo jugwi ogwovo gwonga pe nanani cidade pe. Pevo ga imombe'upavi nahanahā hekoi anha'ga rembipojykaagwera'ga pe javo.

³⁴ Nanime cidadepeve'ga ndupavi Jesus'ga repiaga. Ga repiagame ga ei ga pe:

—Heregwovo oregwya hugwi!

9

Jesus'ga omopo'ã nomyiva'ea
(*Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26*)

¹ A'ero Jesus'ga hoi ypiahu pe o'ava yharuhua pype tajivyra'ja javo. Ga jivyra'javi a'ero Gadarapeve'ga hugwi ua aherovai ovahema ocidade de Cafarnaum me.

² Nanime pevove'ga ga reruri itetirūave'ga nomyive'ga gakupeupava pype. Ga ndepiagame Jesus'ga ei oyvyteri pe: “Ojiko hete ga ji rehe ga rerua ji pyri tomopo'ã ti ga ga javo,” ei Jesus'ga oyvyteri pe.

—Pi'a, ei Jesus'ga nomyive'ga pe. Ejory ti. A'ereki kiro nderekote'varuhua mombora nde hugwi.

A'ea Jesus'ga ei jihi amombo nderekote'varuhua javo.

³ Nanime gambo'ehara'ga noarōi Jesus'ga ea. “Jesus'ga onhimongouhu Tupana'ga'java'ero,” ei ga oyvyteri pe. “A'ereki Jesus'ga e'i nomyive'ga pe: ‘Amombo ji nderekote'varuhua.’ Tupana'ga jate e'i a'ea,” ei ga. “Po Jesus'ga nde'i hamo,” ei gambo'ehara'ga.

⁴ Jesus'ga ikwahahetei reki ga nhi'igame oyvyteri pe. A'ero ga ei ga pe:

—Pe'e pe: “Maranameuhū Jesus'ga euhui a'ea? A'ereki ga Tupana'ga rūi.” Nahā pe pe'e pejiyvyteri pe ite'varuhu Jesus'ga javo. Maranameuhū pe japyakauhui ji rehe javo ji ve?

⁵ A'e ji nomyive'ga pe ko: Amombo ji nderekote'varuhua nde hugwi. Emo pe ndapehepiagi aherekote'varuhua mombora. A'ero pe ndaperoviari jipopoakara, ei Jesus'ga ga pe. Po ji ei ga pe nehē: Epo'ã egwovo, a'ero po ti pe hepiagi gahoa nehē. A'ero po ti pe heroviari jipopoakara nehē.

⁶ Nurā po ti ji ga mopo'ami kiro tapekwaha ti javo, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no. A'ero po ti pe ei nehē: “Tupana'ga ombuhuruka tuhē Jesus'ga avo yvya koty ga mongouvouka vvyakotyve'ga ndekote'varuhua momboharamo,” ei Jesus'ga ga pe.

Nurā Jesus'ga ei nomyive'ga pe ga monhimohiġatuavo:

—Epo'ã ti ejikupeupava rerogwovo enhonga pe, ei Jesus'ga ga pe.

⁷ A'ero nomyive'ga po'ami herogwovo ġwonga pe.

⁸ A'ea repiagame ga nhimomby'ai Tupana'ga mboheteavo onhimongyavo.

—A'ereki Tupana'ga vvyakotyve'ga mbopopoaka japouka ga pe nanongara ahemonhimomby'ava'ea, ei ga.

Jesus'ga Mateusva'ea pavēi
(*Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32*)

⁹ Aerē ohorame cidade hugwi ogwovo Jesus'ga Mateus'ga repiagi. Pevo Mateus'ga ōi itambere'ia ryrua pype ipyhyga itambere'ia judeus'ga hugwi imono'oġa governo pe. Ga repiaga Jesus'ga ei ga pe:

—Herejo ti ji rupi ekovo nhiremimbo'eharamo.

A'ero Mateus'ga po'ami ogwovo Jesus'ga rupi okovo garemimbo'eharamo.

¹⁰ Aerē Jesus'ga hoi onga pe i'gwovo ġwemimbo'ehara'ga pavēi. Ga i'urame itambere'ia mono'oġuhūhara'ga nduri i'gwovo ga pyri ojipe'ga pavēi. Judeus'ga e'i ga pe jipi: “Ga ko okote'varuhuva'ero hendukatue'yma Moisésva'ea remimbo'eagwera,” ei ga. Nanongara'ga uhu Jesus'ga pyri i'gwovo.

¹¹ Ga ndepiagame fariseus'ga ndopotari. A'ero ga ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga pe:

—Maranameuhū pembo'ehara'ga i'uuhui nanongara'ga pyri itambere'ia mono'ōhara'ga pyri okote'varuhuve'ga pyri no? ei ga.

¹² Henduvame Jesus'ga ei:

—Kiroki ġa e'i ojive: “Nanhitetirūi ji” – ġahā ahepohanohara'ga ndopokogi ġa pohanoġe'yma. Kiroki ġa e'i ojive: “Nhitetirūa ji” – ġahā ahepohanohara'ga ġa pokogi ġa pohanoġa. Na jitehe ji okote'varuhuve'ġa pokogi jijihe'a ġa ndehe topohi ti ġa okote'varuhua hugwi javo, ei Jesus'ga.

¹³ Ymyahū Tupana'ga ei hako:

“Peru pe mbatepyryva tokwava'ē ti ikwava'ēhara'ġa Tupana'ga pe javo.

A'ea ji ei pe me novīa.

Emo koji'i ji apota penemimombyryva ojipe'ġa pe,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga.

—Peho ti penhimbo'eavo a'ea rehe Tupana'ga ea rehe ikwahakatuavo, ei Jesus'ga ġa pe. Ajo ji yvya koty tapoko ti ji okote'varuhuve'ġa javo – kiroki ġa e'i: “Ako te'varuhu ji. Marā po ti ji ve a'ero nehē?” Ta'e ti ji ġa pe toko katu ti ġa javo. Ojipe'ġa pyri rūi ji ajo javo – kiroki ġa e'i ojive: “Jipyry hete ji.” Ga pyri rūi ji jori javo ġa pe, ei Jesus'ga.

Ndo'ui ahe xanhi'ī ti Tupana'ga pe javo

(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)

¹⁴ Aerē João Batistava'ea remimbo'ehara'ġa nduri Jesus'ga pyri. Ovahemame ġa ei ga pe:

—Nane'ymi fariseus'ġa ja ore ndoro'ui xanhi'ī ti Tupana'ga pe javo. Neremimbo'ehara'ġa ki a'e te nane'ymi o'u reki. Maraname ore ja rūi ġa ndekoi? ei ġa Jesus'ga pe.

¹⁵ A'ero Jesus'ga ei ikwahavuka ġa pe:

—Kiro ji hēarembirekoruama'ga mombe'ui pe me, ei Jesus'ga. Uhu hēarembirekohava apiavo. A'ero ġa i'ui gworygworyvamo ga rehe okovo ga pyri toryva rupi – kiroki ġa ojikoty'a ga pavēi. Po ahe nde'i te ġa pe a'ero: “Pejehe'o ti.” Ahe erame a'ea po ġa ndokoi ahenhi'īġa rupi, ei Jesus'ga. Aerē po ti tiruahūve'ġa hēarembireko'ga rerohoi nehē. Kiroki ġa ojikoty'a ga pavēi – ġa hugwi po ti ġa ga rerohoi nehē. A'ero po ti ġa ndo'ua'javi ojehe'gwovo nehē.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka ġa pe onhimombe'gwovo ġwemimbo'ehara'ġa mombe'gwovo no.

¹⁶ —Po ahe oapokatua'ja pota tapy'ynhapiryrymyana tararaga, a'ero itararaga rehe ahe nomondo tapy'ynhapirapyahua ndotyryrygiva'ea imboja hehe, ei Jesus'ga. Po ahe ipyahuva'ea imbojari ymyahūva'ea rehe, a'ero ipyahuva'ea jiki ymyahūva'ea hugwi koji'i imbotararaga ymyahūva'ea. Igwaigwavete imohehāi ikwara ymyahūva'ea pype a'ero, ei Jesus'ga.

¹⁷ Na jitehe vinho aporame ahe ndoheka'vogi vinhopyahua hyruymyana pype mbiara pirymyana pype, ei Jesus'ga. Po ahe heka'vogi vinhopyahua ipiryrymyana pype, a'ero ipiryrymyana ipugi. A'ero vinho tururui jugwi. Nahā ahe jigwarai ipiryrymyana rehe no, ei Jesus'ga. Ipiyahua pype tuhē ahe toheka'vo vinhopyahua. Nahā ahe gwereko katu vinho ipira reheve.

A'ea Jesus'ga omombe'u nhiremimbo'ea ipyahuva'ea ndojihe'ari ġanamonhava'ea remimbo'eagwera rehe javo.

Jesus'ga opoko tay'riva'ea gwypova'ea reheve

(Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56)

¹⁸ Jesus'ga a'ea mombe'urame ġa pe nanime huvihava'ga ruri Jesus'ga pyri ġwenypy'anduruga jihoheva'ero ji poko javo.

—Jira'yrahēa omano ko, ei ga Jesus'ga pe. Herejo epokoga hēa rehe. A'ero po ti hēa kwerava'javi nehē, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁹ —Kwa, ei Jesus'ga.

Kiro Jesus'ga po'ami ogwovo ga rupi. Jesus'ga remimbo'ehara'ġa hoi ga rupi no.

²⁰ Nanime hēa ruri ga reviri no itetirūavehēa gwyypovehēa. He'yi doze anos hēatetirūa imbokwara'ari hēa rehe opige'yma hēa hugwi. A'ero hēa ruri Jesus'ga reviri opokoga gatapy'ynhapira rembeyvra rehe.

²¹ A'ereki hēa e'i oyvyteri pe: “Po ti ji pokogi jitehe gatapy'ynhapira rehe, a'ero po ti nhitetirūa ipigi ji hugwi nehē,” ei hēa.

²² A'ero Jesus'ga pyryrymi reki. Hēa repiagame ga ei hēa pe:

—Kui'i, ei ga hēa pe. Ejory ti! Erejiko nde ji rehe. Nurā netetirūa pigi nde hugwi, ei ga. A'ea rupi hēa nhimohigatui.

²³ Kiro huvihava'ga ronga pe Jesus'ga hoi ogwovo tahepia ti gara'yrahēa javo. Ovahe-mame ga imonhi'ihara'ga ndepiagi – kiroki ga omonhi'ijiru'a ahe manorame. He'yive'ga ga ga ndepiagi no. Hahyahi gajehe'ohetea.

²⁴ Ga pe nhaporemō Jesus'ga ei:

—He pejigwovo! A'ereki tayrihēa nomanoi. Oki hēa upa, ei ga.

A'ero ga ga jai ga rerekovo ga rerekomemuamo ki a'e te ahe omano hete javo.

²⁵ Ga mbojipe'avo ga ga mondoi. Okirame onga pype ga kujahēa popyhygi. A'ero hēa kweravi opo'ama.

²⁶ Ombojoapiapi ga hēa mombe'gwombe'gwovo Jesus'ga reheve ojipe'ga pe. Gagwyripeve'ga nhaporemō ikwahavi a'ero hēambogwerava.

Jesus'ga omboheakwa katu heakwagweve'ea mokonhava'ea

²⁷ Jesus'ga horame onga hugwi ogwovo heakwagweve'ga hoi ga reviri mokonha'ga. Hahyahi ganhi'iga ga erame ohapukaita:

—Daviva'ea rymyminouhūro ko nde! ei ga.

Nahā ga ei Jesus'ga pe. A'ereki ga e'i oyvyteri pe: “Jesus'ga pe Tupana'ga e'i eko ti ganduvihavuhuhetero javo.”

—Ore poko ti! ei ga Jesus'ga pe.

A'ea ga ei tianemboheakwa katu ti ga opopoakara pyvō javo.

²⁸ Ga kirame onga pe ga nduri ovahema ga pyri. Ga pe Jesus'ga ei:

—Marā? Perovia pe nhiremimboheakwakatuaḡwama? ei Jesus'ga.

A'ero ga ei ga pe:

—Orepojykaharetero ko nde, ei ga. Orogwerovia ore.

²⁹ A'ero ga pokogi gandeakwara rehe javo.

—Pejiko pe ji rehe. Nurā pe ndeakwakaturo, ei ga ga pe.

³⁰ Gandeakwara ma'eḡatui a'ero. A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ji rendu katu ti. Tapemombe'ui ti nhiremimboheakwakatua. Ndapotahetei ji a'ea mombe'ua, ei Jesus'ga ga pe.

³¹ Ombojoapiapi ga reki imombe'gwombe'gwovo ogwyripeve'ga pe nhaporemō nahā Jesus'ga ore mboheakwa katu javo.

Jesus'ga ombojipe'a anhaḡa onhi'ige'yve'ea hugwi

³² Ga horame onga hugwi ojipe'ga onhi'ige'yve'ga reruri Jesus'ga pyri. Tegwete ganhi'ihava anhaḡa ga pojykarō ḡwaramo Diabo'gapyriva'ea.

³³ Jesus'ga anhaḡa mbojipe'ai ga hugwi. Nurā onhi'ige'yve'ga nhi'igi. A'ero pevove'ga nhimomby'ai onhimongyavo.

—Ndihepiangavi koi nhande ḡwihā jipi nhandegwyri pe Israel pe, ei ga.

³⁴ Fariseus'ga e'i reki:

—Anhaḡa ruvihavuhu'ga Diabo'ga Jesus'ga pojyka ga mbopopoaka. Nurā Jesus'ga anhaḡa mbojipe'ai ga hugwi ga mondovouka, ei ga o'mbero.

Jesus'ga ahe porogwety

³⁵ Aerē Jesus'ga imbojoapiapi cidades repiaga cidades'ia repiaga no. Ga mbo'eavo Tupana'ga nhi'īga rehe ga hogahoi ġajatykahai pe. Pyryva'ea ga imombe'ui Tupana'ga pe poko katu pota okovo pota penduvihavuhuhetero javo.

—Perojijyjijyuka ti pejeaporoġita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehē imomboa pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhuhetero nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

Karugwara Jesus'ga imombipavi itetirūave'ġa hugwi. Ipopoakare'ŷve'ġa ga ġa mbopopoakapavi no. Nahā ga rekorekoi ġapyteri pe.

³⁶ Ojatykave'ġa ndepiagame Jesus'ga ġa porogwetygi. A'ereki ġa he'ouhū onhi-mongyavo tiruahūro ġwaramo ojive. Ndipokohavi ġa no. Nahanahā ġa ndekoi ovelhas ja – kiroki ovelhas ndogwerekoi gwepiakatuhara'ga.

³⁷ A'ero Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Ga ko koapora ja ġanemimondoroġwerīva'ea ja. He'yi hete koapora gworygworyvamo. Imondorove'ġa ndohygi reki hehe. A'ereki ġa ndahe'yi. A'ero ahe ei koapora jara'ga pe: “Koji'i jitehe ti embuhurukara'ja ġa pyri imondorove'ġa imondoroguka ko pe.” A'ea ahe ei koapora jara'ga pe, ei Jesus'ga.

—Na jitehe avove'ġa koapora ja. A'ereki ġa he'yjuhu ranuhū. Ndahe'yi reki imondorove'ġa'jave'ġa – kiroki ġa oporavyky imombe'gwovo Tupana'ga nhi'īga ġa pe tojiko ti ġa Tupana'ga rehe javo, ei Jesus'ga.

³⁸ Pe'ji ti Tupana'ga pe a'ero. Gaha ko koapora jara'ga ja. Pe'ji ti ga pe: “Koji'i jitehe ti embuhurukara'ja ġa pyri ejiheve'ġa. Tomombe'u ti ġa nenhi'īga he'yjuhuve'ġa pe tojiko ti ġa Tupana'ga rehe javo. A'ero po ti ġa ndekoi upa avuirama nde pyri nehē.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

10

*Dozeva'ea Jesus'ga remimbo'eharava'ea gamoirūharava'ea
(Marcos 3.13-19; Lucas 6.12-16)*

¹ Gwemimbo'ehara'ġa dozeve'ġa mbuhurukarame ojipyri, kiro Jesus'ga ġa mbopopoakari tombojipe'a ti ġa anhaġa ojipe'ġa hugwi javo. Kiro ga ġa mbopopoakari tokwaha pa ti ġa karugwara imombiga itetirūave'ġa hugwi javo. Kiro ga ġa mbopopoakari tokwaha pa ti ġa ipopoakare'ŷve'ġa mbopopoaka javo.

² Dozeve'ġa ko Jesus'ga remimbo'ehara'ġa gamoirūhara'ġa. Ga ko nahā: Mokonha'ġa ko Simāo'ga André'ga pavēi onhoirū'ġa. Pedro irūa Simāo'ga rera. Ga ko Jesus'ga moirūhara'ga ypy.

Mokonha'ġa ko Tiagova'ea João'ga pavēi onhoirū'ġa. Ga ko Zebedeu'ga ra'yra'ġa.

³ Mokonha'ġa ko Filipe'ga Bartolomeu'ga pavēi.

Mokonha'ġa ko Tomé'ga Mateus'ga pavēi. Mateus'ga ko itambere'ia mono'ōharagwera'ga governo pe.

Mokonha'ġa ko Tiago'ga Tadeu'ga pavēi. Tiago'ga ko Alfeu'ga ra'yra'ga.

⁴ Mokonha'ġa ko Simāo'ga Judas Iscariotesva'ea pavēi. Simāo'ga ko zelotes'ġa nde'yja'ga – kiroki ġa ndekoi governo rehe romanos'ġa ndehe. Judas Iscariotesva'ea aerē Jesus'ga mondouka okote'varuhuve'ġa pe ga pyhyguka ġa pe.

Nahā ko dozeve'ġa nhaporemō Jesus'ga remimbo'ehara'ġa gamoirūhara'ġa.

*Jesus'ga remimbo'eharava'ea omombe'u Tupana'ga nhi'īga
(Marcos 6.7-13; Lucas 9.1-6)*

⁵ Gahā dozeve'ġa Jesus'ga ġa mondoukari tomombe'u ti ġa Tupana'ga nhi'īga javo. Ga mondoukarame ga ei ġa pe:

—Tapehoi ti nhandere'yja'ġarūive'ġa cidades pe judeus'ġarūive'ġa cidades pe, ei Jesus'ga. Tapehoi ti pevo. Tapehoi ti samaritanos'ġa cidades pe no, ei Jesus'ga.

⁶ —Nhandere'yja'ga pyri jate israelitas'ga pyri jate ti peho. Ga ko ovelhas ja. Ovelhas oka'nhy jipi herekoe'ymame gwepiakatuharamo. Akoja ja ko nhandere'yja'ga ika'nhyva'ea ja, ei Jesus'ga.

⁷ Pehorame ga pyri ti pemombe'u katu ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Tupana'ga oko gweri nhanderuvihavuhetero nhande repiakatuavo yvya koty nhande mongovo onhi'iga rupi.” A'ea ti pe'ji ga pe, ei Jesus'ga.

⁸ Pemombi ti karugwara itetirūave'ga hugwi. Pemoka'e ti gajagwa ijaijauhuve'ga hugwi. Pembogwera ti omanove'ga gamanoa hugwi. Pembojipe'a ti Diabo'gapyriva'ea anha'ga ojipe'ga hugwi. Nahanahā ti pepokopoko nhandere'yja'ga.

—Ji pe mbopopoaka topoko ti ga ga javo, ei Jesus'ga. Ji nda'ei pe me: Opombopopoaka ji ko. Nurā ti pembuhu ji ve itambere'ia mbatera reheve. A'ea rūi ji a'e pe me, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe. A'ero ga pokogame ti tape'ei ga pe: “Pembuhu ore ve itambere'ia mbatera reheve.” A'ea rūi ti pe'ji, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

⁹ —Taperohoi ti itambere'ia pehorame, ei Jesus'ga.

¹⁰ Taperohoi ti sacola pehorame. Taperohoi ti irūa tapy'ynhapira camisa'java'ea. Taperohoi ti irūa sapatos. Taperohoi ti yvyra pejikohavamo. A'ea nhaporemō ti taperohoi. Pevove'ga po pe poraka pe pokoga hamo, ei Jesus'ga ga pe.

¹¹ —Pevahemame gacidades pe gacidades'i pe no pe'ji ti cidadespeve'ga pe: “Ma'ga pyry avova'ero? Ga pyri ore pytapotari.” A'ea ti pe'ji. Pyryve'ga repiagame ti peju ga pyri jate pejiyye'yma garonga hugwi. Aerē po ti pe hoi ojipe pe cidade pe nehē. A'ero jate ti pejiyyi garonga hugwi pejiywovo a'ero nehē, ei Jesus'ga.

¹² Pepytarame ganonga pype ti pe'ji ongapypeve'ga pe pendoryvamo ga ndehe. Pe'ji ti ga pe: “Tu katu ti pepy'a!” A'ea ti pe'ji ga pe.

¹³ Po ga pyryvamo, a'ero po ti gapy'a rukatui tuhē nehē.

—Po ga ndapyryvi, a'ero ti pe'ji ga pe: “A'e tehe ji pe me pepy'a ti tu katu javo.” A'ea ti pe'ji ga pe tukatuyme ti gapy'a javo, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁴ Po ongapypeve'ga ndohoryvi pe ndehe tapepytai ore pyri javo, a'ero ti tapepytai ganonga pype. Po ga nohendupotari pe imombe'urame Tupana'ga nhi'iga ga pe, a'ero ti tapepytai ganonga pype, ei Jesus'ga.

—Na jitehe ti tapepytai cidade pe ga ndoryve'ymame pe ndehe hendupotare'yma Tupana'ga nhi'iga, ei Jesus'ga. Pehorame ga hugwi pemonduru ti otimbuguhua pejiypa hugwi oropohi ore pe hugwi javo, ei Jesus'ga.

¹⁵ Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerē mbapava koty po ti ga hepiagi hahyva'ea ojihe Tupana'ga omanove'ga mono'ombavame ga ndeheve nehē. Ga mono'ombavame po ti ga ei ga pe nhaporemō nehē peko te'varuhu pe javo. A'ereki ga nohendukatupotari ganhi'iga. Koji'i po ti hahy ga pe Sodomapeve'ga hohe Gomorrapeve'ga hohe no, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

*Omondo ahe hahyva'ea ahe ve
(Marcos 13.9-13; Lucas 21.12-17)*

¹⁶ —Ji rendu ti, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe. Kiro po ti ji pe mondoi okote'varuhuve'ga pyteri pe. Peko po ti pe ovelhas ja ipopoakare'yva'ea ja pejiywovo gapyteri pe nehē. Onharō ja'gwara'java'ea lobos ovelhas pyhyga otiruahūro jupe. Na jitehe po ti okote'varuhuve'ga tiruahūro pe me nehē, ei Jesus'ga ga pe. Nurā po ti mboja ja penhimboko'i hete ikwahaheteavo penhimombaragwahava ga ndehe nhaneirūa rūi ko ga javo. Inambua nomondoi hahyva'ea nhande ve. Inambua ja ti tapemondoi hahyva'ea ojipe'ga pe. Peko katu katu ti ojipe'ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁷ —Penhimboko'i ti okote'varuhuve'ga hugwi pejikovo. A'ero po ti ga pe pyhygi pe nderohoahyavo imohigatuhara'ga ndovai pyteri pe ojatykahai pe nehē. Pevo po ti ga pe nupanupāi yvyra pyvō, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁸ Governador'ga ndovai pyteri pe po ti ga pe nderohoukari gwuvihavuhu'ga ndovai pyteri pe no. Gandovai pyteri pe po ti ga pe nderohoukari nehē timboja tehe ti ga ndehe javo. Nahā po ti ga ndekote'varuhui pe me nehē pendekoro gwaramo jireheva'ero, ei Jesus'ga. A'ea rupi po ti pe ji mombe'ukatui ga pe judeus'garūive'ga pe nhaporemō tojiko ti ga Jesus'ga rehe javo, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

¹⁹ —Ga pe nderohoukaramē gandovai pyteri pe ti tape'ei na'ē pejiyvyteri pe: “Maramā po ti nhande nhi'igi ga pe nehē? Gara po ti nhande ei ga pe nehē?” A'ea ti tape'ei pejivy'are'yma, ei Jesus'ga ga pe. Ga pe nderohoukaramē gandovai pyteri pe po ti Tupana'ga penduvete'ga okwahaheteuka pe me nehē nahanahā ti pe'ji ga pe javo.

²⁰ Hehe po ti gara'uva pe monhi'iguka pe mbo'eavo nehē. Nurā po ti penhi'iga rūi pe imombe'ui ga pe nehē, ei Jesus'ga ga pe.

²¹ Aerē po ti peirū'ga pe nderohoahyukari gwuvihava'ga pe nehē tojuka ti ga ga javo. Penduva'ga no, ga po ti pe nderohoahyukari gwuvihava'ga pe nehē no tojuka ti ga ga javo. Penda'yra'ga vehevi po ti napearōa'javi pe nderohoahyuka gwuvihava'ga pe nehē no tojuka ti ga ga javo, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

²² Ga nhaporemō po ti oko pa pe ndehe pe arōe'yheteavo pejikoga gwaramo ji rehe. Po ti pe nhimboitai avuirama pepohire'yma ji hugwi, a'ero po ti ji pe nderohoi yvagi pe pe mongovo avuirama jijipyri nehē, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

²³ —Ga ndekote'varuhurame pe me ti penhiminhimi ga hugwi. Pejijyjijyi ti pejigwovo ojipejipe pe cidades pe. A'ero he'yjuhuva'e pe cidades pe po ti pe hoi ji mombe'gwovo ga pe nehē, ei Jesus'ga. Pehoa renonde cidades pe nhaporemō Israelpeve'ga gwyri pe po ti ji ajora'ja yvya koty vyakotyva'ero yvagipeva'ero nehē, a'e ji pe me imombe'ukatuavo, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

²⁴ —A'e ji kiro pe me: Gambo'ehara'ga koji'i garemimbo'ehara'ga hohe, ei ga. Na jitehe gapyrykahara'ga koji'i gapyrive'ga hohe, ei Jesus'ga.

²⁵ Po ga jigwarai gambo'ehara'ga rehe, a'ero po na jitehe ga jigwarai garemimbo'ehara'ga ndehe no. A'ero po a'ea pyry garemimbo'ehara'ga pe hamo, ei Jesus'ga. Ga erame Belzebu onga jara'ga pe ga ete'varuhui ga pe ojigwaraita ga rehe. A'ereki Belzebu irūa Diabo'ga rera. Po ga ei Belzebu onga jara'ga pe, a'ero koji'i po ti ga ete'varuhui garongapypeve'ga pe gapyrive'ga pe ojigwaraita ga ndehe nehē, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

*Tapekyhyji ti ga hugwi, ei Jesus'ga
(Lucas 12.2-7)*

²⁶ —Tapekyhyji ti ga hugwi, ei Jesus'ga. A'ereki ji a'e pe me: Tupana'ga po ti imboukwahavi onhimiva'ea hepiuka ikwahavuka henduvukapava nehē, ei Jesus'ga.

²⁷ —Kiroki a'ea ji amombe'u ypytunimo pe me - a'ea ti pemombe'u arimo ojipe'ga pe nehē, ei Jesus'ga. A'ea ji ei javo: Kiroki a'ea ji amombe'u nhimi pe me - a'ea jitehe ti pemombe'u gandovaki tohendu pa ti ga javo, ei Jesus'ga ga pe.

²⁸ —Tapekyhyji ti pejukapotave'ga hugwi. Pe jukarē tegwete pemondohava'gwama hahyva'ea ruvihava pype, ei Jesus'ga. Tupana'ga hugwi ti pekyhyji. Gaha ipopoaka hete ahe jukavo ahe momboa tata pype hahyva'ea ruvihava pype ipotaramē, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

²⁹ —Maramomi itambere'ia gwyrā'ia rehe? Ndahe'yi po hehe. Dois rehe gwyrā'ia rehe po ojipeji'i jate itambere'ia. Tupana'ga gwepia katu gwyrā'ia penduvete'ga. Ga ipotare'ymame gwyrā'ia ndohiri'i'i. Ga ipotaramē jate gwyrā'ia ihiri yvyvo omanomo, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

³⁰ —Koji'i hete reki Tupana'ga pe ndepiakatui. A'ereki ga okwaha jitehe reki pe'ava nhaporemō he'yjuhuva'ea. Okwaha pa ga pe'ava nhaporemō he'yje'yva'ea. Nahā ga pe kwahahetei pe ndepiakatuavo.

³¹ Tapekyhyji ti a'ero. A'ereki Tupana'ga e'i pe me: “Ahepia katu ji gwyrā'ia he'yjuhuva'ea. Koji'i ji rekoi pe ndehe pe ndepiakatuavo,” ei Tupana'ga, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

*Po nahā ahe ji mombe'ui, ei Jesus'ga
(Lucas 12.8-9)*

³² —E'i po ahe ji mombe'gwovo a'ero, ei Jesus'ga. “Ajiko ji Jesus Cristo'ga rehe. Ga oko jipojykaharetero.” A'ea po ahe ei ojipe'ga pe hamo. Po nahā ahe ji mombe'ui, a'ero po ti ji ahe mombe'ui jiruva'ga pe yvagipeve'ga pe nehē ga ko jireheva'ero javo ga pe nehē, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

³³ —E'i po ojipe'ga ji mombe'gwovo: “Ndajikogi ji Jesus Cristo'ga rehe. Ga ndokoi jipojykaharetero.” A'ea po ga ei ojipe'ga pe. Po nahā ga ji mombe'ui, a'ero po ti ji ga mombe'ui jiruva'ga pe yvagipeve'ga pe nehē ga ndokoi jireheva'ero javo ga pe nehē, ei Jesus'ga ga pe.

*Ojogwayva po ti ga ji rehe nehē, ei Jesus'ga
(Lucas 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ —Marāi pe ji mombe'gwovo? ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe. “Jesus'ga rura gwaramo po ti yvyakotyve'ga py'a rukatui nehē.” Nahā po pe ei pejiyvyteri pe naerū? Tape'ei ti a'ea. Jirura gwaramo po ti gapy'a ndukatui nehē. Ojogwayva po ti ga ji rehe nehē, ei Jesus'ga.

³⁵ Ojipe'ga po ti ji arōhetei nehē. Ojipe'ga po ti nanhiarōi nehē. Nurā po ti ga jogwayvari ji rehe nehē.

“Akwaimbae'ga po ti gwayva uva'ga nehē.

Kunhangwera'ga po ti gwayva oy'ga nehē.

Kunhangwera'ga po ti gwayva gwembireko'ga y'ga nehē.

³⁶ Ongapypeve'ga po ti nonhoarōhetei nehē,” ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

³⁷ —Kiroki ga oarō hete uva'ga nhiarōa hohe – gahā ti tokoyme nhiremimbo'eharamo. A'ereki nanongara'ga ndapyryvi. Kiroki ga oarō hete oy'ga nhiarōa hohe – gahā ti tokoyme nhiremimbo'eharamo no, ei Jesus'ga. A'ereki nanongara'ga ndapyryvi. Kiroki ga oarō hete gwa'ykwaimbe'ga nhiarōa hohe – gahā ti tokoyme nhiremimbo'eharamo, ei Jesus'ga. A'ereki nanongara'ga ndapyryvi. Kiroki ga oarō hete gwa'ykunha'ga nhiarōa hohe – gahā ti tokoyme nhiremimbo'eharamo no. A'ereki nanongara'ga ndapyryvi.

A'ea Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe koji'i ti ga tanhiarō hete javo.

³⁸ —Kiroki ga oko pota nhiremimbo'eharamo – po ti ojipe'ga imbohahyukari ga pe ga jukavo vehevi nehē peko pe Jesus'ga reheva'ero javo ga pe, toko jitehe ti ga nhiremimbotarimova'ea rehe opohire'yma ji hugwi. Okoe'ymame nhiremimbotarimova'ea rehe, ga ti tokoyme nhiremimbo'eharamo nehē. A'ereki nanongara'ga ndapyryvi, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

³⁹ —Kiroki ga ndokopotari nhiremimbo'eharamo tajjukayme ti ga javo – ga po ti omano ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga.

—Kiroki ga ojipe'ga ga jukai ga jikoga gwaramo ji rehe – omanorē po ti ga oho upa avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga.

*Tupana'ga po ti omondo ikwepykava nehē
(Marcos 9.41)*

⁴⁰ —Kiroki ga horyory pe ndehe ga ko Jesus'gareheva'ero javo – ga ndoryndoryvamo ji rehe reki, ei Jesus'ga. Kiroki ga horyory ji rehe nde ko Tupana'ga repykaramo javo – ga ndoryndoryvamo nhimbuhurukara'ga rehe reki, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

⁴¹ —Po Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uhara'ga ruri ga pyri. Po ga ndoryndoryvamo ga rehe ga ko omombe'u Tupana'ga nhi'i'ga javo, a'ero po ti ga pe Tupana'ga imondoi ikwepykava nehē. Nanongara jitehe po ti Tupana'ga imondoi ikwepykavamo ga

pe nehē – kiroki ikwepykava Tupana'ga omondo onhi'iga mombe'uhara'ga pe no, ei Jesus'ga. Kiroki ġa horyory pyryve'ga rehe ga ko oko Tupana'ga nhi'iga rupi javo – ġa pe po ti Tupana'ga imondoi ikwepykava nehē. Nanongara jitehe po ti Tupana'ga imondoi ikwepykavamo ġa pe nehē – kiroki ikwepykava Tupana'ga omondo pyryve'ga pe no, ei Jesus'ga.

⁴² –Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Po ġa omondo yhya vehevi iroyxaġahiva'ea ipyahuve'ga pe nhiremimbo'ehara'ga pe to'u ti ga javo. Po ġa imondoi ga pe ga ko oko Jesus'ga remimbo'eharamo javo – ġa pe po ti Tupana'ga ikwepykava imondoi a a'ero nehē, ei Jesus'ga.

11

João Batistava'ea omondo ġwemimbo'eharava'ea Jesus'ga pyri (Lucas 7.18-35)

¹ Aerē ġwemimbo'ehara'ga mbo'epavirē dozeve'ga mbo'epavirē Jesus'ga hoi. Imbojoapiapiavo ga hoi cidades pe pevove'ga mbo'embo'eavo Tupana'ga nhi'iga rehe imombe'ukatuavo ġa pe.

²⁻³ A'ea rupi João Batistava'ea rekoi cadeia pype a'itituhēva'ea mombe'ua rehe. Okwaha ahe Cristo'ga rembiapoa garemimonhimomby'ava'ea. A'ea kwahavame João Batistava'ea ei ġwemimbo'ehara'ga pe mokonha'ga pe:

–Peho ti Jesus'ga pyri. Pe'ji ti ga pe: “Ymyahū Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea e'i: ‘Aerē po ti Tupana'ga remimbuhurukara'ga ruri nhande pyri nehē.’ Nahā ahe ei. Ma'ga po ymyahū ahe omombe'u? Mara'ngu po ndehe? Mara'ngu po ojipe'ga? Nahā ore ei aheremimombe'uhara'ga rura pota ga mbuhua.” A'ea mombe'gwovo katu ti pe'ji Jesus'ga pe: “Marāi nde a'ero?” ei João Batistava'ea mokonha'ga pe ġwemimbo'ehara'ga pe.

–Kwa, ei ġa.

A'ero ġa hoi ogwovo Jesus'ga pyri ovahema. João Batistava'ea nhi'igagwera ġa imombe'ui Jesus'ga pe.

⁴ Henduvirē Jesus'ga ei mokonha'ga pe João Batistava'ea remimbo'ehara'ga pe:

–Pejivrya'ja ti pejigwovo João Batista'ga pyri. Pemombe'u ti ga pe penhimbiepiaga penhimienduva. Pe'ji ti ga pe imombe'gwovo:

⁵ “Oma'eġatu kiro heakwagweve'ga okovo. Opo'aġatu kiro ipyka'naka'nauhūve'ga ogwovo katu. Oka'ē ġajagwa ijaijauhuve'ga hugwi. Gwendu katu kiro japyakware'ŷve'ga okovo. Okwera kiro omanove'ga okovo. Imbatere'ŷve'ga ġwendu kiro pyryva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua.” A'ea nhaporemō ti pemombe'u João Batista'ga pe, ei Jesus'ga.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka ga pe Jesus'ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo aheremimombe'uhara'ga.

⁶ “Pyry hete ga pe – kiroki ga ndojikopigi ji rehe.” Nahā ti pe'ji João Batista'ga pe, ei Jesus'ga mokonha'ga pe João Batistava'ea remimbo'ehara'ga pe.

⁷ A'ero ġa hoi javo katu João Batistava'ea pe.

Ga horame Jesus'ga ei pevove'ga pe he'yjuhuve'ga pe João Batistava'ea mombe'gwovo. Ga pe ga ei:

–Ymya'ī pe peho ongae'ŷi me. Pevo pe pehepia João Batista'ga. Marāi pe pejiyvyteri pe pea rupi pejigwovo garepiaga renonde? Pe'e po pe: “Xaho hepiaga nhungwava – kiroki okooko'iuhu yvytua remimbotarimova'ea rehe onhimbovavaguka yvytua pe.” Pe ndape'ei tuhē reki a'ea. A'ereki João Batista'ga ko nhungwava ja rūi. Ga ndokon-doko'iuhi ojipe'ga remimbotarimova'ea rehe. Ga ko onhimboita Tupana'ga rehe, ei Jesus'ga pevove'ga pe.

⁸ –Marāi pe a'ero pejiyvyteri pe garepiaga renonde? Pe'e po pe: “Xaho ga repiaga – kiroki ga omongi tapy'ynhapipyryva. Gweroho pa po itambere'ia gapira.” A'ea pe

ndape'ei oji'i, ei Jesus'ga. A'ereki João Batista'ga ndokohetei mbatera rehe. Ji rendu ti! João Batista'ga nomongi tapy'ynhapipyryva. Kiroki ġa omongi pyryheteva'ea – ġahã u huvihavuhu'ġa nonga pype.

⁹—Marã pe a'ero pejiyvyteri pe? Pe'e po pe: “Xaho Tupana'ga nhi'ġa mombe'uhara'ga repiaga.” A'ea pe ekatui, ei Jesus'ga. Kiro ji ei pe me: João Batista'ga ko Tupana'ga nhi'ġa mombe'uhara'ga tuhẽ. Tupana'ga nhi'ġa mombe'uhara'ga jate rũi ko ga, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁰—Ymyahũ Tupana'ga okwatijaruka ahe ve João Batista'ga mombe'gwovo hako ga po ti nhinhi'ġa mombe'ui nehẽ javo, ei Jesus'ga. Aherembikwatijara e'i:

“Nahã Tupana'ga ei Cristo'ga pe: ‘Ji rendu ti!

Nde renonde ti ji ga mondoi imombe'uuka nhinhi'ġa nehẽ.

Tomboavujikwe ti ga nderura renonde,’ ei Tupana'ga,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga ġa pe.

¹¹—Imombe'ukatuavo ji ei pe me: João Batista'ga ko koji'i huvihava ymyahũva'ea hohe pa, ei Jesus'ga. Aġwamo turi Tupana'ga rembiepiakatuhava apiavo. Aġwamo po ti Tupana'ga he'yjuhuve'ġa nduvihavuhuhete'ga nehẽ, ei Jesus'ga. A'ero ji ei: Ymyahũva'ea hohe pa João Batista'ga koji'i huvihava. Aġwamove'ġa ki a'e te Tupana'ga rembiepiakatuhara'ga ko koji'i huvihava João Batista'ga hohe. Kiroki ġapyteripeve'ġa huvihava rũi – ġa vehevi koji'i huvihava João Batista'ga hohe, ei Jesus'ga ġa pe.

¹²—João Batista'ga ġa mbo'eypyagwera jate pyryva'ea rehe, garenduve'ġa ojirokwa heroviapotaheteavo ganhi'ġa. A'ero ġa ei: “Kwa. Kiro ti Tupana'ga toko oreruvihavuhuhetero ore repiakatuavo.” A'ea ġa ei ipotaheteavo ojikoga Tupana'ga rehe. Aġwamo na jitehe ġa ei a'ea jitehe ipotaheteavo, ei Jesus'ga ġa pe.

¹³—Nahã ġa ndekoi ikwahava. A'ereki ymyahũva'ea omombe'u nanongara no. “Aerẽ po ti Tupana'ga oko ġanduvihavuhuhetero ġa ndepiakatuavo nehẽ.” Nahã Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea epaepavi Moisésva'ea pavẽi, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁴Ahe e'i: “Tupana'ga po ti oko ġanduvihavuhuhetero nehẽ. Elias'ga po ti uhu na'ẽ nehẽ,” ei ahe, ei Jesus'ga. Omombe'u ahe João Batista'ga Eliasva'ea mombe'urame. Aġwamo João Batista'ga ruri oji'i ahe nhi'ĩpo'ruavo a'ero. Marã? Perovia pota pe a'ea a'ero naerũ? ei Jesus'ga.

¹⁵Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero! ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁶—Ga pe Jesus'ga ei: Marã po ti ji ei pe me aġwamova'ea pe a'ero nehẽ? Gara ja pe ndekoi a'ero? Kiro ji pe mombe'ui pe me. Tayri'ġa ja ko pe ndekoi. Oapy tayri'ġa ima'ẽhai pe feira pe. A'ero ġa hapukai ojipe'ġa pe tayri'ġa pe – kiroki ġa ojikoty'a ġa pavẽi. Onhi'ġa mondovo ġa pe ġa ei:

¹⁷“Oropy ore jiru'a pe me xajory ti nhanerembirekoa rehe javo.

Pe ki a'e te ndapeyrerupypotari henduvame.

Xajehe'o ti nhanenhikamombava rehe, oro'e ore pe me. A'ero ore jehe'oi.

Pe ki a'e te ndapejehe'oi ore pyri. A'ereki pe ndapepotariuhu.”

Nahã tayri'ġa ei, ei Jesus'ga.

¹⁸—Tayri'ġa ja pe ndekoi. A'ereki pe pe'epe'e João Batista'ga pe jipi. A'ereki ga rurame pe pyri ga ndo'uahivuhui mbatera vinho reheve tambohete ji Tupana'ga javo, ei Jesus'ga. A'ero pe epe'ei ga mombe'gwovo: “Anhaġa opyhy ga.” Nahã pe João Batista'ga mombe'ute'varuhui ga arõe'yma, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁹—Tayri'ġa ja pe ndekoi. A'ereki pe pe'epe'e ji ve no, ei Jesus'ga ġa pe. Yvyakotyva'ero yvagipeva'ero ji ajo pe pyri mbatera i'gwovo vinho i'gwovo no. A'ero pe epe'ei ji mombe'gwovo: “Ehepia Jesus'ga! O'uheteuhu ga. Ga ko heagwryryve'ga vinho gwovo,” pe'e pe ji ve, ei Jesus'ga. “Ite'varuhuve'ġa – kiroki ġa omono'oġuhũ itambere'ia governo pe – ġa pavẽi Jesus'ga ojikoty'a ojipe'ġa pavẽi okote'varuhuve'ġa pavẽi,” pe'e pe. Nahã pe euhui ji mombe'gwovo ji arõe'yma, ei Jesus'ga.

—Ojipe'ga ndekokatua repiaga gwaramo nhande ei: Tupana'ga reki okwahavuka ga pe ga mongokatuavo, ei Jesus'ga. Ojipe'ga ndekote'varuhua repiaga gwaramo nhande ei: Tupana'ga rui omongo ga ite'varuhua rehe, ei Jesus'ga pevove'ga mbo'eavo he'yjuhuve'ga mbo'eavo.

*Tiruahua gwama cidadepeve'ea pe
(Lucas 10.13-15)*

²⁰ Kiro Jesus'ga nhi'igahyi cidadepeve'ga pe. A'ereki gacidades pe ga japorame ahemonhimomby'aheteve'ea ga ndopohiri ote'varuhua hugwi. Ndogwerojijiyi ga ojea-poroğita ojikoge'yma ga rehe. Nurã ga ei ga pe:

²¹ —Tiruahũ ti pe me Corazimmeve'ea pe nehẽ! ei Jesus'ga. Tiruahũ ti pe me Betsaidapeve'ea pe nehẽ! ei ga. A'ereki pe ndapepohiri pejikote'varuhua hugwi. Pehepia ko pe Tupana'ga popoakara novia ji japorame ahemonhimomby'aheteve'ea. Hepiagame po pe pepohi pejite'varuhua hugwi hamo.

A'ea Jesus'ga ei cidadepeve'ga pe Corazimmeve'ga pe Betsaidapeve'ga pe no.

—Ymyahũ Tiropeve'ea Sidommeve'ea pavẽi ndohepiagi Tupana'ga popoakara ahemonhimomby'ava'ea repiage'yma, ei Jesus'ga. Po ymyahũ ji japo ahemonhimomby'ava'ea ahepyteri pe, po kotihĩ ahe pohiri okote'varuhua hugwi po raka'e hamo. Omongi po ahe opite'varuhua imondovo tanimbuga oakağa rehe po raka'e hamo ndorovy'ari ore orerekote'varuhua rehe javo, ei Jesus'ga.

²² —Ymyahũ Tiropeve'ea ndohepiagi reki Tupana'ga popoakara ahemonhimomby'ava'ea repiage'yma Sidommeve'ea pavẽi, ei Jesus'ga. Ndopohiri ahe a'ero okote'varuhua hugwi. Nurã po ti ahe hepiagi hahyva'ea ojihe nehẽ Tupana'ga omanove'ga mono'ombavame ahe reheve nehẽ. Ga mono'ombavame po ti ga ei ahe ve nhaporemonehẽ peko te'varuhu pe javo, ei Jesus'ga cidadepeve'ea mombe'gwovo.

—Pe me, Corazimmeve'ea pe Betsaidapeve'ea pe no, pe me ji ei: A'ea rupi koji'i po ti hahy pe me nehẽ. Igwyre'i po ti hahy Tiropeve'ea pe Sidommeve'ea pe nehẽ no, ei Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga popoakara repiakaturame pe ndapepohiri reki pejikote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga Corazimmeve'ga pe Betsaidapeve'ga pe no.

²³ Cidadepeve'ga pe Cafarnaummeve'ga pe Jesus'ga ei:

—Pehe marã pe pejive naerũ? Pe'e pe: “Nhande huvihava jara'ga hohe pa.” Nahã ko pe ei pejuhupe penhimboheteavouhu pejikovo. Pe peho hete tata pype hahyva'ea ruvi-hava pype nehẽ, ei Jesus'ga. A'ereki pe ndapepohiri reki pejikote'varuhua hugwi. Pehepia pe Tupana'ga popoakara ji japorame ahemonhimomby'aheteve'ea. Hepiagame po pe pepohi pejite'varuhua hugwi hamo. Po ymyahũ ji japo ahemonhimomby'ava'ea Sodomapeve'ea pyteri pe, a'ero po uveji cidade Sodoma hamo ikaje'yma hamo, ei Jesus'ga.

²⁴ —Ymyahũ Sodomapeve'ea ndohepiagi reki Tupana'ga popoakara ahemonhimomby'ava'ea. Ndopohiri ahe a'ero okote'varuhua hugwi. Nurã po ti ahe hepiagi hahyva'ea ojihe nehẽ Tupana'ga omanove'ga mono'ombavame ahe reheve nehẽ. Ga mono'ombavame po ti ga ei ahe ve nhaporemonehẽ peko te'varuhu pe javo, ei Jesus'ga Sodomapeve'ea mombe'gwovo. Pe me, Cafarnaummeve'ea pe, pe me koji'i po ti hahy Sodomapeve'ea pe hohe a'ea rupi nehẽ, ei Jesus'ga Cafarnaummeve'ga pe.

*Pejo ti ji pyri, ei Jesus'ga ahe pokapavame
(Lucas 10.21-22)*

²⁵ Onhi'igahypavame ga pe nhaporemonehẽ Jesus'ga ei Tupana'ga pe:

—Apĩ, ei ga Tupana'ga pe. Ndepyry hete nde ekovo yvagipeve'ga nduvihavuhuhetero yvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero no. A'ereki nde nderekwahavukari a'itituhẽva'ea ikwahapyra'ga pe heaporoğitave'ga pe no. Onhimbo'ee'yve'ga pe tayri'ga'jave'ga pe nde erekwahavuka a'itituhẽva'ea.

²⁶ Na tuhẽ, Apĩ. A'ereki nahã nde erepota, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

²⁷ Kiro Jesus'ga ei:

—Jiruva'ga ombuhu pa ji ve ji mbopopoaka. A'ero ji popoakaramo ojipe'ga hohe pa. Gaha jate ji kwaha hete. Ojipe'ga ndajikwahakatui. Jihi jate ji akwaha hete jiruva'ga. Okwaha ga ga ji ga mboukwahapotarame jate ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

²⁸ —Pepoka pa po pe. Pekwerai po pe no. A'ereki pe pe'agata hete tiruahũ ji ve javo. Po nahã pe ndekoi, a'ero ti pejo ji pyri. Jihi ti topopoko inoġatuavo pepy'a nehẽ.

²⁹ Peko ti nhiremimbo'ea rehe. Nahã po ti ji pe mbo'ei nehẽ. A'ereki ji ako nhyrõ nhinhimbohete'e'yma jireaporoġitapyryvamo jitekovo. Ji ve penhimbo'eukarame nhiremimbo'ea rehe po ti pe ikwahavi pejipy'a noġatua nehẽ.

³⁰ Ndapekwerai po ti pe pendekorame nhiremimbo'ea rehe nonhimimiva'ea rehe penhimbo'euka hehe pejikovo nehẽ. A'ero po ti pe ndaperekouhui pejivy'are'yma nehẽ ji nhi'ĩpo'ruavo nehẽ.

12

Nahanahã ti ahe toko sábadu rupi, ei Jesus'ga
(*Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5*)

¹ Aerẽ judeus'ga poravykye'yma rupi sábadu rupi Jesus'ga hoi kohoa rupi okovo. Garemimbo'ehara'ga hoi ga rupi. Trigo kopeva'ea pevo inhimongyi. Ojuka ty'ara garemimbo'ehara'ga. Nurã ohorame ga ika'mbika'mbigi trigo i'gwovo.

² Hepiagame fariseus'ga ei Jesus'ga pe:

—Ymyahũ Moisésva'ea e'i ikwatija hako: “Tapeporavykyi ti sábadu rupi.” Nahã ahe ei hako. Ehepia ti neremimbo'ehara'ga! Ga nohendukatui reki. A'ereki ga oporavykyi ika'mbika'mbiga trigo sábadu rupi, ei fariseus'ga Jesus'ga pe.

³ A'ero Jesus'ga ei fariseus'ga pe:

—Napehendukatui pe Tupana'ga nhi'iga. Garembikwatijarukara omombe'u Daviva'ea. A'ea onhi'ĩ pe me novã. Ymyahũ ty'ara ojuka Daviva'ea onhipavẽiva'ea no hako.

⁴ A'ea rupi ahe hoi Tupana'ga ronga pype tenda pype. Ipype ikwava'ẽhara'ga omondo pão Tupana'ga rovai pyteri pe jipi. Ga ikwava'egirẽ Tupana'ga pe ga gwerohouka ga pe ġahã jate ti to'u jirovai pyteripeva'eagwera javo. Ojipe'ga po ndo'ui hamo. Daviva'ea reki i'ui onhipavẽiva'ea pavẽi hako, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

⁵ —Tupana'ga rembikwatijarukara onhi'ĩ pe me novã, ei Jesus'ga fariseus'ga pe. Ymyahũ Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe ikwatijaruka ahe ve hako. Ahe ve ga ei: “Nhimbohete'hava pype ti ikwava'ẽhara'ga toporavykyi ikwava'eġa ji ve jukapyra. Oporavykye'yma rupi sábadu rupi ti ga tokwava'ẽ ipype. Nahã ti ga toko katu. Nahã pyry ji ve.” Ymyahũ Tupana'ga ei a'ea Moisésva'ea pe ikwatijaruka ahe ve hako, ei Jesus'ga fariseus'ga pe. Tupana'ga ei ga pe: “Pyry.” Ndojari ga ndehe a'ero ġaporavykyia sábadu rupi, ei Jesus'ga.

⁶⁻⁸ —Jihi reki kiro a'e pe me: Tupana'ga ei ji ve kaitu pyry, ji erame: Nahanahã ti yvyakotyve'ga toko sábadu rupi. Nurã yvyakotyva'ero yvagipeva'ero ji ei pe me: Tape'epe'ei ti nhiremimbo'ehara'ga pe ga ika'mbigame trigo sábadu rupi a'ero, ei Jesus'ga fariseus'ga pe. Ymyahũ Tupana'ga ei hako:

“Peru pe mbatepyryva tokwava'ẽ ti ikwava'ẽhara'ga Tupana'ga pe javo.

A'ea ji ei pe me novã.

Emo koji'i ji apota penemimombyryva ojipe'ga pe,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga.

Tupana'ga nhi'iga pe ndapekwahakatui, ei Jesus'ga ga pe. Po pe ikwahakatui, a'ero po pe napembojari ite'varuhuva'ea okokatuve'ga ndehe hamo, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

Jesus'ga iponhimamava'ea pavẽi
(*Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11*)

⁹ Aerẽ Jesus'ga hoi ogwovo gwe'yja'ga jatykai pe ovahema.

¹⁰ Ipype iponhimamave'ga rekoi. Ojipe'ga ndeaporoğitate'varuhuro okovo timbotegwete ti Jesus'ga javo. A'ero ga ei ojohupe:

—Mara'ngu po ti Jesus'ga oporavykyavo gapoa mbokatua'java nhandeporavykye'yma rupi sábadu rupi? Ga gapoa mbokatua'javame po ti nhande Jesus'ga mbotegwetei nehē, ei ga ojohupe.

Nurā ga ei Jesus'ga pe:

—Marāi Moisésva'ea rembikwatijara nhandeporavykye'yma mombe'gwovo sábadu mombe'gwovo? Marāi ikwatijara? Pyry nhande nimombigi gatetirūa nhandeporavykye'yma rupi sábadu rupi? Marāi? ei ga Jesus'ga pe.

¹¹ Imombe'gwovo Jesus'ga ei ga pe:

—Erereko po nde ovelha ojipejiva'ea. Po nerenymbava ovelha ihiri ikwaruhua pype nhandeporavykye'yma rupi sábadu rupi, a'ero po nde ipyhygi ovelha henohema jugwi. Nahā nde ovelha rerekokatui. A'ereki pyry ovelha nde ve, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Koji'i avove'ga pyryvamo Tupana'ga pe vvyakotyve'ga. Nurā ji ei: Pyry nhande ga pokogame sábadu rupi, ei Jesus'ga. Aherembikwatijara e'i no pyry javo.

¹³ A'ea erame Jesus'ga ei akoja'ga pe iponhimamave'ga pe:

—Ejipoapyho!

A'ero ga jipoapyhoi. Ikatua'ja gapoa a'ero ojipea ja gapoa ja.

¹⁴ A'ero fariseus'ga hoi Jesus'ga hugwi onhimono'oğa. Ojohupe ga ei onhimonha'ngavo:

—Maranuhū po ti nhande Jesus'ga jukaukari nehē naerū? ei ga ojohupe.

Tupana'ga omongo Jesus'ga ganduvihavuhetero

¹⁵ Ga'ea kwahavame Jesus'ga hoi pea hugwi ogwovo. He'yjuhuve'ga nhimono'oği ogwovo ga rupi. A'ero ga imombipavi gatetirūa ga hugwi.

¹⁶ Kiro ga ehetei ga pe:

—Tapemombe'ui ti ojipe'ga pe Jesus'ga imombigi oretetirūa javo.

¹⁷ A'ea Jesus'ga ei ga pe. Nahā hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'iğa mombe'uharava'ea Isaíasva'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'iğa mombe'gwovo. Ahe e'i hako:

¹⁸ “Pehepia ti nhipavēive'ga

– kiroki ga pe ji a'e eko ti ganduvihavuhetero javo,' ei Tupana'ga,” ei ahe.

“Ga ko nhiremia'nguhete'ga.

Anhimohē hete ji ga rehe,' ei Tupana'ga.

‘Amondouka po ti ji jira'uva ga pyri ga pojkakatuuka jupe nehē.

A'ero po ti ga nhiremimbotarimova'ea mombe'ui judeus'garūive'ga pe

nahanahā pyry Tupana'ga pe javo,' ei Tupana'ga.

¹⁹ ‘Nhipavēive'ga po ti ndogwayvari ga nehē.

Ndohapukai po ti ga ga pe nehē.

Ndahyahi po ti ganhi'iğa ga pe cidade rapea rupi nehē,' ei Tupana'ga.

²⁰ ‘Ga po ti oko nhyrō he'ouhūve'ga pokoga nehē.

Pyry po ti ga ndipopoakarive'ga pe nehē.

Nahā po ti ga rekoi hendukatuuca ga pe nhinhi'iğa ga mongovouca nhinhi'iğa rupi,' ei Tupana'ga.

²¹ ‘Ga rehe po ti judeus'garūive'ga jikogi nehē,' ei Tupana'ga,” ei Isaíasva'ea hako.

O'mbero ahe e'i: Belzebu'ga opoko Jesus'ga

(Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23)

²² Aerē ojipe'ga heakwagweve'ga reruri Jesus'ga pyri tombojipe'a ti Jesus'ga anhağa ga hugwi javo. Ndohepiagi heakwagweve'ga. Ga nonhi'iği no. A'ereki anhağa ndohepiukari ga pe. Nomonhi'iğukari ga pe no. Ga ga reruri Jesus'ga pyri. Igwete

Jesus'ga anhağa mbojipe'ai ga monhimohiğatuavo. A'ero ga nhi'iga'javi. Gwepiaga'ja ga no.

²³ A'ero pevove'ğa nhimomby'ahetei onhimongyavo. A'ero ға eğa'ei:

—Mara'ngu po Jesus'ga Daviva'ea rymyminoa?

A'ea ға ei. A'ereki ға e'i oyvyteri pe: “Ga pe Tupana'ga e'i eko ti ғanduvihavuhetero javo.” A'ea ға ei nurã Jesus'ga popoakaro javo.

²⁴ Henduvame fariseus'ğa ei:

—Aherymyminoa rüi po ga. Belzebu'ga anhağa ruvihavuhu'ga Jesus'ga pokogame jate ga popoakaro. Nurã Jesus'ga anhağa mbojipe'ai ға hugwi imondovouka, ei ға o'mbero. Belzebu, ei ға Diabo'ga pe. Irüa garera Satanás.

²⁵ Jesus'ga okwaha fariseus'ğa ndeaporoğitate'varuhua. A'ero ga ei ға pe:

—Po ғagwyripeve'ğa otavuka ojohupe, a'ero po ti ға nhomoka'nhymbavi nehë. Po cidapeve'ğa otavuka ojohupe, a'ero po ti ға nhomoka'nhymbavi nehë no. Po ongapypeve'ğa otavuka ojohupe, a'ero po ti ға nhomoka'nhymbavi nehë no, ei Jesus'ga fariseus'ğa pe.

²⁶ Po Satanás'gapyriva'ea nhombojipe'ai nahã otavuka ojohupe, a'ero po ti inhomoka'nhymbavi jovai nehë no. Marã po ti Satanás'ga huvihava a'ero ojipyryva'ea ahana'javame nehë? ei Jesus'ga fariseus'ğa pe.

A'ea Jesus'ga ei. A'ereki fariseus'ğa e'i o'mbero:

—Belzebu'ga Jesus'ga pokogi ojipyryva'ea mbojipe'auka ga pe.

²⁷ A'ero Jesus'ga ei fariseus'ğa pe:

—Ma'ğa ombojipe'auka Satanás'gapyriva'ea pendeheve'ğa pe naerü? ei Jesus'ga. Ndape'ji reki pe ға pe: “Belzebu'ga ombojipe'auka ға pe.” A'ea rüi pe ei, ei Jesus'ga. Po ga rüi ға poko ojipyryva'ea mbojipe'auka ға pe, a'ero ga rüi ji poko no, ei Jesus'ga. Tape'ei ti ji ve a'ero: “Belzebu'ga Jesus'ga poko.” Po pe'ji a'ea ji ve, a'ero po ti pendeheve'ğa ete'varuhui pe me nehë no pe'mbe pe javo pe me nehë, ei Jesus'ga fariseus'ğa pe.

²⁸ —Tupana'ga ra'uva reki ombojipe'auka Satanás'gapyriva'ea ji ve, ei Jesus'ga. Pekwaha pe a'ero Tupana'ga ko nhanderuvihavuhetero kiro javo, ei Jesus'ga.

²⁹ —Po ojipe'ga kipotari ipopoakave'ga rongga pype gambatera rerogwovo ga hugwi, a'ero ga ipopoakave'ga pokwapokwari na'ë, ei Jesus'ga. Aerë ga ipyhygi gambatera herogwovo a'ero. Nahã ga koji'i ipopoaka hete reki ipopoakave'ga hohe.

A'ea Jesus'ga imombe'ui nahã Tupana'ga ipopoaka Satanás'ga hohe javo.

³⁰ —Kiroki ga ndajirepygi – gaha ji movahĩ, ei Jesus'ga. Kiroki ga nomono'oği ji pavëi – gaha ombokwaki'o.

A'ea Jesus'ga ei ga nombojikogukari ға ji rehe javo.

³¹ —Pe'e pe: “Belzebu'ga opoko Jesus'ga.” Nahã pe erame ji ve pe Tupana'ga ra'uva mbotegwetei. A'ereki Tupana'ga ra'uva tuhë ji poko, ei Jesus'ga. Tupana'ga ti omombo pa ға hugwi ғandekote'varuhua ға'ete'varuhuagwera ojive nehë, ei Jesus'ga. Po Tupana'ga ra'uva pe ға ete'varuhui Tupana'ga ra'uva mbotegweteavo nahã okote'varuhuavo, a'ero po ti Tupana'ga nomombori ғandekote'varuhua ға hugwi nehë, ei Jesus'ga.

³² Po ға ete'varuhui ji ve vehevi okote'varuhuavo, a'ero po ti Tupana'ga imombori ғandekote'varuhua ға hugwi nehë, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no. Po ға ete'varuhui Tupana'ga ra'uva pe reki okote'varuhuavo, a'ero po ti Tupana'ga nomomborağwami ғandekote'varuhua nehë. Nomombori po ti ga kiro. Aerë po ti ga nomombori nehë no, ei Jesus'ga fariseus'ğa pe.

*I'yva yva'ia pavëi
(Lucas 6.43-45; Mateus 7.15-20)*

³³—Pejapyaka ti nhinhi'igã rehe, ei Jesus'ga fariseus'ga pe. Po i'yva ikatu, a'ero yva'ia ikatu. Po i'yva ite'varuhu, a'ero yva'ia ite'varuhu. Ahe okwaha i'yva. A'ereki ahe gwepia herekorame yva'ia ojihe, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

³⁴ Peko te'varuhu pe! ei Jesus'ga ga pe. Nurã pe ete'varuhui ojipe'ga pe. A'ereki pejiyvyteri pe pe peko te'varuhu hete, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

³⁵ Piryve'ga, nane'yumi ga reaporoğitaro pyryva'ea rehe. Nurã ga ekatui jipi, ei Jesus'ga. Ite'varuhuve'ga, nane'yumi ga reaporoğitaro ite'varuhuva'ea rehe. Nurã ga ete'varuhui, ei Jesus'ga.

³⁶—Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerẽ mbapava koty po ti hahy hete ga pe Tupana'ga erame ga pe nhaporemõ gandeaporoğita rehe nehẽ. Ga pe po ti ga ei: “Penhi'iteheuhu pe nahanahã javo. Maraname pe nhi'inhi'itehei?” Nahã po ti ga ei ga pe nehẽ.

³⁷ A'ereki ga gwendu pa nenhi'itehea nenhi'ipyryva reheve. A'ero nde nhi'ipyryvame po ti ga ei nde ve nehẽ: “Pyry nenhi'igã. Ereko katu nde a'ero,” e po ti ga nehẽ. Nde nhi'itehehurame ga henduvi no. A'ero po ti ga ei nde ve nehẽ: “Ndapyryvi nenhi'igã. Ereko te'varuhu nde a'ero,” e po ti ga nde ve nehẽ. A'ero po ti ga imondoï hahyva'ea nde ve nehẽ nde ete'varuhuro gwaramo, ei Jesus'ga imombe'gwovo fariseus'ga pe.

*Jesus'ga okwahava'javuka Jonasva'ea ahe ve
(Marcos 8.11-12; Lucas 11.29-32; 12.54-56)*

³⁸ A'ero judeus'ga mbo'ehara'ga ei Jesus'ga pe fariseus'ga pavẽi:

—Ahembo'eharamo eapo ti ahemonhimomby'ava'ea torohepia ti, ei ga.

³⁹ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Peko te'varuhu pe aḡwamova'ero! ei Jesus'ga. Ndapekoi pe Tupana'ga nhi'igã rehe pejikoge'yma ga rehe. A'ero pe ei: “Jesus'ga japoramẽ jate nhande ve ahemonhimomby'ava'ea, a'ero po ti nhande ei ikwahava nehẽ: Tupana'ga ga poko. A'ea po ti nhande xa'e hepiagame nehẽ.” A'ea pe ei, ei Jesus'ga.

—Ndoapoukari po ti Tupana'ga ojipea ahemonhimomby'ava'ea pe me nehẽ. Ojikwe ga oapo ahemonhimomby'ava'ea Jonasva'ea mohemukarame hako. A'ea jate po ti ga ikwahavukara'javi pe me nehẽ, ei Jesus'ga. Ymyahũ Jonasva'ea ko Tupana'ga nhi'igã mombe'uharava'ea hako.

⁴⁰ Mokõï okira rupi Jonasva'ea rekoi piraruvihavuhua revegi pe. Kirẽ pira ahe mbojivyra'javi gwevega hugwi. Aerẽ ahe hoi Tupana'ga nhi'igã mombe'gwombe'gwovo Nínivepeva'ea pe a'ero hako, ei Jesus'ga.

—Jonasva'ea javijitehe mokõï jikira rupi po ti ji rekoi yvya pype hete nehẽ. Kirẽ po ti ji hemi jugwi nehẽ vyvakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga. A'ero po ti pe ikwahavi Tupana'ga opoko Jesus'ga javo, ei Jesus'ga.

⁴¹—Aerẽ mbapava koty po ti Tupana'ga omanove'ga mono'ono'ombavi aḡwamove'ga ndeheve nehẽ, ei Jesus'ga. Ga mono'ombavame po ti ga ei ga pe nhaporemõ nehẽ peko te'varuhu pe javo. A'ea rupi po ti Nínivepeva'ea kweravi nehẽ no. Ojipiukarame po ti ahe imboukwahavukari aḡwamove'ga ndekote'varuhua nehẽ. A'ereki a'ea renonde ymyahũ Nínivepeva'ea gwendu katu Tupana'ga nhi'igã hako. Opohi ahe okote'varuhua hugwi ymyahũ hendukatuavo Tupana'ga nhi'igã Jonasva'ea imombe'uro gwaramo hako, ei Jesus'ga ga pe imombe'gwovo.

—Ji rendu ti! ei Jesus'ga ga pe. Jihi kaitu amombe'u katu Tupana'ga nhi'igã Jonasva'ea hohe, ei Jesus'ga. Aḡwamove'ga nohendupotari nhinhi'igã opohire'yma okote'varuhua hugwi. Nurã po ti Nínivepeva'ea imboukwahavukari aḡwamove'ga ndekote'varuhua nehẽ, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

⁴²—Mbapava koty po ti Tupana'ga omanove'ga mono'ono'ombavi aḡwamove'ga ndeheve, ei Jesus'ga. Ga mono'ombavame po ti ga ei ga pe nhaporemõ nehẽ peko te'varuhu pe javo. A'ea rupi po ti tyapyrakotyva'ea ruvihavuhuva'ea kweravi nehẽ no kunhangw-erava'ea. Ojipiukarame po ti ahe imboukwahavukari aḡwamove'ga ndekote'varuhua

nehē. A'ereki a'ea renonde ymyahū tyapyrakotyva'ea ruvihavuhuva'ea uhu Salomāova'ea pyri hako tahendu ti ganhi'īga javo. “A'ereki ga okwaha hete,” ei ahe ua. Paivouhu hete ahegwyrā. Paivouhua hugwi ahe ruri hako tahendu ti ga javo, ei Jesus'ga imombe'gwovo fariseus'ga pe.

—Ji rendu ti! ei Jesus'ga ġa pe. Jihi kaitu akwaha hete Salomāova'ea hohe, ei Jesus'ga. Aġwamova'ero napehendupotari nhinhi'īga ikwahapotare'yma a'itituhēva'ea. Nurā po ti ahe imboukwahavukari pendekote'varuhua nehē, ei Jesus'ga.

*Ojivy anhaġa ahe pyri
(Lucas 11.24-26)*

⁴³ —Kiro po ti ji imombe'ui Diabo'gapyriva'ea rembipyhyga'ga anhaġa rembipyhyga'ga pe me, ei Jesus'ga. Na ja aġwamove'ġa ndekoi ite'varuhuve'ġa – kiroki ġa opohi okote'varuhua hugwi novīa ojikoge'yma ji rehe, ei Jesus'ga. Anhaġa ite'varuhu hete akwaimbae'ga pyhyga otiruahūro ga pe. Aerē anhaġa jipe'ai ga hugwi ogwovo yhye'yi me okwaokwava. “Mome po ti ji rui nehē?” e'i oyvyteri pe heka. Ndohepiagi reki.

⁴⁴ Nurā i'ei: “Ajivy po ti ji nhironga pe ipojykaa'java akwaimbae'ga pojykaa'java,” e'i anhaġa. Akwaimbae'ga pe anhaġa e'i nhironga.

—A'ero ituri ojivya akwaimbae'ga pyri. Ovahemame ga pyri anhaġa i'ei: “Ndogwerekoi ve ongapypeve'ġa ipype imboavujikweripyra pype,” e'i akwaimbae'ga mombe'gwovo.

⁴⁵ “Taru ti jara ji pyri a'ero,” e'i.

—A'ero ihoi anhaġa rerua seteva'ea rerua. Akoja hohe seteva'ea tiruahū hete, ei Jesus'ga. Ovahemame akwaimbae'ga pyri ga pojykai otiruahūro ga pe. A'ero kiro koji'i tiruahū hete akwaimbae'ga pe. Ymya tiruahū ga pe ojipejiva'ea ga pojykarame. Aerē koji'i tiruahū hete ga pe seteva'ea ga pojykarame, ei Jesus'ga.

—Na jitehe tiruahū aġwamo ite'varuhuve'ġa pe. Aerē koji'i po ti tiruahū hete ġa pe nehē. A'ereki opohi'rārame okote'varuhua hugwi novīa ġa nde'i ji ve: “Herejo ejikoty'a ji pavēi.” A'ea ġa nde'i ji ve. Aerē koji'i ġa ndekote'varuhui a'ero, ei Jesus'ga.

*Jesus'ga yembora gairūva'ea pavēi
(Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)*

⁴⁶ Jesus'ga imombe'urame pevove'ġa pe nanime Jesus'ga yembora ruri gairū'ġa pavēi o'ama okari pe. Onhi'ī pota ġa ga pe.

⁴⁷ Pevove'ġa pyteripeve'ga e'i Jesus'ga pe:

—Neyhēa uhu nde repiaga neirū'ġa pavēi. Pevo ġa ami okari pe.

⁴⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ji erame nhiihēa, marāve'ġa pe ji ei? ei ga. Ji erame nhiiirū'ġa, marāve'ġa pe ji ei? Kiro ji imombe'ukatui nde ve, ei Jesus'ga.

⁴⁹ A'ero Jesus'ga pova'eġi ġwemimbo'ehara'ġa pe. Ġwemimbo'ehara'ġa mombe'gwovo ga ei:

—Pehepia! Ga pe ji ei nhiiy'ġa. Ga pe ji ei nhiiirū'ġa, ei Jesus'ga.

⁵⁰ Kiroki ġa jiruva'ga nhi'īpo'ru yvagipeve'ga nhi'īpo'ru – ġa pe ji ei nhiiirū'ġa. A'e ji ġa pe no nhirendyra'ġa. Nhiiy'ġa a'e ji ġa pe no, ei Jesus'ga.

13

*Ha'yinha mohāihara'ga
(Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8)*

¹ Onhi'imavame Jesus'ga hoi onga hugwi ogwovo ypiahu pe. Pevo ga apygi oina.

² He'yjuhuve'ġa nduri onhimbotymbotyva ga pyri tihendu katu ti ga javo. Nurā ga hoi o'ava yharuhua pype oina. A'ero ġa ami yembeyviri pe.

³ Ojo'java'ea pyvō ga ġa mbo'embo'ei imombe'gwovo ġa pe he'yjuhuva'ea. Ga e'i:

—Ji rendu ti! ei Jesus'ga. Ha'ynha mohāihara'ga hoi ko pe ityma, ei ga.

⁴ Pevo ga imohāi ha'ynha. Nahā ga itymi ha'ynha. Ga imohāirame ha'ynha jara indurugi pehea rembeyvya rupi. Ua gwyrā'ia i'ui imokona, ei Jesus'ga.

⁵ —Ga imohāirame ha'ynha jara indurugi yja rehe ita arimo. A'ereki ita onhimongy-heteuhu pevo. Xunhi yja a'ero ha'ynha pe. Kotihī henhunhamo novīa. A'ereki nianami yja ita rehe.

⁶ Kwarahyahiva imbokai garemityma a'ero. He'ouhū omanomo. A'ereki ndokihetei hapoa yvya pype, ei Jesus'ga.

⁷ —Ga imohāirame ha'ynha jara indurugi nhungwava ra'ynha pyteri pe hatīava'ea ra'ynha pyteri pe. Aerē ga'apoa ha'ynha renhunhamo nhungwava ra'ynha pavēi. A'ero nhungwava nhambyguhui garemityma, ei Jesus'ga.

⁸ —Ga imohāirame ha'ynha jara indurugi yjakatua pype. A'ero henhunhamo o'ao'aheteramo. He'yjuhu ahara a'ero. Jara pype ahara pype turi cem ha'ynha. Jara pype ahara pype turi sessenta ha'ynha. Jara pype ahara pype turi trinta ha'ynha.

Nahā Jesus'ga ei imombe'gwovo ha'ynha mohāihara'ga mombe'gwovo.

⁹ —Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero! ei Jesus'ga pevove'ga pe imombe'gwovo ojo'java'ea.

Nurā ji amombe'u ojo'java'ea, ei Jesus'ga

(Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10)

¹⁰ Jesus'ga remimbo'ehara'ga nduri ga pyri javo ga pe.

—Maraname nde imombe'ui ojo'java'ea ga pe ga mbo'erame? ei ga Jesus'ga pe.

¹¹ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Pe me Tupana'ga ei tokwaha ti ga onhimiva'ea nhirembiepiakatuhava javo, ei Jesus'ga. Marā hekoi kiro Tupana'ga vvyakotyve'ga ndepiakaturame okovo ganduvihavuhetero? A'earupiva'ea kiro ga ikwahakwahavukari pe me. Ojipe'ga pe po ti ga ndokwahavukari tuhē a'ea nehē, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe. Nurā ji imombe'ui ojo'java'ea ga pe ga mbo'erame, ei Jesus'ga.

¹² —Kiroki ga okwaha – ga pe po ti Tupana'ga ikwahavukari koji'iva'ea nehē. A'ero po ti ga ikwahahetei nehē, ei Jesus'ga. Kiroki ga ndokwahavi – po ga ikwahavi xunhiva'ea, a'ea vehevi po ti Tupana'ga imoka'nhymbavukari ga pe nehē, ei Jesus'ga.

¹³ —Nurā ji imombe'ui ojo'java'ea ga pe. A'ereki

“hepiagame ga gwepia tehe reki.

A'ereki ga nombaragwahapotari hehe.

Henduvame ga gwendu tehe reki.

A'ereki ga ndokwahapotari”, ei Jesus'ga.

¹⁴ —Nahā ga ndekoi hepiage'yma henduve'yma no, ei Jesus'ga. Nahā hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Isaíasva'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo. Ahe e'i hako:

“ ‘Henduvame ga ndokwahavaḡwami reki.

Hepiagame ga nombaragwahavaḡwami reki hehe,’ ei Tupana'ga.

¹⁵ ‘Nahā ga. A'ereki ga noangarihu

tiandeapyakwapupugyme ti javo.

Ndiapyhai ga okovo

tikwahavyme ti Tupana'ga nhi'iga javo.

Ndojapyakai ga

xambaragwahavyme ti a'itituhēva'ea rehe javo.

Nahā ga ndekoi

tirojijyjyme ti nhandereaporogita javo.

Tomomboryme ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua nhande hugwi nehẽ, ei ға, ei Tupana'ga.”

Ymyahũ Isaíasva'ea ei a'ea mombe'gwovo hako, ei Jesus'ga.

¹⁶ —Pe me ki a'e te pyry hete. A'ereki pe pejirokwa ikwahava aherembik-wahavipyre'yma Tupana'ga rembiapoa repiaga ganhi'iğa rendukatuavo, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ға pe. Pyry hete pe me, a'e ji.

¹⁷ A'ereki ymyahũ ko ahe gwepia pota hete penembiepiaga Tupana'ga nhi'iğa mombe'uharava'ea ganhi'iğareheva'ea pavẽi. He'yiva'ea gwepia pota. Ahe ndohepiagi reki. Gwendu pota hete ahe penemienduva no. Ahe nohenduvi reki, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ға pe.

*Jesus'ga okwahavuka ha'ynha mohãihara'ga mombe'ua
(Marcos 4.13-20; Lucas 8.11-15)*

¹⁸ —Pehendu ti a'ero ikwahava ojo'java'ea, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ға pe. Kiro po ti ji imombe'ukatui pe me nehẽ ikwahavuka ha'ynha mohãihara'ga mombe'ua nehẽ, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ға pe.

¹⁹ —Kiro Tupana'ga rekoi yvyakotyve'ға nduvihavuhuhetero ға ndepiakatuavo, ei Jesus'ga. Kiroki ға gwendu a'ea mombe'ua novĩa ikwahave'yma - ға pyri ahemoandyandyihara'ga Diabo'ga ruri a'ero ipe'avo imombe'ua ғapy'a hugwi imoka'nhyrbavuka ға pe, ei Jesus'ga. Ga pe ji ei a'ero ji imombe'urame ha'ynha indurugagwera pehea rembeyvyrã rupi.

²⁰ —Amombe'u jipe ko ji ha'ynha indurugagwera - kiroki onduru ita rehe, ei Jesus'ga. Kotihĩ henhui ha'ynha novĩa. A'ereki kwarahya rerekovo gwaramo nonhimomiranami a'ero omanomo, ei ga. A'ereki ndokihetei hapoa yvya pype.

—A'ea ja ға ndekoi - kiroki ға gwendu nhandervihavuhuhete'ga mombe'ua. Kotihĩ ға ndoryndoryvamo hehe novĩa.

²¹ Aerẽ ojipe'ға omondo hahyva'ea ға pe ndoropotari pe henduvame gamombe'ua javo. Hahyro gwaramo ға pe ға nonhimomiranami a'ero kotihĩ opohia nhandervihavuhuhete'ga mombe'ua hugwi. A'ereki ndokihetei gamombe'ua ғavyteri pe.

²² —Amombe'u jipe ko ji ha'ynha indurugagwera - kiroki onduru nhungwava ra'ynha pyteri pe hatãava'ea ra'ynha pyteri pe. Aerẽ igwaigwavete hatãava'ea nhambyguhui garemityma jukavo, ei Jesus'ga.

—A'ea ja ojipe'ға ndekoi nhungwava pyteripeva'ea ja. Ga gwendu ojipe'ға erame ға pe: “Tupana'ga nhande poko katu kiro nhandervihavuhuhete'ga.” A'ea ға gwendu katu. Aerẽ ға aғataruhuramo ojihe javo: “Maramarã po ti nhande rekoi nehẽ naerũ?” ei ға ovyteri pe. A'ea nonoғatuukari ғapy'a. Ga ipotapavuhui itambere'ia a'ero, ei Jesus'ga. “Koji'i nhande tipotaruhu itambere'ia a'ero ti pyryvamo nhande ve javo,” e'iuhu ға, ei Jesus'ga. A'ero igwaigwavete ға ndojapyakaa'javi nhandervihavuhuhete'ga mombe'ua rehe. A'ereki ға aғatarahivuhua nohenduva'javukari a'ea ға pe. A'ero ға ndokoa'javi reki gamombe'ua rupi okokatue'yma ojipe'ға pe oporavykye'yma ga pe.

²³ —Amombe'u jipe ko ji ha'ynha indurugagwera - kiroki onduru yjakatua pype, ei Jesus'ga. A'ea ja ojipe'ға ndekoi yjakatuapypeva'ea ja. Gwendu katu ға nhandervihavuhuhete'ga mombe'ua ikwahava. Japyakwapupu ға henduvame. Oko katu ға okovo gamombe'ua rupi a'ero. Nahã ға ha'ynha mohãihara'ga remitymipyra'ea ja. Ojipea pype garemitymipyra pype turi cem ha'ynha ahara pype. Ojipea pype turi sessenta ha'ynha ahara pype. Ojipea pype turi trinta ha'ynha ahara pype. Na jitehe ko ға - kiroki ға japyakwapupu. Ombojoavyvavy ғaporavykyã Tupana'ga pe okokatuavo ojipe'ға pe. Jara'ға he'yjuhu ғaporavykyã. Jara'ға koji'i ғaporavykyã. Nahanahã ға ndekoi.

A'ea Jesus'ga ei imombe'gwovo pa ojo'java'ea ikwahavuka gwemimbo'ehara'ға pe.

Nhungwava trigo'java'ea

²⁴ Ojipea pyvõ ojo'java'ea pyvõ Jesus'ga ġa mbo'ei. A'ero ga ei:

—Marã hekoi kiro vvyakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei ga. Akwaimbae'ga imohãi ha'ynhapyryva trigo ra'ynha ko pe ityma.

²⁵ Aerẽ ppytunimo ġa kipavame ga'arõ'e'yve'ga ruri imohaina nhungwava ra'ynha trigo'java'ea ra'ynha ko pe trigo pyteri pe. Kirẽ ga hoi a'ero ojipiukare'yma ogwovo.

²⁶ —Aerẽ jate trigo henhunhamo nhungwava pavẽi. I'ai herekovo ahara. I'arame jate kohoa jara'gapyrive'ġa mbaragwahavi nhungwava rehe trigo pyteri pe a'ea ko trigo rũi reki javo.

²⁷ A'ero ġa hoi kohoa jara'ga pyri javo ga pe: “Orepojy kaharamo eretỹ nde trigo ra'ynhapyryva ko pe. Maraname gwereko nhungwava trigo pyteri pe? Ma'ġa omohãi naerũ nhungwava ra'ynha trigo'java'ea ra'ynha a'ero trigo pyteri pe raikwehe?” ei ġa ijara'ga pe.

²⁸ —A'ero ga ei ġa pe: “Ma'ġa po? Ojipe'ga nanhiarõi a'ero imohaina nhungwava ra'ynha ipype raikwehe,” ei ga.

—A'ero ġa ei: “Marã a'ero? Toroho ti nhungwava mondoroga? Marã?” ei ġa.

²⁹ —“Tapemondorogi na'ẽ,” ei ga. “Nhungwava mondorogame mara'ngu po ti pe imondoroga trigo jajuve'yva'ea nhungwava reheve nehẽ?

³⁰ Na inhimomboakari ojogweheve,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo. “Aerẽ trigo jajuvame po ti ji ei trigo mono'õhara'ġa pe nehẽ: Nhungwava na'ẽ ti pemondoro trigo'java'ea jugwi imono'oġa nehẽ. Peapytĩ ti jajurupya pe herogwovo imbokaita. Nahã po ti ji ei ġa pe nehẽ,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo. “A'ea py'rovo gwe ti pemono'õ trigo herua imondovo hyrua pype jiapoa pype. Nahã po ti ji ei ġa pe nehẽ,” ei kohoa jara'ga.

Nahã Jesus'ga ei imombe'gwovo ojo'java'ea.

Mostarda ra'ynha xunhiheteva'ea

(Marcos 4.30-32; Lucas 13.18-19)

³¹ Ojipea pyvõ ojo'java'ea pyvõ Jesus'ga ġa mbo'ei. A'ero ga ei:

—Marã hekoi kiro vvyakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei ga. Akwaimbae'ga gwereko mostarda ra'ynha. A'ea ga itymi ko pe, ei Jesus'ga.

³² Mostarda ra'ynha ko jara gwyre'i pa xunhi hete. Henhunhame mostarda roryroyvamo. Aerẽ yvovouhuro. A'ero koji'i hehanhuhũ oji'java'ea hohe yvovouhuro. A'ero gwyrã'ia ruri onhimongyavo upa hakã rehe japovo gwaityga, ei Jesus'ga he'yje'yve'ġa po ti he'yjuhu nehẽ javo.

Pão imbovuhava

(Lucas 13.20-21)

³³ Ojipea pyvõ ojo'java'ea pyvõ Jesus'ga ġa mbo'ei. A'ero ga ei:

—Marã hekoi kiro vvyakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei ga. Kunhahẽa opyhy he'yiva'ea vinte e cinco quilos de farinha de trigo, ei ga. Trigo pype hẽa imbojihe'ari imbovuhava ta'apo ti ji pão javo. A'ero hẽa igwaragwarãi humbirimbiriga trigo ru'uma. Igwaigwavete imbovuhava onhinhamba trigo ru'uma pype imbovuvupava, ei Jesus'ga igwaigwavete po ti ġa herojijyi ojeaporoġita nehẽ javo.

Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ĩpo'ruavo

(Marcos 4.33-34)

³⁴ A'ea pa Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea pevove'ġa pe he'yjuhuve'ġa pe. A'ea jate ga imombe'ui ġa pe ġa mbo'eavo.

³⁵ Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ĩpo'ruavo ymyahũva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahũ Tupana'ga nhi'ĩga mombe'uharava'ea a'ea mombe'u. A'ea rupi ahe ei Tupana'ga nhi'ĩga mombe'gwovo hako:

“Amombe'u po ti ji ġa pe ojo'java'ea nehẽ.

Kiroki onhimi yvya apopyagwera jate

– kiro po ti ji a'ea kwahavukari imombe'gwovo ġa pe nehẽ,” ei ahe hako.

Jesus'ga okwahavuka trigo'java'ea mombe'ua

³⁶ Pevove'ġa mondoukarama ojihugwi Jesus'ga hoi onga pype. A'ero garemimbo'ehara'ġa nduri ga pyri javo ga pe:

–Ore mbo'e ti ojo'java'ea rehe ikwahavuka ore ve nhungwava mombe'ua trigo'java'ea mombe'ua, ei ġa Jesus'ga pe.

³⁷ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–Kwa. Kiro po ti ji imombe'ukatui pe me nehẽ. Jijive yvyakotyva'ero yvagipeva'ero ji ei ji ga mombe'urame ha'ynhapyryva mohãihara'ga, ei Jesus'ga.

³⁸ Kohoa a'e ko ji yvyakotyva pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe. Ha'ynhapyryva a'e ko ji jireheve'ġa pe. Ga e'i Tupana'ga pe: “Ndehe ko oreruvihavuhetero.” Nhungwava trigo'java'ea a'e ko ji ite'varuhuve'gareheve'ġa pe Diabo'gareheve'ġa pe. Ga e'i Diabo'ga pe: “Ndehe ko oreruvihavamo.”

³⁹ Ha'ynhapyryva mohãihara'ga arõe'ỹve'ga – kiroki ga otỹ nhungwava gakohoa pype – ga'arõe'ỹve'ga a'e ko ji Diabo'ga pe nhiarõe'ỹve'ga pe, ei Jesus'ga. Koapora mondorohava a'e ko ji mbapavakotyva pe. Koapora mondorohara'ġa a'e ko ji Tupana'gapyrive'ġa pe yvagipeve'ġa pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

⁴⁰ –Koapora mondorohara'ġa imondorogi nhungwava trigo'java'ea imbokaita, a'e ko ji ko, ei Jesus'ga. Na jitehe mbapava koty po ti ji ite'varuhuve'ġa mondoukari hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei Jesus'ga.

⁴¹ Yvyakotyva'ero yvagipeva'ero po ti ji jipyrive'ġa mondoi yvya koty nehẽ yvagipeve'ġa. A'ero jireheve'ġa ndeja po ti ġa ite'varuhuve'ġa nderohopavi nehẽ – kiroki ite'varuhuve'ġa ombo'e ite'varuhuva'ea rehe, ei Jesus'ga. Okote'varuhuve'ġa nhaporemopo po ti jipyrive'ġa ġa nderohoi jireheve'ġa pytera hugwi nehẽ no, ei Jesus'ga.

⁴² A'ero po ti jipyrive'ġa okote'varuhuve'ġa mombori hahyva'ea ruvihava pype. Tataheteuhua koi hahyva'ea ruvihava. Pevo po ti ġa jehe'oi ojihe onhimonha'ngavo hahyrame ojive nehẽ, ei Jesus'ga.

⁴³ –A'ero po ti Tupana'ga nhi'ĩgareheve'ġa popoakara jukwahahetero nehẽ. Ikatu katu po ti ġa gworygworyvamo nehẽ – perope ġanduvete'ga ojikoty'a ġa pavẽi Tupana'ga, ei Jesus'ga. Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero! ei Jesus'ga imombe'gwovo katu ġwemimbo'ehara'ġa pe ojo'java'ea.

Akwaimbae'ga gwepia pyryheteva'ea ko pe

⁴⁴ –Marã hekoi kiro yvyakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea nehẽ, ei ga. Akwaimbae'ga hepiagi pyryheteva'ea ko pe. A'ereki a'ea ojipe'ga omi jipe yvykwara pype tohepiagyme ti ġa javo. Garemimimipyra repiagame akwaimbae'ga heja pevo imima'java. Horyory ga hehe. Nurã ga imondopavi ombatera ojihugwi tombuhu ti ġa ji ve itambere'ia mbatera pe javo. A'ero ga itambere'ia rerohoi imondopava kohoa jara'ga pe ipyhyga kohoa ga hugwi. “Nahã ji ipojykai nhirembiepiagipyra,” ei ga ovytyeri pe, ei Jesus'ga. Nahã hekoi yvyakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhetero oko javo.

A'ea Jesus'ga ei imombe'gwovo ġwemimbo'ehara'ġa pe ojo'java'ea ikwahavuka ġa pe na jitehe pyryheteva'ea tuhẽ ko aherekoa Tupana'gareheva'ero javo.

Ita'ia'java'ea pyryheteva'ea pérola

⁴⁵ —Marã hekoi kiro vvyakotyve'ğa pe ğa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea nehẽ, ei Jesus'ga. Ima'ẽhara'ga hogahoi ojipe'ğape'ğa pyri ipyhypota ita'ia'java'ea pyryheteve'ea pérolas ijara'ğa hugwi.

⁴⁶ A'ero ga hepiagi ita'ia'java'ea pyryheteve'ea ijara'ga pyri. He'yi itambere'ia hehe. A'ero ga hoi imondopava ombatera ojihugwi tombuhu ti ğa ji ve itambere'ia mbatera pe javo. A'ero ga itambere'ia rerohoi imondovo ijara'ga pe imbuhuruka ojive ita'ia'java'ea pyryheteve'ea pérolapyryhetea ipojykavo, ei Jesus'ga na jitehe pyryheteve'ea tuhẽ ko aherekoa Tupana'gareheva'ero javo.

Pira mboahava

⁴⁷ —Marã po ti hekoi nehẽ vvyakotyve'ğa pe ğa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea nehẽ, ei Jesus'ga. Pira mboahava pirareheve'ğa imombori ypiahu pe imbo'aparavuhupava pira, ei Jesus'ga.

⁴⁸ Imboahava tynahẽ hete. A'ero yembeyvyri pe ğa heruri inoğa. Oapy ğa imo'emo'eamo. Pirapyryva ğa imondoi hyrua pype imohina. Pirate'varuhua ğa imombori, ei Jesus'ga.

⁴⁹ —Aerẽ na jitehe po ti Tupana'ga vvyakotyve'ğa nderekoukari mbapava koty nehẽ. Mbapava koty po ti gapyrive'ğa nduri ite'varuhuve'ğa nderogwovo Tupana'ga nhi'igareheve'ğa pytera hugwi nehẽ, ei Jesus'ga.

⁵⁰ Hahyva'ea ruvihava pype po ti ğa ite'varuhuve'ğa mombori nehẽ. Tataheteuhua koi hahyva'ea ruvihava. Pevo po ti ğa jehe'oi ojihe onhimonha'ngavo hahyrame ojive nehẽ, ei Jesus'ga.

A'ea Jesus'ga omombe'u ojo'java'ea.

A'itituhẽva'ea ko ymyahũva'ea ipyahuva'ea no

⁵¹ —Marã? Pekwaha pe penhimombaragwahava nhiremimbo'eagwera rehe nhaporemo ji pe mbo'erame ojo'java'ea pyvõ? Marã? ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ğa pe.

—Orokwaha pa ore akoja neremimbo'eagwera, ei ğa.

⁵² A'ero Jesus'ga ei ğa pe:

—Judeus'ğa mbo'ehara'ğa ikwahaparavuhui ji ombo'erame, ei Jesus'ga. A'ereki ğa okwahavypy ymyahũva'ea aheremimbo'eagwera. Aerẽ ji ğa mbo'ei ipyahuva'ea rehe javo ğa pe: Nahanahã hekoi vvyakotyve'ğa pe ğa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhuhetero oko javo. A'ero ğa ikwahavi a'ea no. Ga ko onga jara'ga ja a'ero, ei Jesus'ga. A'ereki onga jara'ga ġweno'ẽ ymyahũva'ea ipyahuva'ea reheve ombaterahetea hugwi ombatera rerekokatuhava hugwi, ei Jesus'ga ğa pe.

Jesus'ga oko ocidade de Nazaré pe

(Marcos 6.1-6; Lucas 4.16-30)

⁵³ Ga mbo'epavame ojo'java'ea pyvõ Jesus'ga hoi pea hugwi ogwovo.

⁵⁴ Ogwyri pe ga ruri ocidade de Nazaré pe ovahema. Pevo ga ğa mbo'ekatukatui ġajatykahava pype. A'ero ğa nhimomby'ai ga rehe. A'ero ğa ei ojohupe:

—Ma'ğa po ga mbo'ehetei ikwahavukaheteavo ga pe? Ma'ğa po ga mbopopoaka japovouka ga pe ahemonhimomby'ava'ea? ei ğa.

⁵⁵ Ga onga apohara'ga ra'yra'ga rũi naerũ? ei ğa. Gayhẽa, hẽa ko Mariahẽa. Gairũ'ğa ko Tiago'ga, José'ga, Simão'ga, Judas'ga. Tikwaha pa nhande ğa.

⁵⁶ Garendyra'ğa u pa nhande pyri. Ymyava'ea atyvi ga aġwamo. Maraname ga ikwahapavi naerũ? ei ğa.

⁵⁷ Igwaigwavete ğa ndokoi ga rehe ga arõe'yma a'ero.

A'ero Jesus'ga ei ğa pe:

—Ojipe'ga gwyrive'ga omondo gweaporoğita imohina Tupana'ga nhi'iga momba'uhara'ga ndehe. Gagwyrive'ga jate nomonoi imohina ga ndehe ganongapypeve'ga pavēi, ei Jesus'ga ga pe.

⁵⁸ Ndahe'yi reki Jesus'ga rembiapoa a'ero ahemonhimomby'ava'ea pevo ga pe. A'ereki ga ndojikogi ga rehe.

14

João Batistava'ea omano

(Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9)

¹ Aerē Herodes'ga hendupavi ga Jesus'ga momba'urame. Ga omombe'u Jesus'ga remimonhimomby'ava'ea momba'urame no. Herodes'ga ko omondomondo Galiléiapeve'ga gwemimbotarimova'ea rupi gagwyrive'ga pe.

² Jesus'ga momba'ua renduvame Herodes'ga etehei ojipyrive'ga pe:

—Jesus'ga ko João Batista'ga. Ovy João Batista'ga gwyyva hugwi okwerava, ei ga. Nurã ga japoi ahemonhimomby'ava'ea, e'i tehe Herodes'ga.

³ Nahã Herodes'ga ei. A'ereki João Batistava'ea manoa renonde Herodes'ga João Batistava'ea pyhyguka ahe kwaruka itanhuramuhũa pyvõ ahe mongiuca cadeia pype. Herodiashẽa rehe Herodes'ga opyhyguka João Batistava'ea raikwehe. Herodiashẽa ko Herodes'ga irũ'ga rembirekoro na'ẽ oko, Filipe'ga rembirekoro. Kirẽ Herodes'ga hẽa rereko raikwehe.

⁴ Nurã João Batistava'ea e'ie'i Herodes'ga pe:

—Maranameuhũ nde hẽa rerekoi? Po ahe ndogwerekoi te hẽa! ei João Batistava'ea Herodes'ga pe.

⁵ Ndopotari Herodes'ga ahe'ea ojive. Nurã ga ahe mongiuca cadeia pype ahe jukapota. Ndojukaukari reki ga ahe. A'ereki ga okyhyji judeus'ga hugwi. A'ereki ga e'i:

—João Batista'ga ko Tupana'ga nhi'iga momba'uhara'ga, ei ga onhimongyavo.

⁶ Aerē o'aragwera rupi Herodes'ga oapo toryva. A'ero Herodiashẽa ra'yrahẽa tehe ojiroky gandovai pyteri pe – kiroki ga uhu toryva repiaga. Ikatu Herodes'ga pe hẽajirokya.

⁷ A'ero ga e'i hẽa pe:

—Gara nde erepota imondoa ejive? ei ga. Amondo tuhẽ po ti ji nde ve nehẽ. Tupana'ga ji'ea renduvame ji ei poro nde ve.

A'ea Herodes'ga e'i Herodiashẽa ra'yrahẽa pe.

⁸ A'ero hẽayhẽa e'i hẽa pe:

—Ere ti Herodes'ga pe: “Embuhu ti ji ve kiro João Batista'ga akağa nhaembeva pype.” Nahã ti ere ga pe, ei hẽa gwa'yrahẽa pe hẽa mbo'eavo.

—Kwa, ei hẽa oyhẽa pe.

Nurã kiro hẽa e'i Herodes'ga pe:

—Embuhu ti ji ve kiro João Batista'ga akağa nhaembeva pype, ei hẽa.

⁹ A'ea renduvame Herodes'ga ndovy'ari. Toryvarupive'ga gwendu ga'eagwera hẽa pe ga erame: “Gara nde erepota imondoa ejive? Amondo tuhẽ po ti ji nehẽ. Tupana'ga ji'ea renduvame ji ei poro nde ve.”

Nurã ga e'i kiro ojipyrive'ga pe:

—Peko ti hẽanhi'i'ga rupi a'ero.

¹⁰ Peho ti cadeia pype ga jukavo ga'akağa momboa herua hẽa pe, ei ga.

¹¹ A'ero ga oho João Batistava'ea jukavo aheakağa rerua nhaembeva pype imondovo hẽa pe. Hẽa gweroho oyhẽa pe a'ero herovahema.

¹² João Batistava'eareheve'ga uhu a'ero ahera'oa rerogwovo ityma. Aerē ga oho Jesus'ga pyri imombe'gwovo ahemanoa ga pe.

Nahã ko João Batistava'ea manoa raikwehe.

Herodes'ga nomoka'nhyimi kiro João Batistava'ea akağa imomborukaragwera. Nurã henduvame Jesus'ga remimonhimomby'ava'ea Herodes'ga ei:

—Jesus'ga ko João Batista'ga. Ovy João Batista'ga gwyvya hugwi okwerava, ei Herodes'ga.

*Jesus'ga omondouka mbatera cinco milva'ea pe
(Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; João 6.1-14)*

¹³ Herodes'ga nhi'iğa kwahavame Jesus'ga hoi yhara pype ypiahua aherovai ogwovo ongae'yi me tajipe'a ti ji avove'ğa hugwi javo.

Gahoa kwahavame he'yive'ğa hoi opyvo cidades hugwi ogwovo ypiahua rembeyvyrã rupi. Nahã ğa vahemypyri aherovai Jesus'ga rovatiamo tihendu ti ga javo.

¹⁴ Jesus'ga ğa ndepiagi pevo ohemame yhara hugwi a'ero. Oporogwety ga ğa. Omombi ga karugwara ڭapyteripeve'ğa hugwi itetirũave'ğa hugwi.

¹⁵ Ka'arugame dozeve'ğa Jesus'ga remimbo'ehara'ğa nduri ga pyri. Ga pe ğa ei a'ero:
—Ka'aru hete kiro. Agwa'ğa ndo'ui ve reki. Nurã ti emondouka ğa avo hugwi, ei ğa. Ahã onga avo. Toho ti ğa cidades'i pe ira'agweva'e pe ipyhyga mbatera. Pevo po ti ğa hoi i'gwovo nehẽ.

A'ea Jesus'ga remimbo'ehara'ğa ei Jesus'ga pe ğa mondouka pota ga pe.

¹⁶ —Tohoyme po ti ğa hamo, ei Jesus'ga ğa pe. Pehe ti pemondo mbatera ğa pe to'u ti ğa javo, ei Jesus'ga.

¹⁷ A'ero ğa ei ga pe:

—Ndorogwerekoi te! ei ğa. Cinco pães orogwerekoi dois pira reheve. Ndohygi'i'i po ti ğa ndehe nehẽ, ei ğa.

¹⁸ —Peru ti ji ve a'ero, ei Jesus'ga ğa pe.

—Kwa, ei ğa herua.

¹⁹ Pevove'ğa pe Jesus'ga ei:

—Peapy ti vyvo nhungwava rehe, ei ga ğa pe.

Oapy ğa a'ero.

²⁰ Kiro ga ipyhygi mbatera - kiroki cinco pães dois pira reheve. Ojovavu ga yvaga repiaga.

—Ndepyry hete nde imbuhua ore ve, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

Kiro Jesus'ga haygwe'rogwe'rogi pães imondomondovo ڭwemimbo'ehara'ğa pe pira reheve. Kiro ğa imondomondoi ğa pe.

²¹ Kiro ğa nhaporemõ i'ui onhimoytaromouka.

Ga i'urẽ Jesus'ga remimbo'ehara'ğa imono'oḡi hembyruera imondovo yrua pype. He'yjuhuva'ea hembyruera opyta reki garembihaygwe'rogagwera. A'ereki ğa ndo'upavi. He'yjuhuva'ea dozeva'ea yrua tynahẽ. Kiroki ğa o'u pevo Jesus'ga pyri - ğa ko he'yjuhu hete ranuhũ. Cinco milve'ğa o'u akwaimba'ero. Kunhangwera'ğa tayri'ğa pavẽi i'ui no. Nahã Jesus'ga japoi ahemonhimomby'ava'ea he'yje'ỹva'ea imbovua imondovo ğa pe.

*Jesus'ga oho yhya arimo
(Marcos 6.45-52; João 6.15-21)*

²² Ga imono'ombavirẽ hembyruera Jesus'ga ei ڭwemimbo'ehara'ğa pe ğa mon-dovouka:

—Pe'a ti yharuhua pype, ei ga. Peho ti ji renonde ypiahua aherovai, ei ga ğa pe. Apyta na'ẽ po ti ji avo agwa'ğa mondovo nehẽ, ei Jesus'ga.

—Kwa, ei ğa.

A'ero ğa avi herogwovo.

²³ Jesus'ga pytai a'ero pevove'ğa mondovo ڭanonga pe. Ga horame ga tehe oho vytyruhua rupi opytavo pevo tanhi'i ti Tupana'ga pe javo. Pevo ga pytai onhi'iğa Tupana'ga pe imongaruheteavo.

²⁴ A'ea rupi garemimbo'ehara'ga ndekoi ypiahua pyteri pe. Ombohemohe hete yharuhua yvytua rerekovo. Yvytua ipopoaka yhara mondoukare'yma aherovai.

²⁵ Ko'eḡwerĩrame Jesus'ga hoi yhya arimo ogwovo ga pyri.

²⁶ Garemimbo'ehara'ga garura repiagame ḡapy'a omyi.

—Anhaḡa po uhu yhya arimo! ei ḡa.

Hahēahē ḡa okyhyjiavo.

²⁷ Kotihĩ Jesus'ga ei a'ero:

—Penoḡatu ti pejipy'a. Tapekyhyjia'javi ti. A'ereki ji tuhē ako, ei Jesus'ga ḡa pe.

²⁸ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Po nde Jesus Cristoramo hamo, yhya arimo po ti nde ji mbuhuri ejipyri nehē hamo, ei ga.

²⁹ —Ejo ti, ei Jesus'ga ga pe a'ero.

A'ero Pedro'ga hemi yhara hugwi ogwovo yhya arimo ogwovo Jesus'ga pyri.

³⁰ Aerē ga kyhyji reki. A'ereki ipopoaka yvytua. A'ero ppy pe ohoḡwerĩrame ga hapukai Jesus'ga pe:

—Ji pyhy! ei ga Jesus'ga pe opojykaharete'ga pe.

³¹ Kotihĩ Jesus'ga opoa mondoi ga pe ga pyhyga.

—Nderejikogi nde ji rehe, ei Jesus'ga ga pe. Garamo nde ndajireroviarihu Jesus'ga po nanhimondokatui yhya arimo javo? ei Jesus'ga Pedro'ga pe. Nurã nde hoi gwerevi ppy pe, ei Jesus'ga.

³² Jesus'ga avame yhara pype Pedro'ga pavēi ndura'javi yvytua.

³³ Jara'ḡa yhara pypeve'ḡa nduri Jesus'ga pyri ga mboheteavo.

—Tupana'ga ra'yra tuhē ko nde, ei ḡa ga pe ḡwenypy'amo ga pyri.

Jesus'ga omombi ahetetirũa Genesaré pe

(Marcos 6.53-56)

³⁴ Ogwovo Jesus'ga herohoi ypiahua aherovai a'ero herovahema Genesarépeve'ḡa gwyri pe.

³⁵ Ikwahavame Jesus'ḡa ndura pevove'ḡa omondomondo onhi'iḡa ojohupe ga mombe'gwovo ogwyripeve'ḡa pe nhaporemo. Nahã ḡa ḡa momorandupavi. Henduvame ḡa itetirũave'ḡa mbojatykapavi ḡa nderua Jesus'ga pyri ḡa nderovahema.

³⁶ —Na ti itetirũave'ḡa pokogi ndepira rembeyvira rehe nehē, ei ḡa. Po ti ḡa pokogi hehe vehevi, a'ero po ti ḡatetirũa ipigi ḡa hugwi nehē, ei ḡa Jesus'ga pe.

Kiroki ḡa opoko gapira rehe – ḡa hugwi ḡatetirũa pigi a'ero.

15

Jesus'ga onhi'ĩ judeus'ḡa namonhava'ea remimbo'eagwera rehe

(Marcos 7.1-13)

¹ Aerē ḡa nduri Jesus'ga pyri Jerusalém hugwi fariseus'ḡa judeus'ḡa mbo'ehara'ḡa pavēi. Ovahemame ḡa ei Jesus'ga pe:

² —Maranameuhũ neremimbo'ehara'ḡa nohendukatui nhaneramonhava'ea remimbo'eagwera naerũ? Nhaneramonhava'ea e'i: “Nahanahã nhande xajipogwei katu. Nhandejipogweikaturu ḡwaramo nhande nhimombyryvi Tupana'ga pe.” Nahã nhaneramonhava'ea ei nhande mbo'embo'eavo. Na rũi neremimbo'ehara'ḡa jipogwei i'ua renonde nahã ojkwakuve'yma, ei ḡa Jesus'ga pe.

³ —Pehe no, ei Jesus'ga ḡa pe. Maranameuhũ pe napehendukatui Tupana'ga nhi'iḡa? ei Jesus'ga. Tupana'ga erame nahanahã ti peko javo pe ndapekoi ganhi'iḡa rupi. Penhimimbo'ea rupi jate reki pe ndekoi pejikovo Tupana'ga nhi'iḡaatyviva'ea rupi, ei Jesus'ga.

⁴ Ymyahũ Tupana'ga ei:

“Pemondo ti pejeaporogita imohina pejuva'ga ndehe penhy'ga ndehe no,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga.

“Kiroki ga e'i te'varuhu uva'ga pe oyhēa pe no

– tojukauka ti ġa ga a'ero,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga.

⁵ –Pe ki a'e te Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea rehe pe ġa mbo'ei, ei Jesus'ga. Po ġa ei uva'ga pe oy'ga pe no: “Apoko pota ji imondovo mbatera pe me novia. Emo ji amondo akoja Tupana'ga pe,” ei ġa ġa pe.

⁶ Pe'e pe ġa pe a'ero: “Nanongara pyry!” Nahā pe ġa mbo'ei pejikoe'yma Tupana'ga nhi'iġa rehe, ei Jesus'ga ġa pe. A'ereki ġa erame a'ea ġa nomondoi ojeaporogita imohina uva'ga ndehe oy'ga ndehe no. Ndopokogi ġa uva'ga oy'ga ndeheve a'ero imondoe'yma ġa pe. Nahā ġa ndekote'varuhui, ei Jesus'ga.

⁷ –Pehe ko pekokatu'āva'ero, a'e ji pe me a'ero, ei Jesus'ga ġa pe. Ymyahū Isaiasva'ea pe mombe'u katu jipe Tupana'ga nhi'iġa mombe'urame hako. A'ereki ahe e'i:

⁸ “ ‘A'ove'ga onhi'iġatu tehe ji ve

torombohete Tupana'ga javo,’ ei Tupana'ga.

‘Emo ġa nanhiarōi imondoe'yma gweaporogita imohina ji rehe.

⁹ Ji mbohete tehe ġa.

A'ereki nhinhi'iġa rehe rūi ġa ombo'e.

Yvyakotyve'ga nemimbo'ea rehe ġa ġa mbo'ei

a'ea ko Tupana'ga nhi'iġa javo tehe jupe,’ ei Tupana'ga,” ei ahe hako, ei Jesus'ga fariseus'ga pe judeus'ga mbo'ehara'ga pe no.

Ahereaporogitate'varuhua ahe mbote'varuhu

(Marcos 7.14-23)

¹⁰ Jesus'ga ġa mbuhuri ojipyri pevove'ga he'yjuhuve'ga. A'ero ga ei ġa pe:

–Pehendu ti ikwahava, ei ga.

¹¹ Kiroki oki nhandejuraa pype – a'ea nianembote'varuhui. Kiroki ohē nhandejuraa hugwi – a'ea nhande mbote'varuhu, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ga nduri ga pyri javo ga pe:

–A'ea nde erame fariseus'ga nhimonha'ngai nenhi'iġa arōe'yma. Erekwaha nde? ei ġa Jesus'ga pe.

¹³ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–Jiruva'ga yvagipeve'ga po ti o'o pa ġwemitymipyrrarūiva'ea nehē, ei Jesus'ga.

Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea pe ġanemimbo'ea pe Jesus'ga ei: Tupana'ga remi-tymipyrrarūiva'ea. Tupana'ga po ti omombi pa ġanemimbo'ea nehē.

¹⁴ –Na ġa ndekojate a'ero fariseus'ga, ei Jesus'ga. Ga ko heakwagweve'ga ja – kiroki ġa gweroho pota oji'jave'ga, ei Jesus'ga. Po heakwagweve'ga gweroho ojipe'ga – kiroki ga ga ja ndohepiagi, a'ero po ti ġa memei ohi ikwara pype nehē. A'ereki ġa memei ndohepiagi, ei Jesus'ga.

¹⁵ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

–Ore mbo'e katu ti ojo'java'ea rehe. A'ereki ndorokwahavi a'ea. Maraname nde ei akoja ore ve? “Kiroki oki nhandejuraa pype – a'ea nianembote'varuhui. Kiroki ohē nhandejuraa hugwi – a'ea nhande mbote'varuhu,” ere nde. A'ea rehe ti ore mbo'e katu a'ero, ei Pedro'ga.

¹⁶ A'ero Jesus'ga ei Pedro'ga pe:

–Maranuhū pehe ndapekwahavi no? ei Jesus'ga.

¹⁷ Kiroki oki nhandejuraa pype – a'ea oho nhanderevega pype ohema nhande atarame.

–Maranuhū pe ndapekwahavi naerū? ei Jesus'ga.

¹⁸ Kiroki ohē nhandejuraa hugwi – a'ea ohē nhandevytera hugwi nhande mbote'varuhuavo, ei Jesus'ga.

¹⁹ Po pejiyvyteri pe pe ndeaporoĝitate'varuhuro, a'ero pejiyvyteri pe pe ei na'ë penhi-monha'ngavo tijuka ti ga javo ga pe. A'ero po pe ga jukai. Pe ei na'ë pejiyvyteri pe tiroho ti garembirekohëa ga hugwi javo hëa pe. A'ero po pe hëa rerohoi pejive. Pejiyvyteri pe pe ei na'ë tireko te'varuhu ti ĝa javo ĝa pe. A'ero po pe ĝa nderekote'varuhui, ei Jesus'ga. Pe'e pe: Timi ti. Pe'e pe: Xa'mbe ti ĝa pe. Pe'e pe: Timbotegwete ti ĝa. A'ea nhaporemo pe ei pejiyvyteri pe. Nahã pe ndekote'varuhui a'ero, ei Jesus'ga.

²⁰ Pendeaporoĝitate'varuhua nhaporemo pe mbote'varuhu, ei Jesus'ga.

—Tupana'ga nhi'iĝaatyviva'ea fariseus'ga omombe'u ahembo'ehara'ga pavëi ĝa erame: “Nahanahã po ti nhande xajipogwei xanhimombyry ti Tupana'ga pe javo.” Gahã e'i a'ea. Jihi ki a'e te a'e pe me: Po nhande ndajipogwei i'gwovo, a'ero nhande nianhim-bote'varuhui, ei Jesus'ga. A'ereki nhandejipogweja nomombyryvi nhandereaporoĝita, ei Jesus'ga.

Judeurũiva'ea

(Marcos 7.24-30)

²¹ Aerë Jesus'ga hoi pea hugwi ogwovo. Cidades koty Tiro koty Sidom koty ĝa hoi ogwovo yhya rembeyvyra rupi.

²² Pea hugwi hëa ruri Jesus'ga rovatiamo – kiroki cananéiahëa judeurũivehëa.

—Jipojykaharetero ko nde Daviva'ea rymyminoru no! ei hëa Jesus'ga pe.

A'ea hëa ei ga pe. A'ereki hëa e'i oyvyteri pe: “Ga pe Tupana'ga e'i eko ti ĝanduvihavuhuhetero javo.”

—Ji porogwety! ei hëa Jesus'ga pe. Anhaĝa opojoyka jira'yrahëa okote'vate'varuhuavo hëa pe, ei hëa.

²³ Jesus'ga nonhi'igi reki hëa pe. A'ero garemimbo'ehara'ga nduri ga pyri javo ga pe:

—Emondo ti hëa nhande hugwi. A'ereki hëa uhuruhu nhande reviri ohapukaita okovo ji poko javo, ei ĝa Jesus'ga pe.

²⁴ A'ero Jesus'ga ei:

—Tupana'ga ji mbuhuruka jigwyrive'ga pyri israelitas'ga pyri. “Ga pyri jate ti eho ĝa pokoga,” ei Tupana'ga ji ve, ei Jesus'ga. “Ga ko ovelhas ja. Ovelhas oka'nhy jipi herekoe'ymame gwepiakatuharamo. Akoja ja ko ĝa ika'nhyva'ea ja,” ei Tupana'ga, ei Jesus'ga. Judeus'ĝarũive'ga pyri rũi Tupana'ga ji mbuhurukari, ei Jesus'ga.

²⁵ Gwendu po hëa Jesus'ga nhi'iĝa ua Jesus'ga pyri ĝwenypy'amo garovai pyteri pe nde ko jihoheva'ero javo.

—Ji poko ti! ei hëa Jesus'ga pe.

²⁶ A'ero ga ei hëa pe:

—Ndapyryvi ji ipyhygi tayri'ga mbatera imomboha nhaĝwatiĝa pe to'u ti javo.

Nahã Jesus'ga ei ndapyryvi ji judeus'ĝarũive'ga pokogi javo.

²⁷ —A'iti a, ei hëa. Emo nhaĝwatiĝa vehevi reki o'u hembyrue'ria – kiroki ohi ijara'ga i'urame, ei hëa.

Nahã hëa ei aerë po ti nde judeus'ĝarũive'ga pokogi no javo.

²⁸ A'ero Jesus'ga ei hëa pe:

—Kui'i, ei ga hëa pe. Erejiko hete nde ji rehe ji poko po ti ga nehë javo, ei Jesus'ga. Oropoko ti jihi kiro, ei ga hëa pe.

Nanime Jesus'ga anhaĝa mbojipe'ai hëara'yrahëa hugwi nahã hëa pokoga.

Jesus'ga omombi he'yjuhuva'ea tetirũa

²⁹ Aerë Jesus'ga hoi pea hugwi ogwoogwovo ypihua rembeyvyri Galiléia rembeyvyri okovo. Yvytyruhua arimo ga hoi oapyga oina.

³⁰ Ga pyri he'yjuhuve'ga nduĝanduri itetirũave'ga nderunderua. Gweru ĝa ipyka'naka'nave'ga heakwagweve'ga ndeheve onhi'ige'yve'ga ndeheve ika'naka'nave'ga ndeheve ojipe'ga ndeheve he'yive'ga. Gahã ĝa ĝa nderuri ĝa mondovo ĝa noĝa Jesus'ga pyri topohano ti ga ĝa javo.

A'ero Jesus'ga imombigi g̃atetirũa g̃a hugwi.

³¹ A'ero g̃a nhimomby'ai hepiaga g̃atetirũa mombiga. A'ereki onhi'ige'ỹve'g̃a onhi'ĩ reki. Gwepia g̃a Jesus'ga ika'naka'nave'g̃a nda'oa imombyryvame. Ipyka'naka'nave'g̃a ami ogwovo reki. Heakwagweve'g̃a gwepia reki. A'ero pevove'g̃a Tupana'ga mbo-hetei onhimongyavo okwaha hete Tupana'ga Israelva'ea rakykwepohara'g̃a nduvi-havuhuhete'ga javo.

*Jesus'ga omondouka mbatera quatro milva'ea pe
(Marcos 8.1-10)*

³² Aerẽ Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'g̃a pe:

—Pejo ti ji pyri.

Ga ndurame ga pyri ga ei g̃a pe:

—Iporia'i g̃a ji ve avove'g̃a he'yjuhuve'g̃a. A'ereki g̃a ndogwerecoa'javi mbatera dois okira gwaramo ji pyri, ei Jesus'ga. Namondoukapotari ji g̃a ganonga pe g̃a i'ue'ymame. A'ero po ti g̃a pytupavamo pehea rupi g̃we'ouhũro nehẽ, ei Jesus'ga.

³³ Jesus'ga remimbo'ehara'g̃a ei ga pe:

—Ma hugwi po ti nhande ipyhygi he'yjuhuva'ea mbatera g̃a pe avo ongae'ỹi me tokogahi ti g̃a javo? ei g̃a.

³⁴ A'ero Jesus'ga ei g̃a pe:

—Maramomi pe herekoi pães?

—Sete, ei g̃a ga pe. Mokoĩ'ĩ pira'ia orogwereco no, ei g̃a.

³⁵ Pevove'g̃a pe Jesus'ga ei:

—Peapy ti yvyvo, ei ga g̃a pe.

³⁶ Kiro ga ipyhygi mbatera – kiroki sete pães pira'ia reheve. A'ea rehe ga nhi'igi Tu-pana'ga pe ndepyry hete nde imbuhuruka javo. A'ero ga haygwe'rogwe'rogi pães pira'ia reheve imondomondovo gwemimbo'ehara'g̃a pe. Kiro g̃a imondomondo pevove'g̃a pe.

³⁷ A'ero g̃a nhaporemõ i'ui onhimoytaromo.

Ga i'urẽ Jesus'ga remimbo'ehara'g̃a imono'o'gi hembyruera imondovo yrua pype. He'yjuhuva'ea hembyruera opyta reki garembihaygwe'rogagwera. A'ereki g̃a ndo'upavi. He'yjuhuva'ea seteva'ea yrua tynahẽ.

³⁸ Kiroki g̃a o'u pevo Jesus'ga pyri – g̃a ko he'yjuhu hete ranuhũ. Quatro milve'g̃a ko o'u akwaimba'ero. Kunhangwera'g̃a tayri'g̃a pavẽi i'ui no. Nahã Jesus'ga japoĩ ahemonhimomby'ava'ea he'yje'ỹva'ea imbovua imondovo g̃a pe.

³⁹ A'ero Jesus'ga pevove'g̃a mondoukari ganonga pe. Ga horame ga avi yharuhua pype herogwovo aherovai herovahema ypihua rembe'yi pe cidade de Magadã me.

16

*Eapo ti ahemonhimomby'ava'ea, ei ahe Jesus'ga pe
(Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56)*

¹ Aerẽ fariseus'g̃a nduri Jesus'ga pyri saduceus'g̃a pavẽi ovahema.

—Tihepia ti gapopoakara, ei g̃a ojohupe. Mara'ngu po Tupana'ga okovo ga pyri ga mbopopoaka? Tupana'ga ga mbopopoakare'ymame po ti nhande ga mbotegwetei, ei g̃a ojohupe.

Nurã g̃a ei Jesus'ga pe:

—Eapo ti ahemonhimomby'ava'ea. Torohepia ti, ei g̃a ga pe.

² A'ero Jesus'ga ei reki g̃a pe:

—Ka'aru ig̃wagahivame yvaga pe ei: “Ko'emame po ti kwara ima'e'gatui nehẽ.” Nahã pe ei, ei Jesus'ga g̃a pe.

³ —Ypyhajive ig̃wagahivame yvaga hovapitymbyguhurame pe ei: “Amana po ti ikyri nehẽ.” Nahã pe ei, ei Jesus'ga.

—Pehepia pe yvaga ikwahava aerēva'ea ima'eġatua. Hepiaga'javame pe pekwaha aerēva'ea ikyra. A'ea pe pekwaha katu, ei Jesus'ga ġa pe. Emo imbaragwahave'ŷve'ġa ja po pe reki. Pehepia tehe pe ojipeva'ea aġwamova'ea – kiroki a'ea okwahavuka aerēva'ea. Emo pe napembaragwahavi reki aerēva'ea rehe, ei Jesus'ga.

⁴—Aġwamova'ero peko te'varuhu pa pe, ei Jesus'ga ġa pe. Ndapekoi pe Tupana'ga nhi'ġa rehe pejikoge'yma ga rehe. Pe'e pe: “Jesus'ga japorame jate nhande ve ahemonhimomby'ava'ea, a'ero po ti nhande ei ikwahava nehē: Tupana'ga ga poko. A'ea po ti nhande xa'e hepiagame nehē.” A'ea pe ei, ei Jesus'ga. Ndoapoukari po ti Tupana'ga ojipea ahemonhimomby'ava'ea pe me nehē. Ojikwe ymyahū ga oapo ahemonhimomby'ava'ea Jonasva'ea mohemame onhi'ġa mombe'uharava'ea mohemame. A'ea jate po ti ga ikwahavukara'javi pe me nehē ji Jesus'ga poko javo.

A'ea erame Jesus'ga hoi ġa hugwi ogwovo.

*Penhimboko'i ti, ei Jesus'ga ġwemimbo'eaatyviva'ea rehe
(Marcos 8.14-21)*

⁵ Ogwovo ġa hugwi Jesus'ga herohoi herogwovo ypiahua aherovai ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Omoka'nhy ġa pāo herohoe'yma ojupi.

⁶ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Penhimboko'i ti pāo mbovuhava rehe fariseus'ġa apoa rehe saduceus'ġa apoa rehe no, ei Jesus'ga.

⁷ Gareximimbo'ehara'ġa nhomonhi'ġi a'ero.

—Jesus'ga ei na. A'ereki nhande ndiheruri pāo nhande rupi, ei ġa ojohupe.

⁸ Ganhi'ġa kwahavame Jesus'ga ei ġa pe:

—Maraname pe nhomonhi'ġuhūi nhande ndiheruri pāo javo? Ndapejikogi'i'i pe ji rehe ndirekoi pāo javo, ei Jesus'ga ġa pe.

⁹ Napenhimombaragwahakatui pe ji'ea rehe? Ndapekwahava'javi pe cinco pāes – akoja ji ahaygwe'rogwe'ro imondomondouka cinco milve'ġa pe? Ndapekwahava'javi pe hembyruera? Maramomi yrua pype pe imono'ono'oġi hembyruera?

¹⁰ Ndapekwahava'javi pe sete pāes? Akoja ji ahaygwe'rogwe'ro imondomondouka quatro milve'ġa pe. Ndapekwahava'javi hembyruera? Maramomi yrua pype pe imono'ono'oġi hembyruera?

¹¹ Maraname pe napenhimombaragwahavihu ji erame pe me kiro? Pāo pe rūi ji ei pe me. A'e ji pe me: Penhimboko'i ti fariseus'ġa apoa rehe saduceus'ġa apoa rehe no. A'ereki ġa'apo ko pāo mbovuhava ja, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

¹² A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ġa nhimombaragwahavi ga'ea rehe.

—Pāo mbovuhava pe rūi Jesus'ga ei, ei ġa a'ero. Fariseus'ġa nemimbo'ea pe Jesus'ga ei. Saduceus'ġa nemimbo'ea pe Jesus'ga ei no penhimboko'i ti ġanemimbo'ea rehe javo, ei ġa.

*Nde ko Cristoramo, ei Pedrova'ea Jesus'ga pe
(Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21)*

¹³ Aerē Jesus'ġa hoi cidade koty Cesaréia de Filipe koty. Ovahemame pevove'ġa gwryri pe Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Marāi ġa ji ve jipi? ei Jesus'ga ġa pe okovo vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

¹⁴ A'ero gareximimbo'ehara'ġa ei Jesus'ga pe:

—Ojipe'ġa ei nde ve: “Ga ko João Batista'ga,” ei ġa nde ve, ei ġa Jesus'ga pe. Ojipe'ġa ei nde ve: “Ga ko Elias'ga.” Ojipe'ġa ei nde ve: “Ga ko Jeremias'ga. Po Jeremiasva'ea rūi ga rekoi, a'ero ga oko ojipe'ga Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea pyteripeve'ga.” Nahā ġa ei nde ve, ei Jesus'ga remimbo'ehara'ġa Jesus'ga pe.

¹⁵ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Pehe, marāi pe ji ve jipi?

¹⁶ A'ero Simão Pedro'ga ei ġa pe:

—Nde ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo ereko. Nde ko Tupana'ga ra'yramo avuiramave'ga ra'yramo ereko, ei Pedro'ga Jesus'ga pe.

¹⁷ A'ero Jesus'ga ei:

—Simão, João'ga ra'yra, ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe. Pyyry hete nde ve nde a'ea kwahavame Jesus'ga ko Cristoramo Tupana'ga ra'yramo javo. A'ereki yvyakotyve'ga rūi okwahavuka nde ve. Jiruva'ga reki yvagipeve'ga ikwahavukari nde ve ga ko Cristo'ga jira'yra'ga javo, ei Jesus'ga Pedro'ga pe. A'itituhēva'ea pe nde ei.

¹⁸ —Jihi a'e nde ve a'itituhēva'ea pe kiro no. Nderera ko Pedro. Ita xa'e nhande jupe. Ita ndojijyi upa. Na jitehe po ti jireheve'ga nhaporem ndogwerojijyi ojeaporoģita ojikopige'yma ji rehe nehē. A'ereki ji ambojiko hete ġa ji rehe topohiryme ti ġa ji hugwi javo nehē. Omanorame vehevi po ti ġa kweravi mbapava koty okovo avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga.

¹⁹ —Na tuhē. Tupana'ga rekorame yvyakotyve'ga nduvihavuhetero avo yvya koty ġa mongovo onhi'iġa rupi, a'ero po ti ji nde mbopopoakari nehē, ei Jesus'ga Pedro'ga pe. A'ero po ti nde ei jireheve'ga pe nehē: “Nahanahã ti tapekoi.” Po a'ea nenhi'iġa, a'ea ko Tupana'ga nhi'iġa no, ei Jesus'ga Pedro'ga pe. Ojipea po ti nde ei nehē: “Nahanahã ti peko.” Po a'ea nenhi'iġa, a'ea ko Tupana'ga nhi'iġa no.

²⁰ A'ea mombe'urē Pedro'ga pe Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Tapemombe'ui ti ġa pe Jesus'ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo javo, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga omombe'u omanoaġwama
(Marcos 8.30-9.1; Lucas 9.22-27)

²¹ Kiro Jesus'ga nhimombe'ua'jaa'javi ġwemimbo'ehara'ġa pe nahanahã po ti ji ve nehē javo.

—Taho ti ji cidade de Jerusalém me, ei Jesus'ga ġa pe. He'yiva'ea po ti ġa imondomondo hahyva'ea ji ve nehē xava'eve'ġa ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pavēi judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi no. A'ero po ti ġa ji jukaukari nehē. Mokōi ji kirirē po ti nhimbogw-erahava nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

Nahanahã Jesus'ga imombe'ui aerēva'ea onhimombe'gwovo ġa pe.

²² A'ero Pedro'ga ga rerohoi irupe'i onhi'iġahyavo Jesus'ga pe.

—Na rūi po ti nde ve hahyhetea nehē! ei Pedro'ga ga pe. Tupana'ga ti tomombi ġa tandejukaukaryme ġa pe javo, ei ga Jesus'ga pe opojykaharete'ga pe.

²³ Opyryrỹ Jesus'ga javo Pedro'ga pe:

—Ejipe'a ti ji hugwi! A'ereki Satanás'ga nde monhi'ĩ. Nurã nde ei nanongara, ei Jesus'ga Pedro'ga pe. Eremombi pota nde jirekoa Tupana'ga nhi'iġa rupi. Tupana'ga reaporoģita atyvi ndereaporoģita. A'ereki Tupana'ga opota reki nhimanoa. Yvyakotyve'ġa ndeaporoģita rehe nde ereko, ei Jesus'ga Pedro'ga pe.

²⁴ Kiro Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Kiroki ġa oko pota nhiremimbo'eharamo – tokoyme ti ġa ġwemimbotarimova'ea rupi okovo nhiremimbotarimova'ea rupi, ei Jesus'ga ġa pe. Po ti ojipe'ġa imbohahyukari ġa pe ġa jukavo vehevi nehē peko pe Jesus'ga reheva'ero javo ġa pe, toko jitehe ti ġa nhiremimbotarimova'ea rupi opohire'yma ji hugwi.

²⁵ —Kiroki ġa ndokopotari nhiremimbo'eharamo tajijukayme ti ġa javo – ġa po ti omano ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga.

—Kiroki ġa ojipe'ġa ġa jukai ġa jikoga ġwaramo ji rehe – omanorē po ti ġa oho upa avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga.

²⁶ —Ojipe'ġa – kiroki ġa e'i: “Ndakoi ti ji Jesus'ga remimbo'eharamo tamono'ono'ō ti ji mbatera jijive javo” – po ġa imono'ono'ombavi mbatera ojive avo yvya koty, a'ero ġa imono'ono'ōtehei ojive novĩa ogwovo hahyva'ea ruvihava pype, ei Jesus'ga. A'ereki ahã

ga pe gahohava Tupana'ga pyri. A'ereki ahe nomondo mbatera ohohava kwepykavamo ohorame Tupana'ga pyri, ei Jesus'ga.

²⁷ —Aerē po ti ji rura'javi avo yvyakotyve'ga pyri Tupana'gapyrive'ga pavēi yvagipeve'ga pavēi nehē. Jiruva'ga rendy'jandy'java pyteri pe po ti ji rekoi jioa nehē yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no. A'ero po ti ji ikwepygi yvyakotyve'ga pe nehē. Po ga ndekokatui nhinhi'i'ga rendukatukatuavo, a'ero po ti ji rekokatui ga pe nehē, ei Jesus'ga. Po ga ndekote'varuhui nhinhi'i'ga renduve'yma, a'ero po ti ji imondo hahyva'ea ga pe nehē, ei Jesus'ga.

²⁸ Kiroki ga o'ā Jesus'ga pyri – ga pe Jesus'ga ei:

—Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Omanoe'ymame ti agwa'ga pyteripeve'ga ji repiagi ji rurame kokoty penduvihavuhetero jitekovo nehē.

A'ea Jesus'ga ei okovo yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

17

Jesus'ga ra'oa ojirijiyi aherovaki

(Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-36)

¹ Aerē seis okirirē Jesus'ga ga nderohoi ojupi Pedro'ga Tiagova'ea reheve João'ga reheve no. João'ga ko Tiagova'ea irū'ga. Jesus'ga ga nderohoi ga nderojiupia vytyruhua arimo yvateuhuva'ea arimo. Ga tehe oko pevo a'ero Jesus'ga pavēi.

² Pevo Jesus'ga ra'oa jirojijiyi gapyteri pe. Garova hendy'jandy'jahetero kwara ja. Ga'apoa tapy'ynhapira tigahivuhuro gwendy'jandy'javamo kwara ja.

³ Nanime ahe jipiukari ga pe onhi'i'ga Jesus'ga pe Moisésva'ea Eliasva'ea pavēi – kiroki ahe ymyahū hete omano.

⁴ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe ga renoina nde ko orepojykaharetero javo.

—Pyry nhanderekoa avo, ei ga Jesus'ga pe. Nde ipotarama po ti ji japo tapyimbovyra pe me: ojipeji nde ve, ojipeji Moisés'ga pe, ojipeji Elias'ga pe, ei Pedro'ga Jesus'ga pe.

⁵ Ga nhi'i'game yvaḡatiḡa iyyvi ga arimo ga mongovo o'aḡi pe. Hendy'jandy'ja yvaḡatiḡa. Nanime yvaḡatiḡa hugwi Tupana'ga nhi'i'ḡi Jesus'ga mombe'gwovo:

—Agwa'ga ko jira'yra'ga nhiremia'nguhete'ga. Anhimohē hete ko ji ga rehe. Pehendu katu ti ganhi'i'ḡa, ei Tupana'ga.

⁶ Tupana'ga nhi'i'ḡa renduvame Jesus'ga remimbo'ehara'ḡa ari ojavapyvo okyhyji-heteavo.

⁷ A'ero Jesus'ga ruri ga pyri opokoga ga ndehe.

—Pepo'ā ti, ei ga ga pe. Tapekyhyji ti, ei ga.

⁸ Ojavavurame Jesus'ga jate ga ga repiagi. A'ereki ahe oho jipe.

⁹ Jesus'ga jyvi vytyruhua hugwi gwemimbo'ehara'ḡa pavēi ogwovo. Ojyvame ga ei ga pe:

—Pehepia pe jira'oa jirojijiyirame. A'ea tapemombe'ui na'ē. Aerē ji kweravame gwe nhimanoa hugwi ti pemombe'u.

A'ea Jesus'ga ei ga pe okovo yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

¹⁰ A'ero garemimbo'ehara'ḡa ei ga pe:

—Nderura renonde ti Elias'ga tuhu nehē, ei ga Jesus'ga pe. A'ea ahembo'ehara'ḡa ei. Maraname ga ei na? ei Jesus'ga remimbo'ehara'ḡa Jesus'ga pe.

¹¹ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Omombe'u katu ga, ei Jesus'ga. Eliasva'ea uhu na'ē gandeaporoḡita rerojijiyipava, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Jihi ki a'e te a'e pe me: Eliasva'ea uhu jipe ikwehe. Nonhimombaragwahavi ga ahe rehe ahe kwahave'yma, ei Jesus'ga. Okovo gwemimbotarimova'ea rupi ga ndekote'varuhuro ahe ve reki. Na jitehe po ti ga imondo hahyva'ea ji ve nehē no, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

¹³ A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ga ikwahavi. “João Batistava'ea pe Jesus'ga ei Eliasva'ea mombe'urame nhande ve,” ei ga oyvyteri pe.

*Jesus'ga ombojipe'a anhağa ahera'yrava'ea hugwi
(Marcos 9.14-29; Lucas 9.37-43a)*

¹⁴ Aerē Jesus'ga ndurame he'yive'ga pyri a'ero akwaimbae'ga ruri gwenyppy'anduruga Jesus'ga rovai pyteri pe jijoheva'ero ore poko ti javo.

¹⁵ —Eporogwety jira'yra'ga, ei ga Jesus'ga pe. Heagwyry hete ga karugwate'varuhua ga rerekoro gwaramo. Tiruahũ ga pe. O'ao'a ga tata pype jipi yhya pype jipi no, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁶ Aru ji ga neremimbo'ehara'ga pyri tomombi ti ga karugwara ga hugwi javo novĩa, ei ga. Ga nomombigi reki ga hugwi. A'ereki ga ndipopoakari jupe, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁷ A'ero Jesus'ga ei ga pe nhaporemo:

—Ndapejikogiuhu pe ji rehe pejikote'varuhuavo. Pe ji mombitu pejjupa. Manameuhũ po ti pe jikogi ji rehe nehẽ naerũ? ei Jesus'ga ga pe. Peru ti tayri'ga avo ji pyri, ei Jesus'ga.

¹⁸ Ga tayri'ga rerurame Jesus'ga e'iahy Diabo'gapyriva'ea pe anhağa pe imbojipe'avo tayri'ga hugwi. Oho hete anhağa tayri'ga hugwi a'ero. A'ea rupi jitehe tayri'ga nhimohigatui a'ero.

¹⁹ Aerē Jesus'ga tehe ga rekorame garemimbo'ehara'ga nduri ga pyri. A'ero ga ei ga pe:
—Maraname anhağa ndojipe'ai tayri'ga hugwi ore erame jupe ko?

²⁰ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Napembojipe'ai pe ga hugwi. A'ereki xunhi hete tuhẽ pe pejiko Tupana'ga rehe, ei Jesus'ga. Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Po pe jikogi gwere jitehe Tupana'ga rehe, a'ero po pe ei agwava'ea pe yvytyruhua pe eho agwa hugwi egwovo pevo javo, a'ero ihoi. Po pe jikogi gwere jitehe Tupana'ga rehe tegwete onhimiva'ea pe me, ei Jesus'ga ga pe.

²¹ Nanongarava'ea anhağa po ti pe imbojipe'ai nehẽ penhi'inhi'igame jate Tupana'ga pe pe i'ue'ymame jate tanhi'inhi'ĩ ti Tupana'ga pe javo no, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

*Jesus'ga omombe'ua'ja omanoagwama
(Marcos 9.30-32; Lucas 9.43b-45)*

²² Ga nduvame Galiléiapeve'ga gwyri pe Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—Uhu gwerĩ nhimondohava apiavo gapo pe. Ji pyhy po ti ga nehẽ, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

²³ A'ero po ti ga ji jukai nehẽ. Mokõi ji kirirẽ po ti nhimbogwerahava nhimanoa hugwi nehẽ, ei Jesus'ga.

Henduvame garemimbo'ehara'ga ndovy'arihu a'ea rehe.

Omono'õ ahe itambere'ia ojatykahavuhua pe

²⁴ Aerē Jesus'ga ruri cidade de Cafarnaum me gwemimbo'ehara'ga pavẽi. Ga vahemame ga nduri Pedro'ga pyri – kiroki ga opyhy itambere'ia judeus'ga hugwi imono'ono'oğa tiapokatua'ja ti nhandejatykahavuhua javo. A'ero ga ei Pedro'ga pe:

—Marã? Nembo'ehara'ga po nombuhuri jipi itambere'ia toapokatua'ja ti ga ojatykahavuhua javo? ei ga Pedro'ga pe.

²⁵ —Omondo ga jipi, ei Pedro'ga ga pe.

Aerē Pedro'ga hoi ogwovo onga pype. Ga vahemame pevo Jesus'ga pyri Jesus'ga eypyga pe:

—Simão, ei Jesus'ga ga pe. Marãi nde? Avo yvya koty ma'ga hugwi ganduvihavuhu'ga ipyhygukari itambere'ia imono'ono'oğa ojive? Mara'ngu po nde javo: “Ogwyrripeve'ga hugwi po ga ipyhygi”? Mara'ngu po nde javo: “Hajiheve'ga hugwi po ga ipyhygi”? Marãi nde naerũ? ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe.

²⁶ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Hajiheve'ga hugwi ġa ipyhygi, ei ga.

Henduvame Jesus'ga ei:

—A'ero ti ġagwyrivepe'ga tomondoyme, ei Jesus'ga.

²⁷ Nhande ko Tupana'ga gwyrivepa'ea. Nurã po ti nhande nimondoi ġa pe hamo nehẽ, ei Jesus'ga. Tihayvayme ti ġa hehe javo timondo ti nhande ġa pe nehẽ. Eho ti ypiahu pe pira mbo'a a'ero. Kiroki o'u ypy – epyhy ti imbojurujaita. Jurua pype po ti nde hepiagi itambere'ia nehẽ. Ehekyi ti itambere'ia jurua hugwi itambere'ia rerua imondovo ġa pe – kiroki ġa omono'ono'õ itambere'ia tiapokatua'ja ti nhandejatykahavuhua javo. Ere ti ġa pe: “Koro ko Jesus'ga remimondoa nhiremimondoa no.” A'ea ti ere ġa pe imondovo ġa pe, ei Jesus'ga Pedro'ga pe.

A'ero Pedro'ga hoi pira mbo'a hepiaga itambere'ia jurua pype herua imondovo itambere'ia ġa pe a'ero.

18

Manamo nhandejoheva'ero? ei ahe

(Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48)

¹ Aere'ĩ Jesus'ga remimbo'ehara'ga nduri Jesus'ga pyri. Kiro ġa ei ga pe:

—Tupana'ga oko vyakotyve'ga nduvihavuhetero kiro. Manamo nhandejoheva'ero huvihavamo ga pyri? ei ġa.

² Kiro Jesus'ga tayri'ga mbuhurukari ojipyri a'ero epo'ã ti ġapyteri pe javo.

³ A'ero ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

—Imombe'ukatavo ji ei pe me: Perojijyi ti pejeaporogita penhimbohetee'yma tayri'ga ja, ei Jesus'ga. Po pe ndaperojijyi pejeaporogita nehẽ, a'ero po ti Tupana'ga ndokoi penduvihavuhetero nehẽ.

⁴ Kiroki ġa tayri'ga ja nonhimbohetei – ġahã ko koji'i huvihava ojipe'ga hohe Tupana'ga pyri huvihavuhete'ga pyri, ei Jesus'ga ġa pe.

⁵ —Kiroki ġa jireheva'ero ġwaramo gwereko katu tayri'ga'jave'ga ga oko Jesus'gareheva'ero javo – jiji tuhẽ reki ġa ji rerekokatui, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ga pe.

Tiruahũ hete ġa pe, ei Jesus'ga

(Marcos 9.42-48; Lucas 17.1-2)

⁶ —Tiruahũ hete po ti ġa pe nehẽ – kiroki ġa ombote'va tayri'ga'jave'ga jireheve'ga ga mbopogweavo ite'varuhuva'ea rehe, ei Jesus'ga. Omano jipe po ġa hamo tombote'vayme ti ġa jireheve'ga, ei Jesus'ga. Po ahe nhapytĩ ġajura rehe itaruvihavuhua ipohyiva'ea yngu'a'javuhuva'ea ġa momboa ypiahua ruvihava pype ġa mbotypyvyga, a'ea ko tiruahũhetero ġa pe. Koji'i tiruahũ hete ġa pe ġa jireheve'ga mbote'varuhurame huvihava'garũive'ga, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ga pe.

⁷ —Tiruahũ hete vyakotyve'ga pe. A'ereki jara'ga ombote'varuhu ojipe'ga jipi. Na tuhẽ po ti jipi nehẽ, ei Jesus'ga. Ga pe po ti tiruahũ hete nehẽ no – kiroki ġa ġa mbote'varuhu, ei Jesus'ga ġa pe.

⁸ —Nurã ji ei nde ve: Po epoa pyvõ ojipejiva'ea pyvõ nde rekote'varuhui, a'ero ti ehaygwe'ro epoa ejihugwi imomboa nahã imombiga ejekote'varuhua! Na jitehe nde ejekote'varuhurame epya pyvõ ojipejiva'ea pyvõ ehaygwe'ro ti epya nahã imombiga ejekote'varuhua, ei Jesus'ga. Tiruahũ po ti nde ve ndepoa mombora nehẽ ojipejijatero ġwaramo ndepoa avuirama, ei Jesus'ga. Tiruahũ po ti nde ve ndepya mombora nehẽ no nde po'ame'yma ġwaramo avuirama, ei Jesus'ga.

—Emo po imobore'yma nde neremombigi ejekote'varuhua, a'ero koji'i po ti tiruahũ nde ve nehẽ Tupana'ga nde momborame hahyva'ea ruvihava pype nde

rekote'varuhuro ġwaramo. Pevo po ti nde ruvi avuirama herekoteheavo epoa mokõiva'ea epya mokõiva'ea no novia nehë, ei Jesus'ga.

—A'ero ji ei nde ve: Koji'i pyry nde imomborame epoa epya reheve ejekote'varuhua mombiga egwovo yvagi pe Tupana'ga pyri, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe, ġambote'varuhua mombora pe javo.

⁹—Po ejeakwara pyvõ ojipejiva'ea pyvõ nde rekote'varuhui, a'ero ti ehkeyi ejeakwara imombo nahã imombiga ejekote'varuhua! ei Jesus'ga. Tiruahũ nde ve ndereakwara mombora nehë ojipeji jatero ġwaramo ndereakwara avuirama.

—Emo po imobore'yma nde neremombigi ejekote'varuhua, a'ero po ti koji'i tiruahũ nde ve nehë Tupana'ga nde momborame hahyva'ea ruvihava pype nde te'varuhuro ġwaramo. Pevo po ti nde ruvi avuirama herekoteheavo ejeakwara mokõiva'ea novia nehë, ei Jesus'ga.

—A'ero ji ei pe me: Koji'i pyry nde imomborame ejeakwara ejekote'varuhua mombiga egwovo yvagi pe Tupana'ga pyri, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

Gambote'varuhua mombora pe Jesus'ga ei imombe'urame ġandeakwara mombora.

*Ovelha ika'nhympyra
(Lucas 15.3-7)*

¹⁰—Pearõ hete ti tayri'ġa'jave'ġa. Tape'eagwami ti: “Ga koty po ti ji ndajirovagi nehë.” Na rõi ti peko, ei Jesus'ga. A'e ji pe me: Ganderekokatuhara'ġa ko Tupana'gapyrive'ġa yvagipeve'ġa. Gahã omombe'u pa Tupana'ga pe nahanahã ġa oko te'varuhu tayri'ġa'jave'ġa pe javo. Nane'ymi tayri'ġa'jave'ġa nderekokatuhara'ġa ndekoi yvagi pe jiruva'ga pyri yvagipeve'ġa pyri javo ga pe. A'ero Tupana'ga tayri'ġa'jave'ġa pokogukari ġa a'nguavo, ei Jesus'ga.

¹¹ Pearõ ti tayri'ġa'jave'ġa. A'ereki ji ajo yvya koty tamombo ti ji vvyakotyve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi ġa mbojikoguka ji rehe javo. Kiroki ġa ndogwerekoi gwepiakatuhara'ġa oka'nhyve'ġa ja – ġandekote'varuhua ti ji tamombo, a'e ji jijoa jitekovo vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

¹²—Po akwaimbae'ga gwereko ġwencymbava cem ovelhas. Po ojipeji oka'nhy ga hugwi, ndohoi re po ga heka naerũ? Gweja po ga he'yiva'ea noventa e nove ovelhas ogwovo vvytyruhua rupi hekaheteavo ojipe'ia.

¹³ Po ga hepiagi ovelha, a'ero po ga roryroryvamo hehe. Hory po ga jara rehe noventa e nove ovelhas rehe ika'nhyme'ỹva'ea rehe novia. Koji'i po ga roryroryvamo akoja rehe ojipejiva'ea rehe, ei Jesus'ga. Ndototari po ga ojipejiva'ea vehevi ika'nhyname, a'e ji imombe'ukatuavo pe me, ei Jesus'ga.

¹⁴—Na jitehe yvagipeve'ga penduvete'ga roryroryhetero tayri'ġa'jave'ġa ndehe. Ndototari ga ġa ndekote'varuhurame. A'ereki okote'varuhurame ġa oko oka'nhyve'ġa ja ga pe, ei Jesus'ga.

Po ndekotyve'ga ite'varuhu nde ve, ei Jesus'ga

¹⁵—Po ndekotyve'ga ite'varuhu nde ve – kiroki ga ojiko ji rehe nde ja – po ga ite'varuhu nde ve, a'ero ti eho ga pyri. Ojipe'ġa ndovakie'ỹ ti eho ga pyri, ei Jesus'ga. Ere ti ga pe: “Nahanahã nderekote'varuhua ji ve.” A'ea ti ere ga pe, ei Jesus'ga. Po ga nenhi'ġa rendu katu opohia okote'varuhua hugwi nehë, a'ero po ti nde jikoty'ara'javi ga pavëi nehë, ei Jesus'ga.

¹⁶—Po ga nohendukatui nenhi'ġa nehë, a'ero ti eroho ojipe'ga ejupi ga rerovahema ga pyri. Doisve'ġa vehevi pyry nde ġa nderohoi ga pyri ġa nderovahema nehë, ei Jesus'ga. Erea'ja ti ga pe ejupive'ġa henduvame: “Nahanahã nderekote'varuhua ji ve.” A'ea ti erea'ja ga pe, ei Jesus'ga. Ga ti tohendu pa nenhi'ġa doisve'ġa. Pyry ojipe'ga henduvi no nde erame ga pe. A'ero po ti ġa ikwahavi nehë nahanahã akoja'ga rekote'varuhui ga pe javo, ei Jesus'ga. A'ero po ti ġa ei ga pe nehë: “Nahanahã nderekote'varuhua ga pe.”

¹⁷ –Po ga nohendukatui ve ġanhi'iġa vehevi no, a'ero ti emombe'u ġa pe nhaporemo – kiroki ġa ojiko ji rehe ojatykavo jipi tihendu katu ti Tupana'ga nhi'iġa javo. A'ero po ti ġa ei ga pe nehē: “Nahanahā nderekote'varuhua ga pe.”

–Po ga nohendukatui ġanhi'iġa no, a'ero ti ere ga pe: “Itambere'ia mono'ōhara'ga ja ko ga ji ve.” A'ea ti ere ga pe.

A'ea Jesus'ga e'i. A'ereki judeus'ġa ndojihe'ari itambere'ia mono'ōhara'ġa ndehe ġa ite'varuhu javo – kiroki ġa omono'ō itambere'ia governo pe.

Aerē po ti pe ei nehē, ei Jesus'ga

¹⁸ –Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerē po ti pe ei nehē: “Nahanahā ti tapekoi.” Po a'ea nenhi'iġa, a'ea ko Tupana'ga nhi'iġa no, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

–Aerē po ti pe ei nehē: “Nahanahā ti peko.” Po a'ea nenhi'iġa, a'ea ko Tupana'ga nhi'iġa no, ei ga ġa pe.

¹⁹ –Ojipea ji imombe'ukatui pe me, ei Jesus'ga. Po yvya koty doisve'ġa pepyteripeve'ġa ei: “Nahanahā ti xa'e Jesus'ga ruva'ga pe yvagipeve'ga pe nahanahā ore ipotari javo.” Ojo'ja pe erame nahā ga pe po ti ga penhi'iġa rendukatui, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

²⁰ A'ereki ji ako jireheve'ġa pyteri pe ġa pokoga nhinhi'iġa Tupana'ga pe ġa pavēi – kiroki doisve'ġa onhi'ī Tupana'ga pe nhinhi'iġa rupi ġa ndekopotaro ġwaramo. Po ojipe'ġa ei a'ea jitehe no, a'ero po ti ji rekoi ġapyteri pe nhinhi'iġa Tupana'ga pe ġa pavēi no, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

Ite'varuhu ahepyriva'ea

²¹ A'ero Pedro'ga ruri Jesus'ga pyri hete ga renoina nde ko jipojykaharetero javo ga pe. Ga e'i:

–Nhiirū'ga rekote'varuhurame ji ve, maramomi po ti ji ndahaykai ga garekote'varuhua renonhe'yma a'ero hamo? Seterame ti ji tahaykayme ga? Maramomi? ei Pedro'ga Jesus'ga pe.

²² –Seterame jate rūi, a'e ji, ei Jesus'ga. Koji'iheterame ti terehaykai ga garekote'varuhua renonhe'yma. Quatrocentos e noventarame ti terehaykai ga, ei Jesus'ga Pedro'ga pe terehaykaaġwami tuhē ti ga a'ero javo.

²³ A'ereki nahā Tupana'ga opota.

–Marā hekoi kiro vvyakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhandervihavuhuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea pe me kiro, ei Jesus'ga. Ganduvihavuhu'ga ei: “Maramomi itambere'ia ji imbuhu'raġi jipyrive'ġa pe ikwehe? Tamonhi'ī ti ji ikwatijara ikwahava,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

²⁴ –Ga ikwatijara monhi'iġame gapyrive'ġa gweru ojipe'ga rerovahema ga pyri. Ga ko gapyrive'ga jitehe. Gaha ġa gweru oreruvihavuhu'ga ombuhu'rā ga pe ikwehe javo. He'yjuhuheteva'ea reki itambere'ia milhōes ga ombuhu'rā ojipyrive'ga pe.

²⁵ Opo'ru pa gapyrive'ga itambere'ia. Nurā tegwete imondoa'java gwuvihavuhu'ga pe.

–A'ero garuvihavuhu'ga ei ġa pe: “Peroho ti ga mondovo ojipe'ga pe itambere'ia kwepyga ga rehe itambere'ia rerua ji ve. Garembirekohēa ti peroho gara'yra'ġa ndeheve ġa mondovo ojipe'ġa pe itambere'ia kwepyga ġa ndehe itambere'ia rerua ji ve. Peroho ti gambatera imondopava ojipe'ga pe itambere'ia kwepyga itambere'ia rerua ji ve. A'ereki ga gweroho hete itambere'ia ji hugwi imbuhura'jave'yma ji ve,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

²⁶ –A'ero gapyrive'ga ei gwerohopotarame: “Jiruvihavuhuro terenhimbaekwahivi ji rehe. A'ero po ti ji imondopava'javi itambere'ia nde ve nehē.” Nahā ga etehei gwuvihavuhu'ga pe ġwenypy'anduruga ga pyri ndehe ko ji hohe javo, ei Jesus'ga.

²⁷ –A'ero garuvihavuhu'ga ei ga pe: “Kiro ji nahenonha'javi embuhu itambere'ia jave'yma,” ei ga ojipyrive'ga pe ga porogwetyga, ei Jesus'ga.

–Ojipe'ga pe ojipyrive'ga pe ga ei: “Taperohoa'javi ti ga,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

²⁸ –Ndogwerohoa'javi ga ga a'ero. Kiro ga hoi ga hugwi ogwovo ojipe'ga repiaga gwuvihavuhu'gapryive'ga repiaga – kiroki ga gweroho'ã ndahe'yiva'ea dez itambere'ia ga hugwi tuhê imondoa'jave'yma ga pe. Opyhygahy ga ga juvyga. Kiro ga ei ga pe: “Embuhura'ja ji ve itambere'ia – kiroki nde ereroho'ã ji hugwi ikwehe,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

²⁹ –Ga gwenypy'anduru gapya pyri a'ero nde ji hohe javo. Kiro ga ehetei ga pe: “Terenhimbaekwahivi ji rehe. A'ero po ti ji imondopava'javi itambere'ia nde ve nehê,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

³⁰ –“Embuhu tuhê kiro ji ve,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

–A'ero ga ga rerohoi ga mondovo cadeia pype, ei Jesus'ga. “Cadeia pype po ti nde pytai nehê,” ei ga. “Nde imondopava'javame jate itambere'ia ji ve po ti nde hemi jugwi a'ero nehê,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

³¹ –Ganduvihavuhu'gapryive'ga hepiagi ga okote'varuhurame ga pe. Ndovy'ari ga ga repiaga. A'ero ga hoi gwuvihavuhu'ga pyri imombe'upava, ei Jesus'ga.

³² A'ero ganduvihavuhu'ga ga mbuhurukari ojipyri – kiroki ga omongi ojipe'ga cadeia pype ji ndaporogwetygi ga javo. A'ero ga ruri gwuvihavuhu'ga pyri ovahema.

–Kiro garuvihavuhu'ga ei ga pe a'ero: “Ereko te'varuhu nde,” ei ga ojipyrive'ga pe. “Nde ere'e ji ve oji'i terenhimbaekwahivi ji rehe javo. Nurã ji ei nde ve: Nahenonha'javi nde ve embuhu ji ve itambere'ia jave'yma.

³³ Na jitehe po nde nerehenonha'javi ga pe hamo,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

³⁴ –Onhimonha'ngavo ojipyrive'ga rehe ga ga mondoi ga pe – kiroki ga omondo hahyva'ea okote'varuhuve'ga pe jipi, ei Jesus'ga. “Tomondo ti ga hahyva'ea nde ve nehê,” ei ga ojipyrive'ga pe, ei Jesus'ga. “Nde imbuhupava'javame jate itambere'ia ji ve po ti ga nomondoa'javi hahyva'ea nde ve nehê,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

³⁵ –Na jitehe po ti jiruva'ga yvagipeve'ga pe nderekopavi nehê pe henonha'javame peirũ'ga ndekote'varuhua pejive jireheve'ga ndekote'varuhua pejive. Pe'ji hete ti pejiyvyteri pe: “Nahenonha'javi ti gandekote'varuhua,” ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

19

Ahepohira hembirekoa hugwi

(Mateus 5.31-32; Marcos 10.1-12; Lucas 16.18)

¹ Aerẽ a'ea mombe'upavame Jesus'ga hoi Galiléiapeve'ga gwyrã hugwi ua Judéiapeve'ga gwyrã pe. Pevo ga vahemi rio Jordão aherovaja hugwi.

² He'yjuhuve'ga nduri ga reviri ovahema ga pyri. Pevo ga imombigi karugwara itetirũave'ga hugwi a'ero.

³ Kiro fariseus'ga nduri ga pyri no.

–Tihepia ti gareaporogita, ei ga ojohupe. Mara'ngu po ga nhande nhi'pondek Watkinsuavo imombe'gwovo nehê? Tihepia ti ganhimbotegwetea a'ero, ei ga ojohupe.

Nurã ga ei Jesus'ga pe:

–Marã naerũ? ei ga. Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi ga ndekoi opohirame gwembireko'ga hugwi kunhangwera'ga hugwi jipi naerũ? ei fariseus'ga Jesus'ga pe.

⁴ A'ero Jesus'ga ei:

–Pekwaha pe Tupana'ga rembikwatijarukara Moisésva'ea pe. A'ea e'i: “Jyrya Tupana'ga oapo akwaimbae'ga kunhahãa reheve,” e'i.

⁵ “Nurã akwaimbae'ga ja'ogi uva'ga hugwi oy'ga hugwi no gwembirekokaturo. Ga ojogwerekoro gwaramo ojipejiva'ea'java'ea akwaimbae'ga kunhahëa pavëi,” e'i Tupana'ga ikwatijaruka hako, ei Jesus'ga.

⁶ A'ero mokonha ja rüi akwaimbae'ga garembirekohëa pavëi. Ojipejiva'ea ja ga ndekoi gwembirekorame. A'ero ti ga topohiryme ojohugwi. A'ereki Tupana'ga ga mohembirekoi, ei Jesus'ga.

⁷ A'ero fariseus'ga ei Jesus'ga pe:

—Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i hako: “Opohipotaramame ti akwaimbae'ga tokwatija kunhangwera'ga pe apohi ji kiro nde hugwi javo. Ikwatijaramame jate po ti ga gwembireko'ga mondoi ojihugwi,” ei Moisésva'ea hako, ei ga.

—Tupana'ga ipotare'ymame gapohira, maraname Moisésva'ea ei a'ea nhande mbo'eavo hehe? ei fariseus'ga Jesus'ga pe.

⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Napeangarihu pe penhimbireko'ga nderekokatue'yma. Nurã a'ea Moisésva'ea ei, ei Jesus'ga. Jypya ko Tupana'ga nomboja'ogukari ga, ei Jesus'ga ga pe.

⁹ —Jihi a'e pe me: Kiroki ga opohi gwembirekohëa hugwi ojipe'ga hëa rerohoro gwaramo ojihugwi hëa rerekovo – a'ero po ti ga topohi hëa hugwi opohipotaramame. Po ojipe'ga ndogwerohoi hëa hëarembireko'ga hugwi hëa rerekoe'yma, a'ero ti hëarembireko'ga topohiryme tuhë hëa hugwi. Po ga opohi tehe hëa hugwi ojipe'ga hëa rerohoe'ymame, a'ero po ti ga ajuajuri ojipehëa rerekoro gwaramo nehë. Nahã po ti ga rekote'varuhui nehë oajuajuro gwaramo. Kiroki ga hëa rereko hëarembireko'ga pohirirë hëa hugwi – gaha hëa mboajuaju hëa rerekoro gwaramo nahã okote'varuhuavo nehë, ei Jesus'ga.

¹⁰ A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei ga pe:

—Po nahã tegwete akwaimbae'ga pohihava gwembireko'ga hugwi, a'ero koji'i pyry ga nahembirekoi tuhë! ei ga Jesus'ga pe.

¹¹ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Penhi'iga pyry ga pe jate – kiroki ga Tupana'ga ga poko nahã ti peko javo. Ojipe'ga ndokoi penhi'iga rehe, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Jara'ga nahembirekoi. A'ereki tegwete ga hëaavykya ojihute'varuhuro gwaramo. Jara'ga nahembirekoi. A'ereki ojipe'ga ga hapiambo tahembirekoagwamyme ti ga javo. Jara'ga nahembirekoi. A'ereki ga e'i: “Ahoaho po ti ji Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo nehë kiro Tupana'ga reko'i nhanderuvihavuhuhetero javo ga pe.” A'ea ga ei nanhembirekoi po ti ji a'ero javo, ei Jesus'ga. Kiroki ga nahembirekopotari tamombe'u ti Tupana'ga nhi'iga javo – Tupana'ga ga poko ga mohembirekougare'yma. Kiroki ga ombaragwaha hehe – gaha ti te'i a'ea ko pyry javo, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

*Jesus'ga omombyry tay'riva'ea pe
(Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17)*

¹³ Aerë ojipe'ga tayri'ga nderuri Jesus'ga pyri.

—Topoko ti Jesus'ga ga'aka'ga rehe onhi'iga Tupana'ga pe tomombyry ti ga ga pe javo, ei ga.

Tayri'ga nderura repiagame Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei ga pe:

—Taperuri tayri'ga Jesus'ga pyri, ei ga.

¹⁴ —Tuhu tuhë ti tayri'ga ji pyri, ei Jesus'ga. Tapemombigi ti gandura. A'ereki nanongara'ga'jave'ga pe Tupana'ga pyry hete okovo ganduvihavuhuhetero ga jikogame ojihe, ei Jesus'ga.

¹⁵ Opoko Jesus'ga tayri'ga aka'ga rehe a'ero onhi'iga Tupana'ga pe emombyry ti ga pe javo. Onhi'imbavame ga hoi pea hugwi ogwovo.

*Imbateheteva'ea nomondopapotari
(Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30)*

¹⁶ Nanime ipyahuve'ga ruri Jesus'ga pyri. Ga e'i:

—Marāva'ea rupi pyryva'ea rupi po ti ji rekoi nehē jirekoaḡwamamo avuirama Tupana'ga pyri nehē? ei ga Jesus'ga pe nde ko orembo'eharamo javo ga pe.

¹⁷ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Maraname nde ei pyryva'ea rehe? Tupana'ga nhi'iḡa jate ko pyry, ei Jesus'ga. Po nde rekopotari Tupana'ga pyri avuirama, a'ero ti eko pa Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi – kiroki Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe ikwatijaruka, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁸ —Marāva'ea Tupana'ga remimbotarimova'ea? ei ga Jesus'ga pe.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Nahā ko garemimbotarimova'ea:

“Terejukai ti ojipe'ḡa.

Tererekoi ti ojipe'ḡa nembireko'ḡa.

Teremimi ti ojipe'ḡa hugwi,” ei ahe.

“Tane'mbei ti ojipe'ḡa mombe'ḡwovo tehe.

¹⁹ Emondo ti ejeaporoḡita imohina ejuva'ga rehe eyhēa rehe no.

Erenhiarō hete nde.

Na jitehe ti earō hete ejikotyve'ḡa,” ei Tupana'ga, ei Jesus'ga ipyahuve'ga pe.

²⁰ A'ero ipyahuve'ga ei Jesus'ga pe:

—Jivoja'irame ji hendukatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera. Kiro ji heronhimomboakari ahendu katu ve ji, ei ga. Marā koji'i po ti jipyryhetea nehē? ei ga.

²¹ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Po nde ereko katu pa pota, a'ero ti eho embatera imondopava itambere'ia pyhyga. A'ero ti emondo eitambere'ia imbatere'ÿve'ḡa pe, ei Jesus'ga. A'ero po ti Tupana'ga imombyryvi nde ve yvagi pe nehē, ei Jesus'ga. Nurā ji ei nde ve: Emondo pa ti eitambere'ia kiro. Imondopavirē ti ejo ji rupi ekovo nhiremimbo'eharamo ejikoga ji rehe jate, ei Jesus'ga ipyahuve'ga pe.

²² Jesus'ga renduvame ga ndovy'ari ogwovo Jesus'ga hugwi. A'ereki ga nomondopopotari ombatehetero ḡwaramo.

²³ A'ero Jesus'ga ei ḡwemimbo'ehara'ḡa pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Hahy imbateve'ḡa pe ḡa erame Tupana'ga pe eko ti oreruvihavuhuhetero javo. Po ḡa nde'ipotari te a'ea. Ndokopotari ḡa garemimbo'ea rupi okoheteavo ombatera rehe, ei Jesus'ga.

²⁴ A'ea'ja ji pe me: Tegwete yuranuhūa'javuhuva'ea hohava camelo hohava agulha kwa'ria rupi. Tegwete hete imbateheteve'ḡa hohava Tupana'ga nhi'iḡa rupi okoheterame ombatera rehe. Nurā po ti ḡa ndojikogi te ga rehe ga mongoe'yma gwuvihavuhuhetero, ei Jesus'ga.

²⁵ Ganhi'iḡa renduvame Jesus'ga remimbo'ehara'ḡa nhimomby'ahetei hehe. A'ero ḡa ei:

—Ma'ḡa po ti oho Tupana'ga pyri yvagi pe nehē naerū?

²⁶ Ga ndepiagateteavo Jesus'ga ei:

—Na tuhē yvyakotyve'ḡa nonhimondoi yvagi pe. A'ereki tegwete ḡa pe. Tupana'ga jate ḡa mbojiko ojihe ḡa mbuhuruka ojipyri. A'ereki nonhimimi ga pe. Ikarakatu pa hete ga, ei Jesus'ga ḡa pe.

²⁷ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Ji rendu ti, ei ga. Ore oropohi pa orombatera hugwi orojikovo neremimbo'eharamo. Gara po ti Tupana'ga imbuhuri ore ve a'ero nehē? ei ga Jesus'ga pe.

²⁸ A'ero Jesus'ga ei ḡwemimbo'ehara'ḡa pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerē po ti Tupana'ga japoi vvyapyahua nehē. A'ea rupi jitekovo vvyakotyva'ero yvagipeva'ero po ti ji rekoī vvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero jiapyga oina jiapykakatumetea rehe ta'e ti ji ġa pe ġandekoa rehe javo, ei Jesus'ga. Peko pe jireheva'ero, ei Jesus'ga. A'ero ji rekorame ġanduvihavuhuhetero po ti pe ndekoi peje'yja'ġa nduvihavuhuro Israelva'ea rakykwepohara'ġa nduvihavuhuro nehē. Doze ko ġa oko huvihavamo ojiheve'ġa pavēi pende'yja'ġa israelitas'ġa, ei Jesus'ga. Pehe ti peapy oina dozeva'ea rehe pejiapykakatumetea rehe nehē xa'e ti ġa pe ġandeaporogita rehe javo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

²⁹ —Pejikogame ji rehe pe pepohi penhimbatera hugwi pende'yja'ġa hugwi no xaho ti Jesus'ga rupi gareheva'ero javo, ei Jesus'ga. Kiro ji ei pe me pe'jave'ġa pe no a'ero: Pyry hete po ti ġa pe ġa naġanani nehē — kiroki ġa opohi ġwonga hugwi ogwira hugwi, ei Jesus'ga. Po ġa pohirame a'ea hugwi, a'ero po ti Tupana'ga imombyryhetei ġa pe nehē. Koji'i vehevi po ti Tupana'ga imombyryvi ġa pe nehē, ei Jesus'ga. Po ġa pohirame oirū'ġa hugwi okuvyra'ġa hugwi ġwendyra'ġa hugwi uva'ġa hugwi oy'ġa hugwi ġwembireko'ġa hugwi, gwa'yra'ġa hugwi, a'ero po ti Tupana'ga imombyryhetei ġa pe nehē, ei Jesus'ga. Tupana'ga po ti ġa mongoi ojipyri ġa mombytavo avuirama nehē, ei Jesus'ga.

³⁰ —Kiroki ġa huvihava aġwamo — he'yive'ġa po ti ndokoa'javi huvihavamo onhimongyavo nehē. Kiroki ġa huvihava rūi aġwamo — ġahā po ti huvihava nehē, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

20

Oporavykyve'ġa oporavyky garemitymipyra pype

¹ Ojo'java'ea pyvō Jesus'ga ġa mbo'e. A'ero ga ei:

—Marā hekoī kiro vvyakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga ġa pe. Ypyhajive akwaimbae'ga hoi taru ti ji oporavykyve'ġa jijive javo. “Toporavyky ti ġa itambere'ia rehe ko pe nhiremitymipyra pype uva tymipyra pype,” ei akwaimbae'ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

² A'ero ga hoi ovahema ġa pyri. “Peoporavyky ti ji ve nhiremitymipyra pype videira repiakatuavo. Amondo katu po ti ji itambere'ia um dia rupiara ikwepykava pe me a'ero nehē,” ei ga ġa pe.

—“Pyry,” ei ġa.

—A'ero ġa hoi ko pe oporavykyavo ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

³ —Aerē nove horas rupi ga hoa'javi ogwovo ima'ēhai pe feira pe, ei Jesus'ga. Pevo ga ojipe'ġa ndepiagi. Ndoporavykyi ġa o'ama.

⁴ Nurā ga ei ġa pe: “Pe na jitehe ti peho uva tymipyra pype pejiporavykyavo ji ve no. Amondo katu po ti ji pe me itambere'ia peoporavyky kwepykava nehē,” ei ga ġa pe, ei Jesus'ga.

—“Pyry,” ei ġa.

—Ko pe ġa hoi oporavykyavo ga pe, ei Jesus'ga.

⁵ —Aerē ahaji katu ga hoa'javi ojipe'ġa mondouka ġa mboporavykyavo ojive, ei Jesus'ga. Aerē ka'aru gwere rupi ga hoa'javi ojipe'ġa mondouka ġa mboporavykyavo ojive, ei Jesus'ga.

⁶ Ka'aruva'ea rupi ga hoa'javi ojipe'ġa ndepiagi, ei Jesus'ga. Ndoporavykyi ġa o'ama. A'ero ga ei ġa pe: “Gara rehe pe ātehei agwa ara rupi ve pejiporavykye'yma?” ei ga ġa pe, ei Jesus'ga.

⁷ —A'ero ġa ei ga pe: “Ndoporavykyi ore ġa pe. A'ereki ġa nde'i ve ore ve,” ei ġa ga pe, ei Jesus'ga.

—Nurã ga ei ġa pe: “Pe na jitehe ti peho uva tymipyra pype pejiporavykyavo ji ve no. Amondo katu po ti ji pe me itambere'ia peporavykya kwepykava nehẽ,” ei ga ġa pe, ei Jesus'ga.

—A'ero ġa hoi oporavykyavo.

⁸ —Kwara ihorẽ kohoa jara'ga ei ojipyrive'ga pe – kiroki ga omboporavykyuka ko pe oporavykyve'ga – ga pe ga ei: “Embuhuruka ti oporavykyve'ga ejipyri. Emondo ti ikwepykava ġa pe mbapavava'earupive'ga pe – kiroki ġa ka'aru oporavykyahi'vi tehe – ġa pe ti emondo ypy. Aerẽ ka'arugwererupive'ga pe ti emondo. Aerẽ ahajikaturupive'ga pe ti emondo. Aerẽ nove horasrupive'ga pe ti emondo. Mbapavamo ti emondo jypyve'ga pe – kiroki ġa oho ypy ypyhajive oporavykyppyavo ji ve,” ei ga ojipyrive'ga pe, ei Jesus'ga.

⁹ —A'ero ga ġa mbuhurukari ojipyri. Ga ndurame – kiroki ġa oporavyky ka'aruva'ea rupi – ġa pe ġa naġanani ga imondoi itambere'ia um dia rupiara ikwepykava, ei Jesus'ga. Na jitehe um dia rupiara ikwepykava ojo'jajo'ja ga imondoi ka'arugwererupive'ga pe ahajikaturupive'ga pe no nove horasrupive'ga pe no. Ga pe ġa naġanani ga imondoi ġa ndurame ojipyri, ei Jesus'ga.

¹⁰ —Mbapavamo jypyve'ga nduri no. Oyvyteri pe ġa ei: “Um dia rupiara ikwepykava ga imondoi ġa pe – kiroki ġa oporavykyahi'vi ga pe. Nurã po ti ga imbuhuri koji'iva'ea nhande ve kiro nehẽ. A'ereki ypyhaji hete nhande poravykyhetei ka'aru nhandepohia jugwi,” ei ġa oyvyteri pe, ei Jesus'ga.

—Ojo'jaime reki ga imondoi um dia rupiara ikwepykava jypyve'ga pe ġa naġanani, ei Jesus'ga.

¹¹ Ipyhygame itambere'ia ga hugwi ġa ijara'ga rayvari okoe'yma hehe, ei Jesus'ga.

¹² Ga pe ġa ei: “Mbapavava'earupive'ga – kiroki ġa uhu ka'aruva'ea rupi – ġahã oporavyky uma hora rupi jate. Ojo'jaime nde eremondo ġa pe ore ve no. Ypyhaji hete ore poravykyi ka'aru hete oropohia jugwi kwarahyahiva po'ruavo,” ei ġa ijara'ga pe, ei Jesus'ga.

¹³ —Oporavykyve'ga pyteripeve'ga pe ijara'ga ei reki:

—“Kwãi,” ei ga. “Ndakote'varuhui ji nde ve. Ypyhajive ji a'e nde ve: Eporavyky ti ji ve, a'ero po ti ji imondokatui um dia rupiara ikwepykava nde ve nehẽ. A'ero nde ei: ‘Pyry.’ A'ea nde ei ji ve ypyhajive,” ei ga oporavykyve'ga pe, ei Jesus'ga.

¹⁴ “Eroho ti itambere'ia um dia rupiara ikwepykava herogwovo tuhẽ,” ei ijara'ga ga pe.

—Ojirova ijara'ga mbapavava'earupive'ga pyteripeve'ga repiaga. “Ga pe mbapavava'earupive'ga pe – kiroki ga uhu ka'aruva'ea rupi oporavykavo – ga pe ojo'jaime ji imondopotari um dia rupiara ikwepykava,” ei ga jypyve'ga pe.

¹⁵ “Pyry ji imondoi ga pe nhiremimbotarimova'ea rupi. A'ereki jiapoa tuhẽ ko ji amondo ga pe. Erenhimyrõ nde ga rehe a enhimonha'ngavo ji rehe. A'ereki ji jipyry ga rerekokatuavo,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

¹⁶ —A'ea ji amombe'u ikwahavuka ojo'java'ea pe me, ei Jesus'ga. Kiroki ġa huvihava rõi aġwamo – ġahã po ti huvihava nehẽ, ei Jesus'ga. Kiroki ġa huvihava aġwamo – ġahã po ti ndokoa'javi huvihavamo nehẽ, ei Jesus'ga. Nombojoavyavyi ti Tupana'ga ġa nderekokatuavo a'ero, ei Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga e'i he'yjuhuve'ga pe: “Herejo. Ejiko ti ji rehe ekovo jireheva'ero. Tako ti ji nderuvihavuhuhetero,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo. Ndahe'yive'ga reki ojiko Tupana'ga rehe okovo gareheva'ero, ei Jesus'ga.

Jesus'ga omombe'ua'ja omanoaġwama

(Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34)

¹⁷ Jesus'ga hoi ogwovo cidade de Jerusalém me. Gweroho ga dozeve'ga ġwemimbo'ehara'ga ojupi. Irupe'i ga ġa nderohoi ojipe'ga hugwi onhi'iga ġa pe ġa horame pea rupi.

¹⁸ Kiro ga ei ġa pe a'ero:

—Ji rendu ti, ei Jesus'ga ġa pe. Kiro nhande hoi cidade de Jerusalém me. Aerẽ po ti jipyhygukahava ġa pe ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa pe ahembo'ehara'ġa pe nehẽ no, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no. A'ero po ti ġa ei nehẽ tomano ti Jesus'ga javo, ei Jesus'ga.

¹⁹ A'ero po ti ġa ji mondoukari judeus'ġarũive'ġa pe nehẽ tojigwarai ti ġa ga rehe javo, ei Jesus'ga. A'ero po ti judeus'ġarũive'ġa ji rerekomemui okote'varuhuavo ji ve nehẽ. Ipira apopyra pyvõ po ti ġa ji nupanupã ji mondohondohoga nehẽ, ei Jesus'ga. Kirẽ po ti ġa ji mbovyri yva rehe nahã ji jukavo nehẽ. Ko'emameva'ea py'rovo mokõi jikira py'rovo po ti ji kweravi nehẽ, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

*Zebedeuva'ea ra'yra'va'ea oko pota memei huvihavamo
(Marcos 10.35-45)*

²⁰ Kiro Zebedeu'ga rembirekohẽa ruri Jesus'ga pyri. Gweru hẽa gwa'yra'ġa mokonha'ġa akoja'ġa – kiroki ġa Jesus'ga remimbo'ehara'ġa dozeve'ġa nde'yja'ġa. Ga nderovahemame hẽa renypy'andurugi Jesus'ga pyri ga mboheteavo.

—Tandepyry ti ji ve, ei hẽa Jesus'ga pe.

²¹ A'ero ga ei hẽa pe:

—Gara nde erepota?

A'ero hẽa ei ga pe:

—Ekorame yvyakotyve'ġa nduvihavuhetero ti ere agwa'ġa pe jira'yra'ġa pe toko memei ti ġa huvihavamo nde pavẽi. Nahã ti ere ġa pe ġa mboapyga nde pyri aheapykakatuva'ea rehe ojipe'ga kikoty ejohukoty ojipe'ga kokoty ejohukoty rũi nde pyri nehẽ, ei hẽa Jesus'ga pe.

²² Hẽara'yra'ġa pe Jesus'ga ei reki:

—Ndapekwahavi pe pe'erame toroapy ti Jesus'ga pyri orokovo huvihavamo javo, ei Jesus'ga ġa pe. Aerẽ po ti hahy hete ji ve nehẽ. Po pe ji moirũi, a'ero hahy hete pe me nehẽ no. Marã a'ero? Peko pe nanongara rehe naerũ? ei Jesus'ga mokonha'ġa pe hẽara'yra'ġa pe.

Igwete hẽara'yra'ġa ei Jesus'ga pe:

—Toronhimboita ti ore jupe, ei ġa.

²³ A'ero ga ei ġa pe:

—Penhimboita tuhẽ po ti pe hahyheterame pe me nehẽ pejikoga ġwaramo ji rehe. Ji rũi reki a'e ġa pe ġa tombojogwovai ji rehe yvyakotyve'ġa nduvihavamo javo. Jiruva'ga jate omboavujikweripe ġa pe avo po ti ġa apygi nehẽ javo, ei Jesus'ga hẽara'yra'ġa pe mokonha'ġa pe.

²⁴ Aerẽ jara'ġa dezve'ġa ikwahavi hẽa'ea Jesus'ga pe.

—“Toko ti jira'yra'ġa huvihavamo ga pyri,” ei hẽa, ei ġa.

A'ero ġa ndopotari a'ea onhimonha'ngavo hẽara'yra'ġa ndehe.

²⁵ A'ero Jesus'ga ġa mbuhurukapavi ojipyri dezve'ġa mokonha'ġa ndeheve. A'ero ga ei ġa pe:

—Judeus'ġarũive'ġa nduvihava'ġa ipopoaka ogwyripeve'ġa mboporavykyheteavo ojive ġa mondomondovo ġwemimbotarimova'ea rupi, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe dozeve'ġa pe.

²⁶ Ga ja rũi ti pejogwereko pejikovo ġwaramo jireheva'ero. Po pe peko pota jireheve'ġa nduvihavamo penhiirũi'ġa nduvihavamo, a'ero ti peko katu ġa pe ġa pokoga, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

²⁷ Po pe peko pota ġa hohe pa okovo ġanduvihavuhuro, a'ero koji'i ti peko katu ġa pe ġa pokoheteavo.

²⁸ Ji ja ti pepoko ġa pejikorame ġanduvihavamo, ei Jesus'ga ġa pe. Yvyakotyva'ero yvagipeva'ero jirurame yvya koty nda'ei ji ġa pe: Ji poko ti. A'ea rũi ji ei. A'ereki tapoko ti

ġa javo ji ajo. Tamano ti ji he'yjuhuve'ġa ndepya ġa mbopiro'yavo ġandekote'varuhua hugwi. A'ero po ti ġa ndohoi hahyva'ea ruvihava pype nehē, a'e ji jijo, ei Jesus'ga ġa pe.

*Jesus'ga ombokatu mokonhava'ea reakwara
(Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43)*

²⁹ Jesus'ga hoi cidade hugwi Jericó hugwi ogwovo ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Ga horame he'yjuhuve'ġa hoi ġa ndupi.

³⁰ Nanime pea rembeyvyri pe mokonha'ġa apygi heakwagweve'ġa. Ga ikwahavi Jesus'ga kiro okwa javo. A'ero ġa hapukai torerendu ti Jesus'ga javo.

—Orepojykaharetero ko nde Daviva'ea rymyminoru no! ei ġa Jesus'ga pe.

Nahā ġa ei Jesus'ga pe. A'ereki ġa e'i ovytyeri pe: “Ga pe Tupana'ga e'i eko ti ġanduvihavuhetero javo.”

—Ore poko ti! ei ġa Jesus'ga pe.

³¹ A'ero he'yjuhuve'ġa ei ġa pe:

—Tapehapukai ti, ei ġa ġa pe tonhi'imbi ġa javo.

Koji'i heakwagweve'ġa hapukaja'javi reki.

—Orepojykaharetero Daviva'ea rymyminoru ore poko ti! ei ġa ga pe.

³² A'ero Jesus'ga pytai ġa nderuruka ojipyri. Kiro ga ei ġa pe:

—Pejo ti avo. Marā po ti ji pe nderekoi nehē? Gara pe pepota? ei ga ġa pe.

³³ A'ero ġa ei ua Jesus'ga pyri:

—Orepojykaharetero ore mboheakwa katu, ei ġa ga pe.

³⁴ A'ero Jesus'ga ġa porogwetygi. Opoko ga ġandeakwara rehe. Nanime pyry ġandeakwara. Kiro ġa hoi Jesus'ga rupi a'ero.

21

*Jesus'ga ovahē Jerusalém me Domingo dos ramos
(Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; João 12.12-19)*

¹ Ohorame cidade de Jerusalém me Jesus'ga ovahē cidade'ia kotyi ve Betfagé kotyi ve ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Ohī Betfagé vvytyra rembeyvyri pe monte das Oliveiras rembeyvyri pe.

Kiro Jesus'ga ei mokonha'ġa pe ġwemimbo'ehara'ġa pe ġa mondouka.

² —Peho ti cidade'i pe pendovai pyteripeva'ea pe, ei ga ġa pe. Pevahemame kotihī po ti pe hepiagi yuhua'javuhuva'ea jumenta nehē. Ojugwa ġa imo'ama yva rehe. Jumenta ra'yra oko ipyri no. Pekwahara memei ti herua ji ve.

³ Po ti ġa ei pe me nehē: “Maraname pe ikwaharavi?” Po ti ġa ei na, a'ero ti pe'ji ġa pe: “Gaha - kiroki ga pe nhande ei: Nhandepojykaharete'ga - gaha e'i: “Tareko'ā ti ji taho ti ji i'arimo javo’.” A'ea ti pe'ji ġa pe. Kotihī po ti ġa imbuhurukari nhande ve a'ero nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴ A'ero ġa ndekoi Jesus'ga nhi'ġa rupi ga nhi'ġpo'rupava. Nahā hekoi Tupana'ga nhi'ġpo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'ġa mombe'gwovo. Ymyahū ahe ei hako:

⁵ “Ere ti cidadepeve'ġa pe Siāopeve'ġa pe:

‘Pehepia ti! Penduvihavuhete'ga uhu pe pyri.

Ga ko oko nhyrō.

Ga po ti oho yuhua'javuhuva'ea arimo jumenta ra'yra arimo ua nehē’,” ei ahe Tupana'ga nhi'ġa mombe'gwovo hako.

⁶ Jesus'ga remimbo'ehara'ġa hoi Jesus'ga nhi'ġa po'ruavo ipyhyga jumenta jumenta ra'yra reheve.

⁷ Gweru ġa jumenta jumenta ra'yra reheve Jesus'ga pyri herovahema. Oapoa tapy'ynhapira i'arimova'ea ġa heropori inoġa ikupepytera rehe eho i'arimo javo Jesus'ga pe.

A'ero ga hoi i'arimo.

⁸ Ga rerohorame pea rupi he'yjuhuheteve'ġa heroporopori oapoa opira i'arimova'ea pea rupi timbojigwa ti pehea ga pe javo. Jara'ġa okytikyti hakã yva hugwi heroporopoa pea rupi imbokatuavo. Nahã ġa Jesus'ga mbojiroviari ga rerua nhanderuvihavuhuhete'ga u kiro javo.

⁹ Jara'ġa oho ga renonde. Jara'ġa oho ga reviri. Nahã he'yjuhuheteve'ġa hoi ga rupi. Hahyahi hete ġanhi'iġa ġa erame:

–“Timbohete ti Daviva'ea rymymino'ga!” ei ġa ga ko nhanderuvihavuhuhete'ga javo.

“Ga pe ti nhandepojy kaharete'ga tomomyry.

A'ereki nhandepojy kaharete'ga ga mbuhuruka avo,” ei ġa.

“Timbohete ti Tupana'ga yvagipeheteve'ga!”

Nahã ġa ei Jesus'ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo.

¹⁰ Jesus'ga rerovahemame cidade de Jerusalém me ipypeve'ġa py'a myi.

–Mome ahe ga? ei ġa Jesus'ga repiagame.

¹¹ A'ero he'yjuhuve'ġa ei ġa pe:

–Ga ko Jesus'ga Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ga. Gagwyrã ko Galiléia. Pevo ga ruvi cidade de Nazaré pe, ei ġa ġa pe.

*Jesus'ga omo'emba ahe ahejatykahavuhua hugwi
(Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; João 2.13-22)*

¹² Kiro Jesus'ga hoi oje'yja'ġa jatykahavuhu pe Tupana'ga mbohetehai pe ovahema. Pevo okara hugwi mytu'ēva'ea hugwi ga ġa mo'embavi ima'ēhara'ġa ipyhyhara'ġa nde-heve – kiroki ġa oma'ē mbatera ipyhyga no – perope Tupana'ga mbohete-hava pyri. Pevo ga imbojirevi ġa'apoa mesas – kiroki ġa hajiheve'ġa itambere'ia pyhy judeus'ġa itambere'ia mondovo nahã ikwepyga. Ga'apykava no – kiroki ġa omondo inambua itambere'ia rehe – ġa'apykava ga imbojirevi.

¹³ Ga pe ga ei:

–Ymyahũ Tupana'ga ei ikwatijaruka hako:

“Tonhi'ĩ ti ġa ji ve nhironga pype yvya koty ji mboheteavo,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga ġa pe.

–Pe ki a'e te pe'ji pejohupe: “Timoandyandyjuhu ti ġa ikwepykwepyga mbatera pyvõ Tupana'ga rongã pype,” pe'ji, ei Jesus'ga. Nahã pe Tupana'ga rongã mongoukari iporomive'ġa nduhavamo, ei Jesus'ga ikwepykara'ġa pe.

¹⁴ Heakwagweve'ġa nduri oje'yja'ġa jatykahavuhua pype ipyka'naka'nauhũve'ġa pavēi. Jesus'ga pyri ġa nduri ovahema a'ero. A'ero ga imomyryvi ġa pe ġa mboheak-wakatuavo ipyka'nave'ġa mopo'aġatua'java.

¹⁵ Ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi gwepia ahemonhi-momby'ava'ea Jesus'ga imomyryvame ġa pe. Gwendu ġa tayri'ġa Jesus'ga mbohete-ame ojatykahavuhua pype javo:

–Timbohete ti Daviva'ea rymymino'ga!

Nahã tayri'ġa ei. A'ereki ġa e'i ovytyteri pe: “Ga pe Tupana'ga e'i eko ti ġanduvihavuhetero javo.” A'ero ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa nhimboahivi Jesus'ga pe judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi.

¹⁶ A'ero ga ei Jesus'ga pe:

–Erehendu nde tayri'ġa ea?

Jesus'ga ei ġa pe:

–Ahendu ji. Napemonhi'iġi pe Tupana'ga rembikwatijarukara naerũ? E'i:

“Tupanetero nde tayri'ġa mbo'ekatui ipita'ngive'ġa ndeheve.

'Ji mbohete ti,' ere nde ġa mbo'eavo.
A'ero ġa nde mbohete katukatui."

Nahã ikwatijari pyra i'ei Tupana'ga mombe'gwovo, ei Jesus'ga ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa pe judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe no.

¹⁷ O'erame a'ea Jesus'ga hoi ġa hugwi a'ero ogwovo cidade de Jerusalém hugwi. Oho ga cidade'i pe Betânia pe. Pevo ga kiri ypytunimo.

Tande'aa'javi ti! ei Jesus'ga figo'yva pe

(Marcos 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Ko'emame ypyhajive Jesus'ga hoa'javame cidade de Jerusalém me ty'ara ga jukai.

¹⁹ Pea rupi ga hepiagi figo'yva figueira ogwovo ipyri ta'u ti yva'ia javo. Ndi'ai reki ka'atehea herekovo. A'ero ga ei jupe:

—Tande'aa'javi ti! ei ga jupe.

Nimbegwei he'ouhũro omanomo figo'yva a'ero.

²⁰ He'õa repiagame Jesus'ga remimbo'ehara'ġa nhimomby'ai. A'ero ġa ei:

—Kotihĩ figo'yva he'ouhũro omanomo! ei ġa.

²¹ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Po pe jikohetei Tupana'ga rehe, a'ero ji ja po ti pe imohe'õi i'yva. Koji'i po ti pe popoakaramo nehẽ no. Po ti pe ei avova'ea pe yvytyra pe nehẽ: “Ejipe'a ti enhimombo ypihua pype.” Po ti pe ei na nehẽ, a'ero po ti yvytyra ihoi ypihua pype nehẽ, ei Jesus'ga.

²² Po pe jikogi Tupana'ga rehe, a'ero po ti Tupana'ga penhi'iġa rendukatui pe erame ga pe nahanahã ore oropota javo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

Ma'ġa nde mbuhurukaruho avo? ei ahe Jesus'ga pe

(Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8)

²³ Kiro Jesus'ga hoi cidade de Jerusalém me ovahema ogwovo ja oje'yja'ġa jatykahavuhua pype templo pype. Ga ġa mbo'erame Tupana'ga nhi'iġa rehe ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa nduri ga pyri xava'eva'ġa pavẽi. A'ero ġa ei Jesus'ga pe:

—Ma'ġa nde mbuhurukaruho avo nahanahã ti eko javo? Ma'ġa e'i a'ea nde ve? ei ġa Jesus'ga pe.

²⁴ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Ji nhi'ĩpondekwa na'ẽ ti. Pe ji nhi'ĩpondekwakaturame a'ero po ti ji na jitehe ga mombe'ui pe me no – kiroki ga ji mbuhu avo ji rerekovo, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁵ Pemombe'u ti ji ve a'ero. Ma'ġa ombuhuruka João Batistava'ea tomobatiza ti ga ġa javo? “Tupana'ga yvagipeve'ga ombuhuruka ahe,” pe'ji po pe. “Yvyakotyve'ga ombuhuruka ahe,” pe'ji po pe. Marã pendeaporoġita a'ero naerũ? ei Jesus'ga ġa pe.

A'ero ġa eġa'ei ojohupe:

—Po ti nhande ei nehẽ: Tupana'ga ombuhuruka ahe, a'ero po ti Jesus'ga ei nhande ve nehẽ: “Maraname pe ndaperoviari João Batistava'ea nhi'iġagwera naerũ?” Nahã po ti Jesus'ga ei nhande ve nehẽ.

²⁶ Po ti nhande ei: Yvyakotyve'ga ombuhuruka João Batistava'ea, a'ero po ti nhandegwyripeve'ġa henduvi nhanenhi'iġa okote'varuhuavo nhande ve nehẽ, ei ġa xakyhyji nhande ġa hugwi javo. A'ereki nhandegwyripeve'ġa epavi: “João Batistava'ea ko Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharamo. Tupana'ga ahe mbuhuruka nhande pyri. A'iti a,” ei nhandegwyripeve'ġa, ei ġa ojohupe.

²⁷ Nurã ġa ei Jesus'ga pe:

—Ma'ġa po ombuhuruka João Batistava'ea tomobatiza ti ga ġa javo? Ndorokwahavi, ei ġa javo tehe ga pe.

A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Ji po ti na jitehe namombe'ui ga pe me a'ero nehẽ no – kiroki ga ji mbuhu avo ji rerekovo, ei Jesus'ga.

Gara'yra'ga mokonha'ga

²⁸ —Marã pendeaporoğita? ei Jesus'ga ġa pe. Kiro po ti ji imombe'ui pe me, a'ero ti ji nhi'ipondekwa nehē, ei Jesus'ga.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea.

—Mokōi ko akwaimbae'ga ra'yra'ğa, ei Jesus'ga imombe'gwovo. Gwa'yra'ga pe ga ei: “Pi'a, eho ti kiro eporavykyavo ko pe nhiremitymipyra pype uva tymipyra pype,” ei ga gwa'yra'ga pe.

²⁹ —Emo gara'yra'ga e'i: “Ndahoi tuhē po ti ji nehē,” ei ga uva'ga pe. Aerē ga japyakakatui. A'ero ga herojijyi ojeaporoğita ogwovo oporavykyavo uva'ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

³⁰ —Aerē garuva'ga hoi ojipe'ga pyri gwa'yra'ga pyri, ei Jesus'ga. Na jitehe ga ei ga pe eho ti kiro eporavykyavo ko pe javo.

—“Ji po ti aho tuhē nehē, apī,” ei gara'yra'ga ga pe. Ndohoa'javi reki ga oporavykye'yma, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

³¹ —Manamo gara'yra'ğa oko ganhi'iga rupi? ei Jesus'ga ikwava'ēhara'ğa nduvihava'ğa pe xava'eve'ğa pe no.

A'ero ġa ei Jesus'ga pe:

—Akoja ga – kiroki ga oho ko pe oporavykyavo gara'yra'ga, ei ġa.

A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Kiroki ġa omono'oğuhū itambere'ia governo pe – ġahā akwaimbae'ğa upahara'ğa pavēi ojiko Tupana'ga rehe kiro eko ti oreruvihavuhetero javo ga pe. Ojikogypy ġa pe nenonde a'ero, ei Jesus'ga ikwava'ēhara'ğa nduvihava'ğa pe xava'eve'ğa pe no.

³² —Ymya'ĩ João Batistava'ea ruri pe pyri ikwahavuka pe me nahanahā Tupana'ga opota javo ikwehe. Ndaperoviari pe ga pejikokatue'yma, ei Jesus'ga. Itambere'ia mono'ōhara'ğa akwaimbae'ğa upahara'ğa pavēi ga reroviari reki ojeaporoğita rerorijiyita. Gandeaporoğita rerorijiyja pe hepiagi. Hepiagirē vehevi pe ndaperorijiyi ve pejeaporoğita ga reroviare'yma, ei Jesus'ga ġa pe. Nurā ji ei: Okogypy ġa Tupana'ga rehe pe nenonde, ei Jesus'ga ġa pe.

Garemitymipyra repiakatuhara'ga okote'varuhuve'ga

(Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19)

³³ —Ojipea rehe kiro po ti ji pe mbo'ei ojo'java'ea pyvō. Pehendu ti, ei Jesus'ga ikwava'ēhara'ğa nduvihava'ğa pe xava'eve'ğa pe no. Kohoa jara'ga itymi yhy-poa'javuhuva'ea uva'yva ko pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo. Aerē ga ġwemityma rokairuġi, ei Jesus'ga. Aerē ga japo'i uva mu'umu'ūhava tyhya rupiaramo. Aerē ga japo'i tapyo'ara ko pe. “A'ea hugwi po ti ġa hepiakatui nhiremitymipyra videira ji ve nehē,” ei ga.

—A'ero ga ei ġa pe: “Pehepia katu ti nhiremitymipyra jikoa. A'ero jkykhava rupi he'yjuhu po ti yva'ia peapoaramo ikwepykavamo a'ero nehē. He'yjuhu po ti yva'ia jiapoaramo a'ero nehē no,” ei kohoa jara'ga ġa pe, ei Jesus'ga.

—“Pyry,” ei ġa opytavo ko pe hepiakatuavo ga pe, ei Jesus'ga.

—Paivohu kohoa jara'ga hoi a'ero mbaigwehu po ti jijivyrā'java nehē javo, ei Jesus'ga.

³⁴ Aerē kiro jkykhava reki, ei Jesus'ga. A'ero kohoa jara'ga ei ojipyrive'ğa pe: “Peho ti ġa pyri nhiremitymipyra repiakatuhara'ğa pyri. Toyky ti ġa yva'ia imbuhuruka jiapo'a ji ve,” ei ga.

—“Kwa,” ei ġa. Ogwovo ġa vahemi ġa pyri imombe'gwovo ganhi'iga ġa pe.

³⁵ Emo ġa nomondopotari yva'ia ġa pe okote'varuhuavo ġa pe, ei Jesus'ga. Jara'ga ġa ga nupanupā. Jara'ga ġa ga juka. Jara'ga rehe ġa omombomombo ita, ei Jesus'ga. Nahā garemitymipyra repiakatuhara'ğa jigwarai gapyrive'ğa ndehe, ei Jesus'ga.

³⁶ —A'ero kohoa jara'ga ojipe'ga mondoi ojipyrive'ga. Ga ko he'yi ohopyve'ga hohe. A'ero ga ga mondoi togweru ti ga yva'ia ga hugwi javo novia. Ga vahemame pevo garemitymipyra repiakatuhara'ga ndekote'varuhui ga pe no.

³⁷ —A'ero kohoa jara'ga gwa'yra'ga mondoi gaha ti togweru yva'ia ga hugwi javo novia. “Ga pe po ti ga ndekokatui nehē,” ei ga, ei Jesus'ga.

³⁸ Kiro gara'yra'ga vahemi yva'ia tymipyra repiakatuhara'ga pyri. Ga repiagame ga ei ojohupe: “Avova'ea ko gayvyaḡwama. He tijuka ti ga. A'ero po ti nhande tireko pa yvya nehē,” ei ga.

³⁹ A'ero ga gara'yra'ga pyhygi ga momboa kohoa hugwi ga jukavo, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

⁴⁰ —A'ero kohoa jara'ga vahemame marã po ti ga ga nderekoi nehē? ei Jesus'ga ga pe.

⁴¹ A'ero ga ei ga pe:

—Omoka'nhyumba ranuhũ po ti ga ga gwa'yra'ga repyga nehē, ei ga. Ojipe'ga pe po ti ga ei nehē: “Pehepia katu ti nhiremitymipyra jikoa,” e po ti ga nehē. A'ero po ti ga imondokatui yva'ia ga pe jykyana nanani nehē, ei ga Jesus'ga pe.

⁴² —Na tuhē po ti nehē, ei Jesus'ga. Napemonhi'igi pe Tupana'ga rembikwatijarukara naerũ? A'ea e'i:

“Onga apohara'ga japorame onga ita apopyra hepiagi ojipeji ita.

A'ea ga imombori ipo'rue'yma tiruahũ javo jupe.

Aerē akoja jitehe hekoi huvihavamo jara hohe

opyryhetero onga pyhykatuavo.

Nhandepojykaharete'ga reki omongo huvihavamo.

Hepiagame nhande nhimomby'ai

nanongara ko pyry hete javo.”

A'ea ikwatijaripyra i'ei, ei Jesus'ga oarõ'e'yma mombe'gwovo ga pe.

⁴³ —Nurã ji ei pe me: Tupana'ga ndokoa'javi penduvihavuhetero judeus'ga nduvihavuhetero pe ndepiakatua'jave'yma nehē, ei Jesus'ga. Oko po ti ga ojipe'ga nduvihavuhetero – kiroki ga ga nhi'ipo'ru ojikoga ga rehe, ei Jesus'ga.

⁴⁴ —Kiroki ga o'a akoja rehe ita rehe – ḡahã po ti onhika'mbika'mbi nehē, ei Jesus'ga. Po ti akoja ita ihiri ga ndehe nehē, a'ero po ti ita ga ka'mbika'mbigi ga mongu'ihuavo nehē.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka oarõ'e'ÿve'ga moka'nhyimbava.

⁴⁵ Ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga henduvi fariseus'ga pavēi Jesus'ga imombe'urame ojo'java'ea. A'ero ga ikwahavi Jesus'ga nhande mombe'ui reki javo. Jesus'ga arõ'e'yma a'ero ga ei:

—Jesus'ga nhande mombe'u o'ete'varuhuavo nhande ve imombe'umbe'urame ojo'java'ea peko akoja'ga ja javo nhande ve, ei ga Jesus'ga mbotegwetepota.

⁴⁶ Nurã ga Jesus'ga pyhypotarahivi novia. Emo ga okyhyji pevove'ga hugwi. A'ereki pevove'ga oarõ hete Jesus'ga onhimongyavo ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga javo.

22

Hehanhuhũ toryva

(Lucas 14.15-24)

¹ Jesus'ga ga mbo'ea'javi he'yiva'ea pyvõ ojo'java'ea pyvõ javo ga pe:

² —Marã hekoi kiro Tupana'ga rekorame vvyakotyve'ga nduvihavuhetero ga nderekovo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei ga. Ganduvihavuhu'ga japoi toryva tahembireko ti jira'yra'ga javo, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

³ Ojipyriveri'ga pe gānduvihavuhu'ga ei: “Peho ti javo ga pe – kiroki ga ji ga momoranduvipe – tuhu ti ga kiro toryvi pe javo.”

–“Kwa,” ei ga ogwovo. Ga vahemame ga pyri imombe'gwovo ga ndohopotari reki toryvi pe, ei Jesus'ga.

⁴ –A'ero ikwahavame gānduvihavuhu'ga ojipe'ga mbuhurukari ojipyri ojipyriveri'ga jitehe. “Peho ti javo ga pe – kiroki ga ji ga momoranduvipe. Tuhu ti ga kiro toryvi pe. Ga pe ti pe'ji: ‘Pehendu ti! ei ga pe me. Amboavujikweruka ji toryva. Ajuka ji yuranuhūa'javuhuva'ea bois bezerros reheve – kiroki a'ea ji amboky'rauhu. Amboavujikwepavuka ji mbatera, ei ga pe me. Kirogwe tuhē ti pejo toryvi pe hepiaga jira'yra'ga hambirekorame, ei ga pe me.’ Nahā ti pe'ji ga pe,” ei ga ojipyriveri'ga pe ga mondovo, ei Jesus'ga.

–“Kwa,” ei ga ogwovo.

⁵ Ga pyri ga vahemi imombe'gwovo ga pe a'ero. Ndojapyakai ga gānhi'iga rehe ohoe'yma toryvi pe, ei Jesus'ga. Oporavykya rehe reki ga hoi. Ojipe'ga oho ko pe. Ojipe'ga oho ima'eamo mbatera, ei Jesus'ga.

⁶ Ojipe'ga, ojigwaraita gwuvihavuhugapyriveri'ga ndehe, ga ga pyhygi ga jukavo, ei Jesus'ga.

⁷ –Ikwahavame gānduvihavuhu'ga nhimonha'ngai. A'ero ga osoldados'ga mondoi ga pyri ga moka'nhybavuka imbokajuka gacidade, ei Jesus'ga.

⁸ –Ojipe'ga pe ojipyriveri'ga pe gānduvihavuhu'ga ei: “Amboavujikwe pa ji toryva novīa. Kiroki ga pe ji a'e tuhu ti ga javo – gahā oko te'varuhu reki upotare'yma,” ei ga, ei Jesus'ga.

⁹ “Peho ti pepukuhua rupi nanani a'ero,” ei ga. “Pe'ji ti pevove'ga pe: ‘Pejo ti toryvi pe. Nhandervihavuhu'ga oapo toryva tahembireko jira'yra'ga javo.’ Nahā ti pe'ji ga pe nhaporemō ga ndepiagame,” ei ga, ei Jesus'ga.

¹⁰ –“Kwa,” ei ga. Pepukuhua rupi ga hoi a'ero ga ndepiaga ga mono'ono'ombava, ei Jesus'ga. Ite'varuhuve'ga ga omono'ō pyryve'ga ndeheve ga nderovahema toryvi pe. Nahā he'yjuhve'ga nduri hepiaga toryva. Ohygahi ga toryva rehe gara'yra'ga hambirekorame, ei Jesus'ga.

¹¹ –Toryva repiave'ga pyri gānduvihavuhu'ga hogahoi gwonga pe ga ndepindepiaga onhi'iga ga pe, ei Jesus'ga. Ga ndepindepiagame ga ojipe'ga repiagi. Gapira ko tapy'ynhapipyryva rūi – kiroki toryva repiagame ga ndopo'rui, ei Jesus'ga.

¹² Nurā gānduvihavuhu'ga ei ga pe: “Kwāi,” ei ga ga pe. “Tapy'ynhapipyryva rūi ko nde eremongi. Marā nde ruri avo ekiavo toryva repiaga naerū?” ei ga ga pe, ei Jesus'ga. –Nonhi'igi reki ga.

¹³ A'ero gānduvihavuhu'ga ei ojipyriveri'ga pe: “Pekwa ti gapya gapoa reheve! Peroho ti ga agwa hugwi ga momboa ypytunahiva pype. Pevo po ti ga jehe'oi ojihe onhi-monha'ngavo hahyrame ojive nehē,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

¹⁴ –A'ea ji amombe'u ikwahavuka pe me, ei Jesus'ga. Nahā Tupana'ga ga nderekoukari okorame vyakotyve'ga nduvihavuhuhetero, ei Jesus'ga imombe'gwovo. A'ereki he'yjuhve'ga pe Tupana'ga ei: “Herejo. Ejiko ti ji rehe ekovo jireheva'ero. Tako ti ji nderuvihavuhuhetero,” ei Tupana'ga, ei Jesus'ga. Ndahe'yive'ga reki ojiko Tupana'ga rehe okovo gareheva'ero, ei Jesus'ga.

*César'ga rembiapoa itambere'ia
(Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26)*

¹⁵ Fariseus'ga ndopotari Jesus'ga imombe'urame nahā hekoi kiro Tupana'ga rekorame gānduvihavuhuhetero javo. A'ero ga hoi Jesus'ga hugwi. Ojohupe ga nhi'inhi'igi.

–Tihepia ti Jesus'ga reaporoģita. Mara'ngu po ti ga onhimbotegweteavouka nhande ve ga nhi'igame nehē? ei ga ojohupe.

16 A'ero ġa ġwemimbo'ehara'ġa mondoi Jesus'ga pyri Herodes'gareheve'ġa ndeheve nahanahã ti pe'ji Jesus'ga pe javo.

—Kwa, ei ġa. Nahã po ti ore ga moandyandyi nehẽ.

Kiro ġa hoi a'ero Jesus'ga pyri. Ovahemame ġa nhi'igatui Jesus'ga pe timoandyandyi ti ga javo.

—Orembo'eharamo nde eremombe'ukatu mbatera, ei ġa ga pe. A'itituhẽva'ea rehe nde ore mbo'e. Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe nde erembo'e katu, ei ġa Jesus'ga pe. A'ea rehe jate nde rekoi ekyhyjie'yma ojipe'ġa hugwi ekoe'yma huvihava'ġa ndehe jate. Nderekoi nde embohetetehea rehe no, ei ġa ga pe.

17 Nurã ore ei nde ve torembo'e ti javo. Marã ndereaporoġita? César'gareheve'ġa e'i: “Pemondomondo ti itambere'ia César'ga pe nhandervihavuhu'ga pe ga imono'oġukarame,” ei ġa. Mara'ngu po nde javo: “Timondo ti”? Mara'ngu po nde javo: “Timondoyme ti”? ei ġa Jesus'ga pe.

18 Ojohupe ga ei:

—“Tapemondoi ti César'ga pe,” e po ti ga nhande ve nehẽ hamo, ei ġa ojohupe. A'ero po ti nhande ga'eagwera mombe'ui César'ga pe nehẽ. A'ero po ti César'ga onhimonha'nga ga rehe nehẽ, ei ġa ojohupe.

Jesus'ga ombaragwaha omoandyandyipotara rehe. Nurã ga ei ġa pe:

—Ahemoandyiva'ero maranameuhũ pe ipotari nhimbote'vara nhirembi'ea rupi? ei Jesus'ga ġa pe.

19 Pehepiuka ti ji ve itambere'ia – akoja pe ġa ei: “A'ea ti pemondomondo nhandervihavuhu'ga pe.” A'ea pehepiuka ji ve, ei Jesus'ga ġa pe.

A'ea ġa heruri ga pe a'ero.

20 Kiro Jesus'ga ei ġa pe:

—Ma'ġa ra'angava hehe? Ma'ġa ndera ġa okwatija inoġa hehe? ei Jesus'ga.

21 A'ero ġa ei:

—César'ga ra'angava. Garera tuhẽ ġa okwatija inoġa hehe, ei ġa.

A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Pemondoa'ja ti César'ga rembiapoa ga pe a'ero. Tupana'ga rembiapoa ki a'e te pemondoa'ja Tupana'ga pe, ei ga ġa pe.

Yvyakotyve'ġa pe Jesus'ga ei Tupana'ga rembiapoa tonhimondo ti ġa onhikwava'eġa ga pe javo.

22 Henduvame ġa nhimomby'ai tegwete gamoandyihava javo. A'ero ġa hoi ga hugwi ogwovo.

Ombogwerahavirẽ omanove'ġa nahembirekoa'javi

(Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40)

23 A'ea rupi jitehe saduceus'ġa nduri Jesus'ga pyri. Saduceus'ġa ndogweroviari omanove'ġa mbogwerahava. Kiro ġa nduri Jesus'ga pyri ovahema. A'ereki ġa e'i ojohupe:

—Mara'ngu po ti Jesus'ga onhimbotegweteavouka nhande ve ga nhi'igame nehẽ? ei ġa ojohupe.

24 A'ero, orembo'eharamo javo, ġa ei Jesus'ga pe:

—Ymyahũ Moisésva'ea okwatija hako tokwaha ti ġa javo. Aherembikwatijara e'i: “Po akwaimbae'ga manoi ta'yre'ymame ġwembirekohẽa pe,

a'ero ti gairũ'ga tahembireko hẽa pavẽi.

Ta'y ti ga hẽa pe nhiirũva'ea togwereko gwakykwepohara'ġa javo.”

A'ea Moisésva'ea ikwatijari hako, ei ġa Jesus'ga pe.

Kiro ġa imombe'ui omanove'ġa Jesus'ga pe.

25 —Ymya seteva'ea ruvi avo onhoirũva'ea kako, ei ġa Jesus'ga pe. Ojihuvypyva'ea rembirekoro kako. Ndata'yri ahe kunhangwerava'ea pe. Aerẽ akwaimba'eva'ea manoi,

ei ġa. A'ero aheakoindava rembirekoro aherembirekokwerava'ea pavēi oirūva'ea py'rovo Moisésva'ea nhi'īpo'ruavo.

²⁶ Na jitehe aheakoindava pe a'ero. Omano ahe ta'yre'yma aherembirekokwerava'ea pe, ei ġa. Na jitehe jarava'ea onhoirūva'ea nhaporemō ahe rembirekoro aherembirekokwerava'ea pavēi. Ndata'ypavi reki seteva'ea aherembirekokwerava'ea pe. Omanomba ahe kako. Nahā ahe rekoi ojopy'ropy'rovo.

²⁷ Aerē mbapavamo aherembirekokwerava'ea manoi kako kunhangwerava'ea, ei ġa Jesus'ga pe.

²⁸ –Marā po ti a'ero nehē? ei ġa Jesus'ga pe. Omanove'ġa mbogweravame po ti Tupana'ga seteva'ea mbogweravi kunhangwerava'ea reheve nehē. Ma'ġa nembirekoro po kunhangwerava'ea rekoi nehē ahe kwerava'javame nehē? A'ereki seteva'ea onhoirūva'ea hembireko kunhangwerava'ea pavēi, ei ġa. Emombe'u ti ore ve. Marā po ti a'ero nehē? ei ġa Jesus'ga pe.

A'ea ġa imombe'utehei heroviare'yma ġwaramo omanove'ġa mbogwerahava.

²⁹ Kiro Jesus'ga ei ġa pe:

–Pendeaporogita ko Tupana'ga reaporogita atyvi pe Tupana'ga nhi'īga reroviare'ymame nahembogweravi po ti ga nehē javo. A'ereki pe ndapekwahakatui Tupana'ga rembikwatijarukara, ei Jesus'ga. Ndapekwahavi Tupana'ga popoakara no, ei ga ġa pe.

³⁰ Nahā ji ei pe me, ei Jesus'ga. Tupana'ga ġa mbogweravame ġamanoa hugwi po ti akwaimbae'ġa nahembirekoa'javi nehē. Ojipe'ġa po ti nomohembirekoa'javi kunhangwera'ġa nehē no. Yvagi pe Tupana'gapyrive'ġa oko ġwembirekoe'ymamo. Tupana'gapyrive'ġa ja yvagipeve'ġa ja po ti ġa nahembirekoi nehē no, ei Jesus'ga saduceus'ġa pe.

³¹ –Pemonhi'ī pe Tupana'ga rembikwatijarukara novīa – kiroki omombe'u ahembogwerahava. Abraāova'ea manorē Tupana'ga ei ikwatijaruka hako:

³² “Jihi ko Tupanamo.

Abraāo'ga ji mbohete.

Isaque'ga ji mbohete.

Jacó'ga ji mbohete,” ei ga hako.

–Ikwatijarukara rupi Tupana'ga ei pe me, ei Jesus'ga saduceus'ġa pe. O'erame nahā Tupana'ga ikwahavukari pe me ġa okoji javo. A'ereki Tupana'ga nde'i: “Abraāova'ea ji mbohete.” A'ereki Tupana'ga pe ġa okoji, ei Jesus'ga saduceus'ġa pe.

A'ea Jesus'ga ei ġa okwerava'ja omanorē javo.

³³ Jesus'ga nhi'īga renduvame he'yive'ġa nhimomby'ai garemimbo'ea rehe onhimongyavo.

Manamo Moisésva'ea remimbo'eagwera huvihavamo joheva'ero? ei ahe (Marcos 12.28-34; Lucas 10.25-28)

³⁴⁻³⁵ Fariseus'ġa ikwahavi Jesus'ga ea saduceus'ġa pe.

–Jesus'ga omombi saduceus'ġa nhi'īga ġa omoandyandyipotarame, ei ġa ojohupe.

Kiro ġapyteripeve'ga judeus'ġa mbo'ehara'ga ei:

–Mara'ngu po ti ga onhimbotegweteavouka nhande ve ga nhi'īgame a'ero nehē? ei ga a'ea pota.

Nurā ġa nhimbojatykatykai ogwovo ovahema Jesus'ga pyri. A'ero ga ei Jesus'ga pe:

³⁶ –Orembo'eharamo emombe'u ti ore ve, ei ga Jesus'ga pe. Manamo Moisésva'ea remimbo'eagwera huvihavamo joheva'ero? ei ga Jesus'ga pe.

³⁷ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i:

“Pearō hete tuhē ti pepojykaharete'ga Tupana'ga.

Pearō hete tuhē ti ga pejipy'a pe.

Pearõ hete tuhẽ ti ga imondovo pejeaporoğita imohina ga rehe.

Pearõ hete tuhẽ ti ga tako ti ji garemimbotarimova'ea rupi jate javo,” e'i, ei Jesus'ga ga pe.

³⁸ A'ea ko joheva'ea huvihava Moisésva'ea remimbo'eagwera, ei Jesus'ga.

³⁹ —Hehohyva'ea ko a'ea'java'ea Moisésva'ea remimbo'eagwera. A'ea e'i: “Penhiarõ hete pe.

Na jitehe ti pearõ hete pejikotyve'ğa”, ei Jesus'ga judeus'ğa mbo'ehara'ga pe.

⁴⁰ A'ea memei huvihava. A'ero hehe nhanderekorame nhande reko Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe nhaporem nhandekovo Tupana'ga nhi'iğa momba'uharava'ea remimbo'eagwera rehe nhaporem no, ei Jesus'ga ga pe.

Cristo'ga ko Daviva'ea rymyminoa ahepojykaharetea no
(*Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44*)

⁴¹ Fariseus'ğa nhimbojatykaram Jesus'ga pyri Jesus'ga ei ға pe:

⁴² —Marã pendeaporoğita Tupana'ga remimbuhurukara'ga rehe Cristo'ga rehe? Ma'ğa rymyminoa po ti ga uhurame nehẽ? ei Jesus'ga ға pe.

A'ero fariseus'ğa ei:

—Ga po ti Daviva'ea rymyminoa nehẽ, ei ға Jesus'ga pe.

⁴³ Kiro Jesus'ga ei ға pe:

—Na tuhẽ. Cristo'ga ko Daviva'ea rymymino'ga. Emo Tupana'ga ra'uva ombo'e Daviva'ea Cristo'ga ko ndepojykaharetero oko javo ga pe. Maraname Daviva'ea e'i Cristo'ga pe ga ko jipojykaharetero oko javo Cristo'ga rekorame Daviva'ea rymymino'ga? Ymyahũ Daviva'ea okwatija a'ea momba'gwovo inoğa. Ikwatijaram ahe ei hako:

⁴⁴ “Tupana'ga e'i jipojykaharete'ga pe:

‘Eapy na'ẽ ti ji pyri jijohukoty rui ekovo huvihavamo epytavo.

Tamongo ti ji nearõ'e'yve'ğa neremimbotarimova'ea rehe nehẽ,’ ei Tupana'ga,” ei Daviva'ea ikwatija hako, ei Jesus'ga.

⁴⁵ —A'ea Daviva'ea ei imomba'gwovo Cristo'ga ko jipojykaharetero oko javo. Ga ko Daviva'ea rymymino'ga jate rui naerũ, ei Jesus'ga onhimomba'gwovo ға pe ға mbojapyakavo.

Ga mbojapyakavo Jesus'ga ei a'ea onhimomba'gwovo ikwahavipeavo Cristo'ga ko Daviva'ea rymymino'ga jate rui javo.

⁴⁶ Ga pe tegwete Jesus'ga nhi'ĩpondekwa. A'ero kiro ға nde'ia'javağwami Jesus'ga pe: “Maramarã?” A'ereki ға ga pojihu.

23

Ahembo'eharava'ea onhimohete fariseusva'ea pavẽi
(*Marcos 12.38-39; Lucas 11.43-46; 20.45-46*)

¹ A'ero Jesus'ga ei he'yive'ğa pe ғwemimbo'ehara'ğa pe no.

² Ga e'i ға pe:

—Judeus'ğa mbo'ehara'ğa fariseus'ğa pavẽi ombo'e Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe Moisésva'ea py'rovo ға nhande mbo'erame.

³ Nurã ға pe mbo'erame nahanahã ti peko javo, a'ero ti peko pa ғанhi'iğa rupi, ei Jesus'ga. Emo ғandekote'varuhua rupi ti tapekoi. A'ereki ға e'i pe me novĩa: “Pehendu katu ti Moisésva'ea remimbo'eagwera.” Ga ki a'e te nohendukatui a'ea, ei Jesus'ga.

⁴ Ga e'i: “Nahanahã ti peko pejikorame Moisésva'ea nhi'iğagwera rupi,” e'ie'i ға nhande ve, ei Jesus'ga. Emo ға ndokopavi Moisésva'ea nhi'iğagwera rupi, ei Jesus'ga. Oko pa po ға hupi hamo. Onhi'iğa rupi ға ndokopavi no. Ga ko ға ja – kiroki ға omondo ipohyjuhuva'ea ojipe'ğa arimo ға pokoge'yma, ei Jesus'ga.

⁵—Okokaturame ġa ei oyvyteri pe: “Pyry ojipe'ġa nhande rekokatua repiagi. A'ero po ti ġa nhande mbohetei ġa oko hete Tupana'ga nhi'iġa rupi javo.” Nahã ġa ete'varuhui oyvyteri pe imondoe'yma ojeaporogita Tupana'ga rehe jate, ei Jesus'ga.

—Ombohetea potaruhuro ġwaramo hehã'i'uhũva'ea ġa japo'i Tupana'ga rembikwatijara ryruhu'ia inoġa ojihe ejetovapya rehe. Ono ġa irũa hyruhu'ia ojyva rehe no, ei Jesus'ga. Judeus'ġa omongi hyruhu'ia okovo Tupana'ga nhi'iġa rupi jipi. Na tuhẽ. Emo judeus'ġa mbo'ehara'ġa apoa fariseus'ġa apoa pavẽi koji'i hehã ojipe'ġa apoa hohe hyruhu'ia tianembohete ti ġa javo.

—Franjas ipukupukuhu'iva'ea ġa japo'i omboja opira rembeyvyra rupi imondovo, ei Jesus'ga. Jatu'riva'ea franjas judeus'ġa omboja hupi okoheterame Tupana'ga rehe. Na tuhẽ. Emo judeus'ġa mbo'ehara'ġa apoa fariseus'ġa apoa pavẽi koji'i ipukuhu ojipe'ġa apoa hohe. Nahã ġa japo'i ojikwahavuka ojipe'ġa pe tianembohete ti ġa javo, ei Jesus'ga.

⁶—O'u pota ġa toryva jara'ġa pyri toryva repiagame. Na jitehe ġa apypotaruhui nhandervihava'ġa apykava rehe nhandejatykahava pype, ei Jesus'ga. A'ereki ġa e'i te'varuhu oyvyteri pe: “Nhande mboheteavo ti ġa tianderepia pa. A'ereki nhande ġanduvihavuhuhetero xako,” ei ġa oyvyteri pe, ei Jesus'ga.

⁷—Ikatuuhu ġa pe ojipe'ġa mbaragwahavame ġa ndehe ima'ẽhai pe feira pe onhi'iġatuavo ġa pe pe ko orembo'eharamo javo ġa pe, ei Jesus'ga.

⁸Gwemimbo'ehara'ġa pe Jesus'ga ei:

—Pe ki a'e te ġa ja rũi peko, ei Jesus'ga. A'ereki jihi jate ako pembo'eharamo Cristoramo, ei Jesus'ga. Pe reki penhoirũ. A'ereki pe pejiko Tupana'ga rehe. A'ero ojo'javuhu pe hoi. Nurã ti tape'ei pejuhupe pe ko orembo'eharamo javo. A'ea ti tape'ei pejuhupe penhimbohete'yma, ei Jesus'ga.

⁹—Tape'ei ti avove'ga pe vyakotyve'ga pe – kiroki ga oko peirũ'ga ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe – ga pe ti tape'ei apĩ javo. A'ea ti tape'ei ga pe. A'ereki ojipeji ko ga penduvetero Tupana'ga yvagipeve'ga, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

¹⁰—Te'iyme ti ġa pe me pe ko oreruvihavamo javo. A'ea ti ġa te'iyme pe me pe mbohete'yma, ei Jesus'ga. A'ereki jihi jate ako penduvihavuhuhetero Cristoramo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

¹¹Po ti pe ndekopotari jireheve'ġa nduvihavamo penhiirũ'ġa nduvihavamo, a'ero ti peko katu ġa pe ġa pokoga, ei Jesus'ga.

¹²—Po pe ei: “Jihi ko huvihavamo ojipe'ġa hohe pa.” Po pe ei a'ea penhimboheteavo pejikovo aha huvihavamo, a'ero po ti Tupana'ga ei pe me nehẽ: “Ndapekoi pe huvihavamo. Tapenhimbohetei ti!” A'ea po ti Tupana'ga ei pe me nehẽ, ei Jesus'ga. Po pe napenhimbohetei pejikokatuavo ojipe'ġa pe, a'ero po ti Tupana'ga ei pe me nehẽ: “Peko ti huvihavamo.” A'ea po ti ga ei pe me nehẽ, ei Jesus'ga.

*Tiruahũ ti pe me, ei Jesus'ga fariseusva'ea pe
(Marcos 12.40; Lucas 11.39-42, 52; 20.47)*

¹³—Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe fariseus'ġa pe no. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe napembo'ekatui Tupana'ga nhi'iġa rehe herojijyita. Nurã hajihea rehe pe ġa mbo'ei ġa moandyandyita, ei Jesus'ga ġa pe. Pereko pe Tupana'ga nhi'iġa aherembikwatijara novĩa timonhi'ĩ javo. A'ereki pe ndapekoi Tupana'ga nhi'iġa rupi pejikoge'yma ga rehe. Ga ndekopotarame ganhi'iġa rupi pe napemombe'ukatui ġa pe, ei Jesus'ga. Nahã pe napemongoi ġa ganhi'iġa rupi ġa mbojikoge'yma ga rehe. A'ero pe ja ġa nde'i Tupana'ga pe nde oreruvihavuhuhetero ereko jave'yma, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁴—Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe fariseus'ġa pe no. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe pepojykaahy mbatera aherembirekokwera'ġa hugwi, ei Jesus'ga. Penhi'imbukuhu tehe pe Tupana'ga pe. Pe'e pe pejiyvyteri pe: “Nhande renduvame po ti ojipe'ġa ei nhande ve oarõ hete ġa Tupana'ga javo.” Nurã jate

pe nhi'inhi'igi Tupana'ga pe ga arõe'yoma, ei Jesus'ga. Kaitu po ti hahy hete pe me a'ero nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

15 —Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe fariseus'ġa pe no. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe pejiheve'ġa mbote'va hete. A'ero ġa ko koji'i oko te'varuhu pe hohe duas vezes pe hohe. Pe po ti peho hahyva'ea ruvihava pype nehē pendekote'varuhuro ġwaramo. Ga kaitu po ti oho hahyva'ea ruvihava pype nehē okote'varuhuhetero ġwaramo, ei Jesus'ga. “Pyry,” pe'e pe ġa ndekorame pe ja. A'ereki pe peporavyky hete ojipeji'ga mbote'varuhua'ero. Pehopeho pe ga rehe ya rupi pea rupi no tiroviaruka ti pevove'ga pe nhanenhi'iga javo. Nahã pe ga mbote'varuhui. Nurã po ti tiruahũ pe me nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

16 —Heakwagweve'ġa'java'ero pe peko! A'ereki pe ndapekwahavi, ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe fariseus'ġa pe no. Pe peroho ojipe'ġa penhinhi'iga rupi no. Tiruahũ ti pe me! Nahã ji ei pe me. A'ereki Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe pe ojipe'ġa mbo'ei.

—Nahã pendeaporoġita te'varuhuro. Po ojipe'ga ehetei: “Nahanahã po ti ji rekoi nehē. Tupana'ga ronga renoina nhandejatykahavuhua renoina ji ei a'iti hete nhinhi'iga javo,” ei ga, ei Jesus'ga. A'ero pe ei: “O'erame Tupana'ga ronga renoina po ga etehei a'ero. Ga okopotare'ymame onhi'iga rupi, na ga ndokoi hupi a'ero,” pe'ji tehe pe, ei Jesus'ga. Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe pe ġa mbo'ei, ei Jesus'ga.

—Po ojipe'ga ehetei: “Nahanahã po ti ji rekoi nehē. Ouro renoina nhandejatykahavuhua'ero'ea renoina ji ei a'iti hete nhinhi'iga javo,” ei ga, ei Jesus'ga. A'ero pe ei: “O'erame ouro renoina, a'ero ti ga toko tuhē onhi'iga rupi,” pe'e pe, ei Jesus'ga ġa pe.

17 —Ikwahave'ỹva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe fariseus'ġa pe no. Ndapekwahavi'i'i! Tupana'ga ronga nhandejatykahavuhua koji'i pyry hete Tupana'ga pe. Ga ouro po'rurame jate Tupana'ga ronga pype nhandejatykahavuhua pype Tupana'ga omombyry ouro, ei Jesus'ga.

—Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe pe ġa mbo'ei, ei Jesus'ga.

18 Po ġa ehetei ojipe'ga pe: “Nahanahã po ti ji rekoi nehē. Ikwava'ēhava renoina ji ei a'iti hete nhinhi'iga javo,” e po ġa, ei Jesus'ga. A'ero pe ei: “O'erame ikwava'ēhava renoina po ġa etehei a'ero. Ga okopotare'ymame onhi'iga rupi, na ga ndokoi hupi a'ero,” pe'ji tehe pe, ei Jesus'ga. Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe pe ei ġa mbo'eavo, ei Jesus'ga.

—Po ġa ehetei ojipe'ga pe: “Nahanahã po ti ji rekoi nehē. Kiroki a'ea ji amondo ikwava'ēhava rehe – a'ea renoina ji ei a'iti hete nhinhi'iga javo,” e po ġa, ei Jesus'ga. A'ero pe ei: “O'erame ikwava'ēhavareheva'ea renoina, a'ero ti ġa toko tuhē onhi'iga rupi,” pe'e pe, ei Jesus'ga ġa pe.

19 —Ikwahave'ỹva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe fariseus'ġa pe no. Ndapekwahavi'i'i! Ikwava'ēhava koji'i pyry hete Tupana'ga pe. Ga nhaneremimondoa noġame jate ikwava'ēhava rehe Tupana'ga omombyry nhaneremimondoa, ei Jesus'ga ġa pe.

20 —Po ġa ehetei: “Nahanahã po ti ji rekoi nehē. Ikwava'ēhava renoina ji ei a'iti hete nhinhi'iga javo.” Po ġa ei nahã, a'ero ġa ehetei ikwava'ēhava pe a'earheva'ea pe nhaporemno, ei Jesus'ga ġa pe.

21 —Po ġa ehetei: “Nahanahã po ti ji rekoi nehē. Tupana'ga ronga renoina nhandejatykahavuhua renoina ji ei a'iti hete nhinhi'iga javo.” Po ġa ei nahã, a'ero ġa ehetei garonga pe ipypeve'ga pe no Tupana'ga pe, ei Jesus'ga ġa pe.

22 —Po ġa ehetei: “Nahanahã ti ji rekoi. Yvaga renoina ji ei a'iti hete nhinhi'iga javo.” Po ġa ei nahã, a'ero ġa ehetei Tupana'ga apykava pe. A'ereki yvagi pe Tupana'ga oko nhanderuvihavuhuhetero oapyga. A'ero o'erame yvaga pe ġa ei Tupana'ga pe tuhē a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

23 —Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe fariseus'ġa pe no. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe ndapekokatui pejikokatue'yoma ojipe'ġa

pe. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe peko tehe Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi, ei Jesus'ga.

—Petỹ pe imboheva'ea: hortelã erva-doce reheve cominho reheve. Pe herekorame dez itymipyra pe pemondo ojipeji Tupana'ga pe pejikovo Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi. A'ea pyry Tupana'ga pe novĩa, ei Jesus'ga. Emo pe ndapekokatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi. A'ereki pe ndapekokatui pejikokatue'yma ojipe'ga pe, ei Jesus'ga.

—Peko katu po pe hamo pejikokatuavo ojipe'ga pe hamo, ei Jesus'ga. Penemimondoa ojive Tupana'ga ipotari. Emo ga pe koji'i huvihava pendekokatua. Pe ndapeporogwetygi ojipe'ga. Peporogwety po pe ga hamo, ei Jesus'ga. Penemimondoa Tupana'ga pe pyry ga pe. Emo ga pe koji'i huvihava gaporogwetyga, ei Jesus'ga.

—Napembojikogukari ojipe'ga pejihe penhi'mberame ga pe. Pembojikoguka po pe ga pejihe hamo penhi'mbee'yma hamo, ei Jesus'ga ga pe. Penemimondoa pyry Tupana'ga pe. Emo ga pe koji'i huvihava gambojikogukara pejihe. Peko ti gareaporoğita rehe. Tapemondopigi ti ga pe no, ei Jesus'ga.

²⁴ —Heakwagweve'ga'java'ero pe peko! A'ereki pe ndapekwahavi, ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Pe peroho ojipe'ga penhinhi'iga rupi. Pembogwambogwa pe mberu'l'ia ta'uyme ti ji ite'varuhuva'ea javo. Emo pe pe'u reki ite'varuhuheteva'ea hehanhuhũva'ea yuranuhũa'javuhuva'ea jaimo camelo jaimo. Nahã ji ei pe me. A'ereki pe peko hete a'ea rehe – kiroki huvihava gwere Tupana'ga pe. Kiroki huvihava hete Tupana'ga pe – a'ea rehe pe ndapekoi, ei Jesus'ga ga pe.

²⁵ —Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe'ara tehe oko Tupana'ga nhi'iga rupi pe jikoe'ymame ganhi'iga rupi pejiyvyteri pe, ei Jesus'ga. A'ea pe ji ei ji erame pe me: Copo ara prato ara reheve pepyhei hete pe. Gwaimbya pe ndapepyhei reki. Nahã ji ei. Peyvytera ite'varuhu pa. A'ereki pe pepotaruhu pa ipyhygahyavo mbatera pejive pejikote'varuhuavo, ei Jesus'ga.

²⁶ —Heakwagweve'ga'java'ero nde ereko, fariseu! ei Jesus'ga gapyteripeve'ga pe. Epohi ti ejekote'varuhua hugwi ejeaporoğitakaturu. A'ero po ti nde rekokatui ejikokatuavo ojipe'ga pe nehẽ, ei Jesus'ga. A'ea pe ji ei ji erame nde ve: Epyhei copo pype prato pype reheve. A'ero copo ara ikatu no prato ara reheve, ei Jesus'ga.

²⁷ —Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe aheryvya ja, ei Jesus'ga. Ikatu tehe tapyja ita apopyra novĩa – kiroki oko aheryvya rehe. A'ereki ga omotiğuhũ imbokatuavo tapyja. Ipype reki ite'varuhu herekovo inema ahekağa reheve, ei Jesus'ga.

²⁸ —Na jitehe pe ndekoi. Ojipe'ga ei pe mombe'gwovo novĩa: “Ehepia ga! Pyry hete ga okovo Tupana'ga nhi'iga rupi.” Ikwahave'yma ga ei nahã pe mombe'gwovo, ei Jesus'ga. A'ereki pe ojipe'ga moandyandyi. A'ereki peyvyteri pe reki pendeaporoğita ite'varuhu, ei Jesus'ga ga pe.

Tiruahũ ti pe me ahemoandyandyiva'ea pe! ei Jesus'ga

(Lucas 11.47-51)

²⁹ —Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Tiruahũ ti pe me! A'ereki ymyahũ penamonhava'ea ojukajuka Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea pyryva'ea. Pe reki japokatui tapyja aheryvya rehe. A'ea pe imbokatui, ei Jesus'ga ga pe.

³⁰ Pe pe'e: “Po ymyahũ nhande rekoi nhaneramonhava'ea pyri, a'ero po nhande ndiahoi ahe rupi Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea jukavo hamo.”

³¹ —A'ea pe erame pe pejikwahavuka ojipe'ga pe ore ko aherakykwepoharamo javo – kiroki ahe ojukajuka Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea, ei Jesus'ga.

³² Ndojukapavi ahe ganhi'iga mombe'uhara'ga. Pejuka pota po ti pe hembyruera'ga naerũ? ei Jesus'ga. Ga jukarame po ti pe ndekote'varuhuhetei penhamonhava'ea ja imbuhuruka hahyhetea pejihe nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

³³ Ite'varuhuva'ero pe peko! ei Jesus'ga ga pe. Ite'varuhuva'ea ra'yro pe peko! ei ga ga pe. Tegwete peka'nhyhava hahyva'ea hugwi. Tupana'ga po ti pe mondo tuhẽ hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

³⁴ —Pejuka pota pe ga. A'ero kiro ji amondouka ga pe pyri nehẽ nhinhi'iga mombe'uhara'ga Tupana'ga remimbotarimova'ea kwahapyra'ga ndeheve jireheve'ga mbo'ehara'ga ndeheve nehẽ no, ei Jesus'ga. Ojipe'ga po ti pe ga jukai nehẽ. Ojipe'ga po ti pe ga mondoi yva rehe ga mbovyva hehe nehẽ, ei Jesus'ga. Ojipe'ga po ti pe ga nupanupã ipira apopyra pyvõ ga mondohondohoga pejatykahavuhua pype nehẽ, ei Jesus'ga. Peko te'varuhu po ti pe ga pe pejigwojigwovo ga ndeviri nahã ga monhamonhana ojipejipe pe cidades pe nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

³⁵ —Ga nhaporemo po ti ji ga mondoukari pe pyri nehẽ Tupana'ga ti tomondo hahyva'ea pe me nehẽ pe ga jukarame nehẽ javo, ei Jesus'ga. A'ero po ti ga imondoi hahyva'ea pe me okokatuva'ea repypava nehẽ.

—Ymyahũ ahe ojiko Tupana'ga rehe okokatuavo. Nurã ymyahũ penamonhava'ea ojuka ahe, ei Jesus'ga. Penamonhava'ea ojuka ypy Abelva'ea. Abelva'ea ko okokatuva'ea. Aerẽ penamonhava'ea he'yiva'ea jukai. Mbapavamo ahe ojuka Zacariasva'ea Baraquiasva'ea ra'yrava'ea. Omano Zacariasva'ea nhandejatykahavuhua pyri templo pyri okara mbyteri pe ikwava'ehava pyri, ei Jesus'ga.

³⁶ Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Tupana'ga po ti imondoi hahyva'ea pe me nehẽ. A'ereki penamonhava'ea ojukajuka ahe, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga oarõ hete cidade de Jerusalém

(Lucas 13.34-35)

³⁷ Kiro Jesus'ga ei:

—Jerusalémmeva'ero pe pejuka Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea jipi, ei Jesus'ga cidadepeve'ga pe Jerusalémmeve'ga pe. Tupana'ga ahe mondoukarame pe pyri pe peapiapi ahe jipi ahe jukavo, ei Jesus'ga. Inamuti'ga omono'ono'õ gway'ria opepoa gwyri pe. Na jitehe ji pe mono'ombotara'jara'javi ji pyri inamuti'ga ja pe nderekokatupota novĩa. Emo pe ndapepotaruhui reki, ei Jesus'ga.

³⁸ —Pehendu ti a'ero! ei Jesus'ga. Kiro po ti Tupana'ga pohiri pe hugwi nehẽ. Ga ndohepiakatua'javi pejatykahavuhua a'ero nehẽ. Pe tehe po ti peko a'ero nehẽ.

³⁹ Pe ndajirepiaga'javi nehẽ, a'e katu ji pe me, ei Jesus'ga. Aerẽ jate po ti ji rura'javi nehẽ. A'ea rupi po ti pe ei nehẽ: “Tupana'ga ti tomomyry Jesus'ga pe. Gaha ko Tupana'ga ga mbuhuruka,” pe'e po ti pe nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

24

Judeusva'ea jatykahavuhua mondurupavagwama

(Marcos 13.1-2; Lucas 21.5-6)

¹ Kiro Jesus'ga hemi gwe'yja'ga jatykahavuhua hugwi ogwovo. Gareximbo'ehara'ga nduri ga pyri.

—Ehepia nhandere'yja'ga jatykahavuhua ongare'yjuhua ita apopyra, ei ga ga pe a'ero. Nahã ga ei ga pe hepiuka ga pe.

² A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Pehepia pe nhandejatykahavuhua nhaporemo avo, ei ga ga pe. Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerẽ po ti ndojikojikoga'javi ojogwehe itauhua nehẽ. Omonduru pa po ti ga inoga nehẽ, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

*Hahyheteagwama Jesus'gareheve'ga pe
(Marcos 13.3-13; Lucas 21.7-19)*

³ Aerē Jesus'ga hoi ogwovo vytyruhu pe oliveiras ndyvuhu pe monte das Oliveiras pe. Pevo ga apygame garemimbo'ehara'ga nduri ga pyri ojipe'ga ndovakie'ŷ. Kiro ġa ei ga pe:

—Emombe'u ti ore ve. Maname po ti ġa imondurugi nhandejatykahavuhua nehē? Marāva'ea po ti Tupana'ga hepiukari na'ē ahemonhimomby'ava'ea nehē ikwahavuka nhande ve nehē? A'ero po ti nhande ikwahavi nehē Jesus'ga uhura'ja ġwerī javo. Gara na'ē po ti Tupana'ga gwepiuka ikwahavuka nhande ve nehē? A'ero po ti nhande ikwahavi nehē kiro mbapava koty javo, ei ġa Jesus'ga pe.

⁴ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Penhimboko'i ti! Tapenhimoandyandyukari ti ġa pe.

⁵ Aerē po ti he'yjuhuve'ga uhu ji ra'āra'āteheavo javo nehē: “Jihi ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo.” A'ea po ti ġa ei o'mbero nehē, ei Jesus'ga. He'yjuhuve'ga po ti heroviari ġa'mbea nehē, ei Jesus'ga.

⁶ —Aerē po ti ojipe'ga tavukari ojipe'ga pe nehē. A'ero po ti ġa ei pe me: “Ira'agwe ġa tavukari. Paivouhu ġa ndekoi otavuka no,” e'i po ti ġa pe me nehē. Ga a'ea imombe'urame pe me ti tapemomynhukari ġa pe pejipy'a penhimongyhyjiukare'yma nehē. Otavuka tuhē po ti ġa nehē. A'ea rupi rūi po ti mbapavakotyva'ea nehē, ei Jesus'ga.

⁷ —Gagwyripeve'ga po ti oko na'ē ojipe'ga gwyrripeve'ga ndehe otavuka nehē. Ojipe'ga nduvihavuhu'ga po ti omondo ojigwyripeve'ga otavuka ojipe'ga nduvihavuhu'ga gwyrripeve'ga pe nehē, ei Jesus'ga. Ahā po ti ġa pe mbatera avo nehē. Pevo po ti ty'ara ġa jukai nehē no, ei Jesus'ga. Omyomyi po ti yvya avo nehē. Pevo po ti yvya imyimyī nehē no, ei Jesus'ga.

⁸ Nahā ppy po ti nehē. Aerē po ti koji'i tiruahū nehē, ei Jesus'ga.

⁹ —A'ea renonde po ti ġa pe pyhygi pe nderohoahyavo huvihava'ga pyri nehē tomondo ti ġa hahyva'ea ġa pe javo. A'ero po ti ġa imondoi hahyva'ea pe me pe jukavo nehē. Nahā po ti vyvakotyve'ga ndekopavi pe ndehe pe arōe'ŷheteavo nehē pejikoga ġwaramo ji rehe, ei Jesus'ga.

¹⁰ —A'ero po ti he'yjuhuve'ga jireheve'ga pohiri ji hugwi okote'varuhuavo hendukatue'yma nhinhi'īga nehē hahyro ġwaramo ojive, ei Jesus'ga. Onhokwava'eġuka po ti ġa nhirōe'ŷve'ga pe nehē tomondo ti ġa hahyva'ea ġa pe javo, ei Jesus'ga. Nonhoarōi hete po ti ġa okovo opohirame nhinhi'īga hugwi nehē, ei Jesus'ga.

¹¹ Tupana'ga nhi'īgaatyviva'ea mombe'uhara'ga nduri he'yjuhuve'ga nehē. Ganhi'īga rūi po ti ġa imombe'ui he'yjuhuve'ga moandyandyita, ei Jesus'ga.

¹² Jypya jireheve'ga onhoarōi hete. Aerē po ti igwaigwavete ġambyteripeve'ga nonhoarōi onhimongyavo nehē. A'ereki igwaigwavete vyvakotyve'ga okote'varuhu, ei Jesus'ga.

¹³ —Kiroki ga onhimboita avuirama opohire'yma ji hugwi – gaha po ti ji ga reroho yvagi pe ga mongovo avuirama jijipyri nehē, ei Jesus'ga.

¹⁴ A'ea pyryva'ea po ti nhinhi'īgareheve'ga imombe'umbe'ui vyvakotyve'ga pe nhaporemo mbapava renonde. Ga po ti e'i ġa pe nehē: “Perojijyjijyuka ti pejeaporoġita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehē imomboia pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhuhetero nehē.” A'ea po ti ġa imombe'ui ġa pe nhaporemo tokwaha pa ti ġa javo. Vyvakotyve'ga gwyrripeve'ga nhaporemo henduvame ganhi'īga po ti ji rura'javi nehē mbapava koty nehē, ei Jesus'ga.

*Jesus'ga omombe'u aerēva'ea hahyheteva'ea
(Marcos 13.14-23; Lucas 21.20-24)*

15 —Aerē po ti pe hepiagi ite'varuhuhetehete'ea jipiukarame o'ama Tupana'ga apoa pype ipojykahava pype. Ymyahū ite'varuhuhetehete'ea ahe imombe'ui ikwatija Danielva'ea Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea hako, ei Jesus'ga.

(Kiroki ga omonhi'ī a'ga ikwatijara – tokwaha ti ga.)

16 —Pe hepiagame ite'varuhuhetehete'ea jipiukari. A'ea rupi ti Judéiapeve'ga toka'nhy onhana yvytyruhu pe onhimima nehē xamanoye ti javo, ei Jesus'ga.

17 Kiroki ga oko ongapereuhuva'ea arimo – gahā ti kotihī toka'nhy onhana. Tokiyme ti ga g'wonga pype ombatera renoheme'yma jugwi, ei Jesus'ga.

18 Kiroki ga oko ko pe – gahā ti kotihī toka'nhy onhana. Tokiyme ti ga g'wonga pe opira renoheme'yma, ei Jesus'ga.

19 Iporia'i po ti ipuru'ave'ga a'ea rupi oka'nhyotarama nehē. Iporia'i po ti ga nehē no – kiroki ga omoka'mbuka'mbu gwa'yra'ga ga nenonhapotarama, ei Jesus'ga.

20 —Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Ite'varuhuhetehete'ea jipiukarame po ti ore noroka'nhyotari yapouhua rupi. A'ereki a'ea rupi hahy ore ve ore horame. Nurā ti terembuhurukari ite'varuhuhetehete'ea yapouhua rupi.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga. Pe'ji ti ga pe: “Noroka'nhyotari ore sábadu rupi oreporavykye'yma rupi. A'ereki Moisésva'ea e'i irupe rūi ahe toho nhandeporavykye'yma rupi javo. A'ea rupi rūi ti toroka'nhy. Nurā ti terembuhurukari ite'varuhuhetehete'ea sábadu rupi.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

21 —A'ea ji ei pe momoranduva penhimboko'i ti aerēva'ea hugwi tiruahūhete'ea hugwi javo. Ite'varuhuhetehete'ea jipiukarame po ti tiruahū hete tuhē pe me nehē. Tupana'ga rembiapopyyagwera jate ndogwereko'i a'ea'java'ea. Aerē po ti ndogwereko'a'javi a'ea'java'ea nehē no, ei Jesus'ga.

22 —Aerē po ti Tupana'ga omombi tiruahūhete'ea nehē. A'ereki ga e'i jipe: “Momi po ti g'akira hehe nehē. A'ero kirupi!” ei ga. Po ti mbegwe ga imombigi tiruahūhete'ea nehē, a'ero po ti yvyakotyve'ga manombavi nehē. “Tahahya'javyme ti nhiremimo'ēhara'ga pe,” ei ga. Nurāro g'waramo po ti ga imombigi nehē, ei Jesus'ga.

23 —Aerē po ti ojipe'ga ei pe me nehē: “Pehepia! Avo ko Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga.” Po ti ga ei a'ea, a'ero ti taperoviari g'ambea, ei Jesus'ga. Po ti ga ei pe me nehē: “Pehepia! Pevo ko Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga.” Po ti ga ei a'ea, a'ero ti taperoviari g'ambea, ei Jesus'ga.

24 —Aerē po ti ojipe'ga ei nehē: “Jihi ko Cristoramō Tupana'ga remimbuhurukaramo,” e po ti ga o'mbero nehē, ei Jesus'ga. Ojipe'ga ei nehē: “Jihi ko Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharamo,” e po ti ga o'mbero nehē, ei Jesus'ga. A'ea rupi po ti ga ei nehē: “Tiapoapo tuhē ti ahemonhimomby'ahete'ea ga pe hepiuka ga moandyandyita, Tupana'ga remimo'ēhara'ga vehevi po.” A'ea po ti ga ei japovo nehē, ei Jesus'ga.

25 Pehendu ti! ei Jesus'ga. Opomomorandu ji ko nahā po ti tiruahūva'ea nehē javo, ei Jesus'ga.

26 —Nurā ti tapehenduvi ganhi'i'ga. Po ti ga ei pe me nehē: “Pehepia! Cristo'ga oko ongae'yi me.” Ga erame na, a'ero ti tapehoi ongae'yi me hepiaga. A'ereki ga i'mbe. Ji rūi po ti nehē, ei Jesus'ga. Po ti ga ei pe me nehē: “Pehepia! Cristo'ga oko oki pe gandovakie'ŷ.” Ga erame na, a'ero ti taperoviari ganhi'i'ga, ei Jesus'ga. A'ereki ga i'mbe.

27 —Ji rura'javame tupā veraverava ja po ti ji reko'i nehē. Tupā veraveravame kwara ipora koty ombokojahu pa yvaga kwara ihoa koty vehevi, ei Jesus'ga. A'ero ahe gwepia pa kojahua. Na jitehe po ti ga ji repiapavi jirura'javame yvaga hugwi nehē yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

28 —Jukwaha po ti nehē, ei Jesus'ga. Ahe manorame ti huruvua onhimongy ahera'oa pyri nehē ti'u javo.

A'ea Jesus'ga ei na jitehe po ti jukwaha jirura'javame nehē javo.

Jesus'ga rura'javaḡwama
(*Marcos 13.24-27; Lucas 21.25-28*)

²⁹ —Ga tiruahumbavirẽ pe me
“po ti kwara igwevi nehẽ”, ei Jesus'ga.
“Jahya po ti nombokojahua'javi nehẽ no.
Jaytata'ia po ti indurundurugi yvaga hugwi nehẽ.
Yvagipeva'ea po ti iḡwyḡwymi ipopoakava'ea nehẽ”, ei Jesus'ga.

³⁰ A'ero po ti Tupana'ga hepiukari yvagipeva'ea nehẽ tokwaha ti vvyakotyve'ḡa Jesus'ga ruraḡwama javo, ei Jesus'ga. A'ero po ti vvyakotyve'ḡa gwyrripeve'ḡa jehe'oi ovy'are'yma nehẽ. A'ero po ti ḡa ji repiagi ji rura'javame yvaḡatiḡa pyteri pe vvyakotyva'ero yvagipeva'ero nehẽ, ei Jesus'ga. Jipopoakara po ti ḡa gwepia nehẽ no. Nhirendy'jandy'java po ti ḡa hepiagi nehẽ no jikatuhetea, ei Jesus'ga.

³¹ —Nanime trombete ipyhava nehẽ, ei Jesus'ga. Hahyahi ipyambua nehẽ. Trombete renduvame po ti jipyrive'ḡa hoḡahoi vvyakotyve'ḡa gwyrri pe nhaporemoko nihinhi'ḡa rupi nehẽ. Pevopevo po ti ḡa nhiremimo'ehara'ḡa monhimonono'ogi ḡa nderua ji pyri nehẽ, ei Jesus'ga. Nahã po ti ḡa ḡa nderuri kwara ipora hugwi kwara ihoa hugwi no tyapyra hugwi no nhimbya hugwi nehẽ no, ei Jesus'ga.

Figo'yva figueira ahe mbo'e
(*Marcos 13.28-31; Lucas 21.29-33*)

³² —Kiro po ti ji pe mbo'ei ojo'java'ea pyvõ, ei Jesus'ga. Hepiagame figo'yva pe pekwhaha. A'ereki henhunhame huangyra pe ei: “Kwaria ḡwerĩ kiro,” pe'e pe.

³³ Na jitehe hepiapavame tiruahũva'ea pejive po ti pe ikwahavi nehẽ kiro mbapava koty javo, ei Jesus'ga.

³⁴ Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aḡwamove'ḡa ndekojirame po ti akoja ihopavi japiavo nehẽ, ei Jesus'ga.

³⁵ Opa po ti yvaga yvya pavẽi nehẽ. Nhinhi'ḡa po ti ndopavaḡwami opopoakapige'yma okovo a'itituhẽva'ero avuirama nehẽ, ei Jesus'ga.

Maname po ti Jesus'ga rura'javi nehẽ?
(*Marcos 13.32-37; Lucas 17.26-30, 34-36; 12.39-40*)

³⁶ —“Maname po ti nde rura'javi nehẽ?” pe'e pe ji ve, ei Jesus'ga. A'ea vvyakotyve'ḡa ndokwahavi, ei Jesus'ga. Tupana'gapyrive'ḡa yvagipeve'ḡa ndokwahavi no. Ji vehevi Tupana'ga ra'yramo ndakwahavi no, ei Jesus'ga. Jiruva'ga jate okwaha jirura'jahava nehẽ, ei Jesus'ga.

³⁷ —Noéva'ea nhinhaḡa renondehava yhara ruvihavuhua pype ojo'ja jirura'java renondehava pavẽi, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

³⁸ Ymyahũ Noéva'ea nhinhaḡa renonde yhararuvihavuhua pype ahegwyrripeva'ea i'ui'ui jipi gworygworyvamo hako. Ahegwyrripeva'ea rembirekoro akwaimba'eva'ea jipi no. Ojipeva'ea kunhava'ea mohembirekoi no. Nahã ahegwyrripeva'ea rekoi okovo Noéva'ea avame yharuhua pype hako.

³⁹ A'ea rupi ahegwyrripeva'ea ndokwahavi yhyarehanhuhũa ruraḡwama – kiroki ahegwyrripeva'ea ndo'avi yharuhua pype. Ahegwyrripeva'ea mbotypvypava yhya nhatymbavi hako. Na jitehe po ti vvyakotyve'ḡa ndokwahavi jiruraḡwama nehẽ, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

⁴⁰ —A'ero po ti akwaimbae'ḡa mokonha'ḡa oko ko pe nehẽ. Kiro po ti ojipe'ga rerohohava nehẽ. Kiro po ti ojipe'ga rejahava nehẽ, ei Jesus'ga.

⁴¹ —Kunha'ḡa mokonha'ḡa po ti ombo'i imbo'ihava pyvõ. Kiro po ti ojipehẽa rerohohava nehẽ. Kiro po ti ojipehẽa rejahava nehẽ, ei Jesus'ga.

⁴² —Penhimboko'i ti jipi ite'varuhuva'ea hugwi pejikokatuavo ji mboha'uva. A'ereki pe ndapekwahavi maranime po ti nhandepojykaharete'ga rura'javi nehẽ javo ji ve, ei Jesus'ga.

⁴³ Onga jara'ga ndokwahavi iporomive'ga rura ġwonga pe, ei Jesus'ga. Po ga okwaha, gwepia katu po ga ġwonga a'ea rupi hamo iporomive'ga mongiukare'yma hamo, ei Jesus'ga. A'ea pe pekwaha, ei Jesus'ga.

⁴⁴ —Nurā ji ei pe me: Penhimboko'i ti a'ero penhimboavujikwea jirura'java pota ji mbuhua, ei Jesus'ga. Pe ji mboha'uve'ymame kiro po ti ji ruri vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

Nahā ahe ombojikoguka ojihe

(Lucas 12.41-48)

⁴⁵ —Kiroki ga ombojikoguka opojykahara'ga ojihe gweaporoġitakaturu – marā ga rekokatui? ei Jesus'ga ġa pe. Kiro po ti ji garekokatua mombe'ukatui pe me ojo'java'ea mombe'gwovo. Gwepia katu ga opojykahara'ga mbatera, ei Jesus'ga. Ga pe gapojykahara'ga ei a'ero ohorame: “Nde po ti jipyrive'ġa ndepiakatuharamo. Ema'ē ti nhimbatera ġa pe ġandetakwera ja jipi to'u ti ġa javo.” Nahā ga ei ojipyrive'ga pe ogwovo.

⁴⁶ —A'ero gapyrive'ga jara'ġa ndepiakatui imondovo ġa pe ġa nderekovo ġandepiakatuharamo ga horame. Aerē gapojykahara'ga jivyri ġa ndepiaga. Ga e'i: “Ga ndepia katu reki ga imondovo ġa pe,” ei ga.

—Pyrý hete ġandepiakatuhara'ga pe a'ero, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

⁴⁷ Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerē po ti gapojykahara'ga ei ga pe nehē: “Ehepia katu pa ti a'ero nhironga jigwyrá reheve nhimbatera reheve no.” Nahā po ti ga ei nehē toko ti ga herekohavamo ji ve javo, ei Jesus'ga.

⁴⁸ —Po ġandepiakatuhara'ga rekote'varuhui, a'ero po ga ei oyvyteri pe opojykahara'ga rure'ymame: “Mbaigwe po ti jipojykahara'ga jivyri nehē,” e po ga.

⁴⁹ A'ero po ga ndohepiakatui opojykahara'gapyrive'ġa, ei Jesus'ga. Onupā po ga ġa ġa poravykyrame. O'u hete po ga gambatera gweagwyrývamo no heagwyrýve'ġa pavēi, ei Jesus'ga.

⁵⁰ Oyvyteri pe ga ei upa nduri po ti jipojykahara'ga kiro nehē javo.

—A'ea rupi po ti gapojykahara'ga ruri ovahema nehē, ei Jesus'ga.

⁵¹ Gapojykahara'ga ga rovaja'rogukari nehē. A'ereki ga ndokoi opojykahara'ga nhi'ġa rupi. Nahā po ti gapojykahara'ga ga mongoukari ahemoandyandyiva'ea pyri nehē, ei Jesus'ga. Hahyva'ea ruvihava pype po ti ga jehe'oi ojihe a'ero onhimonha'ngavo hahyrame ojive nehē, ei Jesus'ga.

25

Kunhangwera'ġa ivojave'ġa dezve'ġa

¹ —Ji rura'jahava koty marā po ti hekoi nehē vvyakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhetero oko javo? ei Jesus'ga ġa pe. A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga. Kunhangwera'ġa ivojave'ġa ipyhygi lamparinas dezve'ġa, ei Jesus'ga. A'ea ġa herohoi ga rovatiamo – kiroki ga hambireko a'ea rupi.

² —Jara'ġa cincove'ġa okwaha hete gweaporoġitakaturu kunhangwera'ġa. Jara'ġa cincove'ġa ndokwahahetei gweaporoġitate'varuhuavo kunhangwera'ġa, ei Jesus'ga.

³ Ikwahave'ŷve'ġa ndogwerohoi querosene'java'ea herohorame lamparinas.

⁴ Ikwahave'ġa ki a'e te gweroho querosene'java'ea nhumbi'a pype herohorame lamparinas.

⁵ Mbaigwe ga ruri – kiroki ga hambireko. A'ero kunhangwera'ġa kiri gwopehyiro, ei Jesus'ga.

⁶ —Ypyhaji katu ġa henduvi ġanhi'ġa. “Poro ga ruri. Peho ti ga rovatiamo,” ei ġa.

⁷ —A'ea henduvame kunhangwera'ġa vyri ikytiavo imondyhava pavio japokatuavo tombokojahu katu ti javo, ei Jesus'ga.

⁸ A'ero ikwahave'ỹve'ğa ei ikwahave'ğa pe: “Pembuhu ore ve querosene'java'ea. A'ereki ogwe oreapoa lamparinas,” ei ға.

⁹ A'ero ikwahave'ğa ei: “Noromondoi po ti ore nehē. A'ereki oreapoa querosene'java'ea ndohygi nhandeapoa rehe nhaporemō lamparinas rehe nhaporemō. Peho ti ima'ēhara'ğa pyri ipyhyga pejive,” ei ға ikwahave'ỹve'ğa pe, ei Jesus'ga.

¹⁰ —A'ero ikwahave'ỹve'ğa hoi toropyhy ti javo. Gandakykweri ga ruri reki – kiroki ga hambireko. Onhimboavujikweve'ğa hoi ga rupi toryvi pe okiavo onga pype. Gwovapytỹ ga a'ero, ei Jesus'ga.

¹¹ —Aerē ikwahave'ỹve'ğa nduri javo: “Ehovapytymba'vo ti ore ve. Toroki,” ei ға.

¹² —A'ero ga ei ға pe: “Nahovapytymba'vogi po ti ji pe me nehē. Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Peko pe ambotehero ji hugwi pejikoangave'yma jireheva'ero,” ei ga ға pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

¹³ —Nahā po ti hekoi nehē. Nurā nane'ymi ti pepota jirura'java penhimomiranama ji mbuhua, ei Jesus'ga. A'ereki pe ndapekwahavi maranime po ti nhandepojykaharete'ga rura'javi nehē javo, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

Huvihava'ga omondo oitambere'ia trêsvē'ğa pe

(Lucas 19.11-27)

¹⁴ —Jirura'jahava koty marā po ti hekoi vvyakotyve'ğa pe ға erame Tupana'ga nhandervihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga. Akwaimbae'ga hoi paivouhu ojipe'ğa gwyri pe. Ohoa renonde ga ojipyryve'ğa mbuhurukari ojipyri. Ga omondomondo ға pe ombatera oitambere'ia no tombohe'yjuhu ti ға ji ve javo, ei Jesus'ga.

¹⁵ —A'ero cinco itambere'ia hehanhuhūva'ea ga imondoi ojipe'ga pe ға hohe ga ombohe'yi kwaha javo. Dois itambere'ia hehanhuhūva'ea ga imondoi ojipe'ga pe ga gwyre'i ga ombohe'yi kwaha javo. Ojipeji itambere'ia hehanhuhūva'ea ga imondoi ojipe'ga pe ға gwyre'i ga ombohe'yi kwaha javo. A'ero ga ei: “Pepyhypyhy ti mbatera nhiitambere'ia pyvō. Aerē ti pema'ema'ē mbatera itambere'ia ipyhyga koji'iva'ea,” ei ga ға pe. “Nahanahā ti peporavyky nhiitambere'ia pyvō koji'iva'ea imono'ono'oğa aerē imbuhua ji ve,” ei ga ға pe, ei Jesus'ga.

—Kiro ga hoi ға hugwi a'ero ogwovo paivouhu hete ojipe'ğa gwyri pe, ei Jesus'ga.

¹⁶ —A'ero gapyryve'ga – kiroki ga opyhy cinco itambere'ia ga hugwi – gaha nambegwei'i'ogwovo ipyhypyhyga mbatera ipyvō. Aerē ga ima'ema'ēi mbatera ipyhypyhyga koji'iva'ea itambere'ia. Ima'ema'embavirē ga gwereko dez itambere'ia hehanhuhūva'ea gwuvihava'ga pe, ei Jesus'ga.

¹⁷ —Na jitehe ojipe'ga – kiroki ga opyhy dois itambere'ia gwuvihava'ga hugwi. Ga oho ipyhypyhyga mbatera ipyvō. Aerē ga ima'ema'ēi mbatera ipyhypyhyga koji'iva'ea itambere'ia. Ima'ema'embavirē ga gwereko quatro itambere'ia hehanhuhūva'ea gwuvihava'ga pe, ei Jesus'ga.

¹⁸ —Ojipe'ga ki a'e te – kiroki ga opyhy ojipeji itambere'ia gwuvihava'ga apoa – gaha gwyvyko'i itambere'ia inoğa vvykwara pype imima tareko katu ti javo, ei Jesus'ga.

¹⁹ —Aerē mbaigwehu ғандувihava'ga rura'java paivohua hugwi ua, ei Jesus'ga. Ova-hemame ogwyri pe kiro ga ojipyryve'ğa mbuhurukari ojipyri – kiroki ға pe ga omondo oitambere'ia tombohe'yjuhu ti ға ji ve javo. Ga ға mbuhuruka ojipyri. A'ereki ga e'i oyvyteri pe: “Maramomi kiro nhiitambere'ia ға imbohe'yjuhurame? Koji'i po ға ipyhygi ji ve jirakykweri,” ei ga oyvyteri pe, ei Jesus'ga.

²⁰ —A'ero ga ruri ga pyri – kiroki ga opyhy cinco itambere'ia gwuvihava'ga hugwi, ei Jesus'ga. Ga gweru gwuvihava'ga pe dez itambere'ia. “Jiruvihavamo erembuhu nde ji ve cinco itambere'ia ikwehe'i. Ehedia! Ikwepygama ji ipyhygi dez,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

21—A'ero garuvihava'ga ei ga pe: “Ereporavyky katu nde! Ndepyry nde eporavykykatuavo ji ve. Mbohapyrete'i nde erembohe'yjuhu ji ve. Nurã po ti ji imondoi he'yiheteve'ea nde ve nehẽ embohe'yjuhu ti ji ve javo. Ejo ti ejoryjoryvamo ji pavẽi,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

22—Aerẽ ojipe'ga ruri – kiroki ga opyhy dois itambere'ia gwuvihava'ga hugwi, ei Jesus'ga. “Jiruvihavamo erembuhu nde ji ve dois itambere'ia ikwehe'i. Ehepia! Ikwepygame ji ipyhygi quatro,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

23—A'ero garuvihava'ga ei ga pe: “Ereporavyky katu nde! Ndepyry nde eporavykykatuavo ji ve. Mbohapyrete'i nde erembohe'yjuhu ji ve. Nurã po ti ji imondoi he'yiheteve'ea nde ve nehẽ embohe'yjuhu ti ji ve javo. Ejo ti ejoryjoryvamo ji pavẽi,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

24—A'ero ojipe'ga ruri – kiroki ga opyhy ojipeji itambere'ia gwuvihava'ga hugwi, ei Jesus'ga. “Jiruvihavamo ko nde,” ei ga. “Akwaha ji ndereaporoğitate'varuhua. Nde ndereporavykyi. Emo nde erepyhy ojipe'ga hugwi ejive. Nde neretymi. Emo nde eremondoro ojipe'ga nemitymipyra ejive,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

25 “Akyhyji ji nde hugwi. A'ero ji hoi imima neitambere'ia yvy pe – akoja nde erembuhu ji ve ikwehe'i. Ehepia neitambere'ia – akoja jitehe!” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

26—A'ero garuvihava'ga ei ga pe: “Ereko te'varuhu nde evevugwero. Nde tuhẽ ere'ere'e ji ve: ‘Erepyhy nde ejive eporavykye'yma. Nde neretymi. Emo nde eremondoro ojipe'ga nemitymipyra ejive.’ Nahã nde ei ji ve. Nde ji kwahavipe ji imondorame nhiitambere'ia nde ve embohe'yi ti javo, ei ga.

27 Nurã po nde eremondo nhiitambere'ia ikwepykara'ga pe banco pype hamo. A'ero imbuhu'rağirẽ ojipe'ga pe po ga ombuhu koji'iva'ea nde ve hamo, ei ga ga pe. Nahã po nde herekoi nhiitambere'ia jirakykweri hamo. A'ero ji rura'javame po ji ipyhyga'javi nde hugwi nhiitambere'ia irũa reheve hamo,” ei ga ojipyrive'ga pe, ei Jesus'ga.

28—Ojipe'ga pe ga ei: “Pepyhy ti nhiitambere'ia ga hugwi imondovo akoja'ga pe – kiroki ga ombohe'yi nhiitambere'ia nahã herekovo dez itambere'ia,” ei garuvihava'ga, ei Jesus'ga.

29—A'ero ji ei pe me, ei Jesus'ga. Kiroki ga gwereko a'ea pyvõ oporavyky pota ji ve – ga pe po ti ji koji'iva'ea imondoi toporavyky ti ga a'ea pyvõ javo. Gwereko ranuhũ po ti ga nehẽ, ei Jesus'ga. Kiroki ga ndogwerekoi gwerevi oporavykypotare'yma – aru po ti ji ga hugwi a'ero toporavykya'javyme ti ga ji ve javo, ei Jesus'ga.

30—Nurã ġanduvihava'ga ei javo ojipyrive'ga pe: “Akoja'ga – kiroki ga nombohe'yi nhiitambere'ia – gaha ti toporavykya'javyme ji ve ipotare'yma ġwaramo. Pemombo ti ga ypytunahiva pype. Pevo po ti ga jehe'oi ojihe onhimonha'ngavo hahyrame ojive a'ero nehẽ,” ei ga, ei Jesus'ga ojo'java'ea imombe'gwovo.

Mbapava koty po ti Tupana'ga e'i ga pe nehẽ

31—Aerẽ yvyakotyva'ero yvagipeva'ero po ti ji rura'javi yvyakotyve'ga nduvihavuhetero nehẽ, ei Jesus'ga. Nhirendy'javuhua pyteri pe jikatukatuva'ea pyteri pe po ti ji rura'javi nehẽ, ei Jesus'ga. Pyryve'ga pavẽi nhaporemõ po ti ji rura'javi nehẽ Tupana'gapyrive'ga pavẽi yvagipeve'ga pavẽi.

—A'ea rupi po ti ji reni jiapykakatua rehe javo yvyakotyve'ga pe nehẽ, ei Jesus'ga.

32 Amono'ono'oğuka po ti ji yvyakotyve'ga gwyriveve'ga jirovai pyteri pe nehẽ. Ovelhas repiakatuhara'ga ope'a ovelhas cabritos hugwi jipi. Na jitehe po ti ji yvyakotyve'ga pe'ai nehẽ, ei Jesus'ga.

33 Tupana'ga nhi'igãrupive'ga pe po ti ji ei nehẽ: Pejo ti ji pyri kokoty jijohukoty rui, a'e po ti ji ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga. Ojipe'ga pe po ti ji ei nehẽ: Peho ti kikoty jijohukoty, a'e po ti ji nehẽ, ei Jesus'ga. Nahã po ti ji Tupana'ga nhi'igãrupive'ga pe'ai ojipe'ga hugwi avo yvya koty nehẽ, ei Jesus'ga.

34 –Tupana'ga nhi'igarupive'ga pe po ti ji ei gānduvihavuhuhetero nehē jijohukotyryūve'ga pe nehē: Tupana'ga jiruva'ga omombyry pe me. Nurā ti pejo pejikovo gānduvihavamo Tupana'ga pyri ga rekorame gānduvihavuhuhetero, ei Jesus'ga. Ymyahū vyva aporame Tupana'ga omboavujikwe pe me toko ti gā gānduvihavamo javo.

—Nahā ji ei pe me.

35 A'ereki ty'ara ji jukarame pe pembuhu mbatera ji ve, a'e po ti ji Tupana'ga nhi'igarupive'ga pe nehē, ei Jesus'ga. Ji ygweirame pe pembuhu yhya ji ve, a'e po ti ji gā pe nehē, ei Jesus'ga. Ji hajiheva'ea pe me. Emo pe pe'e ji ve: “Eapy ti ore pyri i'gwovo. Eki ti oreronga pype.” A'ea pe pe'e ji rerekokatuavo, a'e po ti ji gā pe nehē, ei Jesus'ga.

36 Ji pire'ymame pe pemondo jipira ji ve, a'e po ti ji gā pe nehē. Ji tetirūarame pe pejo ji pyri ji pokoga. Ji imombe'urame Tupana'ga nhi'iga gā ji mongi cadeia pype. Pevo pe nduri ji pyri ji pokoga, a'e po ti ji Tupana'ga nhi'igarupive'ga pe nehē, ei Jesus'ga.

37 —A'ero po ti ganhi'igarupive'ga ei ji ve nehē opojoykaharetea pe nehē: “Maranime ore nde repiagi ty'ara nde jukarame?” e po ti gā nehē. “Ndrohepiagi tuhē reki ore! Nurā ore noromondo mbatera nde ve,” e po ti gā ji ve nehē, ei Jesus'ga. “Maranime ore nde repiagi nde ygweirame? Ndrohepiagi tuhē reki ore! Nurā ore noromondo yhya nde ve,” e po ti gā ji ve nehē, ei Jesus'ga.

38 “Maranime ore nde repiagi nde rekorame hajiheva'ero ore ve? Ndrohepiagi tuhē reki ore! Nurā ore ndoro'ei nde ve a'ero: Ejo ti i'gwovo ore pyri ekiavo oreronga pype. Na rūi ore ei nde ve,” e po ti gā nehē. “Maranime ore nde repiagi nde pire'ymame? Ndrohepiagi tuhē reki ore! Nurā ore noromondo ndepira nde ve,” e po ti gā ji ve nehē, ei Jesus'ga.

39 “Maranime ore nde repiagi nde tetirūarame? Ndrohepiagi tuhē reki ore nde tetirūarame. Nurā ore ndoropokogi nde,” e po ti gā nehē. “Maranime ore nde repiagi nde rekorame cadeia pype? Ndrohepiagi ore nde rename cadeia pype. Nurā ore ndoropokogi nde,” e po ti gā ji ve nehē, ei Jesus'ga.

40 —A'ero po ti ji ei gā pe jirekorame gānduvihavuhuhetero nehē: Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Pe nhiirū'ga pokokaturame jihi tuhē pe ji poko katu a'ero. Po okoteheva'ero ga rekoi novīa nhiirū'ga jireheve'ga. Pe ga pokokaturame jihi tuhē pe ji poko katu a'ero, a'e po ti ji Tupana'ga nhi'igarupive'ga pe nehē, ei Jesus'ga.

41 —Ojipe'ga pe jijohukotyve'ga pe po ti ji ei nehē: Pejipe'a ti pejigwovo ji hugwi. Pendekote'varuhua ko pehoagwama tata pype. Nurā ti peho hahyva'ea ruvihava pype tata pype – kia Tupana'ga oapo toho ti Diabo'ga gapyriva'ea pavēi ipype nehē javo, a'e po ti ji nehē, ei Jesus'ga. Pevo tata pype po ti hahy avuirama pe me nehē, a'e po ti ji jijohukotyve'ga pe nehē, ei Jesus'ga.

—Nahā ji ei pe me.

42 A'ereki ty'ara ji jukarame pe napembuhuri mbatera ji ve, a'e po ti ji gā pe nehē, ei Jesus'ga. Ji ygweirame pe napembuhuri yhya ji ve, a'e po ti ji gā pe nehē, ei Jesus'ga.

43 Ji hajiheva'ea pe me. Ndape'ei pe ji ve: “Eapy ti ore pyri i'gwovo. Eki ti oreronga pype.” A'ea rūi pe'e pe ji rerekokatue'yma, a'e po ti ji gā pe nehē, ei Jesus'ga. Ji pire'ymame pe napemondo jipira ji ve, a'e po ti ji gā pe nehē. Ji tetirūarame pe ndapejori ji pyri ji pokoge'yma. Pe ndajipokogi ji rekorame cadeia pype, a'e po ti ji gā pe nehē, ei Jesus'ga.

44 —A'ero po ti gā ei ji ve nehē opojoykaharetea pe nehē: “Maranime ore nde repiagi ty'ara nde jukarame?” e po ti gā nehē. “Ndrohepiagi tuhē reki ore. Maranime ore nde repiagi nde ygweirame? Maranime ore nde repiagi nde rekorame hajiheva'ero ore ve? Ndrohepiagi tuhē reki ore,” e po ti gā ji ve nehē, ei Jesus'ga. “Maranime ore nde repiagi nde pire'ymame? Maranime ore nde repiagi nde tetirūarame?” e po ti gā ji ve nehē, ei Jesus'ga. “Maranime ore nde repiagi nde rekorame cadeia pype? Nahanahā

nde rekorame ore ndorohepiagi tuhẽ reki. Nurã ore ndoropokogi nde,” e po ti ġa ji ve nehẽ, ei Jesus'ga.

⁴⁵ —A'ero po ti ji ei ġa pe nehẽ: Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Pe nhiirũ'ga pokokatue'ymame jihi tuhẽ pe ndajipokokatui a'ero. Po okoteheva'ero ga rekoi novia nhiirũ'ga jireheve'ga. Pe ga pokokatue'ymame jihi tuhẽ pe ndajipokokatui a'ero, a'e po ti ji ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga.

⁴⁶ —Ga po ti oho hahyva'ea ruvihava pype tata pype upa avuirama nehẽ, ei Jesus'ga. Tupana'ga nhi'igarupe'ga po ti oho yvagi pe okovo avuirama Tupana'ga pyri upa nehẽ, ei Jesus'ga.

26

Ojuka pota ahe Jesus'ga

(Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; João 11.45-53)

¹ A'ea mombe'upavirẽ Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

² —Mokõi po ti pe kiri nehẽ. A'ero po ti nhandere'yja'ga japoi toryva i'gwovo nehẽ – kiroki toryva pe nhande ei: Páscoa, ei Jesus'ga ġa pe. A'ea rupi po ti nhikwava'ẽhava ġa pe nehẽ. Ji pyhy ti ġa ji mbovya yva rehe ji jukavo nehẽ, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

³ A'ea rupi ikwava'ẽhara'ga nduvihava'ga ojatyka judeus'ga mbo'ehara'ga pavẽi xava'eve'ga pavẽi no. Ojatyka ġa Caifás'ga rongauhua pype. Caifás'ga ko ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhu'ga.

⁴ Kiro ġa eġa'ei ojohupe:

—Marã po ti nhande Jesus'ga pyhynhimimukari ga jukauka nehẽ? ei ġa.

⁵ Toryva rupi rui ti nhande ga pyhygukari nehẽ he'yjuhuve'ga ti tojogwayvayvayme ga rehe onhimongyavo nehẽ, ei ġa ojohupe.

Nahã ġa ei. A'ereki Páscoa rupi judeus'ga ojatyka gwe'yjuhuro tikwahava'ja ti nhandramonhava'ea reruragwera Egito hugwi javo.

Gweka'vo ahe nhandya Jesus'ga akaġa rehe

(Marcos 14.3-9; João 12.1-8)

⁶ Aerẽ Jesus'ga rekoi Simão'ga rongu pype cidade'i pe Betânia pe. Simão'ga ko ijai-jauhugwera'ga.

⁷ Garonga pe Jesus'ga i'urame kunhangwerahẽa heruri perfume nhandya hyrua pype. He'yi hete itambere'ia perfume rehe. Hyrua ko alabastrova'ea ita apopyra. Jesus'ga pyri hẽa heruri herovahema. Hẽa heka'vogi perfume Jesus'ga akaġa rehe. A'ereki hẽa ga arõ hete.

⁸ Hepiagame Jesus'ga remimbo'ehara'ga onhimonha'nga.

—Maranameuhũ hẽa jigwarai perfume rehe heka'voteheavo ga'akaġa rehe? ei ġa.

⁹ Omondo po hẽa ima'ẽhara'ga pe ramo ipyhyga itambere'ia he'yiva'ea imondovo imbatere'ỹve'ga pe ramo. A'ereki he'yi itambere'ia hehe, ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga.

¹⁰ Jesus'ga okwaha ġa'ea. A'ero ga ei ġa pe:

—Maraname pe hẽa mbote'varuhu pota? Pepi ti. A'ereki hẽa oko katu katu ji ve heka'voga nhiakaġa rehe, ei Jesus'ga ġa pe.

¹¹ Nane'yimi imbatere'ỹve'ga oko pe pyri. A'ero ipotarame nane'yimi pe imondoi ġa pe. Ji po ti a'ea nakombegwei pe pyri nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Heka'vogame perfume jira'oa rehe hẽa ji mboavujikweri nhitymaġwama pe, ei Jesus'ga.

¹³ Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerẽ po ti ojipe'ga imombe'ui pyryva'ea ji mombe'gwovo yvyakotyve'ga pe nhaporemo, ei Jesus'ga. A'ea rupi po ti ġa hẽa mombe'ui nehẽ no tokwaha pa ti ġa hẽaremimbuhuragwera, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ga pe.

*Judasva'ea e'i apyhyguka Jesus'ga javo
(Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6)*

¹⁴ Kiro Judasva'ea hoi ogwovo ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga pyri. Judas Iscariotes ei ġa ahe ve. Ahe ko Jesus'ga remimbo'eharava'ea dozeve'ga pyteripeva'ea. Kiro Judasva'ea hoi ovahema ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga pyri.

¹⁵ Ga pe ahe ei:

—Maramomi po ti pe imbuhuri ji ve itambere'ia nehē? A'ero po ti ji ga pyhyguka pe me nehē, ei ga ġa pe.

A'ero ġa ei ahe ve:

—Toromondo ti momi trinta nde ve itambere'ia prata apopyra, ei ġa.

—Kwa, ei ahe. Apyhyguka po ti ji Jesus'ga pe me nehē, ei ahe.

A'ero ġa imo'emo'ēi itambere'ia imondovo ahe ve.

¹⁶ Herogwovo ahe ea'jaa'javi oyvyteri pe gweaporoġitaro: “Marā po ti ji Jesus'ga rerekoukari ga pyhyguka ġa pe nehē?” ei ahe oyvyteri pe.

*Garemimbo'eharava'ea oapo mbatera Páscoa rupi
(Marcos 14.12-21; Lucas 22.7-14, 21-23; João 13.21-30)*

¹⁷ Aerē kiro toryva Páscoa. A'ea rupi nanani judeus'ga i'ui pāo ndovuriva'ea. Nurā Jesus'ga remimbo'ehara'ga nduri Jesus'ga pyri javo ga pe:

—Mome po ti ore hoi mbatera mboavujikwea nde ve Páscoa rupi nehē tere'u ti javo? ei ġa.

¹⁸ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Peho ti cidade pe pejigwovo akoja'ga pyri. Pe'ji ti ga pe: “Nhanembo'ehara'ga ei nde ve: ‘Kiro po ti nhimanohava nehē. A'u po ti ji mbatera Páscoa rupi neronga pype nhiremimbo'ehara'ga pavēi nehē.’ Nahā nhanembo'ehara'ga ei nde ve.” A'ea ti pe'ji akoja'ga pe, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ga pe.

¹⁹ —Kwa, ei ġa. Ogwovo ġa hoi japovo mbatera imboavujikwea Páscoa rupi okovo Jesus'ga nhi'īga rupi.

²⁰ Aerē Jesus'ga ruri ovahema. Kwara horē Jesus'ga apygi mesa pyri ġwemimbo'ehara'ga pavēi dozeve'ga pavēi.

²¹ Ga i'urame Jesus'ga ei ġa pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Pepyteripeve'ga po ti ji pyhyguka jujukahara'ga pe nehē, ei ga.

²² Ndovy'arihu ġa a'ero. Ga naġanani ġa ei ga pe:

—Ji rūi re po? ei ġa Jesus'ga pe ga renoina jipojykaharetero javo ga pe.

²³ A'ero ga ei ġa pe:

—Kiroki ga omonde pāo tyhya pype i'gwovo ji pavēi – gaha po ti ji pyhyguka jujukahara'ga pe nehē, ei Jesus'ga.

²⁴ Amano tuhē po ti ji nehē. Nahā Tupana'ga rembikwatijarukara ei ji mombe'gwovo, ei Jesus'ga. Ga pe – kiroki ga ji pyhyguka ji mondovouka jujukahara'ga pe – ga pe po ti tiruahū hete nehē. Po gayhēa nombo'ari ga hamo, a'ero po koji'i pyry ga pe hamo, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

²⁵ Judasva'ea ko aerē Jesus'ga pyhyguka gajukahara'ga pe. Kiro ahe ei:

—Ji rūi re po? ei ahe Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

A'ero Jesus'ga ei ahe ve:

—Ndehe ko ere poha, ei ga Judasva'ea pe.

*Jesus'ga omondo ahe ve pāo vinho reheve
(Marcos 14.22-26; Lucas 22.14-20; 1 Coríntios 11.23-25)*

²⁶ Ga i'urame Jesus'ga ipyhygi pão. Kiro ga nhi'igi Tupana'ga pe hehe ndepiry hete nde imbuhua ore ve javo. Onhi'igirẽ ga haygwe'rogwe'rogi pão imondomondovo gwemimbo'ehara'ga pe.

—Pepyhy ti i'gwovo pão. A'ea ko jira'oa, ei Jesus'ga ga pe.

A'ea ga ei ga pe aere'i po ti hajiheve'ga jigwarai jira'oa rehe ji jukavo nehẽ javo. Ga hugwi ga ipyhygi pão i'gwovo.

²⁷ Ga i'urame ga ipyhygi copo. Oko vinho ipype. Hehe ga nhi'igi Tupana'ga pe ndepiry hete nde imbuhua ore ve javo. A'ero ga imondoi vinho ga pe.

—Pe napenani ti pe'u, ei ga ga pe.

²⁸ A'ereki a'ea ko jirekoa, ei Jesus'ga. Aheka'voguka po ti ji jirekoa ga pe jijjukauka nehẽ. Nahã po ti ji manoi vvyakotyve'ga ndepya. A'ereki Tupana'ga e'i ipyahuva'ea mombe'gwovo: “Garekoa reka'vogame po ti ji imombori gandekote'varuhua ga hugwi,” ei ga. Nurã jirekoa reka'voga gwaramo a'iti hete tuhẽ po ti Tupana'ga imombori he'yjuhuheteve'ga ndekote'varuhua ga hugwi nehẽ gwembi'ea rupi nehẽ, ei Jesus'ga.

²⁹ —A'e ji pe me: Kiro po ti ji nda'apoa'javukari nanongara toryva vinho gwovo pe nderekovo nehẽ, ei Jesus'ga. Aerẽ po ti nhanderuvihavuhuhetero Tupana'ga japoukari ji ve toryva gwonga pe yvagi pe nehẽ. A'ea rupi po ti ji japo toryva a'ero hajiheva'ea ipyahuva'ea nehẽ jiroryvamo pe pavẽi nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

³⁰ Onhimby'yirame ga hoi onga hugwi ogwovo oliveiras ndyvi pe monte das Oliveiras pe.

*Jesus'ga omomorandu Pedrova'ea nahã ti ne'mbe javo
(Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34; João 13.36-38)*

³¹ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Pe nhaporemõ po ti pe pohiri ji hugwi penhana kiro ppytunimo ga ji pyhyga gwaramo. A'ereki nahã Tupana'ga imombe'ui ikwatijarukarame hako. Garembikwati-jarukara e'i:

“Ajukauka po ti ji ovelhas repiakatuhara'ga nehẽ, ei Tupana'ga.

‘Onhi'gwahegwahẽ ovelhas hepiakatuhara'ga renymbava nehẽ, ei Tupana'ga,” e'i ikwatijaripyra, ei Jesus'ga.

Ji ve Tupana'ga ei ovelhas repiakatuhara'ga. Pe me ga ei ovelhas, ei Jesus'ga.

³² —Tupana'ga ji mbogwerava'javame ji na'ẽ po ti aho Galilíapeve'ga gwyri pe pe nenonde nehẽ, ei Jesus'ga.

³³ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Jara'ga po ti opohipavipe nde hugwi nehẽ. Jihi po ti ndapohira'gwami nde hugwi nehẽ, ei ga.

³⁴ A'ero Jesus'ga ei Pedro'ga pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei nde ve: Kiro ppytunimo po ti nde ei ji ve nehẽ: “Ji ndakwahavi Jesus'ga.” Três po ti nde ea'jaa'javi a'ea ji ve inamuti'ga nhi'iga renonde nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

³⁵ —Nda'ei tuhẽ po ti ji nanongara nehẽ, ei Pedro'ga Jesus'ga pe. Po ti ga ji juka vehevi nde reheve, a'ero po ti ji nda'ei nanongara nehẽ, ei Pedro'ga Jesus'ga pe.

A'ea jitehe Jesus'ga remimbo'ehara'ga epavi Jesus'ga pe no.

*Jesus'ga oko matet'yhava pype Getsêmani pe
(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)*

³⁶ A'ero Jesus'ga ga nderovahemi Getsêmani pe.

—Peapy ti avo, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe. Hehemo'i po ti ji hoi nhinhi'iga Tupana'ga pe, ei ga.

³⁷ Hehemo'i ga hoi a'ero Pedro'ga rerogwovo ojupi mokonha'ga ndeheve Zebedeu'ga ra'yra'ga ndeheve. Ndovy'ahetei Jesus'ga opy'a mbojuavo.

³⁸ A'ero ga ei ga pe:

—Jivy'are'yima ji juka pota. Pepyta ti avo. Tapekiri ti ji reheve ji moiruamo, ei ga ġa pe.

³⁹ Hehemo'i ga hoi ġa hugwi onhinoġa ojovapyvo onhi'theteavo Tupana'ga pe ji ndavy'ahetei javo.

—Apī, ei ga gwuva'ga pe Tupana'ga pe. Nde ipotarame terembuhurukari ti hahyva'ea ji ve ji jukaukare'yima ġa pe. Emo nhiremimbotarimova'ea rupi rūi ji tako, a'e reki nde ve. Po nde erepota nhimanoa tamano ti ji a'ero, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

⁴⁰ Kirē ga ruri ġwemimbo'ehara'ġa pyri trēsve'ġa pyri ġa ndepiaga. Oki ġa upa. A'ero ga ei Pedro'ga pe:

—Napenhimomiranami'i'i pe pejopehyja pe naerū? Ndapekiri po pe hamo ji moirūharamo, ei Jesus'ga ga pe.

⁴¹ Penhi'ī ti Tupana'ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Ore poko ti torokote'varuhupotaryme ti.” Nahā ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga. A'ereki pe peko pota Tupana'ga nhi'īġa rupi novīa. Emo pe napenhimomiranami pejikote'varuhua pe Tupana'ga pe pokoge'ymame, ei Jesus'ga.

⁴² Aerē ga hoa'javi hehemo'i onhi'īġa'java Tupana'ga pe.

—Apī, ei ga gwuva'ga pe Tupana'ga pe. Po ti nde ipotari nhimanoa, a'ero po ti ji manoi nde nhi'īpo'ruavo nehē, ei Jesus'ga.

⁴³ Kirē ga ruri ġwemimbo'ehara'ġa pyri trēsve'ġa pyri ġa ndepiaga. Okira'ja ġa upa. A'ereki ġa hopehyi hete.

⁴⁴ Aerē ga hoa'javi hehemo'i ġa hugwi onhi'īġa'java Tupana'ga pe.

—Apī, ei ga. Po ti nde ipotari nhimanoa, a'ero po ti ji manoi nde nhi'īpo'ruavo nehē, e'ia'ja ga Tupana'ga pe.

⁴⁵ Kirē ga ruri ġwemimbo'ehara'ġa pyri. Ga e'i ġa pe:

—Peki jitehe pe kiro pejipytu'uro naerū? ei ga ġa pe. Ji rendu ti! Kiro ihoi japiavo nhikwava'eġa okote'varuhuve'ġa po pe! ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

⁴⁶ Pevy ti pepo'ama, ei ga. Pehepia! Kiro ga ruri – kiroki ga ji pyhyguka jujukahara'ġa pe. He xaho tuhē ga rovatiamo a'ero, ei Jesus'ga.

Opyhyguka ahe Jesus'ga

(Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; João 18.3-12)

⁴⁷ Jesus'ga nhi'īġame ġa pe nanime Judasva'ea ruri ovahema Jesus'ga pyri dozeve'ġa pyteripeva'ea Jesus'ga remimbo'eharava'ea. Judasva'ea rupi he'yive'ġa nduri herua itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve herovahema. Ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa xava'eve'ġa pavēi omondouka ġa topyhy ti ġa Jesus'ga javo.

⁴⁸ Kiro Judasva'ea Jesus'ga kwahavukari ġa pe Jesus'ga pyhyguka ġa pe. A'ereki ahe e'i jipe ġa pe:

—Jivahemame Jesus'ga pyri po ti ji ga beijai nehē. A'ero po ti pe ga kwahavi nehē gaha ko Jesus'ga javo. Pepyhygahy ti ga a'ero, e'i jipe Judasva'ea ġa pe.

⁴⁹ A'ero kiro Jesus'ga pyri katu Judasva'ea vahemi.

—Kiro ji ruri nde pyri, ei ahe Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe javo tehe ga pe.

A'ero ahe Jesus'ga beijai.

⁵⁰ —Kwāi, ei Jesus'ga ahe ve. Eho ti ejeaporogita rupi, ei Jesus'ga Judasva'ea pe.

A'ero ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġandeheve'ġa nduri Jesus'ga pyhyga.

⁵¹ Nanime Jesus'gapavēive'ġa pyteripeve'ga ipyhygi oitakyhea'javuhuva'ea. A'ea ga imondoi ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhugapyrive'ga apiavo ga nambi'oga.

⁵² A'ero Jesus'ga ei onhipavēive'ga pe:

—Emondoa'ja ti eapoa eku'ayviri, ei Jesus'ga. Kiroki ġa otavuka ojipe'ġa pe ġa jukavo – ġa pe po ti ojipe'ġa otavuka ġa jukavo, ei Jesus'ga.

⁵³ Po ti ji ei jiruva'ga pe nehē ji poko javo, a'ero kotihī po ti ga ojipyrive'ġa mondoukari ji pyri he'yjuhuheteve'ġa yvagipeve'ġa doze exércitos nehē koji'ive'ġa vehevi nehē topoko ti ġa Jesus'ga javo, ei Jesus'ga ga pe.

⁵⁴ Po ti ji ei ga pe embuhu ti ġa javo, a'ero po ti ndohoi Tupana'ga rembikwatijarukara apiavo kiro. A'ereki ymyahũ Tupana'ga e'i: "Tomanò ti ga." Ymyahũ Tupana'ga ei a'ea ji mombe'gwovo ikwatija hako, ei Jesus'ga.

⁵⁵ A'ea mombe'urē Jesus'ga ei ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġandeheve'ġa pe:

—Amovahĩ po ji governo naerũ? Nurã pe heruri itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve ji pyhyga naerũ? Nane'y mi ji rekoi pe pavēi pe mbo'eavo nhandejatykahavuhua pype ikwehe'i. A'ea rupi pe ndajipyhygi, ei Jesus'ga.

⁵⁶ Kiroġwe jate pe nduri tipyhy ti Jesus'ga javo. Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ĩpo'ruavo ymyahũva'ea po'ruavo – kiroki Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea rembikwatijara, ei Jesus'ga.

Nanime Jesus'ga remimbo'ehara'ġa pohipavi Jesus'ga hugwi onhana.

Jesus'ga oko ahemoġitaharava'ea rovai pyteri pe

(Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55, 63-71; João 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Kiro Jesus'ga pyhyhara'ġa ga rerohoi Caifás'ga rongauhu pe ikwava'ēhara'ġa nduvi-havuhu'ga rongauhu pe. Pevo judeus'ġa mbo'ehara'ġa ojatyka xava'eve'ġa pavēi.

⁵⁸ Pedro'ga hoi Jesus'ga reviri onhimboyha'iavo ga hugwi tajipyhygye ti ġa javo. Ovahē ga Caifás'ga rongauhua pyri okari pe. Pevo ga apygi guardas'ġa pavēi marã po ti ġa Jesus'ga rerekoi nehē javo.

⁵⁹ Judeus'ġa moġitaharamo ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa xava'eve'ġa pavēi jara'ġa pavēi no – ġa nhaporemò ojuka pota Jesus'ga. Ga nhaporemò gweka i'mbeve'ġa ti'mbe ti ġa Jesus'ga oko te'varuhu javo. Ga'mbea rendu pota ġa. A'ereki ġa gwepiuka pota Jesus'ga rekote'varuhua tijuka ti ga a'ero javo.

⁶⁰ He'yive'ġa nduri ġa pyri o'mbero novĩa. Emo ġanhi'iġa ndojo'jajo'javi reki. Nurã tegwete Jesus'ga jukahava nanongara rehe. Aerē mbapavamo mokonha'ġa nduri. O'mbero ġa ei Jesus'ga nhi'iġa mombe'gwovo.

⁶¹ —Agwa'ga, ei ġa Jesus'ga mombe'gwovo. Gaha e'i: "Jipopoaka ji. Nurã non-himimiva'ea ji ve. Ipotarame po ti ji imoka'nhymbavi Tupana'ga ruhava nehē aerē japokatua'java mokõi rupi jikira rupi nehē." A'ea Jesus'ga ei, e'i tehe mokonha'ġa.

⁶² A'ero Caifás'ga ei Jesus'ga pe opo'ama:

—Nde nerenhi'iġi a? Marãi nde a'ero? A'iti nde ere poha? ei ga Jesus'ga pe.

⁶³ Nonhi'iġi Jesus'ga onhi'ĩpotare'y ma ġwaramo. Caifás'ga ei a'ero:

—Enhimombe'u katu ti ji ve kiro Tupana'ga nenhi'iġa renduvame avuiramave'ga. Ma gara ndehe? Nde ko Cristo Tupana'ga remimbuhurukara? Nde ko Tupana'ga ra'yra naerũ? ei Caifás'ga Jesus'ga pe.

⁶⁴ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ndehe ko ere poha. A'e ji pe me: Aere'ĩ po ti pe ji repiagi ji apygame ipopoaka-heteve'ga pyri Tupana'ga pyri gajohukoty rui jitekovo huvihavamo nehē. Pe po ti ji repiagi ji rura'javame yvaġatiġa pyteri pe ua yvya koty nehē no yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

⁶⁵ A'ero Caifás'ga opira mbotararagi anhimboahi ji javo. E'i ga:

—Jesus'ga onhimongouhu Tupana'ga'java'ero. Kirupi ojipe'ġa nemimbojara Jesus'ga rehe a'ero! A'ereki Jesus'ga tuhē okote'varuhua repiuka nhande ve. Pehendu pe ga ko, ei Caifás'ga ġa pe.

⁶⁶ Marã pendeaporoġita? Marãi pe ga pe? ei ga ġa pe.

A'ero ġa ei:

—Okò te'varuhu tuhē ga. Tomanò ti ga, ei ġa.

⁶⁷ A'ero ġa nyvuni Jesus'ga rova rehe ga nupanupamo. Ojipe'ġa ga petegi opovo.

⁶⁸ —Tupana'ga okwahapavuka nde ve nde ko Cristo ġwaramo, e'i tehe ġa Jesus'ga pe. Emombe'u katu ti ore ve a'ero. Ma'ġa okwa nde rehe? ei ġa Jesus'ga pe.

Nahã ġa ga rerekomemui okote'varuhuavo ga pe.

*Ji ndakwahavi Jesus'ga, ei Pedrova'ea**(Marcos 14.66-72; Lucas 22.56-62; João 18.15-18, 25-27)*

⁶⁹ A'ea rupi Pedro'ga apygi okari pe Caifás'ga rongga pyri. Caifás'gapyrivehëa ruri Pedro'ga pyri.

—Ndehe ko Jesus'ga pavëiva'ea Galiléiapeve'ga pavëiva'ea, ei hëa Pedro'ga pe.

⁷⁰ Pedro'ga nanhimombe'ui reki. Gandovaki nhaporemoga ei:

—Gara pe nde ei? A'ereki ji ndakwahavi, ei ga ogwovo.

⁷¹ Ga horame porta rupi – kiroki a'ea oho pehea pe – ojipehëa Caifás'gapyrivehëa Pedro'ga repiagi. Pevove'ga pe hëa ei:

—Agwa'ga ko Jesus'ga pavëive'ga no Nazarépeve'ga pavëive'ga, ei hëa.

⁷² A'ero Pedro'ga ei hëa pe:

—Ji ndakwahavi akoja'ga, ei ga o'mbero. A'ea ji amombe'u katu nde ve Tupana'ga nhinhi'iga renduvame, ei Pedro'ga o'mbero.

⁷³ Aere'i pevove'ga nduri Pedro'ga pyri – kiroki ga o'ã pevo – javo ga pe:

—Nde tuhë ko Jesus'ga pavëiva'ea. A'iti a. A'ereki nenhi'iga ko Galiléiapeve'ga nhi'iga ja. Nurã ore nde kwahavi, ei ga Pedro'ga pe.

⁷⁴ A'ero Pedro'ga ei:

—Ji ndakwahavi tuhë akoja'ga, ei Pedro'ga o'mbero. A'ea ji amombe'u katu pe me Tupana'ga nhinhi'iga renduvame. Po ji mbero a'ea rehe, a'ero po ti Tupana'ga tomondo hahyva'ea ji ve, ei Pedro'ga ga pe.

Nanime inamuti'ga nhi'igi.

⁷⁵ A'ero Pedro'ga ikwahava'javi Jesus'ga eagwera ojive. A'ereki Jesus'ga e'i jipe ga pe: “Inamuti'ga nhi'iga renonde po ti trës nde ea'jaa'javi ji ve ji ndakwahavi Jesus'ga javo,” e'i jipe Jesus'ga ga pe. Jesus'ga eagwera kwahava'javame Pedro'ga hoi ogwovo. Ga ojehe'o ranuhũ.

27*Gweroho ahe Jesus'ga Pilatosva'ea pyri**(Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; João 18.28-32)*

¹ Ko'emame ikwava'ëhara'ga nduvihava'ga nhomonhi'inhi'igi xava'eve'ga pavëi.

—Marã po ti nhande ei Jesus'ga jukauka nehë? ei ga. Nahanahã po ti nhande ei imboja ga rehe nehë. A'ero po ti ga ga jukai nehë, ei ga ojohupe.

² A'ero ga ga pokwarukari ga rerohouka ga mo'amuka governador'ga rovai pyteri pe Pilatos'ga rovai pyteri pe.

*Judasva'ea ojijuka**(Atos 1.16-19)*

³ Judasva'ea gwendu ga erame tomano ti Jesus'ga javo. Ahe ko opyhyguka Jesus'ga ga pe. Henduvame ganhi'iga ahe ei ovyteri pe: “Mbaria po ji ga pyhygukaruhui!” ei ahe. A'ea rehe ojapyakavo ahe rekovevehui a'ero herohoa'java trinta itambere'ia prata apopyra ikwava'ëhara'ga nduvihava'ga pe xava'eve'ga pe no.

⁴ Ga pe ahe ei:

—Ako te'varuhu ji Jesus'ga pyhyguka pe me oji'i. A'ereki ga oko katu. Omano po ti ga jite'varuhua rehe nehë, ei ahe.

Kiro ga ei:

—Ndorokoi ore hehe. Ndehe ti eko hehe! ei ga Judasva'ea pe.

⁵ A'ero Judasva'ea imombori itambere'ia prata apopyra yvyvo gajatykahavuhua pype ogwovo ojijugwa onhimbohaekovo ojurimo ojijukavo.

⁶ Ikwava'ëhara'ga nduvihava'ga opyhy itambere'ia. A'ero ga ei ojohupe:

—Marã po ti nhande herekoi naerũ? Timondo nhande a'ea Judas'ga pe ikwehe'i topyhyguka ti ga Jesus'ga nhande ve javo. A'ereki nhande tijuka Jesus'ga, xa'e nhande

ikwehe'i. Nurã ti kiro timbojihe'aryme ti a'ea ojipea pyvõ itambere'ia pyvõ nhandere'yja'ga remimbuhutehea pyvõ – kia ga ombuhumbuhu Tupana'ga pe toapo katu ti ga Tupana'ga ronga nhandejatykahavuhua javo. A'ereki nanongara imbojihe'ara Moisésva'ea ndopotari ymyahũ ikwatijarame, ei ga ojohupe.

⁷ A'ero ga nhomonhi'inhi'igi kohoa tipyhy a'ea pyvõ javo. A'ea ga imondoi a'ero ipyhyga kohoa hyrua apohara'ga hugwi – kiroki ga oapo tujuga hyruro. Opyhy ga kohoa gandyvyağwama rupiara torotỹ ti judeus'garũive'ga pevo nehẽ javo.

⁸ Nurã akoja pe kohoa pe judeus'ga ei jipi Aherekoa gwyra.

⁹ Nahã ga ipyhygi kohoa. Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ĩpo'ruavo ymyahũva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahũ Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Jeremiasva'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo. Ymyahũ ahe ei hako:

“Ga ipyhygi trinta itambere'ia prata apopyra.

‘Momi ga rehe itambere'ia,’ ei Israelva'ea rakykwepohara'ga.

¹⁰ A'ea ga ipyhygi imondovo ipyhyga kohoa hyrua apohara'ga hugwi
– kiroki ga oapo tujuga hyruro.

Nahã Tupana'ga ei ji ve nahanahã ti eko javo,” ei Jeremiasva'ea hako.

*Jesus'ga oko Pilatosva'ea rovai pyteri pe
(Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5; João 18.28-38)*

¹¹ Kiro ga Jesus'ga mo'amukari governador'ga rovai pyteri pe Pilatos'ga rovai pyteri pe. A'ero Pilatos'ga ei Jesus'ga pe:

–Marãi nde? Ndehe ko judeus'ga nduvihavuhuhetero? ei ga.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Ndehe ko ere poha, ei Jesus'ga.

¹² Ikwava'ẽhara'ga nduvihava'ga omboja Jesus'ga rehe xava'eve'ga pavẽi. Ga ega'erame na Jesus'ga pe ga nonhi'igi ga pe onhi'ipotare'yma gwaramo ga pe.

¹³ A'ero Pilatos'ga ei Jesus'ga pe:

–Marãi nde? Nerehenduvi nde ga ega'erame nde ve naerũ? Nerenhi'igi po ti nde imombe'ukatuavo ji ve nehẽ? Marãi nde? ei ga.

¹⁴ Jesus'ga nde'i'i onhi'ipotare'yma ga'eagwera rehe ojive. A'ero Pilatos'ga nhi-momby'ahetei ga rehe.

*Pilatosva'ea ojukauka Jesus'ga
(Marcos 15.6-15; Lucas 23.13-25; João 18.38b-19.16)*

¹⁵ Toryva rupi nanani Páscoa rupi nanani Pilatos'ga ombopiro'y cadeiapypeve'ga mohemuka – kiroki ga pe judeus'ga e'i.

¹⁶ Cadeia pype Barrabás'ga rekoi kiro. Judeus'ga nhaporemoga kwaha hete.

¹⁷ Kiro he'yjuhuheteve'ga nduri Pilatos'ga pyri onhimongyavo. Ga jatykarame Pilatos'ga ei ga pe:

–Ma'ga po ti ji amohemuka pe me toryva rupi? Mara'ngu po Barrabás'ga pe pe javo? Ojipe'ga Jesus'ga – kiroki ga pe ga ei: Cristo Tupana'ga remimbuhurukara – mara'ngu po ga pe pe javo?

¹⁸ A'ea ga ei ga pe. A'ereki ga okwaha gapy'a. Ga ei oyvyteri pe: “Ikwava'ẽhara'ga nduvihava'ga xava'eve'ga pavẽi onhimyrõ Jesus'ga rehe. Nurã ga ga rerurukari ji pyri te'i ti ga ga pe javo,” ei ga oyvyteri pe.

¹⁹ Juizes'ga apykava rehe Pilatos'ga apygame ta'e ti kiro gareaporoğita pe javo, kiro garembyrekohẽa imondoi onhi'iga ga pe javo:

–Akoja'ga oko katu Jesus'ga. Terekote'varuhui ti ga pe a'ero. A'ereki ji aayvahi te'varuhu ga rehe ypytunimo. Omyi jipy'a kiro.

A'ea hẽa ei imondovo onhi'iga Pilatos'ga pe.

20 Ikwava'ēhara'ğa nduvihava'ğa xava'eve'ğa pavēi ombo'e he'yive'ğa ite'varuhua rehe. E'i ға:

—Pe'ji ti Pilatos'ga pe tomohemuka ti ga Barrabás'ga, ei ға ға pe. Pe'ji ti ga pe tojukauka ti ga Jesus'ga.

A'ea ға ei ға pe te'i ti ға embovyruka ti Jesus'ga yva rehe javo. Nahã ға nhimbopogweukari pevove'ğa pe.

21 Kiro Pilatos'ga ei pevove'ğa pe:

—Marāve'ga po ti ji amohemuka pe me? ei ga ға pe.

A'ero ға ei ga pe:

—Barrabás'ga ti tohē.

22 Pilatos'ga ei:

—Oro ga - kiroki ga pe ға ei: Cristo Tupana'ga remimbuhurukara - marã po ti ji ga rerekoi naerũ Jesus'ga?

Ga nhaporemoga ei:

—Embovyruka ga!

A'ea ға ei tomano ti Jesus'ga yva rehe javo.

23 A'ero Pilatos'ga ei:

—Maranameuhũ naerũ? Gara garekote'varuhua naerũ? ei ga ға pe.

Emo koji'i ға hapukapukajahivi.

—Embovyruka ga! ei ға ohapukaita.

24 Gapopoakara repiagame Pilatos'ga nde'ia'javi ға pe. A'ereki ga e'i ovyteri pe: “Nambegwei po ti ға tavukari ga rehe nehē.” A'ero ga herurukari yhya ojipogweita ipyvõ ға hepiagame. Ojipogwei ga ndojari tuhē po ti ji rehe Jesus'ga manoa javo.

—Oko katu ga, ei Pilatos'ga ға pe. Ji rũi ti ajukauka ga, ei ga ojipogweita. Po pe gamanoa pota, pehe ti pereko ga a'ero, ei Pilatos'ga.

25 A'ero ға epavi:

—Toja ti ore rehe gamanoa a'ero nehē nhanderakykwepohara'ğa ndehe nehē no, ei ға.

26 A'ero Pilatos'ga Barrabás'ga mohemukari cadeia hugwi okovo ғанhi'iga rupi. Onupanupāuka ga Jesus'ga ipira apopyra pyvõ ga mondohondohoguka. A'ero ga Jesus'ga mondoukari soldados'ğa pe tombovyruka ti ға ga jukavo javo.

Soldadosva'ea gwerekomemua Jesus'ga

(Marcos 15.16-20; João 19.2-3)

27 A'ero Pilatos'gapavēive'ğa soldados'ğa Jesus'ga rerohoi garonga pype governador'ga rongaruvihava pype. Soldados'ğa nhaporemoga jatykai Jesus'ga pyri.

28 Gapira ға hekyi imongiuka ga pe tapy'ynhapiğwağahiva ipukuhuva'ea aheruvihava'ga pira'java'ea.

29 Ga opyhy yhyppa hatiuhūva'ea. A'ea ға ipovāpovani japovo onhatimağatuva'ea akanitara inoğa Jesus'ga akağa rehe ağa ko huvihava'ğa akanitara javo tehe jupe. Yvyra ға imondoi gapo pe gajohukoty rũi ga ko huvihava javo. Gwenypy'amo garovai pyteri pe ға e'i tehe Jesus'ga pe ga rerekomemuamo ga jaita. Ga e'i:

—Judeus'ğa nduvihavuhetero ko nde! Ejoryjory ti! ei ға ga pe.

30 Ga rehe ға nyvuni. Ipyhyga yvyra ga hugwi ға ga'akağa nupāi.

31 Ga rerekomemuarē ға hekyi tapy'ynhapiğwağahiva ga hugwi imongiukara'java gapira tuhē ga pe.

Kiro ға ga rerohoi timbovyruka ti ga yva rehe javo.

Okutu ahe Jesus'ga yva rehe ga mbovyra

(Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; João 19.17-27)

³² Jesus'ga rerohorame ġa Simão'ga rovatĩ cidadepeve'ga Cirenepeve'ga. A'ero ġa herohoukarahai ga pe yva Jesus'ga jukahava rupiara.

³³ A'ero ġa Jesus'ga rerohoi vvytyri pe Gólgota pe ga rerogwovo i'arimo. Xa'e nhande Gólgota pe Aheapindava.

³⁴ Kiro ġa imondoi ikotimbyra Jesus'ga pe. Ikotimbyra ko vinho tyarovahiva'ea pavēi. Otyku ga hepiaga. A'ero ga ndo'ui.

³⁵ Kiro ġa ga kutugi yva rehe ga mbovyra hehe.

Kirē ġa Jesus'ga pira ma'ema'ēi ojive. Ojohupe ġa ei: “Manamo nhande tipojyka Jesus'ga pira?” Tikwaha javo ġa imombomombori ita'javuhuva'ea dados'java'ea. Nahā ġa ima'ema'ēi gapira ojive. Nahā hekoi Tupana'ga nhi'ĩpo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'ĩġa mombe'uharava'ea a'ea mombe'u. Imombe'gwovo ahe e'i hako:

“Oma'ē ġa jipira ojohupe.

Ojipea rehe i'arimova'ea rehe ġa imombori ita'java'ea a'ea ko jiapoa javo jipira pe,” ei ahe hako.

³⁶ Pevo Jesus'ga pyri soldados'ġa apygi ga repiaga tohekyjyme ti ġa ga yva hugwi javo.

³⁷ Yva rehe ġa imondoi ikwatijaripyra Jesus'ga akaġa arimo. Ikwatijaripyra ko imbojahava Jesus'ga rehe nurā ore ga jukai javo. E'i:

—Agwa'ga ko Jesus'ga judeus'ġa nduvihavuhuhete'ga.

A'ea i'ei.

³⁸ Ga mokonhava'ea mbovyri yva rehe pevo no. Ga ojipeva'ea mbovyri Jesus'ga pyri gajohukoty rūi. Ga ojipeva'ea mbovyri Jesus'ga pyri gajohukoty. Ahe memei ko governo movahīva'ea.

³⁹ Kiroki ġa okwa Jesus'ga pyvō – ġa Jesus'ga rerekomemui. Ombovava ġa oakaġa nahā ga mbotegweteavo. Ga pe ġa ei:

⁴⁰ —Ere'e nde: “Tamonduru ti Tupana'ga ruhava aerē japokatua'java mokōi rupi jikira rupi nehē.” A'ea nde ei. Po nde rekoĩ Tupana'ga ra'yramo, a'ero ti ejy yva hugwi tajjukayme ti ġa javo, ei ġa Jesus'ga pe.

⁴¹ Na jitehe ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi xava'eve'ġa pavēi no. Ga rerekomemuamo ġa ei:

⁴² —Jesus'ga opoko ojipe'ġa tomanoyme ti ġa javo, ei ġa. Tegwete gajipokohava tomanoyme ti ga. Po ga rekoĩ nhanderuvihavuhuhetero tuhē israelitas'ġa nduvihavuhuhetero tuhē, a'ero po ti ga tojy yva hugwi. A'ero po ti nhande ga reroviari nehē, ei ġa Jesus'ga rerekomemuamo.

⁴³ Ojiko ga Tupana'ga rehe ji ko Tupana'ga ra'yramo javo, ei ġa. Mara'ngu po ti Tupana'ga ga pokopota tomanoyme ti ga javo? ei ġa Jesus'ga rerekomemuamo.

⁴⁴ A'ea jitehe ahe ei no governo movahīva'ea ġanemimbovyva'ea Jesus'ga mbotegweteavo.

Jesus'ga omano

(Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; João 19.28-30)

⁴⁵ Ahaji katu kwara igwehetei reki ipyryrymame. Ypytunahimba hete yvya koty nhaporemo. Ka'aru ġwerĩ às três horas kwara imbokojahua'javi.

⁴⁶ Nanime Jesus'ga onhi'ĩġa mondoahyahivi Tupana'ga pe.

—Eli, Eli, lemá sabactani? ei ga Tupana'ga pe.

A'ea ko: “Tupana, Tupana, ajiko hete ji nde rehe. Maraname nde pohiri ji hugwi?”

⁴⁷ Jararamo pevove'ġa ga renduvi novĩa. A'ero ġa ei:

—Agwa'ga onhi'ĩġa mondo Eliasva'ea pe tuhu ti ga ji pokoga javo, ei ġa.

⁴⁸ Nanime ġapyteripeve'ga nhani ipyhyga jyruhuva'ea imondeva vinho pype tahiva'ea pype imoakymbava. Yvyra rehe ga ipimombygi jyruhuva'ea imondovo Jesus'ga pe topyte ti ga javo.

⁴⁹ Jara'ğa ki a'e te e'i:

—Teremondoi na'ë. Tihepia ti Eliasva'ea Jesus'ga mbojyvi nehë, ei ға.

⁵⁰ Ohapukajahiva'javame Jesus'ga pytupavamo omanomo.

⁵¹ Nanime ғajatykahavuhua pype tapy'ynhapira hovapiahava itararagi mbytera rupi yvatea hugwi ua yvyvo. Yvya iğwyğwymi. Ita i'gwy'gwyri.

⁵² Ahemanoa ryvya jipe'ai. Gahã – kiroki ға ojiko Tupana'ga rehe aerë omanomo – ға okwerava'ja omanoa hugwi.

⁵³ Oho ға gwyvya hugwi. Aerë Jesus'ga kwerava'javirë omanoa hugwi ға oho Jerusalém me ojipiuka he'yjuhuve'ğa pe.

⁵⁴ Soldados'ğa nduvihava'ga gapavëive'ğa pavëi – kiroki ға gwepia katu Jesus'ga tohekyjyme ti ға Jesus'ga yva hugwi javo – ғahã gwepia yvya ғwyğwyma Jesus'ga manoa reheve. Hepiapavame ға kyhyjihetei. A'ero ға ei:

—Agwava'ea ko Tupana'ga ra'yrava'ea tuhë! ei ға.

⁵⁵ Kunhangwera'ğa o'ã irupe Jesus'ga hugwi okovo hepiaga he'yive'ğa – kiroki ға ojikoty'a Jesus'ga pavëi. Oho ға Jesus'ga rupi Galiléiapeve'ğa gwyrã hugwi ga pokoga jipi.

⁵⁶ Ojipehëa ko Maria Madalenhëa. Ojipehëa ko Mariahëa – kiroki hëa Tiago'ga yhëa José'ga yhëa reheve jitehe. Ojipehëa ko Zebedeu'ga rembirekohëa. Ojipe'ğa ami pevo no kunhangwera'ğa.

Ono ahe Jesus'ga ra'oa ita kwaruhua pype

(Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; João 19.38-42)

⁵⁷ Kwara hoğwerĩrame imbateve'ga hoi. Ga ko José'ga cidadepeve'ga Arimatéiapeve'ga. Ga oko Jesus'ga remimbo'eharamo no.

⁵⁸ Kiro ga hoi Pilatos'ga rongã pe ovahema javo ga pe:

—Tarohe ti Jesusva'ea ra'oa, ei ga Pilatos'ga pe.

—Kwa, ei Pilatos'ga.

Osoldados'ğa pe ga ei a'ero:

—Togweroho ti José'ga Jesusva'ea ra'oa, ei ga ға pe.

⁵⁹ A'ero José'ğa hoi ua Jesus'ga pyri. Yva hugwi Jesus'ga ra'oa mbojyvame José'ğa gara'oa uvani tapy'ynhapirapyryva pyvõ linho apopyra pyvõ ndiky'aiva'ea pyvõ.

⁶⁰ A'ero ға gara'oa rerohoi inoğa itaruvihavuhua kwaruhua pype ipyahuva'ea pype. José'ga ombogwambogwajukaripe itaruvihavuhua japovouka ikwaruhua imohinuka. “Aerë ji manorame po ti ға jira'oa mondoy inoğa ipype,” ei ga japoukaramo. Jesus'ga ra'oa noğame ipype José'ğa itauhua moanhani imohina ikwaruhua hovapytyma. A'ero ға hoi jugwi ogwovo.

⁶¹ Maria Madalenhëa oapy pevo Jesus'ga ryvya rovai pyteri pe Mariahëa pavëi.

Gwepia katu ahe Jesus'ga ryvya

⁶² A'ea ko sexta-feira mbatera mboavujikwehava. Ko'emame ikwava'ëhara'ğa nduvihava'ğa nduri Pilatos'ga pyri fariseus'ğa pavëi.

⁶³ Kiro ға ei Pilatos'ga pe gwuvihava'ğa pe.

—Orokwahava'ja ore akojava'ea nhi'ığa imoandyandyiharava'ea nhi'ığa, ei ға Jesus'ga mombe'gwovo tehe. Ahe e'i omanoe'ymame: “Mokõi jikirirë po ti ji kwerava'javi nhimanoa hugwi nehë.” A'ea ahe ei.

⁶⁴ Nurã ti ere esoldados'ğa pe: “Pehepia katu ti aheryvya kiro pekira rupi no.” A'ea ti ere ға pe tuhuryme ti aheremimbo'ehara'ğa ypytunimo ahera'oa mima aheryvya hugwi nehë. Po ti ға ahera'oa mimi, a'ero po ti ға ei gwe'yja'ğa pe nehë: “Okwerava'ja Jesus'ga omanoa hugwi.” A'ea po ti ға ei o'mbero nehë, ei ға Pilatos'ga pe. Po ti ға ei a'ea ahera'oa mimirë, a'ero po ti ға koji'i ojipe'ğa moandyandyi nehë. A'ereki ға ға moandyandyi jipe ikwehe o'erame: “Jesus'ga pe Tupana'ga e'i eko ti ғanduvihavuhuhetero javo,” ei ikwava'ëhara'ğa nduvihava'ğa Pilatos'ga pe fariseus'ğa pavëi.

⁶⁵ A'ero Pilatos'ga ei ġa pe:

—Peroho ti soldados'ġa a'ero. Pekwaha ti hepiakatuuka ġa pe aheryvva, ei Pilatos'ga ġa pe.

⁶⁶ A'ero ġa hoi imondovo inimboa tujuga apopyra pyvō ikwaruhua rembeyvva rehe inoġa imbogwava itauhua rehe hovapytymbava rehe inoġa hehe no jukwaha a'ero ġa a'ea avykyrame javo. Ga soldados'ġa mo'ami ipyri no tohepia katu ti ġa aheryvva javo.

28

Jesus'ga okwera omanoa hugwi

(Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; João 20.1-10)

¹ Judeus'ġa poravykye'yma py'rovo sábadu py'rovo iko'ē ġwerĩ domingo. A'ea rupi Maria Madalenahēa ruri Mariahēa pavēi tihepia ti Jesusva'ea ryvva javo.

² Kotihĩ yvva iġwyġwyhetei. A'ereki Tupana'gapyrive'ga ogy yvaga hugwi ovahema yvva koty Jesus'ga ryvva pyri. Itauhua ga imoanhani ikwaruhua hugwi oapyga hehe.

³ Ga hendy'jandy'ja hete overava ja. Ga'apoa tapy'ynhapira itiguhũ hete tuhē!

⁴ Soldados'ġa hyhyihetei okyhyjiavo ġwaramo ga hugwi. Omanove'ġa ja ġa ndekoi a'ero omyuha'jave'yma omanoteheavo.

⁵ Tupana'gapyrive'ga ei kunhangwera'ġa pe:

—Pehe ti tapekyhyji. Peheka pe Jesus'ga ġanemimbovyve'ga, ei ga.

⁶ Nduvi Jesus'ga avo onongavagwera pype okwerava ġwaramo! Ymya ga ei pe me: “Nhimonorē po ti ji kwerava'javi nehē,” ei ga. Na tuhē. Ovy ga okwerava'java. Pejo ti hepiaga ganongavagwera pepojkaharete'ga nongavagwera, ei Tupana'gapyrive'ga kunhangwera'ġa pe.

⁷ A'ero kotihĩ ti peho imombe'gwovo garemimbo'ehara'ġa pe. Pe'ji ti ġa pe: “Okwerava'ja Jesus'ga omanoa hugwi. Pehendu ti! Oho na'ē ti ga Galilíapeve'ġa gwyrri pe pe nenonde nehē. Pevo po ti pe ga repiagi nehē.” A'ea ti pe'ji ġa pe, ei Tupana'gapyrive'ga. A'ea ko ji amombe'u pe me, ei ga kunhangwera'ġa pe.

⁸ Kotihĩ ġa hoi a'ero Jesus'ga ryvyagwera hugwi ogwovo. Okyhyji ġa novīa. A'ereki ġa hory hete Jesus'ga kwerava kwahava. A'ero ġa nhani ogwovo timombe'u ti Jesus'ga kwerava garemimbo'ehara'ġa pe javo.

⁹ Nanime Jesus'ga jipiukari ġa pe ġa novatiamo.

—Pejoryjory ti! ei ga ġa pe.

Jesus'ga pyri ġa nduri gapya pyhyga onhinoġa nahā ga mboheteavo.

¹⁰ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Tapekyhyji ti. Peho ti imombe'gwovo nhiirũ'ġa pe nhiremimbo'ehara'ġa pe. Pe'ji ti ġa pe toho ti ġa Galilíapeve'ġa gwyrri pe ji repiaga pevo nehē, ei Jesus'ga kunhangwera'ġa pe.

Soldadosva'ea remimombe'ua

¹¹ Kunhangwera'ġa horame soldados'ġa – kiroki ġa gwepia katu Jesus'ga ryvva – jararamo ġa oho cidade pe. Ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pyri ġa hoi imombe'upava Jesus'ga ryvva pe'ahava.

¹² A'ero ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa jatykai xava'eve'ġa pavēi onhi'inhi'īġa ojohupe.

—Marā pendeaporoġita? ei ġa ojohupe.

—Nahā po ti nhande ġa nderekoi a'ero nehē, ei ġa.

A'ero ġa imondoi itambere'ia he'yjuhuva'ea soldados'ġa pe pe'mbe ti ojipe'ġa pe javo.

¹³ Soldados'ġa pe ġa ei:

—Oromondo ore itambere'ia pe me ko. Nurā ti pe'ji imombe'gwovo ojipe'ġa pe pe'mbero. Pe'ji ti: “Ndrohepiakatui reki ore Jesusva'ea ryvva ypytunimo orokia. A'ero Jesusva'ea remimbo'ehara'ġa nduri ahera'oa mima.” A'ea ti pe'ji pe'mbero.

¹⁴ Po ti Pilatos'ga henduvi ikwahava pekira nehẽ, a'ero po ti ore ga ma'ngoma'ngogi tonhimonha'ngayme ti ga peporavykykatue'yma rehe nehẽ, ei ġa soldados'ġa pe ġa mbo'eavo mbehea rehe.

¹⁵ A'ero soldados'ġa ipyhygi itambere'ia okovo ikwava'ẽhara'ġa nhi'ġa rupi xava'eve'ġa nhi'ġa rupi no mbehea mombe'gwovo. A'ero ġa'mbea judeus'ġa heroviari imombe'gwombe'gwovo ojohupe jipi.

–Jesusva'ea remimbo'ehara'ġa omi ahera'oa aheryvya hugwi soldados'ġa kirame ppytunimo, ei ġa.

Jesus'ga ojipiuka gwemimbo'eharava'ea pe

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; João 20.19-23; Atos 1.6-8)

¹⁶ Aerẽ Jesus'ga remimbo'ehara'ġa onzeve'ġa hoi Galilíapeve'ġa gwyri pe. Pevo ġa hoi vvytyri pe. A'ereki Jesus'ga omombe'u jipe ġa pe pevo ti peho javo. A'ero ġa hoi ovahema.

¹⁷ Ga repiagame pevo ġa ga mbohetei. Ojipe'ġa ndogweroviari. “Mara'ngu po Jesus'ga tuhẽ?” ei ġa ovytyeri pe.

¹⁸ A'ero Jesus'ga ruri ġa pyri katu javo ġa pe:

–Tupana'ga e'i ji ve: “Eko ti vvyakotyve'ġa nduvihavuhetero yvagipeve'ġa nduvihavuhetero no. Ndepopoaka hete nde ġa hohe pa,” ei Tupana'ga ji ve, ei Jesus'ga.

¹⁹ –Nurã ji ei pe me: Peho ti vvyakotyve'ġa gwyriveve'ġa pyri nhaporemõ ġa mbo'eavo toko ti ġa Jesus'ga remimbo'eharamõ javo, ei Jesus'ga. Pemobatiza ti ġa. Ga mobatizaramõ ti pe'ji ġa pe: “Kiro pe penhimboukwaha Tupana'gareheva'ero penduvete'gareheva'ero. Kiro pe penhimboukwaha Tupana'ga ra'yra'gareheva'ero Jesus'gareheva'ero. Kiro pe penhimboukwaha Tupana'ga ra'uvapyryvareheva'ero.” A'ea ti pe'ji ġa pe ġa mobatizaramõ, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁰ Pembo'e ti ġa nhiremimbo'ea rehe nhaporemõ tohendu katu ti ġa javo – akoja rehe ji pe mbo'ei. Pehendu katu ti! ei ga. Nane'ymi po ti ji rekoi pe pyri mbapava rurame nehẽ no, ei Jesus'ga ġa pe.

MARCOSVA'EA OMOMBE'U JESUS CRISTO'GA O Evangelho de Marcos

¹ Nahanypy koi Jesus Cristo'ga mombe'upyryva Tupana'ga ra'yra'ga mombe'upyryva. Gaha ko Tupana'ga ombuhuruka yvya koty nhande pyri ikwehe. Igwete Tupana'ga ga mongoi nhanderekote'varuhua momboharamo ikwehe.

*João Batista'ea uhu Jesus'ga renonde
(Mateus 3.1-12; Lucas 3.1-18; João 1.19-28)*

² Jesus'ga rura renonde João Batista'ea rekoi ikwehe. A'ea mombe'unhoḡwenondeavo Isaíasva'ea ikwatijari inoḡa ymyahũ hako. Ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iḡa hako. Nahã Tupana'ga ei gwa'yra'ga pe:

“Nde renonde ti ji ojipe'ga mondoi imombe'uuka ga pe nhinhi'iḡa nehẽ
tomboavujikwe pa ti ga nde ve nehẽ,” ei Tupana'ga gwa'yra'ga pe hako.

A'ea Isaíasva'ea okwatija imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iḡa hako.

³ Igwete Isaíasva'ea ikwatijara'javi inoḡa hako. Ahe omombe'ua'ja Tupana'ga ra'yra'ga renondeva'ea.

“Hahyahi po ti ganhi'iḡa
ga erame ḡa mbo'eavo ongae'yi me nehẽ,” ei Isaíasva'ea ikwatija.

“E'i po ti ga:

‘Pemboavujikwe ti pehea huvihava'ga pe
tuhu ti ga nhande pyri javo.

Pembohupi katu ti pehea ga pe, e po ti ga nehẽ,” ei ahe hako.

Tupana'ga ra'yra'ga renondeva'ea e'i nhandepojykaharete'ga ruraḡwama pe tonhim-boavujikwe ti ḡa garura renonde javo. A'ea pe ahe ei togwerojijyi ti ḡa gweaporoḡita a'ea renonde javo.

⁴⁻⁶ Na tuhẽ reki. Jesus'ga rura renonde João Batista'ea rekoi ikwehe. Igwete ahe ei javo ḡa pe ongae'yi me. Yuranuhũa'javuhuva'ea rava camelo rava ahe oapo opiramo. Ipira ahe oapo oku'ayvramo. O'u ahe tukura hehira reheve. Igwete ahe ei ḡa pe:

—Perojijyjijyi ti pejeaporoḡita pejipohia pejikote'varuhua hugwi Tupana'ga remi-arõe'yma hugwi, ei ahe. Peko ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ero po ti ji pe mobatizai nehẽ, ei ahe. Igwete po ti Tupana'ga imombohetei pendekote'varuhua pe hugwi nehẽ, ei João Batista'ea.

Igwete ḡa hopavi ojigwyrã hugwi Judéia hugwi ahenhi'iḡa renduva. Cidade de Jerusalém hugwi ḡa hopavi ahe pyri. Igwete ḡa imohemi okote'varuhua Tupana'ga pe ojipe'ḡa ndovaki toropohi ti jugwi javo. A'ero João Batista'ea ḡa mobatizai rio Jordão pype.

⁷ Igwete ahe ei ḡa pe jipi:

—Jihoheheteve'ga po ti uhu huvihavuhuhetero. Ji ki a'e te ako tehe reki, ei ahe.

⁸ Ji opomobatiza yhya pyvõ kiro. Ga ki a'e te pe pojykauka Tupana'ga ra'uva pe, ei João Batista'ea ḡa pe.

*Ahe omobatiza Jesus'ga
(Mateus 3.13-17; Lucas 3.21-22)*

⁹ A'ea rupi Jesus'ga ruri Galiléiapeve'ḡa gwyrã hugwi cidade de Nazaré hugwi. Igwete João Batista'ea ga mobatizai rio Jordão pype.

¹⁰ Ohemame yhya hugwi Jesus'ga hepiagi yvaga jipe'a. Igwete ga hepiagi Tupana'ga ra'uva iyyva yvaga hugwi. A'ereki inambua ja ogy Jesus'ga rehe o'a.

¹¹ Igwete Tupana'ga onhi'iḡa mbuhuri yvaga hugwi.

—Nde ko jira'yra nhiremia'nguhetea, ei Tupana'ga ga pe. Anhimohē hete ji nde rehe, ei ga Jesus'ga pe.

*Satanás'ga omongo te'varuhu pota Jesus'ga
(Mateus 4.1-11; Lucas 4.1-13)*

¹² Igwete Tupana'ga ra'uva Jesus'ga rerohoi ongae'yi me.

¹³ Quarenta ga kiri pevo. A'ea rupi Satanás'ga – ga ko anhağa ruvihavuhu'ga Tupana'ga arõe'yve'ga – a'ea rupi ga rekoi Jesus'ga pavēi ga mongote'varuhupota novia. Mbatara onharōva'ea pevo u. Igwete yvagipeve'ğa Tupana'gapyrive'ğa Jesus'ga pokopokogi imondovo mbatara ga pe.

*Jesus'ga ombuhuruka pira mboaharava'ea ojiheva'ero
(Mateus 4.12-22; Lucas 4.14-15; 5.1-11)*

¹⁴ Ga João Batistava'ea mongirē cadeia pype Jesus'ga hoi Galiléiapeve'ğa gwyrri pe. Igwete ga imombe'ui ğa pe pyryva'ea Tupana'ga remimombe'ua.

¹⁵ Igwete Jesus'ga ei ğa pe:

—Kiroğwe Tupana'ga ei pe me toko ti ğa jireheva'ero javo, ei Jesus'ga. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi imombiga, ei ga ğa pe. Perovia ti pyryva'ea Tupana'ga mombe'ua pejikovo garemimbotarimova'ea rehe. A'ero po ti ga rekoi penduvihavuhuhetero pe mongovo onhi'iğa rupi nehē, ei Jesus'ga ğa pe.

¹⁶ Aerē Jesus'ga hoi ypiahua rembeyvyri Galiléiapeve'ğa gwyrri pe. Igwete ga Simão'ga repiagi gareki'yra'ga no André'ga. Pira mboahava ğa omombo ypiahua pype. A'ereki ğa pira mboaharamo.

¹⁷ Igwete Jesus'ga ei ğa pe:

—Pejijo ji rupi nhiremimbo'eharamo, ei ga ğa pe. A'ero po ti pe ji mombe'ui ojipe'ğa pe nehē no, ei Jesus'ga. Pira pe peru kiroğwe jipi. Ji pe mbo'erame po ti pe ojipe'ğa nderuri ji pyri nehē toko ti ğa Jesus'ga nhi'iğa rupi javo nehē, ei Jesus'ga ğa pe.

¹⁸ Nambegwei Simão'ğa hejari pira mboahava a'ero Jesus'ga rupi ogwovo garemimbo'eharamo okovo.

¹⁹ Hehemo Jesus'ga hoi ğa ndepiaga Zebedeu'ga ra'yra'ğa Tiagova'ea João'ga no. Ombojoapyapy ko ğa pira mboahava oyhara pype.

²⁰ Ga ndepiagame Jesus'ga onhi'iğa mondoi ğa pe.

—Pejijo ji rupi nhiremimbo'eharamo, ei ga ğa pe.

Igwete ğa uva'ga rejari yhara pype oporavykyhara'ğa ndeheve Jesus'ga rupi ogwovo gareheva'ero.

*Jesus'ga ombojipe'a anhağa ahe hugwi
(Lucas 4.31-37)*

²¹ Igwete Jesus'ga hoi cidade de Cafarnaum me. Judeus'ğa poravykye'yma rupi sábado rupi Jesus'ga hoi judeus'ğa mbo'eavo Tupana'ga nhi'iğa rehe ғajatykahava pype.

²² Igwete ğa nhimomby'ai ombo'ea repiaga upa. A'ereki judeus'ğa mbo'ehara'ğa atyvi ga ğa mbo'ei. Ga hete okwaha Tupana'ga nhi'iğa oakaği pe.

²³ Nanime ga ruri ғajatykahava pype – kiroki ga anhağa opojyka ga. A'ea rembipojykaro ғwaramo ga onhi'iğa mondo Jesus'ga pe.

²⁴ —Jesus, maranuhūrame nde ore avykyuhui? ei ga. Ore mombapava nde ruri naerū? ei ga. Orokwaha hete ndehe. Nde ko pyryheteva'ero ereko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei ga Jesus'ga pe Nazarépeve'ga pe.

²⁵ A'ero Jesus'ga nhi'iğahyi jupe terenhi'iği javo.

—Ejipe'a ga hugwi, ei Jesus'ga jupe.

²⁶ A'ero anhağa ga moğwyğwymahyi ohapukaita ojipe'avo ga hugwi. Anhağa jipe'arame ga hugwi ga pyryhetero a'ero.

²⁷ Igwete pevove'ğa nhimomby'apavi Jesus'ga rehe upa. Igwete ğa ei ojohupe:

—Maraḡatu? ei ḡa. Hajiheva'ea rehe ga nhande mbo'ei, ei ḡa. Okwaha hete ga okovo. Ga erame anhaḡa vehevi ḡwendu katu ga, ei ḡa ojohupe.

²⁸ Kotihĩ ḡa Jesus'ga mombe'umbe'ui ḡa pe nhaporemō ojigwyrī pe Galilėia pe.

Jesus'ga omombi ahētētirũa

(Mateus 8.14-17; Lucas 4.38-41)

²⁹ Igwete Jesus'ḡa hoi ḡajatykahava hugwi. Tiagova'ea oho ḡa ndupi no Joāo'ga pavėi. Igwete ḡa jogwerohoi ojogwerovahema Simāo'ga rongā pe. Pevo Simāo'ga ruvi Andrė'ga pavėi.

³⁰ Kotihĩ ḡa hėa mombe'ui Jesus'ga pe Simāo'ga rembirekohėa yhėa. Onhino hėa upa. A'ereki o'a hete hėa rehe. Igwete ḡa hėa mombe'ui Jesus'ga pe.

³¹ Igwete ga hoi hėa popyhyga hėa mbovyā hėa mopo'ama. Omombi pa ga karugwara hėa hugwi. A'ero hėa hoi herua mbatera ḡa pe to'u ḡa javo.

³²⁻³³ Kwara hoa rupi cidadepeve'ḡa jogwerupavi onga pe Jesus'ga pyri. Gwerugweru ḡa ga pyri anhaḡa rembipojy kahara'ḡa Diabo'gapyriva'ea rembipojy kahara'ḡa. Itetirũave'ḡa ḡa gwerugweru pa ḡa noḡa Jesus'ga pyri no.

³⁴ Igwete Jesus'ga imombigi ḡatētirũa joparaparava ḡa hugwi. He'yjuhuva'ea anhaḡa ga imbojipe'ai ḡa hugwi. Igwete ga nomonhi'iḡukari anhaḡa onhimombe'uukare'yma jupe. A'ereki a'ea okwaha ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo ga pe.

Jesus'ga omombe'u pyryva'ea ojipeva'ea pe

(Lucas 4.42-44)

³⁵ Ko'eḡatue'yma rupi Jesus'ga vyri ogwovo. Ga tehe oho cidade hugwi. Pevo ga nhi'inhi'iḡi Tupana'ga pe.

³⁶ Aerė Simāo'ga hoi Jesus'ga reka onhipavėive'ḡa pavėi.

³⁷ Ga repiagame ḡa ei ga pe:

—Cidadepeve'ḡa nhaporemō nde reka okovo novĩa, ei ḡa.

³⁸ Igwete Jesus'ga ei ḡa pe:

—Akwaha hete ji novĩa, ei ga. Emo ojipe'ipe'i pe ira'agweva'e pe po ti nhande xaho hamo. Tamombe'u ti Tupana'ga nhi'iḡa pevove'ḡa pe no, ei ga. A'ereki a'ea rehe ji ajo yvya koty, ei ga ḡa pe.

³⁹ A'ero ga imbojoapiapi ogwovo cidades pe Galilėiapeve'ḡa gwyrā rupi imombe'gwovo ḡajatykahava pype. Igwete ga anhaḡa mbojipe'ape'ai ḡa hugwi imondovouka.

Jesus'ga omoka'ė ahejagwa

(Mateus 8.1-4; Lucas 5.12-16)

⁴⁰ Aerė ga ruri Jesus'ga pyri ijajauhuve'ga. Igwete ga renypy'andurugi Jesus'ga pyri jihohēva'ero ji poko javo ga pe.

—Jesus, ei ga. Nde eremoka'ė kwaha jijagwa ji hugwi. Po nde imoka'ėpotari, a'ero po ti nde imoka'ėi nehė, ei ga Jesus'ga pe.

⁴¹ Iporia'i hete ga Jesus'ga pe. Nurā Jesus'ga jipoapyhoi opokoga ga rehe.

—Apota ji, ei ga ga pe. Eka'ė ga hugwi! ei ga a'ero jupe.

⁴² Kotihĩ ḡajagwa ika'embavi ga hugwi.

⁴³⁻⁴⁴ Igwete Jesus'ga eaḡy ga pe:

—Ehendu tuhė ti nhinhi'iḡa, ei ga. Teremombe'uuhui ti ḡa pe ndejagwa moka'ėagwera. Heregwovo kiro ejipiuka mbatera kwava'ėhara'ga pe, ei Jesus'ga ga pe. Moisésva'ea e'i po rimba'e: “Ika'ėrame pe hugwi ti pemondo mbatepyryva ikwava'ėhara'ga pe tokwava'ė ti ga Tupana'ga pe a'ero nehė,” ei ahe, ei Jesus'ga ga pe. Enhi'ĩpo'ru ti ahe a'ero. Emondo ti mbatera ikwava'ėhara'ga pe tokwaha pa ti ḡa ndejagwa moka'ėagwera, ei ga. Heregwovo kiro a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁵ Ohorame ga imombe'umbe'ui reki ojipe'ḡa pe Jesus'ga omoka'ė jijagwa ji hugwi javo. Nurā Jesus'ga ndohoa'javi cidades pe ḡandovaki. Ongae'yi me ga hoi okovo a'ero

tonhimono'ono'oğyme ġa ji rehe javo. Emo ġa ohooho reki pevo ga pyri ocidades hugwi nhaporemo.

2

Jesus'ga omopo'ã nomyiva'ea
(Mateus 9.1-8; Lucas 5.17-26)

¹ Aerē Jesus'ga jivyra'javi cidade de Cafarnaum me.

—Jesus'ga ko pevo u onga pe, ei ġa ga mombe'gwovo.

² Igwete ġa jatykai onhimongyavo ga pyri. Tegwete reki ġandupava onga pype. Tegwete ġanduva jurukwara pyri no. A'ereki ġa he'yjuhu hete ua ga pyri. Igwete Jesus'ga imombe'umbe'ui Tupana'ga nhi'iġa ġa pe.

³ Igwete ġa nomyive'ga reruri ga pyri novia. Quatro ko ġa ojopokopokoga ga rehe ga rerua.

⁴ Tegwete reki garerohohava Jesus'ga ypyvo he'yjuhuve'ġa mbytera rupi. Nurã ġa ga reruri ga rerojiupia onga arimo iperehuva'ea arimo ipe'ape'avo tujuga apopyra Jesus'ga rehei katu. Ikwara rupi ġa ga mbojyvi ga mbuhua Jesus'ga pyri a'ero gakupeupava reheve.

⁵ Hepiagame ġajikoga ojihe Jesus'ga ei nomyive'ga pe:

—Amombo ji nderekote'varuhua nde hugwi.

⁶ Gwino ġa neni upa judeus'ġa mbo'ehara'ġa – kiroki ġa ombo'embo'e ġa Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe. Jesus'ga nhi'iġa renduvame ġa ei oyvyteri pe:

⁷ “Maranuhūrame ga euhui poa?” ei ġa. “Onhimongouhu ga Tupana'ga'java'ero. A'ereki Tupana'ga jate omombo aherekote'varuhua,” ei ġa oyvyteri pe.

⁸ Kotihī Jesus'ga ikwahavi oyvyteri pe ġandeaporogita. Igwete ga ei ġa pe:

—Maranuhūrame pe ndeaporoġitate'varuhuro pejjjupa? ei ga ġa pe.

⁹ A'e ko ji ga pe ko: “Amombo ji nderekote'varuhua nde hugwi.” Emo pe ndapehepiagi aherekote'varuhua mombora. A'ero pe ndaperoviari jipopoakara, ei ga ġa pe. Po ji ei ga pe: “Epo'ã, epyhy ejikupeupava herogwovo”, a'ero po ti pe ga repiagi herohorame nehē. A'ero po ti pe jipopoakara heroviari nehē, ei ga ġa pe.

¹⁰ Tupana'ga ji mbuhuruka yvya koty, ei Jesus'ga. Gaha omomboruka ji ve aherekote'varuhua ahe hugwi, ei ga ġa pe. Amopo'ã ti ji nomyive'ga kiro a'ero nehē tapekwaha ti jipopoakara nehē. A'ero po ti pe ei nehē: “Tupana'ga ombuhuruka tuhē Jesus'ga avo yvya koty,” ei ga. Nurã ji ei kiro ga pe, ei ga.

¹¹ —Nde ve ji ei, ei Jesus'ga nomyive'ga pe. Epo'ã. Epyhy ekupeupava herogwovo enhonga pe, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Gandovaki ga po'aġatui a'ero ipyhyga okupeupava herokwava. Ga repiagame ġa nhimomby'apavi. Igwete ġa ei:

—Pyry hete ko Tupana'ga. Pyry hete ko ga. Ymyagwera jate ko nhande ndihepiagan-gavi nanongara, ei ġa ojohupe.

Jesus'ga omongo Leviva'ea ojiheva'ero
(Mateus 9.9-13; Lucas 5.27-32)

¹³ Aerē Jesus'ga hoa'javi ypihua rembeyvyri. A'ero he'yjuhuve'ġa jatykai ogwovo ga pyri. Igwete ga ġa mbo'ei Tupana'ga nhi'iġa rehe.

¹⁴ Hehemo ga hoi. Igwete ga Levi'ga repiagi. Ga ko Alfeu'ga ra'yra'ga. Itambere'ia ryrua pype Levi'ga reni. A'ereki ga omono'õ itambere'ia ipyhyga pevove'ġa hugwi tamondo ti governo pe javo. Igwete Jesus'ga ga repiagi javo ga pe.

—Herejo ji rupi nhiremimbo'eharamo, ei ga Levi'ga pe.

Igwete ga po'ami ogwovo Jesus'ga rupi garemimbo'eharamo.

¹⁵ Aerē Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa nderohoi Levi'ga rongga pe. Igwete ġa i'ui he'yjuhuve'ġa pavēi. A'ereki he'yjuhu ġa okovo Jesus'ga pyri jipi itambere'ia

mono'õhara'ğa. Gahã oko ga pyri no – kiroki ға pe ojipe'ğa e'i ite'varuhu ға javo. A'ereki ға nohendukatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera jipi.

¹⁶ Igwete Jesus'ğa i'ui ға pavëi. A'ero judeus'ğa mbo'ehara'ğa nduri no. Ga ko fariseus'ğa. Ga e'i tihendu katu pa Moisésva'ea remimbo'eagwera javo novia. A'ero ға nduri Jesus'ğa ndepiaga ға i'urame jara'ğa pavëi. Nurã ға ei Jesus'ga remimbo'ehara'ğa pe:

–Maranuhũrame Jesus'ga jihe'aruhui itambere'ia mono'õhara'ğa ndehe okote'varuhuve'ğa ndehe no i'gwovo ға pavëi, ei ға Jesus'ga remimbo'ehara'ğa pe.

¹⁷ Henduvame ғанhi'iga ojihe Jesus'ga ei javo ға pe:

–Tamombe'u katu ti pe me a'ero jijihe'ara nanongara'ğa ndehe, ei ga. Ji ko ahepo-hanohara'ga ja, ei ga. Kiroki ға e'i ojive: “Nanhitetirũi ji” – ғahã ahepo-hanohara'ga ndopokogi ға pohanoǵe'yma. Kiroki ға e'i ojive: “Nhitetirũa ji” – ғahã ahepo-hanohara'ga ға pokogi ға pohanoǵa. Na jitehe ji okote'varuhuve'ğa pokogi jijihe'a ға ndehe topohi ti ға okote'varuhua hugwi javo, ei Jesus'ga ға pe. A'ereki a'ea rehe ji ajo yvya koty tapoko ti ға javo – kiroki ға e'i ojive: “Ako te'varuhu ji. Marã po ti ji ve a'ero nehẽ?” ei ga. Ojipe'ğa pyri rui ji ajo javo – kiroki ға e'i ojive: “Jipyry hete ji,” ei Jesus'ga.

Ndo'ui ahe mbatera xanhi'ĩ Tupana'ga pe javo

(Mateus 9.14-17; Lucas 5.33-39)

¹⁸ Aerẽ ojipe'ğa nduri Jesus'ga pyri xa'e ti ga pe javo. A'ereki João Batistava'ea remimbo'ehara'ğa, amoamome ға ei ojohupe: “Ti'uyme ti mbatera xanhi'inhi'ĩ Tupana'ga pe javo,” ei ға. Fariseus'ğa na jitehe amoamome ға ei xanhi'ĩ Tupana'ga pe i'ue'yma javo. Igwete ojipe'ğa nduri Jesus'ga pyri javo ga pe.

–Ndo'ui ko João Batista'ga remimbo'ehara'ğa xanhi'ĩ Tupana'ga pe javo, ei ға. Fariseus'ğa nemimbo'ehara'ğa na jitehe ndo'ui mbatera onhi'iga ga pe. Neremimbo'ehara'ğa ki a'e te o'uo'u mbatera jipi, ei ға. Maraname nanuhũ ға ndekoi a'ero naerũ jara'ğa atyvi? ei ға Jesus'ga pe.

¹⁹ Igwete Jesus'ga ei ға pe:

–Nhiremimbo'ehara'ğa ko ға javijitehe – kiroki ға oko hẽarembirekoruama'ga pavëi, ei ga. Gapavëive'ğa ko o'u tuhẽ mbatera gworygworyvamo ga pavëi okovo ǵwaramo, ei ga ға pe. Nhiremimbo'ehara'ğa na jitehe a'ero.

²⁰ Ga ko o'u ji pavëi okovo ǵwaramo, ei Jesus'ga ға pe. Aerẽ po ti okote'varuhuve'ğa ji rerohei ға hugwi nehẽ. A'ea rupi po ti ға ndo'ui mbatera nehẽ no ovy'are'yma ǵwaramo, ei ga ға pe.

²¹ Igwete Jesus'ga ei no:

–Tamombe'u ti pe me ojipea ojo'java'ea no. Po ahe oapokatua'ja pota tapy'ynhapiryrymyana, nomonoi po ahe tapy'ynhapirapyahua ndotyryrygiva'ea itararagawera rehe imboja, ei ga. Kia pyvõ imbojarame po jiky ymyahũva'ea hugwi ityryrygame. A'ero po ijovaja'rokatui, ei Jesus'ga ға pe.

²² –Irũa tamombe'u pe me no, ei Jesus'ga. Vinho aporame ahe nonhaǵi hyruymyana pype mbiara piryrymyana pype tireko katu javo. A'ereki vinhopyahua ombotyjutyjui ovuvua, ei ga. Inhaǵame mbiara piryrymyana pype vinhopyahua vuvuvuvuri a'ero imombuga ipira otururupava jugwi. Onhimomby hete a'ero. Ombote'varuhu mbiara pira no, ei ga ға pe. Ipipyahua pype reki ahe onha vinhopyahua a'ero, ei ga ға pe.

Gwemimbo'ea pe Jesus'ga ei a'ea. A'ereki garemimombe'ua ndojihe'ari ғанamonhava'ea remimombe'uagwera rehe.

Nahanahã ti ga toko sãbado rupi, ei Jesus'ga

(Mateus 12.1-8; Lucas 6.1-5)

²³ Aerẽ judeus'ğa poravykye'yma rupi sãbado rupi Jesus'ğa hoi pea rupi ogwovo. Igwete ға hoi kopytera rupi ogwovo. Ohorame garemimbo'ehara'ğa ika'mbika'mbigi trigo i'gwovo.

²⁴ A'ero fariseus'ġa ei Jesus'ga pe:

—Ehepia ġa, ei ġa. Moisésva'ea e'i ikwatija nhande ve hako: “Sábado rupi nhande ndiaporavykyi hamo,” ei ahe, ei ġa. Maranuhūrame ġa trigo ika'mbika'mbigi sábado rupi naerū Moisésva'ea remimbo'eagwera rendukatue'yma naerū? ei ġa Jesus'ga pe.

²⁵⁻²⁶ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Tupana'ga rembikwatijarukara onhiĩ pe me novĩa Daviva'ea mombe'gwovo, ei ga. Ymyahū ko Daviva'ea hoi Tupana'ga ronga pype tenda pype hako. A'ea pype ikwava'ēhara'ġa ono pão imondovo Tupana'ga pe jipi, ei ga. Ikwava'ēhara'ġa jate po o'u a'ea hamo. “Ojipe'ġa po to'uyme hamo,” e'i ikwatijara novĩa Tupana'ga nhi'ġa mombe'gwovo, ei Jesus'ga. Igwete Daviva'ea hoi Tupana'ga ronga pype. Ahe ndogwerekoi mbatera ojive. Ahepavēiva'ea ndogwerekoi no. Nurã ty'ara ahe jukai, ei ga ġa pe. A'ero Abiatarva'ea ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuaġwamava'ea ahe imondoi akoja Daviva'ea pe to'u ti ga javo. Igwete Daviva'ea i'ui hako imondovo onhipavēiva'ea pe hako, ei Jesus'ga ġa pe. Tupana'ga nde'i reki Daviva'ea pe hako: “Pe napehendukatui nhinhi'ġa i'gwovo.” Ga nde'iahyi ahe ve, ei Jesus'ga. Oro pe, ei ga, maranuhūrame pe euhui nhiremimbo'ehara'ġa pe naerū? ei ga fariseus'ġa pe.

²⁷ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

—Tupana'ga nde'i hako: “Kiro po ti ji vyvakotyve'ġa apoi tokwaku ti ġa sábado javo.” A'ea ga nde'i, ei Jesus'ga. Nahã ga ei reki hako: “Kiro po ti ji sábado apoi ġa pe tipokapa pi ti ġa javo,” ei ga ġa pe.

²⁸ Tupana'ga ji mbuhuruka yvya koty, ei ga. Nurã jiji a'e nahanahã ti ġa toko javo. Sábado pe vehevi ji ei no nahã ti ġa toko a'ea rupi javo, ei Jesus'ga ġa pe.

3

Iponhimamava'ea

(Mateus 12.9-14; Lucas 6.6-11)

¹ Aerē Jesus'ga hoa'javi ġajatykahava pype. Pevo ga rekoi iponhimamave'ga.

² Igwete fariseus'ġa Jesus'ga repiahetei timbotegwete ga javo.

—Kiro sábado, ei ġa ojohupe. Mara'ngu po ti ga gapoa mbokatua'java nehē kiro nhandeporavykye'yma rupi? ei ġa. Gapoa mbokatua'javame po ti nhande ei ga pe: “Nerehendukatui nde Moisésva'ea remimbo'eagwera,” xa'e ti ga pe, ei ġa ojohupe.

³ Igwete Jesus'ga ei iponhimamave'ga pe:

—Epo'ã ejoa ġapytera rupi.

⁴ Jara'ġa pe Jesus'ga ei:

—Pe'ji ti ji ve. Marã po nhande rekoi nhandeporavykye'yma rupi hamo? Gara Moisésva'ea ei nhandeporavykye'yma mombe'gwovo sábado mombe'gwovo po rimba'e naerū? ei ga. E'i po ahe naerū: “Timbote'varuhu ti ojipe'ġa pe sábado rupi hamo”? A'ea po ahe ei naerū? Pe'ji katu ti ji ve a'ero, ei Jesus'ga ġa pe. “Timombyry ti ġa pe a'ea rupi hamo.” A'ea ahe ei po rimba'e? ei ga. Gara Moisésva'ea ei sábado mombe'gwovo naerū? “Tijuka ti ġa a'ea rupi hamo.” A'ea po ahe ei naerū? Pe'ji katu ti ji ve a'ero, ei ga ġa pe. “Timomanoukaryme ti ġa a'ea rupi hamo,” e po ahe? ei Jesus'ga ġa pe.

Igwete ġa nonhi'ġa'javi ga pe.

⁵ A'ero Jesus'ga ġa ndepiapavi onhimonha'ngavo. Okoveveuhu ga ġa ndehe. A'ereki ġa noangarihu ojipe'ġa porogwetyge'yma. Igwete ga ei iponhimamave'ga pe:

—Epyho epoa.

A'ero ga jipoapyhokatui. A'ereki gapoa ikatua'ja ga Jesus'ga nhi'ĩpo'rurame.

⁶ Igwete ġa ēi fariseus'ġa. Kotihĩ ġa Herodes'gareheve'ġa monhi'inhi'ġi a'ero. Igwete ġa ei:

—Maranuhū po ti nhande Jesus'ga jukaukaruhui nehē? ei ġa ojohupe.

Oho pa ahe Jesus'ga pyri

⁷ Igwete Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa nderohoi ypiahua rembe'yi pe. He'yjuhu hete ġa ua ga pyri ojigwyrā hugwi. Galilėia hugwi ġa ndupavi Judėia hugwi no Idumėia hugwi no.

⁸ Cidade de Jerusalėm hugwi ġa nduri no. Rio Jordāo kikoty aherovaja hugwi ġa nduri Jesus'ga pyri no. Cidadepyrive'ġa uhu pa no Tiropyrive'ġa Sidompyrive'ġa. A'ereki ġa ġwendu ġa imombe'urame Jesus'ga rembiapoa ahemonhimomby'ava'ea. A'ero ġa ndupavi ga pyri onhimongyavo.

⁹⁻¹⁰ Igwete ga imombimombigi karugwara he'yjuhuve'ġa hugwi. Nurā itetirūave'ġa Jesus'ga mbotymbotyvahivi tomombi ti ga ji hugwi jawo. Nurā Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Peru ti yhara ji ve. Ta'a ti ipype ġa hugwi tanhimbotymbotyvahyyme ti ġa onhimongyavo, ei ga ġa pe.

¹¹ Igwete ġa nduri jipi – kiroki ġa anhaġa opojyka ġa. Jesus'ga repiagame ġa nenypy'andurugi ga pyri o'eahyavo nde ko Tupana'ga ra'yramo jawo.

¹² A'ero ga nhi'igahyi ġa pe tanhimombe'uyme ti ġa jawo.

Jesus'ga omo'emo'ė dozeva'ea onhimoirūharamo

(Mateus 10.1-4; Lucas 6.12-16)

¹³ Aerė Jesus'ga jupiri vytyruhua rupi ogwovo. Igwete ga ġa mbuhurukari ojipyri ġwemimbotarimo.

¹⁴ Doze ko ġa, ga ġa mo'emo'ėi ojiheva'ero. (Nhimoirūhara ei ga ġa pe.) A'ero ga ei ġa pe:

—Topomondo ti imombe'gwovouka nhinhi'igā ojipe'ġa pe nehė.

¹⁵ Tambojipe'auka ti ji pe me anhaġa Diabo'gapyriva'ea ġa hugwi nehė, ei ga ġa pe.

¹⁶⁻¹⁹ Dozeve'ġa ko: Simāo'ga, Tiagova'ea, aheirū'ga Joāo'ga, Andrė'ga, Filipe'ga, Bartolomeu'ga, Mateus'ga, Tomė'ga, Tiago'ga – kiroki ga Alfeu'ga ra'yra'ga – Tadeu'ga, Simāo Zelote'ga, Judas Iscariotes'ga – ga ko aerė omondouka Jesus'ga ga'arōe'ŷve'ġa po pe ga pyhygauka. Gahā Jesus'ga omo'emo'ė ġwemimbo'eharamo dozeve'ġa. Ojipea Jesus'ga ono Simāo'ga rehe. Pedro Jesus'ga ono ga rehe. Tiagova'ea ko Zebedeu'ga ra'yrava'ea Joāo'ga pavėi. Ojipea Jesus'ga ono ġa ndehe ġanderaramo Boanerges. Boanerges pe nhande ei: Ga ko tupanaraġa ja.

Belzebu'ga opojyka Jesus'ga, e'i tehe ahe

(Mateus 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)

²⁰ Igwete Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa nderohoi onga pe. Kiro he'yjuhuve'ġa jatykai ġa pyri a'ero. Ndo'uukari ġa mbatera Jesus'ga pe u'ua ġa pyri.

²¹ Ikwahavame Jesus'ga re'yja'ġa hoi ga pyri. Igwete ġa ei:

—Tipyhy ti Jesus'ga rerogwovo ġa hugwi. A'ereki ga'akaġa mbipehu kiro ovuhu, e'i tehe ġa Jesus'ga pe.

²² Igwete judeus'ġa mbo'ehara'ġa ei – kiroki ġa u Jerusalėm hugwi – igwete ġa ei ojohupe:

—Belzebu'ga opojyka Jesus'ga ojive, e'i tehe ġa. Nurā Jesus'ga ombojipe'auka anhaġa ġa hugwi, ei ġa. A'ereki Belzebu'ga anhaġa ruvihavuhuro. A'ero ga anhaġa mbojipe'aukari Jesus'ga pe, e'i tehe ġa ojohupe.

Satanās'ga pe ġa ei Belzebu'ga. Diabo'ga ei ġa ga pe no.

²³ A'ero Jesus'ga ġa mbuhurukari ojipyri judeus'ġa mbo'ehara'ġa. Igwete ga imombe'umbe'ui ojo'java'ea ġa pe.

—Mbipehu reki pendeaporogita, ei ga ġa pe. Satanās'ga ndajipojykai tuhė jihi. Satanās'ga ġa pojykarame ojive nombojipe'aukari ġa pe ojipyriva'ea. A'ereki ga nombojogwayvayvari reki ojiheve'ġa, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁴ Tamombe'u ti ojo'java'ea pe me a'ero, ei ga. Po ġagwyripeve'ġa ojogwayvayva hete, a'ero po ġa nhombojipe'apavi ojohugwi.

²⁵ Po ongapypeve'ğa ojogwayvayva, a'ero po ға nhombojipe'apavi ojohugwi no.

²⁶ Po Satanás'ga ojipyri'ea mbojogwayvayva hamo, a'ero po gapyri'ea nhombojipe'apavi ojohugwi, ei ga. A'ero po Satanás'ga ndogwerekoa'javi ojiheve'ğa. Ndokoa'javi po ga huvihavamo a'ero, ei Jesus'ga ға pe. Na rüi reki Satanás'ga rekoi, a'e ji, ei ga. Ga nombojogwayvayvari ojipyri'ea. Ga rüi reki ombojipe'auka ji ve anhağa ojipe'ğa hugwi a'ero, ei ga ға pe.

²⁷ Igwete Jesus'ga ei no:

—Ojipe'ğa ndoki ipopoakave'ga rongga pype gambatera rerogwovo ga hugwi. Gahoheve'ga jate oki ipype opopoakahetero ғwaramo. Igwete ga ga kwana'ei gambatera ipe'avo herogwovo ga hugwi, ei ga ға pe.

Nahã Jesus'ga ei ға pe jihi ko Satanás'ga hohe gapyri'ea mbojipe'avo javo.

²⁸⁻³⁰ Igwete ga ei ға pe:

—“Anhağa opojyka ga ojive,” pe'euhu tehe pe ji ve, ei ga javo ға pe. Nurã ti ji ei pe me imombe'ukatuavo: Tupana'ga po ti omombo pa ahe hugwi aherekote'varuhuparavuhua. Ombotegwetea vehevi po ti Tupana'ga omombo pa ahe hugwi, ei ga. Emo gwa'uva mbotegwetea po ti Tupana'ga nomombori tuhẽ ahe hugwi. A'ea ndojihya'javi ahe hugwi avuirama, ei ga ға pe.

Jesus'ga re'yjava'ea

(Mateus 12.46-50; Lucas 8.19-21)

³¹⁻³² Kiro ға vahemi a'ero Jesus'ga yhẽa gareki'ya'ğa pavẽi. Okari pe ға pytai o'ama. A'ereki he'yjuhuve'ğa u ga pyri oapyapyga. Igwete Jesus'ga re'yja'ğa imondoï onhi'ğa ga pe tuhu ti ga ore pyri javo. A'ero ға imombe'ui ga pe:

—Jesus, okari pe ға ndekoi neyhẽa neirũ'ğa pavẽi. “Tuhu ga ore pyri,” ei ға nde ve, ei ға ga pe.

³³ Igwete Jesus'ga ei ға pe:

—Marãve'ğa pe ji ei naerũ nhy'ğa nhyrũ'ğa?

³⁴ Gweroapyve'ğa ndepiagame ga ei ға pe a'ero:

—Agwa reki ға nhy'ğa nhyrũ'ğa, ei ga.

³⁵ Kiroki ға oko Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe – ға pe ji ei nhyrũ'ğa nhirendyra'ğa. Nhy'ğa a'e ji ға pe, ei Jesus'ga ға pe.

4

Ha'ynha mohãihara'ga

(Mateus 13.1-9; Lucas 8.4-8)

¹ Aerẽ Jesus'ga ға mbo'ea'javi ypihua rembe'yi pe. He'yjuhu ға ojatykavo ga pyri yembe'yi pe onhimongyavo. Nurã ga avi yhara pype oina imoanha'ndiavouka tohendu pa ti ға nhinhi'ğa javo.

² Igwete ga ға mbo'ea'javi imombe'gwombe'gwovo ojo'java'ea ға pe.

³ —Pehendu ti, ei ga. Imohãihara'ga gweroho ha'ynha ko pe imohaina ityma, ei ga.

⁴ Imohãirame mokonhete indurugi pea rembeyvya rupi. Igwete gwyrãia ruri imokokona jupava, ei ga imombe'gwovo ға pe.

⁵ —Jara onduru yja rehe, ei ga. Xunhi reki yja ita arimo. Kotihĩ henhunhamo a'ero novã. A'ereki nianami yja.

⁶ Emo kwarahyahivame ombokai imonhymbava hohova. Garemity'mbia ipavi a'ero onhimomiranama'jave'yma. A'ereki hapoa ndokihetei yvya pype, ei ga imombe'gwovo.

⁷ —Jara onduru nhungwava ra'ynha pyteri pe hatãiva'ea ra'ynha pyteri pe. Igwete ga'apoa ha'ynha henhunhamo nhungwava ra'ynha pavẽi. Igwete nhungwava nhambyguhui garemityma herekovo imonhimomboakare'yma. Igwete ndi'ai upa, ei ga ға pe.

⁸ –Jara reki onduru vyvkatua rehe. A'ea henhunhamo onhimomboaka gworyvamo. O'arame he'ye'yi ha'ynha trinta ahara pype. Jara pype koji'i tehe ha'ynha sessenta. Jara pype ha'ynha he'yjuhuro cem ipype, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

⁹ Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero, ei ga ġa pe.

Jesus'ga omombe'u moroġita
(Mateus 13.10-23; Lucas 8.9-15)

¹⁰ Garenduhara'ġa horame ga hugwi gapavēive'ġa nhi'iġi ga pe dozeve'ġa pavēi. Igwete ġa ei ga pe:

–Gara pe nde ei poro moroġita mombe'gwovo ore ve? ei ġa. A'ereki ore ndorokwahavi a'ea, ei ġa ga pe.

¹¹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

–Amombe'u katu ji kiro pe me. A'ereki Tupana'ga opota penembikwahava, ei Jesus'ga ġa pe. Okwahavuka ga pe me onhimiva'ea nahā po ti ji rekoi ojiheve'ġa nduvihavamo nehē javo, ei ga ġa pe. Pe me jate ga okwahavuka nanongara. Ga ki a'e te – kiroki ġa ndokoi gareheva'ero – ġa pe ji amombe'u ojo'java'ea ikwahavukare'yma ġa pe, ei ga ġa pe.

¹² Ojo'java'ea ji amombe'u ġa pe a'ero
“tonhimombaragwahavyme ti ġa hepiepiagame.
Tokwahavyme ti ġa henduenduvame.

A'ereki ġa ndogwerojijyipotari gweaporoġita.

Nomomborukapotari ġa Tupana'ga pe okote'varuhua”, ei ga ġa pe.

¹³ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

–Ndapekwahavi pe ji imombe'urame pe me garemitymagwera? Marā po ti pe ikwahapavi ojo'java'ea naerū? ei ga.

¹⁴ Tamombe'u katu ti kiro itymagwera pe me a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

–Kiroki ga omombe'u Tupana'ga – ga ko ha'ynha mohāihara'ga ja, ei ga.

¹⁵ Mokonhete'i ha'ynha onduru pehea rembeyvyri. Igwete gwyrā'ia imokokombavi ha'ynha imohāirame, ei ga. Na jitehe ojipe'ġa henduvame Tupana'ga mombe'ua Satanās'ga imoka'nhymbavi a'ea ġa hugwi, ei ga imombe'gwovo ġa pe.

¹⁶ –Jara ha'ynha onduru yja rehe ita arimo. Nurā ġwenhunhame kotihī nonhimomiranami, ei ga. Na jitehe ojipe'ġa henduvi Tupana'ga mombe'ua kotihī gworygworyvamo hehe novīa.

¹⁷ Gwendu katu na'ē ġa gamombe'ua novīa. Aerē ojipe'ġa imbohahyukari ġa pe ġa ndekoro ġwaramo Tupana'ga mombe'ua rupi, ei ga. Hahyrame ġa pe ġa nonhimomiranama'javi a'ero kotihī opohia Tupana'ga mombe'ua hugwi. A'ereki gamombe'ua ndokikatui ġayvyteri pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

¹⁸ –Jara onduru nhungwava ra'ynha pyteri pe hatīava'ea ra'ynha pyteri pe – a'ea oambyguhu garemityma imonhimomboakare'yma, ei ga. Na jitehe ojipe'ġa henduna'ēi Tupana'ga mombe'ua novīa.

¹⁹ Aerē ġapy'a rekotehei. A'ereki ġa nhaġataruhu ojihe marā po ti ji ve nehē javo, ei ga. Igwete ġa nhimoandyandyi itambere'ia potaruhuavo a'ea po ti ji mbohoryhetei nehē javo tehe. Igwete ġa ipotaparavuhui mbatera, ei ga. Hatīava'ea oamby imohāihara'ga remityma. A'ero ndi'ai, ei ga. Na jitehe ġanemimbotaruhua nohenduva'javukari ġa pe Tupana'ga mombe'ua. A'ero ġa ndokoi gamombe'ua rupi okokatue'yma ojipe'ġa pe japoe'yma pyryva'ea, ei ga imombe'gwovo ġa pe.

²⁰ –Jara onduru vyvkatua rehe ġwenhukaturo gworygworyvamo, ei ga. Na jitehe jara'ġa henduvi Tupana'ga mombe'ua herovia tuhē okokatuavo, ei ga. Jara'ġa oapo hete pyryva'ea a'ero. Jara'ġa koji'i ġa oapo pyryva'ea. Jara'ġa koji'iete'i ġa oapoapo pyryheteva'ea jipi okokatuavo, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

A lamparina
(Lucas 8.16-18)

²¹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

—Herurame lamparina oki pe po ahe ndohovapygi hyrua pyvõ. Ahe nomondoi onhinongava gwyri pe cama gwyri pe. Ahe gweru imondovo pyte'mbia rehe imohina tamomytu'emba nhande ve javo, ei ga.

²² Na jitehe Tupana'ga ġwenotĩ na'ẽ ġwemimbo'eagwera tamomytu'emba ti ġa'akaġi pe aerẽ nehẽ javo, ei ga.

²³ Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero, ei ga ġa pe.

²⁴ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

—Henduvame nhinhi'igã pehendu katu ti a'ero, ei ga. Po ti xunhi pe henduvi nhinhi'igã, a'ero po ti xunhi pe ikwahavi nehẽ. Po ti pe hendukatui nehẽ, a'ero po ti pe ikwahahetei nehẽ. Koji'i po ti Tupana'ga pe mbo'ea'javi a'ero nehẽ no, ei ga.

²⁵ Po ti pe ikwahavi nhinhi'igã rendukatuavo nehẽ, a'ero po ti pe ikwahahetei nehẽ, ei ga. Po ti xunhi pe ikwahavi nhinhi'igã hendupotare'yma, a'ea vehevi po ti Tupana'ga imoka'nhybavukari pe me nehẽ, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Ha'ynha henhui onhimomboaka

²⁶ Igwete Jesus'ga ei no:

—Ojipea tamombe'u pe me ojo'java'ea tapekwaha hete ti Tupana'gareheve'ġa jiko-heteaġwama ga rehe. A'ereki Tupana'ga hete ġa mbojikojikogukari ojihe jipi ġanduvihavamo. Na ja a'ero, ei ga. Ha'ynha mohãihara'ga omohãi ha'ynha vyvo.

²⁷ He'yi ga kiri henhunhame ogwovo hepiaga. Igwete garemityma nhimomboakari. “Marã po nhiremityma renhunhamo onhimomboaka a'ero?” ei ga jupe ikwahave'yma, ei ga.

²⁸ A'ereki a'ea tehe henhui ohema vyva hugwi. Aerẽ nhimomboakari oharamo. Aerẽ itiniġi, ei Jesus'ga.

²⁹ A'ero ga ġa mondoukari imondohondohogauka haimbeva'ea pyvõ foice pyvõ. A'ereki oho japiavo imondohokava, ei Jesus'ga ġa pe imombe'gwovo.

Mostarda ra'ynha
(Mateus 13.31-32, 35; Lucas 13.18-19)

³⁰ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

—Marãva'ea ti ji imombe'ui kiro pe me ojo'java'ea tapekwaha ti Tupana'gareheve'ġa nde'yjuhuaġwama? ei ga. A'ereki jypy ġa ndahe'yi. Aerẽ reki ġa nde'yjuhuro – kiroki ġa e'i: “Tupana'ga ko nhanderuvihavamo”, ei Jesus'ga ġa pe. Na ja a'ero, ei ga.

³¹ Otỹ ga mostarda ra'ynha, ei ga. Xunhiete'i ko nanongara ra'ynha jara gwyre'i pa.

³² Itymirẽ reki onhimomboaka hete huvihavuhuro oji'java'ea hohe pa, ei ga. Huvihavuhu hakã oja'oja'oga. Nurã gwyrã'ia turi japovo gwaityga hakã rehe upa i'aġi pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

³³ Nanongara ga imombe'umbe'ui he'yjuhuve'ġa pe ojo'java'ea mombe'gwovo. Ga ikwahavame koji'i ga imombe'ui ġa pe a'ero.

³⁴ Ojo'java'ea jate ga omombe'umbe'u he'yjuhuve'ġa pe ġa mbo'erame Tupana'ga nhi'igã rehe. Emo ġandovakie'ỹ ga imombe'ukatupavi ġwemimbo'ehara'ġa pe tokwaha tuhẽ ġa javo.

Jesus'ga omombi vyruhua
(Mateus 8.23-27; Lucas 8.22-25)

³⁵ Ka'arugame Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Xaho ti aherovai.

³⁶ Igwete ġa hoi he'yjuhuve'ġa hugwi. Jesus'ga oapy oina yhara pype. Igwete ġa ga rerohei ypihua aherovai. Ojipe'ġa oho oyhara pype ġa ndupi no.

³⁷ Ga horame turi yvyruhua. Yvyturanuhũa ombo'ambo'a typepemuhũa yhara pype. Kiro tynahẽ ġwerĩ yhara a'ero.

³⁸ Jesus'ga oki reki yhara revira rehe oakaga noġa aheakaga jikokava rehe. Igwete ġa ga moma'ẽi javo ga pe.

—Jesus, kiro nhande hoi ypy pe, ei ġa. Nane'aġataruhui nde nhandepapava rehe naerũ? ei ġa ga pe.

³⁹ Igwete ga ma'ẽi onhi'iġahyavo yvytua pe. Igwete ga ei ypiahua pe:

—Epi! ei ga. Tanetymyi ti.

A'ero ipigi yvytua. Notymynha'javi.

⁴⁰ Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Maraname pe kyhyjiuhui? ei ga. Ndapejikogi ve tuhẽ pe ji rehe naerũ? ei ga ġa pe.

⁴¹ Igwete ġa nhimomby'ahetei a'ero javo ojohupe:

—Marã te ga rekoi naerũ? Yvytua vehevi re po ġwendu katu ganhi'iġa ypiahua pavẽi, ei ġa javo ojohupe.

5

Jesus'ga ombojipe'a anhaġa ahe hugwi (Mateus 8.28-34; Lucas 8.26-39)

¹ Igwete Jesus'ġa vahemi ypiahua aherovai Gerasapeve'ġa gwyri pe.

² Jesus'ġa ěrame ga ruri – kiroki ga anhaġa opojoyka ga ojive.

³⁻⁴ Itaruvihavuhua kwaruhua pyteri pe ga u jipi aheryvya pyteri pe. Okwaokwa ġa ga itanhuramuhũa pyvõ novĩa. Igwete ga imondohondohogi opoa hugwi opya hugwi ikaikavo. Nurã ġa ndokwara'javi ga a'ero itanhuramuhũa pyvõ. Ndipopoakari ġa ga monhyromo.

⁵ Arimo ypytunimo na jitehe ga rahẽrahemamo jipi aheryvy pe yvytyruhua rehe. Ojikytykyti ga ita pyvõ herokwarokwavame ojihe. A'ereki anhaġa opojoyka ga ojive.

⁶ Jesus'ga repiagame irupe kiro ga ruri onhana itaruvihavuhua kwaruhua pytera hugwi ga rovatiamo. Igwete ga renypy'andurugi Jesus'ga pyri nderuvihavuhu nde javo.

⁷⁻⁸ Igwete Jesus'ga ei anhaġa pe:

—Ejipe'a ga hugwi.

Igwete ga hapukajahivi.

—Tajivavykyi ti, Jesus, ei ga. Nde ko Tupana'ga ra'yramo huvihavuhu'ġahoheve'ga ra'yramo. Ere ti Tupana'ga renoina tahahyyme ti ji ve, ei ga ga pe.

⁹ —Gara nderera? ei Jesus'ga ga pe.

—He'yjuhu, ei ga. Poro ko jirera, ei ga.

A'ereki he'yjuhuva'ea anhaġa opojoyka ga.

¹⁰ Igwete i'ehetei Jesus'ga pe:

—Toremondoukari ti irupe avo hugwi, e'i ga pe.

¹¹ Pevo tuvi ojipe'ġa nenymbava porcos i'gwovo yvytyruhua pyri. He'yjuhu hete onhimongyavo.

¹² Igwete anhaġa ei Jesus'ga pe:

—Ore mondouka ti porcos pyri toropojoyka ti a'ea orojive, e'i anhaġa ga pe.

¹³ —Hepejigwovo a'ero, ei Jesus'ga jupe.

Igwete anhaġa jipe'ai ġwembipojoykahara'ga hugwi ogwoogwovo porcos ipojoykavo. He'yjuhu ranuhũ porcos dois mil. Igwete anhaġa opojoykaramo porcos inhainhani ogwovo ojoyva yvyty'ramuhũa rupi opoa ypiahua pype otypyvyvyvya.

¹⁴ Igwete porcos repiakatuhara'ġa nhani ogwovo timombe'u javo. Igwete ġa imombe'umbe'ui porcos typyvygagwera cidadepeve'ġa pe cidadekotyive'ġa pe no. A'ero ġa nduġanduri torohepia katu javo.

¹⁵ Urame Jesus'ga pyri ġa akoja'ga repiagi anhaġa rembipojykaagwera'ga. Ipikatu ga kiro oina. Gweaporoġita katu reki ga a'ero no. Ga repiagame ġa kyhyji Jesus'ga popoakara hugwi.

¹⁶ Kiroki ġa gwepia tuhē anhaġa mondoagwera – kiro ġa ei imombe'gwovo ġa pe:

–Jesus'ga ombojipe'a ga hugwi anhaġa mondovouka porcos pyri a'ea pojykauka, ei ġa. Igwete porcos inhainhambavi ogwovo y pe otypyvyvyvya, ei ġa imombe'gwovo ġa pe.

¹⁷ Igwete ġa epavi Jesus'ga pe:

–Heregwovo oregwyrā hugwi! ei ġa jawo ga pe.

¹⁸ Jesus'ga avame yhara pype kiro anhaġa rembipojykaagwera'ga ehetei ga pe:

–Kiro ji hoi nde rupi nde rerekovo.

¹⁹ –Ndorogwerohoi ji ji rupi, ei Jesus'ga ga pe. Heregwovo enhonga pe. Ere ti eje'yja'ġa pe: “Tupana'ga pyry hete ji ve,” ere ti ġa pe. “Nahanahā ga imombyryvi ji ve ji porogwetyga,” ere ti imombe'gwovo ġa pe, ei Jesus'ga ga pe.

²⁰ Igwete ga hoi Dez Cidades pe imombe'gwombe'gwovo ġa pe.

–Jesus'ga pyry hete ji ve, ei ga ġa pe. Ombojipe'a ga anhaġa mondovouka ji hugwi. Nahā ga imombyryvi ji ve, ei ga ġa pe.

Igwete ġa nhimomby'apavi ganhi'iġa renduva.

Jairova'ea ra'yrava'ea

(Mateus 9.18-19; Lucas 8.40-42)

²¹ Igwete Jesus'ġa hero'yahava'javi yhara herojivya. Ypiahua rembe'yi pe ga rekoi. Igwete he'yjuhuve'ġa jatykai ga pyri.

²² Igwete ga ruri Jairo'ga. Ga ko huvihavamo oko judeus'ġa jatykahava pype. Jesus'ga repiagame ga ruri ġwenypy'anduruga ga pyri jihoheva'ero ji poko jawo ga pe.

²³ –Omano ġwerī jira'yrahēa, ei ga Jesus'ga pe. Herejo ji rupi epokoga hēa rehe tomanoyme ti hēa, ei Jairo'ga ga pe.

²⁴ Igwete Jesus'ga hoi ga rupi. He'yjuhuve'ġa oho Jesus'ga rupi no ga mbotymbotyvahiva.

Gwypova'ea opoko Jesus'ga pira rehe

(Mateus 9.20-22; Lucas 8.43-48)

²⁵ Ga horame kiro ojipehēa hoi Jesus'ga reviri opokoga gapira rehe topi ti nhitetirūa ji hugwi jawo. A'ereki hēa gwyporo. He'yjuhu doze kwara hēatetirūa rehe.

²⁶ He'yjuhu hēapohanohara'ġa novīa. Igwete hēa pohanogame hahyhetero hēa pe. Omondo pa hēa oitambere'ia ġa pe novīa. Emo ndopigi hēa hugwi. Igwaigwavete hēa tetirūahetero.

²⁷⁻²⁸ Igwete ġa Jesus'ga mombe'urame hēa ei oyvyteri pe: “Po ti ji pokogi gapira rehe vehevi nehē, a'ero po ti ipigi ji hugwi nehē,” ei hēa oyvyteri pe jawo. Kiro hēa hoi Jesus'ga reviri a'ero he'yjuhuve'ġa pytera rupi opokoga Jesus'ga pira rehe.

²⁹ Kotihī hēa ndagwypora'javi. A'ea hēa ikwahavi oyvyteri pe.

³⁰ Igwete Jesus'ga pyryrymi he'yjuhuve'ġa koty jawo ġa pe. A'ereki ga okwahavipe popoakara hoa ġa ndehe.

–Ma'ġa opoko jipira rehe ra'e? ei ga ġa pe.

³¹ Igwete garemimbo'ehara'ġa ei ga pe:

–Avi nde erehepia pa ġa enhimbotymbotyvahiva, ei ġa. Maraname nde euhui naerū: “Ma'ġa opoko ji rehe ra'e?” ei ġa ga pe.

³² Emo Jesus'ga oharekoreko ġa ndehe tahepia tuhē jawo.

³³ Hēa okwaha Jesus'ga rembiapoa ojive. A'ero hēa ruri okyhyjiavo ohyhyipava. Ojovapyvo hēa rekoi Jesus'ga pyri onhimombe'upava ga pe.

³⁴ Igwete ga ei hēa pe:

—Kui'i, nde erejiko ji rehe. Nurã ipigi nde hugwi, ei ga. Enoğatu ti epy'a egwovo, ei ga. Momina tuhẽ nde hugwi netetirũa, ei ga hẽa pe.

Jesus'ga ombogwera Jairova'ea ra'yrava'ea
(*Mateus 9.23-26; Lucas 8.49-56*)

³⁵ Jesus'ga nhi'iğame kiro ġa nduri Jairo'ga rongapypeve'ğa. Igwete ġa ei Jairo'ga pe:
—Omano jipe ndera'yrava'ea, ei ġa imombe'gwovo ga pe. Tererura'javi ahembo'ehara'ga a'ero, ei ġa Jairo'ga pe.

³⁶ Jesus'ga ombogwavete reki ġanhi'iğa. Igwete ga ei Jairo'ga pe:

—Teremomyi ti epy'a. Ejiko hete ji rehe, ei Jesus'ga ga pe.

³⁷ Igwete Jesus'ga ġa nderohoi ojupi Pedro'ga João'ga no Tiagova'ea no – kiroki ahe João'ga reki'yramo. Jara'ğa ga nomondoukari ojupi.

³⁸ Igwete ga Pedro'ğa nderohoi ġa nderovahema Jairo'ga rongga pe. A'ero Jesus'ga henduvi ġajehe'oranuhũa. A'ereki hahyahi ġajehe'oa hẽamanoa rehe.

³⁹ Igwete ga hoi onga pe javo ġa pe.

—Maranuhũrame pe nanuhũ pejehe'gwoe'gwovo pejjupa? ei Jesus'ga ġa pe. Tayrihẽa nomanoi. Hẽa oki reki upa, ei ga ġa pe.

A'ereki ga okwaha hẽambogweravağwama.

⁴⁰ Igwete ġa ga jai omano tuhẽ ahe javo. A'ero ga ġa mo'emo'embavi onga hugwi. Igwete ga ġa nderohoi okipe tayrihẽa ruva'ga hẽayhẽa no. Pedro'ğa ga gweroho hẽanongava pype no.

⁴¹ Igwete ga hẽa popyhygi javo hẽa pe.

—Talitá cumi! ei ga. (A'ea ko: “Kui'i, epo'ã!”)

⁴² Kotihĩ hẽa po'ami a'ero okovo. Doze kwara hẽa rehe. Igwete ġa nhimomby'ahetei hẽa repiaga.

⁴³ Igwete Jesus'ga ehetei ġa pe:

—Tapemombe'ui ti nhiremimbogweravahẽa, ei ga. Pemondo ti kiro mbatera hẽa pe to'u hẽa, ei ga ġa pe.

6

Nazaré pe ahe ndojikogi Jesus'ga rehe
(*Mateus 13.53-58; Lucas 4.16-30*)

¹ Aerẽ Jesus'ga hoi pea hugwi ġwemimbo'ehara'ğa pavẽi. Igwete ġa hoi cidade de Nazaré pe – perope Jesus'ga onhimomboaka.

² Judeus'ga poravykye'yma rupi sábado rupi ga hoi ġajatykahava pype pevove'ğa mbo'eavo Tupana'ga nhi'iğa rehe. Igwete ġa nhimomby'ai ġanhi'iğa renduva onhimongyavo. A'ero ġa ei ojohupe:

—Marã akoja'ga ikwahavuhui nanongara naerũ? ei ġa. Ma'ğa ombo'e ga? A'ereki ahemonhimomby'ava'ea ga oapoapouhu, ei ġa ojohupe.

³ Ga ko onga apohara'ga rũi naerũ Mariahẽa ra'ya'ga? ei ġa. Tikwaha tuhẽ nhande gareki'ya'ğa Tiago'ga José'ga no Judas'ga Simão'ga. Garendyra'ğa ko oko avo nhande pyri no, ei ġa ojohupe.

Igwete ġa nhimonha'ngai okoe'yma ga rehe tihenduva'javyme ga javo.

⁴ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Ojipe'ğa gwyripeve'ğa omondo gweaporoğita imohina Tupana'ga nhi'iğa mombe'uhara'ga rehe, ei ga. Gagwyripeve'ğa jate nomondoi imohina ga rehe. Gare'yja'ğa nomondoi imohina ga rehe no. Garongapypeve'ğa nomondoi imohina ga rehe no, ei ga ġa pe.

⁵ Igwete Jesus'ga ndoapoi gwerevi ahemonhimomby'ava'ea pevo. A'ereki ġa ndojikogi ga rehe. Mokonheteve'ğa ndehe jate ga pokogi imombiga ġatetirũa ġa hugwi.

⁶ Igwete ga nhimomby'ai ġa jikoge'yma ġwaramo ojihe.

*Jesus'ga remimbo'eharava'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iga
(Mateus 10.5-15; Lucas 9.1-6)*

Igwete Jesus'ga imbojoapiapi ogwovo cidades pe pevove'ga mbo'eavo.

⁷ Igwete ga gwemimbo'ehara'ga mbuhurukari ojipyri dozeve'ga. Igwete ga ei ga pe:

–Topomondomondo ti kiro ojipe'ga cidades pe, ei ga. Mokokokōi ti pejogweroho imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga ga pe. Ape'akwahavuka ti ji pe me anhağa ga hugwi nehē, ei ga ga pe.

⁸ Pepojate ti toho kiro pea rupi. Taperohoi ti pāo itambere'ia reheve, ei ga. Taperohoi ti sacola no. Pejijihokava jate ti peroho, ei ga ga pe.

⁹ Pemongi ti sandálias. Taperohoi ti ojipea tapy'ynhapira, ei ga ga pe.

¹⁰ Igwete ga ei no:

–Pe vahemame cidade pe po ti ojipe'ga ei pe me nehē: “Hepejijo pejipytavo nhironga pe,” e po ti ga pe me nehē. Pejogweroho ti ga pyri pejjupa a'ero, ei Jesus'ga ga pe. Tapejjijijiyi ti ojipe'ga nonga pe, ei ga. Ga pyri jate ti peju. Aerē ti pea hugwi pe hoi cidade hugwi a'ero pejogwerogwovo nehē, ei Jesus'ga ga pe.

¹¹ Po ti pevove'ga napembuhurukari ojipyri hendupotare'yma penhi'iga a'ero po ti pe hojipei pea hugwi nehē, ei ga. Pehorame ti pemonduru otimbuguhua pejjipya hugwi toropohi ti pe hugwi javo ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Peko te'varuhu pe hendupotare'yma Tupana'ga nhi'iga,” pe'ji ti ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Nahā Jesus'ga dozeve'ga mondomondoukari ojipe'ga pyri. Igwete ga hoi imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga ga pe. Igwete ga ei ga pe:

–Perojijyi ti pejeaporogita pejjipohia pejikote'varuhua hugwi, ei ga ga pe.

¹³ Igwete dozeve'ga imbojipe'ape'ai anhağa Diabo'gapyriva'ea ojipe'ga hugwi. Igwete ga imongyi ikava he'yjuhuve'ga akağa rehe imombiga gatetirūa ga hugwi.

João Batistava'ea omano

(Mateus 14.1-12; Lucas 9.7-9)

¹⁴ Igwete pevove'ga Jesus'ga mombe'umbe'ui. A'ero ga henduvi gānhi'iga Herodes'ga gānduvihavuhu'ga. Ojipe'ga e'i tehe Jesus'ga mombe'gwovo:

–Ga ko João Batista'ga reki, e'i tehe ga. Okwera po ga kiro oyvya hugwi. Nurā po ga japohetei ahemonhimomby'ava'ea naerū, e'i tehe ga.

¹⁵ Ojipe'ga e'i tehe:

–Jesus'ga po Elias'ga ura'java.

Ojipe'ga:

–Ga po Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo oko ahe ja – kiroki ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iga ojopy'rovo hako, e'i tehe ga.

¹⁶ Igwete Herodes'ga henduvi gānhi'iga Jesus'ga rehe. Igwete ga etehei:

–Ga ko João Batista'ga tuhē. Akamomboruka ji ga ikwehe novīa. Kiro ga kwerava'javi reki, e'i tehe ga.

¹⁷⁻¹⁹ Nahā Herodes'ga ahe akamomborukari raikwehe. Herodiashēa rehe ga ahe pyhygukari ahe mongiuca cadeia pype. Hehā ko Filipe'ga rembirekohēa na'ē Herodes'ga reki'yra'ga rembirekohēa. Aerē Herodes'ga hēa rerekoi reki.

Igwete João Batistava'ea ei Herodes'ga pe jipi: “Maranuhūrame nde eirū'ga rembirekohēa rerekoi? Na rūi ko ahe rekoi,” ei ahe ga pe jipi.

Nurā Herodiashēa rehe Herodes'ga ahe pyhygukari ahe apytīuka ahe mongiuca cadeia pype. A'ereki hēa onhimboahi ahe ve tajukauka ti ga javo novīa.

²⁰ Emo Herodes'ga ahe a'ngui na'ē. Ga ndojukaukapotari ahe. A'ereki ga okyhyji ikwahava Joāova'ea rekokatua. Okwaha ga Joāova'ea pyryhetea ahe rekoro gwaramo Tupana'ga rehe. Nurā Herodes'ga ahe a'ngui. Joāova'ea nhi'inh'i'igame ga pe oko tehe gapy'a novīa. Emo ga gwendu pota Joāova'ea nhi'iga novīa.

²¹ Aerē o'aragwera rehe Herodes'ga japoī toryva omoirūhara'ġa pe soldados'ġa nduvi-havuhu'ġa pe no imbateheteve'ġa pe no – kiroki ġa u gagwryi pe Galilēia pe. A'ea rupi Herodiashēa jirokwari João Batistava'ea rehe ahe jukauka.

²² Hēara'yrahēa tehe oho Herodes'ga pyri ojirokyavo ġapyteri pe. Igwete ġa nhi-mohēhetei kujahēa rehe Herodes'ga gapavēive'ġa pavēi. A'ero ga ei hēa pe:

–Gara nde erepota imondoa ejive? Tamondo ti nde ve, ei ga hēa pe.

²³ Tupana'ga henduvame nhirembi'ea ji ei nde ve: Tamondo pa tuhē ti nde ve neremimbotarimova'ea javoji. Nhimbatera ti tamondojija'ro vehevi nde ve javoji, ei ga hēa pe.

²⁴ A'ero hēa hoi imombe'gwovo oyhēa pe.

–Gara re po ji aru ga hugwi nehē? ei hēa hēa pe.

–João Batista'ga akaġa pe ere, ei hēayhēa hēa pe.

²⁵ Kotihī hēa jivyri nhandaīpe ogwovo javo Herodes'ga pe.

–Apota ji João Batista'ga akaġa, ei hēa, kiroġwe nhaembeva pype, ei hēa ga pe.

²⁶ Henduvame hēanhi'iġa Herodes'ga rekoveveuhuhetei a'ero. A'ereki ga ndo-jukaukapotari João'va'ea novīa. Emo ga e'i jipe reki Tupana'ga ġwendu nhirembi'ea javo. Gapavēive'ġa ġwendu ganhi'iġa no ga erame hēa pe tamondo tuhē ti nde ve javo. Nurā ga nde'ia'uva'javi kiro hēa pe: “Namondoa'javi ji nde ve.”

²⁷ Nurā ga soldado'ga mondoukari cadeia pype togweru ti ga João'ga akaġa javo.

²⁸ Igwete soldado'ga hoi ahe akamomboā cadeia pype aheakaġa rerua nhaembeva pype. Igwete ga imondoi kujahēa po pe hēa herohoi oyhēa pe heroviaruka hēa pe João'va'ea jukaagwera.

²⁹ Nahā Herodes'ga ahe akamomborukari raikwehe. Ikwahavame João'va'ea remimbo'ehara'ġa hoi ahera'oa pyhyga herogwovo inoġa ityma raikwehe.

Jesus'ga ombohe'yi mbatera cinco milva'ea pe

(Mateus 14.13-21; Lucas 9.10-17; João 6.1-14)

³⁰ Aerē dozeve'ġa jivyri Jesus'ga pyri a'ero – ġahā Jesus'ga omondomondouka Tupana'ga nhi'iġa mombe'uuka. Ojivyrāme ġa imombe'upavi Jesus'ga pe ġwemimbo'eagwera. Gatetirūa mombigagwera ġa omombe'u ga pe no.

–Orombojipe'a ore anhaġa ġa hugwi, ei ġa imombe'gwovo ga pe no.

³¹ A'ea rupi he'yjuhuve'ġa nhopondekwandekwavi ua Jesus'ga pyri onhimongyavo. Igwete ġa ndo'uukari Jesus'ġa pe. Nurā Jesus'ga ei dozeve'ġa pe:

–Nhande tehe ti xaho ongae'yi me tapepytu'uahi'vi ti javoji, ei ga ġa pe.

³² Jesus'ġa tehe ġa avi yhara pype a'ero ogwovo ongae'yi me.

³³ Emo pevove'ġa gwepia ġahoa. Igwete ġa ei ojohupe onhimongyavo:

–Kiro ġa hoi Jesus'ġa. Pea rupi ti xaho ġa ndeviri a'ero, ei ġa ojohupe.

Igwete ġa hoi nhandaīpe ypihua rembeyvya rupi ogwovo cidades hugwi nhaporemo. Igwete ġa na'ē ġa vahemi pevo Jesus'ġa nenonde.

³⁴ Ohemame Jesus'ga he'yjuhuve'ġa ndepiagi. Igwete ġa poria'iro ga pe onhimongyavo. A'ereki ga pe ko ġa ovelhas ja ovelhas gwepiakatuhara'ga rerekoe'ymame. Na jitehe ndipokokavi ġa. Igwete Jesus'ga ġa mbo'embo'ei.

³⁵ Kwara hoġwerīa rupi garemimbo'ehara'ġa nduri ga pyri javo.

–Kiro ihohetei kwara. Ndogwerekoi onga avo ġa pe, ei ġa.

³⁶ Ere ti ġa pe a'ero toho ti ġa kopeve'ġa pyri cidades'i pe ira'agweva'e pe. Pevo po ti ġa ipyhygi mbatera ojive i'uhavamo, ei ġa Jesus'ga pe.

³⁷ Igwete ga ei ġa pe:

–Pehe ti pemondo mbatera ġa pe to'u ti ġa javoji.

–Maranuhū naerū? ei ġa. He'yjuhuva'ea duzentos itambere'ia po ti ore herohoi imondovo pāo rehe ġa pe naerū? ei ġa ga pe.

³⁸ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Maramomi pe herekoi pães? Peho hepiaga.

Igwete ġa hoi hepiaga, ġa nduri imombe'gwovo ga pe.

—Cinco, ei ġa. Dois ġa gwereko pira no, ei ġa ga pe.

³⁹ Igwete Jesus'ga he'yjuhuve'ġa mbojatykapavi ġa mboapyga ġa noġa nhungwa'via rehe.

⁴⁰ Ojopyri ġa apyapygi upa a'ero. Pea hovai ġa cem. Ga hovai cinquenta. Hovaive'ġa cem no. Nahã ġa apyapygi ojogwerojuva.

⁴¹ Igwete Jesus'ga ipyhygi pães pira reheve. Igwete ga jovavuri onhi'iġa Tupana'ga pe. —Ndepyry hete nde imbuhua mbatera ore ve, ei ga Tupana'ga pe.

Igwete Jesus'ga haygwe'rogwe'rogi pães imondovo ġwemimbo'ehara'ġa pe pema'ema'ê ġa pe javo. Na jitehe ga ima'ema'ëukari pira imondovouka ġa pe nhaporem.

⁴² Igwete ġa nhaporem i'ui'ui onhimoytaromouka jupe. A'ereki Jesus'ga ombohe'yjuhu hete mbatera ġa pe.

⁴³⁻⁴⁴ He'yjuhu hete ko ġa cinco mil akwaimba'ero. Kunhangwera'ġa na jitehe he'yjuhu tayri'ġa pavêi. Igwete Jesus'ga remimbo'ehara'ġa imono'ono'oġi pães rembyruera pira'ia rembyruera reheve imondovo inoġa yrua pype. Dozeva'ea ġa imotynahenahem-bavi yrua.

Jesus'ga oho yjapea rehe

(Mateus 14.22-33; João 6.15-21)

⁴⁵⁻⁴⁶ Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—He peji'ava yharuhua pype, ei ga. Pero'yaha ti aherovai ji renonde herogwovo cidade de Betsaida pe, ei ga ġa pe.

He'yjuhuve'ġa pe ga ei:

—Kiro ji hoi na'ê nhinhi'iġa Tupana'ga pe, ei ga. He pejigwovo a'ero pejivya penhonga pe kiro, ei ga ġa pe.

Igwete ga hoi vvytyruhua rupi.

⁴⁷ Ypytunimo ga tehe ga rekoi vvytyruhua arimo. Gareximimbo'ehara'ġa ki a'e te oko yhara pype ppyteri pe.

⁴⁸ Igwete ga hepiagi ġa ipyvupyvurahyrame. A'ereki vvyturanuhã ġwovatĩvatĩ ġa. Ko'eġatue'yma rupi ga hoi ġa pyri a'ero opyruġa yhya rehe ogwovo. Okwa ġwerĩ ga ġandova vvyri novã.

⁴⁹ Emo hepiagame gapyruġa yhya japea rehe ġa nahenahemamo upa.

—Anhaġa po, e ko ġa novã.

⁵⁰ A'ereki ġa nhaporem gwepia ga. Gapy'a juahi a'ero. Emo kotihĩ ga nhi'iġi ġa pe.

—Penogatu ti peji'ya, ei ga. Jihi ko koro ako. Tapekyhyjia'javi ti, ei ga ġa pe.

⁵¹ Igwete ga avi yhara pype ġa pohe. Kiro ipigi vvyturanuhã. Igwete ġa nhimomby'ahetei a'ero.

⁵² A'ereki ġa ndaheaporogitakatui pães mbohe'yjuhuagwera rehe. Noangari ġa ikwahave'yma Jesus'ga popoakara.

Jesus'ga omombi ahetetirũa Genesaré pe

(Mateus 14.34-36)

⁵³ Igwete Jesus'ga hero'yahavi herovahema Genesarépeve'ġa gwyrri pe nhapytiam.

⁵⁴ Ga ėrame yhara hugwi pevove'ġa nhimombaragwahavipei Jesus'ga rehe.

⁵⁵ Igwete ġa hoġahoi ogwyrri rupi itetirũave'ġa nderunderua ġakupeupava rehe ġa noġa Jesus'ga pyri. Henduvame Jesus'ga hoa jipi, pevo ġa ġa nderuri ga pyri.

⁵⁶ Igwete ga imbojoapiapi ogwovo cidades pe. Nhu me ga hogahoi no. Perope ga oho - pevo nhaporem ġa itetirũave'ġa nderuri ġa noġa mytu'ê me - perope ġa ojatyka jipi. Igwete ġa eġa'ei Jesus'ga pe:

—Na ġa pokogi ndepira rembe'yva rehe vehevi.

Ga pokogame hehe a'ero ipipavi ġatetirũa ġa hugwi.

7

*Judeus'ga namonhava'ea remimbo'eagwera
(Mateus 15.1-9)*

¹ Igwete fariseus'ga jatykai ua Jesus'ga pyri judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi. Uhu ġa ga pyri Jerusalém hugwi.

² Igwete ġa hepiagi Jesus'ga remimbo'ehara'ga jikwakuve'yama.

—Ndokoi ġa nhaneramonhava'ea remimbo'eagwera rupi, ei ġa. A'ereki ġa ndojikwakuvi ojipogweja rehe mbatera ua renonde, ei ġa ojohupe.

³ A'ereki judeus'ga namonhava'ea koi na ojikwaku ymya vehevi. I'ua renonde ahe jipogwepogwei jipi. A'ereki ahe e'i tehe: “Nhandejipogwepogweje'ymame po ti nhande nianhimombyryvi Tupana'ga pe,” e'i tehe ahe. Nurā ko judeus'ga – kiroki ġa fariseusramo – ġa ko koji'i e'i: “Xajikwaku hete nhandekovo nhaneramonhava'ea remimbo'eagwera rehe,” e ko ġa. Nurā ġa ojipogweje'ymame ndo'ui mbatera jipi.

⁴ Herurame mbatera ima'ēhava hugwi na jitehe ġa ndo'ui ojipogweje'ymame. I'uhava ġa ipyhepyhei imboapykava. Nahā ġa jikwakukwakuvi jipi ġwamonhava'ea remimbo'eagwera rehe okovo xanhimombyry ti Tupana'ga pe javo novīa.

⁵ Igwete fariseus'ga jatykai Jesus'ga pyri judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi. A'ero ġa hepiagi Jesus'ga remimbo'ehara'ga jikwakuve'yama. Igwete ġa ei Jesus'ga pe:

—Neremimbo'ehara'ga ndojipogwejuhu i'ua renonde, ei ġa. Maraname ġa ndokoi nhaneramonhava'ea remimbo'eagwera rupi ojikwakuve'yama? ei ġa.

⁶⁻⁸ Nahā Jesus'ga ei javo ġa pe a'ero:

—Pehe ko pekokatu'āva'ero peko! ei ga. Penhi'īpo'ru hete pe Isaíasva'ea kiro. Ymya Isaíasva'ea okwatija Tupana'ga nhi'iġa ahe mombe'gwovo hako, ei Jesus'ga. Nahā Tupana'ga ei hako:

“A'ove'ġa onhi'iġatu tehe
torombohete Tupana'ga javo,” ei ga.

“Emo ġa nanhiarōi
imondoe'yama gweaporoġita imohina ji rehe,” ei Tupana'ga hako, ei ga.

“Ji mbohete tehe ġa.

A'ereki nhinhi'iġa rehe rūi ġa ombo'e,” ei ga.

“Yvyakotyve'ġa nemimbo'etehea rehe ġa ġa mbo'ei
a'ea ko Tupana'ga nhi'iġa javo tehe jupe,” ei Tupana'ga hako.

Nahā Isaíasva'ea ikwatijari ahe mombe'gwovo hako, ei Jesus'ga ġa pe.

Igwete ga ei ġa pe a'ero:

—Ahemombe'ua ko pemombe'uaġwama reki. A'ereki ahe javijitehe ko pe peko pekokatu'aġuhūva'ero. Pemoandyandyi pe ojipe'ġa jipi orombohete Tupana'ga javo tehe, ei Jesus'ga ġa pe. Pepohi reki pe Tupana'ga nhi'iġa hugwi. Emo vyakotyve'ġa nemimbo'eagwera pe pehendu katu, ei ga.

⁹ —Pyr̄y hete reki pe me pe imbogwavame Tupana'ga nhi'iġa xako ti nhaneremimbo'eagwera rehe javo, ei ga onhi'iġahyavo ġa pe.

¹⁰ Moisésva'ea okwatija Tupana'ga nhi'iġa imombe'ukatuavo hako, ei ga ġa pe. Igwete ahe ei:

“Pemondo ti pejeaporoġita imohina pejuva'ga rehe penhyhēa rehe no,” ei ahe.

Igwete ahe ei no ikwatijarame Tupana'ga nhi'iġa:

“Kiroki ga e'i te'varuhu uva'ga pe oyhēa pe no

– tojukauka ti ġa ga a'ero,” ei Moisésva'ea hako, ei Jesus'ga ġa pe.

¹¹ Pe ki a'e te ahe atyvi ġa mbo'ei, ei Jesus'ga. Pepyteripeve'ga po e'i uva'ga pe oyhēa pe no: “Opopoko pota ji imondovo mbatera pe me novīa. Emo ji amondo reki akoja Tupana'ga pe,” e po ga, ei ga.

¹² Ga erame a'ea ġa pe pe'ji tehe reki pe: “Pyry ga nomondoi mbatera uva'ġa pe a'ero,” pe'ji tehe pe, ei Jesus'ga ġa pe.

¹³ Nahā ko pe ġa mbo'ei hendukatuuka ġa pe penamonhava'ea remimbo'eagwera hendukatuukare'yma ġa pe Tupana'ga nhi'igagwera, ei ga. Nahanahā pe ndekouhui jipi, ei Jesus'ga ġa pe.

Ahereaporogitate'varuhua ahembote'varuhuva'ea
(Mateus 15.10-20)

¹⁴ A'ero Jesus'ga he'yjuhuve'ġa mbuhurukara'javi ojipyri imombe'gwovo ojo'java'ea ġa pe.

—Pe me nhaporemō ji ei: Pehendu ti ikwahava, ei ga.

¹⁵ Mytu'emahugwiva'ea – kiroki mbatera ahe o'u jipi – a'ea okirame ahe pype nahembote'varuhui. Aheyvyterahugwiva'ea ki a'e te ahe mbote'varuhu, ei ga.

¹⁶ Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁷ Igwete Jesus'ga hoi onga pe ġa hugwi. Igwete garemimbo'ehara'ġa hoi javo ga pe.

—Gara pe nde ei ojo'java'ea mombe'gwovo? ei ġa ga pe.

¹⁸⁻¹⁹ Igwete ga ei ġa pe:

—Jara'ġa ja pe ndapekwahavi naerū? ei ga. A'ereki mytu'emahugwiva'ea aherembi'ua nahembote'varuhui tuhē. A'ereki a'ea nombote'varuhui ahereaporogita. Ndapekwahavi pe a'ea naerū? ei ga ġa pe. Aherembi'ua oho aherevegi pe. Kirē ko ahe imbo'apavi ojihugwi, ei ga. Aherembi'ua nahembote'varuhui tuhē a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

O'erame a'ea ga ei pe'u pa ti mbatera a'ero javo.

²⁰ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

—Peyvyterahugwiva'ea reki ko pe mbote'varuhu.

²¹ A'ereki peyvyteri pe pendeaporogita te'varuhu, ei ga. Pejeaporogitate'varuhurame ko pe ojipe'ġa nderekoreko'ihu. Pemi pe ojipe'ġa mbatera. Peporojuka pe, ei ga. Ojipe'ġa nembireko'ġa pavēi pe peko.

²² Pepotaruhu pe ojipe'ġa mbatera. Peko te'varuhu pe, ei ga ġa pe. Pemoandyandyi pe ojipe'ġa. Peakwahavihu pe. Penhimyrō pe ojipe'ġa ndehe, ei ga. Pembotegwete pe ojipe'ġa. Penhimbohete pe. Pearuivehū pe, ei ga.

²³ Nanongara nhaporemō pendekote'varuhuva'ea ko peyvyterahugwiva'ea. A'ea reki pe mbote'varuhu, ei Jesus'ga ġa pe.

Judeurūiva'ea ojiko Jesus'ga rehe
(Mateus 15.21-28)

²⁴ Igwete pea hugwi Jesus'ga hoi cidade de Tiro koty. Igwete ga ki onga pe tokwahavyme ti ġa jiruva avo javo novīa. Emo ġa okwaha reki.

²⁵⁻²⁶ Igwete hēa ruripei Jesus'ga pyri. A'ereki pevove'ġa omombe'u ga hēa pe. Hēara'yrahēa anhaġa opojyka ojive. Nurā hēa ruri ġwenypy'anduruga Jesus'ga pyri jihoheva'ero ji poko javo. Hēa ko judeu rūi reki. A'ereki hēa siro-feníciapeve'ġa gwyripevehēa. Nanongara'ġa – ġa ko judeus'ġa rūi – judeus'ġa e'i nhaġwatiġa ġa pe okoe'yma ġa ndehe. Igwete hēa ruri javo Jesus'ga pe:

—Embojipe'a ti anhaġa jira'yrahēa hugwi, ei hēa ga pe.

²⁷ Igwete Jesus'ga ei hēa pe:

—Ndapyryvi ji nde pokoga. A'ereki nde judeu rūi, ei ga. Ndapyryvi ahe ipyhygi tayri'ġa nembu'ua imomboha nhaġwatiġa pe, ei ga. Tayri'ġa ypy o'u, ei ga hēa pe.

²⁸ —Na tuhē, ei hēa. Emo nhaġwatiġa vehevi turi mesa gwyri i'gwovo hembyrue'ria tayri'ġa nembu'ua ndurugagwera, ei hēa. Nurā nhaġwatiġa javijitehe ji ruri nde pyri ji poko javo.

²⁹ —Ji nhi'ikwepy katu nde, ei Jesus'ga hēa pe. Nurā heregwovo enhonga pe kiro a'ero, ei ga. A'ereki anhaġa ojipe'a reki ndera'yrahēa hugwi, ei ga hēa pe.

³⁰ Igwete hêa jivyri onga pe tayrihêa repiaga. Anhağa ojipe'a tuhê hêa hugwi. A'ero hêa nhinogatui upa opiro'yro jugwi.

Jesus'ga ġwendukatuuka ndiapyakwariva'ea pe

³¹ Igwete Jesus'ga jivyri cidade de Tiro hugwi ogwovo. Igwete ġa hoi okwava cidade de Sidom rupi Dez Cidades mbytembytera rupi no. Igwete ġa hoi ypihua pyri Galiléiapeve'ġa gwyrî pe.

³² Igwete pevove'ġa ga reruri Jesus'ga pyri ndiapyakwarive'ga. Nhi'indy'ndyguhu ga. Igwete ġa ei Jesus'ga pe:

—Epoko ga rehe hendukatuuka ga pe ga monhi'iġatuavo.

³³ A'ero Jesus'ga ga rerohei he'yjuhuve'ġa hugwi opûa mondovo gapyakwari pe. Igwete ga nyvuni opokoga gakûa rehe.

³⁴ Gwovavuramo Jesus'ga pytuhemamo. Igwete ga ei ga pe:

—Efatá! ei ga. (A'ea ko: “Pepe'a, gapyakwara!”)

³⁵ A'ero gapyakwara jipe'ai. Gakûa pyryva'javamo no. Igwete ga nhi'iġatui reki a'ero.

³⁶ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Tapemombe'ui ti a'ea ojipe'ġa pe, ei ga ġa pe novîa.

Emo ġa omombe'u reki. Igwaigwavete ga ei ġa pe tapemombe'ui ti javo novîa. Emo igwaigwavete ġa oho imombe'gwombe'gwovo reki.

³⁷ Igwete ġa nhimomby'ahetei.

—Okwaha pa hete ga ġa nderekokatuavo, ei ġa. Ndiapyakwarive'ġa pe ga ġwendukatuuka reki. Onhi'iġe'ÿve'ġa ga ġa monhi'iġatu no.

8

*Jesus'ga ombohe'yi mbatera quatro milva'ea pe
(Mateus 15.32-39)*

¹ Aerê he'yjuhuve'ġa jatykaa'javi Jesus'ga pyri. Mominame ġa hugwi mbatera i'uhavamo Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa mbuhurukari ojipyri. Igwete ga ei ġa pe:

² —Iporia'i ġa ji ve onhimongyavo, ei ga. A'ereki mokôï ġa kiri ji pyri. Kiro momina mbatera ġa hugwi a'ero, ei ga ġa pe.

³ Po ti ji ġa mondoukari ġanonga pe ġa mbatera ue'ymame, a'ero po ti ġa py-tupavahivuhuro ogwovo pea rupi nehê. A'ereki jara'ġa nonga paivohu, ei ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

⁴ Igwete ġa ei ga pe:

—Maranuhû po ti nhande ipyhygi pães ġa pe avo ongae'ÿi me nehê? ei ġa.

⁵ Igwete ga ei ġa pe:

—Maramomi pe herekoi pães? ei ga ġa pe.

—Sete ore herekoi, ei ġa.

⁶ Igwete Jesus'ga ġa mboapypavi ġa noġa yvyvo. Igwete ga ipyhygi pães seteva'ea. Igwete ga nhi'iġi Tupana'ga pe ndepyry hete nde imbuhua ore ve javo ga pe. Igwete Jesus'ga haygwe'rogwe'rogi imondomondovo ġwemimbo'ehara'ġa pe.

—Pema'ema'ê kiro he'yjuhuve'ġa pe to'u ġa, ei ga ġa pe.

A'ero ġa ima'ema'êi ġa pe.

⁷ Mokoi'ï te ġa herekoi pira'ia no. Igwete Jesus'ga nhi'iġi Tupana'ga pe ndepyry hete nde pira mbuhua ore ve javo. Igwete ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Pema'ema'ê pira'ia ġa pe no.

⁸⁻⁹ Ga ima'êrame ġa nhaporemô i'ui a'ero onhimoytaromouka jupe. A'ereki Jesus'ga ombohe'yjuhu mbatera ġa pe nhaporemô. He'yjuhu ko ġa – kiroki ġa o'u – quatro milve'ġa. Aerê garemimbo'ehara'ġa imono'ono'oġi haygwegwera rembyruera imondovo inoġa yrua pype. Seteva'ea ġa imotynahenahembavi a'ero.

Aerê Jesus'ga ġa mondoukari ġanonga pe.

¹⁰ Igwete ga ġwemimbo'ehara'ġa ndero'avi yhara pype ġa nderogwovo Dalmanutapeve'ġa gwyri pe ġa nderovahema.

*Fariseusva'ea e'i ahemonhimomby'ava'ea pe
(Mateus 16.1-4)*

¹¹ Igwete fariseus'ġa nduri onhi'igayva Jesus'ga pe.

—Timbopoyjayjaryme ti nhande ga ga ikwahave'ymame, ei ġa ojohupe.

Igwete ġa ei Jesus'ga pe:

—Eapo ti ore ve ahemonhimomby'ava'ea Tupana'ga popoakara repiuka ore ve, ei ġa ga pe. A'ero po ti ore nde reroviari nehē Tupana'ga ga mbuhuruka tuhē jawo nehē, e'i tehe ġa ga pe.

¹² Igwete Jesus'ga pytuhemamo upa okoveveuhuro.

—Maranuhūrame aġwamove'ġa hepiapotaruhui ahemonhimomby'ava'ea? ei ga. Tamombe'u katu ji pe me: Ndahepiukari tuhē po ti ji nhimbuhurukara kwahavuka aġwamove'ġa pe! ei ga ġa pe.

¹³ A'ero Jesus'ga hoi fariseus'ġa hugwi.

*Penhimboko'i ti, ei Jesus'ga ġwemimbo'eaatyviva'ea rehe
(Mateus 16.5-12)*

Igwete ga ġwemimbo'ehara'ġa ndero'avi yhara pype ġa nderogwovo xaho aherovai jawo.

¹⁴ Gareximbo'ehara'ġa ndogwerohoi pāo imoka'nhyma. Ojipeji jate ġa gwereko yhara pype.

¹⁵ Igwete yhara pype Jesus'ga imomoranduvi ġa pe.

—Penhimboko'i ti pāo mbovuhava rehe fariseus'ġa apoa rehe Herodes'ġa apoa rehe no, ei ga ġa pe.

¹⁶ A'ero ġa nhi'igi ojohupe.

—Maraname ga ei pāo mbovuhava pe? ei ġa. Ndirekoi nhande pāo nhandejupi. Nurā po ga ei poro, e'i tehe ġa ojohupe.

Ndokwahavi ġa Jesus'ga rembi'ea. A'ereki ġwemimbo'eaatyviva'ea pe ga ei fariseus'ġa nemimbo'ea pe. Herodes'ġa nemimbo'ea pe ga ei no a'ea ikwahy hete imbovuhava javijitehe jawo.

¹⁷ Jesus'ga okwaha ġanhi'igā ojohupe. A'ero ga ei ġa pe:

—Maranuhūrame pe nhi'igi pāo rerekoe'yma rehe? ei ga. Ndapekwahavi ve pe jipopoakara naerū? Napeangari pe? ei ga ġa pe.

¹⁸ Pendeakwa pe novīa. Ndapehepiagi pe ikwahava naerū? ei ga. Peapyakwa pe novīa. Napehendukatui pe naerū? Pemoka'nhy pe a'ero nhirembiapoagwera pāes mbohe'yjuhuagwera? ei ga.

¹⁹ Cincova'ea ji ahaygwe'rogwe'ro pāes ima'eamouka cinco milve'ġa pe ikwehe, ei ga. Aerē pe imono'ono'oġi haygwera yrua imotynahema. Maramomi pe imotynahemi yrua naerū? ei ga ġa pe.

—Dozeva'ea ore imotynahenahemi ikwehe, ei ġa ga pe.

²⁰ Igwete ga ei:

—Aerē seteva'ea ji haygwe'rogwe'rogi pāes ima'eamouka quatro milve'ġa pe oji'i, ei ga. Maramomi pe imotynahenahemi yrua haygwera imondovo ipype? ei ga ġa pe.

—Seteva'ea ore imotynahemi oji'i, ei ġa ga pe.

²¹ Igwete ga ei ġa pe:

—Pe ndapekwahavi ve naerū? ei ga ġa pe.

Jesus'ga omboheha katu ahe

²² Igwete Jesus'ġa heruri herovahema cidade de Betsaida pe. Igwete pevove'ġa hehae'ŷve'ga reruri ga pyri.

—Epoko ti ga rehe ga mbohehakatuvavo, ei ġa ga pe.

²³ Igwete Jesus'ga hoi ga popyhyga ga rerogwovo cidade hugwi. A'ero Jesus'ga nyvuni gareakwari pe ga pokogi hehe. Igwete ga ei:

—Erehepia nde mo? ei ga ga pe.

²⁴ Igwete ga ma'ēi.

—Ahepia ji ġa novīa, ei ga. Yva ja ko ġa. Emo ġa ohooho ogwovo, ei ga Jesus'ga pe.

²⁵ A'ero Jesus'ga pokoga'javi gareakwara rehe. Igwete ga hepiahetei gwehakaturamo.

²⁶ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Eho enhonga pe kiro. Terehoi ti imombe'gwovo enhimbohehaagwera cidade-peve'ġa pe, ei ga.

Nde Ko Cristoramo, ei Pedrova'ea Jesus'ga pe

(Mateus 16.13-20; Lucas 9.18-21)

²⁷ Igwete Jesus'ga hoi ġwemimbo'ehara'ġa pavēi imbojoapiapiavo ogwovo cidades pe – kiroki cidades ira'agwe cidade de Cesaréia de Filipe hugwi. Pea rupi ġa horame ga ei ġa pe:

—Marāi ġa ji ve jipi? ei ga.

²⁸ —“Ga ko João Batista'ga,” ei ġa nde ve, ei ġa. Jara'ga e'i: “Ga ko Elias'ga.” Jara'ga e'i nde ve: “Ga ko Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea ahepyteripeve'ga – kiroki ahe Tupana'ga nhi'ġa omombe'u ojopy'rovo hako. Okwera ga kiro omanoa hugwi,” ei ġa nde ve, ei ġa Jesus'ga pe.

²⁹ —Oro pe, ei ga ġa pe, marāi pe ji ve a'ero?

Igwete Pedro'ga ei ga pe:

—Nde ko Cristoramo ereko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei ga.

³⁰ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Teremombe'ui ti a'ea ojipe'ġa pe, ei ga.

Jesus'ga omombe'u omanoagwama

(Mateus 16.21-28; Lucas 9.22-27)

³¹ Igwete Jesus'ga ġa mbo'embo'ei.

—Tupana'ga ji mbuhuruka avo teremano ti javo ji ve, ei ga. Ndokoi po ti ġa ji rehe nehē xava'eve'ġa ahembo'ehara'ġa pavēi. Mbatera kwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa po ti ndokoi ji rehe nehē no, ei ga ġa pe. He'yjuhuva'ea po ti ġa imbuhurukari hahyva'ea ji ve nehē. Igwete po ti ġa ji jukaukari nehē. Mokōi pe kirirē po ti ji kwerava'javi nehē, ei ga ġa pe.

³² Jesus'ga omombe'u katu ġa pe okoagwama. Igwete Pedro'ga ga rerohoi' onhi'ġahyavo ga pe.

—Na rūi po ti nde reaporoġitaro hamo, ei ga Jesus'ga pe.

³³ Emo Jesus'ga opyryrỹ ġwemimbo'ehara'ġa ndepiaga onhi'ġahyavo Pedro'ga pe.

—Ejipe'a ti ji hugwi, ei ga. A'ereki Satanás'ga nde monhi'ĩ poro. Tupana'ga opota reki nhimanoa, ei ga. Nde nderekoi Tupana'ga reaporoġita rehe. Yvyakotyve'ġa ndeaporoġita rehe nde ereko, ei ga Pedro'ga pe.

³⁴ Igwete Jesus'ga ġa mbuhurukari ojipyri ġwemimbo'ehara'ġa he'yjuhuve'ġa pavēi. Igwete ga ei ġa pe:

—Pe ndekopotarame nhiremimbo'eharamo pepohi ti penhimimbotarimova'ea hugwi tako ti Jesus'ga remimbotarimova'ea rupi javo, ei ga. Po ti ġa imbohahyukari pe me pe jukavo vehevi nehē jireheva'ero pejikovo ġwaramo nehē, peko jitehe ti nhiremimbotarimova'ea rupi pejipohire'yma ji hugwi. Peko tuhē ti nhinhi'ġa rupi, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁵ Igwete ga ei no:

—Po ti ġa pe jukai jireheva'ero ġwaramo, a'ero po ti pe ndekoi Tupana'ga pyri avuirama nehē. Po ti ġa pe jukai ji mombe'uro ġwaramo, a'ero po ti pe ndekoi Tupana'ga pyri pejikovo nehē, ei ga ġa pe. Po ti pe ei: “Ndakoi po ti ji Jesus'ga remimbo'eharamo tajjukayme ti ġa”, a'ero po ti pe manoi pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei ga.

³⁶ —Po pe ei: “Ndakoi po ti ji Jesus'ga remimbo'eharamo tapyhy pa ti mbatera jijive”, a'ero po ti pe herekotehei penhimbaterahetea aerē pejigwovo reki hahyva'ea ruvihava pype, ei ga.

³⁷ A'ereki ahe nomonoi mbatera ohohava ikwepykavamo ohorame Tupana'ga pyri, ei ga ġa pe.

³⁸ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

—Aġwamove'ġa opohi Tupana'ga hugwi okote'varuhuavo, ei ga. Po ġapyteripeve'ġa ei: “Ji Jesus'ga remimbo'eharamo rūi ako heroviare'yma ganhi'ġa.” Po ġa ei poro, a'ero jirura'javame po ti ji ei ġa pe nehē: “Ga ko nhiremimbo'eharamo rūi oko”, ei ga. Ajivyra'ja po ti ji Tupana'gapyrive'ġa pavēi Tupana'ga popoakara rerekovo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

9

¹ —Amombe'u katu ji pe me, ei Jesus'ga ġa pe. Omanoe'ymame po ti agwa'ġa pyteripeve'ġa hepiagi Tupana'ga popoakara nehē ji rekorame ġanduvihavuhetero nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Jesus'ga ra'oa ojirōjijyi aherovaki
(Mateus 17.1-13; Lucas 9.28-36)

² Seis okirirē Jesus'ga trêsvē'ġa nderohoi ojupi. Pedro'ga ga gweroho Tiagova'ea João'ga no. Ga tehe ga gweroho vytyruhua rupi yvateuhuva'ea rupi ġa nderojiupia. Igwete Jesus'ga ra'oa jirōjijyi ġandovaki.

³ Gapira hendy'jandy'ja, tiġahivuhu hete. Nanongara tegwete nhande ve ipotukarame tapy'ynhapira imotiġahivuhuavo.

⁴ Igwete ahe jipiukari ġa pe Eliasva'ea Moisésva'ea pavēi – kiroki ahe ymyahū hete omano. Onhi'inhi'ĩ ahe Jesus'ga pe.

⁵⁻⁶ Igwete Pedro'ga ei oyvyteri pe: “Marā po ti ji ei a'ero?” ei ga. A'ereki ġapy'a juahi ġa nhimomby'arame ahe repiaga. Igwete Pedro'ga ei:

—Jesus, pyry nhande rekoi avo, ei ga. Na ore japoī na'ē tapyimbovyra pe me a'ero trêsva'ea. Ojipeji po ti ore japoī nde ve, ojipea po ti ore japoī Moisés'ga pe, ojipea po ti Elias'ga pe nehē nohō, ei ga Jesus'ga pe.

⁷ Nanime ijyvi yvaġatiġa ġa arimo ġa mongovo o'aġi pe. Igwete Tupana'ga nhi'ġi yvaġatiġa hugwi.

—Gaha ko jira'yra'ga nhiremia'nguhete'ga, ei ga Jesus'ga mombe'gwovo. Pehendu katu ti ganhi'ġa, ei Tupana'ga ġa pe.

⁸ Nanime Jesus'ga remimbo'ehara'ġa harekoi novīa. Emo ġa ndohepiaga'javi ahe. Jesus'ga tehe ġa gwepia ojipyri.

⁹ Igwete ġa jyvi vytyruhua hugwi ojivya. Igwete Jesus'ga ei trêsvē'ġa pe:

—Tapemombe'ui na'ē ti ġa pe penhimbiepiaga, ei ga. Ji kwervirē gwe nhimanoa hugwi, a'ea rupi ti pemombe'u a'ero, ei ga ġa pe.

¹⁰ Ojapyaka ġa ganhi'ġa rehe. Igwete ġa ei ojohupe:

—Gara pe ga ei: “Akwera po ti ji nhimanoa hugwi”? ei ġa ojohupe.

¹¹ Aerē ġa ei Jesus'ga pe:

—Marā a'ero? ei ġa. Orembo'ehara'ġa e'i: “Elias'ga na'ē uhu, aerē Cristo'ga ruri a'ero,” ei ġa, ei ġa. Maraname ġa ei a'ea? ei ġa Jesus'ga pe.

¹² Igwete ga ei ġa pe:

—A'iti tuhē Eliasva'ea uhu na'ē ġandeaporoġita rerōjijyipava, ei Jesus'ga ġa pe. Pejapyaka ti kiro nhimombe'uagwera rehe no, ei ga. A'ereki ymyahū Tupana'ga okwatijaruka ahe ve ji mombe'gwovouka hako no. Nahā ahe ei: “He'yiva'ea po ti ġa imonoi hahyva'ea ga pe okote'varuhuavo nehē ndorokoi ore nde rehe javo nehē.” Poha ahe ei ji mombe'gwovo hako, ei Jesus'ga ġa pe.

¹³ Kiro ji ekatui pe me a'ero, ei Jesus'ga. Eliasva'ea uhu reki ikwehe. A'ero ġa ndekote'varuhui ahe ve ġwemimbotarimova'ea rehe okovo ġwaramo, ei ga. Na tuhē Tupana'ga rembikwatijarukara ahe mombe'u nhoġwenonde hako, ei Jesus'ga ahe ko João Batistava'ea javo ġa pe.

*Jesus'ga ombojipe'a anhaġa ahera'yrava'ea hugwi
(Mateus 17.14-21; Lucas 9.37-43a)*

¹⁴ Igwete Jesus'ga jivyra'javi trêsvē'ġa pavēi ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Igwete ġa nduri jara'ġa pyri noveve'ġa pyri. Urame ġa he'yjuhuve'ġa ndepiagi noveve'ġa pyri Jesus'ga remimbo'ehara'ġa pyri. A'ereki judeus'ġa mbo'ehara'ġa ġa nhi'igayva.

¹⁵ Nanime he'yjuhuve'ġa Jesus'ga repiagi onhimomby'avo ga mboha'uve'yoma.

—Kiro ga ruri Jesus'ga, ei ġa ojohupe.

Igwete ġa nhani ogwovo ga pyri.

¹⁶ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Manongara rehe pe nhonhi'igayvayvaruhui?

¹⁷ Igwete ġapyteripeve'ga ei ga pe:

—Jesus, ei ga. Aru ji jira'yra'ga nde pyri ko novia. A'ereki anhaġa opojyka ga jipi, ei ga. Nomonhi'igukari jira'yra'ga a'ero, ei ga ga pe.

¹⁸ Ga pojkaramo ga mbo'ambo'ari ga noġa. Hendyjuiporuhu ga. Haingyryngyryi ga no. A'ero ga vyvakwenamo, ei ga. Igwete ji ei neremimbo'ehara'ġa pe: “Pembojipe'a anhaġa ga hugwi,” a'e ji ġa pe novia. Tegwete reki ġa pe ipe'ahava ga hugwi, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Pe ndapejikoguhui ji rehe jipi, ei ga. Manamehū po ti pe jikogi ji rehe nehē naerū? A'ereki ji jikwerajahivuhu pe ndehe, ei Jesus'ga ġa pe. Peru ga ji pyri a'ero, ei ga ġa pe.

²⁰ Igwete ġa tayri'ga reruri Jesus'ga pyri. Anhaġa Jesus'ga repiagame tayri'ga moheō'ari. Igwete ga ari vvyvo ojavajirejireva. Hendyjuipo hete ga.

²¹ Igwete Jesus'ga ei garuva'ga pe:

—Maramomi kwara ga pojkara rehe?

—Gavoja'iagwera jate ga pojkai, ei ga.

²² Igwete ga mombomombori tata pyteri pe jipi. Ypy pe ga mombomombori no tajuka ga javo novia, ei ga. Po nde ikwahavi ore pokoga, ore porogwety ti a'ero, ei ga Jesus'ga pe.

²³ —“Po nde ikwahavi,” ere nde ji ve naerū? ei Jesus'ga ga pe. Tupana'ga okwaha pa ġa pokoga jipi – kiroki ġa ojiko ga rehe, ei ga.

²⁴ Igwete garuva'ga ei:

—Ajiko ji ga rehe novia. Ji poko ti a'ero ji mbojikoheteavo Tupana'ga rehe nehē, ei ga.

²⁵ Igwete he'yjuhuve'ġa nhani ojatykavo ga pyri. Gandura repiagame Jesus'ga nhi'igahyi anhaġa pe – kiroki nomonhi'igajavi tayri'ga mboapyagweva no. Igwete ga ei jupe:

—Jihi a'e nde ve: Ejipe'a ga hugwi. Terepojkkaa'javi ti ga, ei Jesus'ga jupe.

²⁶ Igwete anhaġa hapukai tayri'ga momanoahiva ojipe'avo ga hugwi. Omanova'ea ja ga rekoi upa. Nurā he'yive'ġa etehei ga pe:

—Omano ga upa.

²⁷ A'ero Jesus'ga ga popyhygi ga mbovya. Igwete ga po'ami okovo. A'ereki ga pyry hete kiro.

²⁸ Aerē Jesus'ga hoi onga pype. Igwete garemimbo'ehara'ġa hoi javo ga pe ojipe'ġa ndovakie'ŷ.

—Marā ore norombojipe'akwahavi anhaġa ga hugwi? ei ġa Jesus'ga pe.

²⁹ —Penhi'igame jate Tupana'ga pe po ti pe imbojipe'a ukari nanongara, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga omombe'ua'ja omanoagwama

(Mateus 17.22-23; Lucas 9.43b-45)

³⁰ Aerē Jesus'ga hoi pea hugwi ogwoogwovo Galilíapeve'ga gwyrá rupi. Jesus'ga ndopotari ohoa kwahava.

³¹ A'ereki ga gwemimbo'ehara'ga mbo'e pota omanoagwama rehe.

—Ji mondouka po ti ga nharōe'ŷve'ga po pe nehē ji jukavouka nehē, ei ga. Mokōi ti pe kiri ji jukarē nehē. Kirē ti ji kwera'javi nehē, ei ga ga pe novia.

³² Emo ga ndokwahavi garembi'ea ma gara pe ga ei javo ojohupe. Ga pe ga nde'ia'uvi reki.

Manamo nhandejoheva'ero? ei ahe

(Mateus 18.1-5; Lucas 9.46-48)

³³⁻³⁴ Pea rupi Jesus'ga hoi ogwovo. Oro Jesus'ga remimbo'ehara'ga, onhi'igayva ga ojohupe.

—Manamo nhandejoheva'ero? Ji ko koji'i pe hohe, ei ga ojohupe.

Igwete ga nduri ovahema cidade de Cafarnaum me. Ohorame onga pe Jesus'ga ei ga pe:

—Manongara rehe pe nhonhi'igayvayvari nhande rurame pea rupi? ei ga.

Igwete ga nonhi'igi opoyjayjare'ymamo. A'ereki ga onhonhi'igayva onhimboheteavo pea rupi ogwovo ji ko pe hohe javo ojohupe.

³⁵ A'ero Jesus'ga apygi ga mbuhurukapava ojipyri. Igwete ga ei ga pe:

—Pejikopotarame gahoheva'ero penhimongo na'e ti okoteheva'ero ojipe'ga pokopokoga jipi, ei ga ga pe.

³⁶ A'ero ga tayri'ga mbuhurukari ga rerua gapyteri pe ga anhuvana. Igwete ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

³⁷ —Pehepia tayri'ga, ei ga. Kiroki ga oko nanongara'ga ndehe ga ko Jesus'gareheva'ero javo – ga oko ji rehe no, ei ga. Kiroki ga oko ji rehe nde ko Tupana'ga repykaramo javo – ji rehe jate rūi ga oko. Ga oko nhimbuhurukara'ga rehe no, ei Jesus'ga ga pe.

Gahã nhande repy, ei Jesus'ga

(Lucas 9.49-50)

³⁸ Igwete João'ga ei Jesus'ga pe:

—Orohepia ore hajiheve'ga oji'i, ei ga. Ombojipe'a ga anhağa ojipe'ga hugwi. Ombojipe'a ga ndepopoakara pyvõ nde renoina, ei ga Jesus'ga pe. Nurã ore ei ga pe: “Terembojipe'ai anhağa ga hugwi Jesus'ga renoina,” oro'e ore ga pe. A'ereki ga nhandereheva'ea rūi, ei João'ga ga pe.

³⁹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tape'ei poa ga pe, ei ga. Japovame ahemonhimomby'ava'ea jipopoakara pyvõ po ti ga nanhimbotegwetei kotihĩ nehē, ei ga.

⁴⁰ Kiroki ga nianemovahĩ – gahã nhande repy a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

⁴¹ Amombe'u katu ji pe me, ei ga. Kiroki ga pe poko ga ko Cristo'gareheve'ga javo – ga pe po ti Tupana'ga ikwepygi imondokatuavo nehē. Yhya vehevi ga imbuhurame pe me pey'gwavamo, a'ero po ti ga ikwepkatui tuhē ga pe nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Tiruahũ hete ga pe, ei Jesus'ga

(Mateus 18.6-9; Lucas 17.1-2)

⁴² Igwete Jesus'ga ei no:

—Tapembo'e ti ji ojipe'ga rehe kiro. Po ga nhapytĩ itaruvihavuhua gajura rehe ga momboa ypy pe, a'ero po tiruahũ ga pe, ei ga. Koji'i hete po ti tiruahũ ga pe ga jireheve'ga mbote'varuhurame tayri'ga huvihava'garũive'ga, ei Jesus'ga ga pe.

⁴³⁻⁴⁴ Igwete ga ei no:

—Po pe ndekote'varuhui pejipoa pyvõ, marã re po ti pe napemondohoguhui pejipoa imomboa a'ero torokote'varuhua'javyme ti javo? ei ga ga pe. Tiruahũ po pe me pe ojipeji

herekorame pejipoa novĩa, ei ga. Po ti pe mokõi pejipoa rerohoi hahyva'ea ruvihava pype pejikote'varuhua pige'yma ġwaramo nehẽ, a'ero po ti koji'iete'i tiruahũ pe me nehẽ. A'ereki pevova'ea tata ndogweva'javi nehẽ, ei ga. Koji'i pyry po ti pe herohoi pejipoe'yma vehevi yvagi pe Tupana'ga pyri nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁵⁻⁴⁶ —Po pe hoi pejikote'varuhuavo pejikovo, marã re po ti pe napemondohoguhui pejipyia imombo a'ero torokote'varuhua'javyme ti javo? ei ga ġa pe. Tiruahũ po pe me pe herekorame ojipeji pejipyia novĩa, ei ga. Po ti pe mokõi pejipyia rerohoi hahyva'ea ruvihava pype pejikote'varuhua pige'yma ġwaramo nehẽ, a'ero po ti koji'iete'i tiruahũ pe me nehẽ, ei ga. Koji'i pyry po ti pe herohoi yvagi pe pejipyie'yma vehevi nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁷ —Po pe pejeakwara pyvõ hepiagi ite'varuhuva'ea - kiroki onhimbohepia'ngi pe me, marã re po ti pe ndapehekyjuhui pejeakwara torokote'varuhua'javyme ti javo? ei ga ġa pe. Tiruahũ po pe me pe ojipeji herekorame pejeakwara novĩa, ei ga. Po ti pe mokõi pejeakwara rerohoi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ pejikote'varuhua pige'yma ġwaramo nehẽ, a'ero po ti koji'iete'i tiruahũ pe me nehẽ, ei ga. Koji'i pyry po ti pe herohoi ojipeji vehevi nhandervihava'ga pyri Tupana'ga pyri nehẽ, ei ga ġa pe.

⁴⁸ A'ereki
“hahyva'ea ruvihava pype ndopiga'javi ahe hugwi hahyhetea.
Ndogweva'javi tata”, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁹ —Nhande nhikwava'eġame Tupana'ga pe po ti tata'java'ea hahyva'ea nhande rerekoi nehẽ, ei ga. Peko tuhẽ ti ji pavẽi jireheva'ero. Tape pohiri ti ji hugwi, ei Jesus'ga ġa pe.

⁵⁰ —Pyry ko jukyra, ei ga. A'ereki a'ea oko mbatera pavẽi heheva'ero. Pyryve'ymame ndikwahya'javi. Nurã ji ei pe me: Peko pyry ti ji pavẽi jireheva'ero. Pejikoty'a tuhẽ ti ji pavẽi. Pejogwereco katu ti no, ei Jesus'ga ġa pe ogwovo pea hugwi.

10

Ahepohira hembirekoa hugwi (Mateus 19.1-12; Lucas 16.18)

¹ Aerẽ Jesus'ga hoi Judéiapeve'ġa gwyrã rupi. Igwete ġa herohoi rio Jordão aherovai herogwovo. A'ero pevove'ġa jatykaa'javi Jesus'ga pyri onhimongyavo. Igwete ga ġa mbo'ei. A'ereki na tuhẽ ga ġa mbo'embo'ei jipi ġa nderekovo.

² Igwete fariseus'ga nduri. “Tihendu ganhi'ġa nhande ve. A'ero po ti nhande ga mbotegwetei nehẽ,” ei ġa ojohupe. Igwete ġa ei Jesus'ga pe:

—Marã naerũ? ei ġa. Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi ġa ndekoi opohirame ġwembireko'ġa hugwi kunhangwera'ġa hugwi naerũ? ei ġa ga pe.

³ Igwete Jesus'ga ei:

—Marã Moisésva'ea ikwatijari pe me ġwemimbo'eagwera noġa hako naerũ? ei ga ġa pe.

⁴ Igwete ġa ei:

—Moisésva'ea e'i:

“Tokwatija na'ẽ ti ġa inoġa kunhangwera'ġa pe
apohi ji kiro nde hugwi javo,” ei ahe.

“A'ero po ti ġa pohiri ġwembireko'ġa hugwi,” ei ahe ikwatija hako, ei ġa Jesus'ga pe.

⁵ —Napeangarihu pe pejikoe'yma Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi, ei Jesus'ga ġa pe. Nurã Moisésva'ea okwatija a'ea pe me ġwemimbo'eagwera noġa, ei ga.

⁶ Jypya ko na rõi reki hako. Jypya yvyakotyve'ġa aporame

“Tupana'ga ġa apoi akwaimbae'ga kunhahẽa reheve”, ei Jesus'ga.

Nahã e'i Tupana'ga rembikwatijarukara, ei ga.

⁷ “Nurã ko akwaimbae'ġa ja'ogi uva'ġa hugwi oy'ġa hugwi ġwembirekokaturo.

⁸ Igwete ġa ojogwerekoro ġwaramo ojipejiva'ea ja akwaimbae'ga garembirekohĕa pavĕi," ei ikwatijara, ei ga.

A'ero ġa mokonha ja rūi. Ojipejiva'ea ja reki ġa ndekoi, ei ga ġa pe.

⁹ Tupana'ga ko ġa mbojogwerekouka. Nurā po ġa ndopohiri ojohugwi hamo, ei ga ġa pe.

¹⁰ Aerĕ onga pe Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ea'javi ga pe:

—Marāi re ko nde imombe'gwovo ġa pe ko?

¹¹ Igwete ga ei ġa pe:

—Kiroki ga opohi ġwembirekohĕa hugwi ojipehĕa rerekovo – oajuajuro ġwaramo ga rekote'varuhui ġwembirekoypyvehĕa pe, ei ga.

¹² Na jitehe hĕa opohirame ġwembireko'ga hugwi ojipe'ga rerekovo hĕa rekote'varuhui ġwembirekoypyve'ga pe a'ero. A'ereki hĕa ajuajuri, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga omomyry tay'riva'ea pe

(Mateus 19.13-15; Lucas 18.15-17)

¹³ Igwete pevove'ġa tayri'ġa nderunderuri Jesus'ga pyri topoko ti ga ġa ndehe javo.

—Ere ti Tupana'ga pe tomomyry ga ġa pe javo, ei ġa ga pe.

Emo Jesus'ga remimbo'ehara'ġa e'i ġa pe:

—Taperuruhui ġa ga pyri, ei ġa.

¹⁴ Hepiagame Jesus'ga nhimonha'ngahetei o'ama. Igwete ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—“Taperuruhui ġa,” tape'euhui ġa pe, ei ga. Tuhu tuhĕ ti ji pyri tayri'ġa. A'ereki nanongara'ġa'jave'ġa pe Tupana'ga pyry hete okovo ġa jikogame ojihe, ei ga ġa pe.

¹⁵ Tamombe'u katu ti pe me: Tayri'ġa ojiko uva'ġa ndehe okovo ġanemimbotarimova'ea rehe, ei ga. Kiroki ġa oko tayri'ġa ja rūi – ġa ndojikogi Tupana'ga rehe okoe'yma garemimbotarimova'ea rehe. Ga po ti nomongoi Tupana'ga gwuvihavuhhetero nehĕ, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁶ Igwete ga tayri'ġa anhuvani opokoga ġa ndehe. Igwete ga ei Tupana'ga pe:

—Emomyry ġa pe, ei Jesus'ga javo ga pe.

Imbateheteva'ea nomondopapotari

(Mateus 19.16-30; Lucas 18.18-30)

¹⁷ Jesus'ġa horame pea rupi kiro ojipe'ga ruri onhana. Igwete ga renypy'andurugi Jesus'ga pyri ta'e ti ġambo'ehara'ga pe javo.

—Jesus, ei ga. Marāva'ea rupi pyryva'ea rupi po ti ji rekoi nehĕ jirekoagwamamo Tupana'ga pyri avuirama nehĕ? ei ga ga pe.

¹⁸ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Maraname nde ei pyryva'ea rehe? Tupana'ga nhi'iġa jate ko pyry, ei ga ga pe.

¹⁹ Nde erekwaha Tupana'ga remimbo'eagwera Moisésva'ea pe hako, ei Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga e'i:

“Terejukai ojipe'ġa.

Tererekoi ojipe'ġa nembireko'ġa.

Teremimi ojipe'ġa mbatera.

Tane'mbei ojipe'ġa mombe'gwovo.

Teremoandyandyi ojipe'ġa ġambatera rerogwovo.

Emondo ejeaporogita imohina ejuva'ga rehe eyhĕa rehe no,” ei Tupana'ga, ei ga ga pe.

²⁰ Igwete ga ei Jesus'ga pe:

—Jivoja'irame vehevi ji hendukatupavi garemimbo'eagwera jipi, ei ga.

²¹ Ga repiagame Jesus'ga ga arōhetei. Igwete ga ei ga pe:

—Nahā na'ĕ po ti nde rekoi a'ero hamo. Eho na'ĕ ti embatera imondopava itambere'ia rehe imondovo itambere'ia imbatere'ỹve'ġa pe nehĕ, ei ga. A'ero po ti Tupana'ga

imombyryvi nde ve yvagi pe nehẽ, ei ga ga pe. Imondopavirẽ embatera ti ejo ji pyri ekovo nhiremimbo'eharamo. Ji rehe jate ejiko, ei Jesus'ga ga pe.

²² Jesus'ga nhi'iġa renduvame ga ndovy'ari ogwovo. A'ereki he'yjuhu gambatera.

²³ Igwete Jesus'ga jirovagi javo ġwemimbo'ehara'ġa pe.

—Kiroki ġa imbate hete – hahy ġa pe ġa erame Tupana'ga pe eko ti oreruvihavuhuhetero javo. A'ereki ġa okoheterame ombatera rehe ndokoi garembi'ea rupi, ei ga ġa pe.

²⁴ Henduvame ganhi'iġa garemmimbo'ehara'ġa nhimomby'ai a'ero. Igwete Jesus'ga ea'javi ġa pe:

—Hahy ġimbateheteve'ġa pe ġa erame Tupana'ga pe eko ti oreruvihavuhuhetero javo, ei ga ġa pe.

²⁵ Tegwete yuranuhũa'javuhuva'ea camelo ikihava agulha kwa'ria rupi. Tegwete hete reki imbateheteve'ġa hohava Tupana'ga rembi'ea rupi okoheterame ombatera rehe, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁶ Kiro ġa nhimomby'ahetei a'ero. Igwete ġa ei ojohupe:

—Ma'ġa po ti oho Tupana'ga pyri yvagi pe nehẽ naerũ?

²⁷ Igwete Jesus'ga ġa ndepiagi javo ġa pe.

—Tegwete tuhẽ ġanhimondohava ga pyri, ei ga. Tupana'ga jate ġa mondoukari ojipyri. A'ereki Tupana'ga ikarakatu pa hete, ei ga ġa pe.

²⁸ Igwete Pedro'ga ei ga pe:

—Jesus, ei ga. Oropohi katu ore orombatera hugwi orogwovo nde rupi neremimbo'eharamo, ei ga.

²⁹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Tamombe'u katu ti ji pe me: Okopotarame jireheva'ero ġa pohiri tuhẽ tamombe'u ti Jesus'ga ojipe'ġa pe javo, ei ga ġa pe. Jara'ġa opohi ġwonga hugwi, ei ga. Jara'ġa opohi oirũ'ġa hugwi. Jara'ġa opohi okuvyra'ġa hugwi. Jara'ġa opohi ġwendyra'ġa hugwi, ei ga. Jara'ġa opohi oy'ġa hugwi uva'ġa hugwi no tamombe'u Jesus'ga ojipe'ġa pe javo, ei ga. Jara'ġa opohi gwa'yra'ġa hugwi. Jara'ġa opohi ogwyrara hugwi tamombe'u Jesus'ga ġa pe javo, ei ga.

³⁰ Kiroki ġa jireheva'ero opohi ombatera hugwi, gwe'yja'ġa hugwi – gwereko po ti ġa he'yjuhuheteve'ea aġwamo nehẽ ġwonga oirũ'ġa no okuvyra'ġa ġwendyra'ġa no oy'ġa no gwa'yra'ġa no ogwyrara nehẽ no, ei ga ġa pe. Aerẽ po ti ġa hohetei Tupana'ga pyri nehẽ no. Nane'ymi po ti ġa ndekoi ga pyri a'ero nehẽ, ei ga. Emo nhiarõe'ÿve'ġa po ti imbohahyukari na'ẽ ġa pe aġwamo nehẽ, ei ga ġa pe.

³¹ Kiroki ġa huvihava aġwamo – he'yive'ġa po ti ndokoa'javi huvihavamo onhimongyavo aerẽ nehẽ. Kiroki ġa huvihava rui aġwamo – ġahã po ti huvihavamo oko nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga omombe'ua'ja omanoagwama

(Mateus 20.17-19; Lucas 18.31-34)

³² Igwete Jesus'ga hoi pea rupi ogwovo Jerusalém me. Ga na'ẽ oho dozeve'ġa nenonde. Igwete ġa nhimomby'ai ga rehe ogwovo. Ojipe'ġa oho ġandeviri okyhyjiavo ogwovo. Igwete Jesus'ga dozeve'ġa nderohoi'i ġa hugwi aerẽva'ea mombe'gwovo ġa pe. Igwete ga ei ġa pe:

³³ —Pehendu ti nhinhi'iġa, ei ga. Kiro po ti nhande hoi Jerusalém me nehẽ, ei ga. Igwete po ti ġa ji mondoukari ahembo'ehara'ġa po pe nehẽ ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa po pe nehẽ no, ei ga ġa pe. “Eremano po ti nde hamo,” e po ti ġa ji ve nehẽ, ei ga. Nurã po ti ġa ji mondoukari judeus'ġarũive'ġa pe a'ero nehẽ, ei ga ġa pe.

³⁴ Gahã po ti ji rerekomemuahũ nehẽ, ei ga. Onyvũ po ti ġa ji rehe ji nupanupamo ipira apopyra pyvõ nehẽ. Igwete po ti ġa ji jukai nehẽ, ei ga. Emo mokõi pe kirirẽ po ti ji kwerava'javi nhimanoa hugwi nehẽ, ei Jesus'ga onhimombe'gwovo ġa pe.

*Zebedeuva'ea ra'yra'ea oko pota memei huvihavamo
(Mateus 20.20-28)*

³⁵ Aerē Zebedeu'ga ra'yra'ga nduri Jesus'ga pyri Tiagova'ea João'ga pavēi. Igwete ga ei ga pe:

—Jesus, oropota ore nderekoagwama oreremimbotarimova'ea rehe, ei ga ga pe.

³⁶ —Gara pe pepota naerū? ei ga ga pe.

³⁷ —Toromoirū ti nde yvyakotyve'ga nduvihavamo nde rekorame ga mondomondovo nehē. Toroapy ti ore nde pyri nde mbojogwovaita a'ea rupi nehē, ei ga Jesus'ga pe.

³⁸⁻³⁹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Ndapekwahavi pe nanongara pe'erame, ei ga ga pe. Aerē po ti hahy hete ji ve nehē. Po pe ji moirūi, a'ero hahy hete pe me nehē no, ei ga. Marā a'ero? Peko pe nanongara rehe naerū? ei ga ga pe.

—Toronhimboita ti ore jupe, ei ga.

—Aerē po ti ga ji jukai nehē no. A'ero po ti ga pe jukapotari nehē no. Marā a'ero? ei ga ga pe.

—Na ga ore jukai nehē no, ei ga.

—Ombuhu tuhē po ti ga hahyva'ea ji ve ji jukavo nehē. Na tuhē po ti ga pe nderekoi nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁰ Emo ji rūi po ti amboapyguka ga jijipyri nehē tombojogwovai ga ji rehe javo, ei ga. A'ereki ymya Tupana'ga omboavujikwe gandekohavaagwama ji pyri. Gahā po ti ji moirū ga mondomondovo a'ero nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁴¹ Jara'ga dezve'ga henduvame João'ga nhi'iga Jesus'ga pe ga nhimonha'ngai ga ndehe.

⁴² Igwete Jesus'ga ga mbuhurukapavi ojipyri gwemimbo'ehara'ga. Igwete ga ei ga pe: —Pejapyaka ti nhinhi'iga rehe, ei ga. Pekwaha pe hajiheve'ga ndeaporogita – kiroki ga e'i ore ko ganduvihava javo. Ga omboporavykyuhu ogwyriveve'ga jipi ga mbovav-aguhuavo ga nderekovo, ei ga ga pe.

⁴³ Pe po na rūi pejogwereko hamo jireheva'ero gwaramo, ei ga ga pe. Po ti pe ndekopotari jara'ga nduvihavamo, a'ero po ti pe ga pokogi hamo.

⁴⁴ Po ti pe ndekopotari gahohepava'ero, koji'i po ti pe ga pokopahetei hamo, ei ga.

⁴⁵ A'ereki ji vehevi ajo tapoko pa ti ga javo. Ji ndajori ji pokopoko javo ga pe, ei ga. Tamano javo ji ruri ga ndepyga yvya koty. Nahā po ti ji he'yjuhuve'ga mbopiro'yi ga ndekote'varuhua hugwi nehē, ei ga ga pe.

*Jesus'ga omboheha katu Bartimeuva'ea
(Mateus 20.29-34; Lucas 18.35-43)*

⁴⁶ Aerē Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga nderohoi ga nderovahema cidade de Jericó pe ga nderokwava hupi. He'yjuhu ga ogwovo ga ndupi no. Ga horame jugwi Bartimeu'ga onhi'iga mbuhuri Jesus'ga pe. A'ereki Bartimeu'ga heakwagweva'ero oko Timeu'ga ra'yra'ga. A'ero ga apygi pea rovai itambere'ia rehe oporanduranduva upa.

⁴⁷ Igwete pevove'ga ei:

—Kiro ki ga u Jesus'ga Nazarépeve'ga.

Henduvame Bartimeu'ga onhi'iga mbuhuri Jesus'ga pe a'ero.

—Jesus, nde ko Daviva'ea rymyminoa Tupana'ga remimbuhurukara, ei ga ga pe. Ji porogwety ti, ei ga.

⁴⁸ Igwete ga nhi'igahyi ga pe onhimongyavo epi te javo. Igwaigwavete reki ga onhi'iga mbuhuri ga pe.

—Nde ko Daviva'ea rymyminoa Tupana'ga remimbuhurukara. Ji porogwety ti, ei ga ga pe.

⁴⁹ Igwete Jesus'ga pytai.

—Pe'e ga pe tuhu ga ji pyri a'ero, ei ga ga pe.

Igwete ga ei heakwagweve'ga pe:

—Enoġatu ti epy'a, ei ġa ga pe. Epo'ã ejoa ga pyri. “Tuhu ga ji pyri,” ei ga nde ve, ei ġa ga pe.

⁵⁰ Igwete ga po'ami hekyita opira i'arimova'ea nhandaipe ua Jesus'ga pyri.

⁵¹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Gara nde erepota?

—Jesus, tajireha katu ti, ei ga ga pe.

⁵² —Heregwovo a'ero, ei Jesus'ga ga pe. Nde erejiko ji rehe. Nurã nde reharo kiro, ei ga.

Igwete ga reakwakaturo a'ero. Jesus'ga rupi ga hoi a'ero pea rupi ogwovo.

11

*Jesus'ga ovahẽ Jerusalém me Domingo dos ramos
(Mateus 21.1-11; Lucas 19.28-40; João 12.12-19)*

¹ Ohorame Jerusalém me vvytyruhu pe na'ẽ Jesus'ga vahemi oliveiras ndyvuhu pe monte das Oliveiras pe. Ira'agwe cidades ojopyjopyri tuvi Betfagé Betânia pavẽi. Igwete Jesus'ga ei mokonha'ġa pe ġwemimbo'ehara'ġa pe:

² —Hepejigwovo cidade pe penhinondeva'e pe, ei ga. Pevahemame ti pe hepiagi jumentinho i'ama nehẽ, ei ga ġa pe. Ojugwa ġa imo'ama yva rehe. Ndohoi ve ġa i'arimo, ei ga. Pekwahara ti herua, ei ga.

³ Po ti ġa ei pe me: “Maraname pe ikwaharavi a'ea?”, pe'ji ti ġa pe: “Nhandepojoykaharete'ga ti togwereco'ã na'ẽ. Kotihĩ po ti ga imbuhura'javi avo nehẽ,” pe'ji ti ġa pe, ei ga ġa pe.

⁴ Igwete ġa hoi hepiaga jumentinho. A'ereki pevove'ġa ojugwa imo'ama pea rupi onga jurukwara pyri. Kiro ġa ikwaharavi a'ero.

⁵ Pevove'ġa ġa ndepiagame e'i ġa pe:

—Maranuhũrame pe ikwaharavuhui ta'yra?

⁶ Igwete ġa imombe'ui ġa pe Jesus'ga rembi'ea.

—Peroho ti ga pe a'ero, ei ġa ġa pe.

⁷ Igwete ġa heruri jumentinho Jesus'ga pe. Igwete ġa inoġi oapoa tapy'ynhapira ikupepytera rehe. A'ero Jesus'ga hoi i'arimo.

⁸ Igwete he'yive'ġa heroporopori opira i'arimova'ea pea rupi inoġa timbojigwa pehea ga pe javo. Ojipe'ġa omondohondoho pindova rohova nhu me herua. Igwete ġa imondomondo'i pea rupi imbokatuavo ga pe. Nahã ġa Jesus'ga mbojiroviari ga rerua nhanderuvihavuhuhete'ga kiro u javo.

⁹ Kiro garenondeva'ġa hapukai garevirive'ġa pavẽi.

“Timbohete Tupana'ga!” ei ġa.

“Nhandepojoykaharete'ga ti tomomyry ga pe

– kiroki ga nhandepojoykaharete'ga ombuhuruka nhande pyri ga mongovouka nhanderuvihavuhuhetero,” ei ġa.

¹⁰ “Tupana'ga tomomyry nhaneramonhava'ea'jave'ga pe Daviva'ea'jave'ga pe kiro ga rurame nhanderuvihavuhuhetero,” ei ġa.

“Timbohete Tupana'ga yvagipeheteve'ga a'ero!” ei ġa.

¹¹ Igwete Jesus'ga vahemi Jerusalém me ogwovo ġajatykahavuhua rokari pe o'ama. Oharekorẽ mbatera rehe nhaporememo Jesus'ga dozeve'ġa nderohoi Betânia pe ġa nderokia. A'ereki oho kwara.

*Jesus'ga e'i figueira pe
(Mateus 21.18-19)*

¹² Ko'emame Jesus'ga jivyri Betânia hugwi. Igwete ga jukai ty'ara.

¹³ Irupe ga hepiagi figo'yva figueira ka'a rerekojiperame. Igwete ga hoi tahepia yva'ia javo novĩa. Ovahemame ga ka'atehea hepiagi. A'ereki a'ea rupi ndi'ai ve tuhẽ ġipi yva'ia.

¹⁴ Igwete ga ei yva pe:

—Ndehe po ti nande'aa'javi nehẽ ġanembi'uhavamo nehẽ, ei ga jupe.
Garemimbo'ehara'ġa ġwendu ganhi'ġa a'ero.

*Jesus'ga omo'emba ahe ahejatykahavuhua hugwi
(Mateus 21.12-17; Lucas 19.45-48; João 2.13-22)*

¹⁵ Aerẽ Jesus'ġa vahemi ua Jerusalém me. Igwete ġa nduri ġajatykahavuhua rokari pe. Pevove'ġa oma'ema'ẽ mbatepyryva ojipe'ġa pe jipi inambu'ia no. A'ereki a'ea ġa omondo ikwava'ẽhara'ġa pe tomondo ti ga Tupana'ga pe javo. Itambere'ia rehe ġa oma'ema'ẽ ġa pe ġa moandyandyjuhuavo jipi. Mesas pyri ojipe'ġa neni hajiheve'ġa itambere'ia pyhypyhyga judeus'ġa itambere'ia kwepykwepyga imondovo ġa pe. Igwete Jesus'ġa nduri okari pe ġa ndepiaga. Kiro ga nhimonha'ngai ġa ndehe a'ero ġa mo'emo'embava pea hugwi. Igwete ga imbojirejirevi itambere'ia kwepykara'ġa mesas. Ga imbojirejirevi ġa'apykava ġa hugwi no – kiroki ġa oma'ema'ẽ inambu'ia oina.

¹⁶ Igwete ga ndogwerokwarokwarukari mbatera ġajatykahavuhua rokara pytera rupi.

¹⁷ A'ero ga ei ġa pe ġa mbo'eavo.

—Tupana'ga okwatijaruka onhi'ġa hako, ei ga. Nahã Tupana'ga ei a'ero hako: “Yvyakotyve'ġa nhaporemō ti tonhi'ĩ ji ve nhironga pype,” ei Tupana'ga hako, ei ga. Pe ki a'e te pe'e pejohupe: “Timoandyandyjuhu ti ġa ikwepykwepygame Tupana'ga rongā pype,” pe'e pe, ei Jesus'ga. Nahã pe Tupana'ga rongā mongoukari iporomive'ġa nduhavamo, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁸ Aerẽ ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa ikwahavi Jesus'ga nhi'ġa ġa pe judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavẽi. Igwete ġa ei:

—Marã re po ti nhande ga rerekoi ga jukavo nehẽ? ei ġa ojohupe. Tijukaukaryme ti ga he'yjuhuve'ġa ndovaki, ei ġa. A'ereki ġa onhimomby'a pa garemimbo'ea repiaga, ei ġa ojohupe.

Nurã ġa kyhyji ga pyhyge'yma.

¹⁹ Ka'aru hete Jesus'ġa hoa'javi cidade de Jerusalém hugwi ogwovo Betânia pe okia.

*Pejiko ti Tupana'ga rehe, ei Jesus'ga
(Mateus 21.20-22)*

²⁰ Ko'emame ojivyrāme Jesus'ġa kwavi pea rupi. Igwete ġa hepiagi akoja figo'yva. Inhymba reki. Hapoa vehevi inhymba.

²¹ A'ero Pedro'ga ikwahava'javi Jesus'ga nhi'ġa jupe. Igwete ga ei ga pe:

—Jesus, ehapia! ei ga. Erenhi'igahy nde figo'yva pe kirame oji'i. Kiro inhymbavamo a'ero, ei ga ga pe.

²² Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Pejiko ti Tupana'ga rehe, a'e ji pe me, ei ga.

²³ Tamombe'u katu ti pe me: Ga jikogame Tupana'ga rehe oporanduva ga pe Tupana'ga po ti ġwendu katu nhinhi'ġa javo, na ja po ti hekoi ġa pe a'ero nehẽ, ei ga. Po ti ġa ei Tupana'ga pe tojipe'a ti vvytyruhua onhimomboā ypiāhua pype javo, a'ero po ti Tupana'ga imbojipe'ai ġa pe, ei ga. Po ti ġa ndogweroviarihihũ mara'ngu po ti ojipe'avo javo, a'ero po ti Tupana'ga nombojipe'aūkari ġa pe nehẽ, ei ga.

²⁴ A'ero ji ei pe me: Peporanduvame Tupana'ga pe penhimimbotarimova'ea rehe, perovia ti garemimbuhuraġwama pe me. A'ero po ti ga imbuhuri pe me nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁵ Po ojipe'ga oko te'varuhu pe me. A'ero po pepy'a heahemuhũro ga rehe. Penhi'igame Tupana'ga pe penhi'ama tapekwahava'javi ti akoja'ga rekote'varuhua, ei ga. Pe ikwahava'jave'yname garekote'varuhua henonhe'yma po ti nhanderuvete'ga vyagipeve'ga ndokwahava'javi pendekote'varuhua imomboā pe hugwi nehẽ, ei ga. [

²⁶ Pe ikwahava'javame akoja'ga rekote'varuhua po ti nhandervete'ga nomombori pendekote'varuhua nehē no.]

*Ma'ga nde mbuhurukaruhu? ei ahe Jesus'ga pe
(Mateus 21.23-27; Lucas 20.1-8)*

²⁷ Igwete Jesus'ga hoa'javi Jerusalém me. Gajatykahavuhua rokara rupi Jesus'ga hoi okovo. A'ero ikwava'ehara'ga nduvihava'ga nduri ga pyri judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi xava'eve'ga pavēi.

²⁸ Igwete ga euhui ga pe:

—Ma'ga nde mbuhurukaruhu raji'i? Ma'ga e'i nde ve: “Emo'emo'ē ti ga mondovo jugwi?” ei ga Jesus'ga pe. Here javo ore ve, ei ga.

²⁹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Pe na'ē ti pe'ji ji ve, ei ga. Pe ji nhi'ipondekwaturame po ti ji nhimbuhurukara'ga mombe'ukatui pe me nehē no, ei ga ga pe.

³⁰ Pe'ji ti ji ve a'ero: Ma'ga João Batistava'ea mbuhuruka ga mobatizavouka raikwehe? ei ga. Tupana'ga yvagipeve'ga ombuhuruka ahe? Ma'ga e'i ahe ve teremobatiza ga javo? Yvyakotyve'ga ombuhuruka ahe naerū? ei ga. Pe'ji ti javo ji ve! ei Jesus'ga ga pe.

³¹ Igwete ga nhombo'embo'ei upa.

—Marāi po ti nhande a'ero nehē? ei ga. Po ti nhande ei ga pe: “Tupana'ga po ombuhuruka João Batistava'ea ga mobatizauka raikwehe”, a'ero po ti Jesus'ga ei nhande ve nehē: “Maraname pe ndaperoviarihu ahenhi'igagwera naerū?” e po ti ga nhande ve nehē, ei ga ojohupe.

³² Po ti nhande ei ga pe: “Yvyakotyve'ga po ahe mbuhuruka raikwehe”, a'ero po ti avove'ga nhimboahivuhupavi nhande ve nehē, ei ga ojohupe.

Okyhyji ga he'yjuhuve'ga hugwi. A'ereki ga e'i pa João Batistava'ea pe: “Tupana'ga tuhē ahe mbuhuruka onhi'iga mombe'uharamo raikwehe,” ei ga.

³³ Nurā ga ei reki Jesus'ga pe:

—Ma'ga po ombuhuruka ahe raikwehe? Ndorokwahavi ore, ei ga ga pe.

—Napemombe'ujuhu pe ji ve João Batistava'ea mbuhurukara'ga, ei Jesus'ga ga pe. Nurā po ti ji na jitehe namombe'ui ga pe me nehē no – kiroki ga e'i ji ve: “Emo'emo'ē ga onga hugwi,” ei Jesus'ga ga pe.

12

*Garemitymipyra repiakatuhara'ga okote'varuhuve'ga
(Mateus 21.33-46; Lucas 20.9-19)*

¹ Igwete Jesus'ga imombe'ui ga pe ojo'java'ea. Igwete ga ei imombe'gwovo:

—Kohoa jara'ga otŷotŷ ko pe yhypoa'javuhuva'ea uva'yva videira. “Aerē ti ta'u yva'ia ryhya,” ei ga, ei Jesus'ga ga pe. Igwete ga hokairugi gwemityma. Aerē ga japo uva mu'umu'ūhava tyhya rupiaramo. Tapyjo'ara ga japo ita pyvō imondovo imohina ko pe hepiakatuhavamo. Igwete ga ei ojipe'ga pe: “Kiro po ti ji hoi paivohu mbaigwe jitua nehē,” ei ga. “Pehepia katu ti nhiremityma ji ve,” ei ga ga pe. “A'ero po ti pe imboja'ogi yva'ia pejive nehē. Jara ti pemombyta ji ve nehē,” ei ga ga pe, ei ga. “Kwa,” ei ga. Igwete ijara'ga hoi ga ndeja, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

² Aerē yva'ia jykylhava rupi ga ojipyryve'ga mondoukari hepiakatuhara'ga pyri togweru ti ga yva'ia ji ve javo novia.

³ Emo hepiakatuhara'ga ga pyhy ga nupanupamo ga momboa. Gapojate ojivy a'ero, ei ga.

⁴ Aerē ijara'ga ojipe'ga mondoy yva'ia reruruka novia. Igwete ga ga akanupanupai ojigwaraita ga rehe, ei ga.

⁵ Aerē ga ojipe'ga mondoukari ġa pyri. Igwete ġa ga jukai, ei ga. Koji'ive'ġa ga ġa mondomondoġi ġa pyri. Igwete jara'ġa ġa ġa nupanupāi. Jara'ġa ġa ġa jukahetei, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

⁶ –Mbapavamo ijara'ga gwa'yra'ga mondoġi ġa pyri. A'ereki ga jate oko ga pyri gara'yra'ga garemia'nguhete'ga. “Omondo po ti ġa imohina jira'yra'ga rehe,” ei ga oyvyteri pe novīa, ei Jesus'ga.

⁷ –Igwete ijara'ga gwa'yra'ga mondoġi ġa pyri mbapavamo. Ga repiagame hepi-akatuhara'ġa ei ojohupe: “Kiro ga ruri ijara'ga ra'yra'ga,” ei ġa. “Avova'ea po ti gagwyrāġwama nehē,” ei ġa. “Tijuka ti ga a'ero. Aerē po ti nhande ipojykai yvya nhandejive nehē,” ei ġa ojohupe, ei ga.

⁸ Igwete ġa ga pyhygi ga jukavo ga momboa garuva'ga remityma hugwi.

A'ea Jesus'ga e'i ġa pe ojo'java'ea mombe'gwovo.

⁹ Igwete Jesus'ga ei no:

–Marā po ti ijara'ga rekoi a'ero nehē? ei ga. Uhu po ti ga ġa jukavo nehē gwa'yra'va'ea repyga nehē, ei ga. Igwete ojipe'ġa po ti ga ġa mongoi ġwemityma repiakatuharamo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁰ Nonhi'īgi pe me Tupana'ga rembikwatijarukara naerū? ei ga. Nahā i'ei a'ero:

“Onga apohara'ġa japorame onga ita apopyra hepiagi ojipeji ita.

A'ea ġa imombori ipo'rue'yma tiruahū javo jupe,” e'i.

“Aerē akoja jitehe hekoi huvihavamo jara hohe

opyryhetero onga pyhykatuavo,” e'i, ei ga.

¹¹ “Nhandepojykharete'ga reki omongo huvihavamo.

Hepiagame nhande nhimomby'ai

nanongara ko pyry hete javo,” e'i ikwatijara, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

¹² A'ea Jesus'ga omombe'u judeus'ġa nduvihava'ġa pe ojo'java'ea. Igwete ġa ga pyhy-
potari novīa. A'ereki ġa okwaha reki onhimombe'ua. A'ereki ġa yva'ia repiakatuhara'ġa
ja. Onga apohara'ġa ja ko ġa no. A'ereki ġa Jesus'ga mombo pota. Kiro ġa Jesus'ga
pyhypotari a'ero novīa. Emo ġa okyhyji he'yjuhuve'ġa hugwi – kiroki ġa e'i: “Jesus'ga
ko Tupana'ga nhi'īġa mombe'uharamo oko.” Nurā judeus'ġa nduvihava'ġa ga rejari
ogwovo.

César'ga rembiapoa itambere'ia

(Mateus 22.15-22; Lucas 20.20-26)

¹³ Aerē judeus'ġa nduvihava'ġa fariseus'ġa mondoukari Jesus'ga pyri. Herodes'gareheve'ġa ġa ġa mondoġi ga pyri no. “Pemonhi'ī te'varuhu ti Jesus'ga tombotegwete ti ga nhanderuvihavuhu'ga,” ei ġa ġa pe ġa mondorame.

¹⁴ Igwete ġa nduri javo Jesus'ga pe.

–Orokwaha ore neremimbo'ekatua. A'ereki a'itituhēva'ea rupi katu nde eremombe'u, ei ġa ga pe. Nde eremohemba ġa pe nhaporemō. A'ereki nde nderepojihuvi ġa javo ġa pe. Nde nderekoi huvihava'ġa ndehe jate. A'ereki ahe ojo'jajo'ja nde ve, ei ġa. Erembo'e katu nde Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Marā ndereaporōġita a'ero? ei ġa ga pe. César'gareheve'ġa e'i: “Pemondomondo ti itambere'ia César'ga pe nhanderuvihavuhu'ga pe ga imono'oġukarame,” ei ġa, ei ġa. Marā naerū? Timondo po nhande ga pe hamo ġa poranduvame nhande ve? Mara'ngu po nde javo timondoyme po ga pe hamo? ei ġa Jesus'ga pe.

¹⁵ Jesus'ga okwahavipe reki ġandeaporōġitate'varuhua.

–Maranuhūrame pe nhinhi'īġa mbote'varuhupotari? ei ga ġa pe. Peru itambere'ia moeda, ei ga.

¹⁶ Igwete ġa heruri a'ero.

–Pemombe'u kiro ji ve a'ero, ei ga ġa pe. Ma'ġa ra'angava agwa? Ma'ġa ndera ġa okwatija inoġa hehe? ei ga.

A'ero ġa ei ga pe:

—César'ga ra'angava, ei ġa. Garera ġa okwatija inoġa hehe no, ei ġa ga pe.

¹⁷ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Pemondoa'ja ti César'ga rembiapoa ga pe a'ero. Tupana'ga rembiapoa ki a'e te pemondoa'ja Tupana'ga pe, ei ga ġa pe.

Yvyakotyve'ġa pe Jesus'ga ei Tupana'ga rembiapoa tonhimondo ti ġa onhikwava'eġa ga pe javo.

Igwete ġa nhimomby'ai ga rehe onhi'iġatu reki ga javo.

Ombogweravirē omanove'ġa nahembirekoa'javi

(Mateus 22.23-33; Lucas 20.27-40)

¹⁸ Aerē saduceus'ġa nduri Jesus'ga pyri. Saduceus'ġa ndogweroviari omanove'ġa mbogwerahava novia. Igwete ġa nduri Jesus'ga pyri a'ero tihepia ti ganhi'iġatua nhande ve javo. Igwete ġa ei ga pe:

¹⁹ —Jesus, Moisésva'ea okwatija inoġa nhande ve hako. Nahã ahe ei hako:

“Po ga manoi gwa'yre'ymame ġwembirekohëa mombytavo gairũ'ga po hëa rerekoi a'ero hamo,” ei ahe.

“Gaha po ta'y hëa pe nhiirũva'ea togwereko gwakykwepohara'ġa javo,” ei Moisésva'ea hako, ei ġa Jesus'ga pe.

²⁰ Oro marã a'ero? ei ġa. Sete ahe onhoirũramo, ei ġa. Igwete ojihuvypyva'ea rembirekoro. Igwete omanorame ahe ndata'yri, ei ġa.

²¹ Igwete aheakoindava rembirekoro aherembirekokwerava'ea pavëi oirũva'ea py'rovo. Igwete ahe manoi gwa'yre'ymame. Igwete ahe mbyteramo ahe javijitehe kunhangwerava'ea rerekoi, ndata'yri ve omanomo.

²² Jarava'ea na jitehe no, ei ġa ga pe. Seteva'ea gwereko pa ahe ojopy'ropy'rovo novia omanombava gwa'yre'ymamo. Aerē kunhangwerava'ea manoi no, ei ġa.

²³ Marã a'ero? ei ġa Jesus'ga pe. Ma'ġa nembirekoa po ti kunhangwerava'ea rekoi nehë ahe kwerava'javame nehë? A'ereki seteva'ea gwereko pa kunhangwerava'ea, ei ġa ga pe.

²⁴ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Tupana'ga nhi'iġa atyvihu ko penhi'iġa, ei ga saduceus'ġa pe. A'ereki pe ndapekwahavihu Tupana'ga rembikwatijarukara. Ndapekwahavi pe Tupana'ga popoakara no, ei ga.

²⁵ Okwerava'japavame po ti ġa nahembirekoa'javi nehë. Tupana'gapyrive'ġa ja yvagipeve'ġa ja ġa ndekoi ġwembirekoe'ymamo nehë, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁶ Gakwerava pe pe ei, ei ga. Napenhi'iġi pe Moisésva'ea rembikwatijara pe naerũ? A'ereki Tupana'ga i'yva hugwi ikaja pytera hugwi onhi'iġa mondo Moisésva'ea pe hako, ei ga. A'ero Moisésva'ea ikwatijari Tupana'ga nhi'iġa ojive inoġa. Tupana'ga e'i ahe ve:

“Jihi ko Tupanamo ako.

Abraão'ga ji mbohete.

Isaque'ga ji mbohete.

Jacó'ga ji mbohete,” ei Tupana'ga ahe ve, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

²⁷ Abraão'va'ea manorë reki Tupana'ga ei Moisésva'ea pe: “Abraão'ġa ji mbohete,” ei ga. Ga nde'i: “Ahe ji mbohete.” A'ereki ġa okoji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga. Tupana'ga nhi'iġa atyvi ko penhi'iġa a'ero pe erame omanove'ġa ndokwerava'javi nehë, ei Jesus'ga saduceus'ġa pe.

Manamo Tupana'ga remimbo'eagwera joheva'ero?

(Mateus 22.34-40; Lucas 10.25-28)

²⁸ Igwete judeus'ġa mbo'ehara'ga ruri. Gwendu ga ġa Jesus'ga monhi'inhi'iġame. “Jesus'ga onhi'ikwepy katu reki ġa,” ei ga oyvyteri pe. Igwete ga ruri javo Jesus'ga pe:

—Jesus, ei ga, manamo Tupana'ga remimbo'eagwera huvihavuhu joheva'ero?

²⁹⁻³⁰ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Moisésva'ea omombe'u ikwatija hako, ei ga. Jara hoheva'ea ko nahã:

“Israelitas, pehendu katu ti!

Nhandepojykaharete'ga ko Tupana'ga.

Gaha jate ko nhandepojykaharetero,” ei ahe, ei ga.

“Pearõ hete tuhẽ ti pejipojykaharete'ga Tupana'ga.

Pearõ hete tuhẽ ti ga pejipy'a pe.

Pearõ hete tuhẽ ti ga imondovo pejeaporoğita imohina ga rehe.

Pearõ hete tuhẽ ti ga tako ti ji garemimbotarimova'ea rupi javo.

Pearõ hete tuhẽ ti pejirokwa pejikovo ga nhi'ipo'ruavo,” ei Moisésva'ea, ei Jesus'ga ga pe.

³¹ Moisésva'ea omombe'u hehohyva'ea no, ei ga.

“Penhiarõ pe.

Na jitehe ti pearõ hete pejikotyve'ğa no,” ei ahe, ei ga.

A'ea memei Tupana'ga remimbo'eagwera jara hoheva'ero, ei Jesus'ga ga pe.

³² Igwete judeus'ğa mbo'ehara'ga ei ga pe:

—Na tuhẽ. A'itituhẽva'ea nde ei ji ve, ei ga. A'ereki gaha jate oko Tupanamo tuhẽ. Ahã ojipe'ğa Tupanamo, ei ga Jesus'ga pe.

³³ Nhande mbatera kwava'eğame ga pe pyry ga pe novĩa, ei ga. Emo pyryheteva'ea ga pe ko na: Tiarõ hete tuhẽ nhande Tupana'ga nhandepy'a pe hamo, ei ga ga pe. Tiarõ hete tuhẽ nhande ga nhandekovo garemimbotarimova'ea rupi hamo, ei ga. Tiarõ hete nhande ojipe'ğa nhanenhiarõhetea javijitehe hamo. A'ereki nhaneremiarõa koji'iete'i pyry Tupana'ga pe nhanerembikwava'eğa hohe, ei ga Jesus'ga pe.

³⁴ Jesus'ga ġwendu onhi'iğatua upa. Igwete ga ei ga pe:

—Erenhimongo ġwerĩ nde Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi kiro, ei Jesus'ga ga pe.

Kirẽ ojipe'ğa ndopojihuva'javi javo Jesus'ga pe a'ero.

Daviva'ea rymymino'ga ko ahepojykaharetero

(Mateus 22.41-46; Lucas 20.41-44)

³⁵ Igwete Jesus'ga ġajatykahavuhupeve'ğa mbo'embo'ei okari pe ġa mbojapyakavo. Igwete ga ei:

—Pe'ji ji ve a'ero. Marã ahembo'ehara'ğa ei Cristo'ga pe Tupana'ga remimbuhurukara'ga pe ga ko Daviva'ea rymymino'ga javo? ei Jesus'ga ġa pe.

³⁶ A'ereki Daviva'ea tuhẽ omombe'u nhoğwenonde hako. Nahã ahe ei hako:

“Tupana'ga e'i jipojykaharete'ga pe:

‘Eapy ji pyri ekovo huvihavamo,’ ei ga,” ei ahe.

“ ‘Tamongo ti nearõe'ÿve'ğa neremimbotarimova'ea rehe.’

A'ea Tupana'ga ei jipojykaharete'ga pe,” ei Daviva'ea ikwatija hako, ei Jesus'ga.

A'ereki Tupana'ga ra'uva Daviva'ea mbo'euka a'ea rehe ikwatijaruka hako, ei ga ġa pe.

³⁷ Daviva'ea e'i Cristo'ga pe jipojykaharete'ga a'ero, ei ga. Ga ko Daviva'ea rymymino'ga jate rõi naerũ, ei Jesus'ga onhimombe'gwovo ġa pe ġa mbojapyakavo.

Oarõ hete ġa ganhi'iğa a'ero onhimongyheteavo.

Judeus'ğa mbo'eharava'ea onhimbohete tehe

(Mateus 23.1-36; Lucas 20.45-47)

³⁸ Igwete Jesus'ga ei ġa mbo'eavo:

—Ahembo'ehara'ğa ja rõi ti peko, ei ga. A'ereki ġa onhimbohete hete. Oko hete ġa opipukuhua rehe tajirepia ġa javo, ei ga. Opota hete ġa ojipe'ğa nhi'iğaturame ojive ima'ėhai pe pe ko orembo'ehara javo ġa pe.

³⁹ Ġajatykahava pype ġa apypotari huvihava'ğa apykava rehe. Toryva jara'ğa pyri ġa o'u pota toryvi pe oina, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁰ Opojyka ġa aherembirekokwera'ġa mbatera. Igwete ġa nhi'imbukuhui Tupana'ga pe novġa ojipe'ġa ti te'i pyry ore ve javo. Hahyva'ea po ti kaitu Tupana'ga imondoi ġa pe a'ero nehĕ, ei Jesus'ga ġa pe.

Aherembirekokwerava'ea remimondoa
(Lucas 21.1-4)

⁴¹ Igwete Jesus'ga apygi upa ġajatykahavuhua pype itambere'ia ryru'ia pyri. He'yjuhuve'ġa ga gwepia ġa inoġame itambere'ia Tupana'ga pe hyru'ia pype. Imbateheteve'ġa he'yi inoġi ipype novġa.

⁴² Nanime imbatere'y'vehĕa ruri aherembirekokwera'hĕa. Igwete moko'i ħĕa inoġi itambere'ia moedas ipype.

⁴³ Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

–Hepejijo aherembirekokwera'hĕa repiaga imbatere'y'vehĕa, ei ga ġa pe. Tamombe'u katu ti pe me: Hĕaremimondoa koji'i pyry Tupana'ga pe ojipe'ġa nemimondoa hohe.

⁴⁴ A'ereki he'yiva'ea ġa omombyta ojive itambere'ia imondorame, ei ga. Hĕa ki a'e te moko'i ħate gwereko itambere'ia novġa. Emo hĕa omondo pa ipype, ei Jesus'ga ġa pe.

13

Judeusva'ea jatykahavuhua mondurupavaġwama, ei Jesus'ga
(Mateus 24.1-2; Lucas 21.5-6)

¹ Jesus'ga horame ġajatykahavuhua hugwi garemimbo'ehara'ga ei ga pe:

–Jesus, ehapia! Ikatu hete nhandejatykahavuhua, ei ga. Itaruvihavuhua pyvġo ġa japoġapoi po raka'e, ei ga Jesus'ga pe.

² Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Erehepia nde nhandejatykahavuhua novġa? ei ga. Aerĕ po ti ndojikojikoga'javi ojogwehe itaruvihavuhua nehĕ. Omonduru pa po ti ġa ojohugwiugwi inoġa nehĕ, ei Jesus'ga ga pe.

Hahyheteaġwama Jesus'gareheve'ġa pe
(Mateus 24.3-14; Lucas 21.7-19)

³ Aerĕ Jesus'ġa hoi vvytyruhu pe – perope oliveiras ndyvuhu pe monte das Oliveiras pe. Pevo ga apygi oina ġajatykahavuhua rovai pyteri pe. Igwete ġa nduvi ga pyri Pedro'ga Tiagova'ea no Joāo'ga Andrĕ'ga. Jara'ġa ndovakie'y'ġa ei Jesus'ga pe:

⁴ –Emombe'u ti ore ve, ei ġa. Maname po ti ġa nhandejatykahavuhua mondurundurupavi inoġa nehĕ? Marāva'ea po ti Tupana'ga hepiukari na'ĕ ahemonhi-momby'ava'ea nehĕ ira'agwe hekopavame nehĕ? ei ġa ga pe.

⁵ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

–Penhimboko'i ti pejikovo penhimoandyandyja hugwi.

⁶ Aerĕ po ti ġa nduġanduri onhimongyavo javo tehe nehĕ. Nhira'āra'āteheavo po ti ġa ei: “Jihi ko Cristoramo ako Tupana'ga remimbuhurukaramo,” e'i tehe po ti ġa nehĕ, ei ga. A'ea rehe po ti ġa he'yjuhuve'ġa moandyandyi nehĕ, ei ga.

⁷ Nahā po ti nehĕ no. Aerĕ po ti ġa imombe'ui nehĕ: “Ira'agwe ġa otavuka ġa pe kiro. Paivohu ojipe'ġa tavukari ġa pe no,” e'i po ti ġa pe me nehĕ, ei ga. Tapembojui ti pejipy'a a'ea rehe, ei Jesus'ga ġa pe. Na tuhĕ ti hekoi nehĕ. Emo po ti a'ea rupi mbapavakotyva'ea rūi nehĕ, ei ga ġa pe.

⁸ Ojipe'ġa gwyriveve'ġa po ti otavukavuka ojipe'ġa gwyriveve'ġa pe nehĕ, ei ga. Omyomyi po ti yvya avo nehĕ. Pevo po ti yvya imyimyġi nehĕ no. Momina po ti mbatera i'uhavamo nehĕ, ei ga. Nahā po ti hahy rambugwe vvyakotyve'ġa pe nehĕ, ei ga. Kunhangwera'ġa gwa'yra'ġa mbo'aġwerġrame hahy rambugwe ġa pe. Na jitehe po ti hahy rambugwe vvyakotyve'ġa pe nehĕ mbapava koty nehĕ no, ei Jesus'ga imombe'ġwovo ġa pe.

⁹—Penhimboko'i ti, ei ga ġa pe. Pe jireheva'ea ġwaramo po ti nħiarõ'e'ÿve'ġa pe pyhygi pe nderogwovo imohiġatuhara'ġa pyri nehë. Ojatykahava pype po ti ġa pe nupanupai nehë, ei ga. Ga po ti pe nderohoi gwuvihavuhu'ġa pyri gobernadores'ġa pyri nehë no ġa ko Jesus'gareheva'ero javo nehë. Pevo po ti pe ami a'ero penhimombe'ukatuavo ġa pe nehë, ei ga.

¹⁰ Jireheve'ġa po ti imombe'umbe'ui na'ë pyryva'ea ojipe'ġa gwyriveve'ġa pe nhaporemō ji mombe'gwovo ġa pe nehë. Aerë po ti ihoi mbapavakotyva'ea apiavo nehë, ei Jesus'ga ġa pe.

¹¹ Ga po ti pe pyhy pe nderogwovo imohiġatuhara'ġa pyri nehë. Pe nderohorame tapemomyi ti pejipy'a penhi'iġaġwama rehe nehë marai po ti ji ġa pe javo nehë, ei ga ġa pe. Ihorame penhi'iġa apiavo po ti Tupana'ga ra'uva ikwahavukari pe me pe mbo'eavo nehë, ei ga. A'ero po ti pehe jate rūi pe nhi'iġi nehë. Tupana'ga ra'uva pe monhi'ĩ nehë, ei Jesus'ga ġa pe.

¹²—Gwe'yja'ġa vehevi po ti ġa ġa mondoukari ġapo pe nehë tojuka ti ġa ġa javo nehë. Jara'ġa po ti oirū'ġa mondoukari ġapo pe nehë, ei ga. Jara'ġa po ti gwa'yra'ġa mondoukari tojuka ġa javo. Jara'ġa po ti ġa nhimonha'ngai uva'ġa ndehe ġa jukavouka nehë, ei Jesus'ga ġa pe.

¹³ Okouhu pa po ti ġa pe ndehe nehë pe jireheva'ero ġwaramo nehë. Po ti pe nhimboitai avuirama pejipohire'yma ji hugwi nehë, a'ero po ti Tupana'ga pe mongoi ojipyri nehë, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Jesus'ga omombe'u aerëva'ea hahyheteva'ea

(Mateus 24.15-28; Lucas 21.20-24)

¹⁴ Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe no:

—Aerë po ti pe hepiagi ite'varuhuheteheteva'ea i'ama nehë – pevo po no'amuhūi ramo, ei ga. Tupana'ga noaronhuhū a'ea opohia judeus'ġa jatykahavuhua hugwi a'ea rehe nehë, ei ga. (Kiroki ga onhi'ĩ kiro ikwatijara pe – tokwaha ti ga a'ea.) Aerë po ti pe a'ea repiagi pevo nehë, ei Jesus'ga ġa pe. Pe hepiagame Judéiapeve'ġa ti toka'nhyka'nhy onhana yvytyruhu pe xamanoyme ti javo nehë, ei ga.

¹⁵ Kiroki ġa oko ongapereuhuva'ea arimo a'ea rupi – tojyvipe ti ġa ogwovo okie'yma onga pype ombatera rerogwovo nehë. Toka'nhyime ti ġa onhana, ei ga.

¹⁶ Kiroki ġa oporavyky ko pe a'ea rupi – tojivryme ti ġa onga pe tapy'ynhapira rerogwovo nehë, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁷—Iporia'i po ti ipuru'ave'ġa a'ea rupi oka'nhypotarame nehë. Iporia'i po ti omoka'mbuve'ġa no gwa'yra'ġa nenonhambotarame nehë, ei ga.

¹⁸ Pe'ji ti Tupana'ga pe a'ero turyme ti akoja hahyva'ea yapohua rupi. A'ereki ahe nonhani gwerevi oka'nhyima a'ea rupi, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁹ Ite'varuhuheteheteva'ea urame po ti hahy hete ġa pe nehë. Nanongara ndogwerekōa'javi Tupana'ga rembiapoagwera jate hako. Aerë po ti ndogwerekōa'javi nanongara nehë no, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁰ Hahyheteva'ea po ti tiruahū ranuhū ġa pe nehë, ei ga. Hahyheteva'eaġwama rehe ojapyakarame Tupana'ga ei hako: “Po ti okombegwe hahyheteva'ea ġa pe nehë, a'ero po ti ġa papavi nehë,” ei ga hako, ei Jesus'ga ġa pe. Tupana'ga nhaġataruhu a'ero ġa ndehe okovo – kiroki ġa ga omo'emo'ë ojive. Nurã ga ei: “Namombegweukari ti ji hahyva'ea ġa pe a'ero nehë,” ei Tupana'ga hako, ei ga imombe'gwovo ġa pe.

²¹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

—Po ti ojipe'ġa etehei pe me nehë: “Pehepia. Agwa ko Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga.” Taperoviari ti ġa a'ero nehë, ei ga ġa pe. Po ti ojipe'ġa etehei pe me nehë: “Pehepia. Cristo'ga ko pevo u.” Taperoviari ti ġa na jitehe no, ei Jesus'ga ġa pe.

²² Aerë po ti ojipe'ġa nduġanduri nehë jihi ko ako Cristoramō Tupana'ga remimbuhurukaramo javo tehe nehë. Ojipe'ġa po ti ġa nduġanduri nehë no jihi Tupana'ga nhi'iġa

mombe'uharamo javo tehe nehē, ei ga. Ahemonhimomby'ava'ea po ti ġa japojapoi hepiuka nehē timoandyandyi ti ġa javo nehē. Tupana'ga remimo'ēhara'ġa vehevi po ti ġa ġa moandyandyipotari nehē novīa, ei ga ġa pe.

²³ Penhimboko'i ti a'ero pejikovo. A'ereki ji amombe'u jipe pe me pe momoranduva tapemoandyandyjukaryme ti ġa javo, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Jesus'ga rura'javaġwama
(Mateus 24.29-31; Lucas 21.25-28)

²⁴ Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe no:

—Hahypavirē

“po ti igwevi kwara nehē.

Jahya po ti nombokojahua'javi nehē no”, ei ga.

²⁵ “Jaytata'ia po ti indurundurugi yvaga hugwi nehē.

Yvagipeva'ea po ti iġwyġwymi nehē ipopoakava'ea”, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁶ A'ero po ti yvyakotyve'ġa jirura'java repiagi nehē. Yvaġatiġa pype po ti ji ruri nehē jipopoakahetea pyvō. Nhirendy'ja hete po ti ji jitua nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁷ A'ero po ti ji ei jipyrive'ġa pe yvagipeve'ġa pe nehē: “Peho ti kiro nhiremimo'ēhara'ġa nderua nehē,” a'e po ti ji javo ġa pe nehē, ei ga. A'ero po ti ġa hoi ġa mono'oġa ġa nderu-pava ġagwyġagwyrā hugwi nhaporemō nehē. Gweru po ti ġa ġa kwara pora hugwi kwara hoa hugwi no tyapyra hugwi nhimbya hugwi no, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Figo'yva figueira ahe mbo'e
(Mateus 24.32-35; Lucas 21.29-33)

²⁸ Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe no:

—“Maname po ti ihoi japiavo nehē?” pe'ji ko pe ji ve ko. Penhimbo'e ti a'itituhēva'ea rehe figo'yva repiaga a'ero, ei ga ġa pe. Pe hepiagame figo'yva huangy'ria, a'ero pe ei jipi: “Kwaria ġwerī kiro.”

²⁹ Na jitehe hepiagame hahyheteva'ea po ti pe ei nehē: “Kiro mbapava koty,” ei Jesus'ga ġa pe.

³⁰ Amombe'u katu ji pe me, ei ga. Aġwamove'ġa ndekojirame po ti akoja ihopavi japiavo nehē, ei ga.

³¹ Aerē po ti ahana'ja kwara. Yvya po ti ahana'ja nehē no. Nhirembi'ea ki a'e te okoe'y mi a'itituhēva'ero opopoakaramo avuirama nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Maname po ti Jesus'ga rura'javi nehē?
(Mateus 24.36-44)

³² Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Ahe ndokwahavi kwara jirura'javame nehē marananime po ti nehē javo, ei ga. Tupana'gapyrive'ġa yvagipeve'ġa ndokwahavi. Ji vehevi Tupana'ga ra'yramo ndakwahavi no, ei ga. Jiruva'ga jate okwaha jirura'jahava, ei ga ġa pe.

³³ Penhimboko'i ti. Pejirokwa ti nhinhi'iġa rendukatua rehe ji mboha'uva. A'ereki pe ndapekwahavi jirura'jahava, ei ga ġa pe.

³⁴⁻³⁶ Igwete ga ei ġa pe no:

—Tamombe'u ti pe me jirura'java javijiteheva'ea a'ero, ei ga. A'ereki ji ko onga jara'ga ja – kiroki ga oho ojipe'ġa gwyrī pe. Ohorame ga ei ojipyrive'ġa pe: “Pereko katu ti nhimbatera ji ve jirakykweri,” ei ga ġa pe, ei ga. Ga mbojogwetavamo ga ġa mbo-poravykyi a'ero ġa mbojogwerekovo. Ojipe'ga pe ga ei: “Mytu'ē me e'ā hepiakatuavo nhironga,” ei ga, ei ga. Ga ndokwahavi reki ijara'ga rura'ġwama, ei Jesus'ga ġa pe. Po ti hepiakatuara'ga ndohepiakatui garonga okia ga rura'javame nehē, a'ero po ti ijara'ga hepiagi ga kirame nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

—Na jitehe ji ei pe me a'ero: Pejirokwa ti nhinhi'iga rendukatua rehe, ei Jesus'ga ġa pe. A'ereki pe ndapekwahavi jirura'jahava nehē. Mara'ngu po ti ppytunimo jitua nehē ppyhaji katu nehē? ei ga. Mara'ngu po ti ko'eġatue'yoma rupi jitua nehē? ei ga ġa pe. Pe nhimboha'uve'yomame po ti ji rura'javi nehē, ei ga. Po ti pe ndapejirokware nhinhi'iga rendukatua rehe ji rura'javame nehē, a'ero po ti ji hepiagi pejirokware'yoma nehē! ei ga.

³⁷ Pejirokwa ti hehe a'ero, a'e ji pe me, ei ga. Poro jitehe ji ei jireheve'ġa pe nhaporemno. Pejirokwa tuhē ti hehe, ei Jesus'ga ġa pe.

14

Ojuka pota ahe Jesus'ga

(Mateus 26.1-5; Lucas 22.1-2; Joāo 11.45-53)

¹ Aerē judeus'ġa japoġwerīrame toryva ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa nhomonhi'iġi ojogwerekovo judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi. Yapoa rupie'yomi judeus'ġa mokōi japoī toryva. A'ea rupi memei ġa japyakai ġwamonhava'ea ruragwera rehe Egitopeve'ġa gwyrā hugwi. Ojipejiva'ea pe ġa ei Pāscoa. Ojipea rupi toryva rupi ko ġa i'ui pāo ndovuriva'ea jipi. Kiro judeus'ġa toryva japoġwerīrame ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa nhomonhi'iġi judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi ojogwerekovo.

—Marā re po ti nhande Jesus'ga pyhynhimimukari ga jukavouka nehē? ei ġa ojohupe. Mokōi nhande kirame po ti nhande japoukari toryva nehē, ei ġa.

² A'ea rupi rūi po ti nhande ga pyhygukari he'yjuhuve'ġa ti tojogwayvayvayme ga rehe, ei ġa ojohupe.

Gweka'vo ahe nhandya Jesus'ga akaġa rehe

(Mateus 26.6-13; Joāo 12.1-8)

³ Igwete Jesus'ga rekoi cidade de Betânia pe. Igwete ga i'ui mbatera ijaijauhugwera'ga ronga pe Simão'ga ronga pe. Nanime hēa heruri perfume nhandya hyru'ia pype. He'yjuhu hēa omondo itambere'ia nhandya rehe imombaravipyre'ŷva'ea rehe. Igwete hēa heruri ika'mbiga hovapytymbava heka'voga Jesus'ga akaġa rehe.

⁴ A'ero jara'ġa nhimonha'ngai hēa rehe.

—Maranuhūrame hēa jigwaraitheuhui nhandya rehe? ei ġa ojohupe.

⁵ He'yjuhuva'ea itambere'ia trezentos po ġa ikwepygi hēa pe nhandya rehe ramo. A'ero po hēa imondoi itambere'ia imbatere'ŷve'ġa pe ramo, ei ġa. Emo hēa gweka'vopavipe reki Jesus'ga akaġa rehe, ei ġa ojohupe.

Igwete ġa nhimboahivi onhi'iġahyavo hēa pe.

⁶ Emo Jesus'ga e'i ġa pe:

—Na hēa rekoi jate. Maranuhūrame pe hēa mbote'varuhu pota? ei ga ġa pe. A'ereki hēa oko katu katu imbuhua ji ve, ei ga.

⁷ Nane'yomi po ġa ndekoi pe pavēi imbatere'ŷve'ġa jipi. Pe ġa pokopotarame po pe ġa pokogi jipi. Ji po ti a'ea nakombegwei pe pyri nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

⁸ Nanongara jate hēa gwereko, nanongara hēa ombuhu ji ve. Ji manoa renonde hēa imongyi nhandya jira'oa rehe nhitŷhava rupiaramo, ei ga.

⁹ Tamombe'u katu ti pe me: Yvyakotyve'ġa pe nhaporemno ti ġa imombe'ui pyryva'ea ji mombe'gwovo nehē. A'ea rupi ti ġa hēa mombe'ui nehē no tokwaha pa ti ġa hēaremimbuhuragwera, ei Jesus'ga ġa pe.

Tapyhyguka ti Jesus'ga pe me, ei Judasva'ea

(Mateus 26.14-16; Lucas 22.3-6)

¹⁰ Aerē Judas Iscariotesva'ea – ahe ko dozeve'ġa pyteripeva'ea Jesus'ga remimbo'eharava'ea novīa – kiro ahe hoi ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pyri. Igwete ahe ei ġa pe:

—Tapyhyguka ti Jesus'ga pe me, ei Judas Iscariotesva'ea ġa pe.

¹¹ Igwete ġa ndoryndoryvamo ahe renduvame.

—Toromondo ti itambere'ia nde ve gapyhygukara ikwepykavamo a'ero, ei ġa ahe ve. Aerē ahe jirokwapotari hehe a'ero, marā po ti ji ga pyhygukari ġa pe javo.

Jesus'ga o'u ġwemimbo'eharava'ea pavēi Páscoa rupi

(Mateus 26.17-25; Lucas 22.7-14, 21-23; João 13.21-30)

¹² Kiro Jesus'ga remimbo'ehara'ġa nduri Jesus'ga pyri. A'ereki judeus'ġa oapouka kiro toryva – kiroki a'ea rupi ġa o'u pāo ndovuriva'ea. A'ea rupi jitehe judeus'ġa ojuka cordeiros Páscoa rupiaramo ti'u javo. Cordeiros jukahava rupi ġaremimbo'ehara'ġa nduri Jesus'ga pyri. Igwete ġa ei ga pe:

—Mome po ti ore hoi Páscoa rupiara imboavujikwea nde i'ui nehē? ei ġa ga pe.

¹³ Igwete ga ei mokonha'ġa pe:

—Hepejigwovo cidade pe. A'ero po ti pevove'ga pe novatī yhya rerua hyrua pype nehē, ei ga. Peho ti ga reviri.

¹⁴ Ga horame onga pype ti pe'ji onga jara'ga pe, ei ga. Pe'ji ti ga pe: “Nhanembo'ehara'ga e'i nde ve: ‘Mome i'ukava ruvi? Ta'u ti mbatera pevo nhiremimbo'ehara'ġa pavēi,’ ei ga nde ve.” Peho ti javo ga pe a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁵ A'ero ti ga hepiukari pe me i'ukavuhua onga jo'aripeva'ea. Pevo gwereko jipe mesa aheapykava. Pevo ti pemboavujikwe mbatera nhande ve a'ero nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁶ Nahā ga mokonha'ġa mondoukari cidade pe. Igwete ġa hepiapavi ġaremimombe'ua. Igwete ġa imboavujikweri mbatera inoġa Páscoa rupiara.

¹⁷ Ypytunimo Jesus'ga dozeve'ġa nderohoi pevo ġa nderokiavo.

¹⁸ Igwete ġa i'ui ojopyri upa. Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Amombe'u katu ji kiro pe me: Pepyteripeve'ga po ti ji pyhyguka ji mondovouka ġapo pe nehē, ei ga. O'u ga kiro ji pavēi, ei ga ġa pe.

¹⁹ A'ero ġa ndovy'ari okovo. Onhinanhinani ġa ei ga pe:

—Ji rūi re po? ei ġa ga pe.

²⁰ —Ga ko opymi pāo tyhya pype ji pavēi i'gwovo pepyteripeve'ga, ei Jesus'ga dozeve'ġa pe.

²¹ Kiro po ti ji manoi nehē. A'ereki kiro oho japiavo nhimombe'upyra – kiroki a'ea ahe okwatija ji mombe'gwovo hako, ei ga. Emo tiruahū hete ti ga pe – kiroki ga ji mondouka ġapo pe. Po ga ndojihuvi hamo, a'ero po koji'i pyry ga pe hamo. Tupana'ga po ti ombohahy hete ga pe nehē, ei ga.

Jesus'ga omondo ahe ve pāo vinho reheve

(Mateus 26.26-30; Lucas 22.15-20; 1 Coríntios 11.23-25)

²² Ga i'urame Jesus'ga ipyhygi pāo. Igwete ga nhi'iġi Tupana'ga pe ndepyry hete nde imbuhua ore ve javo. A'ero ga haygwe'rogi ima'ema'eamo ġwemimbo'ehara'ġa pe. Igwete ga ei ġa pe:

—Pepyhy i'gwovo. A'ea ko jira'oa, a'e ji jupe, ei ga.

²³ Aerē ga ipyhygi copo – kiroki gwereko vinho. Igwete ga nhi'iġi Tupana'ga pe ndepyry hete nde imbuhua javo. A'ero ga imondoi ġa pe. Igwete ġa nhaporemō i'ui jugwi a'ero upa.

²⁴ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—A'ea ko jirekoa, a'e ji jupe, ei ga. Aheka'voguka po ti ji jirekoa ġa pe jijijukauka nehē, ei ga. Nahā po ti ji manoi vvyakotyve'ġa ndepyga. A'ereki Tupana'ga e'i ipyahuva'ea mombe'gwovo: “Garekoa reka'vogame po ti ji imombori ġandekote'varuhua ġa hugwi,” ei ga. Nurā jirekoa reka'voga ġwaramo a'iti hete tuhē po ti Tupana'ga imombori he'yjuhuve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi nehē ġwembi'ea rupi nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁵ Amombe'u katu ji pe me: Kiro ti ji nda'apoa'javukari nanongara toryva vinho gwovo pe nderekovo nehē. Aerē po ti nhanderuvihavuhuhetero Tupana'ga japoukari ji

ve toryva ġwonga pe yvagi pe nehē. A'ea rupi po ti ji japoi toryva nhande ve a'ero nehē hajiheva'ea ipyahuva'ea, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁶ Igwete ġa nhimby'yi Tupana'ga mboheteavo aerē ogwovo monte das Oliveiras pe.

Jesus'ga omomorandu Pedrova'ea nahã ti ne'mbe javo

(Mateus 26.31-35; Lucas 22.31-34; João 13.36-38)

²⁷ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Pepohi pa ti pe ji hugwi nehē, ei ga. A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u nhoġwenonde a'ea, ei ga. Ikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'īga hako.

“Tupana'ga e'i:

‘Tajukauka ti ovelhas repiakatuhara'ga nehē,’ ei ga.

‘Ga jukarame po ti ovelhas nhiġwaheġwahemi nehē,’ ei Tupana'ga hako,” ei ga.

Igwete Jesus'ga ei no:

—Pe po ti na jitehe a'ero nehē no. Ga ji jukarame po ti pe nhiġwahembavi nehē no, ei ga.

²⁸ Emo nhimbogweravirē nhimanoa hugwi po ti ji hoi Galiléiapeve'ġa gwyri pe jitekovo pe nenonde nehē, ei ga ġa pe.

²⁹ Igwete Pedro'ga ei ga pe:

—Jara'ġa po ti opohipavipe nde hugwi. Jihi po ti ndapohiraġwami nde hugwi, ei ga Jesus'ga pe novĩa.

³⁰ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—A'itituhēva'ea ti ji ei nde ve: Kiroġwe ypytunimo inamutiġa nhi'īga renonde po ti nde ei ji ve nehē: “Ji ndakwahavi Jesus'ga.” Trēs po ti nde ea'jaa'javi ji ve nehē. Kirē po ti mokōi inhi'īga'javi inamutiġa nehē, ei Jesus'ga ga pe.

³¹ Igwete Pedro'ga nhi'igahyi ga pe:

—Po ti ġa ji jukai nde reheve, a'ero po ti ji nda'ei tuhē te a'ea nde ve nehē, ei ga.

A'ea jitehe jara'ġa ei Jesus'ga pe no.

Jesus'ga oko matetȳhava pype Getsēmani pe

(Mateus 26.36-46; Lucas 22.39-46)

³² Igwete Jesus'ġa hoi Getsēmani pe. Igwete ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Avo pejuvete pejiapyapyga, ei ga. Taho na'ē ti nhinhi'īga Tupana'ga pe, ei ga ġa pe.

³³ Igwete ga ġa nderohoi Pedro'ga Tiagova'ea. João'ga ga gweroho no. Kiro omboju hete Jesus'ga opy'a. Ndovy'arihu hete ga.

³⁴ Igwete ga ei ġa pe:

—Jivy'are'yma ji juka ġwerĩ, ei ga. Avo ti pepyta pejikire'yma, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁵ Hehemo'i ga hoi a'ero. Igwete ga nhinoġi ojovapyvo onhi'īga Tupana'ga pe.

—Nde ipotarame terembuhurukari hahyva'ea ji apiavouka, ei Jesus'ga ga pe.

³⁶ Apĩ, ei ga, nde erekwaha imongopava neremimbotarimova'ea rehe. Nurã ji ei nde ve: Terembuhurukari hahyva'ea ji ve a'ero, ei ga. Emo nhiremimbotarimova'ea rupi rũi ti eko. Enhimimbotarimova'ea rupi ti eko, ei Jesus'ga ga pe.

³⁷ Kirē ga jivyra'javi ua trēsve'ġa ndepiaga. Oki pa reki ġa upa. Igwete ga ei Pedro'ga pe:

—Simão Pedro, ei ga. Ereki nde ejupa? Nerenhimomiranami'iĩ nde ejopehyja pe naerũ? ei ga ga pe.

³⁸ Tapekiri ti, a'e ko ji pe me ko, ei ga. Penhi'ĩ ti Tupana'ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Ore poko ti torokote'varuhupotaryme ti ore,” pe'ji ti Tupana'ga pe, ei ga. Peko pota pe Tupana'ga nhi'īga rupi novĩa. Emo Tupana'ga pe pokoge'ymame pe napenhimomiranami pete'varuhuro ġwaramo, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁹ Igwete Jesus'ga hoa'javi onhi'īga Tupana'ga pe.

—Nde ipotarame terembuhurukari hahyva'ea ji ve, e'ia'ja ga Tupana'ga pe.

⁴⁰ Aerē ga rura'javi trêsvē'ģa pyri. Okipava'ja ģa upa. A'ereki ura'ja ģa pe ģa ndopehyihetea. Nonhi'iģa'uvi ģa ga pe a'ero.

⁴¹ Igwete ga hoa'javi onhi'iģa Tupana'ga pe. Aerē ga jivyra'javi trêsvē'ģa pyri.

—Pekirijiuhu pe pejiupa? ei Jesus'ga ģa pe. Kirupi pekiratete, ei ga. Kiro ihoi japiavo ji pyhygukahava. Kiro po ti ģa ji kwava'eģi okote'varuhuve'ģa po pe nehē, ei Jesus'ga ģa pe.

⁴² Pevy kiroģwe. Pehepia. Kiro ki ga u jipyhygukahara'ga. Xaho ga rovatiamo a'ero, ei ga ģa pe.

Opyhyguka ahe Jesus'ga

(Mateus 26.47-56; Lucas 22.47-53; João 18.3-12)

⁴³ Jesus'ga nhi'iģame ģwemimbo'ehara'ģa pe kiro Judasva'ea ruri pea rupi – kiroki ahe dozeve'ģa pyteripeva'ea garemimbo'eharava'ea novīa. He'yjuhuve'ģa ahe gweru ojupi. A'ereki xava'eve'ģa ikwava'ēhara'ģa nduvihava'ģa no judeus'ģa mbo'ehara'ģa no – judeus'ģa moģitahara'ģa nhaporemō ombuhuruka he'yjuhuve'ģa Judasva'ea rupi topyhy ti ģa Jesus'ga javo. Ga gweru itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve a'ero.

⁴⁴ Judasva'ea e'i jipe ģa pe:

—Tabeija na'ē ti Jesus'ga repiuka pe me. A'ero ti pepyhygahy ga rerogwovo, ei ahe ģa pe.

⁴⁵ Kiro Judasva'ea ruri a'ero ogwovo Jesus'ga rehei katu.

—Kiro ji ruri nde pyri, ei ahe Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

Igwete ahe Jesus'ga beijai.

⁴⁶ Kiro ģa Jesus'ga pyhygi a'ero.

⁴⁷ Pevy Jesus'gareheve'ga rekoi o'ama Jesus'ģa pavēi. Igwete ga ipyhygi oitakyhea'javuhuva'ea takyti ģa javo novīa. A'ea ga imondoī ikwava'ēhara'ģa nduvihavuhu'gapyrive'ga rehe ga nambi'oga novīa.

⁴⁸ Igwete Jesus'ga ei pevove'ģa pe:

—Amovahī po ji governo naerū? ei ga. Nurā pe heruruhui itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve ji pyhyga naerū? ei ga ģa pe.

⁴⁹ Nane'ymi ji rekoi pe pavēi nhandejatykahavuhua rokari pe ģa mbo'eavo jipi, ei ga. A'ea rupi pe ndajipyhyguhui oji'i. Emo pe ji pyhyguka kiro aherembikwatijaragwera rupi ahenhi'īpo'ruavo, ei Jesus'ga ģa pe.

⁵⁰ Igwete Jesus'ga remimbo'ehara'ģa pohipavi ga hugwi onhana oka'nhyima. A'ero Jesus'ga pyhyhara'ģa ga rerohoi ga rerekovo.

⁵¹ Igwete ipyahuve'ga ruri Jesus'ga reviri. Ojipeji opira ga omongi herua i'arimova'ea jate. Igwete Jesus'ga pyhyhara'ģa ga pyhypotari novīa. Emo gapiratehea ģa opyhy.

⁵² Igwete ga hemi jugwi taka'nhy ti ģa hugwi javo. Igwete ga henonhani opire'yma rerogwovo a'ero.

Jesus'ga oko judeusva'ea moģitaharava'ea rovai pyteri pe

(Mateus 26.57-68; Lucas 22.54-55, 63-71; João 18.13-14, 19-24)

⁵³⁻⁵⁶ Igwete ģa Jesus'ga rerohoi ikwava'ēhara'ģa nduvihavuhu'ga ronga pe Caifās'ga ronga pe. Oro Pedro'ga, irupe ga ruri Jesus'ga reviri okari pe ovahema. Pevy ga apygi guardas'ģa pavēi ojipe'eavo tata ypyvo.

Igwete ģa Jesus'ga rerohoi onga pe. A'ero judeus'ģa moģitahara'ģa jatykatykapavi ikwava'ēhara'ģa nduvihava'ģa jara'ģa pavēi. Gahā tuhē ojatyka jipi henduva judeus'ģa nhi'iģa ģa imbojarame mbatera ojipe'ģa ndehe. Igwete judeus'ģa moģitahara'ģa nhaporemō ojipe'ģa ndekari kiro tombojamboja ti ģa ite'varuhuva'ea Jesus'ga rehe javo. A'ereki ģa ojukauka pota ga. He'yi reki ģa novīa – kiroki ģa u o'mbeo'mbero nahā Jesus'ga rekote'varuhui javo tehe. Emo ndojo'jajo'javi reki ģanhi'iģa. Nurā ģamoģitahara'ģa nde'i: “A'iti gamombe'ua. Nurā tijuka ga,” nde'i ģa.

⁵⁷⁻⁵⁸ Aerē ojipe'ģa po'ami o'mbero ģa pe. Igwete ģa etehei:

—Orohendu ore Jesus'ga nhi'iga ikwehe, ei ga. “Tamondurunduru ti aḡa Tupana'ga ruhava,” e ko ga ikwehe, e'i tehe ga. “Akwaimbae'ga oapo agwa,” ei ga. “Emo mokōi ti ji herokiri japopava irūa nehē – kiroki vyakotyve'ga ndoapokwahavi,” ei ga, ei ga imombe'uteheavo ga pe novīa.

⁵⁹ Emo ḡanhi'iga vehevi ndojo'javi.

⁶⁰ Igwete Caifás'ga po'ami ua ḡandovai pyteri pe. Igwete ga ei Jesus'ga pe:

—Marāi nde a'ero ejihe ga imbojambojarama naerū? ei ga. Nerenhimombe'uuhui nde ekovo naerū? ei ga Jesus'ga pe.

⁶¹ Jesus'ga nonhi'igi reki upa onhi'ipotare'yama ḡwaramo. Igwete ga ea'javi Jesus'ga pe:

—Ndehe re koi Cristoramo ereko naerū Tupana'ga remimbuhurukaramo? Nde ereko nhaneremimbohete'hara'ga ra'yramo Tupana'ga ra'yramo? ei ga. Enhimombe'u katu ti ore ve a'ero, ei ga ga pe.

⁶² —A'ea ko ji. Tupana'ga ji mbuhuruka avo yvya koty, ei Jesus'ga ga pe. Igwete po ti pe ji repiagi nehē ji apygame ipopoakaheteve'ga pyri Tupana'ga pyri jitekovo huvihavamo nehē, ei ga. Pehepia po ti pe ji rura'javame yvaḡatiḡa pype ua yvya koty nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

⁶³ Igwete Caifás'ga nhimboahihetei Jesus'ga nhi'iga henduvame. Nurā ga imbotararagi opira onhimongouhu ga Tupana'ga'java'ero javo. Igwete ga ei jara'ḡa pe:

—Kirupi tuhē ojipe'ga nemimombe'ua nhande ve. A'ereki ga tuhē e'iuhu ojive, ei ga.

⁶⁴ Pehendu ko pe ganhi'iga ko. Onhimongouhu ga Tupana'ga'java'ero, ei ga. Marā po ti nhande ga rereko'i naerū? Marāi pe ga pe? ei ga jara'ḡa pe.

Igwete ḡa epavi ga pe:

—Oko te'varuhu tuhē ga. Tomano po ga hamo! ei ga.

⁶⁵ Kiro ḡa nyvuni ga rehe. Igwete ḡa hovapiari gareakwara tapy'ynhapira pyvō. Igwete ḡa kwaḡakwari ga rehe.

—Ma'ḡa okwa nde rehe? Ekwaha ti, ei ga ga pe ga rerekomemuamo.

Igwete guardas'ḡa ga rovapetepetegi no.

Ndakwahavi ji Jesus'ga, e'ia'jaa'ja Pedrova'ea

(Mateus 26.69-75; Lucas 22.56-62; João 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ A'ea ja okari pe Pedro'ga apygi guardas'ḡa pavēi ojipe'eavo. Igwete Caifás'gapyrivehēa ruri.

⁶⁷ Pedro'ga repiagame hēa ga repiahetei.

—Nde ko Nazarépeve'gapavēiva'ea Jesus'gapavēiva'ea, ei hēa ga pe.

⁶⁸ —A'ea rūi ji! ei Pedro'ga o'mbero. Gara pe nde ei? ei ga hēa pe.

A'ero ga hoi ahehohava rupi. Nanime inamutiḡa nhi'igi.

⁶⁹ Igwete hēa ga repiagi pevo. Hēa ea'javi pevove'ga pe:

—Agwa'ga ko Jesus'gapavēive'ga.

⁷⁰ Igwete Pedro'ga ea'javi o'mbero:

—A'ea rūi ko ji!

Aere'ĩ pevove'ga ea'javi Pedro'ga pe:

—A'iti nde gapavēiva'ea. A'ereki nde Galiléiapeva'ea no, ei ga ga pe.

⁷¹ Igwete Pedro'ga nhi'igahyi ḡa pe:

—A'itituhēva'ea ji a'e pe me. Ji ndakwahavi tuhē akoja'ga, ei ga ḡa pe. Ji mberame pe me po ti Tupana'ga imbohahyi ji ve hamo, ei Pedro'ga ḡa pe novīa.

⁷² Nanime inamutiḡa nhi'iga'javi. A'ero Pedro'ga ikwahava'javi Jesus'ga nhi'igagwera ojive. A'ereki opyhyga renonde Jesus'ga omombe'u jipe ga pe javo. “Inamutiḡa nhi'iga'java rupi po ti trēs nde ea'jaa'javi ji ve: ‘Ji ndakwahavi Jesus'ga,’” e'i jipe Jesus'ga Pedro'ga mbeaḡwama mombe'gwovo ga pe.

Kiro Pedro'ga ikwahava'javi ganhi'igagwera. Omboju Pedro'ga py'a. A'ero ga jehe'ohetei o'ama.

15

*Pilatosva'ea eagwera Jesus'ga pe**(Mateus 27.1-2, 11-14; Lucas 23.1-5; João 18.28-38)*

¹ Ypyhajive judeus'ga moġitahara'ga jatykatykaa'javi ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga xava'eve'ga pavēi judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi. Igwete ġa nhaporemo ġa jatykai nahanahā ti tireko Jesus'ga a'ero javo. Igwete ġa Jesus'ga kwarukari ga rerogwovouka governador'ga pyri Pilatos'ga pyri.

² Igwete Pilatos'ga ei Jesus'ga pe:

—Nde ko judeus'ga nduvihavuhuhetero ereko naerū?

Igwete Jesus'ga ei:

—Ndehe ko ere poha.

³ Igwete ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga imbojambojatehei Jesus'ga rehe. Emo Jesus'ga nonhi'ġkwepygi ġa onhi'ġpotare'yma ġwaramo ġa pe.

⁴ Igwete Pilatos'ga ea'javi ga pe:

—Nerenhi'ġihū nde ġa pe naerū? ei ga. Erehendu nde ġanemimbojaruhua ejihe, ei ga Jesus'ga pe novġa.

⁵ Emo Jesus'ga nonhi'ġkwepygi ga no. Nurā Pilatos'ga nhimomby'ai ga rehe.

*Pilatosva'ea ojukauga Jesus'ga**(Mateus 27.15-26; Lucas 23.13-25; João 18.39-19.16)*

⁶⁻¹¹ Kiro he'yjuhuve'ga nduri javo Pilatos'ga pe.

—Páscoa japoa nanani nde cadeiapypeve'ga mbopiro'yi ga mohema cadeia hugwi oreremimbotarimo. Emohemuka ga kiro a'ero, ei ġa Pilatos'ga pe.

Igwete Pilatos'ga ei ġa pe:

—Tamohemuka ti ga a'ero – kiroki ga pe ġa ei judeus'ga nduvihavuhuhete'ga, ei ga. Ga mohema pe pepota a'ero? ei ga ġa pe.

A'ea Pilatos'ga ei he'yjuhuve'ga pe. A'ereki ga e'i ovytyeri pe: “Ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga onhimyrō reki Jesus'ga rehe,” ei ga. “Nurā ġa ga pyhygukari ga reruruka ji pyri,” ei Pilatos'ga. Nurā ga ei he'yjuhuve'ga pe: “Gamohema pe pepota?” Emo ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga omomymomyi he'yjuhuve'ga Barrabás'ga pe pe'ji javo. A'ea ja Barrabás'ga oko cadeia pype ojipe'ga pavēi. A'ereki ġa otavuka gwuvihava'ga pe. Igwete Barrabás'ga gwuvihava'gareheve'ea jukai. Emo ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga omomyi he'yjuhuve'ga Barrabás'ga pe pe'ji javo Pilatos'ga pe. Nurā ġa eġa'ei ga pe:

—Barrabás'ga koi emohemuka ore ve, ei ġa ga pe.

¹² Igwete Pilatos'ga ea'javi ġa pe:

—Oro ga – kiroki ga pe pe ei oreruvihavuhuhete'ga – marā po ti ji ga rerekoi nehē naerū?

¹³ —Ekutuguka ga yva rehe ga mbovyruka tomano ga, ei ġa onhi'ġga mbuhua ga pe.

¹⁴ —Maranuhūrame ti ji ga kutugukari naerū? Marā tuhē garekote'varuhua naerū? ei Pilatos'ga ġa pe.

Igwaigwavete reki ġa onhi'ġga mbuhuri ga pe a'ero.

—Embovyruka tuhē ga.

¹⁵ Nurā Pilatos'ga Barrabás'ga mohemukari tonhimohē ti ġa ji rehe javo. Igwete ga Jesus'ga nupanupāukari ipira apopyra pyvō ga mondovo soldados'ga po pe tokutu ġa ga yva rehe a'ero javo.

*Soldadosva'ea gwerekomemua Jesus'ga**(Mateus 27.27-31; João 19.2-3)*

¹⁶ Igwete soldados'ga Jesus'ga rerohoi okihavuhua pype governador'ga rongaruvi-hava pype. Igwete ġa jara'ga mbuhurukapavi tirekomemua ga javo.

17 A'ero ġa imongiukari ga pe tapy'ynhapiġwaġahiva'ea nanongara huvihava'ġa omongi javo ga pe. Igwete ġa ipovāpovani yhyppa hatiuhūva'ea onhatimaġatuva'ea apovo inoġa Jesus'ga akaġa rehe aġa huvihava'ġa akanitara javo tehe jupe.

18 Igwete ġa eġa'ei ga pe:

—Ejoryjory ti judeus'ġa nduvihavuhuhetero, ei ġa ga pe ga rerekomemuamo.

19 Ojopy'rupy'ru ġa ga akanupanupamo yvyra pyvō. Onyvunyvū ġa ga rehe. Igwete ġa nenypy'andurundurugi ga pyri timbohete ga javo tehe.

20 Nahā ġa ga rerekomemui. Aerē ġa hekyi iġwaġahiva'ea ga hugwi gapiretea mongirukara'java ga pe. Igwete ġa ga rerohoi tikutu ga yva rehe kiro javo.

Okutu ahe Jesus'ga yva rehe ga mbovyra

(Mateus 27.32-44; Lucas 23.26-43; João 19.17-27)

21 Kiro ġa Jesus'ga rerohoi cidade hugwi. Nanime Simāo'ga ruri cidade pe. Ga ko cidade de Cirenepeva'ero. Alexandre'ga ko gara'yra'ga Rufo'ga pavēi. Kiro Simāo'ga ruri nhuhā hugwi. A'ero soldados'ġa herohoukarahai Simāo'ga pe yva Jesus'ga jukahava rupiara.

22 Igwete ġa Jesus'ga rerohoi ga rerogwovo vytyruhua arimo Gólgota arimo. Gólgota pe nhande ei Aheapindava.

23 Igwete ġa imondoi ga pe vinho mohaġa pavēi mirra pavēi tahahyyme ti ga pe javo novīa. Emo ga ndo'ui.

24 Igwete ġa ga noġi yva rehe ga kutukutuga hehe. A'ero ġa ga mbovyri ga mo'ama. Kiro soldados'ġa ipyhygi Jesus'ga pira tima'ē ti javo. A'ero ġa imombori ita'java'ea dados'java'ea ji koha javo jupe. Nahā ġa ima'ēi tapy'ynhapira ojohupeupe.

25 Nove horas rupi ġa ga kutugi yva rehe.

26 Igwete ġa ikwatijari ġanemimbojaragwera Jesus'ga rehe. “Agwa'ga ko judeus'ġa nduvihavuhuhete'ga,” e'i ikwatijara. Nahā ġa ikwatijari imbojaragwera yva raygwera rehe ikutuga ga arimo yva rehe inoġa.

27 Igwete soldados'ġa mokonhava'ea jukai ojipea rehe yva rehe ahe monguva no. A'ereki ahe ko governo movahihūva'ea. Igwete ġa ahe mbojogwovai Jesus'ga rehe ahe mo'ama.

28 Na tuhē Tupana'ga rembikwatijarukara ga mombe'unhoġwenondei hako. A'ereki omombe'u ġanhi'iġa ga pe. “Oko te'varuhu ko ga,” ei ġa ga pe, e'i ikwatijara hako. Na tuhē reki ġa ei Jesus'ga pe a'ero.]

29 Igwete ġa – kiroki ġa okwa ga pyvō – ġa nhakambovavagi ga rerekomemuamo ga mbotegweteavo ga rerekovo. Igwete ġa ei ga pe:

—Eh! Ere tuhē nde raikwehe: “Tamondurunduru ti nhandejatykahavuhua mokōi herokia japopava irūa,” ere nde raikwehe novīa, ei ġa.

30 Epopoakaro ġwaramo ejy ti yva hugwi a'ero teremanoyme ti, ei ġa Jesus'ga pe ga rerekomemuamo.

31 Na jitehe ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa ga rerekomemui onhi'iġa ojohupe judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi. Igwete ġa ei:

—Ojipe'ġa ga nomomanoukari. Emo re ki ga omano kiro a'ero! ei ġa ojohupe.

32 E'i tehe ga ojive: “Tupana'ga ji mbuhuruka yvya koty. Ji ko ġanduvihavuhuhetero israelitas'ġa nduvihavuhuhetero ako,” e'i tehe ga ojive, ei ġa. Na ga jyvi kiro yva hugwi a'ero, ei ġa. Ga jyvame po ti nhande ga repiagi ga rerovia nehē! ei ġa ojohupe.

Igwete ahe Jesus'ga mbotegwetei no – kiroki ahe o'ā yva rehe omanomo Jesus'ga pyri.

Jesus'ga omano

(Mateus 27.45-56; Lucas 23.44-49; João 19.28-30)

33 Ahaji katu igwehetei kwara ipyryrymame. Ypytunahimba hete ġagwyri pe nhaporemō imonga'aruga. Trēs horas rupi kwara imbokojahua'javi.

³⁴ Trêshoras rupi jitehe Jesus'ga onhi'îga mondoahyahivi Tupana'ga pe.

—Eloí, Eloí, lemá sabactani? ei ga.

A'ea ko: “Tupana, Tupana, ajiko hete ji nde rehe. Maraname nde pohiri ji hugwi?”

A'ea Jesus'ga ei ga pe.

³⁵ Jararamo pevove'ga gwendu ganhi'îgahyahiva novîa. Emo ga e'i tehe:

—Pehendu. E'i po ga Eliasva'ea pe tuhu ti ga ji pyri ji pokoga javo, e'i tehe ga ojohupe.

³⁶ Igwete ojipe'ga nhani ipyhyga jyruhu'iva'ea imondeva vinho pype tajahiva'ea pype herua. Igwete ga ipimombygi vyvra rehe imbovya imondovo Jesus'ga juru pe topyte ga javo. Igwete ga ei jara'ga pe:

—Tihepia na'ê ti Eliasva'ea rura ga mbojyva naerû, ei ga.

³⁷ Igwete Jesus'ga hapukajahivi omanomo.

³⁸ Nanime gajatykahavuhua pype tapy'ynhapira hovapiakava itararagi mbytera rupi yvatea hugwi ojyva ua vyvvo.

³⁹ Jesus'ga rovai pyteri pe soldados'ga nduvihava'ga ami. Igwete ga hepiagi gamanoa.

—Tupana'ga ra'yra tuhê po ahe, ei ga javo.

⁴⁰⁻⁴¹ Irupe kunhangwera'ga hepiagi gamanoa no – kiroki ga ohoho Jesus'ga rupi. Galiléiapeve'ga gwyrarupi ga horame ga hoi ga rupi imondomondovo mbatera ga pe jipi. Ga ko Maria Madalenahêa Saloméhêa no Mariahêa no. Hêara'yra'ga ko José'ga Tiago'ga no ipyahuve'ga. Ojipe'ga pevo u gamanoa repiaga onhimongyavo no kunhangwera'ga – kiroki ga uhu Jerusalém me Jesus'ga rupi.

Ono ahe Jesus'ga ra'oa ita kwaruhua pype

(Mateus 27.57-61; Lucas 23.50-56; João 19.38-42)

⁴² Kiro ka'aru hete. A'ero judeus'ga imboavujikweri mbatera. A'ereki ga e'i: “Ko'emame ko sábadu. A'ea rupi po ti nhande ndiaporavykyi mbatera apovo,” ei ga.

⁴³ Igwete José'ga cidade de Arimatéiapeve'ga ndopojihuvi ogwovo Pilatos'ga pyri oporanduva Jesus'ga ra'oa rehe. José'ga ko judeus'ga moğitahara'ga pyteripeve'ga. Ojipe'ga e'i ga pe pyry hete ga javo. Ymya ga Cristo'ga rura pota toko ti ga nhanderuvihavuhuhetero javo. Igwete ga ndopojihuvi oporanduva Jesus'ga ra'oa rehe.

—Tarohe ti Jesusva'ea ra'oa yva hugwi? ei ga Pilatos'ga pe.

⁴⁴ Igwete Pilatos'ga ei ovyteri pe: “A'iti re po ahe manojipei?” Igwete ga ga mbuhurukari ojipyri soldados'ga nduvihava'ga javo ga pe.

—Omano Jesusva'ea a'ero?

⁴⁵ —Omano tuhê ko ahe, ei ga imombe'gwovo ga pe.

Henduvame ganhi'îga Pilatos'ga ei José'ga pe:

—Eroho ti ahera'oa a'ero.

⁴⁶ Igwete José'ga hoi ipyhyga tapy'ynhapipyryva herogwovo Jesus'ga ra'oa pyri. A'ero José'ga gara'oa mbojyvi yva hugwi imamana tapy'ynhapira pyvô. Igwete ga gara'oa rerohoi herokia itaruvihavuhua kwaruhua pype imbogwaipyra pype inoğa heja. Igwete ga hovapytymi ikwaruhua itauhua moanhana imohina jurukwari pe.

⁴⁷ Maria Madalena'ga gwepia gara'oa nongava. Mariahêa gwepia no – kiroki hêa Tiago'ga yhêa.

16

Jesus'ga okwera omanoa hugwi

(Mateus 28.1-8; Lucas 24.1-12; João 20.1-10)

¹ Ihopavame kwara sábadu rupi gaporavykye'yma rupi, a'ero kunhangwera'ga hoi ipyhyga nhandya'java'ea perfume timongy ti ahera'oa rehe javo. Maria Madalenahêa hoi Saloméhêa no Mariahêa no – kiroki hêa Tiago'ga yhêa.

² Ko'emame domingo rupi ga herohoi a'ero itaruvihavuhua kwaruhu pe gara'oa nongai pe. Ypyhajive ga herohoi kwara po'ria rupi.

³ Herohorame ġa ei ojohupe:

—Ma'ġa po ti ope'a itauhua nhande ve nehē imoanhana jurukwara imongovo nehē? ei ġa. A'ereki ipohyi hete nhande ve, ei ġa ojohupe novġa.

⁴ Hepiakaturame ġa nhimombaragwahavi reki imoanhanipyra rehe itauhua rehe.

—Ope'a jipe ġa jugwi ra'e, ja'gwy, ei ġa.

⁵ Igwete ġa ki ikwaruhua pype. A'ero ġa ipyahuve'ga repiagi. Kokoty ga reni ipype. Ipukuhu gapira. Tiġahivuhu hete. Onhimomby'a hete ġa ga repiagame okyhyjiavo.

⁶ Igwete ga ei ġa pe:

—Tapenhimomby'aa'javi, ei ga. Peheka pe Jesus'ga Nazarépeve'ga – gaha ġa ojuka yva rehe oji'i novġa, ei ga ġa pe. Ga okwerava'ja. Avo rġi ga rekoi kiro. Pehepia ganongavagwera, ei ga kunhangwera'ġa pe.

⁷ Hepejigwovo kiro gakwerava mombe'gwovo garemimbo'ehara'ġa pe Pedro'ġa pe, ei ga ġa pe. Pe'ji ti ġa pe: “Oho ti Jesus'ga Galiléia pe ġa nenonde. Pevo ti ġa ga repiagi nehē. E'i jipe ga a'ea ġa pe ikwehe!” A'ea ti pe'ji Jesus'ga remimbo'ehara'ġa pe, ei ga kunhangwera'ġa pe.

⁸ A'ero ġa ěi ikwaruhua hugwi onhana ohyhyipava. A'ereki ġa omboju opy'a. Nomombe'ui ve ġa Jesus'ga kwerava ojipe'ġa pe okyhyjihetero ġwaramo.

Jesus'ga ojipiuka Maria Madalena'ea pe
(Mateus 28.9-10; Joāo 20.11-18)

[
⁹ Domingo rupi ko'eġatue'yma rupi Jesus'ga kwerava'javi omanoa hugwi. Okweravirē ga jipiukari Maria Madalena'ea pe ypy – hehā hugwi Jesus'ga ombojipe'ape'a anhaġa seteva'ea. Igwete Jesus'ga jipiukari hēa pe.

¹⁰⁻¹¹ A'ero hēa hoi Jesus'gapavēive'ġa pyri tamombe'u ġa pe javo. Ojehe'o hete ġa upa okovevehuro omano Jesusva'ea javo tehe. Igwete hēa ei ġa pe:

—Okwerava'ja ga kiro, ei hēa. Ahepia ji ga ko, ei hēa ġa pe novġa.

Emo ġa ndogweroviarihu reki hēanhi'ġa.

Jesus'ga gwupiti mokonhava'ea ogwovo Emaús pe
(Lucas 24.13-35)

¹² Aerē mokonha'ġa horame nhu me Jesus'ga jipiukari ġa pe ojirojijyita.

¹³ Igwete ġa jivyri a'ero imombe'gwovo Jesus'ga remimbo'ehara'ġa pe.

—Jesus'ga okwerava'ja kiro, ei ġa. Orohepia ore ga ko, ei ġa ġa pe novġa.

Emo ġa ndogweroviari jitehe ġa.

Jesus'ga ojipiuka onzeva'ea pe
(Mateus 28.16-20; Lucas 24.36-49; Joāo 20.19-23; Atos 1.6-8)

¹⁴ Aerē mbatera ua rupi Jesus'ga jipiukari onzeve'ġa pe no ġwemimbo'ehara'ġa pe. Igwete ga nhi'ġahyi ġa pe.

—Napeangarihu pe heroviare'yma, ei ga. A'ereki pe ndaperoviarihu ġa – kiroki ġa ji repia ji kweravirē, ei ga ġa pe.

¹⁵ Igwete ga ei ġa pe no:

—Peho ti ojipe'ġa gwyrri pe nhaporem, ei ga. Pemombe'u hete ti pyryva'ea ji mombe'gwovo yvyakotyve'ġa pe nhaporem, ei ga ġa pe.

¹⁶ Po ti ġa jikogi ji rehe onhimobatizavouka nehē, a'ero po ti ġa hoi Tupana'ga pyri okovo avuirama nehē, ei ga. Po ti ġa ndojikogi ji rehe, a'ero po ti Tupana'ga ei peko te'varuhu pe javo ġa pe nehē. A'ero po ti ġa hoi hahyva'ea ruvihava pype avuirama nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁷ Kiroki ġa ojiko ji rehe – ġa pe po ti Tupana'ga japoukari ahemonhimomby'ava'ea nehē. Ombojipe'a po ti ġa anhaġa Diabo'gapyriva'ea ojipe'ġa hugwi jipopoakarimo nehē. Tupana'ga po ti omongo ġanhi'iġa hajiheva'ero nehē aherembikwahavipyre'ymamo nehē, ei ga ġa pe.

¹⁸ Po ti ġa ipyhygi mboja nehē, a'ea po ti nombote'varuhui ġa momanoukare'yma nehē. Po ti ġa i'ui ahejukava'ea nehē, ndikwahyi po ti ġa pe nehē, ei ga. Po ti ġa pokogi itetirūave'ġa ndehe nehē, a'ero po ti ġa nhimohiġatui nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Jesus'ga rerohohava yvaga pype

(Lucas 24.50-53; Atos 1.9-11)

¹⁹ Igwete Jesus'ga ġapojykaharete'ga nhi'imbavi ġwemimbo'ehara'ġa pe. A'ero Tupana'ga ga rupirukari yvagi pe ga mbuhuruka. Pevo ga apygi oina Tupana'ga pyri ga moiruamo.

²⁰ Aerē Jesus'ga remimbo'ehara'ġa hoi Jesus'ga mombe'gwovo ojipe'ġape'ġa gwyri pe. Igwete Jesus'ga ġapojykaharete'ga ġa pokopokogi japovouka ahemonhimomby'ava'ea ġa pe. Nahā ga heroviarukari ġanemimombe'ua ojipe'ġa pe a'itituhēva'ea javo jupe.]

LUCASVA'EA OMOMBE'U JESUS CRISTO'GA O Evangelho de Lucas

Lucasva'ea okwatija Teófilova'ea pe

¹ Kiro ji ikwatijari nde ve, Teófilo, terekwaha hete ti huvihavamo javo. Ojikwe he'yive'ga okwatija imombe'gwovo orerembikwahava nahanahã Cristo'ga oko ojiheve'ga pyteri pe ga mbojikoguka ojihe javo.

² Okwatija ga Jesus'garupive'ga nemimombe'ua – kiroki a'ea ga omombe'u ore ve Jesus'gareheva'ea pe. Ga omombe'u Jesus Cristo'ga rura avo yvya koty garuva ahe pyri no. Ga omombe'u Jesus'ga remimbo'ea ojive no. Ganemimombe'ua he'yive'ga okwatija a'ero.

³ Jihi no, ji ikwahapavi, Teófilo. A'ereki ymyahũ ji anhimbo'e Jesus'ga rura rehe gareaporoğita rehe no garemimbo'ea rehe no. Ajapyaka ji hendukatuavo Jesus'garupive'ga ga mombe'urame. Pyry ji ve no ji ikwatijari Jesus'ga rehe terekwaha ti javo. Kiro po ti ji ikwatijapavi Jesus'ga mombe'ukatuavo nehẽ.

⁴ Nahã po ti ji nde mbo'epavi Jesus'ga rehe nehẽ. Ymya nde henduvi Jesus'ga mombe'ua. Kiro po ti ji ikwahaheteukari nde ve ikwatijarame imombe'upava nde ve nehẽ.

Tupana'gapyrive'ga omombe'u João Batistava'ea aragwama

⁵ Ymyahũ Herodesva'ea rekoi israelitas'ga nduvihavuhuro gagwyri pe Judéia pe. A'ea rupi Zacariasva'ea rekoi ikwava'ẽharamo Tupana'ga pe. A'ereki aheremboypya Abiasva'ea. A'ero ahe poravykyi Abiasva'ea rakykwepohara'ga pavẽi gwe'yja'ga jatykahavuhua pype templo pype. Zacariasva'ea rembirekova'ea ko ikwava'ẽharava'ea rakykwepoharamo oko no. Aherera Isabel.

⁶ Ahe memei Tupana'ga reroviahetei ga nhi'ĩpo'rupava Zacariasva'ea Isabelva'ea pavẽi. Ahe oko katu jipi.

–Pepyry pe, ei Tupana'ga ahe ve a'ero.

⁷ Ahe ndata'yri. Ahe jogwerekopyrame Isabelva'ea ndata'yri. Aerẽ ahe memei ixava'e, a'ero kaitu ahe ndata'yri.

⁸ Kiro Zacariasva'ea poravykyi gwe'yja'ga jatykahavuhua pype templo pype Abiasva'ea rakykwepohara'ga pavẽi jara'ga py'ruavo ikwava'ẽharamo.

⁹ Ojopy'rupy'ru ga imbokaita incenso perfume apopyra Tupana'ga pe jipi ojatykahavuhua pype. A'ero kiro Zacariasva'ea herohoi perfume apopyra imbokaita Tupana'ga pe.

¹⁰ Ahe imbokairame he'yjuhuve'ga nduvi onhimongyavo okari pe ojatykahavuhua pyri templo pyri onhi'igã Tupana'ga pe.

¹¹ Kotihĩ Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga jipiukari ua o'ama Zacariasva'ea pyri. Perfume apopyra kaihava pyri ojohukoty rũi ga ruri Zacariasva'ea imbokairame perfume apopyra hehe.

¹² Zacariasva'ea py'a oko tehe ga repiagame. Okyhyji hete ahe ga hugwi. Oyvyteri pe ahe ei: “Marã po ti ji rekoi nehẽ naerũ?” ei ahe.

¹³ A'ero Tupana'gapyrive'ga ei:

–Terekyhyji, ei ga Zacariasva'ea pe. A'ereki Tupana'ga gwendu katu nde nhi'igame ga pe. Nurã po ti nde ra'yramo enhimbirekohẽa pe Isabelhẽa pe nehẽ, ei ga Zacariasva'ea pe. João ti pemondo inoğa gareraramo peja'yra'ga reraramo, ei ga.

¹⁴ Ga arame po ti nde vy'ari ejoryjoryvamo nehẽ. He'yjuhuve'ga po ti ovy'a gworyg-woryvamo nehẽ no.

¹⁵ —Aerē po ti Tupana'ga ei ga pe nehē: “Huvihava ko ga.” Nahā po ti Tupana'ga ei ndera'yra'ga pe nehē, ei Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga. Nurā po ti pe ndoryndoryvamo nehē. Ndo'ui po ti ga vinho nehē. Ojipe'ia no ahemboheagwryryva'ea po ti ga ndo'ui nehē. Tupana'ga ra'uva po ti ndojipe'ai ga hugwi ga pojykavo nehē ga arypyrame nehē ga nhimomboakarama nehē no.

¹⁶ —Gaha po ti e'i israelitas'ga pe nehē: “Penhi'ipo'rua'ja ti Tupana'ga,” e po ti ga nehē. A'ero po ti he'yive'ga Tupana'ga nhi'ipo'rui ojikoga ga rehe nehē ndehe ko orepojykaharetea javo ga pe, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹⁷ —Ndera'yra'ga po ti oho nhandepojykaharete'ga renonde nehē, ei ga Zacariasva'ea pe. Ymyahū Tupana'ga ra'uva opojyka Eliasva'ea ahe moiruamo ga mbopopoaka, ei Tupana'gapyrive'ga. Na jitehe po ti Tupana'ga ra'uva ndera'yra'ga pojykai ga moiruamo ga mbopopoaka nehē. A'ero po ti ndera'yra'ga akwaimbae'ga mbo'embo'ei nehē. “Pearō ti peja'yra'ga.” A'ea po ti ga ei ga arōukara'java ga pe nehē, ei ga. Kiroki ga ndokoi Tupana'ga nhi'iga rupi – gahā po ti ga ombojapyaka katu nehē. Poryve'ga ja po ti ga oko a'ero gweaporoğitakaturō nehē. Nahā po ti ndera'yra'ga ga mboavujikweri Tupana'ga pe nehē toko ti ga Tupana'gareheva'ero javo. O'arama nahā po ti ga rekoi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga Zacariasva'ea pe.

¹⁸ —Marā po ti ji heroviari tayri'ga rehe nehē? ei Zacariasva'ea. A'ereki ji jixava'e nhirembirekohēa pavēi, ei ahe.

¹⁹ A'ero Tupana'gapyrive'ga ei ahe ve:

—Jirera ko Gabriel. Jihi Tupana'gapyriva'ea jitekovo ga pyri jipi, ei ga Zacariasva'ea pe. Gaha Tupana'ga ji mbuhurukari nde pyri emombe'u ti Zacarias'ga pe javo. A'ero ji ruri imombe'ukatuavo nde ve pyryva'ea.

²⁰ Nahā po ti ndera'yra'ga, a'e ko ji nde ve ko, ei ga Zacariasva'ea pe. Aerē Tupana'ga erame po ti ji'eagwera apiavo ihoi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga. Nde ndereroviari reki ji'ea, ei ga. Nurā po ti nde nerenhi'iga'javi nehē, ei ga. Ji rendu ti! Ndera'yra'ga arirē jate po ti nde nhi'iga'javi nehē, ei ga Zacariasva'ea pe.

²¹ Ojatykahavuhua pyri templo pyri Zacariasva'ea re'yja'ga nduvi okari pe Zacarias'ga ti tohē jugwi kiro javo. Ovyteri pe ga ei: “Maraname ga nohemuhūi naerū ore ve?” ei ga onhimomby'avo.

²² Aerē ahe hemame gajatykahavuhua hugwi ua ga pyri tegwete ganhi'ihava ga pe. A'ero ga ei:

—Marağatu ga nonhi'iga'javi? ei ga. Po Tupana'ga gwepiuka mbatera ga pe, ei ga.

A'ereki opoa pyvō ahe nhi'inhi'ipotari ga pe. Nohema'javi ve reki ahenhi'iga ahe hugwi. A'ero ga hoi ogwovo.

²³ Aerē Zacariasva'ea poravykya'javi ojatykahavuhua pype templo pype. Mbohapyra te ahe kiri oporavykyavo. Oporavykypavirē ahe jivyri ogwovo gwonga pe.

²⁴ Aerē Zacariasva'ea rembirekova'ea Isabelva'ea puru'aro. Isabelva'ea ndohoi gwonga hugwi. Cinco ahe jahya mondoi ohoe'ymame gwonga hugwi. Ahe e'i:

²⁵ —Ji poko Tupana'ga. A'ereki ga ombuhu jira'yra'ga ji ve nhirembireko'ga pe no, ei ahe. Ymya ga ji jai nanderayri javo. Kiro po ti ga nde'ia'javi ji ve nehē, ei ahe.

Tupana'gapyrive'ga omombe'u Jesus'ga arağwama

²⁶ Opuru'arama seis Isabelva'ea jahya mondoi. A'ea rupi Tupana'ga ojipyrive'ga mondoukari Gabriel'ga cidade de Nazaré pe – perope Galiléiapeve'ga gwyri pe.

²⁷ Pevo Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga hoi ogyva imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga Mariava'ea pe. Akwaimbae'ga ndogwerekoi ve ahe.

—Hehā ti tahembireko tuhē Daviva'ea rymymino'ga pavēi nehē José'ga pavēi nehē, ei ahepo'ria.

Mariava'ea nahembirekoi ve Joséva'ea pavēi Tupana'gapyrive'ga rurame Mariava'ea pyri.

²⁸ Kiro Tupana'gapyrive'ga ruri Mariava'ea pyri javo ahe ve:

—Ejoryjory ti, ei ga. A'ereki Tupana'ga omombyry nde ve okovo nde pyri. Koji'i Tupana'ga imombyryvi nde ve kunhangwera'ga pe hohe, ei ga Mariava'ea pe.

²⁹ Omyi Mariava'ea py'a Tupana'gapyrive'ga imombe'urame ahe ve. Oyvyteri pe ahe ei: “Maraġatu ga ei ji ve ra'e?” A'ea ahe ei ojapyakavo hehe ikwahave'yma.

³⁰ A'ero Tupana'gapyrive'ga ei:

—Maria, ei ga ahe ve. Terekyhyji! A'ereki Tupana'ga imombyryvi nde ve.

³¹ Ji rendu ti! Ndepuru'a po ti nde nehē, ei ga. A'ero po ti nde eja'yra'ga mbo'ari nehē, ei ga Mariava'ea pe. Jesus emondo ti inoġa gareraramo.

³² Huvihavuhu hete po ti ga nehē, ei ga. Nhandepojykaharete'ga Tupana'ga koji'i ipopoaka hete ġa hohe pa. Jesus'ga pe po ti ga ei nehē jira'yra'ga. Tupana'ga tuhē po ti ga mongoi nehē eko ti huvihavuhuhetero javo. Nahā po ti ga huvihavuhuhetero ġwamonhava'ea py'rovo Daviva'ea py'rovo nehē, ei Tupana'gapyrive'ga.

³³ Nane'ymi jipi po ti ga rekoī Jacóva'ea rakykwepohara'ga nduvihavuhuhetero gwe'yja'ga nduvihavuhuhetero nehē. Avuirama po ti ga rekoī huvihavamo nehē, ei Tupana'gapyrive'ga Mariava'ea pe.

³⁴ Kiro Mariava'ea ei:

—Akwaimbae'ga ndajirerekoi ve, ei ahe Tupana'gapyrive'ga pe. Ma po ti ji puru'aro nehē naerū? ei ahe ga pe.

³⁵ A'ero Tupana'gapyrive'ga ei ahe ve:

—Pyry hete Tupana'ga ra'uva. Tupana'ga ipopoaka hete ojipe'ga hohe pa. Aerē po ti gara'uva jyvi ua nde pyri nehē. Opopoakara pyvō po ti Tupana'ga tayri'ga mondoi nde pype a'ero nehē. Nahā po ti ga ndera'yra'ga apoi nde ve nehē, ei ga Mariava'ea pe. Nurā ombo'arame po ti ndera'yra'ga pyryhetero nehē. “Tupana'ga ra'yra'ga,” e po ti ġa ga pe nehē, ei ga ahe ve.

³⁶ —Ji rendu ti! ei ga ahe ve. Erekwaha nde eje'yjahēa Isabelhēa. Hēa ipuru'a no. Iġwaivī hēa kiro a. Ymya ġa ei: “Ndata'yri tuhē hēa.” Nahā ġa ei. Emo seis hēa omondo jahya opuru'arame. Kiro po ti hēa gwa'yra'ga mbo'ari nehē.

³⁷ A'ereki Tupana'ga pe ahā onhimiva'ea, ei ga imombe'gwovo.

³⁸ A'ero Mariava'ea ei Tupana'gapyrive'ga pe:

—Ji ko Tupana'gareheva'ea. Na ti ji puru'aro a'ero nehē ganhi'iġa rupi nehē – kiroki a'ea nde eremombe'u ji ve, ei ahe ga pe.

A'ero Tupana'gapyrive'ga hoi ahe hugwi.

Mariava'ea oho Isabelva'ea repiaga

³⁹ Aerē Mariava'ea herekokatui ombate'ria. Kotihī ahe herohoi vytyruhua rupi Judéiapeve'ġa gwyri pe vytyruhupeve'ġa gwyri pe ogwovo pevove'ġa cidade pe.

⁴⁰ Pevo Zacariasva'ea rongga pe ahe hoi ogwovo Isabelva'ea pyri.

—Kiroġwe ji ruri, ei ahe Isabelva'ea pe.

⁴¹ A'ero Isabelva'ea ra'yrava'ea Isabelva'ea avykyi aheyvyteri pe ahe Mariava'ea nhi'iġa renduvame. Kiro Tupana'ga ra'uvapyryva ruri Isabelva'ea pyri ahe pojykvavo.

⁴² Nurā Isabelva'ea nhi'iġa hahyahi hēa erame:

—Koji'i Tupana'ga imombyryvi nde ve kunhangwera'ga pe hohe, ei Isabelva'ea Mariava'ea pe. Aerē po ti Tupana'ga imombyryvi ndera'yra'ga pe nehē no.

⁴³ Nde ko jipojykaharete'ga yhēa reki. Kiro po ti nde ga mbo'a nehē. A'ero nde huvihava. Jihi okoteheva'ea ko ji. Emo nde erejo jitehe ji repiaga! ei ahe Mariava'ea pe onhimomby'avo.

⁴⁴ Nenhi'iġa ji henduvame kotihī jira'yra'ga roryroryvamo ji avykyavo jivytyteri pe ko, ei ahe Mariava'ea pe.

⁴⁵ Pyry hete nde ve. A'ereki nde Tupana'ga nhi'igã rerovia na tuhẽ po ti a'ero nehẽ javo, ei Isabelva'ea Mariava'ea pe. Tupana'ga po ti nopiriani tuhẽ onhi'igã nde ve nehẽ, ei Isabelva'ea.

Mariava'ea ombohete Tupana'ga

⁴⁶ A'ero Mariava'ea ei:

—Ambohete tuhẽ ji Tupana'ga jipojykaharete'ga jipy'a pe. Huvihavuhu ko nde epyryvamo, a'e ji ga pe.

⁴⁷ Tupana'ga ji mbohoryory ojihe, ei ahe.

Jivyvteri pe ji jiroryrory.

A'ereki ga nhimbopiro'yharamo oko.

⁴⁸ Ji ko gareheva'ero, ei ahe. Ji rendu ti! Kiro ji ndakotehea'javi reki.

A'ereki ga ji repia katu ji moka'nhyme'yma.

Nurã kiro po ti vyvakotyve'ga epavi nehẽ
pyry hete hẽa pe javo ji ve, ei Mariava'ea.

⁴⁹ A'ereki Tupana'ga ipopoakaheteve'ga ji poko hete.

Anhimomby'a ji ga rehe.

Pyry hete tuhẽ ga.

⁵⁰ Nane'ymi ga ga arõhetei ga pokoga

- kiroki ga ganhi'igã rupi oko ga mbohetepepa.

Oporogwety ga gãnda'yra'ga ganymymino'ga no

- kiroki ga ganhi'igã rupi oko ga mbohetepepa.

Oporogwety ga ganamonha'ga no

- kiroki ga ganhi'igã rupi oko ga mbohetepepa, ei Mariava'ea.

⁵¹ Ga okwahavuka opopoakara.

Ombokwaki'o ga onhimboheteve'ga.

⁵² Ga omombo huvihava'ga

tapekoa'javi ti huvihava kiro javo ga pe.

Okoteheve'ga ga omongouka reki

eko ti huvihavamo kiro javo ga pe, ei Mariava'ea.

⁵³ Ga omondo pyryva'ea imbatere'yve'ga pe.

Imbateve'ga ga omondouka reki ojihugwi.

Gapojate oho a'ero.

⁵⁴ Tupana'ga nomoka'nhymi onhi'igãgwera ojiheva'ea pe israelitasva'ea pe.

Oko ga gwembi'ea rupi ahe pokoga, ei Mariava'ea.

⁵⁵ Ymyahũ ga nhi'igãtúi nhaneramonhava'ea pe Abraãova'ea pe.

Aerẽ ga nhi'igãtúi aherakwepoharava'ea pe israelitasva'ea pe.

“Nane'ymi ji pe pokogi jipi,” ei Tupana'ga ahe ve.

“Penymymino'ga po ti ji ga pokogi nehẽ no,” ei ga. Na tuhẽ reki.

Nomoka'nhymi ga ahe pokoga.

Ga po ti nhande pokogi nehẽ no, ei Mariava'ea.

Nhanenymymino'ga po ti ga ga pokogi nehẽ no.

Ganymymino'ga po ti ga ga pokogi nehẽ no, ei Mariava'ea.

⁵⁶ Kirẽ Mariava'ea trẽs jahya mondoi gwerevi opytavo Isabelva'ea pyri. Aerẽ ahe jivyryi ogwovo gwonga pe.

João Batistava'ea o'a

⁵⁷ Kiro Isabelva'ea ra'yrava'ea ahava. A'ero ahe gwa'yrava'ea mbo'ari.

⁵⁸ Aherongapypeve'ga okwaha ahere'yja'ga pavẽi Tupana'ga pyryhetea ahe ve ga ahera'yrava'ea mbo'arukaro gwaramo ahe ve. A'ero ga ndoryndoryvamo Isabelva'ea pavẽi.

⁵⁹ Sete tay'riva'ea kiri o'arirē. Ko'emame aherakwanhapi'ria kytihava. A'ero ġande'yja'ġa nduri hepiaga. Tay'riva'ea rehe ġa inombotari ahereraramo ahepo'ria rera Zacarias po ti garera nehē javo.

⁶⁰ A'ero ahe'yembora ei:

—Ahā te! Poi rūi po ti garera nehē. Garera po ti João nehē, ei Isabelva'ea.

⁶¹ A'ero ġa ei ahe ve:

—Maraname nde ei nahā? Ndogwerekoi ndere'yja'ġa a'ea gwera, ei ġa.

⁶² Opoa pyvō ġa ei tay'riva'ea po'ria pe marāva'ea nde erepota garera naerū javo.

⁶³ A'ero Zacariasva'ea poeruri peru ti ji ve ikwatijahava javo. A'ereki ahe nonhi'īgi. Ga imondorame ikwatijahava ahe ve, ahe ikwatijari inoġa: “Garera ko João.” Ga nhimomby'apavi aherera repiaga.

⁶⁴ Kiro kotihī Zacariasva'ea nhi'īga'javi a'ero.

—Pyry hete Tupana'ga, ei ahe ga mboheteavo.

⁶⁵ Zacariasva'ea nhi'igame ahekotyve'ġa kyhyjipavi. Hehe ġa nhomonhi'inhi'īgi imombe'gwombe'gwovo pa yvytyvytyruhupeve'ġa pe nhaporemō Judéiapeve'ġa pe.

⁶⁶ Kiroki ġa ġwendu Zacariasva'ea mombe'ua tay'riva'ea mombe'ua no - ġa nhaporemō ojapyaka hehe. A'ero ġa ei:

—Tayri'ga po ti oko huvihavuhuro a'ero nehē! ei ġa.

A'ereki Tupana'ga popoakahetea oko tay'riva'ea rupi.

Zacariasva'ea omombe'u gwa'yrava'ea

⁶⁷ Tay'riva'ea po'ria Zacariasva'ea, ahe kiro Tupana'ga ra'uva ahe pojkai. A'ero ahe imombe'ui Tupana'ga rembikwahavukara javo:

⁶⁸ —Timbohete ti nhandepojkaharete'ga israēlitas'ġa pojkaharete'ga Tupana'ga!

A'ereki ga uhu nhande pokoguka ojiheva'ea pokoguka nhande mbopiro'yavouka, ei Zacariasva'ea.

⁶⁹ Ga ombuhuruka ipopoakaheteve'ga toko ti ga ġambopiro'yharamo javo.

Garamonhava'ea ko Daviva'ea Tupana'gareheva'ea, ei Zacariasva'ea.

⁷⁰ Ymyahū hete Tupana'ga omombe'u jipe ipopoakaheteve'ga rura pyryva'ea pe onhi'īga mombe'uharava'ea pe.

A'ero Tupana'ga nhi'īga mombe'uharava'ea garura mombe'ui nhaneramonhava'ea pe.

⁷¹ Ahe e'i: “Tianembopiro'y ti ipopoakaheteve'ga nhanearōe'ŷve'ġa hugwi nehē.”

A'ea Tupana'ga nhi'īga mombe'uharava'ea ei nhaneramonhava'ea pe Tupana'ga remimbotarimova'ea mombe'gwovo, ei Zacariasva'ea.

⁷² A'ereki ymyahū Tupana'ga e'i hete nhaneramonhava'ea pe:

“Amombyry po ti ji pe me

imoka'nhyme'yma nhinhi'īga Abraãova'ea pe nehē,” ei Tupana'ga, ei Zacariasva'ea.

⁷³ Ymyahū Tupana'ga onhi'ī nhaneramonhava'ea pe Abraãova'ea pe, ei Zacariasva'ea.

⁷⁴ Abraãova'ea pe ga ei:

“Ambopiro'y po ti ji nderakykwepohara'ġa ġa'arōe'ŷve'ġa hugwi nehē.

A'ero ti ġa toko nhinhi'īga rupi ji mboheteavo okyhyjie'yma nehē,” ei Tupana'ga.

⁷⁵ “Nane'ymi ti nderakykwepohara'ġa toko pyry okovo jireheva'ero

ji mboheteavo okokatuavo jipi nehē,” ei Tupana'ga nhaneramonhava'ea pe, ei Zacariasva'ea imombe'gwovo ġa pe.

⁷⁶ —Tapihā, ei Zacariasva'ea gwa'yrava'ea pe.

Nde ypy ti ereho Tupana'ga renonde nehē

imboavujikwea ga pe garura renonde nehē.

Nurā po ti ga ei nde ve nehē

ereko ti nde nhinhi'īga mombe'uharamo nehē javo.

Gaha oko ojipe'ga hohe pa Tupana'ga, ei Zacariasva'ea gwa'yrava'ea pe.

⁷⁷ Nde po ti eremombe'u pyryva'ea Tupana'ga nhi'iga gareheve'ga pe ga moğitavo nehẽ. A'ero po ti nde ei ga pe nehẽ:

“Uhu po ti ipopoakaheteve'ga nhande mbopiro'yavo nhanderekote'varuhua hugwi nehẽ.

A'ereki ga a'ea omombo nhande hugwi ikwahava'jave'yma.”

A'ea po ti nde ei ga pe nehẽ, ei Zacariasva'ea gwa'yrava'ea pe.

⁷⁸ Nahã po ti nehẽ. A'ereki Tupana'ga omombyry nhande ve nhande repiakatuavo.

Opyryvamo gwaramo po ti ga ipopoakaheteve'ga mbuhurukari nhande pyri yvaga hugwi nehẽ.

⁷⁹ Urame po ti ipopoakaheteve'ga ei ikwahavuka nhande ve nehẽ.

“Pejiko ti ji rehe imomboruka pejikote'varuhua ji ve.

A'ero po ti ji pe nderoukari yvagi pe

pe mombytavo avuirama Tupana'ga pyri nehẽ.

A'ero po ti pe ndapehoi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.”

A'ea po ti ga ei ikwahavuka nhande ve nehẽ.

A'ereki nhande ndikwahavi nhandekote'varuhuavo

nhandekyhyjiavo hahyva'ea ruvihava hugwi okovo ga ja

– kiroki ga oho ypytuna rupi.

“Mome po pehea?” ei ga ikwahave'yma.

Ipopoakaheteve'ga po ti ikwahavukari nhande ve

imbokojahuavo nhaneakaği pe inoğatuavo nhandepy'a

ji rupi po ti pe hoi yvagi pe nehẽ javo, ei Zacariasva'ea gwa'yrava'ea pe.

⁸⁰ Aerẽ tay'riva'ea nhimomboakari oky'rahu'iro Zacariasva'ea ra'yrava'ea. Pyry hete tuhẽ tay'riva'ea reaporoğita okovo. Aerẽ oyvuakarama ahe ruvi ongae'yi me upa. Aerẽ ahe oje'yja'ga moğitai israelitas'ga moğitai Tupana'ga nhi'iga rehe.

2

Jesus'ga aragwera

(Mateus 1.18-25)

¹ João Batistava'ea arirẽ César Augustova'ea oko huvihavuhuro tuhẽ romanova'ea. A'ero ahe ei ogwyripeve'ga pe nhaporemo ga mondovouka ikwatijaruka gãndera.

² A'ea rupi ga hoypyi ikwatija. A'ea rupi Cirênio'ga oko governador'ga Síriapeve'ga gwyri pe.

³ Ga nhaporemo ga hoğahoi gwamonhava'ea cidade pe gwamonhava'ea aragweri pe imondovo gwera.

⁴ Nurã Joséva'ea hoi cidade de Nazaré hugwi. Ogwyrã hugwi ahe hoi Galiléia hugwi ogwovo. Judéiapeve'ga gwyri pe ahe hoi cidade de Belém me – perope ymyahũ Daviva'ea o'a Joséva'ea ramonhava'ea.

⁵ Nurã pevo Belém me Joséva'ea hoi imondovo gwera Mariava'ea pavẽi.

Mariava'ea aherembirekoruama, ymya ahe ipuru'a okovo.

⁶ Kiro ahera'yra'ga ahava reki ahe vahemame pevo.

⁷ A'ero ahe gwa'yra'ga mbo'ari upa. Gaha ahera'yrypya. Ahe ga mamağatui tapy'ynhapira pyvõ ipukuhuva'ea pyvõ ga mondovo ga noğa yuranuhũa poitava pype – perope ga omondo mbatera yuranuhũa pe. A'ereki ahã ahe ve ahekihava pevo ganonga pype. Nurã yuranuhũa rokaja pype Mariava'ea ombo'a gwa'yra'ga.

Ovelhas repiakatuharava'ea Tupana'gapyrive'ga pavẽi

⁸ Belém kotyi ve ga nduvi nhuhũ me ovelhas repiakatuhara'ga. Gwepia katu ga ovelhas he'yjuhuva'ea ypytunimo okovo.

⁹ Kotihĩ hete nhandepojykaharete'gapyrive'ga Tupana'gapyrive'ga jipiukari ġa pe yvaga hugwi. Nhandepojykaharete'ga rendy'jandy'java imbokojahupavi ġa pe. Ohyhyi ġa okyhyjiavo.

¹⁰ A'ero Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga ei ġa pe:

–Tapekyhyji te, ei ga ġa pe. Ji rendu ti! Ajo ji tamombe'u Tupana'ga nhi'ĩga pe me pyryva'ea pe me, ei ga. Henduvame horyory pa hete po ti ġa nehẽ pegwyriveve'ga israelitas'ga.

¹¹ Kiro ji imombe'ui pe me pyryva'ea. Ga o'a ko nhandepojykaharete'ga Cristo'ga. Ga ko pembopiro'yharamo oko, ei ga. Daviva'ea cidade pe ga ari ko.

¹² Kiro ji ga mombe'ukatui pe me. Nurã po ti pe mbaragwahavi ga rehe nehẽ ga rekarama nehẽ. Yuranuhũa poitava pype po ti pe ga repiagi nehẽ. Tapy'ynhapira pyvõ hẽa ga mamani ga noġa ipype, ei Tupana'gapyrive'ga ġa pe.

¹³ Kotihĩ he'yjuhuve'ga yvagipeve'ga jipiukari yvaga hugwi Tupana'gapyrive'ga pyri. Ga ko Tupana'gapyrive'ga soldados'ga'jave'ga. Tupana'ga mboheteavo ġa ei:

¹⁴ –Kiro yvagi pe hete yvagipeve'ga ombohete Tupana'ga tayri'ga rehe, ei ġa.

Yvaga gwyrã yvya koty kiro u katu pa yvyakotyve'ga py'a no tayri'ga rehe.

A'ereki Tupana'ga hory ġa ndehe, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹⁵ Onhi'imbavirẽ Tupana'gapyrive'ga jivypavi ogwovo ojiupia yvagi pe. Ga horame ovelhas repiakatuhara'ga ei ojohupe:

–Tupana'ga ombuhuruka ġa nhande pyri ikwahavuka nhande ve ipita'ngive'ga ara. He xaho pevo cidade de Belém me ga repiaga a'ero nehẽ, ei ġa.

¹⁶ A'ero ġa ovelhas rejari nhuhũ me onhana pea rupi ua Belém me. Pevo ġa ga rekari ga repiaga a'ero Mariava'ea reheve Joséva'ea reheve. Ipita'ngive'ga ġa ga repiagi yuranuhũa poitava pype.

¹⁷ Ga repiagame ovelhas repiakatuhara'ga imombe'umbe'upavi Tupana'gapyrive'ga nhi'ĩga.

–“Belém me pepojykaharete'ga Cristo'ga ari pembopiro'yharamo,” ei ga tayri'ga mombe'gwovo, ei ovelhas repiakatuhara'ga.

¹⁸ Onhimomby'a pa ġa – kiroki ġa ġwendu ġanhi'ĩga.

¹⁹ Mariava'ea reki ahe japyakapavi hehe ovytyteri pe. Nomoka'nhymbavi ahe.

²⁰ Aerẽ ovelhas repiakatuhara'ga jivyri ogwovo ġwenymbava pyri Tupana'ga mboheteavo.

–Pyry hete Tupana'ga, ei ġa. Gaha ahe mbojiko ojihe. A'ereki ga okwahavuka tayri'ga ara nhande ve. A'ero nhande tayri'ga repiagi reki. Tupana'gapyrive'ga omombe'u katu nhande ve, ei ġa Tupana'ga mboheteavo.

Jesus ko garera

²¹ Aerẽ sete tayri'ga kiri o'arirẽ. Kiro Mariava'ea garakwanhapi'ria kytiukari Joséva'ea pavẽi. Jesus ahe inoġi gareraramo ga rehe. A'ereki Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga e'i jipe: “Eno ti gareraramo ga rehe Jesus.” A'ea ga e'i Mariava'ea pe ahe ra'yre'ymame.

Gweroho ahe Jesus'ga gwe'yjava'ea jaty kahavuhu pe

²²⁻²⁴ He'yiva'ea quarenta okirirẽ Mariava'ea gwa'yra'ga rerohoi cidade de Jerusalém me Joséva'ea pavẽi tihepiuka ti ga Tupana'ga pe javo. A'ereki ymyahũ Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe ikwatijaruka ahe ve nahã kunhangwera'ga ti toko gwa'yrypyve'ga arirẽ nehẽ javo.

“He'yiva'ea quarenta okira rupi ti hẽa tojikwaku gwa'yra'ga arirẽ,” ei Tupana'ga ikwatijaruka.

“Quarenta okirirẽ mokõi ti hẽa togweru ji pyri pykahu'ia ikwava'eġa ji ve.

Herekoe'ymame pykahu'ia mokõi ti hẽa togweru pykahua'java'ea ra'yra ji ve nehẽ.

A'ea rupi po ti ji ġa mombyryvi a'ero nehẽ,” ei Tupana'ga Moisésva'ea pe ikwatijaruka.

E'i ga no:

“Akwaimba'eva'ea ojihuvypyva'ea jia poa tuhẽ ġanenymbava.

Akwaimbae'ġa ojihuvypyve'ġa jia poa tuhẽ no ġanda'yrypyve'ġa.

Nurã ti ġa tombuhu ojihuvypyve'ġa ojihuvypyva'ea reheve ji ve nehẽ,” ei Tupana'ga Moisésva'ea pe ikwatijaruka.

Nurã Moisésva'ea rembikwatijara rendukatuavo ġwaramo Mariava'ea gwa'yra'ga rerohei cidade de Jerusalém me ojikwakupavame. Ogwyripeve'ġa jatykahavuhua pype templo pype ahe gwa'yra'ga rerohei pykahu'ia reheve. Ovahemame ahe mokõi imondo pykahu'ia ikwava'ẽhara'ga pe.

—Ekwava'ẽ ti Tupana'ga pe, ei Mariava'ea Joséva'ea pavẽi ga pe. Xako ti Tupana'ga rembikwatijarukara rupi, ei ahe.

—Kwa, ei ga ahe ve ikwava'eġa.

²⁵ Nanime Tupana'ga ra'uva Simeãova'ea reruri ahegwyripeve'ġa jatykahavuhua pype templo pype. Oko katu Simeãova'ea Tupana'ga rendukatuavo. Jerusalém me ahe ruvi. Ymya Simeãova'ea e'i: “Ymya ji ei garura pota: Aerẽ po ti ga ruri nehẽ – kiroki ga onoġatu nhandepy'a nehẽ israelitas'ġa py'a nehẽ, a'e ji,” ei ahe. A'ereki ymya Tupana'ga ra'uva opojyka Simeãova'ea.

²⁶ A'ero i'ei ahe ve: “Nde manoe'ymame po ti Tupana'ga Cristo'ga repiukari nde ve nehẽ. Gaha Tupana'ga ombuhu toko ti ga nderuvihavuhetero javo,” e'i Tupana'ga ra'uva ymya ahe ve.

²⁷ Kiro Tupana'ga ra'uva Simeãova'ea reruri ahe rerovahema ahegwyripeve'ġa jatykahavuhua pype templo pype a'ero. A'ea rupi Mariava'ea tayri'ga reruri ga rerovahema pevo Joséva'ea pavẽi tihepiuka ti ga Tupana'ga pe nhandekovo Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi javo.

²⁸ Kiro Simeãova'ea Jesus'ga pyhynhyrõi opoti'a rehe ga mondovo ga noġa. Tupana'ga pe ahe ei ga mboheteavo:

²⁹ —Jipojykaharetero ndepyry hete nde.

Eremombe'u katu ko nde ji ve, ei ahe.

Na ti ji manoi kiro a'ero.

A'ereki jipy'a u katu kiro, ei ahe.

A'ereki nde ere'e ji ve ejiheva'ea pe:

“Nde manoe'ymame po ti ji ga repiuka nde ve nehẽ.” Nahã nde ei.

³⁰ Kiro ji ga repiagi tuhẽ.

Ga po ti ore mbopiro'yi okovo nenhi'iġa rupi.

³¹ Gaha nde eremongo

eko ti ġambopiro'yharamo javo ga pe, ei Simeãova'ea.

Yvyakotyve'ġa po ti gwepia pa ga nehẽ

ga ko nhanembopiro'yharamo oko javo.

³² Ji rupi ahe oho Tupana'ga pyri javo,

gaha po ti oko hyapehava ja hepiuka ndeviara judeus'ġarũive'ġa pe gentios'ġa pe nehẽ, ei ahe.

Ore ko ndereheva'ero israelitasva'ero.

Ore mboheteuka po ti ga nehẽ, ei Simeãova'ea Tupana'ga pe.

³³ Onhimomby'a Jesus'ga yembora Joséva'ea pavẽi Jesus'ga mombe'ua renduvame.

³⁴ —Tupana, ei Simeãova'ea Tupana'ga pe. Emombyry ti José'ga pe Mariahẽa pe no tayri'ga pe no, ei ahe.

Mariava'ea pe Simeãova'ea ei:

—Ji rendu ti! ei ahe Jesus'ga yembora pe. Agwa'ga ko ji amombe'u kiro nde ve ndera'yra'ga. Ymyahũ Tupana'ga ei ga mombe'gwovo: “Nahã po ti ga pe nehẽ. Ga rehe po ti jara'ġa nduri ji pyri he'yive'ġa israelitas'ġa nehẽ xako ti gareheva'ero javo. Nduri

po ti jara'ga ji pyri ga rehe jave'yma he'yive'ga israelitas'ga nehẽ. Ga po ti ndokopotari gareheva'ero nehẽ,” ei Tupana'ga. “Tohepiuka ti ga jireaporogita ga pe nhaporemo nehẽ. A'ero po ti he'yive'ga nhi'ite'varuhui ga pe okote'varuhuro ga pe nehẽ.

³⁵ Nahã po ti ndera'yra'ga pe nehẽ tomboukwaha ti ga he'yive'ga ndeaporogita nehẽ,” ei Tupana'ga, ei Simeãova'ea Mariava'ea pe. Ndehe, ei ahe Mariava'ea pe, hahy hete po ti nde ve nehẽ no, ei Simeãova'ea ahe ve.

³⁶⁻³⁸ Simeãova'ea nhi'imbavame nanime Anava'ea ruri ahe pyri. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Anava'ea. Fanuelva'ea ahapo'ria. Nurã ahe Aserva'ea rakykwe-poharamo. Sete ahe ombokwara'a gwembirekova'ea rerekorame. Aerẽ ahe omano Anava'ea hugwi. Nahembirekoa'javi Anava'ea a'ero. Aerẽ kiro he'yi ahe imbokwara'ara'ari oitenta e quatro anos ahe imbokwara'ari. Igwaivĩ hete ahe. Nane'ymi ahe hoi oje'yja'ga jatykahavuhua pype templo pype. Ipye ahe ndo'ui onhi'iga Tupana'ga pe ppytunimo arimo no tambohete ji ga javo.

Kiro ahe ruri Mariava'ea pyri Joséva'ea pyri no ahe Jesus'ga rerekorame ipype.

—Ndepyry hete nde, ei Anava'ea Tupana'ga pe. A'ereki nde erembuhu tayri'ga Cristo'ga, ei ahe Tupana'ga pe.

A'ero ahe hoi tayri'ga mombe'gwombe'gwovo Jerusalémmeve'ga pe – kiroki ga ombopiro'yhara'ga rura pota tuhu ti ga javo.

—Uhu nhanembopiro'yhara'ga, ei Anava'ea ga pe nhaporemo imombe'gwovo.

Ojivy Mariava'ea cidade de Nazaré pe

³⁹ Mariava'ea onhi'ipo'ru pa Tupana'ga nhandepojykaharete'ga Joséva'ea pavẽi – kiroki Tupana'ga nhi'iga Moisésva'ea okwatija. Aerẽ ahe jivyri ogwovo ogwyri pe Galiléia pe. Ocidade pe ahe hoi Nazaré pe.

⁴⁰ Pevo tayri'ga nhimomboakari Jesus'ga. Oata'i ga. Pyry hete tuhẽ gareaporogita. Okwaha pa ga. Tupana'ga imombyryvi ga pe.

Jesus'ga oko gwe'yjava'ea jatykahavuhu pe

⁴¹ Ano nanani Jesus'ga yembora oho Jerusalém me gapo'ria pavẽi. “Ti'u toryvi pe Páscoa pe pevo ojipe'ga pavẽi,” ei ahe. “Timoka'nhymyme ti Tupana'ga pyryvagwera nhande ve. A'ereki ymyahũ Tupana'ga ombogwavuka nhaneramonhava'ea pyvõ ahera'yrypyva'ea jukaukare'yma,” ei ahe.

⁴² Nurã ahe hoi ano nanani Jerusalém me i'gwovo toryvi pe.

Kiro ahe hoa'javi Páscoa repiaga Jesus'ga vojaramo. Doze anos Jesus'ga imbokwara'ari kiro. Jesus'ga rerogwovo ojupi ahe hoi ovahema i'gwovo toryvi pe.

⁴³ Aerẽ Páscoa mominirẽ ahe jivyri pehea rupi ua gwonga pe. Opyta Jesus'ga Jerusalém me. Ahe ndokwahavi reki ga pytarame.

⁴⁴ “Po ga ruri nhandere'yja'ga ndupi,” ei ahe ua. “Po nhanerembikwahave'ga ndupi ga ruri,” ei ahe. A'ereki he'yive'ga ojivy Jerusalém hugwi pea rupi ua gwonga pe. Ndokiri ve ahe mbytera rupi ve. Ka'arugame ahe ei: “Mome po ga reko'i naerũ?”

Oje'yja'ga ma'õ me ahe ga rekarekari novĩa onhimbikwahave'ga ma'õ me no.

⁴⁵ Ga repiage'ymame ahe jivyri Jerusalém me a'ero ga reka.

⁴⁶ Dois okirirẽ ahe ga repiagi ogwyripeve'ga jatykahavuhua pype. Ahegwyrripeve'ga mbo'ehara'ga ma'õ me ga apygi ga nendukatuavo. Tupana'ga nhi'iga rehe ga ombo'e.

—Marã po? Emombe'u katu ti ore ve, ei gambo'ehara'ga Jesus'ga pe.

A'ero Jesus'ga imombe'ukatui ga pe. Kirẽ ga ei ga pe:

—Marã po? Pemombe'u katu ti ji ve kiro, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁷ Onhimomby'a pa reki garenduve'ga ga okwaha hete Tupana'ga nhi'iga javo.

⁴⁸ Ga repiagame ga'yembora nhimomby'ahetei Joséva'ea pavẽi.

—Pi'a, ei Jesus'ga yembora Jesus'ga pe. Maranameuhũ nde orep'y'a momynhuhũi? Ndavy'ari ji nderuva'ga pavẽi nde rekaramo! Momeuhũ ga? oro'e ore nde ve.

⁴⁹ A'ero Jesus'ga ei ahe ve:

—Maraname pe ji rekari? Po ji rekoï avo jiruva'ga rongã pe hamo nhandejatykahavuhu pe. Avo Tupana'ga nhi'ïga rupi ji rekoï. Ndapekwahavi naerũ? ei ga ahe ve.

⁵⁰ Ndokwahavi tuhẽ reki ahe gwa'yra'ga ea Mariava'ea Joséva'ea pavẽi. A'ero ahe ei oyvyteri pe: “Marãï ganhi'ïga ga erame po ji rekoï jiruva'ga rongã pe hamo? Maraname ga ei a'ea?” ei ahe oyvyteri pe.

⁵¹ Kiro ga jivyri o'yembora rupi Joséva'ea rupi ua cidade de Nazaré pe. Opyta ga upa aheronga pe okovo ahenhi'ïga rupi jipi. Ga'yembora ojapyaka oyvyteri pe ga'ea rehe. Nomoka'nhyimi ahe.

⁵² Aerẽ Jesus'ga imbokwara'ara'ari. Igwaigwavete Jesus'ga reaporoğitakaturu. Okwaha pa ga okovo. Jyvuaka ga kiro onhimomboakaruhuavo. Tupana'ga oarõ hete ga. Yvyakotyve'ga ga arõ hete no.

3

João Batistava'ea remimombe'ua

(Mateus 3.1-12; Marcos 1.1-8; João 1.19-28)

¹⁻² Aerẽ João Batistava'ea pe Zacariasva'ea ra'yrava'ea pe Tupana'ga imbuhurukari onhi'ïga imombe'gwovouka ahe ve.

—Emombe'u ti nhinhi'ïga ãa pe, ei Tupana'ga João Batistava'ea pe.

Tupana'ga nhi'ïga renduvame João Batistava'ea ruvi ongae'ÿi me upa.

Tupana'ga imbuhurukarame onhi'ïga João Batistava'ea pe Tibério César'ga he'yjuhuve'ga nduvihavuhuro tuhẽ oko. Kiro César'ga he'yi quinze anos ãwerĩ imbokwara'ari ãanduvihavuhuro. Põncio Pilatos'ga ko governador'ga Judéiapeve'ga gwyri pe. Herodes'ga omondomondo Galiléiapeve'ga ãwemimbotarimova'ea rupi ãgagwyri pe. Herodes'ga irũ'ga Filipe'ga. Filipe'ga omondomondo Ituréiapeve'ga ãwemimbotarimova'ea rupi ãgagwyri pe. Omondomondo ga Traconitespeve'ga ãgagwyri pe no. Lisãnias'ga ko omondomondo Abilenepeve'ga ãwemimbotarimova'ea rupi ãgagwyri pe. Tibério César'ga gwereko pa ãa ãanduvihavuhuro okovo.

A'ea rupi ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhu'ga ko Anãs'ga Caifãs'ga pavẽi.

A'ea rupi kiro João Batistava'ea pe Tupana'ga imbuhurukari onhi'ïga imombe'gwovouka emombe'u ti nhinhi'ïga ãa pe javo.

³ Nurã João Batistava'ea hoi ãgagwyri pe nhaporemu rio Jordão rembeyvyra rupi imombe'gwovo hete Tupana'ga nhi'ïga ãa mbo'eavo.

—Pepohi tuhẽ ti pejikote'varuhua hugwi, ei ahe. Perojijyjijyi ti pejeaporoğita pejikokatuavo Tupana'ga nhi'ïga rendukatuavo. A'ero po ti ji pe mobatizai yhya pype rio pype nehẽ, ei ahe. A'ero po ti Tupana'ga imombohetei pendekote'varuhua pe hugwi nehẽ imoka'nhyima nehẽ, ei João Batistava'ea ãa pe ãa moğitavo.

⁴ Ymyahũ Isaíasva'ea ko Tupana'ga nhi'ïga mombe'uharava'ea. Isaíasva'ea João Batistava'ea mombe'u nhoğwenonde. Isaíasva'ea e'i ikwatija hako:

“Hahyahi po ti ganhi'ïga

ga erame ãa mbo'eavo ongae'ÿi me nehẽ,” ei Isaíasva'ea.

“E'i po ti ga nehẽ:

‘Pemboavujikwe ti pehea huvihava'ga pe

tuhu ti ga nhande pyri javo.

Pembohupi katu ti pehea ga pe,’ e po ti ga nehẽ,” ei ahe javo ãandeaporoğita rerojijyja pe nhandepoçykaharete'ga rura renonde.

⁵ “‘Omoypehÿ ti Tupana'ga nhyvyapÿapynuhũa ãwaimbya nehẽ,’ e po ti ga nehẽ.

‘Ombo'gwy'gwyruru po ti ga jyvy'gwavy'gwajuhua yvytyra reheve imbojo'jakatuavo nehẽ.

Omohiğatu po ti ga pehea nhikotikoti'ũuhua nehẽ imondovo nehẽ.

Onoĝatu po ti ga nhyvyapÿapy'ndiuhua pea rupi nehë.

⁶Tupana'ga po ti gwepiuka yvyakotyve'ĝa mbopiro'yhara'ga nehë, e po ti ga nehë.”

A'ea Isaiasva'ea ei ymyahũ ikwatija hako João Batistava'ea nhi'ĝa mombe'unhoĝwenondeavo hako.

⁷Kiro João Batistava'ea ruvi ongae'ÿi me ogwovo rio Jordão rembeyvyri. A'ero he'yjuhuve'ĝa nduri onhimonono'ono'oĝuhũavo João Batistava'ea pyri tianemobatiza ti javo ahe ve. A'ero João Batistava'ea ei ĝa pe:

—Tiruahũ pendeaporoĝita! Pe'euhu pe pejohupe pejikokatupotare'yma ĝwaramo. Pe'e pe: “Haite! Xaho João Batista'ga pyri tianemobatiza ti ga. Nurã po ti Tupana'ga nonhimonha'ngaa'javi nhande rehe nehë. Ndahahi po ti nhande ve a'ero nehë.” Nahã pe pe'e, ei João Batistava'ea. Maraname pe euhui nanongarava'ea naerũ? Pe tuhë penhimbo'e nava'ea rehe, ei João Batistava'ea ĝa pe.

⁸—Ji a'e pe me: Po pe ndapepotari hahyva'ea Tupana'ga nhimonha'ngarame pe ndehe, a'ero ti peko katu, ei João Batistava'ea. Tapembopogwea'javi ti pejite'varuhua pejikovo. Pe pohirame jugwi po ti Tupana'ga ei pe me nehë: “Ndovy'ari ĝa okote'varuhua rehe kiro opohia jugwi herojijyita ojeaporoĝita. Nanhimonha'ngaa'javi ji ĝa ndehe a'ero.” Nahã po ti Tupana'ga ei pe me a'ero nehë, ei João Batistava'ea ĝa pe.

—Tape'ei ti pejiyvyteri pe: “Abraãova'ea nhaneramonhamo oko. Tupana'ga oarõ hete Abraãova'ea. Nurã po ti Tupana'ga nonhimonha'ngai nhande rehe nehë.” A'ea ti tape'ei. A'ereki Tupana'ga ndokoi reki Abraãova'ea rymymino'ĝa ndehe ĝa ndekote'varuhurame. Po Tupana'ga ojipe'ĝa pota, a'ero Tupana'ga oapo kwaha aĝa ita Abraãova'ea rymyminorogã mongovo, ei João Batistava'ea ĝa pe.

⁹Kiro João Batistava'ea imombe'ui ojo'java'ea ĝa pe. Ga mbo'eavo ga ei:

—Akwaimbae'ga ombogwa ĝwerĩ jykwa'ria pyvõ tambo'aruka javo. Po i'yva ndogwerekoi yva'ikatua, a'ero po ti ga imbo'ari imondovo tata pype nehë. Na jitehe Tupana'ga pe nderekoĝwerĩ pe momboa tata pype hahyva'ea ruvihava pype pe pohire'yma ĝwaramo pejikote'varuhua hugwi pejikokatue'yma, ei João Batistava'ea ĝa pe imombe'gwovo.

¹⁰João Batistava'ea renduvame ĝa ei ahe ve onhimongyavo:

—Marã po ti ore rekokatui a'ero nehë?

¹¹A'ero ahe ei ĝa pe:

—Kiroki ga gwereko mokõi tapy'ynhapira – gaha ti tomondo ojipeji herekoe'ÿve'ga pe. Kiroki ga gwereko mbatera – gaha ti tomondo herekoe'ÿve'ga pe to'u ti ga javo. Nahã ji ei pe me pemondo ti javo, ei ga ĝa pe.

¹²Kiro itambere'ia mono'ono'õhara'ĝa nduri João Batistava'ea pyri. Omono'oĝuhũ ĝa itambere'ia governo pe. Ga uhu tianemobatiza ti João Batista'ga javo.

—Nhanembo'eharamo emombe'u ore ve, ei ĝa ga pe. Marã po ti ore rekokatui a'ero nehë? ei ĝa.

¹³A'ero ahe ei ĝa pe:

—Penhi'ĩpo'ru ti penduvihava'ĝa. Ganhi'ĝa rupi te ti pemono'ono'oĝatu itambere'ia ahe hugwi, ei ahe. Tape'ei ti ahe ve: “Koji'i ti embuhu ji ve.” A'ea ti tape'ei, ei João Batistava'ea ĝa pe.

¹⁴Kiro soldados'ĝa nduri João Batistava'ea pyri no. Ahe ve ĝa ei:

—Oro ore, marã po ti ore rekokatui nehë? ei ĝa.

A'ero ahe ei ĝa pe:

—Tapepojykai ti ojipe'ĝa itambere'ia ĝa hugwi. Tapenupanupãi ti ĝa ĝaitambere'ia rerohoahe'yma nehë. Tape'ei ti ojipe'ĝa pe: “Pembuhu ti ore ve itambere'ia. Po pe napembuhuri ore ve, a'ero po ti ore imbojari pe ndehe nehë.” Tape'mbei ti javo nanongara pe ĝa mongyhyjiavo imbuhuruka pejive. Pejoryjory ti peitambere'ia rehe – kiroki a'ea penduvihava'ĝa imondoi pe me peporavykya repyra, ei ahe ĝa pe.

¹⁵ João Batistava'ea renduvame ġa epavi oyvyteri pe: “Mara'ngu po João Batista'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga Cristo'ga? Ga tuhē po,” ei ġa oyvyteri pe ipota garura.

¹⁶ A'ero João Batista'ga ei ġa pe:

—Uhu po ti ga nehē – kiroki ga ji hohe hete huvihavuhuhetero ġwaramo, ei João Batistava'ea. Ji ki a'e te ako tehe. Jihi opomobatiza yhya pyvō jate. Nahā ji ikwahavukari ġa pe pepohira pejikote'varuhua hugwi pendeaporoġita rerōjijya reheve pendekokatua reheve. Gaha po ti pe pojkauka Tupana'ga ra'uvapyryva pe aerēve'ga nehē. Nahā po ti ga pendekote'varuhua mombigukari pe mombryrvuka nehē, ei João Batistava'ea ga mombe'gwovo ġa pe.

¹⁷ Kiro João Batistava'ea imombe'ui ojo'java'ea ġa pe. Ga mbo'eavo ga ei:

—Trigo jara'ga gwereko japira mbovevehava opo pe tamboveve ti ji japira trigo hugwi javo, ei João Batistava'ea imombe'gwovo. Omono'ono'ō po ti ga oapoa trigo inhaġa hyrua pype nehē. Japira po ti ga imbokai tata pyvō nehē. Ndogwevi po ti tata upa nehē, ei João Batistava'ea.

—Na jitehe po ti jioheheteve'ga huvihavuhuhete'ga imboja'oja'ogukari pyryve'ga okote'varuhuve'ga hugwi okovo pyryve'ga pojkaharetero nehē, ei João Batistava'ea ġa pe. “Tuhu ti pyryve'ga ji pyri yvagi pe upa avuirama nehē,” e po ti jioheheteve'ga nehē. “Toho ti okote'varuhuve'ga ji hugwi ogwovo tata pype hahyva'ea ruvihava pype opytavo pevo avuirama nehē ojivyre'yma,” e po ti jioheheteve'ga nehē, ei João Batistava'ea Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe.

¹⁸ Ojipea rehe he'yiva'ea rehe João Batistava'ea ġa mbo'embo'ei. Nahā ahe imombe'ukatui pyryva'ea Jesus'ga mombe'ua ġa pe.

¹⁹ Ojikwe João Batistava'ea onhi'igahy Herodes'ga pe. Herodes'ga omondomondo Galiléiapewe'ga ġwemimbotarimova'ea rupi ġagwyrri pe. Herodiashēa rehe Herodes'ga irū'ga rembirekohēa rehe João Batistava'ea onhi'igahy ga pe. Herodes'ga tiruahū ranuhū. Nurā João Batistava'ea ei ga pe:

—Nane'ymi nde ereko te'varuhu. Kiro nde neirū'ga rembirekohēa rerekoi no. Gwia ahe ndoapoi te ite'varuhuva'ea, ei João Batistava'ea ga pe.

²⁰ Koji'i Herodes'ga tiruahū a'ero. A'ereki kiro ga João Batistava'ea momboruka cadeia pype.

João Batistava'ea omobatiza Jesus'ga

(Mateus 3.13-17; Marcos 1.9-11)

²¹ Cadeira pype Herodes'ga João Batistava'ea momborukare'ymame ahe he'yive'ga mobatizapavī. Ahe Jesus'ga mobatizai no. A'ea rupi Jesus'ga nhi'igame Tupana'ga pe Tupana'ga ipe'ai yvaga.

²² Tupana'ga ra'uva jyvi yvaga hugwi Jesus'ga rehe. Inamburo gara'uva nhimbotei ua Jesus'ga rehe. Yvaga hugwi Tupana'ga nhi'igī javo:

—Ndehe ko jira'yra nhiremia'nguhetea, ei Tupana'ga Jesus'ga pe. Anhimohē hete ko ji nde rehe, ei ga.

Jesus'ga ramonhava'ea

(Mateus 1.1-17)

²³ He'yiva'ea trinta anos Jesus'ga imbokwara'ara'ari vyakotyve'ga mbo'eypyrame Tupana'ga nhi'igā rehe. Javo tehe ġa ei ga pe:

—Po Jesus'ga José'ga ra'yra'ga, ei ġa.

Joséva'ea Eliva'ea ra'yrava'ea.

²⁴ Eliva'ea Matateva'ea ra'yrava'ea.

Matateva'ea Leviva'ea ra'yrava'ea.

Leviva'ea Malquiva'ea ra'yrava'ea.

Malquiva'ea Janaiva'ea ra'yrava'ea.

Janaiva'ea Joséva'ea ra'yrava'ea.

25 Joséva'ea Matatiasva'ea ra'yrava'ea.
 Matatiasva'ea Amósva'ea ra'yrava'ea.
 Amósva'ea Naumva'ea ra'yrava'ea.
 Naumva'ea Esliva'ea ra'yrava'ea.
 Esliva'ea Nagaiva'ea ra'yrava'ea.
 26 Nagaiva'ea Maateva'ea ra'yrava'ea.
 Maateva'ea Matatiasva'ea ra'yrava'ea.
 Matatiasva'ea Semeiva'ea ra'yrava'ea.
 Semeiva'ea Joséva'ea ra'yrava'ea.
 Joséva'ea Jodava'ea ra'yrava'ea.
 27 Jodava'ea Joanáva'ea ra'yrava'ea.
 Joanáva'ea Resava'ea ra'yrava'ea.
 Resava'ea Zorobabelva'ea ra'yrava'ea.
 Zorobabelva'ea Salatielva'ea ra'yrava'ea.
 Salatielva'ea Neriva'ea ra'yrava'ea.
 28 Neriva'ea Melquiva'ea ra'yrava'ea.
 Melquiva'ea Adiva'ea ra'yrava'ea.
 Adiva'ea Cosáva'ea ra'yrava'ea.
 Cosáva'ea Elmadãova'ea ra'yrava'ea.
 Elmadãova'ea Erva'ea ra'yrava'ea.
 29 Erva'ea Josuéva'ea ra'yrava'ea.
 Josuéva'ea Eliézerva'ea ra'yrava'ea.
 Eliézerva'ea Jorimva'ea ra'yrava'ea.
 Jorimva'ea Matateva'ea ra'yrava'ea.
 Matateva'ea Leviva'ea ra'yrava'ea.
 30 Leviva'ea Simeãova'ea ra'yrava'ea.
 Simeãova'ea Judáva'ea ra'yrava'ea.
 Judáva'ea Joséva'ea ra'yrava'ea.
 Joséva'ea Jonáva'ea ra'yrava'ea.
 Jonáva'ea Eliaquimva'ea ra'yrava'ea.
 31 Eliaquimva'ea Meleáva'ea ra'yrava'ea.
 Meleáva'ea Menava'ea ra'yrava'ea.
 Menava'ea Matatava'ea ra'yrava'ea.
 Matatava'ea Natáva'ea ra'yrava'ea.
 Natáva'ea Daviva'ea ra'yrava'ea.
 32 Daviva'ea Jesséva'ea ra'yrava'ea.
 Jesséva'ea Obedeva'ea ra'yrava'ea.
 Obedeva'ea Boazva'ea ra'yrava'ea.
 Boazva'ea Salava'ea ra'yrava'ea.
 Salava'ea Nassomva'ea ra'yrava'ea.
 33 Nassomva'ea Aminadabeva'ea ra'yrava'ea.
 Aminadabeva'ea Admimva'ea ra'yrava'ea.
 Admimva'ea Arniva'ea ra'yrava'ea.
 Arniva'ea Esromva'ea ra'yrava'ea.
 Esromva'ea Peresva'ea ra'yrava'ea.
 Peresva'ea Judáva'ea ra'yrava'ea.
 34 Judáva'ea Jacóva'ea ra'yrava'ea.
 Jacóva'ea Isaqueva'ea ra'yrava'ea.
 Isaqueva'ea Abraãova'ea ra'yrava'ea.
 Abraãova'ea Terava'ea ra'yrava'ea.

Terava'ea Nacorva'ea ra'yrava'ea.
³⁵ Nacorva'ea Seruqueva'ea ra'yrava'ea.
 Seruqueva'ea Ragaúva'ea ra'yrava'ea.
 Ragaúva'ea Falequeva'ea ra'yrava'ea.
 Falequeva'ea Éberva'ea ra'yrava'ea.
 Éberva'ea Salava'ea ra'yrava'ea.
³⁶ Salava'ea Cainãva'ea ra'yrava'ea.
 Cainãva'ea Arfaxadeva'ea ra'yrava'ea.
 Arfaxadeva'ea Semva'ea ra'yrava'ea.
 Semva'ea Noéva'ea ra'yrava'ea.
 Noéva'ea Lamequeva'ea ra'yrava'ea.
³⁷ Lamequeva'ea Metusalémva'ea ra'yrava'ea.
 Metusalémva'ea Enoqueva'ea ra'yrava'ea.
 Enoqueva'ea Jareteva'ea ra'yrava'ea.
 Jareteva'ea Maleleelva'ea ra'yrava'ea.
 Maleleelva'ea Cainãva'ea ra'yrava'ea.
³⁸ Cainãva'ea Enosva'ea ra'yrava'ea.
 Enosva'ea Seteva'ea ra'yrava'ea.
 Seteva'ea Adãova'ea ra'yrava'ea.
 Adãova'ea Tupana'ga ra'yrava'ea.
 Nahã ko Jesus'ga ramonhava'ea.

4

Diabo'ga omongo te'varuhu pota Jesus'ga (Mateus 4.1-11; Marcos 1.12-13)

¹ Aerẽ João Batistava'ea omobatizaramo Jesus'ga hoi rio de Jordão hugwi ojivya. Tupana'ga ra'uva ga pojkahetei ga rerogworogwovo ongae'yi me.

² Okote'varuhuva'ea ruvihavuhu'ga ko Diabo'ga. Satanás garera no. He'yiva'ea quarenta ga kiri ogwoogwovo Jesus'ga rupi Jesus'ga mongote'varuhupota novia. A'ea rupi Jesus'ga ndo'ui. Quarenta Jesus'ga kirirẽ pevo ty'ara ga jukai.

³ A'ero Diabo'ga ei Jesus'ga pe:

—Ere jipe ndehe: “Jihi ko Tupana'ga ra'yramo.” A'ea nde ei, ei Diabo'ga. Gara'yramo ti ere kia pe ita pe a'ero: “Enhimbote ti pãoramo nhirembi'uramo.” A'ea ti ere jupe, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

⁴ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Nda'ei po ti ji jupe nehẽ, ei ga. Ymyahũ Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoũka hako. Aherembikwatijara e'i:

“Mbatara ua pyvõ jate rũi nhande rekoi.

Tupana'ga nhi'imbava rendukatua pyvõ nhande rekoi,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga.

⁵ Aerẽ Diabo'ga ga rerohoi ga rerojiupia vvytyruhua rehe. Pea hugwi kotihĩ Diabo'ga hepiukapavi vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga gwyrã Jesus'ga pe.

⁶ Kiro ga ei Jesus'ga pe:

—Kia jiapoa tuhẽ ġagwyrã. Nurã ji imondopotaramo ahe ve amondo po ti ji nehẽ, ei ga. Nde ve tuhẽ po ti ji imondopavi nehẽ. A'ero po ti nde ġanduvihavuhuro nehẽ, ei Diabo'ga. A'ero po ti nde roryroryvamo herekopava nehẽ.

⁷ Po nde ji mbohetei nde ko Tupanamo javo, a'ero po ti ji imondopavi nde ve nehẽ, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

⁸ —Satanás, ei Jesus'ga Diabo'ga pe. Ymyahũ Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoũka hako. Aherembikwatijara e'i:

“Embohete ti Tupana'ga.
Gaha ndepojoykaharete'ga.
Gaha jate ti embohete

ejikovo ganhi'i'ga rupi jate,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga.

⁹ Aerē Diabo'ga Jesus'ga rerohoi cidade de Jerusalém me a'ero. Yvate ga ga rerojiupiri gare'yja'ga jatykahavuhua rehe templo rehe ga mo'ama japyra rehe. Ga rerovahemame pevo ga ei Jesus'ga pe:

—Ere jipe nde: “Jihi ko Tupana'ga ra'yramo.” A'ea nde ei, ei Diabo'ga. Gara'yramo ti epo avo hugwi japyra hugwi ehia a'ero. Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga po ti nanembohirukarahyi vvyvo nehē. A'ero po ti ndahahyi nde ve nde porame japyra hugwi nehē.

¹⁰ A'ereki ymyahū a'ea Tupana'ga okwatijaruka ahe ve ino'guka hako, ei Diabo'ga Jesus'ga pe. Aherembikwatijara e'i:

“Tupana'ga po ti ojipyrive'ga mondoukari nde pyri nehē yvagipeve'ga.

'Pea'ngu ti ga repiakatuavo,' e po ti ga ojipyrive'ga pe nehē.

¹¹ 'Pepyhy katu ti ga rerogwovo

tahahyyme'i'i ti ga pe javo,' e po ti Tupana'ga ojipyrive'ga pe nehē,” e'i aherembikwatijara, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

¹² A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ymyahū Tupana'ga okwatijaruka ahe ve ino'guka hako. Aherembikwatijara e'i:

“Tupana'ga ko ndepojoykaharete'ga.

Gareaporo'gita rehe jate ti eko.

A'ero po ti ga nde pokogi nehē.

Ejeaporo'gitatehea rehe rūi ti eko

ji poko ti kiro javo tehe Tupana'ga pe,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga Diabo'ga pe.

¹³ Diabo'ga Jesus'ga mongote'varuhupotara'jara'ja novīa. Aerē Diabo'ga hoi ga hugwi ogwovo.

—Aerē po ti ji ga mongote'varuhui nehē, ei ga novīa.

Jesus'ga ombo'e Galiléiapeve'ea na'ē

(Mateus 4.12-17; Marcos 1.14-15)

¹⁴ Tupana'ga ra'uva popoakara Jesus'ga pojyka. Nahā Jesus'ga hoi ongae'yma hugwi ojivya Galiléiapeve'ga gwyri pe ovahema ga pyri. Pevove'ga ga mombe'umbe'upavi ogwyripeve'ga pe nhaporemo.

¹⁵ Tupana'ga nhi'i'ga rehe ga ga mbo'embo'ei gajatykahava pype. Ombohete pa ga ga a'ero.

Jesus'ga oko ocidade de Nazaré pe

(Mateus 13.53-58; Marcos 6.1-6)

¹⁶ Kiro ga ruri ua cidade de Nazaré pe. Pevo ganhimomboakahava ymya. Nane'ymi ga oho gajatykahai pe judeus'ga poravykye'yma rupi sábado rupi jipi. Kiro ga hoi jupe a'ero sábado rupi. Tanhi'i Tupana'ga rembikwatijarukara pe javo ga ami.

¹⁷ A'ero gajatykahava repiakatuhara'ga imondoi Jesus'ga pe Isaíasva'ea rembikwatijara. Ymyahū Isaíasva'ea ko Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea. Kiro Jesus'ga ipyhygi aherembikwatijara ga hugwi ipe'avo. Tohendu ti ga javo ga nhi'i'gi jupe – perope e'i:

¹⁸ “Tupana'ga ra'uva ji pojyka.

A'ereki Tupana'ga a'ea mongo ji pyri ikwehe'i.

A'ero ga ei ji ve: 'Emombe'u ti pyryva'ea iporia'ive'ga pe.

Kiroki ga ndovy'ari – ga pe ti ere:

Kiro ji pe mbovy'ari pe nderekokatuavo. A'ea ti ere ga pe.

Eho ti imombe'gwombe'gwovo aherembipyhyhara'ga pe,' ei ga ji ve. 'Ere ti ga pe:

Pepiro'y pe pepyhyhara'ğa hugwi. A'ea ti ere ға pe.
Heakwagweve'ğa pe ti ere:

Kiro ji pe mboheakwaktui. A'ea ti ere ға pe.

Kiroki ға hahyva'ea kwaha – ға pe ti ere:

Kiro ji pe mbopiro'yi hahyva'ea hugwi. A'ea ti ere ға pe.

¹⁹ Eho ti imombe'gwombe'gwovo yvyakotyve'ğa pe. Ere ti ға pe:

Kiro po ti Tupana'ga pepojykaharete'ga imombyryvi pe me nehẽ. A'ea ti ere ға pe,
ei ga ji ve.”

A'ea Jesus'ga ei onhi'iğa Isaíasva'ea rembikwatijara pe tohendu ti ға javo.

²⁰ Onhi'imavame jupe Jesus'ga imbotyva'javi Isaíasva'ea rembikwatijara imon-
doa'java ғajatykahava repiakatuhara'ga pe. A'ero Jesus'ga apygi tambo'e ti ға javo.
Nurã ғajatykahavapypeve'ğa nhaporemoga repiahetei.

²¹ –Kirogwe pe henduvi Tupana'ga nhi'iğa Isaíasva'ea pe ymyahũva'ea pe ji nhi'iğame
jupe, ei Jesus'ga ға pe. Kirogwe pe henduvame, Isaíasva'ea rembikwatijara po'rua
japiavo ihoi, ei Jesus'ga ға pe imombe'gwombe'gwovo ға pe.

²² Jesus'ga renduvame ға ei:

–Maraname Jesus'ga omombe'u kwaha naerũ? ei ға onhimomby'avo. A'ereki ga
José'ga ra'yra'ga jate reki, ei ға.

²³ A'ero Jesus'ga ei ға pe:

–Aerẽ po ti pe ji moğitai ikwahapyra'ğa eagwera rehe nehẽ. A'ero po ti pe ei tuhẽ
ji ve nehẽ: “Ahepohanoharamo enhipohanogatu ti enhimbogwerava.” Nahã po ti pe
ji moğitai ikwahapyra'ğa na'ana'ağa pe'rame ji ve nehẽ, ei ga. Pe'e tuhẽ po ti pe
ji ve nehẽ: “Ojipe'ğa nde mombe'u ore ve. ‘Cidade de Cafarnaum me Jesus'ga japo
ahemonhimomby'ava'ea he'yive'ğa pohanoga,’ ei ға ore ve. Kiro na jitehe ti eapo
ahemonhimomby'ava'ea orepyteri pe nhandegwyrì pe.” Nahã po ti pe ei ji ve nehẽ, ei
Jesus'ga ға pe ikwahavipeavo ғandeaporoğita.

²⁴ –Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Tupana'ga nhi'iğa mombe'uhara'ğa gwyrìpeve'ğa
nohendukatui ғandeaporoğita ға arõe'yma, ei Jesus'ga ға pe.

²⁵ Pehepia ti Eliasva'ea. Kiro ji imombe'ui a'itituhẽva'ea pe me, ei Jesus'ga. Ymyahũ
Tupana'ga nhi'iğa mombe'uharava'ea Eliasva'ea oko israelitasva'ea gwyrì pe upa, ei ga.
Três anos e meio rupi ndokyra'javi israelitas'ğa gwyrì pe. Nurã ahã mbatera ahe ve.
Ty'ara ahe jukai, ei Jesus'ga imombe'gwovo ға pe. A'ea rupi he'yjuhu kunhangwerava'ea
israelitasva'ea aherembirekokwerava'ea.

²⁶ Tupana'ga nomondoukari reki Eliasva'ea israelitasva'ea pyri epoko ti ға javo.
Sidompeva'ea pyri jate aherembirekokwerava'ea pyri ga ahe mondoukari epoko ti
hẽa javo. Perope cidade de Sarepta pe ahe ruvi Sidompeva'ea gwyrì pe, ei Jesus'ga
imombe'gwovo ға pe.

²⁷ –Eliseuva'ea oko no Tupana'ga nhi'iğa mombe'uharava'ea, ei Jesus'ga
imombe'gwovo. Ymyahũ ahe oko israelitasva'ea gwyrì pe upa. A'ea rupi he'yjuhu
ijajauhuvava'ea pevo. Eliseuva'ea nomonhimohiğatui reki israelitasva'ea ijajauhuvava'ea.
Síriapeva'ea tehe Naamãva'ea tehe ahe ahe monhimohiğatui, ei Jesus'ga imombe'gwovo
ға pe.

²⁸ Jesus'ga renduvame ға nhimboahipavi ғajatykahavapypeve'ğa.

²⁹ A'ero ға po'ami ga pyhyga ga rerogwovo mytu'ẽ me cidade hugwi. Cidade oko
yvytyra rehe gwerevi. Yvytyra rehe ға ga rerohoi timombo ti ga jugwi javo novã.

³⁰ Gapytera rupi reki ga hoi ogwovo ға hugwi.

*Jesus'ga ombojipe'a anhağa ahe hugwi
(Marcos 1.21-28)*

³¹ A'ero Jesus'ga hoi cidade de Cafarnaum me. Cafarnaum oko Galilíapeve'ğa gwyrì
pe. Pevo ga ға mbo'ei sábadu rupi ғajatykahava pype.

³² Ga ġa mbo'ekatui huvihava'ga ja. Nurã ġa nhimomby'ai.

³³ Pevo ġajatykahava pype ojipe'ga rekoï anhaġa rembipojy kahara'ga Diabo'gapyriva'ea rembipojy kahara'ga. Ha hyahi gahapukaja ga erame:

³⁴ —Ah! Jesus, Nazarépeva'ero, maranameuhũ nde ore avyki? e'i anhaġa Jesus'ga pe. Ore mombapava nde ruri naerũ? e'i Jesus'ga pe. Orokwaha ji. Ndehe ko pyryheteva'ero Tupana'ga remimbuhurukaramo, e'i anhaġa Jesus'ga pe.

³⁵ A'ero Jesus'ga ei anhaġa pe:

—Terenhi'iġa'javi! Ejipe'a ti ga hugwi!

Jesus'ġa mbyteri pe anhaġa akoja'ga mombori vvyvo. Ga momborame ijipe'ai ga hugwi imondoe'yma ha hyva'ea ga pe.

³⁶ Onhimomby'a pa ġa hepiaga. A'ero ġa ei ojohupe:

—Maraname Jesus'ga popoakaruhuro javo? A'ereki ga omondouka huvihavuhu'ga ja, ei ġa. E'i ga anhaġa pe pejipe'a ti javo. A'ero ijipe'ai tuhẽ reki ġa hugwi, ei ġa onhimomby'avo.

³⁷ Ojipe'ġape'ġa pe ġa Jesus'ga mombe'ui ga kwahavukapava ojigwyrï pe.

Jesus'ga omombi pa he'yjuhuva'ea tetirũa

(Mateus 8.14-17; Marcos 1.29-34)

³⁸ Gajatykahava hugwi Jesus'ga hemi ogwovo Simão'ga ronga pe ovahema. Pevo Simão'ga rembirekohẽa yhẽa itetirũa. O'a hete hẽa rehe. A'ero ġa hẽa mombe'ui Jesus'ga pe epohano ti hẽa javo.

³⁹ A'ero ga hoi hẽa pyri o'ama.

—Epi hete, ei ga karugwara pe.

A'ero ipigi hẽa hugwi. Kotihĩ hẽa vyri reki ogwovo herua mbatera ġa pe to'u ġa javo.

⁴⁰ Aerẽ kwara ihoi. A'ea rupi ġa ġa nderupavi itetirũave'ġa ombyteripeve'ġa Jesus'ga pyri topohano ti ga ġa javo. Ojoparapara ġatetirũa. Itetirũave'ġa ndehe nanani Jesus'ga pokopokogi ġa ndehe nhaporemõ imombimombipava karugwara ġa hugwi.

⁴¹ Jesus'ga anhaġa mbojipe'ai jara'ġa hugwi. Ohapukapukai anhaġa ojipe'avo ġa hugwi onhimongyavo. Ha hyahi inhi'iġa i'erame Jesus'ga pe:

—Ndehe ko Cristo Tupana'ga ra'yra, e'i Jesus'ga pe.

A'ero Jesus'ga ei jupe:

—Tapenhi'iġa'javi! ei ga imombiga inhi'iġa.

A'ereki anhaġa ga kwaha ga ko Cristoramõ Tupana'ga remimbuhurukaramo javo.

Jesus'ga omombe'u pyryva'ea ojipeva'ea pe

(Marcos 1.35-39)

⁴² Aerẽ ppyhaji ve ga hoi cidade hugwi ogwovo ongae'ỹi me. Pevove'ġa gweka ga repiaga onhimongyavo. Terehoi ti ore hugwi javo ġa hoi opytavo ga pyri.

⁴³ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Tamombe'u tuhẽ ti ji pyryva'ea ojipe'ġa pe no cidadespeve'ġa pe. A'ereki Tupana'ga e'i ji ve: “Eho ti ji mombe'gwovo ġa pe nhaporemõ. Tako ti ji ġanduvihavuhuhetero,” ei Tupana'ga ji ve, ei Jesus'ga.

⁴⁴ A'ero Jesus'ga hogahoi judeus'ġa gwyrï pe Judéia pe. Pevo ga ġa mbo'epavi Tupana'ga nhi'iġa rehe ġajatykahava pype.

5

Jesus'ga omo'emo'ẽ ypy ġwemimbo'eharamõ

(Mateus 4.18-22; Marcos 1.16-20)

¹ Aerẽ Jesus'ga hoi o'ama okovo ypihua rembeyvyri pe Genesaré rembeyvyri pe. Ga pyri he'yjuhuve'ġa nduvi. Onhombotymbotyvahi ġa upa ga mbotyva no tihendu katu ti Tupana'ga nhi'iġa javo.

² O'amame pevo mokõi Jesus'ga hepiagi yharuhua ypiahua rembeyvyri pe. Ahã ãa ipype. A'ereki ãa oheohei pira mboahava upa.

³ Simão Pedro'ga yharuhua pype Jesus'ga avi javo ga pe:

—Emoanha'ndi eyharuhua yembe'yva hugwi, ei ga Simão Pedro'ga pe.

A'ero ãa herojipe'ai yembe'yva hugwi. Yharuhua pype Jesus'ga reni yembeyvyripeve'ãa mbo'eavo.

⁴ Aerẽ ãa mbo'epigame ga ei Simão'ãa pe:

—He xaho herogwovo ypyteri pe. Pemombo ti ipypira imboahava, ei ga Simão'ãa pe.

⁵ A'ero Simão'ga ei:

—Oroho jipe ore ypytunimo pira rehe ko. Oromoõ'õ ore. Norombo'ari reki ore! Emo kiro nde ei ore ve pembo'a ti pira javo. Nurã po ti ji hoa'javi kiro imombo nenhi'ãa rupi nehẽ, ei ga Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

⁶ A'ero ãa hoi ypyteri pe imombo ipypira imboahava. Imotynyhemi reki pira mboahavuhua. Otarararara gwere pira pohyja rerekovo.

⁷ Nurã ãa jipoerueruri onhimoirũhara'ãa pe jara pype yharuhua pype togweru ti ãa ore pokoga javo. A'ero ãa heruri oyharuhua ovahema ãa pokoga. Oyharuhua memei ãa imotynyhenyemi pira pyvõ. A'ero ãa nderohoi gwerevi ypy pe!

⁸ Hepiagame Simão Pedro'ga renypy'andurugi Jesus'ga pyri.

—Jipojykaharetero ejipe'a ti ji hugwi. A'ereki nde ndepyry hete ekovo Tupana'ga nhi'ãa rupi. Jihi reki ndajipoyjayjari jirekote'varuhuavo ãwaramo. A'ereki ji ndakopavi Tupana'ga nhi'ãa rupi.

⁹ Nahã Pedro'ga ei. A'ereki ga onhimomby'a pira mbo'aruhua rehe. Onhimomby'a pa gapavẽive'ãa hehe no.

¹⁰ Simão Pedro'ga moirũhara'ãa Zebedeu'ga ra'yra'ãa onhimomby'a no Tiagova'ea João'ga pavẽi.

A'ero Jesus'ga ei Simão'ga pe:

—Terekyhyji, ei Jesus'ga. Pira nde ereru oji'i. Kiro nane'yimi po ti nde ji mombe'ui ojipe'ãa pe nehẽ ãa mbuhuruka ji pyri nehẽ toko ti ãa Jesus'ga nhi'ãa rupi javo, ei Jesus'ga Pedro'ga pe.

¹¹ A'ero ãa heruri yharuhua memei inoãa imboja yembe'yi pe. Ombatera ãa hejapavi. Jesus'ga remimbo'eharamo ãa ndekoi kiro ogwovo ga rupi jipi.

Jesus'ga omoka'ẽ ahejagwa

(Mateus 8.1-4; Marcos 1.40-45)

¹² Aerẽ Jesus'ga ruvi cidade pe pevo. Kiro ijaijauhuve'ga ruri. Ohy ga rehe gajaga-jauhua gara'oa rehe. Jesus'ga repiagame ga hoi onhinoãa ojovapyvo vyvo Jesus'ga pyri jihoheva'ero ji poko javo. Ga e'i:

—Nde eremoka'ẽ kwaha jijagwa ji hugwi jipojykaharetero. Po nde imoka'ẽpotari jijagwa, a'ero po ti nde imoka'ẽi nehẽ, ehetei ga Jesus'ga pe.

¹³ A'ero Jesus'ga jipoapyhoi opokoga ga rehe javo ga pe:

—Apota ji. Eka'ẽ ga hugwi! ei Jesus'ga.

Kotihĩ ika'ẽi ga hugwi a'ero.

¹⁴ Jesus'ga e'i ga pe:

—Teremombe'ui tuhẽ ti ojipe'ãa pe, ei ga. Eho ti ejipiuka ikwava'ẽhara'ga pe oka'ẽ jijagwa javo. Emondo tehe ti mbatepyryva ga pe tokwava'ẽ ti ga Tupana'ga pe okovo Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi – kiroki a'ea omombe'u ika'ẽagwera. Nde imondorame ga pe po ti pevove'ãa nde repiagi nehẽ. A'ero po ti ãa ikwahavi nehẽ gajagwa oka'ẽ javo.

Nahã Jesus'ga ei po ãa nanhimombe'umbe'ui ojipe'ãa pe hamo javo novãa.

¹⁵ Emo ãa omombe'umbe'u ojipe'ãa pe. Kotihĩ a'ero he'yjuhuve'ãa ikwahavi. Koji'i reki ãa uhu Jesus'ga rendupota onhipohanoanoãuka ga pe.

16 Aerē Jesus'ga hoi ġa hugwi ogwovo ongae'ġi me. Pevo ga nhi'iġi Tupana'ga pe okovo.

Jesus'ga omopo'ã nomyiva'ea
(Mateus 9.1-8; Marcos 2.1-12)

17 Aerē Jesus'ga ġa mbo'ea'javame fariseus'ga apygi ga pyri upa judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi. Gambo'ehara'ga ombo'e jipi Moisésva'ea rembikwatijara rehe. Uhu ġa Galiléiapeve'ġa cidade hugwi nanani Judéiapeve'ġa cidade hugwi nanani no. Uhu ġa cidade hugwi Jerusalém hugwi no. Opopoakara pyvō Tupana'ga imombigukari Jesus'ga pe karugwara itetirūave'ġa hugwi.

18 Nanime jara'ga ga reruri itetirūave'ga nomyive'ga gakupeupava pype. Gweroho pota ġa ga onga pype Jesus'ga pyri novā.

19 Ga ndogwerohoi ga ipype reki Jesus'ga pyri. A'ereki he'yjuhuve'ġa onhombotymbotyvahi onga pype. Nurā ġa ga rerojiupiri ġajiupihava rupi onga arimo iperehuva'ea arimo. Ga ip'e'ape'ai tujuga apopyra onga arimova'ea japovo ikwara. Ikwara rupi ġa ga mbojyvi Jesus'ga pyri gakupeupava pype he'yjuhuve'ġa mbyteri pe.

20 Ga ndepiagame Jesus'ga ei oyvyteri pe: “Ojiko hete ġa ji rehe ga rerua ji pyri tomopo'ã ti ga ga javo,” ei Jesus'ga oyvyteri pe.

—Kwāi, ei Jesus'ga nomyive'ga pe. Kiro nderekote'varuhua mombora nde hugwi.

A'ea Jesus'ga ei jihi amombo nderekote'varuhua javo.

21 Kiro judeus'ga mbo'ehara'ga noarōi Jesus'ga ea fariseus'ga pavēi.

—Maranuhū po Jesus'ga naerū? ei ġa ojohupe. Onhimongouhu ga Tupana'ga'java'ero! ei ġa. A'ereki Jesus'ga e'i nomyive'ga pe: “Amombo ji nderekote'varuhua.” Tupana'ga jate e'i a'ea, ei ġa. A'ea po Jesus'ga nde'i hamo, ei ġa.

22 Jesus'ga ikwahahetei ġa nhi'iġame ojohupe. A'ero ga ei ġa pe:

—Maraname pe japykauhui javo? “Maranameuhū Jesus'ga euhui a'ea? A'ereki ga Tupana'ga rūi.” Nahā pe pe'e.

23 A'e ji nomyive'ga pe ko: Amombo ji nderekote'varuhua nde hugwi, ei Jesus'ga ġa pe. Emo pe ndapehepiagi aherekote'varuhua mombora. A'ero pe ndaperoviari jipopoakara, ei ga ġa pe. Po ji ei ga pe nehē: Epo'ã egwovo, a'ero po ti pe hepiagi gahoa nehē. A'ero po ti pe heroviari jipopoakara nehē.

24 —Nurā po ti ji ga mopo'ami kiro tapekwaha ti javo, ei Jesus'ga vyakotyva'ero yvagipeva'ero no. A'ero po ti pe ei nehē: “Tupana'ga ombuhuruka tuhē Jesus'ga avo yvya koty ga mongovouka vyakotyve'ġa ndekote'varuhua momboharamo,” ei Jesus'ga ġa pe.

Nurā Jesus'ga ei nomyive'ga pe:

—Kiro ji ei nde ve: Epo'ã ti ejikupeupava rerogwovo enhonga pe, ei Jesus'ga ga monhimohiġatuavo.

25 Nanime nomyive'ga po'ami pevove'ġa gwepiagame onhimongyavo. Ga ipyhygi ojikupeupava herogwovo ġwonga pe Tupana'ga mboheteavo.

26 Onhimomby'a pa ġa okyhyjiheteavo. A'ero ġa Tupana'ga mbohetei.

—Korogwe nhande hepiagi ahemonhimomby'ava'ea, ei ġa ojohupe.

Jesus'ga Leviva'ea pavēi
(Mateus 9.9-13; Marcos 2.13-17)

27 Aerē Jesus'ga hoi cidade hugwi. Ogwovo Jesus'ga gwepia itambere'ia mono'ōhara'ga Levi'ga. Itambere'ia ryrua pype Levi'ga ōi ipyhyga itambere'ia judeus'ga hugwi imono'oġa governo pe. Ga pe Jesus'ga ei:

—Herejo ti ji rupi ekovo nhiremimbo'eharamo.

28 A'ero Levi'ga oapoa rejapavi opo'ama ogwovo Jesus'ga rupi okovo garemimbo'eharamo. Nomono'oġa'javi ga itambere'ia governo pe.

29 Jesus'ga pe ga japo'i toryva ġwonga pype. Hehanhuhūva'ea ga oapo. He'yjuhuve'ġa nduri itambere'ia mono'ōhara'ga ojipe'ġa pavēi. A'ero ġa apygi i'gwovo Jesus'ga pyri

Levi'ga pyri no. Judeus'ga e'i ġa pe jipi ġa ko okote'varuhuva'ero hendukatue'yma Moisésva'ea remimbo'eagwera javo. Ġahã uhu Jesus'ga pyri i'gwovo.

³⁰ A'ero fariseus'ga ndopotari judeus'ga mbo'ehara'ga pavëi. Gambo'ehara'ga ko fariseus'ga no. Fariseus'ga ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga pe:

—Maranameuhũ pe i'uuhui nanongara'ga pyri itambere'ia mono'õhara'ga pyri okote'varuhuve'ga pyri no? ei ġa.

³¹ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Kiroki ġa e'i ojive: “Nanhitetirũ ji” – ġahã ahepohanohara'ga ndopokogi ġa pohanoġe'yma. Kiroki ġa e'i ojive: “Nhitetirũa ji” – ġahã ahepohanohara'ga ġa pokogi ġa pohanoġa. Na jitehe ji okote'varuhuve'ga pokogi jijihe'a ġa ndehe topohi ti ġa okote'varuhua hugwi javo, ei Jesus'ga.

³² —A'ereki a'ea rehe ji ajo yvya koty tapoko ti ji ġa javo – kiroki ġa e'i ojive: “Ako te'varuhu ji. Marã po ti ji ve a'ero nehẽ?” Ta'e ti ji ġa pe: Perojijyi ti pejeaporogita a'ero. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejikoga Tupana'ga rehe. Nahã ti ji ta'e okote'varuhuve'ga pe. Ojipe'ga pyri rũi ji ajo javo – kiroki ġa e'i ojive: “Jipyry hete ji.”

Ndo'ui ahe xanhi'ĩ ti Tupana'ga pe javo

(Mateus 9.14-17; Marcos 2.18-22)

³³ Ga e'i ga pe:

—Nane'ymi João Batista'ga remimbo'ehara'ga ndo'ui xanhi'ĩ ti Tupana'ga pe javo. Na jitehe fariseus'ga nemimbo'ehara'ga ndo'ui xanhi'ĩ ti Tupana'ga pe javo. Neremimbo'ehara'ga ki a'e te nane'ymi o'u reki. Maraname ore ja rũi ġa ndekoi? ei ġa Jesus'ga pe.

³⁴ A'ero Jesus'ga ei a'ea kwahavuka ġa pe:

—Kiro ji hẽarembirekoruama'ga mombe'ui pe me, ei Jesus'ga. Uhu hẽarembirekohava apiavo. A'ero ġa i'ui gworygworyvamo ga rehe okovo ga pyri toryva rupi – kiroki ġa ojikoty'a ga pavëi. Po ahe nde'i te ġa pe a'ero: “Tape'ui ti.” Ahe erame a'ea po ġa ndokoi ahenhi'iga rupi, ei Jesus'ga.

³⁵ Aerẽ po ti tiruahũve'ga hẽarembirekoruama'ga rerohoi nehẽ. Kiroki ġa ojikoty'a ga pavëi – ġa hugwi po ti ġa ga rerohoi nehẽ. A'ero po ti ġa ndo'ua'javi nehẽ.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka ġa pe onhimombe'gwovo ġwemimbo'ehara'ga mombe'gwovo no.

³⁶ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea ġa pe. Ga mbo'eavo ga ei:

—Po ahe oapokatua'ja pota tapy'ynhapiryrymyana, a'ero ahe ndohaygwe'rogi tapy'ynhapirapyahua imondovo tapy'ynhapiryrymyana itararaga rehe imboja hehe, ei Jesus'ga. Ahe haygwe'rogame ipyahuva'ea tamboja ymyahũva'ea rehe javo, a'ero ahe imbotegwetei ipyahuva'ea. Ipyahuva'ea ndojihe'akatujuhu ymyahũva'ea rehe no, ei Jesus'ga.

³⁷ —Vinho aporame ahe ndoheka'vogi vinhopyahua hyruymyana pype mbiara pirymyana pype, ei Jesus'ga. Po ahe heka'vogi vinhopyahua ipiryrymyana pype, a'ero vinho imombugi ipiryrymyana otururupava jugwi. Nahã vinho imbotegwetei mbiara pira.

³⁸ Ipiyahua pype tuhẽ ahe toheka'vo vinhopyahua, ei Jesus'ga.

³⁹ Kiroki ga o'uo'u vinhoymyana – ga ndougwei vinhopyahua. A'ereki ga e'i: “Pyry hete nhymyana,” ei ga, ei Jesus'ga.

A'ea ojo'java'ea Jesus'ga omombe'u ahe ndopotari moroġitapyahua moroġitaymyana ipotarama javo.

6

Nahanahã ti ahe toko sãbado rupi, ei Jesus'ga

(Mateus 12.1-8; Marcos 2.23-28)

¹ Judeus'ğa poravykye'yma rupi sábadó rupi Jesus'ğa hoi kohoa rupi garemimbo'ehara'ğa pavēi. Trigo kopeva'ea pevo onhimongy. Ohorame garemimbo'ehara'ğa ika'mbika'mbigi trigo jykyavo ikytykytygi jape'ia opovo i'gwovo.

² A'ero fariseus'ğa ei ġa pe:

—Ymyahũ Moisésva'ea e'i ikwatija hako: “Tapeporavykyi ti sábadó rupi.” Nahã ahe ei hako. Pe napehendukatui reki. A'ereki pe peporavyky ika'mbika'mbiga trigo sábadó rupi, ei fariseus'ğa ġa pe.

³ A'ero Jesus'ğa ei fariseus'ğa pe:

—Napehendukatui pe Tupana'ğa nhi'ġa. Garembikwatijarukara omombe'u Daviva'ea. A'ea onhi'ĩ pe me novĩa. Ymyahũ ty'ara ojuka Daviva'ea onhipavēiva'ea pavēi hako.

⁴ A'ea rupi ahe hoi Tupana'ğa ronga pype tenda pype. Ipype ikwava'ēhara'ğa omondo pão Tupana'ğa rovai pyteri pe jipi. Ga ikwava'egirē Tupana'ğa pe ga gwerohouka ġa pe ġahã jate ti to'u jirovai pyteripeva'eagwera javo. Ojipe'ğa po ndo'ui hamo novĩa. Emo Daviva'ea hoi Tupana'ğa ronga pype ipyhyga pão i'gwovo. Onhipavēiva'ea pe ahe imondoi to'u ti ġa no javo hako, ei Jesus'ğa imombe'gwovo fariseus'ğa pe.

⁵ —Yvyakotyva'ero yvagipeva'ero jihi ta'e: Nahanahã ti ahe toko sábadó rupi. Nurã ji ei pe me: Tape'epe'ei ti nhiremimbo'ehara'ğa pe a'ero ġa ika'mbigame trigo sábadó rupi, ei Jesus'ğa ġa pe.

*Jesus'ğa iponhimamava'ea pavēi
(Mateus 12.9-14; Marcos 3.1-6)*

⁶ Irũa rupi judeus'ğa poravykye'yma rupi Jesus'ğa hoi ġajatykahava pype. Okiavo ga ġa mbo'ei Tupana'ğa nhi'ġa rehe. Ipype iponhimamave'ğa rekoi. Ojohukoty rũi ga iponhimama.

⁷ Pevo ġa ndekoi no judeus'ğa mbo'ehara'ğa fariseus'ğa pavēi. Jesus'ğa repiaheteavo ġa ei ovyteri pe: “Mara'ngu po ti Jesus'ğa oporavykyavo gapoa mbokatua'java nhandeporavykye'yma rupi sábadó rupi? Ga gapoa mbokatua'javame po ti nhande Jesus'ğa mbotegweteuhui nehẽ,” ei ġa ovyteri pe gweaporoġitate'varuhuavo.

⁸ Gayvytera rehe Jesus'ğa ombaragwaha javo ovyteri pe: “Omboja pota ġa ite'varuhuva'ea ji rehe,” ei ga.

Iponhimamave'ğa pe Jesus'ğa ei:

—Epo'ã ejoa avo orepyteri pe e'ama.

A'ero ga ruri o'ama ġapyteri pe.

⁹ A'ero Jesus'ğa ei fariseus'ğa pe judeus'ğa mbo'ehara'ğa pe no:

—Ojipeji jate po ti ji ei pe me kiro. Pemombe'u ti ji ve. Marã nhande xako nhandeporavykye'yma rupi hamo? Marã Moisésva'ea rembikwatijara nhandeporavykye'yma mombe'gwovo sábadó mombe'gwovo? Piry nhande imombyryvi ahe ve sábadó rupi? Marã? Piry nhande nimombyryvi ahe ve sábadó rupi? Marã ikwatijara? Piry nhande imbote'varuhui ahe ve sábadó rupi? Marã? Piry nhande nimbote'varuhui ahe ve sábadó rupi? Marã ikwatijara? Piry nhande nimomanoukari ahe sábadó rupi? Marã? Piry nhande ahe moka'nhymbavi sábadó rupi? Marã ikwatijara? ei Jesus'ğa.

A'ea Jesus'ğa ei ġa pe tojapyaka katu ti ġa javo.

¹⁰ A'ero Jesus'ğa ġa ndepiahetei. Iponhimamave'ğa pe ga ei:

—Ejipoapyho!

A'ero ga jipoapyhokatui. A'ereki gapoa ikatua'ja ga Jesus'ğa nhi'ĩpo'rurame.

¹¹ A'ero ġa nhimboahivi onhimonha'ngavo hepiagame. Ojohupe ġa ei:

—Maranuhũ po ti nhande Jesus'ğa rerekouhui nehẽ naerũ? ei ġa.

*Jesus'ğa omo'emo'ẽ dozeva'ea onhimoirũharamo
(Mateus 10.1-4; Marcos 3.13-19)*

12 Aerẽ Jesus'ga hoi ojiupia vytyvytyruhua rupi tanhiĩ ti Tupana'ga pe javo. Oho ga opytavo pevo. Ypytunimo ga nhi'inhĩ'igi Tupana'ga pe imoĝo'eamo.

13 Iko'emame ga ĝa mbuhurukari ojipyri ĝwemimbo'ehara'ĝa. Ĝwemimbo'ehara'ĝa hugwi Jesus'ga dozeve'ĝa mo'emo'ei toko ti ĝa nhimoirũharamo javo. Ga ko nahã:

14 Mokonha'ĝa ko Simão'ga André'ga pavẽi onhoirũ'ĝa. Pedro irũa Simão'ga rera. A'ereki ga rehe Jesus'ga ono Pedro.

Mokonha'ĝa ko Tiagova'ea João'ga pavẽi.

Mokonha'ĝa ko Filipe'ga Bartolomeu'ga pavẽi.

15 Mokonha'ĝa ko Mateus'ga Tomé'ga pavẽi.

Mokonha'ĝa ko Tiago'ga Simão'ga pavẽi. Tiago'ga ko Alfeu'ga ra'yra'ga. Simão'ga ko zelotes'ĝa nde'yja'ga – kiroki ĝa ndokoi governo rehe romanos'ĝa ndehe.

16 Mokonha'ĝa ko Judas'ga Judas Iscariotesva'ea pavẽi. Judas'ga ko Tiago'ga irũ'ga. Judas Iscariotesva'ea aerẽ Jesus'ga mondouka okote'varuhuve'ĝa pe ga pyhyguka ĝa pe. Nahã dozeve'ĝa nhaporemõ Jesus'ga moirũhara'ĝa.

Jesus'ga ombo'e ahe imombiga karugwara

(Mateus 4.23-25)

17 Aerẽ Jesus'ga jivyri ojyva vytyruhua hugwi omoirũhara'ĝa ndupi. Uhu ĝa nhuhũ me – perope ga opyta o'ama. He'yjuhu garemimbo'ehara'ĝa onhimono'oĝa perope ga pyri. Ojipe'ĝa ndupavi ogwyrã hugwi Judéia hugwi Jesus'ga pyri. Cidadespeve'ĝa nduri Jerusalém hugwi Tiro hugwi no Sidom hugwi no. Oko cidades Tiro Sidom pavẽi ypiãhua ruvihava rembeyvyri pe. He'yjuhu hete ko ĝa ua Jesus'ga pyri tihendu ti ga javo.

Itetirũave'ĝa nduri no emombi karugwara ore hugwi javo ga pe.

18 Kiroki ĝa anhaĝa oavykyuhu – ĝa hugwi Jesus'ga anhaĝa mbojipe'ai. Tiruahũ anhaĝa Diabo'gapyriva'ea.

19 Opoko pota pa pevove'ĝa Jesus'ga rehe onhimongyavo. A'ereki Tupana'ga omondo opopoakara Jesus'ga hugwi imombipavuka Jesus'ga pe karugwara ĝa hugwi.

Pyry hete pe me, ei Jesus'ga

(Mateus 5.1-12)

20 Kiro Jesus'ga hepiagi ĝwemimbo'ehara'ĝa ĝa nhimongyrame pevo. Ga pe ga ei:

–Pyry hete pe me peporia'iva'ea pe!

A'ereki penduvihavuhetero Tupana'ga pe ndepia katu imombyryva pe me, ei Jesus'ga.

21 Pyry hete pe me okoteheva'ea pe!

A'ereki a'ea Tupana'ga remimondoagwama pe me.

Pyry hete pe me pejehe'ova'ea pe!

A'ereki a'ea penembipukaaĝwama.

22 Pyry hete pe me ojipe'ĝa pe arõe'ymame pe ndekoro ĝwaramo jireheva'ero, ei Jesus'ga ĝa pe vyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

Ga euhurame pe me pe mondovo ojihugwi pe ndekoro ĝwaramo jireheva'ero, pyry hete pe me.

Ga pe mbotegweterame petiruahũ pe javo o'mbero pe ndekoro ĝwaramo jireheva'ero, pyry hete pe me, ei Jesus'ga.

23 –Pejoryjory ti ĝa ndekote'varuhurame pe me nahã. Pepopepo tuhẽ ti pendoryndoryva ĝwaramo.

A'ereki Tupana'ga gwereko katu pe me yvagi pe ikwepykavuhua pyryheteva'ea.

Aerẽ po ti ga imondoi pe me nehẽ, ei Jesus'ga ĝa pe. A'ereki pe peko ymyahũva'ea ja Tupana'ga nhi'igã mombe'uharava'ea ja hahyrame pe me. A'ereki ymyahũ aĝwamove'ĝa namonhava'ea gwereko te'varuhu Tupana'ga nhi'igã mombe'uharava'ea no, ei Jesus'ga ĝa pe.

Tiruahū pe me, ei Jesus'ga

24 –Tiruahū hete pe me pembateva'ea pe! ei Jesus'ga. A'ereki avo jate yvya koty jate pe pendoryndory.

Aerē po ti pe ndapehoryvi nehē, ei Jesus'ga.

25 Tiruahū hete pe me herekopava'ea pe!

Aerē po ti ahana'ja pe me nehē.

Tiruahū hete pe me pepukava'ea pe!

Aerē po ti pe jehe'oi pejikoveveuheteavo nehē, ei Jesus'ga.

26 Tiruahū hete pe me ojipe'ga ekatupavame pe me pe mboheteavo! Ymyahū na jitehe ganamonhava'ea e'i katu pa Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uharava'ea pe ahe mboheteavo, ei Jesus'ga.

Pearō hete ti penhiarōe'ŷve'ga, ei Jesus'ga

(Mateus 5.38-48)

27 –Kiro nhirenduva'ea pe ji ei, ei Jesus'ga. Pearō hete ti penhiarōe'ŷve'ga. Peko katu ti ga pe ga pe arōe'ymame.

28 Po ga ei pe me: “Tuhu ti hahyva'ea pe me.” Ga euhurame na pe me pe'ji ti ga pe: “Tupana'ga ti tomomyry pe me.” Nahā ti pe'ji ga pe. Po ga jigwarai pe ndehe, a'ero ti penhi'ī Tupana'ga pe emomyry ti ga pe javo, ei Jesus'ga.

29 –Po ojipe'ga kwari nderetyvapea rehe, a'ero ti ejirova ga pe tokwa ti ga ojipea rehe no javo jiretyvapea rehe javo. Po ojipe'ga hekyi ndepaletó nde hugwi, a'ero na ga hekyi ojipea ndecamisa nde hugwi no, ei Jesus'ga.

30 Po ojipe'ga ei nde ve embuhu ji ve javo, a'ero ti emondo ga pe. Po ojipe'ga ipyhygahyi ndeapoa nde hugwi, a'ero ti terei ga pe embuhura'ja ti jiapoa ji ve javo.

31 –Pe'e po pe pejiyvyteri pe: “Po ojipe'ga oko katu nhande ve hamo.” Po nahā pe ei, a'ero na jitehe tuhē ti peko katu ga pe, ei Jesus'ga.

32 –Po pe pearō hete penhiarōheteve'ga jate, a'ero Tupana'ga ei pe me: “Pe okote'varuhuve'ga ja reki.” Nahā ga ei pe me. A'ereki okote'varuhuve'ga oarō oarōheteve'ga jate, ei Jesus'ga.

33 –Po pe peko katu pejerekokatuve'ga pe jate, a'ero Tupana'ga ei pe me: “Pe okote'varuhuve'ga ja.” Nahā ga ei pe me. A'ereki okote'varuhuve'ga oko katu ojerekokatuve'ga pe jate, ei Jesus'ga.

34 –Po pe ei pejiyvyteri pe imondorame ojipe'ga pe: “Aerē po ti ga imbuhuri nhande ve nehē no.” Po pe ei na, a'ero Tupana'ga ei pe me: “Pe okote'varuhuve'ga ja.” Nahā ga ei pe me. A'ereki okote'varuhuve'ga omondo ojipe'ga pe okote'varuhuve'ga pe tombuhu ti ga nhande ve nehē no javo, ei Jesus'ga.

35 –Pearō hete ti penhiarōe'ŷve'ga pejikokatuavo ga pe. Pemondo'ā ti ga pe ga erame pe me. Imondorame ga pe, tape'ei ti pejiyvyteri pe: “Aerē po ti ga imbuhuri nhande ve nehē no.” Pe ee'ymame ga arōheteavo po ti Tupana'ga imbuhuhetei pe me nehē. Tupana'ga ra'yramo po ti pe ndekoi nehē no gahoheve'ga ra'yramo nehē. Nde'i he'yjuhuve'ga Tupana'ga pe: “Ndepyry nde ore rerekokatuavo.” A'ea ga nde'i Tupana'ga pe. Tupana'ga opoko reki ga okote'varuhuve'ga ndeheve.

36 Tupana'ga penduvete'ga oporogwety ga. A'ero ga ga pokogi. Na jitehe ti peporogwety ga. Pepoko ti ga a'ero, ei Jesus'ga.

Tape'epe'ei ti ga pe, ei Jesus'ga

(Mateus 7.1-5)

37 –Tape'epe'ei ti ojipe'ga pe: “Nahanahā ga okote'varuhu.” Tape'euhui ti a'ea. A'ero po ti Tupana'ga nde'i a'ea pe me nehē no. Tape'ei ti ojipe'ga pe: “Okote'varuhu tuhē ga. Oja ga ndehe.” Tape'ei ti a'ea. A'ero po ti Tupana'ga nde'i a'ea pe me nehē

no. Tapehenonha'javi gāndekote'varuhua. A'ero po ti Tupana'ga ndokwahava'javi pendekote'varuhua nehē no, ei Jesus'ga.

³⁸—Pemondo ti ojipe'ga pe. Aerē po ti Tupana'ga imbuhukatui pe me nehē. Hupi hete po ti ga ombuhuruka saca pype imbohygahivuka imbovavaguka saca tamotynahē tuhē javo imoakağa nehē. Nahā po ti ga imbuhukatui pe me nehē. Pemondo ti ga pe a'ero. Xunhiva'ea pe imondorame ga pe xunhiva'ea po ti Tupana'ga imbuhuri pe me nehē no. He'yjuhuva'ea pe imondorame ga pe he'yjuhuva'ea po ti Tupana'ga imbuhuri pe me nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

³⁹ Kiro Jesus'ga ga mbo'ei ojo'java'ea pyvō. A'ea pyvō ga ei:

—Po heakwagweve'ga gweroho ojipe'ga – kiroki ga ga ja ndohepiagi, a'ero po ti ga memei ohi ikwara pype nehē. A'ereki ga memei ndohepiagi, ei Jesus'ga.

⁴⁰—Gambo'ehara'ga koji'i garemimbo'ehara'ga hohe. Ga ga mbo'epavame ga ga javijitehe, ei Jesus'ga.

⁴¹ Ga mbo'eavo Jesus'ga ei:

—Ererekouhu nde ejikotyve'ga. A'ero nde ei ga pe: “Hay'iuhua oko ndereakwari pe,” ere nde. Maranameuhū nde euhui a'ea ga pe ndokokatui ga javo? Jihi a'e reki nde ve: Okyta reki oko ndereakwari pe, ei Jesus'ga. Nahā ji ei nde ve nde koji'i ereko te'varuhu ga hohe javo. Nde nderekwahavi reki ejekote'varuhua naerū? ei Jesus'ga.

⁴² Maranameuhū nde euhui ejikotyve'ga pe naerū? Tere'ei ti ga pe a'ero: “Na ji hekyi hay'iuhua ndereakwara hugwi.” Tere'ei ti nahā okyta repiage'ymame ejeakwara pype naerū. A'ereki nde nderehepiakatui ve hekyita gareakwara hugwi okyta pytarame ejeakwari pe. Okokatu'āva'ero ko nde! A'ereki okyta rerekoe'ŷve'ga ja nde ere'e: “Ji ndarekoi jireakwari pe,” ere nde. Ehekyi na'ē ti okyta ejeakwara hugwi. A'ero po ti nde hepiakatui hekyita hay'iuhua gareakwara hugwi nehē, ei Jesus'ga.

I'yva yva'ia pavēi

(Mateus 7.16-20; 12.33-35)

⁴³—I'yvakatuapora ko yva'ikatua. I'yvate'varuhuapora ko yva'ite'varuhua.

⁴⁴ Ahe okwaha i'yva. A'ereki ahe gwepia herekorame yva'ia ojihe, ei Jesus'ga. A'ereki ahe ndoykyi figo gwakağwa'yva hugwi. A'ereki gwakağwa'yva figo'yva rūi figueira rūi. Na jitehe ahe ndoykyi uva ka'api'iuhua hugwi. A'ereki ka'api'iuhua uva'yva rūi videira rūi, ei Jesus'ga.

⁴⁵—Nane'ymi pyryve'ga reaporoğitaro pyryva'ea rehe. Nurā ga ekatui jipi, ei Jesus'ga. A'ereki oyvyteri pe ga pyry hete, ei Jesus'ga ga pe. Nane'ymi ite'varuhuve'ga reaporoğitaro ite'varuhuva'ea rehe. Nurā ga ete'varuhui, ei Jesus'ga. A'ereki oyvyteri pe ga ite'varuhu hete, ei Jesus'ga ga pe.

Ahe ko onga apohara'ga ja

(Mateus 7.24-27)

⁴⁶ Kiro Jesus'ga ei:

—Pe'e pe ji ve: “Ga ko nhandepojoykaharetero.” Nahā pe ji renoi novīa. Emo pe ndapekoi nhinhi'īga rupi, ei Jesus'ga.

⁴⁷—Kiroki ga uhu ji pyri ji rendukatuavo okovo nhinhi'īga rupi – gaha ji ga mombe'ui pe me kiro, ei Jesus'ga.

⁴⁸ Gaha onga apohara'ga ja – kiroki ga oapo onga hyvykoita yvy pe. Ipukuhu ga imondoi hyvykoita yvy pe itauhua apiavo. Itauhua rehe ga imondoi okyta ikwara pype. Nahā ga japo onga imohina, ei Jesus'ga. Aerē hehanhuhū yhya ua onhimombomomboa onga rehe novīa. Yhya nomoğatāi onga. A'ereki imondovo itauhua rehe ga oapo imohina, ei Jesus'ga.

⁴⁹—Jara'ga ji rendu novīa. A'ereki ga ndokoi nhinhi'īga rupi. Gaha onga apohara'ga ja – kiroki ga oapo onga hyvykoje'yma imbovyre'yma okyta ikwara pype, ei Jesus'ga. Yvy rehe jate ga japo onga imohina. Aerē hehanhuhū yhya ua onhimombomomboa

onga rehe imoġataġatamo. Kotihĩ onga o'arahy upa opepẽpepenuhũavo, ei Jesus'ga ġa mbo'eavo.

7

Jesus'ga omombi karugwara soldadova'eapyriva'ea hugwi

(Mateus 8.5-13)

¹ Imombe'upavirẽ ġa pe Jesus'ga hoi ġa hugwi ogwovo cidade de Cafarnaum me.

² Pevo soldados'ġa nduvihava'ga ruvi judeu'garũive'ga romano'ga. Gapyrive'ga ite-tirũa. Omano ġwerĩ ga. Soldados'ġa nduvihava'ga ga arõhetei.

³ Nurã Jesus'ga rura kwahavame Cafarnaum me ga ei xava'eve'ġa pe:

–Peho ti Jesus'ga pyri. Pe'ji ti ga pe tuhu ti ga jipyrive'ga pyri karugwara mombiga ga hugwi, ei ga xava'eve'ġa pe.

⁴ A'ero xava'eve'ġa hoi Jesus'ga pyri ovahema javo ga pe:

–“Tuhu ti ga,” ei soldados'ġa nduvihava'ga nde ve. “Tuhu ti ga jipyrive'ga pyri karugwara mombiga ga hugwi,” ei ga nde ve, ei xava'eve'ġa Jesus'ga pe. Eho tuhẽ ti a'ero, e'i hete xava'eve'ġa Jesus'ga pe. Emombo ti karugwara gapyrive'ga hugwi. A'ereki ga pyry hete soldados'ġa nduvihava'ga.

⁵ Pyry hete ga nhandere'yja'ġa pe ġa arõheteavo ġa nderekokatuavo. Ga oapouka onga nhandejatykahava, ei xava'eve'ġa Jesus'ga pe.

⁶ A'ero Jesus'ga hoi ġa ndupi tahepia ti ga javo. Ovahẽ ġwerĩ ga soldados'ġa nduvihava'ga rongga pe. Kiro soldados'ġa nduvihava'ga ei ġa pe – kiroki ġa ojikoty'a ga pavẽi – ġa pe ga ei ġa mondouka Jesus'ga rovatiamouka.

–Peho ti Jesus'ga rovatiamo, ei ga ġa pe. Pe'ji ti ga pe: “Omondo soldados'ġa nduvihava'ga onhi'igagwera nde ve. Ga e'i: 'Jipojykaharetero nde ereko huvihavamo ji hohe. Nurã po ti nde nderejori ji pyri nehẽ hamo.

⁷ Ji tuhẽ ndahoa'uvi nde pyri nde huvihavuhuro ġwaramo ji hohe. Irupeuhu ti embuhu epopoakara nhironga pe imombiguka karugwara jijipyrive'ga hugwi. A'ero po ti ga nhimohiġatui nehẽ.

⁸ Akwaha ji ndepopoakara mondoa irupeuhu. A'ereki na jitehe ji amondo soldados'ġa jipi. Jiruvihava'ga ji mondoi no nahanahã eapo javo. A'ero ji rekoi ganhi'igã rupi. Jihi soldados'ġa nduvihavamo ako no. Ojipe'ga pe ji ei: Eho nahanahã japovo pevo ji ve. A'ero ga hoi okovo nhinhi'igã rupi. Ojipe'ga pe ji ei: Ejo nahanahã japovo avo ji ve. A'ero ga ruri okovo nhinhi'igã rupi. Jijipyrive'ga pe ji ei: Nahã eapo. A'ero ga japoi,' ei ga.” A'ea ti pe'ji Jesus'ga pe, ei soldados'ġa nduvihava'ga ġa pe imondovouka onhi'igagwera.

⁹ A'ero ġa hoi okovo ganhi'igã rupi Jesus'ga rovatiamo. Ga omombe'u pa ganhi'igagwera Jesus'ga pe. Ganhi'igagwera renduvame Jesus'ga nhimomby'ai. Opyryrỹ Jesus'ga. Pevove'ġa pe – kiroki ġa oho ga rupi onhimongyavo – ġa pe Jesus'ga ei:

–Soldados'ġa nduvihava'ga ojiko hete tuhẽ ji rehe! Jire'yja'ġa hohe israelitas'ġa hohe ga ojiko ji rehe! a'e ji pe me, ei Jesus'ga.

¹⁰ Kiroki ġa ojikoty'a soldados'ġa nduvihava'ga pavẽi – ġahã jivyra'javi soldados'ġa nduvihava'ga rongga pe. Ovahemame ġa gapyrive'ga repiagi. Onhimohiġatua'ja ga!

Jesus'ga ombogwera aherembirekokwerava'ea ra'yrava'ea

¹¹ Aerẽ Jesus'ga hoi cidade de Naim me. Gareximbo'ehara'ġa hoi ga rupi. Ojipe'ġa hoi ga rupi no he'yjuhuve'ġa.

¹² Ovahẽ ġwerĩ ga cidade apoa pe portão pe.

Nanime ojipe'ġa ivojave'ga ra'oa rerohoi pea rupi cidade hugwi Jesus'ga rovatiamo. Gweroho ġa ivojave'ga ra'oa gakupeupava pype titỹ ti javo. Oho hẽa ġa ndupi ivojave'ga yhẽa. Ga tehe ko hẽara'yramo. A'ero kiro hẽa tehe hẽa rekoi aherembirekokwerahẽa. He'yjuhuve'ġa oho hẽa rupi cidade hugwi.

¹³ Hepiagame Jesus'ga nhandepojykaharete'ga hẽa porogwetygi. A'ero ga ei hẽa pe:

—Terejehe'oa'javi.

¹⁴ Hēara'yra'ga pyri ga hoi opokoga gakupeupava rehe. Nurã gara'oa rerohohara'ga heropytai o'ama.

—Tapihã, ei ga ivojave'ga pe. A'e ji nde ve: Evy! ei Jesus'ga.

¹⁵ A'ero ga vyri onhi'i'ga oina okwerava'java. Jesus'ga okwerava'jave'ga mondo gayhēa pe.

¹⁶ Okyhyji hete pa pevove'ga onhimomby'avo ga repiagame. A'ero ga Tupana'ga mbohetei. A'ereki ga e'i ojohupe Jesus'ga mombe'gwovo:

—Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharu'ga ruri kiro ojipiuka nhande pyteri pe upa, ei ga. Nahã Tupana'ga nhande pokogi, ei ga.

¹⁷ A'ero ga Jesus'ga mombe'umbe'ukatui jara'ga pe garembiapoa reheve Jesus'ga ga mbogwerava'javi javo. Nahã Judéiapeve'ga hendupavi Jesus'ga mombe'ua Judéia rembeyvyripeve'ga pavēi.

*João Batistava'ea remimbo'eharava'ea oho Jesus'ga pyri
(Mateus 11.2-19)*

¹⁸ Aerē João Batistava'ea remimbo'ehara'ga Jesus'ga mombe'upavi João Batistava'ea pe. Jesus'ga rembiapoa garemimonhimomby'ava'ea ga imombe'ui ahe ve no.

¹⁹ A'ero João Batistava'ea mokonha'ga mbuhurukari ojipyri gwemimbo'ehara'ga. Ga pe ahe ei:

—Peho ti Jesus'ga pyri. Pe'ji ti ga pe: “Ymyahũ Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea imombe'ui aerē po ti Tupana'ga remimbuhurukara'ga ruri nhande pyri nehē javo. Ma'ga po ahe omombe'u ymyahũ? Mara'ngu po ndehe? Mara'ngu po ojipe'ga? Nahã ore ei aheremimombe'uhara'ga rurapota.” A'ea mombe'gwovo katu ti pe'ji Jesus'ga pe: “Marãi nde a'ero?” ei João Batistava'ea mokonha'ga pe gwemimbo'ehara'ga pe.

²⁰ —Kwa, ei ga.

A'ero ga hoi ogwovo Jesus'ga pyri ovahema.

—João Batista'ga ore mondoukari nde pyri, ei ga Jesus'ga pe. Ga e'i ore ve: “Pe'ji ti Jesus'ga pe: ‘Ymya Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea imombe'ui aerē po ti Tupana'ga remimbuhurukara'ga ruri nhande pyri nehē javo. Ma'ga po ahe omombe'u ymyahũ? Mara'ngu po ndehe? Mara'ngu po ojipe'ga? Nahã ore ei aheremimombe'uhara'ga rurapota.’ Nahã ti pe'ji Jesus'ga pe,” ei João'ga ore ve ore mondouka nde pyri, ei mokonha'ga Jesus'ga pe.

²¹ Emo Jesus'ga nomondo ve onhi'i'ga João Batistava'ea pe. Oapo na'ē ga ahemonhimomby'ava'ea. Oapo ga ikwahavuka João Batistava'ea remimbo'ehara'ga pe a'ea ti pemombe'u João'ga pe javo.

Kiro Jesus'ga imombigi karugwara he'yjuhuve'ga hugwi. Ojipe'ga pe hahy hete. Ga hugwi ga imombipavi karugwaretea. Anha'ga ga ga mbojipe'ai ojipe'ga hugwi no. Heakwagweve'ga ga ga moma'e'gatuhetei he'yive'ga.

²² Kiro Jesus'ga ei mokonha'ga pe João Batistava'ea remimbo'ehara'ga pe:

—Pejivyra'ja ti pejigwovo João Batista'ga pyri. Pemombe'u ti ga pe penhimbiepiaga penhimienduva. Pe'ji ti ga pe imombe'gwovo: “Oma'e'gatu kiro heakwagweve'ga okovo. Opo'a'gatu kiro ipyka'naka'nauhūve'ga ogwovo katu. Oka'ē gajagwa ijaijauhuve'ga hugwi. Gwendu katu kiro japyakware'yve'ga okovo. Okwera tuhē omanove'ga kiro okovo. Imbatere'yve'ga gwendu kiro pyryva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua.” A'ea nhaporemo ti pemombe'u João Batista'ga pe.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka ga pe Jesus'ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo – kiroki ga Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea omombe'u ymyahũ.

²³ —“Pyry hete ga pe – kiroki ga ndojikopigi ji rehe.” A'ea ti pe'ji João Batista'ga pe, ei Jesus'ga mokonha'ga pe João Batistava'ea remimbo'ehara'ga pe.

²⁴ A'ero ga hoi javo katu João Batistava'ea pe.

Ga horē Jesus'ga ei pevove'ga pe he'yjuhuve'ga pe João Batistava'ea mombe'gwovo. Ga e'i:

—Ymyaĩ pe peho ongae'yi me. Pevo pe pehepia João Batista'ga. Marāi pe pejiyvyteri pe pea rupi pejigwovo garepiaga renonde? Pe'e po pe: “Xaho hepiaga nhungwava – kiroki okooko'iuhu vyvtua remimbotarimova'ea rehe onhimbovavaguka vyvtua pe.” Pe ndape'ji tuhē reki a'ea. A'ereki João Batista'ga ko nhungwava ja rūi. Ga ndokon-doko'iuhi ojipe'ga remimbotarimova'ea rehe. Ga ko onhimboita Tupana'ga rehe, ei Jesus'ga pevove'ga pe.

²⁵ —Marāi pe a'ero pejiyvyteri pe garepiaga renonde? Pe'e po pe: “Xaho ga repiaga – kiroki ga omongi tapy'ynhapipyryva. Gweroho pa po itambere'ia gapira.” A'ea pe ndape'ei oji'i, ei Jesus'ga. A'ereki João Batista'ga ndokohetei mbatera rehe. Ji rendu ti! João Batista'ga nomongi tapy'ynhapipyryva. Kiroki ga omongi ikatuheteva'ea – gahā u huvihavuhu'ga nonga pype. He'yjuhu gambatekatua no.

²⁶ —Marāi pe a'ero pejiyvyteri pe? Pe'e po pe: “Xaho Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga repiaga.” A'ea pe ekatui, ei Jesus'ga. Kiro ji ei pe me: João Batista'ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga tuhē. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharuhu'ga jate rūi ko ga, ei Jesus'ga ga pe.

²⁷ —Ymyahū Tupana'ga okwatijaruka ahe ve João Batista'ga mombe'gwovo hako ga po ti nhinhi'iga mombe'ui nehē javo, ei Jesus'ga. Aherembikwatijara e'i:

“Nahā Tupana'ga ei Cristo'ga pe:

‘Nde renonde po ti ji ga mondoi imombe'uuka nhinhi'iga nehē.

Tomboavujikwe ti ga nderura renonde,’ ei Tupana'ga,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga.

²⁸ —Aḡwamo Tupana'ga rembiepiakatuhava. Aḡwamo po ti Tupana'ga he'yjuhuve'ga nduvihavuhete'ga nehē, ei Jesus'ga. A'e ji pe me: João Batista'ga ko koji'i huvihava ymyahūva'ea hohe pa. Emo aḡwamove'ga reki Tupana'ga rembiepiakatuhara'ga ko koji'i huvihava João Batista'ga hohe. Kiroki ḡapyteripeve'ga huvihava rūi – ga vehevi koji'i huvihava João Batista'ga hohe, ei Jesus'ga ga pe.

²⁹ Jesus'ga nhi'iga rendupavame ga ei Tupana'ga pe itambere'ia mono'ōhara'ga pavēi:

—Ndehe ko erekwaha hete epyryvamo João Batista'ga mbuhua ore pyri te'i ti ga ga pe javo.

A'ea ga ei. A'ereki ga onhimobatizauka João Batistava'ea pe opohia okote'varuhua hugwi ahe erame.

³⁰ Fariseus'ga ki a'e te judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi nohendukatui João Batistava'ea nhi'iga ikwahapotare'yma Tupana'ga remimbotarimova'ea ojive. A'ereki ga nonhimobatizaukari ahe ve opohire'yma okote'varuhua hugwi.

³¹ —Marā po ti ji ei pe me aḡwamova'ea pe a'ero nehē? ei Jesus'ga. Gara ja pe ndekoi a'ero? ei ga.

³² Kiro ji pe mombe'ui pe me. Tayri'ga ja ko pe ndekoi. Oapy tayri'ga ima'ēhai pe feira pe. A'ero ga hapukai ojohupe. Onhi'iga mondovo ga ei:

“Oropy ore jiru'a pe me xajory ti nhanerembirekoa rehe javo.

Pe ki a'e te ndapeyrerupypotari henduvame.

Xajehe'o ti nhanenhikamombava rehe, oro'e ore pe me. A'ero ore jehe'oi.

Pe ki a'e te ndapejehe'oi ore pyri. A'ereki pe ndapepotariuhu.”

Nahā tayri'ga ei ojohupe, ei Jesus'ga.

³³ —Tayri'ga ja pe ndekoi. A'ereki pe pe'epe'e João Batista'ga pe jipi. A'ereki ga rurame pe pyri ga ndo'uahivuhui mbatera vinho reheve tambohete ti ji Tupana'ga javo, ei Jesus'ga. A'ero pe epe'ei ga mombe'gwovo: “Anhaḡa opyhy ga.” Nahā pe João Batista'ga mombe'ute'varuhui ga arōe'yma, ei Jesus'ga ga pe.

³⁴—Tayri'ğa ja pe ndekoi. A'ereki pe pe'epe'e ji ve no, ei Jesus'ga ға pe. Yvyakotyva'ero yvagipeva'ero ji ajo pe pyri mbatera i'gwovo vinho i'gwovo no. A'ero pe epe'ei ji mombe'gwovo: “Ehepia Jesus'ga! O'uheteuhu ga. Ga ko heagwryryve'ga vinho i'gwovo,” pe'e pe ji ve, ei Jesus'ga. “Kiroki ға omono'õ itambere'ia governo pe ite'varuhuve'ға – ға pavēi Jesus'ga ojikoty'a ojipe'ға pavēi no okote'varuhuve'ға pavēi,” pe'e pe. Nahã pe euhui ji mombe'gwovo ji arõ'e'yma, ei Jesus'ga.

³⁵—Ojipe'ға ndekokatua repiaga ғwaramo nhande ei: Tupana'ga reki okwahavuka ға pe ға mongokatuavo, ei Jesus'ga. Ojipe'ға ndekote'varuhua repiaga ғwaramo nhande ei: Tupana'ga rui omongo ға ite'varuhua rehe, ei Jesus'ga ға mbo'eavo.

Jesus'ga pyheja fariseuva'ea rongga pype

³⁶ Aerē Simão'ga fariseu'ga ei Jesus'ga pe:

—Ejo ti nhironga pype i'gwovo ji pyri.

—Kwa, ei Jesus'ga.

A'ero Jesus'ga hoi ga rupi garonga pype oapyga mesa pyri ga pavēi.

³⁷ Nanime cidadepevehēa – kiroki hēa oko te'varuhu – hēa ikwahavi Jesus'ga hoa fariseu'ga rongga pype. Ga i'urame hēa heruri perfume nhandya hyrua pype. Hyrua ko alabastrova'ea ita apopyra.

³⁸ Gapy koty hēa ami ga reviri ojehe'gwovo okote'varuhua rehe. Hēareahya imoakymi gapy. A'ero hēa gapy monduvynduvyri o'ava pyvõ gapy bejavo. A'ero perfume hēa imongyi gapy rehe. A'ereki hēa ga arõ hete.

³⁹ Hēa repiagame fariseu'ga – kiroki ga e'i Jesus'ga pe ejo ti i'gwovo ji pyri javo – kiro ga ei ovytyteri pe: “Hehã okote'varuhuvehēa. Mara'ngu po Jesus'ga Tupana'ga nhi'ğa mombe'uhara naerũ? Po Jesus'ga Tupana'ga nhi'ğa mombe'uhara tuhē, a'ero po ga ombaragwaha hēa rehe hamo. Po ga ei hēa pe hamo: “Tanhimbote'varyme ti epokoga ji rehe,” e po ga okote'varuhuvehēa pe hamo. Jesus'ga nombaragwahavi reki hēa rehe,” ei fariseu'ga ovytyteri pe.

⁴⁰ A'ero Jesus'ga ei fariseu'ga pe:

—Simão, ei Jesus'ga. Tamombe'u ti nde ve.

—Orembo'eharamo emombe'u ti ji ve a'ero, ei Simão'ga Jesus'ga pe.

⁴¹ Ga mbo'eavo Jesus'ga imombe'ui ga pe. Ga e'i:

—Itambere'ia mondo'ãhara'ga pe mokonha'ға ei momi ti embuhurã itambere'ia ore ve javo. A'ero ga imondo'aği ға pe tombuhura'ja ti ға koa irũ reheve ji ve nehē javo. He'yiva'ea quinhentos itambere'ia ga imondo'aği ojipe'ga pe. Ndahe'yiva'ea cinquenta itambere'ia ga imondo'aği ojipe'ga pe. Ga memei gweroho ga hugwi a'ero.

⁴² Aerē ға ipo'rupavi herekoe'yma. Nurã ға ndogwerekoi ikwepykavamo. A'ereki ahã ға pe. Itambere'ia mondo'ãhara'ga oporogwety reki ға. Nurã ga ihypavi reki ғаconta hugwi tapembuhura'javi ti itambere'ia ji ve a'ero javo, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

—Manamo ға ga arõhetei? Manamo ға ga aroi'ĩ? ei Jesus'ga Simão'ga pe.

⁴³ A'ero Simão'ga ei ga pe:

—Po ga – kiroki ga gweroho koji'iva'ea ga hugwi quinhentos itambere'ia – po gaha itambere'ia mondo'ãhara'ga arõ hete. A'ereki gaconta hugwi imondo'ãhara'ga ohy he'yiva'ea, ei ga.

—Na tuhē, ei Jesus'ga. Kiroki ga gweroho koji'iva'ea – gaha oarõ hete itambere'ia mondo'ãhara'ga.

⁴⁴ Kiro Jesus'ga ojirova hēa koty. Simão'ga pe ga ea'javi:

—Erehepia nde hēa? Ji ruri nenonga pype nde repiaga. Ndehe nerembuhuri yhya ji ve jipyheitava ekoe'yma nhaneramonhava'ea moğitagwera rehe – kiroki a'ea e'i nahanahã ahe omboapy ojipe'ға javo. Hēa ki a'e te hēareahya omoakỹ jipy. Omonduvynduvy hēa jipy o'ava pyvõ. Nahã hēa roryroryvamo ji rehe, ei Jesus'ga.

⁴⁵—Ndehe nanhibeijai tuhē ekoe'yma nhaneramonhava'ea moġitagwera rehe – kiroki a'ea e'i nahanahã ahe omboapy ojipe'ġa javo. Hēa ki a'e te jipyā nobeijabeijapigi ji rurirē nenonga pype. Nahã hēa roryroryvamo ji rehe, ei Jesus'ga.

⁴⁶—Ndehe neremongyi ikava nhiakaġa rehe ekoe'yma nhaneramonhava'ea moġitagwera rehe – kiroki a'ea e'i nahanahã ahe omboapy ojipe'ġa javo. Hēa ki a'e te omongy perfume jipyā rehe. Nahã hēa roryroryvamo ji rehe, ei Jesus'ga fariseu'ga pe.

⁴⁷—Nurã ji ei nde ve: Tupana'ga ihyjipei hēarekote'varuhua ikwahava'jave'yma. He'yjuhu hēarekote'varuhua, ei Jesus'ga. Hēa hugwi Tupana'ga imombori. Nurã hēa Tupana'ga arōhetei gworygworyva repiuka nhandepyteri pe, ei Jesus'ga. Po ojipe'ga okote'va gwere. Tupana'ga garekoteva'ria hypavame oarō gwere ga Tupana'ga gwory'viro ga rehe, ei Jesus'ga Simão'ga pe.

⁴⁸Hēa pe Jesus'ga ei kiro:

—Amomboripe ji nderekote'varuhua nde hugwi, ei ga.

⁴⁹Kiroki ġa oapy mesa pyri ga pavēi – ġa ei ovyteri pe: “Ma'ġa Jesus'ga naerũ? Maranuhūrame ga hēarekote'varuhua mombori naerũ?” ei ġa.

⁵⁰A'ero Jesus'ga ei hēa pe:

—Nde jikoga ġwaramo ji rehe ji imombori nderekote'varuhua nde hugwi. Tu katu ndepy'a nde horame a'ero, ei ga.

8

Kunhangwerava'ea oho Jesus'ga rupi

¹Aereĩ Jesus'ga imbojoapiapi cidades repiapava cidades'ia repiapava. He'yjuhu cidades cidades'ia pavēi. Pyryva'ea ga imombe'ui cidadespeve'ġa pe. Ga pe ga ei:

—Perojijyjijyuka ti pejeaporoġita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehē imomboā pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhuhetero nehē.

Nahã Jesus'ga ei ġa pe ogwovo ġa pyġapyri. Ga rupi dozeve'ġa hoġahoi.

²Kunhangwera'ġa ġa hoġahoi ga rupi no. Jara'ġa hugwi Jesus'ga ombojipe'a jipe anhaġa. Jara'ġa hugwi ga imombigi karugwara. Mariahēa hugwi Jesus'ga ombojipe'a jipe sete anhaġa Diabo'gapyriva'ea. Mariahēa pe ahe ei: Madalapevehēa.

³Ojipehēa rera Joana. Joanahēa rembireko'ga ko Cuza'ga. Ga ko Herodes'ga mbatera repiakatuhara'ga. Ojipehēa rera Susana. Gahã oho Jesus'ga rupi. Ojipe'ġa kunhangwera'ġa hoi ga rupi no. Imondovo ga pe ombatera ġa Jesus'ga repiakatui. Dozeve'ġa pe ġa imondoi no.

Ha'ynha mohãihara'ga

(Mateus 13.1-9; Marcos 4.1-9)

⁴Cidades nanani ojipejipea hugwi he'yjuhuve'ġa nduri Jesus'ga pyri. Ojo'java'ea pyvō ga ġa mbo'embo'ei. Ga pe ga ei:

⁵—Ha'ynha mohãihara'ga hoi ko pe imohaina ha'ynha. Nahã ga itymi ha'ynha. Ga imohãirame ha'ynha jara indurugi pehea rembeyvira rupi. A'ero ahe pyruġi hehe ohorame pehea rupi. Ua gwyrã'ia i'ui imokona, ei Jesus'ga.

⁶—Ga imohãirame ha'ynha jara indurugi yja rehe ita arimo. A'ereki ita onhimongy-heteuhu pevo. Xunhi yja a'ero ha'ynha pe yhya no. Henhunhame kotihĩ he'ouhũ omanomo. A'ereki ahã yhya jupe.

⁷—Ga imohãirame ha'ynha jara indurugi nhungwava ra'ynha pyteri pe hatĩava'ea ra'ynha pyteri pe. Aerē ga'apoa ha'ynha renhunhamo nhungwava ra'ynha pavēi. A'ero nhungwava nhambyguhui garemityma, ei Jesus'ga.

⁸ –Ga imohãirame ha'ynha jara indurugi yjakatua pype. A'ero henhunhamo o'ao'aheteramo. He'yjuhu ahara a'ero. Ahara pype turi cem ha'ynha, ei Jesus'ga ha'ynha mohãihara'ga mombe'gwovo.

Onhi'iġa mondovo Jesus'ga ei ġa pe:

–Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero! ei Jesus'ga ġa pe imombe'gwovo ojo'java'ea.

*Jesus'ga okwahavuka ha'ynha mohãihara'ga mombe'ua
(Mateus 13.10-23; Marcos 4.10-20)*

⁹ A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ei ga pe:

–Orohendu ore novãa nde'eagwera ojo'java'ea. Ndorokwahavi reki ore. Ore ve ti emombe'u a'ea.

¹⁰ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–Pe me Tupana'ga ei tokwaha ti ġa onhimiva'ea nhirembiepiakatuhava javo, ei Jesus'ga. Marã hekoi kiro Tupana'ga vvyakotyve'ġa ndepiakaturame okovo ġanduvihavuhuhetero? A'earupiva'ea kiro ga ikwahakwahavukari pe me, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe. Ojipe'ġa pe ji imombe'ui ojo'java'ea. A'ero “hepiagame ġa gwepia tehe reki.

A'ereki ġa nombaragwahapotari hehe.

Henduvame ġa ġwendu tehe reki.

A'ereki ġa ndokwahapotari”, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

¹¹⁻¹² –Kiro po ti ji imombe'ukatui pe me ikwahavuka ha'ynha mohãihara'ga mombe'ua nehẽ, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

–Ha'ynha ko Tupana'ga nhi'iġa, ei Jesus'ga. Kiroki ġa ġwendu Tupana'ga nhi'iġa novãa ikwahave'yma – ġa pyri ahemoandyandyihara'ga Diabo'ga ruri a'ero ipe'avo imombe'ua ġapy'a hugwi imoka'nhybavuka ġa pe tomomborukaryme ti ġa Tupana'ga pe okote'varuhua javo, ei Jesus'ga. Ga pe ji ei a'ero imombe'urame ha'ynha indurugagwera pehea rembeyvra rupi.

¹³ –Amombe'u jipe ko ji ha'ynha indurugagwera – kiroki a'ea onduru ita rehe. Henhui ha'ynha novãa. A'ereki yhya rerekoe'yma ġwaramo, kotihĩ nonhimomiranami a'ero omanomo, ei ga. A'ereki ndokihetei hapoa yvya pype.

–A'ea ja ġa ndekoi – kiroki ġa ġwendu nhandervihavuhuhete'ga mombe'ua gworygworyvamo hehe novãa. Aerẽ ojipe'ġa mbote'varuhu pota ġa imohepia'ngiavo ite'varuhuva'ea ġa pe. Nurãro ġwaramo ġa nonhimomiranami a'ero kotihĩ opohia nhandervihavuhuhete'ga mombe'ua hugwi. A'ereki ndokihetei nhandervihavuhuhete'ga mombe'ua ġavyvteri pe.

¹⁴ –Amombe'u jipe ko ji ha'ynha indurugagwera – kiroki a'ea onduru nhungwava ra'ynha pyteri pe hatãava'ea ra'ynha pyteri pe. Aerẽ igwaigwavete hatãava'ea nhambyguhui garemityma jukavo, ei Jesus'ga.

–A'ea ja ojipe'ġa ndekoi nhungwava pyteripeva'ea ja. Ga ġwendu ojipe'ġa erame ġa pe: “Tupana'ga nhande poko katu kiro nhandervihavuhuhete'ga.” A'ea ġa ġwendu katu novãa. Aerẽ ġa aġataruhuramo ojihe javo: “Maramarã po ti nhande rekoi nehẽ naerũ?” ei ġa ovyvteri pe. A'ea nonoġatuukari ġapy'a. A'ereki ġa opotaruhu itambere'ia a'ero, ei Jesus'ga. “Koji'i nhande tipotaruhu itambere'ia,” e'iuhu ġa, ei Jesus'ga. Toryva rehe ikatuva'ea rehe ġa japyakauhui. A'ea nhaporemno henduva'javukari nhandervihavuhuhete'ga mombe'ua. A'ero igwaigwavete ġa ndojapyakaa'javi tuhẽ gamombe'ua rehe. A'ero ġa ndokoa'javi reki gamombe'ua rupi okokatue'yma ojipe'ġa pe oporavykye'yma ga pe.

¹⁵ –Amombe'u jipe ko ji ha'ynha indurugagwera – kiroki onduru yjakatua pype. A'ea ja ojipe'ġa ndekoi yjakatuapypeva'ea ja. Gwendu katu ġa nhandervihavuhuhete'ga

mombe'ua ojikheteavo ga rehe gweaporoğitakaturu. Onhimomirana hete ġa opo-ravykyavo ga pe ga nhi'ĩpo'rupava okokatuavo ojipe'ġa pe.

A'ea Jesus'ga ei imombe'gwovo pa ojo'java'ea ikwahavuka ġwemimbo'ehara'ġa pe.

A lamparina

(Mateus 5.15; Marcos 4.21-25; Lucas 11.33)

¹⁶ –Imondygame lamparina nhande ndihovapygi hyrua pyvõ, ei Jesus'ga. Nimondoi nhande lamparina nhanenhinongava gwyri pe cama gwyri pe. Pyte'mbia rehe nhande timondo lamparina. Nurã okirame onga pype ojipe'ġa ġwepia kojahua.

¹⁷ –Na jitehe po ti Tupana'ga imboukwahavi nehẽ. Onhimiva'ea po ti ga hepiukari ikwahavuka henduvukapava nehẽ.

¹⁸ –Ji rendu katu ti a'ero pejeaporoğitaro. Kiroki ga okwaha – ga pe po ti Tupana'ga ikwahavukari koji'iva'ea nehẽ. A'ero po ti ga ikwahahetei nehẽ, ei Jesus'ga. Kiroki ga ndokwahavi – po ga ikwahavi xunhiva'ea, a'ea vehevi po ti Tupana'ga ikwahava'jave'yemukari ga pe nehẽ, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa mbo'eavo.

Jesus'ga yembora gairũva'ea pavẽi

(Mateus 12.46-50; Marcos 3.31-35)

¹⁹ Kiro Jesus'ga yembora ruri Jesus'ga repiaga gairũ'ġa pavẽi. Ndoki ġa onga pype ga pyri. A'ereki pevove'ġa ga mbotymboty ġwe'yjuhuro.

²⁰ Gapyteripeve'ġa e'i Jesus'ga pe:

–Neyhẽa uhu nde repiaga neirũ'ġa pavẽi. Pevo ġa ami okari pe.

²¹ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–Kiroki ġa Tupana'ga nhi'iġa rendu katu ga nhi'ĩpo'ruavo – ġa pe ji ei nhyy'ġa. A'e ji ġa pe no nhiirũ'ġa, ei Jesus'ga.

Jesus'ga omombi yvytua typepemuhũa reheve

(Mateus 8.23-27; Marcos 4.35-41)

²² Aerẽ Jesus'ga avi yharuhua pype ġwemimbo'ehara'ġa pavẽi. Ga pe ga ei:

–He xaho ypiahua aherovai.

A'ero ġa imoanhani herogwovo.

²³ Ga gwerohorame Jesus'ga ropehyiro okia. Yvyturanuhũa ruri ojyva ypiahua rehe. Yharuhua pype yvytua yhya mbo'ambo'avi. Gweroho ġwerĩ ypy pe.

²⁴ A'ero ġa hoi Jesus'ga pyri ga mongirahiva.

–Kiro nhande hoi ypy pe nhandepapava nehẽ! ei ġa ga pe ombo'ehara'ga pe.

A'ero ga ma'ẽi onhi'iġa yvyturanuhũa pe typepemuhũa pe no topi ti javo. A'ero yvytua ipigi. Notymynha'javi yhya no.

²⁵ Ga pe Jesus'ga ei:

–Ndapejikogi ji rehe naerũ? ei ga.

A'ero ġa kyhyji onhimomby'avo javo ojohupe:

–Marã te ga rekoi naerũ? Yvytua vehevi re po ġwendu katu ganhi'iġa yhya pavẽi, ei ġa.

Jesus'ga ombojipe'a anhaġa ahe hugwi

(Mateus 8.28-34; Marcos 5.1-20)

²⁶ Aerẽ ġa hoi ypiahua aherovai Galilėia aherovai ovahema Gerasapeve'ġa gwyri pe.

²⁷ Jesus'ga hemame yharuhua hugwi cidadepeve'ga ruri Jesus'ga repenhana. He'yjuhu anhaġa Diabo'gapyriva'ea onhimongyavo ga pojykavo. Ymyahũ ga ndipiri. Ga nduva'javi onga pype. Itaruvihavuhua kwaruhua pyteri pe ga ruvi aheryvya pyteri pe.

²⁸ Jesus'ga repiagame ga hapukai ġwenypy'anduruga Jesus'ga rovai pyteri pe. Ga hapukajhivi javo:

—Jesus! ei ga. Terejori ji avykyavo Tupana'ga ra'yramo huvihavuhu'gahoheve'ga ra'yramo? ei ga Jesus'ga pe. A'e hete ji nde ve: Terembuhuri ti hahyva'ea ji ve.

²⁹ A'ea ga ei. A'ereki Jesus'ga e'i jipe anhağa pe:

—Ejipe'a ga hugwi.

Ymyahũ anhağa ga pyhypokãpokaği ga pojkavo jipi. Nurã pevove'ğa itanhuramuhũa pyvõ gapoa kwari. Ga gapya kwari no. Nahã ğa ga mombytapotari ga repiakatu-avo novĩa. Ga omondohondoho itanhuramuhũa reki. Anhağa ga pojkai ga renon-haheteavo ga mondovo ongae'yi me. Nahã ga rerekoi ymya.

³⁰ Kiro Jesus'ga ei ga pe:

—Gara nderera?

A'ero ga ei:

—He'yjuhu.

Nahã garera. A'ereki he'yjuhuva'ea anhağa opojyka ga.

³¹ Anhağa e'i hete Jesus'ga pe:

—Toremondoi ti vykwara ruvihavuhua pype hahyva'ea ruvihava pype, e'i ga pe.

³² Yvytyra rehe porcos tuvi i'gwovo onhimongyavo. He'yjuhu hete porcos. Jesus'ga pe anhağa ehetei:

—Ore mondouka ti porcos pojkauka ore ve, e'i.

—Peho ti a'ero, ei Jesus'ga jupe.

³³ Cidadepeve'ga hugwi anhağa jipe'ai a'ero ogwovo Jesus'ga nhi'ipo'ruavo porcos pojkavo herogwovo. Porcos nhaporemohetei ogyva vyty'ramuhũa hugwi ogwovo ypihua pype otypyvygamo omanomo.

³⁴ Porcos manoa repiagame porcos repiakatuhara'ğa nhani ogwovo jugwi. Ogwovo ğa imombe'upavi cidadepeve'ğa pe cidadekotyive'ğa pe no.

³⁵ A'ero pevove'ğa nduri ua torohepia katu javo. Ovahemame Jesus'ğa pyri ğa ga repiagi anhağa rembipojykaagwera'ga. Oapy ga Jesus'ga pya pyri tapy'ynhapira mongijipeavo ojapyakakatuavo. A'ero ğa kyhyji.

³⁶ Kiroki ğa gwepia Jesus'ga anhağa mbojipe'arame ga hugwi – ğa imombe'upavi ğa pe javo:

—Ga pyryvamo reki kiro. A'ereki Jesus'ga ombojipe'a anhağa ga hugwi imondovo, ei ğa ga mombe'gwovo ğa pe.

³⁷ Okyhyji hete pa ğa Gerasapeve'ğa. Nurã ğa ei Jesus'ga pe:

—Heregwovo ore hugwi!

A'ero Jesus'ga avi yharuhua pype tajivy javo.

³⁸ A'ero anhağa rembipojykaagwera'ğa ehetei Jesus'ga pe:

—Taho ti nde rupi jijikoty'a nde pavēi! ei ga.

Jesus'ga ndogwerohoi ga reki. A'ereki ga e'i ga pe:

³⁹ —Epyta. Ejivy ti enhonga pe imombe'gwovo. Ere ti ğa pe: “Tupana'ga ipopoaka hete. Ji poko hete ga!” Nahã ti ere ğa pe, ei Jesus'ga ga pe.

A'ero ga hoi imombe'gwovo ğa pe nhaporemohetei cidadepeve'ğa pe.

—Pryry hete Jesus'ga ji ve ji pokoga anhağa mbojipe'avo ji hugwi. Ga popoakahetero, ei ga imombe'gwovo.

Jesus'ga opoko Jairova'ea ra'yrava'ea gwypova'ea reheve
(Mateus 9.18-26; Marcos 5.21-43)

⁴⁰ Gerasapeve'ğa hugwi Jesus'ga jivyri ua ovahema aherovai. Ga nhaporemohetei gworygworyvamo ga rehe. A'ereki pevo ğa oko tuhu tuhē ti ga javo.

⁴¹ Nanime ga pyri Jairo'ga ruri. Jairo'ga ko huvihavamo oko judeus'ğa jatykahava pype. Ga ruri onhinoğa ojovapyvo vyvo Jesus'ga pya pyri jihoheva'ero ji poko javo.

—Herejo nhironga pe, ei ga Jesus'ga pe.

⁴² A'ereki jira'yrahẽa omano ğwerĩ, ei ga.

Hehã jate ko gara'yra. Ivoja hëa. Doze anos hëa imbokwara'ari ojihe.

Jesus'ga horame tahepia ti ji tayrihëa javo, he'yive'ga ga mbotyvahivi ua ga rupi onhimongyavo.

⁴³ Ga reviri hëa ruri no itetirūavehëa gwypovehëa. He'yi doze anos hëatetirūa imbokwara'ari hëa rehe opige'yma hëa hugwi. Omondo pa hëa opohanohara'ga pe novia. A'ereki ga nomombigi reki hëatetirūa.

⁴⁴ Kiro hëa ruri Jesus'ga reviri opokoga gapira rembeyvyra rehe. Kotihĩ hëa ndagwypora'javi a'ero.

⁴⁵ —Ma'ga opoko ji rehe? ei Jesus'ga.

A'ero ga epavi:

—Ore rūi! Ndoropokogi nde rehe, ei ga.

—Nde mbotymboty pa ga nde atimana he'yive'ga! Nde mbotyva gwaramo ga pokogi nde rehe.

Nahã Pedro'ga ei Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

⁴⁶ A'ero Jesus'ga ei:

—A'ea rūi. Opoko aha ga ji rehe. Akwaha ji jivytyteri pe. A'ereki ji hugwi ihoi jipopoakara ga ndehe, ei ga.

⁴⁷ A'ero hëa ei ovytyteri pe: “Okwaha reki ga ji pokogame ga rehe.” A'ero hëa ruri ohyhyipava okyhyjiavo gwenypy'anduruga vvyvo garovai pyteri pe onhimombe'gwovo gandovaki pa. Hëa e'i:

—Ymyahũ ji tetirūaramo gwyporo. Nurã ji pokogi nde rehe tomombi ti ga ji hugwi javo. Kotihĩ nhitetirūa pigi tuhẽ ko, ei hëa.

⁴⁸ —Kui'i, ei Jesus'ga hëa pe. Erejiko nde ji rehe. Nurã netetirūa pigi nde hugwi. Ndepy'a rukaturo gwaramo kiro heregwovo katu, ei ga.

⁴⁹ Jesus'ga nhi'imbige'ymame hëa pe Jairo'ga rongapypeve'ga ruri javo Jairo'ga pe:

—Ndera'yrava'ea omano. Tohoa'javyme ti nhanembo'ehara'ga kiro neronga pe. A'ereki ahe omano jipe.

⁵⁰ Ga renduvame Jesus'ga ei Jairo'ga pe:

—Teremomyi ti epy'a. Ejiko hete jitehe ji rehe. A'ero po ti hëa kwerava'javi nehẽ, ei Jesus'ga.

⁵¹ Ovahemame Jairo'ga rongga pe Jesus'ga ga mongiukari ojupi onga pype Pedro'ga João'ga no Tiagova'ea no. Kujahëa ruva'ga ga ga mongiukari kujahëa yhëa no. Ojipe'ga pe Jesus'ga ei:

—Tapeki ti onga pype, ei ga ga pe.

⁵² Ojehe'o hete pevove'ga kujahëa rehe okovo. A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Tapejehe'oi! Nomanoi hëa. Oki reki hëa upa.

⁵³ A'ero ga ga jai ga rerekovo ga rerekomemuamo. A'ereki ga okwaha ahemanoa.

⁵⁴ Ga mondopavirẽ onga hugwi ga kujahëa popyhygi. Hëa pe ga ei:

—Kui'i! Epo'ã!

⁵⁵ Kiro hëa kweravi. Kotihĩ hëa po'ami. A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Pemondo ti mbatera hëa pe to'u ti hëa.

⁵⁶ Onhimomby'a hëaruva'ga hëayhëa pavëi. Jesus'ga ei ga pe:

—Tapemombe'ui tuhẽ ti nhiremimbogweravahëa nhiremimonhimomby'ava'ea ojipe'ga pe, ei ga.

9

Jesus'ga remimbo'eharava'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iga

(Mateus 10.5-15; Marcos 6.7-13)

¹ Aerẽ Jesus'ga ga mbuhurukari ojipyri gwemimbo'ehara'ga dozeve'ga ga mbopopoaka. Ga ombopopoaka ga tombojipe'a ti ga anhağa Diabo'gapyriva'ea ojipe'ga

hugwi javo. Nahã ġa popoakaramo anhaġa hohe pa. Ga ombopopoaka ġa tokwaha pa ti ġa karugwara imombiġa itetirũave'ġa hugwi javo.

² –Kiro po ti ji pe mondoi ojipe'ġa pyri nehẽ, ei Jesus'ga. Pemombe'u katu ti Tupana'ga ġa pe. Pe'ji ti ġa pe: “Tupana'ga oko ġwerĩ nhanderuvihavuhuhetero nhande repiakatuavo yvya koty nhande mongovo onhi'ġa rupi.” A'ea ti pe'ji ġa pe, ei Jesus'ga dozeve'ġa pe. Pemombi ti karugwara itetirũave'ġa hugwi.

³ Taperohoi ti mbatera pejive pehorame imombe'gwovo ġa pe. Taperohoi ti yvyra pejikohavamo. Taperohoi ti sacola, pão, itambere'ia. Taperohoi ti irũa tapy'ynhapira camisa'java'ea, ei Jesus'ga dozeve'ġa pe.

⁴ –Pe vahemame ġacidades pe po ġande'yja'ga ei pe me: “Hepejijo pejipytao nhi-ronga pype.” Ga erame na pe me peho ti garonga pe a'ero, ei Jesus'ga ġa pe. Ga pyri jate ti peju. Aerẽ po ti pe hoi ojipe pe cidade pe nehẽ. A'ero jate po ti pejiyi garonga hugwi pejiġwovo a'ero nehẽ, ei Jesus'ga.

⁵ Po ongapypeve'ġa ndohoryvi pe ndehe tapepytai ti javo pe me pe vahemame ġacidade pe. Pehorame ġacidade hugwi ti pemonduru otimbuguhua pejiġya hugwi oropohi ore pe hugwi javo. Pe'ji ti ġa pe: “Peko te'varuhu pe hendupotare'yma Tupana'ga nhi'ġa,” ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

⁶ Kiro ġa hoi a'ero Jesus'ga nhi'ġa rupi cidades pe imbojoapiapiavo. Pevove'ġa pe ġa imombe'ui pyryva'ea Jesus'ga mombe'ua. Itetirũave'ġa hugwi ġa imombimombiġi karugwara.

*Marã Jesus'ga naerũ? ei Herodesva'ea
(Mateus 14.1-12; Marcos 6.14-29)*

⁷ A'ea rupi Herodes'ga hendupavi Jesus'ga rembiapoa mombe'ua garemimonhi-momby'ava'ea mombe'ua. Herodes'ga omondomondo ġwemimbotarimova'ea rupi Galiléiapeve'ġa gwyri pe.

–Marã Jesus'ga naerũ? ei ga.

A'ea ga ei ikwahave'yma. A'ereki jara'ġa e'i:

–Jesus'ga ko João Batista'ga reki. João Batista'ga ovy gwyvya hugwi, ei ġa.

⁸ Jara'ġa e'i:

–Jesus'ga ko Elias'ga. Elias'ga ojipiuka ore ve ko, ei ġa.

Ojipe'ġa e'i:

–Jesus'ga ko Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea pyteripeve'ga – kiroki ymyahũve'ga. Ovy ga gwyvya hugwi, ei ġa.

⁹ A'ero Herodes'ga ei:

–Jesus'ga ko João Batistava'ea rũi. A'ereki ji Joãova'ea akaġa momboruka ikwehe'i. Maranuhũ Jesus'ga naerũ? Omombe'u ġa ji ve garemimonhimomby'ava'ea. Tahepia ji gara'oa a'ero, ei ga.

Herodes'ga gwepia pota hete Jesus'ga okovo.

*Jesus'ga omondouka mbatera cinco milva'ea pe
(Mateus 14.13-21; Marcos 6.30-44; João 6.1-14)*

¹⁰ Aerẽ ojivrame Jesus'ga pyri Jesus'ga moirũhara'ġa dozeve'ġa imombe'upavi ġwembiapoa ga pe. Ojupi Jesus'ga ġa nderohoi jara'ġa hugwi a'ero ġa nderogwovo ongae'yi me cidade kotyi ve Betsaida kotyi ve.

¹¹ Gahoa kwahavame he'yive'ġa hoi gareviri tihendu ti ga javo. Ga ndurame ga pyri ga roryvamo ġa ndehe Tupana'ga mombe'gwovo ġa pe. Ga e'i:

–Perojijyjyuka ti pejeaporoġita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehẽ imombo pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhuhetero nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

Itetirũave'ġa hugwi Jesus'ga imombiġi karugwara.

12 Ka'arugame dozeve'ġa Jesus'ga remimbo'ehara'ġa, kiro ġa nduri Jesus'ga pyri javo: –Ahã onga avo. A'ero ti toho agwa'ġa cidades'i pe kopeve'ġa pyri no. Pevo ti ġa to'u okia.

A'ea Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ei Jesus'ga pe ġa mondoukapota ga pe.

13 –Pehe ti pemondo mbatera ġa pe to'u ti ġa javo, ei Jesus'ga ġa pe.

A'ero ġa ei:

–Ndorogwerekoi te! Cinco pães orogwereco dois pira reheve. Ndohygi'i'i po ti ġa ndehe nehẽ. Toropyhy po ti ore nehẽ naerũ? Orohorame jate ipyhyga mbatera nehẽ itambere'ia rehe ġa pe nehẽ, po ti ore imbohygi mbatera ġa ndehe nehẽ to'u pa ti ġa javo, ei Jesus'ga remimbo'ehara'ġa Jesus'ga pe.

14 A'ereki he'yjuhuve'ġa cinco milve'ġa uhu pevo Jesus'ġa pyri akwaimba'ero. Kiro Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

–Pemboapy ti ġa yvyvo ġa mbojatykavo. Cinquentave'ġa ti pemboapy avo. Cinquentave'ġa ti pemboapy pevo. Cinquentave'ġa ti pemboapy irupe'i. Nahã ti pemboapy pa ġa ojohugwi, ei ga.

15 Ganhi'ġa rupi ġa ġa mboapypavi a'ero.

16 Kiro ga ipyhygi mbatera – kiroki cinco pães dois pira reheve. Ojovavu ga yvaga repiaga.

–Ndepyry hete nde imbuhua ore ve, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

Kiro Jesus'ga haygwe'rogwe'rogi pães pira reheve imondomondovo ġwemimbo'ehara'ġa pe tomondo ti ġa ġa pe javo. A'ero ġa imondomondo ġa pe.

17 Ga nhaporemõ ġa i'ui onhimoytaromouka.

Ga i'urẽ Jesus'ga moirũhara'ġa imono'oġi hembyruera imondovo yrua pype. He'yjuhuva'ea hembyruera opyta reki garemihaygwe'rogagwera. A'ereki ġa ndo'upavi. He'yjuhuva'ea dozeva'ea yrua tynahẽ. Nahã Jesus'ga japoì ahemonhimomby'ava'ea he'yje'ỹva'ea imbovua imondovo ġa pe.

Nde ko Cristoramo, ei Pedrova'ea Jesus'ga pe

(Mateus 16.13-19; Marcos 8.27-29)

18 Aerẽ Jesus'ga hoi he'yjuhuve'ġa hugwi. Ga jate ga nhi'igi Tupana'ga pe. Ga nhi'igame garemimbo'ehara'ġa oko ga pyri. Ga pe ga ei:

–Marãi ġa ji ve jipi?

19 A'ero garemimbo'ehara'ġa ei ga pe:

–“Ga ko João Batista'ga,” ei ġa nde ve, ei ġa Jesus'ga pe. Ojipe'ġa e'i nde ve: “Ga ko Elias'ga.” Ojipe'ġa e'i nde ve: “Ga ko Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea pyteripeve'ga – kiroki ga ovy gwyvya hugwi ymyahũve'ga.” Nahã ġa ei nde ve, ei Jesus'ga remimbo'ehara'ġa Jesus'ga pe.

20 A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–Pehe, marãi pe ji ve jipi?

A'ero Pedro'ga ei:

–Nde ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo ereko.

Jesus'ga omombe'u omanoagwama

(Mateus 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)

21 A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–A'e tuhẽ ji pe me: Tape'ei tuhẽ ti ojipe'ġa pe ga ko Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo. A'ea ti tape'ei ji mombe'gwovo.

22 He'yiva'ea po ti ġa imondomondoì hahyva'ea ji ve nehẽ ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no. Nanhiarõi po ti xava'eve'ġa ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa pavẽi judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavẽi, ei ga. Nanhiarombavi po ti ġa ji rendukatue'yma nehẽ. A'ero po ti ġa ji jukaukari nehẽ. Mokõi ji kirirẽ po ti nhimbogwerahava nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

²³ Kiro Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe he'yjuhuve'ġa pe no. Ga pe nhaporemo ga ei:

—Kiroki ġa oko pota nhiremimbo'eharamo – tokoyme ti ġa ġwemimbotarimova'ea rupi okovo nhiremimbotarimova'ea rupi, ei Jesus'ga ġa pe. Po ti ojipe'ġa imbohahyukari ġa pe ġa jukavo vehevi nehē peko pe Jesus'gareheva'ero jawo ġa pe, toko jitehe ti ġa jipi nhiremimbotarimova'ea rupi opohire'yma ji hugwi, ei Jesus'ga.

²⁴ —Kiroki ġa ndokopotari nhiremimbo'eharamo tajjukayme ti ġa jawo – ġa po ti omano ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga.

—Kiroki ġa ojipe'ġa ġa jukai ġajikoga ġwaramo ji rehe – omanorē po ti ġa oho upa avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga.

²⁵ —Ojipe'ġa – kiroki ġa e'i: “Ndakoi ti ji Jesus'ga remimbo'eharamo tamono'ono'ō ti ji mbatera jijive jawo” – po ġa imono'ono'ombavi mbatera ojive avo yvya koty, a'ero ġa imono'ono'ōtehei ojive novīa ogwovo hahyva'ea ruvihava pype, ei Jesus'ga.

²⁶ —Aerē po ti ji rura'javi avo vvyakotyve'ġa pyri nehē. Orendery'jandy'java pyteri pe po ti ji rekoi jioa nehē vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga. Orendery'jandy'java ko jikatua, jiruva'ga katua, gapyrive'ġa katua. Po pe ei: “Ji Jesus'ga remimbo'eharamo rūi ako,” heroviare'yma nhinhi'īġa, a'ero jirura'javame po ti ji ei nehē: Ga ko nhiremimbo'eharamo rūi oko, ei Jesus'ga.

²⁷ —Kiroki ġa o'ā Jesus'ga pyri – ġa pe Jesus'ga ei: A'itituhēva'ea mombe'ukatuavo ji ei pe me: Omanoe'ymame po ti agwa'ġa pyteripeve'ġa ikwahavi nehē Tupana'ga oko vvyakotyve'ġa nduvihavuhetero kiro jawo, ei Jesus'ga ġa pe nhaporemo.

Jesus'ga ra'oa ojirojijyi aherovaki

(Mateus 17.1-13; Marcos 9.2-8)

²⁸ Aerē oito ġwerī okirirē Jesus'ga ġa nderohoi ojupi Pedro'ga João'ga reheve Tiagova'ea reheve no. Jesus'ga ġa nderohoi ġa nderojiupia vvytyruhua rupi tanhi'ī ti ji Tupana'ga pe jawo.

²⁹ Pevo Jesus'ga nhi'īgame Tupana'ga pe Jesus'ga rova jirojijyi. Ga'apoa tapy'ynhapira hendy'jandy'ja otigahivuhetero.

³⁰ Nanime mokonhava'ea jipiukari yvagahugwiva'ea Moisésva'ea Eliasva'ea pavēi onhi'īġa Jesus'ga pe.

³¹ Ahe katukaturu ġwendy'jandy'javamo. Jesus'ga pe ahe ei:

—Nahanahā po ti ga manoi cidade de Jerusalém me nehē, ei Tupana'ga nde mombe'gwovo ore ve.

Nahā ġa ei onhomonhi'īġa Jesus'ga pavēi.

—Nahā tuhē po ti nehē, ei Jesus'ga ikwahavipeavo.

³² Pedro'ġa hopehyi okia reki. Kiro ġa ma'eġatui hepiaga Jesus'ga katua garendy'jandy'java. Gwepia ġa mokonhava'ea amame Jesus'ga pyri.

³³ Kiro ahe hoi Jesus'ga hugwi. Ahe horame Pedro'ga ei Jesus'ga pe ga renoina nde ko orembo'eharamo jawo:

—Pyry nhanderekoa avo, ei Pedro'ga. Na ore japo trēs tapyimbovyra pe me: ojipeji nde ve, ojipeji Moisés'ga pe, ojipeji Elias'ga pe.

A'ea Pedro'ga ei kotihī onhi'inhi'īġa ikwahave'yma.

³⁴ Ga nhi'īgame yvaġatiġa iyyvi ġa arimo ġa mongovo o'aġi pe ua tuhē. A'ero Pedro'ġa kyhyjihetei.

³⁵ Kiro yvaġatiġa hugwi Tupana'ga nhi'īġi. Jesus'ga mombe'gwovo ga ei:

—Agwa'ga ko jira'yra'ga nhiremia'nguhete'ga. Pehendu katu ti ganhi'īġa, ei Tupana'ga.

³⁶ Ga nhi'imavame Jesus'ga jate Pedro'ġa ga repiagi. Ojipe'ġa pe ġa nonhi'īġi a'ea rehe. Manameuhū ġa imombe'ui onhimbiepiaga.

Jesus'ga ombojipe'a anhaġa ahera'yrava'ea hugwi

(Mateus 17.14-21; Marcos 9.14-29)

³⁷ Ko'emame Jesus'ga jyvi vytyra hugwi ġwemimbo'ehara'ġa pavēi ogwovo. Ga jyvire he'yive'ġa Jesus'ga repenhani.

³⁸ Nanime ġapyteripeve'ga hapukai Jesus'ga pe.

—A'e hete ji nde ve ahembo'ehara pe, ei ga Jesus'ga pe. Ehepia ti jira'yra'ga ga monhimohiġatuavo. A'ereki gaha jate jira'yra'ga, ei ga Jesus'ga pe.

³⁹ Ji rendu ti. Anhaġa ga pojyka jipi Diabo'ġapyriva'ea. Opojykarame kotihī ga ohapukai. Anhaġa omombomombo ga mohendyipoipoa okote'varuhuavo ga pe. Ndojipe'apotari ga hugwi. Ga mu'umu'umbavame jate ihoi ga hugwi, ei ga Jesus'ga pe.

⁴⁰ —Neremimbo'ehara'ġa pyri ji ga reruri. A'e hete ji ġa pe novīa: Pembojipe'a ti anhaġa jira'yra'ga hugwi. Nombojipe'ai reki ġa ga hugwi. A'ereki ġa ndipopoakari jupe, ei ga Jesus'ga pe imombe'gwovo.

⁴¹ A'ero Jesus'ga ei pevove'ġa pe nhaporemo:

—Ndapejikogiuhu pe ji rehe pejikote'varuhuavo. Pe ji mombitu pejiuva. Manameuhū po ti pe jikogi ji rehe nehē naerū? ei Jesus'ga ġa pe.

A'ero Jesus'ga ei garuva'ga pe:

—Eru ti ndera'yra'ga avo ji pyri.

⁴² Gara'yra'ga rurame anhaġa ga mbo'ari ga moheō'a. A'ero Jesus'ga ei jupe:

—Ejipe'a ga hugwi.

Nahā Jesus'ga ga monhimohiġatui ga mondoa'java garuva'ga pe.

⁴³ A'ero pevove'ġa nhimomby'ai Tupana'ga popoakahetea rehe.

Jesus'ga omombe'ua'ja omanoaġwama

(Mateus 17.22-23; Marcos 9.30-32)

Ga nhimomby'apavame Jesus'ga rembiapopava rehe, Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

⁴⁴ —Pehe ti peapyakwapupu hete nhinhi'ġa rehe. Ji rendu ti kiro. Uhu ġwerī nhimondohava apiavo ġapo pe nehē. Ji pyhy po ti ġa nehē, ei Jesus'ga vyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

⁴⁵ Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ndohekatui ga'ea rehe. A'ereki onhimiva'ea ganhi-mombe'ua ġa pe. Nurā ġa ei ovyteri pe: “Ma gara pe ga ei?” Ovyteri pe ġa ei a'ea. A'ereki Jesus'ga pe ġa nde'ia'uvi: “Ore mbo'e ti nde'ea rehe.” Nde'i ġa a'ero.

Manamo nhandejoheva'ero? ei ahe

(Mateus 18.1-5; Marcos 9.33-37)

⁴⁶ Aerē garemimbo'ehara'ġa nhomonhi'ġi. Ojohupe ġa ei:

—Manamo nhande joheva'ero huvihavamo?

Ovyteri pe ġa ei ojive: “Jihi ko.”

⁴⁷ Jesus'ga okwaha ġa erame nahā ovyteri pe. A'ero ga tayri'ga pyhygi ga rerekovo ojipyri.

⁴⁸ A'ero ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Kiroki ġa jireheva'ero ġwaramo gwereko katu tayri'ga – jihi tuhē reki ġa ji rerekokatui. Kiroki ġa ji rereko katu nde ko Tupana'ga repykaramo javo – ġa nhimbuhurukara'ga rerekokatui reki. Pepyteripeve'ga – kiroki ga nonhimbohetei tayri'ga ja – ga pe po ti Tupana'ga ei nehē: “Gaha huvihavuhua.” Nahā po ti Tupana'ga ei ga pe ga mboheteavo nehē, ei Jesus'ga.

Gaha nhande repy, ei Jesus'ga

(Marcos 9.38-40)

⁴⁹ Jesus'ga pe João'ga ei:

—Oji'i ore orohepia akwaimbae'ga. Ombojipe'ape'a ga anhaġa Diabo'ġapyriva'ea ojipe'ġa hugwi ndepopoakara pyvō nde renoina. Jupe ga ei: “Jesus'ga pe mondo pe

mbojipe'avo ġa hugwi.” Nurã ore ei ga pe: Terei ti nahã Jesus'ga renoina, oro'e ore. A'ereki ga nhandereheva'ea rũi, ei ga Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

⁵⁰ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Tapemombigi ga. A'ereki kiroki ga nianemovahĩ – gaha nhande repy a'ero, ei Jesus'ga.

Topytayme ti Jesus'ga avo, ei Samariapeva'ea

⁵¹ Aerẽ oho ġwerĩ Jesus'ga hohava agwa hugwi yvya hugwi yvagi pe. Nurã ga ei:

—Aho aha po ti ji kiro Jerusalém me na'ẽ nehẽ, ei ga.

⁵² A'ero ga jara'ġa mondoi ġwenonde. A'ero ġa hoi ga renonde ovahema Samariapeve'ġa cidade pe timboavujikwe ti Jesus'ga pe javo.

⁵³ Cidadepeve'ġa ndohoryoryvi Jesus'ga rehe reki. A'ereki ġa e'i ojohupe:

—Aerẽ po ti ga hoi Jerusalém me nehẽ ta'u ti ji Páscoa pevo javo, ei ġa.

Nurã ġa ei Jesus'ga remimbo'ehara'ġa pe:

—Topytayme ti Jesus'ga avo a'ero, ei ġa ġa pe.

⁵⁴ Ikwahavame ġa'ea Jesus'ga remimbo'ehara'ġa hoi imombe'gwovo Jesus'ga pe Tiagova'ea João'ga pavẽi. Nde ko orepojkaharetero javo ġa ei Jesus'ga pe:

—Orombojy pota ore tata yvaga hugwi ġa ndehe ġa mbokaipava a'ero. Ymyahũ nahã Eliasva'ea ombojy. Marã po? A'ea pyry nde ve?

⁵⁵ A'ero Jesus'ga pyryrymi ġa novatiamo javo hete ġa pe:

—Ndapyryvi ji ve! ei ga. Napembaragwahavi pejihe.

⁵⁶ Tapoko vvyakotyve'ġa javo ji ruri imomboa ġandekote'varuhua ġa hugwi. Ga jukae'yma ji ruri vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga ġa pe.

Ojipe pe cidade pe ġa hoi ogwovo a'ero.

Oko pota ahe Jesus'ga remimbo'eharamo

(Mateus 8.18-22)

⁵⁷ Ga horame pea rupi ojipe'ga ei Jesus'ga pe:

—Ji po ti neremimbo'ehara'ga nehẽ. Ndehoa nanani po ti ji hoi nde rupi nehẽ.

⁵⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ereho pota tuhẽ nde ji rupi? ei Jesus'ga. Ja'gwara'java'ea raposas gwyvykoi okwara yvy pe okia ipype. Gwyrã'ia ikiri hakã rehe, ei Jesus'ga. Jihĩ reki ndarekoi jikihava vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga ga pe. Nde horame ji rupi ji javijitehe po ti nde ndererekoi nehẽ no, ei Jesus'ga ga pe.

⁵⁹ Ojipe'ga pe Jesus'ga ei:

—Ji rupi nanani ti ejo, ei Jesus'ga.

A'ero ga ei reki Jesus'ga pe:

—Aerẽ po ti ji hoi ndehoa nanani nehẽ. Na ji hoi na'ẽ jipo'ria tymba, ei ga nde ko jipojkaharetero javo Jesus'ga pe.

⁶⁰ Emo Jesus'ga ei ga pe:

—Terehoi ti pevo. Omanove'ġa'jave'ġa – kiroki ġa noarõi Tupana'ga nhi'iġa – ġa tuhẽ ti totỹ gwe'yja'ġa. Ndehe, ehoeho ti imombe'gwombe'gwovo he'yjuhuve'ġa pe. Ere ti ġa pe: “Perojijyjijyjuka ti pejeaporoġita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehẽ imomboa pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhetero nehẽ.” A'ea ti ere ġa pe, ei Jesus'ga ga pe.

⁶¹ Kiro ojipe'ga ei Jesus'ga pe:

—Ji po ti neremimbo'ehara'ga nehẽ. Na ji hoi na'ẽ nhirongapypeve'ġa pe javo. Kiro ji hoi, ta'e ti ji ġa pe, ei ga nde ko jipojkaharetero javo Jesus'ga pe.

⁶² Emo Jesus'ga ei ga pe:

—Oporavykyrame ji ve ahe tomohepia'ngiukaryme ti ojipea ojive. Ojipea imohepia'ngiukarame ojive ahe ndapyryvi nhirembipo'ruhavamo. Ndapo'rui ji ahe a'ero.

10

Setentava'ea oko Jesus'ga nhi'i'ga rupi

¹ Aerē Jesus'ga nhandepojoykaharete'ga ġa mo'emo'ēi ojipe'ga setentave'ga. Ga pe ga ei:

–Penhomoirū ti Tupana'ga nhi'i'ga mombe'gwovo ojipe'ga pe.

A'ea ga ei mokonha'ga mondomondovo ġwenonde. Cidades pe nanani – perope ga oho pota – pevo nanani ga setentave'ga mondoi. Mokomokōi ġa hoi onhomoiruomo a'ero.

² Gahoa renonde Jesus'ga ei ġa pe:

–Pevove'ga ko koapora ja ġanemimondoroġweri'va'ea ja – kiroki ġa tohendu Tupana'ga nhi'i'ga, ei Jesus'ga ġa pe. He'yi hete koapora gworygworyvamo. Imondorove'ga ndohygi reki hehe. A'ereki ġa ndahe'yi. A'ero ahe ei koapora jara'ga pe: “Koji'i jitehe ti embuhurukara'ja imondorove'ga ġa pyri imondoroguka ko pe.” A'ea ahe ei koapora jara'ga pe, ei Jesus'ga.

–Na jitehe pevove'ga koapora ja. A'ereki ġa he'yjuhu ranuhū. Ndahe'yi reki imondorove'ga'jave'ga – kiroki ġa oporavyky imombe'gwovo Tupana'ga nhi'i'ga ġa pe tojiko ti ġa Tupana'ga rehe javo, ei Jesus'ga. Pe'ji ti Tupana'ga pe a'ero koapora jara'ga'jave'ga pe: “Koji'i jitehe ti embuhurukara'ja ejiheve'ga ġa pyri. Tomombe'u ti ġa nenhi'i'ga he'yjuhuve'ga pe tojiko ti ġa nde rehe. A'ero po ti ġa ndekoi nde pyri upa avuirama nehē.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

³ –Kiro po ti ji pe mondoi nehē. Ji rendu ti. Jihi kiro po ti pe mondo okote'varuhuve'ga pyteri pe. Peko po ti pe cordeiros ja ipopoakare'ŷva'ea ja pejigwovo ġapyteri pe nehē. Onharō ja'gwara'java'ea lobos cordeiros pyhyga otiruahūro jupe. Na jitehe po ti okote'varuhuve'ga tiruahūro pe me nehē, ei Jesus'ga.

⁴ –Taperohoi ti sacola, itambere'ia, sandálias irūa. Tapepytai'i ti pea rupi penhinhi'i'ge'yma ojipe'ga pe.

⁵ Pevahemame onga pe ti pe'ji na'ē ongapypeve'ga pe: “Tu katu ti pepy'a!”

⁶ Po ongapypeve'ga ipota tu katu ti jipy'a a'ero javo, a'ero po ti gapy'a rukatui tuhē nehē, ei Jesus'ga. Po ongapypeve'ga ndopotari, a'ero po ti gapy'a ndukatui nehē, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

⁷ –Ongapypeve'ga ipotarame pekia ġwonga pype ti pepyta ġanonga pype a'ero. Pe'u ti ġambatera – kiroki a'ea ġa ombuhu pe me. A'ereki po ġa pe poraka pe pokoga hamo. Pepyta ti ġanonga pype jate pejiijyjiyje'yma ojipejipea pype onga pype, ei Jesus'ga.

⁸ –Po ġa horyory pe ndehe pe mboapyga imondovo pe me pe vahemame cidade pe, a'ero ti pe'u ġambatera – kiroki a'ea ġa ombuhu pe me.

⁹ Pemombi ti karugwara itetirūave'ga hugwi pevo. Pe'ji ti ġa pe: “Koro Tupana'ga gwepiuka opopoakara pe me okovo ġweri penduvihavuhuhetero.” A'ea ti pe'ji ġa pe imombe'gwovo, ei Jesus'ga.

¹⁰ –Po ġa ndohoryoryvi pe ndehe pe mboapyge'yma imondoe'yma pe me pe vahemame cidade pe, a'ero ti peho pehea rupi cidade rapea rupi. Pe'ji ti:

¹¹ “Pehepia ti otimbuguhua orepya rehe pecidadeva'ea. Koa otimbuguhua ore ihyvi kiro javo: Napehendupotari pe Tupana'ga nhi'i'ga ore imombe'urame pe me. Pe hendupotare'yname ti pekwaha: Koro Tupana'ga gwepiuka opopoakara okovo ġweri huvihavuhuhetero pe pyri.” A'ea ti pe'ji ġa pe, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

¹² –A'e ji pe me, ei Jesus'ga. Aerē mbapava koty po ti ġa hepiagi hahyva'ea ojihe Tupana'ga omanove'ga mono'ombavame ġa ndeheve nehē. Ga mono'ombava po ti ga ei ġa pe nhaporemoko te'varuhu pe javo. A'ereki ġa nohendupotari ganhi'i'ga. Koji'i po ti hahy ġa pe Sodomapeve'ga pe hohe, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

*Tiruahūaġwama cidadespeva'ea pe
(Mateus 11.20-24)*

¹³ Kiro Jesus'ga nhi'igahyi cidadespeve'ga pe Corazimmeve'ga pe Betsaidapeve'ga pe no. Javo ga pe ga ei:

—Tiruahū ti pe me nehē! ei Jesus'ga. A'ereki pe ndapepohiri pejikote'varuhua hugwi. Pehepia ko pe Tupana'ga popoakara novīa ji japoramē ahemonhimomby'aheteve'ea. Hepiagame po pe pepohi pejite'varuhua hugwi hamo.

A'ea Jesus'ga ei cidadespeve'ga pe Corazimmeve'ga pe Betsaidapeve'ga pe no.

—Ymyahū Tiropeva'ea Sidommeve'ea pavēi ndohepiagi Tupana'ga popoakara ahemonhimomby'ava'ea repiage'yma, ei Jesus'ga. Po ymyahū ji japoī ahemonhimomby'ava'ea ahepyteri pe, po kotihī ahe pohiri okote'varuhua hugwi po raka'e hamo. Omongi po ahe opite'varuhua imondovo tanimbuga oakağa rehe po raka'e hamo ndorovy'ari ore orerekote'varuhua rehe javo, ei Jesus'ga.

¹⁴ —Ymyahū Tiropeva'ea ndohepiagi reki Tupana'ga popoakara ahemonhimomby'ava'ea repiage'yma Sidommeve'ea pavēi, ei Jesus'ga. Ndopohiri ahe a'ero okote'varuhua hugwi. Nurā po ti ahe hepiagi hahyva'ea ojihe nehē Tupana'ga omanove'ga mono'ombavame nehē ahe reheve nehē. Ga mono'ombavame po ti ga ei ahe ve nhaporemō nehē peko te'varuhu pe javo, ei Jesus'ga cidadepeve'ea mombe'gwovo.

—A'ea rupi koji'i po ti hahy pe me nehē, a'e ji pe me, ei Jesus'ga Corazimmeve'ga pe Betsaidapeve'ga pe no. Igwyre'i po ti hahy Tiropeva'ea pe Sidommeve'ea pe nehē no, ei Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga popoakara repiakaturame pe ndapepohiri reki pejikote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga Corazimmeve'ga pe Betsaidapeve'ga pe no.

Kiro Jesus'ga ei ojipe'ga pe cidadepeve'ga pe Cafarnaummeve'ga pe. E'i ga:

¹⁵ —Marāi pe pejive? “Nhande huvihava jara'ğa hohe pa.” Nahā ko pe ei pejohupe penhimboheteavouhu pejikovo. Pe peho hete hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga Cafarnaummeve'ga pe.

¹⁶ Setentave'ga pe Jesus'ga ei:

—Kiroki ga pe nendu - gaha ji rendu reki. Kiroki ga napenendukatui pe arōe'yma - gaha nanhirendukatui reki. Kiroki ga nanhirendukatui ji arōe'yma - gaha nohendukatui nhimbuhurukara'ga, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

Ojivy setentava'ea

¹⁷ Kiro setentave'ga hoğahoi a'ero ogwovo Jesus'ga nhi'ipo'ruavo imombe'gwombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga. Aerē ga jivyri Jesus'ga pyri gworygworyvamo. Orepojykaharetero javo Jesus'ga pe ga ei:

—Nderera pyvō ore erame anhağa pe Diabo'gapyriva'ea pe a'ea oko orenhi'iga rupi ojipe'avo ga hugwi.

¹⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Kwa. Ahepia katu ji Satanás'ga hira yvaga hugwi okote'varuhuva'ea ruvihavuhu'ga hira. Kotihī ga hihetei overavava'ea ja.

¹⁹ Ji rendu ti. Opombopopoaka ji. Nurā pe pyruğame mboja rehe jagwa'jyra rehe po ti ndahahi pe me nehē. Opombopopoaka ji. Nurā pe popoakaramo Satanás'ga hohe Diabo'ga hohe. A'ero Satanás'ga imondoramē hahyva'ea pe me po ti pe nhimomiranami nehē, ei Jesus'ga ga pe.

²⁰ —Pe nhi'iga rupi anhağa rekoro ġwaramo rūi ti pejory. Tupana'ga okwatija pendera inoğa ga'apoa rehe livro rehe yvagi pe. Pendera noğa ġwaramo ti pejoryjory, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

Horyory Jesus'ga

(Mateus 11.25-27; 13.16-17)

²¹ A'ea rupi Tupana'ga ra'uva Jesus'ga mbohoryoryvi. A'ero Jesus'ga roryroryvamo Tupana'ga mboheteavo javo ga pe:

—Apī, ei ga. Ndepyry hete nde ekovo yvagipeve'ga nduvihavuhetero yvyakotyve'ga nduvihavuhetero no. A'ereki nde nderekwahavukari a'itituhēva'ea ikwahapyra'ga pe heaporoğitave'ga pe no. Onhimbo'ee'ÿve'ga pe tayri'ga'jave'ga pe nde erekwahavuka a'itituhēva'ea. Na tuhē, Apī. A'ereki nahā nde erepota, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

²² Kiro Jesus'ga ei:

—Jiruva'ga ombuhu pa ji ve ji mbopopoaka. A'ero ji popoakaramo ojipe'ga hohe pa. Gaha jate ji kwaha hete. Ojipe'ga ndajikwahakatui. Jihi jate ji akwaha hete jiruva'ga. Okwaha ga ji ga mboukwahapotarame jate ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

²³ A'ero Jesus'ga pyryrymi ġwemimbo'ehara'ga pe. Onhi'iga ga pe jate ga ei:

—Pe me pyry hete. A'ereki pe pejirokwa ikwahava aherembikwahavipyre'yma Tupana'ga rembiapoa repiaga. Pyry hete ti ga pe no – kiroki ga gwepia penembiepiaga ikwahava, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ga pe.

²⁴ A'ereki ymyahū ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea gwepia pota hete penembiepiaga aheruvihavuhuva'ea pavēi. He'yiva'ea gwepia pota. Ahe ndohepiagi reki. Gwendu pota hete ahe penemienduva no. Ahe nohenduvi reki, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ga pe.

Pyry hete Samariapeva'ea ahe hohe

²⁵ Aerē judeus'ga mbo'ehara'ga o'ã Jesus'ga pyry. “Tahepia ti Jesus'ga reaporoğita,” ei ga oyvyteri pe. “Mara'ngu po ti ga onhimbotegweteavouka ji ve ga nhi'igame nehē?” ei ga.

A'ero ga ei Jesus'ga pe:

—Marā po ti jipyryhetea hamo nehē? A'ero po ti ji rekoi avuirama Tupana'ga pyry nehē, ei ga Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

²⁶ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Marāi Moisésva'ea rembikwatijara? Marā nde imonhi'igi aherembikwatijara?

²⁷ A'ero ga ei Jesus'ga pe:

—Nahā Moisésva'ea rembikwatijara e'i:

“Pearō hete tuhē ti pejipojykaharete'ga Tupana'ga.

Pearō hete tuhē ti ga pejipy'a pe.

Pearō hete tuhē ti ga imondovo pejeaporoğita imohina ga rehe.

Pearō hete tuhē ti ga pejirokwa pejikovo ga nhi'ipo'ruavo.

Pearō hete tuhē ti ga tako

ti ji garemimbotarimova'ea rupi jate javo.

Penhiarō hete pe.

Na jitehe ti pearō pejikotyve'ga.”

A'ea Moisésva'ea rembikwatijara ei, ei ġambo'ehara'ga Jesus'ga pe.

²⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Na tuhē. Eko pyry ti Moisésva'ea rembikwatijara rendukatuavo, a'ero po ti nde rekoi Tupana'ga pyry avuirama nehē, ei Jesus'ga ga pe.

²⁹ Oyvyteri pe ġambo'ehara'ga ei: “Po nhirenduve'ga ei ji mombe'gwovo hamo gaha okwaha hete javo ji ve hamo,” ei ga oyvyteri pe. Nurā ga ei Jesus'ga pe:

—“Pearō ti pejikotyve'ga,” ei Moisésva'ea, ei ga. Ma'ga ko jikotyve'ga naerū? Ta'arō ji ga a'ero, ei ga Jesus'ga pe.

³⁰ A'ero Jesus'ga ei imombe'gwovo ga pe ga mbo'eavo.

—Judeu'ga hoi pea rupi cidade de Jerusalém hugwi ogwovo, ei Jesus'ga. Ojipe pe ga hoi cidade de Jericó pe. Ga horame pea rupi iporomive'ga ndekoi ga rehe imima ga hugwi ga mu'umu'uma ga noğa. Gwekyi ga gapira vehevi ga hugwi herogwovo ga reja. Kiro ga manoğwerī.

³¹ —Kiro ikwava'ehara'ga ruri pea rupi judeu'ga. Imu'umu'umbyra'ga repiagame ga hoi pea aherovai ga hugwi okwava ogwovo.

³² Na jitehe levita'ga rekoi judeu'ga. Uhu ga pea rupi. Urame ga imu'umu'umbyra'ga repiagi no. Pea aherovai ga hoi ga hugwi okwava ogwovo.

³³ —Aerē Samariapeve'ga ruri pea rupi no, ei Jesus'ga.

Samariapeve'ga noarōi judeus'ga.

—Emo imu'umu'umbyra'ga repiagame Samariapeve'ga ga porogwetygi reki. “Po hahy hete ga pe,” ei ga, ei Jesus'ga.

³⁴ Uhurame ga pyri ga ga pohanōgi a'ero. Gweka'vo ga óleo vinho reheve gamohumbygagwera rehe ga pohanōga. Ouvā ga gamohumbygagwera tapy'ynhapira pyvō. A'ero ga ga mondoi ġwenymbava arimo yuhua'javuhuva'ea arimo ga rerogwovo. Onga pype ahekihavuhua pype ga ga rerohoi ga repiakatuavo pevo.

³⁵ —Ko'emame ohorame ga ipe'ai oitambere'ia hugwi mokōi moeda pratava'ea. He'yi hehe moeda rehe itambere'ia rehe. Onga jara'ga pe ga imondoi. “Ehepia katu ti ga,” ei ga imondovo ga pe. “Mara'ngu po ti mokōi itambere'ia ihyge'yma nehē nde ipyhygame mbatera ga pe nehē? Po ti ndohygi itambere'ia ndehe ipyhygame mbatera ga pe nehē, a'ero po ti ji imondoi koji'iva'ea nde ve nehē jirura'javame nde pyri nehē,” ei Samariapeve'ga onga jara'ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġambo'ehara'ga pe.

³⁶ —Ejapyaka ti. Manamo trêsvē'ga – kiroki ġa gwepia imu'umu'umbyra'ga pea rupi – manamo ġa gwereko katu ga gakotyva'ero? ei Jesus'ga ga pe.

³⁷ A'ero ġambo'ehara'ga ei Jesus'ga pe:

—Kiroki ga ga pohano – gaha oko gakotyva'ero ga pokoga.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ga ja ti eko ojipe'ga pokoga – kiroki ġa iporia'i.

Jesus'ga Martava'ea pavēi Mariava'ea pavēi

³⁸ Aerē Jesus'ga hogahoi ġwemimbo'ehara'ga pavēi pea rupi ogwovo cidade'i pe. Pevo Marta'ga nonga pe ga hoi ovahema. Martahēa ga mboapygi ġwonga pype gworygworyvamo ga rehe.

³⁹ Gwerekō hēa oirūhēa. Hēarera ko Maria. Mariahēa apygi Jesus'ga pyri gapya koty hendukatuavo ganhi'īga.

⁴⁰ Kiro Martahēa nhimbaekwahivi japovo mbatera ti'u ti javo. Nurā hēa ruri opytaahi'viavo Jesus'ga pyri javo ga pe:

—Pry nde ve nhiirūhēa ji pokoge'ymame? Jihi jate ji poravykyi. Orepojkaharetero ere hēa pe a'ero tajipoko hēa japovo.

⁴¹ A'ero Jesus'ga nhandepojkaharete'ga ei:

—Marta! ei ga hēa pe. Nda'ei po ti ji nahā hēa pe nehē. Ndehe, terenhimbaekwahivuhui ti ejapyakauhuavo mbatera rehe! ei Jesus'ga Martahēa pe.

⁴² Koji'i ko pyryvamo ahe nhinhi'īga renduvi. Mariahēa ji rendu potaripe okovo. Na hēa ji renduvi a'ero, ei ga Martahēa pe.

Ga ndepiapavirē ga oho ogwovo.

11

Marā ore nhi'īgi Tupana'ga pe? ei ahe (Mateus 6.9-13; 7.7-11)

¹ Aerē Jesus'ga nhi'īgi Tupana'ga pe okovo. Ga nhi'imbavirē garemimbo'ehara'ga ei Jesus'ga pe:

—João'ga ombo'e ġwemimbo'ehara'ga nahanahā ahe nhi'īgi Tupana'ga pe javo. Oro ore, marā ore nhi'īgi Tupana'ga pe? Ndehe ore mbo'e ti hehe jipojkaharetero, ei ga Jesus'ga pe.

² A'ero Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

—Kwa. Opombo'e po ti ji kiro. Penhi'īgame Tupana'ga pe ti pe'ji ga pe: “Apī, nde ereko katu hete.

Tanerenoiġatu ti ġa nhaporemo a'ero
nde mboheteavo ga ko Tupanete'ga javo nde ve.
Herejo ti vvyakotyve'ġa nduvihavuhuhetero ekovo.

³ Nane'ymi ti embuhu ore ve mbatera toro'u ti.

⁴ Ore ndorokwahava'javi ojipe'ġa ndekote'varuhua orojive henonhe'yma ġa pe nhaporemo.

Na jitehe ti orerekote'varuhua emombo ore hugwi ikwahava'jave'yma henonhe'yma.

Ore poko ti toronhi'ġpo'ruyme ti Satanás'ga
orokoe'yma garemimbotarimova'ea rupi.”

A'ea Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa mbo'eavo nahā ti penhi'ġ Tupana'ga pe javo.

⁵⁻⁶ Koji'iva'ea ga ei ġa pe:

—Po ga – kiroki ga ojikoty'a pe pavēi – po ga uhu penonga pe ohoa pyteri pe ypyhaji katu pe ndepiaga, ei Jesus'ga. Momina po pembatera. Nurā ahā imondoa ga pe. Marā po pe ndekoi a'ero? Peho po pe ojipe'ga ronga pe – kiroki ga ojikoty'a pe pavēi no. Pe'e po pe ga pe: “Embuhu'ri ore ve trēs pães. A'ereki ojipe'ga uhu oreronga pe ohoa pyteri pe – kiroki ga ojikoty'a ore pavēi. Ndrogwerekoi ore mbatera to'u ti ga javo.”

⁷ —A'ero po ga ei pe me: “Ndavypotari ji jikira ġwaramo. Ahovapytymbavipe ji. Anhino ji jira'yra'ġa pavēi. Nurā ji ndavyri imondovo pe me,” e po ga pe me, ei Jesus'ga.

⁸ —A'e ji pe me, ei Jesus'ga. Pe pavēi ojikoty'aro ġwaramo rūi ga vyri imondovo pe me. Pe porandupige'yma ġwaramo ga hugwi ga vyri imondopava penemimbotarimova'ea, ei Jesus'ga.

⁹ —Penhi'ġame Tupana'ga pe na jitehe ti peporandurandu ga pe pejikovo. A'ero po ti Tupana'ga imondoukari pe me nehē. Pehekaeka ti tihepia ti javo. A'ero po ti pe hepiagi nehē. Pekwapekwa ti porta rehe pejikovo taho ti ji jurukwara rupi javo. A'ero po ti pe hoi hupi nehē, ei Jesus'ga.

¹⁰ A'ereki kiroki ġa onhi'ġ Tupana'ga pe ore poko javo – ġa pe nhaporemo Tupana'ga omondouka okovo imombyryva oporanduve'ġa pe hekahara'ġa pe okwaokwave'ġa pe, ei Jesus'ga.

¹¹ —Po penda'yra'ga ei pe me embuhu ji ve pira javo, a'ero mboja rūi po pe imondoi ga pe.

¹² Po penda'yra'ga ei pe me embuhu ji ve hupi'a javo, a'ero jagwa'jyra rūi po pe imondoi ga pe.

¹³ —Ite'varuhue'ŷve'ga ja po pe pekwaha imondovo peja'yra'ġa pe. Peko te'varuhu pe reki. Po pe ġanduvamo pekwaha imondovo peja'yra'ġa pe, a'ero koji'i penduvete'ga yvagipeve'ga pyryheteve'ga ikwahahetei gwa'uva mondovouka pe me pe poranduvame ga pe. Pyry hete gara'uva, ei Jesus'ga ġa pe.

O'mbero ahe e'i: Belzebu'ga opoko Jesus'ga

(Mateus 12.22-30; Marcos 3.20-27)

¹⁴ Aerē anhaġa opojyka akwaimbae'ga okovo. Nonhi'ġi anhaġa Diabo'gapyriva'ea. Nurā nomonhi'ġukari akwaimbae'ga pe. Jesus'ga anhaġa mbojipe'arame ga hugwi akwaimbae'ga nhi'ġi reki. A'ero pevove'ġa nhimomby'ai onhimongyavo.

¹⁵ Hepiaga jara'ġa ei:

—Belzebu'ga anhaġa ruvihavuhu'ga opokogame Jesus'ga popoakaro. Nurā Jesus'ga anhaġa mbojipe'ai ġa hugwi imondovouka, ei ġa o'mbero.

Belzebu, ei ġa Diabo'ga pe. Irūa garera Satanás.

¹⁶ Ojohupe ojipe'ga ei:

—Tihepia ti Jesus'ga popoakara, ei ġa. Mara'ngu po Tupana'ga okovo ga pyri ga mbopopoaka? Tupana'ga ga mbopopoakare'yname po ti nhande ga mbotegwetei nehē, ei ġa ojohupe. Nurā ġa ei Jesus'ga pe:

—Eapo ti ahemonhimomby'ava'ea. Mara'ngu po Tupana'ga japouka nde ve nde pokoga? Torohepia ti, ei ġa ga pe.

¹⁷ Jesus'ga okwaha ġandeaporoġitate'varuhua. A'ero ga ei ġa pe:

—Po ġagwyripeve'ġa otavuka ojohupe, a'ero po ti ġa nhomoka'nhymbavi nehē. Po ongapypeve'ġa otavuka ojohupe, a'ero po ti ġa nhomoka'nhymbavi nehē no, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁸ Po na jitehe Satanás'gapyriva'ea otavuka ojohupe, a'ero po ti inhomoka'nhymbavi jovai nehē no. Marã po ti Satanás'ga huvihava a'ero ojipyryiva'ea ahana'javame nehē? ei Jesus'ga ġa pe. A'ea ji ei. A'ereki pe pe'e: “Belzebu'ga Jesus'ga pokogi ojipyryiva'ea mbojipe'auka ga pe.” Nahã pe pe'e, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁹ —Ma'ġa ombojipe'auka Satanás'gapyriva'ea pendeheve'ġa pe naerũ? ei Jesus'ga. Ndape'ji reki pe ġa pe: “Belzebu'ga ombojipe'auka ġa pe.” A'ea rũi pe ei, ei Jesus'ga. Po ga rũi ġa poko ojipyryiva'ea mbojipe'auka ġa pe, a'ero ga rũi ji poko no, ei Jesus'ga. Tape'ei ti ji ve a'ero: “Belzebu'ga Jesus'ga poko.” Po pe'ji a'ea ji ve, a'ero po ti pendeheve'ġa ete'varuhui pe me nehē no pe'mbe pe javo pe me nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁰ —Tupana'ga ipopoaka hete. Gapopoakara ombojipe'auka Satanás'gapyriva'ea ji ve, ei Jesus'ga. Pekwaha pe a'ero Tupana'ga ko nhanderuvihavuhuhetero kiro javo, ei Jesus'ga.

²¹ Kiro Jesus'ga Tupana'ga popoakara mombe'ui ga ojipe'ġa hohe javo. Imombe'gwovo ga ei ġa pe ġa mbo'eavo:

—Ipopoakave'ga opyhy pa gwy'yva toavykyyme ti ojipe'ga nhironga javo. Ga hepi-akaturame ġwonga u katu gambatera.

²² Ojiko ga gwy'yva rehe. Aerē ojipe'ga ruri otavuka ipopoakave'ga pe. Gaha koji'i ipopoaka ipopoakave'ga hohe. Nurã ga gapopoakara mombigi ipyhypava gary'yva ga hugwi gambatera no. A'ero ga ima'ei gambatera.

A'ea Jesus'ga imombe'ui nahã Tupana'ga ipopoaka Satanás'ga hohe javo.

²³ —Kiroki ga ndajirepygi – gaha ji movahĩ, ei Jesus'ga. Kiroki ga nomono'oġi ji pavēi – gaha ombokwaki'o.

A'ea Jesus'ga ei ga nombojikogukari ġa ji rehe javo.

Ojivy anhaġa ahe pyri (Mateus 12.43-45)

²⁴ —Kiro po ti ji imombe'ui anhaġa rembipyhyga'ga pe me, ei Jesus'ga. Nahã ja aġwamove'ga ndekoi ite'varuhuve'ga – kiroki ġa opohi okote'varuhua hugwi novĩa ojikoge'yma ji rehe, ei Jesus'ga. Anhaġa Diabo'gapyryiva'ea ite'varuhu hete akwaimbae'ga pyhyga otiruahũro ga pe. Aerē anhaġa jipe'ai ga hugwi ogwovo yhye'yi me okwaokwava. “Mome po ti ji ruvi nehē?” e'i ovytyteri pe heka. Ndohepiagi reki. Nurã i'ei: “Ajivy po ti ji nhironga pe ipojykaa'java akwaimbae'ga pojykaa'java,” e'i. Akwaimbae'ga pe anhaġa i'ei nhironga.

²⁵ —A'ero ituri ojivya akwaimbae'ga pyri. Ovahemame ga pyri anhaġa i'ei: “Ikatu hete nhironga imboavujikweripyra,” e'i anhaġa.

²⁶ —A'ero ihoi seteva'ea rerua anhaġa rerua. Akoja hohe seteva'ea tiruahũ hete, ei Jesus'ga. Ovahemame akwaimbae'ga pyri ga pojkai otiruahũro ga pe. A'ero kiro koji'i tiruahũ hete akwaimbae'ga pe. Ymya tiruahũ ga pe ojipejiva'ea ga pojykarame. Aerē koji'i tiruahũ hete ga pe seteva'ea ga pojykarame, ei Jesus'ga.

Horyory tuhē ahe

²⁷ Ga nhi'igame hahyahi pevove'ġa pyteripevehēa nhi'igã ga pe:

—Pyry hete hēa pe – kiroki hēa nde mbo'a nde moka'mbuka'mbuavo, ei hēa.

²⁸ A'ero Jesus'ga ei:

—Na tuhē. Emo koji'i pyry hete ġa pe – kiroki ġa Tupana'ga nhi'igã rendu katu okovo ganhi'igã rupi, ei ga.

*Jesus'ga okwahava'javuka Jonasva'ea ahe ve
(Mateus 12.38-42; 16.1-4; Marcos 8.11-12)*

²⁹ He'yive'ga nhombotymbotyvame Jesus'ga pyri ga ei ġa pe:

—Peko te'varuhu pe aġwamova'ero! A'ereki pe pe'e: “Jesus'ga japorame jate nhande ve ahemonhimomby'ava'ea, a'ero po ti nhande ei ikwahava nehē: Tupana'ga ga poko. A'ea po ti nhande xa'e hepiagame nehē.” A'ea pe ei, ei Jesus'ga ġa pe.

—Ndoapoukari po ti Tupana'ga ojipea ahemonhimomby'ava'ea pe me nehē. Ojikwe ga oapo ahemonhimomby'ava'ea Jonasva'ea mohemukarame ymyahū hako. A'ea jate po ti ga ikwahavukara'javi pe me nehē jihi Jesus'ga poko javo, ei Jesus'ga. Ymyahū Jonasva'ea ko Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea hako.

³⁰ Pekwahava'ja ti Jonasva'ea pejapyakavo. Ymyahū Tupana'ga Jonasva'ea mon-doukari cidadepeva'ea pyri Nínivepeva'ea pyri tokwaha ti ġa jipopoakara javo. Na jitehe Tupana'ga ji mbuhurukari pe pyri aġwamova'ea pyri tokwaha ti ġa jipopoakara javo, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

Nahā Jesus'ga Jonasva'ea mombe'ui ahe ve tokwahava'ja ti ġa Tupana'ga popoakara Jonas'ga mbogwerava reheve javo. A'ero ga ei:

³¹ —Aerē mbapava koty po ti Tupana'ga omanove'ġa mono'ono'ombavi nehē pe ndeheve nehē, ei Jesus'ga. Pe mono'ombavame po ti ga ei pe me ġa pe nhaporemonehē peko te'varuhu pe javo. A'ea rupi po ti tyapyrakotyva'ea ruvihavuhuva'ea kweravi nehē no kunhangwerava'ea. Ojipiukarame po ti ahe imboukwahavukari pendekote'varuhua nehē. A'ereki ymyahū ahe uhu Salomāova'ea pyri paivohuhetea hugwi hako tahendu ti ganhi'iġa javo. “A'ereki ga okwaha hete,” ei ahe ua, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

—Ji rendu ti! ei Jesus'ga ġa pe. Jihi kaitu akwaha hete Salomāova'ea hohe, ei Jesus'ga. Aġwamova'ero pe napehendupotari nhinhi'iġa ikwahapotare'yma a'itituhēva'ea. Nurā po ti tyapyrakotyva'ea ruvihavuhuva'ea imboukwahavukari pendekote'varuhua nehē, ei Jesus'ga.

³² —Mbapava koty po ti Tupana'ga omanove'ġa mono'ono'ombavi pe ndeheve nehē, ei Jesus'ga. Pe mono'ombavame po ti ga ei pe me ġa pe nhaporemonehē peko te'varuhu pe javo. A'ea rupi po ti Nínivepeva'ea kweravi nehē no. Ojipiukarame po ti ahe imboukwahavukari pendekote'varuhua nehē. A'ereki ymyahū Nínivepeva'ea ġwendu katu Tupana'ga nhi'iġa hako. Opohi ahe okote'varuhua hugwi ymyahū hendukatuavo Tupana'ga nhi'iġa Jonasva'ea imombe'uro ġwaramo hako, ei Jesus'ga ġa pe imombe'gwovo.

—Ji rendu ti! ei Jesus'ga ġa pe. Jihi kaitu amombe'u katu Tupana'ga nhi'iġa Jonasva'ea hohe, ei Jesus'ga. Aġwamova'ero pe napehendupotari nhinhi'iġa pepohire'yma pe-jikote'varuhua hugwi. Nurā po ti Nínivepeva'ea imboukwahavukari pendekote'varuhua nehē, ei Jesus'ga.

Kojahuva'ea'javuhuva'ea

(Mateus 5.15; 6.22-23; Lucas 8.16)

³³ —Imondygame lamparina ahe nomondoi imihava pype. Ndohovapygi ahe lamparina hyrua pyvō. Pyte'mbia rehe ahe omondo lamparina. Nurā okirame onga pype ahe gwepia kojahua, ei Jesus'ga.

³⁴ —Ndereakwara ko lamparina ja nde ve. Ejeakwakaturame po ti nde hepiakatui egwovo kojahua rupi ikwahava nehē. Na jitehe ejeaporogitaturame ekovo pota Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi po ti nde rekokatukwahavi nehē, ei Jesus'ga.

—Ejeakwate'varuhurame po ti nde nderehepiagi egwovo ypytuna rupi ikwahave'yma nehē. Na jitehe ejeaporogitate'varuhurame ekopotare'yma Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi po ti nde nderekokatukwahavi nehē, ei Jesus'ga.

³⁵ —Ekwaha ti a'ero imbaragwahava mara'ngu po ji jireaporogitakatue'yma javo. Ejeaporogita katu ti takote'varuhuyme ti javo.

³⁶ Lamparina imbokojahuheterame nde ve nde hoi pehea rupi katu ikwahava. Na jitehe ekokatukwahavame po ti nde ikwahahetei nehē nahanahā Tupana'ga opota ji ve javo. Po nandereaporogitate'varuhui'i'i, a'ero po ti nde rekokatukwahapavi nehē.

Tiruahū ti fariseusva'ea pe
(Mateus 23.1-36; Marcos 12.38-40)

³⁷ Jesus'ga nhi'igirē fariseu'ga ei ga pe:

—Herejo nhironga pype i'gwovo ji pyri.

A'ero Jesus'ga hoi ga rupi garonga pype oapyga mesa pyri.

³⁸ Jesus'ga ndojipogwei na'ē ojikwakuve'yma. A'ero fariseu'ga ei ovyvteri pe: “Garamo Jesus'ga nohendukatui nhaneramonhava'ea remimbo'eagwera naerū? Nhaneramonhava'ea e'i: ‘Nahanahā nhande xajipogwei katu. Nhandejipogweikaturō ġwaramo nhande nhimombyryvi Tupana'ga pe,’ ei ahe.” A'ea ga ei ovyvteri pe onhi-momby'avo Jesus'ga rehe ga ndojipogwei i'ua renonde javo.

³⁹ A'ero Jesus'ga nhandepojoykaharete'ga ei fariseu'ga pe:

—Pe'ara tehe oko Tupana'ga nhi'iga rupi pendekoe'ymame ganhi'iga rupi pejiyvteri pe fariseusva'ero, ei Jesus'ga. A'ea pe ji ei j'irame pe me: Copo ara prato ara reheve pepyhei hete pe. Gwaimbya pe ndapepyhei reki. Nahā ji ei, ei Jesus'ga. Peyvytera ite'varuhu pa. A'ereki pe pepotaruhu pa ipyhygahyavo mbatera pejive pejikote'varuhuavo.

⁴⁰ Peko ikwahave'ymuhūva'ero! ei Jesus'ga imombe'gwovo fariseus'ga pe.

—Tupana'ga oapo pa. Oapo ga ahe'ara. Oapo ga aheyvytera no.

⁴¹ Po peyvytera ikatu, a'ero po ti pe ima'ēi jara penhimbatera imbatere'ŷve'ga pe nehē. A'ero po ti pyrypavamo pembatera pe me nehē. A'ero po ti ndapejikwakuva'javi nehē, ei Jesus'ga.

⁴² —Tiruahū ti pe me! A'ereki fariseusva'ero pe ndapekokatui pejikokatue'yma ojipe'ga pe. Tiruahū ti pe me. A'ereki napearōi Tupana'ga. Pemondo pe Tupana'ga pe novīa. Petŷ imboheva'ea: hortelā, arruda, verduras. Pe herekorame dez itymipyra pe pemondo ojipeji ga pe. A'ea pyry Tupana'ga pe. Emo pe ndapekokatupavi pejikokatue'yma ojipe'ga pe, ei Jesus'ga. A'ea ndapyryvi Tupana'ga pe. Peko katu po pe pejikokatuavo ojipe'ga pe hamo. Pearō hete po pe Tupana'ga hamo no. Pemondo ti Tupana'ga pe pejikokatuavo ojipe'ga pe no Tupana'ga arōheteavo no. Nahā pyry hete Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

⁴³ —Tiruahū ti pe me! ei Jesus'ga. A'ereki fariseusva'ero pe pe'e: “Tianderepia pa ti ga nhande mboheteavo. A'ereki nhande ġanduvihavuhuro xako,” pe'e pe pejiyvteri pe. Nurā pe apypotaruhui nhanderuvihava'ga apykava rehe nhandejatykahava pype, ei Jesus'ga. Īkatuuhu pe me ga mbaragwahavame pe ndehe ima'ēhai pe feira pe onhi'igatuavo pe me pe ko orembo'eharamo javo pe me, ei Jesus'ga.

⁴⁴ —Pe ko ahemoandyandyiva'ero! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Tiruahū ti pe me nehē! A'ereki pe aheryvya ja. Ndiukwahavame aheryvya ahe ndohepiagi. A'ero ahe pyruġi hehe ikwahave'yma inema ipype. Na jitehe pe kwavame ahe ndokwahavi pendekote'varuhua peyvyteri pe, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁵ A'ero judeus'ga mbo'ehara'ga ei Jesus'ga pe:

—Orembo'eharamo nde erame na ga pe, ore ve nde ei nava'ea rehe no ore mbotegweteavo.

⁴⁶ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Pe me ti tiruahū no! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe. A'ereki pe ojipe'ga mbo'e hahyva'ea rehe. A'ereki penhi'iga rupi ga ndekorame hahy ga pe. Pe'e pe ga pe: “Nahanahā ti peko Moisésva'ea nhi'igagwera rupi orenhi'iga rupi no,” pe'e hete pe ga pe. Pe tuhē ndapekopavi ahenhi'igagwera rupi reki. Peko pa po pe hupi hamo.

Penhimbi'eagwera pe pepirĩa reki no. Ga ja pe peko – kiroki ġa omondo ipohyjuhuva'ea ojipe'ġa arimo ġa pokoge'yma, ei Jesus'ga.

⁴⁷ –Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe peapo katu tehe tapyja aheryvva rehe Tupana'ga nhi'ĩġa mombe'uharava'ea ryvva rehe. Ymyahũ penamonhava'ea Tupana'ga nhi'ĩġa mombe'uharava'ea jukai.

⁴⁸ Pehe peapo katu aheryvva. Jukwaha reki ahemanoa pyryvamo pe me. A'ereki pe napehendukatui imombe'uharava'ea nhi'ĩġa no, ei Jesus'ga.

⁴⁹ –Nurã ymyahũ Tupana'ga reaporoġitaro. Ga e'i: “Amondouka po ti ji ġa pyri nhinhi'ĩġa mombe'uhara'ġa nhimoirũhara'ġa ndeheve nehẽ. Jara'ġa po ti ġa ġa jukai nehẽ nhinhi'ĩġa mombe'uhara'ġa nhimoirũhara'ġa ndeheve nehẽ. Jara'ġa po ti ġa ġa monhani okote'varuhuavo ġa pe nhinhi'ĩġa mombe'uhara'ġa pe nhimoirũhara'ġa pe nehẽ no ogwovo ġa ndeviri nehẽ,” ei Tupana'ga ymyahũ, ei Jesus'ga.

⁵⁰ –A'ero ahemanoa rehe nhaporemō po ti Tupana'ga imondoi hahyva'ea pe me nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe. “Pejuka pa pe nhinhi'ĩġa mombe'uharava'ea,” e po ti Tupana'ga pe me aġwamova'ea pe nehẽ. “Ji japoypyrẽ yvva yvaga reheve penamonhava'ea ahe jukai.

⁵¹ Penamonhava'ea ojuka ypy Abelva'ea. Aerẽ penamonhava'ea he'yiva'ea jukai. Mbapavamo ahe ojuka Zacariasva'ea ymyahũ hako. Omano Zacariasva'ea pejatykahavuhua pyri templo pyri okara pyteri pe ikwava'ẽhava pyri.” Nahã po ti Tupana'ga ei pe me imondovo hahyva'ea pe me imboja ahejukaagwera pe ndehe nehẽ, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

⁵² –Tiruahũ ti pe me nehẽ! ei Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe. A'ereki pe napembo'ekatui Tupana'ga nhi'ĩġa rehe herojijyita. Nurã hajihea rehe pe ġa mbo'ei ġa moandyandyita. Pereko pe Tupana'ga nhi'ĩġa aherembikwatijara novĩa timonhi'ĩ javo. A'ereki pe ndapekoi Tupana'ga nhi'ĩġa rupi pejikoge'yma ga rehe. Ga ndekopotarame ganhi'ĩġa rupi pe napemombe'ukatui ġa pe. Nahã pe napemongoi ġa ganhi'ĩġa rupi ġa mbojikoge'yma ga rehe, ei Jesus'ga fariseus'ġa pe.

⁵³ Nanime ġambo'ehara'ġa ndekote'varuhui ga pe ga arõ'e'yma fariseus'ġa pavẽi. A'ero ġa ei ga pe:

–Herejo ore mbo'eavo he'yiva'ea rehe. Maramarã po? Koji'i ore mbo'e.

Nahã ġa ei ga pe.

⁵⁴ A'ereki ġa e'i ojohupe:

–He timombe'uuka ti ga pe. Po ti ga nde'ikatui he'yjuhuva'ea mombe'urame nehẽ, a'ero po ti ore ga mbotegwetei nehẽ, ei ġa ojohupe.

12

Tupana'ga omboukwaha onhimiva'ea nehẽ

(Mateus 10.26-27)

¹ A'ea rupi he'yjuhanuhũve'ġa nduġanduri onhimono'ono'oġa tihendu Jesus'ga javo. Opyrũpyrũ ġa ojogwehe onhimongyavo.

Kiro Jesus'ga nhi'ina'ẽi ġwemimbo'ehara'ġa pe. A'ero ga ei ġa pe:

–Penhimboko'i ti pão mbovuhava rehe fariseus'ġa apoa rehe. A'ea ji ei tapehendukatui ti fariseus'ġa nemimbo'ea javo. A'ereki ġa ahe moandyandyi ojihe. Nurã ahe ei pyry hete ġa javo novĩa. Emo ġa oko te'varuhu reki. Ga ja rũi ti peko. Pão mbovuhava onhinhamba pão pype. Na jitehe fariseus'ġa ndekote'varuhua oki pa pevyteri pe ġa pe mbo'erame.

² –Jahovipyra ahe ohaja'vo hepiuka. Na jitehe po ti Tupana'ga imboukwahavi nehẽ. Onhimiva'ea po ti ga hepiukari ikwahavuka henduvukapava nehẽ, ei Jesus'ga.

³ Kiroki a'ea pe pemombe'u ypytunimo ahe ve – a'ea jitehe po ti ahe imombe'ui arimo ojipe'ġa pe nehẽ. Kiroki a'ea pe pemombe'u nhimi okipe ahe ve – a'ea jitehe ti ahe imombe'uahyahivi ġandovaki tohendu pa ti ġa javo.

*Tapekyhyji ti ġa hugwi, ei Jesus'ga
(Mateus 10.28-31)*

⁴ –Pejikoty'a pe ji pavēi, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe. A'e ji pe me: Tapekyhyji ti pejukapotave'ġa hugwi. Pe jukarē tegwete ġa pemondohawaġwama hahyva'ea ruvi-hava pype, ei Jesus'ga.

⁵ Kiro ji Tupana'ga mombe'ui pe me. Ga hugwi ti pekyhyji. Gaha ipopoaka hete. Ahe jukarē ga omombo ahe tata pype hahyva'ea ruvihava pype ipotarame. A'e ji pe me: Ga hugwi ti pekyhyji, ei Jesus'ga ġa pe.

⁶ –Maramomi itambere'ia gwyrā'ia rehe? Ndahe'yi po hehe. Cinco rehe gwyrā'ia rehe po ojipeji'i jate itambere'ia. Tupana'ga gwyrā'ia repiapavi herekovo ikwahapava. Nurā ga nomoka'nhyimi ojipeji gwyrā'ia!

⁷ –Koji'i hete reki Tupana'ga pe ndepiakatui. A'ereki ga okwaha jitehe reki pe'ava nhaporemō vehevi he'yjuhuva'ea. Okwaha pa ga pe'ava nhaporemō vehevi he'yje'ŷva'ea. Nahā ga pe kwahahetei pe ndepiakatuavo. Tapekyhyji ti a'ero. A'ereki Tupana'ga e'i pe me: “Ahepia katu ji gwyrā'ia he'yjuhuva'ea. Koji'i ji rekoi pe ndehe pe ndepiakatuavo,” ei Tupana'ga, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

*Po nahā ahe ji mombe'ui, ei Jesus'ga
(Mateus 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ –Ġwemimbo'ehara'ġa pe Jesus'ga ei: A'e ji pe me: Po ahe ei ji mombe'gwovo: “Ajiko ji Jesus Cristo'ga rehe. Ga ko jipojykaharetero.” Po nahā ahe ji mombe'ui, a'ero po ti ji ei Tupana'gapyrive'ġa pe yvagipeve'ġa pe nehē: Ga oko jireheva'ero. A'ea po ti ji ei ahe mombe'gwovo nehē, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

⁹ –Po ojipe'ġa ei ji mombe'gwovo: “Ndajikogi ji Jesus'ga rehe. Ga ndokoi jipojykaharetero.” Po nahā ġa ei ji mombe'gwovo, a'ero po ti ji ei Tupana'gapyrive'ġa pe yvagipeve'ġa pe ġa mombe'gwovo nehē: Ga ndokoi jireheva'ero. A'ea po ti ji ei nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁰ –Po ġa ete'varuhui ji ve vehevi okote'varuhuavo, a'ero po ti Tupana'ga imombori ġandekote'varuhua ġa hugwi nehē, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no. Po ġa ete'varuhui Tupana'ga ra'uva pe reki okote'varuhuavo, a'ero po ti Tupana'ga nomomb-oraġwami tuhē ġandekote'varuhua nehē, ei Jesus'ga.

¹¹ –Aerē po ti ojipe'ġa pe nderohoahyi ahejatykahava pype ipypeve'ġa nduvihava'ġa ndovai pyteri pe governador'ġa ndovai pyteri pe no huvihavuhu'ġa ndovai pyteri pe nehē no. Gandovai pyteri pe po ti ġa pe nderohoi timboja tehe ti ġa ndehe javo.

–Ga pe nderohorame tape'ei na'ē ti pejiyvyteri pe: “Maramarā po ti nhande nhi'iġi ġa pe nehē? Gara po ti nhande ei ġa pe nehē?” A'ea ti tape'ei pevy'are'yma.

¹² Ga pe nderohorame po ti Tupana'ga ra'uva pe mbo'euka nehē nahanahā ti pe'ji ġa pe javo.

Jesus'ga omombe'u imbateve'ga okote'varuhuve'ga

¹³ Kiro he'yjuhuve'ġa pyteripeve'ga ei Jesus'ga pe:

–Ahembo'eharamo ere ti nhiirū'ga pe ima'ēuka ga pe. Toma'ē ga orepo'ria mbaterag-wera ore ve memei.

¹⁴ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Ji rūi ko ima'ēharamo ahe ve.

¹⁵ Pevove'ġa pe Jesus'ga ei:

–Penhimboko'i ti! Tapepotaruhuhetei itambere'ia mbatera reheve. A'ereki mbaterahetea ġwaramo rūi pe ndekoi, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁶ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea ġa pe. Ga mbo'eavo ga ei:

–Imbateve'ga gwereko vvykatua. Horyory garemityma. Ohy hete!

¹⁷ Oyvyteri pe ga japyakai javo: “Marā re po ti ji herekoi koapora a'ero nehē? Mome po ti ji imonoi hepiakatuavo nehē imono'ono'oġame nehē?” ei ga ojapyaka.

18 —Aerē ga ei oyvyteri pe: “Nahā po ti ji rekoi a'ero nehē,” ei ga. “Apivohi po ti ji nhimbatera tuha'via nehē. A'ero po ti ji japo hehanhuhūva'ea tuhava nehē. A'ea pype po ti ji imongipavi nehē jiapo: trigo ojipea reheve nhimbatera reheve nehē.

19 A'ero po ti ji ei jiyvyteri pe nehē: Mbaterahetea ji herekoi hepiakatuavo. Mbaigwe po ti ipavi nhimbatera nehē. Nurā po ti ji ndaporavykya'javi nehē. Toryva rehe jate po ti ji rekoi nehē i'uheteavo vinho gwovo jiroryroryvamo nehē. Nahā po ti ji ei jiyvyteri pe nehē,” ei imbateve'ga.

20 —A'ero Tupana'ga ei ga pe: “Kiro ypytunimo po ti nde manoi nehē ikwa-have'ymuhūva'ero! Oro nembatera po ti nehē naerū? — kiroki a'ea nde eremono'ono'oḡuhū. A'ea po ti ojipe'ga gwereko nde manorame nehē,” ei Tupana'ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

21 —Na jitehe ga rekoi — kiroki ga omono'ono'oḡuhū mbatera ojive jate okoe'yma Tupana'ga nhi'iḡa rupi. Oko tehe po ti ga Tupana'ga rovai pyteri pe nehē, ei Jesus'ga ḡa pe.

*Tape'aḡataruhui ti mbatera rehe, ei Jesus'ga
(Mateus 6.25-34)*

22 Kiro Jesus'ga ei ḡwemimbo'ehara'ḡa pe:

—Nurā ji ei pe me: Tape'aḡataruhui ti mbatera rehe. Tape'ei ti: “Maramarā po ti ji rekoi nehē? Gara po ti ji a'u nehē? Ahā po ti ji ve mbatera nehē. Gara po ti ji amongi nehē? Aerē po ti jipira itoropavi nehē.” Tape'ei ti nahā penhi'aḡataruhue'yma.

23 —Tapekouhui ti penhimbi'ua rehe, ei Jesus'ga. Tupana'ga pe apo. A'ero po ti ga imondoukari pe me mbatera nehē to'u ti ḡa javo. A'ereki Tupana'ga pe koji'i pyry pendekoa. Tapekouhui ti pejipira rehe. Oapo ga penda'oa. A'ero po ti ga imondoukari pepira pe me nehē. A'ereki Tupana'ga pe koji'i pyry penda'oa, ei Jesus'ga.

24 —Pehepia te gwyrā'ia corvos ikwahava. Notymi ojive corvos. Ndohetygi ḡwemityma i'gwovo a'ero. Nomono'oḡi mbatera opoitava ryrua pype aerē po ti ti'u javo. O'u reki corvos. A'ereki Tupana'ga ouka jupe. Pe me ga ei: “Koji'i ji rekoi pe ndehe,” ei Tupana'ga pe me. Nurā po ti ga imonoi pe me nehē no, ei Jesus'ga.

25 —Pe'aḡataruhu po pe javo: “Koji'i po ji nhimomboakari hamo. Um meio metro po ti ji nhimomboakara'javi nehē.” Nahā po pe ei. Pe'aḡataruhu po pe a'ea rehe javo novīa. Napenhimomboakara'javi tuhē po ti pe nehē, ei Jesus'ga.

26 Nenhimomboakahava nonhimimi'i'i Tupana'ga pe. Pehe reki ndapekwahavi a'ea pejikovo. A'ero ti ojipea rehe tape'aḡataruhui no!

27 —Pehepia ti yvoty'ria. Henhui onhimomboaka onhimongyavo yvoty'ria. Ndoporavykyi ipyhyga i'gwovo. Ndoapoi opi'ria. A'e ji pe me: Ymya aheruvihavuhuva'ea Salomāova'ea omongi tapy'ynhapipyryva jipi. Ikatu hete tuhē ahapiipyryva onhimongyavo. Ahapiipyryva hohe reki yvoty'ria ikatuhetero.

28 Tupana'ga ombokatu ipira nhungwavuhua pira okovo hehe. Nhungwavuhua horyory nhuhū me kiro. Ko'emame ahe omombo nhungwavuhua tata pype tamohendy ti tata javo. Nombokwara'ari nhungwava.

—Koji'i Tupana'ga pe arōi imondoukari tapy'ynhapira pe me pemongi ti javo. Xunhi hete pe pejiko ga rehe! ei Jesus'ga.

29 —Tape'aḡataruhui ti penhimbi'ua rehe! Tape'aḡataruhui ti hehe pejipy'a noḡatuukare'yma.

30 A'ereki yvyakotyve'ḡa gwyrīpeve'ḡa nhaḡataruhu a'ea rehe nhaporemō — kiroki ḡa ndojikogi Tupana'ga rehe. Tape'aḡataruhui ti hehe a'ero. A'ereki gaha penduvete'ḡa okwaha pe mbaterē'ymame togwereko ti ḡa ḡwiḡwia javo, ei Jesus'ga.

31 —Tupana'ga ko penduvihavuhuhete'ga. Pejirokwa ti pejikovo ganhi'iḡa rupi gaha ko jiruvihavuhuhete'ga javo, ei Jesus'ga. Pe ndekorame ganhi'iḡa rupi po ti

Tupana'ga imbuhupavi mbatera pe me nehẽ togwerekoko paravuhu ti ġa javo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

*Ikatuheteva'ea yvagi pe
(Mateus 6.19-21)*

³² Kiro Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Pe ko napende'yi jireheva'ero. Tapekyhyji ti. A'ereki Tupana'ga e'i pe me: “Opomongo pota ji huvihavamo ji pavẽi.”

³³ Pemondo ti penhimbatera ojipe'ġa pe itambere'ia pyhyga ġa hugwi. Itambere'ia ti pemondo a'ero imbatere'ỹve'ġa pe. Po nahã pe ndekokatui, a'ero po ti pe herekoi pejive yvagi pe nehẽ. Ikatu hete po ti peapoa pevo gwe'yjamo a'ero nehẽ. Niymyani po ti nehẽ. Namomini po ti nehẽ. Iporomive'ga ndohoi yvagi pe imima aheapoa. Mbatera nombote'vari aheapoa yvagi pe.

³⁴ —Nurã ji ei pe me: Penhiitambere'ia ti pemondo imbatere'ỹve'ġa pe. Po avo yvya koty peapoa uvame, a'ero yvyakotyva'ea rehe pe pemondo pejeaporoġita jipi. Po yvagi pe peapoa uvame, a'ero yvagipeva'ea rehe pe pemondo pejeaporoġita imohina jipi, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

*Ndokiri huvihava'gapyrive'ga
(Mateus 24.43-44)*

³⁵ —Peko katu ti jirura'jahava pota. Peko ti ġa ja – kiroki ġa omongi oku'ayvira xanhimboavujikwe ti javo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe. Peko ti ġa ja no – kiroki ġa ombojapy'u lamparina tihepia katu ti ikwahava javo.

³⁶ Peko ti ġa ja – kiroki ġa e'i: “Aerẽ po ti nhandepojykahara'ga ruri. Uhu po ti ga toryva hugwi ojipe'ġa mohembirekohava hugwi,” ei ġa ġajivyhava pota. Ga rurame okwaokwa porta rehe, kotihĩ ġa ipe'ai ga pe.

³⁷ —Pyry hete po ti ġa pe nehẽ – kiroki ġa ndokiri opojykahara'ga rurame, ei Jesus'ga ġa pe. Amombe'u katu ji pe me: Onhimboavujikwe ti ġapojykahara'ga imongiavo oku'ayvira nehẽ ta'apo ti ji mbatera ġa pe javo. A'ero po ti ġa ġa mboapygi mesa pyri herua mbatera imondovo ġa pe nehẽ to'u ti ġa javo. “Pepyry hete pe jirura potari,” e po ti ga nehẽ imondovo ġa pe nehẽ.

³⁸ —Po ġapojykahara'ga jivyrame toryva hugwi ypyhaji'i, pyry hete po ti ndokirive'ġa pe nehẽ. A'ereki ga gwepia ġakire'yma. Pyry hete po ti ndokirive'ġa pe nehẽ ga jivyrame ko'ema koty. A'ereki ga gwepia ġakire'yma, ei Jesus'ga ġa pe ġa mbo'eavo ojo'java'ea pyvõ.

³⁹ —Onga jara'ga ndokwahavi iporomive'ga rura ġwonga pe, ei Jesus'ga. Po ga okwaha, gwepia katu po ga ġwonga a'ea rupi hamo iporomive'ga mongiukare'yma hamo, ei Jesus'ga. A'ea pe pekwaha, ei Jesus'ga.

⁴⁰ —Nurã ji ei pe me: Penhimboko'i ti a'ero penhimboavujikwea jirura'java pota ji mbuhua, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe. Pe nhimboha'uve'yname po ti ji ruri yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

*Nahã ahe ombojikoguka ojihe
(Mateus 24.45-51)*

⁴¹ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Ma'ġa pe nde imombe'ui a'ea ojo'java'ea? Mara'ngu po ore ve jate nde imombe'gwovo torohendu katu ti? Mara'ngu po ojipe'ġa pe no nde imombe'gwovo tohendu katu ti ġa ore pavẽi? ei ga Jesus'ga pe.

⁴² A'ero Jesus'ga nhandepojykaharete'ga ei Pedro'ga pe:

—Kiroki ga ombojikoguka opojykahara'ga pe ojihe gweaporoġitakaturu – marã ga rekokatui? ei Jesus'ga. Kiro po ti ji garekokatua mombe'ukatui pe me pe mbo'eavo

ojo'java'ea pyvõ. Gwepia katu ga opojykahara'ga mbatera, ei Jesus'ga. Ga pe gapojykahara'ga ei a'ero ohorame: “Nde po ti jipyryve'ğa ndepiakatuharamo. Ema'ẽ ti nhimbatera ға pe ғandetakwera ja jipi to'u ti ға javo.” Nahã ga ei ojipyryve'ga pe ogwovo.

⁴³ —A'ero gapyryve'ga jara'ға ndepiakatui imondovo ға pe ға nderekovo ғandepiakatuharamo ga horame.

—Aerẽ gapojykahara'ga jivyri ua. Ga ndepiagame ga ei: “Ga ndepia katu reki ga imondovo ға pe,” ei ga.

—Pyry hete ғandepiakatuhara'ga pe a'ero, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

⁴⁴ Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerẽ po ti gapojykahara'ga ei ga pe nehẽ: “Ehepia katu pa ti a'ero nhironga jigwyrã reheve nhimbatera reheve no.” Nahã po ti ga ei nehẽ toko ti ga herekohavamo ji ve javo, ei Jesus'ga.

⁴⁵ —Po ғandepiakatuhara'ga ei ovytyteri pe opojykahara'ga rure'ymame: “Mbaigwe po ti jipojykahara'ga jivyri nehẽ,” e po ga. A'ero po ga ndohepiakatui opojykahara'gapyryve'ğa, ei Jesus'ga. Onupã po ga ға akwaimbae'ға kunhangwera'ға ndeheve ға poravykyrame. O'u hete po ga gambatera. Heagwyrã po ga no.

⁴⁶ Nomboha'uvi ga ga upa nduri po ti jipojykahara'ga kiro nehẽ javo.

—A'ea rupi po ti gapojykahara'ga ruri ovahema nehẽ, ei Jesus'ga. Gapojykahara'ga ga rovaja'rogukari. A'ereki ga ndokoi ganhi'iğa rupi. Nahã po ti gapojykahara'ga ga mongoukari ahe pyri nehẽ – kiroki ahe nohendukatui, ei Jesus'ga imombe'gwovo ғwemimbo'ehara'ға pe.

⁴⁷ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojipea ға pe. Ga mbo'eavo ga ei:

—Ojipe'ga okwaha opojykahara'ga remimbotarimova'ea. Emo ga ndokoi ganhi'iğa rupi onhimboavujikwere'yma. A'ero po ti gapojykahara'ga ga nupanupãheteukari nehẽ, ei Jesus'ga.

⁴⁸ Ojipe'ga ndokwahavi opojykahara'ga remimbotarimova'ea. Ga rekote'varuhurame po ti gapojykahara'ga ga nupãi hamo. Emo po ti gapojykahara'ga ga nupa'ũkari nehẽ, ei Jesus'ga.

—Na tuhẽ. Kiroki ға pe ahe omondo hete – ға na jitehe po ti tomondo hete hamo. Kiroki ға pe ahe koji'i omondo – ға po ti koji'i tomondo hamo, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

*Ojogwayva po ti ға ji rehe nehẽ, ei Jesus'ga
(Mateus 10.34-36)*

⁴⁹ —Ajo ji yvya koty jitekovo tamboukwaha yvyakotyve'ға ndeaporoğita javo. Po kiro ғandeporoğita ji amboukwaha ojikwe ramo. A'ereki nahã jiporavykyhava, ei Jesus'ga.

⁵⁰ Tupana'ga e'i ji ve: “Aerẽ po ti ojipe'ға imondoi hahyva'ea nde ve nde jukavo nehẽ,” ei ga ji ve. Tuhu ti hahyva'ea ji ve a'ero. A'ereki ji ga nhi'ĩpo'ru pota. Anhimbaekwahi ji jivy'are'yma hahyva'ea imbuhua.

⁵¹ —Marãi pe ji mombe'gwovo? ei Jesus'ga. “Jesus'ga rura ғwaramo po ti yvyakotyve'ға py'a rukatui nehẽ.” Nahã po pe ei pejiyvytyteri pe naerũ? A'e ji pe me: Tape'ei ti a'ea. Jirura ғwaramo po ti ғapy'a ndukatui nehẽ. Ojogwayva po ti ға ji rehe nehẽ, ei Jesus'ga.

—Ojipe'ға po ti ji arõhetei nehẽ. Ojipe'ға po ti nanhiarõi nehẽ. Nurã po ti ға jogwayvari ji rehe nehẽ.

⁵² Kiro po ti ongapypeve'ға cincove'ға jogwayvari nehẽ.

Trêsve'ға po ti doisve'ға rayvari nehẽ.

Doisve'ға po ti trêsve'ға rayvari nehẽ.

⁵³ Akwaimbae'ga po ti gwayva gwa'yra'ga nehẽ.

Gara'yra'ga po ti ga rayva nehẽ no.

Kunhangwerahẽa po ti gwayva gwa'yrahẽa nehẽ.

Hẽara'yrahẽa po ti hẽa rayva nehẽ no.

Gwayva po ti kunhangwerahẽa o'aihẽa nehẽ.
Hẽa'aihẽa po ti hẽa rayva nehẽ no, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

*Ikwahavukahava
(Mateus 16.2-3)*

⁵⁴ Kiro Jesus'ga ei pevove'ġa pe:

—Po kwara ihoa koty hovagwevagwe ġwerĩ kwara, a'ero pe ei: “Nimbegwei amana,” pe'e pe. Oky tuhẽ a'ero.

⁵⁵ Po nhimbya hugwi yvytua uhu, a'ero pe ei: “Kwarahyahi po ti nehẽ.” Kwarahyahi tuhẽ a'ero.

⁵⁶ Pe pehepia yvaga ikwahava aerẽva'ea. Nurã pe ei: “Aerẽ po ti ikyri nehẽ.” Pe pehepia avova'ea ikwahava aerẽva'ea. Nurã pe ei: “Aerẽ po ti kwarahyahi nehẽ.” A'ea pe pekwaha katu.

—Emo imbaragwahave'ỹve'ġa ja po pe reki. Pehepia tehe pe ojipeva'ea aġwamova'ea – kiroki a'ea ikwahavuka aerẽva'ea. Emo pe napembaragwahavi reki aerẽva'ea rehe, ei Jesus'ga ġa pe. Pe ko ahemoandyandyiva'ero! ei Jesus'ga. Maranameuhũ pe napembaragwahavi aġwamova'ea rehe nhinhi'ĩġa renduvame! Onhimiva'ea nhinhi'ĩġa pe me naerũ?

*Pejeaporoġita ti, ei Jesus'ga
(Mateus 5.25-26)*

⁵⁷ —Pe tuhẽ pekwaha hamo! ei Jesus'ga. Maranameuhũ pe napendeaporoġitakatui naerũ ikwahave'yma? Pekwaha ti! ei Jesus'ga.

⁵⁸ Kiro po ti ji imombe'ui pe me ikwahavuka pe me nahã ti pejeaporoġita katu javo. Ji rendu ti a'ero.

—Po nde te'varuhuro ojipe'ga pe, a'ero po ti ga ei nde ve nehẽ: “Xaho tuhẽ ji rupi juiz'ga pyri,” e po ti ga nehẽ. “Ga pe po ti ji nderekote'varuhua mombe'ui nehẽ te'i ti ga nhandereaporoġita pe javo,” e po ti ga nde ve nehẽ. Ga nde rerohorame juiz'ga pyri ejirokwa ti javo ga pe ga ma'ngoma'ngoga ga rupi egwovo. Ere ti ga pe: “Nhande tuhẽ ti xanhimbovyvy na'ẽ.” A'ea ti ere ga pe. Po ti nde nerema'ngoma'ngogi ga pehea rupi nehẽ, a'ero po ti ga nde rerohoahyi juiz'ga pyri. A'ero po ti juiz'ga nde mondoukari guarda'ga pe nehẽ. Guarda'ga po ti nde mongĩ cadeia pype nehẽ.

⁵⁹ A'e ji pe me: A'ea pype po ti nde pytai nehẽ. Nde imondokatupave'ymame ikwepykava, a'ero po ti guarda'ga nanerenohema'javi nehẽ, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

13

Pemano pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ

¹ A'ea Jesus'ga imombe'urẽ pevove'ġa pyteripeve'ġa ei Jesus'ga pe:

—Pilatos'ga ahe jukaukari ojiheva'ea Galilíapeva'ea ko. Okwava'ẽ pota Galilíapeva'ea mbatepyryva ikwava'ẽhava rehe Tupana'ga pe okovo. Ahe mbatepyryva jukarame Pilatos'ga ahe jukaukari. Aherekoa ono'õ mbatepyryva rekoa pavẽi ga ahe jukaukarame, ei ġa Jesus'ga pe.

² A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Pe'e po pe pejiyvyteri pe: “Tiruahũ ahe Galilíapeva'ea ogwyrripeve'ġa hohe. Nurã Pilatos'ga ahe jukaukari.” A'ea po pe ei naerũ? ei Jesus'ga ġa pe.

³ —A'e ji pe me: Pe ndapekwahavi pe'erame nanongara. A'ereki ahewyrripeve'ġa oko te'varuhu ahe ja. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejikovo. Pepohire'ymame jugwi pe nhaporemo po ti pemano no pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.

⁴ —O'a onga jo'ajo'ara Jerusalémmeva'ea rehe dezoitova'ea rehe ahe jukavo Siloépeve'ġa gwyrri pe. Pe'e po pe pejiyvyteri pe: “Tiruahũ dezoitova'ea ojipe'ġa hohe Jerusalémmeve'ġa hohe. Nurã ahe rehe onga jo'ajo'ara ari.” A'ea po pe ei naerũ?

⁵ —A'e ji pe me: Pe ndapejapyakakatui ahe rehe. A'ereki Jerusalémmeve'ğa oko te'varuhu ahe ja. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi. Pepohire'ymame jugwi pe nhaporemō po ti pēmano no pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga ға pe.

Ahã yva'ia figueira rehe

⁶ Kiro Jesus'ga imombe'ui ға pe ojo'java'ea. Ga mbo'eavo ga ei ға pe:

—Akwaimbae'ga oho ko pe uva tymipyra pype. Pevo i'yva ami figueira. Oho ga heka hehe yva'ia figo ta'u ti javo. Ndogwerekoi yva'ia figo hehe reki.

⁷ A'ero ga ei ғwemitymipyra repiakatuhara'ga pe: “Três anos imbokwara'ara'ari ji rujirurame avo heka figo figueira rehe. Ahã reki. Eha ti a'ero. A'ereki o'ã novĩa yvya po'ruavo,” ei ga.

⁸ —A'ero garemitymipyra repiakatuhara'ga ei: “Na ti ojipeji um ano imbokwara'ari hehe nehē. Kiro po ti ji hyvykoi yvya imondovo i'atagwera yvapo pyri nehē.

⁹ Po i'a nehē, a'ero pyry. Po ndi'ai nehē, a'ero ti emboharuka,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

Jesus'ga omombi onhimombeva'ea karugwara

¹⁰ Aerē sábadō rupi kiro Jesus'ga ға mbo'ei gwe'yja'ға jatykahava pype.

¹¹ Ipype kunhangwerahēa reko. He'yiva'ea dezoito anos imbokwara'ari hēatetirūa rehe. A'ea rupi hēa nopo'ağatui. Onhimombe hēa okovo. A'ereki anhağa nomopo'ağatuukari hēa pe.

¹² Hēa repiagame Jesus'ga ei hēa pe:

—Kunha, ei ga. Avo ejo.

Hēa rurame ga pyri ga ei hēa pe:

—Ndepiro'y nde netetirūa hugwi kiro, ei ga.

¹³ Hēa rehe ga pokogi kiro. A'ero kotihī hēa po'ağatui. Tupana'ga mboheteavo hēa ei:

—Pyry hete Tupana'ga ji ve, ei hēa gworygworyvamo ga rehe.

¹⁴ Kiro huvihava'ga judeus'ға jatykahava pype ga nhimboahivi Jesus'ga pe. A'ereki sábadō rupi Jesus'ga omombi hēatetirūa judeus'ға poravykye'yma rupi. A'ero huvihava'ga ei ipypeve'ға pe:

—Oporavyky po ahe ojipea rupi seis dias rupi hamo. A'ea rupi ti pejo tomombi ga petetirūa. Sábado rupi rūi po ti ga tomombi petetirūa nehē, ei ga ғajatykahava jaramo.

¹⁵ A'ero Jesus'ga nhandepojykaharete'ga ei ijara'ga pe ipypeve'ға pe no:

—Pe'e pe ji ve: “Oko te'varuhu ga. A'ereki ga oporavyky sábadō rupi.” Nahã pe ei ji ve, ei Jesus'ga. Pehe reki okokatu'ãva'ero peko. Pe nhaporemō peporavyky sábadō rupi no! A'ereki sábadō rupi pembopiro'y penhenymbava boi burro reheve hapyya hugwi herogwovo y pe imboy'gwovo.

¹⁶ —Hēa reki, Abraãova'ea rakykwepoharamo ko hēa, ei Jesus'ga. Satanás'ga okote'varuhuva'ea ruvihavuhu'ga anhağa ruvihavuhu'ga, gaha hēa pojykauka ojipyri'va'ea pe. Nurã hēa nopo'ağatua'javi. He'yiva'ea dezoito anos imbokwara'ara'ari hēa pojykaukaramo. Jihi a'e: Pyry ji imbopiro'yi karugwara hēa hugwi sábadō rupi, ei Jesus'ga.

¹⁷ Ga nhi'igame ga'arōe'ÿve'ға ndipoyjayjari. Ipypeve'ға reki ға ndoryndoryvamo Jesus'ga rehe onhimongyavo. A'ero ға ei:

—Oapo hete Jesus'ga ahemonhimomby'ava'ea pyryva'ea. Ipopoaka hete ga, ei ға gworyvamo garembiapopava rehe.

*Mostarda ra'ynha xunhiheteva'ea
(Mateus 13.31-32; Marcos 4.30-32)*

¹⁸ Ojo'java'ea pyvõ Jesus'ga ға mbo'ei. A'ero ga ei:

—Marã hekoi kiro vyakotyve'ğa pe ға erame Tupana'ga nhanderuvihavuhuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga.

¹⁹ Akwaimbae'ga gwereko mostarda ra'ynha. A'ea ga itymi ko pe, ei Jesus'ga. Henhunhame mostarda roryroryvamo. Aerë yvovouhuro tuhë. A'ero gwyra'ia ruri onhimongyavo upa hakã rehe japovo gwaityga, ei Jesus'ga he'yje'yve'ğa po ti he'yjuhu nehë javo.

*Pão imbovuhava
(Mateus 13.33)*

²⁰ Ojipea pyvõ ojo'java'ea pyvõ Jesus'ga ға mbo'ei. A'ero ga ei:

—Marã hekoi kiro vyakotyve'ğa pe ға erame Tupana'ga nhanderuvihavuhuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei ga.

²¹ Kunhangwerahëa opyhy he'yiva'ea vinte e cinco quilos de farinha de trigo, ei ga. Trigo pype hëa imbojihe'ari imbovuhava ta'apo ti ji pão javo. A'ero hëa igwaragwarai humbirimbiriga trigo ru'uma. Igwaigwavete imbovuhava onhinhamba trigo ru'uma pype imbovuvupava, ei Jesus'ga igwaigwavete po ti ға herojijyi ojeaporoğita nehë javo.

*Porta'ia ndipypiriva'ea
(Mateus 7.13-14, 21-23)*

²² Aerë Jesus'ga hogahoi ojipejipe pe cidades pe. Cidades'i pe ga hoi no. Pevopevo ga ға mbo'embo'eavo ogwovo Jerusalém me.

²³ Pevove'ga e'i Jesus'ga pe:

—Orepojykaharetero emombe'u ore ve. Tupana'ga omombo aherekote'varuhua ahe hugwi okovo. Maramomi ға hugwi po ti Tupana'ga imombori ғandekote'varuhua ға nderogwovo yvagi pe nehë toko ti ға jireheva'ero javo? Ndahe'yi po ға? ei ga Jesus'ga pe.

A'ero Jesus'ga ei ға pe:

²⁴—Ndipypiriva'ea ko porta Tupana'ga rongga apoa. Pejirokwa hete ti penhimongiavo Tupana'ga rongga pype porta'ia rupi ndipypiriva'ea rupi ga pyri. A'e ji pe me: Pejirokwa hete ti penhimongiavo. A'ereki he'yjuhuve'ğa oki pota garonga pype novia. Emo ға ndoki.

²⁵—Aerë po ti Tupana'ga po'ami hovapytyma porta nehë. Po pe ami mytu'ë me a'ea rupi, a'ero po ti pe kwapekwari porta rehe novia nehë. A'ero po ti pe ei nehë: “Ehovapytymba'vo ti porta ore ve orepojykaharetero.”

—A'ero po ti ga ei pe me nehë: “Nahovapytymba'vogi po ti ji pe me nehë. Peko pe ambotehero ji hugwi pejikoangave'yma jireheva'ero,” e po ti ga nehë.

²⁶—A'ero po ti pe ei nehë: “Oro'u ko ore nde pyri ikwehe. Erembo'e nde pehea rupi orecidade rapea rupi ikwehe.”

²⁷—A'ero po ti ga ei pe me nehë: “A'e ji pe me: Peko pe ambotehero ji hugwi pejikoangave'yma jireheva'ero. Pejipe'a pa ti ji hugwi pejigwovo. A'ereki nane'yymi pe pekote'varuhu.” A'ea po ti ga ei pe me nehë, ei Jesus'ga ға pe.

²⁸ A'ea rupi po ti pe ға ndepiagi nehë: Abraão'ga, Isaque'ga, Jacó'ga nehë. Pe ға ndepiapavi Tupana'ga nhi'iğa mombe'uhara'ğa nehë no. Okipavipe po ti ға Tupana'ga rongga pype pe ға ndepiagame nehë. Tupana'ga napemongiukari ғwonga pe nehë. A'ea rupi po ti pe jehe'oi pejihe penhimonha'ngavo hahyrame pejive pevo nehë, ei Jesus'ga.

²⁹—Uhu po ti ojipe'ğa nehë. Kwara ipora hugwi po ti ға nduğanduri kwara ihoa hugwi no, tyapyra hugwi no, nhimbya hugwi no. Ga uhu oapyga nehë ti'u ti Tupana'ga rongga pype javo, ei Jesus'ga ға pe.

³⁰—Pehendu ti! ei Jesus'ga. Kiroki ġa huvihava r̄ui aġwamo – jara'ġa po ti huvihava nehē. Kiroki ġa huvihava aġwamo – jara'ġa po ti ndokoa'javi huvihavamo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga oarō hete Jerusalém
(Mateus 23.37-39)

³¹ Kiro fariseus'ġa nduri ovahema Jesus'ga pyri. Ga pe ġa ei:

—Heregwovo avo hugwi. A'ereki Herodes'ga nde juka pota, ei ġa.

³² A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Ga ko huvihavatehea jagwa'ria'java'ea ja raposa ja. Peho ji mombe'gwovo ga pe. Pe'ji ti ga pe: “‘Ehendu ti!’ ei Jesus'ga nde ve. ‘Kiro ji ambojipe'ape'a ahe hugwi anhaġa Diabo'gapyriva'ea. Amombimombi ji ahetetir̄ua ahe hugwi no aġwamo. Nahā ji poravykyi kiro. Ko'emame na jitehe ti. A'ea py'rovo po ti ji poravykypavi nehē.’ A'ea Jesus'ga ei nde ve.” A'ea ti pe'ji Herodes'ga pe, ei Jesus'ga ġa pe.

³³—Pe'e katu pe pe'erame ji ve: “Heregwovo.” Na tuhē. Taho ti ji jigwovo pea rupi kiro ko'emame no a'ea py'rovo no jigwovo cidade de Jerusalém me. A'ereki Jerusalém me jate ġa Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea juka pota jipi. Pevo jitehe po ti ġa tajijuka nehē naer̄u! ei Jesus'ga ġa pe.

Kiro Jesus'ga ei cidadepeve'ġa pe Jerusalémmeve'ġa pe:

³⁴—Jerusalémmeve'ero pe pejuka Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea jipi, ei Jesus'ga. Tupana'ga ahe mondoukarama pe pyri pe peapiapi ahe jipi ahe jukavo, ei Jesus'ga. Inamutiġa omono'ono'ō gway'ria opepoa gwyr̄i pe. Na jitehe he'yjuhuva'ea rupi ji pe mono'ombotara'jara'javi ji pyri inamutiġa ja pe nderekokatupota nov̄ia. Emo pe ndapepotaruhui, ei Jesus'ga.

³⁵—Pehendu ti a'ero! Kiro po ti Tupana'ga pohiri pe hugwi nehē. Ga ndohepi-akatua'javi pejatykahavuhua a'ero nehē. Pe tehe po ti peko a'ero nehē. Pe ndajirepi-aga'javi nehē, a'e katu ji pe me. Aerē jate po ti ji rura'javi nehē. A'ea rupi po ti pe ei nehē: “Tupana'ga ti tomomyry Jesus'ga pe. Gaha Tupana'ga ga mbuhuruka,” pe'e po ti pe nehē, ei Jesus'ga.

14

Jesus'ga omombi ahevuvura ahe hugwi

¹ Aerē sábadu rupi Jesus'ga hoi fariseus'ġa nduvihava'ga rongga pe ta'u ji pevo javo. Ga vahemame garonga pe ġa Jesus'ga repiahetei fariseu'ga fariseu'ga pavēive'ġa pavēi javo ojohupe:

—Mara'ngu po ti Jesus'ga okote'varuhuavo nehē? Po nahā, a'ero po ti nhande ga mbotegwetei nehē, ei ġa ojohupe.

² Jesus'ga rovai pyteri pe oko itetir̄uave'ga. Ovuvu pa ga hugwi gapya gajyva.

³ Kiro Jesus'ga ei judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe a'ero – kiroki ġa ombo'e jipi Moisésva'ea rembikwatijara rehe. Ga pe fariseus'ġa pe no Jesus'ga ei:

—Mahā po pyry? Mara'ngu po sábadu rupi ahe imombiga ġatetir̄ua ġa hugwi? Mara'ngu po ahe imombige'yma ġatetir̄ua sábadu rupi? Mahā po pyry?

A'ea Jesus'ga ei ġa pe tonhi'ipondekwa ti ġa javo.

⁴ Emo ġa nonhi'ipondekwavi. A'ero Jesus'ga pokogi itetir̄uave'ga rehe imombiga gavuvura ga mondouka garonga pe.

⁵ Ga pe Jesus'ga ei:

—Erereko po nde jumento. Boi po nde erereko. Po nerenymbava ihiri ikwaruhua pype, a'ero po kotih̄i nde ipyhygi enhenymbava henohema jugwi sábadu rupi. Nahā nde enhenymbava rereko katu. A'ereki pyry nerenymbava nde ve.

A'ea Jesus'ga ei fariseus'ġa pe judeus'ġa mbo'ehara'ġa pe no pyry ji itetir̄uave'ga pokogi sábadu rupi no javo.

⁶ Nonhi ĩpondekwavi ġa. A'ereki ġa ġwenohē tuhē sábadu rupi.

Nonhimboheteri po ahe hamo

⁷ Kiro ġa nduri fariseus'ġa ojipe'ġa ndeheve – kiroki ġa fariseu'ga ġa mono'oġuka ġa mbuhuruka ġwonga pe i'gwovouka ġa pe. Oapy ġa huvihava'ġa apykava rehe ikatuva'ea rehe. “Tianderepia pa ti ġa nhande mboheteavo,” ei ġa. “A'ereki nhande ġa hohe,” ei ġa oyvyteri pe.

Ga apygame hehe Jesus'ga ġa ndepiagi. A'ero ga ei imombe'gwovo ojo'java'ea ġa pe. Ga pe ga ei:

⁸ –Po toryva jara'ga pe mono'oġukari pe'u ti javo toryvi pe ġamohembirekohai pe. Pehorame toryva repiaga ti tapeapygi huvihava'ġa apykava rehe ikatuva'ea rehe tianderepia pa ti ġa jave'yma. Mara'ngu po ijara'ga javo ndehoheve'ga pe: “Herejo toryva repiaga”?

⁹ A'ero po ti ga ruri nehē. Nurã po ti ijara'ga ei pe me nehē: “Na ga apygi pe py'rovo huvihava'ga apykava rehe ikatuva'ea rehe.” Ga erame na pe me, a'ero po ti pe ndapepoyjayjari nehē pejigwovo peapyga irupe okoteheve'ġa apykava rehe nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁰ –Po toryva jara'ga pe mono'oġukari toryva repiagauka pe me nehē. Peapy na'ē ti okoteheve'ġa apykava rehe. Aerē po ti ijara'ga ruri javo pe me nehē. “Pejikoty'a pe ji pavēi,” e po ti ga pe me nehē. “Ikatuva'ea rehe ti peapy huvihava'ġa apykava rehe.” Ga erame na, po ti ojipe'ġa ga renduvi – kiroki ġa oapy pe pyri. A'ero po ti ga ei pe mombe'gwovo: “Gahã ore hohe.” Nahã po ti ga ei pe mboheteavo nehē, ei Jesus'ga.

¹¹ –Po pe ei: “Jihi ko huvihavamo ojipe'ġa hohe pa.” Po pe ei a'ea penhimboheteri pepopoakaramo pejikovo aha huvihavamo, a'ero po ti Tupana'ga ei pe me nehē: “Pe ndapekoi huvihavamo. Napenhimboheteri po pe hamo a'ero!” A'ea po ti Tupana'ga ei pe me nehē, ei Jesus'ga. Po pe napenhimboheteri ojipe'ġa pokokatuavo, a'ero po ti Tupana'ga ei pe me nehē: “Peko ti huvihavamo.” A'ea po ti ga ei pe me nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Jesus'ga ei fariseu'ga pe – kiroki ga ombuhuruka ga ġwonga pe e'u ti ji pyri javo. Ga pe Jesus'ga ei:

–Nde japorame mbatera to'u ti ġa javo, terembuhurukari ti ġa ejipyri – kiroki ġa ojikoty'a nde pavēi. Terembuhurukari ti neirũ'ġa, eje'yja'ġa, imbateve'ġa. Terembuhurukari ti nanongara'ġa arimo ypytunimo no to'u ti ġa javo. Po nde ġa mbuhurukari, aerē po ti ġa ei nde ve nehē: “Herejo i'gwovo kiro oreronga pe.” Nahã po ti ġa toryva kwepyygi nde ve nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

¹³ –Po nde japorame toryva koji'i pyry nde ġa mbuhurukari imbatere'ỹve'ġa, ika'naka'nauhũve'ġa, ipyka'naka'nave'ġa, heakwagweve'ġa. Nanongara'ġa embuhuruka ti to'u ti ġa ji pyri javo.

¹⁴ A'ero po ti pyryhetero nde ve nehē. Ga po ti ndokwepyygi toryva nde ve nehē. Tupana'ga reki ga pyryhetero nde ve nehē omanove'ġa mbogweravame pyryve'ġa mbogweravame nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

*Hehanhuhũ toryva
(Mateus 22.1-10)*

¹⁵ Jesus'ga pyri ġa i'ui oapyga mesa pyri Jesus'ga renduva. Gapyteripeve'ga ei Jesus'ga pe:

–Horyory po ti ga nehē – kiroki ga o'u Tupana'ga ruhava pype Tupana'ga rekorame nhanderuvihavuhetero, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁶ A'ero Jesus'ga ga mbo'ei ojo'java'ea pyvõ. Imombe'gwovo ga ei ga pe:

–Marã Tupana'ga yvyakotyve'ġa nderekoukari okorame ġanduviavuhetero? A'ea rehe po ti ji nde mbo'ei ikwahavuka nde ve imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga

ga pe. Akwaimbae'ga ei he'yjuhuve'ga pe: “Kiro po ti ji japoukari toryva. Pe'u ti ji pyri,” ei ga ga pe. A'ero ga hoi japovouka, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

¹⁷ Omboavujikwepavuka ga inoguka. A'ero ga ojipyrive'ga mondoukari ga pyri. Ga pe ga ei: “Eho javo ga pe: ‘Hepejijo kirogwe. A'ereki ga omboavujikwepavuka mbatera pe me’.”

—“Kwa,” ei ga ogwovo javo ga pe.

¹⁸ —Ganhi'iga renduvame ga ndohopotari toryvi pe. Ga pe ga ega'ei: “Ndorohoi ore. A'ereki nahanahã ore oroko,” ei ga.

—Peropero gapyrive'ga hoi ga momorandupava novã a'ero. Ojipe'ga pyri naẽ gapyrive'ga hoi javo ga pe: “Herejo i'gwovo. Omboavujikwepavuka jiruvihava'ga nde ve.”

—Emo ga ei gapyrive'ga pe: “Apyhy ko ji kohoa itambere'ia mondovo. Taho ji hepiaga. Nurã ji ei nde ve: Ji mombe'u katu ti nderuvihava'ga pe tonhimonha'ngayme ti ga ji hoe'ymame i'gwovo ga pyri.”

—“Kwa,” ei ga a'ero ogwovo.

¹⁹ —Ojipe'ga pyri ga hoi ovahema a'ero javo: “Herejo i'gwovo.”

—Emo ga ei gapyrive'ga pe: “Apyhy ko ji he'yiva'ea nhirenymbava dez boi itambere'ia mondovo. Taho ti ji hepiaga ipopoakara toporavyky boi ji ve. Nurã ji ei nde ve: Ji mombe'u katu ti nderuvihava'ga pe tonhimonha'ngayme ti ga ji hoe'ymame i'gwovo ga pyri.”

—“Kwa,” ei ga a'ero ogwovo.

²⁰ —Ojipe'ga pyri ga hoi ovahema a'ero.

—Emo gaha e'i gapyrive'ga pe: “Nhirembireko ji hãa pavẽi ko. Nurã ji ndahoi i'gwovo ga pyri,” ei ga gapyrive'ga pe.

²¹ —A'ero gapyrive'ga jivyri ua gwuvihava'ga pyri. Omombe'u pa ga ga pe ganhi'igagwera. “Nduri tuhẽ ga,” ei ga. “A'ereki nahanahã ga oko.”

—A'ero garuvihava'ga nhimboahivi ganhi'igagwera renduvame. A'ero ga ei ojipyrive'ga pe: “Haite! Eho ti pehea rupi cidade rapea rupi ja'oga rupi cidade pe. Eru ti ga: imbatere'yve'ga, ika'naka'nauhũve'ga, ipyka'naka'nave'ga, heakwagweve'ga. Emongi ti ga nhironga pype to'u ti ga.”

²² —Kotihĩ gapyrive'ga hoi ga nhi'ipo'ruavo. Iporia'ive'ga pe nhaporemo ga ei: “Hepejijo ji rupi. Pe'u ti jiruvihava'ga pyri.” Nahã ga ga nderuri gwuvihava'ga ronga pe ga nderovahema ga mongiavo ipype. A'ero ga hoi gwuvihava'ga pyri javo: “Aru pa ji ga. Ndohygi reki ga mesa rehe,” ei ga gwuvihava'ga pe.

²³ —A'ero garuvihava'ga ei ga pe: “Eho ti cidade hugwi pepukuhua rupi pehe'ia rupi no pevove'ga mbuhuruka tuhẽ nhironga pe. Ohyahi ti ga nhironga rehe nehẽ.

²⁴ A'ereki ji a'e nde ve: Jypyve'ga – kiroki ga nde hoypyrame nduri – ga ndo'ui'i'i po ti nhiremimboavujikwerukava'ea. Iporia'ive'ga jate po ti o'u,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

*Jesus'ga arõheterame ahe oko garemimbo'eharamo
(Mateus 10.37-39)*

²⁵ Aerẽ Jesus'ga hogahoi pehea rupi tahõ ti ji Jerusalém me javo. Ga rupi he'yjuhuve'ga hogahoi. Opyryryma Jesus'ga ei ga pe:

²⁶ —Po ga uhu ji pyri tako ji neremimbo'eharamo javo. Ji arõheterame po ti ga rekoi nhiremimbo'eharamo nehẽ. Koji'i ti ga tanhiarõ hete gwuva'ga arõa hohe, oyhãa arõa hohe, gwembirekohãa arõa hohe, gwa'yra'ga arõa hohe, oirũ'ga arõa hohe, okuvyra'ga arõa hohe gwendyra'ga arõa hohe. Koji'i ji arõheterame ga'arõa hohe po ti ga rekoi nhiremimbo'eharamo nehẽ. Koji'i ga ga arõrame nhiarõa hohe, namongoi po ti ji ga nhiremimbo'eharamo nehẽ. Gwemimbotarimo rehe ga rekorame po ti ji namongoi ga nhiremimbo'eharamo nehẽ. Ji rehe jate ti ga toko ji arõheteavo, ei Jesus'ga.

²⁷ —Po ti ojipe'ga imbohahyukari ga pe ga jukavo vehevi nehẽ ereko nde Jesus'gareheva'ero javo ga pe, toko jitehe ti ga nhiremimbotarimova'ea rehe opohire'yma ji hugwi. Okoe'ymame nhiremimbotarimova'ea rehe ti ga tokoyme nhiremimbo'eharamo nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

²⁸ —Po peapo pota onga jo'ara, a'ero pe peapyna'ei pejapyakakatuavo hehe. Pejiyvyteri pe pe ei nehẽ: “Marã? Ohy re po ti hehe nhiitambere'ia ikwepykavamo ji japorame nehẽ? Marã? Ndohygi po ti nhiitambere'ia hehe ikwepykavamo nehẽ?” A'ea pe ei pejapyakakatuavo ikwahava. Ihygame jate po ti pe japoï nehẽ, ei Jesus'ga.

²⁹ —Pejapyakakatue'ymame ikwahave'ymame po ti pe imbovyri okyta tehe japopave'yma nehẽ herekoa'jave'ymame itambere'ia nehẽ. Hepiagame ga nhaporemoga e'ie'i pe me pe jaita a'ero nehẽ.

³⁰ “Pehepia ti ga! Ndoapoi gweuhu ga,” e po ti ga pe mombe'gwovo nehẽ, ei Jesus'ga.

³¹ —Po huvihavuhu'ga oho pota ojipe'ga nduvihavuhu'ga rovatiamo ga rurame otavuka ga pe, a'ero ga apyna'ei ojapyakakatuavo hehe. Oyvyteri pe ga ei nehẽ:

—“Nhipavẽive'ga ko he'yive'ga dez milve'ga soldados'ga. Emo vinte milve'ga soldados'ga ko gapavẽive'ga. Gapavẽive'ga he'yjuhu hete nhipavẽive'ga hohe reki. Marã po ti nhipavẽive'ga ga nderekoi ga novatiamo ga ndurame otavuka ji ve nehẽ? Mara'ngu po ti ga ga jukavo nehẽ?” ei ga oyvyteri pe.

³² —Ojapyakarẽ hehe ga ei oyvyteri pe: “Nhipavẽive'ga po ti ndipopoakari ga pe nehẽ. Nduri ve ga. Irupe hete ga ji hugwi. Amondouka po ti ji ojipejipejiteve'ga nhipavẽive'ga ga pyri nehẽ te'i katu ti ga ga pe ga ma'ngoma'ngoga. Nurã ndura'javi po ti ga otavuka ji ve nehẽ.” A'ea huvihavuhu'ga ei ikwahava ojapyakakatuavo, ei Jesus'ga.

³³ —Na jitehe penhimbopiro'y ti pejeaporoğita hugwi peapoa hugwi no pejapyakakatuavo na'ẽ. Pe'ji ti: “Kiro ti ji tako Jesus'ga remimbotarimova'ea rupi jate. Jiapoa ko ga'apoa kiro.” Po pe ndape'ei a'ea penhimbopiro'ye'yma pejeaporoğita hugwi, a'ero po ti pe ndapekoi nhiremimbo'eharamo nehẽ, ei Jesus'ga.

Jukyra ndogwerekokatua'javi mbatera

(Mateus 5.13; Marcos 9.50)

³⁴ —Jukyra ko pyry. A'ereki omongo katu mbatera imonemukare'yma jupe. Pyry mbatera a'ero, ei Jesus'ga. Po jukyra ndapyryva'javi, marã po ti ahe imombyryva'javi jukyra a'ero nehẽ? Ahe nombyryva'javi tuhẽ jukyra! ei Jesus'ga.

³⁵ A'ero ahe ndopo'rua'javi jukyra. Ahe nomondoi yja pype tombohory nhiremityma javo. A'ereki nombohoryvi aheremityma. Ahe nombojihe'arukari i'atagwera rehe imondovo yja pype nhiremityma tombohory javo. A'ereki jukyra ndapyryva'javi. Omombo ahe a'ero.

—Po na jitehe pe ndapepyryva'javi, maranuhũ pe ojipe'ga mongokatui naerũ? Maranuhũ po ti ji nhimoïrũukara'javi pe me nehẽ pehepiuka ti Tupana'ga pyryva ga pe javo pe me naerũ? Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero! ei Jesus'ga ga pe.

15

Ovelha ika'nhymipyra

(Mateus 18.12-14)

¹ Aerẽ itambere'ia mono'õhara'ga nduğanduri Jesus'ga pyri okote'varuhuve'ga pavẽi. Ga uhu pa onhimono'oğa Jesus'ga pyri tihendu Jesus'ga javo.

² Fariseus'ga gambo'ehara'ga pavẽi ndopotari okote'varuhuve'ga ndurame Jesus'ga pyri. A'ero ga ei:

—Ojihe'a Jesus'ga okote'varuhuve'ga ndehe gworygworyvamo ga ndehe! Ga pyri ga i'ui no, ei ga.

³ Nurã Jesus'ga imombe'ui fariseus'ga pe ojo'java'ea. Ga mbo'eavo ga ei:

⁴—Po pe pereko penhenymbava cem ovelhas. Po ojipeji oka'nhy pe hugwi, ndapehoi re po pe heka naerū? Peheja po pe naerū he'yiva'ea noventa e nove ovelhas ongae'yi me pejigwovo hekapige'yma ojipeji ika'nhympyra'ea repiaga.

⁵ Hepiagame po pe imondoi peahavi pejoryjoryvamo herua.

⁶ Pevahemame penhonga pe po pe ġa mbuhurukari pejiipyri pejikoty'ave'ġa pejiko-tyve'ġa ndeheve. Pe'e po pe ġa pe: “Pejoryjory ti ore pavēi. A'ereki ore orohepia orerenymbava ovelha ika'nhympyra.” Nahã po pe ei, ei Jesus'ga.

⁷—Na jitehe yvagipeve'ġa ndoryndoryhetero yvagi pe okote'varuhuve'ga pohirame okote'varuhua hugwi. Tupana'ga ga rerura'ja ojipyri. Noka'nhyama'javi ga Tupana'ga hugwi. Oka'nhyve'ġa ja rūi noventa e nove pyryve'ġa ndekoi, ei Jesus'ga. A'e ji pe me: Koji'i yvagipeve'ġa ndoryndoryvamo ojipeji'ga rehe oka'nhympyra'ga rehe ga pohirame okote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga ġa pe.

Itambere'ia ika'nhympyra

⁸ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojipea. Ga mbo'eavo ga ei:

—Po kunhangwerahēa gwereko itambere'ia dez moedas de prata, ei Jesus'ga. Po hēa omoka'nhy ojipeji ġwonga pype, a'ero po hēa imondygi lamparina tahepia ti itambere'ia javo. Opehiphi katu po hēa ġwonga pype ytya mbojatyka itambere'ia rekapige'yma hepiaga, ei Jesus'ga.

⁹ Itambere'ia repiagame po hēa ġa mbuhurukari ojipyri ojikoty'ave'ġa okotyve'ġa no. A'ero po hēa ei ġa pe: “Pejoryjory ti ji pavēi. A'ereki ji ahepia itambere'ia nhiremimoka'nhympyra,” e po hēa, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

¹⁰—Na jitehe Tupana'gapyrive'ġa yvagipeve'ġa ndoryndoryvamo okote'varuhuve'ga pohirame okote'varuhua hugwi ojipejive'ga. Noka'nhyama'javi ga Tupana'ga hugwi. A'ereki Tupana'ga ga rerura'ja ojipyri, ei Jesus'ga imombe'gwovo fariseus'ġa pe.

Gara'yra'ga oka'nhympyra'ga

¹¹ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojipea. Ga mbo'eavo ga ei:

—Mokōi akwaimbae'ga ra'yra'ġa.

¹² Uva'ga pe ipyahuve'ga ei: “Apī,” ei ga. “Aheruva'ga ti tomo'ē ombatera gwa'yra'ġa pe ġa yvuakaramē. Emo'ē ti kiro a'ero. Embuhu ji ve kiro jiapoa,” ei ga. A'ero garuva'ga imo'embavi ombatera he'yiva'ea gwa'yra'ġa pe imondovo, ei Jesus'ga.

¹³—Aere'ī ipyahuve'ga imono'ombavi ombatera. Kiro ga herohoi. Paivo ga hoi upa. Pevo gwe ga hogahoi hepia'ngia rehe. Nharuiveuhū ga okovo.

¹⁴—Oitambere'ia ga imondopavi a'ero hehe. A'ea rupi tiruahū ġagwyri pe. A'ereki itympyra nahenhui. Ahã tuhē mbatera pevo a'ero. Kiro ġa jukapahetei ty'ara. Ga ndogwerekoa'javi ojive no. A'ero ty'ara ga jukai.

¹⁵ Nurã ga hoi oporavykyavo pevove'ga pe tapyhy mbatera jijive javo. Pevove'ga omboporavyky ga a'ero ga mondovo nhuhū me. “Ehepia katu ti porcos tohoyme ti a'ea hugwi i'urame,” ei ga ga pe.

¹⁶—A'ero ga hepiakatui porcos ga pe okovo. Ougwei ga ipoitava reki tanhimoytaromouka javo novīa. A'ereki ġa nomondoi ga pe, ei Jesus'ga.

¹⁷—Aerē ga japyakwapupugamo. “Garamo ji pytauhui avo naerū?” ei ga oyvyteri pe. “O'u katu ġa mbatera – kiroki ġa oporavyky jiruva'ga pe. Ga ndohygi reki hehe. He'yiva'ea hembyruera ġa gwereko a'ero. Emo jihi kiro po ti amano avo jitekovo. A'ereki ji juka hete ty'ara,” ei ga oyvyteri pe.

¹⁸—“Aho aha po ti ji nhivahema apina'ga pyri nehē. A'e po ti ji ga pe nehē: Apī, ji rekote'varuhui Tupana'ga pe yvagipeve'ga pe. Nde ve ji rekote'varuhui no.

¹⁹ Ere'e po nde ji ve hamo: ‘Jira'yra'ga rūi kiro ga rekoi ji ve.’ A'ea po nde ei ji ve hamo. Na ji poravykyi nde ve nehē oporavykyve'ġa ja a'ero nehē. A'ea po ti ji ei jiruva'ga pe nehē.” A'ea ga ei oyvyteri pe ojapyakavo oina, ei Jesus'ga.

²⁰ Ovy ga a'ero opohia oporavykya hugwi porcos reja ua pea hugwi.

—Ovahē ġwerī ga uva'ga ronga pe ua. Irupe garuva'ga gwa'yra'ga repiagi. “Kiroġwe jira'yra'ga jivyra'javi ji pyri. Aporogwety ji ga,” ei ga. A'ero ga nhani ga repenhana. Obeiya ga ga gworygworyvamo ga rehe ga anhuvana.

²¹ —Kiro ipyahuve'ga ei uva'ga pe: “Apī,” ei ga. “Ji rekote'varuhui Tupana'ga pe yvagipeve'ga pe oji'i. Nde ve ji rekote'varuhui no. Ere'e po nde ji ve hamo: ‘Jira'yra'ga rūi kiro ga rekoi ji ve.’ A'ea po nde ei ji ve hamo,” ei ga.

²² —Emo garuva'ga e'i ojipyrive'ga pe: “Haite! Peru ti tapy'ynhapikatua – kiroki a'ea koji'i ikatu. Pemongiuka ti ga pe. Pemondo ti gapoakaġareheve'ea gapoakaġa rehe. Pemondo ti ga pe sandálias no,” ei ga ġa pe.

²³ “Peho ti herua imboky'rauhu'iva'ea bezerro yuranuhūa ra'yra. A'ea nhande iporakahetei. A'ea pejuka ti,” ei ga. “Ti'u ti. Tiapo ti toryva.

²⁴ A'ereki jira'yra'ga horame ji hugwi ji ei: Omano ga. A'ereki ji a'e ikwehe'i: Ji ndahepiaga'javi po ti ga nehē. Kiro ga jivyra'javame ji pyri ji ei: Okwerava'ja ga. Oka'nhympy ko ga ji hugwi ohorame ji hugwi. Kiro ji ga repiaga'javi,” ei ga ojipyrive'ga pe.

—“Kwa,” ei ġa ogwovo. Kiro ġa japo toryva.

²⁵ —Ojihuvypyve'ga rekoi ko pe. Kiro ga ruri ojivya onga pe. Ovahemame ga henduvi. A'ero ga ei oyvyteri pe: “Opy po ġa imonhi'ġa,” ei ga.

²⁶ —Ojipyri ga ojipyrive'ga mbuhurukari javo ga pe: “Maraname ġa japo toryva?” ei ga.

²⁷ —“Neirū'ga uhu,” ei gapyrive'ga ga pe. “Nderuva'ga ga rerekokatua'ja. ‘Nitetirūi ga,’ ei nderuva'ga. ‘Okoji jira'yra'ga,’ ei ga. Nurā nderuva'ga ojuka'ka imboky'rauhu'iva'ea bezerro,” ei ga.

²⁸ —Ojihuvypyve'ga onhimonha'nga henduvame. Ndokipotari tuhē ga onga pype toryva repiaga. A'ero garuva'ga hemi ua ga pyri. “Herejo tuhē,” ei ga gwa'yra'ga pe. A'ea ga ega'ei ga pe.

²⁹ —A'ero ojihuvypyve'ga ei uva'ga pe: “Ji rendu ti! Imbokwara'ara'arame jiji aporavyky hete nde ve ġitekovo. Nane'ymi nenhi'ġa rupi ji ako katu. Ji ve nde nerembuhuri'i'i xunhiva'ea cabrito. Poi nde nerembuhuri ji ve toapo ti ga toryva javo oġikoty'ave'ga pavēi.

³⁰ Gaha reki, ndera'yra'ga, ga ġigwaraipavi neitambere'ia rehe imondovo ahe'upahara'ga pe. Ga rura'javame nde ijuka'kari ga pe imboky'rauhu'iva'ea bezerro,” ei ojihuvypyve'ga uva'ga pe.

³¹ —“Pi'a,” ei garuva'ga ga pe. “Nane'ymi nde ruvi ji pyri. Nhimbatepava nembatera tuhē okovo.

³² Pyry nhande roryroryvamo. Nurā ti tiapo toryva. A'ereki neirū'ga horame nhande hugwi nhande ei: Omano ga. A'ereki nhande xa'e ikwehe'i: Ndihepiaga'javi po ti nhande ga nehē. Kiro ga jivyra'javame nhande pyri nhande ei: Okwerava'ja ga. Oka'nhympy ko ga nhande hugwi ohorame nhande hugwi. Kiro nhande ga repiaga'javi,” ei garuva'ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

16

Akwaimbae'ga omoandyandyi gwuvihava'ga

¹ Kiro Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe imombe'gwovo ojipea. Ga mbo'eavo ga ei:

—Imbateheteve'ga ei ojipyrive'ga pe: “Ehepia katu nhimbatera ji ve ima'eamo ipyhyga itambere'ia ji ve,” ei ga ga pe.

—“Kwa,” ei ga.

—Aerē imbateve'ga pyri ġa uhu javo ga pe: “Ndepyrive'ga oġigwarajuhu nembatera rehe,” ei ġa imbateve'ga pe.

²—Imbateve'ga ombuhuruka ojipyrive'ga a'ero. Ga pe ga ei: “Garamo nde rekouhui? Nde mombe'u ġa ji ve. Maraname nde jigwarai nhimbatera rehe? Ekwatija ti ji ve imombe'gwovo enhimima'ġa. Tahepia ji. Nde po ti ndereporavykya'javi ji ve hepiage'yma nhimbatera ji ve nehġ,” ei ga ga pe.

³—A'ero gapyrive'ga ei ovytyeri pe: “Marġ po ti ji rekoi a'ero nehġ? Kiro po ti jiruvi-hava'ga ji mondohetei ojihugwi ji mboporavykya'jave'yma ojive nehġ. Ndajipopoakari ji. Nurġ ndahyvykoi ko pe. Naporanduva'uvi ji mbatera ojipe'ġa hugwi. Marġ po ti ji rekoi ipyhyga mbatera jġjive nehġ?” ei ga.

⁴Ojapyaka ga. “Ah! Kiro ji akwaha!” ei ga. “Nahanahġ po ti ji rekoi ġa mbohoryoryva ji rehe nehġ. A'ero po ti ġa ji mboapygi ġwonga pype ji rerekokatuavo nehġ ji poravykya'jave'ymame ga pe nehġ,” ei ga ovytyeri pe.

⁵—A'ero ġa mbojopy'rupy'ruavo ga ġa mbuhupavukari ojipyri – kiroki ġa ndokwepygi ve garuvihava'ga pe. Urypyve'ga rurame ga ei ga pe: “Maramomi nde nderekwepygi ve jiruvihava'ga pe?” ei ga.

⁶—A'ero ga ei gapyrive'ga pe: “He'yiva'ea ikava cem tambores de azeite,” ei ga.

—A'ero gapyrive'ga ei ga pe: “Koro neconta ikwatijara. Haite! Eapy ti ikwatijara'java he'yiva'ea rerojijyita. Ndahe'yiva'ea cinquenta tambores jate ti ekwatija. A'ea po ti nde ikwepygi ga pe nehġ,” ei ga. A'ero a'ea ga ikwatijari.

⁷—Ojipe'ga pe ga ei ga rurame: “Maramomi nderekwepygi ve jiruvihava'ga pe?”

—A'ero ga ei ga pe: “He'yiva'ea ha'ynha cem alqueires de trigo.”

—A'ero gapyrive'ga ei ga pe: “Koro neconta ikwatijara. Haite! Eapy ti ikwatijara'java he'yiva'ea rerojijyita. Ndahe'yiva'ea oitenta alqueires jate ti ekwatija. A'ea po ti nde ikwepygi ga pe nehġ,” ei ga. A'ero a'ea ga ikwatijari.

⁸—Aerġ ikwahavame garuvihava'ga ei: “Heaporoġita jipyrive'ga ojapyakaheteavo ji moandyita ikwahava.” A'ea ga ei ojipyrive'ga omoandyirame, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

—A'ereki okote'varuhuve'ġa okwaha ojogwerekovo gweaporoġitaro. A'ea ġa ikwahavi pyryve'ġa hohe jireheve'ġa hohe kojahuarupive'ġa hohe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

⁹—Jihi a'e pe me, ei Jesus'ga ġa pe. Pemondo ti iporia'ive'ġa pe penhiitambere'ia tohoryory ti ġa pejihe. A'ero aerġ pe manorame ipyhyga'jave'yma itambere'ia, po ti ġa ndoryndoryvamo jitehe pe ndehe nehġ pe mboapyga ojipyri pevo yvagi pe nehġ – kiroki a'ea ndopavi nehġ. Pevo nane'ymi po ti nde ruvi ġa pyri nehġ, ei Jesus'ga.

¹⁰—Kiroki ga ndahe'yiva'ea repia katu – gaha he'yjuhuva'ea repia katu no ahe mbojikoga ojihe. Kiroki ga ndahe'yiva'ea rehe omotetirġa – gaha he'yjuhuva'ea rehe omotetirġa no ahe mbojikoge'yma ojihe, ei Jesus'ga.

¹¹Po pe ndapepo'rukatui yvyakotyva'ea penhiitambere'ia, a'ero po ti Tupana'ga nomondo oapoa pyryheteva'ea yvagipeva'ea pe me nehġ topo'ruyme ti ġa javo.

¹²Po pe ndapehepiakatui aheapoa ahe ve ahe mbojikoge'yma ojihe, a'ero po ti Tupana'ga nomondo peapoa pe me nehġ, ei Jesus'ga.

¹³—Kiro po ti ji ġa mombe'ui mokonha'ġa ahepojykahara'ġa pe me pe mbo'eavo, ei Jesus'ga. Tiruahġ ahe poravykyrame mokonha'ġa pe opojykahara'ġa pe. Po ahe oporavyky mokonha'ġa pe, a'ero po ahe ojipe'ga arġhetei ojipe'ga arġe'yma. Ovy'a hete po ahe onhimiarġve'ga rehe ojipe'ga koty ojirovage'yma.

—Na jitehe ahe nonhi'ġpo'rukatui Tupana'ga ovy'aheterame itambere'ia rehe. Tupana'ga potaheterame ahe ndovy'ahetei itambere'ia rehe. Itambere'ia potaheterame ahe ndojirovagi Tupana'ga koty, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

*Tupana'ga okwaha aherekote'varuhua
(Mateus 11.12-13; 19.9; 5.31-32; Marcos 10.11-12)*

14 Jesus'ga imombe'urame ġwemimbo'ehara'ġa pe fariseus'ġa ga rendupavi. Fariseus'ġa opotaruhu itambere'ia. Nurā ġa ndopotari Jesus'ga remimombe'ua. A'ero ġa Jesus'ga jaihetei ga rerekomemuamo.

15 Kiro Jesus'ga ei fariseus'ġa pe:

—Pehe peko katu ahe pejepiagame jate. A'ero ahe ei: “Tupana'ga roryroryvamo ġa ndehe ġandekokatua rehe.” Ikwahave'yma ahe ei nahā ombaragwahave'yma ġwaramo pendekote'varuhua rehe. Tupana'ga ki a'e te okwaha pendekote'varuhua. Aheremimboheteva'ea pe Tupana'ga ei: “Ite'varuhu hete!” ei ga.

16 —Ymyahū ymyahūva'ea ahe mbo'ei Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea nhi'ġagwera rehe no. A'ea rehe ymyahūve'ġa ġa mbo'ei ikwehe'i no nahanahā ti peko katu jawo. Kiro João Batista'ga aġwamove'ġa mbo'ei pyryva'ea rehe ji pavēi, ei Jesus'ga. Ga mbo'eavo ore ei ġa pe: Kiro Tupana'ga oko nhanderuvihavuhuhetero nhande repiakatuavo. Orerenduve'ġa heroviapotahetei orenhi'ġa. A'ero ġa ei: “Toko ti ga oreruvihavuhuhetero.” A'ea ġa ei ipotaheteavo ojikoga Tupana'ga rehe.

17 —Po yvaga opa. Po yvya opa. Moisésva'ea remimbo'eagwera ki a'e te ndopavi'i. Xunhi'i'iva'ea rūi po ti ipavi jugwi nehē, ei Jesus'ga.

18 —Kiroki ga opohi ġwembirekohēa hugwi hēa mondoheteavo – gaha ite'varuhu ojipehēa rerekorame. Tupana'ga ndopotari ga ojipehēa rerekorame. Hēa rerekorame ga ajuajuri. A'ereki ga hembireko jitehe jypyvehēa pavēi. Na jitehe – kiroki ga gwereko garembirekoypyvehēa ga pohirame hēa hugwi – gaha ite'varuhu hēa rerekorame. A'ereki ga gwereko garembirekohēa. Tupana'ga ndopotari nanongara, ei Jesus'ga ġa mbo'eavo.

Imbateheteva'ea Lázarova'ea pavēi

19 Kiro Jesus'ga imombe'ui ġa mbo'eavo. A'ero ga ei:

—Ahe gwereko pa imbateheteva'ea. Nane'ymi ahe omongi tapy'ynhapipyryva ikatuheteva'ea. He'yi hehe. Huvihava'ġa pira'java'ea ko ahepira hovy'iva'ea linho apopyra no pyryva'ea. Nane'ymi ahe hereko'i ikatukatuva'ea jate i'gwoi'gwovo gworyg-woryvamo.

20 —Aherongauhua apoa pyri porta pyri Lázarova'ea nhinoġi. Ono ġa ahe pevo jipi. Iporia'i Lázarova'ea ombatere'ymamo ojagwuhuro. He'yjuhu ahejagwa.

21 Ougwei ahe imbateva'ea rembi'uagwera. “Po ga imbuhurukari ji ve hamo – kiroki ohiohi gajurua hugwi yvyvo ga i'urame,” ei ahe ovytyeri pe. Nhaġwatiġa uhu ahejagwa rererereva okovo!

22 —Aerē iporia'iva'ea manoi Lázarova'ea. A'ero Tupana'gapyryve'ga ahera'uva rerohoi imondovo Abraãova'ea pyri yvagi pe.

—Imbateva'ea manoi no. A'ero ġa ahe tymi.

23 Omanove'ġa gwyri pe imbateva'ea ra'uva rekoi. Hahy hete imbateva'ea pe pevo. Kiro ahe jovavuri. Paivo ihoi ahema'ēa Abraãova'ea repiaga. Ahe gwepia Lázarova'ea rekorame Abraãova'ea pyri hete.

24 A'ero imbateva'ea onhi'ġa mondoi: “Amoi! Abraão!” ei ahe. “Ji porogwety po nde hamo! Embuhuruka ti Lázarova'ea ji pyri. Tomonde ti ahe opoakātiapy'ria yhya pype herua imbuhua nhikūa rehe imbohakuvia nhikūa. A'ereki hahyuhu ji ve tata pype.”

25 —A'ero Abraãova'ea ei: “Pi'a,” ei ahe. “Nahembuhurukari ji. Ekwahava'ja ti. Emanoe'ymame nde erereko embatera ikatuva'ea ejoryjoryvamo. Lázarova'ea pe ki a'e te ite'varuhu hete omanoe'ymame. Kiro Lázarova'ea py'a u katu avo ji pyri. Nde ve kiro hahy hete.

26 Nhanema'ō me oko yvya kwaruhua. Nurā ahe ndohahavi ore hugwi pe pyri. Na jitehe ahe ndohahavi pe hugwi ore pyri,” ei Abraãova'ea ahe ve.

²⁷⁻²⁸ —A'ero imbateva'ea ei: “Amoi!” ei ga. “Ji rendu! Emondouka ti Lázarova'ea jiruva'ga rongga pe a'ero nhiirũ'ğa pyri cincove'ğa pyri. Tomombe'u ti ahe ға pe jirekote'varuhua kwepykava topohi ti ға okote'varuhua hugwi. A'ero nduri po ti ға avo ji pyri hahyva'ea ruvihava pype nehẽ,” ei imbateva'ea Abraãova'ea pe.

²⁹ —A'ero Abraãova'ea ei: “Gwereco ға Moisésva'ea remimbo'eagwera aherembikwatijara. Gwereco ға Tupana'ga nhi'iğa mombe'uharava'ea nhi'iğagwera aherembikwatijara. Na ға aherembikwatijara rendukatui xako hehe javo,” ei Abraãova'ea ahe ve.

³⁰ —“Amoi,” ei ahe Abraãova'ea pe. “Nohenduvi po ti ға aherembikwatijara okoe'yma hehe. Po ti ahe vyri omanoa hugwi ogwovo ға pyri imombe'gwovo ға pe nehẽ, a'ero po ti ға pohiri okote'varuhua hugwi nehẽ,” ei imbateva'ea.

³¹ —A'ero Abraãova'ea ei ahe ve: “Po ға nohendukatui Moisésva'ea remimbo'eagwera Tupana'ga nhi'iğa mombe'uharava'ea nhi'iğagwera reheve, a'ero po ti ға ndogweroviari ahe vyrame omanoa hugwi ogwovo ға pyri imombe'gwovo ға pe nehẽ. Nurã po ti ji namondoukari ahe pevo nehẽ,” ei Abraãova'ea imbateva'ea pe.

A'ea Jesus'ga imombe'ui fariseus'ğa pe ға mbo'eavo.

17

Tiruahũ hete ға pe, ei Jesus'ga

(Mateus 18.6-7, 21-22; Marcos 9.42)

¹ Gwemimbo'ehara'ğa pe Jesus'ga ei:

—Jara'ğa ombote'varuhu jipi. Na tuhẽ po ti jipi nehẽ, ei Jesus'ga. Ga pe ti tiruahũ hete nehẽ - kiroki ға ombote'va ojipe'ğa mbopogweavo ite'varuhuva'ea rehe, ei Jesus'ga.

² Omano jipe po ға hamo tombote'varyme ti ға jireheve'ğa - kiroki jireheve'ğa ağwamo gwe ojiko Tupana'ga rehe ikwahapave'yma Tupana'ga nhi'iğa, ei Jesus'ga. Po ahe opytĩ ғажurimo itaruvihavuhua ipohyiva'ea yngu'a'javuhuva'ea ға momboa ypiahua ruvihava pype ға mbotypyvyga, a'ea ko tiruahũhetero ға pe. Koji'i tiruahũ hete ға pe ға jireheve'ğa mbote'varuhurame, ei Jesus'ga ғwemimbo'ehara'ğa pe.

³ —Eko katu ti! Po ndekotyve'ga ite'varuhu nde ve - kiroki ga ojiko ji rehe nde ja. Po ga ite'varuhu nde ve, a'ero ti ere ga pe: “Nahanahã nderekote'varuhua ji ve. Na rũi ahe japoi.” A'ea ti ere ga pe, ei Jesus'ga.

—Po ga ei nde ve: “Jite'varuhu ko ji ko. Ndajite'varuhua'javi po ti ji nde ve a'ero nehẽ,” e po ga nde ve. Po ga pohiri okote'varuhua hugwi, a'ero terehenonha'javi ti garekote'varuhua.

⁴ —Po he'yjuhurame po seterame ga te'varuhua'jaa'javamo nde ve ara rupi ve. Po he'yjuhurame po seterame ga ea'jaa'javi nde ve: “Jite'varuhu ko ji ko,” e po ga nde ve. “Ndajite'varuhua'javi po ti ji nde ve a'ero nehẽ. Apohi ji kiro jirekote'varuhua hugwi,” e po ga. A'ero he'yjuhurame seterame ti erea'jaa'ja ga pe: “Nahenonha'javi po ti ji nderekote'varuhua nehẽ.” Nahã ti ere ga pe, ei Jesus'ga ға pe.

Nahã oko ahe jikogame Tupana'ga rehe

⁵ A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ğa - kiroki gamoirũhara'ğa - ға ei Jesus'ga pe nhande-pojykaharete'ga pe:

—Orojiko ore Tupana'ga rehe gapopoakara rehe no. Ore poko ti. Koji'i ti embo-jikoguka ore ve.

⁶ A'ero Jesus'ga ei ға pe:

—Po pe jikogi gwere jitehe Tupana'ga rehe gapopoakara rehe no, a'ero po pe ei agwava'ea pe i'yva pe figueira brava pe: “Ipya rehe vehevi ti ejijyi enhityma'java typya pype ypiahua ruvihava pype.” Po pe ei a'ea, a'ero ijijyi onhityma'java typya pype, ei Jesus'ga ға pe.

Gapyriva'ero po ға oporavyky ға pe hamo

⁷ Kiro Jesus'ga ei:

—Po pepyrive'ga gwyvykoi ko pe oporavykyavo. Po ga penenymbava repia katu ovelhas repia katu oporavykyavo. Ga rurame onga pe oporavykyhava hugwi pe ndape'ei ga pe: “Haite! Herejo eapyga mesa pyri. E'u ti.” Pe ndape'ei na ga pe.

⁸ Pe pe'e ga pe: “Emboavujikwe pa ti mbatera ji ve ta'u. A'ero ti enhimboavujikwe herua mbatera imbuhua ji ve. Ji i'urẽ po ti nde i'ui ji py'rovo nehẽ,” pe'e pe pejipyrive'ga pe, ei Jesus'ga.

⁹ —Pe ndape'ei ga pe: “Ndepyry hete nde eporavykyavo ji ve ekoheteavo nhinhi'iga rupi.” A'ea rũi pe ei ga pe. Pepyri'ero ġwaramo oporavyky po ga pe me hamo.

¹⁰ —Na jitehe pejipyrive'ga ja pe tuhẽ ti peko. Pekopavame Tupana'ga nhi'iga rupi ti pe'ji Tupana'ga pe: “Ore rekopavame enhi'iga rupi, terei ti ore ve pepyry hete pe javo. Ndepyri'ero ġwaramo oroporavyky po ore nde ve hamo.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga omombi dezva'ea hugwi ahejagwa

¹¹ Aerẽ Jesus'ga hogahoi taho ji Jerusalém me javo. Ohorame ga okwa Galilíapeve'ġa gwyri pe Samariapeve'ġa gwyri pe no.

¹² Pevo ga vahemi cidade'i pe. Cidade'ia rembeyvyri pe ijaijauhuve'ġa ga rovatĩ dezve'ġa. Irupe ġa pytai ga hugwi.

¹³ Jesus'ga pe ġa onhi'iga mondoi javo:

—Jesus! ei ġa ga pe. Ore porogwety po nde hamo, ei ġa Jesus'ga pe ga renoina nde ko orembo'eharamo javo ga pe.

¹⁴ Ga ndepiagame Jesus'ga ei ġa pe:

—Peho ti pejipiuka ikwava'ẽhara'ġa pe pejiagwa repiuka ġa pe.

Ga horame ġajagwa pigi ġa hugwi.

¹⁵ Ojagwapihava repiagame ojipeji'ga jivyri Jesus'ga pyri. Hahyahi ganhi'iga ga erame Tupana'ga mboheteavo gworygworyvamo ga rehe.

¹⁶ —Ndepyry hete nde! ei ga Jesus'ga pe. Erephano kwaha hete nde.

A'ea ga ei onhinoġa upa ojovapyvo Jesus'ga pyri ndehe koji'i ji hohe javo. Ga ko Samariapeve'ga.

¹⁷⁻¹⁸ Nurã Jesus'ga ei:

—Nhandegwyripeve'ga rũi – gaha jate ga jivyri ji pyri gworygworyvamo Tupana'ga rehe ga mboheteavo. Amombi ji dezve'ġa jagwa ġa hugwi. Ma jara'ġa naerũ, noveve'ġa judeus'ġa? Po ġa jivyri Tupana'ga mboheteavo hamo!

¹⁹ Samariapeve'ga pe Jesus'ga ei:

—Epo'ã heregwovo enhonga pe. Erejiko nde ji rehe. Nurã ndejagwa pigi nde hugwi.

Maname po ti Tupana'ga oko aheruvihavuhuhetero nehẽ?

(Mateus 24.23-28, 37-41)

²⁰ Aerẽ fariseus'ġa ei Jesus'ga pe:

—Maname po ti Tupana'ga oko nhanderuvihavuhuhetero avo yvya koty nehẽ?

A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Ndiukwahavi Tupana'ga rekorame huvihavuhuhetero yvya koty nehẽ.

²¹ Nurã po ti ġa nde'i nehẽ: “Pehepia! Avo ko ga rekoi huvihavuhuhetero! Pehepia! Pevo ko ga rekoi huvihavuhuhetero!” A'ea rũi po ti ġa ei nehẽ. A'ereki Tupana'ga oko jipe huvihavuhuhetero ahevyteri pe ahe jikogame ga rehe, ei Jesus'ga fariseus'ġa pe.

²² Gwemimbo'ehara'ġa pe Jesus'ga ei:

—Aerẽ po ti pe ei nehẽ: “Po ti ga rura'javi opytaahi'viavo nhande pyri nehẽ hamo.” Nahã po ti pe ei ji repiaga'japotaheteavo nehẽ novĩa. Pe ndajirepiagi nehẽ, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

23 —O'mbero po ti ġa ei pe me nehē: “Pehepia! Pevo ko Cristo'ga! Pehepia! Avo ko Cristo'ga!” Nahā po ti ġa ei pe me o'mbero nehē. Tapehoi ti ġa ndupi hepiaga. Taperoviari ti ġa.

24 —Jijipiukarame ji rura'jahava rupi tupā verava ja po ti ji rekoi nehē. Tupā veraveravame kikoty yvaga rehe ombokojahu pa kokoty yvaga rehe no. A'ero ahe gwepia pa kojahua. Na jitehe po ti ġa nhaporemo ji repiagi ji rura'javame yvaga hugwi nehē, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

25 Kiro po ti ġa imbuhuna'ēi he'yiva'ea hahyva'ea ji ve avo nehē. Aġwamove'ġa po ti nanhiarōi ji reroviare'yma kiro nehē.

26 —Noéva'ea nhinhaġa renondegava yhara ruvihavuhua pype ojo'ja jirura'java renondegava pavēi, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

27 Ymyahū Noéva'ea nhinhaġa renonde yhara ruvihavuhua pype ahewyripeva'ea i'ui'ui jipi gworygworyvamo hako. Ahewyripeva'ea rembirekoro akwaimba'eva'ea jipi no. Ojipeva'ea kunhava'ea mohembirekoi no. Nahā ahewyripeva'ea rekoi okovo imboha'uve'yma Noéva'ea avame yhara ruvihavuhua pype yhya hehanhuhūa rurame ahewyripeva'ea mbotypyvypava nhatymbava hako – kiroki ahewyripeva'ea ndo'avi yhara ruvihavuhua pype.

28 —Na jitehe Lóva'ea hoa renondegava Sodoma hugwi. Sodomapeva'ea i'ui'ui jipi gworygworyvamo. Mbatara ahe ipyhygi itambere'ia pyvō aerē imondovo mbatara itambere'ia rehe. Ko pe ahe itymi. Onga ahe japoi. Nahā Sodomapeva'ea rekoi okovo ikwahave'yma ombokajaġwama.

29 Lóva'ea hemame cidade hugwi Sodoma hugwi ogwovo Tupana'ga imbohirukari yvaga hugwi tata enxofre reheve ojapy'uva'ea reheve Sodomapeva'ea rehe ahe jukapavuka.

30 —Na jitehe po ti yvyakotyve'ġa ndekoi okovo ikwahave'yma jirura'javaġwama nehē, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

31 —Ji jipiukarame ti ga tokiyme ġwonga pype ombatera renoheme'yma jugwi – kiroki ga oko ongapereuhua arimo. Na jitehe ti ga tohoa'javyme ġwonga pe nehē – kiroki ga oko ko pe ji jipiukarame nehē, ei Jesus'ga.

32 Tapemoka'nhyimi ti Lóva'ea rembirekova'ea! Ohoa'ja pota ahe ġwonga pe omanomo, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

33 Kiroki ġa e'i: “Ndakoi ti ji Jesus'ga remimbo'eharamo tajijukayme ti javo” – a'ero po ti ġa manoi ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga. Kiroki ġa ojipe'ġa ġa jukai ġa jikoga ġwaramo ji rehe – omanorē po ti ġa oho upa avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga.

34 —A'e ji pe me, ei Jesus'ga. Ji rura'javame po ti mokonha'ġa kiri onhinongava rehe ppytunimo. Ojipeji ġanhinongava. Kiro po ti ojipe'ga rerohohava nehē. Kiro po ti ojipe'ga rejahava nehē, ei Jesus'ga.

35 Kunhangwera'ġa mokonha'ġa po ti ombo'i ombo'ihava pyvō ojopyri. Kiro po ti ojipehēa rerohohava nehē. Kiro po ti ojipehēa rejahava nehē, ei Jesus'ga.

36 Mokonha'ġa po ti oko ko pe akwaimbae'ġa nehē. Kiro po ti ojipe'ga rerohohava nehē. Kiro po ti ojipe'ga rejahava nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

37 A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ei ga pe:

—Nhandepojykaharetero emombe'u ti ore ve. Mome po ti nanongara nehē?

A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Jukwaha po ti nehē. Ahe manorame po ti huruvua onhimongy ahera'oa pyri nehē ti'u javo.

A'ea Jesus'ga ei na jitehe po ti jukwaha ji rura'javame nehē javo.

18

Aherembirekokwerava'ea juizva'ea pavēi

¹ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea ġa pe. A'ea pyvō ga ġa mbo'ei ġanhi'īga rehe Tupana'ga pe tapenhi'ī jipi pejikweraje'ymamo javo ġa pe.

² Ga mbo'eavo hehe ga ei:

—Juiz'ga oko cidade pype upa. Ndokoi ga Tupana'ga nhi'īga rupi okyhyjie'yma ga hugwi. Ndojirovagi ga akwaimbae'ġa koty no okyhyjie'yma ġa hugwi.

³ Aherembirekokwerahēa oko akoja pype cidade pype upa no. Uhuuhura'ja hēa juiz'ga pyri jipi ja'javo ga pe: “Ji repy ti ga rehe. A'ereki ga ite'varuhu ji ve,” ei hēa juiz'ga pe jipi.

⁴ —Ndohepypotari ga hēa. Ga ndopokona'ēi hēa. Aerē reki ga ei oyvyteri pe: “Ndakyhyji ji Tupana'ga hugwi akwaimbae'ġa hugwi no ġa mbopogwee'yma. Jikyhyjiavo ġwaramo rūi po ti ji aherembirekokwerahēa pokogi nehē.

⁵ Nhimbokweraja ġwaramo po ti ji hēa pokogi nehē. Po ti ji ndahepygi hēa nehē, a'ero po ti hēa ji mohe'ouhū u'ua ji pyri nehē. Kiro po ti ji hēa repygi a'ero,” ei ga oyvyteri pe, ei Jesus'ga.

⁶ —Pejapyaka ti juiz'ga nhi'īga rehe ndapyryvive'ga nhi'īga rehe, ei Jesus'ga nhandepojykaharete'ga.

⁷ Marā po ti Tupana'ga hekoi ġwemimo'ēhara'ġa nderekovo nehē? Gwepy po ti ga ġa naerū? —kiroki ġa onhi'ī hete ga pe arimo ypytunimo no ore poko ti javo. Marāi pe? Mbegwe po ti ga ġa pokoga nehē naerū? Marāi pe?

⁸ A'e ji pe me: Ga kaitu ġa pokogi kotihī nehē ji mbuhura'java avo yvya koty nehē. Ji rura'javame mara'ngu po ti vyvakotyve'ġa ojikoga ji rehe nehē? ei Jesus'ga vyvakotyva'ero yvagipeva'ero no.

Fariseu'ga itambere'ia mono'ōhara'ga pavēi

⁹ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojipea ojo'java'ea jara'ġa pe —kiroki ġa e'i oyvyteri pe: “Orepyry hete ore. Ojipe'ġa tiruahumba.” A'ea ġa ei ojirovage'yma ġa koty. Ga pe Jesus'ga ei pehe po ti ji pe mombe'ui kiro javo.

¹⁰ —Mokonha'ġa oho ojatykahavuhua pype templo pype xanhi'ī ti Tupana'ga pe javo. Ojipe'ga ko fariseu'ga. Ojipe'ga ko itambere'ia mono'ōhara'ga, ei Jesus'ga.

¹¹ —Fariseu'ga o'ā onhi'īga oyvyteri pe. “Tupana,” ei ga Tupana'ga pe. “Jiroryrory ji nde rehe. A'ereki nde ji mongo ojipe'ġahoheva'ero. Nurā ġa ja rūi ji reko. A'ereki ġahā ahe moandyandyi ipyhyga ġambatera. Ndapyryvi ġa. Gwereco ġa ojipe'ġa nembireko'ġa. Avove'ga ja rūi itambere'ia mono'ōhara'ga ja rūi ji reko nohō.

¹² A'u ji cinco jikira rupi. Dois jikira rupi ji nda'ui tanhi'ī Tupana'ga pe javo. Nahā ji reko jipi. Amondo ji nde ve nhimbatera jipi. Ji herekorame dez mbatera ji amondo nde ve ojipeji,” ei fariseu'ga, ei Jesus'ga ga mombe'gwovo ġa mbo'eavo.

¹³ —Itambere'ia mono'ōhara'ga ki a'e te irupe ga o'ā ojipe'ġa hugwi. Ndojovavuri ga hepiage'yma yvaga koty. Onupanupā ga opoti'a opoa pyvō ovy'are'yma ġwaramo. Tupana'ga pe ga ei: “Tupana, ako te'varuhu ji. Terenhimonha'ngai ji rehe. Ji porogwety kiro!” ei itambere'ia mono'ōhara'ga Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

¹⁴ —A'e katu ji pe me, ei Jesus'ga. Itambere'ia mono'ōhara'ga hugwi Tupana'ga imombori garekote'varuhua. A'ero ga jivyrage ġwonga pe Tupana'ga ei ga mombe'gwovo: “Pyry kiro itambere'ia mono'ōhara'ga.”

—Ojipe'ga pe fariseu'ga pe Tupana'ga nde'i: “Ndepyry nde.” A'ea rūi Tupana'ga ei. Kiroki ga e'i jihi ko huvihavamo ojipe'ġa hohe pa javo —po ga ei a'ea onhimboheteavo onhimongovo aha huvihavamo, a'ero po ti Tupana'ga ei ga pe nehē: “Nderekoi nde huvihavamo. Nerenhimbohetei po nde hamo a'ero.” A'ea po ti Tupana'ga ei ga pe nehē, ei Jesus'ga.

—Po ga nonhimbohetei ojipe'ga nderekokatuavo, a'ero po ti Tupana'ga ei ga pe nehë: “Eko ti huvihavamo.” A'ea po ti Tupana'ga ei ga pe nehë, ei Jesus'ga.

*Jesus'ga omomyry tay'riva'ea pe
(Mateus 19.13-15; Marcos 10.13-16)*

¹⁵ Aerë tayri'ga no, ojipe'ga ga nderuri Jesus'ga pyri topoko ti ga ga ndehe imomyryva ga pe javo. Tayri'ga nderura repiagame Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei ga pe:

—Taperuri tayri'ga Jesus'ga pyri, ei ga.

¹⁶ Jesus'ga ki a'e te e'i:

—Tuhu tuhë ti tayri'ga ji pyri, ei ga. Tapemombigi ti gandura. A'ereki Tupana'ga pyry hete nanongara'ga'jave'ga pe okovo ganduvihavuhetero ga jikogame ojihe, ei Jesus'ga.

¹⁷ Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Tayri'ga ojiko uva'ga ndehe okovo ganemimbotarimova'ea rehe. Kiroki ga oko tayri'ga ja rui – ga ndojikogi Tupana'ga rehe okoe'yma garemimbotarimova'ea rehe. Ga po ti nomongoi Tupana'ga gwuvihavuhetero a'ero nehë, ei Jesus'ga ga pe.

*Imbateheteva'ea nomondopapotari
(Mateus 19.16-30; Marcos 10.17-31)*

¹⁸ A'ero huvihava'ga ei Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe:

—Marāva'ea rupi pyryva'ea rupi po ti ji rekoi nehë jirekoagwamamo Tupana'ga pyri avuirama nehë? ei ga Jesus'ga pe.

¹⁹ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Maraname nde ei pyryva'ea rehe? Tupana'ga nhi'iga jate ko pyry, ei Jesus'ga.

²⁰ Erekwaha ko nde Tupana'ga remimbo'eukaragwera Moisésva'ea pe ymyahū. Ga e'i ahe ve:

“Tererekoi ti ojipe'ga nembireko'ga.

Terejukai ti ojipe'ga.

Teremimi ti ojipe'ga hugwi.

Tane'mbei ti ojipe'ga mombe'gwovo tehe.

Emondo ti ejeaporogita imohina ejuva'ga rehe eyhëa rehe no,” ei Tupana'ga, ei Jesus'ga.

²¹ A'ero ga ei Jesus'ga pe:

—Jivoja'irame ji hendukatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera. Kiro ji heronhimomboakari ahendu katu ve ji, ei ga.

²² Ga renduvame Jesus'ga ei ga pe:

—Ojipeji rehe nderehygi ve Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Emondo pa ti embatera itambere'ia pyhyga. Kirë ti ema'ë eitambere'ia imbatere'yve'ga pe, ei Jesus'ga. A'ero po ti Tupana'ga imomyryvi nde ve yvagi pe nehë, ei Jesus'ga. Nurā ji ei nde ve: Emondo pa ti eitambere'ia kiro. Imondopavirë ti ejo ji rupi ekovo nhiremimbo'eharamo ejikoga ji rehe jate, ei Jesus'ga ga pe.

²³ Jesus'ga renduvame ga ndovy'ahetei. A'ereki ga nomondopapotari ombatehetero gwaramo.

²⁴ Gavy'are'yma repiaga Jesus'ga ei:

—Hahy imbateve'ga pe ga erame Tupana'ga pe eko ti oreruvihavuhetero javo. Po ga nde'ipotari te a'ea. Ndokopotari ga garemimbo'ea rupi okoheteavo ombatera rehe, ei Jesus'ga.

²⁵ Tegwete yuranuhūa'javuhuva'ea hohava camelo hohava agulha kwa'ria rupi. Tegwete hete imbateheteve'ga hohava Tupana'ga nhi'iga rupi okoheterame ombatera rehe. Nurā po ti ga ndojikogi ga rehe, ei Jesus'ga.

²⁶ A'ero garenduve'ga ei:

—Ma'ga po ti oho Tupana'ga pyri yvagi pe nehë naerū?

²⁷ A'ero Jesus'ga ei:

—Na tuhẽ yvyakotyve'ga nonhimondoi yvagi pe. A'ereki tegwete ġa pe. Tupana'ga pe reki nonhimimi. A'ereki ga ġa mbojiko ojihe ġa mbuhuruka ojipyri, ei Jesus'ga.

²⁸ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Ji rendu ti, ei ga. Ore oropohi pa ore orombatera hugwi orojikovo neremimbo'eharamo.

²⁹ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei pe me pe'jave'ga pe no – kiroki ġa pe ja opohi ombatera hugwi gwe'yja'ga hugwi no xako ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi javo. A'e ji: Pyry hete po ti ga pe nehẽ – kiroki ga opohi ġwonga hugwi, gwuva'ga hugwi, oyhẽa hugwi, oirũ'ga hugwi, ġwembirekohẽa hugwi, gwa'yra'ga hugwi.

³⁰ Po ga opohi pa ġwonga hugwi ġa hugwi no taho ti Jesus'ga rupi javo, a'ero aġwamo koji'i Tupana'ga imombyryhetei ga pe nehẽ. Aerẽ po ti Tupana'ga ga mongoi ojipyri ga mombytavo avuirama nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga omombe'ua'ja omanoaġwama

(Mateus 20.17-19; Marcos 10.32-34)

³¹ Kiro Jesus'ga dozeve'ga nderohoi irupe'i jara'ga hugwi. Dozeve'ga pe ga ei a'ero:

—Ji rendu ti. Kiro nhande hoi cidade de Jerusalém me. A'ero ihoi Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea rembikwatijapava rupi – kiroki a'ea ji mombe'u, ei Jesus'ga.

³² Aerẽ Jerusalém me po ti nhimondoukahava judeus'ġarũive'ga pe nehẽ. A'ero po ti ġa ji rerekomemui okote'varuhuavo ji ve onyvuna ji rehe nehẽ.

³³ Ipira apopyra pyvõ po ti ġa ji nupanupãi ji mondohondohoga nehẽ. Kirẽ po ti ġa ji jukai nehẽ. Ko'emameva'ea py'rovo mokõi jikira py'rovo po ti ji kweravi nehẽ yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga dozeve'ga pe.

³⁴ Dozeve'ga nombaragwahavi ganhimombe'ua rehe reki. A'ereki onhimiva'ea ġa pe. Ovytyteri pe ġa ei:

—Marã ga'ea? Maraname ga ei na onhimombe'gwovo? ei ġa.

Jesus'ga omboheakwa katu heakwagweva'ea

(Mateus 20.29-34; Marcos 10.46-52)

³⁵ Aerẽ Jesus'ga hogahoi. Kiro ga vahemi ġwerĩ cidade de Jericó pe. Pevo heakwagweve'ga apygi pehea rembeyvyri pe oporanduva itambere'ia rehe.

³⁶ Gwendu ga he'yive'ga kwavame onhipyvõ onhimongyavo. A'ero ga ei:

—Maraname ġa kwaġakwavi?

³⁷ A'ero ġa ei ga pe:

—Jesus'ga kwavi kiro Nazarépeve'ga.

³⁸ A'ero ga onhi'iga mondoi tanhirendu ti Jesus'ga javo.

—Jesus! Nde ko Daviva'ea rymyminoru! ei ga.

Nahã ga ei Jesus'ga pe. A'ereki ga e'i ovytyteri pe: “Jesus'ga pe Tupana'ga e'i eko ti ġanduvihavuhetero javo.”

—Ji poko ti! ei ga Jesus'ga pe.

A'ea ga ei tanhimboheakwa katu ti ga opopoakara pyvõ javo.

³⁹ A'ero tenondeve'ga ei ga pe:

—Epi! ei ġa ga pe tonhi'imbi ga javo.

Koji'i ga onhi'iga mondoi reki.

—Daviva'ea rymyminoru ji poko ti! ei ga Jesus'ga pe.

⁴⁰ A'ero Jesus'ga pytai ga reruruka ojipyri. Ga rurame Jesus'ga ei ga pe:

⁴¹ —Marã po ti ji nde rerekoi nehẽ? Gara nde erepota?

A'ero ga ei:

—Ji mboheakwa katu jipojykaharetero, ei ga.

⁴² —Ehepia ti a'ero! ei Jesus'ga ga pe. Erejiko nde ji rehe. Nurã nde reakwakaturo kiro, ei Jesus'ga.

⁴³ Kotihĩ hete ga hepiagi a'ero. Ogwovo Jesus'ga rupi ga Tupana'ga mbohetei.
 –Ndepyry hete nde ji ve, ei ga Tupana'ga pe.
 Pevove'ga na jitehe ġa ei gareakwakatua repiagame:
 –Ndepyry hete nde ga mboheakwakuavo! ei ġa Tupana'ga pe onhimongyavo.

19

Jesus'ga Zaqueu'ea pavēi

¹ Kiro Jesus'ga hoi ovahema cidade de Jericó pype ogwovo mbytera rupi.
² Pevo Zaqueu'ga ruvi itambere'ia mono'õhara'ġa nduvihava'ga. Imbate hete ko ga.
³ Ga Jesus'ga repia pota. “Marã po ga rekoi?” ei ga ovyteri pe. Zaqueu'ga vyvive. Nurã ga ndohepiagi Jesus'ga he'yive'ġa ga mbotyvahivame.
⁴ Nurã ga nhani ġa pyvõ okwava ogwovo ġa nenonde ojiupia i'yva rehe amoreira rehe. “Avo hugwi po ti ji Jesus'ga repiagi nehē,” ei ga ovyteri pe. A'ereki Jesus'ga okwa ġwerĩ i'yva pyvõ.
⁵ Ovahemame Jesus'ga rovavuri Zaqueu'ga koty ga repiaga javo ga pe:
 –Zaqueu! Haite! Ejy! Aġwamo ji tapyta neronga pype, ei Jesus'ga.
⁶ Kotihĩ ga jyvi i'yva hugwi a'ero gworygworyvamo Jesus'ga rehe ga rerogwovo ġwonga pype.
⁷ A'ea ojipe'ġa ndopotaruhui onhimongyavo. A'ero ġa ei:
 –Maranameuhũ okote'varuhuve'ga ronga pype Jesus'ga oki opytapota pevo?
⁸ Aerē Zaqueu'ga ami onhi'ġa nhandepojykaharete'ga pe Jesus'ga pe.
 –Ji rendu jipojykaharetero, ei ga Jesus'ga pe. Ambohovaja ti nhimbatepava imondovo hovajara imbatere'ỹve'ġa pe nehē. Ji ojipe'ġa moandyandyi ipyhygahyavo ġa hugwi ikwehe. Kiro po ti ji imondoa'javi ġa pe a'ero nehē. Po ojipeji mbatera ji apyhygahy ġa hugwi, a'ero po ti ji imondoi quatro ġa pe nehē. Nahã po ti ji imondoa'javi koji'i hete ġa pe nehē, ei ga Jesus'ga pe.
⁹ –Zaqueu, ei Jesus'ga ga pe. Aġwamo pe pejiko ji rehe, ndehe nenongapypeve'ġa pavēi, imomboruka ji ve pejikote'varuhua pe hugwi. Orombojikoguka ji jijihe. A'ereki nde ko Abraãova'ea rakykwepohara no, ei Jesus'ga Zaqueu'ga pe.
¹⁰ A'ereki ji ajo yvya koty taheka ti ji vyvakotyve'ġa imombo ġandekote'varuhua ġa hugwi ġa mbojikoguka jijihe javo. Kiroki ġa ndogwerekoi gwepiakatuhara'ġa oka'nhyve'ġa ja – ġandekote'varuhua ti ji tamombo, a'e ji jioa vyvakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

Huvihava'ga omondo oitambere'ia dezve'ga pe

(Mateus 25.14-30)

¹¹ Ga ġwenduvame ga imombe'ui ojo'java'ea. A'ereki ga uhu ġwerĩ Jerusalém me. Omombe'u katu ga ġa pe. A'ereki ġa e'i ovyteri pe: “Nambegwei po ti Tupana'ga oko vyvakotyve'ġa nduvihavuhetero Jerusalém me ore pyri nehē,” ei ġa hepiapota.

¹² Nurã Jesus'ga ei ġa pe:

–Marã po ti hekoi vyvakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhanderuvihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga. Huvihava'ga hoi paivouhu ojipe'ġa gwyri pe. A'ereki ga e'i: “Pevove'ga huvihavuhu'ga ti te'i ji ve eko ti kiro ejigwyripeve'ġa nduvihavuhuro javo,” ei ga.

¹³ –Ohoa renonde ga ġa mbuhurukari ojipyri dezve'ġa ojipyrive'ġa. Ga pe ga imondomondo ojipeji itambere'ia ġa ndetakwera'ja tombohe'yjuhu ti ġa ji ve javo. A'ero ga ei ġa pe: “Pepyhyphy ti mbatera nhiitambere'ia pyvõ. Aerē ti pema'ema'ē mbatera itambere'ia pyhyga koji'iva'ea. Nahanahã ti peporavyky nhiitambere'ia pyvõ koji'iva'ea imono'ono'oġa aerē imbuhua ji ve,” ei ga ġa pe.

–Kiro ga hoi ġa hugwi a'ero ogwovo paivouhu ojipe'ġa gwyri pe, ei Jesus'ga.

14 –Gagwyriveve'ga noarõhetei ga. Nurã ga ei: “Tokoyme ti ga oreruvihavuhuro. Jararamo nhande xaho ga reviri javo a'ea huvihavuhu'ga pe,” ei ga. A'ero paivouhu ga hoi ovahema imombe'gwovo huvihavuhu'ga pe novãa.

15 A'ereki ga e'i jipe ga pe eko ti ganduviavuhuro javo.

–A'ero ganduviavuhuro ga jivyri paivouhua hugwi ua ogwyrive pe. Ovahemame kiro ga ojipyrive'ga mbuhurukari ojipyri – kiroki ga pe ga omondo ojipeji oitambere'ia. A'ereki ga e'i ovyteri pe: “Maramomi kiro nhiitambere'ia ga imbohe'yjuhrame? Koji'iva'ea po ga ipyhygi ji ve jirakykweri,” ei ga ovyteri pe, ei Jesus'ga.

16 –Kiro gapyrive'ga ruri ga pyri javo ga pe: “Jipojykaharetero nde erembuhu ji ve ojipeji itambere'ia ikwehe'i. Ikwepygama ji ipyhygi dez,” ei ga.

17 –A'ero ga ei ojipyrive'ga pe: “Ereporavyky katu nde! Ndepyry nde eporavykykatuavo ji ve. Ojipeji te nde erembohe'yjuhu ji ve. Pevo ko dez cidades teni. Akojapeve'ga nduvihavamo ti eko kiro,” ei ga ojipyrive'ga pe.

18 –Kiro ojipe'ga gapyrive'ga ruri ga pyri javo ga pe: “Jipojykaharetero nde erembuhu ji ve ojipeji itambere'ia ikwehe'i. Ikwepygama ji ipyhygi cinco,” ei ga.

19 –A'ero ga ei ojipyrive'ga pe:

–“Kwa. Pevo ko cinco cidades teni. Akojapeve'ga nduvihavamo ti eko kiro,” ei ga ojipyrive'ga pe.

20 –Kiro ojipe'ga gapyrive'ga ruri ga pyri javo ga pe: “Jipojykaharetero nde erembuhu ji ve ojipeji itambere'ia ikwehe'i. Ehepia neitambere'ia – akoja jitehe!” ei ga opojykahara'ga pe. “Auvã ji neitambere'ia tapy'ynhapira pyvõ hepiakatuavo.

21 A'ereki ji akyhyji nde hugwi. A'ereki nde netiruahũ. Nde ndereporavykyi. Emo nde erepyhy ojipe'ga hugwi ejive. Nde neretymi. Emo nde eremondoro ojipe'ga nemitymipyra ejive,” ei ga opojykahara'ga pe.

22 –A'ero ga ei ojipyrive'ga pe: “Ereko te'varuhu nde! Oja nde rehe nde ero gwaramo ji ve. Nde tuhẽ ere ji ve: ‘Netiruahũ nde ipyhyga ejive eporavykye'yma. Nde neretymi. Emo nde eremondoro ojipe'ga nemitymipyra ejive.’ Nahã nde ei ji ve. Nde ji kwahavipe ji imondorame nhiitambere'ia nde ve embohe'yi ti javo.

23 Maraname nde neremondoi nhiitambere'ia ikwepykara'ga pe banco pype? A'ero imbuhu'ragirẽ ojipe'ga pe po ga ombuhu koji'iva'ea nde ve ramo. Nahã po nde herekoi nhiitambere'ia jirakykweri ramo. A'ero jirura'javame po ji ipyhyga'javi nde hugwi nhiitambere'ia koji'iva'ea reheve ramo,” ei ga ojipyrive'ga pe, ei Jesus'ga.

24 –Ga pe – kiroki ga o'ã ga pyri – ga pe ga ei: “Pepyhy nhiitambere'ia ga hugwi imondovo akoja'ga pe – kiroki ga ombohe'yi nhiitambere'ia nahã herekovo dez itambere'ia,” ei gapyjykahara'ga, ei Jesus'ga.

Kiro Jesus'ga renduve'ga ei Jesus'ga pe:

25 –Tere'ei na orepojykaharetero. Gwereco jipe ga dez itambere'ia.

26 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–A'e ji pe me: Kiroki ga gwereco a'ea pyvõ oporavykypota ji ve – ga pe po ti ji koji'iva'ea imondoi toporavyky ti ga a'ea pyvõ javo, ei Jesus'ga. Kiroki ga ndogwerekoi gwerevi oporavykypotare'yma – aru po ti ji ga hugwi a'ero toporavykya'javyme ti ga ji ve javo, ei Jesus'ga.

27 –Nurã gapyjykahara'ga ei javo ojipyrive'ga pe, ei Jesus'ga. Koji'iva'ea ga ei javo: “Nhiarõe'yve'ga – kiroki ga ndopotari tokoyme ti ga nhanderuvihavuhuro javo ji ve – peho ti ga nderua avo ga jukavo jirovai pyteri pe,” ei ga, ei Jesus'ga.

A'ea Jesus'ga imombe'ui ga pe ojo'java'ea.

*Jesus'ga ovahẽ Jerusalém me Domingo dos ramos
(Mateus 21.1-11; Marcos 11.1-11; João 12.12-19)*

28 Imombe'urẽ ga hoi ga nenonde taho ji Jerusalém me javo.

²⁹ Ogwovo ga vahemi cidades'ia kotyi ve. Mokōi cidades'ia teni pevo. Ojipea ko Betfagé. Ojipea ko Betânia. Ohĩ cidades'ia vytyra rembeyvyri pe monte das Oliveiras rembeyvyri pe.

Kiro ga ei mokonha'ġa pe ġwemimbo'ehara'ġa pe ġa mondouka.

³⁰ –Peho ti cidade'i pe pendovai pyteripeva'e pe, ei Jesus'ga. Pevahemame po ti pe hepiagi yuhua'javuhuva'ea ra'yra jumentinho nehē. Ojugwa ġa imo'ama yva rehe pevo. Ahe ndohoi ve i'arimo. Pekwahara ti herua avo.

³¹ Po ti ġa ei pe me nehē: “Maraname pe ikwaharavi?” Po ġa ei na, a'ero ti pe'ji ġa pe: “Gaha – kiroki ga pe nhande ei nhandepojoykaharete'ga – gaha e'i: ‘Tareko'ã ti ji taho ti ji i'arimo javo.’” Nahã ti pe'ji ġa pe imbuhuruka, ei Jesus'ga ġa pe.

³² –Kwa, ei ġa. Ogwovo ġa vahemi hepiapava garemimombe'ua.

³³ Ga jumentinho kwaharavame ijara'ġa ġa ndepiagi. A'ero ijara'ġa ei:

–Maraname pe ikwaharavi ta'yra?

³⁴ A'ero ġa ei:

–Gaha – kiroki ga pe nhande ei nhandepojoykaharete'ga – gaha e'i: “Tareko'ã ti ji taho ti ji i'arimo javo.”

–Kwa, ei ġa.

³⁵ Jesus'ga pe ġa heruri a'ero herovahema. Oapoa tapy'ynhapira i'arimova'ea ġa heropori inoġa ikupepytera rehe eho i'arimo javo Jesus'ga pe. A'ero ga hoi i'arimo.

³⁶ Kiro ta'yra ga rerohoi pea rupi. Ga rerohorame ġa heroporopori opira i'arimova'ea pea rupi imbokatuavo pehea ga pe. Nahã ġa Jesus'ga mbojiroviari ga rerua nhanderu-vihavuhuhete'ga kiro u javo.

³⁷ Nahã Jesus'ga rerohoi pea rupi ga rerogwovo vytyra hugwi ga rerojyva ġwerĩ monte das Oliveiras hugwi. Nahã ga rerovahemi ġwerĩ Jerusalém me. A'ea rupi garemimbo'ehara'ġa ndoryndoryvamo Tupana'ga mboheteavo he'yjuhuve'ġa. Hahyahi hete ġanhi'iġa ġa erame ga mboheteavo garemimonhimomby'aheteva'ea rehe nhaporemo gapopoakara rehe ġwembiepiaga rehe nhaporemo.

³⁸ Ga e'i:

–“Ga pe ti nhandepojoykaharete'ga tomombyry!

A'ereki nhandepojoykaharete'ga ga mbuhuruka avo eko ti ġanduvihavuhuhetero javo ga pe,” ei ġa.

“U katu yvagipeve'ga py'a ga rehe.

Timbohete ti Tupana'ga yvagipeheteve'ga!” ei ġa.

³⁹ He'yive'ġa pyteri pe fariseus'ġa oko. Ndopotari jara'ġa Jesus'ga remimbo'ehara'ġa erame Jesus'ga mboheteavo. Nurã ġa ei Jesus'ga pe:

–Ahembo'eharamo emombi ti neremimbo'ehara'ġa, ei fariseus'ġa.

⁴⁰ A'ero Jesus'ga ei fariseus'ġa pe:

–A'e ji pe me: Po ġa ji mbohetepegi jave'yma, a'ero hahyahi po ti ita nhi'iġa a'ea tuhē i'erame ji mboheteavo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga ojehe'o Jerusalém rehe ipypeva'ea rehe

⁴¹ Kiro Jesus'ga vahēġwerĩ cidade de Jerusalém me. Hepiagame ga jehe'oi hehe ipypeve'ġa ndehe no.

⁴² Ojehe'gwovo ga ei:

–Jerusalémmeva'ero po aġwamo vehevi pe pemongiuka Tupana'ga nhi'iġa pejipype ramo nahã imbaragwahava pepy'a noġatua rehe ramo. A'ea ji apota novia. Emo pe napehendukatui. A'ero kiro pepy'a noġatua onhimiva'ea pe me, ei Jesus'ga.

⁴³ –Aerē po ti pearōe'ÿve'ġa picidade apēi yja japovo hovapiaramo picidade reki-hyma nehē. Nahã po ti ġa pe atimani pe mohemukare'yma jugwi otavuka pe me nehē, ei Jesus'ga.

⁴⁴ A'ero po ti ġa imondurupavi pecidade pe moka'nhyimbava ipype nehē. Ndojiko-
jikoga'javi ita ojogwehe penonga rehe ita apopyra rehe. Tupana'ga ji mbuhuruka pe
pyri emombo ti ġandekote'varuhua ġa hugwi javo. Emo pe napemomborukari ji ve
pejikote'varuhua pemongiukare'yma Tupana'ga nhi'iġa pejipype penhimombaragwa-
hapotare'yma pepy'a noġatupotara rehe. Nurã po ti ga pe moka'nhyimbavukari ġa pe
nehē, ei Jesus'ga.

*Jesus'ga omo'emba ahe ahejatykahavuhua hugwi
(Mateus 21.12-17; Marcos 11.15-19; João 2.13-22)*

⁴⁵ Kiro Jesus'ga hoi oje'yja'ġa jatykahavuhu pe Tupana'ga mbohetehei pe ovahema.
Pevo okara hugwi mytu'ēva'ea hugwi ga ġa mo'embavi ima'ēhara'ġa ipyhyhara'ġa nde-
heve – kiroki ġa oma'ē mbatera ipyhyga pevo ojatykahavuhua pyri.

⁴⁶ Ga pe ga ei:

–Ymyahū Tupana'ga ei ikwatijaruka hako:

“Tonhi'ī ti ġa ji ve nhironga pype yvya koty ji mboheteavo,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga
ġa pe.

–Pe ki a'e te pe'ji pejohupe: “Timoandyandyjuhu ti ġa ikwepykwepyga mbatera pyvō
Tupana'ga ronga pype,” pe'ji pe, ei Jesus'ga. Nahã pe Tupana'ga ronga mongoukari
iporomive'ġa nduhavamo, ei Jesus'ga ikwepykara'ġa pe.

⁴⁷ Nane'ymi Jesus'ga judeus'ġa mbo'embo'ei ġajatykahavuhua pype. Emo ik-
wava'ēhara'ġa nduvihava'ġa ojuka pota Jesus'ga judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi huvi-
hava'ġa pavēi no.

⁴⁸ –Maramarã po ti nhande ga jukai nehē? ei ġa ojohupe.

Ndohekatui ġa ġajukahava rehe. A'ereki pevove'ġa ġwendu pota hete Jesus'ga nhi'iġa
ovy'aheteavo ga rehe onhimongyavo.

20

*Ma'ga nde mbuhurukaruhu avo? ei ahe Jesus'ga pe
(Mateus 21.23-27; Marcos 11.27-33)*

¹ Aerē Jesus'ga ġa mbo'ei ġajatykahavuhua pype templo pype. Omombe'u katu ga ġa
pe pyryva'ea onhimombe'ua. Ga nhi'iġame uhu ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa judeus'ġa
mbo'ehara'ġa pavēi xava'eva'ġa pavēi no.

² Jesus'ga pe ġa ei:

–Emombe'u ti ore ve. Ma'ga nde mbuhurukaruhu avo nahanahã ti eko javo? Ma'ga
e'i a'ea nde ve? ei ġa Jesus'ga pe.

³ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–Ji nhi'īpondekwa ti imombe'gwovo ji ve.

⁴ Ma'ga ombuhuruka João Batistava'ea? A'ero ga ġa mobatiza okovo garemimbotari-
mova'ea rupi. “Tupana'ga yvagipeve'ga ombuhuruka ahe,” pe'ji po pe. “Yvyakotyve'ga
ombuhuruka ahe,” pe'ji po pe. Marã pendeaporoġita a'ero naerū? ei Jesus'ga ġa pe.

⁵ A'ero ġa eġa'ei ojohupe:

–Po ti nhande ei: Tupana'ga ombuhuruka ahe, a'ero po ti Jesus'ga ei nhande ve nehē:
“Maraname pe ndaperoviari João Batistava'ea nhi'iġagwera naerū?” Nahã po ti Jesus'ga
ei nhande ve nehē.

⁶ Po ti nhande ei: Yvyakotyve'ga ombuhuruka João Batistava'ea, a'ero po ti nhandeg-
wyripeve'ġa henduvi nhanenhi'iġa imombomomboa ita nhande rehe nhande jukavo
ipyvō nehē. A'ereki nhandegwyripeve'ġa e'i oyvyteri pe: “João Batistava'ea ko Tu-
pana'ga nhi'iġa mombe'uharamo. Tupana'ga ahe mbuhuruka nhande pyri. A'iti a.”
Nahã nhandegwyripeve'ġa heroviari javo ahe ve oyvyteri pe, ei ġa ojohupe.

⁷ Nurã ġa ei Jesus'ga pe:

—Ma'ga po ombuhuruka João Batistava'ea? Ma'ga e'i ga pe, a'ero ga omobatiza ga? Ndorokwahavi, ei ga javo tehe ga pe.

⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ji po ti na jitehe namombe'ui ga pe me a'ero nehē – kiroki ga ji mbuhu avo ji rerekovo – gaha po ti ji namombe'ui pe me nehē, ei Jesus'ga.

Garemitymipyra repiakatuhara'ga okote'varuhuve'ga
(Mateus 21.33-46; Marcos 12.1-12)

⁹ A'ero pevove'ga pe Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea. Ga mbo'eavo ga ei:

—Akwaimbae'ga itymi yhyppoa'javuhuva'ea uva'yva ko pe, ei Jesus'ga. Aerē ga ei ojipe'ga pe: “Pehepia katu ti nhiremitymipyra jikohoa. A'ero jykyhava rupi he'yjuhu po ti yva'ia peapoaramo ikwepykavamo a'ero nehē. He'yjuhu po ti yva'ia jiapoaramo a'ero nehē no,” ei kohoa jara'ga ga pe.

—“Pry,” ei ga. A'ero ga pytai ko pe hepiakatuavo ga pe, ei Jesus'ga.

—Paivohu kohoa jara'ga hoi a'ero mbaigwehu po ti jijivyra'java nehē javo, ei Jesus'ga.

¹⁰ —Aerē kiro jykyhava reki, ei Jesus'ga. A'ero kohoa jara'ga ei ojipyryve'ga pe: “Eho ti ga pyri nhiremitymipyra repiakatuhara'ga pyri. Toyky ti ga yva'ia imbuhuruka jiapoara ji ve,” ei ga.

—“Kwa,” ei ga. Ogwovo ga vahemi ga pyri imombe'gwovo ganhi'iga ga pe.

—Emo ga nomondopotari yva'ia ga pe ga nupanupamo ga mondovo ojihugwi. Gapojate oho ga hugwi a'ero.

¹¹ —Aerē kohoa jara'ga ojipe'ga mondoi ojipyryve'ga togweru ti ga yva'ia ga hugwi javo novia. A'ero gapyryve'ga hoi. Ga vahemame pevo garemitymipyra repiakatuhara'ga ga nupanupai ojigwaraita ga rehe ga mondovo ojihugwi. Gapojate oho ga hugwi a'ero.

¹² —Aerē kohoa jara'ga ojipe'ga mondoi ga pyri novia ojipyryve'ga. Gapyryve'ga vahemame ga pyri ga ga kyti ga mu'umu'uma ga momboa.

¹³ —A'ero kohoa jara'ga ei: “Marā po ti ji nhiremitymipyra repiakatuhara'ga nderekoi? Amondo po ti ji jira'yra'ga ga pyri nhiremia'nguhete'ga nehē. Po ti ga ga rerekokatui imondovo ga pe ga repiagame nehē,” ei ga gwa'yra'ga mondovo novia.

¹⁴ —Ogwovo gara'yra'ga vahemi uva'ga remitymipyra repiakatuhara'ga pyri. Gara'yra'ga repiagame ga ei ojohupe: “Avova'ea ko gayvya'gwama. Tijuka ti ga. A'ero po ti nhande tireko pa yvya nehē,” ei ga.

¹⁵ —A'ero ga gara'yra'ga mombori kohoa hugwi ga jukavo, ei Jesus'ga imombe'gwovo. Marā po ti kohoa jara'ga ga nderekoi a'ero nehē?

¹⁶ Ovahē po ti ga onhimitymipyra repiakatuhara'ga moka'nhymbava gwa'yra'ga repyga nehē. A'ero ga ojipe'ga mongoi gwemitymipyra repiakatuharamo, ei Jesus'ga.

Jesus'ga nhi'iga renduvame pevove'ga ei:

—Po ti na rūi nehē hamo!

¹⁷ Ga ndepiaheteavo Jesus'ga ei ga pe:

—Nahā tuhē po ti nehē. Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Onga apohara'ga japoramē onga ita apopyra hepiagi ojipeji ita.

A'ea ga imombori ipo'rue'yma tiruahū javo jupe.

Aerē akoja jitehe hekoi huvihavamo jara hohe

opyryhetero onga pyhykatuavo.”

A'ea ikwatijaripyra e'i, ei Jesus'ga oarōe'yma mombe'gwovo ga pe.

¹⁸ —Kiroki ga o'a akoja rehe ita rehe – gahā po ti onhika'mbika'mbi nehē, ei Jesus'ga. Po ti akoja ita ihiri ga ndehe nehē, a'ero po ti ita ga ka'mbika'mbigi ga mongu'iuhuavo nehē.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka oarōe'ŷve'ga mbote'vara.

Césarva'ea rembiapoa itambere'ia
(Mateus 22.15-22; Marcos 12.13-17)

¹⁹ A'ea rupi ġa ei ojohupe Jesus'ga mombe'gwovo judeus'ġa mbo'ehara'ġa ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pavēi. Ga arōe'yma ġa ei:

—Jesus'ga nhande mombe'u o'ete'varuhuavo nhande ve imombe'urame ojo'java'ea peko akoja'ġa ja javo nhande ve, ei ġa.

Nurā ġa Jesus'ga pyhypotarahivi kiro. Emo ġa okyhyji pevove'ġa hugwi. A'ereki pevove'ġa oarō hete Jesus'ga onhimongyavo ga ko Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ga javo.

²⁰ Nurā ġambo'ehara'ġa ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pavēi Jesus'ga rapekouhui okovo ganhi'iġa rerojijyi pota. Ojipe'ġa pe ġa enhimimi:

—Peho ti Jesus'ga pyri ga renduva. Pekokatu'ā ti ga pyri tokwahavyme ti ga omoandyandyja. Po ti ga nomombe'ukatui a'itiheteva'ea, a'ero po ti ore ga mbotegwetei ga mondovo governador'ga pyri nehē. A'ero po ti ga ga pyhygukari ga rerekovo nehē, ei ġa ġa mondovouka Jesus'ga pyri.

—Kwa, ei ġa ogwovo.

Ovahē ġa Jesus'ga pyri.

²¹ Kiro ġa ei Jesus'ga pe:

—Hupi hete nde eremombe'u orembo'eharamo. A'itituhēva'ea rehe nde ore mbo'e. A'ea rehe jate nde rekoi ekyhyjie'yma ojipe'ġa hugwi ekoe'yma huvihava'ġa ndehe jate. Nderekoi nde embohetetehea rehe no. Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe nde ore mbo'e katu, ei ġa Jesus'ga pe.

²² Marā ndereaporoġita? César'gareheve'ġa e'i: “Pemondomondo ti itambere'ia César'ga pe nhandervihavuhu'ga pe ga imono'oġukarame,” ei ġa. Mara'ngu po nde javo: “Timondo ti”? Mara'ngu po nde javo: “Timondoyme ti”? Marāi nde? ei ġa Jesus'ga pe.

²³ Ojohupe ġa ei:

—“Tapemondoi ti César'ga pe,” e po ti ga nhande ve nehē hamo, ei ġa ojohupe. A'ero po ti nhande ga'eagwera mombe'ui César'ga pe nehē. A'ero po ti César'ga onhimonha'nga ga rehe nehē, ei ġa ojohupe.

Jesus'ga ombaragwaha omoandyandyipotara rehe. Nurā ga ei ġa pe:

²⁴ —Pehepiuka ti ji ve itambere'ia moeda.

A'ero ġa hepiukari ga pe. A'ero ga ei:

—Ma'ġa ra'angava hehe? Ma'ġa ndera ġa okwatija inoġa hehe? ei Jesus'ga.

A'ero ġa ei:

—César'ga ra'angava. Garera tuhē ġa okwatija inoġa hehe.

²⁵ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Pemondoa'ja ti César'ga rembiapoa ga pe a'ero. Tupana'ga rembiapoa ki a'e te pemondoa'ja Tupana'ga pe, ei Jesus'ga ġa pe.

Yvyakotyve'ġa pe Jesus'ga ei Tupana'ga rembiapoa tonhimondo ti ġa onhikwava'eġa ga pe javo.

²⁶ Hupi hete Jesus'ga imombe'ui tomondo ti ġa César'ga pe javo. A'ero tegwete ġa pe Jesus'ga moandyandyihava pevove'ġa ga renduvame a'ero. Onhimomby'avo Jesus'ga nhi'iġa rehe ġa nonhi'iġa'javi.

Ombogwerahavirē omanove'ġa nahembirekoa'javi

(Mateus 22.23-33; Marcos 12.18-27)

²⁷ Kiro saduceus'ġa nduri Jesus'ga pyri. Saduceus'ġa ndogweroviari omanove'ġa mbogwerahava. Ua ġa ei ojohupe:

—Mara'ngu po ti Jesus'ga onhimbotegweteavouka nhande ve onhi'iġame nehē?

A'ea ġa ei ojohupe ua ovahema Jesus'ga pyri.

²⁸ Nde ko orembo'eharamo javo, ġa ei Jesus'ga pe:

—Ymyahū Moisésva'ea okwatija hako tokwaha ti ġa javo. Aherembikwatijara e'i: “Po akwaimbae'ga irū'ga manoi ta'yre'ymame ġwembirekohēa pe,

a'ero ti ga tahembireko hêa pavêi.

Ta'y ti ga hêa pe nhiirûva'ea togwereco gwakykwepohara'ğa javo.”
A'ea Moisésva'ea ikwatijari hako, ei ға Jesus'ga pe.

²⁹ Kiro ға imombe'ui omanove'ğa Jesus'ga pe. Ga e'i:

—Ymya seteva'ea onhoirûva'ea hako, ei ға Jesus'ga pe. Ojihuvypyva'ea rembirekoro kako. Ndata'yri ahe kunhangwerava'ea pe. Aerê akwaimba'eva'ea manoi.

³⁰ A'ero aheakoindava rembirekoro aherembirekokwerava'ea pavêi oirûva'ea py'rovo Moisésva'ea nhi'ïpo'ruavo. Ndata'yri ahe aherembirekokwerava'ea pe. Aerê ahe manoi no.

³¹ Na jitehe aheakoindava pe a'ero. Omano ahe ta'yre'yma aherembirekokwerava'ea pe, ei ға. Na jitehe jarava'ea onhoirûva'ea nhaporemō ahe rembirekoro aherembirekokwerava'ea pavêi. Ndata'ypavi reki seteva'ea aherembirekokwerava'ea pe. Omanomba ahe kako. Nahâ ahe rekoï ojopy'ropy'rovo.

³² Aerê mbapavamo aherembirekokwerava'ea manoi kunhangwerava'ea kako, ei ға Jesus'ga pe.

³³ —Marâ po ti a'ero nehê? ei ға Jesus'ga pe. Omanove'ğa mbogweravame po ti Tupana'ga seteva'ea mbogweravi kunhangwerava'ea reheve nehê. Ma'ğa nembirekoro po kunhangwerava'ea rekoï nehê ahe kwerava'javame nehê? A'ereki seteva'ea onhoirûva'ea hambireko kunhangwerava'ea pavêi, ei ға. Emombe'u ti ore ve. Marâ po ti a'ero nehê? ei ға Jesus'ga pe.

A'ea ға imombe'utehei heroviare'yma ғwaramo omanove'ğa mbogwerahava.

³⁴ Kiro Jesus'ga ei ға pe:

—Avo yvya koty akwaimbae'ğa nembirekoro. Ojipe'ğa kunhangwera'ğa mohembirekoï no.

³⁵ Jara'ğa pe po ti Tupana'ga ei nehê: “Jihi a'e pe me: Pepyry pe. A'ero po ti ji pe mbogweravi omanove'ğa mbogwerahava rupi pe mombytavo ji pyri nehê.” Nahâ po ti Tupana'ga ei ға pe nehê. Gahâ kirê nahembirekoa'javi nehê akwaimbae'ğa kunhangwera'ğa no.

³⁶ Tegwete ғamanoa'java no. A'ereki ға oko Tupana'gapyrive'ğa ja yvagipeve'ğa ja. Yvagi pe Tupana'gapyrive'ğa oko omanoe'yma. Na jitehe po ti Tupana'ga remimbogwerave'ğa nomanoa'javi nehê no. Tupana'ga ra'yramo ға ndekoï Tupana'ga remimbogwerava'ero ғwaramo, ei Jesus'ga.

³⁷ —Moisésva'ea vehevi imboukwahavi nhande ve ikwahavuka ahembogwerahava ikwatijarame i'yva mombe'ua ikaja pyteripeva'ea mombe'ua. A'ereki imombe'urame a'ea ahe okwatija javo:

“Tupana'ga ei: ‘Jihi ko Tupanamo.

Abraão'ga ji mbohete.

Isaque'ga ji mbohete.

Jacó'ga ji mbohete’.”

A'ea Moisésva'ea okwatija Abraão'va'ea manorê Isaqueva'ea manorê Jacó'va'ea manorê. Ikwatijarame nahâ Moisésva'ea ikwahavukari nhande ve ға okoji javo.

³⁸ A'ereki Moisésva'ea nde'i: “Tupana'ga ei: ‘Abraão'va'ea ji mbohete’.” A'ea rûi ahe e'i ikwatija. A'ereki Tupana'ga pe ға okoji. “Okō pa ға avuirama,” ei Tupana'ga ikwahava, ei Jesus'ga saduceus'ğa pe.

³⁹ Kiro judeus'ğa mbo'ehara'ğa ei Jesus'ga pe:

—Ahembo'eharamo hupi hete nde nhi'igi ahembogwerahava mombe'gwovo, ei ға Jesus'ga pe.

⁴⁰ A'ero ға nhaporemō nde'ia'javağwami tuhê Jesus'ga pe maramarâ jave'yma. A'ereki ға okyhyji ga hugwi ga okwaha pa javo.

*Cristo'ga ko Daviva'ea rymyminoa ahepojykaharetea no
(Mateus 22.41-46; Marcos 12.35-37)*

⁴¹ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—He'yive'ġa ei: “Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga ko Daviva'ea rymyminoa.” A'ea ġa ei, ei Jesus'ga. Maraname ġa ei a'ea ga pe?

⁴² A'ereki ymyahũ Daviva'ea tuhẽ okwatija inoġa livro de Salmos rehe. Ikwatijarame ahe ei hako:

“Tupana'ga e'i jipojykaharete'ga pe:

‘Eapy na'ẽ ji pyri jijohukoty rũi ekovo huvihavamo epytavo.

⁴³ Tamongo ti ji nearõe'ỹve'ġa neremimbotarimova'ea rehe nehẽ,' ei Tupana'ga,” ei Daviva'ea ikwatija hako, ei Jesus'ga.

⁴⁴ A'ea Daviva'ea ei imombe'gwovo Cristo'ga ko jipojykaharetero oko javo. Ga ko Daviva'ea rymymino'ga jate rũi naerũ, ei Jesus'ga onhimombe'gwovo ġa pe ġa mbojapyakavo.

*Judeusva'ea mbo'eharava'ea onhimbohete tehe
(Mateus 23.1-36; Marcos 12.38-40)*

⁴⁵ Pevove'ġa nhaporemõ gwenduvame Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

⁴⁶ —Penhimboko'i ti. Tapekoi ti judeus'ġa mbo'ehara'ġa ja. A'ereki ġa onhimboheteuhu. Omongi pota ġa opipukuhua tianderepia ti ġa nhande mboheteavo javo. Ikatuuhu ġa pe ojipe'ġa mbaragwahavame ġa ndehe ima'ẽhai pe feira pe onhi'igatuavo ġa pe orembo'ehara javo ġa pe.

—Nhandejatykahava pype ġa oapy nhanderuvihava'ġa apykava rehe. A'ereki ġa e'i ovyteri pe: “Tianderepia pa ti ġa nhande mboheteavo,” ei ġa. “A'ereki nhande ġanduvihavuhetero xako.” Na jitehe ġa ei ovyteri pe i'upota toryva jara'ġa pyri toryva repiagame.

⁴⁷ —Opojykaahy ġa mbatera aherembirekokwera'ġa hugwi, ei Jesus'ga. Onhi'imbukuhu tehe ġa Tupana'ga pe. Ovyteri pe ġa ei: “Nhande renduvame po ti ojipe'ġa ei nhande ve oarõ hete ġa Tupana'ga javo,” ei ġa ovyteri pe. Nurã jate ġa nhi'inh'i'igi Tupana'ga pe ahe moandyandyita, ei Jesus'ga. A'ero kaitu po ti hahy hete ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

21

*Aherembirekokwerava'ea remimondoa
(Marcos 12.41-44)*

¹ Kiro judeus'ġa jatykahavuhu pe Jesus'ga imbateve'ġa ndepiagi ġa imondorame itambere'ia hyrua pype.

² Ga aherembirekokwerahẽa repiagi hẽa imondorame oitambere'ia ipype imbatere'ỹvehẽa. Mokõi itambere'ia hẽa imondoi ipype duas moedas.

³ A'ero Jesus'ga ei:

—A'e katu ji nde ve: Kia aherembirekokwerahẽa remimondoa imbatere'ỹvehẽa remimondoa koji'i pyry Tupana'ga pe ġanemimondoa hohe pa.

⁴ A'ereki he'yiva'ea ġa omombyta itambere'ia ojive imondorame Tupana'ga pe hyrua pype. Hẽa ki a'e te mokoi'ĩ te hẽa herekoi itambere'ia. Hẽa imondopavi reki oapoa ipype, ei Jesus'ga.

*Judeusva'ea jatykahavuhua mondurupavaġwama
(Mateus 24.1-2; Marcos 13.1-2)*

⁵ Aerẽ ojipe'ġa ei:

—Ikatu hete nhandejatykahavuhua ita apopyra. Omondo ġa itauhua pyryva'ea japokaturame ymyahũ. Ombojigwa ġa ojatykahavuhua a'ea pyvõ ojipea pyvõ no timbohete Tupana'ga javo.

A'ero Jesus'ga ei:

⁶ –Pehepia pe nhandejatykahavuhua avo. Aerē po ti ndojikojikoga'javi ojogwehe itauhua nehē. Omonduru pa po ti ġa inoġa nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

Hahyheteaġwama Jesus'gareheve'ġa pe
(Mateus 24.3-14; Marcos 13.3-13)

⁷ A'ero ġa ei ga pe:

–Orembo'eharamo emombe'u ore ve, ei ġa Jesus'ga pe. Maname po ti ġa imondurugi nhandejatykahavuhua nehē? Marāva'ea po ti Tupana'ga hepiukari na'ē ahemonhi-momby'ava'ea nehē ikwahavuka nhande ve nehē? A'ero po ti nhande ikwahavi imonduruġwerihava po ti kiro javo, ei ġa.

⁸ A'ero Jesus'ga ei:

–Penhimboko'i ti! Tapenhimoandyjukari ti ġa pe. Aerē po ti he'yjuhuve'ġa uhu ji ra'āra'āteheavo javo nehē: “Jihi ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo. Kiro mbapava uhu ahemoka'nhyambahava a'ero,” e'i po ti ġa o'mbero nehē, ei Jesus'ga. Tapehendukatui ti ġa a'ero.

⁹ –Aerē po ti ojipe'ġa tavukari ojipe'ġa pe nehē. Ojipe'ġa po ti ndokopotari gwuvihavuhu'ġa nhi'iġa rupi nehē. A'ero po ti ġa ndekoi ojogwehe nehē. Imombe'urame pe me ti tapenhimongyhyjiukari ġa pe. Otavuka tuhē po ti ġa nehē. A'ea rupi rūi po ti mbapavakotyva'ea nehē, ei Jesus'ga.

Ojipea Jesus'ga ei ġa pe:

¹⁰ –Gagwyriveve'ġa po ti oko na'ē ojipe'ġa gwyriveve'ġa ndehe otavuka ġa pe nehē. Ojipe'ġa nduvihavuhu'ġa po ti omondo ojigwyriveve'ġa otavuka ojipe'ġa nduvihavuhu'ġa gwyriveve'ġa pe nehē, ei Jesus'ga.

¹¹ Omyomyi po ti yvya avo nehē. Pevo po ti yvya imyimyehē no, ei Jesus'ga. Ahā po ti ġa pe mbatera avo nehē. Pevo po ti ty'ara ġa jukai nehē no, ei Jesus'ga. Itetiruamba po ti ġa nehē. Opihipihi po ti ġa karugwara ojohugwi nehē, ei Jesus'ga. Yvaga hugwi ahemongyhyjiva'ea jipiukari ikwahavukava'ea ahe mongyhyjiavo nehē, ei Jesus'ga.

¹² –A'ea renonde po ti ġa pe pyhygi okote'varuhuavo pe me nehē. Ga po ti pe nderohoahyi pende'yja'ġa jatykahai pe ipypeve'ġa nduvihava'ġa ndovai pyteri pe pe mondovouka cadeia pype nehē. Ga po ti pe nderohoukari huvihavuhu'ġa ndovai pyteri pe nehē governador'ġa ndovai pyteri pe no. Gandovai pyteri pe po ti ġa pe nderohoukari nehē timboja tehe ti ġa ndehe javo. Nahā po ti ġa ndekote'varuhui pe me pejikoga ġwaramo ji rehe nehē, ei Jesus'ga.

¹³ –A'ea rupi po ti pe ji mombe'ui ġa pe nehē tojiko ti ġa Jesus'ga rehe javo. Nahā po ti pe pyryva'ea mombe'ui ġa pe nehē.

¹⁴ Tape'ei na'ē ti pejiyvyteri pe: “Maramarā po ti nhande nhi'iġi ġa pe nehē?” A'ea ti tape'ei pevy'are'yma. Pe'ji ti kiro pejiyvyteri pe: “Ndiajapyakai nhande nhanenhi'iġa rehe.” A'ea ti pe'ji, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁵ Jihi po ti akwahaheteuka pe me pe mbo'eavo nehē. Nurā po ti pe ekatui penhiarōe'ŷve'ġa pe nehē. A'ero po ti ġa ndipopoakari pe me pe nhi'iġame nahā. Tegwete po ti ġa'ete'varuhua penhi'iġa pe nehē, ei Jesus'ga.

¹⁶ –Penduva'ġa vehevi po ti pe pyhygukari pey'ġa vehevi peirū'ġa vehevi pende'yja'ġa vehevi. Kiroki ġa ojikoty'a pe pavēi – ġahā pe pyhyguka no. Ga nhaporemō po ti pe pyhygukari pe mondouka gwuvihavuhu'ġa pe nehē. Jararamo pe ġa pe jukauka nehē.

¹⁷ Nahā po ti ġa ndekopavi pe ndehe pe arōhetee'yma nehē pendekoro ġwaramo jireheva'ero, ei Jesus'ga.

¹⁸ –A'ero po ti Tupana'ga pe pokogi pe moka'nhymbavukare'yma ġa pe nehē. Pe'ava vehevi po ti Tupana'ga hepiakatui nehē.

¹⁹ Penhimboitaro ġwaramo pejikoga ga rehe po ti pe ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga.

Jesus'ga omombe'u Jerusalém mondurugaŋwama
(Mateus 24.15-21; Marcos 13.14-19)

²⁰ —Aerē po ti pe hepiagi soldados'ga cidade de Jerusalém atimaname nehē. Nahā po ti he'yjuhuve'ga tavukari Jerusalémmeve'ga pe nehē. A'ea repiagame po ti pe ikwahavi Jerusalém mondurugaŋwerihava nehē, ei Jesus'ga.

²¹ A'ero Judéiapeve'ga ti toka'nhy onhana vytyruhu pe onhimima nehē xamanoye ti javo, ei Jesus'ga. Jerusalémmeve'ga ti toho Jerusalém hugwi nehē. Nhuhumeve'ga ti tokiyme Jerusalém me nehē xamanoye ti javo, ei Jesus'ga.

²² A'ereki Jerusalém monduruga rupi po ti Tupana'ga jipygi nehē. Nahā po ti hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo pa ymyahūva'ea po'ruavo pa. A'ereki ymyahū ga e'i ikwatijaruka nahanahā po ti ji jipygi nhiaŋōe'yve'ga ndehe nehē javo, ei Jesus'ga.

²³ —Iporia'i po ti ipuru'ave'ga a'ea rupi oka'nhypotarame nehē. Iporia'i po ti ga nehē no – kiroki ga omoka'mbuka'mbu gwa'yra'ga nenonhapotarame, ei Jesus'ga.

—Tiruahū hete po ti judeus'ga pe nehē. Ndukatui po ti gapy'a nehē. Onhimonha'nga hete po ti Tupana'ga okouvouka ga ndehe nehē.

²⁴ Judeus'garūive'ga pe ti Tupana'ga ga jukaukari nehē. Itakyhea'javuhuva'ea pyvō po ti judeus'garūive'ga jara'ga jukai nehē. Ga po ti opyhy jara'ga nderogwovo ogwyri pe nhaporemō nehē no. Nahanahā po ti ga ga mbokwaki'opavi Jerusalém hugwi nehē. A'ero Jerusalém ga imondurupavi nehē. Nahanahā po ti Tupana'ga Jerusalém rerekote'vate'varuhuukari judeus'garūive'ga pe nehē. Emo po ti aerē ga ndogwerekōa'javukari ga pe ga mombiguka nehē, ei Jesus'ga.

Jesus'ga rura'javaŋwama
(Mateus 24.29-31; Marcos 13.24-27)

²⁵ —Aerē po ti ahemongyhyjiva'ea jipiukari okovo kwara rehe jahya rehe jaytata'ia rehe ikwahavuka nehē. A'ero po ti vvyakotyve'ga gwyriveve'ga py'a ndukatui nehē. Ndovy'arihu po ti ga nehē.

—Ipyambu paranauhūa nehē. Moumbe hete po ti typepemuhūa nehē. A'ero po ti ga nhimomby'ai ikwahave'yma javo nehē: “Maraname po?” e po ti ga.

²⁶ —Ogwygwy po ti ipopoakava'ea yvagipeva'ea nehē, ei Jesus'ga. A'ero po ti vvyakotyve'ga mano'ātehei okyhyjiavo nehē. “Marā po ti nhande rekoi nehē?” e po ti ga onhimboko'iavo nehē.

²⁷ —A'ero po ti ga ji repiagi ji rura'javame yvaŋatiŋa pyteri pe nehē vvyakotyva'ero yvagipeva'ero. Jipopoakara po ti ga gwepia nehē no. Nhirendy'jandy'java po ti ga hepiagi nehē no jikatuhetea, ei Jesus'ga.

²⁸ Ahemongyhyjihava ugwerīrame Tupana'ga po ti pe mbopiro'ygwerī pendekote'varuhua hugwi nehē. Nurā po ti pepōā pejovavua tahepia ti ji Jesus'ga rura javo pejoryjoryvamo nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Figo'yva figueira ahe mbo'e
(Mateus 24.32-35; Marcos 13.28-31)

²⁹ Kiro Jesus'ga ga mbo'ei ojo'java'ea pyvō. Imombe'gwovo ga ei:

—Pekwahava'ja ti figo'yva ojipea'yva reheve nhaporemō.

³⁰ Henhunhame huangyra pe tuhē pe'e hepiaga: “Kwaria gwerī kiro,” pe'e pe.

³¹ Na jitehe hepiagame akoja ahemongyhyjiva'ea po ti pe ikwahavi nehē, kiro Tupana'ga oko gwerī vvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero javo, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

³² —Imombe'ukatuavo ji ei pe me, ei Jesus'ga. Aŋwamove'ga ndekojirame po ti akoja ihopavi japiavo, ei Jesus'ga.

³³ Opa po ti yvaga yvya pavēi nehē. Nhinhi'iga po ti ndopavaŋwami opopoakapige'yma okovo a'itituhēva'ero avuirama nehē, ei Jesus'ga.

Ji mboha'u ti, ei Jesus'ga

³⁴ –Penhimboko'i ti ite'varuhuva'ea hugwi pejikokatuavo ji mboha'uva. Tape'ui ti ahemboheagwryva'ea pejigwojigwovo toryvi pe. A'ereki i'urame ahe ndojapyakakatu jirura'java rehe. Tape'ei ti pejiyvyteri pe: “Maramarã po ti nhande rekoï nehê?” Tape'ei ti na. Tapejapyakauhui ti pejihe mbatera rehe no. A'ereki hehe pa pejapyakauhurame pe napenhimboko'i ji mboha'uve'yma. Naname po ti ji pe mo'maği a'ero ji rurame pendekote'varuhua repiaga nehê.

³⁵ Nahã po ti vyvakotyve'ğa pe nhaporemõ ға ji mboha'uve'ymame. Noka'nhyimi ға ji hugwi jirura'javame nehê, ei Jesus'ga.

³⁶ –Penhimboko'i ti ite'varuhuva'ea hugwi pejikokatuavo ji mboha'uva. Pe'ji ti Tupana'ga pe jipi nehê: “Ore mbopopoaka ti toromboita ti oroka'nhyima hahyva'ea hugwi nehê aerêva'ea hugwi nehê. Ore mbopopoaka ti torepoyja hete ti oro'ama Jesus'ga rovai pyteri pe orokoheteavo ғwaramo ganhi'iğa rupi.” Nahã ti pe'ji Tupana'ga pe jipi nehê, ei Jesus'ga vyvakotyva'ero yvagipeva'ero no.

³⁷ Nane'ymi arimo Jesus'ga ға mbo'ei ғajatykahavuhua pype templo pype. Ypytuna nanani ga hoi Jerusalém hugwi ogwovo vytyri pe monte das Oliveiras pe opytavo pevo ppytunimo.

³⁸ Ypyhajive ojatykave'ğa uhu pa ga pyri ojatykahavuhua pype tihendu ti ganhi'iğa javo.

22

Ojuka pota ahe Jesus'ga

(Mateus 26.1-5; Marcos 14.1-2; João 11.45-53)

¹ Kiro judeus'ğa japoï ғweri toryva – kiroki toryva pe ға ei: Páscoa. Toryvi pe ға i'ui pão ndovuriva'ea.

² Ikwava'êhara'ğa nduvihava'ğa e'i judeus'ğa mbo'ehara'ğa pavêi:

–Marã po ti nhande Jesus'ga jukaukari nehê?

Nahã ға ei novia. Emo ға okyhyji ojatykave'ğa hugwi. A'ereki ojatykave'ға oarõ hete Jesus'ga onhimongyavo.

Judasva'ea e'i apyhyguka Jesus'ga javo

(Mateus 26.14-16; Marcos 14.10-11)

³ Kiro Satanás'ğa Judasva'ea pojykai. Judas Iscariotes, ei ға ahe ve. Ahe ko Jesus'ga remimbo'eharava'ea dozeve'ğa pyteripeva'ea novia.

⁴ Judasva'ea hoi Jesus'ga hugwi ogwovo ikwava'êhara'ğa nduvihava'ğa pyri guardas'ğa pyri no – kiroki guardas'ğa gwepia katu judeus'ğa jatykahavuhua. Ovahemame ға pyri ahe ei ға pe:

–Tapyhyguka ti ji Jesus'ga mondovouka pe me. Marã po ti a'ero nehê?

A'ea ahe ei ға pe ға monhi'iğa a'ea rehe.

⁵ Horyory ға ahe renduvame. A'ero ға ei ahe ve:

–Toromondo ti itambere'ia nde ve a'ero.

⁶ –Kwa, ei ahe. Apyhyguka po ti ji ga pe me nehê, ei ahe herogwovo.

Aerê ahe ei ovyteri pe gweaporoğitaro: “Marağatu po ti ji Jesus'ga rerekoukari ga pyhyguka ға pe ojatykave'ğa ndakykweri nehê?” ei ahe ovyteri pe.

Garemimbo'eharava'ea oapo mbatera Páscoa rupi

(Mateus 26.17-25; Marcos 14.12-21; João 13.21-30)

⁷ Aerê kiro toryva Páscoa. A'ea rupi jitehe nanani judeus'ğa i'ui pão ndovuriva'ea. A'ea rupi jitehe ға ojuka mbatepyryva cordeiro.

⁸ Nurã Jesus'ga ei Pedro'ga pe João'ga pe no:

–Peho ti imboavujikwea mbatera nhande ve ti'u ti Páscoa rupi, ei ga.

⁹ A'ero ġa ei ga pe:

—Mome po ti ore hoi mbatera mboavujikwea nehẽ?

¹⁰ A'ero ga ei ġa pe:

—Ji rendu ti. Peho ti cidade pe. Pe horame po ti akwaimbae'ga pe novatĩ yhya rerua yhya reruhava pype nehẽ. Peho ti ga reviri. Ga horame onga pype ti peho ga reviri ipype no.

¹¹ Pe'ji ti onga jara'ga pe: “Nhanembo'ehara'ga ei nde ve: ‘Mome po hyrua ruvi? Ta'u ti mbatera ipype nhiremimbo'ehara'ga pavẽi Páscoa rupi,’ ei nhanembo'ehara'ga nde ve.” A'ea ti pe'ji ga pe, ei Jesus'ga.

¹² A'ero po ti ga hepiukari pe me hyruhua i'ukava ruhava onga jo'ari pe nehẽ. Pevo ti pemboavujikwe.

A'ea Jesus'ga ei Pedro'ga pe João'ga pe ġa mondovo.

¹³ A'ero ġa hoi cidade pe hepiapava garemimombe'ua. A'ero ġa japo mbatera imboavujikwea Páscoa rupi okovo Jesus'ga nhi'iġa rupi. A'ero Jesus'ga hoi pevo no ovahema.

Jesus'ga omondo ahe ve pão vinho reheve

(Mateus 26.26-30; Marcos 14.22-26; 1 Coríntios 11.23-25)

¹⁴ Kiro ġa o'u ġwerĩ. A'ero Jesus'ga apygi mesa pyri. Dozeve'ga gamoirũhara'ga oapy ga pyri mesa pyri.

¹⁵ Kiro ga ei ġa pe:

—Kiroġweva'ea rupi ji a'u pota hete mbatera pe pavẽi Páscoa rupi jijukahava renonde.

¹⁶ A'ereki a'e ji pe me: Kirẽ po ti ji nda'ua'javi te Páscoa rupi nehẽ. Aerẽ nhan-deruvihavuhetero Tupana'ga imondopavame ġwemimbotarimova'ea rupi jate po ti gareheve'ga mbopiro'ypahava apiavo ihoi nehẽ. A'ea rupi po ti ji japo toryva jiroryvamo ġa pavẽi nehẽ, ei Jesus'ga.

¹⁷ Copo ga ipyhygi. Ipype oko vinho. Hehe ga nhi'iġi Tupana'ga pe nde pyry hete nde imbuhua ore ve javo. Onhi'iġirẽ ga pe ga ei omoirũhara'ga pe:

—Koro, ei ga ġa pe imondovo copo ġa pe. Pema'ema'ẽ ti pejive i'gwoi'gwovo, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁸ A'e ji pe me: Nda'ua'javi te po ti ji vinho nehẽ, ei Jesus'ga. Aerẽ huvihavuhetero Tupana'ga imondopavame ġwemimbotarimova'ea rupi jate po ti ji japo toryva jiroryvamo gareheve'ga pavẽi nehẽ, ei Jesus'ga.

¹⁹ Kiro ga ipyhygi pão. Hehe ga nhi'iġi Tupana'ga pe ndepyry hete nde imbuhua ore ve javo. Onhi'iġirẽ ga haygwe'rogwe'rogi pão imondomondovo omoirũhara'ga pe pe'u ti javo. A'ero ga ei:

—A'ea ko jira'oa, ei ga imondomondovo pão ġa pe. Aereĩ po ti hajiheve'ga ji pyhygi nehẽ ojigwaraita jira'oa rehe ji jukavo nehẽ. Nahã po ti ji manoi pe me pendepykaramo nehẽ. Ji manorẽ nahã ti pe'ua'ja'ja ojipea pão imoka'nhyme'yma nhimanoa pe me nehẽ, ei Jesus'ga.

²⁰ Aerẽ ġa i'ui mbatera imboavujikweva'ea. Ga i'urẽ mbatera ga ipyhygi copo. Oko vinho ipype. Kiro ga imondoi vinho ġa pe. A'ero ga ei:

—A'ea ko jirekoa, ei ga imondovo vinho ġa pe. Aheka'voguka po ti ji jirekoa ġa pe jijukauka nehẽ. Nahã po ti ji manoi vvyakotyve'ga ndepyga nehẽ. A'ereki Tupana'ga ipyahuva'ea mombe'gwovo e'i: “Garekoa reka'vogame po ti ji imombori ġandekote'varuhua ġa hugwi,” ei ga. Nurã jirekoa reka'voga ġwaramo a'iti hete tuhẽ po ti Tupana'ga imombori pendekote'varuhua pe hugwi nehẽ ġwembi'ea rupi nehẽ, ei Jesus'ga.

²¹ —Pehepia ti! Kiroki ga ji pyhyguka ġwerĩ jijukahara'ga pe – gaha oapy ji pyri imondovo opoa mesa rehe!

²² A'iti a. Tamano ti ji vyakotyva'ero yvagipeva'ero no. A'ereki Tupana'ga e'i ymyahũ aerẽ ti emano javo ji ve. Ga pe – kiroki ga ji pyhyguka ji mondovouka jijukahara'ga pe – ga pe po ti tiruahũ hete nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

²³ A'ero ga ega'ei ojohupe:

–Manamo po ti nhande Jesus'ga pyhygukari nehẽ? ei ga ojohupe onhimomby'avo.

Manamo nhandejoheva'ero? ei ahe

²⁴ Aere'ĩ Jesus'ga moirũhara'ga jogwayvari ojogwehe. Ojohupe ga ei:

–Manamo nhande johe?

²⁵ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Judeus'garũive'ga nduvihavuhu'ga ipopoaka okote'varuhuavo ogwyripeve'ga pe ga mboporavykyheteavo ojive. Jara'ga inoçi ojihe Ahepokohara. Nahã ga ipotari ojeraramo onhimboheteavo ji apoko jigwyripeve'ga javo tehe, ei Jesus'ga ga pe.

²⁶ –Ga ja rũi ti pejogwereko pejikovo gwaramo jireheva'ero. Kiroki ga oko penduvihavamo jireheva'ero – gaha ti toko pejipyrive'ga ja, ei Jesus'ga.

²⁷ Manamo ga johe? ei Jesus'ga. Mara'ngu po pe javo: “Kiroki ga oapy na'ẽ i'gwovo mbatera ojipyrive'ga imboavujikwerirẽ ga pe”? Mara'ngu po pe javo: “Kiroki ga omboavujikwe mbatera imondovo mesa rehe to'u na'ẽ ojipe'ga aerẽ jiji javo”? Marãi pe? ei Jesus'ga. Manamo ga johe?

–Jiji amombe'u pe me: Gaha – kiroki ga oapy i'gwovo na'ẽ – gaha oko ga hohe pa. Na tuhẽ. Jiji ako penduvihavamo. Emo pepyrive'ga ja reki ji pe pokogi, ei Jesus'ga.

²⁸ –Pehe agwamo vehevi pepyta ji moiruamo jipi pepohire'yma ji hugwi hahyrame ji ve.

²⁹ Nurã po ti ji tuhẽ pe mongoi nehẽ peko ti huvihavuhuro javo. Tupana'ga jiruva'ga ei ji ve: “Ereko ti nde ganduviavuhuhetero nehẽ.” Nahã ga ei ji ve. Na jitehe po ti ji pe mongoi nehẽ peko ti huvihavuhuro javo.

³⁰ –A'ero po ti pe i'ui jiapoa pyri mesa pyri ji rekorame vyakotyve'ga nduviavuhuhetero nehẽ. Pe po ti peapy ikatuva'ea rehe huvihavuhu'ga apykava rehe nehẽ pejikovo peje'yja'ga nduvihavuhuro Israelva'ea rakykwepohara'ga nduvihavuhuro. Doze ko ga oko huvihavamo ojiheve'ga pavẽi pende'yja'ga israelitas'ga. Pehe po ti peapy oina nehẽ xa'e ti ga pe gandeaporoçita rehe javo, ei Jesus'ga omoirũhara'ga pe.

Jesus'ga omomorandu Pedrova'ea nahã ti ne'mbe javo

(Mateus 26.31-35; Marcos 14.27-31; João 13.36-38)

³¹ Kiro Jesus'ga ei Simão Pedro'ga pe:

–Simão, ei Jesus'ga. Ehendu hete. Ombogwa ahe trigo yrupema pyvõ tape'a ti ji ite'varuhuva'ea ikatuva'ea hugwi javo. Na jitehe Satanás'ga pe nderekopotari tahepia ti ji gajikoga Jesus'ga rehe javo. A'ero Tupana'ga ei Satanás'ga pe: “Ehepia ti gajikoga a'ero,” ei ga. Kiro po ti Satanás'ga pe nderekoi pe mbopohipota ji hugwi a'ero nehẽ ojigwaraita pe ndehe nehẽ, ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe.

³² –Ji ikwahavame Satanás'ga penderekopotara, ji nhi'içi Tupana'ga pe nde mombe'gwovo ga pe nde repyga, ei Jesus'ga Simão'ga pe. A'e ji ga pe: Tojiko hete jitehe ti Simão'ga ji rehe nehẽ. Terembojikopigukari ti ga Satanás'ga pe a'ero. A'ea ji ei Tupana'ga pe, ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe. A'ereki hahy hete nde ve Satanás'ga nde mbopohirame. Aerẽ po ti nde reaporoçitakatua'javamo ejikoga ji rehe nehẽ. Kirẽ ti enhi'ĩ ga pe nemoirũhara'ga pe ga mbovy'a ga monhimomiranama – kiroki avove'ga nhiremimbo'ehara'ga, ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe.

³³ A'ero Simão'ga ei Jesus'ga pe opojoykaharete'ga pe:

–Nde pavẽi po ti ji hoi nehẽ. Po ti ga nde mongi cadeia pype nehẽ, na ga ji mongi a'ero nehẽ no. Po ti ga nde jukai nehẽ, na ga ji jukai a'ero nehẽ no, ei ga.

³⁴ –Pedro, ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe. A'e ji nde ve: Kiro ypytunimo po ti nde ei ji ve nehẽ: “Ji ndakwahavi Jesus'ga.” Três po ti nde ea'jaa'javi a'ea ji ve inamutiġa nhi'ġa renonde nehẽ, ei Jesus'ga Pedro'ga pe.

Peroho ti, ei Jesus'ga javo ġa'apoa pe

³⁵ Kiro Jesus'ga ei omoirũhara'ġa pe:

–Ymya'ĩ ji pe mondoukari Tupana'ga nhi'ġa mombe'gwovouka ahe ve. A'ea rupi a'e ji pe me: Taperohoi ti itambere'ia, sacola, sandálias irũa. Marã pe me a'ea rupi raikwehe? Napembateri? Marã pe ndekoi raikwehe?

A'ero ġa ei ga pe:

–Orogwereco ore a'ea rupi, ei ġa.

³⁶ –Kiro hajihea ji imombe'ui pe me, ei Jesus'ga ġa pe. Po pe pereko itambere'ia, a'ero ti peroho. Po pe pereko sacola, a'ero ti peroho. Po pe ndaperekoi itakyhea'javuhuva'ea, a'ero ti pemondo peapoa pepira arimova'ea paletó ipyhyga itambere'ia. A'ero ti pepyhy itakyhea'javuhuva'ea pejive itambere'ia rehe.

³⁷ A'ereki ji a'e pe me: Kiro po ti nhimombe'ua po'ruavo toho nehẽ – kiroki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i: “Ga jukauka po ti ġa ei nehẽ: ‘Ga ko okote'varuhu’.” A'ea ikwatijaripyra e'i ji mombe'gwovo, ei Jesus'ga. Nahã kiro hekoi nehẽ. A'ereki ji ahygahi pa ġwerĩ nhimombe'ua rehe, ei Jesus'ga.

³⁸ A'ero Jesus'ga moirũhara'ġa ei Jesus'ga pe:

–Ehepia orepojkaharetero, ei ġa. Agwa ko mokõi itakyhea'javuhuva'ea.

A'ero ga ei ġa pe:

–Kirupi te!

*Jesus'ga oko oliveiras ndyvi pe monte das Oliveiras pe
(Mateus 26.36-46; Marcos 14.32-42)*

³⁹ Kiro ga hoi ogwovo yvytyri pe oliveiras ndyvi pe monte das Oliveiras pe. Oho ga pevo jipi. Kiro garemimbo'ehara'ġa hoi ga rupi.

⁴⁰ Ovahemame pevo Jesus'ga ei ġa pe:

–Penhi'ĩ ti Tupana'ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Ore poko ti torokote'varuhupotaryme ti.” Nahã ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

⁴¹ Hehemo'i ga hoi ġa hugwi ġwenypy'anduruga tanhi'ĩ ti Tupana'ga pe javo. Onhi'ĩ ga ga pe a'ero.

⁴² –Apĩ, ei ga Tupana'ga pe. Nde ipotarame ti teremuhurukari hahyva'ea ji ve ji jukaukare'yma ġa pe. Emo nhiremimbotarimova'ea rupi rui ji tako, a'e reki nde ve. Po nde erepota nhimanoa tamano ti ji a'ero, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

⁴³ Kiro Tupana'gapyrive'ga jipiukari Jesus'ga pe ua yvaga hugwi Jesus'ga mbopopoaka.

⁴⁴ Hahy hete Jesus'ga yvyteri pe ga rekoveveuhuavo ġwaramo. Nurã ga nhi'ĩhetei Tupana'ga pe. Gwy'ajyguhu ga. Otururu hete ga hugwi yvyvo gary'aja. Garekoa ja hete itururui.

⁴⁵ Aerẽ ga nhi'imbavi Tupana'ga pe opo'ama'java ojivya ġwemimbo'ehara'ġa pyri ġa ndepiaga. Oki ġa ġwe'ouhũro okoveveuhuavo ġwaramo.

⁴⁶ A'ero ga ei ġa pe:

–Maraname pe kiri? Pevy ti penhinhi'ġa Tupana'ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Ore poko ti torokote'varuhupotaryme ti.” Nahã ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga ġa pe.

Opyhyguka ahe Jesus'ga

(Mateus 26.47-56; Marcos 14.43-50; João 18.3-11)

⁴⁷ Ga nhi'imbige'ymame nanime he'yive'ġa nduri. Judasva'ea ruri ġa nenonde ġa nderua ġa nderovahema. Judasva'ea ko Jesus'ga remimbo'eharava'ea dozeve'ġa pyteripeva'ea. Kiro ahe ruri Jesus'ga beijavo.

48 —Judas, ei Jesus'ga ahe ve. Ji beijavo nde ruri. Nahã nde ji repiukari ġa pe naerũ togweroho ti ġa ga javo? ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

49 Hepiagame Jesus'gapavẽive'ġa ei oyvyteri pe: “Kiro po ti ġa Jesus'ga pyhygi!” ei ġa. A'ero ġa ei Jesus'ga pe:

—Marã? Torokyti ġa itakyhea'javuhuva'ea pyvõ a'ero naerũ? ei ġa Jesus'ga pe.

50 Nanime Jesus'gapavẽive'ġa pyteripeve'ga imondoi itakyhea'javuhuva'ea ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'gapyrive'ga apiavo ga nambi'oga gajohukoty rũi.

51 A'ero Jesus'ga ei onhipavẽive'ga pe:

—Kirupi te!

Jesus'ga pokogi ganamihymuhũa rehe ganambia apokatua'java.

52 Kiro Jesus'ga nhi'igi ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa pe xava'eve'ġa pe no guardas'ġa pe no – kiroki guardas'ġa gwepia katu judeus'ġa jatykahavuhua. A'ereki ġa nhaporemo uhu ga pyri tipyhy ti ga javo. Ga pe Jesus'ga ei:

—Amovahĩ po ji governo naerũ? Nurã pe heruri itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve ji pyhyga naerũ?

53 Nane'ymĩ ji rekoi pe pavẽi nhandejatykahavuhua pype templo pype ikwehe'i. A'ea rupi pe ndajipyhygi, ei Jesus'ga. Korogwe Tupana'ga ji pyhygukari pe me. Diabo'ga omondomondo ypytunarupive'ġa'jave'ġa. Gaha pe mbuhu ji pyhypota, ei Jesus'ga ġa pe.

Ji ndakwahavi Jesus'ga, ei Pedrova'ea

(Mateus 26.57-58, 69-75; Marcos 14.53-54, 66-72; João 18.12-18, 25-27)

54 A'ero ġa ga pyhygi ga rerogwovo. Ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ga rongauhu pe ġa ga rerohoi ga rerovahema.

Ga reviri Pedro'ga hoi onhimboyha'iaivo ga hugwi tajipyhygyme ti ġa javo.

55 Imondygirẽ tata okara pyteri pe ġa oapy ojogwerekovo ipyri. A'ero Pedro'ga oapy ġa pyri no.

56 Ga apygame pevo tata pyri ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'gapyrivehẽa ga repiagi. Hẽa gwepia hete ga. A'ero hẽa ei ga mombe'gwovo:

—Agwa'ga ko Jesus'ga pavẽive'ga no, ei hẽa.

57 Pedro'ga nonhimombe'ui reki.

—Kunha, ei ga hẽa pe. Ji ndakwahavi ga, ei ga o'mbero.

58 Aere'ĩ ojipe'ga ga repiagi. Pedro'ga pe ga ei:

—Ndehe no Jesus'ga pavẽiva'ea.

A'ero Pedro'ga ei ga pe o'mbero:

—Ji rũi ko! ei ga.

59 Aerẽ uma hora ikwavame ojipe'ga ehetei Pedro'ga mombe'gwovo:

—Ga tuhẽ Jesus'ga pavẽive'ga no. A'iti a. A'ereki ga Galiléiapeva'ero oko, ei ga.

60 A'ero Pedro'ga ei:

—Gara pe nde ei? A'ereki ji ndakwahavi, ei ga.

Ga nhi'imbig'e'ymame kotihĩ inamutiġa nhi'igi.

61 A'ero nhandepojykaharete'ga Jesus'ga pyryrymi Pedro'ga repiagi. A'ero Pedro'ga ikwahava'javi ga'eagwera ojive. A'ereki Jesus'ga e'i jipe ga pe: “Kiro ypytunimo po ti nde ei ji ve nehẽ ji ndakwahavi Jesus'ga javo. Trẽs po ti nde ea'jaa'javi a'ea ji ve inamutiġa nhi'igã renonde nehẽ,” e'i jipe Jesus'ga ga pe.

62 Jesus'ga eagwera kwahava'javame Pedro'ga hoi ogwovo. Ga ojehe'o ranuhũ.

Soldadosva'ea ombotegwete Jesus'ga

(Mateus 26.67-68; Marcos 14.65)

63 Kiroki ġa Jesus'ga mombyta ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ga rongã pype – kiro ġa eġa'ei ga pe ga jagajaita ga nupanupamo.

⁶⁴ Tohepiagyime ti ga javo ġa ga reakwapygi. A'ero garova nupārame ġa ei ga pe:
—Eko ti Tupana'ga nhi'ġa mombe'uhara'ga ja. Emombe'u ti mbatera ore ve a'ero.
Ma'ga nde nupā?

⁶⁵ Nahanahā ġa ete'varuhui Jesus'ga pe ga mbotegweteavo.

Jesus'ga oko judeusva'ea moġitaharava'ea rovai pyteri pe
(*Mateus 26.59-66; Marcos 14.55-64; João 18.19-24*)

⁶⁶ Iko'emame xava'eve'ġa nhimono'oġi ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pavēi judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi no. Ga ko judeus'ġa moġitahara'ġa. Kiro ġa Jesus'ga mbuhurukari gwovai pyteri pe. Ga pe ġa ei:

⁶⁷ —Enhimombe'u ti ore ve. Ma gara ndehe? Nde ko Cristo Tupana'ga remimbuhurukara? Nde ko Cristo rūi? Emombe'u ti ore ve, ei ġa.

A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Po ji ei pe me: Jihi Cristoramo, a'ero po ti pe ndaperoviari nhinhi'ġa nehē.

⁶⁸ Po ji ei pe me: Pemombe'u ti mbatera ji ve, a'ero po ti pe napemombe'ui ji ve nehē. Pe napehimohekari nehē no.

⁶⁹ Aere'ī po ti ji apygi avuirama ipopoakaheteve'ga pyri Tupana'ga pyri gajohukoty rūi jitekovo huvihavamo nehē vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

⁷⁰ A'ero ġa epavi ga pe:

—Marāi po nde? Nde ko Tupana'ga ra'yra a'ero naerū? ei ġa.

A'ero ga ei ġa pe:

—Pehe ko pe'ji poha, ei Jesus'ga.

⁷¹ A'ero ġa ei ojohupe:

—Kirupi ojipe'ġa nemimbojara Jesus'ga rehe a'ero! Ore tuhē ga rendu ko. Ga e'i ji Tupana'ga ra'yramo ako javo, ei ġa ojohupe.

23

Jesus'ga oko Pilatosva'ea rovai pyteri pe
(*Mateus 27.1-2, 11-14; Marcos 15.1-5; João 18.28-38*)

¹ A'ero ġa po'ambavi Jesus'ga rerogwovo Pilatos'ga rovai pyteri pe ga rerovahema. Pilatos'ga ko governador'ga Judéiapeve'ġa gwyrri pe.

² Kiro ġa imbojambojari ite'varuhuva'ea Jesus'ga rehe Pilatos'ga rovai pyteri pe. O'mbero ġa ei ga pe:

—Oropyhy ore Jesus'ga ga orere'yja'ġa mongoukarama oreruvihava'ġa nhi'ġa rupi rūi. E'i ga ġa pe: “Tapemondoi ti itambere'ia César'ga pe nhande ruvihavuhu'ga pe.” A'ea ga ei, ei ġa. Ojipea ga ei: “Ji tuhē ko Cristo huvihavuhuhetea.” A'ea Jesus'ga ei ġa pe, ei ġa Pilatos'ga pe o'mbero.

³ A'ero Pilatos'ga ei Jesus'ga pe:

—Marāi nde? Ndehe ko judeus'ġa nduvihavuhuhetero ra'e?

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ndehe ko ere poha, ei Jesus'ga.

⁴ A'ero Pilatos'ga ei ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pe pevove'ġa pe no:

—Kiro ji ga mohemukari. A'ereki ndojari ga rehe. Ga ndokote'varuhui governo pe, ei Pilatos'ga.

⁵ Koji'i ġa eġa'ehetei reki Pilatos'ga pe:

—Nombuhukatuukari ga orere'yja'ġa py'a pe ġa mbo'eavo ġwaramo. Ga ombo'e pa Judéiapeve'ġa. Galiléiapeve'ġa na'ē ga ġa mbo'ei. Avove'ġa vehevi ga ġa mbo'ei aġwamo, ei ġa Pilatos'ga pe.

Jesus'ga oko Herodesva'ea rovai pyteri pe

⁶ A'ea renduvame Pilatos'ga ei ġa pe:

—Ga po Galiléiapeve'ga ra'e?

⁷ —Pevove'ga tuhē ko, ei ġa.

A'ea kwahavame Pilatos'ga Jesus'ga mondoukari Herodes'ga pyri. A'ereki Herodes'ga omondomondo Galiléiapeve'ġa ġwemimbotarimova'ea rupi ġagwyri pe. A'ea rupi ga opytaahi'vi Jerusalém me no.

⁸ Kiro Pilatos'ga Jesus'ga mondoukari Herodes'ga pyri a'ero. Horyory Herodes'ga Jesus'ga repiagame. A'ereki ymya ga ga repia pota gamombe'umbe'ua renduva ġwaramo. Ga gwepia pota Jesus'ga remimonhimomby'ava'ea no.

⁹ A'ero ga nhi'imbukui Jesus'ga pe. “Maramarã?” ei ga ga pe novãa. Jesus'ga nonhi'iggi reki ga pe.

¹⁰ Kiro ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa ami judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi onhi'īranuhūavo imbojamboja Jesus'ga rehe.

¹¹ A'ero Herodes'ga Jesus'ga mbotegwetei ga jagajaita onhipavēive'ġa pavēi soldados'ġa pavēi. Omongiuka ġa Jesus'ga pe tapy'ynhapipyryva i'arimova'ea hendy'java'ea tirekomemua Jesus'ga javo. Aerē ga Jesus'ga mondoukari ga mbojivyruka Pilatos'ga pyri.

¹² Ga nonhoarōhetei ymya Herodes'ga Pilatos'ga pavēi. Kiro ġa nhoarōi Jesus'ga arōe'yma ġwaramo.

Pilatosva'ea ojuka Jesus'ga

(Mateus 27.15-26; Marcos 15.6-15; João 18.39-19.16)

¹³ Kiro Pilatos'ga ġa mono'ono'oġukari ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa judeus'ġa nduvihava'ġa ndeheve ojipe'ġa ndeheve.

¹⁴ Ga pe ga ei:

—Pe Jesus'ga reruri jirovai pyteri pe tokwaha ga garekote'varuhua javo. A'ereki pe pe'e: “Ga he'yjuhuve'ġa pe'a ġanduvihava'ġa hugwi,” pe'e tehe pe. Ji rendu! Ji pendovaki pe nendupavirē ji ei ga pe: Marãi nde naerū? a'e ji ga pe. Erepe'a nde ġa ġanduvihava'ġa hugwi? Marãi? Nanongara ji eji'ei ga pe takwaha ti ji garekote'varuhua javo. Akwaha ji a'ero. Ndojari ga rehe a'ea – kiroki a'ea pe ei imbojateheavo ga rehe.

¹⁵ Herodes'ga na jitehe ga ei no ndojari ga rehe javo. A'ereki ga omondoukara'ja Jesus'ga nhande pyri imbojare'yma ga rehe.

—Ji rendu ti! ei Pilatos'ga. Jukwaha Jesus'ga pyryva. Tojukayme ti ahe Jesus'ga a'ero.

¹⁶ Nurã po ti ji ndajukaukari ga nehē. Anupanupãuka po ti ji ga mbo'eavo nehē tokote'varuhua'javyme ti ga nehē javo.

A'ea Pilatos'ga ei ġa pe ġa mbohorypota ojihe.

—A'ero po ti ji ga mohemukari ga mondouka garonga pe nehē, ei ga.

¹⁷ A'ereki ga ombopiro'y cadeiapypeve'ga mohemuka toryva rupi nanani Páscoa rupi nanani. A'ereki ymyahū judeus'ġa e'i ga pe: “Emohemuka ti ore ve cadeiapypeve'ga Páscoa rupi nanani tojivyra'ja ti ga ġwonga pe,” ei judeus'ġa ymyahū.

Nurã kiro Pilatos'ga ei amohemuka po ti ji Jesus'ga nehē javo.

¹⁸ A'ero ġa nhaporemō hapukai.

—Ejukauka Jesus'ga, ei ġa. Emohemuka Barrabás'ga ore ve, ei ġa ohapukaita.

¹⁹ Omongia renonde Barrabás'ga ahe juka. Omovahī Barrabás'ġa gwuvihavuhuva'ea cidade de Jerusalém me no. Nurã Pilatos'ga ga mondoukari cadeia pype.

²⁰ Kiro Pilatos'ga ea'javi ġa pe. A'ereki ga Jesus'ga mohemuka pota.

²¹ Ga renduvame ġa hapukajahiva'javi ga pe:

—Embovyruka ga! Embovyruka ga!

A'ea ġa ei ga pe tomano ti Jesus'ga yva rehe javo.

²² Mokōi Pilatos'ga onhi'igipe ġa pe. Kiro ga ea'javi:

—Maranameuhū naerū! Gara garekote'varuhua naerū? Ndojari ga rehe, a'e ji pe me ko. Tojukayme ti ahe Jesus'ga. A'ereki ga pyry. Nurã po ti ji ndajukaukari ga nehē.

Anupanupãuka po ti ji ga mbo'eavo nehẽ tokote'varuhua'javyme ti ga nehẽ javo. A'ero po ti ji ga mohemukari nehẽ, ei ga.

²³ Koji'i ga hapukapukajahivi a'ero ikwava'ẽhara'ga nduvihava'ga pavẽi. Ga nhi'igayvayvari ko ga.

—Embovyruka ga! Embovyruka ga!

A'ea ga ei ohapukaita tomano ti Jesus'ga yva rehe javo. Ga hapukapukaita gwaramo Pilatos'ga ei:

—Kwa.

²⁴ Na tuhẽ po ti a'ero nehẽ naerũ! ei ga okovo ganhi'iga rupi.

²⁵ Nurã Pilatos'ga Barrabás'ga mohemukari cadeia hugwi ga mondovo ga pyri – kiroki ga ahe juka gwuvihavuhuva'ea movahĩ no. Ga rehe ga oporandu tomohemuka ga javo. Soldados'ga pe Pilatos'ga Jesus'ga mondoukari reki tojuka ti ga ga javo. A'ereki judeus'ga nduvihava'ga gandeheve'ga pavẽi e'ie'i embovyruka ga javo.

Okutu ahe Jesus'ga yva rehe ga mbovya

(Mateus 27.32-44; Marcos 15.21-32; João 19.17-27)

²⁶ Kiro soldados'ga Jesus'ga rerohoi a'ero tijuka ti ga javo. Uhu Simão'ga cidadepeve'ga Cirenepeve'ga pea rupi nhuhũa hugwi. Ga rurame ga ga pyhyguhui imondovo yva ga arimo Jesus'ga jukahava rupiara togweroho ti ga Jesus'ga reviri javo.

²⁷ He'yjuhuve'ga hoi Jesus'ga reviri. Kunhangwera'ga hoi ga pavẽi ga reviri no ojehe'oranuhũavo kiro po ti ga manoi nehẽ javo.

²⁸ A'ero Jesus'ga pyryrymi gandovai.

—Kunha, Jerusalémmeva'ero ti tapejehe'oi ji rehe. Pejihe ti pejehe'o peja'yra'ga ndehe no.

²⁹ Ji rendu! Aerẽ po ti avove'ga ei nehẽ: “Pyry hete kunhangwera'ga ndekorame ndata'yri'ero gambo'are'ỹva'ero gamoka'mbue'ỹva'ero,” e po ti ga nehẽ.

³⁰ Aerẽ po ti avove'ga manopotari hahyhetero gwaramo ga pe nehẽ. A'ero po ti ga ei vvytyruhua pe nehẽ: “E'a ore rehe.” Nhyvyapyna pe po ti ga ei nehẽ: “Ore tỹ ti,” e po ti ga jupe nehẽ, ei Jesus'ga.

³¹ Po aḡwamo ji ve okopyryva'ea pe turi hahyva'ea, a'ero kaitu po ti hahyheteva'ea ruri pe me penda'yra'ga pe nehẽ no, ei Jesus'ga kunhangwera'ga pe.

³² Jesus'ga reheve soldados'ga mokonhava'ea rerohoi no tijuka ti ga javo. A'ereki mokonhava'ea ndokoi gwuvihava'ga nhi'iga rupi okote'varuhuavo.

³³ A'ero ga ahe rerohoi pevo vvytyri pe A Caveira pe ahe rerogwovo i'arimo Jesus'ga reheve. Xa'e nhande A Caveira pe Aheapina. Pevo ga Jesus'ga kutugi yva rehe ga mbovya hehe. Ombovy ga mokonhava'ea yva rehe no – kiroki mokonhava'ea okote'varuhu. Soldados'ga ojipeva'ea mbovyri Jesus'ga pyri gajohukoty rũi. Gajohukoty ga ojipeva'ea mbovyri.

³⁴ Kiro Jesus'ga nhi'igi Tupana'ga pe.

—Apĩ, ei ga Tupana'ga pe. Emombo gandekote'varuhua ga hugwi ikwahava'jave'yma. A'ereki ga ndokwahavi okote'varuhuavo ji ve, ei Jesus'ga.

Kiro soldados'ga ima'ẽi Jesus'ga pira imombomombo ita'java'ea dados'java'ea manamo nhande tipojyka gapira javo. Nahã ga ima'ẽi gapira ojive.

³⁵ Kiro he'yjuhuve'ga ndekoi hepiaga onhimongyavo. Ganduvihava'ga ete'varuhui Jesus'ga rerekomemuamo no javo ga pe:

—Jesus'ga opoko ojipe'ga tomanoyme ti ga javo, ei ga. Po ga oko tuhẽ Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo, a'ero po ga pe Tupana'ga e'i katu eko ti nhiremimbotarimova'ea rupi javo. Po nahã ga rekoi, a'ero po ti ga tojipoko kiro tamanoyme ti ji javo, ei ga.

³⁶ Ga pavẽi soldados'ga Jesus'ga rerekomemui no herua vinho tajahiva'ea ga pe ey'u ti javo.

³⁷—Po nde ereko judeus'ga nduvihavuhuhetero, a'ero ejipoko tamanoyme ti ji javo, ei soldados'ga Jesus'ga pe.

³⁸ Okwatijaripe ko ga imondovo Jesus'ga akağa arimo yva rehe. Ikwatijaripe omombe'u Jesus'ga. Imombe'gwovo i'ei:

—Agwa'ga ko judeus'ga nduvihavuhuhete'ga.

Nahã ga imondoi ikwatija gregos'ga nhi'igimo romanos'ga nhi'igimo no hebreus'ga nhi'igimo no Jesus'ga mombe'gwovo.

³⁹ Ojipeva'ea ganemimbovyva'ea ete'varuhui Jesus'ga mbotegweteavo. Jesus'ga pe ahe ei:

—Po nde Cristo Tupana'ga remimbuhurukara, ejipoko ti naerũ. Ore poko no xamanoyme ti, ei ahe heroviare'yma.

⁴⁰ Ojipeva'ea ganemimbovyva'ea, ahe ki a'e te e'i ga pe:

—Tere'ei ti a'ea Jesus'ga pe! Nderekyhyji nde Tupana'ga hugwi naerũ? Po nde erekyhyji ga hugwi hamo. A'ereki ga nhande mbovyruka yva rehe ga reheve peko te'varuhu pe javo.

⁴¹ Oja hete tuhẽ nhande rehe. Pyry hahyro nhande ve a'ero. A'ereki nhande xako te'varuhu. Jesus'ga ki a'e te ndokote'varuhui, ei ahe.

⁴² Jesus'ga pe ga ei:

—Jipojykaharetero ji kwahava'ja ti imombyryva ji ve ekorame huvihavuhuhetero nehẽ, ei ga Jesus'ga pe.

⁴³ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei nde ve: Agwamo po ti nde rekoi ji pyri ahererekokatuhai pe yvagi pe nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga omano

(Mateus 27.45-56; Marcos 15.33-41; João 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Ahaji katu kwara igwehetei reki ipyryrymame. Ypytunahimba hete yvya koty nhaporemo. Ka'aruğwerĩa rupi às três horas kwara imbokojahua'javi. Gajatykahavuhua pype tapy'ynhapira hovapiahava itararagi mbytera rupi.

⁴⁶ Tupana'ga pe Jesus'ga hapukajahivi.

—Apĩ, ei ga Tupana'ga pe. Kiro ji imondoukari jira'uva nde ve herekokatuuka.

Onhi'igirẽ ga pytupavamo omanomo.

⁴⁷ Soldados'ga nduvihava'ga gwepia pa hahyhava Jesus'ga pe gajukahava. Hepiagame ga ei:

—Ahe ko pyryheteva'ea. A'iti a! ei ga Tupana'ga mboheteavo.

⁴⁸ Kiroki ga uhu tihepia katu gajukahava javo – ga gwepia pa. Ojivy ga kiro ogwovo gwonga pe. Ojipoti'a rehe okwaokwa ga opoa pyvõ okoveveuhuavo gwaramo.

⁴⁹ Jesus'ga kwahakatuve'ga nhaporemo ga ami irupe Jesus'ga hugwi hepiapava kunhangwera'ga pavẽi – kiroki kunhangwera'ga uhu Jesus'ga rupi Galiléiapeve'ga gwyrã hugwi ga pokoga.

Ono ahe Jesus'ga ra'oa ita kwaruhua pype

(Mateus 27.57-61; Marcos 15.42-47; João 19.38-42)

⁵⁰ Kiro José'ga hoi Pilatos'ga pyri. José'ga ko judeus'ga moğitaharamo. Ojihe'a ko ga judeus'ga moğitahara'ga ndehe javo judeus'ga pe nahanahã ti peko javo ga pe. Pyry hete gareaporogita. A'ereki ga oko Tupana'ga nhi'iga rupi.

⁵¹ Nurã ga noarõi ojipe'ga ndeaporogita judeus'ga moğitahara'ga ndeaporogita ga erame ojohupe tijukauka Jesus'ga javo. Ga nde'i a'ea. A'ereki ga ndopotari gajukahava. Ga Jesus'ga jukaukarame ga nomoirũi ga no. Nahã José'ga oko. Gacidadegwera ko Arimatéia gwe'yja'ga cidade judeus'ga cidade. Ymyã José'ga Cristo'ga rura pota aerẽ po ti ga rekoi nhanderuvihavuhuhetero avo yvya koty nehẽ javo.

⁵² Kiro José'ga hoi Pilatos'ga pyri ogwovo ovahema javo ga pe:

—Tarohe ti Jesusva'ea ra'oa, ei ga Pilatos'ga pe.

—Kwa. Eroho ti, ei ga José'ga pe.

⁵³ A'ero José'ga jivyri ua Jesus'ga pyri. Yva hugwi José'ga Jesus'ga ra'oa mbojyvi. A'ero ga gara'oa uvani tapy'ynhapipyryva pyvõ linho apopyra pyvõ. A'ero ga gara'oa rerohoi inoğa itaruvihavuhua kwaruhua pype imbogwaipyra pype. Ndogwerekoi ve ojipeva'ea ra'oa ipype. Kiro ga Jesus'ga ra'oa rerohoi inoğa ipype.

⁵⁴ Mbatera mboavujikwehava sexta-feira ga inoği ipype ka'arugame. A'ero gaporavykye'yma gwerĩ sábadu gwerĩ.

⁵⁵ Kunhangwera'ga – kiroki ga uhu Jesus'ga rupi Galiléiapeve'ga gwyrá hugwi – gahã oho José'ga rupi ikwaruhua pe. A'ero ga hepiagi ikwaruhua Jesus'ga ra'oa nongava. José'ga gara'oa noğame ipype kunhangwera'ga hepiakatui nahã ga ono ahera'oa javo.

⁵⁶ Aerẽ ga jivyri ogwovo gwonga pe imboavujikwea perfume timongy ti ahera'oa rehe imbojigwaga javo. Perfume ko mohağa'java'ea nhandya'java'ea reheve.

Oporavykye'yma rupi sábadu rupi ga pytu'ui oporavykyhava hugwi. A'ereki ymyahũ Tupana'ga e'i judeus'ga mbo'eavo tapeporavykyi ti sábadu rupi javo.

24

Jesus'ga okwera omanoa hugwi

(Mateus 28.1-10; Marcos 16.1-8; João 20.1-10)

¹ Gaporavykye'yma py'rovo domingo rupi kunhangwera'ga heruri Jesus'ga ra'oa nongai pe itaruvihavuhua kwaruhua pe. Ypyhajive kwara ipogwerĩrame ga heruri pevo perfume – kiroki a'ea ga omboavujikweripe.

² Herovahemame ga hepiagi ikwaruhua rovapytymbava imoanhanipyra. Irupe'i ikwaruhua hugwi reki iteni hovapytymbava.

³ A'ero ga ki ikwaruhua pype. Ga ndohepiagi reki Jesus'ga ra'oa nhandepojoykaharete'ga ra'oa ipype.

⁴ —Marã naerũ? Mome ahera'oa? ei ga ojohupe.

Nanime mokonha'ga jipiukari ga pe o'ama akwaimbae'ga'jave'ga. Overavera ga'apoa tapy'ynhapira.

⁵ A'ero kunhangwera'ga nhova'apÿhetei gandovai pyteri pe okyhyjiavo gwaramo. A'ero ga ei kunhangwera'ga pe:

—Po pe ndapehekari okojive'ga omanove'ga nongai pe hamo.

⁶ Nduvi Jesus'ga avo onongavagwera pype. Ovy reki ga jugwi. Pekwahava'ja ti ganhi'igagwera. Ymya uvame Galiléia pe ga omombe'u pe me.

⁷ Ga e'i pe me: “Okote'varuhuve'ga po pe ti ga tanhimondouka nehẽ. Ga ti tajijuka ji mbovyruka yva rehe nehẽ. Nhimanorẽ mokõi jikira py'rovo ti ji takwera nehẽ yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.” A'ea Jesus'ga e'i onhimombe'gwovo pe me ikwehe'i, ei ga kunhangwera'ga pe.

⁸ A'ero kunhangwera'ga ikwahava'javi Jesus'ga nhi'igagwera.

⁹ Ga hemi ikwaruhua hugwi Jesus'ga ryvyagwera hugwi ogwovo onzeve'ga pyri Jesus'ga moirũhara'ga pyri. Ovahemame ga imombe'upavi ga pe Jesus'gareheve'ga pe nhaporemu no.

¹⁰ Maria Madalenahẽa omombe'u Joanahẽa pavẽi. Tiago'ga yhẽa Mariahẽa omombe'u gapavẽive'ga pavẽi kunhangwera'ga. Ga nhaporemu omombe'u Jesus'ga moirũhara'ga pe.

¹¹ Emo ga ndogweroviari kunhangwera'ga remimombe'ua.

—Onhi'ĩ tehe ga, ei ga.

¹² Pedro'ga ki a'e te ga vyri onhana ogwovo ikwaruhua pyri Jesus'ga ryvyagwera pyri tahapia ti ji javo. Ovahemame ga apyni hepiaga ikwaruhua pype. A'ero ga hepiagi

Jesus'ga ra'oa hokava. Linho apopyra Jesus'ga ra'oa hokava. A'ea jate ga hepiagi ipype. A'ero ga hoi ġwonga pe ojapyakaheteavo hehe onhimomby'avo.

*Jesus'ga gwupiti mokonhava'ea ogwovo Emaús pe
(Marcos 16.12-13)*

¹³ A'ea rupi te kiro Cleopas'ġa homemei cidade'i pe Emaús pe Jesus'gareheve'ġa. Emaús oko irupe dez quilômetros gwerevi cidade de Jerusalém hugwi.

¹⁴ Ohorame ġa nhomonhi'imbavi Jesus'ga rehe gajukahava rehe onhonhi'ĩpondekwwa hehe.

¹⁵ Ga nhomonhi'igame Jesus'ga tuhẽ ġa ndupitigi ogwovo ġa ndupi.

¹⁶ Ga nombaragwahavi Jesus'ga rehe.

¹⁷ Kiro Jesus'ga ei ġa pe:

—Gara rehe pe nhonhi'ĩpondekwwi pejigwovo ve pea rupi pevy'are'yma? ei Jesus'ga. A'ero ġa pytai.

¹⁸ Kiro Cleopas'ga ei Jesus'ga pe:

—Nde ko ojipeahugwiva'ero erepytaahi'vi kiro Jerusalém me ikwahave'yma tiru-ahũva'ea aġwamova'ea Jerusalém me naerũ? Nde jate po nderekwahavi! ei ga.

¹⁹ —Gara pe pe ei? ei Jesus'ga.

Ombaragwahave'yma ga rehe ġa ei:

—Tiruahũva'ea Jesusva'ea pe Nazarépeva'ea pe, ei ġa. Jesusva'ea ko Tupana'ga nhi'igã mombe'uharava'ea, ei ġa. Ipopoaka hete ahe japovo ahemonhimomby'ava'ea nhandegwyrive'ġa mbo'eavo Tupana'ga nhi'igã rehe. Jukwaha a'ero Tupana'ga nhimohema ahe rehe. Horyory nhandegwyrive'ġa ahe rehe no ga ipopoaka hete jawo.

²⁰ Ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa nhanderuvihava'ġa pavẽi omondo Jesusva'ea Pilatos'ga po pe te'i ti ga pembovy ti Jesus'ga jawo. Ga ahe mbovyruka yva rehe ahe jukauka.

²¹ —Ore ki a'e te ore roryroryvamo ahe rehe novã. Oroyvyteri pe ore ei: Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri israelitasva'ea pyri embopiro'y ti ġa jawo. A'ea ore ei novã. A'ereki ġa ahe jukauka. Kiro mokõi ahe kiri omanorẽ.

²² —Oro kunhangwera'ġa – kiroki ġa ojiko Jesusva'ea rehe ore ja – ġahã ore monhimomby'a hete oji'i. Oho jipe ġa ypyhaji ve ovahema itaruvihavuhua kwaruhu pe ahenongai pe oji'i.

²³ Ndohepiagi ġa Jesusva'ea ra'oa ipype. A'ero ġa jivyri ore pyri imombe'gwovo. E'i ġa: “Yvagipeve'ġa Tupana'gapyrive'ġa ojipiuka ore ve Jesus'ga mombe'gwovo!” ei ġa. “‘Okoji Jesus'ga,’ ei Tupana'gapyrive'ġa ore ve.” A'ea kunhangwera'ġa ei oji'i.

²⁴ A'ero orepyteripeve'ġa hoi ikwaruhu pe ahenongai pe hepiaga. “Kunhangwera'ġa omombe'u katu reki ahenongavagwera ore ve ko,” ei ġa imombe'gwovo ore ve. Ga ndohepiagi Jesusva'ea, ei mokonha'ġa Jesus'ga pe imombe'gwovo.

²⁵ —Ikwahave'ymuhũva'ero pe ndaperoviapapotari Tupana'ga nhi'igã mombe'uharava'ea nhi'igã, ei Jesus'ga mokonha'ġa pe.

²⁶ Ymyahũ ahe e'i ganhi'igã mombe'gwovo: “‘He'yiva'ea ti tahahy Cristo'ga pe nehẽ. Toki ti ga yvagi pe okovo ġanduvihavuhetero ji pavẽi nehẽ,’ ei Tupana'ga,” ei ahe. A'ea Tupana'ga opota, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe. A'ea pe ndaperoviari naerũ? ei Jesus'ga.

²⁷ A'ero ogwovo ve ġa pavẽi pea rupi Jesus'ga ġa mbo'e ypy Moisésva'ea rembikwatijara rehe – kiroki a'ea omombe'u ga. Aerẽ ga ġa mbo'ei Tupana'ga nhi'igã mombe'uharava'ea rembikwatijara rehe nhaporem – kiroki a'ea omombe'u ga no.

²⁸ Kiro ga nduġwerĩ cidade'i pe. A'ea pe mokonha'ġa ei toropyta avo jawo. Jesus'ga oho ġwerĩ a'ero ġa hugwi.

²⁹ A'ero ġa eġa'ei ga pe:

—Epyta ore pyri. A'ereki ka'aru hete kiro. Ypytũ ġwerĩ.

A'ea ġa ei ga pe ga mombytavo ojipyri. Oki ga ġanonga pype ġa ndupi a'ero opytavo ġa pyri.

³⁰ Aerē oapygame mesa pyri ġa pavēi ga ipyhygi pāo onhi'iġa Tupana'ga pe hehe ndepyry hete nde imbuhua ore ve javo. Kirē ga haygwe'rogwe'rogi pāo imondomondovo ġa pe.

³¹ Kiro ġa mbaragwahavi ga rehe a'ero ga repiaga ve.

—Jesus'ga tuhē reki! ei ġa.

Nanime ga ndiukwahavi oka'nhyima ġa hugwi.

—Tenagwe! e te ga.

³² Ojohupe ġa ei:

—Ikatu hete nhandeyvyteri pe nhande mbohoryoryva ga nhi'iġame nhande ve onhi-mombe'gwovo pea rupi nhande mbo'eavo Tupana'ga rembikwatijarukara rehe, ei ġa.

³³ Kotihī ġa po'ami ojivya ogwovo Jerusalém me. Ovahemame ġa onzeve'ġa ndepiagi.

Onhimono'ogipe onzeve'ġa onhipavēive'ġa pavēi. Mokonha'ġa pe ġa ei:

³⁴ —Nhandepojykaharete'ga okwera tuhē ovyā onongava hugwi Jesus'ga. A'iti a! Okoji ga. Ojipiuka ga Simāo Pedro'ga pe heaji'i, ei ġa mokonha'ġa pe.

³⁵ A'ero mokonha'ġa ei ġa pe:

—Ore ga repia no. Ore horame pea rupi Jesus'ga hoi ore rupi onhimombe'gwovo ore mbo'eavo Tupana'ga nhi'iġa rehe. A'ea rupi ore norombaragwahavi ve ga rehe. Aerē ga haygwe'rogame pāo ore mbaragwahavi ga rehe, ei ġa imombe'gwovo.

Jesus'ga ojipiuka ġwemimbo'eharava'ea pe

(Mateus 28.16-20; Marcos 16.14-18; João 20.19-23; Atos 1.6-8)

³⁶ Ga a'ea mombe'urame nanime Jesus'ga jipiukari o'ama ġapyteri pe. Ga e'i:

—Tupana'ga ti tonogatu pepy'a! ei ga ġa pe.

³⁷ Anhaġa po javo ġa piryiro okyhyjiheteavo.

³⁸ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Maraname pepy'a oko tehe? A'ero pe kyhyjihetei. Maraname pe ndaperoviari? “Mara'ngu po Jesus'ga tuhē?” pe'e pe pejiyvyteri pe, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁹ Pehepia ti jipoa jipya reheve. Hepiagame po ti pe mbaragwahavi ji rehe a'ero. Pepyhy ti jira'oa nhikaġa reheve ji kwahava. A'ereki anhaġa ndaha'oi. Nikaġi. Ji ki a'e te ji ra'oro. Ji kaġamo, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁰ Onhi'iġirē ga hepiukari ġa pe opoa opya reheve.

⁴¹ Gworygworyva ġwaramo ġa ndogweroviari ve. A'ereki ġa e'i ovyvyteri pe onhi-momby'avo: “Po Jesus'ga tuhē, a'ero pyry hete!” ei ġa. Ga nhimomby'arame Jesus'ga ei ġa pe:

—Ndaperekoi pe mbatera? Ta'u ji.

⁴² Pira ġa imondoi ga pe a'ero hehyripyra heiretea reheve.

⁴³ Ipyhyga ga i'ui ġa gwepiagame.

⁴⁴ Aerē ga ei ġa pe:

—Ymyaī ji nhimombe'umbe'ui pe me jiruvame pe pyri. A'e ji pe me: Moisésva'ea remimbo'eagwera aherembikwatijaripyra ji mombe'u Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea rembikwatijaripyra pavēi, a'e ji pe me. Ji mombe'ui no ikwatijaripyra Salmos, a'e ji ikwehe. Tako pa ti ji ikwatijaripyra rupi nehē – kiroki a'ea ji mombe'u, a'ea'e ji pe me ikwehe, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁵ Kiro ga ikwahavukari ġa pe Tupana'ga nhi'iġa aherembikwatijaripyra.

⁴⁶ Imombe'gwovo ga ei:

—Ikwatijaripyra e'i: “Tahahy ti Cristo'ga pe. Omano po ti ga nehē. Mokōi okira py'rovo ti ga tokwerava'ja gwyvyagwera hugwi.

⁴⁷ Cristo'gareheva'ero ti ġa tomombe'u katu Cristo'ga vvyakotyve'ġa gwyriveve'ġa pe nhaporemō. Te'i ti ġa ġa pe: ‘Tapevy'ari ti pejikote'varuhua rehe pejipohia jugwi

herojijyjijyita pejeaporogita. A'ero po ti Tupana'ga imombohetei pendekote'varuhua pe hugwi nehẽ ikwahava'jave'yma nehẽ.' A'ea po ti ġa tomombe'u katu Jerusalémmeve'ġa pe na'ẽ. Aerẽ po ti ġa tomombe'u katu ojipe'ġa pe nhaporemõ." A'ea ikwatijaripyra e'i, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁸—Oro pe, ei Jesus'ga ġa pe. A'ea pe ikwahapavi. A'ero ti pemombe'u.

⁴⁹ Ji rendu ti! ei Jesus'ga. Ymyahũ Tupana'ga ei: "Jira'uva po ti pe pojykai nehẽ," ei jiruva'ga pe me, ei Jesus'ga. Pepyta ti cidade de Jerusalém me gara'uva rura pota aerẽ po ti gara'uva tuhu nehẽ javo. A'ero jihi po ti gara'uva mondoukari yvaga hugwi pe pojykauka jupe pe mbopopoakaruka nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga rerohohava yvaga pype

(Marcos 16.19-20; Atos 1.9-11)

⁵⁰ A'ero Jesus'ga hoi ġa nenonde ġa nderogwovo cidade de Betânia kotyi ve. Opoa mondovo ġa pe ga ei Tupana'ga pe:

—Emombyry ti ġa pe.

⁵¹ Onhi'iġa ve Tupana'ga pe ga hoi ġa hugwi. Kiro garerohohava yvaga pype.

⁵² Ombohete ġa ga. Kirẽ ġa jivyri ogwovo Jerusalém me gworygworyhetero.

⁵³ Nane'ymi ġa hoi opytavo ojatykahavuhua pype Tupana'ga mboheteavo ndepyry hete nde javo.

JOÃOVA'EA OMOMBE'U JESUS CRISTO'GA O Evangelho de João

Jesus Cristo'ga okwahavuka Tupana'ga nhande ve

¹ Jypya yvya apoa renonde Tupana'ga reaporogita kwahavukahara'ga rekojipei hako. Tupana'ga pyri ga ruvi ga rerekovo. Ga ko Tupanamo tuhē oko.

² Yvya apoa renonde akoja'ga rekoi Tupana'ga pavēi gakwahavukahara'ga.

³ Ga pe Tupana'ga oapopavuka mbatera. Ojipe'ga pe rūi Tupana'ga oapouka. Okwahavukahara'ga pe jate ga oapouka mbatera hako.

⁴ Tupana'ga kwahavukahara'ga tuhē oko po rimba'e. A'ero ga jara'ga mongopavi ga monguva. Ga yvyakotyve'ga mongoi. A'ero ga Tupana'ga kwahavukari ga pe no. Arimo nhande tihepia katu mbatera kwahavaḡwama mytu'ēro ḡwaramo. Na ja ga imomytu'ēi yvyakotyve'ga akaḡi pe tokwaha ti ga Tupana'ga javo.

⁵ Ypytunarupive'ga ndokwahavi hepiage'yma ḡwaramo. Ypytunarupive'ga'jave'ga – ga ndokwahavi Tupana'ga okote'varuhuavo – ga pe ga Tupana'ga mombe'umbe'ui no tokwaha ti ga javo. Ga omombi pota Tupana'ga kwahavaḡwama novīa. Ndopigi reki. A'ereki Tupana'ga mombe'ua ikwahy ve ojipe'ga ndehe ga kwahavuka ga pe.

⁶ Nahã ko ahe ikwehe. Ahe ve ga ei João Batista. Tupana'ga e'i ahe ve:

–Emombe'u ti ga pe jikwahavukahara'ga, ei Tupana'ga ahe ve.

⁷ A'ero João'va'ea ruri ga mombe'gwovo ikwehe.

–Tamombe'u ti ga pe me tapejiko pa ti ga rehe javoji, ei ahe, kiroki ga Tupana'ga kwahavuka nhande ve, ei João'va'ea ikwehe.

⁸ Ahe ko imomytu'ēhara'ga rūi.

–Akoja'ga mombe'gwovo reki ji ruri, ei ahe, kiroki ga omomytu'ē Tupana'ga kwahavuka nhande ve, ei João'va'ea ikwehe.

⁹ Gaha ko imomytu'ēharetero. A'ero ga ruri imomytu'embava yvyakotyve'ga akaḡi pe tokwaha pa ti ga Tupana'ga javo.

¹⁰ Yvya koty ga ruvi ikwehe. A'ea tuhē Tupana'ga oapouka ga pe hako yvyakotyve'ga ndeheve. Yvyakotyve'ga ki a'e te ndogweroviari ga.

¹¹ Ogwryri pe ga ruri ikwehe gwe'yja'ga pyri judeus'ga pyri. Ga ki a'e te ndokoi ga rehe.

¹² Kiroki ga oko reki ga rehe – ga pe ga ei a'ero: “Pejiko pe ji rehe,” ei ga. “Kiro ji pe mongoi Tupana'ga ra'yramo a'ero,” ei ga ga pe.

¹³ Yvyakotyve'ga ko na ta'y. Akwaimbae'ga ta'y pota ḡwembireko'ga nderekovo. Aerē ḡanda'yra'ga ari ga hugwi a'ero. Na rūi reki ga nhande mongoi Tupana'ga ra'yramo. Nhande xajiko Tupana'ga kwahavukahara'ga rehe. A'ero Tupana'ga ei nhande ve: “Jira'yramo ko pe ndekoi kiro pejikoga ḡwaramo ga rehe,” ei Tupana'ga.

¹⁴ Tupana'ga kwahavukahara'ga onhimongouka yvyakotyva'ero a'ero ikwehe Jesus Cristo'ga. Igwete ga ruvi orepyteri pe ikwehe. Ga nhande arō hete imombyryva nhande ve. Ga okwahavuka katu Tupana'ga nhande ve no. A'ereki ga jate ko Tupana'ga ra'yretero. Igwete ore nhimombaragwahavi garuvihavuhuhetea rehe garuva'ga ruvi-havuhuhetea rehe.

¹⁵ João Batistava'ea omombe'umbe'u ga ikwehe. Ahe e'iahy ga pe ikwehe:

–Gaha ji amombe'u pe me oji'i, ei ahe. “Aerē po ti ga ruri pe nderekovo nehē,” a'e ji oji'i, ei ahe. “Ga huvihavuhuhetero. Ji ki a'e te ako tehe reki. Jypya vehevi ji rekoe'ymame ga okoe'ymi,” a'e ji pe me oji'i, ei João'va'ea ikwehe.

¹⁶ Ga pyry hete tuhē nhande aromo. A'ero nhande ve nhaporemō ga imombyryvi jipi. Igwaigwavete ga imombyryva'ja'javi nhande ve.

¹⁷ Moisésva'ea pe Tupana'ga ombuhuruka onhi'iga hako tohendu katu ti ga javo. Jesus Cristo'ga pe ki a'e te Tupana'ga nhande arōheteuka.

—Emombyry ti ga pe, ei Tupana'ga ga pe. Ji kwahavuka katu ti ga pe no, ei ga Jesus Cristo'ga pe.

Na tuhē Jesus Cristo'ga rekoi a'ero.

¹⁸ Vvyakotyve'ga ndohepiagangavi Tupana'ga. Gara'yra'ga jate – ga tehe ko Tupana'ga ra'yretero – gaha jate koi ojikoty'a Tupana'ga pavēi. Gaha okwahakatuuka Tupana'ga nhande ve a'ero.

João Batistava'ea onhimombe'u

¹⁹⁻²⁸ Igwete judeus'ga nduvihava'ga ga mbuhurukari ojipyri mbatera kwava'ēhara'ga – ga okwava'ē mbatera Tupana'ga pe jipi. Igwete ga ei ga pe gapokohara'ga pe no levitas'ga pe. Ga pe – ga ko fariseus'ga – ga pe judeus'ga nduvihava'ga ei:

—Peho ti João Batista'ga pyri tonhimombe'u ti ga pe me nehē, ei ga ga pe.

A'ero ga hoi cidade de Jerusalém hugwi ogwovo João Batistava'ea pyri – perope ahe ga mobatiza paranahūa aherovai Jordão aherovai. Cidade de Betânia ira'agwe te jugwi. Pevo ga hoi javo Joãova'ea pe.

—Mome ahe nde? ei ga ahe ve. Enhimombe'u ti ore ve torokwaha ti nde, ei ga.

Ahe ni'mbei ga pe a'ero. Onhimombe'u katu ahe ga pe tajikwaha ti ga javo.

—Ji ko ga rūi – kiroki ga pe Tupana'ga e'i: “Amondo po ti ga vvyakotyve'ga pyri ganduvihavuhetero nehē Cristo'ga,” ei ga. Ji ko ga rūi, ei ahe.

—Marã naerū? ei ga ahe ve. Nde po Eliasva'ea ekwerava ejyvya hugwi? ei ga.

—Ji ko ahe rūi, ei ahe.

—Nde ereko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo a'ero – kiroki ga Moisésva'ea omombe'u hako uhu ti ga javo hako? ei ga ahe ve.

—A'ea rūi ko ji, ei ahe.

—Mome ahe nde naerū? Enhimombe'u ti ore ve toromombe'u ti ga pe – kiroki ga ore mbuhu nde pyri, ei ga. Marã ti nde nhimombe'ui ore ve nehē? ei ga ahe ve.

—Pehendu ti nhinhi'iga a'ero, ei ahe. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Isaíasva'ea omombe'u nhogwenonde ojipe'ga rembi'ea gwama hako, ei Joãova'ea. Nahã Isaíasva'ea ei hako:

“Ojipe'ga nhi'iga po ti hahyahi

ga erame ga mbo'eavo ongae'yi me nehē,” ei ahe.

“E'i po ti ga ga pe:

'Pemboavujikwe ti pehea imbohupikatuavo huvihava'ga pe

tuhu ti ga nhande pyri javo,' e po ti ga,” ei Isaíasva'ea hako, ei ahe.

Jihi ko a'ea, ei Joãova'ea onhimombe'gwovo ga pe. A'eahy ji javo ojipe'ga pe: “Penhimboavujikwe ti pejipohia pejikote'varuhua hugwi tuhu ti nhandepojykaharete'ga nhande pyri javo,” a'e ji, ei Joãova'ea onhimombe'gwovo ga pe.

A'ero ga ei ahe ve:

—Marã a'ero? Nahã nde ei ore ve: “Ji ko Cristo'ga rūi Tupana'ga remimbuhurukara'ga rūi,” ere ko nde, ei ga. “Eliasva'ea rūi ko ji no,” ere ko nde, ei ga. “Ji ko akoja'ga rūi Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga rūi,” ere ko nde ore ve, ei ga. Maranuhūrame nde okoteheva'ero ga mobatizai naerū? ei ga Joãova'ea pe.

—Jihi amobatiza ga yhya pyvō jipi, ei ahe. Pepyteri pe ojipe'ga ami okovo. Emo pe ndapekwahavi ga, ei ahe ga pe. Gaha po ti oko pe pyri huvihavuhetero nehē, ei ahe. Huvihavuhu hete tuhē ga, ei ahe. Ji ki a'e te okoteheva'ea, ei Joãova'ea ga pe.

Nhanderekote'varuhua mombohara'ga

²⁹ Ko'emame Joãova'ea Jesus'ga repiagi ga rurame ojipyri. A'ero ahe ei jara'ga pe:

—Pehepia ga! ei ahe. Pevo ga rekoi – kiroki ga cordeiro ja, ei ahe. Ikwava'ēhara'ga ojuka cordeiros jipi Tupana'ga ti tomombo nhanderekote'varuhua a'ero javo, ei ahe.

Cordeiro ja po ti ga manoi nehẽ no. A'ereki Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri tomano ti ga imomboia vyvakotyve'ga ndekote'varuhua javo, ei Joãova'ea ga pe.

³⁰ Amombe'u ji ga pe me oji'i cordeiro'jave'ga, ei ahe. “Pe pyri po ti ga rekoi jihoheva'ero. A'ereki jypya vehevi ji rekoe'ymame ga okoe'ymi po rimba'e,” a'e ji pe me oji'i, ei ahe Jesus'ga mombe'gwovo ga pe.

³¹ –Ymya ji ei: “Ma'ga po ti Tupana'ga ombuhuruka nhande pyri nehẽ tomombo ti ga gandekote'varuhua javo?” ei ahe. Kirogwe ji ga kwahavi. A'ero ji ga kwahavukari jire'ya'ga pe israelitas'ga pe. Nurã ji ruri pe mobatizavo yhya pyvõ tapekwaha ti ga javo, ei Joãova'ea ga pe.

³²⁻³³ Igwete Joãova'ea Jesus'ga mombe'ukatui ga pe:

–Ndakwahavi ypy ji ga ma'ga po ti Tupana'ga ombuhuruka javo, ei ahe. Emo Tupana'ga – gaha ji mbuhuruka ga mobatizauka yhya pyvõ – ga e'i ji ve: “Erehepia po ti nde jira'uva rura ga pyri nehẽ. Ojy po ti jira'uva opytavo ga pyri nehẽ,” ei Tupana'ga ji ve, ei ahe. “Gaha po ti aerẽ pe pojykauka jira'uva pe nehẽ a'ea ti tapemongo Jesus'gareheva'ea javo,” ei Tupana'ga ji ve, ei ahe. Ahepia tuhẽ ji Tupana'ga ra'uva rura a'ero oji'i, ei ahe. Inambua ja koi ijyvi yvaga hugwi opytavo ga pyri oji'i.

³⁴ Ahepia tuhẽ ko ji oji'i, a'e ji, ei ahe. Nurã ji ei pe me: Akoja'ga tuhẽ koi Tupana'ga ra'ya'ga, ei Joãova'ea.

Jesus'ga remimbo'eppyharava'ea

³⁵ Ko'emame Joãova'ea rekoa'javi onhi'iga mokonha'ga pavẽi gwemimbo'ehara'ga pavẽi o'ama.

³⁶ Igwete ahe hepiagi Jesus'ga kwava.

–Pevo ga hoi cordeiro'jave'ga! ei Joãova'ea ga mombe'gwovo ga pe. Cordeiro ja po ti ga manoi nehẽ. A'ereki Tupana'ga ombuhuruka ga nhande pyri tomano ti ga gandekote'varuhua imomboia javo, ei ahe.

³⁷⁻⁴⁰ Joãova'ea remimbo'ehara'ga gwendu memei ahenhi'iga André'ga. A'ero ga hoi Jesus'ga reviri. Igwete Jesus'ga jirovagi ga ndepiaga gweviri.

–Gara? ei ga.

–Mome nde ruvi? ei ga ga pe.

–He pejijo hepiaga, ei ga ga pe.

A'ero ga hoi ga rupi garuhava repiaga. Ka'aru quatro horas rupi ga hoi. Igwete ga nhomonhi'inh'i'igi upa kwara hoa rupi.

⁴¹ Kiro André'ga hoi na'ẽ oirũ'ga pyri Simão Pedro'ga pyri.

–Orohepia ore Messias'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga, ei ga Simão'ga pe. (Cristo'ga pe judeus'ga e'i Messias.)

⁴² A'ero André'ga Simão'ga reruri Jesus'ga pyri. Simão'ga repiagame Jesus'ga ei ga pe:

–Ndehe ko Simão João'ga ra'ya, ei Jesus'ga ga pe. Cefas po ti nderera nehẽ, ei ga Simão'ga pe. (Cefas'ga pe judeus'ga e'i Pedro. A'ea ko Ita.)

Jesus'ga ombuhuruka ahe ojiheva'ero

⁴³ Ko'emame Jesus'ga ei:

–Taho ti Galiléiapeve'ga gwyri pe.

Oho na'ẽ ga Filipe'ga pyri.

–Herejo ji rupi nhiremimbo'eharamo, ei ga Filipe'ga pe.

⁴⁴ Filipe'ga ko cidade de Betsaidapeve'ga – perope André'ga u Pedro'ga pavẽi.

⁴⁵ Aerẽ Filipe'ga hoi Natanael'ga pyri javo.

–Orohepia ore ga – kiroki ga Moisésva'ea omombe'u ikwatijarame gwemimbo'eagwera hako, ei Filipe'ga ga pe. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea okwatija ga no ga mombe'gwovo hako, ei ga. Ga tuhẽ ore orohepia. Ga ko Jesus'ga Joséva'ea ra'ya'ga. Cidade de Nazaré pe ga ruvi, ei ga Natanael'ga pe.

⁴⁶ —Nazaré! ei Natanael'ga. Imombyryva'ea nduri tuhẽ pea hugwi, ei ga ga pe.

—Herejo xaho ji rupi a'ero terehepia ti ga, ei Filipe'ga ga pe.

⁴⁷ Natanael'ga rurame Jesus'ga ga repiagi.

—Kiro ki ga u israelitapyryvamo, ei Jesus'ga ga mombe'gwovo. Ga ni'mbeangavi jipi ojipe'ga moandyje'yma, ei ga Natanael'ga mombe'gwovo.

⁴⁸ —Marã nde ikwahavi jireaporogita naerũ? ei Natanael'ga ga pe.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Irupe ko nde rekoi oji'i novã, ei ga. Filipe'ga ea renonde nde ve ji orohepia reki. Figueira aği pe nde reni, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁹ —Jesus, ei Natanael'ga. Tupana'ga ra'yra tuhẽ ko nde! ei ga. Nde ko israelitas'ga nduvihavuhuhetea tuhẽ! ei ga Jesus'ga pe.

⁵⁰ Igwete Jesus'ga ei ga pe a'ero:

—A'e ko ji nde ve ko: “Orohepia ko ji nde rename figueira aği pe.” A'ero nde jikogi ji rehe, ei Jesus'ga ga pe. Aerẽ po ti ji koji'iheteva'ea japoí nehẽ ahemonhi-momby'aheteva'ea nehẽ. A'ea po ti nde erehepia nehẽ no, ei ga Natanael'ga pe.

⁵¹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tamombe'u katu tuhẽ kiro pe me, ei ga. Tamombe'u ti jijihe'ara Tupana'ga rehe, ei ga. A'ea'java'ea ko nahã a'ero. Pehepia po ti pe yvaga rovapytymba'vogipyra, ei ga. Pehepia po ti pe Tupana'gapyrive'ga jiupiupira gajivyjivira ji pyri nehẽ no, ei ga. Nahã ko ji ajihe'a Tupana'ga rehe nhiremimbuhurukara'ga rehe, ei Jesus'ga. Oronhomonhi'inhi'ig'e'ymi ore orojogwerekokatuavo ga pavẽi. Nahã po ti pe me nehẽ no, ei Jesus'ga ga pe.

2

Jesus'ga ombote yhya vinhoramo

¹⁻² Mokõi Jesus'ga kiri ogwovo toryvi pe cidade de Caná pe – perope Galiléiapeve'ga gwyrí pe. A'ereki ga Jesus'ga mondouka ganembirekohava repiagauka. Ga Jesus'ga remimbo'ehara'ga mondouka no. Igwete Jesus'ga hoi hepiaga toryva. Jesus'ga yembora pevo oko ga pyri no. Toryva apopave'ymame momina ga hugwi vinho.

³ A'ero Jesus'ga yembora ei Jesus'ga pe:

—Momina kiro vinho ga hugwi, ei ahe Jesus'ga pe.

⁴ —Maraname nde ei ji ve kiro a'ea rehe? ei ga ahe ve. A'ereki ndohoi ve hepiukara apiavo. Agwamo rui po ti ji hepiukapavi Tupana'ga popoakara ga pe nehẽ, ei ga o'yembora pe.

⁵ Igwete ahe ei ga pe – kiroki ga opoko toryva repiakatuhara'ga – ga pe ahe ei:

—Jira'yra'ga erame pe me penhi'ĩpo'ru ti ga, ei ahe ga pe.

⁶ Pevo gwereko yhya ryrua ita apopyra. A'ereki judeus'ga nane'ymi ojipyhepyhei. Oheohei ga mbatera jipi no nahã nhande nhimombyryvi Tupana'ga pe javo. Nurã gwereko pevo mbohapyrete seis yhya ryrua. Inainani gwereko he'yjuhu cem litros gwerevi ipype tynahemame.

⁷ Igwete Jesus'ga ei hepiakatuhara'ga pokohara'ga pe a'ero:

—Peheka'voka'vo ti yhya ipype. Pemotynahẽ hete ti imohina, ei ga.

A'ero ga imotynahenahẽhetei inoğa hyrua pype.

⁸ Igwete ga ei ga pe:

—Pejara ti kiro yhya herogwovo toryva repiakatuhara'ga pe, ei ga ga pe.

A'ero ga herohoi yhya ga pe to'u ti ga hepiaga javo.

⁹ Yhya rui reki ga i'urame. Vinho reki yhya mbotepyra ga i'ui hepiaga. Ndokwahavi ga yhya mbotea vinhoramo. Gapokohara'ga ki a'e te okwaha hete Jesus'ga remimbotea. Igwete ga i'ui hepiaga. A'ero ga hambirekove'ga mbuhurukari ojipyri javo ga pe.

¹⁰ –Nde ko ore atyvi, ei ga hembirekove'ga pe. Ore oromondo ypy vinho heheva'ea toryvarupive'ga pe, ei ga. Kirẽ ga i'uheterame ore imondoi ndaheiva'ea ga pe. A'ereki i'uheterame ga nonhimombaragwahavi ndaheiva'ea rehe. Nde ki a'e te nerembuhuri ypy heheheteva'ea kirogwe imbuhua ore ve, ei ga ga pe.

¹¹ Jesus'ga ombote yhya vinhoramocidade de Caná pe Galiléiapeve'ga gwyrí pe ikwehe. A'ea ypy ga oapo ahemonhimomby'ava'ea hepiuka ga pe gweaporoğita Tupanamo. Nurã garemimbo'ehara'ga jikohetei ga rehe.

¹² Aerẽ Jesus'ga hoi cidade de Cafarnaum me. Ga'yembora oho gairũ'ga pavẽi. Garemimbo'ehara'ga oho ga ndupi no. Pevo ga pytaahi'vi upa.

*Jesus'ga omo'emba ahe ahejatykahavuhua hugwi
(Mateus 21.12-13; Marcos 11.15-17; Lucas 19.45-46)*

¹³ Aerẽ Jesus'ga hoi cidade de Jerusalém me. A'ereki judeus'ga toryva gwereko gwerĩ. Páscoa ei ga akoja pe. A'ea rupie'yimi judeus'ga japyakai uragwera rehe Egitopeve'ga gwyrá hugwi.

¹⁴ Igwete Jesus'ga hoi judeus'ga jatykahavuhua rokari pe ga ndepiaga. Pevo ga ndekoi ima'ema'eamo mbatepyryva itambere'ia pyhyga ga hugwi. Yuranuhã bois ga ima'ema'ẽi ovelhas. Inambu'ia ga ima'ema'ẽi upa. Mesa pyri jara'ga neğaneni hajiheve'ga itambere'ia ipyhypyhyga judeus'ga itambere'ia ikwepykwepyga imondovo ga pe.

¹⁵ Ga ndepiagame Jesus'ga japoí yhypohama ga nupanupamo ipyvõ ga mo'embava ga mondovo ojatykahavuhua rokara hugwi. Ovelhas ga imo'emo'ẽi, bois ga imo'emo'ẽi imonhamonhana imondovo. Ombojirejire ga itambere'ia kwepykara'ga mesa heka'voka'vogauka gaitambere'ia jugwi.

¹⁶ Igwete ga ei ga pe – kiroki ga oma'ema'ẽ inambu'ia:

–Peroho ti kia jugwi! a'e te ji, ei ga. Tapema'ema'ẽa'javuhui mbatera avo jiruva'ga rongá pe! ei ga ga pe.

¹⁷ A'ero garemimbo'ehara'ga ikwahava'javi Tupana'ga rembikwatijarukara. Igwete ga ei ojohupe:

–A'ea pe reki ikwatijara i'ei Cristo'ga nhi'iga mombe'gwovo, ei ga. Nahã Cristo'ga nhi'iga Tupana'ga pe hako:

“Nhi'ağataruhu ji neronga rehe jipi toko katu ti ga ipype javoji,” ei ga.

“Nhi'ağataruhua ji juka hete,” ei ga, ei ga.

Ikwatijara omombe'u jipe Cristo'ga nhi'igağwama, ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga.

¹⁸ Kiro judeus'ga nduvihava'ga nduri javo Jesus'ga pe a'ero.

–Ma'ga nde mbuhurukaruhu ga mo'ẽukarağwama avo hugwi? ei ga. Po Tupana'ga nde mbuhurukari, a'ero po ti nde hepiukari gapopoakara ore ve ahemonhimomby'ava'ea japovo, ei ga. A'ero po ti ore nde reroviari nehẽ Tupana'ga tuhẽ ga mbuhuruka javo, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁹ Igwete Jesus'ga ei ga pe a'ero:

–Po ti pe imbojypavi ağa Tupana'ga ruhava imbote'varuhuavo nehẽ, aerẽ mokõi nhande kirame ti ji imbovyra'javi imohina nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

²⁰ Igwete judeus'ga nduvihava'ga ei ga pe:

–Nde ki ere'eteheuhu, ei ga. He'yjuhuva'ea rupi quarenta e seis anos rupi ga poravykyvykyi japovo ağa Tupana'ga ryrua, ei ga. Marã po nde gwehu kotihĩ japoa'javuhui imohina mokõi nhande kirame naerũ? ei ga ga pe.

²¹ Gwa'oa pe reki Jesus'ga ei a'ea ko Tupana'ga ruhava javo.

²² Aerẽ Jesus'ga vyrame omanoa hugwi garemimbo'ehara'ga ikwahava'javi ga'eagwera. A'ero ga heroviari ga'eagwera Jesus'ga onhimombe'u katu javo. Igwete ga heroviari Tupana'ga rembikwatijarukara ahe ve no Jesus'ga ahe omombe'u ga kwatija javo.

Jesus'ga okwaha yvyakotyve'ga py'a

²³ Toryva rupi Páscoa rupi Jesus'ga rekoi cidade de Jerusalém me a'ero. Igwete ga hepiukari Tupana'ga popoakara ġa pe ahemonhimomby'ava'ea japovo. Nurã ġa jikojikogi ga rehe onhimongyavo.

²⁴ Jesus'ga ki a'e te ndojikogi ġa ndehe a. A'ereki ga okwahapavipe yvyakotyve'ga py'a.

²⁵ Ga nde'i ojipe'ga pe: “Marã ġandeaporogita?” A'ea ga nde'i. A'ereki ga okwahapavipe ġa a.

3

Nicodemosva'ea uhu Jesus'ga pyri

¹⁻² Aerẽ Nicodemos'ga ruri Jesus'ga pyri ypytunimo. Ga ko judeus'ga moġitahara'ga fariseu'ga. Aerẽ ga ruri Jesus'ga pyri xanhomonhi'ĩ ti javo.

—“Gaha ko nhanembo'ehara,” oro'e ore nde ve, ei ga Jesus'ga pe. “A'ereki Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri tombo'e ti ga ġa javo,” oro'e ore nde ve, ei ga. Tupana'ga opokogame jate ġa hepiukari Tupana'ga popoakara nde ja ahemonhimomby'ava'ea japovo, ei ga ga pe. Nurã ore ei: “Tupana'ga ombuhuruka ga rerekovo,” oro'e ore, ei Nicodemos'ga ga pe.

³ Igwete Jesus'ga ei ga pe a'ero:

—Tamombe'u katu tuhẽ kiro nde ve, ei ga. Kiroki ġa ojihuva'ja – ġa pe jate po ti Tupana'ga ei: “Jihi ko ġanduvihavuhuhetero,” ei Jesus'ga ga pe.

⁴ Igwete Nicodemos'ga ei a'ero:

—Marã po jyvukave'ga jihuvi naerũ? ei ga. Maranuhũ po ġa kia'javi oy'ga yvyteri pe o'ara'java naerũ? ei ga Jesus'ga pe.

⁵ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tamombe'u katu tuhẽ nde ve. Penhimobatizauka po pe yhya pyvõ imomboruka pejikote'varuhua pejihugwi hamo, ei ga. Tupana'ga ra'uva po pe mboheaporogita pyahu hamo no, ei ga. Nane'ymame po ti Tupana'ga ndokoi penduvihavuhuhetero nehẽ penhimobatizaukare'ymame yhya pyvõ gara'uva pe mboheaporogitapyahue'ymame nehẽ no, ei Jesus'ga ga pe.

⁶ Nhaney'ga nhande mbojihuvame nhande mbo'a, nhandera'o nhande a'ero yvyakotyva'ero, ei ga. Tupana'ga ra'uva nhande mboheaporogitapyahurame jate nhande reaporogitapyahuro a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

⁷ Terenhimomby'auhui ti nhiremimombe'uagwera rehe ji erame nde ve: “Pejihuva'ja ti.” Nahã ti pe ndeaporogitapyahuro nehẽ. Erovia ti nhinhi'iġa, ei ga Nicodemos'ga pe.

⁸ Nahã ko yvytua, ei ga. Gwemimbotarimo uhu okookovo. Pehendu pe tura novã. Emo pe ndapekwahavi ma hugwi te turi javo. “Mome po ti ihoi nehẽ?” pe'ji pe no, ei ga. A'ea javijitehe ko Tupana'ga ra'uva ahe mboheaporogitapyahurame, ei ga. Gwemimbotarimo gara'uva rekorekoi. Emo pe ndapekwahavi marã javo. “Ma'ga po ti gara'uva ġa mboheaporogitapyahu kiro nehẽ?” pe'ji pe, ei Jesus'ga ga pe.

⁹ —Maranuhũ nanongara? ei Nicodemos'ga. Ndakwahavi ji a'ea, ei ga ga pe.

¹⁰ —Ndehe ko israelitas'ga mbo'ehara novã. Nde nderekwahavi a'ea naerũ? ei ga Nicodemos'ga pe.

¹¹ Tamombe'u katu tuhẽ nde ve, ei ga. Oromombe'u ore pe me orerembikwahavipyra. Orerembiepiagipyra ore oromombe'u pe me novã. Emo pe ndaperoviarihu oreremimombe'uagwera, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Yvyakotyva'ea ji amombe'u pe me. Emo pe ndaperoviari, ei ga. Ndaperoviari kaitu po ti pe nhinhi'iġa nehẽ ji imombe'urame yvagipeva'ea pe me nehẽ, ei ga Nicodemos'ga pe.

¹³ Ndajiupihavi yvagi pe ikwahava mbatera ojyva imombe'gwovo, ei ga. Jihi jate reki ajy pea hugwi imombe'gwovo a'itituhēva'ea pe me. A'ereki Tupana'ga ji mbuhuruka kokoty, ei Jesus'ga imombe'gwovo Nicodemos'ga pe.

¹⁴ Igwete Jesus'ga Moisésva'ea mombe'ui no. A'ereki ymya Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe hako:

“Eapouka ti mboja ra'angava imbovyva yva rehe imo'ama,” ei ga ahe ve hako.

Ongae'yi me ahe imbovyri ha'angava imohina a'ero tohepia ti mboja rembihu'upyra'ga javo. Kiroki ahe ojavavu hepiaga imohinipyra – oka'ē ahe hugwi. Nomanoi ahe a'ero. Aerē Tupana'ga ei: “Moisésva'ea ombovyruka mboja ra'angava yva rehe hako,” ei ga. “Na jitehe po ti ga ga mbovyri yva rehe no. A'ero po ti ga ga jukai nehē,” ei Tupana'ga gwa'yra'ga mombe'gwovo hako.

¹⁵ Nahā Tupana'ga ga momanoukari toko pyahu ti ga javo – kiroki ga ojiko ga rehe. Aerē po ti ga ndekoi Tupana'ga pyri yvagi pe nehē no.

¹⁶ A'ereki Tupana'ga oarō hete vvyakotyve'ga. A'ero ga gwa'yra'ga mbuhuri vvyakotyve'ga pyri ikwehe. Gara'yra'ga ko ojipeji hete ko ga rekoi ga pe. Emo Tupana'ga ga mbuhuri nhande pyri ga momanomouka nhande repyga toho ti ga yvagi pe nehē javo. Nurā nhandejikogame Tupana'ga ra'yra'ga rehe po ti nhande rekoi Tupana'ga pyri avuirama nehē. Ndiahoi po ti nhande hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehē nhanemanorame nehē.

¹⁷ Gwa'yra'ga mbuhurame nhande koty Tupana'ga nde'i ga pe: “Eho ti ga pyri peko te'varuhu pe javo ga pe.” Tupana'ga nde'i a'ea gwa'yra'ga mbuhurukarame nhande koty. A'ereki ga gwa'yra'ga mbuhuruka avo togweru po ti ga ga ji pyri nehē javo.

¹⁸ Ga jikogame gara'yra'ga rehe Tupana'ga nde'ia'javi ga pe: “Peko te'varuhu pe.” Ga jikoge'ymame Tupana'ga e'i jipe a'ea ga pe. Oko te'varuhu tuhē nanongara'ga. A'ereki ga ndojikogi Tupana'ga ra'yra'ga rehe – ga ojipeji oko gara'yretero.

¹⁹ Nahā a'ero. Mytu'ērame nhande ve nhande hepiagi mbatera ikwahava. A'ea'java'ea pe Cristo'ga ei a'ero urame yvya koty. “Tamomytu'ē ti ga pe, ei ga. A'ero po ti ga Tupana'ga kwahavi okovo katu nehē,” ei ga novīa. Emo ga ndokwahapotari Tupana'ga. A'ereki ga okote'varuhue'ymi. Oko hete ga okote'varuhua rehe jate a'ero – a'ea ypytuna ja ndokwahavukari ga pe. Nurā ko Tupana'ga eaḡwama ga pe.

²⁰ Okote'varuhurame ga ndekoi ga rehe – kiroki ga omomytu'ē ahe ve Cristo'ga. Ga ndokopotari tuhē ga pavēi. A'ereki ga e'i ojive: “Po ti ji rekoi Cristo'ga pavēi, a'ero po ti ga imboukwahavi jirekote'varuhua nehē,” ei ga ojive.

²¹ Jararamo ki ga a'e te oko Tupana'ga reaporoḡita rupi okovo katu. Nanongara'ga oko pota tuhē Cristo'ga pavēi – gaha okwahapavuka ahe ve. A'ereki ga e'i: “Ji rekorame Cristo'ga pavēi po ti ojipe'ga ikwahavi jirekokatua nehē. A'ero po ti ga ei ji mombe'gwovo: “Tupana'ga ga poko ga mongovo ḡwemimbotarimova'ea rehe,” e po ti ga ji mombe'gwovo a'ero nehē,” ei ga. Nanongara Jesus'ga imombe'umbe'ui Nicodemos'ga pe ikwehe.

João Batistava'ea omombe'ua'ja Jesus'ga

²² Aerē Jesus'ga hoi Judéiapeve'ga gwyrri pe ḡwemimbo'ehara'ga pavēi. Igwete Jesus'ga pytaahi'vi pevove'ga pavēi ga mobatizativavo.

²³ A'ea rupi João Batistava'ea rekoi ojipe'ga mobatizavo cidade de Enom me – a'ea ojopyri u cidade de Salim pavēi. A'ereki gwereko hete yhya pevo. Igwete pevove'ga hoḡahoi ahe pyri a'ero onhimobatizavouka ahe ve.

²⁴ A'ereki a'ea rupi soldados'ga nomongiukari ve Joāova'ea cadeia pype.

²⁵ Aerē jararamo Joāova'ea remimbo'ehara'ga nhi'igayvari ojipe'ga pavēi judeu'ga pavēi.

—João'ga ga mobatizaramo pyry hete okwahyro ga ndehe, ei aheremimbo'ehara'ga ga pe.

A'ero judeu'ga ei ġa pe:

—A'ea hohe te ikwahyuro ġa ndehe Jesus'ga ġa mobatizaram, ei ga ġa pe.

²⁶ Nurã Joãova'ea remimbo'ehara'ġa hoi ahe pyri javo ahe ve.

—Akoja'ga, ei ġa, kiroki ga oko nde pyri paranauhūa aherovai Jordão aherovai – kiroki ga nde eremombe'u ore ve oji'i, ei ġa, kiro ga ġa mobatizauhui no. Ohopavuhu reki ġa ga pyri a'ero, ei ġa imombe'gwovo ahe ve novia.

²⁷ Igwete Joãova'ea ei ġa pe a'ero:

—Pyry hete reki ji ve ġa hopavame ga pyri, ei ahe. Tupana'ga jate ombopopoakaram, ahe popoakaramo a'ero okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe, ei ahe. Nurã ġa hopavi ga pyri. A'ea ko pyry hete ji ve, ei ahe ġa pe.

²⁸ Pehe tuhē pehendū nhinhī'igagwera oji'i, ei ahe. A'ereki ji a'e katu nhinhimombe'gwovo pe me oji'i. “Ji ko Cristo'ga rūi nhanderekote'varuhua mombohara'ga rūi,” a'e ko ji pe me oji'i, ei ahe. Ga renonde Tupana'ga ji mbuhurukari, ei Joãova'ea ġa pe.

²⁹ —Nahã ġa nembirekorame jipi, ei Joãova'ea. Hēapotahara'ga tuhē gwereko hēa, ei ahe. Gairū'ga reki hēapotahara'ga pokogi ġanembirekoagwama. A'ero ga roryvamo hēapotahara'ga nhi'igā renduva hēa rerekoa mombe'urame, ei ahe ġa pe. Hēapotahara'ga irū'ga ja ko ji, a'e ji pe me. A'ereki ji Jesus'ga poko. A'ero ji roryhetero ġa hopavame Jesus'ga pyri ga rerekovo, ei ahe ġa pe.

³⁰ A'ea ko pyry a'ero, ei ahe. Igwaigwavete po ti ga rekoi tuhē huvihavuhuhetero nehē. Ji ki a'e te igwaigwavete ji rekotehei tuhē nehē, ei Joãova'ea ġwemimbo'ehara'ġa pe.

Tupana'ga ombuhu Jesus'ga yvaga hugwi

³¹ Yvateahugwive'ga ko huvihavuhuhetero oko yvyakotyve'ġa hohe. Yvyakotyve'ġa yvyakotyva'ea rehe jate ġa ndekoi. A'ea rehe jate ġa nhi'igā no. Yvagahugwive'ga ko huvihavuhuhetero tuhē oko ġa hohe pa.

³² Ga omombe'u ġwembiepiagipyra ġwemienduvipyra reheve. Ga ki a'e te ndogweroviarihu ganhi'igā.

³³ Kiroki ġa gwerovia ganhi'igā – ġa e'i a'ero: “A'itituhēva'ea tuhē Tupana'ga nhi'igā,” ei ġa.

³⁴ A'ereki Tupana'ga remimbuhurukara'ga omombe'u katu Tupana'ga nhi'igā. A'ereki Tupana'ga omondo gwa'uva ga pyri a'ea ti tokwahavuka pa ga pe javo. Nurã ga omombe'u katu Tupana'ga nhi'igā.

³⁵ Tupana'ga oarō hete gwa'ya'ga. A'ero ga ga mbopopoakarukari togwereko pa ti ga ġwemimbotarimo.

³⁶ Kiroki ġa ojiko Tupana'ga ra'ya'ga rehe hendukatuavo ganhi'igā – ġa ndeaporoġitapyahuro a'ero aerē okovo Tupana'ga pyri nehē. Kiroki ġa nohendukatui ganhi'igā ojikoge'yma ga rehe – ġa po ti ndohoi yvagi pe upa Tupana'ga pyri nehē. Ga e'i ġa pe jipi peko te'varuhu pe javo.

4

Samariapeva'ea

¹ Aerē Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa nderohoi Judéiapeve'ġa gwyrā hugwi. A'ereki ga okwaha ojipe'ġa nhi'igā fariseus'ġa pe. A'ereki ġa e'ihu fariseus'ġa pe:

—João'ga omongo ojipe'ġa ojiheva'ero ġa mobatizavo, ei ġa. João'gareheve'ġa hohe'i tehe reki Jesus'gareheve'ġa nde'yjuhuro – kiroki ġa Jesus'ga omobatizauhu, e'ihu ġa ġa mombe'gwovo fariseus'ġa pe.

² Jesus'ga nomobatizai reki ġa. Ga omobatizauka ġa ġwemimbo'ehara'ġa pe.

³ Ganhi'igā ikwahavame Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa nderohoi Judéiapeve'ġa gwyrā hugwi a'ero.

—Xajivy ti Galiléiapeve'ġa gwyrā pe a'ero, ei ga.

⁴ Ga horame Jesus'ga ei:

—Samariapeve'ga gwyra rupi po ti nhande hona'ēi nehē hamo, ei ga ga pe.

⁵ Aerē ga nduri cidade de Sicar pe a'ero Samariapeve'ga gwyri pe. Ira'agwe u Jacóva'ea koagwera hugwi. Jacóva'ea omondo a'ea gwa'yrava'ea pe Joséva'ea pe hako.

⁶ Jacóva'ea apoagwera ykwara pevo u no. Ahaji katu ga nduri. Igwete Jesus'ga apygi oina ykwara pyri. A'ereki ga ipykane'ō.

⁷⁻⁸ Igwete garemimbo'ehara'ga hoi cidade pe mbatera pyhyga. Nanime Samariapevehēa ruri yhya ti tajara javo. Igwete Jesus'ga ei hēa pe:

—Embuhu ji ve ya tay'u, ei ga hēa pe.

⁹ —Garamo judeuramo nde euhui ji ve embuhu yhya javo ji ve? Ji ki a'e te Samariapeva'ea, ei hēa ga pe. (A'ereki judeus'ga ndojihe'ari Samariapeve'ga ndehe ga arōe'yma.)

¹⁰ A'ero Jesus'ga ei hēa pe:

—A'e ji nde ve: “Embuhu ji ve ya.” Emo nde ndajikwahavi, ei ga. Nde nderekwahavi Tupana'ga remimbuhutehea no, ei ga hēa pe. Po nde ikwahavi hamo a'ero po nde ei ji ve embuhu ji ve akoja javo hamo, ei ga. A'ero po ji imondoi yhya ahemongohara nde ve hamo, ei ga hēa pe.

¹¹ A'ero hēa ei ga pe:

—Ndererekoi reki nde ijarahava, ei hēa. Irupehu yhya reni ykwara pype. Ma hugwi nde herekoi yhya a'ero ahemongohara? ei hēa ga pe.

¹² Nhaneramonhava'ea Jacóva'ea gweja aḡa imohina nhandeygwavamo hako, ei hēa. Ahe tuhē oy'u avova'ea pyvō gwa'yrava'ea pavēi hako. Gwenymbava yuranuhūa ahe omboy'u ipyvō no, ei hēa. “Ji ko koji'i tehe jiruvihavuhu nhaneramonhava'ea hohe'i tehe,” ere po nde ji ve naerū? ei hēa ga pe.

¹³ Igwete Jesus'ga ei hēa pe:

—Aḡa pyvō oy'urē po ti ga ygweja'javamo nehē, ei ga.

¹⁴ Nhiremimondoa herekorame po ti ga ndiygweja'javi nehē. Nhiremimondoa po ti ikwahy hete ga ndehe nehē okookovo ḡavyteri pe nehē, ei ga. A'ea po ti ga mboheaporogitapyahui nehē, ei ga. A'ero po ti ga mongoi avuirama Tupana'ga pyri nehē no, ei Jesus'ga hēa pe.

¹⁵ —Embuhu ji ve nanongara yhya a'ero tajiyygweja'javyme ti a'ero nehē, ei hēa ga pe. A'ero po ti ji ndajora'javi avo ijara jipi nehē, ei hēa ga pe.

¹⁶ —Eho ti enhimbireko'ga rerua, ei ga hēa pe.

¹⁷ —Ji ko nanhirembirekoi, ei hēa.

—Erenhimombe'u katu nde ji nanhirembirekoi javo, ei ga hēa pe.

¹⁸ A'ereki cinco nerembirekokwera'ga. Korogweve'ga nde erereko tehe, ei ga. Nde nane'mbei tuhē javo ji ve, ei ga hēa pe.

¹⁹ —Kiroḡwe ji nde kwahavi, ei hēa. Tupana'ga nhi'iḡa mombe'uhara ndehe. Nurā nde ikwahahetei mbatera, ei hēa ga pe.

²⁰ Marā naerū? Emombe'u ti ji ve, ei hēa. Samariapeva'ero oreramonhava'ea ei pea pe yvytyruhua pe hako: “Avo jate po nhande Tupana'ga mbohetei hamo,” ei ahe hako, ei hēa ga pe. Pehe judeusramo pe'ji: “Jerusalém me jate po nhande Tupana'ga mbohetei hamo,” pe'ji pe, ei hēa ga pe.

²¹ Igwete Jesus'ga ei hēa pe a'ero:

—Erovia ti nhinhi'iḡa, ei ga. Aerē po ti ga nde'i avova'ea pe avo ti timbohete nhanderuvete'ga nehē javo. Jerusalém me po ti ga nde'i nehē no pevo ti timbohete ga javo, ei ga.

²² Samariapeva'ero pemboheteheuhu pe ga kwahave'yma. Ore judeusramo orokwaha Tupana'ga mboheteavo, ei ga. Ore ve ga ojikwahavuka. Tupana'ga e'i ore ve hako: “Yvyakotyve'ga ndekote'varuhua mombohara'ga po ti o'a judeuramo,” ei

Tupana'ga, ei ga. “Gaha po ti pe nderu ji pyri yvagi pe nehẽ,” ei Tupana'ga ore ve hako, ei Jesus'ga imombe'gwovo hẽa pe.

²³ Aerẽ po ti ẽa nhandervete'ga mbohetekatui a'ero nehẽ, ei ga. Aẽwamo vehevi po ti ẽa ga mboheteri ga kwahaheteavo nehẽ. Gara'uva po ti ga mboheterukari ẽa pe nehẽ. A'ea Tupana'ga opota nanongara'ẽa omboheterame, ei Jesus'ga hẽa pe.

²⁴ Ndaha'oi Tupana'ga, ei ga. Kiroki ẽa ga mbohete – tojipokoguka ti ẽa gara'uva pe a'ero ga mboheteavo. Tokwaha hete ti ẽa ga mboheteavo, ei Jesus'ga imombe'gwovo hẽa pe.

²⁵ A'ero hẽa ei ga pe:

—Messias'ga po ti uhu tuhẽ nehẽ Tupana'ga remimbuhurukara'ga Cristo'ga, ei hẽa. Urame po ti gaha imombe'upavi mbatera nhande ve nehẽ, ei hẽa Jesus'ga pe.

²⁶ —Ji tuhẽ Messiasramo kiro ji nhi'ĩgi nde ve, ei ga onhimombe'gwovo hẽa pe.

²⁷ Nanime Jesus'ga remimbo'ehara'ẽa jivyri cidade hugwi ua ga pyri. Igwete ẽa nhimomby'ai ga repiaga hẽa monhi'ĩgame. A'ereki judeus'ẽa mbo'ehara'ẽa nonhi'ĩgi kunhangwera'ẽa pe jipi. A'ero ga nhimomby'ai Jesus'ga repiaga. Ga nde'i reki ga pe: “Maraname nde nhi'ĩguhũi hẽa pe?” nde'i ẽa. “Gara nde erepota hẽa hugwi?” A'ea ẽa nde'i Jesus'ga pe.

²⁸ Kiro hẽa hejari imohina yhya ryrua a'ero ojivya ogwovo cidade pe. Igwete hẽa ei ga mombe'gwovo pevove'ẽa pe:

²⁹ —He pejijo xaho ji rupi ga repiaga, ei hẽa. A'ereki ga omombe'u pa ji ve jirekoagwera, ei hẽa ẽa pe. Mara'ngu po Messias'ga tuhẽ Tupana'ga remimbuhurukara'ga tuhẽ? ei hẽa ẽa pe ga mombe'gwovo.

³⁰ A'ero ẽa nduri cidade hugwi ua Jesus'ga pyri tihepia ti ga javo.

³¹ Ga vahema renonde Jesus'ga remimbo'ehara'ẽa eẽa'ei ga pe:

—Jesus, here i'gwovo.

³² —Nhirembi'ua pe ndapekwahavi reki, ei ga ẽa pe.

³³ —Marã? ei ga ojohupe a'ero. Mara'ngu po ẽa herua mbatera ga pe ra'e garembe'uramo? ei ga ojohupe.

³⁴ Igwete ga ei ẽa pe:

—Garemimbotarimova'ea rehe ji rekoi – kiroki ga ji mbuhuruka yvya koty, ei ga. Ga ji mboporavyky avo. A'ero ji taporavyky pa katu ga pe, ei ga. A'ea pe ji ei a'ero nhirembi'ua. A'ereki ji rekorame garemimbotarimova'ea rehe a'ea ji mbopopoaka nhirembi'ua ja, ei Jesus'ga ẽa pe.

³⁵ —Pe'ji pe: “Quatro jahya ipora rehe po ti itiniĩgi koapora nehẽ,” pe'ji pe, ei ga. Ji ki a'e te a'e pe me: Pehepia ti kohoa. Kiroẽwe tuhẽ itiniĩgi koapora. Kiroẽwe po ahe imopeni herua hamo, ei ga ẽa pe. Tamombe'u katu pe me, ei ga. Ji rehe ẽambojikoga pe ji ei reki koapora imopena imombe'urame, ei Jesus'ga. Nahã ji ei a'ero: Pe'ji pe pejiyvyteri pe: “Aerẽji po ti nhande ẽa mbojikojikogi Jesus'ga rehe nehẽ,” pe'ji pe, ei ga. Ji ki a'e te a'e pe me: Tape'ei poro. Pehepia ti ẽa. Kiroẽwe ẽa jikogi ẽwerĩ ji rehe, a'e ji, ei ga. Kiroẽwe tuhẽ po pe ẽa mbojikojikogi ji rehe hamo, ei ga ẽa pe.

³⁶ —Kiroki ga omopemopẽ koapora herua – ga mbohory a'ero koapora, ei ga. Ga javijitehe ojipe'ga roryvamo no – kiroki ga otỹ na'ẽ, ei ga. Ga memei hory hete a'ero ojogwerekovo itỹhara'ga imopẽhara'ga pavẽi, ei ga. Imopẽhara'ga javijitehe ko ẽa ndoryvamo no – kiroki ẽa ombojiko ojipe'ga ji rehe. Ojikogame ji rehe po ti ẽa ndekoi yvagi pe nehẽ no, ei ga ẽa pe. Kiroki ẽa ji mombe'u ypy ojipe'ga pe tojiko ti ẽa ga rehe javo – itỹhara'ga javijitehe ko ẽa ndoryvamo ẽambojikohara'ga pavẽi. Ga hory hete a'ero ojogwerekovo nhimombe'uypyhara'ga ẽambojikohara'ga pavẽi, ei Jesus'ga ẽa pe.

³⁷ —Nahã ko nhanenhi'ĩga jipi, ei ga. “Gaha otỹ. Ojipe'ga reki omopẽ herua ojive,” xa'e nhande, ei ga. A'itituhẽva'ea tuhẽ ko nhanenhi'ĩga.

³⁸ A'ereki na ja jara'ga ji mombe'umbe'u tojiko ti ga ga rehe javo. Pehe reki ga mbojikojiko ji rehe, ei ga. Ymya pe nanhimombe'ui pejikovo, ei ga. Aerē ji pe mondoukari ga mbojikojikogukaraḡwama jijihe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

³⁹⁻⁴⁰ Kiro Samariapeve'ga nduri ovahema Jesus'ga pyri a'ero. A'ereki Samariapevehēa omombe'u jipe ga ocidadepeve'ga pe. “Jesus'ga omombe'u pa ji ve jirekoagwera,” ei hēa ga mombe'gwovo ga pe. Hēanhi'iḡa renduva ḡwaramo ga jikojikogi Jesus'ga rehe a'ero onhimongyavo. Kiro ga nduri Jesus'ga pyri a'ero tihepia ti ga javo.

—Epytaahi'vi ti ore pyri, e'ie'i ga ga pe.

—Kwa, ei ga.

Mokōi ga kiri ga pyri a'ero.

⁴¹ Igwete ga nhimombe'umbe'ui ga pe. Ganhi'iḡa renduva ḡwaramo jara'ga jikojikogi ga rehe no onhimongyheteavo.

⁴² A'ero ga ei hēa pe:

—Nenhi'iḡa renduva ḡwaramo jate rūi ore jikogi ga rehe kiro, ei ga hēa pe. Ganhi'iḡa tuhē ore orohendu ikwahava kiro, ei ga. Nurā ore ei: “Ga ko vvyakotyve'ga ndekote'varuhua momboharamo tuhē,” ei ga hēa pe.

Kiro ndera'yra'ga nhimohiḡatui, ei Jesus'ga ahe ve

⁴³ Mokōi Jesus'ga kiri pevo. A'ero ga hoi Galilēiapeve'ga gwyri pe upa.

⁴⁴ A'ereki Jesus'ga e'i jipe: “Kiroki ga pevo u Tupana'ga nhi'iḡa mombe'uhara'ga gwyri pe – ga nomondo'i imohina ga rehe jipi,” ei ga.

⁴⁵ A'ero Jesus'ga hoi Galilēiapeve'ga gwyri pe. Ga repiagame ga ndoryndoryvamo ga rehe. A'ereki ga gwepia na'ē Jesus'ga cidade de Jerusalém me. A'ereki ga oho na'ē pevo toryva repiaga. Pevo ga hepiapavi Jesus'ga japoparavuhurame ahemonhimomby'ava'ea. Nurā ga ndoryndoryvamo Jesus'ga rehe ga repiaga ogwyri pe.

⁴⁶ Aerē Jesus'ga hoa'javi cidade de Caná pe Galilēiapeve'ga gwyri pe jitehe – perope ga ombote yhya vinhoramo ikwehe. A'ero jitehe Jesus'ga hoi. A'ero ga ruri Jesus'ga pyri ḡanduvihava'gareheve'ga. Gara'yra'ga itetirūa hete ojipe'ga cidade pe Cafarnaum me.

⁴⁷ Galilēiapeve'ga e'i ga pe a'ero:

—Uhu Jesus'ga kiro nhande pyri Judēiapeve'ga gwyrā hugwi, ei ga ga mombe'gwovo ga pe.

A'ero ga ruri Jesus'ga pyri javo.

—Herejo xaho ji rupi jira'yra'ga repiaga teremombi ti karugwara ga hugwi, ei ga. A'ereki ga omano ḡwerī, ei ga Jesus'ga pe.

⁴⁸ Igwete Jesus'ga ei:

—Hepiage'ymame ahemonhimomby'aheteva'ea po pe ndapejikogi tuhē ji rehe, ei ga ga pe.

⁴⁹ —Xaho tuhē ti ji rupi, ei ga Jesus'ga pe. Nde hoe'ymame po ti jira'yra'ga manoi a'ero nehē, ei ga.

⁵⁰ —Kiro ndera'yra'ga nhimohiḡatui, ei Jesus'ga ga pe. Heregwovo ga pyri a'ero ga repiaga, ei ga.

Gwerovia ga Jesus'ga nhi'iḡa a'ero ogwovo tahepia ti javo.

⁵¹ Ga horame pea rupi gapyrive'ga nduri ga rovatiamo.

—Onhimohiḡatu kiro ndera'yra'ga, ei ga ga pe.

⁵² —Marananime kwara nhimonaname ga rehe raji'i? ei ga ga pe.

—Kirame ahaji katu nhimonaname ga rehe oji'i, ei ga imombe'gwovo ga pe.

⁵³ A'ero ga ikwahavi javo.

—A'ea rupi tuhē Jesus'ga ei ji ve oji'i: “Kiro ndera'yra'ga nhimohiḡatui,” ei ga.

A'ero ga jikopavi Jesus'ga rehe gaha ḡwongapeve'ga pavēi.

⁵⁴ Mokõï a'ero Jesus'ga rura'java Galilíapeve'ğa gwyri pe Judéiapeve'ğa gwyra hugwi. Urypyrame ga ojipeji oapo ahemonhimomby'ava'ea hepiuka ға pe. Kiro ura'javame ga ojipea oapo imombiga karugwara ga hugwi.

5

Jesus'ga omopo'ã ahe

¹ Aerẽ judeus'ğa japoï toryva Jerusalém me. A'ero Jesus'ga hoi tahepia javo. Igwete Jesus'ga ipyka'nauhũve'ga repiagi ypia'ia pyri.

² Jerusalém jupihava pyri ypia'ia u – perope hovapytymbava pyri. Jurukwara rupi ға heno'eno'ẽi ovelhas jipi. Betezata ei judeus'ğa ypia'ia pe. Gwereco mbohapyrete cinco tapyi'ia ypia'ia pyri.

³ A'ea gwyri pe itetirũave'ğa nhinoği upa ypia'ia pyri onhimongyavo jipi. Hehae'ỹve'ğa ko pevo u jipi ipyka'naka'nauhũve'ğa pavẽi nomyive'ğa pavẽi. [

⁴ A'ereki amoamome Tupana'gapyrive'ga ogy yhya pype ya momyina. Kirẽ kiroki ға oho ppy yhya pype – ғahã onhimohiғatu a'ero. Nahã ға horame ipype ga rugarurirẽ ғatetirũaparavuhua ipigi ға hugwi a'ero. Nurã itetirũave'ğa nhinoği upa ypia'ia pyri jipi taho ppy ti ipype javo.]

⁵⁻⁶ Igwete Jesus'ga ipyka'nauhũve'ga repiagi pevo. “Ymyahũ hete ga ka'nauhũro,” ei Jesus'ga. A'ereki he'yjuhu trinta e oito kwara gaka'na rehe. Ikwahavame Jesus'ga ei ga pe:

–Ndepyry hete pota nde? ei ga.

⁷ –Jipyry pota ji novã, ei ipyka'nauhũve'ga ga pe. A'ereki nanhimbojyhavi ipype ya momyiname jipi, ei ga. Ji hopotarama ipype ojipe'ga hojipei ipype ji renonde jipi, ei ga Jesus'ga pe.

⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Epo'ã! Epyhy ti ejikupeupava herogwovo, ei ga.

⁹ Kotihĩ ga pyryvamo a'ero opo'ama herogwovo. A'ea ko sábadu judeus'ğa poravykye'yma.

¹⁰ Nurã judeus'ğa nduvihava'ға ei ika'nauhũgwera'ga pe:

–Kiroğwe ko sábadu, ei ға. Ndapyryvi nde herohoi ejikupeupava kiroğwe, ei ға ga pe. A'ereki Moisésva'ea e'i: “Po ahe ndogwerohoi te mbatera sábadu rupi nhandeporavykye'yma rupi,” ei ahe ikwatija, ei ға ga pe.

¹¹ Igwete ga ei:

–Akoja'ga – kiroki ga ji mopo'ã ko – gaha e'i ji ve: “Epyhy ti herogwovo,” ei ga ға pe.

¹² –Ma'ға e'iuhu nde ve naerũ herohoukarağwama? ei ға ga pe.

¹³ Ika'nauhũgwera'ga ndokwahavi reki Jesus'ga. A'ereki Jesus'ga oho jipe ғande'yjuhua pytera rupi ogwovo.

¹⁴ Aerẽ Jesus'ga ga repiagi judeus'ğa jatyahavuhua pype. Igwete ga ei ga pe:

–Ji rendu ti, ei ga ga pe. Erepo'aғatu nde kiro, ei ga. Terekote'varuhua'javi ti a'ero, ei ga. Po ti nde nderepohiri ejikote'varuhua hugwi, a'ero po ti koji'i tehe nde mbatera rahya hepiagi nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁵ A'ero ika'nauhũgwera'ga hoi imombe'gwovo judeus'ğa nduvihava'ға pe.

–Gaha ji mopo'ã Jesus'ga, ei ga ға pe.

¹⁶ Nurã ға imbote'varuhupotari Jesus'ga pe. A'ereki ga omombimombi ғatetirũa ға hugwi sábadu rupi jipi.

¹⁷ Igwete Jesus'ga ei:

–Jiruva'ga oporavykye'yymi jipi ға pokopokoga, ei ga. Ga javijitehe ji aporavykye'yymi ға pokoga no, ei Jesus'ga.

¹⁸ Ganhi'iga renduvame koji'i ға Jesus'ga jukapotari a'ero.

—A'ereki sábadu rupi ga oporavykyuhu imombiga g̃atetirũa g̃a hugwi nhaneramon-hava'ea nhi'i g̃a rendukatue'yma, ei g̃a. Johe'i tehe garekote'varuhua. Jiruva'ga ei ga Tupana'ga pe no, ei g̃a. Nahã ga nhimongopotaruhui Tupanamo a'ero, ei g̃a.

Nurã g̃a Jesus'ga jukapotari a'ero.

Tupana'ga gwa'yra'ga mongoi gwemimbotarimova'ea rehe

¹⁹ Igwete Jesus'ga ei g̃a pe:

—Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Jihi Tupana'ga ra'yramo ndakoi nhiremimbotarimova'ea rehe. Akwaha ji Tupana'ga reaporo g̃itakatua jitekovo. A'ea rehe jate ji reaporo g̃itaro a'ero, ei ga. Okoe'yimi ga gwemimbotarimova'ea rehe. Garemimbotarimova'ea rehe javijitehe ji reko'e'yimi no gara'yramo, ei Jesus'ga.

²⁰ A'ereki jiruva'ga ji arõ hete, ei ga. A'ero ga ikwahapavukari ji ve gweaporo g̃itakatua, ei ga. Koji'i po ti ga ikwahavukari ji ve nehẽ no, ei ga. “Nahanahã po ti nde reko'i g̃a monhimomby'avo nehẽ,” e po ti ga ji ve nehẽ, ei Jesus'ga g̃a pe.

—Pry hete tuhẽ ji ika'nauhũve'ga mopo'ami, ei ga. Johe'i tehe po ti ji japo'i pry-heteva'ea nehẽ. A'ero po ti pe nhimomby'ahetei a'ea rehe nehẽ, ei ga.

²¹ A'ereki jiruva'ga omanove'g̃a mbogwera g̃a mongovo, ei ga. Ga javijitehe jihi gara'yramo g̃a mbogwerapotarame ji g̃a mbogweravi g̃a mongovo no, ei Jesus'ga.

²²⁻²³ Jihi a'e jara'g̃a pe: “Ereko te'varuhu nde. Eho ti hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehẽ,” a'e ji, ei ga. Jara'g̃a pe ji ei: “Ndepyry nde ejikoga ji rehe. Yvagi pe ti nde ruvi avuirama nehẽ,” a'e ji, ei ga. Tupana'ga tuhẽ nde'i g̃a pe. A'ereki ga e'i ji ve gwa'yramo: “Ndehe ti ere g̃a pe tanembohete ti g̃a,” ei ga ji ve a'ero, ei Jesus'ga. Ombohete g̃a Tupana'ga. Na jitehe po ti g̃a tanhimbohete nehẽ no, ei ga. Kiroki g̃a nanhimbohetei – g̃a nombohetei jiruva'ga no nhimbuhurukara'ga, ei Jesus'ga g̃a pe.

²⁴ —Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Ga hendukaturame nhinhi'i g̃a ojikoga Tupana'ga rehe nhimbuhurukara'ga rehe, gweaporo g̃ita pyahu ko g̃a a'ero, ei ga. A'ero po ti g̃a ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehẽ no, ei ga. Nda'ei po ti ji g̃a pe nehẽ: “Peko te'varuhu pe,” ei ga. A'ereki g̃a ndohoa'javi kiro hahyva'ea ruvihava viara rupi. Yvaga viara rupi g̃a hoi a'ero Tupana'ga pyri nehẽ, ei ga.

²⁵ Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei Jesus'ga. Ji ko Tupana'ga ra'yramo ako. Okote'varuhuve'g̃a po ti henduvi nhinhi'i g̃a nehẽ agwamo vehevi reki. Hendukaturame po ti g̃a ndeaporo g̃itapyahuro nehẽ, ei ga.

²⁶ Tupana'ga hete ahe mongoi ahe monguva. Ga javijitehe ji gara'yramo ahe mongoi no. A'ereki ga ahe mongoukari ji ve.

²⁷ Na jitehe Tupana'ga ei ji ve: “Ndehe ti ere okote'varuhuve'g̃a pe peko te'varuhu pe javo,” ei ga ji ve, ei Jesus'ga. A'ereki ji ko yvagipeva'ea. Yvyakotyva'ea ko ji no, ei ga.

²⁸ —Taphimomby'auhui ti nhinhi'i g̃a renduva, ei ga. Aerẽ po ti ahe nhaporemohenduvi nhinhi'i g̃a nehẽ.

²⁹ Henduvame po ti omanove'g̃a kwera'javi nehẽ. Okokatuve'g̃a po ti okwera okovo Tupana'ga pyri avuirama nehẽ, ei ga. Okote'varuhuve'g̃a po ti okwera nehẽ no. A'ero po ti ji ei g̃a pe: “Pendekote'varuhuro gwaramo po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehẽ,” a'e po ti ji g̃a pe nehẽ, ei Jesus'ga g̃a pe.

A'iti tuhẽ Tupana'ga Jesus'ga mbuhuruka

³⁰ Igwete Jesus'ga ei g̃a pe no:

—Nhiremimbotarimo rũi ji ei g̃a pe peko te'varuhu pe javo. Tupana'ga ji mbo'euka. Garemimbo'ea rupi jate ji ei a'ero, ei Jesus'ga. Nurã hupi katu ji ei jara'g̃a pe peko te'varuhu pe javo. Hupi katu ji ei jara'g̃a pe no pepyry hete pe javo, ei ga. A'ereki nhiremimbotarimova'ea rehe rũi ji reko'i. Jiruva'ga remimbotarimova'ea rehe ji reko'i nhimbuhurukara'ga rehe, ei Jesus'ga g̃a pe.

³¹ —Po ti jihu tehe anhimombe'u pe me, a'ero po ti pe ndajireroviari nehẽ hamo ga hete onhimombe'u javo ji ve, ei ga.

³² Ojipe'ga ji mombe'u no jiruva'ga, ei ga. Akwaha hete ji nhimombe'ukatua. A'ereki a'itituhẽva'ea garemimombe'ua, ei ga ġa pe.

³³ —Pehe pemondo ġa João Batista'ga pyri raikwehe tonhimombe'u ti ga javo, ei ga. Onhimombe'urame a'ero ga ei a'itituhẽva'ea pe. A'ereki ga ji mombe'u katu no, ei ga.

³⁴ Ji ve rũi po ojipe'ġa ji mombe'ukatui hamo, a'e ji. Pe me po ġa ji mombe'ukatui hamo tokwaha ti ġa ga javo, ei ga ġa pe. Nurã ji ei João'ga remimombe'uagwera pe taperovia ti. Heroviarame po ti pe jikogi ji rehe nehẽ pejigwove'yma hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁵ —João'ga ko hyapehava ja. A'ea hendy'javame gwepiuka nhande ve tokwaha ti ġa javo, ei ga. Na jitehe João'ga ji repiukari pe me ikwehe tokwaha ti ġa Jesus'ga javo, ei ga. Ga pe mbo'e katu novĩa. A'ero pe ndoryvamo jiji garemimbo'ea rehe novĩa, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁶ —A'apo ji ahemonhimomby'ava'ea jipi. A'ereki Tupana'ga oapoapouka ji ve, ei ga. Nhirembiapoa tuhẽ ji kwahavukari pe me a'ero, ei Jesus'ga. João'ga nhi'ġa ji kwahavukari pe me no. Koji'i reki nhirembiapoa ji kwahavuka pe me João'ga nhi'ġa hohe, ei Jesus'ga. Nhirembiapoa repiaga ġwaramo po pe'ji hamo: “Tupana'ga ga mbuhuruka tuhẽ kokoty a'ea apouvouka ga pe,” pe'ji po pe hamo, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁷ Nhimbuhurukara'ga jiruva'ga ji mombe'u katu no, ei ga. Ndapehepiagangavi pe gara'oa. Pejiapyakwara pyvõ pe napehenduvangavi ga nhi'ġame no, ei ga.

³⁸ Pe ndapekopotari ganhi'ġa rupi, ei ga ġa pe. A'ereki pe ndaperoviari nhinhi'ġa. Gaha reki ji mbuhuruka kokoty, ei ga.

³⁹ Pehepiepia katu pe aherembikwatijara novĩa Tupana'ga mombe'uhara, ei ga. “A'ea repiagame po ti nhande ikwahavi nhanderekoagwama yvagi pe Tupana'ga pyri nehẽ,” pe'ji po pe pejohupe novĩa, ei ga. Aherembikwatijara jitehe reki ji mombe'u pe me novĩa, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁰ Emo pe ndapejikopotari ji rehe. Ndapejori ko pe ji pyri toroko ti Tupana'ga pyri nehẽ jave'yma ji ve, ei ga.

⁴¹ —Ji nda'ei ahe ve tanhimbohete ti ġa javo, ei Jesus'ga.

⁴² Pe ki a'e te ji atyvihu, ei ga. Anhimombaragwaha ji pe ndehe. Pe napearõi tuhẽ Tupana'ga, ei ga ġa pe.

⁴³ Ajo ji jiruva'ga hugwi. A'ereki gaha ji mbuhuruka pepyteri pe ji mombe'u ti ġa pe javo, ei ga. Pe ki a'e te ndapekoi ji rehe. Ojipe'ġa ko onhimbuhuteheuhu pepyteri pe. Ga ndehe pe ndekoi a, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁴ Pyry pe me pe nhomboheteheteuhui a. Pe ndapekoi reki Tupana'ga remimbohetea rehe. Ga jate ko Tupanamo, ei ga. Emo pe ndape'ei: “Xako katu ti Tupana'ga ti tianembohete.” A'ea pe ndape'ei. Nurã tegwete pe me pejikoga ji rehe, ei ga ġa pe.

⁴⁵ —Ji rũi po ti imombe'umbe'ui Tupana'ga pe pendekote'varuhua nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe. Moisésva'ea po ti imombe'ui a'ea ga pe nehẽ, ei ga ġa pe. Pe'ji po pe novĩa: “Aerẽ po ti Moisésva'ea vavagahivi nhande rehe Tupana'ga pyri nehẽ,” pe'ji po pe novĩa, ei ga. Emo po ti ahe omombe'u Tupana'ga pe pendekote'varuhua nehẽ, a'e ji, ei ga ġa pe.

⁴⁶ Moisésva'ea ji mombe'ukatui reki ji kwatija hako. Po pe Moisésva'ea nhi'ġa reroviari tuhẽ hamo, a'ero po pe nhinhi'ġa reroviari hamo no, ei ga.

⁴⁷ Pe ndaperoviari reki ahenhi'ġa – kiroki a'ea ahe okwatija inoġa. Nurã pe ndaperoviari tuhẽ nhinhi'ġa no, ei Jesus'ga ġa pe.

6

*Jesus'ga ombohe'yi mbatera cinco milva'ea pe
(Mateus 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)*

¹ Aerē Jesus'ga hero'yahavi ypiahua aherovai Galiléiapeva'ea aherovai. Tiberíadespeva'ea ei ga ypiahua pe no.

² He'yjuhu hete ko ga ogwoogwovo Jesus'ga ndeviri. A'ereki ga gwepigwepia ahemon-himomby'ava'ea – kiroki Jesus'ga oapoapouka imombiga gatetirūa ga hugwi.

³ Igwete Jesus'ga hoi yvytyruhua rehe oina gwemimbo'ehara'ga pavēi.

⁴ A'ea rupi judeus'ga oapo gweri toryva cidade de Jerusalém me. Páscoa ko toryva rera.

⁵ Igwete Jesus'ga jovavuri he'yive'ga ndepiaga – kiroki ga u ga pyri okovo. A'ero ga ei Filipe'ga pe:

–Mome po ti nhande ipyhygi mbatera akoja'ga nembi'uaḡwama nehē? ei Jesus'ga ga pe.

⁶ Jesus'ga okwahavipe reki gwemimondoḡwama ga pe. Emo oyvyteri pe ga ei tahendu ti Filipe'ga nhi'iga ji ve javo. Nurā ga ei Filipe'ga pe: “Mome po ti nhande ipyhygi mbatera ganembi'uaḡwama?”

⁷ Igwete Filipe'ga ei ga pe:

–Po ti he'yjuhuva'ea duzentos nhande imondoi itambere'ia hehe nehē ndohygi'i'i po ti mbatera ga ndehe nehē, ei ga. A'ereki ga he'yjuhu hete.

⁸ Igwete André'ga – ga ko Jesus'ga remimbo'eharamo no Simão Pedro'ga irū'ga – igwete ga ei Jesus'ga pe:

⁹ –Avo tapihama'ga mbohapyrete cinco herekoi pães trigo'java'ea apopyra cevada apopyra, ei ga imombe'gwovo Jesus'ga pe. Dois ga pira'ia herekoi no. Emo mbohapyretero gwaramo ndohygi tuhē ga ndehe nhaporemō, ei ga ga pe.

¹⁰ Igwete Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

–Pe'ji ti ga pe toapyapy ti ga upa, ei ga.

Ga erame ga pe ga apygi nhungwa'via rehe a'ero. A'ereki nhungwava gwereko pa pevo. He'yjuhu hete ko akwaimbae'ga cinco mil. Kunhangwera'ga ndehe koji'i tehe ga nde'yjuhuhetero tayri'ga ndehe no.

¹¹⁻¹² Kiro Jesus'ga ipyhygi tapihama'ga apoa pães javo Tupana'ga pe.

–Ndepyry hete nde imbuhuruka pão ore ve, ei ga ga pe.

A'ero ga ima'ema'ēukari imondovouka ḡapo pe – kiroki ga oapyapy upa. Na jitehe ga ipyhygi pira'ia javo Tupana'ga pe. A'ero ga ima'ema'ēukari ga pe. Ombohe'yjuhu hete reki ga pães pira'ia reheve ga moytaromouka. Aerē Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

–Pemono'ono'ō ti hembyruera tipo'ru ti aerē nehē javo, ei ga.

¹³ Kiro ga hoi imono'ono'oḡa hembyruera a'ero imotynahema yrua. He'yiva'ea doze ga imotynahemi yrua. A'ereki he'yi pães rembyruera cincova'ea rembyruera ga i'upavirē.

¹⁴ Hepiagame pevove'ga ei a'ero:

–Ahemonhimomby'ava'ea Jesus'ga oapo pão imbohe'yja nhande ve, ei ga. Ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga tuhē! Moisésva'ea omombe'u ga hako uhu po ti ga yvya koty javo. Ga tuhē reki, ei ga ojohupe.

¹⁵ Jesus'ga okwahavipe gandeaporoḡita. A'ero ga ei oyvyteri pe: “Kiro po ti ga nduri ji pyhygahyavo ji rerogwovo oreruvihavuhuhetero ti eko javo ji ve nehē,” ei ga. “A'ea rehe rūi ji ruri yvya koty,” ei ga oyvyteri pe.

Nurā Jesus'ga hoa'javi ogwovo ga hugwi. Ga tehe oho a'ero yvytyruhua rupi.

Jesus'ga oho yjapea rupi

(Mateus 14.22-33; Marcos 6.45-52)

¹⁶ Ka'aruheterame Jesus'ga remimbo'ehara'ga hoi ypiahu pe.

¹⁷ Igwete ga avi yhara pype xajivy ti Cafarnaum me javo. Ypytunamo ga pe a'ero ga horame. Jesus'ga nduri ve ga pyri.

¹⁸ Kiro yvyruhua ruri imotypepemuhuamo ga pe.

¹⁹ Igwete ġa ipyvupyvuri a'ero. Irupe cinco quilômetros ġa hoi ypyteri pe. A'ero ġa Jesus'ga repiagi ga rurame. Yhya japea rehe ga pyrūpyruġi ua yhara pyri.

—Gara katu? ei ġa.

A'ereki ġa okyhyji hete hepiagame garura yjapea rupi.

²⁰ —Tapekyhyji ti, ei Jesus'ga ġa pe. Jihi ko koro ako, ei ga.

²¹ A'ero ġa ndoryvamo here'ava ipype javo ga pe. Nanime ġa vahemi aherovai a'ero.

Tiheka ti Jesus'ga, ei ahe

²²⁻²³ Ko'emame jara'ġa ei – kiroki ġa opyta ypihua aherovai – perope ġa o'u pão Jesus'ga nhi'igirē Tupana'ga pe hehe. Ko'emame ġa ei o'ama:

—Mome po Jesus'ga hoi? ei ġa ojohupe. A'ereki ojipeji ġa herekoi yhara oji'i. Jesus'ga remimbo'ehara'ġa avame ipype herogwovo Jesus'ga ndohoi ġa ndupi kirame oji'i. Ahã ojipea yhara gahohava, ei ġa. Mome po ga rekoi a'ero? ei ġa ojohupe.

Ojipe'ġa gweru yhara cidade de Tiberíades hugwi kiro imboja pevo ġa pyri.

²⁴ Gayhara pype ġa aġa'avi upa a'ero xajivy javo. A'ereki ġa ndohepiaga'javi Jesus'ġa pevo. Aerē ġa vahemi cidade de Cafarnaum me tiheka ti Jesus'ga avo javo.

Jesus'ga ko pãohetea'jave'ga

²⁵ Jesus'ga repiagame ġa ei a'ero:

—Jesus, maname nde ruri kokoty raji'i? ei ġa ga pe.

²⁶ Igwete Jesus'ga ei:

—Tamombe'u katu tuhē pe me, ei ga. Ahemonhimomby'ava'ea repiaga pe ndape'ei reki ji ve: “Jesus'ga ko Tupana'ga remimbuhurukaramo oko. Nurã ti tiheka ga repiaga ga kwahava.” Ndape'ei pe a'ea, ei ga. Pe'uuhu pe pão nhiremimondoa penhimoytaromouka oji'i. Nurã ko pe ji rekaruhui toro'ua'ja ti javo, ei ga ġa pe.

²⁷ Tape'aġatarahivuhui po pe mbatera rehe hamo tiugweugwei nhande javo. Nanongara mbatera opa pa jipi. Tamombe'u katu ti pe me, ei Jesus'ga ġa pe. A'ea rehe po pe aġatarahivamo hamo – kiroki a'ea ahe mboheaporoġita pyahu avuirama ahe mongoaġwama – a'ea rehe po pe aġatarahivamo hamo a'ea tipota hete javo, ei ga. Pejikogame ji rehe po ti ji pe mboheaporoġitapyahui pe mongovo Tupana'ga pyri a'ero nehē. A'ereki Tupana'ga jiruva'ga ji mbopopoaka ahemonhimomby'ava'ea japovouka ji ve, ei ga. Nahã ga hepiukari pe me jihi Jesus'ga mondouka pe pyri javo pe me, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁸ A'ero ġa ei ga pe:

—Marã po ti ore rekoi jipi nehē Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe orokovo nehē? ei ġa.

²⁹ Igwete Jesus'ga ei:

—Nahã po pe ndekoi hamo, ei ga. Pejiko ti ji rehe. A'ereki Tupana'ga ji mbuhuruka kokoty, ei ga. Nahã po ti pe ndekoi garemimbotarimova'ea rehe nehē, ei ga ġa pe.

³⁰ A'ero ġa ei ga pe:

—Marãva'ea po ti nde ereapo ore ve ore monhimomby'avo nehē ndereroviaragwama nehē? ei ġa Jesus'ga pe. Gara ti nde ereapo hepiuka ore ve nehē? ei ġa.

³¹ Nhaneramonhava'ea o'uo'u maná mbeju'ia'javuhuva'ea pãoramo ongae'yi me hako. Nahã ikwatijara ei imombe'gwovo: “Yvaga hugwi ahe imbuhurukari pão ahe ve to'u ġa javo,” e'i, ei ġa.

³² Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Tamombe'u katu tuhē pe me, ei ga. Moisésva'ea rui ombuhuruka pe me pão yvaga hugwi. Jiruva'ga ko ombuhuruka pe me pãohetea yvaga hugwi, ei ga ġa pe.

³³ A'ereki Tupana'ga remimbuhura ogy yvaga hugwi yvyakotyve'ġa mboheaporoġitapyahuavo ġa mongovo avuirama, ei ga ġa pe.

³⁴ A'ero ġa ei ga pe:

—Kotihĩtĩhĩ ti embuhu a'ea ore ve a'ero, ei ġa.

³⁵ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Jijive ko ji ei pãohetea. A'ereki jiji ayy Tupana'ga hugwi ikwehe, ei ga. Jiji po ti ġa mboheaporoġitapyahui ġa mongovo nehẽ. Ga i'urame pão avova'ea po ti ġa jugweja'javi nehẽ. Oy'urame po ti ġa ygweja'javamo nehẽ, ei ga. Po ti ji rehe ġa jikogame a'ero po ti ġa ndopotara'javi hajiheve'ġa omombyryharamo. “Jesus'ga jate nhande mombyry nhande mboheaporoġitapyahuavo,” e po ti ġa nehẽ. Ga po ti horyoryve'yimi a'ero jireheva'ero nehẽ, ei ga ġa pe.

³⁶ —A'e ko ji pe me ko, ei ga. Ji repia ko pe novĩa. Emo pe ndapejikogi ji rehe, ei ga.

³⁷ Jiruva'ga ombuhurukarame ji pyri po ti ġa nduri ojikoga ji rehe. Kiroki ġa uhu toroko ti ndereheva'ero javo ji ve – ji ti nda'eaġwami ġa pe ji ndopopotari pe jireheva'ero jave'yima ġa pe, ei ga.

³⁸ A'ereki ji ayy yvaga hugwi tako ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe javo. A'ereki gaha ji mbuhuruka kokoty, ei ga. Ji ndakoi nhiremimbotarimova'ea rehe a'ero, ei ga ġa pe.

³⁹ Nahã ga ei ji ve nhimbuhurukara'ga: “Kiroki ġa ji ġa mondouka nde pyri ndereheva'ero – ereko katu pa ti ġa tohoyme ti ġa hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehẽ,” ei ga ji ve, ei Jesus'ga. “Embogwera pa ti ġa ġamanoa hugwi ejivyra'javame yvya koty nehẽ,” ei ga ji ve, ei ga.

⁴⁰ “Kiroki ġa nhimombaragwahavi nde rehe ojikoga – ġa po ti oko pyahu okovo ji pyri nehẽ,” ei jiruva'ga ji ve, ei ga ġa pe. Jiji po ti ambogwera ġa a'ero jijivyra'javame nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴¹ Kiro judeus'ġa nduvihava'ġa ete'varuhui ga mombe'gwovo ojohupe a'ero.

—Maranuhũrame ga euhui jiji ko pãohetea javo? “Yvaga hugwi ji jyvi ikwehe,” e'iuhu ga, ei ġa.

⁴² Ga ko Jesus'ga rũi naerũ José'ga ra'yramo? Orokwaha memei ore ġa garuva'ga gayhẽa reheve, ei ġa. Maraname te ga euhui naerũ: “Ji ko ayy yvaga hugwi ikwehe?” ei ġa.

⁴³ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Pepi ti pe'ete'varuhua hugwi, ei ga.

⁴⁴ Jiruva'ga ombojikoge'yname po ġa ndojikogi ji rehe a'ero. Ga jikogame ji rehe po ti ji ġa mbogweravi ġamanoa hugwi jijivyra'javame nehẽ, ei ga.

⁴⁵ Nahã Tupana'ga nhi'ĩga mombe'uharava'ea ei ikwatija hako: “Tupana'ga po ti ġa mbo'epavi nehẽ,” ei ahe hako, ei Jesus'ga. Kiroki ġa ġwendu katu jiruva'ga nhi'ĩga ga ombo'erame – ġa ojiko ji rehe a'ero, ei ga ġa pe.

⁴⁶ Ji nda'ei: “Gwepia ġa jiruva'ga.” A'ereki ndohepiagi tuhẽ ġa ga a, ei ga. Jiji jate ahepia jiruva'ga. A'ereki Tupana'ga hugwi ji ruri ikwehe, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁷ —Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Kiroki ġa ojiko ji rehe – ġa heaporoġita pyahu kiro. Aerẽ po ti ġa ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehẽ no, ei ga.

⁴⁸ Jiji ko pãoheteramo ako. Jiji amboheaporoġita pyahu ġa mongovo avuirama, ei ga.

⁴⁹ Penamonhava'ea o'uo'u maná pãoramo ongae'yi me jipi, ei ga. Emo ahe omano, ei ga.

⁵⁰ Pãohetea ki a'e te ojy yvaga hugwi. Nanongara i'urame po ti ġa ndekoi Tupana'ga pyri okovo nehẽ, ei ga.

⁵¹ Jiji ko pãoheteramo ako jijyva yvaga hugwi ġa mongovouka. Po ġa jikogame ji rehe a'ero po ti ġa ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehẽ, ei ga. Pãohetea – akoja ti ji amondo pe me nehẽ tape'u ti javo – a'ea ko jira'oramo, ei ga. A'ea po ti ji imondoi vyvakotyve'ġa ndepyga ġa mongovouka nhimanorame nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

⁵² Ganhi'ĩga renduvame judeus'ġa nduvihava'ġa nhonhi'ĩgayvari a'ero.

—Marã po ti ga imbuhurukaruhui gwa'oa nhande ve nehẽ tape'u ti javo? ei ga ojohupe.

⁵³ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Tupana'ga ji mbuhuruka kokoty, ei ga ga pe. Po ti pe i'ue'ymame jira'oa jirekoa reheve, a'ero po ti pe napendeaporoğitapyahui avuirama nehẽ, ei ga.

⁵⁴ Kiroki ga o'u jira'oa jirekoa reheve – ga ko heaporoğita pyahu avuirama. Aerẽ po ti ji ga mbogweravi jijivvira'javame nehẽ, ei ga. A'ero po ti ga ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehẽ, ei ga.

⁵⁵ A'ereki jira'oa ganembi'ua tuhẽ jirekoa pavẽi.

⁵⁶ Kiroki ga o'u jira'oa jirekoa reheve – gahã ojihe'a hete ji rehe. Jihi ajihe'a hete ga ndehe no, ei ga.

⁵⁷ Jiruva'ga ji mbuhuruka kokoty. Gaha ojipe'ga mongouka. Gaha ji mongouka no, ei ga. Na jitehe kiroki ga o'u jira'oa – jihi ti ga mongo pyahu nehẽ no, ei ga ga pe.

⁵⁸ Jira'oa ko pãoheteramo – a'ea o'jy yvaga hugwi. A'ea ko akoja atyvi – kiroki penamonhava'ea o'u aerẽ omanomo hako, ei ga. Pãohetea ga i'urame po ti ga ndeaporoğitapyahuro nehẽ. Aerẽ po ti ga ndekoi Tupana'ga pyri nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

⁵⁹ A'ea Jesus'ga ei judeus'ga jatykahava pype Cafarnaum me. Onhimi reki Jesus'ga nhi'iga ga pe ga erame to'u ti ga jira'oa jirekoa reheve javo. A'ereki Jesus'ga e'i reki gajikoga pe ojihe.

Opohi ahe Jesus'ga hugwi

⁶⁰ Nahã Jesus'ga he'yive'ga mbo'embo'ei ga nderekovo. Henduvame ganhi'iga ga ei ojohupe:

—Onhimi hete ganhi'iga nhande ve, ei ga. Nohendukatui po ahe a'ea, ei ga.

⁶¹ Jesus'ga ovyvyteri pe okwahavipe ga'ete'varuhua ojive. A'ero ga ei ga pe:

—Nhinhi'iga pe monhimboahivuhui naerũ? ei ga.

⁶² Po ti pe hepiagi jijupira yvagi pe nehẽ – perope ji ajuvypy – marã po ti pe nehẽ naerũ? ei ga ga pe.

⁶³ Tupana'ga ra'uva omboheaporoğita pyahu yvyakotyve'ga mongovo. Yvyakotyve'ga nomboheaporoğitapyahui ojipe'ga mongovo, ei ga. Pe nhinhi'iga rendukaturame ji pe mboheaporoğitapyahuukari Tupana'ga ra'uva pe pe mongouvouka.

⁶⁴ Jararamo ko pe ndaperoviari nhinhi'iga, ei ga ga pe.

A'ereki Jesus'ga okwahavipe gandeaporoğita. Ga mbo'eypyrame vehevi ko ga okwahavipe gweroviare'jve'ga. Okwahavipe ga ga no – kiroki ga aerẽ ga mondouka guardas'ga po pe ga pyhygauka ga pe.

⁶⁵ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Jararamo pe ndaperoviari nhinhi'iga, ei ga. Nurã ji ei pe me ko: “Jiruva'ga ombojikoge'ymame po ga ndojikogi ji rehe,” ei ga ga pe.

⁶⁶ A'ero jara'ga pohiri Jesus'ga hugwi onhimongyavo. Ombo'embo'e ga ga novã. Kiro ga ndohopotara'javi ga rupi.

⁶⁷ A'ero Jesus'ga ei dozeve'ga pe gwemimbo'ehara'ga pe:

—Pehe peho pota ji hugwi no? ei ga ga pe.

⁶⁸ Igwete Simão Pedro'ga ei ga pe:

—Jesus, ma'ga pyri po ore hoi? ei ga. Ndehe jate ere'e ore ve: “Nahã ti pe ndeaporoğitapyahuro pejikovo nehẽ,” ere ko nde ore ve, ei ga.

⁶⁹ Orokwaha hete ore nde rerovia. Nde ko pyryheteva'ero ereko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei Pedro'ga ga pe.

⁷⁰ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Opomo'emo'ẽ ji jijive dozeva'ero ikwehe novã, ei ga ga pe. Pepyteripeve'ga reki Diabo'gareheva'ero oko, ei Jesus'ga ga pe.

⁷¹ Judasva'ea pe Jesus'ga e'i Simão Iscariotes'ga ra'yrava'ea pe. Jesus'ga remimbo'ehara'ga ko dozeve'ga novã. Judasva'ea ki a'e te aerẽ Jesus'ga pyhyguka ga mondovouka.

7

Jesus'ga irũva'ea

¹ Aerẽ Jesus'ga hoi imbojoapiapiavo cidades repirepiaga Galiléiapeve'ga gwyri pe. Ga ndohopotari Judéiapeve'ga gwyri pe. A'ereki pevove'ga nduvihava'ga e'i tijuka ga javo.

² A'ea rupi ko judeus'ga oapo ġwerĩ toryva huvihava. A'ea japorame ġa oapo tapyi'ia okihavamo.

³ Igwete Jesus'ga irũ'ga ei ga pe:

—Pevo ti eho Judéiapeve'ga gwyri pe, ei ġa. Nde erembo'embo'e ġa pevo ikwehe. Ehoa'ja ti ġa pyri a'ero tohepia ti ġa nerembiapoa ahemonhimomby'ava'ea, ei ġa Jesus'ga pe.

⁴ Oukwahahetepotarama po ahe hepiukari ojipe'ga pe ġwembiapoa hamo. Nde japorame ahemonhimomby'ava'ea ejipiuka ti ġa pe nhaporemo a'ero, e'i tehe ġa Jesus'ga pe.

⁵ A'ereki gairũ'ga vehevi ndojikogi reki ga rehe.

⁶ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Ndohoi ve jihohava apiavo toryvi pe, ei ga. Kiromo jate pyryvamo pehoa, ei ga ġa pe.

⁷ Kiroki ġa noarõi Tupana'ga – ġa nonhimonha'ngai pe ndehe. Emo ji rehe ko ġa nhimonha'ngauhui jipi. A'ereki ji amombe'u katu ġa pe jipi ġandekote'varuhua, ei Jesus'ga ġa pe.

⁸ Pehe ti peho toryvi pe a'ero, ei ga. Jihi ndahoi ve kiro. A'ereki ndohoi ve jihohava apiavo, ei Jesus'ga ġa pe.

⁹ Onhi'igirẽ ġa pe Jesus'ga pytaahi'vi pevo a'ero Galiléiapeve'ga gwyri pe.

Jesus'ga hoa toryvi pe

¹⁰ Igwete Jesus'ga irũ'ga hoi toryvi pe. Aerẽ Jesus'ga hoi no. Ojipiukare'yma ga hoi ojipe'ga ndovakie'y.

¹¹ Igwete judeus'ga nduvihava'ga ga rekarekaruhui toryva rupi mahã akoja'ga naerũ javo.

¹² Igwete he'yive'ga nhonhi'igayvayvari Jesus'ga rehe. Jara'ga ei:

—Pyry hete ga.

Jara'ga etehei ga pe:

—Ga iporomoandyandyjuhu, ei ġa o'eavo tehe ga pe.

¹³ Okyhyji reki judeus'ga gwuvihava'ga hugwi. Nurã ġa nonhi'igi ojipe'ga ndovaki Jesus'ga mombe'gwovo tianerenduvyme ti ġa javo ġwaramo.

¹⁴ Três Jesus'ga kiri ġa japorame toryva. Japopave'ymame ga hoi ġajatykahavuhua pyri pevove'ga mbo'eavo.

¹⁵ Igwete judeus'ga nduvihava'ga nhimomby'ai ganhi'iga renduva.

—Marã po ga ikwahahetei mbatera? ei ġa. A'ereki ikwahavipyra'ga nombo'eangavuhui ga, ei ġa.

¹⁶ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Nhiremimbo'ea rũi reki. A'ea ko Tupana'ga remimbo'ea nhimbuhurukara'ga remimbo'ea, ei ga ġa pe.

¹⁷ Kiroki ġa oko pota Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe – ġahã po ti onhimombaragwaha Tupana'ga remimbo'ea rehe ji imombe'urame ġa pe nehẽ, ei ga. “Tupana'ga remimbo'ea tuhẽ ga imombe'ui,” e po ti ġa ji ve nehẽ, ei ga. “Gwemimbo'etehea rũi ga omombe'u,” e po ti ġa nehẽ ji mombe'urame ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga.

18 –Kiroki ġa omombe'u ġwemimbo'etehea – ġahã e'i ji mbohete ti javo, ei ga. Jara'ġa ki a'e te e'i: “Gaha ti pembohete ga – kiroki ga ji mbuhuruka avo.” Kiroki ġa e'i poro – ġa nomoandyandyi ojipe'ġa. A'itituhẽva'ea ġa omombe'u, ei ga.

19 Moisésva'ea okwatija Tupana'ga nhi'ġa inoġa pe me hako. Emo pe napehendukatu-pavi aheremimbo'eagwera, ei ga. Maraname pe ji jukapotaruhutehei? ei Jesus'ga ġa pe.

20 A'ero he'yjuhuve'ġa ei ga pe:

–Anhaġa nde pojkauhu nde mboheagwyriva Diabo'gapyriva'ea! Nurã po nde ei poro, ei ġa. Ma'ġa nde juka potaruhu naerũ? e'i tehe ġa Jesus'ga pe.

A'ereki ġa ndokwahavi ve gwuvihava'ġa nembijukapotara ga rehe.

21 Igwete Jesus'ga ei:

–Ojipeji ji japoi ahemonhimomby'ava'ea sábadu rupi, ei ga. Hepiagame pe euhui ji ve: “Maraname ga japouhui sábadu rupi nhandeporavykye'yma rupi?” pe'euhu pe ji ve, ei ga.

22 Pehe na jitehe peapo mbatera sábadu rupi no. A'ereki a'ea rupi pe peja'yra'ġa nakwanha ikyti no Moisésva'ea nhi'ġa rurame, ei ga. Moisésva'ea rũi reki e'i ypy jupe. Aherenondeva'ea penemboypya e'i ypy jupe hako, ei ga. “Pekyti ti peja'yra'ġa nakwanha pi'ria sete pekirirẽ ġa'ara rehe,” ei ahe hako, ei ga.

23 Po pekipava horame sábadu apiavo a'ero sábadu rupi tuhẽ pe ġa kyti tihendu katu ti Moisésva'ea remimbo'eagwera javo. Ji ki a'e te sábadu rupi amombi pa akoja'ga ka'nahũa gara'oa hugwi, ei ga. Maraname pe nhimonha'ngauhui ji rehe naerũ? ei ga ġa pe.

24 Tape'euhui ti ikwahahetee'ymame i'ara tehe hepiagame. A'itituhẽva'ea rupi katu po pe ei hamo, ei ga ġa pe.

Jesus'ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo

25 Igwete jara'ġa Jerusalémmeve'ġa ei ojohupe:

–Akoja'ga rũi naerũ – kiroki ga nhanderuvihava'ġa ojuka potaruhu ga? ei ġa.

26 Pehepia ti, ei ġa. Gandovaki hete ga nhi'inhi'ġi. Emo ġa nde'i reki ga pe, ei ġa. Mara'ngu po ġa javo kiro ga pe: “Ga ko Cristoramo tuhẽ Tupana'ga remimbuhurukaramo”? Poha po ġa euhui ga pe naerũ? ei ġa ojohupe.

27 Ga ko a'ea rũi reki. Cristo'ga jipiukarame po ti nhande ndikwahavi garura ma hugwi po ga ruri javo, ei ġa. Akoja'ga gwyruera reki nhande tikwaha hete, ei ġa ojohupe.

28 A'ero Jesus'ga eahyahi ġa mbo'erame ġajatykahavuhua pype.

–“Tikwaha hete nhande ga,” pe'jiuhu pe ji ve naerũ? ei Jesus'ga. “Tikwaha hete nhande gagwyruera,” pe'jiuhu pe no, ei ga. Nhiremimbotarimo rũi reki ji ruri. Kiroki ga ji mbuhuruka kokoty – ga ko a'itituhẽve'ga. Gaha pe ndapekwahavihu, ei ga.

29 Jihi reki akwaha ga. A'ereki ga hugwi ji ajo. Gaha ji mbuhuruka kokoty, ei Jesus'ga ġa pe.

30 A'ero jara'ġa Jesus'ga pyhypotari. Ndopokogi reki ġa ga rehe ga pyhyga. A'ereki ndohoi ve gapyhyhava apiavo.

31 He'yjuhu hete reki ġa – kiroki ġa ojiko Jesus'ga rehe. A'ero ġa ei ojohupe:

–Jesus'ga oapo pa ahemonhimomby'ava'ea, ei ġa. Ndia'ei po nhande a'ero: “Cristo'ga rurame koji'i tehe po ti ga japoi ahemonhimomby'ava'ea Jesus'ga hohe nehẽ.” Poa po nhande ndia'ei, ei ġa. A'ereki Jesus'ga oapopavipe ahemonhimomby'ava'ea jipi, ei ġa. Ga ko Cristoramo tuhẽ a'ero, ei ġa.

Guardasva'ea uhu tipyhy Jesus'ga javo

32 Igwete he'yjuhuve'ġa imombe'ui nahanahã ko Jesus'ga rekoi javo. Ganhi'ġa renduvame fariseus'ġa ei a'ero ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa pavẽi:

–Tipyhyguka ti Jesus'ga.

A'ero ġa ei guardas'ġa pe – kiroki ġa gwepia katu judeus'ġa jatykahavuhua. A'ero ġa ei ġa pe:

—Pepyhy ti Jesus'ga rerua ore pyri, ei ġa.

³³ Igwete Jesus'ga ei onhimombe'gwovo pevove'ġa pe:

—Apytaahi'vi po ti ji pe pyri nehē, ei ga. A'ero po ti ji hoa'javi ga pyri nehē – kiroki ga ji mbuhuruka kokoty, ei ga.

³⁴ Pe po ti ji rekarekari nehē tiandepoko ti ga javo ji ve nehē novĩa. Emo po ti pe ndajirepiaga'javi nehē, ei ga. A'ereki tegwete pehohava ji pyri – perope ji aju, ei ga ġa pe.

³⁵ Igwete judeus'ġa nduvihava'ġa ei ojohupe:

—Marã ga euhui ndajirepiaga'javi po ti pe nehē javo? Mome tuhē po ti ga houhui a'ero nehē naerũ? ei ġa. Nhandere'yja'ġa pyri po ti ga hoi nehē naerũ? ei ġa, kiroki ġa okwaki'o judeus'ġarũive'ġa gwyri pe? ei ġa. Ombo'e po ti ga judeus'ġarũive'ġa pevo nehē naerũ? ei ġa novĩa.

³⁶ A'ereki ga e'i: “Ji rekareka po ti pe nehē novĩa. Emo po ti pe ndajirepiaga'javi tuhē nehē,” ei ga, ei ġa. “Tegwete pehohava ji pyri – perope ji aju,” ei ga, ei ġa. Gara pe po ga euhui naerũ? ei ġa ojohupe.

Yhya'java'ea

³⁷ Okioki ġa toryva apovo. Aerē mbapavava'ea rupi huvihava rupi Jesus'ga po'ami onhi'ġa hahyahi ġa pe:

—Kiroki ġa yhya pota oygwejamo – tuhu ti ġa ji pyri oy'gwovo a'ero, ei ga ġa pe. Nahã a'ero, a'e ji, ei ga. Kiroki ġa opota Tupana'ga ra'uva rekoa onhipavēi – tojiko ti ġa ji rehe a'ero. A'ero po ti ġa herekoi a'ea nehē yhya'java'ea – kiroki a'ea ġa mboheaporogita pyahu ġa mongovo, ei ga ġa pe.

³⁸ Ga jikogame ji rehe po ti ġa herekohetei yhya'java'ea nehē. Ji mombe'umbe'u po ti ġa ojipe'ġape'ġa pe nehē, ei ga. Henduvame po ti ġa jikogi ji rehe no herekoheteavo yhya'java'ea. A'ea po ti ġa mboheaporogitapyahui ġa mongovo Tupana'ga pyri nehē no, ei ga. A'ea jitehe Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u no, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁹ Tupana'ga ra'uva pe Jesus'ga ei a'ero a'ea ko yhya'java'ea javo. A'ereki ga e'i:

—Ga jikogame ji rehe yhya'java'ea po ti ji imondoi ġa pyri nehē a'ea ti togwereco katu ġa javo nehē, ei ga.

A'ea rupi Jesus'ga nomondoi ve gara'uva ojiheve'ġa pyri. A'ereki ga nomanoi ve. A'ero Tupana'ga nombogweravi ve ga rupia ojipyri ga mboheteavo. Ohoe'ymame Jesus'ga nomondoi ve gara'uva ojiheve'ġa pyri.

Onhonhi'ġayva ahe Jesus'ga rehe

⁴⁰ He'yive'ġa ġwendu Jesus'ga nhi'ġame. A'ero jara'ġa ei:

—Ga ko Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharamo tuhē Moisésva'ea remimombe'uhara'ga, ei ġa.

⁴¹ Jara'ġa ei:

—Ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo.

—Ahã, e'i tehe jara'ġa ġa pe. Jesus'ga ko Galilíapeve'ga. Cristo'ga po ti Galilíapeve'ga rũi nehē! ei ġa.

⁴² Tupana'ga rembikwatijarukara e'i: “Cristo'ga po ti oko Daviva'ea rymyminoru nehē,” e'i. “O'a po ti ga cidade de Belém me – perope Daviva'ea uvypy,” e'i ikwatijara, ei ġa.

⁴³ Nahã ġa nhonhi'ġayvayvari Jesus'ga rehe upa.

⁴⁴ Jara'ġa ga pyhy pota novĩa. Emo ġa ndopokogi ve ga rehe a.

Judeusva'ea ruvihavava'ea ndojikogi Jesus'ga rehe

⁴⁵ A'ero guardas'ġa jivyri ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pyri fariseus'ġa pyri no. Igwete ġa ei guardas'ġa pe:

—Maranuhũrame pe ndapepyhygi Jesus'ga rerua ra'e? ei ġa ġa pe.

⁴⁶ Igwete guardas'ğa ei:

—A'ea ko jara'ğa nhi'iğa ja rui ga nhi'iğame, ei ға. Norohenduvangavi ore nanongara, ei ға ға pe.

⁴⁷ Igwete fariseus'ğa ei ға pe:

—Pehe na jitehe ga pe moandyandyjuhu?

⁴⁸ Ndapekwahavihu pe? ei ға ға pe. Judeus'ğa nduvihava'ğa ndojikogi pa ga rehe. Ore na jitehe fariseusramo ndorojikogi pa ga rehe no, ei ға.

⁴⁹ Avove'ğa ki a'e te okoteheuhu onhimongyavo. Gahã ndokwahavihu Moisésva'ea remimbo'eagwera, ei ға ға pe. Nanongara'ğa reki ojiko Jesus'ga rehe. Tupana'ga po ti imbohahyi ға pe nehẽ peko te'varuhu pe javo, etehei ға guardas'ğa pe.

⁵⁰ Igwete Nicodemos'ga ei fariseus'ğa pe javo. Nicodemos'ga ko fariseuramo oko no. Gaha ko oho na'ẽ Jesus'ga pyri raikwehe tahendu ti ganhi'iğa javo. Igwete ga ei ға pe:

⁵¹ —Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i nhande ve: “Pehendu na'ẽ ti ға nhimombe'urame pe me. Ikwahavirẽ gandeaporogita ti pyry pe ei ға pe,” e'i aherembikwatijara nhande ve, ei ga ға pe. Jesus'ga nhi'iğa renduve'ymame xa'ete'varuhuyme ti ga pe a'ero, ei Nicodemos'ga ға pe.

⁵² Nurã ға ei Nicodemos'ga pe:

—Nde ko Galiléiapeva'ero jitehe naerũ? Nurã nde vavagahivuhui ga rehe a, ei ға Nicodemos'ga pe. Ehepia ti Tupana'ga rembikwatijarukara ikwahava a'ero, ei ға. A'ereki a'ea nde'iangavi: “Tupana'ga nhi'iğa mombe'uhara'ğa Galiléiapeva'ero oko,” nde'i, e'i tehe ға. Jesus'ga ki a'e te Galiléiapeva'ero, ei ға ga pe.

[
⁵³ Igwete ға kwaki'opavi ogwovo ғwonga pype upa.

8

Ahe gwereko ғwembirekova'earũiva'ea

¹ Kiro Jesus'ga hoi oliveira ndyvuhu pe monte das Oliveiras pe.

² Ypyhajive ga rura'javi judeus'ğa jatykahavuhua rokari pe. Kiro ға ndupavi a'ero onhimongyavo ga pyri. A'ero ga reni ға mbo'embo'eavo.

³ A'ea rupi judeus'ğa mbo'ehara'ğa hẽa pyhygi hẽa rerua fariseus'ğa pavẽi. Hẽa ғwembireko'garũive'ga rerekorame ға hẽa pyhygi hẽa rerua hẽa mo'ama Jesus'ğa pyteri pe.

⁴ Igwete ға ei Jesus'ga pe:

—Jesus, gwereko hẽa ғwembireko'garũive'ga. Nurã ore hẽa pyhygi hẽa rerua, ei ға.

⁵ Ahe mbo'erame Moisésva'ea ei ikwatija hako: “Peapi ti nanongara'ğa jukavo kunhangwera'ğa,” ei ahe hako. Oro nde? ei ға Jesus'ga pe. Marã re po nde naerũ? Toroapi ti hẽa naerũ? ei ға.

⁶ A'ereki ға e'i jipe ojohupe:

—Tihendu ti ganhi'iğa, ei ға. Ga nhanenhi'ĩpondekwa'te'varuhurame po ti nhande imombe'ui nhanderuvihava'ğa pe nehẽ. “Nohendukatui ga Moisésva'ea nhi'iğa,” xa'e ti ga mombe'gwovo a'ero ға pe nehẽ, ei ға ojohupe.

Nurã ға ei Jesus'ga pe: “Marã re po nde naerũ?” Kiro Jesus'ga nhova'apyni oina opũa pyvõ ikwatija yvya rehe.

⁷ Ndopigi reki ға ja'javo ga pe. A'ero ga po'ami javo ға pe:

—Kiroki ga ndokote'varuhuangavi – ga ypy ti toapi hẽa, ei Jesus'ga ға pe.

⁸ Igwete ga nhova'apyna'javi oina a'ero yvya rehe ikwatijara'java.

⁹ Ganhi'iğa renduvame kiro onhinanhinani ға hogahoi. Xava'eve'ğa ypy oho. A'ero ға hopavi Jesus'ga reja – kiroki ға gweru hẽa. Pevo hẽa ami a'ero ga pyri jara'ğa pyteri pe.

¹⁰ Kiro Jesus'ga po'ama'javi javo hẽa pe.

—Mahã akoja'ğa naerũ? ei ga. Ga nde'ia'javi nde ve teremano javo? ei ga hẽa pe.

11 –Ahã tuhẽ, ei hẽa.

–Ji na jitehe nda'ei nde ve, ei ga. Heregwovo a'ero, ei ga. Epohi ti kiro ekote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga hẽa pe.]

Jesus'ga omomytu'ẽ nhande ve

12 Aerẽ Jesus'ga nhi'igã'javi he'yive'ga pe:

–Arimo ko nhande hepiakatui mbatera ikwahavağwama. A'ereki mytu'ẽ nhande ve, ei ga. Na jitehe ji amomytu'ẽ yvyakotyve'ga pe. A'ereki ji akwahavuka Tupana'ga ga pe, ei Jesus'ga ga pe. Kiroki ga ojiko ji rehe ji nhi'ĩpo'ruavo – ga po ti nde'ia'javi: “Ndakwahavi ji Tupana'ga,” ei ga. Okwaha tuhẽ po ti ga Tupana'ga gweaporoğitapyahuro nehẽ, ei ga ga pe.

13 Igwete fariseus'ga ei ga pe:

–Nde tehe erenhimombe'u, ei ga. Nurã ore ndorogweroviari nenhi'igã ndetehero ġwaramo, ei ga ga pe.

14 A'ero ga ei ga pe:

–A'iti ji tehe anhimombe'u pe me. Emo a'itituhẽva'ea rupi katu nhinhimombe'ua a, ei ga. A'ereki ji hete tuhẽ akwaha jiruhava – perope ji ajo jugwi – perope ji aho jupe no, ei ga. Pe ki a'e te ndapekwahavi pea – perope ji ajo jugwi – perope ji aho jupe, ei ga ga pe.

15 Ojipe'ga ara tehe pe pehepia. Ikwahahetee'yima pe etehei ga pe a'ero peko te'varuhu pe javo, ei ga. Nahã ko yvyakotyve'ga jipi. Ji ki a'e te nda'ei poa ojipe'ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

16 Ji erame poa ga pe a'itituhẽva'ea rupi katu nhirembi'ea a'ero. A'ereki ji tehe rũi a'e. Ore memei oro'e jihi jiruva'ga pavẽi nhimbuhurukara'ga pavẽi, ei ga.

17 Peapoa aherembikwatijara e'i no: “Mokonha'ga imombe'urame mbatera na tuhẽ javo a'ero hupi katu ġanembi'ea,” e'i. “A'ereki ga memei e'i a jupe,” e'i ikwatijara, ei Jesus'ga.

18 Jihi anhimombe'u, ei ga. Jiruva'ga ji mombe'u jitehe no nhimbuhurukara'ga, ei ga. Ore memei ji mombe'u a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

19 A'ero ga ei ga pe:

–Mahã nderuva'ga naerũ? ei ga ga pe.

–Pe ndajikwahavi tuhẽ, ei Jesus'ga. Ndapekwahavi jitehe pe jiruva'ga a'ero, ei ga ga pe. Po pe ji kwahavi tuhẽ hamo, a'ero po pe jiruva'ga kwahavi hamo no, ei Jesus'ga ga pe.

20 A'ea Jesus'ga ei ga mbo'erame judeus'ga jatykahavuhua pype – perope hyru'ia pyri. A'ea pype judeus'ga omondomondo itambere'ia Tupana'ga pe jipi. Pevo Jesus'ga ei ga pe ga mbo'eavo. A'ero jara'ga ga pyhypotari novĩa. Emo ga ndopyhygi ga. A'ereki ndohoi ve gapyhyhava apiavo.

Jesus'ga onhimombe'u ahe ve

21 Aerẽ Jesus'ga nhi'igã'javi judeus'ga nduvihava'ga pe:

–Aho po ti ji avo hugwi nehẽ, ei ga. Ji reka po ti pe nehẽ ore poko ti javo nehẽ novĩa. Pejikote'varuhua momborukare'ymane po ti pe manoi pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei ga. Perope ji aho – pevo ki a'e te tegwete pehohava ji pyri, ei Jesus'ga ga pe.

22 Igwete judeus'ga nduvihava'ga ei ojohupe:

–Marãi ga a'ero? Ojijukauhu po ti ga nehẽ naerũ? ei ga. A'ereki ga e'i: “Perope ji aho – tegwete pehohava ji pyri,” ei ga, ei ga. Gara pe po ga ei? ei ga ojohupe.

23 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Pe ko yvyakotyva'ea. Ji ki a'e te yvagipeva'ea, ei ga. Pendeaporoğita te'varuhu pe yvyakotyva'ero ġwaramo. Ji ko na rũi, ei ga ga pe.

24 Nurã ji ei pe me ko: “Pemano po ti pe imomborukare'ymane pejikote'varuhua nehẽ,” ei ga ga pe. Na tuhẽ, ei ga. Ji ko Tupanamo ako. Po ti pe ndaperoviari a'ea nehẽ, a'ero po ti pe manoi pejikote'varuhuro ġwaramo nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

25 —Mome ahe tuhẽ nde naerũ? ei ġa ga pe.

—A'ea ypy tuhẽ ko ji a'e pe me, ei Jesus'ga ġa pe.

26 Opomombe'uahivuhu tuhẽ po ji hamo pe ndekote'varuhuro ġwaramo. Emo ganhi'iġa jate ko ji amombe'u yvyakotyve'ġa pe nhiremienduvamo, ei ga. Ganhi'iġa ko a'itituhẽva'ea nhimbuhurukara'ga nhi'iġa, ei Jesus'ga ġa pe.

27 Gwuva'ga pe Tupana'ga pe Jesus'ga ei gaha ji mbuhuruka javo. A'ea onhimi reki judeus'ġa nduvihava'ġa pe ga erame ġa pe.

28 Nurã Jesus'ga ei ġa pe:

—Ji ko Tupana'ga remimbuhurukara, ei ga. Pe ji mbovyrame ji mo'ama yva rehe po ti pe ji kwahavi nehẽ, ei ga. “Ga ko Tupanamo tuhẽ oko,” pe'ji po ti pe ji ve nehẽ, ei ga. “Ga ko ndokoi ġwemimbotarimova'ea rehe. Uva'ga remimbo'ea jate ga omombe'u okovo,” pe'ji po ti pe ji ve nehẽ, ei ga ġa pe.

29 Kiroki ga ji mbuhuruka – gaha ji pavẽi oko jipi. Ga ndopohiri ji hugwi, ei ga. A'ereki ji ako garemimbotarimova'ea rehe jipi ganhimohemaġwama ji rehe, ei Jesus'ga ġa pe.

30 Henduvame ganhi'iġa jara'ġa jikogi ga rehe onhimongyavo.

Ipiro'y ahe

31 Igwete Jesus'ga ei judeus'ġa pe – kiroki ġa ojiko ga rehe:

—Po ti pe ndekoi nhinhi'iġa rupi jipi jireheva'ea tuhẽ po ti pe ndekoi nehẽ, ei ga.

32 Igwete po ti pe Tupana'ga kwahavi nehẽ a'itituhẽve'ga. Ga kwahava ġwaramo po ti pe piro'yro nehẽ, ei ga ġa pe.

33 Igwete ġa ei ga pe:

—Maraname nde euhui poha ore ve? ei ġa ga pe. Oreremimbotarimova'ea rehe jate tuhẽ ore rekoi. Ore ko Abraãova'ea rymyminororo oroko, ei ġa. Orepipro'y tuhẽ ore ojipe'ġa hugwi jipi. Ndipopoakari tuhẽ ġa ore rehe, ei ġa. Marãi nde ore ve naerũ: “Pepiro'y po ti pe nehẽ”? ei ġa ga pe.

34 Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Kiroki ġa oko te'varuhu jipi – ġa ndipiro'yi tuhẽ okote'varuhua hugwi. Gandekote'varuhua ipopoaka hete ġa ndehe a'ero, ei ga ġa pe.

35 Nahã aherongapypeve'ġa, ei ga. Xava'eve'ga po omondomondo ojipyrive'ġa okoteheve'ġa jipi. Ga potara'jave'ymame ga ġa monдохetei ojihugwi, ei ga. Gwa'yra'ga ki a'e te ga nomondoi tuhẽ. Gae'ŷe'ymi opyta uva'ga pyri gara'yra'ga ġwaramo, ei ga.

36 Ji ko Tupana'ga ra'yramo, ei ga ġa pe. Gara'yra ġwaramo ji imombigi aherekote'varuhua popoakara ahe hugwi. Po ti ji imombigi pe hugwi nehẽ, a'ero po ti ndipopoakari tuhẽ pe ndehe nehẽ, ei ga.

37 Pe ko Abraãova'ea rymyminororo peko novĩa. Emo pe ji juka pota reki. A'ereki pe me ndatekwavi nhiremimbo'ea rehe, ei ga.

38 Ahepia ji jiruva'ga rekoa. Nhirembiepiaga ji amombe'u katu pe me a'ero, ei ga. Pehe pehendu penduva'ga Diabo'ga. Penemienduva pe pehendu katu a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

39 —Abraãova'ea ko oreramohava'ea, ei ġa ga pe.

Igwete Jesus'ga ei:

—Abraãova'ea rymyminororo po pe ndekoi, a'ero po ahe javijitehe pe ndekokatui hamo, a'e ji pe me, ei ga ġa pe.

40 Pe ki a'e te ji juka potaruhu, ei ga. Amombe'umbe'u ji pe me a'itituhẽva'ea Tupana'ga remimombe'ua. Pe ki a'e te ji juka potaruhu, ei ga. Na rũi ko Abraãova'ea rekoi hako!

41 Pejijuvete'ga javijitehe ko pe ndekote'varuhui! ei ga ġa pe.

A'ero ġa ei ga pe:

—Tupana'ga ra'yreteramo jate ore rekoi, ei ġa. Ndorogwerekoi ore jara'ga orojuvet-ero, ei ġa ga pe.

42 Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Po Tupana'ga penduvetero oko hamo, a'ero po pe ji arõhetei hamo, ei ga ġa pe. A'ereki ji Tupana'ga hugwi ajo. Ji nanhimbuhuri avo. Gaha ji mbuhuruka kokoty, ei ga ġa pe.

⁴³ Marã pe ndapekwahavihu nhinhi'igã naerũ? ei ga. Pe napehendupotari nhiremi-mombe'ua. Nurã pe ndapekwahavihu, ei ga ġa pe.

⁴⁴ Pe ko Diabo'ga ra'yramo tuhẽ peko okote'varuhuve'ga ra'yramo. A'ero pe ndekote'vapotaruhui Diabo'ga remimbotarimova'ea rehe pejikovo, ei ga ġa pe. Tupana'ga rembiapopyyagwera jate Diabo'ga ahe momanomanoukari kiromo jate. Ga ndokoi a'itituhẽva'ea rehe. A'ereki a'itituhẽva'ea rehe ndatekwava'javi ga pe, ei ga ġa pe. O'mberame ga rekoï gweaporoġita rupi. A'ereki ga i'mbeuhuve'ga tuhẽ. Gaha ahe mo'mbeuhu okovo no, ei ga.

⁴⁵ Peroviaruhu pe ga'mbea jipi. Nurã ko pe ndajireroviarihu reki a'ero. A'ereki ji a'itituhẽva'ea mombe'u pe me, ei ga ġa pe.

⁴⁶ Manamo po ti pe hepiukari jirekote'varuhua naerũ? Ndapehepiukari tuhẽ po ti pe jirekote'varuhue'yma ġwaramo, ei ga. Marã naerũ? Ji a'itituhẽva'ea mombe'urame pe me maraname pe ndajireroviarihu naerũ? ei ga ġa pe.

⁴⁷ Tupana'gareheve'ga ġwendu katu ganhi'igã. Pe ki a'e te napehendukatui ganhi'igã gareheva'ero pejikoe'yma ġwaramo, ei ga ġa pe.

Abraãova'ea renonde Jesus'ga oko

⁴⁸ Igwete judeus'ga nduvihava'ga ei Jesus'ga pe:

—Nde ko judeuramo rõi reki, e'i tehe ġa. Nde ko Samariapeva'ea ekote'varuhuva'ea. Anhaġa nde pojkauhu Diabo'gapyriva'ea, ei ġa. Oromombe'u katu nde a, e'i tehe ġa Jesus'ga pe.

⁴⁹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Anhaġa ndajipojykai tuhẽ, ei ga. Jihi ambohete jiruva'ga. Pe ki a'e te ji mbotegweteuhu, ei ga ġa pe.

⁵⁰ Ji nda'ei reki ojipe'ga pe tanhimbohete ti ġa javo. Ojipe'ga e'i nhimbohetea rehe tombohete ti ġa ga javo. Gaha okwaha hete javo a'itituhẽva'ea rupi katu Tupana'ga, ei ga ġa pe.

⁵¹ Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Kiroki ġa ġwendu katu nhinhi'igã – okoe'yimi po ti ġa nehẽ, ei ga ġa pe.

⁵² Igwete ġa ei Jesus'ga pe:

—Nurã ore kiro ikwahahetei a'ero. Anhaġa nde pojyka tuhẽ, ei ġa ga pe. Abraãova'ea omano hako. Tupana'ga nhi'igã mombe'uharava'ea na jitehe omanomba hako, ei ġa. Marã kiro nde euhui naerũ? “Kiroki ġa ġwendu katu nhinhi'igã – ġa po ti okoe'yimi nehẽ,” ereteheuhu nde, ei ġa ga pe.

⁵³ Omano ko oreramonhava'ea Abraãova'ea hako. Tupana'ga nhi'igã mombe'uharava'ea omano jitehe no, ei ġa. Nde po nderuvihavuhu Abraãova'ea hohe naerũ nhirendukatuve'ga po ti okoe'yimi javo naerũ? ei ġa. Mome ahe tuhẽ nde naerũ poha nde eaġwama? ei ġa ga pe.

⁵⁴ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Po jiteheuhu anhimbohete, a'ea po ndapyryvi hamo, ei ga. Jiruva'ga reki ji mbohete Tupana'ga – ga pe jitehe pe'e tehe reki orombohete ore ga javo tehe, ei ga ġa pe.

⁵⁵ Pe ndapekwahavi reki ga. Ji ki a'e te akwaha ga. Po ji ei hamo ji ndakwahavi ga javo, a'ero po ji mbero pe javijitehe hamo no, ei ga ġa pe. Ji ki a'e te akwaha tuhẽ ga. Igwete ji hendukatui ganhi'igã no, ei ga.

⁵⁶ Penamonhava'ea Abraãova'ea jiruraġwama gwepia potarahi hete hako. Igwete ahe hepiagi reki gworygworyvamo hehe, ei Jesus'ga ġa pe.

⁵⁷ Igwete ġa ei ga pe:

—Nandexava'ejuhu nde. Cinquenta kwara ndohoi ve nde rehe, ei ġa. Marã nde Abraãova'ea repiaguhui naerũ? ei ġa ga pe.

58 —Tamombe'u katu tuhẽ ti pe me, ei Jesus'ga ġa pe. Abraãova'ea are'ymame kiromo tuhẽ ji rekoï Tupanamo, ei ga ġa pe.

59 A'ero ġa ipyhygi ita tiapi ti ga javo. “A'ereki ga onhimongo Tupanamo o'mbero,” ei ġa ojohupe. Kiro Jesus'ga nhimimi ġa hugwi a'ero ogwovo judeus'ġa jatykahavuhua rokara hugwi.

9

Jesus'ga ahe mboheha katu

1 Aerẽ ohorame Jesus'ga hehae'ÿve'ga repiagi. O'arypyrame vehevi ga ndahehai.

2 Kiro Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ei Jesus'ga pe a'ero:

—Ma'ġa ndekote'varuhua ga mbohehate'varuhui? Garekote'varuhua tuhẽ? ei ġa. Mara'ngu po garuva'ġa ndekote'varuhua ga mbohehate'varuhuavo? Marã? ei ġa ga pe.

3 A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Garekote'varuhua rũi ga mbohehate'varuhui, ei ga ġa pe. Garuva'ġa ndekote'varuhua rũi ga mbohehate'varuhui no, ei Jesus'ga. Tupana'ga omboukwaha pota nhande ve opopoakara ga rehe nehẽ. Nurã ga ndahehai, ei ga.

4 Igwete Jesus'ga ei no:

—Kiro arimo nhande poravykyi nhandekovo, ei ga. A'ereki aerẽ ypytunimo tegwete nhandeporavykyhava. A'ea rupi nhande ndiaporavykya'javi a'ero, ei ga. Na jitehe aġwamo ti xaporavyky a'ero. Timboukwaha ti ġa pe Tupana'ga popoakara nhimbuhurukara'ga popoakara, ei ga. A'ereki aerẽ nhande manorẽ tegwete nhande ve Tupana'ga mboukwahahava, ei ga ġa pe.

5 Arimo mytu'ẽ nhande ve. Nurã nhande hepiagi ikwahavaġwama. Na jitehe ji ruvame yvya koty ji imomytu'ẽi yvyakotyve'ġa akaġi pe tokwaha ti ġa Tupana'ga javo.

6 Onhi'igirẽ Jesus'ga nyvuni yja rehe ikotiamo. A'ea ga imongyi hehae'ÿve'ga ropepira rehe a'ero.

7 —Heregwovo ejovaheita kiro, ei Jesus'ga ga pe. Pevo ypia'i pe Siloé pe ti eho, ei ga. (Siloé ko Imondopyra.)

Pevo hehae'ÿve'ga hoi a'ero. Ojovaheirẽ ga hepiakatui ua. Judeus'ġa poravykye'yma rupi sábadu rupi Jesus'ga japoï yja kotimbyra a'ea pyvõ ga mbohehavo katu.

8 Aerẽ hehae'ÿgwera'ga rongakotyve'ġa ga repiagi. Igwete ġa ei jara'ga pavẽi – kiroki ġa hehae'ÿve'ga repia ga poranduranduvame itambere'ia rehe jipi – igwete ġa ei:

—Akoja'ga rũi novĩa? ei ġa ojohupe, kiroki ga oporandurandu itambere'ia rehe jipi oina, ei ġa.

9 —Ga tuhẽ, ei jara'ġa.

Emo jara'ġa e'i:

—Akoja'ga'jave'ga tehe, ei ġa.

Hehae'ÿgwera'ga e'i ġa pe a'ero:

—Ji tuhẽ ko a'ea, ei ga.

10 —Marã nde rehakturamo kiroġwe a'ero? ei ġa ga pe.

11 —Uhu ga ji pyri – Jesus ei ġa ga pe, ei ga. Igwete ga ikotĩ yja ġwendya pyvõ imongyavo jiropepira rehe, ei ga. A'ero ga ji mondoï ypia'i pe Siloé pe ji mbojovaheita, ei ga. Ganhi'igã rupi ji hoi a'ero. Jijovaheipavame kiro ji ma'eġatui, ei ga ġa pe.

12 —Mahã ga naerũ? ei ġa ga pe.

—Ji ndakwahavi, ei ga.

Fariseusva'ea e'ie'i hehae'ÿgwerava'ea pe

13-14 Judeus'ġa poravykye'yma rupi sábadu rupi Jesus'ga japoï yja kotimbyra a'ea pyvõ ga mbohehavo katu. Kiro ġa hehae'ÿgwera'ga rerohoi fariseus'ġa pyri a'ero.

15 Igwete fariseus'ġa ei ga pe no:

—Marã nde rehakturamo aġwamo naerũ?

—Omongy ga yja kotimbyra jiropepira rehe, ei ga. Igwete ji jovahei nhima'eġatuaġwama, ei ga ġa pe.

¹⁶ Jararamo ġa ei ga pe a'ero:

—Akoja'ga koi Tupana'ga nombuhurukari ga, ei ġa. A'ereki ga oapo mbatera sábadu rupi nhaneramonhava'ea nhi'ĩpo'rue'ymano. Oko te'varuhu ga a'ero, ei ġa.

Jara'ġa e'i:

—Po ga rekote'varuhui hamo, a'ero po ga ndoapoi nanongara ahemonhi-momby'ava'ea jipi hamo, ei ġa.

A'ero ġa nhonhi'iġayvari ga rehe.

¹⁷ Igwete ġa ea'javi hehae'ỹgwera'ga pe:

—Oro nde? ei ġa ga pe. Po ga nde mbohehakatui marāi re po nde ga pe a'ero? ei ġa.

—Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ga po, a'e ji, ei ga ġa pe.

¹⁸ Emo judeus'ġa nduvihava'ġa ndogweroviapotari ga mbohehakatua.

—Ndahehai po ga rajji'i, ei ġa novia.

A'ero ġa hehae'ỹgwera'ga ruva'ga mbuhurukari ojipyri gayhēa reheve.

¹⁹ —Pe'ji katu ti ore ve, ei ġa ġa pe. Gaha ko ndera'yramo? A'iti ga ndahehai o'arame novia? ei ġa. Pe'ji ti ore ve. Marā kiro ga rehauhuro naerū? ei ġa ġa pe.

²⁰ —Ga orera'yra'ga tuhē, ei ġa. A'iti tuhē ko ga ndahehai o'arame ikwehe novia. A'ea ore orokwaha hete, ei ġa ġa pe.

²¹ Emo gambohehakatua gwera - a'ea ore ndorokwahavi. Marā po ga ma'eġatui kiro? oro'e ore, ei ġa. Ma'ġa omboheha katu ga naerū? oro'e ore. A'ereki ore ndorokwahavi gambohehakatua gwera, ei ġa ġa pe. Pe'ji ti ga pe a'ero. A'ereki ga yvuakaruhu. Gaha po ti onhimombe'u pe me nehē, ei ġa ġa pe.

²² A'ea ġa ei okyhyjiavo. A'ereki ojikwe judeus'ġa nduvihava'ġa e'i ojohupe: “Kiroki ġa e'i Jesus'ga pe: ‘Ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo’ - timo'ēuka hete ti ġa mondovouka avuirama nhandejatykahava hugwi nehē tura'javyme ti ġa ipype javo nehē,” e'i jipe judeus'ġa nduvihava'ġa ojohupe.

²³ Nurā hehae'ỹgwera'ga ruva'ġa ei ġa pe: “Orera'yra'ga yvuakaruhu. Pe'ji ti ga pe a'ero tomombe'u ti ga ombohehakatua gwera javo,” ei ġa ġa pe. A'ereki ġa okyhyji hete gwuvihava'ġa hugwi.

²⁴ Kiro fariseus'ġa hehae'ỹgwera'ga mbuhurukara'javi ojipyri a'ero.

—Ere ti kiro ore ve: “A'itituhēva'ea jate ti ji amombe'u. A'ereki Tupana'ga ji rendu.” Ere ti poro kiro, ei ġa ga pe. A'ereki ore orokwaha hete akoja'ga rekote'varuhua, ei ġa.

Jesus'ga pe ġa ei o'mbero oko te'varuhu ga javo.

²⁵ —A'ea ji ndakwahavi, ei ga. Mara'ngu po ga okote'varuhuavo? ei ga. Emo ymya ji ndajirehai hepiage'yma. Aġwamo ji rehakaturo hepiakatuavo. A'ea ji akwaha hete reki jitekovo, ei ga ġa pe.

²⁶ Igwete ġa ei ga pe:

—Marā ga nde rerekoi nde mbohehakatuaavo? ei ġa ga pe.

²⁷ —Amombe'u ko ji pe me ko, ei ga ġa pe. Pe ki a'e te napehendukatui, ei ga ġa pe. Maranuhūrame pe hendupotara'javuhui naerū? Peko pota pe gareheva'ero no naerū? ei ga ġa pe.

²⁸ A'ero ġa ete'varuhuhetei ja'javo ga pe.

—Ndehe tehe reki erekouhu akoja'gareheva'ero, ei ġa ga pe. Ore ki a'e te Moisésva'eareheva'ero oroko, ei ġa.

²⁹ Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe ahe rerekovo hako. A'ea ore orokwaha orokovo, ei ġa. Akoja'ga reki ma'ġa e'i ga pe ga mbuhurukaraġwama? A'ea ore ndorokwahavi, ei ġa ga pe.

³⁰ –Mbiperanuhũ ko a'ea! Anhimomby'a hete ji pe nenduvame, ei ga ġa pe. Ga ji mboheha katu. Emo pe ndapekwahavi ga ma'ġa ga mbuhuruka javo, ei ga ġa pe ġa nderekomemuamo.

³¹ Tupana'ga nohenduvi te okote'varuhuve'ġa nhi'iġa jipi. Tikwaha pa nhande a'ea, ei ga. Ga ki a'e te – kiroki ġa ga mbohete tuhẽ okovo garemimbotarimova'ea rehe – nanongara'ġa Tupana'ga ġwendu katu, ei ga ġa pe.

³² Yvya apoagwera jate ahe nohenduvangavi hehae'ÿve'ġa moma'eġatua – kiroki ġa ndahehai o'arame. Kiromo jate nhande nihenduvi no, ei ga ġa pe.

³³ Po Tupana'ga rũi ga mbuhuruka hamo, a'ero po ga ndoapoi ahemonhi-momby'ava'ea hepiuka nhande ve hamo, ei ga ġa pe.

³⁴ Igwete ġa ei ga pe:

–Na tuhẽ ko nde e'a ereko te'varuhu, ei ġa. Kiro nde ore mbo'epotaruhui naerũ? ei ġa ga pe.

A'ero ġa ga mombori pea hugwi.

Hehae'ÿve'ġa'jave'ġa

³⁵ Aerẽ Jesus'ga henduvi ga mombe'ua.

–Omombo ġa hehae'ÿgwera'ga onga hugwi, ei ġa ga mombe'gwovo.

Igwete Jesus'ga hoi ga reka. Ga repiagame ga ei ga pe:

–Erejiko pota nde Tupana'ga remimbuhurukara'ga rehe? ei Jesus'ga ga pe.

³⁶ –Ma'ġa naerũ? ei hehae'ÿgwera'ga. Tajiko ti ga rehe a'ero javoji, ei ga ga pe.

³⁷ –Erehepia nde ga'ama ejipyri a, ei Jesus'ga. Erehendu nde ganhi'iġa no, ei ga. Jihi ko a'ea, ei ga ga pe.

³⁸ –Ajiko ji nde rehe, ei ga Jesus'ga pe a'ero.

Igwete ga Jesus'ga mbohetei jipojykahara'ga javo ga pe.

³⁹ Aerẽ Jesus'ga ei:

–Jirura ġwaramo ti ji avove'ġa mboja'oja'ogi ojohugwi, ei ga. Jara'ġa po ti ojiko ji rehe. Jara'ġa po ti ndojikogi ji rehe, a'e ji, ei ga. Jukwaha reki ġandekote'varuhua a'ero, ei ga. Nahã, ei Jesus'ga. Hehae'ÿve'ġa ndokwahavi jipi hepiage'yma ġwaramo. Yvyakotyve'ġa hehae'ÿve'ġa ja a'ero, ei ga ġa pe. Jara'ġa e'i reki: “Ore ko hehae'ÿve'ġa ja ikwahave'yma. Ekwahavuka ti ore ve a'ero,” ei ġa ji ve, ei ga. Nurã po ti ġa Tupana'ga kwahavi tuhẽ a'ero nehẽ ojikogame ji rehe nehẽ, ei ga. Jara'ġa ki a'e te e'i tehe ojive: “Ore ko hehae'ÿve'ġa ja rũi oroko. Orokwaha hete ore,” ei ġa novia, ei ga. Ki ġa tuhẽ po ti ndokwahavi Tupana'ga a'ero nehẽ. A'ereki ġa ndojikopotari ji rehe. Ga nde'i ji ve: “Ekwahavuka ti ore ve,” ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁰ Jararamo fariseus'ġa ġwendu ganhi'iġa okovo ga pyri. Igwete ġa ei ga pe:

–Ore ve po nde ei naerũ: “Ga ko hehae'ÿve'ġa ja ndokwahavi”? ei ġa ga pe.

⁴¹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

–Pyry po pe ei hamo: “Ore ko hehae'ÿve'ġa ja ndorokwahavi. Ekwahavuka ti ore ve a'ero,” pe'ji po pe hamo, ei ga ġa pe. Po pe ei poha hamo, a'ero po pe napenhimon-gote'varuhui hamo. Emo pe pe'ji: “Ore ko hehae'ÿve'ġa ja rũi. Orokwaha hete ore,” pe'ji pe, ei ga. A'ero pe nhimongote'varuhui jipi, ei ga. Naname Tupana'ga nomombori pendekote'varuhua pe hugwi a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

10

Ovelhas repiakatuhara'ga

¹⁻² Igwete Jesus'ga ei ġa pe ġa mbo'eavo:

–Tamombe'u katu tuhẽ ti pe me, ei ga. Ovelhas repiakatuhara'ga oki ogwovo ovelhas rokaja pype jurukwara rupi, ei ga. Kiroki ga jurukwara rupi rũi oki ipype – ga ko ipromive'ga ahe moandyandyita. Ojiupi ga hokairungava rehe tapyhygahyahi ti

herogwovo javo, ei ga. Hepiakatuhara'ga ki a'e te uhu hovapytymbava rerekohara'ga pyri.

³ A'ero ga hovapytymba'vogi hepiakatuhara'ga pe toki ti ga ipype javo, ei ga. Igwete hepiakatuhara'ga ki ua ġwenymbava pyri hera nanani henoina heno'eamo tokaja hugwi herogwovo, ei ga. A'ea ġwendu katu ganhi'iġa.

⁴ Herohorame ga hoi henonde okovo ji reviri tuhu katu javo. A'ereki garenymbava okwaha ganhi'iġa, ei ga.

⁵ Hajiheve'ga reviri ovelhas ndohoi tuhē. A'ereki ndokwahavi hajiheve'ga nhi'iġa. Oka'nhy reki nanongara'ga hugwi a'ero, ei ga ġa pe.

⁶ Nahā Jesus'ga ei moroġitapyahua mombe'gwovo ojo'java'ea mombe'gwovo ġa pe. Emo ġa ndokwahavi okovo.

—Maraname ga imombe'ui poa nhande ve? ei ġa ojohupe.

Jesus'ga ko jurukwara'jave'ga

⁷ A'ero Jesus'ga ei ġa pe no:

—Tamombe'u katu tuhē pe me, ei ga. Jurukwara rupi ovelhas oho okovo tokaja pype. A'ea rupi jitehe hepiakatuhara'ga hoi ovelhas pyri herekovo, ei ga. Ji ko jurukwara'java'ea, ei Jesus'ga. A'ereki ji rupi jate vvyakotyve'ga oho Tupana'ga viara rupi. A'ereki jihi jate ġa mongo gareheva'ero, ei ga. Jihi jate ġa mbo'euka ġandepiakatuhara'ga pe no, ei ga.

⁸ Kiroki ġa ji renonde oko timbo'e ti Tupana'gareheve'ga javo novīa – iporomive'ga ja ġa ahe moandyandyi pota, ei ga. Onhimbuhu tehe ġa Tupana'gareheve'ga pyri ġa nderekote'varuhuavo. Tupana'gareheve'ga ki a'e te nohenduvi ġanhi'iġa, ei ga ġa pe.

⁹ Ji ko jurukwara'java'ea, a'e ji, ei Jesus'ga ġa pe. Ji pyri ġa nduri javo. “Nde rupi ti toroho Tupana'ga pyri,” ei ġa ji ve, ei ga. Ga erame ji ve po ti ji ġa mongoi Tupana'gareheva'ero ġa nderekokatuavo nehē. A'ero po ti ġa inoġatui opy'a okovo nehē, ei ga. Igwete po ti ji imombyryvi ġa pe nehē ġa ndepiakatuavo ġa nderekovo nehē, ei ga ġa pe.

¹⁰ Iporomive'ga uhu jipi tapyhy ti herogwovo javo. “Tajuka ti,” ei ġa. A'ea rehe jate ġa nduri. Ji ki a'e te ajo tamboheaporoġita pyahu ti ġa mbohoryva javo, ei ga. Tamongo ti ġa Tupana'ga pyri nehē no, a'e ji, ei ga ġa pe.

Jesus'ga ko ovelhas repiakatuharete'ga'jave'ga

¹¹ —Ji ko ovelhas repiakatuhara'ga'java'ea jipyryheteva'ea jitekovo, ei Jesus'ga javo ġa pe. A'ereki ji ahepia katu jijiheve'ga. Gandepykavamo po ti ji manoi nehē tomanoyme ti ġa javoji, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Ji ko ojipe'ga ja rūi – kiroki ga e'i tehe ovelhas repiakatuhara'ga pe tahepia ti nerenymbava nde ve javo tehe, ei ga. Gwenymbava rūi ġwaramo ga ndogwerekokatui reki ovelhas. Nurā ja'gwara'java'ea lobo rurame hehe ta'u javo, kiro ga pohipavi ovelhas hugwi a'ero onhana ogwovo, ei ga. A'ero lobo ruri ipyhyga ovelhas herogwovo ojive. Jara okwaki'o pa ojohugwiugwi, ei ga.

¹³ Oka'nhy ga ogwovo ovelhas reja. A'ereki ga ni'aġataruhui ovelhas rehe hepiakatuhara'ga rūi okovo ġwaramo, ei ga ġa pe. Ji ko ga ja rūi a'ero, ei Jesus'ga.

¹⁴⁻¹⁵ —Jihi ko hepiakatuhara'ga'java'ea jipyryheteva'ea, ei Jesus'ga. Jiruva'ga ji kwaha hete. Akwaha hete ji ga no, ei ga. Na jitehe ji akwaha hete jijiheve'ga. Ga ji kwaha hete no. Aerē ti ji manoi ġandepykavamo nehē no, ei ga.

¹⁶ Ga ndeheve ji areko hajiheve'ga jijiheva'ero no. Ga ko judeus'ġarūive'ga, ei ga. Ambojikoguka po ti ji ġa jijihe nehē. A'ero po ti ġa hendukatui nhinhi'iġa nehē, ei ga. A'ero po ti ġa nhaporemo ġa ndekoi jireheva'ero nehē ojihe'ae'a ojogwehe ojipenhindyvamo nehē judeus'ga judeus'ġarūive'ga, ei ga. Ji tehe po ti ġandepiakatuhara nehē ġa ndepiakatupava nehē, ei ga ġa pe.

17 —Jiruva'ga ji arõ hete, ei ga. A'ereki ji a'e: Ji ti amano jiji gãndepykavamo nehẽ takwerava'ja ti ji javo, ei ga.

18 Ji jijukaukare'yname nharõe'ỹve'ğa pe po ti tegwete ға pe jijukahava nehẽ. Emo nhiremimbotarimo po ti ji jijukaukari ға pe nehẽ, ei ga. Jipopoaka ji jijjukavouka nhinhimbogweravuka no, ei ga. A'ereki jiruva'ga e'i ji ve a'ea rehe: “Nahã po ti nde rekoi nehẽ”, ei Jesus'ga ға pe.

19 Kiro judeus'ğa nduvihava'ğa nnonhi'igayvara'javi Jesus'ga nhi'iga renduva. Jara'ğa e'i onhimongyavo:

20 —Anhağa opojoyka ga mboheagwryvuhuvavo Diabo'gapyriva'ea, ei ға. Maraname pe henduvuhui ganhi'iga naerũ? ei ға jara'ға pe.

Jara'ға ki a'e te e'i:

21 —Ga nde'i te nanongara pe anhağa opojoykame, ei ga. Anhağa nomoma'eğatui reki hehae'ỹve'ğa a, ei ға.

Nahã judeus'ğa nduvihava'ğa nnonhi'igayvari Jesus'ga nhi'iga rehe.

Ahe ndokoi Jesus'ga rehe

22-23 Aerẽ Jesus'ga rekoi judeus'ğa jatykahavuhua pype. Igwete ga hoi okovo onga rembe'yvuhu pe gãmbõ'ehai pe – a'ea pe ға ei Salomãova'ea apoa. Kiro yapouhua. Igwete judeus'ğa japoitoryva pevo cidade de Jerusalém me. A'ea rupi ға ojapyakaaka ojatykahavuhua apopava rehe. A'ereki ymya onga apopavame ahe okwava'ẽ Tupana'ga pe gwinõ teni javo ga pe.

24 Igwete Jesus'ga hoi okovo onga rembe'yvuhu pe. A'ero judeus'ğa nduvihava'ğa nduri Jesus'ga pyri ga atimana javo ga pe.

—Manamehũ po ti nde nhimombe'ui ore ve nehẽ? ei ға Jesus'ga pe. Po nde Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo, enhimombe'u katu ti ore ve a'ero tonhimimyme ti ore ve, ei ға ga pe.

25 —Anhimombe'u tuhẽ ko ji pe me jipi, ei Jesus'ga ға pe. Emo pe ndaperoviapotaruhui nhinhi'iga. Nhirembiapoa – a'ea Tupana'ga oapouka ji ve – a'ea po ji kwahavukari pe me hamo, ei ga ға pe.

26 Emo pe ndaperoviapotari. A'ereki pe jireheva'ea rũi, ei ga.

27 Jireheve'ğa gwendu katu nhinhi'iga, ei ga. Akwaha hete ji ға. Igwete nhiremimbotarimova'ea rehe ға ndekoi jipi, ei ga ға pe.

28 Amboheaporogita pyahu ko ji ға kiro, ei ga. Aerẽ po ti ji ға nderohoi yvagi pe ға mongovo Tupana'ga pyri avuirama nehẽ no. A'ero po ti ға ndohoa'javi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei ga ға pe. Ndipe'akavi ға ji hugwi, ei ga.

29 Jiruva'ga – gaha ға mbojikoguka ji rehe – ga popoakahetero jara'ға hohe pa. Nurã ndipe'akavi ға ga hugwi, ei ga.

30 Ojipeji ko ore rekoi Tupanamo jiji jiruva'ga pavẽi, ei ga ға pe.

31 A'ero judeus'ğa nduvihava'ğa ipyhygi ita tiapi ti ga javo.

32 Igwete Jesus'ga ei ға pe:

—Pehepiepia pe nhirembiapoa novĩa, ei ga. He'yiva'ea Tupana'ga oapouka ji ve pyryva'ea. Marãva'ea rehe pe ji apipotaruhui naerũ? ei Jesus'ga ға pe.

33 —Pyryva'ea rehe rũi ore nde apipotari, ei ға ga pe. Nde euhurame ite'varuhuva'ea rehe ore nde apipotari. A'ereki nde Tupana'ga mbotegwetei javo tehe ga pe. A'ereki nde vvyakotyva'ero tehe erenhimongo potaruhu Tupanamo, ei ға ga pe.

34-35 Igwete Jesus'ga ei ға pe:

—Pekwaha pe pejiapoa ikwatijara novĩa. Kiha ko omombe'u Tupana'ga nhi'iga ahe ve hako, ei ga ға pe. A'ereki Tupana'ga e'i ahe ve hako: “Pe'e ti ojipe'ğa pe ji py'rovo,” ei ga. Ahe ve jitehe ga ei a'ero: “Pe ko tupanamo,” ei ga. Ikwatijara – kiroki omombe'u Tupana'ga nhi'iga – kia koi a'itituhẽva'ea, ei Jesus'ga ға pe. Tupana'ga e'i ahe ve hako pe ko tupanamo javo.

³⁶ Maranuhũrame pe euhui ji ve naerũ ji nhimombe'urame ji ko Tupana'ga ra'yramo javo, ei ga ġa pe. “Nde erembotegwete Tupana'ga,” pe'ji tehe pe ji ve, ei ga. Emo ji ve tuhẽ Tupana'ga ei: “Ndehe ti eho yvya koty ekovo nhiremimbotarimova'ea rehe nehẽ,” ei ga ji ve, ei ga.

³⁷⁻³⁸ Pe ndaperoviarihu nhinhi'igã, ei ga. Ji ko Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe ako tuhẽ japovo ahemonhimomby'ava'ea. Po ji japoe'ymame taperoviari ti nhinhi'igã a'ero. Ji japorame ahemonhimomby'ava'ea po pe hepiagame heroviari hamo, ei ga. Perovia ti a'ero tapekwaha orejikoty'ara onhopavẽi jihĩ jiruva'ga pavẽi. A'ereki jiruva'ga ojikoty'a ji pavẽi okovo. Jihĩ ajikoty'a jiruva'ga pavẽi no, ei ga ġa pe.

³⁹ Kiro ġa Jesus'ga pyhypotara'javi a'ero novĩa. Igwete ga nhimbojirevi ogwovo ġa hugwi.

⁴⁰ Igwete Jesus'ga jivyra'javi rio Jordão aherovai opytavo – perope Joãova'ea ġamobatizagweri pe.

⁴¹ Kiro he'yjuhuve'ga nduri Jesus'ga pyri. Igwete ġa ei ojohupe:
–João'ga ndoapoangavi ahemonhimomby'ava'ea, ei ġa ahe mombe'gwovo. Emo Jesus'ga mombe'urame ga omombe'u katu pa, ei ġa ojohupe.

⁴² A'ero pevove'ga jikogi Jesus'ga rehe onhimongyavo.

11

Lázarova'ea manoagwera

¹⁻² Ojipe'ga kiro itetirũa. Garera ko Lázaro. Cidade de Betânia pe ga ruvi ġwendyra'ga pavẽi. Ga ko Martahẽa Mariahẽa pavẽi. (Mariahẽa ko akolahẽa – kiroki hẽa aerẽ omongy nhandya perfume nhandepojykaharete'ga pya rehe Jesus'ga pya rehe. A'ero hẽa imomikaġi gapya o'ava pyvõ.) Hẽakuvyra'ga Lázaro'ga kiro itetirũa.

³ Nurã Maria'ga ojipe'ga mondoukari Jesus'ga pyri.

–Ere ti nhandepojykaharete'ga pe itetirũa hete kiro garemiarõhara'ga javo ga pe, ei ġa ga pe imondovouka onhi'igã Jesus'ga pe.

A'ero ga hoi ġanhi'igã imombe'gwovo Jesus'ga pe.

⁴ Henduvame Jesus'ga ei:

–Lázaro'ga tetirũa nomomanoukaraġwami ga, ei ga. Gatetirũa ko Tupana'ga ruvi-havuhuhetea repiukaraġwama tokwaha ti ġa jiruvihavuhuhetea no, ei ga. Gatetirũaro ġwaramo po ti ġa ei ji ve nehẽ ipopoaka hete Tupana'ga ra'yra'ga javo ji ve nehẽ, ei Jesus'ga.

⁵ Jesus'ga oko hete Marta'ga ndehe ġakuvyra'ga rehe no Lázaro'ga rehe.

⁶ Emo imombe'urame Lázaro'ga tetirũa ga pe Jesus'ga opytaahi'vi na'ẽ pevo upa. Mokõi ga kiri pevo jitehe.

⁷ Kirẽ ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe a'ero:

–Xajivy ti kiro Judéiapeve'ġa gwyri pe a'ero, ei ga ġa pe.

⁸ –Jesus, ei ġa. Judéiapeve'ġa nde apipotaruhu pevo oji'i. Kiro nde hopotara'javamo pevo jitehe naerũ? ei ġa Jesus'ga pe.

⁹⁻¹⁰ Igwete Jesus'ga ei nahã javo ġa pe:

–Ara rupi ve gwereko doze horas, ei ga. Arimo nhandehorame nhandekovo nhande ndi'ari yvya rehe hepiakatuavo ġwaramo. A'ereki nhanderyapehava omomytu'ẽ nhande ve, ei ga ġa pe. Ypytunimo nhandehorame nhande ari a'ero hepiage'yma ġwaramo. Tegwete nhande ve a. A'ereki nianderyapehavi ypytunimo, ei ga ġa pe. Aġwamo ko arimova'ea ja nhande ve. Aġwamo nhande rekorame Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe nianemombikavi, ei ga. A'ereki Tupana'ga omomytu'ẽ ġwemimbotarimova'ea nhaneakaġi pe nhande pokoga jipi, ei ga. Aerẽ po ti ypytuna ja nhande ve nehẽ. A'ereki aerẽ nhande manorame tegwete nhande ve, ei ga. Xaho tuhẽ ti kiro a'ero. A'ereki ndohoi ve nhimomanohava apiavo, ei ga ġa pe imombe'gwovo.

11 Aerê Jesus'ga ei ġa pe no:

—Nhaneremiarõhara'ga kiro oki upa Lázaro'ga, ei ga. Taho ti ga moma'eamo a'ero, ei ga ġa pe.

12 Igwete garemimbo'ehara'ġa ei:

—Po ga kirame kiro a'ero po ti ga nhimohiġatui nehê, ei ġa ga pe novĩa.

13 “Lázaro'ga kira pe po ga ei ra'e,” ei ġa oyvyteri pe. Lázaro'ga manoa pe Jesus'ga ei reki. A'ero ga imombe'ukatui ġa pe:

14 —Lázarova'ea omano ra'e, ei ga ġa pe.

15 Ji rekoe'yma ġwaramo ahe pyri ahe manorame a'ero po ti ji pe monhimomby'ahetei nehê tapejiko hete ti ji rehe javo. Nurã ji roryvamo jirekoe'yma rehe pevo, ei Jesus'ga. Xaho ti kiro ahe pyri a'ero, ei ga ġa pe.

16 Igwete Tomé'ga – o Gêmeo ei ġa ga pe – igwete ga ei jara'ġa pe:

—Xaho ti Jesus'ga rupi xamano ti ga pavêi a'ero nehê, ei Tomé'ga ġa pe.

A'ero ġa hoi cidade de Betânia pe pea rupi ogwovo.

Jesus'ga ko ġambogwerahavamo

17 Jesus'ga horame Betânia pe ġa imombe'ui Lázaro'ga manoagwera ġa pe.

—Mbohapy'ri quatro ore kiri kiro ahera'oa mongirê itaruvihavuhua kwaruhua pype ahe noġa, ei ġa imombe'gwovo Jesus'ga pe.

18 Jerusalém ko ira'agwe Betânia hugwi três quilômetros.

19 Pevove'ġa ohooho a'ero Martahêa pyri Mariahêa pyri no ġa porogwetyga.

20 Igwete Martahêa henduvi Jesus'ga rura mombe'urame. A'ero hêa hoi tahovatĩ ti ga javo. Mariahêa ki a'e te onga pype hêa reni upa.

21 Igwete Martahêa hoi ovahema Jesus'ga pyri.

—Jesus, ei hêa ga pe. Avo po nde rekoi raji'i hamo, a'ero po jikuvyrava'ea nomanoi raji'i hamo! ei hêa Jesus'ga pe.

22 Kiroġwe vehevi nde erame Tupana'ga pe po ti ga nde rendukatui hamo, ei hêa ga pe. A'ea ji akwaha hete, ei hêa ga pe.

23 —Okwera po ti ndekuvyrava'ea nehê, ei Jesus'ga hêa pe.

24 —Akwaha ji ahekweravaġwama aerê mbapava koty Tupana'ga omanove'ġa mbogwerapavame nehê, ei hêa.

25 Igwete Jesus'ga ei hêa pe:

—Jihi ko ġa mbogweraharamo ako ġa mongovo, ei ga. Kiroki ġa ojiko ji rehe – omanorame vehevi po ti ġa ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehê, ei ga hêa pe.

26 Kiroki ġa heaporogita pyahu ojikoga ji rehe – ġahã po ti ndohoi tuhê hahyva'ea ruvihava pype nehê. Oko hete po ti ġa Tupana'ga pyri avuirama okovo nehê, ei ga. Ererovia nde a'ea? ei Jesus'ga hêa pe.

27 —Arovia ji, ei hêa ga pe. A'ereki nde ko Tupana'ga remimbuhurukaramo ereko Tupana'ga ra'yramo ereko, ei hêa. A'ereki nde ve ko Tupana'ga e'i hako toho ti ga yvya koty javo, e ko ga nde ve, ei hêa ga pe.

Jesus'ga ojehe'o

28 O'erê Jesus'ga pe Martahêa jivyri ua onga pe. Igwete hêa hoi oirũhêa pyri Mariahêa pyri. Gandovakie'ỹ hêa hoi javo hêa pe.

—Uhu ga nhanembo'ehara'ga, ei hêa. “Tuhu ti hêa ji pyri,” ei ga nde ve, ei hêa Mariahêa pe.

29 A'ea renduvame kotihĩ hêa po'ami ogwovo ga pyri Mariahêa.

30 Jesus'ga novahemi ve cidade pe. A'evo ga rekoi – perope Martahêa oho ga rovatiamo.

31 Kiro Mariahêa po'ami nhandaipe ogwovo ga pyri a'ero. Kiroki ġa hêa pavêi oko onga pype hêa porogwetyga – gwepia ġa hêahoa. Nurã ġa ei ojohupe novĩa:

—Kiro hēa hoi aheryvy pe tajehe'o ti ahe pyri javo, ei ġa novĩa. Xaho ti hēa reviri a'ero, ei ġa ojohupe a'ero.

³² Kiro Mariahēa hoi Jesus'ga pyri a'ero. Ga repiagame hēa ndurugi ġwenypy'amo gapy pyri.

—Jesus, ei hēa. Avo po nde rekoi raji'i hamo, a'ero po jikuvyrava'ea nomanoi raji'i hamo! ei hēa ga pe.

³³ Jesus'ga gwepia hēajehe'oa ġajehe'oa reheve – kiroki ġa uhu hēa rupi. Omynhete gapy'a a'ero.

³⁴ Igwete ga ei:

—Mome pe ahe noġi raji'i? ei ga ġa pe.

—Herejo hepiaga, ei ġa ga pe.

³⁵ Igwete Jesus'ga jehe'oi.

³⁶ —Pehepia. Ga oarō hete ahe! ei ġa ġajehe'oa repiaga.

³⁷ Jara'ġa ki a'e te e'i:

—Ga omoma'eġatu hehae'ỹve'ga raji'i, ei ġa. Tegwete po ga pe naerũ Lázarova'ea manoaġwama mombiga raji'i naerũ? ei ġa ojohupe.

Ombogwera ga Lázarova'ea

³⁸ Jesus'ga py'a omynhetea'ja. Igwete ga ruri garyvy pe ikwaruhu pe. Jurukwara pype u itauhua imohinipyra hovapytymbavamo.

³⁹ —Pepe'a ti itauhua, ei Jesus'ga pevove'ġa pe.

A'ero Martahēa ei ga pe:

—Ah, Jesus, kiro inemahivamo jikuvyrava'ea ra'oa. A'ereki he'yi'i quatro ore kiri ahe manorē, ei hēa ga pe.

⁴⁰ Igwete Jesus'ga ei hēa pe a'ero:

—A'e ko ji nde ve ko: “Po ti nde jikogi ji rehe, a'ero po ti nde hepiagi Tupana'ga ruvihavuhetea nehē,” ei ga hēa pe.

⁴¹ A'ero ġa ipe'ai itauhua jugwi. Igwete Jesus'ga jovavuri yvagi pe javo.

—Apĩ, ei ga. Ndepyry hete nde ji rendukatuavo kiro, ei ga Tupana'ga pe.

⁴² Nde ji rendu katu tuhē jipi. Emo ji a'e poa nde ve avove'ġa ndovaki togwerovia ti ġa neremimbuhuragwera ji rehe, ei ga Tupana'ga pe.

⁴³ Onhi'igirē Tupana'ga pe Jesus'ga eahyi:

—Lázaro, ei ga. Here ehema! ei ga ga pe.

⁴⁴ A'ero Lázaro'ga vyri omanoa hugwi ohema ikwaruhua hugwi. Imamanipyra ga gweru opya opoa reheve. Ga'akaġa na jitehe gwereko tapy'ynhapira ojihe no. A'ereki judeus'ġa omamamama ahera'oa tapy'ynhapipukuhua pyvō jipi ahe mondorame ahe noġa ita kwaruhua pype jipi.

—Pemama'ndo ti ga hugwi tapy'ynhapira kwaharava ga hugwi toho ti ga, ei Jesus'ga ġa pe.

Ahe ojuka pota Jesus'ga

(Mateus 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵ Kiro he'yjuhuve'ġa jikogi Jesus'ga rehe a'ero judeus'ġa – kiroki ġa uhu Mariahēa pyri. A'ereki ġa gwepia Jesus'ga remimbogwerava.

⁴⁶ Jara'ġa ki a'e te oho fariseus'ġa pyri imombe'gwovo.

—Jesus'ga ombogwera Lázaro'ga gamanoa hugwi! ei ġa ġa pe Jesus'ga mombe'gwovo.

⁴⁷ A'ero fariseus'ġa ei ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pavēi:

—Timbojatyka jara'ġa a'ero ġamoġitahara'ġa.

Igwete judeus'ġa moġitahara'ġa jatykapavi javo ojohupe.

—Marã po ti nhande rekoi nehē naerũ? ei ġa ojohupe. A'ereki he'yjuhu akoja'ga oapoapouhu ahemonhimomby'ava'ea jipi, ei ġa Jesus'ga mombe'gwovo.

⁴⁸ Po ti nhande nimombigi ga, a'ero po ti ġa nhaporemō ġa jikogi ga rehe nehē, ei ġa. “Gaha jate kiro oko nhanderuvihavuhetero,” e po ti ġa ga pe a'ero nehē, ei ġa ojohupe. Huvihavuhu'ga ikwahavame cidade de Roma pe po ti ga ei nehē: “Judeus'ġa po ti nanhirendukatua'javi kiro a'ero nehē,” e po ti ga nehē, ei ġa. A'ero po ti ga soldados'ġa mbuhurukari nhande pyri tapemomba pa ti pe judeus'ġa javo. “Ġajatykahavuhua po ti pemomba pa nehē no,” e po ti ga soldados'ġa pe nehē, ei ġa ojohupe.

⁴⁹ A'ero Caifás'ga – ga ko ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga a'ea rupi – kiro ga ei ġa pe: –Ndapekwahavihu pe! ei ga.

⁵⁰ Omano po ga hamo, ei ga javo. A'ero po ti ġa nianemomanoukari pa nehē. Na ti ojipejive'ga manoi nhande py'rovo a'ero xamanombavyme ti nhande judeusramo, ei ga ġa pe. Nanongara po ti pyry pe me nehē, ei ga. Pejapyaka katu ti a'ea rehe a'ero, a'e ji, ei Caifás'ga ġa pe.

⁵¹ Ga rūi onhimbo'e a'ea rehe javo. Tupana'ga reki ombo'euka ga hehe. A'ereki a'ea rupi Caifás'ga ikwava'ēhara'ġa nduvihavamo oko. Tupana'ga ombo'euka ga ġwemimbotarimova'ea rupi. A'ero Caifás'ga ei ġa pe imombe'gwovo Jesus'ga manoagwama judeus'ga ndepykavamo.

⁵² Judeus'ga pe jate rūi reki Jesus'ga manoi. He'yjuhuve'ga pe judeus'garūive'ġa pe ga manoi no – kiroki ġa ojiko Tupana'ga rehe ogwryi pe nhaporemō. Omano ga Tupana'gareheve'ga pe nhaporemō tojihe'ae'a ti ġa ojogwehe ojipenhindyvamo javo.

⁵³ Igwete Caifás'ga ei ġa pe imombe'gwovo Jesus'ga manoagwama. A'ero judeus'ga nduvihava'ga nhomonhi'iġi javo jipi.

–Marã po ti nhande Jesus'ga jukaukari nehē? ei ġa javo ojohupe.

⁵⁴ Nurã Jesus'ga ndokoa'javi judeus'ga ndovaki. Pea hugwi ga hoi cidade de Efraim me a'ero upa ongae'yma koty. Efraim me ga pytai a'ero ġwemimbo'ehara'ga pavēi.

⁵⁵ Kiro judeus'ga oapo ġweri toryva. Páscoa ei ġa jupe. A'ero ġa hoġahoi kiro ogwrya hugwi onhimongyavo tihepia ti toryva javo. Toryva renonde ġa hoi Jerusalém me onhimboavujikwejikwea nahanahã nhande nhimombyryvi Tupana'ga pe javo.

⁵⁶ A'ero ġa Jesus'ga rekarekari novia. Igwete ġa nhomonhi'inhi'iġi ojatykahavuhua pype o'ama.

–Marã pe a'ero naerū? ei ġa ojohupe. Uhu po ti ga toryvi pe nehē? ei ġa. Mara'ngu po ti ga ure'yma nehē? ei ġa ojohupe.

⁵⁷ Ojikwe vehevi ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ga ei ġa pe fariseus'ga pavēi:

–Po ti pe ikwahavi garekohava, pemombe'u ti ore ve toropyhy ti ga, e'i jipe ġa ġa pe.

12

Gweka'vo ahe nhandya Jesus'ga pya rehe

(Mateus 26.6-13; Marcos 14.3-9)

¹ Aerē Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

–Mbohapyrete cinco po ti nhande kiri. A'ero po ti ġa japo toryva Páscoa Jerusalém me nehē, ei ga ġa pe. Xaho na'ē ti Betânia pe, ei ga ġwemimbo'ehara'ga pe.

Igwete ġa hoi Lázaro'ga pyri – akoja'ga Jesus'ga ombogwera gamanoa hugwi.

² A'ero pevove'ga japo mbatera Jesus'ga pe to'u katu ti ġa ore pyri javo. Igwete Martahēa herueruri mbatera ġa pe. Lázaro'ga oapy oina Jesus'ga pyri jara'ga pavēi. Igwete ġa i'ui.

³ Kiro Mariahēa heruri perfume nhandya. Nardo ei ġa jupe nomombaraviva'ea. He'yjuhuva'ea itambere'ia hēa omondo hehe. Meio litro hēa gwereko. Kiro hēa heruri heka'voga Jesus'ga pya rehe. A'ero hēa imomikaġi gapya o'ava pyvō. Ikatigahiva ohygahi onga rehe.

⁴ A'ero Jesus'ga remimbo'eharava'ea Judas Iscariotesva'ea – ahe ko aerē opyhyguka Jesus'ga – a'ero ahe ei:

⁵ –Maranuhũrame hẽa nomondojuhu kia itambere'ia kwepygauka ġa pe? ei ahe. He'yjuhuva'ea itambere'ia trezentos po ġa ikwepyi hẽa pe nhandya rehe ramo, ei ahe. Imbatere'ỹve'ġa pe po hẽa imondoi itambere'ia a'ero ramo, ei ahe ġa pe.

⁶ Judasva'ea ni'aġataruhui reki imbatere'ỹve'ġa ndehe Mariahẽa pe ja'javo. Ahe ko ipromiva'ea. Gwereco ahe Jesus'ġa pe ġaitambere'ia ryru'ia herekokatuhava. A'ero ahe ipyhygi itambere'ia jugwi imima ojive jipi. Nurã ahe nhi'ĩġahyi Mariahẽa pe itambere'ia potaruhuavo.

⁷ A'ero Jesus'ga ei:

–Na hẽa rekoi jate ġwemimbotarimo, ei ga. Hẽa gwereco a'ea nhitỹhava rupiaramo, ei Jesus'ga.

⁸ Okoe'yimi imbatere'ỹve'ġa pe pyri. Imondopotarame po pe imondoi a'ero ġa pe jipi hamo, ei ga. Ji po ti a'e nakombegwei pe pyri nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

Ahe ojuka pota Lázaro'va'ea

⁹ Kiro judeus'ġa ikwahavi Jesus'ga ruva pevo Betânia pe. A'ero ġa nduri ga repiaga onhimongyavo. Lázaro'ga repiaga ġa nduri no – akoja'ga Jesus'ga ombogwera.

¹⁰ Nurã ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa – ġa e'i jipe tijuka ti Jesus'ga javo – igwete ġa ei ojohupe kiro:

–Tijuka ti Lázaro'ga no, ei ġa.

¹¹ A'ereki he'yjuhuve'ġa judeus'ġa opohi kiro ġa hugwi Jesus'ga rehe okovo. Lázaro'ga mbogwerava ġwaramo ġa jikogi Jesus'ga rehe a'ero opohia ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa hugwi. Nurã ġa Lázaro'ga jukapotari kiro.

Jesus'ga ovahẽ Jerusalém me Domingo dos ramos

(Mateus 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹²⁻¹⁸ Ko'emame Jesus'ga ipyhygi jumentinho taho ti Jerusalém me i'arimo javo. A'ea ja Jerusalém me ġa Jesus'ga mombe'ui.

–Kiro po ti ga ruri nehẽ, ei ġa.

A'ero he'yjuhuve'ġa – kiroki ġa uhu toryva repiaga Páscoa repiaga – a'ero ġa ei:

–Xaho ti ga rovatiamo, ei ġa.

A'ereki ojipe'ġa omombe'umbe'u Lázaro'ga mbogwerava ġa pe.

–Orohepia ore Jesus'ga oji'i, ei ġa. Lázaro'ga manorame Jesus'ga hoi ikwaruhua pyri. Ga onhi'ĩġa mondoi ga pe ga mbojipe'avo ga mbuhua jugwi, ei ġa. Nahã ga ga mbogweravi gamanoa hugwi oji'i, ei ġa imombe'gwovo ġa pe.

A'ea renduvame he'yjuhuve'ġa ei a'ero:

–Jesus'ga oapo hete ahemonhimomby'ava'ea, ei ġa. Xaho ti ga repiaga a'ero Lázaro'ga mbogwerahara'ga, ei ġa ojohupe.

Nurã Jesus'ga rura kwahavame ġa hoi ga rovatiamo. Igwete ġa hakã vondogi pindova rova ipyhyga herogwovo imbovavaga timbohete ti Jesus'ga javo. Igwete ġa ga mbojiroviari ga rerua ga rerovahema. A'ero ġa ei ga mombe'gwovo:

“Timbohete ti Tupana'ga,” ei ġa.

“Nhandepojykaharete'ga ti tomombyry ga pe

– kiroki ga nhandepojykaharete'ga Tupana'ga ombuhuruka nhande pyri,” ei ġa.

“Tupana'ga ti tomombyry hete ga pe

– kiroki ga oko nhanderuvihavuhuhetero israelitas'ġa nduvihavuhuhetero,” ei ġa.

Kiro Jesus'ga ruri jumentinho arimo ua a'ero. A'ereki na tuhẽ Tupana'ga rembikwati-jarukara ahe ve imombe'ujipei garuraġwama.

“Tapekyhyji ti Jerusalémmeva'ero,” ei ahe.

“Pehepia. Kiro ki ga u penduvihavuhuhete'ga jumenta ra'yra arimo oina,” ei ahe ikwatija hako.

Jesus'ga rurame garemimbo'ehara'ġa nonhimombaragwahavi garura rehe.

—Maraname tuhẽ Jesus'ga ruri nahã naerũ? ei ға ojohupe.

Jesus'ga kweravirẽ ogwovo Tupana'ga pyri, a'ea rupi ға ikwahava'javi Tupana'ga rembikwatijarukara ahe ve. A'ero ға ei: “Aherembikwatijara omombe'u jipe tuhẽ reki Jesus'ga rurağwama,” ei ға ikwahava. “Na tuhẽ ga ruri Jerusalém me a'ero ikwehe,” ei ға. “Na tuhẽ nhande rekoi ga rerekovo ahe nhi'ĩpo'ruavo no ikwehe,” ei ға ojohupe. Emo ga rurame ға nonhimombaragwahavi hehe maraname ga ruri nahã javo.

¹⁹ Igwete fariseus'ğa ei ojohupe:

—Pehepia pe ғahoahivuhua ga pyri, ei ға ojohupe. Xa'exa'e nhande ға pe novĩa tapejikogi ga rehe javo ға pe novĩa. Emo ға oho pa ga pyri ga rehe gworygworyvamo, ei ға ojohupe.

Gregosva'ea gwepia pota Jesus'ga

²⁰ Jararamo gregos'ğa uhu Jerusalém me ға ndupi no – kiroki ға uhu toryvi pe timbohete ti Tupana'ga javo. Gregos'ğa ko judeus'ğarũive'ğa.

²¹ Kiro ға hoi javo Filipe'ga pe. Filipe'ga cidade ko Betsaida Galilíapeva'ea. Igwete gregos'ğa hoi javo ga pe.

—Filipe, ei ға, orohepia pota ore Jesus'ga.

²² Igwete Filipe'ga hona'ei imombe'gwovo André'ga pe. A'ero ға jogwerohoi Jesus'ga pyri imombe'gwovo gregos'ğa nhi'igagwera ga pe.

²³ A'ero Jesus'ga ei pevove'ğa pe:

—Ji ko Tupana'ga remimbuhurukara, ei ga. A'ero oho ғwerĩ kiro japiavo jiruvi-havuhuhetea ukwahava apiavo. A'ereki ji amano ғwerĩ, ei Jesus'ga ға pe.

²⁴ Tamombe'u katu tuhẽ pe me. Ha'ynha ityme'ymame a'ea tehe opyta ojipeji jate, ei ga. Ga itymame ha'ynha omano ramenhumu. Omano'ağirẽ henhunhamo. Kirẽ po o'aramo ha'ynha herekoahivuhui, ei ga ға pe.

Omanoağwama pe Jesus'ga ei ha'ynha mombe'urame. A'ereki omanorẽ ga okwera'ja. He'yjuhu gareheve'ğa a'ero ga ға mboheaporogitapyahurame.

²⁵ Igwete Jesus'ga ei:

—Kiroki ға oko hete ojihe ji arõe'yma – ға po ti omano ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei ga ға pe. Kiroki ға ndokohetei ojihe ağwamo ji arõheteavo – ға po ti oko hete aerẽ ogwovo Tupana'ga pyri nehẽ, ei Jesus'ga ға pe.

²⁶ Kiroki ға jireheva'ero oko – nhiremimbotarimova'ea rehe po ға ndekoi hamo. Perope ji ako a'ero – pevo jitehe po ti ға ndekoi ji pyri nehẽ no, ei Jesus'ga. Kiroki ға jireheva'ero oko – ға pe po ti jiruva'ga ei pepyry hete pe javo nehẽ, ei ga ға pe.

Jesus'ga omombe'u omanoağwama

²⁷ Igwete Jesus'ga ei:

—Omynhete jipy'a kiro, ei ga. Marãi po ti ji a'ero nehẽ? Nda'ei po ti ji Tupana'ga pe: Apĩ, terembohahyukari ti ji ve nehẽ. Poa po ti ji nda'ei ga pe nehẽ, ei ga. A'ereki a'ea rehe tuhẽ ji ajo yvya koty tapo'ru ti ji hahya nhimanomo javo, ei Jesus'ga.

²⁸ Apĩ, ehepiuka ti ға pe ejuvihavuhuhetea, ei ga Tupana'ga pe.

A'ero ga ei Jesus'ga pe yvaga hugwi:

—Ahepiuka ko ji ikwehe, ei ga. Aerẽ po ti ji hepiukara'javi nehẽ no, ei ga Jesus'ga pe.

²⁹ Yvagahugwiva'ea renduvame he'yjuhuve'ğa ei ojohupe o'ama:

—Gara poro?

Jara'ğa e'i ojohupe:

—Onarağuhũ po.

Jara'ğa e'i:

—Tupana'gapyrive'ga po onhi'ĩ Jesus'ga pe, e'i tehe ға ojohupe.

³⁰ Jesus'ga e'i ға pe:

—Ji ve rõi ko Tupana'ga ei, ei ga ға pe. Pe me ko ga ei tokwaha ti ға javo, ei ga.

³¹ Kirogwe po ti ihoi japiavo Tupana'ga nhi'iğa nharõe'ÿve'ğa pe nehẽ. “Oko te'varuhu pa ға,” e po ti ға ға pe nehẽ, ei ға. Kirogwe po ti Tupana'ga imombigi nharõe'ÿve'ğa nduvihavuhu'ga popoakara Diabo'ga popoakara ga hugwi nehẽ, ei ға.

³² Nhimbovyrame yva rehe po ti ji imbuhurukapavi vyakotyve'ğa ndeaporoğita tojiko ti ға ji rehe javo, ei Jesus'ga ға pe.

³³ A'ea erame ga imombe'ui ға pe omanoagwama nahã po ti ға ji jukai yva rehe nehẽ javo.

³⁴ Igwete he'yjuhuve'ğa ei ға pe:

—Marã naerũ? ei ға ga pe. Ere'e ko nde ore ve: “Ji ko Tupana'ga remimbuhurukaramo,” ere ko nde ore ve. “Ji mbovy po ti ға yva rehe ji jukavo nehẽ,” ere ko nde ore ve, ei ға ga pe. Nhandeapoa ikwatijara ki a'e te omombe'u Cristo'ga okoji po ti ға avuirama nehẽ javo. Nomanoi po ti ға a'ero nehẽ, ei ға. Marã po nde imombe'ui ore ve Tupana'ga remimbuhurukara'ga manoağwama naerũ? Ga ko Cristo'ga rũi naerũ? ei ға Jesus'ga pe.

³⁵ Igwete Jesus'ga ei ға pe:

—Amomytu'ẽ ji jiji tapekwaha ti a'itituhẽva'ea javo, ei ға. Kirẽ po ti ji namomytu'ẽa'javi pe me nehẽ. Imomytu'ẽrame ti pekwaha a'itituhẽva'ea a'ero pejikoga ji rehe, ei ға. Ji imomytu'ẽe'ymame po ti pe ypytunahivarupive'ğa ja ndapekwahahetei. A'ereki ypytuna rupi ohorame ahe ndokwahavi tuhẽ hepiage'yma, ei Jesus'ga ға pe.

³⁶ Ji imomytu'ẽrame pe me ti pe jikogi ji rehe. A'ero po ti pe ikwahapyramo tuhẽ jireheva'ero nehẽ, ei Jesus'ga ға pe.

Judeusva'ea ndojikogi Jesus'ga rehe

Jesus'ga epavame ga hoi onhimima ға hugwi.

³⁷⁻³⁸ Ojikwe Jesus'ga oapoapo ahemonhimomby'ava'ea ғapyteri pe novĩa. Ndojikogi reki ға ga rehe Isaíasva'ea nhi'iğagwera po'ruavo. Ahe ko Tupana'ga nhi'iğa mombe'uharava'ea. Igwete ahe ikwatijari onhi'iğa Tupana'ga pe hako.

“Ndiroviahavi oreremimombe'ua,” ei ahe Tupana'ga pe.

“Ndepopoakara ndiukwahavi ға pe nhaporemo,” ei Isaíasva'ea ikwatija hako.

³⁹ Tegwete ға pe ғajikohava Jesus'ga rehe. A'ereki ға Isaíasva'ea nhi'ĩpo'ru. A'ereki ahe e'ia'ja ikwatija hako:

⁴⁰ “Tupana'ga omotiruahũ ға'akağa,” ei ahe.

“Ga nomombugi ға'apyha.

A'ereki ға e'iuhu jipi

tokiyme ti ganhi'iğa nhande py'a pe javo,” ei ahe.

“Tikwahavyme ti nhande a'ea,' ei ға,” ei ahe.

“Tirojijyyme ti nhandereaporoğita

tomomboryme ti ga nhanderekote'varuhua javo,' ei ға,” ei ahe hako.

⁴¹ Isaíasva'ea omombe'u reki Jesus'ga a'ea ikwatijarame hako. A'ereki ahe gwepia nhoğwenonde Jesus'ga ruvihavuhuheteağwama.

⁴² Gande'yjuhua ojiko reki Jesus'ga rehe judeus'ğa nduvihava'ğa. Nonhimombe'ui reki ға ojipe'ğa ndovaki. A'ereki ға okyhyji fariseus'ğa hugwi. Nomombe'ui ға ojikoga Jesus'ga rehe tianemo'ẽuhuukaryme ti ға nhandejatykahava hugwi javo.

⁴³ Tupana'ga omboheterame ға ndokoi hihũ hehe. Koji'i pyry hete ға pe ojipe'ğa ға mboheterame.

Jesus'ga nhi'iğa omboukwaha aherekote'varuhua

⁴⁴ Aerẽ Jesus'ga eahyahivi ға pe:

—Kiroki ға ojiko ji rehe – ji rehe jate rũi ға jikogi. Ga rehe ға jikogi no – kiroki ga ji mbuhuruka kokoty, ei Jesus'ga ға pe.

⁴⁵ Kiroki ġa ji repia ji kwahava ga ko Tupana'ga ra'yramo javo ji ve – ġa okwaha ga no – kiroki ga ji mbuhuruka kokoty, ei ga.

⁴⁶ Ajo ji yvya koty ikwehe tamomytu'ē ti ġa pe javo, ei ga. Kiroki ġa ojiko ji rehe a'ero – ypytunarupive'ġa ja rūi po ġa toko a'ero hamo, a'e ji. Tokwaha hete ti ġa okokatuavo a'ero. A'ereki mytu'ē ġa'akaġi pe, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁷ Kiroki ġa ġwendu tehe nhinhi'iġa okoe'yma hehe – ji nda'ei te ġa pe oko te'varuhu ġa javo, ei ga. A'ereki a'ea rehe rūi ji ajo javo yvyakotyve'ġa pe. Ajo ji tamombo ti ji pendekote'varuhua pe hugwi javo ġa pe, ei ga.

⁴⁸ Kiroki ġa ndokoi ji rehe nhinhi'iġa rehe okoe'yma – ġandekote'varuhua po ti jukwahavamo nehē ġa nhinhi'iġagwera rendukatue'yma ġwaramo nehē, ei ga. Nhinhi'iġagwera jitehe po ti ġandekote'varuhua mboukwahahetei ji jivyra'javame nehē mbapava koty nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁹ Ji nanhi'iġi nhiremimbotarimo, ei ga. Jiruva'ga nhimbuhurukara'ga ji mbo'e ji monhi'iġa, ei ga.

⁵⁰ Jiruva'ga nhi'iġa rendukatua ko ġandekoagwama ga pyri. A'ea ji akwaha hete, ei ga. Nhirembi'ea ko a'ea jitehe – kiroki a'ea rehe jiruva'ga ji mbo'ei no, ei Jesus'ga ġa pe.

13

Jesus'ga ohei ġwemimbo'eharava'ea pya

¹ Aerē Jesus'ga ei ovytyteri pe: “Kiro po ti ġa japoī toryva Páscoa nehē,” ei ga. “Oho kiro a'ero nhimanoa apiavo. A'ero po ti ji hoi yvagi pe jiruva'ga pyri nehē,” ei ga ovytyteri pe.

Oarōhetee'yimi ko Jesus'ga ojiheve'ġa. Omanorame ga gwepiuka hete ġa pe ġwemiarōhetea a'ero.

² Kiro Jesus'ga i'ui mbatera ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Ojikwe Diabo'ga omboheaporoġita te'varuhu Judas Iscariotesva'ea Simão'ga ra'yrava'ea raikwehe. Nurã ahe ei ovytyteri pe:

–Tamondouka ti Jesus'ga guardas'ġa po pe topyhy ti ġa ga javoji, ei ahe.

³ Kiro Jesus'ga i'ui ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Igwete ga ei ovytyteri pe: “Tupana'ga ji mbopopoakaruka togwereko pa ti ga ġwemimbotarimo javo,” ei Jesus'ga. “Ajo ji Tupana'ga hugwi ikwehe. Kiro po ti ji hoa'javi ga pyri jitehe nehē no,” ei Jesus'ga ovytyteri pe.

⁴ A'ea kwahava Jesus'ga po'ami hekyita opira i'arimova'ea ojihugwi. Igwete ga ipyhygi imomikāhava a'ea pyvō onhimamana oku'a rupi.

⁵ Igwete ga heka'vogi yhya nhaembeva pype ġwemimbo'ehara'ġa pya iheiheita imomikamikaġa tapy'ynhapira pyvō oku'arupiva'ea pyvō.

⁶ Igwete ga ruri Simão Pedro'ga pyri tahei ti ndepya kiro javo. A'ero Pedro'ga ei ga pe: –Jesus, ji ako tehe tuhē. Nderehei po ti nde jipya hamo, ei Pedro'ga ga pe.

⁷ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Kiroġwe nde nderekwahavi maraname nde ihejuhui jipya javo, ei ga. Aerē gwe po ti nde ikwahavi a'ea nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁸ –Nderehei tuhē po ti nde jipya nehē, ei Pedro'ga ga pe.

–Ji ndepya heje'yname po ti nde jireheva'ea rūi a'ero nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁹ –Jesus, jipya jate rūi ti ehei a'ero. Jipoa ti ehei no nhiakaġa reheve, ei Pedro'ga ga pe.

¹⁰ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Kiroki ga ojahu – ndojipyheipava'javi a'ero, ei ga. Opya jate ga ihei a'ero. A'ereki ga ndiky'ai'i'i, ei ga. Na jitehe pe pepyry kiro. A'ereki ji amombo pendekote'varuhua pe hugwi, ei ga Pedro'ga pe. Pe hugwi nhaporemo rūi reki ji amombo. A'ereki ojipejive'ga hugwi ji namombori garekote'varuhua, ei ga ga pe.

¹¹ Jesus'ga okwahavipe reki ojipeva'ea rekote'varuhua. Ovytyteri pe ga ei a'ero: “Ji mondouka po ti ga guardas'ġa po pe ji pyhygauka nehē,” ei ga ovytyteri pe. Nurã ga ei

Pedro'ga pe: “Pe hugwi nhaporemõ rõi ji amombo pendekote'varuhua,” ei ga javo ga pe.

¹² Gapyia iheipavirẽ Jesus'ga imongia'javi opira ojivyra'java mesa pyri oina. Igwete ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—Ndapekwahavi pe maranuhũrame ga ihejuhui nhandepya javo, ei ga. Tamombe'u ti kiro pe me a'ero, ei ga.

¹³ Pe'ji pe ji ve nhanembo'ehara'ga. Nhandepojykaharete'ga pe'ji pe ji ve no, ei ga ga pe. Pyry hete pe ei poa ji ve. A'ereki na tuhẽ ko ji, ei ga.

¹⁴ Ji pepya ihei reki pe pokoga pepojykaharetero pembo'eharamo. Ji javijitehe po pe jopokopokogi hamo, ei ga.

¹⁵ Opopoko ji hepiuka pe me tapepoko ti ojipe'ga ji javijitehe, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁶ Tamombe'u katu tuhẽ pe me: Okoteheve'ga ko garuvihava'ga hohe rõi. Kiroki ga oho okovo okoteheva'ero – ga ko omondohara'ga hohe rõi, ei Jesus'ga ga pe. Pepojykaharetero ji pe pokogi nhinhimbohete'e'yma, ei ga. Pe ko ji hohe rõi reki. Nurã ti tapenhimbohetei a'ero ndorojopokogi po ti ore jave'yma, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁷ Pekwaha pe nhinhi'iga kiro. Pe ji nhi'ĩpo'rurame po ti pyryvamo pe me nehẽ, ei ga gwemimbo'ehara'ga pe.

¹⁸ —Pe nhaporemõ rõi ji opomombe'u pyry po ti pe me javo, ei Jesus'ga. A'ereki ji akwaha pa pendeaporoğita pemo'ẽrame ikwehe, ei ga. Akwaha ji okote'varuhuve'ga reaporoğita a'ero. Opo'ru ti ga Tupana'ga rembikwatijarukaragwera, ei ga. Nahã ko Tupana'ga okwatijaruka ahe ve nhinhi'igağwama mombe'gwovo hako: “Kiroki ga o'u pãõ ji pavẽi – oko te'varuhu reki ga ji ve,” ei ahe ikwatija nhinhi'igağwama mombe'gwovo hako, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁹ Amombe'u jipe ko ji pe me kiro garekote'varuhua, ei ga. A'ero ga rekote'varuhurame ji ve po ti pe heroviari nhiremimombe'uagwera nehẽ. A'ero ti pe ei pa ji ve ga ko Tupanamo tuhẽ javo nehẽ, ei ga.

²⁰ Tamombe'u katu tuhẽ pe me: Kiroki ga oko nhiremimondohara'ga rehe – ga oko ji rehe no, ei ga. Kiroki ga oko ji rehe – ga oko nhimbuhurukara'ga rehe no, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

Jesus'ga omombe'u jipe opyhygukaharava'ea

(Mateus 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)

²¹ Jesus'ga erame ga pe omyi hete gapy'a. Igwete ga ekatui gwemimbo'ehara'ga pe:

—Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Pepyteripeve'ga tuhẽ po ti ji mondouka ga pe ji pyhygauka nehẽ, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

²² A'ero garemimbo'ehara'ga nhimomby'ahetei onhi'iga renduva ojogwepigwepiaga ma'ga pe Jesus'ga ei javo ojohupe.

²³ Jesus'ga remiarõhara'ga oko Jesus'ga ypyvo mesa pyri.

²⁴ Ga pe Simão Pedro'ga pova'eği javo.

—Ere ti Jesus'ga pe ma'ga nde eremombe'u javo, ei Pedro'ga ga pe.

²⁵ A'ero ga jitygi Jesus'ga pyri javo ga pe.

—Jesus, ei ga. Ma'ga nde eremombe'u ore ve ko? ei ga.

²⁶ —Ga pe po ti ji imondoi pãõ raygwe'ria imondevirẽ tyhya pype, ei Jesus'ga ga pe. Ga pe ko ji ei ko: “Gaha po ti ji pyhyguka ga pe nehẽ,” ei ga.

A'ero Jesus'ga imondevi pãõ raygwe'ria tyhya pype imondovo Judasva'ea pe Simão Iscariotes'ga ra'yrava'ea pe.

²⁷ A'ero Judasva'ea ipyhygi ga hugwi. Ipyhygame Satanás'ga ahe pojykai ahe rerekovo. A'ero Jesus'ga ei ahe ve:

—Haite a'ero. Heregwovo ekovo enhimimbotarimova'ea rupi naerũ, ei ga Judasva'ea pe.

²⁸ Igwete jara'ga ei – kiroki ga u mesa pyri ga pavēi – igwete ga ei oyvyteri pe: “Maraname po Jesus'ga ei poro ga pe naerũ?” ei ga.

²⁹ “Mara'ngu po ga ga mondovo mbatera pyhygauka toryva rupiaramo?” e'i tehe ga oyvyteri pe. “Mara'ngu po Jesus'ga ga mondovo imbatere'ỹve'ga pyri tomondo ti ga itambere'ia ga pe javo?” e'i tehe ga oyvyteri pe. A'ereki Judasva'ea gwereko ga pe gaitambere'ia jipi. Nurã ga etehei a'ea oyvyteri pe Jesus'ga ahe mondorame.

³⁰ Ipyhygame pão raygwe'ria Jesus'ga hugwi Judasva'ea hoi ga hugwi ogwovo. Kiro ppytunimo a'ero.

Jesus'ga omombe'u ipyahuva'ea

³¹ Judasva'ea horẽ Jesus'ga ei jara'ga pe:

–Kiro po ti ji manoi nehẽ, ei ga. Ji manorame po ti jukwahavamo pe me jiruvihavuhuhetea Tupana'ga apoa'java'ea nehẽ. Amboukwaha po ti ji Tupana'ga ruvi-havuhuhetea no, ei Jesus'ga ga pe.

³² Ji imboukwahavame Tupana'ga ruvihavuhuhetea po ti ga tuhẽ imboukwahavi jiruvihavuhuhetea nehẽ. Kotihĩ tuhẽ po ti ga imboukwahavi a'ea nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

³³ –Kiro ji ei pe me jira'yra'java'ea pe, ei ga. Kotihĩ po ti ji hoi pe hugwi kiro, ei ga. Ji reka tehe po ti pe a'ero nehẽ novĩa, ei ga. A'e ko ji judeus'ga nduvihava'ga pe ikwehe. Kiro ji ei a'ea pe me no: Tegwete pehohava pevo – perope ji aho kiro, ei Jesus'ga ga pe.

³⁴ –Ipyahuva'ea ji imombe'ui pe me kiro, ei Jesus'ga ga pe. Penhoarõ hete ti, a'e ji pe me a'ero, ei ga. Ji opoarõ hete pe nderekokatuavo. Na jitehe ti penhoarõarõ hete a'ero pejogwerekokatuavo, ei ga ga pe.

³⁵ Penhoarõheterame po ti ojipe'ga epavi Jesus'gareheve'ga javo pe me nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga omomorandu Pedrova'ea nahã ti ne'mbe javo (Mateus 26.31-35; Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34)

³⁶ Igwete Simão Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

–Jesus, mome po ti nde hoi nehẽ? ei ga ga pe.

–Tegwete ndehohava ji pyri kiro – perope ji aho, ei Jesus'ga ga pe. Aerẽ po ti nde hoi tuhẽ ji pyri nehẽ, ei ga ga pe.

³⁷ –Jesus, maranuhũrame tegwete jihohava nde pyri naerũ? ei Pedro'ga ga pe. Po ti nhimanoa jihoagwamamo nde pyri nehẽ, a'ero po ti ji manoi nderepykavamo nehẽ, e'i tehe ga Jesus'ga pe.

³⁸ –“Amano po ti ji nde repykavamo nehẽ,” ere tehe nde ji ve? ei Jesus'ga ga pe. Tamombe'u katu tuhẽ nde ve: Inamuti'ga nhi'i'ga renonde po ti três nde ea'jaa'javi ji ve nehẽ: “Ji ndakwahavi Jesus'ga,” ei ga Pedro'ga pe.

14

Jesus'ga ko Tupana'ga viaramo

¹ Igwete Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

–Tapemomyi ti pejipy'a, ei ga ga pe. Pejiko ti Tupana'ga rehe. Ji rehe ti pejiko no, ei Jesus'ga ga pe.

² He'yjuhu hete aheruhava jiruva'ga rongu pype, ei ga. Aho po ti ji imboavujikwea penduhava a'ero pe nenonde nehẽ. Po na rui hamo a'ero po ti namombe'ui nanongara pe me hamo, ei ga ga pe.

³ Jihorẽ penduhava imboavujikwea po ti ji jivyra'javi pe nderogwovo pe no'ga jijipyri nehẽ. A'ero po ti ji pyri tuhẽ pe nduvi nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

⁴ Pekwaha pe pevova'ea viara – perope ji aho kiro, ei ga.

⁵ Igwete Tomé'ga ei a'ero:

—Jesus, mome nde hoi? Ndorokwahavi tuhê ore, ei ga. Marã po ore ikwahavi pevova'ea viara rekoa naerũ? ei Tomé'ga ga pe.

⁶ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Jihi ko jiruva'ga viaramo. A'ereki ji rupi vvyakotyve'ga hoi ga pyri, ei ga. Jihi amboukwaha vvyakotyve'ga pe a'itituhêva'ea jiruva'ga mombe'gwovo. Jihi ambohea-poroğita pyahu ġa mongovouka, ei ga ġa pe. Ojikoty'arame jate ji rehe ġa ndekoi jiruva'ga pavêi, ei ga Tomé'ga pe.

⁷ Po pe ji kwahavi, a'ero po pe jiruva'ga kwahavi no, ei ga ġa pe. Kiro po ti pe jiruva'ga kwahavi tuhê a'ero nehê. Ji repiaga ġwaramo pe ga repiagi nehê, ei ga ġa pe.

⁸ Igwete Filipe'ga ei ga pe:

—Jesus, ehapiuka na'ê ti ejuva'ga ore ve. A'ero ti toroko jate, ei ga Jesus'ga pe.

⁹ —Ymya ji rekoï pe pavêi, Filipe, ei ga. Nde ndajikwahavi ve tuhê naerũ? ei Jesus'ga ga pe. Kiroki ġa ji repia – ki'ga gwepia jiruva'ga no, ei ga. Marã nde euhui ji ve naerũ: “Ehapiuka ti ejuva'ga ore ve”? ei Jesus'ga ga pe.

¹⁰ Ji ko ako Tupana'ga pavêi. Tupana'ga oko ji pavêi no. Ndereroviari nde a'ea naerũ? ei ga Filipe'ga pe.

—Nhinhi'igame pe me ji ndakoi nhiremimbotarimova'ea rehe, ei Jesus'ga ġa pe. Tupana'ga reki ji monhi'ĩ. Jipavêiva'ero ga ji mongo ġwemimbotarimo jipi, ei ga ġa pe.

¹¹ Ji ko ako Tupana'ga pavêi, a'e ko ji pe me, ei ga. Tupana'ga oko ji pavêi no, a'e ko ji no, ei ga. Perovia ti a'ea a'ero. Nhinhi'igã reroviare'ymame perovia ti nhirembiapoa repiagame a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Tamombe'u katu tuhê pe me, ei ga. Kiroki ġa ojiko ji rehe – ji javijitehe po ti ġa hepiukari ahemonhimomby'ava'ea nehê no. Koji'i tehe po ti ġa ġa monhimomby'ai hepiuka ġa pe nehê, ei ga. A'ereki ji kiro aho jiruva'ga pyri jitupa, ei Jesus'ga ġa pe.

¹³ Pe poranduvame ji hugwi pejikovo jireheva'ero, a'ero po ti ji hendukatupavi penhi'igã nehê takwahavuka ti ġa pe jiruva'ga ruvihavuhuhetea javo. A'ero po ti ġa ga mbohetei nehê, a'e ji, ei Jesus'ga.

¹⁴ A'ea ja ji pe me: Pe poranduvame ji hugwi pejikovo jireheva'ero, a'ero po ti ji hendukatui penhi'igã nehê, ei ga ġwemimbo'ehara'ga pe.

Amondouka ji Tupana'ga ra'uva pe pyri, ei Jesus'ga

¹⁵ —Ji arõheterame po ti pe hendukatui nhinhi'igã nehê, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁶ A'ero po ti ji ei jiruva'ga pe tombuhu ti ga irũa ji'java'ea pe pyri nehê. A'ea po ti ga imbuhuri a'ero pepokohara nehê topyta hete ti ġa pyri avuirama nehê javo, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁷ A'ea ko Tupana'ga ra'uva – a'ea omboukwaha a'itituhêva'ea Tupana'ga kwahavuka, ei ga. Tegwete Tupana'ga arõe'ÿve'ga ndehe gara'uva rembipokoga. A'ereki ġa ndokwahavi a'ea rekoa. A'ea onhimi ġa pe, ei ga. Pe ki a'e te pekwhaha Tupana'ga ra'uva, ei ga. A'ereki a'ea ko opyta pe pyri. Igwete po ti a'ea jikoty'ari pe pavêi nehê opohira'jave'yma pe hugwi nehê, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁸ —Ji horame po ti pe ndapeporia'i nehê. A'ereki ji ajivyra'ja pe pyri, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁹ Kotihĩ po ti nhiarõe'ÿve'ga ndajirepiaga'javi nehê. Pe ki a'e te ji repiaga'ja nehê, ei ga ġa pe. Akwerava'ja po ti ji jitekovo nehê. A'ero po ti pe kweravi pejikovo nehê no, ei Jesus'ga.

²⁰ Ji kweravirê po ti pe ikwahavi jijikoty'ara jiruva'ga pavêi, ei ga. Pejikoty'a po ti pe ji pavêi nehê no. Ji po ti ajikoty'a pe pavêi nehê no. Pekwhaha po ti pe nhandejikoty'ara onhopavêi a'ero nehê, ei ga ġa pe.

²¹ —Kiroki ga oko nhinhi'igã rehe hendukatuavo – gaha ji arõ hete, ei ga. Kiroki ga ji arõ hete – Tupana'ga oarõ hete ga no. Igwete po ti ji nanongara'ga arõhetei nhinhimboukwahava ga pe nehê no, ei Jesus'ga ġa pe.

²² Igwete Judas'ga ei – kiroki ga Judas Iscariotesva'earũive'ga – igwete ga ei Jesus'ga pe:

—Jesus, maraname po ti nde nhimboukwahavi ore ve jate earõe'ỹve'ğa pe enhimboukwahave'ymame nehẽ naerũ? ei Judas'ga ga pe.

²³ Igwete Jesus'ga ei:

—Kiroki ga ji arõ hete – ga po ti gwendu katu nhiremimbo'ea nehẽ. Igwete po ti jiruva'ga ga arõhetei nehẽ, ei ga. Igwete po ti ore jogweruri ga pyri nehẽ jihi jiruva'ga pavẽi nehẽ. Igwete po ti ore ruvi ga pyri oropytavo avuirama nehẽ, ei Jesus'ga ға ga pe.

²⁴ Kiroki ga nanhiarõi – ga nohendukatui nhiremimbo'ea nehẽ, ei ga. Nhiremimbo'ea rũi reki pe pehendu. Ji amombe'u pe me jiruva'ga remimbo'ea nhimbuhurukara'ga remimbo'ea, ei Jesus'ga ға ga pe.

²⁵ —Amombe'u pa ko ji a'ea pe me jitekovo pe pyri, ei Jesus'ga ға ga pe.

²⁶ Aerẽ po ti jiruva'ga imbuhurukari gwa'uva pe pyri ji py'rovouka jupe nehẽ, ei ga. Pepokohavamo po ti a'ea pe mbo'epavi nehẽ ikwahava'javuka pe me nhiremimombe'uagwera nhaporemõ nehẽ, ei Jesus'ga ға ga pe.

²⁷ —Anogatu po ti ji pepy'a nehẽ, ei Jesus'ga ға ga pe. Jipy'a u katu jipi. Jipy'a javijitehe ti ji inogatui pepy'a nehẽ, ei ga ға ga pe. Yvyakotyve'ğa ko e'i tehe poa pe me toronogatu ti ore pepy'a javo tehe pe me, ei ga. Ji ko na rũi. Anogatu tuhẽ ti ji pepy'a nehẽ, ei ga ға ga pe. Tapemomynhyme ti pejipy'a a'ero. Penhimboitakwerimo ti peko, ei ga ға ga pe.

²⁸ —Pehendu pe ji erame pejive ra'e. “Kiro po ti ji hoi nehẽ. Ajora'ja ti ji pe pyri nehẽ,” a'e ko ji pe me ko, ei Jesus'ga ға ga pe. Ji arõ hete po pe hamo, a'ero po pe ndoryndoryvamo jihoa rehe hamo. A'ereki jiruva'ga pyri ji aho kiro jihoheheteve'ga pyri, ei ga.

²⁹ Amombe'u jipe ko ji kiro pe me jihoağwama ji horẽ ti pe perovia nhinhi'iga nehẽ javo, ei Jesus'ga ға ga pe.

³⁰ Nanhi'ĩhetei po ti ji pe me nehẽ. Nhiarõe'ỹve'ğa nduvihavuhu'ga po ti uhu kiro ji pyri nehẽ Satanás'ga, ei ga. Ndipopoakari reki ga ji rehe.

³¹ Emo ti ji manoi tuhẽ a'ero nehẽ yvyakotyve'ğa ti tokwaha jireaporogita javo. “Oarõ hete ga uva'ga ganhi'iga rendukatupava,” te'i ti ға ga ji ve a'ero nehẽ. Ji manorame ti ға te'i ji ve nehẽ, ei ga.

—Xaho ti a'ero, ei Jesus'ga ға ga pe.

15

Jesus'ga ko iyvetea'jave'ga

¹ —Pekwaha pe uva'yva videira, ei Jesus'ga ға ga pe. Nanongara'java'ea ko ji imombe'ui pe me kiro. I'yvetea'java'ea ko ji a'ero videiretea'java'ea, a'e ji pe me, ei ga. Jireheve'ğa ko videira rakã'jave'ğa, ei ga. Jiruva'ga ko videira repiakatuhara'ga'jave'ga a'ero, ei ga.

² Videira repiakatuhara'ga ғwakāvondo imondovo yva hugwi – kiroki hakã ndi'aiva'ea. Na jitehe Tupana'ga omondo hete ға ji hugwi – kiroki ға e'i tehe ji ve: “Ore ko Jesus'gareheva'ea,” ei Jesus'ga. Videira rakã i'agwereuhurame videira repiakatuhara'ga gwaygwe'rogwe'ro hakã jahykavipeva'ea ti'a hete ti aerẽ javo, ei ga ға ga pe. Na jitehe jireheve'ğa ndekokatuhihũ'e'ymame Tupana'ga ға mbopohirikari ғandekote'varuhua hugwi toko katu hete ti ға javo.

³ Pe nhinhi'iga rendukaturo ғwaramo jiruva'ga omomboripe pendekote'varuhua pe hugwi, ei Jesus'ga ға ga pe.

⁴ —Pejikoty'a tuhẽ ti ji pavẽi pejikoga ji rehe. A'ero po ti ji jikoty'ari pe pavẽi nehẽ no, ei ga. Hakã jikoty'arame jate yva pavẽi, a'ero jate ko i'aramo. Hakã tehe ndi'ai, ei ga. Na jitehe peteherame ndapekokatui pejikove'ỹ Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe, ei ga. Ji pavẽi pe jikoty'arame jate pe ndekokatui a'ero pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe, ei Jesus'ga ға ga pe.

⁵ —Ji ko videira'java'ea, a'e ji, ei Jesus'ga. Pe ko videira rakã'java'ea, ei ga. Kiroki ga ojikoty'a ji pavêi, ji ajikoty'a ga pavêi no – gaha po ti oko katu hete okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ereki ji pe pokoge'ymame ndapekokatui'i'i a'ero pejikove'ÿ Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe, ei ga.

⁶ Hakã i'ae'ymame hepiakatuhara'ga ġwakãvondo imomboa jugwi. A'ero hakã itiniġame ġa imbojatykai imomboa tata pe imbokaita, ei ga. A'ea ja ko ġa – kiroki ġa ndojikoty'ari ji pavêi, ei ga.

⁷ Pejikoty'arame ji pavêi hendukatuavo nhinhi'iġa po ti pe poranduvi penhimimbota-rimova'ea rehe nehê. A'ero po ti Tupana'ga rekopavi penhi'iġa rupi nehê, ei Jesus'ga ġa pe.

⁸ Pendekokatua po ti hepiukari Tupana'ga ruvihavuhuhetea ojipe'ġa pe nehê. A'ero po ti ġa ei pe me nehê: “Ga ko Jesus'ga remimbo'ehara'ġa,” e po ti ġa pe mombe'gwovo nehê, ei ga.

⁹ Tupana'ga ji arõ hete, ei Jesus'ga. Na jitehe ji pe arõhetei no, ei ga. Pejikoty'a ti ji pavêi. A'ero po ti ji pe arõhetei, ei ga.

¹⁰ Ji ahendu katu jiruva'ga nhi'iġa jijikoty'a ga pavêi. Nurã ga ji arõhetei, ei Jesus'ga. Na jitehe po ti pe nehê. Po ti pe hendukatui nhinhi'iġa pejikoty'a ji pavêi nehê, a'ero po ti ji pe arõhetei nehê no, ei ga ġa pe.

¹¹ —Amombe'u pa ji poha pe me pendory hete ti pe ji javijitehe nehê javo, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Opoarõ hete ji. Na jitehe ti penhoarõ hete jipi. Poha ji ehetei pe me, ei ga.

¹³ Nhande manorame nhaneremiarõhara'ġa ndepykavamo a'ero nhande hepiukari nhaneremiarõhetea ġa pe, ei ga ġa pe.

¹⁴ Pe hendukurame nhinhi'iġa nhiremiarõhara ko pe a'ero, ei ga.

¹⁵ Ji nda'ea'javi pe me okoteheva'ea. A'ereki okoteheve'ġa pe ġapojoykahara'ga nde'i: “Nahanahã po ti ji japoi nehê.” Ji a'e pe me nhiremiarõhara. A'ereki ji amombe'u pa pe me jiruva'ga nhi'iġagwera nhiremienduva, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁶ Pe ndape'ei ji ve: “Ndereheva'ero po ti ore rekoi nehê.” Jihi ypy koi a'e pe me: “Pe po ti jireheva'ero nehê,” ei Jesus'ga ġa pe. Ji opomo'ẽ tapeho ti ojipe'ġa mbojikoga ji rehe nehê javo. Ojikoge'ymi po ti ġa ji rehe a'ero nehê, a'e ji, ei ga. A'ero pe poranduvame jiruva'ga hugwi po ti ga hendukatupavi penhi'iġa nehê pe jireheva'ero ġwaramo nehê, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁷ Penhoarõarõ hete ti a'ero, a'e ji pe me, ei ga ġa pe.

Tupana'ga arõe'ÿve'ġa noarõi Jesus'gareheve'ġa

¹⁸ —Tupana'ga arõe'ÿve'ġa po ti napearõi okote'varuhuavo pe me nehê, ei Jesus'ga ġa pe. Ji ypy nanongara'ġa nanhiarõi okote'varuhuavo ji ve no. Pekwahava'ja ti a'ea ġa pe arõe'ymame a'ero nehê, ei ga ġa pe.

¹⁹ Po pe Tupana'ga arõe'ÿve'ġandeheva'ero hamo, a'ero po ġa pe arõ hete hamo ġa ko orereheva'ea javo pe me hamo, ei Jesus'ga ġa pe. Ji opomo'ẽ reki jijive Tupana'ga arõe'ÿve'ġa hugwi pe ko ġandeheva'ea rõi kiro javo. Nurã Tupana'ga arõe'ÿve'ġa napearõi okote'varuhuavo pe me, ei ga.

²⁰ Pekwahava'ja ti nhinhi'iġagwera pejive. A'ereki ji a'e pe me oji'i: Okoteheve'ġa ko huvihava'ga hohe rõi, a'e ko ji pe me oji'i, ei ga. Na jitehe ko pe ji hohe rõi. Ojipe'ġa ombohahy ji ve oji'i. Nurã po ti nanongara'ġa imbohahyi pe me na jitehe nehê no, ei Jesus'ga ġa pe. Ojipe'ġa ki a'e te nhinhi'iġa rendu katu. Nurã po ti nanongara'ġa penhi'iġa rendukatui na jitehe nehê no, ei ga.

²¹ Pe jireheva'ero ġwaramo po ti Tupana'ga arõe'ÿve'ġa imbohahyi pe me nehê. A'ereki ġa ndokwahavi Tupana'ga nhimbuhurukara'ga, ei ga.

²² Po ji ndajori Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo ġa pe hamo, a'ero po ġanembikwahave'yma ndojari ġa ndehe hamo, ei Jesus'ga ġa pe. Okwaha tuhê reki

ga novia. A'ereki ji ajo imombe'gwovo ga pe ikwehe novia, ei ga. Nurã po ga nde'ia'javi hamo: “Ndorokwahavi ore Tupana'ga nhi'iga. Nurã ore ndorokoi hupi.” Nde'ia'javi po ga hamo, ei Jesus'ga ga pe.

²³—Kiroki ga nanhiarõi – ga noarõi jiruva'ga no, ei ga.

²⁴A'apo hete ko ji gapyteri pe ahemonhimomby'ava'ea ikwehe. Ojipe'ga nhaporemoko ndoapoangavi reki nanongara, ei ga. Po ga ndohepiagi nhirembiapoa hamo, a'ero po ga ei ji ve hamo: “Ndorogweroviari ore Jesus'ga popoakara hepiage'yma garembiapoa,” e po ga a'ero hamo, ei Jesus'ga ga pe. Ga ko gwepia reki nhirembiapoa. Emo ga nanhiarõi jihi jiruva'ga reheve, ei ga.

²⁵Nahã ga ndekouhui Tupana'ga rembikwatijarukara rupi. A'ereki ymya ga'apoa aherembikwatijara omombe'u jipe nhinhi'iga gwama hako. Igwete i'ei: “Ga nanhiarõi tehe,” e'i jipe aherembikwatijara, ei Jesus'ga. Igwete ga nanhiarõi kiro ahe nhi'ipo'ruavo, ei ga ga pe.

²⁶—Tupana'ga hugwi po ti ji amondouka pe pyri pepokohara nehẽ Tupana'ga ra'uva. A'ea omboukwaha a'itituhẽva'ea Tupana'ga kwahavuka yvyakotyve'ga pe, ei Jesus'ga ga pe. Urame Tupana'ga hugwi po ti a'ea ji mombe'ui pe me nehẽ, ei ga.

²⁷Pehe po ti ji mombe'u ojipe'ga pe nehẽ no. A'ereki ji pavẽi pe peko ji ahe mbo'eypyrame kiromo jate pejikovo ji pavẽi, ei Jesus'ga ga pe.

16

¹—A'e ko ji poha pe me tapejikopigyme ti ji rehe, ei Jesus'ga ga pe.

²Aerẽ po ti ga pe mondoukahetei pejatykahava hugwi nehẽ. Aerẽ po ti ga pe jukai nehẽ no nahã nhande tipoko Tupana'ga javo tehe nehẽ, ei ga.

³Nahã po ti ga ndekote'varuhui pe me nehẽ. A'ereki ga ndokwahavi jiruva'ga okoe'yma ga pavẽi. Ga ndajikwahavi okoe'yma ji pavẽi no, ei Jesus'ga ga pe.

⁴A'e ko ji poa pe me kiro tapekwahava'ja ti nhinhi'iga aerẽ nehẽ. Ithorame gandekote'varuhua japiavo po ti pe ei a'ero nehẽ: “Jesus'ga omombe'u nho gwenonde a'ea nhande ve,” pe'ji po ti pe nehẽ, ei ga.

Tupana'ga ra'uva rekoa

Igwete Jesus'ga ei:

—Pe mbo'eypyrame ji nda'ei poa pe me ikwehe, ei Jesus'ga ga pe. A'ereki a'ea rupi pe pavẽi ji rekoi ikwehe, ei ga.

⁵—A gwamo po ti ji hoi ga pyri nehẽ – kiroki ga ji mbuhuruka kokoty, ei Jesus'ga ga pe. Emo pe ndape'ei pa ji ve: “Mome tuhẽ po ti nde hoi nehẽ?”

⁶Jiho a imombe'uro gwaramo pe me pekoveveuhu pe a'ero, ei ga.

⁷A'itituhẽva'ea ji imombe'ui pe me. Jihoa po ti pyri hete tuhẽ pe me nehẽ, ei ga. Ji hoe'ymame nduri po ti pepokohara pe pyri nehẽ Tupana'ga ra'uva. Ji horame po ti ji a'ea mbuhurukari pe pyri nehẽ, ei ga ga pe.

⁸⁻¹¹Urame po ti Tupana'ga ra'uva ikwahavukari nhiarõe'yve'ga pe gandekote'varuhua rehe. A'ereki ojikoge'ymame ji rehe ga oko te'varuhu a'ero, ei Jesus'ga. Urame po ti Tupana'ga ra'uva ikwahavukari ga pe gandeaporo gitakatue'yma jipyryhetea rehe no. A'ereki jipyryva gwaramo jiruva'ga ji mbuhurukari kiro ojipyri. A'ero po ti pe ndajirepiaga'javi nehẽ, ei ga ga pe. Tupana'ga ra'uva urame po ti ikwahavukari nhiarõe'yve'ga pe gandeaporo gitakatue'yma Tupana'ga ea rehe no. A'ereki Tupana'ga e'i jipe ganduvihavuhuga pe Satanás'ga pe: “Ereko te'varuhu nde. Ereho po ti nde hahyva'ea ruvihava pype ejiheve'ga pavẽi nehẽ,” e'i jipe Tupana'ga ga pe, ei ga. A'ea nhaporemoko po ti Tupana'ga ra'uva ikwahavukari nhiarõe'yve'ga pe nehẽ a'ea urame hepiuka nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

¹²—Koji'i tehe po ji imombe'ui pe me hamo. Emo a gwamo ndoki a'ea peaka gi pe, ei Jesus'ga ga pe.

¹³ Tupana'ga ra'uva urame pe pyri po ti okwahavuka pa a'itituhēva'ea pe me a'ero Tupana'ga mombe'gwovo nehē, ei ga ġa pe. Gweaporoġita pyvō rūi po ti gara'uva nhi'īgi nehē. Gwemienduva ti imombe'ui nehē. Aerēva'ea po ti a'ea imombe'ui pe me nehē no, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁴ Tupana'ga ra'uva po ti henduvi nhinhi'īga ji imombe'urame jupe jireaporoġita Tupanamo nehē, ei ga. A'ero po ti gara'uva imombe'ui a'ea jitehe pe me nehē. Nahā po ti imboukwahavi pe me jiruvihavuhuhetea Tupana'ga ruvihavuhuhetea nehē, ei ga ġa pe.

¹⁵ Jireaporoġita ko jiruva'ga reaporoġita javijitehe, ei ga. Nurā ji ei pe me ko: “Tupana'ga ra'uva po ti henduvi nhinhi'īga ji imombe'urame jireaporoġita jupe nehē,” a'e ji. “A'ero po ti imombe'ui a'ea jitehe pe me nehē,” a'e ko ji pe me ko, ei Jesus'ga ġa pe.

Aheroryvaġwama

¹⁶ —Kotihī po ti pe ndajirepiagi jiji. Aerē po ti pe ji repiaga'javi nehē, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

¹⁷ Nurā jararamo Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ei ojohupe:

—Marāi ga poro javo nhande ve? ei ġa. A'ereki ga e'i: “Kotihī po ti pe ndajirepiagi jiji. Aerē po ti pe ji repiaga'javi nehē,” e ko ga ko, ei ġa. “A'ereki ji aho kiro jiruva'ga pyri,” e ko ga nhande ve ko, ei ġa ojohupe.

¹⁸ Gara pe po ga ei kotihī po ti nahā nehē javo? ei ġa. A'ereki nhande ndikwahavi a'ea, ei ġa.

¹⁹ Jesus'ga okwahavipe ġanhi'īga ojohupe. “Toro'e po ga pe,” ei ġa ji ve novīa, ei ga ovyteri pe.

Nurā ga ei ġa pe:

—“Marāi ga?” pe'ji pe ojohupe ra'e, ei Jesus'ga ġa pe. A'ereki ji a'e pe me ko: “Kotihī po ti pe ndajirepiagi jiji. Aerē po ti pe ji repiaga'javi nehē,” a'e ko ji pe me ko, ei ga.

²⁰ Tamombe'u katu tuhē pe me a'ero, ei ga. Pejehe'o hete po ti pe ji rehe nehē pejikoveveuhuro ji manorame nehē. Nhiarōe'ŷve'ġa po ti a'ea horyory ji manorame nehē, ei ga. Pekoveveuhu jiji po ti pe nehē. Emo kotihī po ti pendekoveveuhua ipigi pe hugwi nehē. A'ero po ti pe ndoryva'javamo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

²¹ —Tamombe'u ti pe me a'ea javijiteheva'ea, ei ga. Kunhahēa gwa'yra mbo'aġwerīrame okoveveuhu jiji a'ero hahya rehe. Aerē gwa'yra mbo'arirē hēa roryva'javamo okovo ipita'ngia rehe, ei ga. Omoka'nhy hēa hahya a'ero. A'ereki hēa hory hete gwa'yra rehe, ei ga ġa pe.

²² Na jitehe po ti pe peko a'ero nehē, ei Jesus'ga ġa pe. Kiroġwe pe ndekoveveuhui jiji. Emo aerē ji pe ndepiaga'javame po ti pe ndoryva'javamo nehē. A'ero po ti ġa nomombigi tuhē pendoryva pe hugwi nehē, ei ga ġa pe.

²³ —A'ea rupi po ti pe ndape'ea'javi ji ve nehē marā nanongara javo nehē, ei Jesus'ga ġa pe. Tamombe'u katu tuhē pe me. Pe poranduvame jiruva'ga hugwi pejikovo jireheva'ero a'ero po ti ga pe nhi'īpo'rui nehē, ei ga ġa pe.

²⁴ Jireheva'ero pe napeporanduvi ve ga hugwi. Peporandurandu ti kiro. A'ero po ti Tupana'ga pe nhi'īpo'rui nehē, ei ga. A'ero po ti pe ndoryndoryhetero pejikovo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

Penhimboitakwerimo ti peko

²⁵ —Opombo'embo'e ji jipi ojo'java'ea pyvō onhimiva'ea pyvō, ei Jesus'ga ġa pe. Aerē po ti ji a'ea pyvō rūi pe mbo'ei nehē. Amombe'u katu po ti ji jiruva'ga pe me nehē, ei ga ġa pe.

²⁶ A'ea rupi po ti pe poranduvi jiruva'ga hugwi pejikovo jireheva'ero nehē, ei ga. Ji rūi po ti aporandu ga hugwi pe ndepyga nehē, a'e ji, ei ga.

²⁷ Pe tuhê po ti peporandu pejive ga hugwi nehê. A'ero po ti ga pe nhi'ĩpo'ruí nehê. A'ereki jiruva'ga jitehe pe arõ hete. A'ereki pe ji arõ hete herovia jiruragwera Tupana'ga hugwi, ei ga ġa pe.

²⁸ Ajo tuhê ko ji jiruva'ga hugwi ua yvya koty ikwehe. Kiro po ti ji hoa'javi yvya hugwi nhimanorame nehê jigwovo jiruva'ga pyri jitehe nehê, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁹ Igwete Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ei ga pe:

—Kiroġwe nonhimimi ore ve nenhi'ĩġa, ei ġa ga pe. Eremombe'u katu nde kiro.

³⁰ Nurã ore ei nde ve: Erekwaha pa nde mbatera. A'ereki nde erekwahavipe orerea-poroġita ore epotarama nde ve marã javo, ei ġa. Nurã ore heroviahetei nderuragwera Tupana'ga hugwi, ei ġa Jesus'ga pe.

³¹ —A'iti pe perovia kiro pejikoga ji rehe naerũ? ei Jesus'ga ġa pe.

³² Kiroġwe tuhê po ti pe nhiġwahembavi ji reja penhinhana pejigwovo penhonga pe nehê. Emo ji tehe rũi ako. Tupana'ga okoe'yimi ji pavêi jipi, ei ga ġa pe.

³³ Amombe'u ji a'ea pe me tu katu ti pepy'a ji rehe pejikoty'aro ġwaramo, ei ga. Nhiarõe'ỹve'ġa po ti okwahavuka hahyva'ea pe me nehê, ei ga. Penhimboitakwerimo ti peko, ei ga. A'ereki ji amombi nhiarõe'ỹve'ġa nduvihava'ga popoakara, ei Jesus'ga ġa pe.

17

Jesus'ga nhi'ĩġa Tupana'ga pe

¹ Onhi'imavame ġwemimbo'ehara'ġa pe Jesus'ga jovavuri yvagi pe tanhi'ĩ Tupana'ga pe javo.

—Apĩ, ei Jesus'ga ga pe. Oho kiro japiavo jiruvihavuhuhetea repiukara apiavo, ei ga. Ehepiuka ti kiro ġa pe jiruvihavuhuhetea ji tahepiuka nderuvihavuhuhetea ġa pe nehê no, ei Jesus'ga Tupana'ga pe. Ndera'yramo ji ei poro nde ve.

² A'ereki nde ere'e jipe ji ve: “Emongo pa ti vvyakotyve'ġa enhimimbotarimova'ea rehe teremboheaporoġita pyahu ti ġa – kiroki ġa ji ambojikoguka nde rehe,” ere ko nde ji ve, ei Jesus'ga javo uva'ga pe.

³ Nahã ġa ndeaporoġitapyahurame a'ero, ei ga. Ga nde kwaha hete ojikoga nde rehe gaha jate ko Tupanamo javo. Ga ji kwaha hete ojikoga ji rehe no ga ko Jesus Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo javo, ei Jesus'ga.

⁴ Ymya nde ei ji ve: “Ji mombe'umbe'u ti eporavykyavo ji ve,” ere ko nde ji ve, ei ga Tupana'ga pe. Kiro ji poravykypavi nde ve a'ero. A'ereki ji oromombe'u pa ġa pe, ei ga. Nahã ji hepiukari nderuvihavuhuhetea ġa pe avo yvya koty, ei ga Tupana'ga pe.

⁵ Apĩ, ymya yvya apoa renonde ji herekoi nderuvihavuhuhetea hako, ei Jesus'ga. Ereokukara'ja ti ji ve a'ea jitehe ejipyri nehê, a'e ji nde ve, ei ga Tupana'ga pe.

⁶ A'ero Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa mombe'gwovo Tupana'ga pe:

—Akwahavuka nderuvihavuhuhetea ġa pe – kiroki ġa nde erembojikoguka ji rehe, ei Jesus'ga ga pe. Ga ko ndereheve'ġa. Nde eremo'emo'ẽ ġa ejive vvyakotyve'ġa hugwi, ei ga. A'ero nde ġa mbojikogukari ji rehe. Igwete ġa ndekohetei nenhi'ĩġa rupi ji imombe'urame ġa pe, ei ga ga pe.

⁷ Kiro ġa ei a'ero: “Tupana'ga reki ombo'e Jesus'ga mbatera rehe nhaporemo,” ei ġa, ei ga.

⁸ A'ereki ji amombe'u ġa pe nenhi'ĩġa. A'ero ġa ndekoi nenhi'ĩġa rupi, ei ga ga pe. Okwaha hete ġa jiruragwera nde hugwi. Gwerovia hete ġa a'ero ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa mombe'gwovo Tupana'ga pe.

⁹ —Ga ndepyga ji nhi'ĩġi nde ve teremombyry ti ġa pe javo, ei ga Tupana'ga pe. Ji nanhi'ĩġi nearõe'ỹve'ġa ndepyga, ei ga. Emo kiroki ġa nde erembojikoguka ji rehe – ġahã ko ji ahepy javo nde ve. A'ereki ġa ndereheva'ero, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁰ Kiroki ġa ojiko ji rehe – ġa nhaporemko ko ndereheve'ġa. Ndereheve'ġa jitehe ko jireheve'ero no, ei ga. Igwete po ti ġa hepiukari jiruvihavuhuhetea nehē, ei Jesus'ga ga pe.

¹¹ —Apī, kiro po ti ji hoi nde pyri nehē, ei ga ga pe. Ndajuva'javi ji avo yvya koty a'ero. Jireheve'ġa ki a'e te u ve kokoty, ei Jesus'ga ga pe. Apī, ndepyry hete nde. Ereko katu ti ġa ndepopoakarimo – a'ea nde erembuhu ji ve jipi ejipopoakara, ei ga ga pe. Ereko katu ti ġa toko ti ġa nhande ja a'ero nehē. Ojo'ja nhandereaporogita jipi. Gandeaporogita po ti ojo'ja a'ero nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Jiruvame ġa pyri ji ġa nderekokatui jipi ndepopoakarimo. Ejipopoakara jitehe nde erembuhu ji ve nohō, ei ga ga pe. A'a'ngu ji ġa nderekovo jipi. A'ero po ti ġa nhaporemko ndopo'rui hahyva'ea nehē, ei ga. Gaha jate po ti opo'ru hahyva'ea – kiroki ga garekote'varuhua gahoagwama hahyva'ea ruvihava pype. Opo'ru tuhē ti ga nerembikwatijarukara – kiroki ikwatijara ga mombe'u nhoġwenonde hako, ei Jesus'ga ga pe.

¹³ —Apī, kiro po ti ji hoi nde pyri a'ero nehē, ei ga. Poa nhaporemko ji ei kiro ġandovaki jihoa renonde tohoryory hete ti ġa. Gandoryhetea po ti jiroryhetea javijitehe nehē, ei ga ga pe.

¹⁴ Amombe'u ji nenhi'iġa ġa pe jipi, ei ga. A'ero nearōe'ŷve'ġa noarōhetei ġa. A'ereki ġandeaporogita ko nearōe'ŷve'ġa ndeaporogita ja rūi, ei ga. Ga ko ji javijitehe a'ero. A'ereki jireaporogita ko nearōe'ŷve'ġa ndeaporogita ja rūi no, ei Jesus'ga ga pe.

Igwete ga ei Tupana'ga pe ġwemimbo'ehara'ġa mombe'gwovo:

¹⁵ —Apī, ji nda'ei nde ve: Eroho ti ġa yvya hugwi, ei ga. Nahā ji ei: Ereko katu ti ġa Diabo'ga ti tombo'eyme ġa okote'varuhuva'ea rehe, ei Jesus'ga.

¹⁶ Jireaporogita ko nearōe'ŷve'ġa ndeaporogita ja rūi. Na jitehe jireheve'ġa ndeaporogita ko nearōe'ŷve'ġa ndeaporogita ja rūi no, ei ga ga pe.

¹⁷ Emongo ti ġa enhimibotarimova'ea rehe enhi'iġa pyvō a'itituhēva'ea pyvō, ei ga.

¹⁸ Nde ji mbuhuruka avo vyakotyve'ġa pyteri pe tomombe'u ti ga nhinhi'iġa ġa pe javo. Na jitehe ji nhiremimbo'ehara'ġa mondoukari ġapyteri pe no tomombe'u ti ġa nhinhi'iġa ġa pe javo, ei ga ga pe.

¹⁹ Anhimongo ji neremibotarimova'ea rehe nhinhikwava'eġa nde ve. Ga ndepyga ji nhimongoi a'ea rehe nhiremimbo'ehara'ġa ti toko tuhē neremibotarimova'ea rehe nehē no, ei Jesus'ga ga pe ġa mombe'gwovo.

²⁰ —Apī, nhiremimbo'ehara'ġa jate rūi ji ġa ndepygi nhinhi'iġa nde ve, ei ga. Aerē po ti nhiremimbo'ehara'ġa ji mombe'umbe'ui ojipe'ġa pe nehē ġa mbojikoguka ji rehe nehē no. Ga jitehe ji ġa ndepygi kiro no, ei ga Tupana'ga pe.

²¹ Anhi'ī ji nde ve jireheve'ġa ndepyga a'ero ġa nhaporemko ti toko ojipejiva'ea'java'ero, ei ga. Nde erejikoty'a ji pavēi. Ji ajikoty'a nde pavēi no, ei ga. Nhande pavēi ti jireheve'ġa tojikoty'a no nearōe'ŷve'ġa ti togwerovia nhimbuhurukara nde hugwi a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

²² Apī, nde ererekouka ji ve ejuvihavuhuhetea. Na jitehe ji arekouka a'ea ġa pe no toko ti ġa ojipejiva'ea'java'ero nhande javijitehe nehē no, ei ga Tupana'ga pe.

²³ Ji ajikoty'a ġa pavēi. Nde erejikoty'a ji pavēi no, ei ga. Nahā ti ġa toko hete ojipejiva'ea'java'ero, nearōe'ŷve'ġa ti tokwaha nhimbuhurukara nde hugwi, ei ga. Ga ti toko hete ojipejiva'ea'java'ero nearōe'ŷve'ġa ti tokwaha neremiarōhetea jireheve'ġa ndehe, ei ga. A'ereki nde ji arō hete. Na jitehe nde ġa arō hete no, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

²⁴ —Apī, ei Jesus'ga. Nde erembojikoguka ġa ji rehe ikwehe, ei ga ojiheve'ġa mombe'gwovo. Apota hete ji ġanduvaġwama jijipyri – perope ji aho kiro jitupa – tohepia ti ġa jiruvihavuhuhetea Tupanamo nehē, ei ga. A'ea nde ererekouka ji ve. A'ereki ymya yvya apoa renonde nde ji arō hete, ei ga Tupana'ga pe.

²⁵ Apĩ, ei Jesus'ga. Erekokatue'yimi ko nde. Nearõe'ÿve'ġa nandekwahavi reki, ei ga. Ji ki a'e te orokwaha nde. Igwete jireheve'ġa ikwahavi nhimbuhurukara nde hugwi, ei Jesus'ga ġa mombe'gwovo ga pe.

²⁶ Akwahavuka ji ġa pe ndereaporoġita. Koji'i po ti ji ikwahavukari a'ea ġa pe nehē no toarō hete ti ġa ojipe'ġa javo, ei ga. A'ereki nde ji arō hete. Na jitehe po ti ġa ojipe'ġa arōhetei a'ero nehē. Akwahavuka po ti ji ġa pe ndereaporoġita tajikoty'a ti ji ġa pavēi nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

18

Ahe opyhyguka Jesus'ga

(Mateus 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

¹ Onhi'imbavame Tupana'ga pe Jesus'ga hoi cidade hugwi ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Igwete ġa yahavi yakwa'via aherovai Cedrom aherovai. Matetÿhava pype ġa hoi ovahema.

² Kiro Judasva'ea – ahe opyhyguka ġwerĩ Jesus'ga – kiro Judasva'ea soldados'ġa nderuri Jesus'ġa pyri. A'ereki ahe okwaha hete pea. A'ereki pevo Jesus'ġa onhogwovati jipi gaha ġwemimbo'ehara'ġa pavēi.

³ A'ero Judasva'ea soldados'ġa nderuri guardas'ġa ndeheve – kiroki guardas'ġa gwepia katu judeus'ġa jatyahavuhua jipi. A'ereki mbatera kwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa omondouka ġa Judasva'ea rupi fariseus'ġa pavēi. Gweru ġa itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve. Yhyga ġa gweru hyapehava reheve onhimongyavo. Nahã Judasva'ea ġa nderuri Jesus'ga pyri a'ero.

⁴⁻⁵ Ojikwe Jesus'ga okwaha opyhygaġwama novĩa. Igwete ga hoi ġa novatiamo. Ga pyri Judasva'ea rekoi o'ama.

–Mome ahe pe peheka? ei Jesus'ga ġa pe.

–Jesus'ga Nazarépeve'ga, ei ġa ga pe.

–Jihi ko a'ea, ei Jesus'ga ġa pe.

⁶ Ga erame poro ġa hyrygi ojakykwe koty o'a yvyvo upa.

⁷ Igwete Jesus'ga ea'javi ġa pe:

–Mome ahe pe peheka naerũ? ei ga.

–Jesus'ga Nazarépeve'ga, ei ġa ga pe.

⁸ –Ji ko a'ea, a'e ko ji pe me ko, ei ga. Jihi pe ji reka. Na ġa hoi a'ero nhiremimbo'ehara'ġa, ei ga ġa pe.

⁹ A'ereki ojikwe ga ei Tupana'ga pe: “Apĩ, kiroki ġa nde erembojikoguka ji rehe – a'a'ngu ji ġa nderekokatuavo,” ei ga. “Nurã po ti ġa nhaporemō ndopo'rui hahyva'ea nehē, a'e ji,” e'i jipe ga Tupana'ga pe. Nurã ga ei kiro soldados'ġa pe: “Na ġa hopavi a'ero nhiremimbo'ehara'ġa.”

¹⁰ Kiro Simão Pedro'ga ipyhygi oitakyhea'javuhuva'ea Malco'ga nambi'oga garovai pytera koty. Malco'ga oporavyky jipi ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga pe gapyriva'ero. Gaha Pedro'ga onambi'o.

¹¹ A'ero Jesus'ga ei Pedro'ga pe:

–Emondeva'ja ti eitakyhea'javuhuva'ea haimbepirohokava pype, ei ga ga pe. Apo'ru tuhē ti ji hahyva'ea nehē, ei ga. A'ereki a'ea ko jiruva'ga remimbotarimova'ea ji ve, ei ga Pedro'ga pe.

Ahe gweroho Jesus'ga Anásva'ea pyri

¹² A'ero soldados'ġa nduvihavuhu'ga Jesus'ga pyhygi ga rerekovo soldados'ġa pavēi guardas'ġa pavēi no. Igwete ġa ga pokwari ga rerogwovo.

¹³ Anás'ga pyri na'ē ġa ga rerohoi. Anás'ga ko Caifás'ga rembirekohēa ruva'ga. Caifás'ga ko ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga a'ea rupi.

¹⁴ Gaha e'i jipe judeus'ga nduvihava'ga pe ga moğitavo: "Ojipejive'ga po ti omano nhande repykavamo nehê hamo," e'i jipe Caifás'ga ga pe. Anás'ga pyri na'ê ga Jesus'ga rerohoi a'ero.

Ndakwahavi ji Jesus'ga, ei Pedrova'ea

(Mateus 26.57-58, 69-70; Marcos 14.53-54, 66-68; Lucas 22.54-57)

¹⁵ Igwete Simão Pedro'ga hoi Jesus'ga reviri. Ga rupi ojipe'ga hoi no Jesus'ga remimbo'ehara'ga jitehe. Ikwava'êhara'ga nduvihavuhu'ga okwaha hete reki Pedro'garupive'ga. Nurã ga reki garonga rokari pe Jesus'ga reviri.

¹⁶ Pedro'ga ki a'e te opyta jiji o'ama mytu'ê me hokairungava rovapytymbava pyri. A'ero akoja'ga – ga ikwava'êhara'ga nduvihavuhu'ga okwaha – a'ero ga hoa'javi mytu'ê me javo hovapytymbava rerekoharahêa pe emongiuka ti Pedro'ga javo. Igwete hêa Pedro'ga mongiukari okari pe ga mo'ama.

¹⁷ A'ero hêa ei Pedro'ga pe:

–Nde nderekoi akoja'ga remimbo'eharamo no naerũ? ei hêa ga pe.

–Ji ko a'ea rũi, ei ga o'mbero hêa pe.

¹⁸ Pevo ga ami tata rembeyvyri ikwava'êhara'ga nduvihavuhu'gareheve'ga guardas'ga pavêi. A'ereki iroyxağahi ypytunimo. Nurã ga imondygi tatapynha xajipe'e javo. Pevo ga ami tata pyri a'ero. Igwete Pedro'ga hoi o'ama ojipe'eavo ga pyri.

Marã? e'ie'i Anás'va'ea Jesus'ga pe

(Mateus 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

¹⁹ Kiro ikwava'êhara'ga nduvihavuhu'ga ei Jesus'ga pe:

–Marã neremimbo'ehara'ga ndekoi naerũ? ei ga. Gara rehe nde ga mbo'embo'ei jipi? ei ga Jesus'ga pe.

²⁰ –Ojipe'ga pe nhaporemõ ji imombe'umbe'ui gãndovaki jipi, ei Jesus'ga ga pe. Judeus'ga jatykahava pype ji ga mbo'embo'ei jipi judeus'ga jatykahavuhua pype no. Ji namombe'unhimimi reki ga pe jipi, ei ga ga pe.

²¹ Marã nde euhui ji ve naerũ gara rehe nde ga mbo'ei jipi javo ji ve? ei Jesus'ga ga pe. Nhirenduhara'ga koi okwaha nhiremimbo'eagwera. Ga pe ti emombe'uuka nhinhi'iga a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

²² A'ea erame guarda'ga – kiroki ga ga ypyvo o'ã – ga Jesus'ga rova petegi.

–Maranhũrame nde ei poa javo ikwava'êhara'ga nduvihavuhu'ga pe? ei ga Jesus'ga pe.

²³ A'ero Jesus'ga ei:

–Po ji ete'varuhui, emombe'u ti ji'ete'varuhuagwera a'ero, ei ga. Ji ekaturame po ga ndajirovapetegi ramo, ei Jesus'ga.

²⁴ Kiro Anás'ga ga rerohoukari Caifás'ga pyri ikwava'êhara'ga nduvihavuhu'ga pyri. Opokwariji ga Jesus'ga.

Ndakwahavi ji Jesus'ga, e'ia'ja Pedrova'ea

(Mateus 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵ A'ea ja Pedro'ga jipe'ei tata pyri o'ama. Igwete pevove'ga ei ga pe a'ero:

–Nde nderekoi garemimbo'eharamo naerũ? ei ga ga pe.

Igwete Pedro'ga ei:

–A'ea rũi ko ji, ei ga o'mbero ga pe.

²⁶ Igwete ojipe'ga ei Pedro'ga pe no – kiroki ga oporavyky ikwava'êhara'ga nduvihavuhu'ga pe gapyriva'ero. Pedro'ga gare'yja'ga nambi'ogipe itymipyra pyri. Igwete ga ei kiro Pedro'ga pe:

–Orohepia po ji nde Jesus'ga pyri itymipyra pyri raji'i, ei ga ga pe.

²⁷ –Ji rũi tuhê koi oji'i, e'ia'ja Pedro'ga ga pe.

Nanime inamutiğa nhi'igi o'ama.

Pilatosva'ea e'i marã Jesus'ga rekoa javo

(Mateus 27.1-2, 11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸ Ypyhajive judeus'ga nduvihava'ga Jesus'ga rerohoi Caifás'ga ronga hugwi. Governador'ga rongaruvihai pe ga ga rerohoi Pilatos'ga rongaruvihai pe. Igwete ga Jesus'ga mondoukari ga mo'amauka Pilatos'ga pyri. Judeus'ga nduvihava'ga ndoki ipype. A'ereki judeus'ga ndoki tuhẽ judeus'garũive'ga nonga pype ojihe'are'yma ga ndehe jipi. “Po ti nhande hoi ipype, a'ero po ti nhande nhimbote'varuhui Tupana'ga pe nehẽ,” ei ga. “Nhanenhimbote'varuhurame po ti nhande ndi'ua'javi toryva rupiara nehẽ,” ei ga. Nurã judeus'ga nduvihava'ga ndoki Pilatos'ga ronga pype. Igwete ga Jesus'ga mondoukari Pilatos'ga pyri.

²⁹ A'ero Pilatos'ga ruri mytu'ẽ me javo ga pe.

—Marã pe'eağwama Jesus'ga pe naerũ? Marã garekote'varuhua naerũ? ei Pilatos'ga ga pe.

³⁰ Igwete ga ei ga pe:

—Po ga ndokote'varuhui jipi hamo, a'ero po ore norokwava'eği ga kiro nde ve hamo, e'i tehe ga Pilatos'ga pe.

³¹ —Pe tuhẽ ti peroho ga a'ero imbohahyavo ga pe nehẽ penamonhava'ea nhi'ĩpo'ruavo nehẽ, ei ga judeus'ga nduvihava'ga pe.

Igwete ga ei:

—Torojuka ti ga novã, ei ga. Emo romanosramo pe ndapejukaukari ga ore ve, ei ga Pilatos'ga pe. Pehe ti pejuka ga a'ero romanosramo, ei ga ga pe.

Romanos'ga o'erame oko te'varuhu hete ga javo, a'ero ga ga kutugi yva rehe ga mbovya ga jukavo. Igwete judeus'ga ei Pilatos'ga pe: “Pehe ti pejuka Jesus'ga romanosramo,” ei ga.

³² E'i ga a'ea Jesus'ga nhi'ĩpo'ruavo. A'ereki Jesus'ga omombe'u jipe omanoagwama yva rehe nahã ti ga ji jukai javo.

³³ A'ero Pilatos'ga hoa'javi onga pype Jesus'ga mbuhuruka ojipyri.

—Ndehe ko judeus'ga nduvihavuhuhetero naerũ? ei ga Jesus'ga pe.

³⁴ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Ndehe tuhẽ erekwaha nanongara? ei ga. Mara'ngu po nahã ojipe'ga ji mombe'gwovo nde ve ra'e? ei ga ga pe.

³⁵ —Jihi ko nda'ei a'ea, ei ga. Ji ko judeu rũi! ei Pilatos'ga. Ndere'yja'ga tuhẽ reki nde pyhy nde rerua ji pyri ikwava'ẽhara'ga nduvihava'ga pavẽi, ei ga. Marã nderekote'varuhua naerũ? Nde ganduviavuhuro tuhẽ ereko naerũ? ei ga Jesus'ga pe.

³⁶ —Ji ko vvyakotyve'ga nduvihava'ga atyvi, ei Jesus'ga ga pe. Po ji ganduviavava'ga ja hamo, a'ero po jireheve'ga ga avykyi ji repyga hamo tomondoyme ti ga ga judeus'ga nduvihava'ga po pe javo hamo, ei ga. Ji ko avove'ga nduvihava'ga atyvi reki, a'e ji nde ve, ei ga Pilatos'ga pe.

³⁷ A'ero Pilatos'ga ei ga pe:

—Nde ko huvihavuhua tuhẽ naerũ? ei ga ga pe.

—Nde ere'e katu ji ve nde ko huvihavuhua javo, ei Jesus'ga ga pe. Ajo ji ji'a vvyakotyva'ero kako tamombe'u ti ga pe a'itituhẽva'ea javo, ei ga. Kiroki ga oko hete a'itituhẽva'ea rehe – ga gwendu katu nhinhi'iga a'ero, ei ga ga pe.

³⁸ —Manongara tuhẽ po a'itituhẽva'ea naerũ? ei Pilatos'ga ga pe a'ero.

Pilatosva'ea ojuka'ka Jesus'ga

(Mateus 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

A'ero Pilatos'ga hoa'javi mytu'ẽ me judeus'ga pyri.

—Ga ndokote'varuhui'i'i, a'e ji pe me, ei ga.

³⁹ Nahã ji ei pe me kiro a'ero. Kwara nanani Páscoa aporame pe ei ji ve ipyhygipyra'ga rehe. A'ero ji ga mohemukari cadeia hugwi, ei Pilatos'ga ga pe. Ma'ga ji amohemuka

kiro pe me a'ero? Amohemuka po ti ji pe me Jesus'ga penduvihavuhuhete'ga? ei ga ġa pe.

⁴⁰ —Ga rũi tuhẽ! ei ġa ohapukaita. Teremohemukari tuhẽ akoja'ga! ei ġa. Barrabás'ga ti emohemuka, ei ġa Pilatos'ga pe.

Barrabás'ga ko governo movahĩve'ga okote'varuhuve'ga.

19

¹ A'ero Pilatos'ga Jesus'ga kupepytera nupanupãukari ipira'javuhuva'ea pyvõ.

² Igwete soldados'ġa Jesus'ga rerekomemuapotari. Nurã ġa ipovãpovani yhypoa hatiuhũva'ea onhatimaġatuva'ea apovo. Igwete ġa inoġi Jesus'ga akaġa rehe nahã huvihava'ġa akanitara javo tehe. Igwete ġa imongiukari ga pe tapy'ynhapiġwaġahiva'ea nanongara huvihava'ġa omongi javo ga pe.

³ Nahã ġa Jesus'ga rerekomemui u'ua ga pyri.

—Ejory ti judeus'ġa nduvihavuhuhetero, e'iuhu ġa onhi'iġa mondovo ga pe.

Igwete ġa garova petepetegi ga rerekovo.

⁴ Aerẽ Pilatos'ga hoa'javi mytu'ẽ me judeus'ġa pyri.

—Pehepia ga, ei ga. Kiro ji ga mbuhurukara'javi pe pyri tapekwaha ti ji'ee'yma ga pe. A'ereki ga ndokote'varuhui'i'i reki, ei Pilatos'ga ġa pe.

⁵ A'ero Jesus'ga heruri tapy'ynhapiġwaġahiva'ea rerekovo. Hatiuhũva'ea ga gwereko oakaġa rehe ipovanipyra. Igwete Pilatos'ga ei:

—Kiro ki ga u! Pehepia ga! ei ga ġa pe.

⁶ Kiro ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa ga repiagi guardas'ġa pavẽi. A'ero ġa hapukajahivi javo:

—Ejukauka ga! ei ġa. Embovyruka ga yva rehe!

Igwete Pilatos'ga ei ġa pe:

—Pe tuhẽ ti pembovy ga jukavo yva rehe, ei ga ġa pe. Ji ki a'e te a'e pe me: Ga ndokote'varuhui'i'i, ei ga ġa pe.

⁷ Igwete judeus'ġa ei ga pe:

—Oreramonha'ea e'i ikwatija hako: “Kiroki ga ombotegwete Tupana'ga – pejuka po pe gaha hamo,” ei ahe hako, ei ġa. Nurã reki ore ga jukaukapotari kiro. A'ereki ga e'i: “Ji ko Tupana'ga ra'yramo ako,” ei ga, ei ġa Pilatos'ga pe.

⁸ A'ea renduvame Pilatos'ga kyhyjihetei mara'ngu po ga Tupana'ga ra'yra'ga tuhẽ javo.

⁹ Igwete ga hoa'javi ongaruvihava pype javo Jesus'ga pe:

—Mome ahe tuhẽ nde naerũ? ei ga ga pe.

Emo Jesus'ga nonhi'iġi ga pe.

¹⁰ Igwete Pilatos'ga ei ga pe:

—Nerenhi'iġihũ nde ji ve? ei ga. Nderekwahavi tuhẽ nde jipopoakara naerũ? Ganduvihavamo ji erame ġa pe po ti ġa nde mohemi nehẽ, ei ga. Ji erame ġa pe po ti ġa nde kutugi yva rehe nde jukavo nehẽ, ei ga Jesus'ga pe.

¹¹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tupana'ga nde mbopopoakaramame jate po nde popoakaramo ji jukavouka ġa pe, a'e ji nde ve, ei Jesus'ga ga pe. Nurã kiroki ga ji mondouka nde ve – nde hohe'i tehe ga rekote'varuhui a'ero, ei ga ga pe.

¹² A'ero Pilatos'ga ei ovytyteri pe: “Tamohemuka tuhẽ ti Jesus'ga.” Judeus'ġa okwaha a'ea. Nurã Pilatos'ga horame ġa pyri ġa hapukajahyahivi ga pe:

—Ga mohemukaramame po ti nde nderekokatua'javi nhanderuvihavuhu'ga pe César'ga pe. A'ereki Jesus'ga e'i tehe: “Jihi ko ġanduvihavuhuhetero,” ei ġa. Nanongara'ġa ko omovahĩ César'ga. Jesus'ga mohemukara renduvame po ti César'ga nhimboahihetei nde ve a'ero nehẽ, ei ġa Pilatos'ga pe.

13 A'ea renduvame Pilatos'ga Jesus'ga mbuhurukari onga hugwi. Igwete ga apygi juizes'ga apykava rehe oina – perope ġa omondo itapereuhua yja rehe inoġa. Judeus'ga nhi'igimo pevova'ea rera ko Gabatá.

14 Kiro ko sexta-feira. A'ea rupi judeus'ga omboavujikwe mbatera toryva rupiara Páscoa rupiara. Ahaji katu Pilatos'ga apygi a'ero, ta'e ti kiro gareaporoġita pe javo judeus'ga pe.

–Pehepia te pejuvihavuhuhete'ga! ei ga Jesus'ga repiuka ġa pe.

15 Emo ġa hapukajahyahivuhui javo ga pe:

–Embovyruka ga! ei ġa. Embovyruka ga! Ejukauka ga yva rehe! ei ġa ga pe.

–A'iti re po ti ji ga mbovyrukari ga jukavouka penduvihavuhuhete'ga nehē? ei Pilatos'ga ġa pe javo.

–César'ga jate ko oreruvihavuhu'ga! ei ġa ga pe. Ndorogwerekoi ore ojipe'ga oreruvihavuhuro, ei ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa ga pe javo.

16 A'ero Pilatos'ga Jesus'ga mondoukari ġapo pe soldados'ga ti tokutu ga yva rehe ga mbovya javo.

Okutu ahe Jesus'ga yva rehe ga mbovya

(Mateus 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

17 Igwete soldados'ga Jesus'ga rerohoi a'ero cidade hugwi. Gajati'yva rehe ġa herohoukari ga pe yva gajukahava rupiara. Aerē ġa Jesus'ga rerovahemi vytyra rehe. Vytyra rera ko Aheapindava. Judeus'ga e'i jupe Gólgota.

18-23 Pevo ġa Jesus'ga rerovahemi hekyita gapira ga hugwi. Igwete ġa ga kutugi a'ero yva rehe ga mbovya ga mo'ama ga jukavo. Ojikwe Pilatos'ga okwatijarukaripe yva raygwera rehe. Igwete ga imondoukari ikutugauka Jesus'ga arimo. Nahā i'ei ikwatijara: “Agwa'ga ko Jesus'ga Nazarépeve'ga. Ga ko judeus'ga nduvihavuhuhete'ga,” e'i ikwatijara yva raygwera rehe. Pilatos'ga okwatijaruka a'ea judeus'ga nhi'igimo. Okwatijaruka ga romanos'ga nhi'igimo no. Okwatijaruka ga gregos'ga nhi'igimo no. Igwete Pilatos'ga imondoukari yva raygwera ikutugauka yva rehe Jesus'ga arimo. A'ero he'yjuhuve'ga nhi'igi jupe judeus'ga. A'ereki ira'agwe Jesus'ga kutuhava cidade hugwi. A'ero ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa ei Pilatos'ga pe novia:

–Terekwatijarukari: “Ga ko judeus'ga nduvihavuhuhete'ga,” ei ġa ga pe. Nahā ekwatijaruka: “Agwa'ga e'i ojive: ‘Ji ko judeus'ga nduvihavuhuhetero’.” A'ea ekwatijaruka inoġa hehe, ei ġa Pilatos'ga pe novia.

Emo Pilatos'ga e'i ġa pe:

–Na tu ve te nhirembikwatijarukaragwera, ei ga.

Igwete soldados'ga Jesus'ga kutugi yva rehe ga mbovya ga mo'ama ga jukavo. Igwete ġa mokonhava'ea mbojogwovai Jesus'ga rehe ahe mo'ama ojipea rehe yva rehe. Jesus'ga ahepyteri pe o'ā.

Aerē soldados'ga ipyhygi gapira ima'eamo ojohupeupe. Quatrove'ga onhinanhinani ipyhygi ojipeji gapira ojive. Aerē ġa ojipea ipyhygi nimbojahaviva'ea kirojateva'ea.

24 Igwete ġa ei ojohupe:

–Kia ti timbotararagyme, ei ġa ojohupe. Manamo po ti nhande herekoi gapira nehē? ei ġa. Timombo'ri ti ita'java'ea herekohavamo, ei ġa ojohupe.

Nurā ġa imombo'ri gapira rehe. Nahā soldados'ga ndekoi tapy'ynhapira rehe a'ero. Oma'ema'ē ġa Jesus'ga pira ga nhi'ipo'ruavo a'ero. A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u nhoġwenonde Cristo'ga nhi'igaġwama hako. Nahā Cristo'ga ei:

“Oma'ē ġa jipira ojohupe,” ei ga.

“Ojipea rehe ġa imombori ita'java'ea,” ei ga.

Ikwatijara omombe'u ganhi'igaġwama hako. Na tuhē reki soldados'ga ndekoi gapira rehe a'ero ipojoykavo ojive ikwehe.

²⁵ Kiro Jesus'ga o'yembora repiagi. Pevo ahe ami Jesus'ga kutuhava pyri. Jesus'ga yembora irũhẽa pevo o'ã ahe pyri no Mariahẽa no – kiroki hẽa Clopas'ga rembirekohẽa. Maria Madalenahẽa pevo o'ã ga pyri no.

²⁶ Kiro Jesus'ga o'yembora repiagi a'ero gwemimbo'ehara'ga reheve gwemiarõhara'ga reheve. A'ero ga ei o'yembora pe:

—Ha'i, ei ga. Gaha po ti oko ndera'yra ja nehẽ ji py'rovo nehẽ, ei ga ahe ve.

²⁷ Gwemimbo'ehara'ga pe ga ei a'ero:

—Hẽa po ti oko ndehya ja nehẽ, ei ga. Ereko katu ti hẽa a'ero eyhẽaramo, ei Jesus'ga ga pe.

A'ero garemimbo'ehara'ga ahe rerohoi gwonga pe. Igwete ga ahe repiakatui jipi.

Jesus'ga omano

(Mateus 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸ Aerẽ Jesus'ga ei oyvyteri pe: “Anhi'ĩpo'ru pa ji Tupana'ga kiro,” ei ga. Kirẽ ga ei:

—Jiygwei ji.

A'ea erame ga onhi'ĩpo'ru ahe. A'ereki Tupana'ga okwatijaruka ahe ve Cristo'ga ygwejaḡwama mombe'gwovo hako.

²⁹ Gwereco pevo vinho tajahiva'ea ya'ia pype. A'ero ga ipyhygi jyruhuva'ea imondeva vinho pype ipimombyga vyvra rehe hissopo rehe. Igwete ga imbovyri imondovouka Jesus'ga juru pe topyte ti ga javo.

³⁰ Ipyterame Jesus'ga ei a'ero:

—Anhi'ĩpo'ru pa ji, ei ga.

A'ero ga nhova'apyni omanomo.

Oykikutu ahe Jesus'ga

³¹ Aerẽ judeus'ga nduvihava'ga hoi javo Pilatos'ga pe:

—Emopenuka ti yvareheve'ga netymakaḡa tomanoḡatu ti ḡa, ei ḡa ga pe. A'ero po ti ḡa ahera'oa mbojyvi herogwovo nehẽ, ei ḡa ga pe.

E'i ḡa a'ea Pilatos'ga pe. A'ereki a'ea ko sexta-feira mbatera mboavujikwehava ḡa pe. Ndopotari ḡa ahera'oa mo'amipyra yva rehe sábadu rupi oporavykye'yma rupi. A'ereki a'ea ko huvihahetea ḡa pe sábadu Páscoa rekoro ḡwaramo. Nurã ḡa hoi javo Pilatos'ga pe tomopenuka ti ga ḡanetymakaḡa ḡa jukavouka javo.

³² A'ero Pilatos'ga soldados'ga mondoukari yvareheve'ga pyri. Igwete ḡa hoi Jesus'ga aherovaive'ga retymakaḡa nupamo imopena. Kirẽ ḡa hoi ojipe'ga pyri Jesus'ga rovai garetymakaḡa nupamo imopena.

³³ Urame Jesus'ga pyri ḡa ei reki:

—Omano jipe po ahe ra'e, ei ḡa.

Nurã ḡa nomopeni Jesus'ga retymakaḡa.

³⁴⁻³⁷ Emo soldado'ga Jesus'ga ykikutugi ta'akwara pyvõ. Kiro gara'oa hugwi turi garekoa yhya pavẽi. Imopene'ymame Jesus'ga kaḡa soldados'ga onhi'ĩpo'ru ahe. A'ereki nahã Tupana'ga okwatijaruka ahe ve imombe'uuka hako.

“Nomopeni'i'i po ti ḡa gakaḡa nehẽ,” e'i ikwatijara hako.

Ojipea Tupana'ga rembikwatijarukara e'i no:

“Gwepigwepia po ti ḡa ḡwembikutuhara'ga nehẽ,” e'i ikwatijara hako.

Kiroki ga omombe'u kiro pe me – gaha gwepia tuhẽ Jesus'ga manoagwera ikwehe. Omombe'u ga kiro pe me taperovia ti javo. Omombe'u katu ga. Okwaha hete ga a'ea a'itituhẽva'ea ji amombe'u javo.

Ono ahe Jesus'ga ra'oa ita kwaruhua pype

(Mateus 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸⁻³⁹ Aerë José'ga hoi javo Pilatos'ga pe. Cidade de Arimatéia pe José'ga ruvi. Ojiko nhimi ga Jesus'ga rehe. A'ereki ga okyhyji judeus'ga nduvihava'ga hugwi. Igwete ga hoi javo Pilatos'ga pe.

–Tarohe ti Jesusva'ea ra'oa, ei José'ga ga pe.

–Kwa, ei Pilatos'ga. Eroho ti a'ero, ei ga ga pe.

A'ero ga hoi Jesus'ga ra'oa pyri Nicodemos'ga pavêi – gaha ymya oho Jesus'ga pyri ga repiaga ypytunimo raikwehe. Nicodemos'ga gweroho perfume apopyra ojupi. Japopyra ko mirra mohağa'java'ea aloés pavêi yvahugwiva'ea memei. He'yiva'ea ga gweroho trinta e cinco quilos. Ipohyi hete japopyra. A'ero ga hoi ipyhyga Jesus'ga ra'oa.

⁴⁰ Igwete ga a'ea imamani tapy'ynhapipyryva pyvõ imondovo perfume apopyra tapy'ynhapira pype inoğa. A'ereki nahã judeus'ga omboavujikwe ahera'oa jipi ahetya renonde.

⁴¹ Ira'agwe tuvi itymipyra Jesus'ga jukahava hugwi. Gwereco pevo itaruvihavuhua kwaruhua ahetyhavamo. Ndogwerecoangavi ve ahera'oa ipype.

⁴² Ira'agwe gwaramo José'ga Jesus'ga ra'oa rerohoi pevo imondovo inoğa ipype. A'ereki gaporavykye'yma sábadu u gweri.

20

Jesus'ga okwera omanoa hugwi

(Mateus 28.1-8; Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12)

¹ Domingo rupi ypyhajive Maria Madalenahêa hoi itaruvihavuhua kwaruhu pe hepiaga – perope ga ono Jesus'ga ra'oa. Nako'eğatui ve hêa horame. Igwete hêa hepiagi itauhua ikwaruhua rovapytymbava.

–Ope'auhu ga itauhua jurukwara hugwi! ei hêa.

² Igwete hêa jivyri onhana ua tamombe'u ti Jesus'ga remimbo'ehara'ga pe javo. A'ero hêa ruri Simão Pedro'ga pyri ojipe'ga pyri no Jesus'ga remiarõhara'ga. Igwete hêa imombe'ui ga pe.

–Gwenohê po ga nhandepojkahareteva'ea ra'oa ikwaruhua hugwi raji'i, ei hêa. Ore ndorokwahavi kiro ahenoğagwera, ei hêa ga pe.

³ Nurã Pedro'ga hoi ojipe'ga pavêi ogwovo itakwaruhu pe hepiaga.

⁴ Onha memei ga ojogwerogwovo. Ojipe'ga koji'i tehe onha Pedro'ga hohe ogwovo. Igwete ga vahemypyi ikwaruhu pe.

⁵ A'ero ga apyni tapy'ynhapipyryva repiaga ipype. Emo ga ndoki ipype.

⁶ Kiro Simão Pedro'ga vahemi ga reviri okiavo ipype. Igwete ga hepiagi tapy'ynhapipyryva no.

⁷ Pevo tuvi Jesus'ga akağa mamanipyra no. A'ea ko irupe'i tuvi tapy'ynhapipyryva hugwi onhimamana oina.

⁸ Kiro ojipe'ga reki ipype a'ero hepiaga – kiroki ga urypy ikwaruhu pe novã. Igwete ga hepiagi herovia Jesus'ga kwerava.

⁹ A'ea rupi onhimi ve ga pe ikwatijara remimombe'ua. Tupana'ga rembikwati-jarukara e'i jipe: “Okwerava'ja tuhê po ti ga omanoa hugwi nehê,” e'i ikwatijara hako. Emo a'ea onhimi ve ga pe.

¹⁰ Igwete ga jogwerojivryra'javi onga pe a'ero ojogwerokuva.

Jesus'ga ojipiuka Maria Madalena'ea pe

(Mateus 28.9-10; Marcos 16.9-11)

¹¹ Aerë Maria Madalenahêa hoa'javi ojehe'gwovo o'ama mytu'ê me ikwaruhua pyri. Ojehe'orame hêa nhova'apyni hepiaga ikwaruhua pype.

¹² Igwete hêa mokonha'ga ndepiagi pevo Tupana'gapyrive'ga. Tigahivuhu gapira. Oapy ga oina Jesus'ga noğagweri pe. Ojipe'ga oapy Jesus'ga akağagweri pe. Ojipe'ga Jesus'ga pyagweri pe oapy oina.

13 Igwete Maria hēa ġa ndepiagi. A'ero ġa ei hēa pe:

—Kui'i, maraname nde jehe'oi?

—Gwenohē ġa jipojy kahareteva'ea ra'oa, ei hēa. Ji ndakwahavi ahenoġagwera a'ero, ei hēa ġa pe.

14 Onhi'igirē hēa jirovagi Jesus'ga repiaga novia ġa mombaragwahave'yma.

15 Igwete ga ei hēa pe o'ama:

—Kui'i, gara rehe nde jehe'oi e'ama? Ma'ġa nde ereheka naerū? ei ga hēa pe.

Igwete hēa etehi ovyteri pe: “Ga ko itymipyra repiakatuhara'ga.” Nurā hēa ei ga pe:

—Po nde ahera'oa rerohoi raji'i emombe'u ti ji ve ahenoġagwera taroho ti a'ero, ei hēa ga pe.

16 —Maria, ei Jesus'ga hēa pe.

Kiro hēa jirovapavi ga koty ga repiakatuavo.

—Raboni, ei hēa ga pe. (A'ea judeus'ġa e'i ombo'ehara'ġa pe.)

17 —Tajipyhygi, ei Jesus'ga hēa pe. A'ereki ji ndajupiri ve jiruva'ga pyri, ei ga. Eho ti nhiirū'ġa pyri nhiremimbo'ehara'ġa pyri. Emombe'u ti nhinhi'igā ġa pe tokwaha ti ġa javo, ei ga. Kiro po ti ji jupiri jiruva'ga pyri ġanduvete'ga pyri. Gaha ji ambohete Tupana'ga. Gaha ġa ambohete no, ei ga. Emombe'u ti ġa pe tokwaha ti ġa jihoagwama ga pyri, ei Jesus'ga hēa pe.

18 Igwete Maria Madalena hēa hoi Jesus'ga remimbo'ehara'ġa pyri javo.

—Ahepia ko ji nhandepojy kaharete'ga ko! ei hēa ġa pe.

Igwete hēa imombe'upavi Jesus'ga nhi'igā ojive.

Jesus'ga ojipiuka onzeva'ea pe

(Mateus 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49)

19 A'ea rupi jitehe domingo rupi Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ndekoi onhimono'oġa onga pype ppytunimo. Hovapytymba katu ġa. A'ereki ġa okyhyji hete judeus'ġa nduvihava'ġa hugwi. Emo Jesus'ga uhu o'ama ojipiuka ġapyteri pe.

—Tu katu ti pepy'a, ei ga ġa pe.

20 Onhi'igame ġa pe ga hepiukari opokutugagwera oykikutugagwera reheve. Ga repiagame ġa ndoryndoryvamo a'ero.

21 Kiro Jesus'ga ea'javi ġa pe:

—Tu katu ti pepy'a, ei ga. Jiruva'ga ji mbuhuruka avo ikwehe tomombe'u ti ga nhinhi'igā javo ji ve ikwehe. Na jitehe po ti ji pe mondoukari nehē no tapemombe'u ti nhinhi'igā ojipe'ġa pe nehē no, ei ga ġa pe.

22 A'ero ga ipyi ġa ndehe.

—Kiro ji imondoi Tupana'ga ra'uva pe me. Peko ti a'ea rehe a'ero, ei ga ġa pe.

23 Po ti pe ei ojipe'ġa pe Tupana'ga omombo pendekote'varuhua pe hugwi javo, a'ero ga imombori tuhē ġa hugwi, ei ga. Po ti pe ei ġa pe Tupana'ga nomombori pendekote'varuhua pe hugwi javo, a'ero ga nomombori tuhē, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga ojipiuka Toméva'ea pe

24 Ojipe'ga Jesus'ga remimbo'ehara'ga nduvi pevo jara'ġa pyri Jesus'ga jipiukarame ġa pe. O Gêmeo ei ġa ga pe Tomé'ga pe.

25 Igwete jara'ġa ei ga pe:

—Orohepia ore Jesus'ga oji'i, ei ġa imombe'gwovo ga pe novia.

E'ia'jaa'ja ġa ga pe novia. Emo ga ndogweroviarihu ġanemimombe'ua ojive. Igwete ga ei ġa pe:

—Ji tahepia na'ē ti itaju'ia rembikutugagwera gapo pe, ei ga. Tamondo na'ē ti nhipūa itaju'ia rembikutugagwera rehe. Tapo'ē na'ē ti gaykikutugagwera pype, ei ga. Nhipo'ēe'ymame po ti ji ndaroviari tuhē gakwerava'java nehē, ei Tomé'ga ġa pe.

²⁶ Irũa domingo rupi Jesus'ga remimbo'ehara'ga nhimono'oğa'javi onga pype. A'ea rupi Tomé'ga rekoi ġa pyri a'ero. Gwovapytymbava'ja ġa onga novĩa. Emo Jesus'ga uhu o'ama ġa pyri ojipiukara'java ġa pe.

—Tu katu ti pepy'a, ei ġa ġa pe.

²⁷ Igwete ga ei:

—Tomé, embuhu ti epũa jipokutugagwera repiaga, ei ga. Epo'ẽ ti jiykikutugagwera pype. Erovia tuhẽ ti jikweravagwera a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

²⁸ A'ero Tomé'ga ei ga pe:

—Nde ko jipojykaharetero tuhẽ! Tupanamo tuhẽ ko nde! ei ga. Orombohete ji nde, ei ga.

²⁹ —Ji repiaga ġwaramo nde heroviari a'ero, ei Jesus'ga ga pe. Emo pyry hete jirepiage'yve'ġa pe ġa heroviarame ojikoga ji rehe, ei ga.

Okwatija ahe toko ti ġa Tupana'ga pyri javo

³⁰ Jesus'ga oapoapo hete ahemonhimomby'ava'ea ġwemimbo'ehara'ga pyteri pe jipi. Ji namombe'upavi ikwatijarame agwa.

³¹ Kia ki a'e te ji akwatija taperovia hete ti Jesus'ga rekhava javoji. A'ero po ti pe ei: “Ga ko Cristoramo oko Tupana'ga remimbuhurukaramo. Ga ko Tupana'ga ra'yramo tuhẽ,” pe'e po ti pe ga pe. Akwatija ji pe me tapendeaporoġita pyahu ti no pejikogame Jesus'ga rehe. A'ero po ti pe ndekoi avuirama yvagi pe Tupana'ga pyri nehẽ.

21

Jesus'ga ojipiuka seteva'ea pe

¹ Aerẽ Jesus'ga jipiukara'javi ġwemimbo'ehara'ga pe a'ero okweravirẽ omanoa hugwi. Ypiahu pe Tiberiades pe ga jipiukara'javi ġa pe. Nahã a'ero.

² Jesus'ga remimbo'ehara'ga ojogwereco ojogwerojuva: Simão Pedro'ga, Zebedeu'ga ra'yra'ġa, Tomé'ga no – ga pe ġa ei o Gêmeo. Natanael'ga oko ġa pyri no – gaha u cidade de Caná pe Galiléiapeve'ġa gwyri pe. Mokonha'ġa ojogwereco ġa pyri no.

³ Igwete Simão Pedro'ga ei ġa pe:

—Koro ji hoi imomboa pira mboahava, ei ga.

—Toroho ti nde rupi, ei jara'ġa ga pe.

Igwete ġa jogwerohoi onhinhaġa yharuhua pype ojogwerogwovo. Nombo'ari'i'i reki ġa imoġo'eamo.

⁴ Kwara po'rirame Jesus'ga jipiukari o'ama yembe'yi pe. Emo garemimbo'ehara'ga nonhimombaragwahavi ve ga rehe.

⁵ Igwete ga ei ġa pe:

—Napembo'ari pe mo? ei ga.

—Norombo'ari ore, ei ġa.

⁶ —Pemombo ti pejovai pytera koty, ei ga. A'ero po ti pe imbo'ari nehẽ, ei ga ġa pe.

A'ero ġa imombori ojovai pytera koty. Kiro ġa nombo'ava'javi pira mboahava yharuhua pype a'ero. Tegwete ġa pe. A'ereki ipohyi hete ġa pe pirare'yjuhua rerekovo ġwaramo.

⁷⁻⁸ A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ga garemiarõhara'ga ei Pedro'ga pe:

—Nhandepojykaharete'ga ko kiro oko, ei ga.

A'ea renduvame Simão Pedro'ga imongi opira i'arimova'ea nhapytiamo ojihe. A'ereki ġa imbo'arame gwekyi opira. Igwete ga pori y pe ua. A'ereki ġa ira'agwe u yembe'yva hugwi cem metros. Igwete jara'ġa nduri yharuhua pype imoatamo pira mboahava herua pirahetehua reheve.

⁹ Jesus'ga omoka'ẽ pira tatapynha pyvõ o'ama yembe'yi pe. Pão ga gwereco no. Igwete ġa nduri o'eamo yhara hugwi hepiaga.

¹⁰ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Peru ti mo penhimimbo'aripyra, ei ga ġa pe.

¹¹ Kiro Simão Pedro'ga henohe mi herohyryryga imboahava herua yembe'yi pe. Tynahē hete imboahava pirahetehua rerekovo. A'ereki he'yjuhu pira cento e cinquenta e três. Huvihaviha hete pira. Emo pira mboahava ndotorogi reki.

¹² Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—He pejijo i'gwovo mo, ei ga.

Garemimbo'ehara'ġa opojihu javo ga pe manamo nde javo. A'ereki ġa okwahavipe ga ko nhandepojy kaharete'ga javo.

¹³ Igwete Jesus'ga hoi ipyhyga pāo pira moka'embyra reheve ima'eamo ġa pe.

¹⁴ Três kiro Jesus'ga jipiukara'javi ġwemimbo'ehara'ġa pe a'ero okweravirē omanoa hugwi.

Jesus'ga onhi'ĩ Pedrova'ea pe

¹⁵ Ga i'upavirē Jesus'ga ei Simão Pedro'ga pe João'ga ra'ya'ga pe:

—Simão, ei Jesus'ga. Enhimombe'u ti kiro ji ve. Jara'ġa hohe'i tehe nde ji arōhetei? ei ga ga pe.

—Na tuhē. Ji ko oroarō hete nde, ei ga. Nde erekwaha nhiremiarōhetea, ei ga Jesus'ga pe.

Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Nahā ti a'ero. Ovelhas repiakatuhara'ġa gwepia katu ovelhas jipi. Na jitehe ti ehapia katu jireheve'ġa mbojikoheteavo ji rehe, ei ga Simão Pedro'ga pe.

¹⁶ Kirē Jesus'ga ea'javi ga pe:

—Simão, ji arō hete nde? ei Jesus'ga ga pe.

—Oroarō hete ko ji nde. Nde erekwaha nhiremiarōhetea, ei Simão Pedro'ga.

Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Hepiakatuhara'ġa gwereko katu ovelhas jipi. Na jitehe ti ereko katu jireheve'ġa mbo'eavo nhinhi'ġa rehe, ei ga Simão Pedro'ga pe.

¹⁷ Kirē Jesus'ga ea'javi ga pe:

—Simão, ji arō hete nde?

A'ero Simão Pedro'ga rekovevehuro a'ea ero ġwaramo ojive. A'ereki três vezes Jesus'ga ea'jaa'javi ga pe: “Ji arō hete nde?” Nurā ga ei Jesus'ga pe:

—Jesus, erekwaha pa nde mbatera. Nde erekwaha nhiremiarōhetea! ei ga Jesus'ga pe.

Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Hepiakatuhara'ġa gwepia katu ovelhas jipi. Na jitehe ti ehapia katu jireheve'ġa mbojikoheteavo ji rehe, ei ga Simão Pedro'ga pe.

¹⁸ Amombe'u katu tuhē ji nde ve: Evoja'irame nde eremongi epira egwovo enhimimbotarimova'ea rupi ekovo raikwehe, ei Jesus'ga ga pe. Aerē exava'erame po ti nde epoa pyhoi nehē. A'ero po ti ojipe'ga nde kwari nde rerogwovo nehē – perope nde nderehopotari, ei ga Simão Pedro'ga pe.

¹⁹ Ga manoagwama pe Jesus'ga ei. Omombe'u ga ga pe nahā po ti nde manoi nehē javo.

—Nde manorame po ti ojipe'ġa ei nehē: “Simão Pedrova'ea ndopohiri Tupana'ga hugwi omanorame pyry hete Tupana'ga ji ve javo,” e po ti ġa nde mombe'gwovo nehē, ei ga. Nahā po ti nde hepiukari Tupana'ga ruvihavuhetea ġa pe emanorame nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

Kirē Jesus'ga ei ga pe:

—Eko tuhē ti nhiremimbotarimova'ea rupi nehē, ei ga Pedro'ga pe.

Pedrova'ea e'i Jesus'ga pe: Marā po ti ga rekoi nehē?

²⁰ A'ero Simão Pedro'ga jirovagi ojipe'ga repiaga. A'ereki ġa ndeviri ga ruri Jesus'ga remiarōhara'ga – gaha ojity Jesus'ga pyri ġa i'urame ojogwerojuva Jesus'ga manoa

renonde ikwehe. A'ea rupi ga ei Jesus'ga pe ikwehe: “Jesus, ma'ga pe nde ei: ‘Kiro po ti ga ji mondoukari gapo pe topyhy ga ga javo’?” ei ga Jesus'ga pe ikwehe.

²¹ Kiro Pedro'ga jirovagi akoja'ga repiaga ga rurame ojiviri. A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Oro ga, marã po ti ga rekoi aerẽ nehẽ naerũ? ei ga.

²² Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Ji ipotarama po ti ga rekoji jirura'java repiaga nehẽ, ei ga. Maranuhũ nde rekoi a'ea rehe naerũ? Ndehe ti eko nhiremimbotarimova'ea rupi, a'e ko ji nde ve, ei Jesus'ga Pedro'ga pe.

²³ Aerẽ Jesus'gareheve'ga imonhimoanhani javo tehe ojipe'ga pe.

—Akoja'ga po ti nomanoi nehẽ Jesus'ga remimbo'ehara'ga, e'ie'i tehe ga.

Emo Jesus'ga nde'i reki: “Nomanoi po ti ga nehẽ.” Nahã ga e'i: “Ji ipotarama po ti ga rekoji jirura'java repiaga nehẽ. Maranuhũ nde rekoi a'ea rehe naerũ?” A'ea Jesus'ga ei ga mombe'gwovo Pedro'ga pe.

²⁴ Akoja'ga – ga pe ga e'i tehe nomanoi po ti ga javo – gaha omombe'umbe'u pa Jesus'ga reaporoğita. A'ea jitehe ga okwatijatija inoğa. Orokwaha tuhẽ ore a'iti tuhẽ garemimombe'ua javo, a'e ji.

²⁵ Gwereco hete ojipea Jesus'ga rembiapoagwera onhimongyavo. Po ti ahe ikwati-japavi garembiapoagwera a'ero po ti yvya koty ndohypavi aherembikwatijara rehe nehẽ ovuhu, a'e ji.

JESUS'GA MOIRŪHARAVA'EA REAPOROGITA

Atos dos Apóstolos

¹ Teófilo, ymya ypy ji ikwatijari nde ve imondovo ikwehe. Igwete ji imombe'upavi nde ve Jesus'ga rekohava ga ruvame avo yvya koty ikwehe. Gareximbo'eagwera ji amombe'u no ikwehe.

²⁻³ Garupiragwera yvagi pe ji amombe'u no.

Omanorē Jesus'ga kwerava'javi raikwehe. A'ero ga ikwahavukavukari okwerava ġa pe – kiroki ġa ga omo'emo'ē ojive omoirūharamo. He'yjuhu ġakira rupi quarenta dias rupi ga jipiukaukari ġa pe okovo ġa pyri. Igwete ga ġa mbo'embo'ei Tupana'ga ra'uva popoakarimo. “Nahanahã a'ero Tupana'ga rekorame ġanduvihavuhuhetero,” ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

⁴ Aerē okorame ġa pyri Jesus'ga ei ġa pe no:

–Tapehoi na'ē ti cidade de Jerusalém hugwi, ei ga ġa pe. Amombe'u ko ji pe me jiruva'ga nhi'igagwera ikwehe. A'ereki ymya Tupana'ga e'i hako: “Tamondo ti jira'uva ġa pyri nehē,” e ko jiruva'ga hako, ei ga ġa pe. Tapehoi na'ē ti a'ero gara'uva imboha'uva, ei Jesus'ga.

⁵ João Batistava'ea oko ġa pavēi ġa mobatizauka yhya pyvō ikwehe. Emo nambegwetei po ti Tupana'ga oko pe pavēi gwa'uva mondouka pe pyri nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga rerohohava yvaga pype

⁶ Aerē Jesus'ga moirūhara'ġa jatykatykaa'javi Jesus'ga pavēi. Igwete ġa ei ga pe:

–Jesus, aġwamo nde rekorame huvihavuhuhetero po ti nhande israelitasramo haji-heve'ġa mondomondoa'javi nehē? ei ġa Jesus'ga pe.

⁷ Igwete Jesus'ga ei:

–Jiruva'ga ġwemimbotarimo omongo ymyava'ea aerēva'ea no, ei ga. Ga ndokwahavukari reki a'ea pe me, ei ga ġa pe.

⁸ Gara'uva po ti uhu pe pyri pe pojykavo nehē. Nahã po ti Tupana'ga pe mbopopoakarukari tomombe'u ti ġa Jesus'ga ojipe'ġa pe javo nehē, ei Jesus'ga. Ji mombe'u ti a'ero Jerusalém me Judéiapeve'ġa gwyrri pe nhaporemo nehē, ei ga. Samariapeve'ġa gwyrri pe ti ji mombe'u nehē no irupeheteve'ġa gwyrri pe nehē no, ei Jesus'ga ġa pe.

⁹ Ga nhi'igirē Tupana'ga ga rupiri ga mondovo ojipyri yvagi pe. Ojovavu ġa hepiaga gahoa. Yvaġatiġa pype ga hoi ogwovo. A'ero ġa ndohepiaga'javi ga.

¹⁰ Ga horame ġa gwepia hete yvaga novã Jesus'ga moirūhara'ġa. Nanime mokonha'ġa jipiukari ġa pe o'ama ġa pyri. Ipitigahivuhu ġa okupa.

¹¹ Igwete ġa ei Jesus'ga moirūhara'ġa pe:

–Galiléiapeva'ero maranuhūrame pe hepiaguhui yvaga pejjupa? ei ġa ġa pe. Akoja'ga – kiroki ga Tupana'ga gwupi yvagi pe pe hugwi – ga jitehe ti ojivyra'ja ua kokoty nehē Jesus'ga, ei ġa. Pehepia pe gahoa. Nahã ti ga jivyra'javi nehē no, ei ġa Jesus'ga moirūhara'ġa pe.

Judas Iscariotesva'ea rakykwepoharava'ea

¹² Aerē Jesus'ga moirūhara'ġa jivyri vytyruhua hugwi monte das Oliveiras hugwi – perope oliveiras ndyvuhua u. A'ero ġa hoi cidade de Jerusalém me. A'ereki Jerusalém ko ira'agwe um quilômetro monte das Oliveiras hugwi.

¹³ Ovahemame ġa hoi onga jo'ari pe – perope ġa opytaahi'vi upa. Pevo ġa ndekoi Pedro'ga, João'ga, Tiagova'ea, André'ga, Filipe'ga, Tomé'ga, Bartolomeu'ga, Mateus'ga,

Tiago'ga – kiroki ga Alfeu'ga ra'yra'ga. Simão'ga zelote'ga pevo oko no Judas'ga pavēi – kiroki ga Tiago'ga ra'yra'ga.

¹⁴ Igwete ġa jatykatykai jipi onhi'iġa Tupana'ga pe ojihe'ae'a kunhangwera'ġa pavēi. Jesus'ga yembora Mariava'ea oko ġapyteri pe Jesus'ga irū'ġa no.

¹⁵ Ojipea rupi ġa jatykaa'javi onhimongyavo Jesus'gareheve'ġa. He'yjuhu ko ġa cento e vinte. A'ero Pedro'ga po'ami ġapyteri pe.

¹⁶ Igwete ga ei ġa pe:

–Nhiirū, ymyahū ko Tupana'ga ra'uva okwatijaruka Daviva'ea pe hako, ei Pedro'ga ġa pe. A'ero Daviva'ea ikwatijari aerēva'ea Judasva'ea mombe'unhoġwenondeavo hako – kiroki ahe soldados'ġa nderoho Jesus'ga pyhygauka ikwehe, ei ga. Judasva'ea oko tuhē Daviva'ea nhi'ġpo'ruavo, ei Pedro'ga ġa pe.

¹⁷ Judasva'ea ko orepyteripeva'ero oko novīa. A'ereki Jesus'ga ore mo'ē ji mombe'u ti ojipe'ġa pe javo, ei ga ġa pe.

¹⁸ Judasva'ea opyhyguka Jesus'ga ikwehe. Igwete ġa ikwepygi itambere'ia imondovo ahe ve garekote'varuhuva'ea rehe Jesus'ga pyhygukara rehe. Kia pyvō Judasva'ea ipyhygukari kohotehea. Igwete ahe hoi pevo ojijugwa ojijuvyga ojijukavo. A'ero ahe hiri. Aherevega ipugi ojikavo. A'ero ihembavi aheryhea ahe hugwi.

¹⁹ Jerusalémmeve'ġa nhaporemō okwaha pa ahemanoa ikwehe. Igwete ġa inoġi Aherekoa gwyrā kohoa rehe. Aceldama ei ġa jupe onhi'iġimo.)

Koji'i Pedro'ga ei Jesus'gareheve'ġa pe ġa jatykaramē:

²⁰ –Igwete Daviva'ea ikwatijari aerēva'ea Judasva'ea mombe'unhoġwenondeavo inoġa hako, ei ga. Salmos ko Daviva'ea rembikwatijara rera, ei ga. Nahā ahe ei ikwatija Judasva'ea mombe'gwovo hako.

“Tipypiyame po ti aherongagwera oina.

Tuvyme ti ġa ipype javoji nehē,” ei aherembikwatijara, ei Pedro'ga ġa pe.

Ojipea ahe ei ikwatija no:

“Ojipe'ga ti toporavyky aherakypwepoharamo a'ero nehē,” ei aherembikwatijara, ei ga.

²¹⁻²² –Nurā ji ei kiro pe me, ei Pedro'ga ġa pe. Ojipe'ga ti toko ore pavēi a'ero tomombe'u ti ga Jesus'ga kweravagwera ore pavēi, ei ga. Nahā ko garekoagwera: Ga oko ypy ore pavēi João Batistava'ea ġa mobatizaramē ikwehe. Ojikoty'a ga ore pavēi avuirama Jesus'ga rekorame orepyteri pe ore rerekovo ikwehe. Okoji ga ore pavēi hepiaga Tupana'ga Jesus'ga rerohorame yvagi pe no, ei Pedro'ga ġa pe. Nanongara'ġa ti toko ore pavēi Judasva'ea rakykwepoharamo nehē, ei ga ġa pe.

²³ Henduvame ganhi'iġa ġa nanongara'ġa mo'ememei José'ga Matias'ga no. Ojipea ko José'ga rera Barsabás. Justo garera no. Jara'ga ko Matias'ga.

²⁴⁻²⁵ A'ero ġa nhi'iġi javo opojykaharete'ga pe Tupana'ga pe.

–Ndehe erekwaha pa ahereaporoġita, ei ġa ga pe. Ma'ġa nde erepota ġandekoa ore pavēi a'ero? Ehepiuka ga ore ve toporavyky ti ga nemoirūharamo okovo nehē, ei ġa. A'ereki Judasva'ea opohi oporavyky hugwi kirē ogwovo hahyva'ea ruvihava pype, ei ġa. Ekwahavuka ore ve a'ero enhimimbotarimove'ga, ei ġa Tupana'ga pe.

²⁶ Igwete ġa ikwatijari Matias'ga rera ita'ia rehe. Ojipea rehe ġa ikwatijari José'ga rera. A'ero ġa inomemei ita yru'ia pype imoġwyġwyma. Kiroki ita jypya ohi jugwi – a'ea gwereko Matias'ga rera. A'ero Matias'ga reko Jesus'ga moirūharamo. Nurā gamoirūhara'ġa ndekoa'javi dozeramo.

2

Tupana'ga ra'uva ruragwera Jesus'gareheva'ea pyri

¹ Aerē toryva rupi Pentecostes rupi ġa jatykapavi onga pe – kiroki ġa ojiko Jesus'ga rehe.

² Kotihĩ ġa henduvi vyvruhua'java'ea ipopoakava'ea. Kiro turi yvaga hugwi onga pype imotynahema – perope ġa õi.

³ Igwete ġa hepiagi tata'java'ea. Kiro turi oja'oga ġa ndehe nhaporemo o'a.

⁴ Igwete Tupana'ga ra'uva ġa pojykapavi ġa nderekovo katu. Igwete a'ea ġa monhi'igukari hajihejiheve'ġa nhi'igimo.

⁵⁻¹² Henduvame he'yjuhuve'ġa jatykatykai judeus'ġa. Ga ko pevo u Jerusalém me Tupana'gareheve'ġa. Hajihejiheve'ġa gwyra hugwi nhaporemo ġa nduri upa. Ga ko Pártiapeve'ġa gwyrripeve'ġa. Ojipe'ġa ko Médiapeve'ġa gwyrripeve'ġa. Ojipe'ġa Elãomeve'ġa gwyrripeve'ġa, Mesopotâmiapeve'ġa gwyrripeve'ġa no Judéiapeve'ġa gwyrripeve'ġa, Capadóciapeve'ġa gwyrripeve'ġa, Pontopeve'ġa gwyrripeve'ġa, Ásiapeve'ġa gwyrripeve'ġa, Frígiapeve'ġa gwyrripeve'ġa, Panfíliapeve'ġa gwyrripeve'ġa, Egitopeve'ġa gwyrripeve'ġa, Cretapeve'ġa gwyrripeve'ġa, Arábiapeve'ġa gwyrripeve'ġa, Líbiapeve'ġa gwyrripeve'ġa – kiroki ġayvya u cidade de Cirene pyri. Cidade de Roma hugwi ojipe'ġa nduri upa Jerusalém me no. Jara'ġa ko judeus'ġa jara'ġa pavêi – kiroki ġa onhimongo judeusramo. Henduvame he'yjuhuve'ġa jatykatykai a'ero onhimomby'apava. A'ereki ġa nhaporemo ġwendu ojigwyrripeve'ġa nhi'igã ra'ãra'aġa.

–Maragatu? ei ġa ojohupe. Agwa'ġa ko Galilíiapeve'ġa nhaporemo. Marã re po ġa ndekoi ikwahava nhandegwyrripeve'ġa nhi'igã naerũ? ei ġa ojohupe. A'ereki nhanenhi'igã nhaporemo reki ġa ġwa'agwa'ã. Omombe'umbe'u ġa nhande ve pyry-heteve'a Tupana'ga rembiapoa, ei ġa ojohupe.

¹³ Igwete ojipe'ġa Jesus'gareheve'ġa nderekomemumemui.

–Agwa'ġa ko heagwryrvinho i'gwoi'gwovo, e'i tehe ġa ġa pe.

Pedrova'ea nhi'igã aheve

¹⁴ Nanime Pedro'ga po'ami onzeve'ġa pavêi. Hahyahi ganhi'igã ga erame gwe'yja'ġa pe judeus'ġa pe:

–Nhiirũ, pehendu ti nhinhi'igã Jerusalémmeva'ero, ei ga ġa pe.

¹⁵ “Heagwryr po avove'ġa,” pe'ji tehe pe ġa pe, ei ga. Avi ġa ndaheagwryrvi reki. Ypyhajive nove horas rupi ahe ndo'ui jipi, ei Pedro'ga ġa pe.

¹⁶ Penemienduva ko Joelva'ea omombe'u nhoġwenonde hako – kiroki ahe omombe'u Tupana'ga nhi'igã jipi, ei ga. A'ea pe tuhẽ ahe e'i Tupana'ga ra'uva po ti oho ġa pyri nehẽ javo, ei ga. Joelva'ea omombe'u Tupana'ga nhi'igã ikwatija hako, ei Pedro'ga ġa pe. Nahã Tupana'ga ei a'ero:

¹⁷ “Nahã ti ji reko yvyakotyve'ġa pavêi mbapava koty nehẽ,” ei Tupana'ga hako, ei ga.

“Amondo ti ji jira'uva ġa pyri nhaporemo.

A'ero po ti penymimino'ġa imombe'ui nhinhi'igã nehẽ akwaimbae'ġa kunhangwera'ġa nehẽ no,” ei ga, ei ga.

“Akwahavuka ti ji a'itituhẽva'ea hepiuka xava'eve'ġa pe ġa kirame nehẽ.

Ipyahuve'ġa pe ti ji ikwahavukari hepiuka ġa pe ġakire'yma rupi nehẽ no,” ei ga, ei ga.

¹⁸ “Kiroki ġa oko nhiremimbotarimova'ea rehe

– ġa pyri tuhẽ ti ji imondoi jira'uva a'ea rupi nehẽ akwaimbae'ġa pyri kunhangwera'ġa pyri no,” ei ga.

“A'ero ti ġa imombe'ui nhinhi'igã nehẽ,” ei ga, ei Pedro'ga imombe'gwovo ġa pe.

Joelva'ea omombe'u nhoġwenonde Tupana'ga nhi'igã ikwatija hako, ei ga.

¹⁹ “Ahepiuka ti ji ahemonhimomby'ava'ea yvagi pe nehẽ yvya koty nehẽ no,” ei Tupana'ga, ei Pedro'ga ġa pe.

“Ahepiuka ti ji gwyhya'javuhuva'ea no tata no.

Tatatiġahivuhua ti ji ahepiuka nehẽ no,” ei ga.

²⁰ “Ogwe ti kwara nehẽ,” ei Tupana'ga.

“Jahya ti iġwaġahi nehẽ gwyhyva'ea ja,” ei ga.

“Aerẽ ti ihoi yvyakotyve'ġa mboja'ogukahava apiavo nehẽ.

Huvihavuhuva'ea apiavo oho nehē nhiremimboja'ogukahava.

A'ero po ti ji ei yvyakotyve'ğa ndeaporoğita pe nehē,” ei ga, ei ga.

²¹ “Kiroki ğa e'i ji ve ji poko ti javo

– ғаpojykaharetero po ti ji amboheaporoğita pyahu ға mongovo jijipyri avuirama nehē,” ei Tupana'ga, ei ga.

Nahã Joelva'ea imombe'ui Tupana'ga nhi'iğa kwatija hako. Joelva'ea rembikwatijara Pedro'ga omombe'u ға pe no.

²² Igwete Pedro'ga ei no:

–Pejapyaka ti nhinhi'iğa rehe, ei ga gwe'yja'ğa pe israelitas'ğa pe. Jesus'ga pe Nazarépeve'ga pe Tupana'ga oapouka ahemonhimomby'ava'ea ikwehe tokwaha ti ға nhirembiapoukara ga pe javo, ei ga. Pekwaha pe a'ea hepiaga. A'ereki pepyteri pe ga oapouka Jesus'ga pe ikwehe, ei Pedro'ga ға pe.

²³ Ojikwe Tupana'ga ei Jesus'ga pe ғwemimbotarimo: “Aerē ti ji nde mondoukari ғаpo pe nehē. A'ero ti ға nde mbovyrukari yva rehe nde jukauka nehē,” ei Tupana'ga ga pe, ei ga. Pehe koi Jesus'ga jukaukahara ga mbovyruka yva rehe okote'varuhuve'ğa pe ikwehe, ei Pedro'ga ға pe.

²⁴ Emo Tupana'ga Jesus'ga mbogweravi gamanoa hugwi. A'ea ga imombigi gamanoa rahya ga hugwi. A'ereki tegwete Jesus'ga piro'ye'yma gamanoa hugwi, ei ga gwe'yja'ğa pe.

²⁵ Ymya Daviva'ea omombe'u Jesus'ga nhi'iğa ғwama ikwatija hako, ei ga. Tupana'ga rehe Jesus'ga onhi'ĩ. Nahã Jesus'ga ei a'ero:

“Nane'yimi ko ji jipojykaharete'ga repiagi jirovaki.

Ga ko ji pyri oko jipi ji pokoga

tomomynhyme ti ға ndepy'a javo ji ve,” ei ga onhi'iğa Tupana'ga rehe, ei Pedro'ga.

²⁶ “Nurã ji roryroryvamo.

Avy'a hete ji nde rehe, a'e ji javo nde ve,” ei ga Tupana'ga pe, ei ga.

“Yvyakotyva'ero ko ji rekoi novia.

Emo ji a'e jipi ombogwera po ti ga jira'oa nehē javo,” ei ga Tupana'ga pe, ei ga.

²⁷ “Nderepohiri ti nde ji hugwi

ji mombytavo omanove'ğa gwyri pe nehē,” ei ga, ei ga.

“Neremonemukari po ti nde jira'oa nehē no.

A'ereki ji anhiqwava'ē nde ve,” ei ga ga pe, ei Pedro'ga.

²⁸ “Nde erekwahavuka ji ve jihoagwama ejipyri,” ei ga.

“Ejikoty'aro ғwaramo ji pavēi ko nde ji mbohoryhetei nehē,” ei ga Tupana'ga pe, ei ga.

Nahã ko Daviva'ea omombe'u Jesus'ga nhi'iğa ғwama ikwatija hako, ei Pedro'ga imombe'gwovo gwe'yja'ğa pe.

²⁹ –Nhiirũ, tamombe'u katu Daviva'ea kiro pe me a'ero nhaneramonhava'ea, ei Pedro'ga ға pe. Ahe nonhimombe'ui ikwatijarame hako. Jesus'ga nhi'iğa ғwama Daviva'ea omombe'u nhoğwenonde, ei ga. A'ereki Daviva'ea omano tuhē, ahera'oa inemba hako, ei ga. Ahe tymi ahe noğa hako. Kiromo jate tuvi Daviva'ea ryvya nhande pyri, ei Pedro'ga ға pe.

³⁰ –Daviva'ea ko Tupana'ga nhi'iğa mombe'uharamo oko, ei ga. Igwete Tupana'ga ikwahavukari aerēva'ea Daviva'ea pe hako. Ga omombe'u nhoğwenonde ahe ve Cristo'ga rekoagwama a'ero, ei ga. Nahã Tupana'ga ei Daviva'ea pe hako: “Tupanamo ji ei nde ve kiro,” ei ga onhinoina. “Aerē ti nde javijitehe nerymimo'ga israelitas'ğa nduvihavuhetero toko nehē,” ei Tupana'ga ahe ve hako, ei ga.

³¹ Nurã a'ea kwahavipeavo Daviva'ea imombe'ui Cristo'ga mbogweravağwama, ei Pedro'ga ға pe. Ahe omombe'u Cristo'ga nhi'iğa ғwama Tupana'ga pe a'ero, ei ga. “Nde nderepohiri ti ji hugwi ji mombytavo omanove'ğa gwyri pe nehē. Neremonemukari ti nde jira'oa nehē no,” ei ga, ei Pedro'ga.

³² —Jesus'ga reki ahe omombe'u, ei Pedro'ga. A'ereki gaha Tupana'ga ombogwera omanoa hugwi, ei ga. Ga kwervirē ore nhaporemo ga repiagi ikwehe, ei ga imombe'gwovo ġa pe.

³³ A'ero Tupana'ga ga mondoi ga mongovo oypyvo yvagi pe omoirūharamo ikwehe, ei ga. Igwete ga imondoi gwa'uva Jesus'ga pyri. A'ereki ymya Tupana'ga Jesus'ga ruva'ga e'i Jesus'ga pe: “Tamondo ti jira'uva nde pyri nehē,” e ko ga hako, ei Pedro'ga ġa pe. Igwete ga imondoi Jesus'ga pyri ikwehe. A'ero Jesus'ga imbuhurukari Tupana'ga ra'uva kiro ore pyri topojoyka ġa javo, ei Pedro'ga ġa pe. Pe pehepia tuhē kiro Tupana'ga ra'uva rura. Pehendu pe Tupana'ga ra'uva ġa monhi'igukarame penhi'igimo no, ei ga ġa pe.

³⁴ Jesus'ga ko oho yvagi pe ikwehe, ei Pedro'ga. Daviva'ea ra'oa ki a'e te ndohoi, ei ga. Omanoe'ymame Daviva'ea omombe'u opojoykaharete'ga Jesus'ga. Igwete ahe ei hako:

“Tupana'ga e'i jipojoykaharete'ga pe:

‘Eapy ji ypyvo nhimoirūharamo,’ ei Tupana'ga,” ei Daviva'ea.

³⁵ “‘Kiro ti ji nearōe'ỹve'ġa mongoi neremimbotarimova'ea rehe,’ ei Tupana'ga jipojoykaharete'ga pe,” ei ahe.

Nahā Daviva'ea ei Jesus'ga mombe'gwovo ga ko jipojoykaharete'ga javo, ei Pedro'ga ġa pe.

³⁶ Igwete Pedro'ga ei no:

—Jesus'ga jitehe pe ga mondouka yva rehe ga jukavouka ikwehe novīa, ei ga. Emo Tupana'ga ga mbogwera reki ga mongovo yvagi pe nhandepojoykaharetero nhandervihavuhetero. Pekwaha tuhē a'ea pehe nhaporemo israelitasramo, ei Pedro'ga gwe'yja'ġa pe.

³⁷ Henduvame Pedro'ga nhi'igā ġa imbojui opy'a okote'varuhuro ġwaramo. Igwete ġa ei Pedro'ġa pe:

—Marā po ti ore rekoi ore nehē? ei ġa.

³⁸ Igwete Pedro'ga ei ġa pe:

—Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejikoga Jesus Cristo'ga rehe, ei ga. Penhimobatzauka ti Jesus'gareheva'ero. A'ero po ti Tupana'ga imombori pendekote'varuhua pe hugwi nehē, ei ga. Igwete po ti Tupana'ga imondoi gwa'uva pe pyri pe moiruumouka pe nderekouvouka nehē.

³⁹ A'ereki Tupana'ga e'i jipe pe me tamondo ti jira'uva ġa pyri javo, ei Pedro'ga. “Penymymino'ġa pyri ti ji imondoi nehē no,” ei Tupana'ga pe me, ei ga. Irupeve'ġa pe Tupana'ga ei na jitehe no judeus'ġarūive'ġa pe. Kiroki ġa ga omo'emo'ē ojive – ġa pe nhaporemo nhandepojoykaharete'ga ei, ei Pedro'ga imombe'gwovo ġa pe.

⁴⁰ Pedro'ga ega'ei ġa pe imombe'ukatuavo. Igwete ga ei:

—Pepohi ti aġwamove'ġa hugwi okote'varuhuve'ġa hugwi Tupana'ga ti tombohahyukaryme pe me nehē, ei ga ġa pe.

⁴¹ Kiroki ġa ġwendu katu Pedro'ga nhi'igā – kiro ġa nhimobatzaukari Pedro'ġa pe. Trēs mil ko ġa onhimongyavo – kiroki ġa ojiko Jesus'ga rehe a'ea rupi Pedro'ġa nderekovo.

⁴² Kotihītihī ġa jihe'akatui ojogwehegwehe a'ero. Gwendu hete ġa Jesus'ga moirūhara'ġa nemimbo'ea Pedro'ġa nemimbo'ea. O'uo'u ġa mbatera ojopyri no. I'urame ġa japyakai Jesus'ga manoagwera rehe. Igwete ġa nhi'inhi'igī Tupana'ga pe jipi.

Jesus'gareheva'ea ojogweroju

⁴³ Tupana'ga oapoapouka ahemonhimomby'ava'ea Jesus'ga moirūhara'ġa pe.

—Ja'gwy! ei pevove'ġa hepiaga. Tupana'ga ipopoaka hete, ei ġa onhimomby'apava.

⁴⁴ Igwete Jesus'gareheve'ġa jihe'akatui jipi ojopokopokoga ombatera rehe.

⁴⁵ Ombatera rerekorame ġa imondoi ikwepyguka itambere'ia ima'ema'eamo ojipe'ġa pe imbatere'ymame.

⁴⁶⁻⁴⁷ Nane'ymi ġa nhimono'ono'oġi judeus'ġa jatykahavuhua rokari pe. Igwete ġa hoġahoi onhonga pe mbatera i'gwovo ima'ema'eamo ojohupe gworygworyvamo Tupana'ga mboheteavo. Ojipe'ġa nhaporemo e'i ġa pe pyry hete ġa javo. Igwete nhandepojykaharete'ga koji'ive'ġa mbojikojikogukari ojihe jipi. Igwete ga ojiheve'ġa mbojihe'apavukari ojogwehegwehe.

3

Ipyka'nauhūva'ea po'aġatua

¹ Aerē Pedro'ga hoi ġajatykahavuhu pe João'ga pavēi xanhi'ī Tupana'ga pe javo. Ka'aru trēs horas rupi ġa hoi. A'ereki a'ea rupie'ymi judeus'ġa oho onhi'īġa Tupana'ga pe.

² Igwete Pedro'ġa nduri. A'ea ja ojipe'ġa ipyka'nauhūve'ga reruri pea rupi. Nane'ymi ġa gweru ga ojatykahavuhua jurukwara pyri ga mohina. Jurukwara pe ġa e'i Ikatuva'ea. Ipyka'naka'nauhū po ga o'a raka'e. Nopo'ami ga a'ero. Nurā ġa ga reruri ga mohina toporandu ga itambere'ia rehe javo. Igwete ga poranduranduvi ojipejipe'ġa pe ġa horame onga rokari pe.

³ Kiro Pedro'ġa nduri a'ero. Ga vahemame onga pe ipyka'nauhūve'ga ġa ndepiagi oina. Igwete ga ei ġa pe:

—Pembuhu ji ve itambere'ia, ei ga.

⁴ Igwete Pedro'ga ga repiahetei João'ga pavēi. Pedro'ga e'i ga pe:

—Ejirova ore koty, ei ga ipyka'nave'ga pe.

⁵ A'ero ga jirovagi ġa koty ġa ndepiaga oina. “Ombuhu po ti ġa mo ji ve nehē,” ei ga ovyvyteri pe.

⁶ Igwete Pedro'ga ei ga pe:

—Itambere'ia ji ndarekoi te novīa. Emo Jesus Cristo'ga popoakara ji areko Nazarépeve'ga popoakara, ei ga. Nurā ji ei nde ve: Epo'ā egwovo, ei Pedro'ga ga pe.

⁷ Igwete Pedro'ga ga popyhygi ga mopo'ama. Omopo'amame ga pyitaro a'ero ga pynhu'āitaro no.

⁸ A'ero ga pori opo'ama ogwovo. Igwete ga reki onga rokari pe Pedro'ġa ndupi okovo. Opopo ga ogwovo gworygworyvamo. Igwete ga Tupana'ga mboheteheitei.

⁹ Pevove'ġa nhaporemo gwepia gahoa henduva ganhi'īġa Tupana'ga mboheterame.

¹⁰ —Gaha, ja'gwy! ei ġa, kiroki ga ōi itambere'ia rehe jipi jurukwara pyri Ikatuva'ea pyri! ei ġa onhimombaragwahava ga rehe.

Onhimomby'a hete reki ġa gapyita rehe.

Pedrova'ea omombe'umbe'u ahe ve

¹¹ Igwete ika'nauhūgwera'ga Pedro'ġa anhuvani. Kiro pevove'ġa nhambavi ojatykava upa ġa pyri ġambo'ehai pe onga rembe'yvuhu pe – a'ea pe ġa e'i Salomāova'ea apoa. Igwete ġa nhimomby'ahetei ika'nauhūgwera'ga repiaga.

¹² —Marā ga po'amuhūi? ei ġa ojohupeupe. Gandura repiagame Pedro'ga ei ġa pe israelitas'ġa pe:

—Maraname pe ore repiahetei penhimomby'auhuavo gapo'ama rehe? ei ga ġa pe. Pe'e tehe po pe ore ve naerū. “Ipaji hete ġa Pedro'ġa. Opyryva ġwaramo ġa agwa'ga mopo'ami ga mondovo.” Poro po pe etehei ore ve naerū? ei Pedro'ga ġa pe. Na rūi reki, a'e ji pe me, ei ga.

¹³⁻¹⁶ Jesus'ga reki omopo'amuka ore ve penembiepiaga'ga penembikwahava'ga. A'ereki ore orojiko Jesus'ga rehe. Orejikoga ġwaramo ga rehe Jesus'ga ga mopo'aġatui pendovaki, ei ga ġa pe.

—Nhaneremboypya ojiko hete Tupana'ga rehe hako Abraāova'ea Isaqueva'ea. Jacóva'ea ojiko ga rehe, ei ga. Gaha ombohuvihavuhu hete Jesus'ga omoirūhara'ga. Pehe ki a'e te Jesus'ga mondo nhanderuvihava'ġa po pe ikwehe, ei Pedro'ga ġa pe. Igwete governador'ga Pilatos'ga ei novīa: “Amohemuka ji ga cadeia hugwi ga

mbopiro'yavouka,” ei ga. Pe ki a'e te pe'e Pilatos'ga pe: “Teremohemukari Jesus'ga. A'ereki ga okote'varuhu,” pe'eteheuhu pe Pilatos'ga pe ikwehe, ei ga. Iporojukave'ga reki pe pepota gaha emohemuka ore ve javo. Pyryheteve'ga ki a'e te pe ndapepotari gahema naerū, ei ga ġa pe. Gaha ko vvyakotyve'ga mongo tuhē Jesus'ga. Emo pe pejukauga ga. Tupana'ga ga mbogwera reki gamanoa hugwi ikwehe, ei ga. Ga mbogweravirē ore ga repiaga'javi a'ero, ei Pedro'ga imombe'gwovo ġa pe.

¹⁷ Igwete ga ei gwe'yja'ġa pe no:

—Nhiirū, pejukauga pe ga ikwehe. A'ereki pe ndapekwahavi tuhē nhanderuvihava'ġa pavēi, ei ga ġa pe.

¹⁸ Ymyahū Tupana'ga ombo'e nhoġwenonde ahe a'ea rehe hako – kiroki ahe omombe'u Tupana'ga nhi'ġa jipi, ei ga. Ahe nhaporemō Cristo'ga mombe'u nhoġwenonde a'ero okwaha po ti ga hahyva'ea omanomo javo. Pe Cristo'ga jukaukaramē nahā Tupana'ga ahe nhi'ġa ruukari a'ero, ei Pedro'ga ġa pe.

¹⁹ —Perojijyi ti pejeaporogita a'ero. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejikoga Tupana'ga rehe tohy ti ga pendekote'varuhua pe hugwi nehē, ei ga.

²⁰ Pepohi ti jugwi pejikoga nhandepojy kaharete'ga rehe tomomby ti ga pepy'a nehē. Pepohi ti jugwi pejikoga ga rehe tombuhura'ja ti ga Jesus Cristo'ga pe pyri, ei ga. Ga pe Tupana'ga e'i nhoġwenonde tamondoa'ja ti ga ġa pyri nehē javo, ei Pedro'ga ġa pe.

²¹ —Jesus'ga opyta tuhē kiro yvagi pe Tupana'ga ti toapokatua'ja na'ē vvyakotyva'ea ji renonde javo, ei ga. Ymyahū ko Tupana'ga imombe'ujipei a'ea onhi'ġa mombe'uharava'ea pe hako tapemombe'u ti jara'ġa pe javo, ei ga.

²² A'ea ko Moisésva'ea omombe'u a'ero hako. A'ereki ahe e'i: “Tupana'ga pepojy kaharete'ga po ti ji'jave'ga mongoi pepyteri pe nehē,” ei ahe, ei ga. “Ga po ti pejigwyrive'a'ero oko pe pavēi nehē.

Igwete po ti ga imombe'ui Tupana'ga nhi'ġa pe me nehē,” ei Moisésva'ea hako, ei ga. “Pehendu katu pa ti ganhi'ġa a'ero nehē,” ei ahe.

²³ “Kiroki ġa ndohopotari ganhi'ġa rupi

– ġahā ti ġa tombojipe'a Tupana'gareheve'ġa hugwi ġa jukavo nehē,” ei ahe hako, ei Pedro'ga imombe'gwovo ġa pe.

²⁴ —Samuelva'ea omombe'u nhoġwenonde aġwamova'ea no hako, ahepy'rovova'ea omombe'u no Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea, ei Pedro'ga ġa pe. Tupana'ga imombe'uukaramē ahe ve ahe nhaporemō omombe'u aġwamova'ea hako, ei ga.

²⁵ Pe ndepyga reki Tupana'ga omombe'uuka nhoġwenonde aġwamova'ea ahe ve hako. Pe ndepyga jitehe Tupana'ga e'i jipe penamonhava'ea pe hako tamombyry ti ġa pe nehē javo, ei Pedro'ga ġa pe. A'ereki Abraāova'ea pe ga e'i jipe hako: “Nerymimino'ga po ti imombyryvi vvyakotyve'ga pe nhaporemō nehē,” ei Tupana'ga ahe ve hako, ei Pedro'ga ġa pe.

²⁶ Pe pyri na'ē Tupana'ga Jesus'ga mbuhurukari a'ero ga mongovo omoirūharamo tamombyry ti ġa pe javo, ei ga. “Tamombyry ti ġa pe ġa mbopohiruka pa ġandekote'varuhua hugwi,” ei Tupana'ga pe ndepyga, ei Pedro'ga imombe'gwovo ġa pe.

4

Onhi'ġahy ahe Pedrova'ea pe

¹⁻⁴ Igwete João'ga pavēi Pedro'ga imombe'ui Jesus'ga kwerava ga manoagwera hugwi. A'ea imombe'urame ġa pe ġa ei:

—Okwerava ġwaramo po ti Jesus'ga nhande mbogweravi nehē no, ei ġa.

Henduvame Pedro'ga nhi'ġa he'yjuhuve'ġa heroviari ojikoga Jesus'ga rehe a'ero. Cinco mil ko ġa a'ero Jesus'gareheve'ġa onhimongyavo. Pedro'ga nhi'inhi'ġame ġa pe kiro ġa nduri ġa pyri. Guardas'ga nduvihava'ga uhu – kiroki ġa gwepia katu judeus'ġa jatykahavuhua guardas'ġa. Ganduvihava'ga uhu, mbatera kwava'ēhara'ġa uhu no

saduceus'ga pavēi. Ga ndogweroviari omanove'ga mbogwerava gamanoa hugwi. Nurã ga nhimonha'ngai Pedro'ga ndehe ga omanove'ga mbogwerava mombe'urame ojipe'ga pe. Kiro ga nduri a'ero Pedro'ga pyhyga ga nderogwovo ga mongiavo cadeia pype ga mongia. A'ereki kiro ka'aru hete.

⁵ Ko'emame judeus'ga nduvihava'ga jatykai Jerusalém me tihendu ti Pedro'ga nhi'iga javo. Xava'eve'ga oko judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi.

⁶ Anás'ga oko ga pyri no ikwava'ehara'ga nduvihavuhu'ga. Gare'yja'ga no Caifás'ga João'ga Alexandre'ga jara'ga no.

⁷ Igwete ga jatykai Pedro'ga mbuhuruka ga mo'ama ojipyteri pe tihendu ti ganhi'iga javo. Igwete ga ei Pedro'ga pe:

—Ma'ga popoakara pyvō pe ga mopo'ami ika'nauhūve'ga? Ma'ga e'ihu pe me: “Pemopo'ã ga”? ei ga ga pe.

⁸ Nanime Tupana'ga ra'uva Pedro'ga pojykapavi. A'ero ga ei xava'eve'ga pe judeus'ga nduvihava'ga pe no:

⁹ —Pe'ji pe ore ve: “Marã pe ika'nauhūve'ga mopo'ağatui pyryva'ea apovo ga pe?” pe'ji pe ore ve naerū? ei Pedro'ga ga pe.

¹⁰ Pekwaha ti a'ero. Nhandere'yja'ga nhaporemō ti tokwaha no israelitas'ga, ei ga. Jesus Cristo'ga reki Nazarépeve'ga – gaha ko omopo'ağatuuka ika'nauhūve'ga avo pepyteri pe, ei ga. Pehe Jesus'ga mbovy yva rehe ga jukavo ikwehe. Tupana'ga ki a'e te ombogwerava'ja ga gamanoa hugwi, ei Pedro'ga imombe'gwovo ga pe.

¹¹ Tupana'ga rembikwatijarukara ko e'i hako, ei ga.

“Onga apohara'ga japorame onga ita apopyra hepiagi ojipeji ita.

A'ea ga imombori tiruahū javo jupe.

Aerē akoja jitehe hekoi huvihavamo jara hohe

opyryhetero onga pyhykatuavo,” e'i ikwatijara hako, ei Pedro'ga.

Na jitehe ko pe, ei ga. Pe napearōi Jesus'ga tiruahū ga javo tehe ga pe. Tupana'ga ki a'e te oarō hete reki ga pyry hete ga javo ga pe, ei ga.

¹² Jesus'ga jate reki Tupana'ga ombuhuruka nhande pyri togweru ti ga ga ji pyri javo. A'ereki yvya koty niandererohohavi tuhē. Gaha jate po ti nhande rerohoagwama Tupana'ga pyri nhande mongovo nehē, ei Pedro'ga ga pe.

¹³ Henduvame Pedro'ga nhi'iga ga nhimomby'ai hehe ojapyaka upa.

—Pedro'ga ndopojihuvi ja'javo João'ga pavēi, ei ga ojohupe. Marã re po ga ikwahahetei mbatera? A'ereki ga ko okoteheve'ga, ei ga. Jesusva'ea pavēi reki ga ndekoi jipi onhimbo'eavo, ei ga ojohupe.

¹⁴ Omboja pota ga mbatera Pedro'ga ndehe novia. Emo ika'nauhūgwera'ga repiaga ga nde'ia'javi ga ağaturo gwaramo ga pyri.

¹⁵ Kiro ga Pedro'ga mondoukari na'ē ojihugwi. Igwete ga nhomonhi'inhi'igi upa.

¹⁶ —Marã po ti nhande ga nderekoi nehē naerū? ei ga ojohupe. A'ereki Pedro'ga oapo tuhē ahemonhimomby'ava'ea Jerusalémmeve'ga ndovaki, ei ga. “Ga ndoapoi,” nhande ndia'ei. A'ereki jukwaha ga pe nhaporemō ika'nauhūve'ga po'ağatua, ei ga ojohupe.

¹⁷ Xanhi'igahyahi ti ga pe a'ero ga mombiga tomonhimoanhanyme ti he'yjuhuve'ga pe, ei ga. Xa'e ti ga pe tonhi'iga'javyme ti ga ga pe Jesusva'ea renoina, ei ga ojohupe.

¹⁸ A'ero ga Pedro'ga mbuhura'javi ojipyri. Igwete ga nhi'igahyi ga pe novia.

—Tapenhi'iga'javi'i ti Jesusva'ea renoina ga mbo'eavo ahe rehe, ei ga Pedro'ga pe novia.

¹⁹ Emo Pedro'ga e'i ga pe João'ga pavēi:

—Marã naerū? ei ga. Toroko po ti ore penhi'iga rehe orokoe'yma Tupana'ga nhi'iga rehe hamo naerū? A'ea po pyry Tupana'ga pe naerū? Pejapyaka katu ti ikwahava, ei ga ga pe.

²⁰ Oro ore, noromombe'upigi tuhē reki oronhimbiepiaga oronhimienduva no, ei Pedro'ga ga pe.

²¹ Koji'i ga nhi'igahyahi Pedro'ga pe a'ero.

—Pepige'yname po ti ore pe nupanupāukari nehē, ei ga ga pe.

Igwete ga ga mo'ēukari ga mondouka. Nonupāukari reki ga ga. A'ereki he'yjuhuve'ga horyory pa Pedro'ga ndehe Tupana'ga mboheteavo ahemonhimomby'ava'ea rehe.

²² A'ereki he'yi kwara quarenta kwara ika'nauhūve'ga rehe Pedro'ga ga mopo'amame.

Jesus'gareheva'ea onhi'ī Tupana'ga pe

²³ Igwete ga Pedro'ga mo'ēukari ga mondovo. A'ero Pedro'ga hoi jara'ga pyri Jesus'gareheve'ga pyri. Igwete ga imombe'upavi ga pe ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga nhi'iga ojive xava'eve'ga nhi'iga no.

²⁴ Henduvirē onhopavēi ga nhi'igi opojkaharete'ga pe Tupana'ga pe.

—Ereapo pa nde yvaga, yvya, paranauhūa, ipypeva'ea reheve po rimba'e, ei ga Tupana'ga pe.

²⁵ Eja'uva pyvō nde ejiheva'ea monhi'ī hako Daviva'ea oreramonhava'ea. A'ero ahe ei: “Maraname israelitas'garūive'ga nhimboahivuhui nhandepojkaharete'ga pe Tupana'ga pe?

Maraname ga ndeaporoḡitateheuhuro naerū?” ei Daviva'ea hako, ei ga Tupana'ga pe.

²⁶ “Yvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga ojatyka upa.

Omovahī ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga no Cristo'ga,” ei ahe hako.

²⁷ A'ea Jesus'gareheve'ga ei onhi'igame Tupana'ga pe. Igwete ga ei ga pe no:

—A'iti tuhē ga jatykai nemoirūhara'ga movahiamo Jesus'ga movahiamo ikwehe. Ga pyry hete reki neremimbuhurukara'ga, ei ga Tupana'ga pe. Emo Herodes'ga ojatyka avo Jerusalém me Pōncio Pilatos'ga pavēi ikwehe. Israelitas'ga ojatyka israelitas'garūive'ga no Jesus'ga movahiamo, ei ga Tupana'ga pe.

²⁸ Ojikwe nde ei: “Nahanahā ti ga ndekouhui nehē,” ere nde hako. A'ereki nde ndepopoaka javo jupe, ei ga. Na tuhē reki ga ndekoi a'ero, ei Jesus'gareheve'ga Tupana'ga pe.

²⁹ —Ehepia kiro ḡanhi'igahya ore ve oji'i. “Pe Jesus'ga mombe'upige'yname toponu-panupāuka po ti ore pe nehē,” ei ga ore ve oji'i, ei ga Tupana'ga pe. Ore poko ti a'ero toromombe'u katu ti nenhi'iga Jesus'ga mombe'gwovo ga pojihuve'yma nehē. A'ereki ore ndereheva'ero oroko, ei ga ga pe.

³⁰ Ehepiuka ti ejipopoakara imombiga avove'ga tetirūa ga hugwi, ei ga. Eapouka ti ore ve ahemonhimomby'aheteva'ea Jesus'ga popoakarimo. A'ereki ga pyry hete nemoirūhara'ga, ei Jesus'gareheve'ga ga pe.

³¹ Ga nhi'imbevire ga pe kiro igwyḡwyḡwymy onga – perope ga ojatyka ipype. Igwete Tupana'ga ra'uva ga pojykapavi ga nderekokatuavo. A'ero ga imombe'ui Tupana'ga nhi'iga ojipe'ga pojihuve'yma.

Jesus'gareheva'ea oma'ema'ē ombatera ojohupe

³² Kiroki ga ojiko Jesus'ga rehe – kiro ga jihe'akatuhetei ojogwehe onhimongyavo. Ojo'jajo'ja hete ḡandeaporoḡita. Nde'i ga ombatera pe ndeapoa rūi. A'ereki ga oma'eḡatu ombatera ojohupeupe nhandeapoa javo jupe.

³³ Tupana'ga popoakahetea rerekovo Jesus'ga moirūhara'ga imombe'ui opojkaharete'ga mbogweravagwera Jesus'ga mbogweravagwera. Igwete Tupana'ga imombyryhetei ga pe nhaporemō.

³⁴⁻³⁵ Kiroki ga gwereko onga, kiroki ga gwereko yvya – ga omondomondo a'ea itambere'ia pyhyga. Igwete ga heruri itambere'ia Jesus'ga moirūhara'ga pe toma'ē ti ga imbatere'ŷve'ga pe javo. Nurā ndogwerekoa'javi ḡapyteri pe imbatere'ŷve'ga. A'ereki ga herekoe'yname ojipe'ga imondoi mo ga pe.

³⁶ José'ga na jitehe imondoi ogwyrá itambere'ia rehe herua. Ga ko levitaramo ypa'omeva'ero Chiprepeva'ero. Jesus'ga moirũhara'ğa ono Barnabé ga rehe. Garera pe nhande ei: Ga mbohory ga.

³⁷ Igwete ga imondoi ogwyrá itambere'ia herua Jesus'ga moirũhara'ğa pe toma'ě ti ğa ga pe javo.

5

Ananiasva'ea Safirava'ea pavěi

¹ Aerě ko Ananiasva'ea na jitehe novĩa. Ahe imondoi ogwyrá itambere'ia pyhyga ġwembirekova'ea pavěi Safirava'ea pavěi.

² Ananiasva'ea opojyka reki jara ojive imombytavo inoğa ojipyri. Jara ahe gweru Jesus'ga moirũhara'ğa pe aru pa ji itambere'ia javo tehe ğa pe. Aherembirekova'ea Safirava'ea okwaha hete ahe'mbea.

³ Igwete Pedro'ga ei Ananiasva'ea pe:

—Maranuhũrame nde erepojkauka ejeaporogita Satanás'ga pe e'mbero Tupana'ga ra'uva pe? A'ereki nde eremombytauhu jara ejive egwyrá kwepykava, ei Pedro'ga ahe ve.

⁴ Ndeapoa tuhě ko ndegwyrá imondoa renonde. Imondorě ikwepykava na jitehe ndeapoa no, ei ga ahe ve. Maranuhũrame nde reaporogitate'varuhuro e'mbero aru pa ji javo tehe? ei ga Ananiasva'ea pe. Yvyakotyve'ğa pe jate rũi nde mbero. Tupana'ga pe nde mbero, ei Pedro'ga ahe ve.

⁵ Henduvame ganhi'įga Ananiasva'ea manoi o'a upa. Okyhyji pa hete ğa a'ero ikwahavame ahemanoa.

⁶ Igwete ipyahuve'ğa nduri ahera'oa mamana tapy'ynhapira pyvõ. Igwete ğa ahe rerohoi ahe tyma.

⁷ Koiramehe aherembirekokwerava'ea ruri Pedro'ga pyri no Safirava'ea. Ndokwahavi ve ahe ġwembirekova'ea manoa.

⁸ Igwete Pedro'ga ei Safirava'ea pe:

—Emombe'u katu ji ve. Maramomi ikwepykava pe imondorame egwyrá? Momi tuhě oji'i?

—Momi tuhě itambere'ia, ei ahe ga pe o'mbero.

⁹ Igwete ga ei:

—Maranuhũrame pe ememei novĩa: “Tihepia ti nhande imoandyandyi Tupana'ga ra'uva”? ei Pedro'ga ahe ve. Kiro ki ğa u – kiroki ğa gweroho nerembirekova'ea tyma, ei ga. Ahe javijitehe po ti ğa nde rerohoi nde tyma nehě no, ei Pedro'ga ahe ve.

¹⁰ Nanime Safirava'ea manoi o'a upa a'ero gapya pyri. Igwete ipyahuve'ğa nduri ahe repiaga. Igwete ğa ahe rerohoi ahe tyma aherembirekova'ea pyri ahe mbojoyvya.

¹¹ Okyhyji pa hete ğa a'ero Jesus'gareheve'ğa ojipe'ğa no henduvame ahemanoa.

Jesus'ga moirũharava'ea oapo ahemonhimomby'ava'ea

¹² Igwete Jesus'ga moirũhara'ğa japojapoi ahemonhimomby'ava'ea pevove'ğa pyteri pe. Igwete Jesus'gareheve'ğa nhimono'ombavi jipi ojihe'akatuavo ojogwehe ojatykahavuhua pype – perope onga rembe'yvuhu pe Salomãova'ea apoa pe.

¹³ Ojipe'ğa e'ie'i ğa pe pyry hete ğa javo novĩa. Emo ojikoge'ymame Jesus'ga rehe ğa ipojihuvi ojihe'are'yma ğa ndehe.

¹⁴ Igwaigwavete reki ojipe'ğa jikogi Jesus'ga rehe ojihe'a ğa ndehe onhimongyavo akwaimbae'ğa kunha'ğa no.

¹⁵ Ahemonhimomby'ava'ea repiaga pevove'ğa ğa nderuri itetirũave'ğa. Igwete ğa ğa noġi pea rupi ġakupeupava rehe. “Ga ndekorame vehevi Pedro'ğa aġi pe jate ga kwavame, opi po ti ġatetirũ ğa hugwi nehě,” ei ğa.

16 He'yjuhuve'ğa gwerugweru itetirũave'ğa anhağa rembipojykahara'ğa no. Gweru ға ғo jipejipea hugwi Jerusalémpyriva'ea hugwi. A'ero itetirũave'ğa nhimohiğatugatupavi. Anhağa jipe'apavi ға hugwi.

Ahe ombohahy Jesus'ga moirũharava'ea pe

17 Igwete ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ga nhimyrõi Jesus'ga moirũhara'ğa ndehe Pedro'ğa ndehe. Gareheve'ğa na jitehe onhimyrõ ға ndehe no saduceus'ğa.

18 Nurã ға Pedro'ğa pyhygukari ға mongiuca cadeia pype.

19 Emo Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga ruri ypytunimo ға pyri cadeia pype hovapytymba'voga ға pe ға nenohe ma jugwi. Igwete ga ei Pedro'ğa pe:

20 —Hepejigwovo kiro pejatykahavuhua rokari pe penhi'ama. Pe'ji ti pevove'ğa pe: Pejikogame Jesus'ga rehe po ti ga imbopyahui pejeaporoğita nehẽ, pe'ji ti ға pe, ei ga Pedro'ğa pe.

21 Gwendu katu ға Tupana'gapyrive'ga nhi'iğa. Igwete Pedro'ğa hoi ko'eğatue'yma rupi ғajatykahavuhua rokari pe ға mbo'eavo.

A'ea ja ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ga ruri ojiheve'ğa pavẽi. Igwete ға jara'ğa mbojatykapavi. Judeus'ğa moğitaharamo ға guardas'ğa mondoukari cadeia pype togweru ti ға Pedro'ğa javo novĩa.

22 Emo ovahemame cadeia pe guardas'ğa ndohepiagi reki Pedro'ğa. A'ero ға jivyri imombe'gwovo.

23 —Avi ға ahã pevo! ei guardas'ğa ға pe. Gwovapytyğatu po ға novĩa, ei ға. Pero hepiakatuhara'ğa ãtehei hovapytymbava pyri, ei ға ға pe. Igwete ore hovapytymba'vogi tiroho ti ға javo novĩa. Emo ға nduvi reki ipype! ei guardas'ğa imombe'gwovo ға pe.

24 Henduvame guardas'ğa nduvihavuhu'ga nhimomby'apavi ikwava'ẽhara'ğa nduvi-hava'ğa pavẽi.

—Marã po ti nehẽ naerũ? ei ға ojohupe.

25 Nanime ojipe'ga ruri ға pyri Pedro'ğa mombe'gwovo ға pe:

—Akoja'ğa – kiroki ға pe ға mondouka ға mongiavo cadeia pype kirame raji'i novĩa – kiro ға ға mbo'embo'ei o'ama nhandejatykahavuhua rokari pe, ei ga ға mombe'gwovo ға pe.

26 A'ero guardas'ğa hoi gwuvihavuhu'ga rupi Pedro'ğa nderua. Maymbeve ға Pedro'ğa nderuri ға nderekovo. A'ereki ға okyhyji he'yjuhuve'ğa hugwi. “Pedro'ğa pyhygahyrame po ti ға nhande api nehẽ,” ei ға ojohupe.

27 Igwete ға hoi ға nderua ға mo'ama judeus'ğa moğitahara'ğa ndovai pyteri pe. A'ero ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ga ei Pedro'ğa pe:

28 —“Tapembo'ei ti ға Jesusva'ea remimbo'ea rehe,” oro'e ko ore pe me oji'i novĩa, ei ga. Emo pe pemonhimoanhaanha penhimbi'ea Jerusalémmeve'ğa pe nhaporemõ, ei ga ға pe. Igwete pe imbojapotaruhui Jesusva'ea manoagwera ore rehe no, ei ga ға pe.

29 Igwete Pedro'ga ei ға pe jara'ğa pavẽi Jesus'ga moirũhara'ğa pavẽi:

—Tupana'ga nhi'iğa po ore hendukatui yvyakotyve'ğa nhi'iğa hohe hamo, ei ға.

30 Tupana'ga rehe nhaneramonhava'ea ojiko hako. Gaha koi ombogwera Jesus'ga gamanoa hugwi pe ga jukarẽ ga mbovyrukarama yva rehe ikwehe, ei Pedro'ğa ға pe.

31 Tupana'ga omongo Jesus'ga ojipyri a'ero ga mongovo nhanderuvihavuhuhetero. Ga omongo Jesus'ga nhanembopiro'yharamo no, ei ға. Tupana'ga e'i: “Togwerojijyjijyuka po ti ga israelitas'ğa ndeaporoğita topohi ti ға okote'varuhua hugwi. Tomombo po ti ga ғandekote'varuhua a'ero ға mbopiro'yavo jugwi,” ei Tupana'ga, ei ға ға pe.

32 A'ea ore oromombe'umbe'u ға pe. Tupana'ga ra'uva na jitehe okwahavuka ға pe no. A'ereki gwa'uva Tupana'ga ombuhuruka onhi'iğa rendukatuhara'ğa pyri, ei Pedro'ğa ға pe.

33 Ganhi'iğa renduvame judeus'ğa moğitahara'ğa nhimboahihetei Pedro'ğa pe. Igwete ға ei ojohupe:

—Marã po ti nhande ġa nderekoi ġa jukavo nehẽ, ei ġa ojuhupe.

³⁴ Kiro ġapyteripeve'ga po'ami a'ero Gamaliel'ga. Ga ko fariseu'ga. Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe ga ġa mbo'embo'e jipi. Ga nhaporemo e'i pyry hete ga pe. Kiro ga po'ami ġapyteri pe a'ero Gamaliel'ga. Igwete ga Pedro'ġa mondoukari na'ẽ pea hugwi.

³⁵ Ga horẽ ga ei jara'ġa pe:

—Israelitasramo pejapyaka katu na'ẽ ti penhimbohovajara rehe, ei ga.

³⁶ A'ereki ymya ko Teudasva'ea uhu ikwehe jihi ko penduvihavamo ako kiro javo. He'yjuhu reki ġa quatrocentos ko ġa jikogi ahe rehe a'ero okovo ahe rupi, ei ga ġa pe. Emo ojipe'ġa ahe jukai, ei ga. A'ero ahereheve'ġa kwaki'okatukatui ikwehe. Ahana'ja reki ahereheve'ġa a'ero, ei Gamaliel'ga imombe'gwovo ġa pe.

³⁷ —Aerẽ Judasva'ea ruri ikwehe Galilíapeve'ġa gwyriveva'ea ikwehe, ei ga. A'ea rupi huvihavuhu'ga okwatijapavuka nhanderera inoġauka, ei ga ġa pe. Igwete Judasva'ea ruri onhimbopogweuka he'yjuhuve'ġa pe timovahĩ nhanderuvihavuhu'ga javo. Emo ojipe'ġa ahe jukai. Ahereheve'ġa kwaki'opavi reki ikwehe, ei Gamaliel'ga imombe'gwovo ġa pe.

³⁸ Nurã ji ei pe me kiro: Tapeavykyi ti Pedro'ġa. Na ġa ndekoi jate, ei ga. Po vvyakotyve'ġa ndeaporoġita rupi ġa ġa mbo'ei ġa nderekovo, a'ero po ti aerẽ momina nehẽ, ei ga ġa pe.

³⁹ Po Tupana'ga reaporoġita rupi Pedro'ġa ġa mbo'ei, a'ero po ti pe napemombigi tuhẽ Pedro'ġa nehẽ. Pe po ti Tupana'ga movahĩ nehẽ, ei ga. Tapeavykyi ti Pedro'ġa a'ero, a'e ji pe me, ei Gamaliel'ga ġa pe.

Oho reki ġa Gamaliel'ga nhi'iġa rupi a'ero Pedro'ġa jukaukare'yma.

⁴⁰ Igwete ġa Pedro'ġa mbuhurukara'javi ġa nupanupamouka mbiara pira apopyra pyvõ.

—Tapenhi'iġa'javi ti Jesusva'ea renoina, ei ġa ġa pe.

Igwete ġa ġa mo'ẽukari a'ero ġa mondovo.

⁴¹ Igwete Pedro'ġa hoi judeus'ġa moġitahara'ġa hugwi. Horyory reki ġa hahyva'ea rehe ogwovo. A'ereki ġa e'i ojuhupe: “Tupana'ga e'i reki nhande ve: ‘Pepyry hete pe. Nurã ko pyry pe ikwahavi hahyva'ea Jesus'ga repyga,’ ei Tupana'ga nhande ve,” ei ġa. Nurã Pedro'ġa ndoryndoryvamo hahyva'ea kwahava ogwovo.

⁴² Nane'ymi ġa hoġahoi ojipe'ġa mbo'eavo Jesus'ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo. Ojatykahavuhua rokari pe ġa hoi. Ojipe'ġape'ġa nonga pe ġa hoi no Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe.

6

Seteva'ea opoko Jesus'ga moirũharava'ea

¹ Igwaigwavete ojipe'ġa jikogi Jesus'ga rehe onhimongyavo. Aerẽ ġa nhonhi'iġayvari reki judeus'ġa. Kiroki ġa grego ġanhi'iġa – ġa onhi'iġahy ġa pe – kiroki ġa aramaico ġanhi'iġa.

—Ga ndoporakakatui aherembirekokwera'ġa, ei ġa ġa pe. Nomondokatui ġa orere'yja'ġa pe mbatera ma'ema'ẽrame jipi, ei ġa – kiroki ġa grego ġanhi'iġa.

² Igwete Jesus'ga moirũhara'ġa dozeve'ġa henduvi ġanhonhi'iġayvara. A'ero ġa Jesus'gareheve'ġa mbojatykapavi ojipyri. Igwete ġa ei ġa pe:

—Oreirũ, ndoropohiri po ore Tupana'ga nhi'iġa mombe'ua hugwi hamo ima'ema'eamo mbatera ġa pe hamo, ei ġa ġa pe.

³ Nurã ti pemo'ẽ nhandere'yja'ġa toma'ema'ẽ ti ġa mbatera ġa pe, ei ġa. Nanongara'ġa ti pemo'ẽ. Ojipe'ġa e'i ġa pe: “Ga pyry hete ikwahaheteavo,” ei ġa. “Tupana'ga ra'uva ġa pojyka hete ġa mongokatuavo,” ei ġa ġa pe. Nanongara'ġa ti pemo'emo'ẽ ġa mongovo seteve'ġa, ei dozeve'ġa ġa pe. Ga pe po ti ore ima'ẽukari a'ero nehẽ imondokatuuka mbatera aherembirekokwera'ġa pe nehẽ.

⁴ Ore po ti oromombe'u Tupana'ga nhi'iga ojipe'ga pe jipi nehē, ei ga. Oronhi'inhi'i ti ore Tupana'ga pe nehē no, ei dozeve'ga ga pe.

⁵ —Kwa, ei jara'ga ga pe. Toromo'ē ti ga a'ero.

Seteve'ga ga ga mo'ēi a'ero. Estêvãova'ea pe ga e'i. A'ereki ahe ojiko hete Jesus'ga rehe. Tupana'ga ra'uva ahe pojyka hete ahe rerekokatuavo. Ojipe'ga ga ga mo'ēi no Filipe'ga, Prócoro'ga, Nicanor'ga, Timom'ga, Pármenas'ga, Nicolau'ga. Antioquiapeva'ero ko Nicolau'ga oko. Onhimongo ga judeuramo okovo ikwehe.

⁶ Seteve'ga ga ga mo'ēi a'ero. Igwete ga ga nderuri Jesus'ga moirūhara'ga pyri. A'ero ga nhi'igi Tupana'ga pe seteve'ga ndepyga. Igwete ga pokogi seteve'ga akağa rehe toporavyky ti ga mbatera ma'eamo javo.

⁷ Igwaigwavete Jesus'ga moirūhara'ga imombe'umbe'ui Tupana'ga nhi'iga ojipe'ga pe. Igwaigwavete ga hendukatui ganhi'iga a'ero ojikoga Jesus'ga rehe onhimongyavo Jerusalém me. He'yjuhuve'ga ojiko Jesus'ga rehe no mbatera kwava'ēhara'ga.

Judeusva'ea ruvihavava'ea opyhyguka Estêvãova'ea

⁸ Igwete Tupana'ga imombyryvi Estêvãova'ea pe. Igwete ga ahe mbopopoakaruka-hetei japovouka ahe ve gamonhimomby'ava'ea gapyteri pe.

⁹ Aerē judeus'ga nduri Estêvãova'ea pyri ahe movahiamo – kiroki ga cidade de Cirenepeve'ga cidade de Alexandriapeve'ga no. Gajatykahava pe ga ei Ipiro'yve'ga apoa. Aerē ga nduri Estêvãova'ea pyri Cilíciapeve'ga gwyrripeve'ga pavēi Ásiapeve'ga gwyrripeve'ga pavēi no. Ga ko judeus'ga jitehe. Igwete ga nhi'igayvari Estêvãova'ea pe.

¹⁰ Emo Estêvãova'ea okwaha hete ga nhi'ikwepyga. A'ereki Tupana'ga ra'uva okwahavuka ga pe. Nurã ga nonhi'igayvara'javi ahe ve.

¹¹ A'ero ga ojipe'ga monhi'igukari ga mo'mbeavouka itambere'ia mondovo ga pe. Nurã ga ei o'mbero:

—Orohendu ore Estêvão'ga ete'varuhua Moisésva'ea pe Tupana'ga pe no, ei ga o'mbero.

¹² Nahã ga ojipe'ga momymomyi. Ga xava'eve'ga momymomyi, judeus'ga mbo'ehara'ga momymomyi no. Nurã ga nduri Estêvãova'ea pyri ahe pyhyga ahe rerogwovo judeus'ga moğitahara'ga pyteri pe ahe mo'ama.

¹³ Igwete ga ojipe'ga mo'mbeukari. A'ero ga ei o'mbero:

—Estêvão'ga ndopigi o'ete'varuhuavo nhandejatykahavuhua pe jipi – a'ea nhaneramonhava'ea okwava'ē Tupana'ga pe hako, ei ga. Moisésva'ea remimbo'eagwera pe ga ete'varuhui jipi no, ei ga o'mbero.

¹⁴ Orohendu ore ganhi'iga oji'i, ei ga, ahe mombe'urame oji'i – kiroki ahe Nazarépeva'ero oko Jesusva'ea, ei ga. “Jesus'ga po ti omondurunduru nhandejatykahavuhua nehē,” ei Estêvão'ga oji'i, ei ga o'mbero ga pe. “Jesus'ga po ti nhande mongoukari hajiheva'ea rehe. Ga po ti nianemongoukari nhaneramonhava'ea remimbo'eagwera rehe – kiroki a'ea rehe Moisésva'ea ombo'embo'e nhaneramonhava'ea,” ei Estêvão'ga oji'i, ei ga o'mbero ga pe.

¹⁵ Kiro judeus'ga moğitahara'ga Estêvãova'ea repiahetei oina. Aherova ko Tupana'gapyrive'ga ndova javijitehe ga pe gwendy'javamo.

7

Estêvãova'ea omombe'u Abraãova'ea

¹ Igwete ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga ei Estêvãova'ea pe:

—A'iti nde ei poha? ei ga ahe ve.

² Igwete Estêvãova'ea ei ymyahūva'ea mombe'gwombe'gwovo ga pe a'ero:

—Nhiirū, peymyana, pehendu ti nhinhi'iga, ei ahe. Tupana'ga onhimboukwaha gwuvihavuhuhetero, ei ahe. Igwete ga jipiukari nhaneramonhava'ea pe Abraãova'ea

pe hako. A'ea rupi ahe ndohoi ve cidade de Harã me. Mesopotâmiapeva'ea gwyri pe Abraãova'ea ruvi hako, ei ahe. Igwete Tupana'ga jipiukari Abraãova'ea pe.

³ Igwete ga ei ahe ve: “Heregwovo kiro egwya hugwi eje'yja'ga ndeja,” ei ga ahe ve. “Ahepiuka ti ji nde ve hajiheve'ga gwya nehë. Pevo ti eho,” ei Tupana'ga ahe ve hako, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ga pe.

⁴ —A'ero Abraãova'ea hoi Caldéiapeva'ea gwya hugwi a'ero hako. Harã me ahe hoi upa, ei ahe. Ahepo'ria manorame Tupana'ga ahe mbuhurukari kokoty – perope xaju, ei Estêvãova'ea ga pe.

⁵ A'ea rupi Tupana'ga ndopojoykaukari'i'i ve Abraãova'ea pe ahegwya. Emo Tupana'ga e'i ahe ve: “Aerëji ti ji imondoi avova'ea nde ve ndegwyramo nehë nerymymino'ga gwyramo nehë no – kiroki ga ndepy'rovove'ga,” ei ga ahe ve, ei ahe. Ahe ra'yre'ymame Tupana'ga ei ahe ve, ei ahe imombe'gwovo judeus'ga moğitahara'ga pe.

⁶ —Nahã Tupana'ga ei Abraãova'ea pe no: “Aerëji ti nerymymino'ga hopavi agwa hugwi nehë. A'ero po ti ga nduvi hajiheve'ga gwya pe nehë,” ei ga ahe ve, ei ahe. “Pevove'ga po ti ga mboporavykyuhui ojive ojigwaraita ga ndehe nehë ga mbopiro'ye'yma ojihugwi nehë,” ei Tupana'ga. “He'yjuhua rupi quatrocentos kwara rupi po ti ga jigwarajuhui ga ndehe nehë.

⁷ Aerë po ti ji imbohahyi ga pe nerymymino'ga ndepyga nehë,” ei ga Abraãova'ea pe. “Aerë po ti nerymymino'ga jivyri ua ji mboheteavo kokoty jitehe nehë,” ei ga ahe ve hako, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ga pe.

⁸ —Aerë Tupana'ga ea'javi Abraãova'ea pe hako, ei ahe. “Hendukurame nhinhi'iga ejive po ti nde ikytiukari enhakwanhapira nehë,” ei Tupana'ga. “Ekyti ti eja'yra'ga nakwanha pi'ria no,” ei ga. “Ndera'yra'ga na jitehe tokyti gwa'yra'ga nehë no,” ei Tupana'ga ahe ve, ei ahe. “Nahã ti a'ero,” ei Abraãova'ea ga pe, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo. Aerë Abraãova'ea ra'yramo. Isaque ahe ono gwa'yrava'ea rehe, ei ahe. Oito okirirë Abraãova'ea ikyti ipita'ngiva'ea pi'ria a'ero. Aerë Isaqueva'ea na jitehe okyti gwa'yrava'ea Jacóva'ea, ei ahe. Aerë Jacóva'ea ta'yta'y no. Doze ko ahera'yrava'ea nhaneremboypya, ei ahe. Igwete Jacóva'ea okytkyti gwa'yrava'ea no, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ga pe.

Estêvãova'ea omombe'u Joséva'ea

⁹⁻¹⁰ —Aerë Jacóva'ea ra'yrava'ea nhimyröi oirüva'ea rehe Joséva'ea rehe hako, ei ahe. Nurã ahe Joséva'ea pyhygi ahe mondovo hajiheva'ea pe itambere'ia kwepygauka toporavyky ti ga ga pe javo, ei ahe. Igwete hajiheva'ea Joséva'ea rerohoi a'ero ogwya pe Egipto pe. Pevova'ea Joséva'ea mboporavykyuhui hako. Ahe jigwarairame Joséva'ea rehe Tupana'ga gwereko katu ahe mbopiro'yavo hahya hugwi nhaporemo, ei Estêvãova'ea ga pe. Faraóva'ea ko Egiptopeva'ea ruvihavuhuro oko hako. Joséva'ea kwahavame Faraóva'ea e'i ahe ve: “Pyry hete ga.” A'ereki Tupana'ga ahe aröuka Faraóva'ea pe, ei Estêvãova'ea. Tupana'ga okwahaheteuka mbatera Joséva'ea pe no. Nurã Faraóva'ea ahe mongoi governadorva'ea hako. Igwete ahe ei Joséva'ea pe: “Ji moirü ti ga ndepiakatuavo jigwyripeve'ga. Ehepia katu pa ti nhimbatara ji ve no,” ei ahe Joséva'ea pe hako, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo.

¹¹ —Aerë Egipto pe ipapavi aheremitymagwera. Canaãmeva'ea gwya pe opa pa aheremitymagwera no, ei ahe. Tiruahü hete ahe ve a'ero. Ndogwerekoa'javi mbatera nhaneramonhava'ea pe Canaã me a'ero, ei Estêvãova'ea.

¹² Emo ojipeva'ea omombe'u Joséva'ea ruvava'ea pe Jacóva'ea pe. “Gwerekoga mbatera Egipto pe,” ei ahe imombe'gwovo. Nurã Jacóva'ea gwa'yrava'ea mondana'ëi pevo peho ti mbatera pyhygauka nhande ve javo. A'ero ahe hoi herua opo'ria pe, ei ahe.

¹³ Mominame ahe hoa'javi tipyhy javo. A'ea rupi Joséva'ea jikwahavukari oirüva'ea pe. A'ero Faraóva'ea Joséva'ea re'yjava'ea kwahavi no, ei ahe.

14 Igwete Joséva'ea oirūva'ea mondoa'javi opo'ria pyri gwe'yjava'ea pyri tuhu pa ti ġa ji pyri Egito pe javo. He'yi aheryjjava'ea, setenta e cinco ko ahe, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ġa pe.

15 Igwete Jacóva'ea hoi Egito pe a'ero. Pevo ahe manoi. Aerē pevo jitehe ahera'yrava'ea manoi no nhaneramonhava'ea, ei ahe.

16 Aerē aherymyminova'ea ahera'oa rerohoi Canaã me inoġa itaruvihavuhua kwaruhu pe hako – perope Siquém me Emorva'ea re'yjava'ea gwyrageri pe. Ymya Abraãova'ea opyhy pevova'ea vyva Emorva'ea re'yjava'ea hugwi itambere'ia mondovo ahe ve.

Estêvãova'ea omombe'umbe'u judeus'ġa moġitahara'ġa pe. Igwete ahe ei no:

17 –Aerē Jacóva'ea rymyminova'ea nhimohemyhãi hete onhimongyavo Egito pe hako nhaneramonhava'ea, ei ahe. Kiro ihoġweri nhaneramonhava'ea hohava apiavo pea hugwi a'ero. A'ereki ymya Tupana'ga omombe'u nhoġwenonde Abraãova'ea pe ahe-hoġwama, ei ahe.

18 Aheho rupe ojipeva'ea ko oko Egitopeva'ea ruvihavuhuva'ea. Ahe ndokwahavi Joséva'ea.

19 Igwete ahe nhaneramonhava'ea moandyandyi ojigwarajuhuavo ahe rehe, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo. Igwete ahe nhaneramonhava'ea mbopohirukari ahera'yrava'ea hugwi ipita'ngiva'ea hugwi ahe momboruka tomano ti penda'yra'ġa javo, ei ahe.

Estêvãova'ea omombe'u Moisésva'ea

20 –A'ea rupe Moisésva'ea ari hako. Ipita'ngiva'ea ikatu'i hete, ei ahe. Três jahya rupe ipita'ngiva'ea ka'mbui opo'ria rong pype novãa.

21 Emo ahe'yembora ahe noġame mytu'ẽ me Faraóva'ea ra'yrava'ea ahe pojykai ojive ahe rerekokatuavo jira'yra'ġa javo ahe ve, ei ahe.

22 Aerē Egitopeva'ea Moisésva'ea mbo'embo'ei jipi ikwahavuka pa ahe ve. Igwete Moisésva'ea ikwahahetei mbatera mombe'gwovo japokatuavo mbatera, ei ahe.

23 –Aerē he'yi kwara quarenta kwara Moisésva'ea rehe, ei ahe. Igwete ahe ei ovyteri pe: “Taho ti ji jire'yja'ġa ndepiaga israelitas'ġa ndepiaga,” ei Moisésva'ea hako, ei ahe.

24 Ahe horame Egitopeva'ea rekote'varuhui Moisésva'ea re'yjava'ea rehe. Hepiagame Moisésva'ea hoi gwe'yjava'ea pyri ahe repyga Egitopeva'ea juka, ei ahe.

25 A'ereki Moisésva'ea e'i ovyteri pe: “Jire'yja'ġa po okwaha nhiremim-bopiro'yaġwama Egitopeva'ea hugwi,” ei ahe novãa. “E'i po ġa ji ve: ‘Moisés'ga pe po ti Tupana'ga nhande mbopiro'yukari Egitopeve'ġa hugwi nehë,’ e po ġa ji ve,” ei Moisésva'ea novãa. Emo Moisésva'ea re'yjava'ea ndokwahavi ve a'ea okovo, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ġa pe.

26 –Ko'emame ohoa'javame Moisésva'ea gwe'yjava'ea repiagi ahe jogwayvarama, ei ahe. Igwete Moisésva'ea hoi tambojogwereko katu ġa javo novãa. “Penhoirū pe novãa,” ei ahe. “Maranuhūrame pe jogwayvaruhui naerū?” ei Moisésva'ea gwe'yjava'ea pe, ei ahe.

27 Emo ahe – kiroki ahe oko te'varuhu ojipeva'ea pe – ahe Moisésva'ea moanhani ahe mondovo. Igwete ahe ei Moisésva'ea pe: “Nanemongoukaruhui ġa oreruvihavamo. Ga nde'i nde ve: ‘Juizramo nde rekoi ġa pe tere'e katu ti ġandeaporogita pe,’ jave'yma nde ve,” ei ahe.

28 “Kirame nde Egitopeva'ea jukai oji'i. Kiro nde ji jukapotaruhui no naerū?” ei ahe Moisésva'ea pe, ei ahe.

29 Ahenhi'igã renduvame Moisésva'ea ka'nhyimi ahe hugwi ogwovo. Hajiheva'ea gwyrri pe ahe ruvi a'ero Midiã me, ei ahe. Pevo ahe ra'yra'yramo. Dois ahera'yrava'ea akwaimba'ero, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ġa pe.

³⁰ —He'yi kwara quarenta kwara Moisésva'ea ruvame pevo hako, ei ahe. Aerẽ yvagipeve'ga jipiukari Moisésva'ea pe ongae'yi me vytyruhua ypyvo Sinai ypyvo, ei ahe. I'yva pype ga jipiukari Moisésva'ea pe ikaja pytera pype.

³¹ Hepiagame ahe nhimomby'ai hehe o'ama. “Taho ti jypyvo hepiaga,” ei Moisésva'ea, ei ahe. Ohorame ahe henduvi Tupana'ga nhi'iga a'ero, ei ahe.

³² “Jihi ko Tupanamo ako,” ei ga.

“Neramonha'ga ji mbohete.

A'ereki Abraão'ga ji mbohete.

Isaque'ga ji mbohete.

Jacó'ga ji mbohete,” ei Tupana'ga ahe ve, ei ahe.

A'ero Moisésva'ea hyhyipavi o'ama. Ahe opojihu hepiaga okyhyjiavo gwaramo, ei Estêvão'ea.

³³ —Igwete Tupana'ga ei ahe ve: “Ehekyi epyruhua e'ama avo. A'ereki avova'ea yvya ji apojyka jijive ji pyri okovo gwaramo,” ei Tupana'ga ahe ve, ei ahe.

³⁴ Igwete ga ei ahe ve no: “Ahepia ji Egitopeve'ga jigwaraja jireheve'ga ndehe. Ahendu ji jijiheve'ga pytuhemahivuhua hahya rerekovo gwaramo,” ei ga, ei ahe. “Kiro ji jyvi ga mbopiro'yavo Egitopeve'ga hugwi,” ei ga. “Heregwovo kiro a'ero. Torombojivy ti nde Egito pe jitehe nehẽ,” ei Tupana'ga Moisésva'ea pe hako, ei ahe.

Estêvão'ea omombe'u Moisésva'ea movahĩagwera

³⁵ Igwete Estêvão'ea ei ga pe no:

—Ahere'yjava'ea omovahĩ a'ero Moisésva'ea hako. “Nanemongoukaruhui ga ore-ruvihavamo,” ei ahe. “Ga nde'i nde ve: ‘Juizramo nde rekoi ga pe tere'e katu ti gandeaporogita pe, jave'yama nde ve,’ ei ahe Moisésva'ea pe hako, ei ahe. Moisésva'ea jitehe reki Tupana'ga ahe mondoi ahe mongovo aheruvihavamo ahe mbopiro'yharamo Egitopeva'ea hugwi, ei ahe. Tupana'ga omondouka Moisésva'ea pyri yvagipeve'ga – kiroki ga ojipiuka ahe ve i'yva pype ikaja pytera pype. Tupana'ga omondouka ga monhi'iga Moisésva'ea pe. Nahã Tupana'ga Moisésva'ea mondoukari terembopiro'yuka ti eje'yja'ga javo, ei ahe.

³⁶ Igwete Moisésva'ea gwe'yjava'ea rerohoi gwupi Egito hugwi. Ahe oapoapo ahe-monhimomby'ava'ea Egito pe ypiahu pe no Mar Vermelho pe, ei ahe. He'yi kwara rupi quarenta kwara rupi Moisésva'ea ahe monhimomby'ai ongae'yi me po rimba'e, ei Estêvão'ea imombe'gwovo.

³⁷ —Moisésva'ea jitehe e'i gwe'yjava'ea pe israelitasva'ea pe hako: “Aerẽ po ti Tupana'ga ojipe'ga mongoi onhi'iga mombe'uharamo pe me nehẽ. Nhaneryminororo po ti ga rekoi nehẽ ji jave'ga nehẽ,” ei Moisésva'ea hako, ei ahe.

³⁸ Moisésva'ea oko nhaneramonhava'ea pyteri pe israelitasva'ea pyteri pe a'ero ahe jogwerekorame ongae'yi me hako. Moisésva'ea oko yvagipeve'ga pyri no – kiroki ga onhi'ĩ ahe ve vytyruhua rehe Sinai rehe, ei ahe. Igwete Tupana'ga imbuhuri onhi'iga ahe ve teremombe'u ti jara'ga pe javo. A'ero Tupana'ga imbuhurukari a'ea nhande ve no. Ganhi'iga ko okoji avuirama, ei Estêvão'ea ga pe.

³⁹ —Emo Moisésva'ea nhi'iga nhaneramonhava'ea nohendupotari reki, ei ahe. “Xakoyme nhande Moisés'ga rehe,” ei nhaneramonhava'ea hako. “Xajivy po nhande Egitopeve'ga gwyrri pe hamo,” ei ahe ojohupe novĩa, ei ahe.

⁴⁰ Igwete Moisésva'ea mbegwerame ua vytyruhua hugwi nhaneramonhava'ea hoi javo Arãova'ea pe Moisésva'ea reki'yrava'ea pe: “Eapoapo ti ha'angava nhaneremimbo-heteharamo togweroho ti ga nhande renonde,” ei ahe. “A'ereki akoja'ga – kiroki ga nhande reru Egito hugwi ikwehe – mahã po ga kiro naerũ Moisés'ga? Oho hete po ga nhande hugwi,” ei nhaneramonhava'ea novĩa, ei ahe.

⁴¹ A'ea rupi nhaneramonhava'ea japoi yuranuhūa ra'yra ra'angavuhua a'ero ġwemimbohete haramo. A'ero ahe ijukai mbiara ikwava'eġa jupe, ei ahe. Aerē ahe japoi toryva ġwembiapoa pe ha'angava pe timbohete ti a'ea jawo jupe.

⁴² Nurā Tupana'ga pohiri nhaneramonhava'ea hugwi, ei ahe. “Tombohete tehe ti ġa jaytata'ia a'ero. A'ereki a'ea ġa opota hete ġwemimbohete haramo,” ei Tupana'ga, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ġa pe. A'ea ko Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea okwatija hako nhaneramonhava'ea mombe'gwovo hako, ei ahe. Tupana'ga nhi'iġa ahe omombe'u ikwatijarame.

“He'yi kwara rupi quarenta kwara rupi pe ndekoi ongae'yi me.

Ji ve rūi reki pe ijukai mbiara ikwava'eġa a'ea rupi,” ei Tupana'ga, ei ahe.

⁴³ “Moloque reki pe peroho hyrua pype.

A'ea ko penemimbohete haramo oko,” ei ga.

“Renfã apoa ra'angava jaytata'ia ra'angava pe peroho pejupi penemimbohete haramo no.

A'ereki a'ea pe peapo timbohete ti a'ea jawo,” ei Tupana'ga, ei ahe.

“Nurā ti ji pe mondohetei cidade de Babilônia rehero nehē,” ei Tupana'ga hako.

Nahã aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iġa, ei ahe.

Estêvãova'ea omombe'u onga Tupana'gapeva'ea

⁴⁴ Igwete Estêvãova'ea ei judeus'ġa moġitahara'ġa pe no:

—Ongae'yi me nhaneramonhava'ea gwereko tenda tapyjamo Tupana'ga pe hako – a'ea pype Tupana'ga ojipiuka ahe ve. A'ereki Tupana'ga e'i jipe Moisésva'ea pe toapo ti ġa jawo, ei ahe. “Tahepiuka ti ji nde ve yvagipeva'ea. A'ea javijitehe ti eapo tenda a'ero,” ei Tupana'ga Moisésva'ea pe hako, ei ahe.

⁴⁵ Nhaneramonhava'ea gwereko tenda a'ero. A'ea ahe ra'yrava'ea heruri Josuéva'ea pavēi ipojoykarama yvya hajiheva'ea hugwi. A'ereki Tupana'ga omondomondo aha hajiheva'ea ahegwya hugwi ahe monhamonhana nhaneramonhava'ea hugwi, ei ahe. Nurā tenda rekoi avo avuirama hako. U ve ahe pyteri pe Daviva'ea ruvame avo, ei ahe.

⁴⁶ Daviva'ea gweaporoġitapyryva ġwaramo onhiarōuka Tupana'ga pe. Igwete Daviva'ea ei Tupana'ga pe: “Ta'apo ti onga nde ve. A'ereki nde rehe nhaneremboypya Jacóva'ea ojiko,” ei ahe.

⁴⁷ Daviva'ea ra'yrava'ea ki a'e te oapo onga imohina Tupana'ga pe hako Salomãova'ea, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo.

⁴⁸ —A'erorame tehe nhanderuvihavuhete'ga Tupana'ga nduvi vyakotyve'ġa nembiapoa pype, ei ahe. Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea omombe'u a'ea ikwatija hako. Nahã Tupana'ga ei:

⁴⁹ “Yvagi pe ji rekoi huvihavuhuro jipi,” ei ga.

“Yvya ko oko tehe ji ve a'ero,” ei ga.

“Marãva'ea pe peapo onga ji ve naerū

topyta ti ga ipype jawo?” ei ga.

⁵⁰ “A'ereki jiji te tuhē a'apo pa yvaga yvya no,” ei Tupana'ga nhandepojoykaharete'ga hako, ei Estêvãova'ea.

A'ea Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iġa ikwatija hako, ei Estêvãova'ea judeus'ġa moġitahara'ġa pe.

⁵¹ Igwete Estêvãova'ea ei ġa pe no:

—Napeangarihu pe tuhē naerū, ei ahe. Ndapeapyakwapupugihi pe henduvame Tupana'ga nhi'iġa. Penamonhava'ea rupi ko pe hoi. Ndapehopotari pe Tupana'ga ra'uva rupi jipi, ei ahe.

⁵² Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea rehe nhaporemō penamonhava'ea jigwarai hako, ei ahe. Igwete penhamonhava'ea ahe jukajukai no – kiroki ahe omombe'u

nhoḡwenonde pyryheteve'ga ruraḡwama Jesus'ga ruraḡwama, ei ahe. Kiro pe, pepyhyguka Jesus'ga guardas'ḡa pe ga jukavouka ikwehe, ei ahe.

⁵³ Pe me Tupana'ga ombuhuruka ḡwemimbo'ea novia ga imondorame ojipyrive'ḡa pe togweroho ti ḡa israelitas'ḡa pe javo. Emo reki pe napehendukatui, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo judeus'ḡa moḡitahara'ḡa pe.

Ahe ojuka Estêvãova'ea

⁵⁴ Henduvame Estêvãova'ea nhi'iḡa judeus'ḡa moḡitahara'ḡa nhimboahivuhui ranuhũ ahe rehe a'ero.

⁵⁵ Emo Tupana'ga ra'uva opojoyka hete Estêvãova'ea. A'ero ahe rovavuramo hepiakatuavo yvagi pe. Igwete ahe hepiagi Tupana'ga rendy'jahetea. Ahe hepiagi Jesus'ga ama Tupana'ga koty no.

⁵⁶ Igwete Estêvãova'ea ei:

—Pehepia, ei ahe. Ji ahepia yvaga rovapytymba'vogipyra, ei ahe. Ahepia ji ga no – kiroki ga Tupana'ga ombuhuruka nhande pyri ikwehe. Pevo ga ami Tupana'ga koty, ei Estêvãova'ea ḡa pe.

⁵⁷ Igwete ḡa hapukajahyahivi ojapyakwapyga tihenduvyme ga javo. A'ero ḡa nhambavi ahe rehe.

⁵⁸ Ga ahe pyhygi ahe rerogwovo ahe momboa cidade hugwi tiapiapi ga javo. Kiroki ḡa e'i oko te'varuhu Estêvãova'ga javo – kiro ḡa hekyi opira i'arimova'ea imondovo inoḡa Saulo'ga pyri. A'ero ḡa ahe apiapi tijuka ga javo.

⁵⁹ Oapirame Estêvãova'ea nhi'iḡi Jesus'ga pe opojoykaharete'ga pe.

—Jesus, emondo jira'uva ejipyri yvagi pe, ei ahe.

⁶⁰ Igwete ahe ndurugi ḡwenypy'amo oina onhi'iḡa mondovo opojoykaharete'ga pe.

—Terembojari ti ḡa ndehe ḡandekote'varuhuva'ea jiapiagwera, ei ahe ga pe.

O'erẽ ahe manoi upa.

8

1-2 Igwete Saulo'ga ei:

—Na ḡa ga jukai tuhẽ, ei ga.

Kiro Tupana'gareheve'ḡa Estêvãova'ea ra'oa rerohoi ityma. Igwete ḡa jehe'ohetei ahe rehe upa.

Saulova'ea ojigwarai Jesus'gareheva'ea rehe

A'ea rupi tuhẽ ojipe'ḡa jigwarai hete Jesus'gareheve'ḡa ndehe Jerusalém me. Nurã gareheve'ḡa kwaki'opavi ḡa hugwi ogwovo Judéiapeve'ḡa gwyri pe Samariapeve'ḡa gwyri pe no. Jesus'ga moirũhara'ḡa jate ndohoi upa.

³ Oro Saulo'ga, ojigwarajuhu hete ga Jesus'gareheve'ḡa ndehe. Igwete ga imbojoapiapi ogwovo ḡanonga pype ḡa pyhyga akwaimbae'ḡa kunhangwera'ḡa no. Igwete ga ḡa nderohyryrygi ḡa nderogwovo ḡa mongiavo cadeia pype jipi.

Filipeva'ea omombe'u Jesus'ga Samaria pe

⁴ Okwaki'opavame ogwovo Jesus'gareheve'ḡa hoḡahoi Jesus'ga mombe'gwovo ojipe'ḡa pe ikwehe.

⁵ Igwete Filipe'ga hoi cidade de Samaria pe. Pevo ga Jesus Cristo'ga mombe'umbe'u ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo ḡa pe.

⁶ Igwete ga japoypoi ahemonhimomby'ava'ea ḡapyteri pe no. Igwete pevove'ḡa henduvi Filipe'ga nhi'iḡa hepiaga ahemonhimomby'ava'ea. A'ero ḡa nhaporemō ḡa japykahetei ganhi'iḡa rehe.

⁷ Anhaḡa ohapukajahi opohia ḡwembipojoykahara'ḡa hugwi he'yjuhuve'ḡa hugwi. Filipe'ga omopo'aḡatu nomyive'ḡa ipyka'nauhũve'ḡa no.

⁸ A'ero Samariapeve'ḡa horyory hete a'ea rupi onhimongyavo.

9-16 Igwete Filipe'ga Jesus Cristo'ga mombe'umbe'ui ġa pe.

—Tupana'ga ombuhuruka ga yvya koty nhande pyri, ei ga. Pejikogame ga rehe po ti Tupana'ga pe mongoi ojiheva'ero nehē, ei Filipe'ga ġa pe.

Igwete ġa heroviari ganhi'iġa ojikoga Jesus'ga rehe akwaimbae'ġa kunhangwera'ġa no. A'ero ga ġa mobatizai yhya pyvō Jesus Cristo'gareheva'ero ġa ndekoro ġwaramo. A'ea rupi Tupana'ga ra'uva nduri ve ġa pyri ġa nderekovo.

Kiro ipajive'ga na jitehe heroviari Filipe'ga nhi'iġa no Simão'ga. Igwete ga nhimobatizaukari Filipe'ga pe. Ymya Simão'ga omonhimomby'a Samariapeve'ġa opajia pyvō jipopoaka hete ji javo novīa. A'ea rupi ġa hopavi Simão'ga nhi'iġa rupi a'ero huvihava'ġa okoteheve'ġa pavēi. E'i tehe ġa ga pe: “Agwa'ga ko ipopoakaheteve'ga Tupanamo,” e'i tehe ġa ga pe. A'ea rupi ġa hopavi Simão'ga nhi'iġa rupi. Ombokwara'ara'a ga ġa monhimomby'avo opajiro ġwaramo. Emo kiro hendukaturame Filipe'ga nhi'iġa ġa gwerovia hete ga onhimobatizauka. Simão'ga ġa javijitehe gwerovia no. Igwete ga nhimobatizaukari Filipe'ga pe. A'ero ga reko Filipe'ga pavēi jipi onhimomby'avo hepiaga Filipe'ga japoaporame ahemonhimomby'ava'ea.

Aerē ojipe'ġa Samariapeve'ġa mombe'ui Jerusalém me.

—Samariapeve'ġa ġwendu katu kiro Tupana'ga nhi'iġa Jesus'ga mombe'ua, ei ġa ġa pe. Jesus'ga moirūhara'ġa ikwahavame kiro ġa ei Pedro'ga pe a'ero:

—Heregwovo kiro Samaria pe ġa ndepiaga a'ero. João'ga ti toho nde rupi no, ei ġa ga pe.

—Kwa. Oroho ti a'ero nehē, ei Pedro'ġa ġa pe.

A'ero ġa jogwerohoi Samaria pe Jesus'gareheve'ġa pyri. Ga ndepiagame Pedro'ġa nhi'iġi Tupana'ga pe:

—Embuhu kiro eja'uva ġa pyri ġa nderekokatuavo. A'ereki nduri ve, ei ġa Tupana'ga pe.

17 Igwete Pedro'ga pokogi ġa ndehe João'ga pavēi. Kiro turi Tupana'ga ra'uva ġa pyri ġa nderekokatuavo a'ero.

18 Igwete Simão'ga hepiagi no ipajive'ga.

—Nahā, ja'gwy, ei ga. Jesus'ga moirūhara'ġa pokogame ġa ndehe a'ero Tupana'ga imbuhuri gwa'uva ġa pyri imongovo, ei ga.

Igwete ga ei Pedro'ga pe:

—Koro itambere'ia, ei ga.

19 Ji mbopopoaka ti nanongara rehe no, ei ga. Nurā ji pokogame ojipe'ġa ndehe po ti Tupana'ga imbuhuri gwa'uva ġa pyri nehē, ei ga ġa pe novīa.

20 —Ereho ti nde hahyva'ea ruvihava pype eitambere'ia pavēi nehē, ei Pedro'ga ga pe. A'ereki nde ere'euhu: “Tamondo ti nhiitambere'ia Tupana'ga ra'uva mbuhura kwepyguka,” ereuhu nde, ei ga Simão'ga pe.

21 Ore Tupana'ga ra'uva mbuhurukarame ko nde orereheva'ea rūi. A'ereki nde ndepy'a te'varuhu Tupana'ga pe, ei Pedro'ga ga pe.

22 Erojjyi ti ejeaporogitate'varuhua. Enhi'ī ti Tupana'ga pe tomombo ti ga nderekote'varuhua nde hugwi nehē, ei ga.

23 A'ereki ji anhimombaragwaha nenhimyrouhūhetea rehe. Nandepiro'yi nde ete'varuhua hugwi, ei ga Simão'ga pe.

24 Igwete ga ei Pedro'ġa pe:

—Pehe ti penhi'ī Tupana'ga pe ji repyga tanhimondoukaryme ti ga hahyva'ea ruvihava pype penembi'eagwera rupi nehē, ei Simão'ga ġa pe.

25 Aerē Pedro'ga imombe'ui ġwembikwahava pevove'ġa pe João'ga pavēi Jesus'ga nhi'iġa imombe'gwovo ġa pe. A'ero ġa jivyri imbojoapiapiavo ogwovo cidades pe Samariapeve'ġa gwyrri pe Jesus'ga mombe'gwovo ġa pe. Aerē ġa vahemi Jerusalém me.

²⁶ Aerē nhandepojykaharete'gapyrive'ga yvagipeve'ga ruri javo Filipe'ga pe:

—Heregwovo ypiahua koty pehe pe – kiroki pehea oho Jerusalém hugwi ongae'yma rupi ogwovo cidade de Gaza pe, ei Tupana'gapyrive'ga ga pe.

²⁷⁻²⁸ A'ero Filipe'ga hoi ogwovo. A'ea ja huvihava'ga hoi pea rupi Etiópiapeve'ga gwyripeve'ga. Oporavyky ga Candacehēa pe jipi – kiroki hēa gānduvihavuhuhēa Etiópiapeve'ga gwyri pe. Gwepia katu ga itambere'ia hēa pe. Uhu na'ē ga Jerusalém me Tupana'ga mboheteavo. Kiro ga hoa'javi pea rupi ojivya ojigwyri pe jitehe Etiópia pe. Igwete ga reni gwyrua pype gwenonhandavuhua pype ogwovo. Ohorame ga nhi'īgi ikwatijara pe oina – kiroki Isaíasva'ea Tupana'ga nhi'īga mombe'uharava'ea okwatija inoḡa.

²⁹ A'ea ja Filipe'ga hoi pehea rupi ogwovo no. Igwete Tupana'ga ra'uva ei ga pe:

—Heregwovo garyruhua pyri ekovo jypyvo.

³⁰⁻³³ A'ero Filipe'ga hojipei ipyri ogwovo. Igwete Etiópiapeve'ga nhi'inhi'īgi Isaíasva'ea rembikwatijaragwera pe oina – kiroki Tupana'ga okwatijaruka ahe ve hako. Aherembikwatijara e'i:

“Gweroho ḡa ovelha tijuka javo,” e'i.

“Cordeiro hava mondohogame nonhi'īgi upa,” e'i ikwatijara.

“T'javijitehe ko ga no.

Gweroho ḡa ga tijuka ga javo,” e'i.

“Gwerohorame ga nonhi'īgi upa,” e'i ikwatijara.

“Ga ga mbotegweterame ojipe'ḡa ndovavagahivi ga rehe,” e'i.

“Ndahakykwepori ga.

A'ereki ḡa ga juka vvyakotyve'ḡa hugwi,” e'i aherembikwatijara.

Igwete Etiópiapeve'ga nhi'inhi'īgi jupe oina gwyrua pype. Henduvame ganhi'īga Filipe'ga ei ga pe:

—Erekwaha po nde aheremimombe'ua? ei Filipe'ga onhi'īga mondovo ga pe.

—Avi ahã novã, ei ga. Marã po ji ikwahavi? A'ereki nimombe'uhavi ji ve, ei ga. Ejiupi ji pyri eina, ei ga Filipe'ga pe.

Igwete Filipe'ga jupiri oina ga pyri a'ero ga rupi ogwovo.

³⁴ Igwete ga ei Filipe'ga pe:

—Ji mbo'e ti a'ea rehe. Ma'ḡa pe ahe ei ikwatija Tupana'ga nhi'īga mombe'uharava'ea? ei ga. Ojive ahe ei? Mara'ngu po ojipe'ga pe javo? ei Etiópiapeve'ga ga pe.

³⁵ —Jesus'ga pe ahe ei gweroho ḡa ga jukavo javo, ei Filipe'ga ga pe.

Kiro Filipe'ga Jesus'ga mombe'umbe'ui aherembikwatijara mombe'ukatuavo a'ero ga pe.

³⁶⁻³⁸ Ohorame pea rupi kiro ḡa vahemi ypiahu'ia pyri. Igwete Etiópiapeve'ga ei:

—Agwa reki yhya, ei ga. Nanhimobatizai po ti nde nehē? ei ga ga pe.

Igwete Etiópiapeve'ga imombigukari gwenonhandavuhua. A'ero ḡa jogwerojyvi ojogwero gwovo y pe. Igwete Filipe'ga ga mobatizai.

³⁹ Ga ērame yhya hugwi nhandepojykaharete'ga ra'uva Filipe'ga rerohojipei. Etiópiapeve'ga ndohepiaga'javi ga a'ero. Igwete ga hoi ogwovo pea rupi gworyvamo Etiópiapeve'ga.

⁴⁰ Kiro Filipe'ga ukwahavi cidade de Azoto pe. Aerē ga imbojoapiapi ogwovo cidades pe Jesus'ga mombe'gwovo ḡa pe. Aerē ga vahemi cidade de Cesaréia pe.

9

Saulova'ea ojiko reki Jesus'ga rehe

¹ A'ea ja ko Saulo'ga nhimbohovajari Jesus'gareheve'ḡa ndehe ta'apiti pa ḡa javo. Igwete ga hoi mbatera kwava'ēhara'ḡa nduvihavuhu'ga pyri.

² Igwete ga ei ga pe:

—Ekwatija ti enhi'iga mondovouka judeus'ga pe cidade de Damasco pe ji kwahavuka ga pe, ei ga. Aroho ti ji nerembikwatijara a'ero hepiuka ga pe gajatykahava pype tajipoko ti ga nehē, ei Saulo'ga ga pe. A'ero po ti ji ga ndekari pevo nehē – kiroki ga oho Jesus'ga nhi'iga rupi. Ga ndepiagame po ti ji ga pyhypyhygukari ga nderurahyavouka avo jitehe Jerusalém me nehē akwaimbae'ga kunhangwera'ga no, ei Saulo'ga ga pe.

—Kwa. Takwatija ti ji nde mombe'gwovo ga pe, ei ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga ga pe.

Igwete ga ikwatijari Saulo'ga pe imondovo togweroho ti ga a'ea javo.

³ Igwete Saulo'ga hoi pea rupi okovo. Ga vahēgwerĩrame Damasco pe kotihĩ hendy'javuhuva'ea uhu ga pyri yvaga hugwi. Hendy'javuhuva'ea pyteri pe ga rekoi a'ero.

⁴ A'ea ga mombori vvyvo ga noğa. Igwete ga henduvi ganhi'iga.

—Saulo, Saulo! ei ga ga pe. Maraname nde imbohahyukarhui ji ve?

⁵ —Manamo pe naerũ? ei Saulo'ga ga pe.

—Ji ko Jesus, ei nhandepojykaharete'ga ga pe. Ji ve nde erembohahyukaruhu.

⁶ Emo ji a'e nde ve kiro: Epo'ã egwovo cidade pe, ei ga Saulo'ga pe. Pevove'ga po ti omombe'u nde ve nderekoagwama nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁷ Saulo'garupive'ga nonhi'igi o'ama. A'ereki ga gwenduvice ojipe'ga nhi'iga. Emo ga ndohepiagi ga.

⁸ Igwete Saulo'ga po'ami. Kiro ga ma'ei novĩa, emo ga ndahehai reki. Igwete ga ga popyhygi ga rerogwovo Damasco pe.

⁹ Trēs ga gwehae'yma rerokiri. Ndo'ui ga mbatera. Ndoy'ui ga no. Onhi'inhiĩ ga Tupana'ga pe a'ero.

¹⁰ A'ea ja Ananias'ga rekoi Damasco pe. Pevo ga ruvi Jesus'gareheva'ero. Igwete Jesus'ga jipiukari ga pe.

—Ananias, ei ga ga pe.

—Gara? ei ga.

¹¹ —Heregwovo pea rupi kirogwe – kiroki pehea pe ga e'i Direita, ei Jesus'ga ga pe. Peho ti Judas'ga ronga pe Saulo'ga reka – kiroki ga cidade de Tarsopeve'ga. Kiro ga nhi'igi Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

¹² Orohepiuka ji nde ga pe ko. A'ero ga hepiagi nderurağwama ojipyri, ei ga. Igwete nde pokogi ga rehe ga mboheakwakuavo. Nahã ti eho ga pyri a'ero, ei ga Ananias'ga pe.

¹³ Igwete Ananias'ga ei:

—Po ahe ndohoi Saulo'ga pyri hamo, ei ga. He'yive'ga omombe'u gareaporoğita ji ve oji'i. Oko te'varuhu ga ndereheve'ga pe Jerusalém me heaji'i, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁴ Kiro ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga ga mbuhuri avo ore pyri topyhy ti ga ga javo – kiroki ga onhi'inhiĩ nde ve jipi. Ore pyhy pota ga a'ero tomongi ga cadeia pype javo, ei Ananias'ga Jesus'ga pe.

¹⁵ Emo Jesus'ga e'i ga pe:

—Eho jate ti akoja'ga pyri. A'ereki ji anhimoirũuka ga pe kiro, ei Jesus'ga ga pe. Ji mombe'u po ti ga judeus'garũive'ga pe ganduvihava'ga pe nehē israelitas'ga pe nehē no, ei ga Ananias'ga pe.

¹⁶ Jihi ti tahepiuka hahyağwama ga pe, ei ga. Nhiarõe'yve'ga po ti okwahavuka hahyva'ea ga pe ga ji mombe'urame ga pe nehē. Emo po ti ga onhimomirana jupe nehē tamombe'u tuhē ti Jesus'ga ga pe javo nehē, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁷ A'ero Ananias'ga hoi ogwovo Judas'ga ronga pe okiavo Saulo'ga pyri. Saulo'ga onhi'inhiĩ Tupana'ga pe. Igwete Ananias'ga pokogi ga rehe. Igwete Ananias'ga ei ga pe:

—Nhiirũ, ei ga Saulo'ga pe. Nhandepojykaharete'ga – gaha ojipiuka nde ve pea rupi nde rurame Jesus'ga – kiro ga ji mbuhurukari nde pyri teremboheakwa katu ti ga javo

ji ve, ei ga. Terepojkauka ga jira'uva pe javo ga ji mbuhurukari nde pyri kiro, ei ga Saulo'ga pe.

¹⁸ Kotihĩ indurugi Saulo'ga reakwara hugwi pira pea'java'ea. A'ero ga hepiakatua'javi. Kirē Saulo'ga nhimobatizaukari Jesus'gareheva'ero.

¹⁹ I'urame mbatera ga pytupoakaramo.

Saulova'ea omombe'u Jesus'ga Damasco pe

Igwete Saulo'ga pytaahi'vi Jesus'gareheve'ga pyri Damasco pe.

²⁰ Nambegwei ga ogwovo judeus'ga jatykahai pe Jesus'ga mombe'gwovo ga pe.

—Jesus Cristo'ga ko Tupana'ga ra'yramo tuhē oko, ei ga ga pe.

²¹ Ganhi'i'ga renduvame ga nhimomby'apavi. Igwete ga ei ojohupe:

—Marā naerū? Saulo'ga oko te'varuhu hete ga pe Jerusalém me heikwehe – kiroki ga onhi'i Jesus'ga pe jipi, ei ga. Aerē ga ruruhui kokoty tapyhy ti ga nderogwovo ikwava'ehara'ga nduvihava'ga pyri javo. Agwa'ga ko ga rūi naerū? ei ga ojohupe.

—Ki ga tuhē reki a'ea, ei ga.

Onhimomby'a hete ga a'ero Saulo'ga nhi'i'ga renduva Jesus'ga mombe'urame.

²² Igwete Saulo'ga ega'ei ga pe:

—A'iti tuhē Jesus'ga ko Cristoramo oko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei Saulo'ga ga pe.

Igwaigwavete Saulo'ga heroviarukari ga pe Jesus'ga mombe'urame ga pe. Henduvame garemimbo'ekatusa judeus'ga nonhi'i'ga'javi ga pe a'ero Damascoveve'ga.

²³ He'yi Saulo'ga kiri. Aerē judeus'ga jatykai marā po ti nhande ga jukai javo ojohupe novia.

²⁴ Igwete ga ami jurukwara pyri – perope jupihavuhua oatima cidade – jurukwara pyri ga ami arimo ypytunimo tipyhy ti Saulo'ga jukavo javo novia. Emo Saulo'ga okwaha ganhi'i'ga.

²⁵ Nurā garemimbo'ehara'ga ga rerohoi ypytunimo ga rerojiupia jupihavuhua rehe. Igwete ga ga mbo'avi pandyruhua pype ga mbojyva mytu'ē me ga mondovo ga moka'nhyama ga hugwi.

Saulova'ea ojivy Jerusalém me

²⁶ Aerē Saulo'ga jivyri Jerusalém me. A'ero ga hopotari Jesus'gareheve'ga pyri ga nderekovo. Emo ga okyhyji pa ga hugwi. A'ereki ga ndogweroviari Saulo'ga jikoga Jesus'ga rehe.

²⁷ Nurā Barnabé'ga ga rerohoi Jesus'ga moirūhara'ga pyri ovavagahiva ga rehe ga mombe'ukatuavo ga pe. Igwete Barnabé'ga ei ga pe:

—Nhandepojoykaharete'ga ojipiuka Saulo'ga pe pehea rupi ga horame heikwehe, ei ga ga pe. Igwete Jesus'ga nhi'i'gi ga pe, ei ga. A'ero Saulo'ga jikogi ga rehe ga mombe'gwombe'gwovo ojipe'ga pojihuve'yama Damasco pe heikwehe, ei Barnabé'ga ga mombe'gwovo ga pe.

²⁸ A'ero Saulo'ga pytai Jesus'gareheve'ga pyri ogwoogwovo ga ndupi Jerusalém rupi. Igwete ga nhandepojoykaharete'ga mombe'ui Jesus'ga mombe'ui Jerusalémmeve'ga pojihuve'yama.

²⁹ Igwete Saulo'ga nhi'i'gayvari judeus'ga pe – kiroki ga grego ganhi'i'ga. Ga Jesus'ga mombe'urame ga pe ga ga jukapotari novia.

³⁰ Jesus'gareheve'ga ikwahavame Saulo'ga rerohoi ga hugwi cidade de Cesaréia pe. A'ea hugwi ga ga mondovi cidade de Tarso pe.

³¹ Kirē ojipe'ga nombohahyukara'javi Jesus'gareheve'ga pe a'ero Judéiapeve'ga gwyrri pe Galiléiapeve'ga gwyrri pe no Samariapeve'ga gwyrri pe no. Igwaigwavete ga jikohetei Jesus'ga rehe a'ero imondovo imohina ga rehe. Tupana'ga ra'uva ga pokopoko jipi. A'ero igwaigwavete ga ojipe'ga mbojikogukari Jesus'ga rehe.

Pedrova'ea omombi Enéiasva'ea ka'nauhũa

³² Aerẽ Pedro'ga imbojoapiapi ogwovo cidades pe. Aerẽ ga vahemi cidade de Lida pe ogwovo Jesus'gareheve'ga pyri.

³³ Pevo ga nomyive'ga repiagi gakupeupava rehe Enéias'ga. Oito kwara gamynhe'yma rehe.

³⁴ Igwete Pedro'ga ga repiagi javo ga pe.

—Enéias, Jesus Cristo'ga omombi kiro neka'nauhũa nde hugwi, ei ga. Epo'ã ti herekokatuavo ekupeupava, ei Pedro'ga ga pe.

³⁵ Kotihĩ Enéias'ga po'ami a'ero. Igwete ga nhaporemo ga nduri ga repiaga Lidapeve'ga nhumeve'ga no. Sarena ei ga nhuhũa pe. Ga repiagame ga jikopavi Jesus'ga rehe a'ero.

Pedrova'ea ombogwera Tabitava'ea

³⁶ A'ea rupi Tabitahẽa ruvi cidade de Jope pe. Igwete hẽa tetirũaramo upa. Hẽa ko Jesus'garehevehẽa. Dorcas ko hẽarera Gréciapeve'ga nhi'igimo. Gwereco katu katu hẽa ojipe'ga jipi. Ombatera hẽa omondomondo imbatere'ỹve'ga pe jipi.

³⁷ Igwete hẽa tetirũaramo. A'ero hẽa manoi hete upa. Igwete hẽapavẽive'ga ipyhei hẽara'oa herojiupia onga jo'ari pe inoãa.

³⁸ Igwete Jesus'gareheve'ga mokonha'ga mondoukari Pedro'ga pyri. A'ereki ga okwaha garuva cidade de Lida pe – a'ea ojopyri u cidade de Jope pavẽi. Igwete ga ga mondoukari Pedro'ga pyri tuhu ti ga kotihĩ javo.

³⁹ A'ero Pedro'ga ruri ga ndupi. Ga vahemame ga ga rerojiupiri onga jo'ari pe. Igwete aherembirekokwera'ga Pedro'ga atimani o'ama ojehe'gwovo Tabitahẽa rehe omano ahe ore hugwi javo. Igwete ga hepiukari opira ga pe hẽarembiapoagwera i'arimova'ea igwyriva'ea no. A'ea hẽa omboja ga pe jipi okorame ga pavẽi.

⁴⁰ Igwete Pedro'ga ga mo'embavi ga mondovo okia hugwi. A'ero ga renypy'andurugi onhi'iga Tupana'ga pe. Igwete ga ami ojirovaga hẽara'oa pe.

—Tabita, epo'ã, ei ga hẽa pe.

Kiro hẽa ma'ei a'ero. Pedro'ga repiagame hẽa vyri oina.

⁴¹ Igwete ga hẽa popyhygi hẽa mopo'ama. A'ero ga Jesus'gareheve'ga mbuhurukara'javi ojipyri aherembirekokwera'ga jara'ga no. Igwete ga hẽa repiukari ga pe.

⁴² Aerẽ ga imonhimoanhambavi imombe'gwovo Jopepeve'ga pe. Ikwahavame he'yive'ga jikogi Jesus'ga rehe a'ero.

⁴³ Igwete Pedro'ga pytai Jope pe Simão'ga rongga pe upa. Simão'ga ko mbiara pira apoharamo oko.

10*Cornélio'ea ombuhuruka Pedrova'ea gwonga pe*

¹ A'ea rupi Cornélio'ga rekoi cidade de Cesaréa pe. A'ereki ga pevo u soldados'ga nduvihavamo. Soldados'ga ko romanos'ga Itáliapeve'ga gwyrhugwive'ga onhimongyavo.

² Cornélio'ga ojiko Tupana'ga rehe ga mboheteavo jipi gwongapypeve'ga pavẽi. He'yi ga omondomondo itambere'ia judeus'ga pe imbatere'ỹve'ga pe. Onhi'inhĩ'iga Tupana'ga pe jipi.

³ Kiro ga rekoi onhi'iga Tupana'ga pe. Ka'aru três horas rupi Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga jipiukari Cornélio'ga pe. Kiro ga ruri javo ga pe.

—Cornélio, ei ga ga pe.

⁴ Ga repiagame Cornélio'ga kyhyjihetei a'ero.

—Gara? ei ga ga pe.

—Tupana'ga gwendu nenhi'iga ojive, ei Tupana'gapyrive'ga ga pe. Gwepia ga neremimondoa imbatere'ỹve'ga pe a'ea ko pyry hete javo. Nurã ga ji mbuhuri nde pyri, ei ga.

⁵ Kiro ji ei nde ve a'ero: Emondo ti ejipyryve'ga kiro Jope pe Simão Pedro'ga reruruka.

⁶ Mbiara pira apohara'ga rongga pe ga ruvi Simão'ga rongga pe. Ypiahua koty ko tuvi garonga, ei ga Cornélio'ga pe.

⁷ Onhi'imbavirê ga pe Tupana'gapyrive'ga hoi ga hugwi. A'ero Cornélio'ga mokonha'ga mbuhurukari ojipyri – kiroki ġa oporavyky ga pe garonga pype. Soldado'ga ga ombuhuruka no – kiroki ga gapyrituhêve'ga. Soldado'ga ga javijitehe ojiko Tupana'ga rehe no.

⁸ Igwete Cornélio'ga ġa mbuhurukari ojipyri imombe'gwovo ġa pe Tupana'gapyrive'ga nhi'iġa ojive. Igwete ga ġa mondoi Jope pe Pedro'ga reruruka.

⁹ Ko'emame ġa vahemi Jope koty. A'ea ja ko Pedro'ga jupiri onga arimo ipereuhuva'ea arimo. Ahaji katu ga hoi tanhi'i Tupana'ga pe javo.

¹⁰⁻¹¹ A'ero ty'ara ga jukai. Ga imboavujikwerame mbatera ga pe ga hepiagi yvagipeva'ea. A'ereki Tupana'ga gwepiuka ga pe yvaga rovapytymba'vogipyra. Kiro hyruhua ijyvi ga pyri ta'apynhapira'javuhuva'ea. Quatro ko ipyhykava imbojyhava.

¹² Gwereco paravuhu mbatera ipype onhimongyavo ipyva'ea hyryryva'ea ipepova'ea.

¹³ Igwete Tupana'ga ei ga pe:

–Pedro. Here ijukavo i'gwovo, ei ga ga pe novia.

¹⁴ –Avi ahã, ei Pedro'ga. Ji nda'uangavi tuhê mbatete'varuhua, ei ga ga pe.

¹⁵ Igwete Tupana'ga ea'javi ga pe:

–Jihi a'e pyry jupe. Ite'varuhu terei jupe a'ero, ei ga Pedro'ga pe.

¹⁶ Três vezes ga ea'jaa'javi hepiuka Pedro'ga pe. Aerê hyrua jivyra'javi ogwovo yvagi pe jitehe.

¹⁷ Igwete Pedro'ga ei ovyteri pe:

–Gara rehe Tupana'ga hepiukarhui nanongara ji ve naerũ? ei ga. Gara rehe ga ji mbo'e pota a'ea pyvõ? ei ga ikwahave'yma.

Ga japyakarama a'ea rehe kiro Cornélio'gahugwive'ġa ami jupihava pyri jurukwari pe. A'ereki pevove'ġa omombe'u Simão'ga rongga ġa pe. Kiro ġa ami jurukwari pe a'ero.

¹⁸ Igwete ġa nhi'iġa mondoi ipypeve'ġa pe:

–Agwa Simão Pedro'ga ruvi?

–Agwa ko ga ruvi, ei ġa ġa pe.

¹⁹ A'ea ja Pedro'ga japyakai hepiagipyra rehe onga arimo oina. Igwete Tupana'ga ra'uva ei ga pe:

–Uhu kiro trêsve'ġa nde reka, e'i.

²⁰ Here ejyva ġa pyri a'ero, e'i. Eho tuhê ti ġa ndupi ipojihuve'yma. A'ereki jiji amondouka ġa nde pyri, e'i Pedro'ga pe.

²¹ A'ero Pedro'ga jyvi Cornélio'gahugwive'ġa pyri javo ġa pe.

–Jihi pe ji reka pejikovo, ei ga. Gara rehe pe nduri ji pyri a'ero? ei ga ġa pe.

²² –Cornélio'ga ko ore mbuhuruka nde pyri soldados'ġa nduvihava'ga, ei ġa ga pe. Oko katu ko ga jipi. Tupana'ga rehe ga jikogi ga mboheteavo, ei ġa. Judeus'ġa nhaporemo e'i ga pe: “Pyry hete,” ei ġa Pedro'ga pe. Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga uhu ga pyri heaji'i, ei ġa. Igwete ga ei Cornélio'ga pe: “Emondouka ti ġa Pedro'ga reruruka ejipyri terehendu ti ganhi'iġa,” ei Tupana'gapyrive'ga ga pe heaji'i, ei ġa. Nurã ore ruri kiro nde pyri javo nde ve, ei ġa Pedro'ga pe imombe'gwovo.

²³ A'ero Pedro'ga ġa mbuhuri onga pype ġa mongiavo ojipyri.

Ypyhajive Pedro'ga ei ġa pe:

–Xaho kiro ga pyri Cesaréia pe a'ero, ei ga ġa pe.

Igwete ġa hoi. Jesus'gareheve'ġa oho Pedro'ga ndupi no Jopepeve'ġa.

²⁴ Ko'emame ġa vahemi Cesaréia pe. Cornélio'ga ombojatyka pa gwe'yja'ġa noġa ġahã no – kiroki ġa ga pavêi ojikoty'a. Garonga pe ġa ndekoi Pedro'ga mboha'uva a'ero upa.

²⁵ Pedro'ga vahemame Cornélio'ga ga repenhani ġwenypy'anduruga ga pyri tambohete ga javo novia.

²⁶ Emo Pedro'ga ga mopo'ã.

—Tanhimbohetei, ei ga. A'ereki jiji ko vvyakotyva'ea pe javijitehe, ei Pedro'ga ga pe.

²⁷ Onhi'i'game ga pe Pedro'ga reki garonga pype ġajatyka repiaga.

²⁸ Igwete Pedro'ga ei ġa pe:

—Judeus'ġarūiva'ero ko pe peko novīa. Pe atyvi ko ji rekoi judeuramo novīa, ei ga. Pekwaha reki pe oreramonhava'ea nhi'i'ga ore ve jipi tapehoi judeus'ġarūive'ġa pyri javo. “Tapejihe'ari tuhē ti ġa ndehe,” ei ahe, ei Pedro'ga. Emo Tupana'ga okwahavuka ji ve gweaporoġita a'ea rehe oji'i, ei ga ġa pe. “Ite'varuhu terei jara'ġa pe,” ei Tupana'ga ji ve oji'i, ei ga.

²⁹ Nurā ji ndapojihuvi jijoa pe pyri pendeheve'ġa erame ji ve oji'i, ei ga. Kiro ji ei pe me a'ero: Gara rehe pe ji mbuhurukari kokoty a'ero? ei Pedro'ga ġa pe.

³⁰ Igwete Cornélio'ga ei ga pe:

—Tamombe'u ti nde ve a'ero, ei ga. Trēs kiro ji kiri ga jipiukarirē ji ve, ei ga. Ka'aru trēs horas rupi ji nhi'i'gi Tupana'ga pe avo nhironga pe oji'i. A'ero gapyrive'ga yvagipeve'ga jipiukari ji ve. Hendy'ja hete gapira, ei ga Pedro'ga pe.

³¹ “Cornélio,” ei ga ji ve, ei ga. “Tupana'ga ġwendu nenhi'i'ga. Gwepia ga neremi-mondoagwera imbatere'ŷve'ġa pe,” ei ga ji ve, ei Cornélio'ga Tupana'gapyrive'ga nhi'i'ga mombe'gwovo.

³² “Emondo ti ġa Jope pe a'ero Simāo Pedro'ga reruruka ejipyri,” ei ga ji ve. “Mbiara pira apohara'ga rongga pe ga ruvi Simāo'ga rongga pe. Ypiahua koty ko garonga ruvi,” ei ga, ei Cornélio'ga imombe'gwovo.

³³ Kotihī ji ġa mondoukari nde pyri a'ero, ei ga Pedro'ga pe. Pyry hete a'ero nde ruri avo. Igwete ore jatykapavi kiro Tupana'ga rovai pyteri pe orokovo. Torohendu pa ti Tupana'ga remimombe'ua nde ve, ei ga Pedro'ga pe.

Pedrova'ea omombe'u Jesus'ga Cornéliova'ea pe

³⁴ Igwete Pedro'ga ei Cornélio'ġa pe:

—Kiroġwe ji ikwahahetei, ei ga. Judeus'ġa ndehe jate rūi Tupana'ga rekoi. Oko pa ga judeus'ġarūive'ġa ndehe no. A'ereki ġa ojo'ja ga pe.

³⁵ Gagwryi pe nhaporemō Tupana'ga oko ġa ndehe ġa jikogame ga rehe okokatuavo, ei Pedro'ga ġa pe.

³⁶ —Tupana'ga omondouka onhi'i'ga israelitas'ġa pe ikwehe, ei ga. A'ereki Jesus Cristo'ga omanoro ġwaramo Tupana'ga rerekokatuukari nhande ve. A'ereki Jesus'ga nhandepojykaharetero oko, ei Pedro'ga ġa pe. Pekwaha pe a'ea, ei ga imombe'gwovo Cornélio'ġa pe.

³⁷ João Batistava'ea e'i na'ē ġa pe: “Peko ti Tupana'ga nhi'i'ga rupi,” ei ahe, ei ga. Ga ndekorame hupi ahe ġa mobatizai ikwehe, ei Pedro'ga ġa pe. Aerē ġa Jesus'ga mombe'ui Galiléiapeve'ġa gwryi pe na'ē. A'ero Judéiapeve'ġa gwryi pe nhaporemō ġa ga mombe'umbe'ui, ei ga ġa pe. Pekwaha pe Jesus'ga mombe'ua jipi.

³⁸ Pekwaha pe Jesus'ga reaporoġita no Nazarépeve'ga reaporoġita, ei ga. A'ereki Tupana'ga opojykauka ga gwa'uva pe ga mbopopoaka ikwehe. Nurā Jesus'ga rekokatukatu o gwovo ġapyteri pe, ei ga. Diabo'ga ġa pojykarame Jesus'ga ga pe'ai ġa hugwi. A'ereki Tupana'ga Jesus'ga poko ga rerekovo, ei Pedro'ga ġa pe.

³⁹ —Orohepia pa ore Jesus'ga reaporoġita Jerusalém me Israelpeve'ġa gwryi pe nhaporemō. Igwete ore imombe'ui orerembiepiagawera no, ei ga. Ojuka reki ġa Jesus'ga kutuga ga mo'ama yva rehe.

⁴⁰ Emo mokōi ġa kirirē Tupana'ga ga mbogwera ga repiuka orerovaki, ei ga.

⁴¹ Jara'ġa pe – kiroki ġa ndojikogi ga rehe – ġa pe ga ndohepiukari ga, ei ga. Ore ve jate ga gwepiuka. A'ereki Tupana'ga ore mo'ē jipe tomombe'u ti ġa Jesus'ga javo. Igwete ore i'ui mbatera ga pavēi ga kweravirē, ei ga Cornélio'ġa pe imombe'gwovo.

⁴² —Jesus'ga e'i ore ve ikwehe: “Jihi po ti a'e ġandeaporoġita pe mbapava koty nehẽ omanove'ġa okojive'ġa no,” ei ga. “A'ereki Tupana'ga e'i ji ve a'ea rehe hako,” ei Jesus'ga, ei ga. “Ji mombe'umbe'u ti ojipe'ġa pe a'ero nehẽ,” ei ga ore ve ikwehe, ei Pedro'ga ġa pe.

⁴³ —Jesus'ga jitehe Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea nhaporemõ omombe'u nhoġwenõnde ga kwatija po raka'e, ei Pedro'ga. Igwete ahe ei: “Ga jikõgame ga rehe po ti Tupana'ga imõbori ġandekote'varuhua ġa hugwi nehẽ ga manoro ġwaramõ ġa ndepya nehẽ,” ei ahe Jesus'ga mombe'gwõvo po raka'e, ei ga Cornélio'ġa pe imombe'gwõvo.

Tupana'ga ra'uva uhu Cornéliõva'ea pyri

⁴⁴ Pedro'ga nhi'iġame ġa pe Tupana'ga ra'uva ruri ġa pyri nhaporemõ ġa pojkavo – kiroki ġa ġwendu Jesus'ga mombe'ua.

⁴⁵⁻⁴⁶ Kiro ġanhi'iġa aherembikwahave'ỹva'ea a'ero. Igwete ġa Tupana'ga mbohete-hetei upa. Henduvame ġanhi'iġa judeus'ġa nhimõby'ai a'ero – kiroki ġa uhu Pedro'ga rupi Jesus'gareheve'ġa.

—Iii! Judeus'ġarũive'ġa pyri vehevi Tupana'ga omõndo gwa'uva ġa pojkavõuka no! ei ġa ojõhupe.

Igwete Pedro'ga ei ġa pe:

⁴⁷ —Nhande pyri na'ẽ ko Tupana'ga ra'uva uhu ikwehe. Kiro gara'uva ruri ġa pyri na jitehe no, ei Pedro'ga. Timõbatiza ti ġa yhya pyvõ a'ero, ei ga ga pe.

⁴⁸ A'ero Pedro'ga ġa mõbatizaukari ġa ndekoro ġwaramõ Jesus Cristo'gareheve'a'ero. Igwete ġa ei Pedro'ga pe:

—Pepytaahi'vi ti ore pyri.

A'ero ġa pytai ġa pyri upa.

11

Pedrova'ea omombe'u pa Jerusalémmeva'ea pe

¹ Aerẽ ojipe'ġa ġa mombe'ui javõ Judéiapeve'ġa gwyri pe.

—Judeus'ġarũive'ġa ġwendu katu kiro Tupana'ga nhi'iġa no, ei ġa ġa mombe'gwõvo.

Jesus'ga moirũhara'ġa pe ġa imombe'ui jara'ġa pe no Jesus'gareheve'ġa pe.

² Aerẽ Pedro'ga jivyri ua Jerusalém me. A'ero judeus'ġa nhi'iġayvari ga pe Jesus'gareheve'ġa.

³ —Maranuhũ nde houhui judeus'ġarũive'ġa pyri i'gwõvo ġa pavẽi? ei ġa ga pe. Judeus'ġa ndõjihe'ari te ġa ndehe, ei ġa Pedro'ga pe.

⁴ Igwete Pedro'ga ei ġa pe.

—Tamõmbõ'u pa ti kiro pe me.

⁵ Jihi ko ako na'ẽ Jõpe pe nhinhi'iġa Tupana'ga pe ikwehe, ei ga. A'ero ji hepiagi yvagipeva'ea. A'ereki Tupana'ga gwepiuka ji ve hyrua tapy'ynhapira'javuhuva'ea, ei ga ġa pe. Yvaga hugwi iyyvi ua. Quatro ko ipyhykava imõbojyhava. Igwete iyyvi ua opiga ji ypyvo, ei ga.

⁶ Hepiakaturame ji hepiagi ipype ipyva'ea onharõva'ea hyryryva'ea. Ipepõva'ea ji ahepia no, ei ga.

⁷ Igwete ji henduvi Tupana'ga nhi'iġa jijive. “Pedro,” ei ga. “Here ijukavo i'gwõvo,” ei ga ji ve, ei ga.

⁸ “Avi ahã,” a'e ji. “Mbatete'varuhua ndõkiangavi jijuru pe,” a'e ji ga pe.

⁹ Emo ga ea'javi ji ve yvaga hugwi: “Jihi a'e pyry jupe. Ite'varuhu terei jupe a'ero,” ei ga ji ve, ei Pedro'ga.

¹⁰ Trẽs vezes ga ea'jaa'javi hepiuka ji ve. Kirẽ hyrua jivyra'javi õgwõvo yvagi pe jitehe ikwehe, ei ga imombe'gwõvo ġa pe.

¹¹ —Nanime trẽsve'ġa nduri ji pyri õnga pe – perõpe aju. Cornélio'ga ombuhuruka ġa ji pyri Cesaréia hugwi ikwehe, ei ga.

¹² Igwete Tupana'ga ra'uva ei ji ve: “Eho tuhẽ ti ƣa ndupi ipojihuve'yma,” e'i ji ve, ei ga. Agwa'ƣa ji aroho ji rupi a'ero Jope hugwi ikwehe. Seis ko ƣa Jesus'gareheve'ƣa, ei Pedro'ga ƣa pe. Aerẽ ore vahemi Cornélio'ga ronga pe a'ero.

¹³ Igwete ga imombe'ui ore ve: “Tupana'gapyrive'ga uhu ji pyri o'ama nhironga pe oji'i,” ei Cornélio'ga, ei ga. “Igwete ga ei ji ve: ‘Emondouka ti ƣa Jope pe Simão Pedro'ga reruruka ejipyri,’ ei Tupana'gapyrive'ga ji ve,” ei ga.

¹⁴ “‘Garemimombe'ua rendukaturu ƣwaramo po ti pe hoi yvagi pe a'ero nehẽ nerongapeve'ƣa pavẽi nehẽ no,’ ei Tupana'gapyrive'ga ji ve,” ei Cornélio'ga.

Pedro'ga omombe'u pa Cornélio'ga nhi'iƣagwera ojive. Igwete Pedro'ga ei ƣa pe no:

¹⁵ —A'erogwe ji Jesus'ga mombe'ui ƣa pe. A'ero Tupana'ga ra'uva ruripei ƣa pyri ƣa pojkavo, ei Pedro'ga. Pehepia ko gara'uva ruri nhande pyri ikwehe. Akoja javijitehe kiro turi ƣa pyri nohõ, ei ga ƣa pe.

¹⁶ A'ea rupi ji ikwahava'javi reki Jesus'ga nhi'iƣagwera, ei Pedro'ga. A'ereki ga e'i ikwehe: “João Batista'ga oko ƣa pavẽi ƣa mobatizavo yhya pyvõ. Emo po ti Tupana'ga oko pe pavẽi nehẽ imondovouka gwa'uva pe pyri pe pojykauka nehẽ,” ei Jesus'ga ikwehe, ei ga.

¹⁷ Tupana'ga ombuhuruka gwa'uva nhande ve nhande jikogame nhandepojykaharete'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe. A'ea jitehe ga omondo kiro judeus'ƣarũive'ƣa pe nohõ, ei ga. Tupana'ga imondopotarame ƣa pe ji namovahĩ ga a'ero, ei Pedro'ga ƣa pe.

¹⁸ Henduvame Pedro'ga nhi'iƣa ƣa ndogwayvara'javi ga a'ero. Igwete ƣa Tupana'ga mbohetei pyri hete ga javo.

—Judeus'ƣarũive'ƣa vehevi Tupana'ga ombopohiruka ƣandekote'varuhua hugwi ƣa mboheporogitapyahuavo, ei ƣa ogwovo.

Antioquiapeve'ea ojiko Jesus'ga rehe

¹⁹ Estêvão'ea jukarame judeus'ƣa ojigwarajuhu Jesus'gareheve'ƣa ndehe. Nurã Jesus'gareheve'ƣa kwaki'oki'oi a'ero ƣa hugwi ogwovo. Jara'ƣa oho Feníciapeve'ƣa gwyrri pe. Jara'ƣa oho ypa'ouhũ me Chipre pe okovo. Jara'ƣa oho cidade de Antioquia pe. A'ero ƣa Jesus'ga mombe'umbe'ui ƣa pe. Judeus'ƣa pe jate reki ƣa Jesus'ga mombe'ui.

²⁰ Emo jara'ƣa Chiprepeve'ƣa cidade de Cirenepeve'ƣa pavẽi ohorame Antioquia pe Jesus'ga mombe'umbe'ui judeus'ƣarũive'ƣa pe.

²¹ Tupana'ga ƣa moirũ ƣa nderekovo. A'ero Antioquiapeve'ƣa hendukatui ƣanhi'iƣa. Igwete he'yjuhuve'ƣa jikogi opojykaharete'ga rehe Jesus'ga rehe onhimongyavo.

²² Aerẽ ojipe'ƣa hoi Jerusalém me ƣa mombe'gwovo Jesus'gareheve'ƣa pe.

—Antioquiapeve'ƣa ojiko Jesus'ga rehe kiro, ei ƣa ƣa pe.

Henduvame ƣa Barnabé'ga mondoi ƣa pyri a'ero Antioquia pe.

²³ Igwete ga hoi ƣa ndepiaga.

—Tupana'ga omomyry tuhẽ pe me, ei ga ƣa pe.

Igwete Barnabé'ga roryvamo a'ea rehe. Igwete ga ƣa mbojikohetei Jesus'ga rehe.

—Pejikopave'yimi Jesus'ga rehe penhimimbotarimo, ei ga ƣa pe.

²⁴ A'ereki Barnabé'ga ko pyri hete. Tupana'ga ra'uva ga pojyka hete ga rerekokatuavo. Ojiko hete ga Jesus'ga rehe. Igwete ga ƣa mbojikojikogi ga rehe no. He'yjuhuve'ƣa kiro ojiko nhandepojykaharete'ga rehe onhimongyavo.

²⁵ Aerẽ Barnabé'ga hoi cidade de Tarso pe Saulo'ga reka.

²⁶ Ga repiagame ga ga reruri Antioquia pe. Ojipeji kwara ƣa nduvame pevo. A'evõ jitehe ƣa Jesus'gareheve'ƣa nderojatykatykai jipi he'yjuhuve'ƣa mbo'eavo. Antioquia pe na'ẽ ƣa ono Cristo'gareheve'ƣa ƣa ndehe – kiroki ƣa ojiko Jesus'ga rehe.

²⁷ A'ea rupi ƣa pyri Ágabo'ƣa nduri Jerusalém hugwi – kiroki ƣa omombe'u Tupana'ga nhi'iƣa aerẽjiva'ea no. Igwete ƣa nduri Jesus'gareheve'ƣa pyteri pe.

²⁸ Igwete Ágabo'ga ami javo ġa pe. A'ereki Tupana'ga ra'uva ga mbo'e. A'ero ga ami javo Antioquiapeve'ġa pe ġa momoranduva.

—Aerē po ti ipapavi nhaneremityma nhandegwyriveva'ea nhaporemonehē, ei ga.

A'ea Ágabo'ga imombe'ui ġa pe. Aerē na tuhē ihoi ganhi'ġa rupi ikwehe. Opa pa mbatera Cláudio'ga rekorame nhanderuvihavuhuro ikwehe.

²⁹⁻³⁰ Nahā Ágabo'ga imombe'unhoġwenondei Jesus'gareheve'ġa pe. A'ero ġa ei ojuhupe:

—Timondo ti itambere'ia nhaneirũ'ġa pokoga Judéia pe a'ero, ei ġa.

A'ero ġa imondomondo. Kiroki ġa he'yi gwereko – he'yi ġa omondo. Kiroki ġa mokonhete gwereko – mokonhete'i ġa omondo. Igwete ġa imondo Barnabé'ġa pe togweroho ti ġa Judéiapeve'ġa gwyriveve'ġa pe javo. Aerē Barnabé'ġa herohoi Judéia pe Saulo'ga pavēi imondovo Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa pe.

12

Koji'i ahe ojigwarai Jesus'gareheve'ea rehe

¹ A'ea rupi ko Herodesva'ea reki judeus'ġa gwyriveve'ġa pe huvihavuhuro. Igwete ahe jigwarai Jesus'gareheve'ġa pyteriveve'ġa ndehe.

² Igwete Tiagova'ea – kiroki João'ga reki'yrava'ea – Herodesva'ea ahe akamomborukari itakyhea'javuhuva'ea pyvõ.

³⁻⁴ Ikwahavame judeus'ġa mbohoryvukara ahejuka rehe, Herodesva'ea Pedro'ga pyhygukari no. Igwete ahe Pedro'ga mondoukari ga mongiavouka cadeia pype. Ahe ga mondoukari soldados'ġa po pe dezesseisve'ġa pe tohemyme ti ga javo. Quatrove'ġa gwepia na'ē ga. Kirē ojipe'ġa quatrove'ġa py'rovo. Quatro vezes ġa jopy'rupy'rui ga repiaga ara rupi ypytunimo no. Nahā Herodesva'ea ga mondoukari soldados'ġa po pe tapemohemukari ti Pedro'ga javo. A'ea rupi judeus'ġa japo toryva pão ndovuriva'ea i'gwovo. Igwete Herodesva'ea ei ovyteri pe: “Na judeus'ġa i'upavi na'ē Páscoa rupiara,” ei ahe. “Aerē po ti ji Pedro'ga mbuhurukari imbojambojaruka garekote'varuhua ga rehe ġandovaki hete nehē. A'ero po ti ji ga jukaukari nehē,” ei Herodesva'ea ovyteri pe novia.

⁵ Igwete ahe Pedro'ga mombytai cadeia pype. Emo Jesus'gareheve'ġa onhi'inhi'i hete Tupana'ga pe emohemuka ti Pedro'ga cadeia hugwi javo.

Pedrova'ea ohē cadeia hugwi

⁶ Aerē Herodesva'ea ei ovyteri pe: “Ko'emame po ti ji Pedro'ga mbuhurukari ġandovaki nehē,” ei ahe novia. Ypytunimo Pedro'ga kiri soldados'ġa pyteri pe mokonha'ġa pyteri pe. Soldados'ġa opokwa memei ga ojihe itanhuramuhãa pyvõ ga rerekovo. Ojipe'ġa opojoyka hovapytymbava o'ama hepiaga. Igwete Pedro'ga kiri upa.

⁷ Kotihĩ Tupana'gapyrive'ga ukwahavamo o'ama Pedro'ga pyri yvagipeve'ga. Hendy'ja hete cadeia pype a'ero. Igwete ga pokogi Pedro'ga jati'yva rehe toma'ē ga javo.

—Haite! Here evya, ei ga javo Pedro'ga pe.

A'ero itanhuramuhãa ihiri Pedro'ga poa hugwi.

⁸ Igwete Tupana'gapyrive'ga ei ga pe:

—Embogwa eku'ayvira. Emongi epyruhua nohõ, ei ga javo ga pe.

Igwete Pedro'ga imongi a'ero.

—I'arimova'ea emongi ejoa ji reviri, ei ga ga pe.

⁹ Igwete Pedro'ga hoi ga reviri ogwovo. Ndogweroviari reki ga Tupana'gapyrive'ga rembirohoa novia. “Jikiri pe ji ga repiagi,” ei ga novia.

¹⁰ Kiro ġa kwavi soldados'ġa pyvõ. Kiro ġa kwavi jara'ġa pyvõ no. Igwete ġa vahemi jupihai pe jurukwara pyri. A'ea rupi ko ahe oho cidade pe. Hovapytymbava ko ferrova'ea. Kiro ġa vahemi ipyri. Igwete a'ea nhovapytymba'vogi ġa pe. Igwete ġa ei cadeia

hugwi a'ero ogwovo cidade rapea rupi onga pyvõ okwava. Kotihĩ Tupana'gapyrive'ga hoi ga hugwi ga reja.

¹¹ Kiro Pedro'ga ikwahavi a'ero. “A'iti tuhẽ reki!” ei ga. “Tupana'gapyrive'ga ji rerohoi tuhẽ cadeia hugwi. Jipojykaharete'ga ombuhuruka ga ji pyri,” ei ga. “A'ero ga ji mbopiro'yukari Herodes'ga popoakara hugwi judeus'ga ndeaporoğitate'varuhua hugwi no,” ei Pedro'ga oyvyteri pe.

¹² Ojapyakarẽ a'ea rehe kiro ga hoi Mariahẽa ronga pe João Marcos'ga yhẽa ronga pe. Igwete ga vahemi onga jupihai pe. A'ea ja Jesus'gareheve'ga jatykapavi onga pe onhimongyavo onhi'inhi'iğa Tupana'ga pe.

—Emohemuka ti Pedro'ga cadeia hugwi, e'ie'i ға ga pe.

A'reki ға ndokwahavi ve Pedro'ga hemagwera jugwi.

¹³ Igwete Pedro'ga vahemi onga jupihai pe okwaokwa hovapytymbava rehe o'ama. A'ero kujahẽa ruri henduva Rodehẽa.

—Ma'ға pero okwa? ei hẽa javo ga pe.

¹⁴ Pedro'ga nhi'iğame hẽa nhimombaragwahavi hehe. A'ero hẽa nhani tamombe'u javo jara'ға pe. Emo hẽa omoka'nhy reki hovapytymba'voga ga pe gworygworyva ғwaramo ga rura rehe. Igwete hẽa nhani javo.

—Pero Pedro'ga ami hovapytymbava pyri, ei hẽa ға pe.

¹⁵ Ndogweroviarihu ға hẽanhi'iğa.

—Ere'eteheuhu nde, ei ға hẽa pe.

—Avi ahã, ei hẽa. Ki ga jitehe pero o'ã, e'ie'i hẽa ға pe novĩa.

—Gara'uva po, ei ға a'ero.

¹⁶ Pedro'ga o'amete jiji hovapytymbava rehe okwaokwa. A'ero ға hoi hovapytymba'voga ga pe. Ga repiagame ға nhimomby'apavi a'ero upa.

¹⁷ Igwete ga reki onga pype ға pyri. A'ero ga nhipova'eği tapenhi'iği ti ji renduva javo. Igwete ga imombe'ui ға pe Tupana'ga remimohemukara cadeia hugwi.

—Peho ti imombe'gwovo nhimohemagwera Tiago'ga pe jara'ға pe no nhaneirũ'ға pe, ei ga ға pe.

Igwete Pedro'ga hoi ға hugwi a'ero ogwovo.

¹⁸ Ko'eğaturame soldados'ға ndekotehei Pedro'ga repiage'yma cadeia pype.

—Mahã Pedro'ga naerũ? e'ie'i ға ojohupe novĩa.

¹⁹ Igwete Herodesva'ea ga rekarukari cadeia pype novĩa. Emo ға ndohepiagi ga. A'ero Herodesva'ea soldados'ға mbuhurukari ға monhi'iğa ma rupi te ga hoi naerũ javo ға pe. Emo ға ndokwahavi reki Pedro'ga hoagwera jugwi. Nurã Herodesva'ea soldados'ға jukaukari a'ero.

Aerẽ Herodesva'ea hoi judeus'ға gwyrã hugwi Judéia hugwi. Cidade de Cesaréia pe ahe hoi opytavo.

Herodesva'ea manoagwera

²⁰ Herodesva'ea omondomondouka mbatera ogwyrã hugwi cidadespeve'ға pe jipi Tiropeve'ға pe Sidommeve'ға pe no. Aerẽ ahe nhimboahiahivi reki ға pe. Nurã ға ei ojohupe:

—Timonhyrõ ti Herodes'ga kiro. Nhande ga monhyrõe'ymame po ti ga nombuhurukara'javi mbatera nhande ve nehẽ, ei ға ojohupe.

Nurã ға jogwerohoi na'ẽ Herodesva'ea moirũhara'ga pyri Blando'ga pyri onhi'iğatuavo ga pe tovavagahi ti ga nhande rehe javo. Aerẽ ға jogwerohoi Herodesva'ea pyri.

—Xajogwereco katu ti, ei ға Herodesva'ea pe.

²¹ Igwete ahe ei:

—Ojipe'ia rupi po ti ji nhi'iği pe me nehẽ, ei ahe ға pe.

—Kwa, ei ға ogwovo.

A'ea rupi katu Herodesva'ea jigwagi opikatua mongiavo ġanduvihavuhuro. Igwete ahe hoi ġapyteri pe ojiupia oina ġwendava rehe. A'ero ahe nhi'inhi'igi ġa pe.

²² Henduvame ahenhi'iga ġa javo.

—Herodes'ga ko yvagipeve'ga. Yvyakotyve'ga rūi ko koro, e'i tehe ġa ahe ve.

²³ Herodesva'ea nomombigi reki ġanhi'itehea ojihe. Nomboheteukari ahe ġa pe Tupanete'ga. Nurã nanime Tupana'gapyrive'ga ruri ahe pyri yvaga hugwi ahe moheõ'aruka. A'ero hevo'ia ihu'uu'upavi aherevega. Kirẽ ahe manoi upa.

²⁴ Igwaigwavete Jesus'gareheve'ga imombe'ui Tupana'ga nhi'iga imonhimoanhana. Igwaigwavete ojipe'ga hendukatui a'ero onhimongyavo.

²⁵ Barnabé'ga gweroho itambere'ia Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pe Jerusalém me Saulo'ga pavëi. Imondopavirẽ Barnabé'ga jivyri Antioquia pe a'ero. Gweru ġa João Marcos'ga ojupi.

13

Ahe omo'ẽ Barnabéva'ea Saulova'ea no

¹ Kiro Antioquia pe oko Jesus'gareheve'ga pyteri pe ġambo'ehara'ga Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga no. Ga ko Barnabé'ga; Simão'ga – kiroki ga ipiryvytunuhũve'ga; Lúcio'ga – kiroki ga Cirenepeve'ga; Saulo'ga; Manaém'ga – ga ko onhimomboaka gvernadoraġwama'ga pavëi Herodes'ga pavëi.

² Igwete ġa Tupana'ga mbohetehelei. Xanhi'ĩ Tupana'ga pe javo ġa ndo'ui mbatera ojogwerekovo. A'ea rupi ko Tupana'ga ra'uva ei ġa pe:

—Pemo'ẽ kiroġwe Barnabé'ga Saulo'ga no toporavyky ti ġa ji ve Jesus'ga mombe'gwovo, e'i ġa pe. A'ereki ji a'e nhiġwenonde ġahã po ti oporavyky ji ve javo, e'i ġa pe.

³ A'ero ġa nhi'igi Tupana'ga pe i'ue'yma. Kirẽ ġa pokogi Barnabé'ga ndehe pejogweroho ti Jesus'ga mombe'gwovo a'ero javo. A'ero ġa ġa mondoukari ojihugwi.

Barnabéva'ea oho Chipre pe Saulova'ea pavëi

⁴⁻⁵ A'ero ġa jogwerohoi Barnabé'ga Saulo'ga pavëi. A'ereki Tupana'ga ra'uva omondouka ġa. João Marcos'ga oho ġa ndupi no ġamoirũharamo. Igwete ġa hoi cidade de Selêucia pe. Pevo ġa avi itayharuhua pype ogwovo ypa'ouhũ me Chipre pe. Pevo ġa jari upa cidade de Salamina pe. Igwete ġa hoġahoi judeus'ga jatykahai pe imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga pevove'ga pe.

⁶⁻⁸ Aerẽ ġa hoi ypa'ouhũa rupi ogwovo cidade de Pafos pe. Pevo ġa judeu'ga repiagi Barjesus'ga. Ojipe'ga nhi'igimo garera Elimas. Ipaji ko ga huvihava'gareheva'ero.

—Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo ko ji reko, ei Elimas'ga ġa pe jipi o'mbero.

Igwete Barnabé'ga ga repiagi pevo. Igwete Elimas'ga ruvihava'ga Barnabé'ga mbuhurukari ojipyri Sérgio Paulo'ga – kiroki ga pevove'ga gvernador'ga. Okwaha hete ga mbatera Sérgio Paulo'ga. Tahendu ti Tupana'ga nhi'iga javo ga Barnabé'ga mbuhurukari ojipyri. Emo Barnabé'ga horame ga pyri Elimas'ga ġa movahĩ tonhi'igyme ġa ga pe javo. “Tojikogyme ti jiruvihava'ga Jesus'ga rehe,” ei Elimas'ga ipajive'ga.

⁹ Igwete Saulo'ga – ojipea ko garera Paulo – Tupana'ga ra'uva ga pojyka hete. A'ero ga Elimas'ga repiahetei javo ga pe.

¹⁰ —Netiruahũ hete nde Diabo'ga ja! ei ga ga pe. Pyryheteva'ea nde eremovahiuhũ. Nde eremoandyandyi paravuhu ekovo, ei ga ga pe. Nane'ymi nde Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'ui! ei Paulo'ga ga pe.

¹¹ Nurã po ti Tupana'ga nde movahiuhũi kiro nehẽ. Nanderehaahi'vi ti nde kiro hepiage'yma kwara nehẽ, ei ga Elimas'ga pe.

Kotihĩ turi ppytunahiva Elimas'ga pe ga mbohehae'yma. Igwete ga rekoreko'ihui ogwovo.

—Pejijo ji popyhyga ji rerogwovo, e'ie'i ga ġa pe.

¹² Hepiagirē Elimas'ga rehae'yma Sérgio Paulo'ga jikogi Jesus'ga rehe. A'ereki ga onhimomby'a nhandepojykaharete'ga mombe'ua rehe.

Paulova'ea oho Antioquia pe

¹³ Aerē Paulo'ga avi itayharuhua pype ogwovo Pafos hugwi. A'ero ga hoi Panfiliapeve'ga gwyri pe ogwovo cidade de Perge pe. A'ea rupi João Marcos'ga hoi ga hugwi ojivya Jerusalém me.

¹⁴ Aerē Paulo'ga hoi Perge hugwi pea rupi ogwovo. Aerē ga vahemi cidade de Antioquia pe Pisidiapeve'ga gwyrá vyvri pe. Judeus'ga poravykye'yma rupi sábado rupi ga hoi gajatykahai pe. A'ero ga apygi upa.

¹⁵ Igwete pevove'ga nhi'iği aherembikwatijaragwera pe Moisésva'ea remimbo'eagwera pe. Kirē ga nhi'iği ojipea pe aherembikwatijara pe. A'ea Tupana'ga nhi'iğa mombe'uharava'ea okwatija hako. Aerē huvihava'ga gajatykahava pype ga imondoukari onhi'iğa Paulo'ga pe.

—Pe ko orere'yjamo peko israelitasramo, ei ga ga pe. Pe'epotarama avove'ga pe ga moğitavo pe'ji ti ga pe a'ero, ei ga Paulo'ga pe.

¹⁶ A'ero Paulo'ga po'ami onhipova'eğa tapenhi'iği ti javo. Igwete ga ei:

—Israelitasramo pehendu nhinhi'iğa pejjupa, ei ga. Pehendu ti judeus'garūiva'ero no. A'ereki pe pejiko Tupana'ga rehe no. Pehendu katu ti, ei Paulo'ga ga pe.

¹⁷⁻²⁰ Tamombe'u ti Tupana'ga pe me. Gaha rehe nhaneramonhava'ea ojiko hako. Tupana'ga omo'emo'ē ojive nhaneramonhava'ea hako. Aerē he'yjuhu hete quatrocentos e cinquenta Tupana'ga kwara mbo'ambo'ari, ei ga. A'ea rupi ga imombyrymbyryvi ahe ve ahe ruvame hajiheva'ea gwyri pe Egitopeva'ea gwyri pe po rimba'e. Igwete ga ahe rerurukari pea hugwi opopoakarimo, ei ga ga pe. He'yi kwara rupi quarenta kwara rupi Tupana'ga nhimomiranami aherekote'varuhua pe ahe ruvame ongae'yi me, ei ga. Igwete ga seteva'ea apitipitiukari aheruvihavava'ea ahereheva'ea reheve Canaãmeva'ea gwyri pe. Ahe moka'nhymbavirē ga ima'ema'ēi ahegwyruera imondomondovo nhaneramonhava'ea pe hako, ei Paulo'ga ga pe.

—Aerē Tupana'ga juizva'ea mongoi aheruvihavamo nhaneramonhava'ea pe ahe mbojopy'rupy'ruavo hako, ei Paulo'ga. Aerē ahe py'rovo Samuelva'ea ahe repiakatui Tupana'ga nhi'iğa mombe'uharava'ea, ei ga.

²¹ Aerē nhaneramonhava'ea ruri javo Samuelva'ea pe: “Huvihavuhu'ga ore oropota ağwamo toremondomondo ti ga nde py'rovo,” ei ahe Samuelva'ea pe hako, ei ga. Igwete Tupana'ga Saulva'ea mongoi aheruvihavuhuro a'ero. Saulva'ea ko Quisva'ea ra'yrava'ea Benjamimva'ea rymymino'ea, ei ga. Igwete Tupana'ga Saulva'ea mon-goukari aheruvihavuhuro he'yi kwara rupi quarenta kwara rupi, ei Paulo'ga ga pe.

²² —Aerē Tupana'ga ei: “Kiro ji Saul'ga pe'ai penduvihavuhua hugwi,” ei ga, ei ga. “Davi'ga Jessé'ga ra'yra'ga oko kiro penduvihavuhuro Saul'ga py'rovo,” ei ga. Daviva'ea mombe'gwovo Tupana'ga ei no: “Jipy'a ja hete ga Davi'ga. Gaha ti oko pa nhiremimbotarimova'ea rehe nehē,” ei Tupana'ga, ei Paulo'ga imombe'gwovo ga pe.

²³ —Daviva'ea rymymino'ga reki Tupana'ga omongouka nhanderekote'varuhua momboharamo heikwehe, ei ga. A'ereki ymya Tupana'ga e'i nhandere'yjava'ea pe israelitasva'ea pe: “Aerē ti ji Davi'ga rymymino'ga mongoukari pembopiro'yharamo nehē,” ei Tupana'ga, ei ga. Kiro Daviva'ea rymymino'ga tuhē Tupana'ga omongouka a'ero o'eagwera rupi katu. Ga ko Jesus'ga, ei Paulo'ga ga mombe'gwovo ga pe.

²⁴ Jesus'ga rura renonde João Batistava'ea israelitas'ga moğitapavi jipi heikwehe, ei ga. “Perojijyi ti pejeaporogita pejipohia pejikote'varuhua hugwi,” ei ahe. “A'ero po ti ji pe mobatizai nehē,” ei João Batistava'ea, ei Paulo'ga.

²⁵ Oporavykypavame Tupana'ga pe João Batistava'ea ei ga pe: “ ‘Ndehe ko Cristo,' pe'ji po pe ji ve novia? Ji ko a'ea rūi,” ei João Batistava'ea ga pe, ei ga. “Emo po ti Cristo'ga uhu

ji py'rovo nehē,” ei ahe, ei ga. “Ga ko huvihavuhu hete. Ji ki a'e te okoteheva'ea,” ei João Batistava'ea heikwehe, ei ga.

²⁶ Igwete Paulo'ga ei ġa pe no:

—Nhiirū, Abraãova'ea rymyminoa pe ji ei. Judeus'ġarūiva'ea pe ji ei no. A'ereki pe pejiko Tupana'ga rehe, ei ga. Nhande ve Tupana'ga ombuhuruka onhi'iġa Jesus'ga ko pembopiro'yharamo oko javo! ei Paulo'ga ġa pe.

²⁷ Jerusalémmeve'ġa nonhimombaragwahavi a'ea rehe raikwehe. Ganduvihava'ġa na jitehe no, ei ga. Onhi'iġame aherembikwatijara pe sábadó nanani ġa nonhimombaragwahavi reki Jesus'ga mombe'ua rehe, ei ga. Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea Jesus'ga mombe'ukatui reki ikwatija hako novia. Nahā ahe ei ikwatija hako: “Ojukauka po ti ġa ga ereko te'varuhu nde javo,” ei ahe hako, ei ga. Jerusalémmeve'ġa ahe nhi'ipo'ru reki ġanduvihava'ġa pavēi. A'ereki ġa e te'varuhu Jesus'ga pe ga jukauka, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁸ Ga jukapotarame ġa hekatehei garekote'varuhua hepiage'yma novia. A'erorame tehe ġa ei reki Pilatos'ga pe: “Ejukauka tuhē ti ga,” ei ġa ga pe, ei Paulo'ga.

²⁹ Ahe omombe'u pa gajukaagwama ikwatijanhoġwenondeavo hako. Ga ahe nhi'ipo'ru pa reki ga jukavo, ei ga. Kirē ojipe'ġa Jesus'ga ra'oa mbojyvi yva hugwi. Igwete ġa gara'oa rerohoi itaruvihavuhua kwaruhua pype herokiavo inoġa.

³⁰ Emo Tupana'ga ga mbogwera reki gamanoa hugwi, ei Paulo'ga ġa pe.

³¹ Kirē Jesus'ga jipiukaukari ġa pe – kiroki ġa oho Galiléia hugwi ga rupi ogwovo Jerusalém me gamanoa renonde. He'yi ġa kiri ga repiagagwera rupi ga kweravirē. Gahā kiro ga mombe'umbe'u israelitas'ġa pe a'ero, ei ga.

³² —Oro ore oromombe'u pyryheteva'ea pe me, ei Paulo'ga. Ymya Tupana'ga e'i nhaneramonhava'ea pe hako: “Nahā po ti ji ga mongoukari nehē,” ei ga, ei ga.

³³ Kiro na tuhē reki nhande ve aherymyminoa pe. A'ereki o'eagwera rupi katu Tupana'ga Jesus'ga mongouka ga mbogwera gamanoa hugwi, ei Paulo'ga ġa pe. A'ea jitehe ahe omombe'u ikwatija hako. Salmo dois aherembikwatijara rera, ei ga. Ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iġa Jesus'ga pe.

“Ndehe ko jira'ya.

Kiroġwe ji nhimongoukari nderuvamo,” ei ga.

Aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iġa, ei Paulo'ga ġa pe.

³⁴ —Jesus'ga mbogwerava pe Tupana'ga ei no. Gamanoa'jave'yma pe ga ei no, ei ga. Igwete Tupana'ga ei:

“Amombyry po ti ji pe me nehē,” ei ga.

“Pyryheteva'ea ji amombe'u Davi'ga pe hako a'itituhēva'ea.

A'ea po ti imombyryvaġwama pe me nehē,” ei Tupana'ga Jesus'ga pe, ei ga.

³⁵ Iru'ia Daviva'ea okwatija imombe'gwovo onhi'iġa Tupana'ga pe, ei Paulo'ga. Nahā ahe ei ga pe:

“Nde po ti neremonemahivukari ejiheve'ga pyryheteve'ga
ga manorame nehē,” ei ahe ikwatija hako, ei ga.

³⁶ —Daviva'ea nonhimombe'ui javo, ei Paulo'ga. A'ereki Daviva'ea opoko na'ē ojupiva'ea Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe okovo. Aerē ahe manoi. A'ero aheryjava'ea ahera'oa rerohoi inoġa aheramonhava'ea ypyvo, ei ga. Kirē inemahivamo ahera'oa upa a'ero.

³⁷ Jesus'ga ra'oa ki a'e te ninemi, ei ga. A'ereki Tupana'ga ga mbogwera. Aerē Jesus'ga nomanoa'javi a'ero avuirama, ei Paulo'ga ġa pe.

³⁸ —Nhiirū, pekwaha ti a'ero, ei ga. Jesus'ga rehe ore imombe'ui pe me pendekote'varuhua mombora.

³⁹ Ga rehe pejikogame po ti pe piro'yro pejikote'varuhua hugwi, ei ga ġa pe. Hendukurame Moisés'va'ea remimbo'eagwera pe ndapepiro'yi pejikote'varuhua hugwi. Pejikogame jate Jesus'ga rehe po ti pe piro'yro jugwi nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

⁴⁰ Penhimboko'i ti a'ero tapepo'ruyme ti hahyva'ea nehē, ei ga. A'ereki nanongara pe ahe e'i hako – kiroki ahe omombe'u nhoġwenonde aerēva'ea. Nahā ahe ei Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo hako:

⁴¹ “Pehendu ti, a'e ji pe me.

A'ereki pe pe'e te'varuhu nhinhi'iġa pe,” ei ahe.

“Penhimomby'a ti penhimanomo nehē.

A'ereki ji a'apo ahemonhimomby'ava'ea kiro.

Po ti ġa imombe'ui pe me nehē,

ndaperoviarihu po ti pe nehē,” ei ahe Tupana'ga nhi'iġa imombe'gwovo hako, ei Paulo'ga ġa pe.

⁴² Aerē Paulo'ga horame ġajatykahava hugwi kiro ġa nduri javo ġa pe:

—Irūa rupi sábadu rupi pemombe'ua'ja ti ore ve nanongara jitehe nehē, ei ġa ġa pe.

—Kwa, ei Paulo'ga ġa pe.

⁴³ Igwete judeus'ga hopavi a'ero ojatykahava hugwi. Igwete ġa hoi Paulo'ga ndupi onhimongyavo ġa pavēi – kiroki ġa onhimongo judeusramo. A'ero Paulo'ga nhi'iġi ġa pe.

—Igwaigwavete ti pejiko Tupana'ga remimombyryva rehe, ei ġa ġa pe.

⁴⁴ Irūa rupi sábadu rupi cidadepeve'ga nhaporemō gwerevi ġa jatykai onhimongyavo.

—Torohendu ti Tupana'ga nhi'iġa mombe'ua, ei ġa.

⁴⁵ Emo judeus'ga onhimyrō hete Paulo'ga rehe hepiagame he'yjuhuve'ga hoa ga pyri. Nurā Paulo'ga ġa mbo'erame ġa etehei ga pe.

—Mbehea ga omombe'uuhu, e'i tehe ġa.

Igwete ġa Paulo'ga mbotegwetei.

⁴⁶ Paulo'ga ndopojihuvi reki ġa Barnabé'ga pavēi. Igwete Paulo'ga ei ġa pe:

—Tupana'ga e'i: “Judeus'ga na'ē po ġwendu nhinhi'iġa hamo,” ei ga, ei ġa ġa pe. Nurā ore imombe'ui a'ea pe me na'ē novīa. Emo pe ndaperoviapotari reki Tupana'ga nhi'iġa, ei ġa ġa pe. Pe'ji po pe: “Ndapyryvi po ore hoi orojupa Tupana'ga pyrie'ymi nehē.” Pe'ji po pe a'ea. Nurā po ti ore hoi imombe'gwovo kiro judeus'garūive'ga pe a'ero nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

⁴⁷ A'ereki nahā orepojkaharete'ga ore mondouka javo ore ve:

“Oromongo ji nde israelitas'garūive'ga ndyapehava'java'ero

teremomytu'ē ti ġa'akaġi pe ikwahavuka ġa pe nehē,” ei Tupana'ga.

“Gandekote'varuhua mombora po ti nde ikwahavukari yvyakotyve'ga pe nhaporemō nehē,” ei ga, ei Paulo'ga.

⁴⁸ Israelitas'garūive'ga judeus'garūive'ga henduvame Paulo'ga nhi'iġa ġa ndoryndoryvamo a'ero. Igwete ġa imbohetei Tupana'ga nhi'iġa. A'ero ġa jikogi Jesus'ga rehe – kiroki ġa pe Tupana'ga e'i nhoġwenonde ġahā po ti oko ji pyrie'ymi nehē javo.

⁴⁹ Igwete ġa imombe'umbe'ui nhandepojkaharete'ga nhi'iġa imonhimoanhana ġagwyrā rupi nhaporemō.

⁵⁰ Emo judeus'ga omomymomyi akwaimbae'ga huvihava'ga cidade pe. Judeus'ga omyomyi kunhangwera'ga no imbateve'ga – kiroki ġa ojiko Tupana'ga rehe novīa. Igwete judeus'ga ġa momymomyi ġa mongote'varuhuavo Paulo'ga pe. A'ero ġa Paulo'ga mondoahai ogwyrā hugwi ġa mondovo.

⁵¹ Ohorame Paulo'ga ihyvi opya otimbuguhua mondurunduruga jugwi. Nahā ġa hepiukari pevove'ga ndekote'varuhua ihyvame opya. Igwete Paulo'ga hoi cidade de Icônio pe Barnabé'ga pavēi.

⁵² Emo Antioquia pe Jesus'gareheve'ğa horyory upa. Igwete Tupana'ga ra'uva ға pojykahetei okovo ға moiruamo.

14

Paulova'ea oho Icônio pe

¹ Na jitehe ға pe ға horame Icônio pe. Paulo'ga oho judeus'ğa jatykahai pe Barnabé'ga pavēi. Pevo ға Jesus'ga mombe'umbe'ukatui ға pe. Nurã he'yjuhuve'ğa jikogi Jesus'ga rehe judeus'ğa judeus'ğarūive'ğa pavēi.

² Emo judeus'ğa – kiroki ға ndojikopotari Jesus'ga rehe – ға omomymomyi judeus'ğarūive'ğa oko te'varuhu Paulo'ğa javo ға pe. Ga nhi'igaykaro ғwaramo judeus'ğarūive'ğa nhimboahitehei Jesus'gareheve'ğa pe a'ero onhimongyavo.

³ He'yi Paulo'ğa kiri pevo. Ndopojihuvi reki ға ға nhandepojykaharete'ga mombe'gwovo pevove'ğa pe.

–Jesus'ga omombyry hete nhande ve, ei ға ga mombe'gwovo jipi.

A'itituhēva'ea ғанemimombe'ua. Nurã Jesus'ga japoukari ahemonhimomby'ava'ea Paulo'ğa pe. A'ereki Jesus'ga e'i: “A'ea repiagame po ti ға ei nehē: ‘A'itituhēva'ea reki Jesus'ga remimombyryva mombe'ua’,” ei ga.

⁴ Cidadepeve'ğa ndeaporoğita ojoatyvi a'ero. He'yive'ğa oho Jesus'ga moirūhara'ğa nhi'iga rupi Paulo'ğa nhi'iga rupi. Jara'ğa oho judeus'ğa nhi'iga rupi onhimongyavo.

⁵ Aerē judeus'ğa judeus'ğarūive'ğa monhi'igi upa. Gwuvihava'ğa pavēi ға ei:

–Xajigwarai ti Paulo'ğa ndehe ға apiapiavo nehē, ei ға ojohupe.

⁶ Igwete Paulo'ğa ikwahavipei ғанhimbohovajara ojihe. A'ero ға ka'nhyimi ға hugwi ogwovo cidade de Listra pe cidade de Derbe pe no Licaôniapeve'ğa gwyri pe. Ojipe'ğa gwyri pe ға hoi no – kiroki ғagwyrā Licaônia atima.

⁷ Ohohorame ға pyryva'ea mombe'ui ға pe pevo Jesus'ga mombe'gwovo.

Paulova'ea oho Listra pe

⁸ Ga horame Listra pe Paulo'ga Jesus'ga mombe'ui pevove'ğa pe. Igwete ga reni Paulo'ga nhi'iga renduva ipyka'nauhūve'ga. Tegwete gapo'āhava. A'ereki ga na tuhē o'a.

⁹ Kiro ga reni Paulo'ga nhi'iga renduva a'ero. Henduvame Jesus'ga mombe'ua ga ei ovyteri pe: “Jesus'ga po ti ji mopo'ā a'ero naerū.” Paulo'ga gwepia katu ga ikwahava gareaporoğita.

¹⁰ Igwete ga eaHyahi ga pe:

–Epo'ağatu, ei Paulo'ga ga pe.

Kiro ipyka'nauhūve'ga po'ami a'ero opoopoa ogwovo.

¹¹ Pevove'ğa gwepia Paulo'ga ga mopo'ağaturame. Nurã ға hapukapukai onhi'igimo. E'i tehe reki ға Paulo'ğa mombe'gwovo.

–Yvagipeve'ğa onhimongo yvyakotyva'ero oJyva nhande koty, e'i tehe ға ға pe.

Paulo'ğa ndokwahavi reki ға etehea ojive. A'ereki hajihe pevove'ğa nhi'iga.

¹² Igwete ға hapukapukai javo Paulo'ğa pe: “Ga ko yvagipeve'ğa aheremimbohete-hara'ğa.” Barnabé'ga pe ға etehei: “Ga ko Júpiter'ga huvihavuhuhete'ga.” Paulo'ga pe ға etehei: “Ga ko Mercúrio'ga. A'ereki ga omombe'umbe'u mbatera,” ei ға.

¹³ Igwete ға Paulo'ğa mbohete potari. A'ero mbatera kwava'ēhara'ga heruri yuranuhūa heno'ama ғajatykahava pyri – a'ea pevo u cidade ppyvo. A'ereki a'ea pype ға oJatykatyka jipi Júpiter'ga mboheteavo. Kiro ikwava'ēhara'ga – gaha ojuka mbatera ikwava'eğa Júpiter'ga pe jipi – kiro ga heruri jurukwara pyri yuranuhūa heno'ama imbojigwakava reheve ipoty'riva'ea reheve. A'ero ga ijukapotari pevove'ğa pavēi ikwava'eğa Jesus'ga moirūhara'ğa pe Paulo'ğa pe. A'ereki ға ға mbohete pota ға ko yvagipeve'ğa javo tehe.

14 Ikwahavame Paulo'ga ndovy'ahetei okovo. Nurã ġa imbotararagi opira tapenoġi yvagipeve'ġa ore rehe javo ġa pe. Igwete ġa nhani ġapyteri pe o'eahyahiva ġa pe.

15 –Maranuhūrame pe ore mboheteuhui? Tupana'ga jate ti pembohete, ei Paulo'ġa ġa pe. A'ereki ore yvagipeva'ea rūi. Pe javijiteheva'ea ko ore, ei ġa ġa pe. Igwete ore ruri pyryva'ea imombe'gwovo pe me novĩa taperojijyi ti pendeaporoġita javo. Pepohi ti Tupana'garũiva'ea hugwi, oro'e ore pe me, ei ġa. Tupana'ga rehe jate ti pejiko aġwamo omanoe'ŷve'ga rehe. A'ereki gaha oapo yvaga, yvya, ypiahua. Yvyakotyva'eareheva'ea ga oapo pa po rimba'e, ei ġa ġa pe.

16 Ymya Tupana'ga ei: “Na ġa ndekoi jate na'ē ġwemimbotarimova'ea rehe a'ero judeus'ġarũive'ġa,” ei ġa, ei ġa.

17 Emo Tupana'ga gwepiuka gweporoġita pe me. A'ereki ga ombuhu pyryva'ea pe me jipi, ei ġa. Amana ga omongy pe me yvaga hugwi. Ombohoryory ga penemitymipyra i'ahava rupi, ei ġa. Mbatara ga ombuhuruka pe me pe'u javo. A'ero ga pe mbohoryoryvi jipi, ei ġa ġa pe.

18 Paulo'ġa nhi'ġa renduvame vehevi ġa ikwava'embotari yuranuhũa Paulo'ġa pe timbohete ġa javo novĩa. Emo Paulo'ġa ndojukaukari reki ġa pe.

19 Aerē judeus'ġa nduri Listrapeve'ġa pyri. Antioquia hugwi ġa nduri Pisídiapeve'ġa gwyrã hugwi. Icônio hugwi ġa nduri no. Igwete ġa ei ġa pe:

–I'mbe hete Paulo'ga pe me, e'i tehe ġa. Tiapiapi ga, ei ġa.

Igwete ġa ġa mbopogwei Paulo'ga apiavo ga rerohyryryga cidade hugwi ga reja. “A'ereki ga omano,” ei ġa ojohupe novĩa.

20 Emo Jesus'gareheve'ġa oatima ga o'ama. Kiro ga po'ami reki ojivya cidade pe ġa ndupi. Ko'emame Paulo'ga hoi cidade de Derbe pe Barnabé'ga pavēi.

Paulova'ea ojivy Antioquia pe

21 Igwete Paulo'ġa imombe'ui pyryva'ea Jesus'ga mombe'gwovo Derbepeve'ġa pe. A'ero ġa he'yive'ġa mbojikogukari Jesus'ga rehe ġa nderekovo. Aerē ġa jivyri Listra pe. Aerē ġa jivyri Icônio pe. Aerē ġa jivyri Antioquia pe Pisídiapeve'ġa gwyrã pe.

22 Ohohorame Jesus'gareheve'ġa pyri ġa ġa mbojikoheitei Jesus'ga rehe. Igwete ġa ei ġa pe:

–Pejikoge'ymi ti Jesus'ga rehe, ei Paulo'ġa. Ga rehe nhandejikoga ġwaramo po ti ojipe'ġa jigwarai nhande rehe nehē novĩa, ei ġa. Penhimomirana ti jupe a'ero Tupana'gareheva'ero. A'ereki na tuhē na'ē. Emo po ti aerē nhande hoi Tupana'ga pyri nhandejupa nehē, ei ġa ġa pe.

23 Paulo'ġa ombojoapiapi ojogwerogwovo Jesus'gareheve'ġa pyri a'ero javo ġa pe. Ohorame ġa pyri Paulo'ġa ġapyteripeve'ġa mo'emo'ēi toko ti ġa Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa javo. A'ero Paulo'ġa nhi'ġi Tupana'ga pe i'ue'yma.

–Ereko katu ti ġa. A'ereki ġa ojiko nde rehe, ei ġa opojykaharete'ga pe.

24 Aerē Paulo'ġa hoi Pisídiapeve'ġa gwyrã rupi. Aerē ġa hoi Panfíliapeve'ġa gwyrã pe.

25 Cidade de Perge pe ġa hoi Jesus'ga mombe'gwovo ġa pe. Aerē ġa hoi cidade de Atália pe.

26 Pevo ġa avi itayharuhua pype ogwovo. Igwete ġa jivyri Antioquia pe jitehe – kiroki Síriapeve'ġa gwyrãpeva'ea – perope Jesus'gareheve'ġa e'i ypy Tupana'ga pe: “Emombyry ti Paulo'ġa pe ġa horame oporavykyavo nde ve,” e'i ypy ġa ga pe pevo ikwehe.

Oporavyky pa ġa Jesus'ga mombe'gwovo a'ero.

27 Igwete ġa jivyri kiro pevo. Ovahemame ġa hoi Jesus'gareheve'ġa nderojatykavo imombe'upava ġa pe ohoagwera.

–Nahanahã Tupana'ga nhimoirũukari ore ve ġa pokogauka jipi, ei ġa ġa pe. Tupana'ga ombojikoguka judeus'ġarũive'ġa Jesus'ga rehe kiro, ei Paulo'ġa imombe'gwovo ġa pe.

28 He'yjuhu ġa kiri pevo Jesus'gareheve'ġa pyri a'ero.

15

Ojatyka ahe Jerusalém me

¹ Aerē ko ojipe'ga nduri ogwyrā hugwi Judéia hugwi judeus'ga. Antioquia pe ga nduri Jesus'gareheve'ga pyri ga mbo'eavo. Igwete ga ei ga pe:

—Moisésva'ea ahe mbo'e ymya hako, ei ga. Nahā ahe ei akwaimba'eva'ea pe po raka'e: “Pekytiuka ti penhakwanhapira,” ei ahe, ei ga. Nurā ore ei kiro pe me no: Po ti pe napehendukatui Moisésva'ea nhi'igagwera pejikytiukare'yma, a'ero po ti pe ndapehoi Tupana'ga pyri yvagi pe nehē, e'i tehe ga ga pe.

²—Avi na rūi, ei Paulo'ga ga pe Barnabé'ga pavēi.

A'ea rehe Paulo'ga judeus'ga nhi'igayvahetei ja'javo ga pe. Nurā pevove'ga ei ojohupe:

—Tikwaha katu ti a'ero. Timondo ti Paulo'ga Jerusalém me, ei ga. Ojipe'ga ti toho ga ndupi no. A'ero po ti ga hoi Jesus'ga moirūhara'ga pyri Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pyri nehē henduva ganhi'iga, ei ga. A'ereki jara'ga e'i: “Ojikytiukare'ymame po ti judeus'garūive'ga ndohoi yvagi pe Tupana'ga pyri avuirama nehē,” ei ga, ei ga. Tikwaha ti Jerusalémmeve'ga nhi'iga a'ea rehe a'ero Paulo'ga ndurame imombe'gwovo nhande ve nehē, ei ga ojohupe.

—Kwa, ei jara'ga.

³ A'ero Jesus'gareheve'ga Paulo'ga nderohoi pea rupi ga mondovouka. Igwete ga hoi Feníciapeve'ga gwyrā rupi. Samariapeve'ga gwyrā rupi ga hoi no. Ohorame ga hoi Jesus'gareheve'ga pyri. Igwete ga ei ga pe:

—Judeus'garūive'ga ojiko Jesus'ga rehe kiro nhande javijitehe, ei ga ga pe.

Gamombe'ua Jesus'gareheve'ga mbohorypavukari a'ero.

⁴ Aerē Paulo'ga vahemi Jerusalém me. Igwete Jesus'gareheve'ga ndoryndoryvamo gandura rehe gwepiakatuhara'ga pavēi Jesus'ga moirūhara'ga pavēi. Igwete Paulo'ga imombe'upavi ga pe.

—Nahanahā Tupana'ga nhimoirūukari ore ve, ei ga. Nurā judeus'garūive'ga jikogi Jesus'ga rehe kiro a'ero, ei ga imombe'gwovo ga pe.

⁵ A'ero fariseus'ga po'ami gapyteri pe. Ga ko Jesus'gareheve'ga no. Igwete ga po'ami javo.

—Judeus'garūive'ga po ojikytiuka hamo Moisésva'ea remimbo'eagwera hendukatuavo hamo, ei ga. Pe'ji po pe ga pe a'ero hamo, ei ga jara'ga pe.

⁶ A'ero Jesus'ga moirūhara'ga jatykai Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pavēi upa.

—Marā po ti nhande ei a'ea pe naerū? ei ga javo ojohupe.

⁷ Kiro ga nhomonhi'inhi'ihetei a'ea rehe upa. Aerē Pedro'ga po'ami javo ga pe.

—Nhiirū, pekwaha pe Tupana'ga nhi'igagwera ji ve ikwehe. Ji ko pepyteripeva'ea, ei Pedro'ga. Igwete Tupana'ga ei ji ve: “Ndehe ti emombe'u pyryva'ea judeus'garūive'ga pe Jesus'ga mombe'gwovo tohendu ti ga javo. A'ero po ti ga jikogi Jesus'ga rehe nehē,” e ko ga ji ve ikwehe, ei Pedro'ga ga pe. Igwete ji Jesus'ga mombe'ui ga pe.

⁸ Ga ji rendukaturame Tupana'ga ei: “Pyry hete gajikoga Jesus'ga rehe kiro judeus'garūive'ga,” ei ga. A'ereki ga okwaha pa ahereaporoģita okovo, ei Pedro'ga. Nurā ga imondoi gwa'uva ga pyri, ei Pedro'ga. Pehepia ko ga imbuhuri na'ē gwa'uva nhande ve ikwehe. Na jitehe kiro ga imondoi a'ea judeus'garūive'ga pe no, ei ga.

⁹ Tupana'ga pe ore judeusramo ojo'jajo'ja judeus'garūive'ga pavēi, ei ga. Omombo ga nhanderekote'varuhua nhande hugwi ikwehe. Na jitehe ga hugwi ga imombori gandekote'varuhua ga jikogame Jesus'ga rehe, ei Pedro'ga ga pe.

¹⁰ Maranuhūrame pe Tupana'ga mbokweraipotari kiro a'ero? ei ga. Pepotaruhu pe judeus'garūive'ga mbopiro'ye'yma Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi novīa, ei ga ga pe. Nhaneramonhava'ea nohendukatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera raka'e. Nhande na jitehe nihendukatupavi a, ei ga. Maraname pe euhui judeus'garūive'ga pe naerū tohendu katu ti ga a'ea javo, ei ga ga pe.

11 Nahã reki nhande ei: Jesus Cristo'ga remimombyryva ġwaramo nhande ve Tupana'ga nhandereaporoġita mbopyahui. Na jitehe ġaremimombyryva ġwaramo judeus'ġarũive'ġa pe Tupana'ga ġandeaporoġita mbopyahui no, ei Pedro'ga imombe'gwovo ġa pe.

12 A'ero ġa nonhi'iġa'javi onhimongyavo. Kiro Paulo'ga imombe'umbe'ui ġa pe ohoagwera Barnabé'ga pavêi.

—Tupana'ga oapouka ore ve ahemonhimomby'ava'ea judeus'ġarũive'ġa pyteri pe ikwehe, ei ġa ġa pe.

13 Paulo'ga imombe'upavirê kiro Tiago'ga ei ġa pe no:

—Nhiirũ, pejapyaka ti nhinhi'iġa rehe, ei ġa ġa pe.

14 Simão Pedro'ga omombe'u pe me Tupana'ga aġataruhua judeus'ġarũive'ġa ndehe. Tupana'ga gwepiukarypy o'aġataruhua ġa ndehe he'yive'ġa mo'emo'eamo ojiheva'ero, ei Tiago'ga ġa pe.

15 Nanongara pe tuhê ko Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea ei hako, ei ga. Omombe'u ahe Tupana'ga nhi'iġa ikwatija hako.

16 “Ymya ko Daviva'ea aheruvihavamo oko hako.

Aerê ahana'ja ahepy'rovova'ea,” ei Tupana'ga.

“Aerê ti ji jivyri nehê.

Jijivrya'javame po ti ji ġa mbojatykaa'javi nehê ġanduvihavamo nehê,” ei ga.

17 “Nahã po ti jara'ġa nhaporemõ judeus'ġarũive'ġa ji rekari okovo ji rehe nehê

– kiroki ġa ji amo'emo'ê jijiheva'ero,” ei Tupana'ga.

18 “Poro ji ei jitekovo.

Jihi akwahavuka nanongara ymya hako,” ei ga.

Nahã ahe omombe'u ikwatija Tupana'ga nhi'iġa hako, ei Tiago'ga imombe'gwovo ġa pe.

19 Igwete Tiago'ga ei no:

—Nurã jihi a'e pe me kiro: Xa'eyme ti ġa pe: “Tojikytiuka ti ġa.” Xa'eyme ti a'ea judeus'ġarũive'ġa pe – kiroki ġa gwerojijyi gweaporoġita kiro ojikoga Tupana'ga rehe, ei ga.

20 —Nahã tikwatija javo ġa pe:

“Tape'ui ti ġambatera ġa ikwava'eġame ha'angava pe ġwemimbohete'hara pe,” xa'e ġa pe, ei ga.

“Taperekoi ojipe'ġa nembireko'ġa,” xa'e ġa pe.

“Tape'ui mbiara hekoa ipore'ymame jugwi.

Hekoa tape'ui no.”

Nahã ti xa'e ġa pe ikwatija nehê, ei Tiago'ga ġa pe.

21 A'ereki nanongara rehe Moisésva'ea ombo'e ahe hako, ei ga. Sábado rupi judeus'ġa hoi ojatykahai pe jipi imonhi'iġa ikwatijara pe Moisésva'ea remimbo'eagwera pe. Cidades pe nhaporemõ ġa imombe'ui a'ea ymya hako. Kiromo jitehe no, ei Tiago'ga ġa pe.

Okwatija ahe imondovouka judeus'ġarũiva'ea pe

22 Kiro Jesus'ga moirũhara'ġa nhomonhi'imbavi Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa pavêi jara'ġa pavêi no Jesus'gareheve'ġa. Igwete ġa ei ojohupe:

—Timondo ti mokonha'ġa Antioquia pe a'ero tomombe'u katu ti ġa nhanenhi'iġa ġa pe, ei ġa. Paulo'ga rupi po ti ġa hoi Barnabé'ga rupi, ei ġa.

—Kwa, ei jara'ġa.

Igwete ġa ġa mo'êi ojipytera hugwi. Huvihava'ġa ġa ġa mo'êi Silas'ga Judas'ga no. Ojipea ko Judas'ga rera Barsabás.

23 Igwete Jesus'gareheve'ġa ikwatijari imondovo Judas'ga pe togweroho ti ġa javo. Nahã ġa ikwatijari inoġa:

“Kiro ore ikwatijari pe me. Jesus'ga moirũharamo orokwatija Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pavẽi,” ei ġa ikwatija.

“Pe ko judeus'ġarũiva'ero peko novĩa. Emo nhande xanhomoirũirũ aġwamo nhande-ġikoga ġwaramo Jesus'ga rehe,” ei ġa. “Igwete pe nduvi Antioquia pe. Jararamo pe nduvi Síriapeve'ġa gwyri pe Cilíciapeve'ġa gwyri pe no. Pe me nhaporemõ ore ikwatijari imondovouka orenhi'ĩġa a'ero,” ei ġa ikwatija ġa pe.

²⁴ “Orepyteripeve'ġa oho pe pyri heikwehe. Omomyi ġa pepy'a onhi'ĩteheavo pe me. Emo ore noromondoukari reki ġa pe pyri. Ojiroho tehe ġa heikwehe,” ei ġa ikwatija ġa pe.

²⁵ “Nurã ore jatykai oronhomonhi'ĩġa orojupa. Igwete ore ei: ‘Timo'ẽ ti mokonha'ġa mondovouka judeus'ġarũive'ġa pyri Paulo'ga ndupi,’ oro'e ore orojohupe,” ei ġa. “Oroarõ hete memei ore Paulo'ga Barnabé'ga no.

²⁶ Ndopojihuvi ġa omanoa nhandepojykaharete'ga mombe'gwovo Jesus Cristo'ga mombe'gwovo jipi,” ei ġa.

²⁷⁻²⁹ “Kiro ore mokonha'ġa mo'ẽi ġa mondovo Paulo'ga ndupi a'ero. Judas'ga ore oromondo. Silas'ga oromondo no. Tomombe'u katu ti ġa orenhi'ĩġa pe me orerembikwatijara,” ei ġa ikwatija ġa pe.

“Kiro ore ei pe me a'ero: Tape'ui ġambatera ġa ikwava'eġame ha'angava pe ġwemimbohete'hara pe. Hekoa tape'ui no. Mbiara tape'ui ġa ipore'ymame hekõa jugwi. Taperekoi ojipe'ġa nembireko'ġa. A'ea pe jate oro'e ore ikwatija pe me. Ojipea pe ndoro'ei a'ero,” ei ġa ġa pe. “A'ereki pyry ore ve oro'ee'yma pe me. Pyry Tupana'ga ra'ua pe no,” ei ġa. “Pehendu katu po pe orenhi'ĩġa a'ero hamo.

Ki rupi a'ero.”

³⁰ Nahã ġa ikwatijari judeus'ġarũive'ġa pe inõġa. Igwete ġa imondoi ġwembikwatijaragwera Judas'ga pe togwerõho ti ġa ġa pe javõ. A'ero Judas'ga herõhoi pea rupi Antioquia pe. Ovahemame ġa Jesus'gareheve'ġa nderõjatykai imondovo ikwatijara ġa pe.

³¹ Igwete pevove'ġa nhi'ĩġi jupe. A'ero ġa ndoryndoryvamo omõġita repiġa.

³² Igwete Judas'ga nhi'inhi'ĩġi ġa pe Silas'ga pavẽi ġa moġitavo no. A'ereki ġa Tupana'ga nhi'ĩġa mombe'uharamo tuhẽ oko no. Igwete ġa Jesus'gareheve'ġa mbojiko-hetei Jesus'ga rehe a'ero ġa mbohoryva.

³³⁻³⁵ Opytaahi'vi Judas'ga pevo. Aerẽ ġa ei Jesus'gareheve'ġa pe:

–Kiro po ti ore jivyri Jesus'ga moirũhara'ġa pyri a'ero. A'ereki ġa ore mbuhuruka avõ ikwehe.

–Pejivy ti a'ero ġa pyri, ei ġa ġa pe.

Emõ Paulo'ga opyta Antioquia pe okovo Barnabé'ga pavẽi. He'yive'ġa pavẽi ġa pevove'ġa mbo'embo'ei imombe'gwovo Tupana'ga nhi'ĩġa ġa pe.

Paulova'ea onhomboja'o Barnabéva'ea pavẽi

³⁶ Aerẽ Paulo'ga ei Barnabé'ga pe:

–Xajivyra'ja ti Jesus'gareheve'ġa ndepiġa. Timbojoapiapi pa ti cidades nehẽ –perõpe nhande timombe'u ġa pe nhandepojykaharete'ga nhi'ĩġa ikwehe, ei Paulo'ga ġa pe. Tihepia ti ġajikoga Jesus'ga rehe aġwamo, ei ġa ġa pe.

³⁷ –Kwa, ei Barnabé'ga. Xahõa'ja ti ġa ndepiġa. Tiroho ti João Marcos'ga nhandejupi, ei ġa ġa pe.

³⁸ –Tirohoyme ti ġa, ei Paulo'ga. Opõhi ġa nhande hugwi Panfíliapeve'ġa gwyri pe ikwehe. A'ero ġa ndohõa'javi nhande rupi Tupana'ga nhi'ĩġa mombe'gwovo ikwehe, ei ġa ġa pe.

³⁹—Tiroho jate ti ga nhandejupi, ei Barnabé'ga ga pe.

Igwete ġa nhomonhi'igayvahetei ga rehe. A'ero ġa nhomboja'ogi ojohugwi ogwovo. Barnabé'ga gweroho João Marcos'ga ojupi ga rero'ava itayharuhua pype. Chiprepeve'ga gwyrri pe ġa hoi a'ero ogwovo.

⁴⁰Paulo'ga ki a'e te gweroho Silas'ga ojupi ga rerogwovo. Ga horame Jesus'gareheve'ga ei ġa pe:

—Tupana'ga ti tomombyry pe me pe nderekovo katu, ei ġa Paulo'ga pe.

⁴¹Igwete Paulo'ga hoi Síriapeve'ga gwyrri rupi Cilíciapeve'ga gwyrri rupi no. Igwete ga Jesus'gareheve'ga mbojikohetei Jesus Cristo'ga rehe.

16

Timóteova'ea oho Paulova'ea rupi

¹Aerē Paulo'ga hoi cidade de Derbe pe Silas'ga pavēi. Aerē ġa hoi cidade de Listra pe. Pevo Paulo'ga Timóteo'ga repiagi. Igwete ga ei taroho ti ga jijupi javo. Timóteo'ga ko Jesus'gareheve'ero oko. Gayhēa na jitehe no. Hēa ko judeuramo oko no. Gapo'ria ki a'e te judeu rūi.

²—Pyry hete ko Timóteo'ga, e'i pa Jesus'gareheve'ga ga pe Listrapeve'ga Icôniopeve'ga no.

³Igwete Paulo'ga ei taroho ti ga javo.

—Xaho ti ji rupi ji moiruamo, ei ga Timóteo'ga pe.

—Aho ti nehē, ei Timóteo'ga ga pe.

Igwete Paulo'ga ikytiukari Timóteo'ga rakwanha pira garerohoa renonde. A'ereki pevo judeus'ga okwaha Timóteo'ga po'ria. Ahe ko judeu rūi. Nurā ko ahe ndokytiukari gwa'ya'ga gapita'ngia. “Nde jikytiukare'ymame po ti judeus'ga noarōi nehē,” ei Paulo'ga Timóteo'ga pe. Igwete Paulo'ga ga kytiukari na'ē a'ero ga rerogwovo ojupi.

⁴Imbojoapiapirame cidades ġa hoi Jesus'gareheve'ga pyri. Igwete ġa imombe'umbe'ui ġa pe Jerusalēmeve'ga nhi'igagwera.

—“Nahanahā ti peko,” ei Jesus'ga moirūhara'ga javo pe me Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pavēi, ei Paulo'ga imombe'gwovo ġa pe. Pejapyaka katu ti ġanhi'iga rehe a'ero, ei ġa ġa pe.

⁵Nahā ko ġa Jesus'gareheve'ga mbojikohetei Jesus'ga rehe a'ero. Igwaigwavete ko ojipe'ga jikogi ga rehe jipi.

Tupana'ga gwepiuka Macedôniapeve'ea Paulova'ea pe

⁶Aerē Paulo'ga ei ojohupe novīa:

—Xaho ti Ásiapeve'ga gwyrri pe imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga ġa pe, ei ġa.

Emo Tupana'ga ra'uva nomondoukari ġa pevo. Kiro ġa hoi Frígiapeve'ga gwyrri rupi a'ero Galáciapeve'ga gwyrri rupi ogwovo.

⁷Ga horame Mísiapeve'ga gwyrri pyri Paulo'ga ei ojohupe:

—Xaho Bitíniapeve'ga gwyrri pe kiro, ei ġa novīa.

Emo Jesus'ga ra'uva nomondoukari ġa pevo.

⁸Nurā ġa hoi Mísiapeve'ga gwyrri rupi ovahema cidade de Trôade pe.

⁹Ypytunimo Paulo'ga Macedôniapeve'ga gwyrripeve'ga repiagi okiri pe. Igwete ga nhi'igi Paulo'ga pe o'ama.

—Herejo tuhē oregwyrri pe Macedônia pe ore pokoga, ei ga ga pe.

¹⁰Kirē Paulo'ga imombe'ui ġwembiepiaga ore ve. A'ero ore ei:

—Xaho ti Macedônia pe a'ero Jesus'ga mombe'gwovo pevove'ga pe. A'ereki Tupana'ga nhande mondo pota kiro ġa pyri, oro'e ore orojohupe.

(Jihi Lucas aho ġa ndupi no ikwehe.) Kotihī ore imboavujikweri mbatera hero'ava itayharuhua pype herogwovo a'ero.

Lídiava'ea ojiko Jesus'ga rehe

¹¹ Igwete ore herohoi imoanhana Trôade hugwi. Igwete ore herohoi ypa'ouhũa rehei katu Samotrácia rehei katu. Ko'emame ore herohoi cidade de Neápolis pe.

¹² Pea hugwi ore hoi orokovo pea rupi Macedôniapeve'ğa gwyri pe. A'ero ore vahemi cidade de Filipos pe. Filipos ko huvihavuhu pevo Macedôniapeve'ğa gwyri pe. Cidade de Romahugwive'ğa ko pevo u Filipos pe onhimongyavo. A'ero ore vahemi Filipos pe. Mbohapyrete'i ore kiri pevo oropytavo.

¹³ Sábado rupi ore ei orojohupe:

—Xaho ti cidade hugwi yhya rembe'yi pe nhandejupa. Pevo po judeus'ğa hoi jipi onhi'įga Tupana'ga pe, oro'e ore orojohupe.

A'ero ore hoi kunhangwera'ğa nhimono'oğa repiaga. A'ero ore apygi Jesus'ga mombe'gwovo ęa pe.

¹⁴ Igwete Lídiahẽa henduvi orenhi'įga oina. Hẽa ko cidade de Tiatirahugwiva'ero. Ipięwaguhũva'ea hẽa oma'ema'ẽ jipi itambere'ia pyhyga. Ojiko hete hẽa Tupana'ga rehe. Igwete hẽa henduvi Paulo'ga nhi'įga. A'ero Tupana'ga imomytu'ẽi hẽa'akaęi pe toko ti hẽa Paulo'ga nhi'įga rupi javo.

¹⁵ Aerẽ ore hẽa mobatizai a'ero. Ore hẽarongapypeve'ğa mobatizai no. Aerẽ hẽa ei ore ve:

—Pekwaha pe kiro jijikoga nhandepojykaharete'ga rehe, ei hẽa. Nurã pejijo tuhẽ nhironga pype pejipytavo, ei hẽa ore ve.

A'ero ore hẽa mbopogwei orogwovo hẽaronga pe oropytavo.

Ahe omongi Paulova'ea cadeia pype

¹⁶ Ojipe'ia rupi ore ei orojohupe:

—Xahoa'ja ti pevo jitehe – perope ęa oho onhi'įga Tupana'ga pe jipi.

Ore horame ojipehẽa ore rovatĩ pea rupi. Anhaęa opojyka hẽa. A'ea omonhi'ĩ hẽa aerẽva'ea imombe'gwovouka. Ojipe'ęa he'yi omondo itambere'ia hẽapojykahara'ęa pe jipi tomombe'u ti hẽa aerẽva'ea ore ve javo.

¹⁷ Kiro hẽa ore rovatĩ pea rupi. A'ero hẽa ruri ore reviri. Paulo'ga reviri hẽa ruri okovo ohapukapukaita.

—Agwa'ęa ko oporavyky Tupana'ga pe. Gaha ko huvihavuhu hete jara'ęa hohe pa, ei hẽa. Nahã ęa ei pe me: “Tupana'ga imomborame pendekote'varuhua po ti pe hoi ga pyri nehẽ,” ei ęa imombe'gwovo, ei hẽa ohapukaita.

A'ereki anhaęa opojyka hẽa.

¹⁸ Kotihĩhĩ hẽa hapukai ore reviri ua. A'ero Paulo'ga kwerajahivamo hẽa rehe. Igwete ga pyryrymi javo anhaęa pe.

—Jesus Cristo'ga popoakarimo ji ei nde ve kiro: Epohi hẽa hugwi, ei ga jupe.

Kotihĩ anhaęa pohiri hẽa hugwi a'ero.

¹⁹ Ikwahavame anhaęa pohira hẽapojykahara'ęa ei ojohupe:

—Nombuhura'javi po ti ojipe'ęa itambere'ia nhande ve nehẽ. A'ereki anhaęa opohiruhu hẽa hugwi, ei ęa. Ndokwahava'javi po ti hẽa aerẽva'ea imombe'gwovo nehẽ, ei ęa ojohupe.

Igwete ęa nhimboahivuhui Paulo'ga rehe Silas'ga rehe ęa pyhyga ęa nderohyryryga ęa nderogwovo okari pe gwuvihava'ęa pyri.

²⁰ Ga nderurame ęa ei gwuvihava'ęa pe:

—Agwa'ęa ko judeusramo oko. Igwete ęa porayvaruhuro nhandecidadepeve'ęa momymomyina upa, ei ęa javo tehe ęa pe.

²¹ A'ereki ęa ombo'embo'e ęa ęwamonhava'ea nhi'įgagwera rehe, ei ęa. Nhande reki Romahugwiva'ero xako ęa atyvi. Nurã po nhande ndiakoi nanongara rupi hamo romanosramo, e'i tehe ęa ęa pe.

22-23 Kiro pevove'ga nhimbohovajapavi Paulo'ga ndehe a'ero onhimongyavo. Igwete ganduvihava'ga imbotararararagukari Paulo'ga pirekyitauka ga hugwi. Igwete ga ga nupanupãukari yvyra pyvõ ga momboruka cadeia pype ga mongiavo.

—Teremohemukari ti ga ga monguva ipype, ei ga guarda'ga pe.

24 Henduvame ganhi'iga ga Paulo'ga mondoi ga mohina okia mbyteri pe te. Igwete ga gapya mombygi yva pyvõ. Ono ga gapya yva kwa'ria rehe. A'ero ga inoği irũa yva gapya arimo imombyga.

25 Ypyhaji katu Paulo'ga nhimby'yi onhi'iga Tupana'ga pe ga mboheteavo Silas'ga pavēi. Cadeiapypeve'ga ojapyaka upa ga nhimby'yirame.

26 Kotihĩ yva imyimi hete upa. A'ero cadeia gwyriva'ea imyimyimbavi no. Nanime hovapytymbava nhovapytymba'vopavi upa. Igwete itanhuramuhũa jikyipavi cadeiapypeve'ga hugwi.

27 Igwete guarda'ga ma'ēi hepiaga hovapytymba'vogipyra. “O'emba ga ji hugwi ogwovo ra'e,” ei ga novĩa. Nurã ga ipyhygi itakyhea'javuhuva'ea tajijuka a'ero javo.

28 Emo Paulo'ga nhi'iga mondoahyi ga pe.

—Terejijukai, ei ga ga pe. A'ereki ore nhaporemo koro oroko, ei Paulo'ga ga pe.

29 A'ero guarda'ga ei onhipavēive'ga pe:

—Eru yhyga ji ve, ei ga.

Igwete guarda'ga nhani ua ohyhyipava okyhyjiavo gwaramo. Igwete ga renypy'andurugi Paulo'ga pyri pepyry hete pe javo.

30 Aerẽ ga Paulo'ga nderohoi pea hugwi. Igwete ga ei ga pe:

—Marã po ti ji imomborukari jirekote'varuhua ji hugwi nehẽ? Marã po ti ji hoi Tupana'ga pyri yvagi pe nehẽ? ei guarda'ga ga pe.

31 Igwete Paulo'ga ei ga pe:

—Ejiko ti nhandepojoykaharete'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe. A'ero po ti ga imombori nderekote'varuhua nde hugwi nehẽ. Aerẽ po ti nde hoi Tupana'ga pyri nehẽ no, ei ga ga pe. Na jitehe po ti nerongapypeve'ga nehẽ no, ei ga ga pe.

32 Igwete ga Jesus'ga mombe'umbe'ui ga pe garongapypeve'ga pe no. Igwete ga hendukatui upa.

33 A'ea rupi jitehe guarda'ga ga nderohoi iheita ganupãagwera. Nanime Paulo'ga ga mobatizai. Aerẽ ga garongapypeve'ga mobatizai no.

34 Aerẽ guarda'ga Paulo'ga nderohoi gwonga pe. Igwete ga imondoi mbatera ga pe to'u ti ga javo. Horyory ga ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe gwongapypeve'ga pavēi.

35 Ko'emame pevove'ga nduvihava'ga ei soldados'ga pe:

—Peho ti javo guarda'ga pe cadeia pe tomo'ẽ ti ga Paulo'ga jugwi.

Igwete ga nduri imombe'gwovo ganhi'iga guarda'ga pe.

36 A'ero ga imombe'ui Paulo'ga pe no.

—Oreruvihava'ga e'i javo pe me to'ẽ ga jugwi kiro, ei ga. Pejigwovo a'ero. Tupana'ga ti tapenderoho katu, ei ga ga pe.

37 Emo Paulo'ga e'i soldados'ga pe:

—Po na rũi ga ore mondouka, ei ga. Penduvihava'ga gwendu ga'mbea ga imbojateherame ite'varuhuva'ea ore rehe oji'i. Orenhi'iga ki a'e te ga nohenduvi oji'i, ei Paulo'ga ga pe. Ndojari reki ore rehe novĩa. Emo ga ore nupanupãuka tehe ojipe'ga ndovaki, ei ga. Ore ko romanosramo tuhẽ oroko. Po ahe nonupauhũi te romanos'ga hamo, ei Paulo'ga. Aerẽ ga ore mbuhurukatehei avo ore mongiavouka cadeia pype oji'i, ei ga. Kiro ga ore mo'embotari gandovakie'ỹ naerũ? Po na rũi te, a'e ji, ei Paulo'ga ga pe. Gahã tuhẽ ti tuhu ore rerogwovo katu agwa hugwi nehẽ, ei ga soldados'ga pe.

38 Igwete soldados'ga hoi imombe'gwovo Paulo'ga nhi'iga gwuvihava'ga pe.

—A'iti tuhẽ ga romanosramo oko? ei ganduvihava'ga ga pe.

—Nahã tuhẽ re ko ga e'i ore ve, ei ga.

Igwete ġa kyhyjihetei henduva.

—Xaho ti Paulo'ġa ma'ngoma'ngoga a'ero naerū, ei ġa.

³⁹ A'ero ġa nduri Paulo'ġa pyri ja'javo katu ġa pe.

—Oroko te'varuhu ore pe me raji'i, ei ġa ġa pe.

Igwete ġa Paulo'ġa nderohoi cadeia hugwi.

—Pejigwovo kiro orecidade hugwi, e'ie'i ġa onhi'igatuavo Paulo'ġa pe.

⁴⁰ Igwete Paulo'ġa hoi cadeia hugwi a'ero. Lídiahēa rongga pe na'ē ġa hoi. Pevo ġa Jesus'gareheve'ġa ndepiagi. Igwete Paulo'ġa ei ġa pe:

—Pejiko hete ti Jesus'ga rehe jipi, ei ġa ġa pe.

Aerē Paulo'ġa hoi ogwovo cidade hugwi.

17

Paulova'ea oho Tessalônica pe

¹ Igwete Paulo'ġa hoi pea rupi cidade de Anfípolis pe aerē Apolônia pe no. Aerē ġa vahemi ojipe'i pe no Tessalônica pe. Pevo tuvi judeus'ġa jatykahava.

² A'ero sábadu rupi Paulo'ga hoi ipype ġa pyri a'ero. A'ereki sábadu nanani ga hoi judeus'ġa jatykahava pype jipi. Três vezes Paulo'ga hogahoi pevove'ġa monhi'inhi'ġa aherembikwatijara rehe Tupana'ga mombe'uhava rehe.

³ Igwete ga imombe'ukatui javo ġa pe.

—Nahanahā ahe ei ikwatija hako, ei Paulo'ga. Cristo'ga manoa pe ahe ei a'ero tokwaha ti ga hahyva'ea omanomo javo. Cristo'ga kwerava pe ahe ei no tokwerava'ja ti ga omanoa hugwi javo, ei ga. Jesus'ga ko Cristoramo oko Tupana'ga remimbuhurukaramo. A'ereki gaha ahe nhi'ipo'ru pa ikwehe. Gaha ji amombe'u kiro pe me a'ero Jesus'ga, ei Paulo'ga ġa pe.

⁴ Igwete jara'ġa Paulo'ga nhi'ġa reroviari ga mbopogweavo ojikoty'a Paulo'ġa pavēi judeus'ġa. Na jitehe ko judeus'ġarūive'ġa – kiroki ġa ojiko Tupana'ga rehe. Grego ko ġanhi'ġa. He'yjuhuve'ġa Paulo'ġa mbopogwei ojikoty'a ġa pavēi. Kunhangwera'ġa na jitehe no onhimongyavo imbateve'ġa.

⁵ Judeus'ġa ki a'e te onhimyrō Paulo'ġa ndehe hepiagame Paulo'ġa mbopogwea. Nurā ġa okote'varuhuve'ġa nderuri ojipyri – kiroki ġa okoteheuhu oporavykye'yma jipi. Igwete ġa ġa mbojatykai ġa mbohapukapukaita Paulo'ġa ndehe cidadepeve'ġa momymomyinauka. A'ero ġa hoahypavi Jasão'ga rongga pe tiheka ti Paulo'ġa javo.

—Tiroho ti ġa mytu'ē me ġandovaki, ei ġa ojohupe novīa.

⁶ Ndohepiagi reki ġa Paulo'ga ipype. Silas'ga ġa ndohepiagi no.

—Jasão'ġa ti tipyhy a'ero Jesus'gareheve'ġa, ei ġa ojohupe.

A'ero ġa Jasão'ġa pyhygi ġa nderohyryryga ġa nderogwovo huvihava'ġa pyri. Igwete ġa ei ġa pe:

—Paulo'ġa iporayvaruhu ogwoogwovo ġagwyri pe nhaporemō ġa momymomyina, ei ġa o'mbero ġa pe. Igwete ġa nduruhui kiro nhande pyri no.

⁷ A'ero Jasão'ga ġa mbuhurukari ġwonga pe ġa mombytavo ojipyri, ei ġa ġa pe. Ga nhaporemō nohendukatui nhanderuvihavuhu'ga nhi'ġa César'ga nhi'ġa. A'ereki ġa e'i: “Hajiheve'ga aġwamo nhanderuvihavuhuro oko,” ei ġa, ei ġa. “Jesus ko garera,” ei Paulo'ġa, ei ġa ġa pe.

⁸ Onhi'igame a'ea rehe ġa pe ġa imomymomyi huvihava'ġa py'a jara'ġa py'a no.

⁹ Igwete huvihava'ġa ei Jasão'ġa pe:

—Imbuhumbuhurame itambere'ia ore ve po ti ore pe mo'ēukari pe mondovouka a'ero, ei ġa. Pe ndekokaturame po ti ore imbuhura'javi peitambere'ia pe me a'ero nehē, ei ġa ġa pe.

Igwete Jasão'ġa imondoi itambere'ia ġa pe. A'ero ġa Jasão'ġa mbopiro'yukari ġa mondovouka.

Paulova'ea oho Beréia pe

¹⁰ Kotihĩ ypytunimo Jesus'gareheve'ğa Paulo'ğa mondoukari cidade hugwi a'ero topyhygyme ti ға Paulo'ğa javo. Igwete Paulo'ğa hoi pea rupi cidade de Beréia pe okovo Silas'ga pavěi. Ovahemame ға jogwerohoi judeus'ğa jatykahava pype upa.

¹¹ Igwete Paulo'ğa imombe'umbe'ui ға pe Tupana'ga nhi'iga. Beréiapeve'ğa koji'i pyry hete reki Tessalônicapeve'ğa hohe. A'ereki ға ғwendu pota hete Tupana'ga mombe'ua. Paulo'ğa imombe'urame ға ei ojohupe: “Tihepia ti imombe'ukatua.” Nurã ға hoi hepiaga aherembikwatijara jipi Tupana'ga mombe'uhava nahã reki ra'e javo.

¹² A'ero ға heroviari ojikoga Jesus'ga rehe onhimongyavo. He'yive'ğa kunhangwera'ğa ojiko Jesus'ga rehe no imbateve'ğa. Grego ko ғанhi'iga. Akwaimbae'ğa na jitehe grego ғанhi'iga. Igwete ға jikogi Jesus'ga rehe onhimongyavo.

¹³ Emo ojipe'ğa Paulo'ğa mombe'u judeus'ğa pe – perope Tessalônica pe.

—Paulo'ga oho Beréia pe raji'i, ei ға. Kiro ga imombe'umbe'ui Tupana'ga nhi'iga ға pe no, ei ға ға pe.

Ikwahavame judeus'ğa hoi Beréia pe a'ero. Igwete ға eға'euhui Beréiapeve'ğa pe i'mbe hete Paulo'ga pe me javo. Nahã ға he'yjuhuve'ğa momymomyi upa.

¹⁴ Nurã Jesus'gareheve'ğa Paulo'ğa mondoukaripei a'ero toho ti ga ypiahu pe javo. Emo Silas'ga opyta na'ě Beréia pe Timóteo'ga pavěi. Kiroki ға Paulo'ga reroho – gweroho ға ga ypiahu pe.

¹⁵ Aerě ға ga rero'avi ga rerogwovo cidade de Atenas pe ga reja.

—Pejivy kiroḡwe, ei Paulo'ga ға pe. Pe'ji ti Silas'ga pe Timóteo'ga pe no kotihĩ ti ға tuhu ji pyri avo, ei Paulo'ga ға pe.

A'ero ga reja ға herojivyri herogwovo.

Paulova'ea oho Atenas pe

¹⁶ Igwete Paulo'ga pytai Atenas pe Silas'ga mboha'uva. He'yjuhuheteva'ea cidadepeve'ğa gwereko ha'angava ғwemimbohetebara. Nurã Paulo'ga py'a oko tehe hepiagame. A'ereki pevove'ğa nombohetei Tupana'ga.

¹⁷ A'ero ga hoi judeus'ğa jatykahava pype Jesus'ga mombe'gwovo ға pe. Igwete ga nhi'inhi'igi ға pe judeus'ğa pe judeus'garũive'ğa pe no – kiroki ға ojiko Tupana'ga rehe. Ima'ėhai pe ga hogahoi jipi ja'javo pevove'ğa pe no.

¹⁸ A'ero ға nduri Paulo'ga pyri – kiroki ға ombo'e epicureu'ğa nhi'igagwera rehe. Kiroki ға ombo'e estóicos'ğa nhi'igagwera rehe – ға uhu ga pyri no. Igwete ға Paulo'ğa nhi'igayvari a'ero. Jara'ға e'i ojohupe:

—Gara rehe ga onhi'iguhũ naerũ? ei ға.

Jara'ға e'i:

—Omombe'u po ga hajiheve'ğa yvagipeve'ğa ovuhu, ei ға.

A'ea ға ei. A'ereki Paulo'ga omombe'u Jesus'ga ға pe. Omombe'u ga omanove'ğa mbogwerava no.

¹⁹ A'ero ға Paulo'ga rerohoi yvytyruhua rehe Areópago rehe. Igwete ға jatykai tihendu ғанhi'iga javo.

—Emombe'u kiroḡwe ore ve enhimimombe'upyahua torohendu, ei ға ga pe.

²⁰ A'ereki hajiheva'ea nde eremombe'u ore ve ore monhimomby'avo. Nurã torokwaha tuhě neremimombe'ua, oro'e ore nde ve, ei ға.

²¹ A'ereki ға nhaporemomoni'inhi'ĩ ranuhũ jipi Atenaspeve'ğa hajiheve'ğa no – kiroki ға u ға pyri upa Atenas pe. Nane'ymi ға imombe'umbe'ui mbaterapyahua ojohupeupe. Nanongara jate ға ғwendu pota jipi no. Nurã ға Paulo'ga rerohoi pevo tomombe'u ga mbaterapyahua ore ve javo.

²² A'ero Paulo'ga ami ғapyteri pe yvytyruhua rehe Areópago rehe. Igwete ga ei Atenaspeve'ğa pe:

—Pembohete hete po pe yvagipe'ğa, ei ga.

²³ A'ereki jikwavame pehea rupi ji ahepiepia ha'angavaparavuhua imboheteheva, ei ga ġa pe. Igwete ji hepiagi ikwava'ēhava. Igwysi pe pe ikwatijari inoġa. “Oroapo ore agwa yvagipeve'ga pe orerembikwahave'yama'ga pe,” e'i penembikwatijaragwera, ei ga. Gaha pe pembohete ga kwahave'yama – gaha jitehe ji amombe'u kiro pe me. Tupana'ga reki ji amombe'u pe me, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁴ –Tupana'ga – gaha oapo yvya yvyakotyva'eareheva'ea reheve – yvaga jaramo ko ga rekoi yvya jaramo no, ei ga. Ga ko nduvi yvyakotyve'ġa nembiaepoa pype omboheteheva pype, ei ga ġa pe.

²⁵ Ga gwereko pa mbatera ojive. Nurã ga ndojikogi yvyakotyve'ġa ndehe ji poko javo ġa pe. Gaha ko omongouka pa ahe. Igwete ga imbuhumbuhurukari mbatera ġa pe nhaporem, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁶ –Tupana'ga oapo na'ē nhaneremboypya ojipejiva'ea hako, ei ga. Aerē ga ahe mbohetauhui huvihava'ġa mongovo ġandeheve'ġa pavēi. Igwete ga ġa mboja'oja'ogi ġa mondovo ġagwysi pe nhaporem, ei ga. Ga'apoa renonde Tupana'ga e'i jipe oyvyteri pe hako: “Nahanahã po ti ġa pe nehē. Aerē po ti nahã nehē,” ei ga. “Pevo gwe ti ġa toko nehē,” ei ga. A'ea Tupana'ga e'i oyvyteri pe hako, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁷ Nahanahã Tupana'ga japoġi ġa nderekovo tajireka ti ġa javo. “Ji repia po ti ġa ji rekarama nehē,” ei Tupana'ga hako, ei ga. Irupe rũi reki Tupana'ga oko nhande hugwi, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁸ A'ereki “gaha nhande mongo nhande mbovavagauka,” ei ġa. A'ea pe pegwysipeva'ea ei ikwatija no: “Nhande vehevi ko Tupana'ga ra'yramo xako,” ei ahe, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁹ –Tupana'ga ra'yramo nhande rekoro ġwaramo ndia'ei po nhande a'ero hamo: “Tupana'ga ko ġanembiaepoa'java'ea ouro apopyra'java'ea prata apopyra'java'ea. Ita apopyra'java'ea ko ga.” Ndia'ei po a'ea ga pe hamo, ei Paulo'ga imombe'gwovo ġa pe.

³⁰ Ymya ġa erame a'ea Tupana'ga pe ga imbogwawetena'ēi ġanhi'ġa. A'ereki a'ea rupi ġa ndokwahavi ve. Emo ga nombogwawukara'javi ġandekote'varuhua kiro, ei ga. Kiroġwe ga ehetei yvyakotyve'ġa pe ġagwysi pe nhaporem: “Perojijyi pejeaporoġita pejipohia pejikote'varuhua hugwi,” ei Tupana'ga ġa pe, ei ga.

³¹ –Aerē mbapava koty po ti Tupana'ga Jesus'ga mbo'eukari ġandeaporoġita pe nehē. A'ereki ymya ga e'i Jesus'ga pe: “Aerē po ti ndehe ere'e ġa pe nehē,” ei Tupana'ga ga pe. A'ea rupi katu po ti Jesus'ga ekatui ġa pe a'ero nehē ikwahava ġandeaporoġitapyryva ojipe'ġa ndeaporoġitate'varuhua nehē, ei Paulo'ga ġa pe. Tupana'ga okwahavukaripe Jesus'ga rembi'eagwama yvyakotyve'ġa pe ikwehe. A'ereki ga ombogwera Jesus'ga mongovo, ei ga Atenaspeve'ġa pe.

³² Henduvame Paulo'ga nhi'iġa Jesus'ga kwerava rehe jara'ġa ga rerekomemui. Emo jara'ġa e'i:

–Torohenduva'ja ti nenhi'iġa a'ea rehe nehē.

³³ A'ero Paulo'ga hoi ġapytera hugwi ogwovo.

³⁴ Jara'ġa ojikoty'a Paulo'ga pavēi ojikoga Jesus'ga rehe. Dionísio'ga – kiroki ga omoġita pevove'ġa ojipe'ġa pavēi vytyruhua rehe Areópago rehe jipi – ga ojikoty'a Paulo'ga pavēi ojipe'ġa no Damárishēa no.

18

Paulova'ea oho Corinto pe

¹ Aerē Paulo'ga hoi pea hugwi Atenas hugwi ogwovo cidade de Corinto pe.

² Pevo ga Áquila'ga repiagi. Pontopeve'ġa gwysi pe Áquila'ga ari kako. Aerē ga hoi Itáliapeve'ġa gwysi pe upa. Pevo ga ruvi cidade de Roma pe Áquila'ga. Aerē ġanduvihavuhu'ga Cláudio'ga imondoi onhi'iġa Romapeve'ġa pe. Igwete ga ei:

–Judeus'ġa ti toho pa agwa hugwi Roma hugwi, ei ga ġa pe.

Áquila'ga ko judeuramo. Nurã ga hoi Itáliapeve'ğa gwyra hugwi a'ero ġwembirekohẽa pavẽi Priscilahẽa pavẽi. A'ero ġa nduri upa cidade de Corinto pe ikwehe. Pevo Paulo'ga Áquila'ğa ndepiagi a'ero.

³ Igwete ga ruvi ġa pyri tendas apovo. A'ereki Áquila'ğa na jitehe oporavyky a'ea rehe no. Tapy'ynhapira pyvõ ġa japo tendas aherapyjamo tipyhy ti itambere'ia a'ea rehe javo. Nurã Paulo'ga ruvi ġa pyri tendas apovo jipi.

⁴ Sábado rupie'yimi Paulo'ga hoi ġajatykahava pype. Igwete ga ġa monhi'inhi'ĩhetei judeus'ğa judeus'ġarũive'ğa no – kiroki ġa grego ġanhi'ĩga.

—Perovia ti nhiremimombe'ua pe me, ei ga ġa pe. A'ereki ji amombe'u katu javo.

⁵ Aerẽ Silas'ga ruri Macedõniapeve'ğa gwyra hugwi Timóteo'ga pavẽi. Ga ndurame Paulo'ga pyri Jesus'ga mombe'ua rehe jate Paulo'ga poravykyi a'ero. Igwete ga ei judeus'ğa pe:

—Jesus'ga ko Cristoramoko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei ga ġa pe.

⁶ Emo judeus'ğa Paulo'ga rayvari o'ete'varuhuavo ga pe. Nurã Paulo'ga imbovavagi opira nahã ti ji hepiukari ġandekote'varuhua javo.

—Napehendupotari pe nhinhi'ĩga, ei Paulo'ga ġa pe. Po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, a'ero po ti pe napembojari pejihoa ji rehe nehẽ. A'ereki ji amombe'u katu pe me pe momoranduva, ei ga. Pe tuhẽ po ti pe nhimomboruka hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei ga. Aġwamo po ti ji hoi judeus'ġarũive'ğa pyri a'ero Jesus'ga mombe'gwovo ġa pe jipi nehẽ, ei Paulo'ga ġa pe.

⁷ A'ero ga hoi ġa hugwi ogwovo. Igwete ga hoi judeu'garũive'ga ronga pype Tício Justo'ga ronga pype. Garonga judeus'ğa jatykahava ypyvo oko. Ojiko ga Tupana'ga rehe Tício Justo'ga. Igwete Paulo'ga hoi garonga pype.

⁸ Aerẽ Paulo'ga Jesus'ga mombe'umbe'ui pevove'ğa pe. Igwete Crispo'ga – kiroki ga huvihavamo oko ġajatykahava pype – kiro ga jikogi Jesus'ga rehe ġwongapypeve'ğa pavẽi. Na jitehe Paulo'ga nhi'ĩga renduvame he'yive'ğa jikogi Jesus Cristo'ga rehe Corintopeve'ğa. A'ero Paulo'ğa ġa mobatizaukari ġa nderekovo.

⁹ Aerẽ Jesus'ga nhi'ĩgi Paulo'ga pe gakiri pe ypytunimo. Igwete ga ei ga pe:

—Terekyhyji ti ġa hugwi, ei ga ga pe. Terepigi ti imombe'gwombe'gwovo ġa pe.

¹⁰ A'ereki jihi ko ako nde pyri, ei Jesus'ga. Nombohahyukari po ti ġa nde ve nehẽ. A'ereki jireheve'ğa he'yjuhu avo cidade pe, ei ga Paulo'ga pe.

¹¹ Igwete Paulo'ga ġa mbo'embo'ei Jesus'ga mombe'ua rehe. Ojipeji kwara ga ruvame pevo.

¹² Irũa mbytera rupi judeus'ğa jatykai Paulo'ga rehe ga pyhyga ga rerogwovo Gálio'ga pyri. Gálio'ga ko pevove'ğa governador'ga Acaiapeve'ğa gwyri pe. Igwete judeus'ğa Paulo'ga rerohoi ga pyri te'i ti ga Paulo'ga reaporoġita pe javo.

¹³ Igwete ġa ei Gálio'ga pe:

—Aġwa'ga e'i ahe ve: “Nahã po ti pe Tupana'ga mbohetei hamo,” ei Paulo'ga, ei ġa. Na rũi reki oreramohava'ea ore mbo'ei hako, ei ġa Gálio'ga pe.

¹⁴ Paulo'ga nhi'ĩġwerĩrame kiro Gálio'ga ei judeus'ğa pe:

—Po Paulo'ga rekote'varuhuro, a'ero po ji hendukatui penhi'ĩga hamo pe imbojaramo ga rehe hamo, ei ga ġa pe.

¹⁵ Emo pe ga rayva garemimbo'ea rehe penamohava'ea nhi'ĩġagwera rehe no, ei ga. Pe tuhẽ ti pemohĩġatu a'ea a'ero. Ji nda'ei tuhẽ nanongara pe, ei Gálio'ga ġa pe.

¹⁶ Igwete ga ġa momborukari onga hugwi.

¹⁷ A'ero ġa nhaporemoko Sóstenes'ga pyhytehei – kiroki ga huvihavamo oko judeus'ğa jatykahava pype. Igwete ġa ga pyhygi ga nupanupamo pevo onga ypyvo. Gálio'ga ombogwavete reki ga nupanupãrame.

Paulova'ea ojivyrã'ja Antioquia pe

18 He'yi Paulo'ga pytai pevo Jesus'gareheve'ga pyri. Aerẽ ga hoi ga hugwi.

—Xaho ti Síriapeve'ga gwyri pe, ei ga Áquila'ga pe Priscilahẽa pe no.

—Xaho ti a'ero, ei ga.

Ga horame cidade de Cencreia pe Paulo'ga nhi'igi Tupana'ga pe a'ero.

—Nahanahã po ti ji rekoi nehẽ, ei ga Tupana'ga pe. Nahã jirekorame po ti ji ndakytiukara'javi ji'ava nehẽ, ei ga.

A'ero ga nhiapinukari na'ẽ pevo. Aerẽ ga nhinhaği itayharuhua pype ogwovo.

19 Ga vahemame cidade de Éfeso pe Paulo'ga hoi Áquila'ga ndeja. Igwete ga hoi na'ẽ judeus'ga jatykahava pype onhi'inhi'iga ga pe.

20 Aerẽ Jesus'gareheve'ga ei Paulo'ga pe:

—Koji'i epyta ore pyri, ei ga ga pe novã.

21 —Kiro ji hoi tuhẽ, ei ga ga pe.

Ohorame ga hugwi ga ei:

—Tupana'ga ipotaramame po ti ji rura'javi pe pyri nehẽ, ei ga ga pe.

Igwete ga avi itayharuhua pype ojipe'ga pavẽi herogwovo Éfeso hugwi.

22 Aerẽ Paulo'ga hoi ovahema cidade de Cesaria pe o'eamo. A'ero ga hoi pea rupi Jerusalém me. Oho ga jiji onhi'iga Jesus'gareheve'ga pe. Aerẽ ga hoi Antioquia pe Síriapeve'ga gwyri pe.

23 Mbaigwe ga ruvi pevo ga pyri. Pea hugwi ga hogahoi imbojoapiapiavo cidades ogwovo Galaciapeve'ga gwyrupu Frigiapeve'ga gwyrupu no. Igwete ga Jesus'gareheve'ga mbojikoheitei Jesus'ga rehe.

Apolova'ea omombe'u Jesus'ga

24-25 Aerẽ Apolo'ga hoi cidade de Éfeso pe. Ga ko judeuramo cidade de Alexandriapeve'ga. Onhi'igatu Apolo'ga imombe'urame mbatera. Ikwatijara ga okwaha hete Tupana'ga mombe'uhara. Ojipe'ga ombo'e ga Jesus'ga nhi'igarupiva'ea rehe. Emo ga ndokwahapavi ve Jesus'ga mombe'ua. João Batistava'ea nhi'iga rehe jate ga Apolo'ga mbo'e – kia ko João Batistava'ea omombe'u ga pe Jesus'ga mombe'urame ahe ga mobatizaramame yhya pyvõ jipi. A'ea jate Apolo'ga okwaha a'ero. Igwete Apolo'ga hoi Éfeso pe. Pevo ga gwembikwahava imombe'uhetei ga pe Jesus'ga mombe'gwovo.

26 Aerẽ ga hoi judeus'ga jatykahava pype ga mbo'embo'eavo ga pojihuve'yma. Igwete Priscilahẽa henduvi ganhi'iga Áquila'ga pavẽi. A'ero ga Apolo'ga rerohoi gwonga pe. Kiro ga Tupana'ga nhi'igarupiva'ea mombe'ukatupavi a'ero ga mbo'eavo.

—Nahanahã po Tupana'gareheve'ga ndekoi hamo, ei ga ga pe.

27 Aerẽ Apolo'ga ei Jesus'gareheve'ga pe:

—Kiro po ti ji hoi Acaiapeve'ga gwyri pe nehẽ.

—Eho ti a'ero, ei ga ga pe.

Igwete ga ikwatijari imondovouka onhi'iga pevove'ga pe Jesus'gareheve'ga pe.

—Pembuhuruka katu ti Apolo'ga pejiipyri, e'i ganembikwatijara.

A'ero Apolo'ga herohoi ganembikwatijara imondovo ga pe. Pevo ga ga pokopokogi ga nderekovo – kiroki ga ojiko Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga remimombyryva gwaramo ojive.

28 Igwete Apolo'ga judeus'ga monhi'inhi'igi ja'javo ga pe pevove'ga ndovaki. Omombe'umbe'u ga ga pe ikwatijara Tupana'ga mombe'uhara.

—“Nahã po ti Cristo'ga rekoi nehẽ Tupana'ga remimbuhurukara'ga nehẽ,” e'i ikwatijara, ei ga ga pe. Na tuhẽ reki Jesus'ga rekoi ikwehe, ei ga. Nurã ore nhimombaragwahavi Jesus'ga rehe ga tuhẽ ko Cristoramo javo, ei ga ga pe.

A'ea renduvame judeus'ga nonhi'iga'javi a'ero. A'ereki ga omombe'u katu.

19

Paulova'ea oho Éfeso pe

¹ Apolo'ga ruvame Corinto pe ko Paulo'ga hoi Galáciapeve'ğa gwyra rupi Frígiapeve'ğa gwyra rupi no. Aerë ga vahemi cidade de Éfeso pe. Pevo Paulo'ga ға ndepiagi Jesus'gareheve'ğa.

²⁻⁷ Doze ko ға. Igwete Paulo'ga ei ға pe:

–Pe jikogypyrame Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga ra'uva uhu pe pyri raikwehe? ei ga ға pe.

–Ndorokwahavi a'ea, ei ға. Norohendunhoğwenondei ore Tupana'ga ra'uva mombe'ua, ei ға ga pe.

–Manongara rehe ға pe mobatizai a'ero naerũ? ei ga ға pe.

–João Batistava'ea remimombe'ua rehe ға ore mobatizai ikwehe, ei ға.

Igwete Paulo'ga ei ға pe:

–João Batistava'ea ға mobatizai ға pohirame okote'varuhua hugwi, ei ga. Igwete ahe Jesus Cristo'ga mombe'ui israelitas'ğa pe jipi, ei ga. “Pejiko ti ga rehe – kiroki ga u pe pyri ji py'rovo Jesus Cristo'ga,” ei João Batistava'ea ға pe, ei ga ға pe.

A'ea Paulo'ga ei ға pe pejiko jitehe ti Jesus'ga rehe javo.

A'ea renduvame ға nhimobatizaukari opojykaharete'gareheva'ero Jesus Cristo'gareheva'ero. Paulo'ga pokopokogame ға ndehe Tupana'ga ra'uva uhu ға pyri ға nderekokatuavo. A'ero hajihe ғанhi'iğa aherembikwahave'ÿva'ea. Tupana'ga nhi'iğa ға omombe'u no.

⁸ Aerë Paulo'ga hoi judeus'ğa jatykahava pype onhi'inhi'iğa ға pe.

–Tupana'ga remimbuhurukara'ga uhu reki raikwehe Jesus'ga. Nurã ti pejiko ga rehe, ei ga. A'ero po ti Tupana'ga pe mongoi ojiheva'ero nehë, ei Paulo'ga ға pe.

Três jahya rupi ga hogahoi ipype javo ға pe ға pojihuve'yma.

⁹ Emo jara'ğa noangarihu hendukatue'yma ganhi'iğa. A'ero ға imbotegwetei Jesus'ga nhi'iğarupiva'ea o'ete'varuhuavo jupe he'yjuhuve'ğa ndovaki. Nurã Paulo'ga hoi ға ndeja ogwovo. Igwete ga Jesus'gareheve'ğa nderohoi ojupi. Ojipea pype onga pype ga ға nderohoi a'ero ға nderuva – perope Tirano'ga ombo'embo'e ojiheve'ğa ға nderekovo. Pevo Paulo'ga ға nderohoi ға monhi'inhi'iğa jipi.

¹⁰ Dois ga kwara mbo'ari ға monhi'inhi'iğa ға nderekovo. A'ero Ásiapeve'ğa nhaporemohenduvi Jesus'ga mombe'ua. Judeus'ğa ғwendu. Judeus'ğarũive'ğa ғwendu jitehe Jesus'ga mombe'ua.

Cevava'ea ra'yra'ea

¹¹ Igwete Tupana'ga japoukahetei Paulo'ga pe ahemonhimomby'aheteva'ea.

¹² Tapy'ynhapira Paulo'ga rembipo'rua ға herohoi ga hugwi. Tapy'ynhapi'ria vehevi ға herohoi inoğa itetirũave'ğa ndehe kiro ipigi ғatetirũa ға hugwi. Anhağa ға pojykarame ojipe'a ға hugwi no.

¹³ Igwete jararamo judeus'ğa – kiroki ға ohoocho anhağa ipe'ape'avo ojipe'ğa hugwi jipi – kiro ға ei ojohupe:

–Paulo'ga javijitehe ti tipe'a anhağa ға hugwi Jesus'ga renoina no, ei ға.

Igwete ға ei jupe a'ero:

–Jesus'ga – kiroki ga Paulo'ga omombe'u jipi – kiro ga ei pe me tojipe'a ti ға hugwi javo.

A'ea ға ei anhağa pe.

¹⁴ Kiro Ceva'ga ra'yra'ğa ei no:

–Nhande ti xa'e anhağa pe no.

Ceva'ga ko judeuramo oko mbatera kwava'ẽhara'ga nduvihavamo. Sete gara'yra'ga. Igwete Ceva'ga ra'yra'ga ei anhağa pe Jesus'ga renoina tojipe'a ti gwembipojykahara'ga hugwi javo novĩa.

¹⁵ Igwete anhağa ei ға pe:

—Ji ndajipe'ai ga hugwi penhi'iga rupi jigwove'ỹ, e'i ға pe. Jesus'ga ji akwaha. Paulo'ga ji akwaha no. Oro pe, ji ndopokwahavi. Ndakoi'i'i ji penhi'iga rupi, e'i ға pe.

¹⁶ A'ero ga – kiroki ga anhağa opojyka ga – a'ero ga pori Ceva'ga ra'yra'ga ndehe nhaporemõ anhağa popoakara rerekovo gwaramo. Igwete ga jigwarai ға ndehe ға nupanupamo ғаpira mbotararaga. A'ero ға ka'nhymi ga hugwi opire'yma henonhana.

¹⁷ Igwete Éfesopeve'ğa hendupavi ғанupanupãagwera judeus'ğa judeus'garũive'ğa pavẽi. Ikwahavame ға kyhyjipavi tihenoiteheyme ti Jesus'ga javo. Igwaigwavete ға Jesus'ga mboheteheitei a'ero.

¹⁸ Igwete Jesus'gareheve'ğa nduri onhimongyavo okote'varuhua imohema gandovaki.

¹⁹ Kiroki ға ipaji – kiro ға ei a'ero xapohi pa nanongara hugwi javo. Igwete ға herueruri inoğa opajia rupiara ikwatijara. Igwete ға imbokaipavi pevove'ğa pyteri pe. Hepiagame ojipe'ға ei:

—He'yjuhuheteve'ea ға imondomondoï itambere'ia a'ea rehe nhaporemõ ikwehe novĩa cinquenta mil itambere'ia, ei ға imbokaipyra repiaga.

²⁰ Nanongara nhaporemõ gweroviaruka hete Tupana'ga mombe'ua ojipejipe'ға pe. Igwaigwavete he'yjuhuve'ğa hendukatui ojikoga Jesus'ga rehe a'ero.

Éfeso pe ahe onhomomyi Paulova'ea rehe

²¹ Aerẽ Paulo'ga ei ovyteri pe: “Kiro po ti ji hoi Macedõniapeve'ğa gwyrã rupi Acaiapeve'ğa gwyrã rupi no,” ei ga. “Aerẽ po ti ji hoi cidade de Jerusalém me nehẽ. Pea hugwi ti taho tuhẽ hepiaga cidade de Roma no,” ei Paulo'ga ovyteri pe.

²² Igwete ga opokohara'ğa mondonhoğwenondei Macedõniapeve'ğa gwyrã pe Timóteo'ga Erasto'ga no. A'ea ja ga pytai jiji Ásiapeve'ğa gwyrã pe okovo.

²³ A'ea rupi Éfesopeve'ğa nhomomymomyi Jesus'ga nhi'igarupiva'ea rehe.

²⁴ A'ereki Demétrio'ga onhimonha'nga Paulo'ga rehe. Nurã ga onhipavẽive'ğa mbojatykai ja'javo ға pe. Demétrio'ga oapoapo pratava'ea ojipe'ğa pavẽi jipi. Dianahẽã ryrua ra'anga'via ға oapoapo. A'ereki Dianahẽã oko ғанemimbohete Haramo. A'ero ға hugwi ojipe'ğa ipyhypyhygi hẽaryrua ra'anga'via itambere'ia kwepyga ға pe. A'ea rehe gwe Demétrio'ğa imono'ono'oğuhũi itambere'ia ojive ha'anga'via rehe.

²⁵ Igwete Demétrio'ga onhipavẽive'ğa mbojatykai jara'ğa no – kiroki ға oapo ha'anga'via jitehe prata pyvõ. Igwete ga ei ға pe:

—Timono'ono'õ nhande itambere'ia nhandejive nhanerembiapoagwera rehe jipi. Pekwaha pe a'ea, ei ga ға pe.

²⁶ Pe pehepia kiro akoja'ga rura kokoty. Pehendu pe Paulo'ga remimombe'ua no, ei Demétrio'ga ға pe. A'ereki ga e'i: “Aherembiapõ imboheteheve ko Tupanamo rũi oko,” e ko Paulo'ga, ei ga. Igwete Paulo'ga heroviarukaruhui onhi'iga he'yjuhuve'ğa pe avo Éfeso pe, ei Demétrio'ga. Ga pe jate rũi reki. Nhandegwyrã pe nhaporemõ ға Paulo'ga mbopogwehui ogwovo ganhi'iga rupi onhimongyavo Ásia pe nhaporemõ, ei ga ға pe.

²⁷ Kiro po ti ға ete'varuhupavi nhande japõrame ha'anga'via a'ero nehẽ, ei ga. A'ea jate rũi reki. Kiro po ti ға ndokoa'javi Dianahẽã ryrua rehe a'ero nehẽ. Ásiapeve'ğa nhaporemõ ombõhete hete Dianahẽã jipi vyakotyve'ğa nhaporemõ reki. A'ereki hẽã huvihavuhu yvagipeva'ero, e'i tehe ga ға pe. Emo ға hopavame Paulo'ga nhi'iga rupi po ti hẽã ndahuvihava'javi a'ero nehẽ, ei Demétrio'ga ға pe.

²⁸ Henduvame Demétrio'ga nhi'iga ға nhimbohivuhui Paulo'ga pe a'ero. Igwete ға eahyahivi.

—Huvihavuhu ko Dianahêa Éfesopevehêa, ei ga.

²⁹ Igwaigwavete ga nhimongyi ohapukapukaita cidade pe onhomomymomyina. Igwete ga Gaio'ga pyhygi. Aristarco'ga ga opyhy no. Ga ko Paulo'garupive'ga Macedôniapeve'ga. Igwete ga ga pyhygi ga nderohoahyavo nhandaipe ongauhua pype – perope ga ojatykatyka jipi.

³⁰ Ikwahavame Paulo'ga ei:

—Kiro ji hoi pevo ga pyri nhinhi'iğa ga pe, ei ga novia.

Emo Jesus'gareheve'ga nomondoukari ga gapyteri pe.

³¹ Ojipe'ga ombuhuruka onhi'iğa ga pe no huvihava'ga.

—Terehoi ti ejipiuka ongauhua pype, ei ga ga pe.

A'ereki ga oarô hete Paulo'ga.

³² Igwete ga – kiroki ga ojatyka pevo – kiro ga hapukapukaitehei onhomomyina. Ohapukai paravuhu ga upa. Emo koji'iheteve'ga ei onhimongyavo: “Maraname nhande jatykauhutehei kiro nhandejupa naerũ?” ei ga ojohupe.

³³ Igwete judeus'ga Alexandre'ga moanhani ga mondovo gapyteri pe. Ga repiagame jara'ga ei:

—Gaha reki.

Igwete Alexandre'ga pova'eği ga pe pepi te javo.

—Tamombe'u katu na'ê pe me, ei ga ga pe novia.

³⁴ Emo onhimombaragwahavame ga rehe jara'ga ei:

—Ga ko judeuramo oko. Tihenduvyme ti ga a'ero, ei ga ojohupe.

A'ero ga eğa'epavi:

—Huvihavuhu ko Dianahêa Éfesopevehêa.

Kwara ipyryryma rupi duas horas rupi ga jogwerohapukapukai a'ea javo.

³⁵ Aerê tavijara'ga ruri ga mombiga ikwatijahara'ga. Igwete ga ei Éfesopeve'ga pe:

—Tikwaha pa ko nhande hëaryrua rerekokatua – kiroki hêa huvihavuhetero oko Dianahêa, ei ga. Éfesopeva'ero nhande tireko katu hëaryrua hëara'angava no – kiroki ita ohi yvaga hugwi imbohetehavamo, ei ga ga pe.

³⁶ Tikwaha pa nhande a'ea. Nurã po pe pigi hamo. Pejapyaka katu ti, ei ga ga pe.

³⁷ Agwa'ga pe peru kiro novia. Emo ga nomimi reki mbatera nhandejatykahava hugwi. Ga nombotegwetei reki hêa no nhaneremimboheteharahêa, ei ga ga pe.

³⁸ Po ti Demétrio'ga imbojapotari ga ndehe nehê, a'ero po ti ga ga nderohoi ga mombe'gwovo huvihava'ga pe nehê hamo, ei ga. Huvihava'ga ndekorame imohigatuavo po ti ga ga nderohoi ga pyri imbojamboja ga ndehe hamo, ei ga ga pe.

³⁹ Po ti pe ikwahapotari ojipe'ia mbatera nehê a'ea pe po ti cidadepeve'ga ei ojatykarama nehê, ei ga ga pe.

⁴⁰ A'e ji pe me: Kiro po ti nhanderuvihava'ga e'i nhande ve nehê: “Gara rehe tuhê pe jatykauhui pehapukapukaita?” e po ti ga nhande ve nehê, ei ga. Marãi po ti nhande ga pe a'ero nehê? ei ga. Nianhi'iği po ti nhande nehê nhandepoyjayjare'yma gwaramo nehê. A'ereki nhande xajatyka tehe reki, ei ga ga pe.

⁴¹ Aerê ga ei ga pe a'ero:

—Pekwaki'o ti kiro pejigwojigwovo, ei ga.

Cidadepeve'ga opi pa a'ero ogwovo.

20

Paulova'ea ohoa'ja Macedônia pe Grécia pe no

¹ Igwete Paulo'ga Jesus'gareheve'ga mbuhurukari ojipyri. Igwete ga ga mbojikohetei Jesus'ga rehe ja'javo ga pe. Aerê ga ei ga pe:

—Kiro po ti ji hoi Macedôniapeve'ga gwyri pe nehê, ei ga ga pe.

² Igwete ga hoi Jesus'gareheve'ğa pyri Macedôniapeve'ğa gwyra rupi ogwovo. Igwete ga ega'ei ға pe pejiko hete ti Jesus'ga rehe javo. Aerë ga hoi Gréciapeve'ğa gwyri pe.

³ Três jahya rupi ga ruvi pevo.

—Taho ti kiro Síriapeve'ğa gwyri pe, ei ga novia.

Ga nhinhağwerĩrame itayharuhua pype ojipe'ğa ei ga pe.

—Judeus'ğa nde juka pota kiro, ei ға Paulo'ga pe.

Igwete ga ei:

—Pea rupi po ti ji hoi a'ero nehë jiviva Macedôniapeve'ğa gwyra rupi jikwava nehë, ei ga.

⁴ Beréiapeve'ga oho ga rupi Pirro'ga ra'yra'ga Sópatro'ga. Tessalônicapeve'ğa oho ga rupi no Aristarco'ga Segundo'ga pavëi. Derbepeve'ga oho no Gaio'ga. Timóteo'ga oho no Ásiapeve'ğa oho no Tíquico'ga Trófimo'ga pavëi.

⁵ Gahã oho na'ë ore renonde ore ra'aromo cidade de Trôade pe.

⁶ Ore rekorame cidade de Filipos pe judeus'ğa japoitoryva. Nanongara rupie'ymi ға i'ui pão ndovuriva'ea. Japopavirë ore avi orogwovo Filipos hugwi. Cinco ore kiri ya rupi. A'ero ore vahemi Trôade pe orerenondeve'ğa ndepiaga. Sete ore kiri pevo orojupa.

Paulova'ea oho Trôade pe mbapavamo

⁷ Sábado rupi ypytunimo ore jatykai Jesus'gareheve'ğa pavëi onga jo'ajo'aruhu pe ti'u ti ojopyri javo. Igwete Paulo'ga nhi'inhi'iği ға pe. Igwaigwavete ga nhi'iği ға pe imboypyhajikatuavo. A'ereki ga oho pota pea hugwi ko'emame.

⁸ He'yi jyapehavuhua pevo jo'ajo'aruhu pe – perope ore orojatyka.

⁹ Oapy ga oina jurukwara rehe yvateva'ea rehe ipyahuve'ga Êutico'ga. Igwete ga ropehyiro Paulo'ga nhi'inhi'iğame. Igwaigwavete Êutico'ga ropehyiro okia. Kiro ga hiri mytu'ë me yvyvo upa. A'ero ға nhani ovyva ga pyri. Ga pyhygame ға ei:

—Omano ahe.

¹⁰ A'ero Paulo'ga jyvi onhinoğa ga rehe ga anhuvana ga mbogwerava.

—Tapembojui pejipy'a, ei ga ға pe. Okwerava'ja ga kiro.

¹¹ Igwete Paulo'ga jupira'javi pevo jitehe jo'ajo'aruhu pe. Igwete ga i'ui ore pavëi. Kirë koji'i ga nhi'inhi'iği ға pe imoğo'eamo.

¹² A'ero ga hoi ға hugwi. Igwete ға ipyahuve'ga rerohoi onga pe. Horyory ға gambogwerava rehe.

Paulova'ea oho Mileto pe

¹³⁻¹⁴ Aerë Paulo'ga ei ore ve:

—Pe na'ë ti pe'a pejigwovo cidade de Assôs pe, ei ga. Pevo ti ji mbo'a ji rerogwovo nehë. A'ereki ji pea rupi aho pevo, ei ga ore ve.

A'ero ore hoi ga repiaga Assôs pe, ga mbo'avi ga rerogwovo cidade de Mitilene pe.

¹⁵ Pea hugwi ore hoi. Ko'emame ore vahemi ypa'ouhũ me Quios pe. Ko'emame ore hoi ojipe'i pe Samos pe. Ko'emame ore hoi cidade de Mileto pe.

¹⁶ Ndorohoi reki ore cidade de Éfeso pe. A'ereki Paulo'ga ndohopotari pevo.

—Ndajipykopypotari ji Ásiapeve'ğa gwyri pe kiro, ei ga. A'ereki ji aho potarahi jigwovo Jerusalém me kiro. Tahepia tuhë ti toryva pevo nehë Pentecostes, ei ga ore ve.

Paulova'ea onhi'ĩ Éfesopeva'ea pe

¹⁷ Mileto hugwi Paulo'ga onhi'iğa mondoukari Éfesopeve'ğa pe tuhu ti ға ji pyri javo ға pe.

—Tanhi'ĩ na'ë ti Jesus'gareheve'ğa ndepiakaturaha'ğa pe, ei ga.

¹⁸ A'ero ға nduri ga pyri ua. Igwete ga ei ға pe:

—Pekwaha pe jireaporoğita jirekokatua pe pyri ji rurypyrame avo pegwyri pe Ásia pe ikwehe. Kiromo jate ji rekokaturamo, ei ga ға pe.

¹⁹ Ji ndavy'ari jitekovo ikwehe. A'ereki judeus'ga ombohahyuka hete ji ve. A'ereki ga onhimbohovaja ji rehe, ei ga. Emo ji aporavyky hete jitekovo jipojykaharete'ga pe Jesus'ga pe ga mombe'gwovo pe me. Nanhimbohetei ji pepyteri pe, ei Paulo'ga ga pe.

²⁰ Ndapojihuvi reki ji imombe'upava pe me mbatera – kiroki imombe'ua pe poko, ei ga. Ndapojihuvi ji pe mbo'eavo Jesus'ga rehe gandovaki penonga pype no, ei ga.

²¹ A'ea'e ji pe me nhaporemō jipi judeus'ga pe judeus'garũive'ga pe no. Perojijyi pejeaporoġita Tupana'ga rehe, a'e ji pe me, ei ga. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi. Pejiko ti nhandepojykaharete'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe, a'e ji pe me no, ei Paulo'ga ga pe.

²² –Kiro po ti ji hoi Jerusalém me a'ero nehē. A'ereki Tupana'ga ra'uva ji mondouka pevo, ei ga. Marã po ti ji rekoi pevo nehē?

²³ Ojigwarajuhu po ti ga ji rehe ji mondovo cadeia pype nehē, ei ga. A'ea jate ji akwaha. A'ereki a'ea rehe Tupana'ga ra'uva ji momorandu ji imbojoapiapirame cidades jipi, ei Paulo'ga.

²⁴ Na ga ji jukai a'ero nehē. Jipy'a ndokotehei reki a'ea rehe, ei ga. Nhiremimombe'ua rehe jate ji rekoi. Tamombe'umbe'u pa ti ga pe. A'ereki Jesus'ga jipojykaharete'ga e'i ji ve ikwehe: “Emombe'u ti ga pe pyryva'ea. Tupana'ga pyryva ga pe ti emombe'u ga pe,” e ko ga ji ve, ei ga. Nurã ji tamombe'u pa na'ē ga pe Jesus'ga nhi'ĩpo'ruavo nehē, ei Paulo'ga ga pe.

²⁵ –Ahoaho ko ji pepyteri pe nhaporemō Tupana'ga mombe'gwovo ikwehe. “Peho ti Tupana'ga nhi'ĩga rupi gareheva'ero,” a'e ji pe me ikwehe, ei ga. Emo po ti pe ndapehepiaga'javi jira'oa nehē, ei ga. Akwaha ji a'ea.

²⁶ Nurã ji ekatui pe me kiro. Po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype nehē a'ea po ti pe napembojari ji rehe nehē. A'ereki ji amomorandu pa pe me a'ea rehe, ei ga.

²⁷ Ndapojihuvi ji imombe'upava pe me Tupana'ga remimbotarimova'ea, ei Paulo'ga ga pe.

²⁸ Peko katu ti a'ero. Pereko katu pa ti Jesus'gareheve'ga no, ei ga. A'ereki pe me Tupana'ga ra'uva e'i: “Pehepia katu ti Tupana'gareheve'ga,” e'i. Pembo'embo'e ti ga Tupana'ga nhi'ĩga rehe jipi, a'e ji pe me, ei ga. A'ereki Tupana'ga opojyka ga ojive gwa'yra'ga manoro ġwaramo ga ndepykaramo, ei Paulo'ga ga pe.

²⁹ –Tamombe'u ti kiro aerēva'ea pe me, ei ga. A'ereki ji akwaha penderekoagwama. Ji horame pe hugwi po ti hajiheve'ga nduri pepyteri pe nehē okote'varuhuve'ga, ei ga. A'ero po ti ga pe moandyandyi ġwembi'ea pyvō pe nderekote'varuhuavo nehē, ei Paulo'ga ga pe.

³⁰ Pepyteripeve'ga vehevi po ti na jitehe nehē no. Ga po ti i'mbe jara'ga pe. A'ero po ti ga nhimbopogweukari Jesus'gareheve'ga pe nehē, ei ga.

³¹ Pehepia ti a'ero penhimoandyjukare'yma ga pe nehē, ei ga ga pe. Tapemoka'nhymi ti nhinhi'ĩgagwera pe me. A'ereki trēs ji kwara mondoi pe moġitapava ikwehe. Arimo ji pe moġitai. Ypytunimo na jitehe ji pe moġitai jijehe'gwovo nhi'aġataruhuramo pe ndehe, ei ga ga pe.

³² –Kiro ji ei pe me a'ero: Tupana'ga ti tapendereko katu. Tupana'ga pyryva mombe'ua ti tapendereko katu nohō, ei ga. A'ereki gaha pe mbojiko hete Jesus'ga rehe pe mbo'eavo. Aerē po ti Tupana'ga imombyryvi pe me nehē no ga imombyryvame ojiheve'ga pe nhaporemō nehē, ei Paulo'ga ga pe.

³³ Nahã ko ji rekoi pe pyri ikwehe, ei ga. Ji ndapotari ojipe'ga apoa ouro prata reheve ikwehe. Gapiira ji ndapotari no, ei ga.

³⁴ Pekwaha pe jiporavykyagwera. Jipoa pyvō tuhē te ji aporavyky ipyhyga mbatera jijive. A'ero ji imondoï mbatera jijipyryve'ga pe no, ei ga.

³⁵ Ahepiuka pa ji pe me ikwehe. Nhandeporavykyagwera ikwepykava pyvō po nhande imbatere'ỹve'ga pokogi a'ero hamo, ei ga. Timoka'nhymyme ti Jesus'ga

nhi'igagwera nhandepojykaharete'ga nhi'igagwera. A'ereki ga e'i ikwehe: “Nhanderory nhande ġa imbuhurame mbatera nhandejive. Johe'i tehe nhande roryvamo nhande imondorame mbatera ojipe'ġa pe,” ei Jesus'ga ikwehe, ei ga.

³⁶ Nahã Paulo'ga ei ġa pe. Kirẽ ga renypy'andurugi onhi'igã Tupana'ga pe ġa pavẽi.

³⁷ Igwete ġa Paulo'ga rerojehe'opavi ga anhuvanhuwana ga rerekovo. Ndovy'ahetei ġa ganhi'igã renduvame.

³⁸ A'ereki ga e'i ġa pe: “Aerẽ po ti pe ndapehepiaga'javi jira'oa nehẽ.” Igwete ġa ga rerohei itayharuhu pe.

21

Paulova'ea oho Jerusalém me

¹ Igwete ore hoi ġa hugwi a'ero oro'ava herogwovo ypa'ouhũa rehei katu cidade de Cós rehei katu. Ko'emame ore herohoi ojipe pe ypa'ouhũ me Rodes pe. Pea hugwi ore herohoi heroja cidade de Pátara pe o'eamo.

² Pevo ore hepiagi ojipea itayharuhua – kiroki oho ġwerĩ Feníciapeve'ġa gwyri pe. Igwete ore avi a'ea pype herogwovo.

³ Aerẽ ore hepiagi ypa'ouhũa Chipre orojohukoty. Igwete ore kwavi ipyvõ orogwovo Síriapeve'ġa gwyri pe. Pevo ore herojari cidade de Tiro pe. A'ereki pevo ġa ġweno'embota mbatera itayharuhua hugwi.

⁴ A'ero ore ãi orogwovo Jesus'gareheve'ġa ndeka pevo ġa ndepiaga. Sete ore kiri ġa pyri a'ero. Igwete ġa ei Paulo'ga pe tohoyme ti ga Jerusalém me nehẽ javo novĩa. A'ereki Tupana'ga ra'uva omombe'u jipe ġa pe. “Tiruahũ po ti Paulo'ga pe Jerusalém me nehẽ,” e'i. Emo Paulo'ga e'i ġa pe:

–Aho tuhẽ ti pevo nehẽ.

⁵ Aerẽ ihorame orohohava apiavo ore jivyri itayharuhu pe a'ero. Ga nhaporemõ ore rerojivyri cidade hugwi akwaimba'ero kunhangwera'ġa pavẽi gwa'yra'ġa pavẽi no. Nhimbiari pe ore renypy'andurupavi y'ytigã pype oronhi'igã Tupana'ga pe.

⁶ Aerẽ:

–Kiro ore hoi, oro'e ore ġa pe.

Igwete ore ava'javi itayharuhua pype. A'ero ġa jivyra'javi ġwonga pe ogwovo.

⁷ Igwete ore herohoi Tiro hugwi herogwovo cidade de Ptolemaida pe. A'ero ore hoi Jesus'gareheve'ġa ndepiaga ġa anhuvanhuwana. Ojipeji ore kiri ġa pyri.

⁸ Ko'emame ore hoi. Igwete ore hoi cidade de Cesaréia pe. Igwete ore hoi Filipe'ga ronga pe orojupa. Ymya Filipe'ga ruvi Jerusalém me raikwehe. Gaha ko seteve'ġa nde'yja'ga. Ga pe Jesus Cristo'ga moirũhara'ġa e'i raikwehe: “Gahã ti toma'ẽ mbatera imbatere'ỹve'ġa pe jipi,” ei ġa ġa pe raikwehe. Filipe'ga ohoohe Jesus'ga mombe'gwovo ojipe'ġa pe no.

⁹ Quatro ko gara'yra'ġa kunhangwera'ġa hambirekoe'ỹve'ġa. Ga na jitehe omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'igã jipi. Igwete ore hoi Filipe'ga ronga pe orojupa.

¹⁰ Mbohapyrete ore kiri pevo ġa pyri. A'ero Ágabo'ga ruri Judéiapeve'ġa gwyrã hugwi Tupana'ga nhi'igã mombe'uhara'ga.

¹¹ Kiro ga ruri ore pyri ipyhyga Paulo'ga ku'ayvira ipukuhuva'ea. A'ea pyvõ ga jikupykwari. Ga jipokwari no. Igwete ga ei ore ve:

–Gaku'ayvira ijara'ga mombe'gwovo ji ei: Nahã ti judeus'ġa ga kwari Jerusalém me nehẽ, ei ga. A'ero po ti ġa ga mondoukari judeus'ġarũive'ġa po pe nehẽ ga pyhygauka nehẽ, ei ga. A'ea Tupana'ga ra'uva e'i, ei Ágabo'ga ore ve.

¹² Henduvame ganhi'igã ore ehetei Paulo'ga pe pevove'ġa pavẽi:

–Terehoa'javi ti Jerusalém me a'ero, oro'e ore ga pe novĩa.

¹³ Igwete Paulo'ga ei:

—Maraname pe jehe'ouhui ji rehe? Pe ji mbopyagwyruhu javo ji ve novĩa, ei ga. Na ġa ji kwari ji jukavo vehevi te a'ero nehẽ, ei ga. Ji ti aho jate tuhẽ pevo nehẽ Jesus'ga rehe jipojykaharete'ga rehe nehẽ, ei ga.

¹⁴ Ndokoi ga orenhi'iġa rehe.

—Nandejate ti toko Tupana'ga remimbotarimova'ea, oro'e ore.

A'ero ndoro'ea'javi ga pe a'ea rehe.

¹⁵ Aerẽ ore herekokatupavi orombatera herogwovo pea rupi Jerusalém me.

¹⁶ Jara'ġa ko oho ore rupi Cesaría hugwi Jesus'gareheve'ġa. Igwete ġa ore rerohoi Menasom'ga rongga pe. Ga pyri ore pytai. Ga ko Chiprepeva'ero. Ymya ga jikogi Jesus Cristo'ga rehe. Ga pyri ore pytaahi'vi orojupa.

Paulova'ea oho Tiagova'ea pyri

¹⁷ Ore vahemame Jerusalém me Jesus'gareheve'ġa ndoryndoryvamo ore rehe.

¹⁸ Ko'emame Paulo'ga ore rerohoi Tiago'ga repiaga. Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa nhaporemo ojatyka upa.

¹⁹ Igwete Paulo'ga nhi'iġi ġa pe. A'ero ga imombe'upavi ġa pe ohoagwera.

—Amombe'umbe'u ji Jesus'ga judeus'ġarũive'ġa pe, ei ga. Nurã Tupana'ga ġa mbojikogukari ojihe, ei ga. Nahanahã Tupana'ga rekoi ġapyteri pe a'ero ore horame ġa pyri, ei Paulo'ga imombe'upava ġa pe.

²⁰ Henduvame Paulo'ga nhi'iġa ko ġa Tupana'ga mbohetei a'ero. Aerẽ ġa ei Paulo'ga pe:

—Oreirũ, ehepia judeus'ġa kiro. He'yjuhu hete ko ġa jikogi Jesus'ga rehe milhares. Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe ġa ndekohetei reki tihendu katu pa ti hamo javo, ei ġa Paulo'ga pe.

²¹ Igwete ojipe'ġa mbero nde mombe'gwovo ġa pe, ei ġa. “Paulo'ga ko ombo'e te'varuhu judeus'ġa nhaporemo – kiroki ġa u judeus'ġarũive'ġa pyteri pe,” ei ġa. “Paulo'ga e'i ġa pe: ‘Pepohi ti Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi,’ ei Paulo'ga ġa pe,” ei ġa heikwehe. “‘Tapekytia'javi ti peja'yra'ġa nakwanha pi'ria,’ ei ga,” ei ġa. “‘Tapekoa'javi ti nhanderamohava'ea nhi'iġagwera rehe,’ ei Paulo'ga ġa pe,” ei ġa heikwehe. Nahã ġa mbero reki nde mombe'gwovo ġa pe, ei ġa imombe'gwovo Paulo'ga pe.

²² —Marã po ti a'ero nehẽ? ei ġa Paulo'ga pe. Okwaha po ti ġa nderura avo nehẽ.

²³ Nahã po ti nde rekoi a'ero nehẽ, ei ġa. Quatrove'ġa oko ore pyri kiro. Ymya'i ġa ei Tupana'ga pe: “Nahanahã po ti ore rekoi nehẽ,” ei ġa ga pe. Kiro ġa ndekoi tuhẽ a'ero ġwembi'eagwera rupi katu, ei ġa Paulo'ga pe.

²⁴ Eroho ti quatrove'ġa nhandejatykahavuhua pype a'ero. Ejipyhei ti pevo ġa pavẽi nahã ti xanhimombyry Tupana'ga pe javo, ei ġa. Aerẽ ti epyhy mbiara quatrove'ġa ndepyga eitambere'ia pyvõ. A'ea po ti ġa ikwava'eġukari Tupana'ga pe nehẽ. A'ero po ti ġa nhiapinukari nehẽ, ei ġa Paulo'ga pe. Judeus'ġa po ti nde repia pevo nehẽ. A'ero po ti ġa epavi nehẽ: “Nomombe'ukatui reki ġa Paulo'ga nhande ve. Oko katu tuhẽ reki ga Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi okovo,” e po ti judeus'ġa nde ve nehẽ, ei ġa Paulo'ga pe.

²⁵ —Oro judeus'ġarũive'ġa pe – kiroki ġa ojiko Jesus'ga rehe – ġa pe ore ikwatijari ikwehe, ei ġa ga pe. Igwete ore ei ġa pe: “Nahã po pe ndekoi hamo. Tape'ui ti ġambatera ikwava'eġame ha'angava pe ġwemimbohete'hara pe,” oro'e ore. “Hekoa tape'ui no,” oro'e ore ġa pe. “Mbiara tape'ui ipore'yname hekoa jugwi,” oro'e ore. “Taperekoi ojipe'ġa nembireko'ġa,” oro'e ore ġa pe ikwatija, ei ġa Paulo'ga pe.

²⁶ Ganhi'iġa rupi Paulo'ga quatrove'ġa nderohoi ġa nderekovo. Ko'emame ga jipyhei ġa pavẽi xanhimombyry ti Tupana'ga pe javo. Aerẽ ġa ki ojatykahavuhua pype. Igwete Paulo'ga imombe'ui mbatara ikwava'ẽhara'ga pe.

—Orojipyhei ore ko, ei ga ga pe. Kiro sete po ti ore kiri nehẽ, ei ga. Aerẽ po ti ji imondoukari mbiara quatrove'ga ndepyyga ikwava'eğuka ga pe imondovouka Tupana'ga pe nehẽ, ei Paulo'ga ga pe.

Ahe opyhy Paulova'ea

²⁷⁻²⁸ Seis ko ga kiri. A'ero judeus'ga Paulo'ga repiagi ojatykahavuhua pype Ásiapeve'ga gwyriveve'ga. Igwete ga he'yjuhuve'ga monhimboahivukatehei Paulo'ga pe ga momymomyina. A'ero ga Paulo'ga pyhygi ohapukaita gwe'yja'ga pe judeus'ga pe:

—Pejijo ore pokoga, ei ga. A'ereki agwa'ga ko ohooho ga mbo'epavuhuavo ite'varuhuva'ea rehe, ei ga. Nhande mbotegwete ga ja'javoteheuhu. “Tapehenduva'javi ti Moisésva'ea remimbo'eagwera,” ei ga ga pe, ei ga. Nhandejatykahavuhua pe ga ete'varuhui no, ei ga. A'ero ga kiro judeus'garũive'ga nderuruhui ipype imbotegweteavo nhandejatykahavuhua Tupana'ga rongga, ei ga ga pe o'mbero.

²⁹ Nahã judeus'ga etehei Paulo'ga mombe'gwovo. A'ereki ga gwepia Tróximo'ga hoa cidade pe Paulo'ga rupi novĩa. Tróximo'ga ko judeu'garũive'ga Éfesopeve'ga. Hepiagame gahoa Paulo'ga rupi ga etehei a'ero:

—Paulo'ga gweroho ga nhandejatykahavuhua pype, ei ga javo tehe.

³⁰ Nahã judeus'ga ei cidadepeve'ga momymomyimbava Paulo'ga rehe. Igwete ga nhağanhani Paulo'ga pyhyga ga rerohyryryga ojatykahavuhua hugwi. Kotihĩ ga hovapytymi ga hugwi.

³¹ Kiro ga Paulo'ga jukağwerĩ. Emo ojipe'ga oho imombe'gwovo soldados'ga pe romanos'ga pe. Igwete ga ei soldados'ga nduvihavuhu'ga pe:

—Jerusalémmeve'ga nhaporemohimboahivuhu ohapukapukajahyavo, ei ga ga pe.

³² Kotihĩ ga soldados'ga nderuri ganduviha'ga pavẽi ga nenonhana he'yjuhuve'ga pyteri pe Jerusalémmeve'ga pyteri pe. Soldados'ga ndepiagame ga Paulo'ga nupambigi a'ero opohia ga hugwi.

³³ Igwete soldados'ga nduvihavuhu'ga ruri Paulo'ga pyhygauka ga kwaruka itanhu-ramuhũa pyvõ mokõiva'ea pyvõ.

—Ma'ga koro? ei ga. Ma gara rehe pe ga nupanupãuhui? ei ga ga pe.

³⁴ Ojoatyatyvi gani'iga ga pe ga hapukajahyame onhimongyavo. A'ero ga ndokwahavi reki maranuhũ javo. Nurã ga Paulo'ga rerohoukari soldados'ga nongauhua pype.

³⁵ Ga rerovahemame ojiupihava rehe ga ojaty'varimo ga rerohoi he'yjuhuve'ga hugwi onhimboahiheteve'ga hugwi topyhygahayme ga ga javo.

³⁶ A'ereki ga ohoohoji ga ndeviri ohapukajahyavo pejuka ga javo novĩa.

Paulova'ea onhimombe'u judeusva'ea pe

³⁷ Gwerohoğwerĩrame ongauhua pype Paulo'ga ei soldados'ga nduvihavuhu'ga pe:

—Tanhĩĩ na'ẽ ti nde ve, ei ga ga pe.

Igwete ga ei Paulo'ga pe:

—Erekwaha nde Gréciapeve'ga nhi'iga naerũ?

³⁸ Nde ko Egitopeve'ga rui naerũ? – kiroki ga ymya he'yjuhuve'ga monhimboahivi nhanderuvihava'ga pe ga momymomyina, ei ga. Igwete ga quatro milve'ga nderohoi ongae'yi me iporojukauhuve'ga. Nde ko ga rui naerũ? ei ga Paulo'ga pe.

³⁹ —Ji ko a'ea rui, ei Paulo'ga. Judeuramo ko ji. Cilícia ko jigwya, ei ga. Cidade de Tarso pe huvihavuhu pe ji ari kako, ei ga. Na ji nhi'igi kiro gande'yjuhua pe, ei ga ga pe.

⁴⁰ —Enhiĩ ti a'ero ga pe, ei ga ga pe.

A'ero Paulo'ga ami gajupihava rehe. Igwete ga pove'eği ga pe ji rendu ti javo. A'ero ga pipavi upa. Igwete judeus'ga nhi'igimo tuhẽ ga ei onhimombe'gwovo ga pe.

—Nhiirũ, peymyana, pejapyaka ti nhinhi'igã rehe ji nhimombe'ukaturame pe me, ei ga. A'ereki ji ndakote'varuhui jitekovo, ei ga ġa pe.

² Judeus'ġa nhi'igimo tuhẽ ga ei ġa pe. Nurã koji'i ġa pigi a'ero ganhi'igã renduva. Igwete ga ei ġa pe:

³ —Jihi ko ji judeuramo ako, ei ga. Cilícia ko jigwyrã. Cidade de Tarso pe ko ji ari kako. Aerẽ ji nhimomboakari avo Jerusalém me kako, ei ga. A'ea rupi Gamaliel'ga ji mbo'embo'ekatui Moisés'va'ea remimbo'eagwera rehe – kiha tuhẽ nhaneramonhava'ea omombe'u, ei ga. Nhiremimbotarimo ji poravykyhetei Tupana'ga pe ikwehe. Pehepia ko pe na jitehe peko pa ga rehe, ei Paulo'ga ġa pe.

⁴ A'ea rupi ji jigwarajuhui Jesus'ga nhi'igarupive'ġa ndehe ġa jukauka ikwehe. Akwaakwaruka ji ġa mondovouka cadeia pype ġa mongiuuka akwaimbae'ġa kunhangwera'ġa no, ei ga.

⁵ Mbatara kwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ga okwaha tuhẽ jireaporoġita ji repiaga ikwehe judeus'ġa moġitahara'ġa pavẽi. Gahã okwatija nhandere'yja'ġa pe Damascopeve'ġa pe ji mombe'gwovo ikwehe. A'ea ji herohoi tapyhy ti Jesus'gareheve'ġa javo. Takwatakwa ti ji ġa nderojivya Jerusalém me tambohahyuka ti ġa pe nehẽ javo, a'e ji ikwehe novĩa, ei Paulo'ga ġa pe.

Paulova'ea omombe'u gweaporoġita rerojijyagwera

⁶ Igwete Paulo'ga ei ġa pe:

—Ahaji katu ji vahẽġwerĩrame Damasco pe kotihĩ turi ji ve hendy'javuhuva'ea yvaga hugwi, ei ga. Hendy'javuhu hete. Ipyteri pe ji rekoi a'ero, ei ga.

⁷ A'ea ji mombo yvyvo ji noġa. Igwete ji henduvi ganhi'igã jijive, ei ga. “Saulo, Saulo! Maranuhũrame nde imbohahyukari ji ve?” ei ga ji ve, ei Paulo'ga.

⁸ —“Manamo pe?” a'e ji ga pe.

—“Ji ko Jesusramo Nazarépeva'ero ako. Ji ve nde erembohahyuka,” ei ga ji ve, ei Paulo'ga ga pe.

⁹ —Jirupive'ġa gwepia hendy'javuhuva'ea novĩa. Emo ġa ndokwahavi ganhi'igã ji ve, ei ga.

¹⁰ Igwete ji ei Jesus'ga pe: “Marã po ti ji rekoi a'ero nehẽ?”

—“Epo'ã ti egwovo kiro Damasco pe. Pevove'ga ti omombe'u pa nhiremimbotarimova'ea nde ve nehẽ nderekoaġwama nehẽ,” ei ga ji ve, ei Paulo'ga ġa pe.

¹¹ —Hendy'javuhuva'ea ombogwe reki jireakwara, ei ga. A'ero jirupive'ġa ji popyhygi ji rerogwovo Damasco pe ikwehe, ei ga imombe'gwovo ġa pe.

¹²⁻¹³ Aerẽ Ananias'ga ruri ji pyri, ei ga. Gwendu katu ga Moisés'va'ea remimbo'eagwera jipi. Ombohete hete ga Tupana'ga no, ei ga. “Pyri hete ko Ananias'ga,” ei judeus'ġa ga pe pevove'ġa, ei ga. Igwete ga ruri ji pyri o'ama. “Nhiirũ, Saulo,” ei ga ji ve. “Ehepiakatua'ja ti kiro,” ei ga, ei ga.

—Kotihĩ ji ga repiakatui reki a'ero, ei Paulo'ga ġa pe.

¹⁴ Igwete ga ei ji ve: “Tupana'ga nhaneramonhava'ea remimbohete'hara'ga e'i jipe nde ve tokwaha ga nhiremimbotarimova'ea javo,” ei ga ji ve. “Tohepia ti ga pyryheteve'ga Jesus'ga ganhi'igã tuhẽ henduva, e'i jipe Tupana'ga nde ve,” ei Ananias'ga ji ve, ei ga.

¹⁵ “Kiro po ti nde akoja'ga mombe'umbe'ui a'ero nehẽ ġa pe nhaporemo nehẽ. Nerembiepiaga po ti nde eremombe'u nehẽ neremienduva nehẽ no,” ei ga ji ve.

¹⁶ “Maraname nde mbegwehuro a'ero kiro?” ei ga ji ve, ei Paulo'ga. “Haite. Enhimobatizauka ti kiro. Ere ti nhandepojoykaharete'ga pe tomombo ti ga nderekote'varuhua nde hugwi nehẽ,” ei ga ji ve, ei Paulo'ga ġa pe onhimombe'gwovo.

Paulova'ea hoagwera judeus'garũiva'ea pyri

¹⁷ Igwete Paulo'ga ei ġa pe no:

—Aerē ji jivyra'javi avo Jerusalém me ikwehe, ei ga. Igwete ji hoi nhandejatykahavuhua pype nhinhi'iga Tupana'ga pe, ei ga.

¹⁸ Ji nhi'igame ga pe jipojykaharete'ga jipiukari ji ve. Igwete ga ei ji ve: “Haite ti egwovo Jerusalém hugwi,” ei ga. “Avove'ga po ti ndogweroviari nenhi'iga ji mombe'urame nehē,” ei ga ji ve, ei Paulo'ga.

¹⁹ —Igwete ji ei ga pe: “Gwerovia po ti ga nhinhi'iga nde mombe'urame nehē ovuhu,” a'e ji ga pe novia. “A'ereki ga okwaha tuhē jirojijyagwera. A'ereki ji ajigwarajypy ga ndehe – kiroki ga ojiko nde rehe,” a'e ji ga pe, ei ga. “Aho ji ojipejipea pype orejatykahava pype ga pyhygauka ga nupanupamouka ga mondovouka cadeia pype ikwehe,” a'e ji, ei Paulo'ga.

²⁰ “Oro Estêvãova'ea no,” a'e ji. “Ahe nde mombe'urame ga ahe jukai ikwehe. Emo jiji ko a'ã reki pevo ga pyri na ga ga jukai tuhē javo,” a'e ji ga pe, ei ga. “Gapira ji areko katu ahe jukarame. A'ereki ga gwekyi opira ita imombo ahe rehe,” a'e ji ga pe, ei Paulo'ga ga pe. “Jerusalémmeve'ga okwaha jirekote'varuhuagwera a'ero. Kiro ji imombe'ukaturame ga pe jijirojijyja po ti ga heroviari nhinhi'iga nde mombe'urame nehē,” a'e ji jipojykaharete'ga pe novia, ei Paulo'ga ga pe.

²¹ —“Ndogweroviari tuhē ti ga nehē,” ei jipojykaharete'ga ji ve. “Heregwovo avo hugwi. Jiji nde mondouka kiro irupe judeus'garũive'ga pyri nehē,” ei ga ji ve. “Ga pe ti nde ji mombe'ui nehē,” ei ga ji ve ikwehe, ei Paulo'ga ga pe onhimombe'gwovo.

²² Nahã Paulo'ga nhimombe'ui ga pe. Ojapyaka na'ē ga Paulo'ga nhi'iga rehe novia. Emo Paulo'ga e'i ga pe: “Ji mondouka po ti ga judeus'garũive'ga pyri nehē,” ei ga. Nurã ga nohendupotara'javi ga onhimboahivuhuavo ga pe. A'ero ga hapukapukajahyi.

—Pejuka ga. Omano po ga hamo, ei ga ohapukapukaita upa.

²³ Igwete ga tapy'ynhapira imbovavavavagi oko te'varuhu hete ga javo. Otimbyguhua ga omombomombo onhimboahivuhuheteavo.

²⁴ Nurã soldados'ga nduvihavuhu'ga ga rerohoukari ongauhua pype.

—Maranuhũrame ga hapukajuhuatetei ga rehe naerũ? ei ga.

Nurã ga ei soldados'ga pe:

—Penupanupã ga mbiara pira apopyra pyvõ tomombe'u ti ga nhande ve okote'varuhua, ei ga ga pe.

²⁵ A'ero ga ga pokwari tinupã ga javo. Opokwaramo Paulo'ga ei soldados'ga nduvihava'ga pe – kiroki ga o'ã ga ypyvo:

—Tanhinupã ti, ei ga ga pe. A'ereki ji ko romanoramo, Romapeve'ga'java'ero ako. Po ahe nonupã te romanos'ga hamo, ei ga. Pe ndajirerohoi ve juizes'ga pyri tonhimombaragwaha ti ga Paulo'ga rekote'varuhua rehe javo. Ga nde'i tuhē ji ve oja nde rehe jave'yma, ei ga. Tanhinupã ti a'ero, a'e ji pe me, ei Paulo'ga ga pe.

²⁶ Henduvame ganhi'iga soldado'ga hoi javo gwuvihavuhu'ga pe.

—Terenupãukara'javi ti ga! A'ereki ga romanoramo oko, ei ga.

²⁷ A'ero garuvihavuhu'ga ruri Paulo'ga pyri.

—Enhimombe'u katu ji ve. A'iti romanoramo nde rekoi? ei ga ga pe.

—A'ea ko ji, ei Paulo'ga ga pe onhimombe'gwovo.

²⁸ Igwete ga ei Paulo'ga pe:

—Na jitehe ko ji romanoramo. A'ereki he'yjuhu reki ji imondoi itambere'ia a'ea rehe ikwehe, ei ga ga pe.

—Ji namondoi tuhē itambere'ia hehe, ei Paulo'ga. Jiruva'ga ko romanoramo. A'ea jitehe ko ji a'ero, ei ga ga pe.

²⁹ Nanime ga jipe'ai Paulo'ga hugwi – kiroki ga onupã gwerevi ga tomombe'u ti ga okote'varuhua javo. Igwete soldados'ga nduvihavuhu'ga e'i:

—Romanoramo reki ga oko, ei ga. Mbaria po ji ga kwarukatehehui ra'e! ei ga okyhyjiavo.

Paulova'ea e'i judeus'ga moġitaharava'ea pe

³⁰ Ko'emame soldados'ga nduvihavuhu'ga ei:

—Ma gara judeus'ga omboja Paulo'ga rehe naerū? ei ga. Tahendu ti ġanhi'ġa ikwahava, ei ga.

Igwete ga judeus'ga moġitahara'ga mbojatykaukari. Ga jatykapavame mbatera kwava'ēhara'ga nduvihava'ga jara'ga pavēi, kiro ga Paulo'ga kwaharavukari ga reruruka ga mo'ama ġapyteri pe.

23

¹ Igwete Paulo'ga ġa ndepiaheteri judeus'ga moġitahara'ga. Igwete ga ei ġa pe onhimombe'gwovo.

—Nhiirū, akokatue'yimi ji Tupana'ga nhi'ġa rupi jitekovo kiromo jitehe, ei ga ġa pe. Nurā ji poyjahetero jiyvyteri pe, ei Paulo'ga ġa pe.

² Igwete Ananias'ga ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga henduvi ganhi'ġa onhimboahiva o'ama. A'ero ga ei Paulo'gaypyvove'ga pe:

—Pekwa ti Paulo'ga jurua rehe ga mombiga.

³ Igwete Paulo'ga ei ga pe:

—Tupana'ga ti tombohahy nde ve no. Erekokatu'aġuhū nde, ei ga ga pe. Ereapy nde avo javo novīa: “Takwaha ti garemiendukatue'yima Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe,” ere nde novīa, ei Paulo'ga. Emo ndehe reki nerehendukatui reki a'ea ġa mbokwaruka jijurua rehe, ei ga ga pe.

⁴ A'ero Paulo'gaypyvove'ga ei ga pe:

—Ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga pe nde ere'e te'varuhu Tupana'ga repykara'ga pe!

⁵ Igwete Paulo'ga ei:

—A'iti ga ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga? ei Paulo'ga. Ji ndakwahavi, ei ga. Ikwahavame po ji nda'ei poha ramo. A'ereki Tupana'ga omombe'u onhi'ġa ikwatijaruka. “Tape'ete'varuhui pejuvihava'ga pe,” ei Tupana'ga, ei ga.

⁶⁻⁸ Kirē Paulo'ga eaħyi ġa pe o'ama.

—Ji ko fariseuramo ako, ei ga.

A'ereki ga onhimombaragwaha pevove'ga ndehe judeus'ga ndehe. Jara'ga ko saduceus'ga. Jara'ga ko fariseus'ga. Paulo'ga okwaha ġanembiroviara no. A'ereki saduceus'ga ndogweroviari omanove'ga mbogweravaġwama ġamanoa hugwi. “Ndogwerekoi Tupana'gapyrive'ga no yvagipeve'ga,” e ko saduceus'ga. “Ha'oe'ŷve'ga ndogwerekoi no,” ei ġa.

Fariseus'ga ki a'e te gwerovia pa a'ea Paulo'ga javijitehe. A'ero Paulo'ga eaħyi judeus'ga moġitahara'ga pyteri pe o'ama.

—Ji ko fariseuramo ako, ei ga. Jiruva'ga ko fariseuramo oko no, ei ga. Igwete ji heroviari ġambogweravaġwama ġamanoa hugwi, ei ga. A'ea rehe pe euhui ji ve oko te'varuhu ga javo, ei ga.

Henduvame Paulo'ga nhi'ġa ġa nhonhi'ġayvayvari a'ero fariseus'ga saduceus'ga pavēi.

⁹ Igwete ġa hapukapukai a'ero onhimbohovaja ojogwehe. A'ero fariseus'ga po'ami onhi'ġahyavo – ġa ko judeus'ga mbo'eharamo oko.

—Ndokote'varuhui reki Paulo'ga, ei ġa ġa pe. Onhi'ĩ tuhē po ga pe ha'oe'ŷve'ga. Mara'ngu po yvagipeve'ga Tupana'gapyrive'ga? ei fariseus'ga.

¹⁰ Igwaigwavete ġa nhonhi'ġayvahetei. Nurā soldados'ga nduvihavuhu'ga ei:

—Kiro po ti ġa Paulo'ga rovaja'roja'rogi nehē! ei ga.

A'ero ga soldados'ga mondoukari ga pyri.

—Pepyhygahy ga ġapytera hugwi ga rerogwovo ja ongauhua pype ga mongiavo, ei ga ġa pe.

Igwete ġa ga pyhygi ga rerogwovo a'ero.

¹¹ Ypytunimo nhandepojykaharete'ga jipiukari Paulo'ga pe o'ama ga ypyvo. Igwete ga ei ga pe:

—Paulo, enhimboitakwerimo ti eko, ei ga. Nde ji mombe'u avo Jerusalém me oji'i. Na jitehe ti nde ji mombe'ui cidade de Roma pe nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

Judeusva'ea ojuka pota Paulova'ea

¹² Ko'emame judeus'ga ei ojohupe:

—Tijuka tuhē ti Paulo'ga, ei ga. Ti'uyme na'ē ti mbatera kiro, xay'uyme na'ē ti Paulo'ga jukae'ymame, ei ga. Tupana'ga gwendu nhanenhi'iga. Nhande ga jukae'ymame po ti Tupana'ga imbohahyukari nhande ve a'ero nehē, ei ga ojohupe Tupana'ga renoina novia.

¹³ He'yi ko ga quarenta ko ga – kiroki ga e'i a'ea.

¹⁴ Aerē ga hoi ikwava'ehara'ga nduvihava'ga pyri xava'eve'ga pyri no. Igwete ga nhimombe'ui ga pe.

—Nahā ore ehetei orojohupe oji'i: “Ti'uyme na'ē ti mbatera Paulo'ga jukae'ymame,” oro'e ore oji'i, ei quarentave'ga ga pe.

¹⁵ Pemondouka ti kiro penhi'iga soldados'ga nduvihavuhu'ga pe. Pehe jara'ga pavēi nhanemoğitaharamo pemondouka ti penhi'iga ga pe togweruruka ti ga Paulo'ga ore pyri javo. “Torohenduva'ja ti ganhi'iga gareaporoğita ikwahava,” pe'ji ti ga pe, ei ga. Nahā ti pemondouka penhi'iga ga pe ga moandyandyita, ei quarentave'ga ga pe. Ga Paulo'ga rerurukarame po ti ore ga jukai ga vaheme'ymame avo nehē, ei ga ga pe novia.

¹⁶ Emo Paulo'ga kunhamembyra'ga okwaha reki ganembijukapotara Paulo'ga rehe Paulo'ga rendyrahēa ra'yra'ga. Nurā ga hoi ongauhua pype imombe'gwovo Paulo'ga pe.

¹⁷ Igwete Paulo'ga onhi'iga mondoi soldados'ga nduvihava'ga pe javo.

—Eroho kwanha'ga ejuvihavuhu'ga pyri tomombe'u ga mbatera ga pe, ei Paulo'ga ga pe.

¹⁸ A'ero ga Paulo'ga kunhamembyra'ga rerohoi gwuvihavuhu'ga pyri. Igwete ga ei ga pe:

—Cadeiapypeve'ga Paulo'ga ji mbuhuruka ojipyri ko, ei ga. Nahā ga ei ji ve: “Eroho kwanha'ga ejuvihavuhu'ga pyri tomombe'u ga mbatera ga pe,” ei ga ji ve, ei ga. Nurā ji ga reruri nde pyri kiro, ei ga ga pe.

¹⁹ Igwete huvihavuhu'ga ga popyhygi ga rerogwovo gandovakie'ỹ.

—Gara nde eremombe'u pota ji ve? ei ga ga pe.

²⁰ Igwete ga ei:

—Tamombe'u katu ti nde ve, ei ga. Kiro po ti judeus'ga nduvihava'ga nduri nde pyri nehē, ei ga. A'ero po ti ga etehei nde ve nehē tereruruka ti Paulo'ga ko'emame nehē javo. “Judeus'ga moğitahara'ga gwendu potara'ja ganhi'iga ikwahava gareaporoğita,” e'i tehe po ti ga nde ve nehē, ei ga soldados'ga nduvihavuhu'ga pe imombe'gwovo.

²¹ Terembopogwei ti ga erame poha nde ve nehē, ei ga. A'ereki ojipe'ga ojuka pota Paulo'ga. Onhimi po ti ga pea rupi tijuka ga javo, ei ga ga pe. Quarenta ko ga. Igwete ga ei ojohupe oji'i: “Ti'uyme na'ē ti mbatera, xay'uyme na'ē ti Paulo'ga jukae'ymame,” ei ga oji'i. “Tupana'ga gwendu nhanenhi'iga nhande erame na,” ei ga ojohupe, ei ga. Nurā ji ei kiro nde momoranduva. A'ereki ga onhimboavujikwe kiro tijuka ga javo. Igwete ga ei tikwaha ti soldados'ga nduvihavuhu'ga nhi'iga javo nde ve, ei Paulo'ga kunhamembyra'ga ga pe imombe'gwovo.

²² Igwete soldados'ga nduvihavuhu'ga ei ga pe:

—Teremombe'ui ti ojipe'ga pe enhimbi'eagwera ji ve.

A'ero ga ga mondoi ojihugwi.

Ahe omondouka Paulova'ea Félixva'ea pyri

²³ Aerē soldados'ga nduvihavuhu'ga mokonha'ga mbuhurukari ojipyri. Ga ko soldados'ga nduvihava'ga memei. Igwete ga ei ga pe:

—Penhimboavujikwe ti kiro jara'ga pavëi soldados'ga pavëi. Ypyhaji katu po ti pe hoi cidade de Cesaréia pe, ei ga. Duzentosve'ga po ti oho pea rupi. Setentave'ga po ti oho cavalo arimo. Ojipe'ga duzentosve'ga po ti gweroho ta'akwara nehë, ei ga ga pe.

²⁴ Peroho ti cavalos Paulo'ga ti toho i'arimo. Peroho katu ti ga governador'ga pyri Félix'ga pyri a'ero nehë, ei ga ga pe.

²⁵ A'ero soldados'ga nduvihavuhu'ga ikwatijari tamondo ti Félix'ga pe javo. Nahã ga ei ikwatija.

²⁶ “Jihi ko Cláudio Lísiasramo,” ei ga ikwatija.

“Kiro ji ikwatijari nde ve, governador Félix. Huvihavuhu'ga oro'e ore nde ve,” ei ga ga pe ikwatija.

²⁷ “Kiro ti ji agwa'ga mombe'ui nde ve a'ero,” ei ga. “A'ereki judeus'ga opyhy ga raji'i. Gajukağweriã rupi ji soldados'ga nderohoi ga pyhygauka ga hugwi oji'i. A'ereki ga e'i ji ve: ‘Ga ko romanoramo oko,’” ei ga ikwatija ga pe.

²⁸ “Aerë ji ga rerohoi judeus'ga moğitahara'ga pyteri pe takwaha ti ðanemimbojara ga rehe javo,” ei ga.

²⁹ “Emo ga omboja tehe reki ga rehe. ‘Ga ndojapyakai oreramonhava'ea nhi'igagwera rehe,’ ei ga ga pe,” ei ga. “Nanongara'ga ko ahe ndojukatehei. A'ea rehe ahe nomondoi ga cadeia pype no, a'e ji,” ei ga ikwatija gwuvihava'ga pe.

³⁰ “Aerë ojipe'ga e'i ji ve: ‘Judeus'ga ojuka pota Paulo'ga,’ ei ga ji ve oji'i,” ei ga. “Nurã ji ga mondoukaripei nde pyri kiro. Igwete ji ei ga pe oji'i – kiroki ga omboja ga rehe – igwete ji ei ga pe: ‘Pejigwovo tuhë Félix'ga pyri tapemboja ti Paulo'ga rehe garovaki a'ero,’ a'e ji ga pe.

A'ea jate ji akwatija nde ve kiro a'ero,” ei ga Félix'ga pe ikwatijarame.

Igwete ga imondoi gwembikwatijara soldados'ga pe taperoho ti Félix'ga pe javo.

³¹ Igwete soldados'ga Paulo'ga rerohoi ganhi'ipo'ruavo. Ypytunimo ga ga rerohoi cidade de Antipátride pe.

³² A'ero jara'ga jivyri gwongauhua pype. Ko'emame cavalos'arimove'ga Paulo'ga rerohoi Cesaréia pe.

³³ A'ero ga ga mondoi governador'ga pyri Félix'ga pyri ikwatijara reheve.

³⁴ Igwete Félix'ga imonhi'igi ikwatijara. A'ero ga ei Paulo'ga pe:

—Ma'ga gwyrri pe nde ari raikwehe?

—Cilíciapeve'ga gwyrri pe ji ari ikwehe, ei Paulo'ga ga pe.

³⁵ Igwete Félix'ga ei:

—Aerë po ti ji nenhi'iga renduvi nhinhimombaragwaha ndereaporoğita rehe ga ndurame nehë – kiroki ga omboja nde rehe raji'i, ei ga.

Igwete ga Paulo'ga mongiuvari Herodesva'ea rongauhuagwera pype ga repiakatu-avouka soldados'ga pe ga mombytavo.

24

Judeusva'ea ombojaruhu Paulova'ea rehe

¹ Cinco ko ga kiri a'ero. Aerë ikwava'ëhara'ga nduvihavuhu'ga ruri Cesaréia pe Ananias'ga. Ga gweru xava'eve'ga ojupi. Igwete Ananias'ga Tértulo'ga reruri governador'ga pyri Félix'ga pyri tomboja ti ga Paulo'ga rehe javo. A'ereki ga e'i: “Tértulo'ga okwaha hete onhi'igatuavo. Gweroviaruka po ti ga Félix'ga pe Paulo'ga rekote'varuhua,” ei ga. Nurã ga Tértulo'ga reruri Félix'ga pyri tomboja ti ga Paulo'ga rehe javo.

2-3 Igwete Félix'ga Paulo'ga mbuhurukari ġapyteri pe. A'ero Tértulo'ga imbojambojate-heuhui Paulo'ga rehe o'mbero. Nahã ga ei Félix'ga pe:

—Nde ko oreruvihavuhua, ei ga. Nde erehepia katu pa nhandegwyra jipi. Nurã ġa ymya ndotavukara'javi nhandegwyri pe a'ero, ei ga Félix'ga pe. Nde ereapouka pyryva'ea nhandegwyri pe jipi. Ndepyry hete nde ore ve. Nurã ore epavi nde ve jipi, ei Tértulo'ga ga pe.

4 Norombokwerajahivi po ti ore nde rerekovo nehẽ. Emo ji a'e nde ve kiro: Emombyry na'ẽ ti ore ve kiro orenhi'ĩga rendukatuavo. Toronhi'ĩheteyme ti nde ve, ei ga Félix'ga pe.

5 —Agwa'ga ko oko te'varuhu hete Paulo'ga. Ohoohouhu ga ġagwyri pe nhaporemo okovo judeus'ġa ndayvayva ġa momymomyina nhanderuvihava'ġa movahĩvahiamo, e'i tehe ga. Ga ko nazarenos'ġa nduvihavamo oko – kiroki ġa oho Nazarépeva'ea nhi'ĩga rupi Jesusva'ea nhi'ĩga rupi.

6 Igwete ga imbote'varuhupotari judeus'ġa jatykahavuhua oji'i, ei ga. A'ero ore Paulo'ga pyhygipei xa'e ti garekote'varuhua pe javo. A'ereki ga nohendukatui nhaner-amonhava'ea nhi'ĩgagwera, ei ga.

7 Emo kotihĩ soldados'ġa nduvihavuhu'ga ruri ore pyri Lísias'ga. Igwete ga Paulo'ga rerohoahyi ore hugwi, ei ga.

8 A'ero Lísias'ga ei ġa pe – kiroki ġa omboja Paulo'ga rehe – ġa pe ga ei toho ti ġa ga mombe'gwovo Félix'ga pyri javo. A'ero ore ruri nde pyri kiro, ei ga. Po ti nde ei Paulo'ga pe ga monhimombe'uuka nehẽ, a'ero po ti nde tuhẽ erekwaha pa garekote'varuhua nehẽ. “A'iti ġanemimbojara ga rehe,” ere po ti nde nehẽ, e'i tehe Tértulo'ga ga pe.

9 Igwete judeus'ġa ei no:

—Pohi tuhẽ, ei ġa ga pe imboja Paulo'ga rehe no.

Paulova'ea onhimombe'u Félixva'ea pe

10 Aerẽ Félix'ga jipoeruri Paulo'ga pe:

—Ndehe erenhimombe'u kiroġwe, ei ga ga pe.

Igwete Paulo'ga ei:

—Ymyahũ ko nde juizramo ere'e katu jire'yja'ġa ndeaporogita pe judeus'ġa ndeaporogita pe jipi. Nurã jirory hete ji nhinhimombe'gwovo nde ve terekwaha, ei ga Félix'ga pe.

11 Korogwehunhi ji hoi Jerusalém me oji'i tambohete ti Tupana'ga javo oji'i. A'ereki doze ji kiri kiro. Po ti nde ei ġa pe po ti nde ikwahavi nehẽ, ei ga.

12 Pevo judeus'ġa ji repia novĩa. Emo ji nanhi'ĩgayvari pevove'ġa pe orejatykahavuhua pe. Namomymomyi ji ġa cidade pe no. Orejatykhai pe ji namomyi ġa no, ei ga.

13 Ombojamboja tehe reki agwa'ġa ji rehe. Nurã ġa ndohepiukari jirekote'varuhua kiro nde ve, ei Paulo'ga ga pe.

14 —Emo ji a'e kiro nde ve nhinhimombe'gwovo: Oreramomhava'ea javijitehe ji jikogi Tupana'ga rehe. Ajiko ji ga rehe Jesus'ga nhi'ĩga rupi – Tupana'ga nhi'ĩgaatyviva'ea, ei ġa jupe, ei ga. Arovia pa reki ji Moisésva'ea remimbo'eagwera Tupana'ga nhi'ĩga mombe'uharava'ea nhi'ĩgagwera no.

15 Omanove'ġa mbogweravaġwama ji arovia hete agwa'ġa javijitehe, ei ga ga pe. Tupana'ga po ti ġa mbogwera pa ġamanoa hugwi nehẽ okokatuve'ġa. Okote'varuhuve'ġa po ti ga ombogwera pa nehẽ no. Oro'e pa ore a'ea, ei ga.

16 Heroviaro ġwaramo ji jirokwari jipi jirekokatuavo tajipoyja hete ti ji javo. Ako katu ji Tupana'ga pe. Ako katu ji ojipe'ġa pe no. A'ero ji ikwahavi jiyvyteri pe jirekote'varuhue'yma, ei ga ga pe.

17 —Ambokwara'ara'ja'ja ji jitekove'ỹ Jerusalém me, ei ga Félix'ga pe. Aġwamo jate ji hoa'javi pevo itambere'ia rerogwovo jire'yja'ġa pe imbatere'ỹve'ġa pe oji'i. Mbatara ji herohoi no takwava'ẽ ti Tupana'ga pe javo, ei ga ga pe.

¹⁸ A'ea rehe ji hoi orejatykahavuhua pype. Jihoe'ymame ipype ji jipyhei tanhimombyry ti Tupana'ga pe javo, ei ga. Ojipe'ga nonhimongyi ji pyri pevo. Ji nanhi'igayvari ga momyina no. Nahã ji rekorame judeus'ga ji repiagi pevo, ei ga ga pe.

¹⁹ Ásiapeve'ga ko pevo u judeus'ga jitehe. Gahã po uhu nde pyri javo nde ve ramo ga imbojapotarame ji rehe ramo, ei Paulo'ga.

²⁰ Ga ndure'ymame po agwa'ga omombe'u nde ve jirekote'varuhuagwera naerũ hamo. Marã reki ji rekote'varuhuagwera oji'i ji nhimombe'urame oremoğitahara'ga pyteri pe nhi'ama oji'i? ei ga.

²¹ A'ea rupi ji eahyi ga pe oji'i: “Ji gambogweravağwama reroviaro gwaramo pe ete'varuhui ji ve,” a'e ji ga pe oji'i. Pohoa jate ji eahyi nhi'ama gapyteri pe oji'i, ei Paulo'ga ga pe.

²² —Kirupi, ei Félix'ga a'ero.

Okwaha hete ga Jesus'ga nhi'igarupiva'ea novã. Igwete ga ei Paulo'ga pe:

—Aerëji ti ji ei ndereaporoğita pe a'ero nehë soldados'ga nduvihavuhu'ga rurame nehë Lísias'ga, ei Félix'ga ga pe.

²³ Igwete ga ei soldados'ga nduvihava'ga pe:

—Ehepia katu ti Paulo'ga, ei ga. Na ga rekoi jate reki gwemimbotarimo onga pype. Na gareheve'ga herueruri mbatera ga pe jipi, ei Félix'ga ga pe.

A'ero ga hopavi pea hugwi.

Paulova'ea onhi'iga'ja Félixva'ea pe

²⁴ Aerë Félix'ga rura'javi gwembirekohëa pavëi Drusilahëa pavëi. Hëa ko judeuramo oko. Igwete ga Paulo'ga mbuhurukara'javi ojipyri tahendu ti ganhi'iga javo. A'ero Paulo'ga imombe'ui ga pe ahejikoga Jesus Cristo'ga rehe.

²⁵ —Nahanahã po ahe oko katu hamo, ei Paulo'ga ga pe no. Ahe tokoyme gwemimbotarimova'ea rehe jate hamo, ei ga ga pe. Aerë po ti Tupana'ga ga mbuhurukapavi ojipyri javo gandeaporoğita pe nehë, ei Paulo'ga ga pe.

A'ea renduvame Félix'ga kyhyji a'ero. Igwete ga ei Paulo'ga pe:

—Heregwovo kiro a'ero, ei ga. Aerë hendupotara'javame po ti ji nde mbuhurukara'javi jijipyri nehë, ei Félix'ga ga pe.

²⁶ Igwete Félix'ga ei ovyteri pe no novã: “Paulo'ga po ti ombuhu itambere'ia ji ve ji mohemuka cadeia hugwi javo ji ve nehë,” ei ga novã. Igwete ga Paulo'ga mbuhurukara'ja'javi ojipyri jipi ga monhi'iga ga mongovo.

²⁷ Dois ga kwara mbo'ari. Emo Félix'ga nomohemukari Paulo'ga cadeia hugwi tonhi-mohë ti judeus'ga ji rehe javo. Aerë Pórcio Festo'ga rekoi Félix'ga py'rovo governadoramo a'ero.

25

Paulova'ea oho pota Césarva'ea pyri

¹ Aerë Festo'ga ruri Cesaréia pe tahepia katu jigwyrripeve'ga kiro javo. Moko'i ga kiri pevo. Aerë ga hoi pea rupi Jerusalém me.

² Igwete judeus'ga nduvihava'ga nduri Festo'ga pyri ikwava'ëhara'ga nduvihava'ga pavëi. A'ero ga imbojambojatehehui Paulo'ga rehe. Igwete ga ehetei Festo'ga pe:

³ —Ejapyaka ti orenhi'iga rehe kiro, oro'e ore nde ve. Embuhuruka ti Paulo'ga kokoty Jerusalém me, ei ga ga pe novã.

A'ereki ga e'i nhoğwenonde: “Tijukauka ti Paulo'ga pea rupi ga rurame Jerusalém me,” ei ga novã.

⁴ Nurã ga ei Festo'ga pe tombuhuruka ti ga kokoty javo.

—Nambuhurukari po ti ji ga kokoty nehë, ei Festo'ga ga pe. Pero ga ga mombytai Cesaréia pe ga rerekovo. Kotihĩ po ti ji jivyra'javi jigwovo pevo nehë no, ei ga.

⁵ Paulo'ga rekote'varuhurame po ti penduvihava'ğa hoi ji rupi a'ero imbojamboja ga rehe pevo nehë, ei Festo'ga ға pe.

⁶ Mbohapyrete Festo'ga kiri Jerusalém me. Kirë ga hoa'javi Cesaréia pe opytavo. Ko'emame ga hoi juizes'ğa apykava rehe oina – perope ға e'ie'i gandeaporoğita pe. Igwete ga Paulo'ga rerurukari ojipyri.

⁷ Paulo'ga rurame judeus'ğa – kiroki ға uhu Jerusalém hugwi – kiro ға imbojambojaruhui ite'varuhuheteve'ea ga rehe ga atimana o'ama. Omboja tehe reki ға ga rehe. Emo ға ndohepiukari reki garekote'varuhua.

⁸ A'ero Paulo'ga nhimombe'ui.

–Ji ndakote'varuhui reki judeus'ğa namonhava'ea remimbo'eagwera pe, ei ga. Orejatykahavuhua pe ji ndakote'varuhui no. Nhandegwyripeve'ğa nduvihavuhu'ga pe – perope Roma pe – ga pe ji ndakote'varuhui na jitehe no César'ga pe, ei Paulo'ga ga pe.

⁹ Igwete Festo'ga ei ga pe:

–Nderehopotari nde Jerusalém me? ei ga ga pe. Pevo gwe po ti ji ei ndereaporoğita pe a'ero nehë henduvame ғанemimbojara nde rehe nehë, ei ga ga pe.

A'ereki Festo'ga e'i ovyteri pe: “Nahã po ti judeus'ğa nhimohemi ji rehe Paulo'ga rerohorame pevo nehë,” ei ga ovyteri pe.

¹⁰ Emo Paulo'ga ei Festo'ga pe:

–Ji ndahoi pevo, ei ga. Avo ji ami kiro nde pyri romanoramo. Nhandegwyripeve'ğa nduvihavuhu'ga moirũharamo César'ga moirũharamo po nde ei jireaporoğita pe hamo, ei ga Festo'ga pe. Ji ko ndakote'varuhui tuhë judeus'ğa pe. Erekwaha tuhë reki nde a'ea, ei ga ga pe.

¹¹ Po a'iti jirekote'varuhuro ғwaramo ға ji jukapotari, a'ero po ji jujukaukari ға pe hamo. Emo ға omboja tehe ji rehe o'mbero. Nurã po ahe nanhimondoi ғapo pe a'ero hamo, ei ga ga pe. César'ga pyri po ti ji hoi. Gaha ti e'i jireaporoğita pe nehë nhandegwyripeve'ğa nduvihavuhu'ga, ei Paulo'ga ga pe.

¹² A'ero Festo'ga hoi jiji onhimoğitahara'ğa monhi'iğa a'ea rehe. Kirë ga rura'javi javo Paulo'ga pe:

–Ehopotaramame po ti nde hoi César'ga pyri a'ero nehë, ei Festo'ga ga pe.

Ahe omombe'u Paulova'ea Agripava'ea pe

¹³ Aerë Agripa'ga ruri Cesaréia pe. Ga ko judeus'ğa nduvihavuhuro oko ojipe'ğa gwyrri pe. Berenicehëa pavëi ga ruri Festo'ga repiaga.

¹⁴ He'yi ға kiri pevo. Aerë Festo'ga Paulo'ga mombe'ui Agripa'ga pe.

–Ohorame Félix'ga omombyta Paulo'ga cadeia pype ga mongovo, ei Festo'ga ga pe.

¹⁵ Ji horame Jerusalém me judeus'ğa ga mombe'ui ji ve ikwehe, ei ga. Ikwava'ëhara'ğa nduvihava'ğa ombojaruhu ga rehe xava'eve'ğa pavëi. Igwete ға ei ji ve: “Ejukauka ga a'ero,” ei ға ji ve ikwehe novia, ei Festo'ga Agripa'ga pe.

¹⁶ –“Na rui ore rekoi romanoramo ға jukajipeavo,” a'e ji ға pe, ei Festo'ga. “Omboja na'ë ға ға ndehe ға mo'ama. Henduvame ғанemimbojara ojihe ға nhi'ikwepygi a'ea rehe tuhë onhimombe'gwovo no,” a'e ji. “A'ero ko ore ei gandeaporoğita pe javo ға pe,” a'e ji ға pe ikwehe, ei ga Agripa'ga pe.

¹⁷ –Aerë ji jivyra'javame avo judeus'ğa nduri ikwehe, ei ga ga pe. Igwete ji nanhimbegwei. Ko'emame ji hoi juizes'ğa apykava rehe nhitena takwaha ti Paulo'ga reaporogita javo, ei Festo'ga. Igwete ji Paulo'ga rerurukari ga mo'ama orepyteri pe a'ero.

¹⁸ “Kiro po ti ға imombe'ui garekote'varuhua nehë,” a'e ji jivyteri pe novia. Emo hajiheva'ea reki ға omboja ga rehe o'ama, ei ga Agripa'ga pe.

¹⁹ Nahã ға ei: “Paulo'ga nohendukatui oreramonhava'ea nhi'iğagwera,” ei ға, ei ga. “Paulo'ga omombe'u te'varuhu Jesusva'ea no,” ei ға. “Ga e'i: ‘Jesus'ga omano. Aerë ga kwerava'javi omano hugwi,’ ei Paulo'ga,” ei ға. “I'mbe ko Paulo'ga javo,” ei

ga ji ve. “A'ereki Jesusva'ea omano hete okwerava'jave'yama,” ei ga ji ve, ei Festo'ga imombe'gwovo Agripa'ga pe.

²⁰ —“Marã po ti ji ikwahahetei nanongara javo jupe naerũ?” a'e ji jiyvyteri pe, ei Festo'ga. Nurã ji ei Paulo'ga pe ikwehe: “Nderehopotari nde Jerusalém me nehẽ?” a'e ji ga pe. “Pevo gwe po ti ji ei ndereaporogita pe nehẽ henduvame ghanhi'iga nehẽ,” a'e ji ga pe, ei Festo'ga.

²¹ Emo Paulo'ga e'i ji ve: “Ji ndahoi pevo,” ei ga. “Nhandegwyriveve'ga nduvi-havuhu'ga pyri ti ji hoi a'ero nehẽ César'ga pyri. Gaha jate po ti e'i jireaporogita pe a'ero nehẽ,” ei ga. “Ji mombyta jiji avo a'ero jihoa renonde,” ei Paulo'ga ji ve, ei Festo'ga. Nurã ji ga mombytaukari jiji cadeia pype kiro. Aerẽ po ti ji ga mondoukari César'ga pyri a'ero nehẽ, ei ga Agripa'ga pe.

²² Igwete Agripa'ga ei Festo'ga pe:

—Jihi tahendu Paulo'ga nhi'iga no.

—Ko'emame po ti nde henduvi ganhi'iga a'ero nehẽ, ei Festo'ga ga pe.

Ahe gweru Paulova'ea Agripava'ea pyri

²³ Ko'emame ga hopavi ongauhua pype pevove'ga jatukahava pype. Agripa'ga oho Berenicehẽa pavẽi. Ojigwajigwa hete pa ga ogwovo ongauhua pype onhimboukwahava. Soldados'ga nduvihavuhu'ga oho ojipe'ga no – kiroki ga huvihavamo oko cidade pe. Igwete ga hopavi ipype. A'ero Festo'ga Paulo'ga rerurukari gapyteri pe.

²⁴ Igwete Festo'ga ei:

—Nde ve ji ei kiro, Agripa. Pe me ji epavi no. A'ereki pe avo peju, ei ga ga pe. Pehepia pe agwa'ga Paulo'ga. Gaha rehe judeus'ga nhaporemõ uhuuhu javo ji ve Jerusalém me, avo na jitehe no. “Omano po ga hamo,” e'ie'i ga ohapukapukaita ga pe, ei Festo'ga.

²⁵ Emo ji ndakwahavi garekote'varuhua reki. A'ero po ahe ndojukaukatehei ga, ei ga. Emo Paulo'ga tuhẽ e'i ji ve: “César'ga pyri po ti ji hoi a'ero. Gaha ti e'i jireaporogita pe nehẽ,” ei ga ji ve ikwehe, ei Festo'ga ga pe. A'ero po ti ji ga mondoukari ga pyri nehẽ, ei ga.

²⁶ Emo ji ndakwahavi Paulo'ga mombe'gwovo. Gara po ti ji ikwatijari imondovouka nhanderuvihavuhu'ga pe a'ero nehẽ? a'e ji, ei ga ga pe. Nurã ji Paulo'ga mbuhurukari pe pyri kiro – nde pyri kaitu, Agripa, ei Festo'ga – tapehendu ti ganhi'iga a'ero javoji. Hendupavame ti pemombe'u ji ve garekote'varuhua a'ero. A'ea ti ji ikwatijari ga mombe'gwovo César'ga pe a'ero nehẽ, ei ga.

²⁷ Ikwatijare'yamame ganemimbojara ga rehe, marã po ti ji cadeiapypeve'ga mon-doukari ga pe nehẽ naerũ? ei Festo'ga Agripa'ga pe.

26

Paulova'ea onhimombe'u Agripava'ea pe

¹ Igwete Agripa'ga ei Paulo'ga pe:

—Here nhimombe'gwovo kirogwe.

A'ero Paulo'ga jipoapyhoi huvihavuhu'ga pe Agripa'ga pe ta'e ti kiro nde ve javo.

²⁻³ —Pyrõ ji ve ji nhimombe'ui nde ve kiro, ei Paulo'ga ga pe. A'ereki nde erekwaha hete judeus'ga ndeaporogita ekovo. Nde erekwaha ganamonhava'ea nhi'igagwera ganhi'igayvara no, ei ga Agripa'ga pe. Judeus'ga ombojamboja tehe reki ji rehe ikwehe, ei ga. Kiro ti ji nhimombe'ukatui nde ve. Ejapyaka katu ti ji rehe a'ero, a'e ji nde ve, ei Paulo'ga ga pe.

⁴ —Judeus'ga nhaporemõ okwaha jireaporogita jivoja'ia rupi. Ga okwaha jireaporogita ymya vehevi ji ruvame jijigwyri pe na'ẽ aerẽ Jerusalém me no, ei ga.

⁵ Jirekoagwera fariseuramo ga ymya ikwahavi no. Fariseus'ga ko koji'i reki gwendu katu gwamonhava'ea nhi'igagwera jara'ga hohe, ei ga. Ji ko na tuhẽ ahendu katu ahenhi'igagwera jipi. Ipotarame po ga imombe'ui te a'ea hamo, ei Paulo'ga ga pe.

⁶ Kiro ġa ji mo'ami reki avo timbojamboja mbatera ga rehe javo. “Gweroviaruhu ga ġambogweravaġwama,” ei ġa ji ve, ei ga. A'iti tuhē ji imboha'uvi nhanembogweravaġwama, a'e ji. A'ereki ymya Tupana'ga e'i tuhē oreramonha'ea pe: “Aerē ti ji ġa mbogwerapavi nehē,” ei Tupana'ga ahe ve hako, ei ga.

⁷ A'ea jitehe orere'yja'ġa omboha'u no judeus'ġa – kiroki ġa doze oko huvihavamo ojiheve'ġa pavēi. Igwete ġa nhaporemō imboha'uvi ombogweravaġwama omanoa hugwi. A'ero ġa Tupana'ga mbohetehe'tei upa arimo ypytunimo no tonhimo'hē Tupana'ga nhande rehe javo, ei ga. Ombogwerava mboha'uva reki ġa ombojamboja ji rehe gweroviaruhu ga a'ea javo ji ve, ei ga Agripa'ga pe.

⁸ Ah judeus, maranuhūrame tuhē pe ndaperoviarihu Tupana'ga remimbogwerava naerū? ei Paulo'ga pevove'ġa pe.

⁹ Igwete Paulo'ga ei no:

—Jihi na jitehe a'e na'ē jivytyeri pe: “Amovahī po ji Nazarépeve'ga mombe'ua Jesus'ga mombe'ua imombiga hamo,” a'e ji javo ikwehe novīa, ei Paulo'ga.

¹⁰ Na tuhē ji rekoi a'ero Jerusalēm me ikwehe, ei ga. He'yive'ġa ji amondouka ġa mongiuuka cadeia pype Jesus'gareheve'ġa. Ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa omongiuka ġa ji ve, ei Paulo'ga ga pe. Ga ġa jukapotarame ji ei no: “Pejukauka tuhē ġa a'ero,” a'e ji ġa pe, ei ga.

¹¹ Igwete ji hojihoi nhandejatykahava pype nhaporemō ġa nupanupāuka pepohi ti Jesus'ga hugwi javo ġa pe, ei ga. Anhimboahi hete ji ġa pe, ei ga. A'ero hajihejiheva'e pe cidades pe ji hoi tajigwarai ti ġa ndehe javo ikwehe, ei Paulo'ga ga pe.

Paulova'ea omombe'u gweaporoġita rerojijyagwera

¹² Igwete Paulo'ga ei Agripa'ga pe:

—A'ero ji hoi pea rupi cidade de Damasco pe ikwehe novīa. Ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa ji mondouka pevo topyhyguka ti ga Jesus'gareheve'ġa javo ji ve, ei Paulo'ga.

¹³ Ahaji katu ji hepiagi reki hendy'javuhuva'ea. Yvaga hugwi turi ji ve. A'ea hendy'javuhu hete koji'i kwara hohe. Mbyteri pe ji rekoi a'ero jirupive'ġa pavēi, ei ga.

¹⁴ A'ea ore mombori vvyvo, ei ga. Igwete ji henduvi ganhi'iġa ji ve. Judeus'ġa nhi'iġimo ga ei ji ve. “Saulo, Saulo!” ei ga ji ve. “Maraname nde imbohahyukarhui ji ve? Tiruahū nde ve nde naneangarihu,” ei ga ji ve, ei ga Agripa'ga pe.

¹⁵ —A'ero ji ei ga pe: “Manamo pe?”

—“Ji ko Jesusramo ako. Ji ve nde erembohahyuka,” ei ga, ei Paulo'ga.

¹⁶ “Here epo'ama kiroġwe,” ei Jesus'ga ji ve, ei ga. “Ajipiuka ji nde ve toko ti ga jipokoharamo javo nde ve. Eremombe'u po ti nde ġa pe enhimbiepiaga nehē,” ei ga, ei ga. “Ji jipiukara'javame nde ve po ti nde a'ea mombe'ui nehē no,” ei Jesus'ga ji ve, ei Paulo'ga.

¹⁷ “Judeus'ġa jigwarairame nde rehe po ti ji nde mbopiro'yi ġa hugwi. Judeus'ġarūive'ġa hugwi po ti ji nde mbopiro'yi nehē no,” ei ga javo ji ve, ei ga. “Ga pyri po ti ji nde mondoukari nehē judeus'ġarūive'ġa pyri.

¹⁸ Igwete po ti nde ikwahavukari a'itituhēva'ea judeus'ġarūive'ġa pe nehē,” ei ga ji ve, ei ga. “Igwete po ti nde ġa mbopohirukari ġandekote'varuhua hugwi ġa mongokatuavo nehē. Igwete po ti nde ġa mbopiro'yi Satanás'ga popoakara hugwi nehē Tupana'ga popoakara rerekouka ġa pe nehē,” ei ga ji ve, ei ga. “A'ero po ti Tupana'ga imombori ġandekote'varuhua ġa hugwi nehē ġajikoga ġwaramo ji rehe nehē. Igwete po ti ġa nduvi jara'ġa pyri nehē – kiroki ġa Tupana'ga omo'emo'ē ġa ojive no,” ei Jesus'ga ji ve ikwehe, ei Paulo'ga imombe'gwovo ġa pe.

Paulova'ea onhimombe'u Jesus'ga pokoharamo

¹⁹ Igwete Paulo'ga ei no:

—Ahendu katu ji ga jipiukarame ji ve yvaga hugwi, ei ga Agripa'ga pe.

²⁰ Igwete ji imombe'ui Jesus'ga nhi'iga Damascopeve'ga pe na'ẽ Jerusalémmeve'ga pe no. Judéiapeve'ga gwyrá rupi ji hojiohoi imombe'gwovo ga pe. Judeus'garũive'ga pe ji imombe'ui no, ei ga. A'ea'e ji ga pe jipi: Perojijyi ti pejeaporogita pejipohia pejikote'varuhua hugwi pejikoga Tupana'ga rehe. Peko katu ti a'ero hepiuka pejipohi-ragwera pejikote'varuhua hugwi, a'e ji ga pe, ei Paulo'ga.

²¹ Nhirembi'ea rehe judeus'ga ji pyhygi nhandejatykahavuhua rokari pe ji juka pota.

²² Emo kiromo jate Tupana'ga ji pokopoko okovo. Nurã ji ami imombe'ukatuavo kiro ahe ve nhaporemo okoteheve'ga pe huvihava'ga pe no, ei Paulo'ga. Nhiremimombe'ua ko aheremimombe'ua ja reki. A'ereki Moisésva'ea omombe'u aerẽva'ea. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea omombe'u a'ea jitehe no. A'ea pe jate ji ei jipi imombe'gwovo no, ei ga ga pe.

²³ Nahã ahe ei hako: “Aerẽ po ti Cristo'ga manoi nehẽ. Cristo'ga na'ẽ po ti Tupana'ga ga mbogwera gamanoa hugwi a'ero nehẽ,” ei ahe. “Nahã po ti Cristo'ga ikwahavukari gãmbogweravağwama judeus'ga pe judeus'garũive'ga pe no,” ei ahe hako, ei Paulo'ga ga pe.

²⁴ Nahã Paulo'ga nhimombe'umbe'ui. Nanime Festo'ga ea'hyi ga pe:

—Paulo, neakãte'varuhu nde. Ikwatijara repiahetea neakağa mbote'varuhui, ei Festo'ga ga pe.

²⁵ —Avi pyry hete nhiakağa, ei Paulo'ga javo ga pe. A'itituhẽva'ea ji amombe'u katu, Festo, ei ga.

²⁶ Agripa'ga okwaha hete nanongara. A'ero ji ndapojihuvi nhinhi'iga ga pe, ei ga. A'ereki Jesus'ga mombe'ua nonhimimi'i'i ga pe. A'ereki jukwaha hete Jesus'ga rekohava, ei ga Festo'ga pe.

²⁷ Oro nde, Agripa, ei ga. Ererovia nde Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea nhi'igagwera? Ki nde ererovia tuhẽ, a'e ji, ei Paulo'ga ga pe.

²⁸ Igwete Agripa'ga ei ga pe:

—Kotihĩ nde ji mbojikopotari Jesus'ga rehe naerũ? ei ga.

²⁹ Igwete Paulo'ga ei:

—Kotihĩ nde jikogame ga rehe po ti pyryvamo ji ve. Mbaigwe nde jikogame po ti pyryvamo jitehe nehẽ. A'ereki ji a'e hete Tupana'ga pe toko ti ga ji javijitehe javo, ei Paulo'ga. Nde ve ji ei, Agripa. Jara'ga pe ji ei no – kiroki ga gwendu nhinhi'iga kiro. Tapejiko pa ti Jesus'ga rehe ji javijitehe, a'e ji pe me, ei ga. Emo jipoa ja rui po pepoa hamo. A'ereki ga ji pokwa itanhuramuhũa pyvõ, ei ga ga pe.

³⁰ Igwete Agripa'ga po'ami a'ero Festo'ga pavẽi. Berenicehẽa po'ami no jara'ga pavẽi. Igwete ga jogwerohoi pea hugwi onhomonhi'iga.

³¹ —Ndokote'varuhui reki Paulo'ga, ei ga javo ojohupe. Po ahe ndojukatehei te ga, ei ga. Nomondoukari po ahe ga cadeia pype hamo, ei ga ojohupe novia.

³² Igwete Agripa'ga ei Festo'ga pe:

—Ga hopotare'ymame César'ga pyri po ahe omohemuka ga cadeia hugwi ga mondovo hamo, ei ga ga pe.

27

Soldadosva'ea gweroho Paulova'ea Roma pe

¹ Aerẽ Festo'ga ei soldados'ga pe:

—Pembo'avuka ti kiro cadeiapypeve'ga Paulo'ga kiro itayharuhua pype ga mondovo César'ga gwyrá pe Itália pe, ei ga soldados'ga pe.

Igwete ga Paulo'ga nderohoi Júlio'ga pyri. Ga ko soldados'ga nduvihava'ga. Ga oporavyky gwuvihavuhu'ga pe Roma pe onhimongyavo. Igwete soldados'ga Paulo'ga nderohoi javo Júlio'ga pe:

—Embo'a ti cadeiapypeve'ga nderogwovo kiro, ei ga ga pe.

² Jihi Lucasramo aho Paulo'ga ndupi no. Igwete ore avi itayharuhua pype cidades de Adramítiohugwiva'ea pype.

—Toroho ti imbojoapiavi cidades Ásiapeve'ga gwyri pe, ei ga.

Igwete ore avi ipype orogwovo. Aristarco'ga oho ore rupi no Macedôniapeve'ga gwyripeve'ga cidade de Tessalônicapeve'ga.

³ Igwete ore hoi. Ko'emame ore vahemi cidade de Sidom me. Igwete Júlio'ga pyryvamo Paulo'ga pe javo.

—Eho ti ga pyri, ei ga, ejiheve'ga pyri tomondo ti ga mbatera nde ve, ei ga Paulo'ga pe. A'ero ore hoi.

⁴ Aerē ore ava'javi orogwovo pea hugwi. Kiro vyvaturanuhūa ruri ore rovatiamo. Nurā ore hoi ypa'ouhū vyvri Chipre vyvri oronhimima vyvtua hugwi.

⁵ Aerē ore yahavi okwava Cilíciavepe'ga gwyrā pyvō. Panfiliavepe'ga gwyrā pyvō ore kwavi no. Aerē ore hoi cidade de Mirra pe Líciavepe'ga gwyri pe.

⁶ Pevo Júlio'ga hepiagi ojipea itayharuhua Alexandriahugwiva'ea – kiroki oho gwerī Itáliavepe'ga gwyri pe. Nurā Júlio'ga ore nhaḡi a'ea pype.

⁷ He'yi ore kiri orogwovo. Maymbeve ore hoi orokovo. A'ereki vyvaturanuhūa ore ve. Ndorohoi gwerevi ore orokovo. Ore vahemame cidade de Cnido vyvri vyvtua noremboḡwawukari ipyvō. Nurā ore hoi ypa'ouhū vyvri Creta vyvri vyvtue'yma rupi. Igwete ore kwavi Salmona pyvō – perope vyva oho ppyteri pe.

⁸ Hehemo ore hoi yembeyvyri. Vyvtua noremovahemukari gwerevi nhimbiari pe Bons Portos pe ira'agwe cidade de Laséia hugwi.

⁹ Aerē Paulo'ga ga moḡitai novīa. A'ereki maname ore pytai pevo. Okwavipe judeus'ga apoa a'ero i'ue'ykava – a'ea rupi ga ikwava'eḡukari mbiara Tupana'ga pe okote'varuhuva'ea rehe. Okwavipe a'ea. Tiruahū orehoa'javame kiro. A'ereki yapohua u gwerī. Nurā Paulo'ga ga moḡitai javo ga pe.

¹⁰ —Xahoa'javyme ti kiro, ei ga. Nhande hoaharame kiro po ti imbohahyukari nhande ve nehē, ei ga. Ite'varuhu po ti itayharuhua pe nhanembatera pe no. A'ero po ti nhande manoi nehē no, ei Paulo'ga ga pe.

¹¹ Júlio'ga nohenduvi reki Paulo'ga nhi'iḡa. Gwerovia ga itayharuhua jara'ga nhi'iḡa imondohara'ga nduvihava'ga nhi'iḡa no.

¹² Ojipe'ga e'i no:

—Timbojaryme ti yhara avo, ei ga. A'ereki ite'varuhu nhimbiara yapouhua rupi, ei ga ojohupe. Hehemo'i ti tiroho ypa'ouhū vyvri Creta vyvri imboja. Tihepia ti nhandevahema pevo cidade de Fenice pe nehē, ei ga. Pevo po ti nhande imbojari yhara yapouhua rupi. A'ereki pyry ijahava pevo. Ndipopoakahetei ko vyvtua pevo, ei ga ojohupepe onhimongyavo.

Yvyruhua

¹³ Aerē turi vyvtukatua. Nurā ga ei ojohupe:

—Xaho tuhē kiroḡwe, ja'gwy, ei ga. Kiroḡwe po pyry ovuhu nhandehohava, ei ga ojohupe novīa.

A'ero ga hupiri yhya hugwi itauhuva'ea ipohyiva'ea – kiroki nomoanhanukari itayharuhua. Igwete ore hoa'javi Creta rembeyvyri.

¹⁴ Emo kotihī uhu vyvaturanuhūa Creta hugwi. Nordeste ko hera vyvaturanuhūa rera.

¹⁵ Kiro turahyi itayharuhua pe. Tegwete ore herohohava vyvtua ore rovatiamo ḡwaramo. Vyvtua tuhē ore rerohoi ore rerekovo a'ero.

¹⁶⁻¹⁷ Ypa'ō vyvri Cauda vyvri ore hoi. Pevo igwyre'i vyvtua ore ve. Igwete ore ipyhygahyi yha'ria hupia. Norombo'avi gwerevi ore itayharuhua pype herekokatuavo. Kirē ga imonhatimatimani itayharuhua ihama rerogwovo nhapytiamō imongovo toandogyme ti itayharuhua javo. Aerē:

—Kiro po ti nhande herohoi tye'ymuhũa apiavo herotyva y'ytiğuhũa rehe nehẽ, ei ға okyhyjiavo.

A'ereki pevo u y'ytiğuhũa ppyteri pe'i Líbiapeve'ğa gwyrã ppyvo. Igwete ға imbojyva'javi itayharuhua pype tapy'ynhapiruhuva'ea yhara moanhandava yvytua tomoanhaheteyme ti javo. Gwemimbotarimo yvytua ore rerohoi a'ero.

¹⁸ Ndopigi vyvruhua ore mbojirejireva. Nurã ko'emame ға imombomombori mbatera y pe timbovevujuka ti itayharuhua javo.

¹⁹ Ko'emame ға opoa pyvõ imombori y pe itayharuhua rupiara no.

²⁰ He'yi ore kiri ipype. Arimo ore ndorohepiaga'javi kwara. Ypytunimo ore ndorohepiaga'javi jaytata'ia. Igwete vyvruhua ore rerekouhui. Nurã ore ei:

—Kiro po ti nhande papavi tuhẽ nehẽ, oro'e ore orojohupe.

²¹ Ymya ға ndo'ukatua'javi mbatera okovo. A'ero Paulo'ga hoi ғapyteri pe o'ama.

—Mbaria po pe nanhirenduvi raikwehe, ei ға ға pe. Ndaperuri po pe Creta hugwi ramo. Herure'ymame po ndojigwarajuhui itayharuhua rehe kiro ramo. A'ero po mbatera ndohoi ppy pe ramo, ei Paulo'ga ға pe.

²² Emo kiro ji ei pe me: Penhimboitakwerimo ti peko. Niamanoi po ti nhande nehẽ. Itayharuhua tehe po ti oho ppy pe nehẽ, ei ға ға pe.

²³ Akwaha ji a'ea. A'ereki Tupana'ga – ға ji pojyka ojive, gaha ji ambohete hete jipi – gaha ojipyryve'ga mbuhuruka ji pyri ға mo'ama ypytunimo, ei ға.

²⁴ Igwete ға ei ji ve oji'i: “Paulo, terekyhyji ti ekovo. Ereho tuhẽ ti nde e'ama César'ga pyri nehẽ,” ei ға ji ve oji'i, ei ға ға pe. “Tupana'ga ti omomyry nde ve. Nurã ti nderupive'ğa ndopapavi ppy pe nehẽ,” ei Tupana'gapyrive'ga ji ve, ei ға.

²⁵ Penhimboitakwerimo ti peko a'ero, ei Paulo'ga ға pe. Ajiko ji Tupana'ga rehe. A'ero ji heroviahetei ganhi'iga jijive. Nurã ji ei pe me: Na tuhẽ po ti ihoi Tupana'ga rembi'ea rupi nehẽ, ei ға.

²⁶ A'erorame tehe po ti yvytua nhande rerohoi nhande mbotyva nhande noğa ypa'ouhũa rehe, ei Paulo'ga imombe'gwovo ға pe.

²⁷ He'yi treze ore kiri vyvruhua rerekovo. Yvytua ore rerohorohoi ypihua ruvi-havuhua pype Mediterrâneo pype. Ypyhaji katu itayharuhua mondohara'ға ei:

—Ira'agwehunhi yembe'yva aғwamo, ei ға ojohupe.

²⁸ Igwete ға ha'ãa'aği tihepia ti typya a'ero javo.

—Trinta e seis metros, ei ға.

Hehemo'i ға herohoi ha'ãa'ağa'java.

—Igwyrẽ'i kiroğwe typya vinte e sete metros, ei ға.

²⁹ Kiro po ti yvytua nhande rerohoi ita rehe nhande noğa nehẽ, ei ға okyhyjiavo.

Nurã ға ipohyiva'ea imbojyvi yhara revira hugwi ihamuhũa rehe. Quatro ға imbojyvi ipohyiva'ea imondovo ppy pe timombyta ti itayharuhua inoğa javo.

—Kotihĩ po ko'ema ruri hamo, ei ға ojohupe.

³⁰ Emo itayharuhua mondohara'ға oka'nhy pota jugwi onhimima xamanoyme ti javo ojohupe. A'ero ға imbojyvi yha'ria y pe. Igwete ға ei jara'ға pe o'mbero:

—Torombojy ti ipohyiva'ea itayharuhua tĩa hugwi kiro, ei ға o'mbero.

³¹ Oka'nhy ғwerĩ reki ға novĩa. Emo Paulo'ga ikwahavame e'i soldados'ға pe Júlio'ға pe:

—Imondohara'ға pytae'ymame itayharuhua pype po ti pe papavi ppy pe nehẽ, ei ға.

³² Igwete soldados'ға ikwahavondogi ihamuhũa imbojyhava yha'ria mbohia y pe tohoyme ti ға javo.

³³ Ko'egatue'yma rupi Paulo'ga ei ipyriara'ға pe nhaporemo:

—Peji i'gwovo kiroğwe, ei ға. A'ereki he'yi quatorze pe kiri i'ukatue'yma marã po ti nhande ve javo, ei ға.

³⁴ Nurã ji ehetei pe me: Pe'u ti mo tapepytujiko tuhẽ ti. Napemanoi po ti pe nehẽ, a'e ji pe me, ei Paulo'ga ġa pe.

³⁵ Onhi'igirẽ ga ipyhygi pão onhi'igã Tupana'ga pe ġandovaki.

—Pyry hete nde imbuhuri mbatera ore ve toro'u, ei Paulo'ga ga pe.

Igwete ga jaygwe'rogi i'gwovo.

³⁶ A'ero ġa ndoryvamo i'gwovo no.

³⁷ He'yjuhuva'ero ore rekoi itayharuhua pype duzentos e setenta e seis.

³⁸ I'ukatupavirẽ ġa imombomombori trigo y pe timbovevujuka itayharuhua javo.

Typepemuhã gwovaja'ro itayharuhua

³⁹ Ko'eġaturame itayharuhua mondohara'ġa hepiagi yvya ikwahave'yma. Kirẽ ġa hepiagi ypia'ia y'ytigã hembeyvyri. Nurã ġa ei ojohupe:

—Pevo ti tiroho heroHYga y'ytigã rehe heroja. Tihepia ti nhande herovahema pevo nehẽ, ei ġa ojohupe.

⁴⁰ A'ero ġa ikwahavondogi ihama imbohia ipohyiva'ea ypy pe. A'ea ja jara'ġa ikwaharavi imopyryryngava tiroho katu javo. Igwete ġa imbovyri yva rehe tapy'ynhapiruhua'ea itayharuhua moanhandava imohina ipypira. Itãa rehe ġa imbovyri imohina a'ea pyvõ ti vyvtua tomoanha yhara javo. Nahã vyvtua ore rerohoi yembe'yva rehei katu novã.

⁴¹ Emo ore rerohy ore noġa ypyjuvuhua rehe ypyteri pe. A'ero itãatykai y'ytigã rehe. Ndojipe'aa'javi jugwi. Igwete hevira jovaja'roja'rogi a'ero typepemuhã rerekouhuavo.

⁴² Igwete soldados'ġa ei ojohupe:

—Tijuka pa ti cadeiapypeve'ġa a'ero toytavyme ti ġa oka'nhyama nhande hugwi, ei ġa ojohupe.

⁴³ Emo Júlio'ga e'i ġa pe:

—Tapejukai ti ġa, ei ga ġa pe.

A'ereki ga ndojukaukapotari Paulo'ga. Kirẽ ga ei ore ve:

—Ikwahavame pejiytavo pe naẽ ti pepopepo y pe pejiytavo penhi'eamo yembe'yi pe nehẽ, ei ga.

⁴⁴ Aerẽ ti jararamo pehopeho yva raygwera rehe itayharuhua raygwera rehe nehẽ, ei ga ore ve.

Nahanahã ore hopavi yembe'yi pe a'ero oro'eamo.

28

Paulova'ea opyta Malta pe

¹ Oro'embavame pevove'ġa imombe'ui yvya ore ve.

—Agwa ko ypa'ouhã. Malta ko hera, ei ġa ore ve.

² Igwete ġa imombyryhetei ore ve ore pokoga. A'ereki iroyxaġahi ore ve. Amana okyripe ore ve no. Igwete ġa imombyryhetei ore ve japovo tata tapejipe'e ti javo.

³ Igwete Paulo'ga ġa ndatahari herua inoġa tata pe. A'ero ihemi mboja jugwi ahejukava'ea hakuva rerekovo ġwaramo. Igwete Paulo'ga poa hu'ui ohaekovo gapoa rehe okovo.

⁴ Hepiagame pevove'ġa etehei ojohupe:

—Iporojukava'ero po ga oko. Nomanoi ga ypy pe raji'i. Emo kiro aherepykava. Mboja po ti ojuka ga kiro nehẽ, e'i tehe ġa ga pe.

⁵ Igwete Paulo'ga opoa mbovavagi imomboja mboja imbohia tata pe. Ndahahi reki ga pe.

⁶ Igwete ġa ga repiahetei upa.

—Kiro po ti ivuvupavi nehẽ, e'i tehe ġa. Mara'ngu po ti ga kotihĩ omanomo nehẽ? ei ġa.

Mbaigwe ġa nduvi tihepia ti gamanoa javo novĩa. Aerë hepiagame hahye'yma ga pe a'ero ġa herojijyi gweaporoġita.

—Yvagipeva'ero reki ko ga rekoj, e'i tehe ġa ga pe a'ero.

⁷ Igwete Públio'ga ore mbuhurukari ojipyri. Ira'agwe te gagwyrá. Ga ko ġanduvihavamo oko pevo ypa'ouhũ me. Igwete ga ore mbuhurukari ojipyri imombyryva ore ve. Trës ga ore mongirukari ojipyri.

⁸ A'ea rupi Paulo'ga hoi Públio'ga ruva'ga pyri. A'ereki ga itetirũa onhinoġa upa. O'ao'a ga rehe jipi. Gapy'a hahy hete no. Igwete Paulo'ga hoi ga repiaga. Igwete ga ei Tupana'ga pe tomombi ti ga karugwara ga hugwi javo. A'ero Paulo'ga pokogi ga rehe imombiga gatetirũa ga hugwi.

⁹ Ikwahavame jara'ġa nduri Paulo'ga pyri ypa'ouhumeve'ġa – kiroki ġa itetirũa – kiro ġa nduġanduri Paulo'ga pyri tomombi ti ga oretetirũa ore hugwi javo. A'ero ga imombimombigi ġa hugwi no.

¹⁰⁻¹¹ A'ero ġa imbuhumbuhuri mbatera ore ve ore rerekokatuavo.

Paulova'ea oho Roma pe

Trës jahya rupi ore pytai pevo orojupa yapohua rupi. A'ero ore nhinhaġi itayharuhua pype Alexandriahugwiva'ea pype. “Os Deuses Gêmeos,” ei ġa jupe. A'ea opyta ypa'ouhũ me yapohua rupi no. A'ea pype ore nhinhaġi a'ero. Ore heroġoġwerĩrame ypa'omeve'ġa imbuhumbuhuri ore ve mbatera orehohava rupiara.

¹² Igwete ore hoi orovahema cidade de Siracusa pe oroja. Trës ore kiri pevo.

¹³ Aerë ore hoi yembeyvyri cidade de Régio pe. Ko'emame turi yvytukatua ore ve ore rerogwovo. Ko'emame ore vahemi cidade de Pozuoli pe oropytavo.

¹⁴ Pevo ore Jesus'gareheve'ġa ndepiagi.

—Pepytaahi'vi ti. Sete ti peki ore pyri, ei ġa ore ve.

A'ero ore pytai ġa pyri. Aerë ore hoi pea rupi orogwovo Roma pe.

¹⁵ Ojipe'ġa orehoa mombe'u jipe Jesus'gareheve'ġa pe Roma pe. Henduvame ġa nduri jugwi ore rovatiamo Praça de Ápio pe. Aerë ojipe'ġa ore rovatĩ Trës Vendas pe. A'ero ġa ore mbojiroviari ore rerogwovo. Ga ndepiagame Paulo'ga ei Tupana'ga pe:

—Pyry hete nde ġa mbuhurukari ji pyri, ei ga ga pe.

A'ero Paulo'ga roryvamo ogwovo ġa ndupi.

Paulova'ea omombe'u Jesus'ga Roma pe

¹⁶ Aerë ore vahemi Roma pe. Igwete romanos'ġa nduvihava'ġa Paulo'ga mondoukari onga pype tohoyme ti ga jugwi javo. Ga tehe u pevo soldado'ga pavëi gwepiakava'ga pavëi.

¹⁷ Trës ġa kiri. Aerë Paulo'ga ġa mbuhurukari ojipyri judeus'ġa nduvihava'ġa. Ga jatykarama Paulo'ga nhimombe'ui ġa pe.

—Nhiirũ, ei ga gwe'yja'ġa pe. Ji ndakote'varuhui judeus'ġa pe nhandere'yja'ġa pe ikwehe, ei ga. Nhaneramonhava'ea nhi'igagwera pe ji ndakote'varuhui no novĩa. Emo judeus'ġa oko tehe reki ji rehe ji pyhygauka Jerusalém me ji mondoukaruhu tehe romanos'ġa nduvihava'ġa po pe ikwehe, ei Paulo'ga.

¹⁸ Aerë ġanduvihava'ġa henduvi nhinhi'igã. “Po ahe ndojukai tuhë te Paulo'ga hamo,” ei ġa ji mombe'gwovo. “A'ereki ga nitiruahũ. Timohemuka ti ga mondovouka a'ero,” ei ġa ikwehe novĩa, ei ga.

¹⁹ Emo judeus'ġa e'i: “Tapemohemukari ga,” ei ġa, ei Paulo'ga ġa pe. Nurã ji ei romanos'ġa nduvihava'ġa pe: “Aho pota ji nhandegwyripeve'ġa nduvihavuhu'ga pyri César'ga pyri a'ero. Gaha ti e'i jireaporoġita pe nehë,” a'e ji, ei ga. Emo ji nambojari reki ite'varuhuva'ea nhandere'yja'ġa ndehe, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁰ Kiro ji pe mbuhurukari jijipyri a'ero tahepia ġa javo. Tanhi'ĩ ti ġa pe, a'e ji pe me, ei ga. A'ereki israelitasramo nhande tirovia Tupana'ga remimbogwerava. A'ea rehe reki ġa ji pyhygi ji pokwa itanhuramuhũa pyvõ ikwehe, ei Paulo'ga imombe'gwovo ġa pe.

²¹ Igwete ġa ei Paulo'ga pe:

—Judéiapeve'ġa nombuhurukari ġwembikwatijara ore ve nde mombe'gwovo, ei ġa. Igwete nhandere'yja'ġa – kiroki ġa uhu pea hugwi – ġa nde'ite'varuhui nde ve. Ga ndogweruri pevove'ġa nhi'igagwera a'ea rehe no.

²² Ore reki orohendu pota nenhi'igã, ei ġa Paulo'ga pe. Marãi nde jupe naerũ? A'ereki ojigwyripeve'ġa nhaporemo ġa e'i te'varuhu Jesus'ganh'i'igarupiva'ea rehe, ei ġa.

²³ Irũa rupi po ti ore rura'javi henduva nenhi'igã a'ero nehẽ, ei ġa Paulo'ga pe.

O'eagwera rupi katu ġa ndura'javi Paulo'ga ronga pe a'ero. He'yjuhuve'ġa reki uhu ga pyri. Igwete ga imombe'ui ġa pe Moisésva'ea remimbo'eagwera ahenhi'igagwera no – kiroki ahe Tupana'ga nhi'igã mombe'u hako. A'ereki ga gweroviaruka pota ġa pe onhi'igã Jesus'ga mombe'urame.

—Cristo'ga ahe omombe'u hako, ei Paulo'ga ġa pe. Jesus'ga reki ko Cristoramo oko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei ga. Pejikogame ga rehe po ti Tupana'ga pe mongoi ojiheva'ero nehẽ, ei Paulo'ga ġa pe.

Ypyhajive ga ega'ei ġa pe imoopytunauka.

²⁴ A'ero jara'ġa heroviari tuhẽ ganhi'igã. Jara'ġa ki a'e te ndogweroviari upa.

²⁵ Igwete ġa nhonhi'igayvayvari ogwovo ga hugwi. Ga hoġwerĩa rupi Paulo'ga ei ġa pe a'ero:

—Tupana'ga ra'uva ombuhuruka katu onhi'igã a'itituhẽva'ea penamonhava'ea pe hako. A'ereki gara'uva onhi'ĩ Tupana'ga nhi'igã mombe'uharava'ea pe Isaíasva'ea pe emombe'u ti ġa pe javo, ei ga.

²⁶ Nahã ko Tupana'ga ra'uva ei ahe ve a'ero hako:

“Heregwovo nhinhi'igã mombe'gwovo akoja'ġa pe.

Nahã ti ere ġa pe:

‘Pehenduendu po ti pe novĩa.

Emo po ti pe ndapekwahavi nehẽ.

Pehepiepia po ti pe novĩa.

Emo po ti pe napembaragwahavi nehẽ.’

Pohoa ti ere javo ġa pe,” e'i Tupana'ga ra'uva, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁷ “A'ereki ġa noangarihu ikwahapotare'yma,” e'i Isaíasva'ea pe, ei ga.

“Ndaheakwari ġa.

A'ereki ġa napembaragwahavi hepiagame.

Ndiapyakwari ġa.

A'ereki ġa ndokwahavi henduvame,” e'i Tupana'ga ra'uva, ei ga.

“A'ereki ġa ndopohipotaruhui okote'varuhua hugwi.

Nomomborukapotari ġa Tupana'ga pe okote'varuhua,” e'i, ei ga ġa pe.

Nahã ko Tupana'ga ra'uva nhi'igagwera Isaíasva'ea pe hako, ei ga. A'ero ahe imombe'ui nhaneramonhava'ea pe, ei Paulo'ga judeus'ġa pe.

²⁸⁻²⁹ —Pekwaha tuhẽ a'ero, ei ga ġa pe. Judeus'ġarũive'ġa pe Tupana'ga omondouka onhi'igã a'ero, ei ga. Ga pe ga omombe'uuka Jesus'ga nhanderekote'varuhua mombohara'ga, ei ga. Gahã po ti ġwendu ojikoga Jesus'ga rehe a'ero nehẽ! ei Paulo'ga ġa pe.

A'ero ġa hoi ga hugwi.

³⁰ Aerẽ ojipe'ġa nduġanduri Paulo'ga pyri jipi. A'ereki pevove'ġa omondo'ã ġwonga ga pe itambere'ia rehe. Dois Paulo'ga kwara mbo'ari upa ipype. A'ero ojipe'ġa nduġanduri ga repiaga. Horyory ga ġa ndurame ojipyri.

³¹ Igwete ga ġa mbo'embo'ei Jesus Cristo'ga rehe nhandepojykaharete'ga rehe.

—Pejikogame Jesus'ga rehe po ti pe ei Tupana'ga pe: “Emombo ti jirekote'varuhua ji hugwi.” Jesus'ga manoro ġwaramo pe ndepyga po ti Tupana'ga imombori pen-dekote'varuhua pe hugwi pe mongovo ojiheva'ero nehē, ei ga. Jesus'ga nhi'iġa rupi ti peho a'ero pejikokatuavo nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

Ndopojihuvi ga imombe'gwombe'gwovo ġa pe jipi. Igwete pevove'ġa nomombe'upigukari ga pe.

PAULOVA'EA OMOMBE'U ROMAPEVA'EA PE Carta de Paulo aos Romanos

¹ Ji ko Pauloramo Jesus Cristo'gareheva'ero jitekovo garemimbotarimova'ea rehe. Kiro ji ikwatijarukari nhinhi'iġa imondovouka pe me – perope peju cidade de Roma pe. Tupana'ga ji mongo omoirũharamo ikwehe. Igwete ga ei ji ve: “Emombe'umbe'u ti ġa pe nhiremimombe'upyryva Jesus Cristo'ga mombe'gwovo,” ei Tupana'ga ji ve ikwehe.

² Ymya Tupana'ga ikwahavukari ġwemimombe'upyryva onhi'iġa mombe'uharava'ea pe hako. “Amondo po ti ji Cristo'ga yvyakotyve'ġa pyri nehẽ. Pyry po ti ġa pe a'ero nehẽ,” ei Tupana'ga ahe ve. “Pekwatija ti nhiremimombe'upyryva Cristo'ga mombe'gwovo a'ero tokwaha ti ġa javoji,” ei ga onhi'iġa mombe'uharava'ea pe hako. A'ero ahe ikwatijari inoġa hako. (Aherembikwatijara ko Tupana'ga mombe'uhava.)

³ Tupana'ga okwatijaruka ahe ve ġwemimombe'upyryva Cristo'ga mombe'gwovouka hako. Jesus Cristo'ga ko Tupana'ga ra'yra'ga nhandepojykaharete'ga. Yvyakotyva'ero ga ari Daviva'ea rymyminoru raikwehe.

⁴ Tupana'gahugwiva'ero ga pyryhetero. Tupana'ga opopoakarimo ga Cristo'ga mboukwahahetei gwa'yramo. A'ereki ga Cristo'ga mbogwera gamanoa hugwi.

⁵ Igwete ga ei Cristo'ga pe: “Emomyry ti Paulo'ga pe terenhimoirũuka ti ga pe a'ero,” ei Tupana'ga Cristo'ga pe. Nurã ji Cristo'ga moirũi ga mombe'gwovo ojipe'ġa gwyrripeve'ġa pe nhaporemotojiko ti ġa ga rehe javo. “Tohendu katu ti ġa Cristo'ga nhi'iġa nehẽ. A'ero po ti ġa ga mbohetei nehẽ no,” a'e ji ġa pe jipi.

⁶ Pe me ji ei a'ea no. A'ereki Tupana'ga e'i pe me: “Pejiko ti Jesus Cristo'ga rehe pejikovo gareheva'ero,” ei Tupana'ga.

⁷ Kiro ji ikwatijarukari nhinhi'iġa a'ero imondovouka pe me Roma pe. Pe ko Tupana'ga py'a ja. E'i ga pe me: “Ga ko jireheva'ero,” ei ga pe me.

Tupana'ga ti tomomyry pe me nhanderuvete'ga Jesus Cristo'ga pavẽi nhandepojykaharete'ga pavẽi. Tonogatu ti ġa pepy'a no.

Taho ti pe pyri, ei Paulova'ea

⁸ Ta'e naẽ ti pe me. Jesus Cristo'ga rekoro ġwaramo ji pavẽi ji ei Tupana'ga pe: “Apĩ, ndepyry hete nde ejiheve'ġa nderekopava Roma pe. A'ereki jara'ġa nhaporemotojiko omombe'u ġa kiro,” a'e ji. “Ojiko hete ġa Jesus Cristo'ga rehe Roma pe, ei ġa,” a'e ji Tupana'ga pe pe mombe'gwovo.

⁹ Ga pe ji poravykykatui jipi garemimombe'ua mombe'gwovo gara'yra'ga mombe'gwovo. Nhinhi'iġa nanani Tupana'ga pe ji pe mombe'umbe'ui jipi. Ga okwaha hete nhiremimombe'umbe'ua ojive.

¹⁰ A'ea'e ji Tupana'ga pe jipi: “Apĩ, ymyagwera jate ji hopotaramo Romapeve'ġa pyri novĩa. Nde ipotaramo jihoa ġa pyri ji mondo ti kiro ġa pyri a'ero,” a'e ji ga pe.

¹¹ A'ereki ji opohepiaga'u hete topomoirũ ti javo. A'ero po ti Tupana'ga ra'uva imomyryvi pe me nehẽ. A'ero po ti pe jikohetei Cristo'ga rehe nehẽ.

¹² Nahã po ti nhande jopokopokogi a'ero nhanderoryroryvamo nehẽ. Pejikohetea repiagame po ti ji roryvamo pe ndehe nehẽ. Na jitehe po ti pe ndoryvamo jijikohetea repiagame nehẽ no. Nahã po ti nhande nhombojikojikohetei Cristo'ga rehe nehẽ.

¹³ Nhiirũ, tamombe'u ti pe me tapekwaha. Kotihĩtihĩ ji hopotaramo pe pyri novĩa. Emo tegwete jihohava jipi. Tambojiko pota ji pepyteripeve'ġa Cristo'ga rehe. Nahanahã ji judeus'ġarũive'ġa mbojikogukari ojipe'ġa gwyrri pe ikwehe.

¹⁴ A'ereki Jesus Cristo'ga e'i ji ve: “Ji mombe'umbe'u ti ġa pe nhaporemotojiko,” ei ga. Nurã ji Cristo'ga mombe'umbe'ui ġa pe jipi. Ka'gwyrripeve'ġa pe ji ga mombe'ui. Cidadepeve'ġa

pe ji ga mombe'ui no. Ikwahapyra'ğa pe ji ga mombe'ui. Ikwahapyre'ÿve'ğa pe ji ga mombe'ui no.

¹⁵ Nurã ji jirokwapotari Cristo'ga mombe'gwovo pe me Roma pe no.

Tupana'ga remimombe'upyryva ikwahy hete

¹⁶ Cristo'ga mombe'ua pyry hete ji ve. Nurã ji nanotĩ a'ea. Ga a'ea reroviarame Tupana'ga omombo ġandekote'varuhua ġa hugwi – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe. Judeus'ğa hugwi ypy ga imombori ġandekote'varuhua ġa jikogame Cristo'ga rehe. Na jitehe judeus'ġarũive'ğa hugwi ga imombori ġandekote'varuhua ġa jikogame ga rehe.

¹⁷ A'ereki Cristo'ga mombe'ua rehe nhande tikwaha. Nurã nhande ei: Tupana'ga nhande mombyry nhande jikogame Cristo'ga rehe – nhande jikogame jate ga rehe. Nahã i'ei aherembikwatijara no Tupana'ga mombe'uhara:

“Ga jikogame ga rehe Tupana'ga ġa mombyryvi. A'ero po ti ġa ndekopyahui nehẽ,” e'i ikwatijara.

Ite'varuhu hete yvyakotyve'ğa

¹⁸ Tupana'ga okwahavuka nhande ve. Nurã nhande ei: Yvagipeve'ga po ti ombohahy okote'varuhuve'ğa pe nehẽ onhimonha'ngavo ġandekote'varuhua rehe. Okote'varuhuro ġwaramo ġa nombokwahyukari ojihe a'itituhẽva'ea Tupana'ga kwahava.

¹⁹ Tupana'ga po ti ombohahy tuhẽ ġa pe. A'ereki Tupana'ga kwahava jukwaha ġa pe. A'ereki Tupana'ga tuhẽ ojikwahavukaripe ġa pe novĩa. Emo ġa ndokwahapotari ga.

²⁰ Ymya Tupana'ga oapo yvya hako. Garembiapoagwera jate jukwaha a'ero Tupana'ga reaporoġita gapopoakara no – a'ea namominangavi gapopoakara. Nhande ndihepiagi gareaporoġita nhandereakwara pyvõ novĩa. Emo nhande tikwaha a'ea garembiapo repiagame. Nurã ijari ġa ndehe ġa ikwahapotare'ymame.

²¹ Ga okwaha Tupana'ga novĩa. Emo ġa nombohetei ga. Ga nde'i ga pe: “Ndehe ko Tupanetero. Ndepyry hete nde imombyryva ore ve,” nde'i ġa ga pe. Ga heaporoġita tehe reki. Ohorame ypytuna rupi ahe ndokwahavi okovo hepiage'yma. Na jitehe okote'varuhuve'ğa ndokwahavihu a gweaporoġitakatue'ymame.

²² “Orokwaha hete ore,” ei ġa novĩa. Emo ġa ndokwahavihu okovo.

²³ Ga nombohetea'javi Tupana'ga – gaha koi nomanoa'javi. Ha'angavatehea reki ġa ombohete, ġana'angava no – kiroki ġa yvyakotyve'ğa omanove'ğa. Gana'angava ġa ombohete. Ipepova'ea ra'angava ġa ombohete no ipyva'ea ra'angava. Ohyryryva'ea ra'angava ġa ombohete no.

²⁴ Nurã Tupana'ga pohiri ġa hugwi. “Oko te'varuhu potaruhu ġa oakwahave'yma,” ei ga. “Ojogwereko te'varuhu pota ġa,” ei ga. “Na ġa ndekoi jate a'ero ġwemimbotarimova'ea rehe ojogwerekote'varuhuavo,” ei Tupana'ga.

²⁵ Ndogweroviara'javi ġa a'itituhẽva'ea Tupana'ga mombe'ua. I'mbeva'ea ġa gwerovia reki. Ombohete ġa Tupana'ga rembiapo okovo hehe. Tupana'ga reki mbatera apohara'ga ġa nombohetei okoe'yma ga rehe. Gaha po nhande timbohete avuirama hamo. Na tuhẽ a.

²⁶ Ga ndekote'varuhuro ġwaramo Tupana'ga pohiri ġa hugwi. “Na ġa jogwerekote'varuhupotari a'ero,” ei ga. A'ereki ġa nahembirekokatua'javi reki. Kunhangweramo memenhuhũ ġa jogwerekoi.

²⁷ Na jitehe akwaimba'ero memenhuhũ ġa jogwerekopotari. Ojogwereko te'varuhu ġa. Na rũi po ahe rekoi hamo. Ite'varuhu tuhẽ ġa pe a'ero ġandekote'varuhua ikwepykavamo.

²⁸ E'i ġa ojohupe: “Timoka'nhy ti Tupana'ga.” Nurã Tupana'ga e'i ġa pe: “Na ġa ndeaporoġitate'varuhuro a'ero,” ei ga. A'ero ġa ndekouhui okote'varuhua rehe – kiroki a'ea rehe ahe ndekoi hamo.

²⁹ Okote'varuhuparavuhua rehe jate ġa ndekoi. Opotarahivuhu hete ġa ojipe'ġa mbatera. Onhimyrō hete ġa ojipe'ġa ndehe. Ojokujajuka ġa. Ojogwayvayva ġa. Onhomoandyandyjuhu ġa. Heaporoġita te'varuhu ġa ojipe'ġa pe. Omombe'u tuhē ġa mbehea.

³⁰ E'ie'yimi ġa ojipe'ġa pe: “Ite'varuhu ġa okovo.” Noaronhete ġa Tupana'ga. Onhombotegwete ġa. Onhimbohete tehe ġa jipyry hete ji javo tehe. Heaporoġitaġita ġa nahanahā ti xako te'varuhu javo. Nohendukatui ġa gwuva'ġa nhi'ġa.

³¹ Ndokwahavihu ġa. Ndokoi ġa ġwembi'ea rupi. Ndoporogwetygi ġa ojipe'ġa arōe'yima.

³² Tupana'ga e'i nanongara'ġa pe: “Oho po ġa hahyva'ea ruvihava pype hamo,” ei ga. Okwaha reki ġa Tupana'ga nhi'ġa novīa. Emo ġa ndopohiri okote'varuhua hugwi kiro ġandekoa tuhē opohire'yima jugwi. Johe'i tehe ko ġandekote'varuhua. A'ereki ojipe'ġa ndekote'varuhurame ġa e'i pyry ġa pe.

2

Tupana'ga okwaha pa javo ahereaporogita pe

¹ Pe'ji po pe ojipe'ġa pe: “Ite'varuhu ġa okote'varuhuavo.” Pehe reki peko te'varuhu no. A'ereki pe ġa javijitehe peko te'varuhu. Pe ndehe tuhē reki ijari a'ero pe erame ġa pe ite'varuhu ġa javo. Pe'erame a'ea ġa pe pe pemboja reki pejihe. A'ereki pe peko te'varuhu jitehe.

² A'itituhēva'ea rupi katu Tupana'ga imbohahyukari nanongara'ġa pe okote'varuhuve'ġa pe. A'ea tikwaha pa nhande.

³ Oro pe, Tupana'ga po ti ombohahyuka tuhē pe me nehē no. A'ereki pe peko te'varuhu no. Pe'ji pe ojipe'ġa pe: “Ite'varuhu ġa okote'varuhuavo.” Pe ki a'e te peko te'varuhu jitehe no. Ombohahyuka tuhē po ti Tupana'ga pe me nehē.

⁴ Ga pyry hete pe me novīa. Nonhimbaekwahivi ve ga pe me. A'ereki ga e'i pe me: “Perojijyi na'ē ti pejeaporogita pejipohia pejikote'varuhua hugwi,” ei Tupana'ga pe me. “Pe pohirame pejikote'varuhua hugwi po ti ji nambohahya'javi pe me a'ero nehē,” ei ga pe me. Emo pe ndapekoi gapyryhetea rehe. Ndapekwahavi pe naerū? Ga pyry hete pe me topohi ti ġa okote'varuhua hugwi javo.

⁵⁻⁶ Napeangarihu vehe pe peapyhae'yima! Nurā po ti koji'i Tupana'ga imbohahyukari pe me nehē ga ega'erame nhande ve ikwepyga nhandereaporogitaagwera nehē. A'ea rupi po ti ga imboukwahavi onhimboahivuhua okote'varuhuve'ġa pe. Ikwepykava po ti ga imboukwahavi ja'javo ġa pe nehē no. A'itituhēva'ea rupi katu po ti ga ei ikwepyga yvyakotyve'ġa pe nhaporemō nehē.

⁷ Jara'ġa oko katue'yimi. “Tihendu pota nhande Tupana'ga nhi'ġatua nhande ve,” ei ġa. “Tihendu pota nhande garemimbohetea nhandejihe. Xako pota nhande ga pyri avuirama,” ei ġa. Gahā po ti Tupana'ga omongo ojipyri yvagi pe nehē.

⁸ Jara'ġa ki a'e te ġwemimbotarimova'ea reheuhu ġa oko. Ga nohendukatui a'itituhēva'ea Tupana'ga nhi'ġa. Oho reki ġa okote'varuhua rupi. Tupana'ga po ti onhimboahivuhu ġa pe ġa nderekovo nehē onhimonha'ngavo ġandekote'varuhua rehe nehē.

⁹ Ombohahyuka po ti ga ġa pe nehē. Okote'varuhuve'ġa pe nhaporemō po ti ga imbohahyukari nehē judeus'ġa pe judeus'ġarūive'ġa pe nehē no.

¹⁰ Okokatuve'ġa po ti Tupana'ga ġa mbohetei nehē. “Pepyry hete pe,” e po ti ga ġa pe nehē. Onoġatu po ti ga ġapy'a nehē no. Nahā po ti ga imomyryvi ġa pe nehē judeus'ġa pe judeus'ġarūive'ġa pe nehē no.

¹¹ A'ereki a'itituhēva'ea rupi katu Tupana'ga e'i ikwepyga nhande ve nhaporemō.

¹² Ymya Tupana'ga ombo'euka Moisésva'ea pe onhi'ġa rehe hako ikwatijaruka ahe ve inoġauka hako. A'ero judeus'ġa gwereko Moisésva'ea remimbo'eagwera.

Judeus'garũive'ġa ki a'e te ndogwerekoi Moisésva'ea remimbo'eagwera aherembikwati-jaragwera. Oho po ti ġa hahyva'ea ruvihava pype nehĕ. Ga ndekote'varuhuro ġwaramo po ti Tupana'ga ġa mondoi ipype nehĕ. Emo po ti ga nde'i ġa pe nehĕ: “Napehendukatui pe Moisésva'ea remimbo'eagwera.” A'ea po ti ga nde'i ġa pe nehĕ. A'ereki ġa ndogwerekoi Moisésva'ea remimbo'eagwera. Ga ndekote'varuhuro ġwaramo po ti ga ġa mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehĕ.

Na jitehe judeus'ġa, ġandekote'varuhuro ġwaramo po ti Tupana'ga ġa mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehĕ no. Judeus'ġa gwereko reki Moisésva'ea remimbo'eagwera novĭa. Nurã po ti ga ei a'ero ġa pe nehĕ: “Napehendukatui reki pe Moisésva'ea remimbo'eagwera,” e'i po ti ga ġa pe nehĕ.

¹³ Ga henduteherame a'ea Tupana'ga nde'i ġa pe: “Pepyry pe pejikovo.” Ga ndekorame ganhi'ġa rupi Tupana'ga ei a'ea ġa pe.

¹⁴ Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i judeus'ġa pe: “Peko katu ti.” Judeus'garũive'ġa reki ndogwerekoi Moisésva'ea remimbo'eagwera. Gwemimbotarimo tehe po ġa ndekoi Tupana'ga nhi'ġa rupi, a'ero po jukwaha tuhĕ ġandekokatukwahava.

¹⁵ Nhande ikwahavame ġandekokatua nhande ei: Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i: “Peko katu ti.” A'ea kwahave'ymame ġa ikwahavi reki oyvyteri pe okokatuavo. Gweaporoġita pe ġa nhimombaragwahavi aherekokatua rehe. A'ereki okokaturame ġa e'i oyvyteri pe: “Nanongara ko pyry.” Okote'varuhurame ġa ikwahavi okote'varuhua no.

¹⁶ Aerĕ po ti Tupana'ga ei Jesus Cristo'ga pe a'ero te'i ti ga yvyakotyve'ġa pe javo. A'ero po ti ga ei ġandeaporoġita pe ikwepyguka ġa pe nehĕ. Ojipe'ġa ndeaporoġita onhimi nhande ve. Tupana'ga okwaha pa reki. A'ero po ti ga ei ikwepyguka ġa pe nehĕ. Nahã ji ei jipi imombe'urame Tupana'ga remimombe'ua.

Judeusva'ea gwereko Moisésva'ea remimbo'eagwera

¹⁷ Oro pe judeusramo pe'ji reki pe: “Nhande ko judeusramo. Tireko nhande Moisésva'ea remimbo'eagwera. Nurã nhande pyryvamo,” pe'ji tehe reki pe pejive. Penhimboheteuhu tehe pe nhande ko Tupana'gareheva'ea javo.

¹⁸ Pekwaha pe Tupana'ga remimbotarimova'ea novĭa. Moisésva'ea remimbo'eagwera pe mbo'embo'e. Nurã pe ei: “Xanhimombaragwaha nhande aherekokatua rehe,” pe'ji pe novĭa.

¹⁹ Hehae'ỹve'ġa ndokwahavi hepiage'yma ġwaramo. Nurã ahe ġa nderohoi. Ypytunarupive'ġa na jitehe ndokwahavi hepiage'yma. Nurã ahe hyapei ġa pe tohepia ti ġa ikwahava javo. Nurã pe ei nanongara'ġa'jave'ġa pe – kiroki ġa ndokwahavi Tupana'ga – ġa pe pe ehetei: “Nhande tikwahavuka Tupana'ga pe me,” pe'ji hete pe ġa pe.

²⁰ “Timoġita nhande okokatue'ỹve'ġa. Timbo'embo'e nhande ġa no – kiroki ġa ndokwahapavi,” pe'ji tehe pe. “A'ereki nhande tikwaha pa a'itituhĕva'ea Moisésva'ea remimbo'eagwera rerekoro ġwaramo,” pe'jiteheuhu pe.

²¹ Pembo'e pe ojipe'ġa. Maraname pe napenhimbo'ejuhu reki naerũ? Pe'ji pe ġa pe: “Tapemimuhũ ti ojipe'ġa mbatera,” pe'ji pe ġa pe. Maraname pe tuhĕ imimuhũ reki naerũ?

²² Pe'ji pe ġa pe: “Taperekoi ti ojipe'ġa nembireko'ġa,” pe'ji pe. Maraname pe ojipe'ġa nembireko'ġa nderekouhui naerũ? “Tapekoi ti ġanemimbohete'hara rehe,” pe'ji pe ojipe'ġa pe. Maraname pe ndekouhui itambere'ia rehe ġanemimbohete'hara rongapeva'ea rehe imima jugwi naerũ?

²³ Pe'ji pe: “Tireko nhande aherembikwatijara Tupana'ga nhi'ġa,” pe'ji pe penhimbohete'avo. Emo pe napehendukatui reki Tupana'ga nhi'ġa. A'ero ojipe'ġa e'i te'varuhu Tupana'ga pe.

²⁴ Tupana'ga mombe'uhava e'i:

“Judeus'ġa ndekote'varuhuro ġwaramo judeus'ġarũive'ġa e'i te'varuhu Tupana'ga pe ga mbotegweteavo,” e'i ikwatijara.

²⁵ Nahã pe ei judeusramo: “Nhande ko Tupana'gareheva'ero xako nhanderekwanhapira ikytiro ġwaramo.” A'ea pe ei. Pyry tuhẽ pejikytiagwera pe hendukaturame Moisésva'ea remimbo'eagwera. Hendukatue'ymame ndatekwawa'javi reki pejikytiagwera rehe. Pejikyti tehe pe a'ero.

²⁶ Oro judeus'ġarũive'ġa ojikytie'ỹve'ġa, ġa ndekorame Tupana'ga nhi'ġa rupi, a'ero po ti ga ei ġa pe nehẽ: “Pe ko ojikyti'ġa ja ji ve kiro,” e po ti ga nehẽ. “A'ereki pe jireheva'ero peko kiro nhinhi'ġa rendukaturu ġwaramo,” e po ti Tupana'ga judeus'ġarũive'ġa pe nehẽ.

²⁷ Pehe judeusramo pereko pejikytiagwera novĩa. Perekko pe Moisésva'ea rembikwatijaragwera no novĩa. Emo pe napehendukatui a'ea. Judeus'ġarũive'ġa ki a'e te ndogwerekoi okytiagwera. Ndogwerekoi ġa aherembikwatijara. Emo ġa oko Tupana'ga nhi'ġa rupi. Nurã ġa imboukwahavi pendekote'varuhua pe hendukatue'ymame ganhi'ġa.

²⁸ Pe'ji pe: “Nhande ko judeusramo xako Tupana'gareheva'ero,” pe'ji pe. Emo o'eteheuhuro ġwaramo rõi ahe oko Tupana'gareheva'ero. Oky tiro ġwaramo rõi ahe oko Tupana'gareheva'ero.

²⁹ Ga ndeaporoġitapyryvame jate oyvyteri pe Tupana'ga ei ġa pe: “Pehe ko jireheva'ero.” Pe herekoteherame Moisésva'ea rembikwatijaragwera Tupana'ga nde'i a'ea pe me. Tupana'ga ra'uva imbopyahurame pendeaporoġita a'ero Tupana'ga ei pe me: “Pe ko jireheva'ero.” Tupana'ga tuhẽ ombohete nanongara'ġa a'ero. Ojipe'ġa rõi ombohete ġa.

3

¹ Pe'ji po pe ji ve a'ero: “Ndapyryvi nhande rekoi judeusramo naerũ?” pe'ji po pe. “Ndapyryvi nhandejikytiagwera naerũ?” pe'ji po pe ji ve.

² Pyry hete tuhẽ reki. A'ereki judeusva'ea pe nhanderamohava'ea pe Tupana'ga omondo onhi'ġagwera ġwembikwatijarukaragwera. “Togwerekko katu ti ġa nhinhi'ġa imombe'gwovo,” ei Tupana'ga ahe ve hako.

³ Pe'ji po pe ji ve no: “Jara'ġa reki ndokoi Tupana'ga rembi'ea rupi nhandere'yja'ġa. Nurãro ġwaramo po ti Tupana'ga na jitehe ndokoi ġwembi'ea rupi naerũ?” pe'ji po pe ji ve.

⁴ Na rõi. Gwembi'ea rupi katu Tupana'ga rekoi jipi. Jara'ġa i'mbe pa. Tupana'ga ki a'e te ni'mbei jipi. Nahã Tupana'ga mombe'uhava i'ei:

“Nde nhi'ġame po ti ġa ei nde ve:

‘A'itituhẽva'ea rupi katu neremimombe'ua’,” e'i.

“Ga imbojateherame nde rehe

po ti jukwahavamo nderekokatua nehẽ,” e'i ikwatijara.

⁵ Pe'ji po pe ji ve: “Nhande rekote'varuhurame po ġa ei nhande mombe'gwovo: ‘Oko te'varuhu ġa. Tupana'ga reki ġa atyvi,’ e po ġa. ‘A'ereki ga oko katu hete,’ e po ġa,” pe'ji po pe ji ve. A'ero po pe etehei: “Nhande rekote'varuhuro ġwaramo koji'i jukwaha hete reki Tupana'ga rekokatua. Pyry a'ero nhanderekote'varuhua. A'ereki nhanderekote'varuhua omboukwaha Tupana'ga rekokatua,” pe'jiteheuhu po pe ji ve. “Tupana'ga tiruahũ reki imbohahyrame nhande ve nhanderekote'varuhurame,” pe'jiteheuhu po pe.

⁶ Na rõi reki, a'e ji pe me. Tupana'ga pyry tuhẽ. Nurã po ti ga ikwahavi ja'javo yvyakotyve'ġa ndeaporoġita pe nehẽ ikwepkywepyga ġa pe nehẽ. Po Tupana'ga ndapyryvi hamo a'itituhẽva'ea rupi katu rõi po ga ei a'ero ġa pe hamo.

⁷ Pe'ji po pe ji ve a'ero: “Ji rekote'varuhurame po ġa ei ji mombe'gwovo: ‘Ga atyvi reki Tupana'ga oko katu,’ e po ġa,” pe'ji po pe. “Ji rekote'varuhuro ġwaramo koji'i jukwaha

hete Tupana'ga rekokatua. A'ero ġa koji'i Tupana'ga mbohetei," pe'ji tehe po pe ji ve. "Pyry a'ero jirekote'varuhua. A'ereki ji rekote'varuhurame ġa koji'i Tupana'ga mbohetei garekokatuhetea kwahava," pe'ji tehe po pe. "Maraname po Tupana'ga euhui ji ve naerū netiruahū nde javo?" Pe'ji tehe po pe ji ve.

⁸ Po pe ei a'ea, a'ero po pe etehei no: "Xako te'varuhu tokwaha hete ti ġa Tupana'ga rekokatua javo." Pohoa tuhē ojipe'ġa etehei imbojateheavo ji rehe ji mbotegweteavo. "Paulo'ga e'i jipi: 'Xako te'varuhu tokwaha hete ti ġa Tupana'ga rekokatua javo,' ei ga," e'i tehe ġa ji ve. Ji ko nda'ei reki a'ea. Pyry po ti Tupana'ga imbohahyi ġa pe nehē ġa erame xako te'varuhu javo.

Ndiakokatuhavi pa

⁹ A'ero po pe ei ji ve: "Marā a'ero? Nhande judeusramo nhandepyry hete jara'ġa hohe?" Ahā tuhē, a'e ji. "Ndojoavyavyi judeus'ġa judeus'ġarūive'ġa pavēi okote'varuhuavo," a'e ko ji pe me ko. A'ereki niandepiro'ypavi nhande nhanderekote'varuhua hugwi.

¹⁰ Nahā Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei vyakotyve'ġa mombe'gwovo. "Ndapyryvi pa ġa Tupana'ga pe," e'i.

¹¹ "Nonhimombaragwahavi pa ġa aherekokatua rehe. Ndo kwahapotari pa ġa Tupana'ga okoe'yma ga rehe," e'i.

¹² "Opohi pa ġa Tupana'ga hugwi. Ndo kwahavihu pa ġa.

Ndokokatui pa ġa," e'i ikwatijara.

¹³ "Onhi'ī te'varuhu ġa ja'javo ojipe'ġa pe.

Omoandyandyi ġa ojipe'ġa," e'i.

"Mboja ahe hu'urame ahera'oa mbotegwetei.

Na jitehe o'ete'varuhurame ojipe'ġa pe ġa ġa mbotegwetei," e'i ikwatijara.

¹⁴ "Onhimboahivuhurame ojipe'ġa pe ġa e'i te'varuhu ġa pe imbote'varuhuavo," e'i.

¹⁵ "Ojukatuhētuhenhuhū ġa ġa.

¹⁶ Perope ġa oho

- pevo ġa ojipe'ġa mbotegwetegwetei ġa mbovy'are'yma," e'i.

¹⁷ "Nombojogwerekokatuukari ġa jara'ġa pe.

¹⁸ Nomondoġi ġa imohina Tupana'ga rehe okyhyjie'yma ga hugwi," e'i ikwatijara vyakotyve'ġa mombe'gwovo.

¹⁹ Tupana'ga okwatijaruka onhi'ġa heja. Ga pe garembikwatijarukara i'ei a'ero - kiroki ġa oko Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi judeus'ġa. A'ea ikwahava nhande xa'eyme a'ero: "Ndorokwahavi ore orerekote'varuhua." Xa'eyme ti nhande a'ea judeusramo. Judeus'ġarūive'ġa ti te'iyme no. Nhande ikwahava ġwaramo nhanderekote'varuhua, a'ero po pyry Tupana'ga ei nhande ve nhapremo: "Peko te'varuhu tuhē pe."

²⁰ Tupana'ga nde'i nhande ve: "Pepyry hete pe aherembikwatijaragwera hendukaturu ġwaramo." Nde'i ga a'ea nhande ve. A'ereki ikwatijaragwera okwahavuka reki nhande ve nhanderekote'varuhua.

Tupana'ga nhande mombyry

²¹ Aġwamo reki Tupana'ga okwahavuka nhande ve nhande mombyryva. Aherembikwatijaragwera rehe rūi reki Tupana'ga nhande mombyry. Moisésva'ea rembikwatijara nhande mbo'e reki nhande mombyryva rehe. Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea na jitehe nhande mbo'e a'ea rehe.

²² Nhande jikogame Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga nhande mombyryvi. Ga nhaporemō Tupana'ga ġa mombyryvi ġa jikogame Cristo'ga rehe. A'ereki ġa ojo'jajo'ja judeus'ġa judeus'ġarūive'ġa pavēi.

²³ A'ereki ġa nhaporemō okote'varuhu. Ndohoi ġa Tupana'ga pyryhetea apiavo.

²⁴ Emo Tupana'ga omombyry ġa pe. Ga ndokwepygi Tupana'ga pe. Ga omombyry tehe ġa pe ġa jikogame Jesus Cristo'ga rehe. A'ereki Tupana'ga ġa mbopiro'yuka ġandekote'varuhua hugwi.

²⁵ Tupana'ga ombuhuruka Cristo'ga yvya koty teremano ġa ndepyga javo. “A'ero po ti nde imombori ġandekote'varuhua ġa hugwi ġa jikogame nde rehe,” ei ga Cristo'ga pe. Cristo'ga momanoukaramē Tupana'ga ei: “Tokwaha ti ġa jipyryva. A'ereki ji ġandekote'varuhua momboruka,” ei Tupana'ga. A'ereki Cristo'ga manoa renonde Tupana'ga imbogwavetei aherekote'varuhua onhimbaekwahive'yma a'ea rehe.

²⁶ Aġwamo reki Tupana'ga Cristo'ga momanoukari ikwahavuka opyryva imombo ġandekote'varuhua. A'ero nhande ei: Tupana'ga pyry. Nhande jikogame Cristo'ga rehe ga nhande mombyryvi no.

²⁷ Xanhimboheteyme tuhē nhande naerū. A'ereki aherembikwatijaragwera rendukaturō ġwaramo rūi Tupana'ga nhande mombyry. Nurā nhande nianhimbohetei. Nhande jikogame Cristo'ga rehe ga nhande mombyryvi.

²⁸ Nahā a'ero, a'e ji. Nhandejikoga ġwaramo Cristo'ga rehe Tupana'ga nhande mombyryvi. Nhande ikwatijara rendukaturō ġwaramo rūi ga nhande mombyryvi.

²⁹ Judeus'ġa jate rūi e'i Tupana'ga pe: “Ga ko nhandervihava'ga.” Judeus'ġarūive'ġa e'i a'ea ga pe no.

³⁰ Tupana'ga ko ojipeji. Gaha judeus'ġa mombyry ġa jikogame Cristo'ga rehe. Ga jitehe judeus'ġarūive'ġa mombyry ġa jikogame Cristo'ga rehe.

³¹ Ndia'ei reki nhande: “Ndapyryva'javi aherembikwatijaragwera kiro. Nhandejikoga ġwaramo Cristo'ga rehe tihenduva'javyme ti a'ea,” ndia'ei nhande. “Timongo hete reki nhande aherembikwatijaragwera. A'ereki a'ea ko pyry,” xa'e nhande jupe.

4

Abraãova'ea jikoga Tupana'ga rehe

¹ Marā Abraãova'ea hako oreramonhava'ea judeus'ġa namonhava'ea?

² Tupana'ga e'i ahe ve: “Ndepyry hete nde,” ei ga Abraãova'ea pe hako. Po aherekokatua rehe Tupana'ga ei a'ea Abraãova'ea pe, a'ero po Abraãova'ea nhimbohetei hamo. Aherekokatua rehe rūi reki Tupana'ga ei ahe ve ndepyry hete nde javo. Nurā ahe nonhimbohetei Tupana'ga pyri hako.

³ Nahā ikwatijara Tupana'ga mombe'uhava e'i hako:

“Abraão'ga ojiko Tupana'ga rehe,” e'i.

“Nurā Tupana'ga ei ga pe:

‘Ndepyry hete nde.

A'ereki nde erejiko ji rehe,’ ei ga Abraão'ga pe,” e'i ikwatijara Abraãova'ea mombe'gwovo hako.

⁴ Nhande poravykyrame ojipe'ga pe ga imbuhuri itambere'ia nhande ve. Ndia'ei nhande a'ero: “Ombuhu tehe ga itambere'ia nhande ve.” A'ea nhande ndia'ei. A'ereki nhandeporavykyagwera rehe ga ombuhu nhande ve.

⁵ Emo na rūi nhande ve nhande jikogame Tupana'ga rehe. A'ereki nhanderekokatua rehe rūi ga nhande mombyryvi. Okote'varuhuve'ġa pe ga ei reki: “Pepyry pe ji rehe pejikogame.” Nhandejikoga rehe Tupana'ga nhande mombyry a'ero.

⁶ A'ea pe jitehe Daviva'ea ei ġandoryva mombe'urame hako. A'ereki Tupana'ga omombyry ġa ġandekokatua rehe rūi. Daviva'ea e'i nanongara'ġa ndoryva pe a'ero hako.

⁷ “Hory hete ġa,” ei ahe.

“A'ereki Tupana'ga omombo hete ġandekote'varuhua ġa hugwi,” ei ahe.

⁸ “Hory hete ġa

Tupana'ga henonha'jave'ymame ġandekote'varuhua rehe,” ei Daviva'ea.

⁹ Daviva'ea omombe'u ġandoryva a'ero – kiroki ġa gwereko ġwakwanha pira kyti-agwera. Ga jate rūi reki ahe omombe'u. Gandoryva ahe omombe'u no – kiroki ġa ndogwerekoi okytiagwera.

Pehepia ko Abraãova'ea a'ero. Xa'e nhande ko: Abraãova'ea jikogame Tupana'ga rehe ga ei ahe ve ndepiry hete nde javo.

¹⁰ Ahejikytiukara renonde reki Tupana'ga ei a'ea ahe ve. Ahe jikytiukarirē rūi ga ei. Ahejikytiukara renonde ga ei ndepiry nde javo, a'e ji.

¹¹ Ahe jikytiukare'ymame vehevi Tupana'ga ei a'ea ahe ve ahe jikogame ga rehe. Aerē ahe jikytiukari. Okytia pyvō ahe hepiukari Tupana'ga omomyryva. Abraãova'ea ypy okytie'ymame ojiko Tupana'ga rehe. Nurā Tupana'ga ei ahe ve: “Ndepyry hete nde.” Aerē ahe javijitehe judeus'ġarūive'ġa ojikytie'yma ojiko Tupana'ga rehe. Nurā Tupana'ga ei ġa pe no: “Pepyry hete pe.” Abraãova'ea ypy ojiko Tupana'ga rehe. Aerē judeus'ġarūive'ġa ahe javijitehe ġa jikogi ga rehe no. Nurā ġa ei nhaneremboypya Abraãova'ea pe. A'ereki ġa oho ahe rupi ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe.

¹² Judeus'ġa ojikytive'ġa na jitehe e'i nhaneremboypya Abraãova'ea pe. Okytia rehe jate rūi ġa ei Abraãova'ea pe. Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe ġa ei. A'ereki ġa oho ahe rupi ojikoga Tupana'ga rehe no. A'ereki Abraãova'ea nhaneremboypya ojikytiukare'ymame vehevi ojiko Tupana'ga rehe.

Tupana'ga nhi'igagwera Abraãova'ea pe

¹³ Ymya Tupana'ga ei Abraãova'ea pe hako: “Amondo pa po ti ji ojipe'ġa yvya pe me nehē tapereko pa ti nehē,” ei ga Abraãova'ea pe. Abraãova'ea rymymino'ġa pe Tupana'ga ei no tamondo ti pe me javo. Ga nde'i ġa pe: “Abraãova'ea ġwendu katu Moisésva'ea remimbo'eagwera. Nurā po ti tamondo ġayvya pe me.” A'ea Tupana'ga nde'i ġa pe. Ahe jikogame Tupana'ga rehe ga ahe mombyryvi. A'ea rehe Tupana'ga ei ġa pe: “Tamondo ti ġayvya pe me nehē,” ei ga.

¹⁴ Po Tupana'ga imondoi pyryva'ea ġa pe aheremimbo'eagwera rendukaturu ġwaramo hamo, a'ero po ġajikoga ġwaramo rūi ga imondoi hamo. Ojiko tehe po ġa a'ero. Tupana'ga po e'i tehe ġa pe a'ero: “Pejikoga ġwaramo ji rehe ti ji imondoi pe me nehē.” Aheremimbo'eagwera rendukaturu ġwaramo rūi Tupana'ga imondoi a'ero.

¹⁵ A'ereki ġa nohendukatupavi jipi. Hendukatupave'ymame aheremimbo'eagwera Tupana'ga imbohahyi ġa pe. Ga herekoe'ymame ombo'eagwera Tupana'ga nde'i ġa pe: “Napehendukatui pembo'eagwera.” A'ereki ġa ndogwerekoi. Ga herekorame ombo'eagwera ga imbohahyi ġa pe ġa hendukatue'ymame.

¹⁶ Tupana'ga e'i reki: “Tamondo ti ġa pe ġajikoga ġwaramo ji rehe,” ei ga. “Nurāro ġwaramo ji imomyrytehei ġa pe togwereko pa katu tuhē ti ġa nehē,” ei Tupana'ga. Ga pe ga ei – kiroki ġa ojiko ga rehe Abraãova'ea ja. Omondo po ti ga ġa pe jate rūi a'ero – kiroki ġa ġwendu katu Moisésva'ea remimbo'eagwera. Jara'ġa pe po ti Tupana'ga imondoi no ġa jikogame ojihe Abraãova'ea ja. Ahe ve nhande xa'e pa a'ero nhaneremboypya. A'ereki Abraãova'ea ypy ojiko Tupana'ga rehe.

¹⁷ Ikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'igagwera Abraãova'ea pe no. “Ogwyogwryri pe po ti he'yjuhuve'ġa ei nde ve nehē:

‘Abraãova'ea ko nhaneremboypya,’ e po ti ġa nde ve nehē,” e'i ikwatijara Tupana'ga nhi'igagwera mombe'gwovo.

“Na tuhē,” ei Tupana'ga. Tupana'ga rehe Abraãova'ea jikogi. Gaha ombogwera omanove'ġa. Onhi'igā pyvō ga imbojihuvi mbatera. Hekoe'ymame ga imbojihuvi. Ga rehe Abraãova'ea jikogi.

18 Igwete Abraãova'ea heroviari Tupana'ga nhi'iga. “Ogwyogwyri pe po ti he'yjuhuve'ga epavi nhaneremboypya ji ve nehë,” ei ahe. “A'ereki Tupana'ga e'i ji ve: 'He'yjuhu po ti nerymymino'ga nehë onhimongyavo nehë,' ei ga,” ei ahe. “Na tuhë po ti a'ero nehë,” ei ahe. Emo a'ea rupi ko Abraãova'ea ixava'e hete.

19 Cem anos gwerevi ahe ombo'a kwara ojihe. Igwete Abraãova'ea ei: “Jixava'e hete ji kiro novia,” ei ahe. “Sarahëa na jitehe no,” ei ahe. “Nanongara'ga ko ndata'yra'javi jipi,” ei ahe novia. Emo ahe ojikojiko tuhë Tupana'ga rehe.

20 Ahe nde'i: “Tupana'ga e'i tehe ji ve he'yjuhu po ti nerymymino'ga javo ji ve,” nde'i ahe. “Mara'ngu po ti ji ra'yramo kiro nehë?” nde'i ahe. Ojiko hete ahe Tupana'ga rehe ga mboheteavo.

21 “Tupana'ga e'i ji ve,” ei ahe. “Gwembi'ea rupi katu po ti ga rekoi ji rerekovo nehë. A'ereki ga ipopoaka gwembi'ea rupi ogwovo,” ei ahe.

22 Nurã Tupana'ga ei ahe ve a'ero: “Pyrý hete Abraão'ga. A'ereki ga ojiko hete ji rehe,” ei ga.

23 Tupana'ga okwatijaruka a'ea Abraãova'ea mombe'gwovo. Ahemombyryva jate rui Tupana'ga omombe'u.

24 Nhande mombyryva gwama ga omombe'u no. A'ereki nhande xajiko ga rehe no – kiroki ga ombogwera nhandepojy kaharete'ga Jesus'ga gamanoa hugwi.

25 Okwava'e guka na'ë Jesus'ga yvyakotyve'ga po pe ga momanomouka nhanderekote'varuhua rehe. Aerë Tupana'ga ga mbogweravi tomombyry ti ga ga javo nhande ve.

5

Pepyry pe, ei Tupana'ga

1 Nhande jikoga gwaramo ga rehe Tupana'ga e'i nhande ve: “Pepyry hete pe,” ei ga. Nurã nhandepy'a rukatui Tupana'ga rehe. A'ereki Jesus Cristo'ga nhandepojy kaharete'ga omano nhanderekote'varuhua momboa nhande hugwi.

2 Nhande jikogame ga rehe Cristo'ga ikwahavukahetei nhande ve Tupana'ga remimombyryva. A'ereki Tupana'ga omombyry nhande ve jipi. Nhanderory hete nhande no. A'ereki nhande xa'e: Tupana'ga ruvihavuhuhetea rupi po ti nhande rekoi nehë.

3 Nahã no, nhanderory nhande mbatera rahya rehe no. A'ereki hahyrame nhande ve xanhimboita nhande nhanenhimomiranama.

4 A'ero Tupana'ga ei nhande ve: “Pepyry tuhë pe penhimomiranama.” Ikwahavame Tupana'ga nhi'iga koji'i nhande ei a'ero: Aerë po ti nhande rekoi Tupana'ga ruvihavuhuhetea rupi nehë.

5 A'ea erame nhande ndiroviatehei. A'ereki Tupana'ga py'a ja ko nhande. Tupana'ga ombuhu gwa'uva nhande pyri. Gara'uva okwahavuka nhande ve Tupana'ga remiarõa a'ero.

6 Nhande niandepopoakari nhanenhimbopiro'yavo nhanderekote'varuhua hugwi ikwehe. Aerë Tupana'ga ei raikwehe: “Kirogwe oho japiavo. Kirogwe po ti Cristo'ga manoi okote'varuhuve'ga ndepyga nehë,” ei ga. A'ero Cristo'ga manoi tuhë nhande repyga raikwehe.

7 Nhanderovai jate nhande niamanoi te ojipe'ga ndepyga okokatuve'ga ndepyga vehevi. Nhande ndia'ei gwerevi: “Amano po ti ji pryheteve'ga repyga.”

8 Tupana'ga ki a'e te nhande atyvi. Ga nhande arõ hete. Gwepiuka ga gwemiarõa gwa'yra'ga momanorame. A'ereki nhande rekote'varuhurame Cristo'ga omano nhande repyga.

9 Cristo'ga manoro gwaramo Tupana'ga ei nhande ve kiro: “Pepyry pe.” A'ero po ti na tuhë nehë no. Nhande mombyryva gwaramo po ti Cristo'ga nhande mbopiro'yi

Tupana'ga monha'nga hugwi. A'ero po ti Tupana'ga nonhimonha'ngaa'javi nhanderekote'varuhugwera rehe nhande mondove'ŷ hahyva'ea ruvihava pype nhande manorame nehẽ.

¹⁰ Nhande xako te'varuhu ypy Tupana'ga pe. Emo Cristo'ga manoro ġwaramo Tupana'ga ojirekokatuuka nhande ve. A'ero po ti na tuhẽ nehẽ no. Tupana'ga ojirekokatuuka nhande ve kiro. A'ero po ti Cristo'ga okojiro ġwaramo nhande rerekokatuui nehẽ no.

¹¹ Nahã no, nhanderory hete nhande Tupana'ga rehe no. A'ereki Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga gwerekokatuuka Tupana'ga kiro nhande ve.

Adãova'ea reaporoġitaagwera ikwahy nhande rehe

¹² Nahã a'ero. Adãova'ea oko te'varuhu ypy yvya koty hako. Nurã ahe manoi. Nahã vvyakotyve'ga manombavi okote'varuhupava ġwaramo.

¹³ Moisésva'ea remimbo'ea renonde vvyakotyva'ea oko te'varuhu pa. Emo Tupana'ga nde'i ahe ve: “Pe napehendukatui Moisésva'ea remimbo'eagwera.” A'ereki Moisésva'ea nombo'ei ve ahe.

¹⁴ Emo a'ea rupi Moisésva'ea remimbo'ea renonde ahe manomanombavi Adãova'ea py'rovova'ea. Adãova'ea nonhi'ĩpo'ruui Tupana'ga okote'varuhuavo. Adãova'ea rekote'varuhua atyvi reki jarava'ea rekote'varuhua novã. Emo ahe omanomanomba a'ea rupi.

Cristo'ga reaporoġita ikwahy tuhẽ nhande rehe

Adãova'ea reaporoġita ikwahy nhande rehe. A'ea nhande mbo'e aerẽve'ga rehe Cristo'ga rehe. A'ereki Cristo'ga reaporoġita ikwahy jitehe nhande rehe no.

¹⁵ Emo ojoatyvi reki Adãova'ea Cristo'ga pavẽi. A'ereki Adãova'ea oko te'varuhu. Cristo'ga ki a'e te pyry nhande ve. Adãova'ea ojipejiva'ea oko te'varuhu. A'ero nhandere'yjuhua rekote'varuhui nhandemanomano. Tupana'ga ki a'e te omombyry nhande ve. A'ereki ga nhandere'yjuhua mombyrymbyryvuka Jesus Cristo'ga pe ojipejive'ga pe. Jesus Cristo'ga reaporoġita ikwahy tuhẽ nhande rehe a'ero ga imombyryvame nhande ve.

¹⁶ Ojoatyvi tuhẽ Adãova'ea Tupana'ga pavẽi. Adãova'ea rekote'varuhurẽ Tupana'ga ei ahe ve: “Ereko te'varuhu nde.” A'ero ga ei nhande ve nhaporemõ: “Peko te'varuhu pe.” Emo nhandere'yjuhua rekote'varuhurẽ Tupana'ga ei reki nhande ve: “Pepyry hete pe.” A'ereki ga omombyry tehe nhande ve.

¹⁷ Nhande xamanomanomba ojipejiva'ea rekote'varuhuro ġwaramo. Emo ojipejive'ga pyryva Jesus Cristo'ga pyryva ikwahy tuhẽ nhande rehe nhande mbohuvihavuhavo. A'ereki nhande jikogame ga rehe Tupana'ga omombyry hete nhande ve. Igwete ga nhande mombyryvi. A'ero Jesus Cristo'ga nhande mbohuvihavuhui a.

¹⁸ Adãova'ea rekote'varuhuro ġwaramo Tupana'ga ei nhande ve: “Peko te'varuhu pa pe vvyakotyva'ero.” Emo Cristo'ga opyryva ġwaramo omano nhande repyga. Nahã ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi nhande mongoheteavo.

¹⁹ Adãova'ea nohendukatui Tupana'ga nhi'ĩga. A'ero nhande rekote'varuhupavi kiromo. Jesus Cristo'ga ki a'e te ġwendu katu Tupana'ga nhi'ĩga. A'ero Cristo'ga nhandere'yjuhua mombyryvi kiromo.

²⁰ Tupana'ga okwatijaruka onhi'ĩga Moisésva'ea pe hako tokwaha ti ġa okote'varuhua javo. Ikwahavame Tupana'ga nhi'ĩga koji'i tehe ġa ndekote'varuhui jipi. Emo ġa ndekote'varuhuheterame Tupana'ga imombyryhetehetei ġa pe.

²¹ Nahã ji ei a'ero. Nhanderekote'varuhua ikwahy nhande rehe nhandemanoaġwama nhande mondovouka hahyva'ea ruvihava pype. Emo Tupana'ga remimombyryva ikwahy jitehe nhande rehe no. A'ereki Tupana'ga nhande mombyry hete. A'ero po ti

ga nhande mongoukari ojipyri nehë. Jesus Cristo'ga pe nhandepojoykaharete'ga pe po ti ga nhande mongoukari yvagi pe avuirama nehë.

6

Nhandepiro'y nhande nhanderekote'varuhua hugwi

¹ Marã po ti a'ero nehë? Pe'ji po pe: “Xako te'vate'varuhu po nhande hamo. A'ero po ti koji'i Tupana'ga imombyrymbyryhetei nhande ve nehë,” pe'ji tehe po pe a.

² Na rüi, a'e ji. Kiroki ahe omano – ahe ndokote'varuhua'javi. Ahe javijitehe po nhande ndiakote'varuhua'javi hamo.

³ Ndapekwahavi pe naerü? Cristo'ga omano tambopiro'y ġa ġandekote'varuhua hugwi javo. Nhandehimobatizaukaramame Cristo'gareheva'ero nhande ei a'ero: “Cristo'ga nhande mbopiro'y nhanderekote'varuhua hugwi omanorame,” xa'e nhande.

⁴ Cristo'ga manorame ġa ga tymi a'iti ahe omano javo. Nhandehimobatizaukaramame nhande ei: “A'iti Cristo'ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi omanorame,” xa'e nhande. Cristo'ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi taheaporogita pyahu ti ġa javo. Tupana'ga nhanderuvete'ga opopoakahetero ġwaramo Cristo'ga mbogwera gamanoa hugwi ga mongopyahuavo. Nahã po nhanderekoagwama ipyahuro nohõ hamo.

⁵ Cristo'gareheva'ero nhande rekoi nhandejikoty'a ga pavëi. Nurã Cristo'ga manoro ġwaramo nhande ei xakote'varuhua'javyme ti javo. Na jitehe gareheva'ero nhande reaporoġitapyahuro gambogwerava ġwaramo.

⁶ A'ero nhande ei: Omanorame yva rehe Cristo'ga imombigi nhanderea-poroġitaymyana tipopoakara'javyme ti ġandekote'varuhua ġa ndehe javo. “Tipiro'y ti ġa jugwi,” ei ga.

⁷ A'ereki omanorame ahe ipiro'y okote'varuhua hugwi. Ahe javijitehe po nhande piro'yramo nhanderekote'varuhua hugwi Cristo'ga manorame.

⁸ Cristo'gareheva'ero nhande piro'yramo nhanderekote'varuhua hugwi Cristo'ga manoro ġwaramo. Nurã nhande ei no: Cristo'gareheva'ero po ti nhande reaporoġitapyahuro ga rekojiro ġwaramo.

⁹ A'ereki Cristo'ga okwera omanoa hugwi. Nomanoa'javi po ti ga nehë. Gamanoa po ti ndopojoykaukara'javi ga nehë.

¹⁰⁻¹¹ Nhanderekote'varuhua rerekovo Cristo'ga manoi ojipeji. Omanoro ġwaramo ga ndogwerekoa'javi nhanderekote'varuhua a'ero. A'ereki ga omano hete jugwi. Pe'ji ti a'ero: “Cristo'gareheva'ero ġwaramo xakote'varuhua'javyme ti nhande,” pe'ji ti. Agwamo reki Cristo'ga rekoi Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Pe'ji ti a'ero: “Na jitehe nhande xako Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe Jesus Cristo'gareheva'ero ġwaramo,” pe'ji ti.

¹² Tipopoakaryme ti pe ndehe pendekote'varuhua tapekoyme ti penhimimbotate'varuhua rehe nehë.

¹³ Tapenhikwava'eġi ti pejeaporogitate'varuhua pe pejikote'varuhuavo. Ymya pe ndeaporogitate'varuhuro jipi. Agwamo ki pe a'e te pe ndeaporogitapyahuro. Penhikwava'e ti Tupana'ga pe a'ero xako katu ti javo.

¹⁴ Pendekote'varuhua ti tapepojoykapavyme pe nderekovo a'ero. A'ereki Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi rüi pe peko kiro. Agwamo ki pe a'e te peko Tupana'ga remimombyryva rupi. A'ereki Tupana'ga omombyry pe me pe mbopiro'yavo pendekote'varuhua hugwi.

Xanhikwava'e ti Tupana'ga pe

¹⁵ Pe'ji po pe ji ve a'ero: “Marã naerü? A'iti nhande rekoi Tupana'ga remimombyryva rupi kiro. Nhanderekoa'jave'ymame Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi xako te'varuhu naerü?” pe'ji tehe po pe ji ve. Na rüi te! a'e ji.

¹⁶ Ndapekwahavi pe naerũ? Nahã a'ero. Po pe ei ojipe'ga pe: “Anhikwava'ẽ ji nde ve neremimbotarimova'ea rehe ji tako javo.” Pe'erame a'ea garemimbotarimova'ea rehe tuhẽ po pe ndekoi a'ero pejipiro'ye'ymamo ga hugwi. Na jitehe penhikwava'egame pejeaporoğitate'varuhua pe po pe ndapepiro'yi pejikote'varuhua hugwi. A'ero pe-manorame po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ. Penhikwava'egame Tupana'ga pe garemimbotarimova'ea rehe tuhẽ po pe ndekoi. A'ero po ti ga pe mombryryvi nehẽ.

¹⁷ Ymya pe ndapepiro'yi pejikote'varuhua hugwi raikwehe. Aerẽ reki pe hendukatuhetei penhimbo'ea. Nurã ji ei kiro Tupana'ga pe: “Ndepyry hete nde ğa mboheaporoğitapyahuavo.”

¹⁸ Tupana'ga pe mbopiro'y pendekote'varuhua hugwi. Igwete pe nhikwava'eği ga pe pejikokatuavo.

¹⁹ A'ea ji imombe'ukatui pe me tonhimimyme ti pe me javo. A'ereki pe ndapekwahakatu a. Ymya pe nhikwava'eği pejeaporoğitate'varuhua pe xako te'varuhu javo. “Xako te'vate'varuhu paravuhu ti,” pe'e pe raikwehe. Aġwamo ti penhikwava'ẽ Tupana'ga pe xako katu javo. Pe'ji ti: “Xako katu kiro Tupana'gareheva'ero.”

²⁰ Ymya pepiro'ye'ymame pejikote'varuhua hugwi pe ndapekokatu.

²¹ Ndapyryva'uvi reki pe me pe ndekote'varuhurame raikwehe. Aġwamo pe ndapepoyjayjaruhui pejikote'varuhuağwera rehe. Aherekote'varuhua po ahemondoagwama hahyva'ea ruvihava pype.

²² Emo Tupana'ga pe mbopiro'y kiro pendekote'varuhua hugwi pe mongovo ojiveva'ero. Pyry tuhẽ pe me pe ndekorame Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ea po ti pehoagwama yvagi pe nehẽ. Pevo po ti pe ndekoi Tupana'ga pyri avuirama nehẽ.

²³ Aherekote'varuhuağwera kwepykava ko hahyva'ea ruvihava pype. Emo Tupana'ga omombryry tehe nhande ve. Nhande mongo po ti ga ojipyry yvagi pe avuirama nehẽ. A'ereki nhande xajikoty'a Jesus Cristo'ga pavẽi nhandepojoykaharete'ga pavẽi.

7

Nhandepiro'y nhande aheremimbo'eagwera hugwi

¹ Nhiirũ, pekwaha pe nhanemoğita. Tihendu katu nhande moroğita nhandekovo jipi. Nhanemanorame reki nhandepiro'yro jugwi. A'ea pe pekwaha pa no.

² Nahã kunhangwera'ğa pe a'ero hembirekove'ğa pe. Ganembireko'ğa manoe'ymame moroğita e'i ğa pe topohiryme ti ğa ġwembireko'ğa hugwi. Ganembireko'ğa manorame kunhangwera'ğa piro'yro jugwi.

³ Po hẽarembireko'ga manoe'ymame hẽa ojipe'ga rerekovo, a'ero po nhande ei hẽa pe: Ite'varuhu hẽa ojipe'ga rerekovo. Po hẽarembirekova'ea manorẽ hẽa ojipe'ga rerekoi, a'ero moroğita nde'i hẽa pe hẽa ga rerekorame. A'ereki hẽa ipiro'y a'ea hugwi.

⁴ Na jitehe pe pepiro'y Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi Cristo'ga manoro ġwaramo. Kiro pe peko Cristo'ga reheva'ero – gaha ko Tupana'ga ombogwera gamanoa hugwi. Cristo'gareheva'ero xako katu Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe nhandekovo jipi.

⁵ Ymya nhande rekouhui nhanenhimimbotarimova'ea rehe ikwehe. A'ero Moisésva'ea remimbo'eagwera i'ei nhande ve novã: “Tapekote'varuhui ti.” Hendukatue'yma reki koji'i nhande rekote'varuhupotaruhui. Nhanderekote'varuhua po nhanemondoagwama hahyva'ea ruvihava pype novã.

⁶ Ymya nhande ei: “Tihendu katu ti Moisésva'ea remimbo'eagwera aherembikwatijara. Nahã nhande nhimombryryvi Tupana'ga pe,” xa'e nhande ikwehe novã. Emo nhande ndia'ea'javi a'ea kiro. A'ereki Tupana'ga nhande mbopiro'yi Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi. Aġwamo nhande rekoi tuhẽ Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ereki Tupana'ga ra'uva nhande mboheaporoğita pyahu.

Aheremimbo'eagwera okwahavuka nhanderekote'varuhua

⁷ Marã a'ero? Pe'ji po pe: “Ite'varuhu Moisésva'ea remimbo'eagwera naerũ?” Na rõi, a'e ji pe me. Aheremimbo'eagwera okwahavuka reki ji ve jirekote'varuhua. A'ereki e'i: “Tapepotaruhui ti ojipe'ğa mbatera,” e'i aheremimbo'eagwera nhande ve. A'ero ji ei: Ako te'varuhu reki ji Tupana'ga pe ji ipotaruhurame ġambatera. Aheremimbo'eagwera i'ee'ymame po ji ndakwahavi a'ea hamo.

⁸ A'ereki: “Tapepotaruhui ti ġambatera,” e'i. Ikwahavame reki a'ea koji'i tehe reki ji ipotaparavuhui jirekote'varuhuro ġwaramo. Herekoe'ymame aheremimbo'eagwera po ndiukwahavi nhanderekote'varuhua hamo.

⁹ Ymya ikwahakatue'ymame aheremimbo'eagwera ji etehei: “Jipyry hete ji.” Ikwahaveterame aheremimbo'eagwera a'e te ji rekote'varuhupotari tuhẽ reki.

¹⁰ “Nhimanorame po ti ji hoi hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehẽ,” a'e ji.

Ymya Tupana'ga ei Moisésva'ea pe hako: “Embo'e ti ġa nhinhi'iga rehe,” ei ga. “Hendukaturame neremimbo'ea po ti ġa ndekoi ji pyri nehẽ,” ei Tupana'ga ahe ve novĩa. Emo ji ikwahavame aheremimbo'eagwera ji a'e: “Aho po ti ji hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehẽ,” a'e ji jijive.

¹¹ Jirekote'varuhuro ġwaramo ji nhimoandyandyi na'ẽ. Aheremimbo'eagwera e'irame tapekote'varuhui javo koji'i tehe reki ji ako te'varuhu pota a'ero. Nahã jirekote'varuhua po nhimondoagwama hahyva'ea ruvihava pype novĩa.

¹² Piry hete reki Moisésva'ea remimbo'eagwera. A'ereki Tupana'ga ahe mbo'eukari onhi'iga rehe Moisésva'ea pe. Aheremimbo'eagwera okokatukwahavuka pa nhande ve.

¹³ Ji nda'ei reki aheremimbo'eagwera pe: Piryheteva'ea po nhimondoagwama hahyva'ea ruvihava pype novĩa. Ji nda'ei tuhẽ a'ea. Nahã ji ei: Jirekote'varuhua po nhimondoagwama hahyva'ea ruvihava pype novĩa, a'e ji. Aheremimbo'eagwera pyryheteva'ea e'i nhande ve: “Peko katu ti,” e'i. Jirekote'varuhuro ġwaramo tegwete reki jirekokatuhava a. A'ero ji ei: Aho po ti ji hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, a'e ji. Jirekote'varuhua ji mbo'e reki hendukatuukare'yma ji ve pyryheteva'ea. Jukwaha reki a'ero. Ite'varuhu ko jirekote'varuhua a. Ikwahavame aheremimbo'eagwera a'ero nhande nhimombaragwahavi nhanderekote'varuhua rehe ite'varuhu hete javo jupe.

Ako katu pota ji novĩa, ei Paulova'ea

¹⁴ Tupana'ga nhande mbo'euka Moisésva'ea pe hako toko ti ġa nhiremimbotarimova'ea rehe javo. Emo vvyakotyva'ero ji ako nhiremimbotarimova'ea rehe. A'ero ji ndajipiro'yi tuhẽ jirekote'varuhua hugwi.

¹⁵ Marã ji rekoi naerũ? a'e ji jitekovo. A'ereki jirekokatupotaramo ji ndakokatui tuhẽ. Ji rekote'varuhupotare'ymame ji rekote'varuhui tuhẽ.

¹⁶ Po ji rekote'varuhui jirekote'varuhupotare'ymame, a'ero po ji ei: Piry tuhẽ Moisésva'ea remimbo'eagwera tapekote'varuhui ti javo.

¹⁷ Ji rõi reki anhimongo te'varuhu. Jite'varuhua jipy'a pe ji mongo te'varuhu.

¹⁸ Ji ako katu pota novĩa. Emo tegwete reki jirekokatuhava. Nurã ji nhimombaragwahahetei jipyryve'yma rehe jipy'a pe.

¹⁹ Jirekokatupotaramo ji ndakokatui reki. Ji rekote'varuhupotare'ymame ji rekote'varuhui reki.

²⁰ Po ji rekote'varuhui jirekote'varuhupotare'ymame, a'ero po ji rõi anhimongo te'varuhu. Jite'varuhua jipy'a pe ji mongo te'varuhu.

²¹ Nahã ji ve a'ero jipi. Ji ako katu pota novĩa. Emo ji akote'varuhue'ymi reki.

²² Jireaporogita pe ji rekoi Tupana'ga remimbo'ea rehe novĩa.

²³ Emo ji anhimombaragwaha jireaporogitate'varuhua rehe no. A'ea gwovahoguhu jireaporogitapyryva jipi. Tegwete a'ero jirekokatuhava. A'ereki jireaporogitate'varuhua nanhimbopiro'yi jirekote'varuhua hugwi.

²⁴ Ndavy'ari hete ji a'ero! Ma'ğa po ti ji mbopiro'yi jirekote'varuhua hugwi? a'e ji. A'ereki a'ea nhimondoagwama hahyva'ea ruvihava pype.

²⁵ Tupana'ga jate, a'e ji. Gaha ji mbopiro'yuka jugwi Jesus Cristo'ga pe nhandepojykaharete'ga pe. Pyry hete Tupana'ga ji ve.

Nahã ji rekoi a'ero. A'e ko ji novĩa: Jihi tako Tupana'ga remimbo'ea rupi. Emo jireaporoğitate'varuhuro ġwaramo ji rekote'varuhui.

8

Tupana'ga ra'uva ojikoty'a nhande pavëi

¹ Jesus Cristo'ga pavëi nhandekovo ġwaramo Tupana'ga nde'i kiro nhande ve: “Peho po ti pe hahyva'ea ruvihava pype nehë.” Nde'i ga kiro nhande ve.

² A'ereki Tupana'ga ra'uva ji mbopiro'yi jirekote'varuhua hugwi. A'ero ji ndahoa'javi hahyva'ea ruvihava pype nehë. Tupana'ga ra'uva jitehe nhande mboheaporoğita pyahu Jesus Cristo'ga pavëi nhandekovo ġwaramo.

³⁻⁴ Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i nhande ve novĩa: “Peko katu ti.” Emo nhande ndiakokatui reki nhandereaporoğitate'varuhuro ġwaramo. Aheremimbo'eagwera rendukatua nianemongokatui. Tupana'ga reki nhande mongokatuuka. Ga ombuhuruka gwa'ya'ga yvya koty raikwehe. Nhande ja gara'ya'ga rekoi yvyakotyva'ero okote'varuhuve'ğa ja novĩa. Emo ga ndokote'varuhui'i'i okokatuavo. A'ero Tupana'ga Cristo'ga momanoi nhandereaporoğitate'varuhua rehe tamombo yvyakotyve'ğa ndekote'varuhua ġa hugwi javo. Nahã ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi toko katu ti ġa javo. “Ombopiro'yrame ġandekote'varuhua hugwi po ti ġa hendukatui Moisésva'ea remimbo'eagwera nehë aherekokatua mombe'uhava,” ei Tupana'ga. A'ereki nhande ndiakoi kiro nhaneremimbotarimova'ea rehe. Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe jate nhande rekoi a.

⁵ Kiroki ġa oko ġwemimbotarimova'ea rehe – ġwemimbotara rehe ġa ndeaporoğitae'ymi. Kiroki ġa oko Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe – gara'uva remimbotara rehe ġa ndeaporoğitae'ymi.

⁶ Gweaporoğitarame ġwemimbotara rehe jipi po ti ġa hoi hahyva'ea ruvihava pype nehë. Gweaporoğitarame Tupana'ga ra'uva remimbotara rehe jipi ġa ndekopyahui. Onoğatu ġapy'a. Aerë po ti ġa ndekoi Tupana'ga pyri avuirama nehë no.

⁷ Gweaporoğitarame ġwemimbotara rehe jipi ġa ndekoi Tupana'ga rehe a'ero. Ga nohendukatui ganhi'iğa. A'ereki tegwete ġa pe garendukatuhava.

⁸ Ga ndekorame ġwemimbotarimova'ea rehe jipi tegwete Tupana'ga nhimohema ġa ndehe.

⁹ Oro pe, po Tupana'ga ra'uva jikoty'ari pe pavëi, a'ero po pe ndapekoi penhimimbotarimova'ea rehe jipi. Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe po pe ndekoi jipi. Cristo'ga ra'uva jikoty'are'ymame ġa pavëi po ġa Cristo'gareheve'ğa rũi.

¹⁰ Pendekote'varuhuro ġwaramo po ti penda'oa manoi nehë novĩa. Po Cristo'ga jikoty'ari pe pavëi a'ero po penda'uva rekopyahui. A'ereki Tupana'ga pe mombyry pe nderekovo.

¹¹ Tupana'ga ra'uva Jesus Cristo'ga mbogwera gamanoa hugwi raikwehe. Po gara'uva jikoty'ari pe pavëi, a'ero po ti Tupana'ga jitehe penda'oa mbogweravukari gwa'uva pe nehë pema'oa hugwi nehë. A'ereki gara'uva ojikoty'a pe pavëi.

¹² Nhiirũ, nahã po nhande rekoi a'ero hamo. Xako po nhande Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe hamo. Ndiakoa'javi po nhande nhanenhimimbotarimova'ea rehe hamo.

¹³ Pe ndekorame penhimimbotarimova'ea rehe po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehë. Pe'ji po pe hamo: “Tupana'ga ra'uva nhande pokoga ġwaramo po ti nhande pohiri nhanderekote'varuhua hugwi.” Po pe ei a'ea, a'ero po pe ndekopyahui.

¹⁴ Kiroki ġa ombopogwe Tupana'ga ra'uva – ġahã Tupana'ga ra'yramo oko.

¹⁵ Ymya pe ndapepiro'yi pejikyhyjia hugwi raikwehe. Emo Tupana'ga ra'uva urame pe pyri pe mbopiro'yi jugwi. Nurã pe ndapekyhyjia'javi kiro. Gara'uva pe mongo Tupana'ga ra'yramo pe mbo'eavo. Nurã nhande ei Apĩ nhandervete'ga pe Tupana'ga pe.

¹⁶ Nhande ko Tupana'ga ra'yramo, xa'e nhande. “Pohi tuhẽ pe'ji,” e'i Tupana'ga ra'uva nhande ve no.

¹⁷ Gwa'yra ġwaramo po ti Tupana'ga imbuhuri pyryva'ea nhande ve nehẽ. Jesus Cristo'ga pavẽi po ti nhande herekoi pyryva'ea nehẽ. A'ereki ga pavẽi nhande xako. Hahy ga pe ga ruvame yvya koty. A'ero hahy nhande ve no. Po nhande ikwahavi hahya kiro Cristo'ga pavẽi, a'ero po ti ga imbuhurukari gwuvihavuhua nhande ve nehẽ no.

Pyry hete po ti nhande ve nehẽ

¹⁸ Aġwamo nhande ikwahavi hahya. Aerẽ po ti Tupana'ga ikwahavukari gwuvihavuhuhetea nhande ve nehẽ. A'ero ji ei: Hahy'i reki kiro nhande ve. Emo po ti pyry hete hete tuhẽ nhande ve nehẽ Tupana'ga ikwahavukarame gwuvihavuhuhetea nhande ve nehẽ.

¹⁹ Tupana'ga po ti gwa'yra'ġa nduvihavuhua mboukwahahetei nehẽ no. Nurã yvagipeva'ea vvyakotyva'ea Tupana'ga rembiapoa nhaporemõ e'i kiro: “Tupana'ga po ti tomboukwaha tuhẽ gwa'yra'ġa nduvihavuhua nehẽ,” e'i. “A'ea nhande tipota hete,” e'i pa Tupana'ga rembiapoa.

²⁰⁻²¹ A'ereki Tupana'ga ombote'varuhu ġwembiapoa ahe rekote'varuhurame hako. Garembiapoa remimbotarimova'ea rehe rui Tupana'ga ombote'varuhu. Gwemimbotarimo ga ombote'varuhu a'ea novia. Emo ga e'i: “Aerẽ po ti nhirembiapoa ipiro'yro ijuga hugwi nehẽ,” ei Tupana'ga. “Jira'yra'ġa piro'yrame po ti pyryhetero ġa pe nehẽ,” ei ga. “Na jitehe po ti pyryvamo nhirembiapoa pe nhaporemõ opiro'yrame nehẽ no,” ei Tupana'ga hako.

²² Tikwaha nhande tiruahũa jupe kiro. Kunhangwera'ġa pe tiruahũ no gwa'yra'ġa mbo'aġwerĩrame. A'ereki hahy pa ġa pe. Na jitehe Tupana'ga rembiapoa pe nhaporemõ kiromo jate vehevi tiruahũramo.

²³ Garembiapoa pe jate rui reki tiruahũ. Nhande ve na jitehe hahypavamo kiro no. Igwete nhande ei tiruahũ kiro nhande ve javo. Emo po ti Tupana'ga nhande mboukwahavi gwa'yramo nehẽ. Ombopiro'y po ti ga nhandera'oa ite'varuhuva'ea hugwi. A'ea nhande tipotarahi imboha'uva. Tupana'ga omombyryvypy nhande ve gwa'uva mbuhua nhande pyri ikwehe. A'ero nhande ei: Aerẽ po ti Tupana'ga imombyryva'javi nhande ve nehẽ, xa'e nhande.

²⁴ Nhandejikogame Jesus'ga rehe nhande ei ikwehe: “Aerẽ po ti Tupana'ga imbuhuri nhandera'opyahua nhande ve a'ero nehẽ,” xa'e nhande. Po ga imbuhuripei nhande ve, a'ero po nhande ndia'ei: “Ombuhu po ti ga nhande ve nehẽ.” A'ereki ga ombuhuripe.

²⁵ Emo herekoe'ymame nhande xa'e: “Aerẽ po ti nhande herekoi nehẽ.” Imboha'uva ġwaramo nhande nhimomiranami hahya pe a'ero.

²⁶ Nhande nhimomiraname'ymame Tupana'ga ra'uva nhande pokogi no. Nhande ndikwahavi nhanenhi'iġame Tupana'ga pe marã po ti ji ei ga pe javo. Tupana'ga ra'uva ki a'e te onhi'i Tupana'ga pe gareheve'ġa ndepyga. Inhi'iġa ko ahepytuhemahivuhua ja. Nhande nimombe'ukwahavi a'ea.

²⁷ Tupana'ga ki a'e te okwaha. Ga okwaha nhandereaporoġita. Ga okwaha gwa'uva nhi'iġa no a'ea pe jira'uva ei javo. A'ereki Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe gara'uva reko'i onhi'iġame ga pe nhande repyga.

²⁸ Nhande xako hete Tupana'ga rehe. A'ero Tupana'ga nhande pokogi mbatera rahya mombyrypava nhande ve. Ojikwe vehevi ga ei nhande ve: “Pe ko jireheva'ea tapeko ti nhiremimbotarimova'ea rehe,” ei Tupana'ga.

²⁹ A'ereki ymya Tupana'ga nhande mo'emo'ẽ ojive. “Ga po ti jireheva'ero,” ei ga, “jira'yra'ġa ja ti ġa toko javo,” ei Tupana'ga hako. “He'yjuhu po ti ġa gairũramo

onhimongyavo nehē,” ei ga. “Jira'yra'ga ja po ti ġa ndekoi ġanduvihavuhuhetero ti ga toko nehē,” ei Tupana'ga hako.

³⁰ Ymya Tupana'ga ei a'ero toko ti ġa jireheva'ero javo. A'ero ga ei jireheve'ġa nhande ve. A'ero ga nhande mombyryvi nhande rerekovo. A'ero ga ei: “Gwereco po ti ġa jiruvihavuhua ji pavēi nehē no,” ei Tupana'ga nhande mombe'gwovo.

Tupana'ga py'a ja ko nhande

³¹ Nahā a'ero. Tupana'ga nhande repygame nianemovahihavi a'ero.

³² Tupana'ga nhande repyga nokate'ymi gwa'yra'ga rehe. A'ereki ga nde'i gwa'yra'ga pe: “Terehoi ti emanomo ġa ndepyga,” nde'i ga. Ga gwa'yra'ga mbuhuruka tuhē reki yvya koty tomano ti ga ġa ndepypava javo. Gwa'yra'ga ga ombuhuruka nhande pyri raikwehe. Ombuhu pa po ti ga pyryva'ea nhande ve a'ero nehē.

³³ Tupana'ga e'i nhande ve ġwemimo'ēharamo: “Pepyry hete pe kiro,” ei ga. Nimboja-havi nhande ve a'ero.

³⁴ Nda'ekavi nhande ve pejeaporoġita te'varuhu pe javo. Jesus Cristo'ga nde'i a'ea nhande ve. A'ereki ga omano nhande repyga tamombo ġandekote'varuhua javo. Tupana'ga ga mbogwera reki ga mongovo ojipyri yvagi pe tambohete ti ga javo. Cristo'ga nhande repy kiro onhi'iġa Tupana'ga pe a'ero.

³⁵ Cristo'ga nhande arōhetei nhande rerekovo jipi. Nimombikavi Cristo'ga remiarōa. Hahyrame nhande ve ga nhande arō. Hekoteherame nhandepy'a ga nhande arō. Ga ndekote'varuhurame nhande ve Cristo'ga nhande arō. Ty'ara nhande jukaheterame ga nhande arō. Nhande herekoe'ymame mbatera ga nhande arō. Nhande manogwerīrame ga nhande arō. Ga nhande jukarame ga nhande arō. Nimombikavi tuhē Jesus'ga remiarōa.

³⁶ Aherembikwatijara omombe'u no. Omombe'u ahenhi'iġa Tupana'ga pe hako. “Ore ndereheva'ero ġwaramo

ġa ore juka pota jipi,” ei ahe.

“Ore ko ovelhas ja ġa pe

ġa ore jukapotarame,” ei ahe ikwatija hako.

³⁷ Nhanembovy'are'ŷva'ea nhaporemō ndikwahyi nhande rehe. Xanhimomirana nhande jupe. A'ereki Cristo'ga nhande mbopopoaka nhanenhimomiranama rehe. Ga nhande arō hete. A'ero koji'i nhande roryroryhetero nhandejikoga ga rehe.

³⁸ A'e hete ji: Nimombikavi Tupana'ga remiarōa. Nhanemanoa nomombigi garemiarōa nhande rehe. Nhanemano'e'yma na jitehe nomombigi. Yvagipeve'ġa nomombigi nhanearōa. Ganduvihava'ġa nomombigi no. Ipopoakave'ġa nomombigi. Aġwamova'ea nomombigi. Aerēva'ea na jitehe nomombigi.

³⁹ Yvateuhuva'ea nomombigi nhanearōa. Yvyvotaruhupeva'ea nomombigi no. Tupana'ga rembiapoa nhaporemō nomombigi nhanearōa. A'ereki Tupana'ga nianearombigaġwami tuhē. Nhandejikogame Jesus Cristo'ga rehe nhandepojykaharete'ga rehe ga okwahavuka Tupana'ga remiarōa nhande ve.

9

Tupana'ga remimo'ēhara'ġa israelitas'ġa

¹ Cristo'gareheva'ero ji nhimombe'ukatui kiro pe me. Ji nanhi'mbei. Tupana'ga ra'uva okwahavuka ji ve jivyvyteri pe nhi'mbee'yma no.

² Jivy'are'ŷhetea ji imombe'ukatui kiro pe me. A'ereki ji ndavy'ari hete jire'yja'ġa ndehe judeus'ġa ndehe ġa jikoge'ymame Cristo'ga rehe. Ndopigi jirekoveveuhua ġa ndehe a'ero.

³ A'ereki ji apota hete ġajikoga Cristo'ga rehe. Ahepy pota ji ġa novīa. Po jire'yja'ġa jikogi Cristo'ga rehe Cristo'ga pohira ġwaramo ji hugwi hamo, a'ero po ji ipotari Cristo'ga pohira ji hugwi hamo, a'e po ji novīa. A'ereki ji apotarahivuhu ġajikoga ga rehe.

⁴ Ga ko Tupana'ga remimo'ẽharamo israelitas'ga. Ymya Tupana'ga ei ƣanamonha'ea pe: “Jira'yramo ko pe ndekoi,” ei ga. Gwepiuka ga gwuvihavuhuhetea ahe ve no. “Nahanahã po ti ji rekoi pe nderekokatuavo nehẽ,” ei ga ƣanamonha'ea pe. Tupana'ga okwatijaruka onhi'iƣa Moisés'va'ea pe terembo'e ti ƣa javo. Okwahavuka ga ƣanamonha'ea pe nahã ti ji mbohete javo. Tupana'ga e'i ahe ve no: “Nahanahã po ti ji imombyryvi pe me nehẽ,” ei ga ahe ve.

⁵ Israelitas'ga nemboypya ko Abraãova'ea, Isaqueva'ea, Israelva'ea no. Cristo'ga ko o'a yvya koty israelitaramo no raikwehe. Gaha ko nhanderuvihavuhuhete'ga Tupanamo. Timbohete ti ga avuirama a'ero. Na tuhẽ.

⁶ Israelitas'ga ndokoi reki Cristo'ga rehe. Emo ji nda'ei: “Tupana'ga opiriãa o'eagwera o'erahe ahe ve hako tamo'ẽ ti ƣa jjiive javo hako.” Ji nda'ei a'ea. A'ereki israelitas'ga nhaporemõ rui Tupana'ga omo'ẽ ojive.

⁷ Ga nomongopavukari Abraãova'ea rymymino'ga gwa'yramo no. Tupana'ga e'i Abraãova'ea pe: “Ndera'yra'ga rymymino'ga pe jate Isaque'ga rymymino'ga pe jate po ti ji ei ndera'yra'ga nehẽ,” ei ga ahe ve.

⁸ Abraãova'ea rymymino'ga nhaporemõ rui ko Tupana'ga ra'yra'ga a'ero. A'ereki Tupana'ga nomo'embavi ƣa ojive javo ƣa pe. Tupana'ga erame jate ƣa pe ƣa mo'eamo a'ero gara'yramo ƣa ndekoi.

⁹ Nahã Tupana'ga e'i Abraãova'ea pe a'ero ahera'yra'va'ea mombe'gwovo hako. “Ambota'yruka po ti ji nde ve nerembirekohẽa Sarahẽa nehẽ,” ei Tupana'ga. “Irũa kwara rupi po ti Sarahẽa gwa'yra'ga mbo'ari a'ero nehẽ ji jivyrame nehẽ,” ei ga Abraãova'ea pe hako.

¹⁰ Na jitehe Tupana'ga ei Rebecava'ea pe no nahã po ti penda'yra'ga nehẽ javo. Ahera'yra'va'ea memei ko nhaneramonhava'ea ra'yra'va'ea Isaqueva'ea ra'yra'va'ea novã. Emo nahã hako. Isaqueva'ea ojay'ro ƣwembirekova'ea pe Rebecava'ea pe. Ojopohe Rebecava'ea ra'yra'va'ea dois. Ojopoheva'ea arame Esaúva'ea o'arypy. Kirẽ ahapoheva'ea Jacóva'ea ari no.

¹¹⁻¹² Igwete Tupana'ga ejipei Rebecava'ea pe ahera'yra'va'ea mombe'gwovo. Ojopoheva'ea mbo'are'ymame Tupana'ga ei: “O'arypyve'ga po ti oko tehe oirũ'ga pyri nehẽ – kiroki ga aerẽ o'a,” ei Tupana'ga. Tupana'ga e'i jipe aerẽva'ea pe Jacóva'ea pe, ga rehe po ti ji rekoi nehẽ javo. Gwemimbotarimova'ea rehe Tupana'ga rekoi javo ahe ve. A'ereki ga erame ahe ndojogwero'ari ve. Nurã ahe ndokokatui ve. Ndokote'varuhui ve ahe no. A'ereki ahe ndojogwero'ari ve. Jacóva'ea rekokaturõ ƣwaramo rui reki Tupana'ga ei ahe ve a'ero. Gwemimbotarimo tehe Tupana'ga rekoi javo ahe ve.

¹³ Nahã ikwatijara e'i Tupana'ga nhi'iƣa mombe'gwovo:

“ ‘Ako ji Jacóva'ea rehe,’ ei ga.

‘Esaúva'ea rehe a'e te ji ndakoi,’ ei Tupana'ga,” e'i ikwatijara imombe'gwovo.

¹⁴ E'i tehe po ƣa Tupana'ga pe a'ero: “Ndapyryvi Tupana'ga,” e tehe po ƣa. “A'ereki jara'ƣa ndehe ga ndokoi. Jara'ƣa ndehe ga oko,” e po ƣa. Nde'i po ƣa a'ea Tupana'ga pe hamo.

¹⁵ A'ereki Tupana'ga e'i Moisés'va'ea pe hako:

“Ji ƣa porogwetypotarame po ti ji ƣa porogwetygi nehẽ,” ei ga hako.

¹⁶ Nahã a'ero. Nhaneremimbotarimo rui Tupana'ga nhande porogwetygi. Nhande rekokaturõ ƣwaramo rui Tupana'ga nhande porogwetygi. Gwemimbotarimo jate ga nhande porogwetygi.

¹⁷ A'ereki ikwatijara e'i Tupana'ga nhi'iƣa mombe'gwovo. Tupana'ga e'i Faraóva'ea pe hako:

“Oromongouka ji nde ƣanduvihavuhuro

terekwahavuka ti ojipe'ƣa pe jipopoakara,” ei ga.

“Tajikwahavuka ti ƣa pe ƣagwyri pe nhaporemõ,” ei Tupana'ga Faraóva'ea pe. Ikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iƣa hako.

18 Nahã a'ero. Tupana'ga ġa porogwetypotarame ġa porogwety. Ipotarame ġa'angare'yma a'ero ga noangarukari tuhẽ ġa ġwemimbotarimo okovo ġwaramo.

19 Pe'ji tehe po pe ji ve a'ero: “Po ore noreangari a'ero maraname po Tupana'ga euhui ore ve naerũ? Maraname ga ei: ‘Peko te'varuhu pe peangare'yma?’” pe'ji po pe ji ve. “A'ereki ga tuhẽ oko ġwemimbotarimo ore angarukare'yma. A'ereki ahe nomovahi Tupana'ga remimbotarimova'ea.” Pe'ji tehe po pe ji ve, a'e ji.

20 Ahe nonhi'igayvari tuhẽ Tupana'ga vvyakotyva'ero, a'e ji. Aherembiapoa nde'i ahe ve: “Maraname nde ji apouhui na?” Aherembiapoa po nde'i a'ea.

21 Kiroki ga oapo nhaetĩtũjuga – ġwemimbotarimo tehe ga oapo a. Opyhy po ga tujuga ru'uma japovo. Jara japorame po ga ei: “Koa po ti ji a'apo katu nehẽ. Pyryheteva'ea po ti ji a'apo nehẽ,” e po ga. Igwete po ga ei no: “Kirẽva'ea po ti ji a'apo jate hembyruera pyvõ. A'ea po ti ji apo'ru jipi,” e po ga. Gwemimbotarimo tehe ga japoi a'ero.

22 Ga javijitehe nhandeapohara'ga rekoi Tupana'ga rekoi vvyakotyve'ġa nderekovo. Okwahavuka pota ga onhimboahiva okote'varuhuve'ġa pe. Okwahavuka pota ga opopoakara ġa pe no. Ga nonhimbaekwahivi ve okote'varuhuve'ġa ndehe – kiroki ġa Tupana'ga monhimboahi ojive. A'ea ko hahyheteaġwama ġa pe.

23 Okwahavuka pota ga gwuvihavuhuhetea nhande ve. Tupana'ga nhande porogwety. Igwete ga nhande mombyryvi togwereco ti ġa jiruvihavuhuhetea ji pavẽi javo.

24 Nhande tuhẽ ga nhande mo'ẽ ġahã po ti jireheve'ġa javo. Judeus'ġa pe jate rui ga ei. Judeus'ġarũive'ġa pe ga ei no ġa mo'eamo ojive. Nahã ga nhande mo'emo'ẽi judeus'ġa hugwi judeus'ġarũive'ġa hugwi no.

25 Oséiasva'ea okwatija Tupana'ga nhi'igã a'ea rehe hako. Nahã Tupana'ga ei:

“Kiroki ġa aġwamo jireheve'ġa rui

– ġa pe po ti ji ei aerẽ gwe nehẽ jireheve'ġa,” ei ga.

“Kiroki ġa aġwamo nhiremiarõhara'ġa rui

– ġa pe po ti ji ei aerẽ gwe nehẽ nhiremiarõhara'ġa,” ei ga.

26 Oséiasva'ea okwatijara'ja Tupana'ga nhi'igã mombe'gwovo. Nahã Tupana'ga ei:

“A'e ypy ji ġa pe:

‘Pe ko jireheva'ea rui,’” ei Tupana'ga.

“Perope ji a'e poa ġa pe

– pevo jitehe po ti ji ei ġa pe nehẽ:

‘Pe ko jira'yramo peko kiro.

A'ereki jiji ahe mongo jitekovo’,” ei Tupana'ga ġa pe.

Nahã Oséiasva'ea omombe'u Tupana'ga nhi'igã ikwatija hako.

27 Isaíasva'ea okwatija israelitas'ġa mombe'gwovo no. Nahã ahe ei hako:

“He'yjuhu po ti israelitas'ġa onhimongyavo nehẽ novia.

Y'ytiġa hay'iuhuva'ea javijitehe po ti ġa ndetauhuro nehẽ novia,” ei ahe.

“Emo ġanembyruera'ġa jate po ti ga nomomanoukari nehẽ,” ei Isaíasva'ea.

28 A'ereki Tupana'ga e'i: “ ‘Kotihĩ po ti ji epavi he'yjuhuve'ġa ndeaporoġita pe vvyakotyve'ġa ndeaporoġita pe nehẽ,’ ei ga,” ei ahe.

29 A'ea pe Isaíasva'ea e'i nhoġwenonde ikwatija no.

“Ymya Tupana'ga ipopoakaheteve'ga aheryjuhua mombapavukari cidade de Sodoma pe cidade de Gomorra pe no hako,” ei ahe.

“Po ga nombokupyri'i'i ahe nhaneremboypyro hamo,

a'ero po nhande papakatukatui ahe javijitehe no,” ei Isaíasva'ea hako.

Israelitas'ga nonhimombyryvi reki

30 Nahã ji ei a'ero. Judeus'ġarũive'ġa nde'i ojohupe: “Marã po ti nhande nhimombyryvi nehẽ?” nde'i ġa. Tupana'ga reki omombyry ġa. A'ereki ġa ojiko ga rehe.

³¹ Israelitas'ga ki a'e te nahã e'i tehe ojohupe: “Marã po ti nhande rekoi nhanenhi-mombyryva nehẽ?” ei ga. “Nahã ti nhande xako. Tihendu katu ti nhanembo'ea, a'ero po ti Tupana'ga ei nhande ve nehẽ: ‘Pepyry hete pe’.” E'iteheuhu ko ga.

³² A'ereki ga e'i: “Nhande tuhẽ po ti xanhimombyry nehẽ.” Ga ndojikogi Cristo'ga rehe. Cristo'ga e'i ga pe: “Pejiko ti ji rehe.” A'ero ga nhimboahivi ga pe ojikopotare'yma gwaramo ga rehe. Itauhua ko ahe mbo'a ahe noğa ahe monhimboahiva. Ita javijitehe ko Cristo'ga judeus'ga monhimboahivuhui ga monhimonha'ngavo.

³³ Ikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga Cristo'ga mombe'urame ita javijitehe ko ga javo. A'ereki ikwatijara e'i Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo:
“ ‘Pehendu katu ti ninhni'iga.

Onga apohara'ga omondo ita inoğa.

A'ea reki ga mbo'a ga noğa ga monhimboahiva ga mbopoyjayjare'yma ga mongovo,' ei ga.

‘Na jitehe ji ga mondoi cidade de Sião pe ga noğa judeus'ga pyteri pe.

Ita javijitehe ga ga monhimboahivuhui ga monhimonha'ngavo ga mbopoyjayjare'yma,' ei ga.

‘Emo ojikogame ga rehe po ti ga ndipoyjayjare'ymuhũi nehẽ,' ei ga,” e'i ikwatijara.

A'ereki ikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga Cristo'ga mombe'urame ga ko ita javijitehe javo.

10

¹ Nhiirũ, anhiĩ hete ji Tupana'ga pe jire'yja'ga ndepyga judeus'ga ndepyga tojiko ti ga Cristo'ga rehe javo. A'ereki ji apota hete gajikoga ga rehe.

² A'e ji ga mombe'gwovo: Oko hete ga Tupana'ga rehe xako ti garemimbotarimova'ea rupi javo novĩa. Emo ga ndokokwahavi reki garemimbotarimova'ea rupi.

³ Ga ndokoi Tupana'ga remimombyryva rupi. Igwete ga etehei: “Xanhimombyry nhande,” ei ga. “Xako nhande Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi. A'ero po ti Tupana'ga ei nhande ve: ‘Pepyry hete pe,’ e po ti ga nhande ve nehẽ,” e'i tehe ga. A'ea ga e'i tehe okoe'yma Tupana'ga remimombyryva rupi.

⁴ Cristo'ga jate gwendu katu pa Moisésva'ea remimbo'eagwera. Nhande nihendukatu-pavi a'ea nhanenhi-mombyryve'yma. Nurã nhande jikogi Cristo'ga rehe Tupana'ga te'i pepyry pe javo nhande ve.

Ojiko pa po ga Cristo'ga rehe hamo

⁵ Ymya Moisésva'ea ikwatijari ga mombe'gwovo hako – kiroki ga e'i: “Po nhande hendukatui Tupana'ga remimbo'ea, a'ero po ti nhande pyryvamo nehẽ.” Kiroki ga e'i a'ea – ga pe Moisésva'ea ei:

“A'ea rendukatupava po ti ga mombyryvi a'ero nehẽ,” ei Moisésva'ea.

⁶ Jara'ga pe ki a'e te ahe e'i ikwatija ga mombe'gwovo no – kiroki ga e'i: “Nhande jikogame Tupana'ga rehe po ti ga nhande mombyryvi nehẽ.” Ga pe Moisésva'ea ei:

“Te'iyme ti ga ovyteri pe:

‘Tojiupi ti ga yvagi pe’.”

Cristo'ga mbojyva pe jugwi Moisésva'ea ei te'iyme ti ga a'ea javo. A'ereki Cristo'ga uripe raikwehe tamombyry ga javo.

⁷ Igwete Moisésva'ea ei no:

“Te'iyme ti ga no:

‘Toho po ti ga omanove'ga gwyrri pe’.”

Cristo'ga mbogwerava pe jugwi Moisésva'ea ei te'iyme ti ga a'ea javo. A'ereki Cristo'ga okweravipe reki omanoa hugwi raikwehe.

⁸ Moisésva'ea e'i a'ero:

“Pekwaha pe Tupana'ga nhi'iga,” ei ahe.

“A'ereki nonhimimi pe me a.
Penhi'i pe a'ea rehe.

Pejapyaka pe a'ea rehe Tupana'ga nhi'i'ga rehe,” ei ahe ikwatija hako.
A'ea ore imombe'ui pe me no tapejiko ti ga rehe javo.

⁹ Penhimombe'u ti jara'ga pe Jesus'ga ko jipojykaharete'ga javo, oro'e ore pe me. Perovia hete ti pejipy'a pe Jesus'ga kwerava Tupana'ga ombogwera ga gamanoa hugwi javo. Heroviaheterame a'ea po ti Tupana'ga pe mondoukari ojipyri yvagi pe aerē nehē.

¹⁰ A'ereki heroviaheterame nhandepy'a pe nhande xajiko Jesus'ga rehe. Nhande jikogame ga rehe ga ko jipojykaharete'ga javo, a'ero Tupana'ga ei nhande ve pepyry hete pe javo. A'ero po ti ga nhande mondoukari ojipyri nehē.

¹¹ Tupana'ga rembikwatijarukara e'i no:

“Kiroki ga ojiko ga rehe

– ga po ti ndipoyjayjare'ymuhūi nehē,” e'i.

¹² Yvyakotyve'ga pe nhaporemo i'ei. A'ereki ga ojo'ja hete Tupana'ga pe judeus'ga judeus'garūive'ga pavēi. A'ereki Jesus Cristo'ga ko judeus'ga pojykaharete'ga. Ga jitehe ko judeus'garūive'ga pojykaharete'ga no. Ga omombyry hete ga pe nhaporemo ga jikogame ga rehe ore poko javo.

¹³ A'ereki ikwatijara e'i no:

“Kiroki ga ojiko nhandepojykaharete'ga rehe ore poko javo

– ga mondouka po ti ga yvagi pe ojipyri nehē,” e'i.

¹⁴ Emo ojikoge'ymame ga rehe po ga nde'i ore poko javo ga pe. Ganhi'i'ga renduve'ymame po ga ndojikogi ga rehe. Ga mombe'ue'ymame ga pe po ga nohenduvi ganhi'i'ga.

¹⁵ Tupana'ga ga mondoe'ymame ga mombe'uuka ga pe po ga nomombe'ui ga ga pe a'ero. Emo Tupana'ga ga mondouka tuhē reki ga mombe'gwovouka ga pe. Igwete ikwatijara e'i no:

“Pyry hete tuhē ga ndurame imombe'gwovo pyryva'ea nhande ve,” e'i hako.

¹⁶ Emo imombe'urame ga pe ga nhaporemo rūi gwendu katu Tupana'ga remimombe'upyryva. Nanongara pe Isaíasva'ea ei Tupana'ga pe hako:

“Ga nohendukatui reki ore imombe'urame ga pe,” ei ahe opojykaharete'ga pe hako.

¹⁷ Nahā a'ero. Hendukaturame jate Cristo'ga mombe'ua nhande jikogi ga rehe.

¹⁸ “Oro israelitas'ga, nohenduvi ga pyryva'ea mombe'ua naerū?” e'i po ga ji ve. Gwendu tuhē reki ga. A'ereki ikwatijara e'i:

“Yvyakotyve'ga nhaporemo gwendu ganhi'i'ga.

A'ereki gagwryi pe nhaporemo ga oho imombe'gwovo pyryva'ea,” e'i ikwatijara hako.

¹⁹ “Israelitas'ga ndokwahavi naerū?” e po ga. Okwaha tuhē ga. Moisésva'ea ypy omombe'u a'ea Tupana'ga nhi'i'ga mombe'urame ikwatija hako. Tupana'ga e'i israelitas'ga pe:

“Pe'ji tehe pe israelitas'garūive'ga pe:

‘Ga ko Tupana'gareheve'ga rūi.

Ga ndokwahavihu,’ pe'ji tehe pe israelitas'garūive'ga pe,” ei Tupana'ga.

“Ga pe jitehe po ti ji imombyryvi nehē.

Nahā po ti ji pe monhimyrōi israelitas'garūive'ga ndehe nehē.

Igwete po ti ji pe monhimboahivi nehē no,” ei Tupana'ga israelitas'ga pe.

Moisésva'ea okwatija Tupana'ga nhi'i'ga inoga hako.

²⁰ Isaíasva'ea koji'i ndopojihuvi imombe'gwovo Tupana'ga nhi'i'ga. Tupana'ga e'i israelitas'garūive'ga mombe'gwovo:

“Ymya ga ndajikwahapotari.

A'gwamo ki a'e te ga ji kwahavi,” ei ga.

“Ymya ġa nde'i: ‘Pemombe'u ti Tupana'ga ore ve.’

Aġwamo ki a'e te ji anhimboukwaha ġa pe,” ei Tupana'ga israelitas'ġarũive'ġa mombe'gwovo.

Isaíasva'ea omombe'u a'ea Tupana'ga nhi'iġa ikwatija hako.

²¹ Emo ahe omombe'u israelitas'ġa no imombe'urame Tupana'ga nhi'iġa. Tupana'ga e'i hako:

“A'ea'e ji ġa pe jipi novĩa:

‘Pejiko ti ji rehe’,” ei ga.

“Emo ġa nanhirendupotari.

Ga noangarihu ojikoge'yma ji rehe,” ei Tupana'ga israelitas'ġa mombe'gwovo.

Isaíasva'ea okwatija a'ea Tupana'ga nhi'iġa hako.

11

Tupana'ga ndopohiri israelitas'ġa hugwi

¹ E'i po ġa ji ve a'ero: “Tupana'ga opohi hete ojiheve'ġa hugwi israelitas'ġa hugwi naerũ ġa jikopotare'ymame ga rehe?” e'i tehe po ġa ji ve. Ga ndopohihetei reki ġa hugwi, a'e ji. Jihi ko israelitaramo ako. Abraãova'ea ko nhiremboypya. Ji ko Benjamimva'ea rymyminoru ako no.

² Tupana'ga ndopohiri tuhẽ ojiheve'ġa hugwi. Gahã ga jypya omo'emo'ẽ ojive.

Pekwaha tuhẽ pe Tupana'ga rembikwatijarukara – kiroki omombe'u Eliasva'ea. A'ereki Eliasva'ea e'i hete Tupana'ga pe israelitas'ġa mombe'gwovo hako.

³ “Ojuka pa ġa nenhi'iġa mombe'uharava'ea,” ei ahe Tupana'ga pe.

“Omombo ġa ikwava'ẽhava no

– perope ore orokwava'eġuka mbiara jukapyra nde ve jipi.

Ji tehe reki ako ndereheva'ero.

Kiro po ti ġa ji jukapotari nehẽ no,” ei ahe Tupana'ga pe hako.

⁴ Igwete Tupana'ga ei Eliasva'ea pe hako:

“Nde tehe rũi reki ereko,” ei ga.

“Sete milve'ġa akwaimbae'ġa ji areko jijiheva'ero.

Ga nombohetei Baal ra'angava,” ei Tupana'ga ahe ve hako.

⁵ Na jitehe tuhẽ Tupana'ga judeus'ġa nembyruera'ġa nderekoi ojiheva'ero aġwamo. Tupana'ga omo'emo'ẽ ġa ojive. A'ereki ga omombyry pota ġa pe.

⁶ Ga ndekokaturu ġwaramo rũi Tupana'ga ġa mo'ẽi. Gwemimombyrypotaro ġwaramo ga ġa mo'ẽi ojive. A'ereki ga omombyry pota tehe ġa pe. Po ġa ndekokaturu ġwaramo ga ġa mo'ẽi ojive hamo, a'ero po ga nomombyrytehei ġa pe hamo. Omombyry tehe tuhẽ reki ga ġa pe ġa mo'eamo ojive.

⁷ A'ero ji ei: Israelitas'ġa opota omombyryva novĩa. Tupana'ga ki a'e te nomombyry-pavi ġa. Gwemimo'ẽhara'ġa jate ga ġa mombyry. Jara'ġa reki hendupotare'ymame Tupana'ga nhi'iġa ga nohendukatuuukari ġa pe a'ero.

⁸ Ikwatijara e'i no:

“Tupana'ga noangarukari ġandeaporoġita

tokwahavyme ti ġa javo.

Henduvame ganhi'iġa

ġa nohendukatui a'ero.

Aġwamo vehevi ġa ndokwahavihu,” e'i ikwatijara israelitas'ġa mombe'gwovo hako.

⁹ Tupana'ga ombuhuruka israelitas'ġa pe onhi'iġa pyryva'ea nahanahã ti ġa toko katu javo hako. A'ea rehe ġa ndoryndorytehero kiro ti nhande nhimombyryvi nehẽ javo tehe. Emo ganhi'iġa omombe'u reki ġandekote'varuhua ġa mbotegweteavo. Nurã Daviva'ea ikwatijari ġa mombe'gwovo hako.

“Tupana'ga nhi'iġa ti tombotegwete ġa,” ei ahe.

“Tombohahy ti ga ġa pe nehē
 ġandekote'varuhuro ġwaramo,” ei ahe.

¹⁰ “Tokwahavyme tuhē ti ġa onhimombyryva
 ojikoge'yma Tupana'ga rehe,” ei ahe.

“Tipiro'ya'javyme ti ġa ġwembikwahave'yma hugwi,” ei Daviva'ea ikwatija hako.

¹¹ Judeus'ġa ndojikopavi Cristo'ga rehe aġwamo a'ero. E'i tehe po ġa ji ve a'ero: “Ndojikogi ġa kiro Tupana'ga rehe toho ti ġa hahyva'ea ruvihava pype nehē naerū?” e'i tehe po ġa. Ji nda'ei a'ea, a'e ji pe me. Judeus'ġa ndekote'varuhuro ġwaramo judeus'ġarūive'ġa jikogi ga rehe judeus'ġa ti tonhimyrō ġa ndehe a'ero nehē. Judeus'ġa po ti e'i a'ero nehē: “Judeus'ġarūive'ġa jikogame Cristo'ga rehe Tupana'ga omombyry ġa pe. Xajiko pa ti Cristo'ga rehe no tomombyry ti ga nhande ve ġa javijitehe nehē no,” e po ti ġa nehē.

¹² Judeus'ġa ndekote'varuhuro ġwaramo Tupana'ga omombyry hete jara'ġa pe. A'ereki judeus'ġa jikoge'yma ġwaramo Cristo'ga rehe Tupana'ga omombyry hete judeus'ġarūive'ġa pe. Po Tupana'ga imombyryvi judeus'ġarūive'ġa pe judeus'ġa jikoge'yma ġwaramo Cristo'ga rehe, koji'i tehe po ti Tupana'ga imombyryhetei ġa pe nehē judeus'ġa jikopava ġwaramo Cristo'ga rehe nehē no.

Tupana'ga omombyry judeus'ġarūive'ġa pe

¹³ A'e ji kiro judeus'ġarūive'ġa pe. A'ereki Tupana'ga ji mongouka Jesus Cristo'ga moirūharamo. A'ero Cristo'ga ei ji ve: “Eho ti ji mombe'gwovo judeus'ġarūive'ġa pe,” ei ga. Pyry hete ji ve a'ero ji ga mombe'ui pe me.

¹⁴ Tamonhimyrō po ti ji pe ndehe jire'yja'ġa judeus'ġa. A'ero po ti jararamo ġa jikogi Cristo'ga rehe nehē no.

¹⁵ Opohirame judeus'ġa hugwi Tupana'ga jirekokatuukari judeus'ġarūive'ġa pe. Aerē Tupana'ga jirekokatuukarirē judeus'ġa pe po ti kaitu pyryheteramo yvyakotyve'ġa pe nhaporemonehē!

¹⁶ Pão japorame nahā judeus'ġa ndekoi jipi. Ga ġweno'ē ypy xunhiva'ea hu'uma hugwi Tupana'ga apoa javo jupe. O'erame a'ea jypyva'ea pe po jarava'ea hu'uma nhaporemonehē. Oro yva no. Po ġa ei Tupana'ga apoa yvapo pe, a'ero po hakā Tupana'ga apoa no. Na jitehe Tupana'ga ei jireheve'ġa judeus'ġa nemboypya pe hako. Po ga ei jireheve'ġa ahe ve, a'ero po ti aherymymino'ġa ndekoi Tupana'gareheve'ero nehē no judeus'ġa.

¹⁷ Tamombe'u katu ti kiro pe me a'ero ojo'java'ea. Gwereco oliveira aheremityma. Gwereco irūa no yva ka'gwyripeva'ea aheremityma rūi. Aheremityma rakā ite'varuhurame nhande ndipotari a'ea hakāvondoga yva hugwi. A'ero po nhande heruri ka'gwyripeva'ea rakā imondovo imbojoapya imohina nhakāvondogipyra rehe a'ea toko hakāte'varuhuva'ea py'rovo javo. A'ero pyry ka'gwyripeva'ea rakā pe oliveira rapoa rerekovo ġwaramo. Judeus'ġa nemboypya ko oliveira rapoa javijitehe. Aherymymino'ġa judeus'ġa ko oliveira rakā ja. Kiroki ġa ndojikogi Tupana'ga rehe – ga ndopotari ġa opohia ġa hugwi. Pehe reki judeus'ġarūiva'ero pe ka'gwyripeva'ea rakā ja. Pe jikogame ga rehe Tupana'ga pe mongoi ojiheve'ero judeus'ġa py'rovouka. A'ero pyry hete pe me. Ymya Tupana'ga imombyryvi judeus'ġa nemboypya pe hako. Ahe ja pe ndekoro ġwaramo ga imombyryvi jitehe pe me no. A'ereki pe ahe javijitehe pejiko Tupana'ga rehe a.

¹⁸ Judeus'ġa jikoge'ymame ga rehe Tupana'ga pohiri ġa hugwi. Emo judeus'ġarūiva'ero tapenhimboheteuhui ti a'ea rehe. Tape'jiuhui ti: “Ga hohe'i tehe ko ore pyryvamo. Nurā Tupana'ga opohi ġa hugwi imombyryva ore ve.” Tape'jiuhui ti a'ea. A'ereki judeus'ġa nemboypya rehe Tupana'ga omombyry pe me. Ndia'ei nhande: Hakā rehe ko pyry yva rapoa pe, ndia'ei nhande. A'ereki yva rapoa rehe ko pyry hakā pe. Na jitehe judeus'ġa nemboypya rehe ko pyry pe me. A'ereki Tupana'ga omombyry pe me pe ġanemboypya

javijitehero ġwaramo. A'ereki ahe ypy gwereko Tupana'ga nhi'iġa imombe'gwovo pe me. Tape'ea'javuhui ti a'ero: “Ore rehe Tupana'ga omombyry judeus'ġa pe.”

¹⁹ Pe'ji po pe ji ve a'ero: “Oliveira nhande tihakāvondo ka'gwyripeva'ea rakā toko ipy'rovo javo. Na jitehe judeus'ġa hugwi Tupana'ga pohiri judeus'ġarūive'ġa toko ġa py'rovo javo,” pe'ji po pe. “Ore judeus'ġarūiva'ero orepyry hete ġa hohe a'ero,” pe'ji tehe po pe ji ve.

²⁰⁻²¹ Ndapekwahavihĩ. Tupana'ga opohi tuhē ġa hugwi ġa jikoge'ymame ga rehe. A'ero pejikoga ġwaramo ga rehe ga pe mongoi ojiheva'ero. Tapenhimbohetehe rei a'ea rehe. Nhande tihakāvondo oliveira hugwi hakā ite'varuhurame. Na jitehe Tupana'ga pohiri judeus'ġa hugwi ojiheve'ġa hugwi ġa te'varuhurame ġa jikoge'ymame ojihe. Opohi ga ġa hugwi. A'ero kaitu po ti ga pohiri pe hugwi no pe jikoge'yma'javame ga rehe nehē. Pekihyji ti gapohira hugwi a'ero. Tapejikoge'ymuhũ ti ga rehe a'ero.

²² Pehepia pe Tupana'ga reaporogita. Ga pyry hete. Emo ga ombohahy ġa pe ġa jikoge'ymame ojihe. Pe me reki ga pyry pe ndekoro ġwaramo garemimombyryva rupi jipi. Ahaname po ti ga pohiri pe hugwi nehē no.

²³ Judeus'ġa jikoge'ymbigame po ti Tupana'ga ġa mongoa'javi ojiheva'ero imombyryva'java ġa pe nehē no. A'ereki a'ea nonhimimi Tupana'ga pe.

²⁴ Nahā a'ero. Nhande tihakāvondo ka'gwyripeva'ea hugwi hakā mondovo imbojoapya ojipea rehe oliveira rehe. A'ero ko pyry ka'gwyripeva'ea rakā pe. Judeus'ġarūiva'ero ko pe ka'gwyripeva'ea rakā ja. Pejikogame Tupana'ga rehe pyry pe me a'ero. Ymya pe ndapejikogi ga rehe judeus'ġarūiva'ero ġwaramo. Aġwamo reki pyry pe me pejikoga ġwaramo ga rehe judeus'ġa nemboypya javijitehe. A'ero Tupana'ga imombyryvi pe me. Po pe me ga imombyryvi koji'i tehe po ti ga imombyryvi judeus'ġa pe nehē ġa jikogame ga rehe nehē. A'ereki judeus'ġa ko oliveira rakā ja. Po hakāvondogirē oliveira hugwi nhande imondopotara'javi akoja imbojoapypota oliveira rehe jitehe a'ea ko nonhimimi. A'ereki oliveira rakā tuhē nhande timondoa'ja oliveira rehe. Na jitehe judeus'ġa jikogame Tupana'ga rehe po ti nonhimimi tuhē ga pe ga ġa mongoa'javame ojiheva'ero imombyryva'javame ġa pe nehē.

Tupana'ga omombyry ġa pe nhaporemō

²⁵ Nhiirũ, tamombe'u mbatara pe me kiro tapekwaha ti javo. Ymya ko nhande ndikwahavi nanongara. Aġwamo reki Tupana'ga ikwahavukari nhande ve. Tamombe'u a'ea kiro pe me tape'ea'javyme ti: “Tupana'ga po ti nomombyryva'javi israelitas'ġa pe nehē. Nhande ve jate ga omombyry kiro.” Tapenhimbohetei a'ea javo tehe nehē. Nahā ti ji imombe'ui pe me a'ero. He'yjuhu ko ġa kiro novĩa – kiroki ġa noangarihu ojikopotare'yma Cristo'ga rehe novĩa. Judeus'ġarūive'ġa ki a'e te ojikojiko Cristo'ga rehe kiro. Ogwyri pe nhaporemō po ti ġa ojiko na'ē ga rehe nehē.

²⁶ Nahā po ti israelitas'ġa jikojikogi Cristo'ga rehe nehē no. A'ero po ti Tupana'ga ġa mongopavi ojiheva'ero nehē. Ikwatijara Tupana'ga mombe'uhava e'i no:

“Nhanembopiro'yhara'ga po ti uhu nehē.

Judeus'ġa cidade hugwi Siāo hugwi po ti ga ruri nehē,” e'i.

“A'ero po ti ga imombori Jacóva'ea rymymino'ġa ndekote'varuhua judeus'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi nehē,” e'i ikwatijara.

²⁷ Igwete i'ei Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo:

“Imomborame ġandekote'varuhua ġa hugwi po ti ji rekoi ji'ea rupi katu nehē,” e'i ikwatijara Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo.

²⁸ Judeus'ġa ndogweroviari aġwamo Tupana'ga remimombe'ua Cristo'ga mombe'ua. Nurā Tupana'ga nhimonha'ngai ġa ndehe tambojiko ti judeus'ġarūive'ġa jijihe a'ero javo. A'ea ko pyry reki pe me a'ero. Emo Tupana'ga oko hete judeus'ġa ndehe no. A'ereki ymya ga omo'emo'ē ġanemboypya ojive hako. “Pe po ti jireheva'ero nehē,” ei ga ahe ve hako.

²⁹ “Opomo'ẽ ji jijive. Tamombyry ti ji pe me nehẽ,” ei Tupana'ga hako. O'erame a'ea ga ndogwerojijyi gweaporoġita. Omo'ẽ tuhẽ ga ġa ojive a'ero. Omombyry tuhẽ ga ġa pe no.

³⁰ Ymya pe napehendukatui Tupana'ga nhi'iġa judeus'ġarũiva'ero. Emo Tupana'ga pe porogwety aġwamo judeus'ġa hendukatue'yma ġwaramo.

³¹ Na jitehe judeus'ġa nohendukatui Tupana'ga nhi'iġa aġwamo. Emo po ti Tupana'ga ġa porogwety nehẽ no pe porogwetyga ġwaramo.

³² Yvyakotyve'ġa ndekote'varuhupava ġwaramo Tupana'ga nohenduvukari ġa pe onhi'iġa taporogwety ti ji ġa nhaporemonehẽ javo.

Timbohete ti Tupana'ga

³³ Tupana'ga pyry hete tuhẽ imbuhua pyryva'ea nhande ve.

Heaporoġita katu hete ga mbatera rehe.

Okwaha pa hete tuhẽ ga.

Nhande ndikwahavi tuhẽ Tupana'ga reaporoġita.

“Onhimi hete nhande ve,” xa'e nhande jupe.

³⁴ Tupana'ga mombe'uhava e'i no:

“Ndikwahavi Tupana'ga reaporoġita,” e'i.

“Nimoġitahavi ga

nahanahã po nde rekoi hamo jave'yma ga pe,” e'i.

³⁵ “Nimondohavi ga pe

tokwepy ti ga javo,” e'i ikwatijara.

³⁶ A'ereki Tupana'ga oapo pa mbatera.

Ga gwereko katu pa mbatera no.

Gwereko ga mbatera

tanhimbohete ti nhirembiapoa nhaporemonehẽ javo.

Timbohete ti Tupana'ga avuirama a'ero. Amém.

12

Penhikwava'ẽ ti Tupana'ga pe pejikokatuavo

¹ Nhiirũ, Tupana'ga nhande porogwety hete. Nurã ji ehetei pe me: Nahã po pe ndekoi a'ero hamo. Penhikwava'ẽ hete ti Tupana'ga pe pejikokatuavo. A'ero po ti ga nhimohẽhetei pe ndehe nehẽ. Nahã po pe Tupana'ga mbohetei gareheva'ero hamo penhikwava'eġa ga pe pejikokatuavo hamo.

² Tapembopogwei ti ġa – kiroki ġa oko Tupana'ga remimbotare'yma rehe. Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Ore mboheaporoġitapyahue'ymi ti,” pe'ji ti ga pe. Pendeaporoġitapyahurame po ti pe ikwahavi pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Garemimbotarimova'ea ko nahã: kiroki pyry hete, kiroki a'ea rehe Tupana'ga onhimohẽ, kiroki ndogwerekoi a'ea hoheva'ea pyryvamo – a'ea ko Tupana'ga remimbotarimova'ea.

³ Tupana'ga omombyry ji ve onhimoirũuka. Nurã ji ei pe me nhaporemonehẽ javo: Tapenhimboheteuhui ti. Pe napenani ti pejeaporoġita katu pejapyakakatuavo pejihe Tupana'ga pe mbojikoga ġwaramo ojihe.

⁴ Tamombe'u ti kiro pe me jira'oa tapekwaha ti ojo'java'ea. Jira'oa ko ojipeji. He'yi reki jira'oareheva'ea onhimongyavo jijurua, jireakwara, jipoa no. Ojoatyatyvi reki jira'oareheva'ea ikarakatuhava. Jiapyakwara pyvõ ji ahendu. Jijurua pyvõ ji nahendu. A'ea pyvõ ji nhi'iġi. Jipoa pyvõ ji ipyhygi. Jira'oa ojipejiva'ea reki. Emo gwereko paravuhu jira'oareheva'ea. Ojoatyatyvi ikarakatuhava a'ero.

⁵ Na jitehe jira'oareheva'ea'java'ero ko nhande nhimongyi Cristo'gareheva'ero nhandekovo. Emo nhande nhaporemonehẽ javo ko jira'oa'java'ero ojipejiva'ea'java'ero nhande jikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavẽi. A'ero nhande nhaporemonehẽ javo nhande nhimoirũamo.

⁶ Ojoatyatyvi reki nhandekarakatuhava. A'ereki ojoatyviva'ea Tupana'ga ombuhuruka nhande ve nhandekarakatuhava ga imombyryvame nhande ve.

Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka imombe'gwovouka onhi'i'ga, timombe'u hete po ti nhande hamo ga nhande mbojikogame ojihe hamo.

⁷ Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka ojiheve'ga pokogauka, tipoko po ti nhande ga a'ero hamo. Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka ga mbo'eavouka, timbo'e po ti nhande ga Tupana'ga mombe'ua rehe a'ero hamo.

⁸ Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka ga mbohoryvuka, timbohory po ti nhande ga a'ero hamo. Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka imoma'eamo mbatera ojipe'ga pe, tima'e'gatu po ti nhande ga pe a'ero hamo tipoko ti ga javo. Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka nhande mongovouka ganduvihavamo, timondomondo katu po ti nhande ga a'ero hamo. Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka ga porogwetygauka, tiporogwety po ti nhande ga nhanderoryroryvamo a'ero hamo.

⁹ Pe'ara tehe rui toarõ ga. Pearõ hete tuhẽ ti ga. Tapekoi ti aherekote'varuhua rehe. Ahepyryva rehe ti peko.

¹⁰ Penhoarõarõ hete ti a'ero. A'ereki pe penhomoirũirũ Cristo'gareheva'ero gwaramo. Penhomohete ti nde ko ji hohe javo ojohupe.

¹¹ Pejirokwa ti mbatera rehe pejivevugwee'yma. Penhimbatepota ti pepy'a pe. A'ereki nhandepojoykaharete'ga remimbotarimova'ea rehe pe peko.

¹² Peho po ti pe pejikovo Tupana'ga pyri avuirama nehẽ. A'ea mboha'uva gwaramo ti pejoryjory. Penhimomirana ti ga imbohahyrame pe me. Penhi'i'ge'ymi ti Tupana'ga pe.

¹³ Pema'emaẽ ti penhimbatera Cristo'gareheve'ga pe ga herekoe'ymame. Cristo'gareheve'ga ndugandurame pejipyteri pe pembuhuruka ti ga penhonga pe jipi ga nderekokatuavo.

¹⁴ Pearõ'e'ỹve'ga imbohahyrame pe me penhi'i ti Tupana'ga pe tomombyry ti ga ga pe javo. Na tuhẽ ti pemombyryvuka ga pe ga imbohahyrame pe me. Tape'euhui ti Tupana'ga pe tombote'varuhu ti ga ga pe javo. Tape'euhui ti a'ea ga pe ga ndehe.

¹⁵ Ojipe'ga ndoryndoryvame ti pejoryjory ga pavẽi. Ga jehe'orame ti ga pavẽi pejehe'ono.

¹⁶ Peko ti pejogwehegwehe. Pejihe jate rui ti peko. Okoteheve'ga ndehe ti peko ga pokoga. Tape'euhui ti: "Akwaha pa ji mbatera." A'ea ti tape'euhui pejive.

¹⁷ Ojipe'ga imbote'varuhurame pe me tapembote'varuhui ti ga pe pejipyge'yma ga rehe. Ojipe'ga epavame: "Nahanahã aherekokatua", nahã ti peko katu a'ero.

¹⁸ Pejirokwa hete ti ojipe'ga nderekokatupava.

¹⁹ Nhiirũ, tapejipygi ti ojipe'ga ndehe. Na ti Tupana'ga pe ndepyi ga ndehe nehẽ imbohahyavo ga pe nehẽ. A'ereki ikwatijara e'i Tupana'ga nhi'i'ga mombe'gwovo.

"Jihi po ti ga ndepyi ga ndehe nehẽ

- kiroki ga ombohahy ojipe'ga pe," ei ga.

"Jihi po ti ambohahyuka ga pe a'ero nehẽ," ei nhandepojoykaharete'ga, ei ikwatijara.

²⁰ Nahã ti peko a'ero ikwatijara hendukatuavo. A'ereki ikwatijara e'i:

"Po ty'ara pearõ'e'ỹve'ga jukai

pemondo ti mbatera ga pe to'u ti ga javo.

Po ga ygweiramo

pemondo ti yhya ga pe toy'u ga.

Pe ga nderekokaturame

po ti ga ndipoyjayjari okote'varuhuagwera rehe nehẽ," e'i ikwatijara hako.

²¹ Ga ndekote'varuhurame pe me tapekote'varuhui ti ga pe pejipyge'yma ga ndehe. Peko katu ti ga pe a'ero gandekote'varuhua hugwi ga mbopohiruka.

13

Pehendu katu ti penduvihava'ga

¹ Pe me nhaporemo ji ei: Pehendu katu ti penduvihava'ga. A'ereki Tupana'ga omongo ġa penduvihavamo. Po Tupana'ga nomongoi nhandervihava'ga nhande ve, a'ero po nianderuvihavi a'ero hamo.

² Penduvihava'ga nendukatue'ymame pe napehendukatui Tupana'ga nhi'iga a'ero. A'ereki gaha omongo ġa penduvihavamo. Penduvihava'ga nendukatue'ymame po ti pe ikwahavi hahya nehē.

³ Pe ndekokaturame pe ndapekyhyji penduvihava'ga hugwi. Emo pe ndekote'varuhurame pe pekyhyji ġa hugwi a'ero. Pekihyjipotare'ymame penduvihava'ga hugwi peko katu tuhē ti. A'ero po ti ga pe mbohetei nehē.

⁴ A'ereki Tupana'ga omongo ga pe pokogauka. Emo pe ndekote'varuhurame pekyhyji ti ga hugwi a'ero. A'ereki ga okwaha imbohahyavo ahe ve. A'ereki Tupana'ga omongo ga tombohahy ti ġa okote'varuhuve'ga pe javo.

⁵ Nurā ti pehendu katu penduvihava'ga a'ero tombohahyukaryme ti Tupana'ga nhande ve javo. Pe pekwaha pejiyvyteri pe no. “Po ahe ġwendu katu ġa hamo,” pe'e tuhē pe pejiyvyteri pe. Nurā ti pehendu katu penduvihava'ga.

⁶ Na jitehe po pe imondoi itambere'ia ġa pe hamo ġa imono'oġukarame. A'ereki Tupana'ga ġa mondouka pe pyri ġa mboporavykyavo tohepia katu ti ġa ġa javo.

⁷ Nurā ti pemondo katu itambere'ia ġa pe ġa imono'oġukarame. Pemondo ti pejea-poroġita imohina penduvihava'ga ndehe.

Pejogwereco katu ti

⁸ Nahā po pe peko hamo: Pemondo pa ti ikwepykava ojipe'ga pe te'iyme ti ġa pe me a'ero: “Napembuhurihu pe ore ve.” Nahā po pe peko hamo no: Peko katu hete ti pejogwehe pejogwerekokatuavo avuirama. Kiroki ġa oko ojipe'ga ndehe – ġa ko ġwendu katu Moisés'va'ea remimbo'eagwera.

⁹ A'ereki aheremimbo'eagwera e'i:

“Taperekoi ti ojipe'ga nembireko'ga.

Tapejukai ti ojipe'ga,” e'i.

“Tapemimuhūi ti ojipe'ga mbatera.

Tapepotarahivuhui ti ojipe'ga mbatera,” e'i aheremimbo'eagwera.

Aheremimbo'eagwera nhaporemo reki e'i:

“Erenhiarō hete nde.

Na jitehe ti earō hete ejikotyve'ga,” e'i aheremimbo'eagwera ikwatijara.

¹⁰ A'ereki ġa ndehe nhande rekorame nhande nimbote'varuhui ġa pe. Nahā reki nhande hendukatupavi aheremimbo'eagwera a'ero nhande rekorame ġa ndehe.

¹¹ Pejirokwa ti a'ea rehe Jesus Cristo'ga jivyhava imboha'uva ġwaramo. A'ereki aġwamo ira'agwe hī gajivyhava. Ymya nhandejikogypyrame Cristo'ga rehe nhande ei: “Kotihī po ti Jesus'ga jivyri nehē.” Aġwamo kaitu ira'agwe gajivyhava. Pejirokwa tuhē ti a'ero. Ojivyrame po ti ga nhande rerohoi yvagi pe nehē.

¹² Tamombe'u ti ojo'java'ea pe me a'ero. Ypytunahiva ko ite'varuhu nhande ve. Ypytuna javijitehe aġwamova'ea ko ite'varuhu. Ko'ema reki ikatu nhande ve. Ko'ema javijitehe po ti ikaturamo aerēva'ea nehē. Cristo'ga jivyrirē po ti ikatuheteramo nehē. Momina ġwerī kiro aġwamova'ea ypytuna'java'ea nhande hugwi. Nurā ti xako te'varuhu pi a'ero. Ko'eġwerīa ja ko Cristo'ga ojivy ġwerī. Nurā ti xako katu ga'java'ero.

¹³ Kojahua rupi ahe oko katu tohepia ti ġa jirekokatua javo. Kojahuarupive'ga javijitehe ti xako katu no. Tape'upe'ui ti aheboheagwyriva'ea kaġwitiġa pejeag-wyrive'ymamo. Taperekoi ti ojipe'ga nembireko'ga. Peakwaha ti. Tapejogwayvaruhui ti. Tapenhimyrōi ti ojipe'ga ndehe.

¹⁴ Penhimongo ti Jesus Cristo'ga ja ga pavēi pejikovo. Tapembopogwei ti pejea-poroġitate'varuhua rehe penhimimbotarimova'ea rehe.

14

Tape'ete'varuhui ti penhiirū'ġa pe

¹ Kiroki ġa ndokwahakatui ve Cristo'ga nhi'iġa ojikogame ga rehe - peko ti ġa ndehe ġa mbuhuruka pejipyteri pe. Emo tapenhi'iġayvari ti ġa.

² A'ereki jara'ġa e'i: "Pyry Tupana'ga pe ahe i'upavame mbatera." Jara'ġa ki a'e te - kiroki ġa ndokwahakatui ve Cristo'ga nhi'iġa - ġahã e'i: "Ndapyryvi Tupana'ga pe ahe i'uuhui mbiara."

³ Kiroki ġa o'u pa mbatera - togwerekomemuayme ti ġa jara'ġa ġa mbiara ue'ymame. Mbiara ue'ÿve'ġa na jitehe te'iuhuyme ti jara'ġa pe pe'u paravuhu pe mbatera javo. A'ereki Tupana'ga e'i mbatera upave'ġa pe: "Ga ko jireheve'ġa."

⁴ Tape'ei ti ġa pe: "Peko te'varuhu pe." A'ereki ġa pendeheve'ġa rüi. Ganduvihava'ga po ti e'i ġa pe. Ga ndekokaturame po ti ga ei pepyry pe javo. Ga ndekote'varuhurame po ti ga ei peko te'varuhu pe javo. Tupana'ga po ti e'i tuhẽ ojiheve'ġa pe: "Peko katu pe." A'ereki nhandepojoykaharete'ga ġa mongo katu ġa nderekovo.

⁵ Jara'ġa e'i: "Kiroġwe ko dia huvihavuhua ojipea hohe," ei ġa. Jara'ġa ki a'e te e'i: "Na rüi. Ndojoavyavyi a," ei ġa. Nahã ji ei pe me a'ero. Pehe po pekwaha hete pejiyvyteri pe hamo.

⁶ Kiroki ġa e'i diaruvihavuhua pe - ġa e'i: "A'ea rupi timbohete Tupana'ga." Kiroki ġa o'u mbiara jipi - ġa o'u timbohete ti Tupana'ga javo no. A'ereki ġa e'i Tupana'ga pe: "Ndepyry hete nde imbuhuruka mbiara ore ve." Kiroki ġa ndo'ui mbiara - ġa ndo'ui a'ea timbohete Tupana'ga javo. Ojipea i'urame ġa ei Tupana'ga pe a'ero: "Ndepyry hete nde imbuhuruka ore ve."

⁷ Nhanemanoe'ymame nhande ndia'ei: Xako ti nhande nhaneremimbotarimova'ea rehe. Nhanemanorame na jitehe nhande ndia'ei a'ea.

⁸ Nhanemanoe'ymame nhande ei: Xako ti nhandepojoykaharete'ga remimbotarimova'ea rehe. Nhanemanorame a'ea jitehe nhande ei. Nhande ko nhandepojoykaharete'gareheva'ea a'ero nhanemanoe'ymame nhanemanorame no.

⁹ A'ereki Cristo'ga okwera omanoa hugwi tako ti ji ġapoykaharetero javo omanoe'ÿve'ġa pojoykaharetero omanove'ġa pojoykaharetero no.

¹⁰ Oro pe mbiara ue'ÿva'ero, maraname pe euhui penhirū'ġa pe Tupana'gareheve'ġa pe peko te'varuhu pe javo? Oro pe no mbatera upava'ero, maraname pe penhiirū'ġa nderekomemui naerü? A'ereki Tupana'ga jate okwaha javo a'ea pe. Nhande ve nhaporemo po ti ga e'ie'i nhandereaporoġita pe nehẽ.

¹¹ A'ereki ikwatijara e'i:

"Tupana'ga e'i:

'Ga naġanani po ti ji mbohetei nehẽ

ndepyry hete nde javo.

E'i pa po ti ġa ji ve nehẽ

nde ko Tupanetero javo ji ve nehẽ, ei ga.

'A'iti tuhẽ, a'e ji pe me, ei Tupana'ga," e'i ikwatijara.

¹² Nhande nhaporemo po ti imombe'ui nhandereaporoġita Tupana'ga pe a'ero nehẽ.

Tapembote'varuhui penhiirū'ġa

¹³ Tape'jia'javuhui ti ojohupeupe peko te'varuhu pe javo. Nahã po pe'ji hamo: "Xakote'varuhuyme ti timbote'varuhuyme nhaneirū'ġa nehẽ," pe'ji po pe hamo.

¹⁴ Mbatera nhaporemo pyry reki. Pyry nhande i'ui mbiara a'ero. A'ea tuhẽ Jesus'ga okwahavuka hete ji ve okovo ji pavēi. Po ojipe'ġa japyakai mbiara rehe ite'varuhu ahe i'ui javo novã, a'ero po ġa pe ite'varuhu tuhẽ ġa i'urame.

¹⁵ Po ti ġa hepiagi pe i'urame ġwia, a'ero po ti ġapy'a rekotehei pe ndehe nehē. Po ti pe ġapy'a mongotehei i'gwovo ġwaramo, a'ero po ti pe ndaperekokatui ġa okoe'yma ġa ndehe. Tapembote'varuhui ti nanongara'ġa a'ero mbiara gwove'ŷ ga pyri. A'ereki Cristo'ga omano ġa ndepyga.

¹⁶ Pe'ji po pe pejohupe: “Nahanahā xako. A'ereki a'ea ko pyry nhande ve,” pe'ji po pe novīa. Emo ojipe'ġa erame ite'varuhu nanongara pe, a'ea rehe ti tapekoi a'ero te'ite'varuhuyme ti ġa javo.

¹⁷ Tupana'gareheva'ero nhande ndia'ei: “Gwiġwia ti ti'uyme. Gwia ti ti'u.” Ndia'ei ko nhande nanongara pe. “Xako katu ti. Xajogwereko katu ti no,” xa'e nhande. “Tianderoryrory ti. A'ereki Tupana'ga ra'uva nhande mbohory jipi,” xa'e nhande.

¹⁸ Nahā nhande rekorame Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe Tupana'ga nhimohemi nhande rehe. Ojipe'ġa e'i nhande ve no: “Pepyry hete pe pejikokatuavo.”

¹⁹ Nurā ti xajirokwa nhandejogwerekokatuavo nhanenhombojikoheteavo Cristo'ga rehe nehē.

²⁰ Pyry nhande i'upavi mbatera novīa. Emo ite'varuhu nhande mbatera ui ġa pyri – kiroki ġa e'i: “Ite'varuhu ahe i'urame ġwihā.” I'urame po nhande ġa mbote'varuhui a'ero. Tapembote'varuhui ti nanongara'ġa Tupana'gareheve'ġa a'ero ġwia ue'yma ġa pyri.

²¹ Kiro pyry nhande ndi'ui mbiara nanongara'ġa pyri a'ero. Pyry nhande ndi'ui vinho ġa pyri ġa erame ite'varuhu jupe. Ojipea pe ġa erame ite'varuhu jupe no pyry nhande pohiri jugwi nhande rekorame ġa pyri timbote'varuhuyme ti nhaneirū'ġa javo.

²² Penembiroviara ti tapemombe'uuhui ojipe'ġa pe a'ero. Pekwaha ti a'ea Tupana'ga pavēi jate. Pe'ji po pe: “Pyry po ti ji rekoi nahanahā nehē,” pe'ji po pe. Nahā pejikorame po pe ndoryvamo a'ero peji'ee'ymame pejiyvyteri pe nehē: “Ndapyryvi reki nahā ji rekorame.”

²³ Po ġa e'i: “Mara'ngu po pyryvamo ji mbiara i'ui?” Nanongara'ġa i'urame Tupana'ga e'i ite'varuhu ġa pe. A'ereki ġa nde'i: “Ajiko ji Jesus'ga rehe. Nurā ko pyry ji i'ui.” A'ea ġa nde'i. Oko te'varuhu reki ġa a'ero o'ee'ymame: “Pyry ji rekoi nahā Cristo'gareheva'ero.”

15

Timbohory ti ojipe'ġa

¹ Nhandejikokaturame Cristo'ga rehe tipoko po nhande jara'ġa hamo – kiroki ġa ndokwahakatui ve ojikoga Cristo'ga rehe. Xakoyme ti nhande nhanderemimbotarimova'ea rehe jate nhanenhimbohoryva.

² Nhaneirū'ġa po nhande ġa mbohory hamo tapyry ti ġa pe javo. A'ero po ti ġa jikokatui Cristo'ga rehe nehē no.

³ A'ereki Cristo'ga vehevi nonhimbohoryvi no. Ikwatijara omombe'u Cristo'ga ga nhi'iġame Tupana'ga pe. “‘Ga ete'varuhurame nde ve ġandekote'varuhua ji kwai,’ ei ga,” e'i ikwatijara.

⁴ Tupana'ga okwatijarukaruka ahe ve hako penembikwatijara nhaporemo ti tombo'embo'e aerēve'ġa javo hako. Aherembikwatijara nhande mbo'embo'e a'ero nhande monhimomiranama. A'ea nhande mbo'e nhande mbohoryva no. A'ero nhande ei: A'iti tuhē po ti pyryvamo nhande ve nehē.

⁵ Tupana'ga tuhē nhande monhimomirana jipi. Gaha nhande mbohory no. Tombojo'jajo'ja ti ga pendeaporoġita a'ero pe mbojogwerekokatuavo Jesus Cristo'ga rupi pe horame.

⁶ Pejikoty'aro ġwaramo po ti pe Tupana'ga mbohetei a'ero nehē nhandepojykaharete'ga ruva'ga Jesus Cristo'ga ruva'ga.

Judeus'garūive'ġa ombohete Tupana'ga

⁷ Peko hete ti ojogwehe. A'ereki Cristo'ga oko hete pe ndehe. Pe ndekorame ojogwehe po ti ojipe'ga ei nehē: “Tupana'ga ko pyry hete. A'ereki gareheve'ga oko hete ojogwehe,” e po ti ga Tupana'ga mboheteavo nehē.

⁸ Kiro ji ei pe me: Cristo'ga uhu yvya koty imomyryva judeus'ga pe raikwehe. A'ereki Tupana'ga e'i judeus'ga namonhava'ea pe hako: “Tamondo ti Cristo'ga pe pyri tomomyry ti ga pe me javo,” ei Tupana'ga hako. Nurā Cristo'ga ruri a'ero tanhi'ipo'ru ti Tupana'ga javo. Igwete ga ei: “A'ero po ti ga ei nehē: ‘Tupana'ga nopiriani gwembi'ea jipi,’ e po ti ga nehē,” ei Cristo'ga raikwehe.

⁹ Cristo'ga uhu imomyryva judeus'ga pe judeus'garūive'ga ti tombohete Tupana'ga javo no. “Tombohete ti ga ga oporogwetyga rehe,” ei ga. Aherembikwatijara e'i no. A'ereki omombe'u Cristo'ga nhi'iga Tupana'ga pe hako.

“Judeus'garūive'ga pyteri pe po ti ji ei nehē ndepyry hete nde javo.

Orombohete po ti ji nhinhimby'yita nde ve nehē,” e'i ikwatijara Cristo'ga nhi'iga mombe'gwovo hako.

¹⁰ Ojipeva'ea rembikwatijara e'i no:

“Judeus'garūiva'ero ti pejoryjory Tupana'ga remimo'ēhara'ga pavēi judeus'ga pavēi,” e'i aherembikwatijara.

¹¹ Ojipeva'ea rembikwatijara e'i no:

“Judeus'garūiva'ero ti pembohete nhandepojykaharete'ga.

Ojipendyhyga'ga nhaporemo ti tombohete ga,” e'i aherembikwatijara.

¹² Isaíasva'ea okwatija Cristo'ga mombe'ujipeavo no hako.

“Jesséva'ea rymymino'ga po ti ojihu vyvakotyva'ero nehē.

Judeus'garūive'ga nduvihavamo po ti ga rekoi nehē.

‘Gaha po ti nhande reroho yvagi pe nehē,’ e po ti judeus'garūive'ga nehē,” ei ahe ikwatija hako.

¹³ Tupana'ga pe mbo'e penderoahoagwama rehe no. Ga po ti tapembohory hete inoġatuavo pepy'a nehē. A'ereki pe pejiko ga rehe. Igwaigwavete po ti Tupana'ga ra'uva pe mbo'embo'ei. A'ero po ti pe ei nehē: “Uhu tuhē po ti ga nhande rerogwovo yvagi pe nehē,” pe'e po ti pe nehē.

Paulova'ea poravykyagwera judeus'garūiva'ea pe

¹⁴ Nhiirū, jihi ko opokwaha hete. Pepyry hete pe. Pekwaha hete pe mbatera no. Penhomogita kwaha pe no.

¹⁵ Emo ji akwatijaruka pe me tapekwahava'ja ti mbatera javo. Namombe'unhimimi ji imondovouka pe me a'ero. A'ereki Tupana'ga omomyry ji ve.

¹⁶ Ga ji mboporavyky Jesus Cristo'ga pe judeus'garūive'ga pokoguka ji ve. Ikwava'ēhara'ga omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iga judeus'ga pe. Na jitehe ji imombe'umbe'ui kiro Tupana'ga remimombe'upyryva judeus'garūive'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo. Amombe'u ji ga pe takwava'ē ti ji ga Tupana'ga pe javo. Ga ndehe po ti Tupana'ga nhimohēhetei nehē Tupana'ga ra'uva ga mombyryvame nehē.

¹⁷ Jesus Cristo'ga okovo gwaramo ji pavēi jiroryrory hete ji jiporavykyrame Tupana'ga pe.

¹⁸ Amombe'u po ti ji pe me jiporavykyagwera. Emo Cristo'ga remimboporavykyagwera jate po ti ji imombe'ui pe me nehē. A'ea ji namombe'unhimimi. A'ereki Cristo'ga ji poko hete ji mboporavykyavo Tupana'ga pe. A'ero ji imombe'ui Tupana'ga nhi'iga judeus'garūive'ga pe tohendu katu ti ga javo. Amombe'umbe'u ji ga pe. Ako katu ji gapyteri pe no.

¹⁹ Tupana'ga ra'uva ombuhu opopoakara ji ve. A'ero ji hepiukari ga pe ahemonhimomy'aheteva'ea. Nurā ga hendukatui Tupana'ga nhi'iga. Amombe'umbe'u ji Tupana'ga remimombe'ua ga pe a'ero Cristo'ga mombe'gwovo. Jerusalém me na'ē ji ga

mombe'ui ġa pe. Pea hugwi ji hoi a'ero pea rupi. Ambojoapiapi ji jigwovo cidades pe ga mombe'gwovo ġa pe. Aerē ji hoi Ilíriapeve'ġa gwyri pe no.

²⁰ A'ereki ji ajirokwa Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe pevo – perope ġa nohenduvi ve Cristo'ga mombe'ua. Jihi ndahoi Cristo'ga mombe'gwovo ġa pyri – perope ojipe'ġa omombe'u jipe Cristo'ga ġa pe. Nanongara'ġa ji nambo'ei jipi.

²¹ Ikwatijara e'i no:

“Ojipe'ġa nomombe'ui ve ga ġa pe.

Emo po ti ġa okwaha tuhē ga nehē.

Kiroki ġa nohenduvi ve

– okwaha po ti ġa ga nehē,” e'i ikwatijara.

Paulova'ea oho pota Romapeva'ea pyri

²² Ymyagwera jate ji hopotarahivamo pe pyri novīa. Emo ji ahoaho ojipe'ġa pyri. A'ero tehe ji ndahoi ve pe pyri.

²³⁻²⁴ Aġwamo reki ji amombe'u pa Cristo'ga avove'ġa pe. A'ero po ti ji hoi Espanhapeve'ġa gwyri pe. Ji kwavame po ti ji pytai pe ndepiaga nehē. A'ereki ymyahū ji porepiapotaramo pe ndehe. Apytaahi'vi po ti ji pe pyri nehē jiroryoryvamo pe ndehe nehē. A'ero po ti pe ji pokogi nehē ji mondovouka pea rupi nehē.

²⁵ Kiroġwe po ti ji hoi na'ē Jerusalém me tapoko ti Cristo'gareheve'ġa pevo.

²⁶ A'ereki ġa pe Macedōniapeve'ġa gwyriveve'ġa Cristo'gareheve'ġa omono'ono'ō itambere'ia. Na jitehe Gréciapeve'ġa gwyriveve'ġa omono'ono'ō itambere'ia ġa pe. “Timondouka ti itambere'ia Jerusalém me Cristo'gareheve'ġa pe imbatere'ŷve'ġa pe,” ei ġa ojohupe. Ganemimbuhura po ti ji herohoi kiro heja ġa pe a'ero nehē.

²⁷ Gwemimbotarimo tehe ġa omondouka imombyryva Jerusalémmeve'ġa pe judeus'ġa pe. “Timondouka po nhande mbatera ġa pe hamo,” ei ġa raikwehe. A'iti tuhē. A'ereki judeus'ġa ojikwe omombyry ġa pe judeus'ġarūive'ġa pe Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe. Igwete ġa jikogi Cristo'ga rehe raikwehe Macedōniapeve'ġa Gréciapeve'ġa no. Kiro pyryvamo ġa imondoukari ombatera judeus'ġa pe ikwepyga a'ero. A'ereki judeus'ġa pyryvipe ġa pe Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe.

²⁸ Kiro po ti ji herohoi ġanemimbuhura itambere'ia heja Jerusalémmeve'ġa pe a'ero nehē. Hejapavame po ti ji hona'ēi pe pyri pe ndepiaga nehē jihorame Espanhapeve'ġa gwyri pe nehē.

²⁹ Cristo'ga omombyry hete ji ve. Ji horame pe pyri po ti ga imombyryhetei pe me nehē no. A'ea ji akwaha hete.

³⁰ Nhiirū, xajiko nhande nhandepojykaharete'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe. Nhandejopy'a ja nhande no. A'ereki Tupana'ga ra'uva nhande mongoi nhandejopy'a ja. Nurā ji ehetei pe me a'ero: Ji ja ti penhi'ī hete Tupana'ga pe ji repyga.

³¹ Nahā ti pe'ji ga pe: “Apī, ea'ngu ti Paulo'ga ga horame Judéiapeve'ġa gwyri pe tojukayme ti ġa ga pevo. A'ereki ġa ndojikogi Cristo'ga rehe,” pe'ji ti ga pe. “Kiro po ti Paulo'ga herohoi judeus'ġarūive'ġa itambere'ia Cristo'gareheve'ġa pe judeus'ġa pe Jerusalém me nehē. Ga herohorame ġa pe embohoryory ti ġa judeus'ġarūive'ġa itambere'ia rehe topyhy ti ġa Paulo'ga hugwi javoji,” pe'ji ti Tupana'ga pe ji repyga, a'e hete ji pe me.

³² A'ero po ti ji roryheteramo ji horame pe pyri nehē Tupana'ga ji mondoukaramo pe pyri nehē. A'ero po ti pe ji mbohoryhetei nehē no.

³³ Tupana'ga onoġatue'yimi nhandepy'a. Tapendereko katu pa ti ga a'ero nehē. Na tuhē.

16

Paulova'ea omondouka onhi'iġa ġwembikwahava'ea pe

¹ Tamombe'u ti pe me Febehêa nhaneirũhêa. Hêa ko Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pokoharamo oko cidade de Cencreia pe. Pyry hete ko hêa.

² Hêa rurame pe pyri pembuhu ti hêa penhonga pe pejikokatuavo hêa pe. A'ereki hêa ojiko hete nhandepojoykaharete'ga rehe. Nanongara'ga po nhande timbuhuruka tuhê nhande pyri hamo nhande Cristo'gareheva'ero ġwaramo hamo. Hêa herekoe'ymame mbatera pemondomondo ti hêa pe a'ero. A'ereki hêa jitehe opokopoko jara'ga jipi. Hêa ji poko ikwehe no. Nurã ti pepoko hêa imondovo hêa pe mbatera nehê.

³ Tamondouka ji nhinhi'iga Priscilahêa pe hêarembireko'ga pe no Áquila'ga pe. Ga oporavyky ji pavêi Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ikwehe.

⁴ Ji repyga ġa omano gwerevi onhia'ngue'yma ikwehe tomanoyme ti Paulo'ga javo ikwehe. A'e ji ġa pe kiro: “Pepyry hete pe.” Judeus'garũive'ga na jitehe e'i – kiroki ġa onhimono'õ jipi Cristo'gareheva'ero. Ga nhaporemno e'i Áquila'ga pe: “Pepyry hete pe Paulo'ga a'nguavo.”

⁵ Tamondouka ji nhinhi'iga ġa pe no – kiroki ġa onhimono'õ Cristo'gareheva'ero Áquila'ga nonga pe.

Tamondouka ti nhinhi'iga Epêneto'ga pe no. Jipy'a ja hete ga. Ga na'ê ko ojiko Cristo'ga rehe Ásiapeve'ga gwyri pe ikwehe.

⁶ Tamondouka ji nhinhi'iga Mariahêa pe. Hêa oporavyky hete pe pokoga raikwehe.

⁷ Tamondouka ji nhinhi'iga Andrônico'ga pe Juniashêa pe no. Ga ko jire'yja'ga judeus'ga. Orojogwereko ore cadeia pype ikwehe. Jijikoga renonde ġa jikogi Cristo'ga rehe. Ga ko ojipe'ga hohe Cristo'ga moirũhara'ga pyteri pe.

⁸ Tamondouka ji nhinhi'iga Ampliãto'ga pe no. Jipy'a ja hete ga Cristo'gareheva'ero.

⁹ Tamondouka ji nhinhi'iga Urbano'ga pe no. Nhande ja ga poravykyi tamombe'u ti Cristo'ga ġa pe javo. Estãquis'ga pe ji imondoukari nhinhi'iga no. Jipy'a ja hete ga.

¹⁰ Tamondouka ji nhinhi'iga Apeles'ga pe no. Onhimomirana ga hahya pe opohire'yma Cristo'ga hugwi.

Tamondouka ji nhinhi'iga Aristóbulo'ga rongapypeve'ga pe no.

¹¹ Tamondouka ji nhinhi'iga Herodião'ga pe. Jire'yja'ga ko ga judeu'ga.

Tamondouka ji nhinhi'iga Narciso'ga rongapypeve'ga pe no – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe.

¹² Tamondouka ji nhinhi'iga Trifenahêa pe no Trifosahêa pe no. Ga oporavyky hete nhandepojoykaharete'ga pe.

Tamondouka ji nhinhi'iga Pérsidêa pe. Jipy'a ja hete hêa. Hêa oporavyky hete tuhê nhandepojoykaharete'ga pe no.

¹³ Tamondouka ji nhinhi'iga Rufo'ga pe. Ojipe'ga hohe ko ga pyry hete Cristo'gareheva'ero. Gayhêa pe ji imondoukari nhinhi'iga no. Jihya ja ko hêa ji rerekokaturno ġwaramo.

¹⁴ Tamondouka ji nhinhi'iga Asíncrito'ga pe no Flegonte'ga pe no Hermes'ga pe Pãtrobas'ga pe Hermas'ga pe ġapyrive'ga pe no nhaneirũ'ga.

¹⁵ Tamondouka ji nhinhi'iga Filólogo'ga pe Júliahêa pe no Nereu'ga pe garendyrahêa pe no Olimpas'ga pe no ġapyrive'ga pe nhaporemno no Cristo'gareheve'ga.

¹⁶ Penho'anhuvanhuvã ti penhoiruamo. Ojipendyhyga'ga nhaporemno – kiroki ġa onhimono'õ jipi Cristo'gareheva'ero – ġa omondouka onhi'iga pe me.

Mbapavamo Paulova'ea omogita ahe

¹⁷ Nhiirũ, kiro ji ehetei pe me. Pehepia ti ġa pejipe'avo ġa hugwi – kiroki ġa ġa mbojogwayvayvaruka. “Pembo'eagwera ndapyryvi,” ei ġa. “Ore po ti pe mbo'e nehê,” ei ġa. Ganhi'iga rendukaturame po ahe ndojikokatua'javi Cristo'ga rehe a'ero. Pejipe'a ti ġa hugwi, a'e ji.

¹⁸ Nanongara'ga ndokoi nhandepojykaharete'ga remimbotarimova'ea rehe Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe. Gwemimbotaruhua rehe ga ndekoi. Onhi'igatu tehe ga ojipe'ga mboheteteheavo ga moandyandyita – kiroki ga nonhimombaragwahavi gandekote'varuhuva'ea rehe.

¹⁹ Pehe reki pehendu katu Cristo'ga mombe'ua. Ojipe'ga nhaporemo okwaha penemiendukatua. Nurã ji roryroryvamo pe ndehe. A'e ji pe me a'ero: Peko katu kwaha ti, a'e ji. Tapekote'varuhukwahavi ti, a'e ji pe me no.

²⁰ Tupana'ga onogatue'ymi nhandepy'a. Ga po ti kotihĩ omombi pe hugwi Satanás'ga popoakara anhağa ruvihavuhu'ga popoakara nehẽ. Pe po ti Satanás'ga hoheramo a'ero nehẽ.

Nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga ti tomombyry pe me.

²¹ Timóteo'ga – ga oporavyky ji pavẽi – ga omondouka onhi'iga pe me. Na jitehe Lúcio'ga omondouka onhi'iga Jasão'ga pavẽi Sosípatro'ga pavẽi. Jire'yja'ga ko ga judeus'ga.

²²⁻²⁴ Gaio'ga omondouka onhi'iga pe me no. Garonga pype ji ruvi kiro. Garonga pype jitehe Cristo'gareheve'ga onhimono'ono'õ jipi. Erasto'ga omondouka onhi'iga pe me no. Gaha gwereko katu itambere'ia cidadepeve'ga nduvihava'ga pe. Quarto'ga nhaneirũ'ga omondouka onhi'iga pe me no.

Ji ko Tércioramo. Jihi akwatija koha Paulo'ga repyga. Cristo'gareheva'ero ji amondouka nhinhi'iga pe me no.

Paulova'ea ombohete Tupana'ga

²⁵ Timbohete ti Tupana'ga. Gaha pe mbojiko hete Cristo'ga rehe. A'ea pe ko ji ei jipi ji imombe'urame Tupana'ga remimombe'upyryva Cristo'ga mombe'gwovo ga pe. A'ea Tupana'ga okwahavuka vyvakotyve'ga pe aḡwamo. Ymyagwera jate ga ndokwahavukari a'ea ahe ve. A'ero onhimi ahe ve.

²⁶ Aḡwamo ki a'e te ikwatijara okwahavuka pa nhande ve – kiroki ikwatijara Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea okwatija hako. A'ereki aḡwamo Tupana'ga okoe'ymive'ga e'i: “Akwahavuka ji kiro ojipendyhyga'ga pe nhaporemo tojiko pa ti ga Cristo'ga rehe ga rendukatuavo,” ei Tupana'ga.

²⁷ Tupana'ga jate okwaha hete. Gaha jate ko Tupanetero. Timbohete ti ga avuirama a'ero. A'ereki Jesus Cristo'ga omboheteuka ga nhande ve. Na tuhẽ. Amém.

PAULOVA'EA OMOMBE'UYPY CORINTOPEVA'EA PE Primeira Carta de Paulo aos Coríntios

¹ Jihí ko Pauloramó. Sóstenes'ga oko jí pavēi no. Nhaneirũramo ko ga rekoi Cristo'gareheva'ero okovo ġwaramo. Kiro jí ikwatijari nhinhi'íga imondovouka pe me. Tupana'ga ġwemimbotarimo Jesus Cristo'ga moirũukari jí ve ikwehe. “Eho tí Jesus Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo ojipe'ga pe ga repyga,” ei Tupana'ga jí ve ikwehe.

² Kiro jí ikwatijari imondovouka nhinhi'íga pe me a'ero – perope peju cidade de Corinto pe pejjatykavo Tupana'ga mboheteavo. Pe ko Tupana'gareheva'ero. A'ereki Tupana'ga pe mo'emo'ē ojive. “Jireheva'ero ko pe ndekoi pejikoty'a Jesus Cristo'ga rehe,” ei Tupana'ga pe me. Ojipe'ga gwyrípeve'ga pe nhaporemó ga ei no – kiroki ġa Jesus Cristo'ga mbohete jipi. Ga ko nhandepojykaharete'ga ġapojykaharete'ga no.

³ Tupana'ga tí tomomyry pe me nhanderuvete'ga Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tonogatu tí ġa pepy'a nehē no.

Tupana'ga omomyry pe me

⁴ Nhinhi'íga nanani Tupana'ga pe jí ei: “Ndepyry hete nde imomyryva Corintopeve'ga pe ġa jikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe,” a'ea'e jí ga pe jipi pe mombe'gwovo.

⁵ Pe jikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga pavēi Tupana'ga imomyryhetepavi pe me a. Ga okwahavuka pa pe me Jesus Cristo'ga mombe'ua. Pemombe'u kwaha hete pe Jesus Cristo'ga ojipe'ga pe no.

⁶ A'ereki Tupana'ga gweroviaheteuka pe me Cristo'ga mombe'ua.

⁷ A'ero pe herekopavi Tupana'ga ra'uva remimbuhuhava pyryheteva'ea pe imboha'uvame Jesus Cristo'ga ukwahava.

⁸ Jesus Cristo'ga tuhē po tí pe mbojiko hete ojihe pe mongokatuavo avuirama nehē. A'ero po tí ga nombojari'i'í pe ndehe nehē ura'javame nehē.

⁹ Tupana'ga ġwembi'ea rupi oho jipi. Nurã nhande jikogi ga rehe. E'í ga pe me raikwehe tapejikoty'a tí jira'yra'ga pavēi javo. Nhandepojykaharete'ga pe ga ei Jesus Cristo'ga pe.

Ojogwayva ahe Corinto pe

¹⁰ Nhiirũ, kiro jí ehetei pe me Jesus Cristo'ga repyga. Pembojo'jajo'ja tí penhi'íga ojo-hupe. Tapejogwayvayvari tí. Pejihe'a katu tí ojogwehe imbojo'jajo'java pejeaporoġita.

¹¹ A'ereki Cloehēa rongapypeve'ga omombe'u jí ve pejogwayvayvara.

¹² Ojoatyatyvihu po penhi'íga. Nahã po pe ei. Jara'ga e'í: “Jí ko Paulo'gareheva'ero.” Jara'ga e'í: “Jí ko Apolo'gareheva'ero.” Jara'ga e'í: “Jí ko Pedro'gareheva'ero.” Jara'ga: “Jí ko Cristo'gareheva'ero.”

¹³ Cristo'ga jate ko penduvihavete'ga. Gareheva'ero ko pe nhaporemó a'ero. Maranuhũ pe ndapejihe'ari ojogwehe naerũ? Jí rũi reki amano yva rehe pende-pykaramo ikwehe. Pe mobatizaramo po ġa nde'í pe me raikwehe: “Kiro pe ndekoi Paulo'gareheva'ero.” Nde'í po ġa a'ea pe me raikwehe. “Cristo'gareheva'ero kiro pe ndekoi,” e po ġa pe me raikwehe.

¹⁴⁻¹⁵ Jí nopomobatizatizai jí ruvame pe pyri ikwehe. Pyry reki jí ve jí nopomobatizai. Po jí pe mobatizatizai, a'ero po ġa etehi jí ve hamo: Ojiheva'ero Paulo'ga ġa mobatizai. Nopomobatizatizai jí a'ero. Crispo'ga jate jí amobatiza Gaio'ga reheve Cristo'gareheva'ero tí ġa toko javo.

¹⁶ Gahã nohõ, Estéfanas'ga rongapypeve'ga jí amobatiza nohõ. Ojipe'ga po jí namobatizai ovuhu.

17 A'ereki a'ea rehe rũi Cristo'ga ji mbuhuruka avo. “Emombe'u ti pyryva'ea ji mombe'gwovo ģa pe. Terenhi'igatutehei ti ji mombe'urame ģa pe,” ei ga ji ve ikwehe. Ako ji ganhi'iga rupi a'ero. Nurã ji nanhi'igatutehei Cristo'ga mombe'urame ģa pe. Po nahã ji nhi'igatui ģa pe hamo, a'ero po nhinhi'igatua rehe jate ģa ndekoi hamo. A'ero po Cristo'ga mombe'ua rehe ģa ndekoi hamo. Ndikwahyi po ģa pe Cristo'ga manoagwera ģa ndepyga a'ero hamo.

Tupana'ga okwaha hete

18 Kiroki ģa oho hahyva'ea ruvihava viara rupi okote'varuhuro ģwaramo – nhande imombe'urame ģa pe Cristo'ga manoagwera nhande repyga, a'ero ģa ei: “Pemombe'u tehe pe ģwihã ore ve,” ei ģa.

Nhande rehe ki a'e te Cristo'ga manoagwera mombe'ua ikwahy hete reki. A'ereki nhande xaho Tupana'ga ronga viara rupi nhandejikoga Cristo'ga rehe. Cristo'ga manoagwera pyvõ Tupana'ga ikwahavukari nhande ve opopoakara.

19 Nahã aherembikwatijara imombe'ui no Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo hako. Tupana'ga e'i hako:

“E'i ģa ojive novĩa:

'Jireaporoġita katu hete ji ikwahaheteavo,' ei ģa ojive novĩa.

Kiro po ti ji imboukwahavukari ģandeaporoġitatehea a'ero nehẽ,” ei Tupana'ga hako.

Nahã aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga hako.

20 Maranuhũ nanongara'ga ndekoi naerũ ikwahapyra'ga pembo'ehara'ga no? Marã onhi'igatuhara'ga no? Yvyakotyve'ga e'i tehe nanongara'ga pe: “Okwaha hete ģa.” Tupana'ga ki a'e te omboukwahavuka reki ģanembikwahave'yma.

21 Tupana'ga okwaha hete. A'ero ga ei: “Gweaporoġita rupi rũi po ti vyvakotyve'ga ji kwahavi nehẽ,” ei Tupana'ga ģa mombe'gwovo. A'ero ga ei ore ve: “Pemombe'umbe'u ti Cristo'ga manoagwera ģa pe,” ei ga. “Kiroki ģa gwerovia penemimombe'ua ojikoga Cristo'ga rehe – ģahã po ti ji aru yvagi pe jijipyri nehẽ,” ei Tupana'ga ore ve.

Ore imombe'urame Cristo'ga manoagwera ojipe'ga pe, a'ero ģa etehei ore ve: “Pemombe'u tehe pe a'ea ore ve,” e'i tehe ģa.

22 Judeus'ga e'i ore ve: “Peapo na'ẽ ti ahemonhimomby'ava'ea torohepia,” ei ģa. “Hepiagame jate po ti ore heroviari pe Cristo'ga mombe'urame ore ve,” ei ģa ore ve. Judeus'garũive'ga e'i ore ve: “Pe ikwahaheterame jate penhi'igatuavo po ti ore heroviari penemimombe'ua nehẽ,” ei ģa ore ve.

23 Ore ki a'e te oromombe'u katu Cristo'ga manoa yva rehe nhande repyga. Judeus'ga onhimonha'nga reki oreremimombe'ua rehe. Judeus'garũive'ga e'i reki ore ve: “Pemombe'u tehe pe a'ea ore ve,” ei ģa.

24 Na rũi reki ore imombe'urame Tupana'ga remimo'ẽhara'ga pe. Tupana'ga omo'emo'ẽ ģa ojive toko ti ģa jireheva'ero javo. Judeus'ga pyteripeve'ga hugwi ga omo'emo'ẽ ģa. Judeus'garũive'ga pyteripeve'ga hugwi ga omo'emo'ẽ ģa no. Ore imombe'urame Cristo'ga manoa ģa pe ģa ei: “Cristo'ga gwepiuka nhande ve Tupana'ga popoakara,” ei ģa. “Okwahavuka ga nhande ve Tupana'ga reaporoġita no. A'ereki Tupana'ga okwaha hete,” ei ģa.

25 Ojipe'ga e'i tehe Tupana'ga pe: “Ga ndokwahavihu,” ei ģa javo tehe. Ga okwaha hete reki nhande hohe pa. Ga e'i tehe ga pe no: “Tupana'ga ndipopoakarihu. A'ereki gara'yrava'ea omano,” ei ģa javo tehe. Nhande hohe pa reki Tupana'ga popoakaramo.

26 Nhiirũ, pekwahava'ja pejikoagwera Tupana'ga pemo'emo'ẽrame ojive ikwehe. A'ea rupi pe mombe'urame ojipe'ga ei: “Mokonha'ga jate okwaha hete. Mokonha'ga jate ipopoaka hete,” ei ģa. “Mokonha'ga jate huvihavuhu. Jara'ga ndokwahavihu pa,” ei ģa pe mombe'gwovo.

27 Ga e'i pe me ikwahapyre'ỹve'ga. Tupana'ga ki a'e te e'i pe me: “Opomo'emo'ẽ ji jijive tahepiuka ti ikwahapyra'ga nembikwahave'yma,” ei Tupana'ga pe me. E'i ģa pe

me ipopoakare'ỹve'ğa. Tupana'ga ki a'e te e'i pe me: “Opomo'emo'ẽ ji jijive tahepiuka ti ipopoakave'ğa popoakare'yma,” ei Tupana'ga pe me.

²⁸ Pe ndehe ға ndokoi okoteheve'ğa javo pe me. “Huvihava'ğa rũi,” ei ға pe me. Tupana'ga ki a'e te e'i pe me: “Opomo'emo'ẽ ji tahepiuka ti huvihava'ğa ndekotehea,” ei ға.

²⁹ Nurã Tupana'ga ei tonhimbohetepavyme ti ға ji pyri a'ero.

³⁰ Tupana'ga pe mbojikoty'aruka Jesus Cristo'ga pavẽi. A'ero Cristo'ga okwahavuka nhande ve Tupana'ga reaporoğita. Cristo'ga nhande mombyry no Tupana'ga rerekokat-uavouka nhande ve. Cristo'ga nhande mongo Tupana'gareheva'ero. Cristo'ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi no. Nahã nhande rekoi Tupana'ga nhanem-bojikoty'arukaro ғwaramo Jesus Cristo'ga pavẽi.

³¹ A'ea pe Tupana'ga rembikwatijarukara e'i a'ero:
 “Kiroki ға ombohete pota
 – tombohete ti ға nhandepojoykaharete'ga jate
 ndepiry hete nde ji ve javo,” e'i ikwatijara hako.

2

Cristo'ga manoagwera mombe'ua

¹ Nhiirũ, jhorame pe pyri ji imombe'ukatui pe me Tupana'ga mombe'ua ikwehe. A'ea nhande ymya ndikwahavi. Ikwahapyra'ğa'jarũiva'ero reki ji imombe'ui pe me. Nanongara'ğa onhi'igatu hete jipi orokwaha hete ore javo pe me. Ji ko na rũi amombe'u pe me a'ero.

² Nahã ji ei jiyvyteri pe: “Jesus Cristo'ga jate po ti ji amombe'u ғapyteri pe nehẽ gamanoagwera yva rehe imombe'gwovo nehẽ,” a'e ji jiyvyteri pe.

³ Jipopoakare'ymamo ji rekoi pe pyri a'ero. Ahyhyi ji jikyhyjiavo mara'ngu po ti ji Cristo'ga mombe'ukatuavo ға pe javo.

⁴ Ikwahapyra'ğa'jarũiva'ero ji ga mombe'ui pe me. Pe mbo'erame ji nda'ei toko ti ға nhinhi'igatua rupi jave'yma pe me. Nhiremimombe'ua pyvõ Tupana'ga ikwahavukari reki pe me gwa'uva popoakara.

⁵ Tupana'ga okwahavuka a'ea pe me jipopoakara ti tombojikoguka ға Cristo'ga rehe javo. Yvyakotyve'ğa nembikwahava rũi pe mbojikoguka ga rehe a'ero.

Tupana'ga ra'uva okwahavuka gareaporogita

⁶ Tupana'ga reaporoğita reki ore imombe'ui ға pe – kiroki ға okwaha hete Cristo'ga. Yvyakotyve'ğa ndeaporogita ore noromombe'ui ға pe. Noromombe'ui ore ғandeaporogita no – kiroki ға yvyakotyve'ğa mondomondoi ғwemimbotarimova'ea rehe jipi. Ga igwaigwavete ndipopoakari nehẽ.

⁷ Onhimiva'ea ore oromombe'u Tupana'ga rembikwahava. Ymya ga ndokwahavukari a'ea yvyakotyve'ğa pe. Emo yvya apoa renonde ga e'i nhoğwenonde jupe hako. “Nhirembikwahava po ti ғambohuvihavuhuağwama nehẽ,” ei Tupana'ga hako. Nahã Tupana'ga e'i nhoğwenonde nhande mombe'gwovo hako.

⁸ Yvyakotyve'ğa nduvihava'ğa ndokwahavi a'ea raikwehe. Po ға ikwahavi hamo, a'ero po ға nombovyrukari Cristo'ga mo'ama yva rehe ga jukavo hamo. Ga ko Tupanamo huvihavuhu hete reki.

⁹ Aherembikwatijara Tupana'ga mombe'uhava e'i reki hako:

“Ymya Tupana'ga e'i:

‘Tamombyry hete ti nharõhara'ğa pe,’ ei ға,” ei ahe.

“Ndihepiagi pa nhande nanongara Tupana'ga remimombyryvağwama,” ei ahe hako.

“Nihenduvi pa a'ea no.

Niandeaporogitai pa nhande nanongara rehe Tupana'ga remimombyryvağwama rehe,” ei ahe ikwatija hako.

¹⁰ Nhande ve reki Tupana'ga ikwahavukari onhimiva'ea. Gwa'uva pyvõ ga ikwahavukari nhande ve. A'ereki a'ea gwepia pa ikwahapava. Tupana'ga ra'uva okwaha pa gareaporoğita onhimiheteve'ea.

¹¹ Nhandereaporoğita ojipe'ğa ndokwahavi. Nhande jate tikwaha nhandereaporoğita. Na jitehe ojipe'ğa ndokwahavi Tupana'ga reaporoğita. Gara'uva jate okwaha a'ea.

¹² Ndirekoi reki nhande ğandeaporoğita – kiroki ğa ndojikogi Tupana'ga rehe. Tupana'ga ra'uva reki ojikoty'a nhande pavēi. A'ereki Tupana'ga ombuhu gwa'uva nhande pyri tokwaha ti ğa nhiremimombyryva ojive javo.

¹³ Tupana'ga remimombyryva rehe gara'uva ojipe'ğa mbo'eukari ore ve. Ikwahapyra'ğa ndeaporoğita nombo'eukari ore ve a'ea rehe. Igwete ore imombe'ukatui Tupana'ga ra'uva remimbo'ea ğa pe – kiroki ğa ojikoty'a gara'uva pavēi.

¹⁴ Kiroki ğa ndojikoty'ari gara'uva pavēi – ğa ndogwerekoi Tupana'ga ra'uva remimbuhura. Ore imombe'urame ğa pe ğa ei: “Pemombe'u tehe pe a'ea,” ei ğa ore ve. Ndokwahavi tuhē ko ğa a'ea.

Gahã jate – kiroki ğa ojikoty'a Tupana'ga ra'uva pavēi – ğahã jate onhimombaragwaha nanongara rehe ikwahava.

¹⁵ Gahã okwaha pa. Onhimombaragwaha ğa pyryva'ea rehe. Onhimombaragwaha ğa pyryve'ỹva'ea rehe. Emo ğandeaporoğita pe po ojipe'ğa nde'i hamo ikwahave'yma. A'ereki ğa ndojikoty'ari Tupana'ga ra'uva pavēi.

¹⁶ Nahã Tupana'ga ikwatijarukari ahe ve hako. Igwete ahe ei hako:

“Ndokwahavi pa ğa nhandepojykaharete'ga reaporoğita.

Nomogıtai pa ğa ga javo ga pe,” ei ikwatijara.

Nhandereaporoğita reki Cristo'ga reaporoğita'java'ea.

3

Peko ti Tupana'ga reaporoğita rupi

¹ Nhiirũ, jiruvame pe pyri ji namombe'ui onhimiheteve'ea pe me ikwehe. Pejikoty'a pe Tupana'ga ra'uva pavēi novĩa. Emo pe ndapekoi ve Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe. Tayri'ğa javuhu pe ndapekwahavi a.

² Nurã ji namombe'ui ve pe me onhimiheteve'ea ikwehe. Jukwahava'ea jate ji imombe'ui pe me a'ero. Po ji imombe'ui onhimiheteve'ea pe me, a'ero po pe ndapekwahavi a'ea hamo. Na jitehe kiro ji imombe'urame onhimiheteve'ea po ti pe ndapekwahavi.

³ A'ereki penhimimbotarimova'ea rehe pe ndekoi jipi.

Jukwaha reki a'ea. Penhimyrõ ko pe ojogwehegwehe. Pejogwayvayva ko pe no. Nurã ko ji ei pe me: Peko pe penhimimbotarimova'ea rehe. Cristo'gareheve'ğa'jarũiva'ea ko pe.

⁴ Pe'e tehe pe javo ojohupe jipi. Jara'ğa e'i tehe: “Ore ko Paulo'gareheva'ea,” ei ğa. Jara'ğa e'i: “Ore ko Apolo'gareheva'ea.” Nahã po pe etehei pejikovo penhimimbotarimova'ea rehe.

⁵ Marã tuhē Apolo'ga rekoi naerũ? Marã ko ji rekoi naerũ? Tupana'ga remimbotarimova'eareheva'ero ore memei oroko. Tupana'ga Cristo'ga mombe'uuka ore ve pe mbo'eavouka. A'ero pe jikogi Cristo'ga rehe ikwehe.

⁶⁻⁹ Tamombe'u kiro pe me ojo'java'ea a'ero tapekwaha ti nhanderekoa. Tupana'gareheva'ero ko pe kohoa'java'ea. Kohoa jara'ga'jave'ga ko Tupana'ga. Tupana'ga moirũharamo ko ore ğa ja a'ero – kiroki ğa gwereko katu kohoa. Nahã ko kohoa rerekokatuhara'ğa ndekoi jipi. Ojipe'ga otỹ ha'ynha. Aerē ojipe'ga imoakỹakymi herekovo. Tupana'ga reki omonhimomboakaruka ğa pe. Na jitehe ore pe nderekokatui. Jihi amombe'u ypy Cristo'ga pe me. Aerē Apolo'ga pe mbo'embo'ei ga rehe. Tupana'ga

reki pe mbojikoguka hete jipi Cristo'ga rehe. Ojipe'ga otỹ, ojipe'ga omoakỹakỹ. Tupana'ga jate omonhimomboakaruka ġanemityma. Gaha jate ko huvihavetea a'ero. Itỹhara'ga huvihava rõi imoakỹhara'ga pavēi. Na jitehe ji huvihava rõi Apolo'ga pavēi. Tupana'ga jate ko huvihavetea pe mbojikoguka hete Cristo'ga rehe. Ore memei oroporavyky Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo ojipe'ga pe. Kiroki ġa oporavyky Tupana'ga pe – ga po ti okwepy imondovo ġa pe nehē.

Tupana'gareheva'ero ko pe peko onga'java'ero no.

¹⁰ Ore ko oroko onga apohara'ga'java'ero. Nahã po ahe japorame onga. Ojipe'ga ombovy okyta imo'ama. Aerē ojipe'ga imondoi heheva'ea japopava. Na ja ore pe ndereko katu a'ero. Tupana'ga ji mbokarakaturame ji amombe'u katu ypy Cristo'ga pe me pe mbojikogauka ga rehe. Kiro ojipe'ga pe mbo'embo'ei ga rehe a'ero. Kiroki ġa pe mbo'e – ġa po pe mbo'e katu a'ero hamo.

¹¹ Jesus Cristo'ga jate ko nhande timombe'u ypy ojipe'ga mbojikoguka ga rehe. Ojipe'ga rõi po nhande timombe'u ypy hamo. A'ereki Jesus Cristo'ga Tupana'ga omombe'uuka ga rehe jate ti pejiko javo.

¹² Japorame mbatera imondovo jypyva'ea rehe jara'ga opo'ru pyryheteva'ea – kiroki ndopavi a, ndokai no. Ouro ġa opo'ru, prata. Ita'ia ġa opo'ru, ikatuheteva'ea – kiroki he'yjuhu ahe omondo itambere'ia hehe. Jara'ga ki a'e te opo'ru opava'ea, okaiva'ea. Yva ġa opo'ru, nhungwava, pindova.

¹³ Ikairame ġanembiapoagwera jukwaha reki ndapyryviva'ea. A'ereki tata ombokai pa ndapyryviva'ea ġa hugwi. Jukwaha pyryheteva'ea no. A'ereki tata omboukwaha pyryva'ea nhimomiranama imbokaipave'yname.

Na jitehe jara'ga pe mbo'e katu Jesus'ga rehe. Jara'ga napembo'ekatui ga rehe. Jesus Cristo'ga rurame po ti jukwahavamo ġanemimbo'ea nehē, ġanemimbo'ekatua. Jukwaha po ti ġanemimbo'ekatue'yma nehē nohō. Penembikwahava repiagame po ti Tupana'ga ikwahavi ja'javo pembo'ehara'ga pe nehē.

¹⁴ Po ti pe ikwahahetei Jesus'ga mombe'ua pejikoga ga rehe, a'ero po ti Tupana'ga imombyryhetei pembo'ehara'ga pe nehē pembo'e katu pe ġa javo ġa pe.

¹⁵ Po ti pe ndapekwahavi Jesus'ga mombe'ua, a'ero po ti Tupana'ga nomombyryvi pembo'ehara'ga pe nehē napembo'ekatujuhu pe ġa javo ġa pe. Oho po ti ġa yvagi pe nehē novĩa ojikoga ġwaramo Jesus'ga rehe. Emo po ti Tupana'ga e'i ġa pe: “Napembojikohetei pe ġa Cristo'ga rehe,” e po ti ga ġa pe nehē.

¹⁶ Pe ko Tupana'ga ruhava. A'ereki gara'uva oko pe pyri. Pekwaha po pe a'ea hamo.

¹⁷ Po ġa imbote'varuhui pe me, a'ero po ti Tupana'ga imbote'varuhui ġa pe nehē. A'ereki pe garuhava pyryheteva'ea.

¹⁸ Tapenhimoandyandyi ti. Po pepyteripeve'ga e'i tehe ojive: “Yvyakotyve'ga ndeaporoġita rupi ji akwaha hete.” Topohi ti ga ġandeaporoġita hugwi. Toko ti ga Tupana'ga reaporoġita rupi. Ga rekorame Tupana'ga reaporoġita rupi po ti ġa ei ga pe ndokwahavihu ga javo novĩa. Emo po ti ga okwaha hete tuhē nehē. Tapenhimoandyandyi ti a'ea rehe a'ero.

¹⁹ Yvyakotyve'ga e'i tehe ojipyteripeve'ga pe: “Gweaporoġita katu hete ġa ikwahava.” Tupana'ga ki a'e te e'i ġa pe: “Gweaporoġita tehe reki ġa. A'ereki ġa ndokwahavihu,” ei ga. Igwete garembikwatijarukara i'ei no:

“Gweaporoġita kwaha ġa ojipe'ga moandyandyita.

Emo Tupana'ga okwaha ġa mombiga ġa ndeaporoġitate'varuhurame,” ei ikwati-jara.

²⁰ Iru'ia ikwatijara i'ei no:

“Nhandepojykaharete'ga e'i:

'Heaporoġita tehe ġa

– kiroki ġa e'i tehe ojive

orokwaha hete ore javo,' ei ga," ei ikwatijara.

²¹ Tapembohetei ojipe'ga ji ko ndereheva'ero javo ga pe. Pehe reki pereko pa. Ore nhaporemoko pendeheva'ero pepokohavamo.

²² A'ereki jiji pe poko. Apolo'ga pe poko. Pedro'ga pe poko. Yvya ko pendepykavamo. Pemanoe'yma ko pendepykavamo. Pemanoa ko pendepykavamo. Aḡwamova'ea pendepykavamo. Aerēva'ea pendepykavamo. A'ereki pe pereko pa a'ea pejipokohavamo.

²³ A'erorame tehe pe pepoko Cristo'ga gareheva'ero. Cristo'ga ko opoko Tupana'ga gareheva'ero.

4

Cristo'ga moirūharava'ea poravykya

¹ Nahã po pe ei ore mombe'gwovo a'ero hamo: “Ga ko Cristo'ga remimbotarimova'eareheva'ero oko ga pokoga,” pe'ji po pe hamo. “Tupana'ga nhande mbo'euka ḡa pe aherembikwahavipyre'yma rehe tokwaha ti ḡa kiro javo. Nahã ga nhimoirūukari ḡa pe.” A'ea po pe ei ore mombe'gwovo hamo.

² Huvihava'ḡa e'i omoirūhara'ḡa pe jipi: “Peaporavyky katu ti ji ve a'ero pejikovo nhinhi'iḡa rupi,” ei ḡa ḡa pe.

³ Jesus Cristo'ga e'i jiporavykya pe a'ero. Pe erame jupe ji ndahaykai reki. Ji ndahaykai ojipe'ḡa erame jiporavykya pe no. Jiji vehevi nda'ei jupe.

⁴ Jipoyja hete ji jiyvyteri pe. A'ereki ji aporavyky katu Cristo'ga pe jirekote'varuhue'yma. Ji ero ḡwaramo rūi reki jukwahavamo jiporavykypyryva. Nhandepojykaharete'ga po ti e'i jupe nehẽ Jesus Cristo'ga.

⁵ Nurã ji ei pe me: Tape'ei ti penhinonde ojipe'ḡa poravykya pe. Cristo'ga urame po ti hepiukari nhande ve onhimiva'ea nehẽ – kiroki nhande ndikwahavi ve. Okwahavuka pa po ti ga nhandereaporoḡita nehẽ. Nhande poravykykaturame nhandekovo katu po ti Tupana'ga nhande mbohetei a'ea rupi nehẽ.

⁶ Nhiirū, imombe'upavame a'ea pe me ji nhimombe'ui pe ndepyga. Apolo'ga ji amombe'u ko no. Pe me ji imombe'ui orerekoagwera tapenhimbo'e ti pejikovo ikwatijara rehe jate nehẽ. Tapembohetei ti ojipe'ḡa gareheva'ero ko ji javo. “Ji ndakoi ojipe'ga rehe,” tape'jiuhui ti.

⁷ Tapenhimbohetei no ji ko ḡa hohe javo. A'ereki ojo'jajo'java'ero pe peko. Tupana'ga remimondotehea reki pe pereko. Gaha omondo pe me. Nurã pe herekoi. Tapenhimbohetei ti a'ero. A'ereki peapoa ko Tupana'ga remimondoa.

⁸ Perekopavipe pe Tupana'ga remimondotehea naerū? Ndaperekopavi tuhẽ reki pe a'ea. Pe teheuhu peko huvihavamo naerū ore rekoe'ymame nahã naerū? Po pyry pe ndekoi huvihavamo novĩa ore ti toroko huvihavamo pe pavēi novĩa.

⁹ Emo Tupana'ga po e'i ore ve ovuhu: “Nhimoirūhara'ḡa ko koji'i toko tehe ojipe'ḡa hohe pa,” e po ga ore ve. Ore po ḡa ja – kiroki ḡa pe ḡa e'i tujukauka ḡa ojipe'ḡa ndovaki javo, a'e ji. A'ereki ḡa nhaporemoko repiaguhu ḡa ko mbipehu javo ore ve. Yvyakotyve'ḡa e'i a'ea ore ve yvagipeve'ḡa pavēi.

¹⁰ Ore Cristo'gareheva'ero ḡwaramo ḡa ei ore ve: “Ndapekwahavihu pe,” ei ḡa ore ve. Pe ki a'e te pe'ji tehe pejive: “Cristo'gareheva'ero ore orokwaha hete.” Ore ve ḡa ei: “Ndapepopoakarihu pe.” Pe ki a'e te pe'ji tehe pejive: “Orepopoaka hete ore ojipe'ḡa mondovo.” Pe ndehe ḡa ndekoi pe mboheteheve jipi. Ore rehe ki a'e te ḡa ndokoi tuhẽ.

¹¹ Orety'a ore jipi. Oreygwei ore nohõ. Ndorogwerekoi ore tapy'ynhapira. Ore nupanupã ḡa ore rerekote'varuhuavo. Oropytaahi'vii'viuhu ore jipi. Nahanahã ore reki kiromo jate.

¹² Oroporavyky hete ore oropokapavamo toropyhy ti mbatera orojive javo. Ga ete'varuhurame ore ve ore ei reki: “Tupana'ga ti tomomyry pe me.” Ga imbohahyukarame ore ve ore nhimomiranami reki.

¹³ Ga ore mbotegweterame ore nhi'igatui reki ġa pe. Aġwamo vehevi ore mbatera ratykwera'java'ea aheremimombora'java'ea ġa pe – kiroki ġa ndojikogi Cristo'ga rehe.

¹⁴ Kiro ji ikwatijarukari pe me. Emo ji nda'ei tipoyjayjaryme ti ġa javo pe me. Tambo'e ti ġa javo ji ei pe me jira'yra'java'ea pe. A'ereki ji opoarō hete.

¹⁵ Po pembo'ehara'ġa he'yjuhu hete novĩa, po ġa dez mil novĩa. Emo ojipeji reki jihi jate ako penduva'java'ero pe nderekovo katu. Ojipe'ġa omombe'u Jesus Cristo'ga kiro pe me. Jihi ki a'e te pe mbojikogypy ga rehe pyryva'ea mombe'gwovo pe me ikwehe.

¹⁶ Nurã ji ehetei pe me: Ji rupi ti peho pejikokatuavo.

¹⁷ A'ero ji Timóteo'ga mondoi kiro pe pyri. Ga ko jira'yra'java'ea ji ve. A'ereki jihi ga mbojiko Cristo'ga rehe. Ako hete ji ga rehe. Ga rehe ji jikogi no. Igwete ji Timóteo'ga mondoi pe pyri tokwahavukara'ja ti ga pe me jirekoaġwama ji jikoty'arame Cristo'ga pavēi. A'ea rehe ji Cristo'gareheve'ġa mbo'embo'ei jipi no jihorame ġagwyri pe nhaporemo.

¹⁸ Jararamo pepyteripeve'ġa nhimbohetehehe kiro Paulo'ga po ti nduri nhande pyri nehē javo tehe ji ve novĩa.

¹⁹ Emo Tupana'ga ipotarama po ti kotihĩ ji hoi pe pyri nehē. Tihepia ti ġa herekorame Tupana'ga popoakara a'ero, a'e ji. A'ea ji takwaha. Ganhi'iġa jate rūi ji takwaha ġa nhimboheteheherame.

²⁰ A'ereki Tupana'gareheva'ero nhande nianhi'iteheuhui. A'ero koi nhande rekokatui Tupana'ga popoakara pyvō.

²¹ Marã po ti ji rurame pe pyri a'ero nehē? Pe pohire'ymame pendekoagwera hugwi po ti ji nhi'igahyi pe me imbohahyuka nehē. Pe pohirame jugwi po ti ji rekoi pe ndehe pe nderekonhyromo nehē jirurame pe pyri nehē. Marãva'ea po pe pepota naerũ?

5

Ndoakwahavihu ahe

¹ Kiro ji ei pe me: Omombe'u ġa ji ve pepyteripeve'ga. “Ndoakwahavihu ga okovo,” ei ġa ga mombe'gwovo. A'ereki ga gwereko gwuva'ga rembirekohēa. Ite'varuhu hete a, xa'e pa nhande jupe. Tupana'gareheve'ġarũive'ġa vehevi e'i ite'varuhu nanongara pe no.

² Penhimboheteuhu pe naerũ oroko katu pa ore javo tehe naerũ? Ndapevy'arihu hete po pe ga rehe hamo. Pepe'a ti ga pejipytera hugwi ga mondovo pejatykarame jipi Tupana'ga mboheteavo.

³⁻⁴ Jira'oa ko irupe pe hugwi kiro novĩa. Emo ji amondo jireaporogita imongovo pe pyri. Ji ndakoi pe pyri novĩa. Emo ji a'e jipe akoja'ga pe. “Jesus'ga nhandepojykaharete'ga e'i nde ve: ‘Nde ereko te'varuhu,’ ei ga nde ve,” a'e ji ga pe a'ero. Pejatykarame po ti ji imondoi jireaporogita pe pyri nehē. Jesus'ga popoakara po ti pe nderekoi nehē no.

⁵ Pejatykarame ti pekwava'ē akoja'ga Satanás'ga pe tombotegwete ti ga gara'oa nehē. Jesus'ga ti togweroho gara'uva yvagi pe a'ero nehē ura'javame nehē.

⁶ Ndapyryvi reki pe nhimboheterame oroko katu pa ore javo tehe. Nhande japorame pão xunhiete'i nhande imondoi imbovuhava hu'uma pype. A'ero ivuvuvuvupavi upa. Na jitehe ojipejive'ga okote'varuhuve'ga pytarame pepyteri pe, a'ero ojupi pavēi po ga pe mondoi nehē pe mongote'varuhuuka. Ndapekwahavi pe a'ea naerũ?

⁷ Páscoa rupi judeus'ġa imombopavi imbovuhava ymyava'ea pão reheve tipyahu ti hu'uma a'ero javo – kiroki hu'uma ndogwerekoi imbovuhava. Na jitehe pe pohipavi ymyava'ea hugwi pejikote'varuhua hugwi ikwehe tipyahu ti nhandereaporogita a'ero javo. A'ereki na tuhē pe pendeaporogita pyahu pejikoga ġwaramo Cristo'ga

rehe. A'ereki Cristo'ga omano nhanderekote'varuhua momboa. Pepohi pa ti pejikote'varuhua hugwi a'ero. Ymya judeusva'ea ijukai cordeiros hako tomanoyme ti nhandera'yrypy'ga javo hako. Agwamo ġa Jesus'ga jukaukari raikwehe. Jesus'ga omano nhande repyga tohoyme ti ġa hahyva'ea ruvihava pype omanorame javo.

⁸ Nurã ti xako katu jipi. Xapohi ti nhanderekote'varuhua hugwi. Tiandereaporoġita katu ti nhandekovo. Xanhi'ĩ ti a'itituhẽva'ea rehe.

⁹ Akwatijaruka ji imondovouka pe me ikwehe. Ikwatijarukarame ji ei pe me: “Tapejihe'ari ti ġa ndehe ġa akwahave'ymuhũrame nehẽ,” a'e ji pe moġitavo ikwehe.

¹⁰ Ji nda'ei ġa pe – kiroki ġa ndojikogi Jesus'ga rehe. Nanongara'ġa ko ndoakwahavihu. Ga opotarahivuhu mbatera jipi. Omiomi ġa ojipe'ġa mbatera ġa hugwi. Oko hete ġa ha'angava rehe ġwemimboheteħara rehe okoe'yma Tupana'ga rehe. Nanongara'ġa pe rũi ji ei pe me: “Tapejihe'ari ti ġa ndehe.” A'ereki yvya koty pejikoro ġwaramo pe pejihe'a tuhẽ ġa ndehe jipi.

¹¹ Ji ikwatijarame pe me kiro ġa pe ji ei – kiroki ġa e'i ojive novĩa: “Ji ko peirũa. Jesus'gareheva'ero ko ji,” ei ġa javo novĩa. Emo ġa ndoakwahavihu. Jara'ġa opotarahivuhu mbatera. Jara'ġa oko hete ha'angava rehe ġwemimboheteħara rehe okoe'yma Tupana'ga rehe. Jara'ġa e'i te'varuhu ojipe'ġa pe. Jara'ġa ko heagwryvuhu. Jara'ġa omiomi ojipe'ġa mbatera. Nanongara'ġa erame ji ko Jesus'gareheva'ero javo novĩa, tapejihe'ari ti ġa ndehe. Tape'ui jitehe ti ġa pavẽi.

¹²⁻¹³ Kiroki ġa ndojikogi Jesus'ga rehe – ġa pe ji nda'ei peko te'varuhu pe javo. Tupana'ga gwe ti e'i ġa pe nehẽ. Ga pe ki a'e te – kiroki ġa ojatyka pe pavẽi Tupana'ga mboheteavo – ġa pe po pe ei hamo ġa ndekote'varuhurame. Nahã Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei no: “Pemombo ti okote'varuhuve'ga pejipytera hugwi,” e'i.

6

Pemohiġatu ti ojohupe

¹ Penhoirũ ko pe Jesus'gareheva'ero. Nurã ji ei pe me: Pejogwayvaramo ti tapejogwerohoi juizes'ġa pyri – kiroki ġa ndokoi Tupana'ga rehe. Tapejogwerohoi ti nanongara'ġa pyri tomohiġatu ti ġa nhande ve javo. Jesus'gareheve'ġa jate ti tomohiġatu pe me.

² Tupana'gareheva'ero po ti pe epe'ei imohiġatuavo Tupana'ga rembiapo'ġa pe nehẽ. Cristo'ga rura'javame po ti pe ei ġa pe nehẽ. Ndapekwahavi pe a'ea naerũ? Po ti pe imohiġatui ja'javo ġa pe nhaporemonehẽ, marã po pe ndapehekotui imohiġatuavo nonhimimiva'ea ojohupe naerũ?

³ Xa'e po ti nhande imohiġatuavo yvagipeve'ġa pe nehẽ no Tupana'gapyrive'ġa pe. Ndapekwahavi pe a'ea? Po ti nhande ei ġa pe vehevi nehẽ, yvyakotyva'ea pe kaitu po nhande imohiġatui kiro hamo.

⁴ Pe jogwayvaramo mbatera rehe tapejogwerohoi ti ġa pyri a'ero – kiroki ġa pe Jesus'gareheve'ġa e'i ndapyryvi ġa javo. Nanongara'ġa pyri tapejogwerohoi a'ero nehẽ tomohiġatu ti ġa nhande ve javo.

⁵ A'e ji kiro pe me tapepoyjayjari ti pejikovo. Ndogwerekoi'i'i ikwahapyra'ga pepyteri pe naerũ te'i ti ga peirũ'ġa ndeaporoġita pe ġa ndayvaramo naerũ?

⁶ Nurã pe peirũ'ġa nderohoi juizes'ġa pyri Jesus'gareheve'ġarũive'ġa pyri naerũ te'i ti ġa nhandereaporoġita pe javo. Na rũi po pe ndekoi hamo.

⁷ Ndapyryvi tuhẽ pe me pejogwerohohava juizes'ġa pyri pejogwayvaro ġwaramo. Peirũ'ġa ndekote'varuhurame pe me nandejate a'ero. Ga imimame pembatera pe hugwi tapejipygi ti ġa ndehe.

⁸ Pehe reki peko te'varuhu ġa pe a. Pemi reki pe ġambatera ġa hugwi – kiroki ġa peirũ'ġa vehevi Jesus'gareheve'ġa.

⁹ Okote'varuhuve'ga po ti nduvi Tupana'ga pyri yvagi pe nehẽ. Ndapekwahavi pe a'ea naerũ? Tapenhimoandyandyi ti. Kiroki ga ndoakwahavihu - nduvi po ti ga Tupana'ga pyri nehẽ. Kiroki ga oko hete ha'angava rehe imboheteavo - nduvi po ti ga ga pyri nehẽ no. Kiroki ga gwereko ojipe'ga nembireko'ga - nduvi nehẽ no. Kiroki ga ojogwerekoreko akwaimbae'ga memenhuhũ - nduvi po ti ga Tupana'ga pyri na jitehe nehẽ no.

¹⁰ Iporomive'ga po ti nduvi pevo nehẽ no. Kiroki ga opotarahivuhu mbatera na jitehe no. Heagwryve'ga po ti nduvi nehẽ no. Gahã no - kiroki ga e'i te'varuhu ojipe'ga pe. Kiroki ga onupahũ ojipe'ga herua mbatera ga hugwi - nduvi po ti ga Tupana'ga pyri yvagi pe nehẽ no.

¹¹ Na jitehe ko pe jararamo ikwehe novãa. Emo Jesus Cristo'ga omombo pendekote'varuhua pe hugwi pe mo'emo'eamo pe mombyryva Tupana'ga ra'uva pavẽi ikwehe. Tupana'ga nhande timbohete jipi.

Penda'oa ko Cristo'ga apoa kiro

¹² Pe'ji po pe: "Cristo'gareheva'ero gwaramo ji ndajikwakuvi. A'ero ji rekoi nhiremimbotarimova'ea rehe," pe'ji po pe novãa. Ji na jitehe ndajikwakuvi novãa. Emo jara aheremimbotarimova'ea ndapyryvi reki ahe ve. A'ereki a'ea ahe pojyka. Nurã ji ndakopavi nhinhimimbotarimova'ea rehe tajipiro'y ti nanongara hugwi - kiroki ahe pojyka, a'e ji pe me.

¹³ Pe'ji po pe no: "Tupana'ga oapo mbiara a'ea ti toho gandevega pype javo. Ga oapo nhanderevega no a'ea pype ti mbiara toho javo," pe'ji po pe. A'ero pe etehei: "Na jitehe Tupana'ga oapo nhandera'oa tojogwerekoreko ti ga akwaimbae'ga kunhangwera'ga pavẽi javo," pe'ji tehe pe. "Nurã ko pyry nhande ga nderekohetei. Tireko ti ojipe'ga nembireko'ga no," pe'ji tehe pe. Nanongara rehe ti tapekoi, a'e ji pe me. Tupana'ga oapo tuhẽ nhanderevega mbiara reheve. Emo po ti ga omomba memei nehẽ no. Tupana'ga ndapoi nhandera'oa kia pyvõ ti ga togwerekoreko ga javo. Oapo ga nhandera'oa nhandereaporogita reheve a'ea pyvõ ti ga tombohete Jesus Cristo'ga javo. Ga ko nhandepojykaharete'ga. Gaha ti topojoyka nhandera'oa nhandereaporogita reheve.

¹⁴ Tupana'ga ombogwera nhandepojykaharete'ga gamanoa hugwi ikwehe. Aerẽ po ti ga nhande mbogweravi jitehe nehẽ opopoakara pyvõ nehẽ no.

¹⁵ Cristo'gareheva'ero pe pejikoty'a ga pavẽi. A'ero penda'oa ko Cristo'ga apoa. Ndapekwahavi pe a'ea naerũ? Taperekoi ti ga'upahara'ga a'ero. Maranuhũrame po pe imondouhui penda'oa Cristo'ga apoa ga'upahara'ga pe ga nderekovouka jupe naerũ? Taperekoukari ti ga peja'oa pe, a'e ji.

¹⁶ Ga ga'upaharahẽa rerekorame ga jikoty'ari ojipejiva'ea'java'ero. Ndapekwahavi pe a'ea naerũ? A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

"Ga ojogwerekoreko gwaramo ojipejiva'ea'java'ea akwaimbae'ga kunhahẽa pavẽi," e'i ikwatijara.

¹⁷ Emo nhanderekorame Cristo'ga pavẽi nhande xajikoty'a ojipejiva'ea'java'ero gara'uva pavẽi.

¹⁸ Taperekouhui tuhẽ ti ga a'ero. Ga nderekouhrame ga imbote'varuhui gwa'oa pe. Ojipea gandekote'varuhua ko na rõi ga pe.

¹⁹ Penda'oa ko Tupana'ga ra'uva ruhava. A'ereki gara'uva oko pe pyri jipi. Ndapekwahavi pe a'ea naerũ? Tupana'ga omondo gwa'uva, pe imbuhuri pejipyri. Penda'oa ko peapo rõi a'ero. Penda'oa ko Tupana'ga apoa.

²⁰ A'ereki ga Cristo'ga momanouka pe mbopiro'yavo pendekote'varuhua hugwi tapoyka ti ga jijive javo. Nurã ti peko katu Tupana'ga mboheteavo.

7

Cristo'gareheve'ga nembirekoa

¹ Pekwatija pe mbatera imbuhuruka ji ve ikwehe. Takwahavuka ti ji kiro pe me a'ero imombe'ukatuavo ikwatija imondovouka pe me.

Pyry tuhẽ akwaimbae'ga pe kunhangwera'ga nderekoe'ymame novĩa.

² Emo jara'ga ojipe'ga nembireko'ga potarahivuhu ga nderekovo. Nurã ji ei reki pe me: Tahembireko po akwaimbae'ga kunhangwera'ga pavẽi a'ero, a'e ji. A'ero po ga gwembireko'ga jate gwereko hamo.

³ Gwembirekorame nahã po ga toko a'ero hamo. Hẽa gwembireko'ga potarame togwerekoko po ga hẽa hamo. Na jitehe ga gwembirekohẽa potarame po hẽa togwerekoko ga hamo.

⁴ Gwembirekorame po hẽa ga rerekoi okovo garemimbotarimova'ea rehe hamo. Na jitehe po ga hẽa rerekoi okovo hẽaremimbotarimova'ea rehe hamo. Tokoyme ti ga gwemimbotarimova'ea rehe jate.

⁵ Hembirekove'ga ti te'iyme ojohupe a'ero ndorogwerekoi ji nde kiro javo. Emo ojipea ji amombe'u kiro pe me. Po ti pe pe'e na'ẽ ojohupe: “Xanhi'inhiĩ ti Tupana'ga pe. Nurã xajogwerekoye kiro.” Pe erame a'ea, a'ea rupi jate ko pyry pejogwerekoe'yma. A'ereki ojikwe pe pe'e na'ẽ: “Ndajogwerekoi kiro xanhi'inhiĩ ti Tupana'ga pe javo,” pe'e na'ẽ pe ojohupe. Tapekombegwei ti pejogwerekoa'java, a'e ji pe me. Pe ndekombegwerame po ti Satanás'ga ei pe me nehẽ: “Pereko ti ojipe'ga a'ero,” e po ti ga pe me nehẽ. Penhimomiraname'ymame po ti kotihĩ pe ojipe'ga potarahivuhui a'ero Satanás'ga nhi'iga rupi pejikovo nehẽ. Nurã ji ei pe me: Tapekombegwei ti penhimbirekoa'java a'ero.

⁶ Ji nda'ei reki kiro: Ahe nhaporemoko ti tahembireko a'ero. Nahã ji ei: Ahe hembirekopotarame ti pyry ahe rembirekoro a'ero nehẽ.

⁷ Ji ve reki koji'i pyry ji javijitehe ga nahembirekoi ga potare'yma. Emo Tupana'ga nhande mbokarakatu pa. Jara'ga Tupana'ga ga mbokarakatu toko katu ti ga gwembirekoe'yma javo. Jara'ga ga ga mbokarakatu tahembireko katu ti ga javo.

⁸ Kiro ji ei a'ero hembirekoe'ỹve'ga pe aherembirekokwera'ga pe no. Pyry ga pe ga ndekorame gwembirekoe'ymamo ji javijitehe.

⁹ Emo ga nhimomiraname'ymame ga potarahivuhuvuavo tahembireko ti ga ga pavẽi a'ero. A'ereki nanongara'ga gwembirekoe'ymame ga potarahivuhuhetei novĩa. Koji'i pyry nanongara'ga nembirekoro a'ero.

¹⁰ Kiro ji ei hembirekove'ga pe kunhangwera'ga pe topohiryme ti ga gwembireko'ga hugwi. A'ea ko nhinhi'iga jate rũi. A'ea ko nhandepojykaharete'ga ei ga pe no.

¹¹ Kunhangwera'ga pohirame gwembireko'ga hugwi ji ei ga pe togwerekokatua'ja ti ga gwembireko'ga jitehe. Gwembireko'ga nderekoa'jave'ymame tahembirekoye ti ga ojipe'ga pavẽi. Akwaimbae'ga pe ji ei no topohiryme ti ga gwembireko'ga hugwi, a'e ji nhandepojykaharete'ga nhi'iga mombe'gwovo.

¹² Jara'ga pe ji ei kiro. Tupana'ga nhi'iga ji namombe'ui kiro ga pe. Jihi a'e ga pe. Po Cristo'gareheve'ga rembirekohẽa ndojikogi Cristo'ga rehe. Po hẽa pohipotare'ymame ga hugwi topohiryme ti ga hẽa hugwi a'ero.

¹³ Na jitehe ji ei no: Po Cristo'garehevehẽa rembireko'ga ndojikogi Cristo'ga rehe. Po ga pohipotare'ymame hẽa hugwi topohiryme ti hẽa ga hugwi a'ero.

¹⁴ A'ereki ga Tupana'gareheve'ga'jave'ga ga rekoro gwaramo gwembirekohẽa pavẽi Cristo'garehevehẽa pavẽi. Na jitehe kiroki hẽa ndojikogi Cristo'ga rehe – hẽa ko Tupana'gareheve'ga'javehẽa hẽa rekoro gwaramo gwembireko'ga pavẽi Cristo'gareheve'ga pavẽi. Po na rũi hamo, a'ero po ganda'yra'ga Tupana'gareheve'garũive'ga ja hamo. Ganda'yra'ga ko Tupana'gareheve'ga'jave'ga tuhẽ reki.

¹⁵ Tupana'ga e'i ojiheve'ga pe nhaporemoko: “Pejogwerekoko katu ti,” ei ga. Kiroki ga ndojikogi Cristo'ga rehe – ga pohipotarame gwembireko'ga hugwi Cristo'gareheve'ga

hugwi, na ġa pohiri ġa hugwi a'ero. Naname ko Cristo'gareheve'ġa piro'yro ġa hugwi a'ero.

¹⁶ A'e reki ji kunhangwera'ġa pe: Mara'ngu po ti nde enhimbireko'ga mbojikoguka Cristo'ga rehe nehē? Igwete ji ei akwaimbae'ġa pe: Mara'ngu po ti nde enhimbirekohēa mbojikoguka Cristo'ga rehe jitehe nehē no?

Nahã ti peko Tupana'ga remimo'ēa rupi

¹⁷ Po nahã pendekoagwera Tupana'ga pe mo'ērame ojive ikwehe nahã jitehe ti peko a'ero kiro. A'ereki nahã nhandepojykaharete'ga pe mongo pe mbokarakatuavo. A'ea ji ei pe me. A'ea jitehe ji ei Cristo'gareheve'ġa pe nhaporemō jhorame Tupana'ga mbohetehava pype ġa mbo'embo'erame jipi.

¹⁸ Judeus'ġa okytiuka gwa'yra'ġa nakwanhapi'ria ġa pita'ngirame. Po judeusramo pe ndekoi Tupana'ga pemo'ērame ojive tapeavykyi ti ika'ēagwera a'ero tiukwahavyme ti jawo. Po judeus'ġarūiva'ero pe ndekoi Tupana'ga pemo'ērame tapekytiukari ti ġa pe penhakwanhapira.

¹⁹ Na ġa ndekoi jate ojikytiukare'ymame. Na jitehe na ġa ndekoi jate ojikytiukarame. A'ereki nanongara rehe rūi Tupana'ga oko. Ga onhi'ġpo'rurame a'ea rehe Tupana'ga reki.

²⁰ A'e ji pe me a'ero: Po nahã pe ndekoi Tupana'ga pemo'ērame nahã jitehe ti peko.

²¹ Tupana'ga pemo'ērame ojive po pe poravykytehei ojipe'ga pe pejipiro'yangave'yma penhimboporavykyve'ga hugwi. Tapevy'aruhui ti a'ea rehe. Nandejate ti peko a'ero pejiporavykyavo ga pe. A'erorame tehe ga pe mbopiro'ypotarame ojihugwi, pejirokwa ti a'ero pejigwovo ga hugwi.

²² Kiroki ġa ndipiro'yi ojipe'ġa hugwi nhandepojykaharete'ga omo'ērame – ġa ipiro'y reki okote'varuhua hugwi. A'ereki nhandepojykaharete'ga ġa mbopiro'y jugwi ġa mon-govo ġwemimbotarimova'ea rehe. Kiroki ġa ipiro'y ojipe'ġa hugwi Cristo'ga omo'ērame – ġa ndipiro'yi reki Cristo'ga hugwi. A'ereki ġa ġa mongo ġwemimbotarimova'ea rehe.

²³ Tupana'ga omomanouka Cristo'ga pe ndepyga ikwehe tapojyka ti ġa jijive jawo. Peko ti garemimbotarimova'ea rehe a'ero. Tapekoi ti ojipe'ġa nemimbotarimova'ea rehe a'ero okote'varuhuve'ġa nemimbotarimova'ea rehe.

²⁴ Nhiirū, a'ea'ja ji pe me: Po nahã pe ndekoi Tupana'ga pemo'ērame ikwehe, nahã ti peko jitehe pejikoty'a Tupana'ga pavēi.

Hembirekoe'ŷve'ġa

²⁵ Ikwatijarame ji ve pe ei ikwehe: “Marã re po hembirekoe'ŷve'ġa ndekoi a'ero hamo kunhangwera'ġa?” pe'e pe ikwehe. Kiro ji imombe'ui pe me a'ero. Nhandepojykaharete'ga nde'i reki ji ve a'ea rehe. Jihi a'e a'ero imombe'gwovo pe me. A'ereki nhandepojykaharete'ga omomyry ji ve. Nurã po ahe ojiko ji rehe.

²⁶ A'ero ji ei kiro pe me: Mbatara rahyaġwama ġwaramo pyry akwaimbae'ġa ndekoi jitehe okoagwera rehe.

²⁷ Enhimbirekojiperame ti terei a'ero tapohi ti hēa hugwi jawo. Enhimbirekoe'ymame ti terei tanhirembireko ti kiro jawo.

²⁸ Emo enhimbirekorame nde nderekote'varuhui. Hembirekoe'ŷvehēa na jitehe ġwembirekorame po ti hēa ndokote'varuhui a'ero. Emo penembirekorame koji'i po ti pe ikwahavi hahya nehē pejikovo avo yvya koty nehē. Nda potari ji hahya pe me novia. Nurã ji ei pe me: Pyry pe napenembirekoi ġa potaruhue'yma.

²⁹ Nhiirū, nokombegwei po ti Cristo'ga ura'java mbapava koty nehē, a'e ji pe me. Nurã ji ei akwaimbae'ġa pe hembirekove'ġa pe a'ero toko po ġa hembirekoe'ŷve'ġa'java'ero hamo. A'ereki hembirekoe'ŷve'ġa ndokoi aġwamova'ea rehe. A'ereki a'ea kotihī momina. Ga ja po hembirekove'ġa ndekoi a'ero hamo, a'e ji pe me.

³⁰ Kiroki ġa ojehe'o hete kiro – toko po ġa ojehe'oe'ŷve'ġa javijitehe hamo. Kiroki ġa ojai hete kiro – toko po ġa ijaje'ŷve'ġa javijitehe hamo. Kiroki ġa opyhyphy mbatara

kiro – toko po ġa ġa ja hamo – kiroki ġa okoe'yma mbatera rehe nhandeapoa rūi reki javo jupe.

³¹ Kiroki ġa opo'ru vvyakotyva'ea – toko po ġa ġa ja hamo – kiroki ġa ndokoi vvyakotyva'ea rehe jate. A'ereki yvya aġwamova'ea mominaġwama nhande hugwi.

³² Apota ji pepiro'ya nhaġatarahiva'ea hugwi. Akwaimbae'ġa hembirekoe'ŷve'ġa oko hete Tupana'ga rehe tonhimohē Tupana'ga ji rehe javo.

³³ Hembirekove'ġa ki a'e te oko hete vvyakotyva'ea rehe no tonhimohē nhirembirekohēa ji rehe javo.

³⁴ Mokōi ġa'aġatara a'ero. Oko pota ġa Tupana'ga rehe novīa. Emo ġa oko pota ġwembireko'ġa ndehe no. Nanongara ko ndapyryhetei a'ero.

Kunhangwera'ġa na jitehe hembirekoe'ŷve'ġa aherembirekokwera'ġa no. Oko hete ġa Tupana'ga rehe tako pa ti garemimbotarimova'ea rehe javo. Hembirekove'ġa ki a'e te oko hete vvyakotyva'ea rehe no tonhimohē nhirembireko'ġa ji rehe javo.

³⁵ A'e ji a'ea pe me topopoko ti ji javo. Ji nda'epotari pe me: “Na rūi peko. Na rūi peko.” Nda'ei ji a'ea. Toko katu ti ġa javo ji ei pe me. Peko hete ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe pejeaporoġitakaturu nehē, a'e ji pe me.

³⁶ Po ojipe'ga ei ġwembirekoruamahēa pe: “Xajogwerekoyme ti.” Emo po aerē ga ei oyvyteri pe: “Ndapyryvi reki a'ea hēa pe,” e po ga. “Apotarahi ji hēa no. Areko pota ji hehā a'ero hamo,” e po ga. Tahembireko tuhē ti ga hēa pavēi a'ero ġwemimbotarimo. Ndokote'varuhui reki ga ġwembirekorame hēa pavēi.

³⁷ Ojipe'ga po e'i oyvyteri pe: “Ndarekoi tuhē ti ji nhinhimbirekoruamahēa pavēi,” e po ga. Ojipe'ġa rūi e'i ga pe. Ga tuhē e'i ojive ġwemimbotarimo. Ndopotarahivuhui po ga hēa no. Pyry po ga nahembirekoi hēa pavēi a'ero hamo.

³⁸ Nahā a'ero. Kiroki ga hembireko kunhangwerahēa pavēi – pyry tuhē ga hēa rerekoi a'ero. Kiroki ga nahembirekoi kunhangwerahēa pavēi – koji'i pyry reki garekoa a'ero.

³⁹ Hembirekovehēa po nahembirekoa'javi ojipe'ga pavēi hamo hēarembireko'ga manoe'ymame hamo. Ahe manorame hēa piro'yro ahe hugwi. A'ero po pyry hēa rembirekoro ojipe'ga pavēi ġwemimbotarimo. Jesus Cristo'gareheve'ga jate po hēa gwereko hamo.

⁴⁰ Emo koji'i hēa roryvamo ġwembirekoa'jave'ymame. Jihi reki a'e a'ea pe me. Tupana'ga ra'uva po ji mbo'e a'ea rehe no.

8

Ikwava'egipyra ha'angava pe

¹ Tamombe'u kiro pe me mbiara ikwava'egipyra ha'angava pe ġwemimbohetehara pe. “Mara'ngu po opyryvamo Tupana'ga pe nhande i'urame a'ea?” pe'e pe ji ve ikwatija ikwehe. Pepyteri'peve'ġa e'i reki: “Nhande nhaporemo tikwaha mbatera,” ei ġa. A'iti nhande tikwaha, a'e ji. Emo nhande ikwahavame mbatera xanhimbohete pota reki. Hovai jate nhanenhoarōheterame nhande nhombojikogi Cristo'ga rehe.

² Kiroki ġa e'i tehe ojive akwaha ji mbatera javo – ġa ndokwahakatui ve a'ero.

³ Hovai jate kiroki ġa oarō hete Tupana'ga – Tupana'ga okwaha hete ġa ojihe ġa ndekoheterame.

⁴ Tamombe'u kiro a'ero mbiara ikwava'egipyra ha'angava pe. Tikwaha nhande ġanemimbohetehara. A'ea ko ha'angavatehea reki a. Tupana'ga jate oko Tupanamo. Jara ndogwerekoi. Tikwaha nhande a'ea.

⁵ Ojipe'ga e'i: “Gwereko tupana yvagi pe yvya koty onhimongyavo yvaga jara pavēi,” ei ġa. Ga pe po gwereko a'ea.

⁶ Nhande ve ki a'e te gwereko ojipejive'ga jate Tupana'ga nhanderuvete'ga. Gaha oapopavuka mbatera hako. Ga rehe nhande rekoi xako ti garemimbotarimova'ea rehe javo. Ojipeji jate ko nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga. Gaha oapo pa mbatera

hako. Tupana'ga oapopavuka ga pe. Gaha nhandereaporogita mbopyahu nhande rerekovo no.

⁷ Jararamo nhande tikwaha a'ea. Jara'ga ki a'e te ndokwahavi a'ea. A'ereki ga ojipokwaha ha'angava mbohetea rehe Tupana'garũiva'ea mbohetea rehe ojikoga renonde Jesus'ga rehe. Agwamo ki a'e te Jesus'gareheva'ero ga ei ha'angavatehea jupe novĩa. Emo ojipokwahava gwaramo ga ei jitehe kiro mbiara pe ikwava'egipyra pe: “A'ea ko Tupana'garũiva'ea apoa.” A'ero i'urame po ga ei oyvyteri pe: “Mara'ngu po Tupana'ga nharõ'yma ahe i'urame? Anhimbote'varuhu po ji a'ea uro gwaramo,” e po ga oyvyteri pe. A'ereki ga ndokwahakatui ve.

⁸ Tupana'ga nde'i nhande ve nhande i'urame. Ga nde'i jitehe nhande i'ue'ymame. A'ereki nianemombyryvi i'urame. I'ue'ymame nianembote'varuhui no. A'ea ga ndokwahakatui ve.

⁹ A'e reki ji pe me a'ero: Tapemongote'varuhui ti ga. Pehe pe'e: “Nanhimbote'varuhui ji i'upavame mbatera,” pe'e pe. Emo ojipe'ga ndokwahavi ve a'ea. A'ero po ga ei: “Cristo'gareheva'ero nhande nhimbote'varuhui nhande jupavame mbatera,” e po ga. Tapemongote'varuhui ti ga a'ero i'gwovouka ga pe.

¹⁰ Po nde i'ui Tupana'garũiva'ea ronga pype, a'ero po ga nde repiagi. A'ero po ga ei: “Ga okwaha hete mbatera. Igwete ga i'ui reki Tupana'garũiva'ea rupiara,” e po ga nde mombe'gwovo. “Ga javijitehe ti ta'u no,” e po ga. A'ero po ga i'ui a. Emo ga pe po ndapyryvi ga i'urame. A'ereki oyvyteri pe ga etehei: “Jesus'gareheva'ero ji nhimbote'varuhui ji i'urame Tupana'garũiva'ea rupiara,” e'i tehe ga.

¹¹ Ga ndokwahakatui ve. Nde ki a'e te erekwaha nhanerembi'ua nianhimbote'varuhui reki javo. Nerembikwahava reki gamongote'varuhua gwama nde i'urame gandovaki.

¹² Ga ko neirũ'ga. Ga repyga Cristo'ga omano no tamombo ti garekote'varuhua javo. Nde ereko te'varuhu enhirũ'ga pe i'gwovouka ga pe pyryve'ymame ga pe. Nahã nde ereko te'varuhu Cristo'ga pe no.

¹³ Nurã ji ei: Po ti nhirembi'ua nhiirũ'ga mongote'varuhui nehẽ, a'ero po ti ji nda'ua gwami mbiara tamongote'varuhuyime ti ga javo gwaramo.

9

Paulova'ea onhimombe'u Jesus'ga moirũharamo

¹ Jipiro'y ko ji ojipe'ga hugwi. Ji ko Jesus Cristo'ga moirũharamo ako. A'ereki ji ahepia ga ikwehe nhandepojkaharete'ga. Ji ve ga pe mbojikoguka ojihe ikwehe.

² Ojipe'ga po e'i ji ve Jesus'ga moirũhara'ga rũi. Pe ki a'e te pe'e ji ve Jesus'ga moirũhara'ga tuhẽ. Jukwaha reki a'ea. A'ereki pehe ko nhiremimbojikohara. A'ereki ji ve nhandepojkaharete'ga onhimoirũuka nahã pe mbojikoguka ojihe.

³ Ojipe'ga e'i tehe ji ve: “Po Jesus'ga moirũharamo nde rekoi hamo, a'ero po na rũi nde rekoi hamo,” e'i tehe ga ji ve. Nahã ji ei a'ero nhinhimombe'gwovo ga pe:

⁴ Jesus'ga moirũharamo ore Jesus'ga mombe'umbe'ui ojipe'ga pe. A'ero po pyry tuhẽ orerenduhara'ga imbuhuri mbatera ore ve ikwepykavamo hamo novĩa.

⁵ Jesus'ga moirũharamo jara'ga nembirekoro Jesus'gareheve'ga pavẽi. Jesus'ga reki'yra'ga ko na, Pedro'ga no. Ga gwembireko'ga nderohorame ojupi ojipe'ga imondo mbatera ga pe no. Po ore rembirekoro Jesus'gareheve'ga pavẽi hamo, a'ero po pyry ore ga nderohoi ore rupi hamo novĩa.

⁶ Jesus'ga moirũharamo jara'ga Jesus'ga mombe'urame ganenduhara'ga omondo mbatera ga pe toporavykyyme ti ga ojipea rehe mbatera pyhyga javo. Ore po na jitehe no hamo jihi Barnabé'ga pavẽi. Pyry po ore ndoroporavykyi ojipea rehe mbatera pyhyga orojive hamo novĩa. A'ereki ore na jitehe Jesus'ga mombe'umbe'u ojipe'ga pe jipi novĩa.

⁷ Soldados'ğa tavukarame ğanduvihava'ğa omondo mbatera ğa pe. Ga ndoporavykyi ojipea rehe no tipyhy ti mbatera nhandejive javo. Ganduvihava'ğa omondo ğa pe. Oro itÿhara'ğa no. Ga o'u yva'ia ğwemitymagwera oporavykyagwera rehe. Na jitehe oporavykyagwera rehe ovelhas repiakatuhara'ğa o'u ika'mbya ovelhas hugwi.

⁸ Nanongara pe nhande epavi vyvakotyva'ero. Nhande jate rÿi reki xa'e. A'ereki Tupana'ga okwatijaruka nanongara Moisésva'ea pe hako.

⁹ A'ea ikwatijarame Moisésva'ea ei a'ero:

“Tapembojurutyvukari yuranuhÿa a'ea ipyrÿpyruğame ipi'rogame japea ha'ynha hugwi.

Na i'ui oporavykyro ğwaramo,” ei ahe ikwatijarame ğwemimbo'eagwera hako.

Gara pe ikwatijara i'ei? Yuranuhÿa rehe jate Tupana'ga ağataramo ikwatijarukarame naerÿ?

¹⁰ Ore repyga jate rÿi Tupana'ga ei naerÿ? Ore repyga tuhÿe reki Tupana'ga ei ikwatijaruka hako togwereko ti ğa mbatera javo hako. Nurã ore Jesus'ga mombe'urame po orerenduhara'ğa tombuhu mbatera ore ve hamo. Ore ko itÿhara'ğa'java'ea. Hyvykoirame ityma renonde po itÿhara'ğa ei hamo: “Aerÿ po ti ji i'ui kohoa pora nehÿe,” e po ğa hamo. Gahã no – kiroki ğa onupanupã ipi'roga japea ha'ynha hugwi. Ipi'rogame po ğa ei aerÿ ti ta'u nehÿe javo hamo.

¹¹ Ore na jitehe no a'ero. Ore Jesus'ga mombe'umbe'urame pe me po tiruahÿu pe me pe imbuhurame mbatera ore ve naerÿ? Pyry tuhÿe reki pe imbuhuri ore ve novÿa.

¹² Po pyry ojipe'ğa ei pe me mbatera rehe, ore kaitu po pyry ore ei pe me hamo novÿa.

A'erorame tehe ore ndoro'ei reki pe me pembuhu ti mbatera ore ve javo. Po ore ei pe me mbatera rehe, a'ero po ojipe'ğa ete'varuhui ore ve ore Cristo'ga mombe'urame. “Mbatera rehe jate ğa Cristo'ga mombe'ui ore ve,” e po ğa. “Nurã ore norohendupotara'javi gamombe'ua,” e po ğa ore mombe'ute'varuhuavo. Nurã ore ndoro'ei pe me mbatera rehe jipi. Oronhimomirana ore hahyparavuhua pe orokovo jipi timombigyme ti pyryva'ea mombe'ua javo ğwaramo.

¹³ Oro ğa – kiroki ğa oporavyky judeus'ğa jatyahavuhua pype – ğa o'u pevova'ea ojipe'ğa nembikwava'eğa jipi. Ga inoğame mbiara ikwava'ÿhava rehe tikwava'ÿ Tupana'ga pe javo ğa opojoyka mo ojive. Pekwaha pe a'ea.

¹⁴ A'ea'java'ea pe nhandepojoykaharete'ga e'i ore ve no: “Kiroki ğa omombe'u katu pyryva'ea jipi – ğanenduhara'ğa po omondo mbatera ğa pe a'ea rehe hamo,” ei ga.

¹⁵ Pyry po pe imbuhuri mbatera ji ve Jesus'ga mombe'ua rehe hamo novÿa. Emo ji ndapojoykai mbatera pe hugwi. Ji ikwatijarukarame kiro pe me ji nda'ei: “Tapojoyka ti mbatera pe hugwi.” Ji ndapojoykai tuhÿe reki pe hugwi. Nhimanoa ko koji'i pyry ji ve a'ea hohe. Anhimbohete ji nhirembipojoykae'yma rehe. Te'iyme ti ğa ji ve a'ero: “Paulo'ga onhimbohete tehe reki. A'ereki ga opojoyka mbatera ğa hugwi,” te'iyme ti ğa ji ve a'ero.

¹⁶ Emo pyryva'ea mombe'urame ji nanhimbohetei a'ea rehe jipi. A'ereki Tupana'ga ji mondouka a'ea rehe tuhÿe. “Emombe'u ti Jesus'ga mombe'upyryva,” ei ga ji ve ikwehe. Po ji nahendukatui Tupana'ga nhi'iğa Jesus'ga mombe'gwove'ÿ, a'ero po ite'varuhu ji ve.

¹⁷⁻¹⁸ Po nhiremimbotarimo ji Jesus'ga mombe'umbe'ui jipi, a'ero po pyry ğa imbuhuri mbatera ji ve hamo. Po nhiremimbotarimo rÿi Tupana'ga ji mondoukari ğa pyri ga mombe'gwovouka ji ve, a'ero po pyry ji ve ji ndapojoykai mbatera ojipe'ğa hugwi ji Jesus'ga mombe'urame ğa pe. A'ero po ji ga mombe'ui ğa pe mbatera rehe rÿi.

Paulova'ea ombojiko pota ahe Jesus'ga rehe

¹⁹ Jipiro'y ji ojipe'ğa hugwi nhaporemno novÿa. Emo ğandeaporogita rupi nhaporemno ji nhimondo reki tambojiko ti koji'ive'ğa Jesus'ga rehe javo.

²⁰ Ji Jesus'ga mombe'urame judeus'ğa pe ğandeaporogita rupi ji hoi a'ero tambojiko ti ğa Jesus'ga rehe javo. Jipiro'y ji Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi novÿa. Emo

judeus'ga a'ea ġwendu katu. A'ero ji ġa javijitehe hendukatui no tambojiko ti ġa Jesus'ga rehe javo.

²¹ Na jitehe Jesus'ga mombe'urame judeus'garũive'ga pe ġandeaporoġita rupi ji hoi no tambojiko ti ġa Jesus'ga rehe javo. Ga ndogwerekoi Moisésva'ea remimbo'eagwera. Nurã jirekorame ġapyteri pe ji ndakoi hehe no. Ji nda'ei reki: Ji ndakoi Tupana'ga nhi'iġa rehe. A'ea rũi ji a'e. A'ereki ji ako tuhẽ Cristo'ga nhi'iġa rupi.

²² Jirekorame ġapyteri pe – kiroki ġa ndokwahakatui ojikogame Jesus'ga rehe – ikwahakatue'ỹve'ga'java'ero ji rekoi tambojiko hete ti ġa Jesus'ga rehe javo. Jihojihorame ojipe'ga pyteri pe ġa javijitehe ji rekoi a'ero nahã ti tambojiko jara'ga mo Jesus'ga rehe javo.

²³ Nahã ji rekorekoi ġapyteri pe a'ero tokwaha pa ti ġa Jesus'ga mombe'ua. Akwahavuka ji Jesus'ga ġa pe Tupana'ga ti tomombyry ġa pe javo. A'ereki imombyryvame ġa pe ga omombyry ji ve no.

²⁴ Penembikwahava pe kiro ji ei pe me. Ga nhaġanhaname ji ypy ti tavahe javo, he'yjuhuve'ga onha novã. Emo ojipejive'ga jate ga ypy ovahẽ. Ga pe ġa imondo pyryva'ea a'ero ikwepykavamo. Ga javijitehe ti pejirokwa pejikokatuheteavo Tupana'ga ti tomombyry ji ve a'ero nehẽ javo.

²⁵ Kiroki ġa onha hete tapyhy ti pyryva'ea javo – ojikwe ġa nhaġanhahetei jipi onhimboitavo tanhaġatu kwaha ti javo. Nhande ki a'e te xako katu katu hete jipi xako katu kwaha ti javo. Kiroki ġa onha hete pyryva'ea rehe – pyrygwereuhuva'ea rehe reki ġa ndekoi novã ka'atehea apopyra rehe oakaġareheva'ea rehe. Emo a'ea kotihĩ opa ġa hugwi. Nhande ki a'e te pyryheteva'ea rehe nhande rekoi avuiramava'ea rehe. A'ereki nhanderuvaġwama Tupana'ga pyri namomini.

²⁶ Onhaname ġa hokatui tavahe tuhẽ ti javo. Na jitehe ji rekokatui tavahe tuhẽ ti Tupana'ga pyri javo.

Ojipe'ga okwaokwarame ojogwehe ġa opoa mondokatui toho ti jipoa ga rehei katu javo. Na jitehe ji rekokatui taho ti Tupana'ga rehei katu javo.

²⁷ Amombe'umbe'u ji ojipe'ga pe jipi: “Peko katu ti Jesus'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ero po ti Tupana'ga imombyryvi pe me nehẽ,” a'e ji ġa pe jipi. Jihi na jitehe ako katu a'ea rehe no Tupana'ga ti tomombyry ji ve javo. Ji nanhimongoukari nhiremimbotarimova'ea rehe a'ero, te'iyme ti ga ji ve: “Namombyryva'javi reki ji nde ve.”

10

Tapembohetei Tupana'garũiva'ea

¹ Nhiirũ, tapekwahava'ja ti nhaneramonhava'ea rekoagwera Moisésva'eareheva'ea rekoagwera. Ohorame Egitopeva'ea gwyra hugwi ahe oho pa yvaġatiġa gwyrri hako – kiroki yvaġatiġa ahererohohava hako. Oho pa katu ahe yvya pikaġa rupi ypiahua pytera rupi o'yahava.

² Ohorame yvaġatiġa gwyrri ahe nhimboukwahapavi Moisésva'eareheva'ero ohorame yvya pikaġa rupi ypiahua pytera rupi.

³ Ahe nhaporem o'u maná – a'ea Tupana'ga ombuhuruka ahe ve yvaga hugwi aherembi'uramo.

⁴ Ahe nhaporem o'u yhya no – kiroki Tupana'ga ombuhuruka ahe ve toy'u pa ti ġa javo. A'ereki Tupana'ga ombuhuruka yhya ahe ve itauhua hugwi. Cristo'ga pe ji ei reki ita mombe'gwovo. A'ereki Cristo'ga ombuhuruka yhya ahe ve ogwovo ahe rupi.

⁵ Nahã Tupana'ga imombyryhetei ahe ve novã. Emo ahe rekouhurame ite'varuhuva'ea rehe onhimongyavo ga nhimonha'ngahetei ahere'yjuhua rehe ahe apitiuka ahera'oa momboruka ongae'ỹi me hako.

⁶ Ahemombe'upyra nhande momoranduvi nhande moġitavo. Ahe ja rũi ti xako a'ero. Tipotaruhuyme ti ite'varuhuva'ea.

⁷ Ahere'yjuhua ombohete ha'angava Tupana'garũiva'ea no hako. Tupana'ga rembik-watijarukara ahe mombe'u javo:

“O'uo'u ġa oina toryva apovo.

A'ero ġa pyi o'ama Tupana'garũiva'ea mboheteavo,” e'i ikwatijara ahe mombe'gwovo hako.

Ahe ja rũi ti xako a'ero. Timboheteyme ti ha'angava Tupana'garũiva'ea.

⁸ Ahere'yjuhua gwereko ojipeva'ea rembirekova'ea hako. Nurã ahe manoi ara rupi ve vinte e três milve'ġa onhimongyavo. A'ereki Tupana'ga opitiuka ahe hako. Ahe ja rũi ti xako a'ero. Tirekoyme ti ojipe'ġa nembireko'ġa.

⁹ Ahere'yjuhua ombokwerajahi nhandepojoykaharete'ga onhiroyrõyromo jipi hako. Nurã ga mboja mondomondoi ahe ve ahe hu'uuka ahe apitiuka hako. Ahe ja rũi ti xako a'ero. Timbokwerajahivyme ti nhandepojoykaharete'ga monhimonha'ngavo.

¹⁰ Ahere'yjuhua e'ie'i te'varuhu onhiroyrõyromo jipi hako. Nurã Tupana'ga ahe apitiukari ojipyrive'ga pe. Ahe ja rũi ti xako a'ero. Xa'ete'varuhuyme ti nhanenhi-royrõe'yma.

¹¹ Nahanahã ahe rekoi hako. A'ea koi ojipe'ġa momorandu. Igwete Tupana'ga ikwatijarukari aherekoagwera mombe'gwovouka a'ea ti tapemogita javo nhande ve. Tapekote'varuhui ti a'ero. A'ereki momina ġwerĩ vyva vyvareheva'ea reheve nhande hugwi.

¹² Tape'ei ti pejive: “Jijikohetero ġwaramo Cristo'ga rehe po ti ji ndakote'varuhua'javi nehẽ,” tape'ei ti. Mara'ngu po ti pe kotihĩ pejikote'varuhua'java nehẽ? Penhimboko'i ti. Pejapyaka katu ti tapekote'varuhua'javyme ti a'ero.

¹³ Pekwaha pe mbatera rahya jipi. Nanongara jitehe reki ojipe'ġa okwaha no. Emo po ti Tupana'ga oho ġwembi'ea rupi pe pokoga jipi. Ga nomondoahivuhuukari hahyheteuhuva'ea pe me. Hahyrame pe me po ti ga pe mbopopoakari hehe nehẽ. Ga po ti pe mbo'e nehẽ nahã ti peko javo nehẽ. A'ero po ti pe nhimomiranambavi hahya pe nehẽ.

¹⁴ Nhiirũ, tapembohetei'i ti ha'angava Tupana'garũiva'ea.

¹⁵ Pekwaha hete pe mbatera, a'e ji pe me. Penhimombaragwaha hete ti a'itituhẽva'ea rehe a'ero kiro ji nhi'ĩgame pe me.

¹⁶ Amoamome nhande i'ui vinho pão raygwe'roga reheve xajapyaka kiro Cristo'ga manoagwera rehe javo. Nhande i'urame vinho copopyeva'ea nhande ei Tupana'ga pe: “Ndepyry hete nde Cristo'ga rekoa reka'vogauka ga momanomouka ore ve,” xa'e nhande ga pe. Nhande i'urame vinho copopyeva'ea nhande jogwerekoi nhanen-himbojikoty'a Cristo'ga pavẽi garekoa rerekovo. Nhande i'urame pão nhanerembi-haygwe'roga nhande jogwerekoi nhanenhimbojikoty'a Cristo'ga pavẽi Cristo'ga ra'oa rerekovo.

¹⁷ Nhandere'yjuhu nhande novĩa. Emo nhande xajogwerekoi pa nhandejikoty'a Cristo'ga pavẽi ojipejiva'ero. A'ereki nhande nhaporemõ ti'u akoja jitehe pão ojipejiva'ea.

¹⁸ Pehepia ti judeus'ġa ndekoagwera no. Gweru ġa mbiara jipi imondovouka Tupana'ga pe ikwava'ẽhava rehe. Aerẽ ġa i'ui mo. I'urame Tupana'gapeva'ea ġa jogwerekoi ojikoty'a Tupana'ga pavẽi.

¹⁹ Oro Tupana'garũiva'eapeva'ea, marã ji jupe a'ero? Oko tehe reki Tupana'garũiva'ea, a'e ji, ġanembikwava'eġa pavẽi – kiroki ikwava'embyra Tupana'garũiva'ea pe.

²⁰ Imondorame mbatera jupe ikwava'ẽhava rehe Tupana'ga pe rũi ġa imondoi. Omondo ġa Diabo'gapyriva'ea pe reki anhaġa pe, a'e ji. Ndapotari ji pejikoty'ara Diabo'gapyriva'ea pavẽi.

21 Pe'u pe copopyeva'ea nhandepojykaharete'gapeva'ea. Tape'ui po pe copopyeva'ea Diabo'gapyriva'eapeva'ea no hamo. Pe'u pe mbatera ikwava'embyra nhandepojykaharete'ga pe. Tape'ui po pe mbatera ikwava'embyra Diabo'gapyriva'ea pe no hamo.

22 T'urame a'eapeva'ea po ti nhande nhandepojykaharete'ga monhimboahivuhui nhandejive nehê. A'ero po ti ga imbohahyukari nhande ve nehê. A'ereki ga ipopoakaruhu hete nhande hohe pa.

Ji rupi jitehe ti peho, ei ahe

23 Pe'ji po pe: “Cristo'gareheva'ero ġwaramo nhande ndikwakuva'javi. A'ero ji rekoi nhiremimbotarimova'ea rehe,” pe'ji po pe. Na tuhê nhande ndikwakuva'javi novĩa. Emo amoamome ndapyryvi reki ojipe'ga pe nhande rekorame nhaneremimbotarimova'ea rehe. Amoamome nhanderekorame nhaneremimbotarimova'ea rehe nhande ndipokopokogi reki ojipe'ga Cristo'gareheve'ga.

24 Nhandejive jate rūi po nhande imombyryvi hamo. Timombyry po nhande ojipe'ga pe hamo no.

25 Nahã ti peko a'ero. Pe'u pa ti mbiara ipyhygame ima'êhai pe. Tape'ei ti ġa pe: “Pemombe'u ti ji ve. Omondo jipe ġa agwa Tupana'garũiva'ea pe ikwava'êhava rehe inoġa? Marã a'ero?” Tape'ei ti a'ea ġa pe. Pe'u pa ti jave'yma. Tapemongotehei ti pejipy'a mbatera rehe i'gwovo a'ero.

26 A'ereki Tupana'ga mombe'uhava e'i:

“Yvya ko nhandepojykaharete'ga apoa vvyakotyva'eareheva'ea nhaporemno no,” e'i ikwatijara imombe'gwovo.

Pyry tuhê nhande i'ui garembiapoa a'ero.

27 Po Cristo'gareheve'garũive'ga ei pe me: “Pejijo i'gwovo ji pyri,” e po ga. Pehopotarame ti peho ga pyri a'ero i'gwovo. Pe'u pa ti garemimbuhura. Tape'ei ti ga pe: “Marã? Eremondo jipe nde agwa Tupana'garũiva'ea pe ikwava'eġa inoġa?” Tape'ei a'ea ga pe. Pe'u pa ti imongotehee'yma pejipy'a hehe i'gwovo pa ga pyri.

28 Hovai jate po ojipe'ga ei pe me: “Okwava'ê ġa agwa Tupana'garũiva'ea pe.” Po ga erame a'ea pe me tape'ui ti a'ero penhaġataruhuramo ga rehe – kiroki ga omombe'u pe me. A'ereki oyvyteri pe ga e'i jupe: “Po Cristo'gareheve'ga ndo'ui nanongara hamo,” ei ga.

29 Pe me ko pyry pe i'ui novĩa. Emo ga pe ndapyryvi i'ua. Nurã tape'ui a'ero.

Pe'e po pe ji ve a'ero: “Marã naerũ? Jipiro'y ji jijkwakuva hugwi i'gwovo pa mbatera. Maraname ji nda'ui naerũ ġa eteherame jupe ahe ndo'ui javo?” pe'e po pe ji ve.

30 “T'urame jipi ji ei Tupana'ga pe: ‘Ndepyry hete nde imbuhuruka mbatera ji ve,’ a'e ji ga pe,” pe'e po pe ji ve. “Maranuhũrame ġa ete'varuhui ji ve nhirembi'ua rehe ji ekaturame Tupana'ga pe i'gwovo naerũ?” pe'e po pe ji ve.

31 Nahã a'ero, a'e ji. Peko katu ti mbatera urame mbatera aporame no pejikovo katu pa. A'ero po ti ojipe'ga pe ndepiagame Tupana'ga mbohetei nehê. “Ndepyry hete nde ġa mongokatuavo,” e po ti ġa Tupana'ga pe a'ero pe mombe'gwovo nehê.

32 Peko katu ti a'ero. Tapemongote'varuhui ti judeus'ga. Tapemongote'varuhui ti judeus'garũive'ga no. Tupana'gareheve'ga ti tapemongote'varuhui Jesus'gareheve'ga.

33 Ji rupi jitehe ti peko katu a'ero. Ji tamonhimohehuka pa ojipe'ga jijihe jipi. Namombyrypotari ji jijive jate. Ga pe nhaporemno ji imombyrypotari jipi tojiko ti ġa Jesus'ga rehe javo.

11

¹ Cristo'ga rupi jitehe ji hoi. Na jitehe ti peho ji rupi.

Kunhangwera'ga ndekoa ġa jatykarame

² Pyry hete pe napemoka'nhymi jipi jirekoagwera pejipyri. Peho pe nhiremimbo'ea rupi no. A'ereki Cristo'gareheve'ga nemimombe'ua rehe ji pe mbo'ei.

³ Takwahavuka ti a'ero pe me. Cristo'ga ko huvihava'ga akwaimbae'ga pe. Akwaimbae'ga ko huvihava'ga gwembireko'ga pe. Tupana'ga ko huvihava'ga Cristo'ga pe.

⁴ Ndapyryvi a'ero akwaimbae'ga nhakağahovi onhi'igame Tupana'ga pe gandovaki Tupana'ga mombe'urame ojipe'ga pe no. Onhakağahovame po ga imbote'varuhui Cristo'ga pe ga ko jiruvihava'ga rui javo.

⁵ Emo kunhangwera'ga nhakağahove'ymame ndapyryvi ga nhi'igame Tupana'ga pe gandovaki ga Tupana'ga mombe'urame ojipe'ga pe no. Onhakağahove'ymame po ga ei: “Nhirembireko'ga ko huvihava rui ji ve,” e po ga. Nanongara'ga ko ga ja – kiroki ga, ojipe'ga opi ga'ava ga hugwi tipoyjaryme ti ga javo.

⁶ Onhakağahove'ymame po ga tokyti pa o'ava a'ero hamo. Po ga ndopotari opoyjayjare'ymamo oapina rehe, a'ero po ga tonhakağaho hamo. Tonhakağaho po ga onhi'igame Tupana'ga pe gandovaki ga mombe'urame no hamo.

⁷ Akwaimbae'ga po nonhakağahovi hamo. A'ereki Tupana'ga oapo akwaimbae'ga oji'java'ero. Gandeaporoğita Tupana'ga reaporoğita ja. Kunhangwera'ga ki a'e te gandeaporoğita akwaimbae'ga ndeaporoğita ja.

⁸ Tupana'ga ndoapoi reki akwaimba'eva'ea kunhangwerava'ea ra'oa pyvõ. Ga oapo kunhangwerava'ea akwaimba'eva'ea nharukağa pyvõ hako.

⁹ Na jitehe Tupana'ga ndoapoi akwaimba'eva'ea kunhangwerava'ea pe. Ga oapo kunhangwerava'ea akwaimba'eva'ea pe topoko ti hēa ga javo hako.

¹⁰ A'ero po kunhangwera'ga tuhē e'i onhakağahova pe hamo yvagipeve'ga nembiepiaga gwaramo.

¹¹ Ojikoty'aro gwaramo nhandepojykaharete'ga pavēi ga jikogi ojogwehe jipi kunhangwera'ga akwaimbae'ga pavēi.

¹² A'ereki ymya Tupana'ga oapo kunhangwerava'ea akwaimba'eva'ea nharukağa pyvõ. Nahā kunhangwerava'ea ohē akwaimba'eva'ea hugwi. Emo kiro akwaimbae'ga o'a kunhangwera'ga hugwi. Tupana'ga reki oapopavuka okovo.

¹³ Pehe ti penhimombaragwaha hehe. Pyry pe me kunhangwera'ga nhi'igame Tupana'ga pe gandovaki ga nhakağahove'ymame naerū? Ahā, a'e ji.

¹⁴ Pekwaha pe pejiyvyteri pe akwaimbae'ga avukuhua gambopoyjayjare'yma.

¹⁵ Kunhangwera'ga avukuhua ki a'e te gambokatua rupiara. A'ereki Tupana'ga omondo a'ea ga pe toakağaho'i ti ga a'ea pyvõ javo.

¹⁶ Momina nhinhi'iga a'ea rehe a'ero. Po ojipe'ga ji rayvapotari ga'akağahova rehe, a'ero po ji ei ga pe: Na tuhē ore rekoi. Nahā jarağa ndekoi no Cristo'gareheve'ga ojatykarame Tupana'ga mboheteavo.

Ahe o'u ikwahava'java Cristo'ga manoagwera

¹⁷ Kiro pe mbo'erame po ti ji nopombohetei nehē. Anhi'igahy po ti ji pe me nehē. A'ereki pe jatykarame Tupana'ga mboheteavo a'ea ko pendekokatuağwama rui reki. Peko te'varuhu reki pe.

¹⁸ Tanhi'i na'ē pe me pejogwayvara rehe a'ero. A'ereki ojipe'ga omombe'u a'ea ji ve. “Corintopeve'ga ojatykarame ga jogwayvayvari jipi. Ga ndojihe'akatui,” ei ga pe mombe'gwovo ji ve. Arovia gwere ji ganhi'iga.

¹⁹ Tupana'ga po e'i a'ero: “Na ga jogwayvari tomboukwaha ti okokatuve'ga a'ero.”

²⁰ Pejatykarame pe ei: “Ti'u ti nhandejapyakavo nhandepojykaharete'ga rehe,” pe'e tehe pe jipi. Emo reki pe ndapekoi ga rehe pejikote'varuhuro gwaramo i'urame.

²¹ Pejihe reki pe peko. A'ereki i'urame jararamo pe pe'u jipe ima'ēa renonde. Jarağa ndogwerekoi reki. Nurā ko ty'ara jarağa jukai. Jarağa ki a'e te heagwyry vinho i'uhetero gwaramo.

²² Ndaperekoi tuhẽ po pe onga naerũ tape'u ipype? Ndapekoa'javi po pe Tupana'gareheve'ga ndehe naerũ imbatere'ỹve'ga mbopoyjayjare'yma naerũ? Marãi po ti ji a'ero pe me nehẽ naerũ? Opombohete po ti ji a'ea rehe naerũ? Nopombohetei tuhẽ po ti pe a'ero nehẽ.

²³ Amombe'u ko ji pe me nhandepojoykaharete'ga remimbo'eagwera ikwehe – a'ea ga omombe'uuka ji ve. Nahã a'ero. Omania renonde Jesus'ga rekoi gwemimbo'ehara'ga pavẽi ypytunimo ikwehe. Judasva'ea omondouka gwerĩ ga guardas'ga po pe tojuka ti ga ga javo. A'ea renonde Jesus'ga ipyhygi pão.

²⁴ Igwete ga ei Tupana'ga pe: “Ndepyry hete nde imbuhua ore ve,” ei Jesus'ga javo ga pe. Igwete ga haygwe'rogwe'rogi imondovo gwemimbo'ehara'ga pe. “A'ea ko jira'oa, a'e ji jupe,” ei ga ga pe. “Pe'u kiro. A'ereki jira'oa ji anhikwava'ẽ kiro pe ndepykaramo nhimanorame,” ei ga. “Aerẽ ti pe'ua'jaa'ja pão a'ero tanhimoka'nhymyme ti,” ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe ikwehe.

²⁵ Na jitehe ga i'urẽ mbatera Jesus'ga ipyhygi copo vinho ryrua. Igwete ga imondoi ga pe javo. “Pe'u kiro copopypeva'ea,” ei ga. Igwete ga imombe'ui gwekoa ga pe. “Aheka'voguka po ti ji jirekoa ga pe jijijukauka nehẽ,” ei ga. “Nahã po ti ji manoi vyakotyve'ga ndepyyga. A'ereki Tupana'ga e'i ipyahuva'ea imombe'gwovo. 'Garekoa reka'vogame po ti ji imombori gandekote'varuhua ga hugwi,' ei Tupana'ga,” ei ga. “Nurã jirekoa reka'voga gwaramo a'iti hete tuhẽ po ti Tupana'ga imombori he'yjuhuve'ga ndekote'varuhua ga hugwi nehẽ gwembi'ea rupi,” ei Jesus'ga ga pe. “Pe'u ti a'ero vinho copopypeva'ea. Pe i'ua'jaa'javame ji kwahava'ja a'ero nehẽ,” ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

²⁶ A'ea ko Jesus'ga nhi'igagwera ikwehe. Igwete ji ei pe me: Garura'java renonde nahã po ti pe i'ua'jaa'javi pão copopypeva'ea reheve. I'ua nanani po ti pe ikwahavukari ojipe'ga pe gamanoagwera nehẽ.

²⁷ Peko katu ti a'ero i'urame pão copopypeva'ea reheve Cristo'ga manoagwera herekokatuavo. Kiroki ga oko te'varuhu i'gwovo – ga ombotegwete Cristo'ga ra'oa garekoa reheve, ga ombotegwete gamanoagwera a'ero.

²⁸ Nurã ti pekwha na'ẽ pejeaporogita i'ua renonde. Pendeaporogita pyryvame ti pe'u pão copopypeva'ea reheve herekokatuavo a'ero nehẽ.

²⁹⁻³⁰ Pepyteripeve'ga ki a'e te nonhimombaragwahavi nhandepojoykaharete'ga manoagwera rehe ga i'urame pão copopypeva'ea reheve. Nanongara'ga pe Tupana'ga ombohahyuka a'ero. Nurã pepyteripeve'ga tetirũaramo opopoakare'yma onhimongyavo. Jara'ga omano no.

³¹ Po ti nhande ikwahavi nhandereaporogitapyryva na'ẽ i'ua renonde, a'ero po ti ga nombohahyukari nhande ve nehẽ.

³² Imbohahyukarame nhande ve ga nhande mbo'ei nhanderekote'varuhua rehe tomombi ti ga a'ea javo. Ga nhande mbo'ei te'iyme ti ga nhanderekote'varuhua pe o'erame oarõe'ỹve'ga pe nehẽ ga mondovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.

³³ Nhiirũ, pejatykarame i'gwovo Cristo'ga manoagwera kwahava'java tape'una'ei ti a'ero. Pe'ji ti pejuhupe: “Na ti ga ndupavi na'ẽ,” pe'ji ti.

³⁴ Tape'una'ei ti mbatera Tupana'ga ti tombohahyukaryme pe me. Po ti ty'ara jara'ga jukahetei, a'ero po ti ga gwonga pe na'ẽ i'ui mo hamo.

Jihorame pe pyri po ti ji pe mbo'ei jara rehe pe nderekovo nehẽ.

12

Tupana'ga ra'uva ahe mbokarakatu

¹ Nhiirũ, tamombe'u ti kiro pe me Tupana'ga ra'uva remimbuhura Cristo'gareheve'ga pe. A'ereki a'ea rehe pe ikwatijari ji ve ikwehe. A'ea ji tamombe'u katu kiro pe me tapekwaha hete ti javo.

² Pekwaha pe pejikoagwera. Pe ndapejikogi Cristo'ga rehe ikwehe. Nurã ġa pe mbopogwepogweuhui ġwemimbotarimova'ea rupi imboheteuka pe me ha'angava Tupana'garũiva'ea okojirũiva'ea.

³ A'ero ji takwahavuka kiro pe me Tupana'ga ra'uva remimbo'ea. Tupana'ga ra'uva ombo'erame ġa nombotegwetei Jesus'ga a'ero. Tupana'ga ra'uva ombo'erame jate reki ġa ei: "Jesus'ga ko orepojkaharetero oko," ei ġa.

⁴ Tupana'ga ra'uva ombuhu paravuhu nhandekarakatua. Gara'uva jitehe reki ombuhu pa nhande ve nhande nanenani.

⁵ Nhandeporavyky ojoatyatyvi ojuhugwi novĩa. Emo Jesus'ga pe jitehe nhande xaporavyky nhandekovo.

⁶ Nhandekarakatua ojoatyatyvi ojuhugwi novĩa. Emo Tupana'ga jitehe nhande mbokarakatu pa nhande rerekovo.

⁷ Tupana'ga gwepiuka gwa'uva remimbuhura nhande nanenani topoko pa ti ġa ojipe'ġa javo.

⁸ Nahã Tupana'ga ra'uva nhande mbokarakatu pa. Ojipe'ga pe gara'uva omombe'uuka Tupana'ga rembikwahava. Tupana'ga ra'uva jitehe ombo'euka ojipe'ga pe a'itituhẽva'ea kwahava rehe.

⁹ Gara'uva jitehe ombojiko hete ojipe'ga Tupana'ga rehe. A'ea jitehe omombiguka ojipe'ga pe ġatetirũa ġa hugwi.

¹⁰ A'ea jitehe oapouka ahemonhimomby'ava'ea ojipe'ga pe. Ojipe'ga pe a'ea omombe'uuka Tupana'ga nhi'iġa. Tupana'ga ra'uva omombaragwahavuka ojipe'ga pe ġwemimbokarakatua. A'ero ga ikwahavi javo Tupana'ga ra'uva ġa mbokarakaturame. Ga ikwahavi javo Tupana'ga ra'uvarũiva'ea ġa mbokarakaturame. Tupana'ga ra'uva ombokarakatu ojipe'ga monhi'ĩparavuhuavo. A'ero ko ganhi'iġa vvyakotyve'ġa nembikwahave'ỹva'ea. Ojipe'ga pe Tupana'ga ra'uva okwahavuka akoja'ga nhi'iġa imombe'ukatuavouka nhanerembikwahave'ỹva'ea tokwaha pa ti ġa javo.

¹¹ Tupana'ga ra'uva jitehe ombokarakatu pa ġa a'ero. A'ea jate ombokarakatu paravuhu ġa naġanani ġwemimbotarimo okovo.

He'yi nhandera'oareheva'ea

¹² Ta'e ti kiro nhandera'oa'java'ea mombe'gwovo. Ojipeji ahera'oa rekoi novĩa. Emo ahera'oa gwereko he'yiva'ea ojihe: ahetiã, ahepoti'a, ahepy'a no. Ahera'oareheva'ea nhaporem ojihe'a reki ojogwehe onhimongovo ojipejiva'ero ahera'oro. Na jitehe nhande re'yiro Cristo'gareheva'ero nhanenhimongyavo novĩa. Emo nhande nhaporem xako ojipejiva'ea'java'ero Cristo'ga pavẽi.

¹³ A'ereki Tupana'ga ra'uva nhande mongo pa ojipejiva'ea'java'ero. Nhande xako paravuhu novĩa. Jara'ġa ko judeusramo, jara'ġa judeus'garũiva'ero. Jara'ġa oporavyky tehe ojipe'ġa pe opiro'ye'yma ġa hugwi. Jara'ġa oporavyky opiro'yro ojipe'ġa hugwi. Nhande pyri nhaporem ko Tupana'ga ombuhu gwa'uva jitehe.

¹⁴ Pehepia ahera'oa a'ero. Ojipejiva'ea jate rũi ahera'oareheva'ea. He'yiva'ea reki ahera'oa gwereko ojihe.

¹⁵ Po ahepya ei: "Ji ko ahepoa rũi. Ji ahera'oareheva'ea rũi reki a'ero." Ahepya erame a'ea po i'etehei ikwahave'yma javo. A'ereki ahepya ko ahera'oareheva'ero tuhẽ reki oko.

¹⁶ Po aheapyakwara ei: "Ji ko ahereakwara rũi. Ji ahera'oareheva'ea rũi reki a'ero." Aheapyakwara erame a'ea po i'etehei. A'ereki aheapyakwara ko ahera'oareheva'ero tuhẽ reki oko. Na jitehe nhande re'yiro Cristo'gareheva'ero nhandekarakatuparavuhuavo ojipe'ġa pokoga. Ojipejive'ga jate rũi reki Cristo'gareheva'ero. Po ojipe'ga ei: "Ikarakatua ġa japovo ahemonhimomby'ava'ea. Ji ndajikarakatui japovo a'ea. Ji Cristo'gareheva'ea rũi reki a'ero." Ga erame a'ea po ga etehei ikwahave'yma. A'ereki ga Cristo'gareheva'ero tuhẽ reki oko.

17 A'ea'ja ji pe me. Pehepia ahera'oa. Po ahereakwara jate hekorame gara pyvõ po ahe henduvi hamo naerũ? Po aheapyakwara jate hekorame gara pyvõ po ahe hetuni a'ero hamo naerũ? Nahã ji ei Cristo'gareheve'ga mombe'gwovo a'ero no. Po ahemonhimomby'ava'ea apohara'ga jate ga ndekorame ma'ga po omombe'u Tupana'ga ojipe'ga pe hamo naerũ?

18-20 Ahera'oareheva'ea nhaporemõ reki Tupana'ga omongo katu ahera'oa rehe gwemimbotarimo. Po heheva'ea jate hekorame ojipejiva'ea jate, marã po ahera'oa reko'i a'ero hamo naerũ – kiroki a'ea rehe oko heheva'ea? He'yi reki ahera'oareheva'ea. Emo ojipejiva'ea ahera'oa. Na jitehe nhande nanenani Tupana'ga nhande mongoi ojiheva'ero nhande mbokarakatuparavuhavõ gwemimbotarimo. Po ojipejive'ga jate ga rekorame Cristo'gareheva'ero marã po nhande xajihe'a ojogwehe Cristo'ga pavẽi hamo naerũ? Nhandere'yjuhu reki nhande Cristo'gareheva'ero. Emo nhande xako ojipejiva'ea'java'ero Cristo'ga pavẽi nhandekarakaturo nhandejopokopokoga.

21 Ahereakwara nde'i ahepoa pe: “Ji ndajikogi nde rehe,” nde'i jupe. Na jitehe aheaka'ga nde'i ahepya pe no: “Ji ndajikogi nde rehe,” nde'i jupe. A'ereki ahera'oareheva'ea ojiko tuhẽ ojogwehegwehe. Na jitehe Cristo'gareheve'ga jikogi ojogwehegwehe no.

22 Jara pe nhandera'oareheva'ea pe nhande ei ipopoakare'ỹva'ea. Emo xajiko hete reki nhande nanongara rehe.

23 Jara pe nhande ei okoteheva'ea. A'ea nhande imbojigwagi tireko katu ti javo. Jara nhande ndihepiukari ojipe'ga pe. A'ea rehe nhande timongi katu tapy'ynhapira a'ero tohepiagyme ti ga javo.

24 Kiroki koji'i ikatu nhande ve nhandera'oareheva'ea – a'ea nhande nimbojigwagi a'ero. Tupana'ga tuhẽ ombojihe'a pa ahera'oareheva'ea tombojigwa hete ti ga okoteheva'ea javo nhande ve.

25 Nahã Tupana'ga imbojihe'akatui ahera'oareheva'ea a'ero tokote'varuhuyime ti heheva'ea ojohupepe javo. “Ti'agata pa ti ahera'oareheva'ea ojogwehegwehe,” ei Tupana'ga. Na jitehe Tupana'ga nhande mbojihe'akatui ojipejiva'ea'java'ero tokote'varuhuyime ti Cristo'gareheve'ga ojohupe javo. “Ti'agata pa ti ga ojogwehegwehe ojogwerekokatuavõ,” ei Tupana'ga nhande ve.

26 Hahyrame ojipejiva'ea pe ahera'oareheva'ea pe hahy jara pe nhaporemõ a'ero. Ga imombyryvame ojipejiva'ea pe a'ea ko pyry jara pe nhaporemõ no. Na jitehe hahyrame ojipejive'ga pe Cristo'gareheve'ga pe hahy jara'ga pe nhaporemõ Cristo'gareheve'ga pe nhaporemõ. Ojipe'ga imombyryvame ojipejive'ga pe Cristo'gareheve'ga pe jara'ga ndorypavamo ga pavẽi a'ero.

27 Penhinanhinani peko Cristo'gareheva'ero. Igwete ojipejiva'ero pe jihe'ari ojogwehe Cristo'ga pavẽi.

28 A'ero pe jatykatykai Tupana'ga mboheteavõ. Igwete Tupana'ga pepyteripeve'ga mo'emo'ẽi tojopokopoko ti ga javo. Jara'ga pe ga ei: “Ga hohe pa po ti pe. Cristo'ga moirũharamo po ti pe peko nehẽ,” ei ga. Jara'ga pe ga ei: “Cristo'ga moirũhara'ga ndehohyva'ero po ti pe peko. Pe po ti nhinhi'iga mombe'uharamo peko nehẽ,” ei ga. Jara'ga pe Tupana'ga ei: “Nhinhi'iga mombe'uhara'ga ndehohyva'ero po ti pe peko. Ojipe'ga mbo'eharamo po ti pe peko nehẽ tapemongo ti ga Cristo'ga nhi'iga rupi,” ei ga ga pe. Jara'ga pe Tupana'ga ei: “Pe po ti peapo ahemonhimomby'ava'ea nehẽ.” Jara'ga pe ga ei: “Pe po ti pemombiguka ojipe'ga tetirũa ga hugwi nehẽ.” Jara'ga pe ga ei: “Pe po ti ojipe'ga pokopoko imbatere'ỹve'ga nehẽ ipopoakare'ỹve'ga nehẽ no.” Jara'ga pe Tupana'ga ei: “Pe po ti ojipe'ga mo'gitai ga mondomondovo.” Jara'ga pe ga ei: “Opombokarakatu po ti ji pe monhi'iparavuhavõ nehẽ. Penhi'iga po ti yvyakotyve'ga nembikwahave'ỹva'ea a'ero nehẽ,” ei Tupana'ga ga pe.

²⁹ Ga nhaporemõ rõi reki Cristo'ga moirũhara'ãga a'ero. Ga nhaporemõ rõi Tupana'ga nhi'iãga mombe'uhara'ãga. Ga nhaporemõ rõi ãambo'ehara'ãga. Ga nhaporemõ rõi oapo ahemonhimomby'ava'ea.

³⁰ Ga nhaporemõ rõi Tupana'ga ãa mbokarakatui imombigauka ãa pe ojipe'ãga tetirũa ãa hugwi. Ga nhaporemõ rõi Tupana'ga ãa monhi'iãgi imongovo ãanhi'iãga nhanerembikwahave'ỹva'ero. Ga pe nhaporemõ rõi Tupana'ga imombe'ukwahavukari ãanhi'iãga nhanerembikwahave'ỹva'ea.

³¹ Pepota tuhẽ ti pejive a'ero Tupana'ga ra'uva remimbuhura a'ea remimbokarakatua - kiroki koji'i pyryva'ea ojipea hohe.

Igwete ji kiro imombe'una'ẽi pe me penemiarõhetea tapendeaporoãita katu ti javo. A'ereki koji'i pyry hete tuhẽ nhande ojipe'ãga arõ hete a.

13

Tiarõ hete nhande ojipe'ãga

¹ Po nhande nhi'iãgi hajiheve'ãga nhi'iãgimo yvagipeve'ãga nhi'iãgimo no. Po nhande niarõi ahe nhanenhi'iãgame ãanhi'iãgimo, a'ero po nhande nhi'ĩtehei reki imotininiuhũva'ea ja hahyahivuhuva'ea ja.

² Po Tupana'ga nhande mbokarakatui imombe'gwovouka onhi'iãga. Po nhande niarõi ahe imombe'urame, a'ero po nhande rekotehei reki.

Po nhande ikwahapavi mbatera ikwahava Tupana'ga rembikwahava onhimiva'ea. Po nhande niarõi ahe nhande ikwahapavame mbatera, a'ero po nhande rekotehei reki.

Nhande jikohetero ãwaramo Tupana'ga rehe po ga nhande pokogi vytyruhua mbojipe'auka nhande ve nhande erame jupe pepe'a javo. Po nhande niarõi ahe nhandejikoheterame Tupana'ga rehe nahã javo, a'ero po nhande rekotehei reki.

³ Po nhande ima'ema'embavi nhanembatera imbatere'ỹve'ãga pe. Po nhande niarõi ahe nhande ima'embavame, a'ero po nhande ima'ẽtehei. Nhaneremima'embava nomombyryvi reki nhande ve.

Po ãa ei nhande ve: "Pe pohire'yma ãwaramo Cristo'ga hugwi po ti ore imbokaipavi penda'oa nehẽ," e po ãa nhande ve. Nhandepohipotare'ymame ga hugwi po nhande ikwava'eãgi nhandera'oa ãa pe a'ero tombokai ti ãa javo. Po nhande niarõi ahe nhanenhi kwava'eãgame ãa pe, a'ero po nhande nhikwava'ẽtehei reki. Nhanenhi kwava'eãga nomombyryvi reki nhande ve.

⁴ Nhande ojipe'ãga arõheterame nhande nianhimonha'ngajipei ãa ndehe jipi. Timombyry nhande ãa pe. Nhande ojipe'ãga arõheterame nhande nianhimyrõi ãa ndehe. Nianhimboheteri nhande ji ko ãa hohe jave'yma.

⁵ Ga arõheterame nhande xako katu tuhẽ ãa pe. Nhandejihe jate rõi nhande xako. Nhande nianhimboahivi ãa pe. Nhande ndikwahava'ja'javi ojipe'ãga ndekote'varuhua nhandejive.

⁶ Ga arõheterame nhande nianderoryvi ãandekote'varuhua rehe. Gandekokatua rehe nhande roryroryvamo.

⁷ Ga arõheterame nhande xanhimomirana jipi ãa ndekote'varuhurame nhandejive. Tiarõ hete nhande avuirama. "Aerẽ po ti pyryvamo nehẽ," xa'e nhande jipi. Nhande xajiko ojipe'ãga ndehe jipi. Xanhimomirana nhande jipi a'ero.

⁸ Ga arõheterame nhande niarombigi tuhẽ ãa. Opi po ti nhandekarakatua nehẽ Tupana'ga remimbuhura. Tupana'ga nhi'iãga mombe'ua po ti opi. Ganhi'iãga po ti opi no nhanerembikwahave'ỹva'ea. Mbatera kwahava po ti opi nehẽ no.

⁹ Aãwamo ndikwahapavi nhande. Nhande nimombe'ukwahapavi Tupana'ga nhi'iãga no.

¹⁰ Tupana'ga ki a'e te okwaha pa. Cristo'ga rurame po ti opa nhanerembikwahapave'yma nehẽ.

¹¹ Jivoja'irame ji ndakwahapavi ikwehe. Tayri'ga ja ji nhi'igi a'ero ikwehe. Ndajireaporoğitakatui ji no. Nanhimombaragwahakatui ji mbatera rehe no jivoja'iro ġwaramo ikwehe. Aerē jiyvuakarama ji pohiri tayri'ga ndeaporoğita'java'ea hugwi.

¹² Hepiagame espelho pyvō nhande ndihepiakatuhetei. A'ereki nhandera'angava tehe nhande tihepia. Na jitehe aġwamo nhande ndikwahahetei Tupana'ga repi-age'ymame. Aerē po ti nhande a'ea ga repiakatui ga kwahava nehē. Ojogwovavo po ti nhande jogwepiagi Tupana'ga pavēi. Aġwamo nhande ndikwahapavi ga. Ga ki a'e te nhande kwaha hete pa. Na jitehe po ti nhande ga kwahahetei nhandekovo ga pyri nehē no.

¹³ Nahā hekoi avuiramava'ea a'ero:
Xajiko nhande Tupana'ga rehe.
Tikwaha nhande pyryvaġwama.
Tiarō hete nhande ojipe'ga.
Pyry Tupana'ga pe nhande jikogame ga rehe.
Pyry nhande ikwahavame pyryvaġwama no.
Johe'i tehe reki pyry Tupana'ga pe nhanderemiarōhetea.

14

Ganhi'iga nhanerembikwahave'ỹva'ea

¹ Pejirokwa ti ojipe'ga arōheteavo a'ero. Pepota ti Tupana'ga ra'uva remimbuhura penhimbokarakatua. Pepota ti pejikarakatua Tupana'ga nhi'iga mombe'ua rehe kaitu.

² Tupana'ga ra'uva ombokarakatu ojipe'ga monhi'iga. A'ero ġanhi'iga nhanerembikwahave'ymaġwama. Nahā onhi'igame ġa nhi'igi Tupana'ga pe a'ero. Nhande ve rūi reki ġa onhi'ĩ. A'ereki nhande ndikwahavi nanongara ġanhi'iga.

³ Emo kiroki ġa omombe'u Tupana'ga nhi'iga ikwahavuka ojipe'ga pe – ġa onhi'ĩ nhande ve tuhē. A'ero ġa nhande mbojikoheteukari Jesus'ga rehe. Onoġatu ġa nhandepy'a no.

⁴ Kiroki ġa ġanhi'iga rekoi nhanerembikwahave'ỹva'ero – ġa onhimbojiko hete Tupana'ga rehe. Ga ki a'e te – kiroki ġa omombe'u Tupana'ga nhi'iga – ġa ombojikoguka pa Jesus'gareheve'ga ga rehe a'ero.

⁵ Apota po ji pe napenani penhi'iga hekorame nhanerembikwahave'ỹva'ero novĩa. Koji'i reki ji apota penemimombe'ua Tupana'ga nhi'iga rehe. Nanongara'ga nemi-mombe'ua koji'i pyry ojipe'ga nhi'iga hohe nhanerembikwahave'ỹva'ea hohe, a'e ji. A'ereki ġa omombe'u katu Tupana'ga nhi'iga. Kiroki ġanhi'iga ikwahavipyre'ỹva'ea – a'ea nhande ndikwahavi. Ojipe'ga ikwahavukarama ġanhi'iga nhande ve a'ea ko pyry jitehe no. A'ero ġa Jesus'gareheve'ga mbojikohetei Jesus'ga rehe imombe'urame ġa pe.

⁶ Nhiirū, po ti nhinhi'iga nhanerembikwahave'ỹva'ea ji horame pe pyri nehē, a'ero po ti ji ndopopokogi tuhē nehē. Po ti ji imombe'ui pe me Tupana'ga rembikwahavukara ikwahavuka mbatera pe me, a'ero po ti ji pe pokogi nehē. Po ti ji imombe'ui Tupana'ga nhi'iga pe me pe mbo'eavo a'itituhēva'ea rehe, a'ero po ti ji pe pokogi nehē no.

⁷ Ehepia ko imonhi'ingava jiru'a'java'ea violão no heaporoğitae'ỹva'ea. Inhi'igatue'ymame po nhande niambaragwahavi inhimby'yja rehe.

⁸ Opy ġa trombeta soldados'ga momoranduva tapetavuka ti ġa pe kiro javo. Po trombeta nonhi'igatui ikwahavukare'yma ġa pe, a'ero po ti soldados'ga nonhimboavujikweri tuhē otavukara rehe.

⁹ Na jitehe po ti penhi'iga oko aherembikwahave'ỹva'ero, a'ero po ti ġa ndokwahavi pe nhi'igame ġa pe a'ero nehē. “Onhi'ĩ tehe po ġa upa,” e po ti ġa pe me nehē.

¹⁰ Gwereco paravuhu hete po vvyakotyve'ga nhi'iga ojoatyatyviva'ea. Ojogwe'yja'ga okwaha reki onhonhi'inhi'iga.

¹¹ Emo ji ikwahave'ymame ojipe'ga nhi'iga ga ko hajiheva'ea ji ve. Ji hajiheva'ea ga pe no.

12 Oro pe, pe nhi'igame ojipe'ga pe tokwaha ti ga penhi'iga. Pepota pe Tupana'ga ra'uva remimbuhura penhimbokarakatua pejikovo. Pepota hete ti a'ero penhimbokarakatua - kiroki a'ea nhaporemō Jesus'gareheve'ga mbojikohetei Jesus'ga rehe.

13 Nurã ji ei pe me: Ganhi'iga rekorame nhanerembikwahave'ÿva'ero te'i ti ga Tupana'ga pe a'ero: "Nhimbokarakatua'ja ti. A'ero po ti ji imombe'ukatui nhinhi'iga ga pe nehẽ tokwaha ti ga javo," te'i ti ga Tupana'ga pe.

14 Nhinhi'iga rekorame nhanerembikwahave'ÿva'ero nhinhi'igame Tupana'ga pe, jiji anhi'ĩ. Emo nhiakağa ndokwahavi a'ea.

15 Marã po ti ji rekoĩ a'ero nehẽ naerũ? Anhi'ĩ po ti ji Tupana'ga pe nhinhi'iga rekorame nhanerembikwahave'ÿva'ero. Anhi'ĩ po ti ji ga pe nhiakağa ikwahavame nehẽ no. Na jitehe po ti ji nhimby'yi nhinhimby'yja rekorame nhanerembikwahave'ÿva'ero. Anhimby'yi po ti ji nhiakağa ikwahavame nehẽ no.

16 Pejatyka pe jipi Tupana'ga mboheteavo ndepyry nde javo ga pe. Po nenhi'iga rekoĩ nhanerembikwahave'ÿva'ero nde nhi'igame Tupana'ga pe, a'ero po ti marã ikwahave'ÿve'ga ei amém na tuhẽ javo nde nhi'imbavame nehẽ naerũ? A'ereki ga ndokwahavi nde nhi'igame.

17 Piry hete po nenhi'iga Tupana'ga pe ovuhu. Emo nde nerembojikogi ojipe'ga Tupana'ga rehe. A'ereki ga ndokwahavi nde nhi'igame.

18 Pe hohe pa ji nhi'inhi'igi nhinhi'iga rekorame nhanerembikwahave'ÿva'ea novĩa. Igwete ji ei Tupana'ga pe: "Piry hete nde ji mbokarakatui a'ea rehe jipi," a'e ji ga pe.

19 Emo nhande jatykaramē jipi koji'i pyry ji ve nhinhi'iga rekoĩ ikwahavukava'ea tambo'e ti ojipe'ga a'ea pyvõ. Po xunhi hete ji nhi'igi ga pe novĩa. Emo ga okwaha pa reki. Po ji nhi'inhi'ihetei nhinhi'iga rekorame nhanerembikwahave'ÿva'ero, a'ero po ndapyryvi ga pe. A'ereki ga ndokwahavi reki nhirembi'ea.

20 Nhiirũ, ipita'ngive'ga ndokote'varuhukwahavi. Ga ja ti peko a'ero pejikote'varuhukwahave'yma. Tayri'ga ndaheaporogitakatui okovo. Ga ja rui ti peko a'ero pejeaporogitarame. Peyvuakara gwaramo ti tapendeaporogita katu.

21 Aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga ga judeus'ga mombe'urame. Nahã Tupana'ga ei:

"Jireheve'ga nohendukatui nhinhi'iga.

Nurã po ti ji hajiheve'ga mondoukari ga monhi'iguka ga pe tokwaha ti ga nhiremimbo'ea javo novĩa," ei Tupana'ga.

"Hajiheva'ero gwaramo ko ganhi'iga jireheve'ga nembikwahave'ÿva'ea.

Emo ganhi'iga vehevi po ti nohendukatuukari jireheve'ga pe nhiremimbo'ea nehẽ," ei Tupana'ga judeus'ga remienduve'yma imombe'gwovo.

22 Nurã ji ei pe me: Tupana'ga ganhi'iga mongo nhanerembikwahave'ÿva'ero Jesus'gareheve'garũive'ga ti tokwaha jipopoakara javo. Nhande ki a'e te Jesus'gareheve'ero tikwahavipe gapopoakara. Tupana'ga onhi'iga omombe'uuka Jesus'gareheve'ga ti tokwaha javo. Jesus'gareheve'garũive'ga pe ki a'e te Tupana'ga ndokwahavukari a'ea.

23 Pejatyka po pe Tupana'ga mboheteavo jipi. Po ti penhi'iga nhaporemō nhanerembikwahave'ÿva'ea ikwahave'ÿve'ga ndurame pepyteri pe Jesus'gareheve'garũive'ga ndurame no. A'ero po ti ga ei nehẽ: "Mbipe hete ganhi'iga. Heagwry pa ga a," e po ti ga pe me nehẽ.

24 Po ti pe nhaporemō imombe'umbe'ui Tupana'ga nhi'iga Jesus'gareheve'garũive'ga rurame pepyteri pe ikwahave'ÿve'ga rurame no. Henduvame penemimombe'ua po ti ga ei: "Kiro ji ikwahavi jirekote'varuhua. Penhi'iga nhaporemō omombe'u katu ji ve Tupana'ga rembi'ea jirekote'varuhua pe," e po ti ga nehẽ.

²⁵ Omohẽ po ti ga gweaporoğitate'varuhua oyvyteripeva'ea pendovaki nehẽ. A'ero po ti ga nhova'apyni Tupana'ga mboheteavo ndepyry hete nde javo nehẽ. “Tupana'ga oko tuhẽ pepyteri pe,” e po ti ga pe me nehẽ.

Nahã nhande rekoï nhandejatykarame

²⁶ Marã a'ero, nhiirũ? Pejatykarame jipi Tupana'ga mboheteavo jara'ğa onhimby'yi Tupana'ga pe. Jara'ğa ombo'e ojipe'ğa. Jara'ğa omombe'u Tupana'ga rembikwahavukara. Jara'ğa nhi'iğa ko penembikwahave'ÿva'ea. Jara'ğa omombe'u katu akoja'ğa nhi'iğa penembikwahave'ÿva'ea tokwaha ti ға javo. Na tuhẽ ti peko a'ero pe-jopokopokoga penhombojikojikoga Tupana'ga rehe.

²⁷ Po ti penembikwahave'ÿva'ea ғанhi'iğa pe jatykarame mokonha'ğa po ti onhi'i a'ero hamo. Ndahe'yive'ğa trêsv'e'ğahoherũive'ğa po ti onhi'i hamo. Ojopy'rupy'ru po ti ға onhi'iğa hamo. A'ero po ti ojipe'ğa imombe'umbe'ui ғанhi'iğa tokwaha ti ға javo hamo.

²⁸ Po ti nimombe'uhavi ғанhi'iğa pe tonhi'iğyme ti ға pendovaki a'ero. Pendovakie'ÿ ti ға tonhi'i Tupana'ga pe okovo.

²⁹ Oro Tupana'ga nhi'iğa mombe'uhara'ğa no. Na mokonha'ğa nhi'iği, trêsv'e'ğa po. A'ero po ti jara'ğa japyakai ғанhi'iğa rehe nahanahã javo hamo.

³⁰ Po ti Tupana'ga ikwahavukarame mbatera ojipe'ğa pe ga apygame pepyteri pe, onhi'igypyve'ğa po ti opi hamo ji py'rovo ti ga omombe'u kiro a'ero javo hamo.

³¹ Pe nhaporemõ ti pemombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iğa a'ero pejopy'rupy'ruavo nhande nhaporemõ tikwaha ti henduva javo. Tapenhombõjiko pa ti Tupana'ga rehe a'ero no.

³² Tupana'ga nhi'iğa mombe'uhara'ğa imombe'upotaramẽ ға imombe'ui. Opiotaramẽ ға pigi no.

³³⁻³⁴ Pejopy'rupy'rue'ymame hahyahivamo penhi'iğa. Nanongara rehe Tupana'ga ndokoi. Pejogwerekokatukatu rehe ga rekoï.

Pe jatykarame po kunhangwera'ğa opi hamo Tupana'ga nhi'iğa henduva onhi'ige'yama hamo. Nahã Tupana'gareheve'ğa ndekopavi no ojatykarame ga mboheteavo. Moisésva'ea rembikwatijara e'i jupe no.

³⁵ Ikwahapotaramẽ mbatera po ғwonga pype kunhangwera'ğa ei ғwembireko'ğa pe marã javo hamo. Ndipoyjayjari po kunhangwera'ğa onhi'iğame pe jatykarame Jesus'gareheva'ero hamo.

³⁶ Marã pe ndekouhui naerũ? Peheypyuhu pemombe'u Tupana'ga nhi'iğa raikwehe naerũ? Pe me jate Tupana'ga ombuhuruka onhi'iğa raikwehe naerũ? Ahã reki.

³⁷ Po pepyteripeve'ğa ei ojive: “Jihi ko Tupana'ga nhi'iğa mombe'uhara. Tupana'ga ra'uva ji mbokarakatu ji rerekovo,” e po ға. Nanongara'ğa po onhimombaragwaha nhiremimoğita rehe hamo. E'i po ға ji ve hamo: “Nhandepojoykaharete'ga Cristo'ga okwatijaruka Paulo'ga pe nhande moğitauka a'ero,” e po ға ji ve hamo.

³⁸ Ga ndekoe'ymame nhiremimoğita rehe tapekoi ға ndehe a'ero.

³⁹ Nhiirũ, kiro ji ei pe me a'ero: Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Ji mbokarakatu ti. A'ereki ji tamombe'u nenhi'iğa,” pe'ji ti ga pe. Nahã ji ei pe me no: Ojipe'ğa nhi'iğa rekorame nhanerembikwahave'ÿva'ea tapemombigi ti ғанhi'iğa.

⁴⁰ Pejatykarame ti pejopy'rupy'ru katu pejogwerekokatuaivo.

15

Tupana'ga ombogwera Cristo'ga

¹ Nhiirũ, kiro ji ikwahavukara'javi pe me nhiremimombe'upyryvagwera Cristo'ga mombe'uagwera. Pehendu katu pe nhinhi'iğa ikwehe. Nhiremimombe'ua rehe pe peko hete kiro a'ero pejikoga Cristo'ga rehe.

² Po ti pe heroviahetei nhiremimombe'ua avuirama nehẽ, a'ero po ti Cristo'ga pe nderohoi yvagi pe nehẽ pe mongovouka avuirama nehẽ. Po pe herovia'rağuhũi, a'ero po ti ga napenderohoi nehẽ.

³ Nhiremienduvagwera ji amombe'u pe me ikwehe. Koji'i hete po nhande tihendu katu a'ea ojipea hohe hamo. Nhiremimombe'uagwera ko na: Cristo'ga omano raikwehe tamombo ti ġandekote'varuhua ġa hugwi javo raikwehe. Tupana'ga rembikwati-jarukara rupi ga manoi.

⁴ Igwete ġa gara'oa rerohoi inoġa itaruvihava kwaruhua pype. Mokõi ahe kirirẽ Tupana'ga ga mbogweravi. Gwembikwatijarukara rupi Tupana'ga ga mbogweravi raikwehe.

⁵ Aerẽ Cristo'ga jipiukari Pedro'ga pe. Aerẽ ga jipiukari dozeve'ġa pe no omoirũhara'ġa pe.

⁶ Aerẽ ga jipiukari kiro ve he'yjuhuve'ġa pe quinhentosve'ġa pe. He'yjuhuve'ġa nde'ya jararamo ġa ndekoji aġwamo. Jararamo ahe manoi. Ga nhaporemko gareheve'ġa.

⁷ Aerẽ ga jipiukari Tiago'ga pe. Aerẽ ga jipiukari omoirũhara'ġa pe nhaporemko.

⁸ Mbapavamo ga jipiukari ji ve no. Na ja hekoi. Kunhangwera'ġa gwa'yra mbo'ariperame nhande nimboha'uvi. Na jitehe ji jikogame Cristo'ga rehe nhande nimboha'uvi a'ea no.

⁹ A'ereki ji ambohahy na'ẽ Tupana'gareheve'ġa pe jirekote'varuhuavo ikwehe. Nurã ji ei jijive kiro: Jara'ga gwyre'i hete ko ji Cristo'ga moirũhara'ġa gwyre'i hete. Cristo'ga moirũhara'ga po ġa nde'i ji ve hamo novia. A'ereki ji ako te'varuhu Tupana'gareheve'ġa pe ikwehe.

¹⁰ Emo Tupana'ga omombyry reki ji ve ji mongovo Cristo'ga moirũharamo. Nomombyrytehei reki ga ji ve. A'ereki ji aporavyky hete ga pe Cristo'ga moiruamo jara'ga hohe pa. Ji tehe rui reki aporavyky. Tupana'ga imombyryvame ji ve ji mbokarakatui ji mboporavykyavo.

¹¹ Nhiremimombe'ua ojo'ja reki ġanemimombe'ua pavẽi. A'ea jitehe pe heroviari a'ero pejikoga Cristo'ga rehe.

Nhanembogwerahava

¹² Xa'e nhande jipi: Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi heikwehe. Maranuhũrame po pepyteripeve'ġa euhui naerũ Tupana'ga nombogweravi omanove'ġa javo?

¹³ Po ga nombogweravi ġa hamo, a'ero po ga nombogweravi Cristo'ga raikwehe hamo.

¹⁴ Po ga nombogweravi Cristo'ga hamo, a'ero po ore Cristo'ga mombe'utehei pe me hamo. A'ero po pe jikotehei ga rehe hamo.

¹⁵ Nahã no. Po ga nombogweravi Cristo'ga hamo, a'ero po jukwahavamo ore'mbea ore Tupana'ga mombe'urame hamo. A'ereki ore oro'e: "Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi," oro'e ore ga mombe'gwovo. Po a'iti omanove'ġa mbogwerave'ymamo, a'ero po ga nombogweravi Cristo'ga hamo.

¹⁶ A'ereki nahã ji a'e: Ga mbogwerave'ymame po ga nombogweravi Cristo'ga hamo.

¹⁷ Po Cristo'ga ndokweravi, a'ero po pe jikotehei ga rehe hamo. A'ero po ga nomombori pendekote'varuhua pe hugwi hamo.

¹⁸ Po Cristo'ga ndokweravi hamo, a'ero po Cristo'gareheve'ea hoi hahyva'ea ruvihava pype hamo – kiroki ahe omano jipe.

¹⁹ Po nhande ei hamo: "Nhande manoe'ymame jate Cristo'ga imombyryvi nhande ve", a'ero po nhande poria'iheteramo ġa hohe pa hamo.

²⁰ Emo Tupana'ga ombogwera tuhẽ reki Cristo'ga ikwehe. A'ea ko Cristo'gareheve'ea mbogwerahavaġwamamo oko.

21 Akwaimba'eva'ea rekote'varuhuro ġwaramo nhande manoi reki. Ojipe'ga rekokaturu ġwaramo po ti nhande kwerava'javi nhanemanoa hugwi nehē.

22 Nahā ji ei. A'ereki Adāova'ea rymyminoru nhandekovo ġwaramo nhande manombavi. Cristo'ga pavēi nhandekovo ġwaramo po ti nhande kwerapavi a'ero nehē.

23 Nahā Tupana'ga ġa mbogweravi a'ero: Cristo'ga na'ē ga ga mbogwera. Aerē na jitehe Cristo'ga rura'javame po ti Tupana'ga ġa mbogweragweravi nehē no Cristo'gareheve'ġa.

24 Aerē mbapava koty po ti Cristo'ga ikwava'eġi ġwembipojykahava uva'ga pe nehē koro ndeapoa javo Tupana'ga pe nehē. Cristo'ga po ti omombi pa na'ē Tupana'ga arōe'ŷve'ġa popoakara tohendu katu pa ti ġa Tupana'ga nhi'iġa javo nehē. Kiroki ġa huviha hete yvaga gwyri pe yvya koty no – ġapopoakara po ti Cristo'ga omombi pa nehē.

25 A'ereki Tupana'ga e'i nhoġwenonde Cristo'ga pe: “Ndehe ti ġanduvihavamo eko avuirama nehē. Tamongo pa ti nearōe'ŷve'ġa nenhi'iġa rupi,” ei ga Cristo'ga pe.

26 Mbapavamo po ti Tupana'ga imombipavi ahemanoa tiruahūheteva'ea nehē.

27 Tupana'ga rembikwatijarukara e'i hako:

“Tupana'ga omongo pa Cristo'ga nhi'iġa rupi,” e'i.

Jukwaha reki ikwatijara mombe'ua. Tupana'ga imongopavame ga nonhimongoi Cristo'ga nhi'iġa rupi.

28 Ihopavame ganhi'iġa rupi a'ero Cristo'ga jitehe Tupana'ga ra'yra'ga po ti onhikwava'ē Tupana'ga pe nehē Tupana'ga jate ti toko huvihavuhetero avuirama nehē.

29 Oro ġa – kiroki ġa onhimobatizauka omanova'ea repyga onhimobatizaukare'ŷva'ea repyga – marā ġa ndekoi nanongara rehe naerū? Po Tupana'ga nombogweravi ahe hamo, a'ero po ġa nde'i hamo: Xanhimobatizauka ahe repyga nehē.

30 Oro ore, po Tupana'ga nombogweravi omanove'ġa hamo, a'ero po ore pohiri Cristo'ga hugwi hamo tombohahyyme ti ġa ore ve javo hamo.

31 Nhiirū, nane'ymi ġa ji jukapotari novīa. Amombe'u ji a'ea pe me. A'ereki ji pe mbohetei nhande jikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe nhandepojykaharete'ga rehe.

32 Imombe'upotarame Tupana'ga nhi'iġa ji ġa ndayvayvari Éfeso'peve'ġa. Ga ko ja'gwara ja ji ve, a'e ji. A'ereki ġa onharō hete tijuka ti ga javo. Po ji ikwahahetei hahya nhimanomo Tupana'ga nanhimbogwerava'javi javo, a'ero po ji ikwahatehei hahya Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo hamo. Po Tupana'ga nombogweravi omanove'ġa, a'ero po xako aherembi'ea rupi hamo – kiroki ahe e'i:

“Mara'ngu po ti nhanemanoa ko'emame nehē?

Ti'u hete ti mbatera toryva apovo a'ero.

Ti'u hete ti kaġwitiġa no,” ei ahe.

33 Tapenhimoandyandyjukari ti ġa pe.

“Tapekoi ti ġa pavēi jipi – kiroki ġa heaporoġita te'varuhu.

Pe ndekorame ġa pavēi po ti ġa ndupi jitehe pendeaporoġita ihoi a'ero nehē,” e'i ikwatijara.

34 Peapyakwapupu ti imombiga pejikote'varuhua. Jararamo pepyteripeve'ġa ndokoi hete Tupana'ga pavēi. A'e ji a'ea pe me tapepoyjayjaryme ti a'ero.

Nhander'a'oa ti okwerava'ja

35 Jara'ga po e'i: “Marā po ti omanove'ġa mbogwerava? Marā po ti ġanda'oa nehē Jesus'gareheve'ġa nda'oa nehē?” e po ga javo.

36 Nderekwahavihu nde! a'e po ji ga pe. Nde itymame po ha'ynha omano na'ē jipi. Narunhe'ymame nahenhui reki mbatera. Na jitehe po ti nhande manoi nhanembogwera renonde nehē.

37 Itymame mbatera po nde neretyimi henhuiva'ea. Ha'ynha tehe po nde eretŷ trigo ra'ynha ojipea ra'ynha no.

38 Henhunhame Tupana'ga ġwemimbotarimo imondoi ha'oa ha'ynha pe. Ha'ynha hetakwera'ja gwereko gwa'oa a'ero.

³⁹ Ojoatyatyvi reki ha'oa. Yvyakotyve'ga gwereko gwa'oa. Mbiara gwereko ojipea gwa'oa. Gwyrá'ia gwereko ojipea gwa'oa. Pira gwereko ojipea gwa'oa nohõ.

⁴⁰ Gwereko yvagipeva'ea ra'oa. Gwereko yvyakotyva'ea ra'oa nohõ. Ojoatyvi reki yvagipeva'ea katua yvyakotyva'ea katua pavëi.

⁴¹ Kwara gwereko okatua. Jahya katua ojipea. Jaytata'ia katua ojipea no. Ojoatyatyvi reki jaytata'ia katua ojohugwi no.

⁴² Nahã po ti nhande mbogweravame a'ero nehë. Oтымame nhandera'oa ijugamo. Ombogweravame po ti nhandera'oa ndijugi nehë.

⁴³ Oтымame nhandera'oa ite'varuhuro. Ombogweravame po ti nhandera'oa ikatuheteramo nehë. Oтымame nhandera'oa ndipopoakari. Ombogweravame po ti ipopoakaramo nehë.

⁴⁴ Oтымame nhandera'oa yvyakotyva'ea. Ombogweravame nhandera'oa po ti Tupana'ga ra'uva remimongopyra nehë. Gwereko nhandera'oa yvyakotyva'ea. Nurã ji ei: Gwereko nhandera'oağwama no. A'ea Tupana'ga ra'uva omongo nhande ve.

⁴⁵ Nahã Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei no:
 “Tupana'ga omongo jypyve'ga Adão'ga,” e'i ikwatijara hako.
 Aerëve'ga Adão'ga nhande mongo nhande mboheaporoğitapyahuavo. Cristo'ga pe ji ei. A'ereki gaha nhande mboheaporoğita pyahu gwa'uvimo.

⁴⁶ Jypya ko nhande rekoi yvyakotyva'ero. Aerë nhande reaporoğitapyahuro nhandekovo.

⁴⁷ Tupana'ga oapo jypyva'ea Adãova'ea yja pyvõ. Ahe ko yvyakotyva'ea a'ero. Aerëve'ga ko yvagahugwive'ga Cristo'ga.

⁴⁸ Yvyakotyve'ga ko oho Adãova'ea rupi yjapyvõva'ea rupi. Cristo'gareheve'ga ko oho Cristo'ga rupi yvagahugwive'ga rupi.

⁴⁹ Nhandera'oa ko yjapyvõva'ea ra'oa ja kiro Adãova'ea ra'oa ja. Aerë po ti nhandera'oa yvagahugwive'ga ra'oa ja Cristo'ga ra'oa ja nehë.

⁵⁰ Nhiirũ, amombe'u katu ji pe me. Yvyakotyve'ga nda'oa nhande herekorame po ti nhande ndiahoi yvagi pe nehë – perope Tupana'ga oko huvihavuhuhetero. Ijuva'ea ndokoagwami ijuge'ÿva'ero.

⁵¹⁻⁵² Pehendu ti kiro ji imombe'urame aherembikwahavipyre'yma. Jararamo po ti nhande niamanoi ve Cristo'ga rura'java renonde nehë. Emo po ti Tupana'ga nhande mbojirojijyipavi nehë trombeta nhi'igame mbapavamo nehë. Trombeta nhi'igame po ti Tupana'ga ğa mbogweravi na'ë omanove'ğa Cristo'gareheve'ğa. Nomanoa'javi po ti ğa a'ero nehë. Kotihĩ hete po ti Tupana'ga nhande mbojirojijyi a'ero nehë.

⁵³ Yvyakotyva'ero nhandera'oa omano ojugamo. Nurã po ti Tupana'ga imbuhuri hajiheva'ea nhande ve nehë. A'ea po ti nomanoi ojuge'yma nehë.

⁵⁴ Imbuhurukarame omanoe'ÿva'ea nhande ve po ti ihoi Tupana'ga rembikwatijarukara japiavo nehë – kiroki e'i:

“Ndogwerekoa'javi kiro ahemanoa.
 Tupana'ga omombi pa a'ea kiro,” e'i.
 Irũa aherembikwatijara e'i:

⁵⁵ “Nhanemanoa niandepojoykapava'javi.

Nhanemanoa nombohahya'javi nhande ve,” e'i aherembikwatijara.

⁵⁶ Nhanemanoa ombohahy nhande ve nhande rekote'varuhuro ğwaramo. Nhanderekote'varuhua ipopoaka nhande rehe nhande ikwahava ğwaramo Moisésva'ea remimbo'eagwera. A'ereki a'ea e'i nhande ve: “Kiroki ğa oko te'varuhu – ğa po ti omano ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehë,” e'i aheremimbo'eagwera.

⁵⁷ Emo Tupana'ga ombuhuruka avo Jesus Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga. Igwete ga manoi nhande repyga nhande mbopiro'yavo nhanderekote'varuhua hugwi. Timbohete ti Tupana'ga a'ero ndepyyr hete nde Jesus'ga mbuhuruka javo.

⁵⁸ Nhiirũ, ako hete ji pe ndehe. Pemondo ti pejipy'a mbotyva pejikoheteavo Cristo'ga rehe. Peporavyky katu hete ti ga pe ojipe'ga mbojikoguka ga rehe. A'ereki pejipo-ravykyrame garemimbotarimova'ea rehe pe ndapeporavykytehei pejikovo. Pekwaha pe a'ea.

16

Itambere'ia mono'oga

¹ Ta'e ti kiro pe me itambere'ia mono'ono'oğa pe - akoja po ti nhande ti-mondo Cristo'gareheve'ğa pe imbatere'ÿve'ğa pe Judéiapeve'ğa gwyri pe. A'e ji Cristo'gareheve'ğa pe Galáciapeve'ğa gwyri pe itambere'ia rehe ikwehe. Nahã ti peko javo ji ei ğa pe. Kiro ji ei jitehe pe me no: Nhirembi'ea rupi po ti peko no hamo.

² Domingo nanani ti pemono'õ mo imongovo penhonga pe. Pe napenani ti pemono'õ. He'yjuhrame peporavykya kwepykava itambere'ia he'yi'iva'ea ti pemono'õ. Mbo-hapyreterame peporavykya kwepykava mbohapyrete'i ti pemono'õ. A'ero ji horame pe pyri po ti pe herekojipei imono'oğipyra nehẽ.

³ Jihorame po ti ji a'ea imondoukari penemimo'ẽhara'ğa pe nehẽ togweroho ti ğa Jerusalémmeve'ğa pe nehẽ. Togweroho ti ğa ğa pe ikwatijara no - kiroki omombe'u gandekokatua. A'ero po ti ğa imondo itambere'ia ikwatijara reheve Jerusalémmeve'ğa pe nehẽ.

⁴ Po pyryvame ji hoi pevo no, a'ero po ti ji ğa nderohoi ji rupi nehẽ.

Paulova'ea omombe'u ohoğwama

⁵ Taho ti pe pyri nehẽ jhorẽ Macedôniapeve'ğa gwyrupa. A'ereki pevo na'ẽ ji hoi ğa pyri.

⁶ Aerẽ po ti ji pytai pe pyri ovuhu. Amongo pa po ti ji yapoa jipytavo pe pyri nehẽ. A'ero po ti pe ji pokogi ojipe'ga gwyri pe ji mondovo nehẽ.

⁷ Ndahopotari po ti ji pe pyri ağwamo jipytaahi'viavo jate. A'ereki Tupana'ga ipotarama ji pytapotari manamehũ pe pyri.

⁸ Kiroğwe ji pytai avo cidade de Éfeso pe toryva rupi Pentecostes rupi nehẽ.

⁹ A'ereki avove'ğa gwendu pota kiro Cristo'ga nhi'iga onhimongyavo. Tamombe'umbe'u ti ğa pe a'ero ğa mbojikoguka ga rehe nehẽ. Emo he'yjuhuve'ğa ji movahĩ tomombe'uyme ti ga Cristo'ga nhi'iga javo ji ve.

¹⁰ Po ti Timóteo'ga vahemi pe pyri pereko katu ti ga gapy'a inoğatuavo pepyteri pe nehẽ. A'ereki ga oporavyky Cristo'ga pe ganhi'iga mombe'gwovo ji javijitehe.

¹¹ Tape'ei ti ga pe a'ero: "Ga ndokwahavihu ovoja'iro gwaremo." Pepoko ti ga mbohoryva ga mbuhuruka ji pyri nehẽ. A'ereki ji ga mboha'uvi jara'ğa ndeheve nhaneirũ'ğa ndeheve nehẽ.

¹² Oro Apolo'ga no nhaneirũ'ga. Apota hete ji gahoa pe pyri ikwehe novĩa. Igwete ji ehetei ga pe toho ti ga jara'ğa ndupi nhaneirũ'ğa ndupi javo novĩa. "Ndahopotari tuhẽ ji kiro," ei ga ji ve ikwehe. "Aerẽ pyryvame po ti ji hoi ğa pyri nehẽ," ei ga ji ve.

Paulova'ea remimbo'ea mbapavava'ea

¹³ Pejapyaka katu jipi. Pejiko hete ti Cristo'ga rehe. Penhimboita tuhẽ ti. Pemondo ti pejipy'a mbotyva.

¹⁴ Pearõarõ ti ojipe'ga pejikojikovo jipi.

¹⁵⁻¹⁶ Pekwaha pe Estéfanas'ğa. Ga na'ẽ ojiko Cristo'ga rehe gwongapeve'ğa pavẽi ikwehe - perope Acaiapeve'ğa gwyri pe. Onhimondo ğa onhimboporavykyavo Cristo'gareheve'ğa pokopokoga jipi. Nhiirũ, a'e hete ji pe me tapehendu katu ti nanongara'ğa nhi'iga pejikovo hupi. Pehendu katu ti jara'ğa nhi'iga no - kiroki ğa Cristo'gareheve'ero oporavyky hete ojipe'ga pokopokoga jipi.

¹⁷ Jirory hete ji kiro Estéfanos'ğa ndura rehe – gaha Fortunato'ga pavëi Acaico'ga pavëi no. A'ereki pendakykweri ға nduri ji pokoga.

¹⁸ Onoğatu ға jipy'a ji mbohoryva. Nahã ға inoğatui pepy'a pe mbohoryva no. Pemondo ti imohina pejeaporoğita nanongara'ğa ndehe.

¹⁹ Ásiapeve'ğa gwyripeve'ğa Cristo'gareheve'ğa omondo onhi'iğa pe me. Cristo'gareheva'ero Áquila'ga omondo hete onhi'iğa pe me no Priscilahëa pavëi jara'ğa pavëi – kiroki ға ojatyka ғанonga pe jipi Tupana'ga mboheteavo.

²⁰ Avove'ğa nhaporemohaneirũ'ğa omondo onhi'iğa pe me nohõ.

Penho'anhuvanhuã ti Cristo'gareheva'ero pejoryjoryva ojogwehe.

²¹ Jihi tuhë Pauloramokawatija koha kiro pe me jipoa pyvõ imondovouka nhinhi'iğa pe me.

²² Kiroki ға ndokoi nhandepojykaharete'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe – ға pe ti Tupana'ga tombohahy a'ero nehë.

Kiro ji ei Jesus Cristo'ga pe: “Marana tá!” (A'ea ko: “Herejo orepojykaharetero!”)

²³ Jesus'ga tomomyry pe me nhandepojykaharete'ga.

²⁴ Opoarõ hete pe nhaporemohande jikoty'aro ғwaramo Jesus Cristo'ga pavëi.

PAULOVA'EA OMOMBE'UA'JA CORINTOPEVA'EA PE Segunda Carta de Paulo aos Coríntios

¹ Jihi ko ako Pauloramō Jesus Cristo'ga moirūharamo. Aporavyky ji Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo. A'ereki a'ea Tupana'ga opota.

Kiro ji ikwatijarukari orenhi'īga imondovouka pe me Timóteo'ga pavēi. Timóteo'ga oko nhaneirūramo ojikoga ġwaramo Jesus'ga rehe nhande pavēi. Jesus'gareheva'ero pejiko pe Tupana'ga rehe penhimono'oġa tihendu ti ganhi'īga javo. Kiro ore ikwatijarukari imondovouka pe me – perope picidade de Corinto pe. Kiro ore ikwatijarukari ġa pe nhaporemō no – kiroki Tupana'ga remimo'ēhara'ġa u pegwyri pe Grécia pe.

² Ore oro'e: Nhandervete'ga Tupana'ga ti tomomyry pe me Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojkaharete'ga pavēi. Tonogatu ti ġa pepy'a, oro'e ore.

Paulova'ea ombohete Tupana'ga

³ Timbohete ti Tupana'ga! Ga ko Jesus Cristo'ga ruvihavuhuhete'ga garuva'ga no nhandepojkaharete'ga ruva'ga. Ga nhande porogwety nhande arōheteavo. Ga nhande poko hete jipi nhandepy'a noġatuavo.

⁴ Nane'ymi ga ore pokogi hahyrame ore ve ji javijitehe ti ġa topoko ojipe'ġa javo ore ve. Oropokoga ġwaramo ore ġa pokokwahavi hahyparavuhurame ġa pe.

⁵ Hahyahy Cristo'ga pe ymya. Na jitehe hahyahy ore ve kiro ore Cristo'gareheva'ero ġwaramo. Hahyahyheterame ore ve Tupana'ga ore pokopoko hete ore Cristo'gareheva'ero ġwaramo.

⁶ Hahy ore ve jipi ore pe pokogame pe mbojikoheteavo Tupana'ga rehe. Hahyrame ore ve Tupana'ga ore poko. A'ero ore pe pokokwahavi nahã ahe nhimomiranami hahya pe javo. A'ereki na jitehe hahy pe me no. A'ero pe nhimomiranami hahya pe.

⁷ Orojiko hete ore Tupana'ga rehe ga po ti Corintopeve'ġa poko jipi nehē javo. Nurã ore ei: Tupana'ga ore poko hahyheterame ore ve. A'ero po ti ga Corintopeve'ġa pokogi hahyheterame ġa pe nehē no, oro'e ore.

⁸ Tamombe'u kiro pe me nhiirūa pe tapekwaha ti. Tiruahū hete ore ve Ásiapeve'ġa gwyri pe ikwehe. Hahyhetero tuhē ore ve pevo. A'ero ore ei ikwehe: Kiro po ti nhande manoi nehē, oro'e ore orovy'ahetee'yma.

⁹ Xamano tuhē ti nhande! oro'e ore ikwehe.

Tupana'ga ore momanouka gwerevi tojikogyme ti ġa ojihe javo. Tojiko ti ġa ji rehe jate javo ga ore momanoukari gwerevi omanove'ġa mbogwerahara'ga.

¹⁰ A'ea rupi ga ore pokohetei tuhē tomanote'varuhuyme ti ġa javo. Aerē po ti ga ore pokoga'javi nehē no tomanoye ti ġa javo. Ga rehe jate ore jikohetei aerē ti ga nhande pokoga'ja'javi nehē no javo.

¹¹ Nahã po ti nehē pe nhi'inhi'īġame Tupana'ga pe epoko ti Paulo'ġa javo. Penhi'ī ti ga pe a'ero ojipe'ġa pavēi penhimongyavo. A'ero po ti pe ei ga pe ġa pavēi ndepyry hete nde imomyryva Paulo'ġa pe javo nehē.

Paulova'ea oho pota Corintopeva'ea pyri novã

¹² Tupana'ga oropokoga ġwaramo orepyry hete ore orokokatuavo ojipe'ġa pe nhaporemō ġa moandyandyje'yma. Pe me koji'i ore rekokatui. A'ea ore ei oronhimboheteavo. A'ereki ore orokwaha orovytyeri pe orereaporoġitapyryva. Yvyakotyve'ġa nembikwahatehea rupi rūi ore rekokatui pe me. Tupana'ga remimomyryva ġwaramo reki ore ve ore rekokatui pe me.

¹³⁻¹⁴ Hajiheva'ea ore ndorokwatijari javo pe me. Onhimime'ŷva'ea jate orokwatija ore pe me. Nurã pe ikwahavi nahanahã Paulo'ġa ei nhande ve ikwatija javo. A'erorame tehe

pe ndapekwahakatui ve orereaporoğita. Ikwahaheterame po ti pe ndoryndoryvamo ore rehe nehẽ. Na jitehe po ti ore roryroryvamo pe ndehe nehẽ nhandepojoykaharete'ga rura'javame Jesus'ga rura'javame nehẽ. A'ea ore oropota hete.

15-16 Nahã tuhẽ ko Corintopeve'ga, a'e ji ikwehe. Nurã ji ena'ei: Apytaahi'vi po ti ji Corintopeve'ga pyri ga ndepiaga jikwavame jigwovo Macedôniapeve'ga gwyri pe nehẽ, a'e ji novã. Aerẽ po ti ji jivyri Corintopeve'ga pyri ga mbohoryva'java nehẽ. A'ero po ti ga ji pokogi ji horame Judéiapeve'ga gwyri pe nehẽ, a'e ji novã.

17 Aerẽ ji herojijyi jireaporoğita ikwehe ndahoa'javi po ti ji kiro Corintopeve'ga pyri javo. Nurã jararamo pe ei: “Heaporoğita te'varuhu Paulo'ga jipi herojijyjijyita ojeaporoğita. A'ereki ga ombotembote'iuhu javo nhande ve,” pe'ji pe ji ve.

Ndajireaporoğitate'varuhui ji. Nanhi'itehei ji.

18 Jireaporoğita katu reki ji nhinhi'iga rerojijyirame. Tupana'ga e'i katu jipi. A'itituhẽva'ea pe ga ei. Na jitehe ore ekatui oronhi'igame pe me. Noronhi'itehei ore a'itituhẽva'ea mombe'gwovo jipi.

19 A'ereki ore Jesus Cristo'ga ja imombe'ukatuavo. Jesus Cristo'ga Tupana'ga ra'yra'ga, gaha ore ga mombe'u katu pe me jihi Silas'ga pavẽi Timóteo'ga pavẽi no. Nombotembote'iuhui ga. A'itituhẽva'ea jate ga omombe'u.

20 Onhi'ipo'ru pa ga Tupana'ga no Jesus Cristo'ga. A'ero ga Tupana'ga nhi'ipo'ruavo gwaramo nhande ei na tuhẽ hekoi javo Tupana'ga pe ga mboheteavo.

21 Tupana'ga tuhẽ ore mbojikoheteuka Cristo'ga rehe pe ndeheve. Tupana'ga nhande mo'emo'ẽ ojive tomombe'u ti ga Jesus Cristo'ga javo.

22 Tupana'ga nhande mongoi ojiheva'ero. Ombuhuruka ga gwa'uvapyryva nhande pyri. Gara'uvapyryva okwahavuka nhande ve. A'ero nhande ei: Nhande xako Tupana'gareheva'ero kiro. Omombyry po ti Tupana'ga nhande ve nehẽ, xa'e nhande.

23 Jihi a'e Tupana'ga pe kiro:

—Tupanamo ehendu ti nhinhi'iga ji ikwatijarame Corintopeve'ga pe. Po ji mbero kiro ga pe, a'ero po ti embuhu hahyva'ea ji ve.

A'ea ji ei kiro Tupana'ga pe. A'ereki ga okwaha jipy'a.

Kiro ji ei pe me a'ero Corintopeva'ea pe. Namondopotari hahyva'ea pe me. Nurã ji ndahoa'javi pe pyri ikwehe.

24 Ndoro'ei ore kiro pe me: Nahanahã tuhẽ ti pejiko. A'ea rui ore ei pe me. A'ereki pe pejiko hete tuhẽ Tupana'ga rehe. Opopoko pota reki ore koji'i pe mbohoryryva jipi.

2

1 Nurã ji ei jivytyteri pe ikwehe: Ndahoa'javi ti ji Corintopeve'ga pyri tahahya'javyme ti ga pe javo.

2 Po ti ji hoi pe pyri hamo, a'ero po ji imondoi hahyva'ea pe me pe mongoveveuhuavo hamo. A'ero po nanhimbohoryhavi hamo pe ndekoveveuhuro gwaramo.

3 Nurã ji ikwatijari pe me ikwehe pepohi ti pejikote'varuhua hugwi kiro javo. A'ereki ji a'e: Po ji hoi ga pyri nhinhi'igahyavo ga pe gandekote'varuhua rehe nehẽ, a'ero po ti ga ji mongoveveuhui ji rayva nehẽ. Gahã po ji mbohory hamo! a'e ji ikwehe. Akwaha pa reki pendeaporoğita. Ji roryvame pe ndorypavamo no.

4 Hahy hete ji ve ji ikwatijarame pe me ikwehe. Ji rekoveveuhuro jijehe'oheteavo ikwehe. Nopomongoveveuhupotari reki ji ikwatijarame pe me. A'ereki ji opoarõ hete. Akwatija po ti ji Corintopeve'ga pe tokwaha ti ga nhiremiarõhetea, a'e ji ikwatijarame pe me ikwehe.

Tapehenonha'javi ti garekote'varuhua, ei Paulova'ea

5 Kiroki ga omondo hahyva'ea okote'varuhurame ikwehe – ji ve jate rui ga imondoi hahyva'ea. Pe me ga imondoi hahyva'ea pe mongoveveuhuavo no. Emo kotihĩ ipavi pendekoveveuhua pe hugwi. A'ea ji ei. A'ereki ji nanhi'igahyhetepotari reki ga pe.

⁶ A'ereki penhimongyavo pe peko ga rehe imondovo hahyva'ea ga pe. Kirupi kiro a'ero!

⁷ Tapehenonha'javi ti garekote'varuhua kiro a'ero ga mbohoryva'java garekovevehuhetea tojukayme ti ga.

⁸ Nurã ji ehetei kiro pe me: Pekwahavuka ti ga pe penhimiarõa oroarõ hete nde javo.

⁹ Ikwatijarame pe me ji ei jiyvyteri pe ikwehe: Tahepia ti nhinhi'ïpo'rupava. Gwendu katu po Corintopeve'ga nhinhi'i'ga jipi, a'e ji jiyvyteri pe ikwehe.

¹⁰ Pe aherekote'varuhua renonhe'ymame ji na jitehe nahenonha'javi aherekote'varuhua no. Po ji henonha'jave'ymame aherekote'varuhua, a'ero pe ndehe ji nahenonha'javi. Cristo'ga okwaha nhiremienonha'jave'yma.

¹¹ Nahã ji rekoi Satanás'ga tianemoandyandyjyme javo. A'ereki Satanás'ga nhande arõ'e'ÿve'ga heaporoğita te'varuhu. Ga nhande mongo pota ġwemimbotarimova'ea rupi nhande mbote'varuhuavo. A'ea nhande ikwahahetei.

Paulova'ea opytaahi'vi cidade de Trôade pe

¹² Aho ji cidade de Trôade pe ikwehe tamombe'u ti pyryva'ea ġa pe javo Jesus Cristo'ga mombe'ua. Ji vahemame pevo ġa ndoryvamo ji rehe hendupota. A'ereki nhandepojykaharete'ga e'i jipe kiro ihoi japiavo nhimombe'ua apiavo Trôade pe javo.

¹³ Jipy'a ndukatui reki okoteheavo. A'ereki pevo ji ndahepiagi Tito'ga nhaneirũ'ga. Nurã ga rure'ymame ji ei pevove'ga pe: Kiro ji hoi a'ero. Pea hugwi ji hoi a'ero jigwovo Macedôniapeve'ga gwyri pe Tito'ga reka.

Tupana'ga opoko hete omoirũharava'ea

¹⁴ Timbohete ti Tupana'ga! Tupana'ga Cristo'ga poko hete tipopoaka hete ti ga Diabo'gapyriva'ea hohe anhaġa hohe javo. Nhande Cristo'gareheva'ero ġwaramo Tupana'ga nhande poko hete tipopoaka ti ġa Cristo'ga pavēi Diabo'gapyriva'ea hohe no javo. Nhande ipo'rurame perfume kiro ihoi ojipe'ġape'ga pe. Na jitehe Tupana'ga nhande po'rurame Cristo'ga mombe'gwovouka kiro gamombe'ua ihoi ojipe'ġape'ga pe nhaporemo.

¹⁵ Gapyteri pe Cristo'ga mombe'urame nhande ikatuva'ea ja perfume ja Tupana'ga pe ga mbohoryva.

Jara'ġa ojiko Cristo'ga rehe. A'ero ga ġa nderohoi Tupana'ga viara rupi.

Jara'ġa ndojikogi reki Cristo'ga rehe ogwovo hahyva'ea ruvihava viara rupi.

¹⁶ Ga pe Cristo'ga mombe'ua i'agahiva'ea ja ndikatui okovo ahejukaagwama. A'ereki henduvame Cristo'ga mombe'ua ġa ndogweroviari ipotare'yma. Nurã po ti ġa manoi ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē.

Kiroki ġa Cristo'ga gweroho Tupana'ga viara rupi – ġa pe Cristo'ga mombe'ua perfume ja ikatu hete okovo ġambogweravaġwama. A'ereki henduvame Cristo'ga mombe'ua ġa ojiko ga rehe. A'ero po ti ġa ndekoi avuirama ga pyri nehē.

Ma'ġa po ipopoaka Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe hamo naerũ? A'ereki ahã ipopoakave'ġa jupe.

¹⁷ Kiroki ġa pe Tupana'ga e'i reki ġa mbopopoaka pemombe'u ti javo – ġahã po omombe'u Tupana'ga nhi'i'ġa Cristo'ga mombe'ua ġa pe hamo. Emo he'yive'ġa ojiroho tehe onhimonhi'i'ġa imombe'gwovo ojipe'ġa pe. Ga pe Tupana'ga nde'i. Ga oho tehe. Kirē ġa ei: “Pembuhu ti itambere'ia ore ve kiro. A'ereki ore Tupana'ga nhi'i'ġa mombe'u pe me,” ei ġa ġa pe.

Ore ki a'e te ġa ja rūi ore rekoi. Ore orepyry hete ojipe'ġa moandyandyje'yma Tupana'ga nhi'i'ġa mombe'gwovo. A'ereki Tupana'ga e'i ore ve pemombe'u ti nhinhi'i'ġa javo. Nurã Cristo'gareheva'ero ore nhi'i'ġatui imombe'gwovo katu Tupana'ga rekorame ore rupi.

3

Paulova'ea oporavyky ipyahuva'ea mombe'gwovo

¹ Oronhimombe'urame pe me ore ndoro'ei: Corintopeve'ga niandekwahavi ve. Nurã xanhimombe'u katu ġa pe. A'ea rõi ore ei. A'ereki a'ea rehe rõi reki ore nhimombe'ui javo pe me. Ore ojipe'ga ja rõi. Ohoohorame Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo ġa gweroho pevove'ga pe onhimombe'uva'ea ojipe'ga nembikwatijara. Ikwatijara e'i: "Agwa'ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo oko," e'i. "Pyry hete ġa." Nahã ikwatijara ei tokwaha hete ġa ġa javo. Ohorame ġa hugwi ġa gweroho ġanembikwatijara no ojipe'ga ti torekwaha hepiagame javo.

Ore ko ndorogwerohoi pe me ikwatijara orenhimombe'uva'ea. A'ereki pe nhaporemō ore kwahavipe. Ndorogwerohoi pe hugwi ikwatijara ojipe'ga pe no. A'ereki ġa nhaporemō ore kwahavipe no.

² Pe tuhẽ orerekokatua kwahavuka ġa pe. Oroyvyteri pe ore ikwahavi a'ea. Ga nhaporemō orerekokatua kwaha no pendekokatua repiaga.

³ A'ereki pe ndepiagame ġa e'i: "Cristo'ga tuhẽ Paulo'ga mondouka Corintopeve'ga pyri onhimombe'uuka ġa pe. Gaha ġwendukatuuka ġa pe ġa mongokatuavo Paulo'ga omombe'urame," ei ġa.

Na tuhẽ Cristo'ga pe pojykai. A'ero pe pejikokatua ikwahavukari ojipe'ga pe. Ahe okwatija imohũhava pyvõ tokwahavuka ti mbatera ojipe'ga pe. Tupana'ga ki a'e te avuiramave'ga, ga gwa'uva pyvõ pendeaporoġita mbopyahui pe mongokatuavo tokwahavuka ti ojipe'ga pe. Ahe okwatija itapereuhuva'ea rehe tokwahavuka ti ġa pe javo. Tupana'ga ki a'e te pendeaporoġita mbopyahui pevyteri pe tokwahavuka ti ġa pe javo.

⁴ Hepiagame pendekokatua ore ei: Tupana'ga nhande mondo tuhẽ Corintopeve'ga pyri ġa mbojikoguka nhande ve. A'ea ore oro'e. A'ereki a'ea Cristo'ga okwahavuka ore ve Tupana'ga pe mondo ġa pyri javo.

⁵ Marã po nhande timbojikoguka ġa Cristo'ga rehe? oro'e ore. A'ereki ore ndorepopoakari ikwahave'yma. A'ero ore ndoro'ei: Ore tehe ti torombojiko ġa ga rehe. A'ea rõi ore ei. A'ereki Tupana'ga jate okwahavuka ore ve ore mbopopoaka nahã ti pembojikoguka ġa Cristo'ga rehe javo.

⁶ A'ereki ga okwahavuka ore ve ipyahuva'ea javo: "Pe Cristo'ga mombe'urame ġa pe ti jira'uva ġa mbojikogi ga rehe imbopyahuavo ġandeaporoġita nahã ġa mongovo ji pyri avuirama nehẽ. A'ea ti pemombe'u ġa pe," ei ga ore ve. "Nahã ti ji ġa pokokatui kiro," ei Tupana'ga ore ve.

Nurã ore imombe'ui a'ea ipyahuva'ea ġa pe Tupana'ga ra'uva ti tomongo ġa Tupana'ga pyri javo. Ore noromombe'ui Tupana'ga rembikwatijarukaragwera – kiroki garem-bikwatijarukaragwera Moisésva'ea pe. A'ereki a'ea e'i: "Nahanahã ti peko Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe jipi. Pejikoe'ymame hehe po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ," e'i Moisésva'ea rembikwatijaragwera.

Moisésva'eareheva'ea ġwendu aherembikwatijaragwera novĩa okokatuangave'yma Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. A'ero ahe hoi hahyva'ea ruvihava pype onhimongyavo. A'ereki aherembikwatijaragwera nombopopoakarukari ahe pokoge'yma. A'ero ore ei: Moisésva'ea rembikwatijaragwera ahe mondouka hahyva'ea ruvihava pype.

⁷ Tupana'ga okwatijaruka Moisésva'ea pe onhi'iga itapereuhua rehe ikytikytiuka. Tupana'ga ikwatijarukarame gakatukatuhetea jukwahavamo ġwendy'jandy'javamo imohendy'jaheteavo Moisésva'ea rova. A'ero ahereheva'ea israelitasva'ea nonhimomiranami Moisésva'ea rova repiaheterame ojirovaga ahe hugwi ahe imombe'urame Tupana'ga rembikwatijarukara. Igwaigwavete aherova rendy'java igwevi avuiramarũiva'ea. A'ea vehevi ahe nonhimomiranami hepiahetea rehe Tupana'ga katua jukwahavame. Tupana'ga ikatu hete ikwatijarukarame Moisésva'ea

pe. Moisésva'ea imombe'urame gwembikwatijara israelitasva'ea ndogwerojijyi reki ojeaporoğita okoe'yma Tupana'ga pyri.

⁸ Koji'i Tupana'ga katukatuhetea jukwaha hete tuhē ga nhi'iğame ipyahuva'ea rehe Cristo'ga mombe'ua rehe a'ero. A'ereki ġa Cristo'ga mombe'urame ġa pe Tupana'ga ra'uva ombopyahu ġandeaporoğita ġa mbojikoga ga rehe. A'ero po ti a'ea ġa mongoi Tupana'ga pyri avuirama nehē.

⁹ Ikatu hete Tupana'ga rembikwatijarukara Moisésva'ea pe novĩa ymyahũva'ea. A'ea e'i: "Tupana'ga nhi'ipo'rupave'ymame ti ġa toho hahyva'ea ruvihava pype nehē."

Koji'i hete ikatu hete Tupana'ga nhi'iğa ipyahuva'ea rehe Cristo'ga mombe'ua. A'ereki onhi'iğame ga rehe ga gwa'uva mbuhurukari nhande pyri nhanderekote'varuhua momboa nhande hugwi nhande mongokatuavo.

¹⁰ Koji'i hete tuhē ikatu hete Tupana'ga nhi'iğapyahua garembikwatijarukaragwera hohe. Ganhi'iğapyahua katuhetea ombogwe garembikwatijarukaragwera katua.

¹¹ Garembikwatijarukaragwera ikatu avuiramarũiva'ea. Koji'i hete ikatu hete avuiramava'ea ganhi'iğapyahua.

¹² Nurã orojikoga gwaramo Tupana'ga nhi'iğapyahua rehe ore imombe'ukatui a'ea ġa pojihuve'yma tokwaha hete ti ġa avuiramava'ea javo.

¹³ Moisésva'ea ja rũi ore rekoi imombe'urame a'ero. Imombe'urē Tupana'ga rembikwatijarukara Moisésva'ea ojevapia tapy'ynhapira pyvõ jireheve'ğa tajirepiagyme javo. A'ero ahereheva'ea ndokwahavi aherova rendy'java gweva ahe hugwi a'ea ko avuiramarũiva'ea jave'yma.

¹⁴ Ndoki aheakaği pe ahe Moisésva'ea rembikwatijara monhi'iğame. Ojikoge'yma gwaramo Tupana'ga rehe koji'i ahe ndokwahavi imonhi'iğame nahanahã Tupana'ga ei nhande ve jave'yma. Ojevapiave'ğa ja ahe rekoi. A'ereki ojevapiave'ğa ndokwahavi hepiakatue'yma.

Na jitehe kiromonhate aherakykwepohara'ğa israelitas'ğa ndokwahavi imonhi'iğame Moisésva'ea rembikwatijara Tupana'ga nhi'iğa ymyahũva'ea. A'ereki Cristo'ga rehe ojikogame jate ġa okwaha Cristo'ga pe Moisésva'ea ei javo.

¹⁵ Kiromonhate vehevi imonhi'iğa nanani Moisésva'ea rembikwatijara ndoki ġa'akaği pe ġa jikoge'yma gwaramo Cristo'ga rehe. Ojevapiave'ğa ja ġa ndekoi a'ero ikwahave'yma hepiakatue'yma.

¹⁶ Kiroki ga gwerojijyi ojeaporoğita ojikoga Cristo'ga rehe nhandepojykaharete'ga rehe - gaha okwaha javo: "Cristo'ga omano ji repyga imomboa jirekote'varuhua ji hugwi," ei ga. "Jijikoga gwaramo Cristo'ga rehe ti ji hoi yvagi pe nehē," ei ga. Okwaha ga kiro ġa ja - kiroki ġandova hugwi ojipe'ğa ope'a tapy'ynhapira.

¹⁷ Ji'erame nhandepojykaharete'ga pe ji ei Tupana'ga ra'uva pe. A'ereki nhande jikogame nhandepojykaharete'ga rehe Cristo'ga rehe ga ombopyahuuka nhandereaporoğita Tupana'ga ra'uva pe. A'ero nhande piro'yro Cristo'ga kwahave'yma hugwi nhanderekote'varuhua hugwi no hahyva'ea ruvihava hugwi no.

¹⁸ Cristo'gareheva'ero nhande nhaporemõ ikwahavi ġa ja kiro - kiroki ġandova hugwi ojipe'ğa ope'a tapy'ynhapira. A'ereki nhande nhandepojykaharete'ga katukatuhetea kwaha hete. A'ero nhande ikwahavame igwaigwavete ga herojijyjijyukari nhandereaporoğita gwa'uva pe ji javijitehe ti ġa tikatu katu hete javo.

4

Paulova'ea ndipopoakari; Tupana'ga ahe mbopopoaka

¹ Tupana'ga pyry hete Cristo'ga mombe'uuka ore ve ore pokoguka. Ore Cristo'ga mombe'ukatui jipi a'ero orojirokwa.

² Noronhinotĩ ore. Ndorokote'varuhui ore. Noromoandyandyi ore ojipe'ğa. Tupana'ga nhi'iğaatyviva'ea rũi ore imombe'ui. Ndorogwerojijyi ore ganhi'iğa.

A'itituhẽva'ea ore imombe'ukatui Tupana'ga nhi'iġa kwahavuka ġandovaki. Nahã ore rekoi ikwahavuka orokokatuavo ġa pe nhaporemõ Tupana'ga ore repiagame. A'ero po ti ġa ikwahavi javo ovyvyteri pe nehẽ: "Paulo'ġa omombe'u katu a'itituhẽva'ea," e po ti ġa nehẽ.

³ Jara'ġa pe oreremimombe'ua onhimiva'ea – kiroki ġa oho hahyva'ea ruvihava viara rupi. Ga pe jate onhimi.

⁴ Ndojikogi ġa Cristo'ga rehe heroviare'yma oreremimombe'ua. A'ereki okote'varuhuve'ġa pojkahara'ga Satanás'ga, ga ndokwahavukari pyryva'ea mombe'ua ġa pe tombokohuyme ti ġa'akaġi pe javo. Omondomondo ga ġa ġwemimbotarimova'ea rupi yva koty. Ndoki ġayvyteri pe a'ero Cristo'ga katukatua mombe'ua. Gaha okwahavuka Tupana'ga nhande ve Cristo'ga.

⁵ Noronhimombe'ui ore. Jesus Cristo'ga ore oromombe'u ga ko nhandepojoykaharete'ga javo. Jesus'gareheva'ero ġwaramo ore pe pokopokogi ga mombe'gwovo pe me.

⁶ Ymyahũ japorame yva yvaga reheve Tupana'ga ei hako: "Tokojahu kiro ypytuna pyteri pe." A'ea Tupana'ga ei hako. A'ero kojahuro. Aġwamo ga jitehe ombokojahu nhaneakaġi pe imbopyahuavo nhandereaporoġita ikwahavuka okatukatua nhande ve Cristo'ga kwahavukarame nhande ve. A'ereki Cristo'ga okwahavuka Tupana'ga katukatua nhande ve.

⁷ Ore Cristo'ga mombe'urame ore ko itujuga apopyra ja – kiroki gwereko mbatepyryva ipype. A'ereki itujuga apopyra ndipopoakari ohaġe'yma ġwaramo. Ore na jitehe ndorepopoakari pyryheteva'ea mombe'gwovo katu Cristo'ga mombe'gwovo katu. Tupana'ga ki a'e te ore mbopopoaka ore pojkavo. Nurã ore Cristo'ga mombe'ukatui ojipe'ġa pe. A'ero ġa ei: "Tupana'ga popoakahetea opoko Paulo'ġa. Nurã Paulo'ġa Tupana'ga nhi'ĩpo'rupavi Cristo'ga mombe'ukatuvavo nhande ve," ei ġa.

⁸ Tupana'ga arõe'ỹve'ġa ombuhu hahyparavuhuva'ea ore ve jipi tomombe'uyme ti ġa Cristo'ga javo novĩa. Emo ġa nomombigi oreremimombe'ua. A'ereki ore Cristo'ga mombe'u jitehe. Oroko tehe ore jipi marã po ti nhande rekoi javo novĩa. Emo Tupana'ga ore poko jipi nahã ti pe ndekoi javo.

⁹ Otiruahũro ore ve ġa ndekote'vate'vari okookovo ore rehe novĩa. Emo Tupana'ga ndorerejari ġapo pe. Tomanõ ti ġa javo novĩa ġa ore mbote'varuhui. Emo ore noromanõi oropo'ama'java.

¹⁰ Nane'ymi ore manõ ġwerĩ nhandepojoykaharete'ga ja Jesus'ga ja. A'ereki ga'arõe'ỹve'ġa ore juka pota no novĩa. Emo Jesus'ga ndorejukaukari ġa pe. A'ereki ga oko ore pyri. Nahã Jesus'ga ore pokogi tokwaha ti ġa jikwerava'java javo.

¹¹ Aġwamo ġa ore juka pota novĩa ore Jesus'gareheva'ero ġwaramo. Ore ve tiruahũro jipi. Emo Jesus'ga noremomanoukari tokwaha ti ġa jikwerava'java javo. A'ereki ore repiagame ġa e'i: "Jesus'ga ko oko reki Tupana'ga pyri Paulo'ġa pokoga ġa mongovo Tupana'ga pyri no," ei ġa.

¹² Ore Jesus'ga mombe'urame ġa ore juka pota. Emo oreremimombe'ua pemongoaġwama Tupana'ga pyri. A'ereki pe oreremimombe'ua rendu katu.

¹³ Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u ahe'eagwera hako. E'i:

“Ajiko ji Tupana'ga rehe.

Nurã ji ga mombe'ui,' ei ahe,” e'i ikwatijaripyra hako.

Na jitehe ore jikogi Tupana'ga rehe. Nurã ore ga mombe'ui ojipe'ġa pe.

¹⁴ A'ereki ore orokwaha hete nhanembogweravaġwama. Tupana'ga ombogwera nhandepojoykaharete'ga Jesus'ga hako. Nhande jikoty'aro ġwaramo Jesus'ga pavẽi ti Tupana'ga nhande mbogweravi nehẽ no. A'ero ti ga ore mboukwahavi pe ndeheve nehẽ.

¹⁵ Pe ndepyga reki ore nhimomiranami hahyva'ea pe Cristo'ga mombe'gwovo. A'ereki ore ga mombe'urame pe me pejiko pe ga rehe. A'ero Tupana'ga imombyryvi pe me.

Igwaigwavete ti ġa nde'yjuhuro nehẽ – kiroki ġa ojiko ga rehe garemimombyryva kwahava no. A'ero igwaigwavete ti ġa nde'yjuhuro – kiroki ġa Tupana'ga mbohete hete ndepyry hete nde javo.

Xajiko Jesus'ga rehe imboha'uva nhanderuhava yvagi pe

¹⁶ Ore Cristo'ga mombe'u katu jipi a'ero orojirokwa. Igwaigwavete ore ymyahũramo oropopoakare'ỹre'ymamo jipi novĩa. Emo orereaporoġita igwaigwavete Tupana'ga imbopyahui jipi imbopopoakara'jara'java.

¹⁷ Ga imbuhurame hahyva'ea ore ve kiro ore ei: Ndahahyhetei novĩa. Kotihĩ po ti ipigi ore hugwi, oro'e ore. Hahyva'ea rehe ti Tupana'ga imombyrymbyryvi ore ve yvagi pe nehẽ ore mongovo ojipyri avuirama nehẽ. Nurã aġwamova'ea hahyva'ea Tupana'ga remimombyryvaġwama. Koji'i hete ranuhũ ti garemimombyryva ore ve hahyva'ea hohe! Ikatu hete hete ti ore ve avuirama nehẽ.

¹⁸ Nahã ore ei. A'ereki ore toromondo orereaporoġita yvagipeva'ea rehe pyryva'ea rehe imohina. Noromondoi ore orereaporoġita avova'ea rehe hahyva'ea rehe imohine'yma. Nimbegwei po ti avova'ea momina hahyva'ea nehẽ. Yvagipeva'ea po ti namominaġwami pyryva'ea nehẽ.

5

¹ Nahã ore ei. A'ereki ore orokwaha nhanderuhavaġwama yvagi pe. Avo yvya koty nhande xakoahi'vi. Po nhande manoi nhande ve Tupana'ga gwereko yvagi pe nhanderuhava – kiroki a'ea Tupana'ga oapo nhande ve avuiramava'ea. Pevo ti nhande ruvi avuirama nhanemanoe'yma'java nehẽ.

² Nhanderekorame yvya koty nhande ndiavy'ahetei xaju pota hete nhande yvagi pe nhanderuhava pype javo.

³ Nhanderuvame nhanderuhava pype yvagi pe nhande tireko a'ea jipi.

⁴ Avo yvya koty nhanderekoahi'virame nhande rekoveveuhui. A'ereki nhande xaju pota nhanderuhava pype yvagi pe. Ndia'ei reki nhande: Ndiajupotara'javi avo xamano javo. A'ea rũi nhande ei. Nhande manoe'ymame vehevi pyry nhande hoi yvagi pe nhandekovo avuirama nehẽ. A'ea nhande ipotari.

⁵ Tupana'ga tuhẽ opota hete a'ea jitehe nhanderuva yvagi pe ojipyri. Nurã ga nhande mboavujikweri. Ombuhurukaripe ga gwa'uva nhande ve. Nahã ga ikwahavukari nhande ve nhanderuhavaġwama ojipyri.

⁶ Nurã nhande roryhetero jipi. Avo yvya koty nhanderuvame, Cristo'ga rovakie'ỹ nhandepojkaharete'ga rovakie'ỹ nhande rekoi a'ero. A'ea ore orokwaha.

⁷ A'ereki nhande ndihepiagi ga kiro novĩa. Emo nhande xajiko ga rehe.

⁸ A'ea'ja ji pe me a'ero: Nhanderory hete nhande. A'ereki nhande tipota hete nhandehoaġwama Cristo'ga pyri. Nurã pyry nhande ve nhanemanoa. Nhanemanorame ti nhande hoi yvagi pe nhandejupa nhandepojkaharete'ga pyri nehẽ.

⁹ Nurã ore jirokwari ga nhi'ĩpo'ruavo jipi tonhimohẽ hete ti ga nhande rehe javo. Ore rekorame yvya koty na jitehe ore rekorame yvagi pe ore ga monhimohẽhetepotari orojihe.

¹⁰ A'ereki Cristo'ga ikwepykara'ga nhande ve. Xaho pa ti nhande Cristo'ga rovai pyteri pe nehẽ tokwepy ti ga nhande ve nanani nehẽ. Po nhande rekote'varuhui avo yvya koty, a'ero ti ga ikwepygi imbuhua hahyva'ea nhande ve nehẽ. Po nhande rekokatui yvya koty, a'ero ti ga ikwepygi imbuhua pyryva'ea nhande ve nehẽ.

Ahereaporoġitapyahua

¹¹ A'ero ore ikwahavi nhandepojkaharete'ga nhimombojya ga omondo hahyva'ea okote'varuhuve'ġa pe javo. A'ero ore ga mombe'ukatui ojipe'ġa pe tomomboruka ti ġa ga pe okote'varuhua javo. Tupana'ga orereaporoġitakatua kwaha hete. Po pe orereaporoġitakatua kwahahetei pejiyvyteri pe no, a'ea pyry ji ve.

12 A'ea pe ore erame po pe ei: “Kiro Paulo'ga nhimbohetea'javi ojikwahavuka nhande ve,” pe'ji po pe pejiyvyteri pe. Noronhimbohetehe reki ore javo pe me. Oro'e ore pe me pejoryjory ti ore rehe javo. Igwete po ti pe ore mombe'ukwahavi ore repyga ġa pe – kiroki ġa onhimbohete tehe orepory hete ore javo. Emo ġa heaporoġita te'varuhu reki.

13 Ojipe'ga e'i: “Paulo'ga ndokwahavi heagwryve'ga ja Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo jipi,” ei ġa novia. Emo nahã ore rekoi Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo timbohoryory ti Tupana'ga javo.

Ojipe'ga e'i: “Onhimbovyvy Paulo'ga ikwahaheteavo gweaporoġitakaturu Cristo'ga mombe'ukatuavo,” ei ġa. Oronhimbovyvy tuhẽ ore Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo pe me tipoko ti ġa ikwahavuka ġa pe javo.

14 A'ereki Cristo'ga nhande arõ hete. Nurã ore ei: Cristo'ga remiarõa ġwaramo timombe'u tuhẽ nhande Cristo'ga ojipe'ga pe. A'ereki ore orokwaha hete gamanoa yvyakotyve'ga ndepykavamo. A'ereki ġa ndekote'varuhuro ġwaramo Tupana'ga e'i: “Omanomba ti ġa ogwovo hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehẽ,” ei ga. Cristo'ga ki a'e te e'i: “Jihi ojipejiva'ero ti tamano ġa ndepypava imomboia ġandekote'varuhua ġa hugwi tohopavyme ti ġa hahyva'ea ruvihava pype javo.”

Nurã ore ei: Cristo'ga yvyakotyve'ga ndepypavi omanomo. Nurã gamanoa kwahyro ġa ndehe nhaporem, oro'e ore.

15 Cristo'ga omano yvyakotyve'ga ndepypava toko ti ġa nhiremimbotarimova'ea rupi a'ero javo – kiroki ġa ombopyahuuka ojeaporoġita ga pe. Tokoa'javyme ti ġa ġwemimbotarimova'ea rupi kiro javo Cristo'ga ġa ndepyi omanomo okwerava'java, oro'e ore.

16 Nurã orojikogirẽ Cristo'ga rehe ore ndoro'etehea'javi ojipe'ga pe ikwahave'ymame ġandeaporoġita. Ymya ore etehepyi Cristo'ga pe no ga ko yvyakotyva'ea jate javo. Orojikogirẽ ga rehe ore ndoro'ea'javi a'ea ga pe.

17 A'ero ji ei: Cristo'ga pavẽi ġa jikoty'arame ġandeaporoġita ipyahu. Gandeaporoġitate'varuhua opi. Pehendu ti! Gandeaporoġita ipyahu!

Na Tupana'ga nhiarõukari pe me imbopyahuavouka pendeaporoġita

18 Tupana'ga ombopyahu nhandereaporoġita imombiga nhanderea-poroġitate'varuhua. Gaha omondo Jesus Cristo'ga yvya koty javo ga pe: “Yvyakotyve'ga ndojikoty'ara'javi ji pavẽi ji arõe'yma. Emano ti ġa ndepya. A'ero ti ji nhiarõukari ġa pe nehẽ,” ei ga. Cristo'ga manoro ġwaramo Tupana'ga nhiarõukari nhande ve. A'ero nhandejikoty'ari ga pavẽi ga aromo.

A'ero Tupana'ga ei ore ve: “Ji mombe'u ti ojipe'ga pe kiro,” ei ga. “Pe'ji ti ġa pe nhaporem: ‘Na Tupana'ga nhiarõukari pe me imbopyahuavouka pendeaporoġita.’ A'ea ti pe'ji ġa pe ġa mbojikoty'a ji pavẽi,” ei Tupana'ga ore ve.

19 A'ereki Cristo'ga manoro ġwaramo yvyakotyve'ga pe Tupana'ga onhiarõuka ġa pe imomboia ġandekote'varuhua henonha'jave'yma ikwahava'jave'yma. “A'ea ti pe-mombe'u ġa pe,” ei Tupana'ga ore ve.

20 Cristo'ga repykaramo ore rekoi. A'ereki Tupana'ga omombe'uuka ore ve. Ga e'i: “Pe'ji ti ġa pe: ‘Pehendu katu ti’,” ei ga. Cristo'ga repykaramo ore ehetei a'ero: Na Tupana'ga nhiarõukari pe me imbopyahuavouka pendeaporoġita.

21 A'ereki Cristo'ga ndokote'varuhuangavi'i'ive'ga, ga pe Tupana'ga gwerekouka nhanderekote'varuhua nhande repyga. A'ea ga herekoukari Cristo'ga pe Cristo'gareheve'ga ti togwereko jipyryva javo.

6

1 Tupana'ga moiruamo ore ehetei pe me a'ero: Tupana'ga pe arõ hete imombyryva pe me. Peko hete ti gapyryva rehe pejikokatuavo a'ero tomombyryteheyme ti ga pe me.

2 A'ereki Tupana'ga e'i ikwatijaruka hako:

“Oho nhiremimombyryhava japiavo.

A'ero pe erame ji ve ji pe nenduvi pe mombyryva.

Oho nhirembipokohava japiavo.

A'ero ji pe pokogi imombova pendekote'varuhua pe hugwi.”

A'ea Tupana'ga ei hako.

Pehendu ti! oro'e ore. Aḡwamo tuhē Tupana'ga pe mombyrypotahetei. Aḡwamo tuhē ga pe pokopotahetei imombopota pendekote'varuhua pe hugwi, oro'e ore.

Paulova'ea oko katu tiruahūrame ahe ve

³ Oroko katu pota ore jipi te'ite'varuhuyme ti ḡa ore Cristo'ga mombe'urame. Po ti ore rekote'varuhui, a'ero po ti ojipe'ḡa ei nehē: “Omombe'u tehe Paulo'ḡa Cristo'ga nhi'ḡa. A'ereki ḡa vehevi ndokoi ganhi'ḡa rupi okote'varuhuavo. Tiroviaryme ti ḡanemimombe'ua a'ero,” e po ti ḡa a'ero nehē.

⁴ Nane'ymi ore rekokatupotari te'i katu ti ḡa ore ve javo. “Tupana'ga pe Paulo'ḡa poravykyi,” e'i katu po ti ḡa a'ero nehē.

Oronhimomirana ore tiruahūheterame ore ve. Oronhimomirana ore hahyrame ore ve no. Ite'varuhurame ore ve no ore oronhimomirana.

⁵ Ore nupanupā ḡa. Ore mongi tehe ḡa cadeia pype. Ojatykatyka ḡa ore ve onhimboahiheteavo ore rayvaheteavo. Nane'yne'ymi ore poravykyhetei Tupana'ga mombe'gwombe'gwovo. A'ero ore ndorokikatukatui ypytunimo. Ore ndoro'uro'ui no. A'ea rupi nhaporemo ore rekokatui oronhimomiranama tikwahavuka ti ḡa pe nhandeporavykya Tupana'ga pe javo.

⁶ Orereaporoḡita pyry ore orokokatuavo ikwahavuka ḡa pe oroporavykya Tupana'ga pe. Orokwaha hete ore Cristo'ga mombe'ua. Ndorohaykai ore ojipe'ḡa ḡa ndekote'varuhurame ore ve. Oroko katu ore ḡa pe. Nahā ore rekokatui oronhimomiranama tokwaha ti ḡa oreporavykya Tupana'ga pe. Tupana'ga ra'uvapyryva ore poko ore poravykyrame Tupana'ga pe. Oroarō hete ḡa.

⁷ Ore a'itituhēva'ea mombe'u Cristo'ga mombe'gwovo. Jukwaha Tupana'ga popoakara ore pokoga. Tupana'ga ore mombyry. A'ero ore Cristo'ga mombe'ui ḡa pe. Ore orojiko hete Tupana'ga rehe ḡa ete'varuhurame ore ve. A'ero ḡa ikwahavi oreporavykya Tupana'ga pe.

⁸ Ojipe'ḡa e'i katu ore ve. Ojipe'ḡa e'i te'varuhu ore ve. Ojipe'ḡa ore mbotegwete. Ojipe'ḡa ore mbohete. Ojipe'ḡa e'i ore ve Paulo'ḡa i'mbe ahe moandyandyita javo novīa. Emo ore oro'e katu reki a'itituhēva'ea mombe'gwovo. Jukwaha a'ero oreporavykya Tupana'ga pe.

⁹ Ojipe'ḡa e'i ore ve okoteheve'ḡa ko Paulo'ḡa javo. Emo ojipe'ḡa ore kwaha hete reki Paulo'ḡa oporavyky Tupana'ga pe javo. Oromano gweregwerevi ore. Emo ore orokoji reki. Ore nupanupā ḡa. Emo ḡa ndorejukai reki.

¹⁰ Ndorovy'ari ore novīa. Emo oreroryrory ore jipi orojikoty'aro ḡwaramo Cristo'ga pavēi. Norembateri'i'i ore. Emo ore oromombyry reki ḡa pe ḡa mbojikogukarame ga rehe. A'ereki ḡa jikogame ga rehe Tupana'ga omombyry hete ḡa pe. Ndorogwerekoi ore mbatera. Emo Tupana'ga omombyry pa ore ve.

¹¹ Pe me Corintopeva'ea pe ore imombe'upavi orereaporoḡita ikwahavuka pe me. A'ereki ore opoarō hete.

¹² Ore opoarō pota ikwahavuka orereaporoḡita pe me. Emo pehe ko norearōpotari ikwahavukare'yma pejeaporoḡita.

¹³ Kiro ji nhi'ḡi pe me penduva'ḡa ja. Pejipy ti ore arōheteavo!

Tapejihe'ari ti Tupana'ga arōe'ḡve'ḡa ndehe

¹⁴ Tapejihe'ari ti Tupana'ga arõe'ÿve'ġa ndehe pejogwerekoe'yma ġa pavēi. A'ereki tegwete okokatuve'ġa jihe'akatus okote'varuhuve'ġa ndehe. Na tuhē! Kojahua ndo-jihe'ari ypytuna rehe. Na jitehe heaporoġitapyahuve'ġa ndojihe'akatusaġwami te heaporoġitate'varuhuve'ġa ndehe.

¹⁵ Na tuhē! Tegwete ġajogwerekokatua Cristo'ga Diabo'ga pavēi. Cristo'gareheve'ġa ndeaporoġita ko Cristo'gareheve'ġarūive'ġa ndeaporoġita atyvi.

¹⁶ Tupana'ga mboheteheva pype ndogwerekoi ha'angava – kiroki a'ea pe ġa e'i oreremimboheteheva. A'ereki a'ea ndojogwerekokatui Tupana'ga pavēi. A'ereki pevo Tupana'ga ruvi jipi. Gareheva'ero nhande tuhē xako Tupana'ga mbohetehevamo avuiramave'ga mbohetehevamo. Nhandepyteri pe ga ruvi no. A'ea pe tuhē Tupana'ga ei javo hako:

“Aju ti ji ġa pyri jitekovo ġapyteri pe.
Jihi po ti ġa ji mbohetei nehē.

Oko ti ġa nhinhi'ġarupiva'ero nehē,” ei Tupana'ga hako.

¹⁷ Nurā nhandepojykaharete'ga Tupana'ga ei onhi'ġarupive'ġa pe hako:
“Pejipe'a ti ġa hugwi pejipohia ġa mbopogwee'yma
– kiroki ġa ndojikogi ji rehe.

Tapekoi'i'i ġandekote'varuhua rehe.

A'ero ti ji ei pe me nehē: ‘Hepejijo ji pyri’,” ei Tupana'ga hako.

¹⁸ “Ji ti ako penduveteramo a'ero nehē.

Pe ti peko jira'yramo nehē,” ei Tupana'ga hako.

Ga ko ġapojykaharetero ojipe'ġa hohe ġa mondomondopava onhi'ġa rupi.

7

¹ Tupana'ga e'i a'ea nhande ve no. Nurā ti xapohi pa nhanderekote'varuhua hugwi: kiroki nhandera'oa mbote'va, kiroki nhandereaporoġita mbote'va no. A'ea ore ei pe me oreremiarōa pe. Tikwaha nhande Tupana'ga popoakara gapyryva reheve. Nurā ti xako pa garemimbotarimova'ea rupi nhandekokatuavo.

Horyory Paulova'ea Corintopeva'ea rehe

² Peko ti ore rehe ore arōheteavo. A'ereki ore ndorokote'varuhui pe me. Nopom-bote'varuhui ore. Nopomoandyandyi ore no.

³ A'ea pe ji erame ji nda'ei pe me: Pe'e te'varuhu pe ore ve. A'ea ji nda'ei. A'ereki ji a'e jipe pe me ko: Opoarō hete ore. A'ero po ti ore jikoty'ari pe pavēi nehē nhande manorame nehē. Nhanemanoe'ymame na jitehe nehē no.

⁴ Ajiko hete ji pe ndehe ġa ji arō hete javo. Opombohete ji. Penoġatu pe jipy'a ji mbohoryheteavo kiro tiruahūrame vehevi ore ve.

⁵ Ore rurame Macedōniapeve'ġa gwyri pe orepy'a ndukatui. A'ereki nane'ymi tiruahū ore ve. Ga ore rayvayva. Oko tehe orepy'a no.

⁶ Emo Tupana'ga onoġatu ovy'are'ÿve'ġa py'a jipi. A'ero ga onoġatu orepy'a ore mbohoryva Tito'ga mbuhua ore pyri.

⁷ Garuro ġwaramo orepy'a rukatui kiro. Garemimombe'uro ġwaramo orepy'a ruka-tui no. A'ereki ga pe mombe'u javo: “Corintopeve'ġa jipy'a noġatu,” ei ga. “Ga nde repiaga'u hete,” ei ga ji ve. “Ndovy'ari ġa ore Paulo'ga mongoveveuhu javo,” ei ga. “Oko hete ġa nde rehe ovavagahiva nde rehe,” ei ga ji ve pe mombe'gwovo. Ganhi'ġa renduvame koji'i ji roryroryvamo.

⁸⁻⁹ A'ereki ji akwaha kiro pepohira pejikote'varuhua hugwi. A'ereki pe pepohi pejikote'varuhua hugwi imonhi'ġame nhirembikwatijaripyra – kiroki a'ea ji akwatija nhinhi'ġahyavo pe me ikwehe. Nhirembikwatijaripyra imondoi hahyva'ea pe me heikwehe. Ikwahavame ji rekoveveuhuna'ēi. A'ereki jivyteri pe ji a'e: Maraname ji ak-watija nhinhi'ġahyavo ġa pe? Emo avuirama rūi reki hahy pe me. Ndakoveveuhua'javi

ji kiro. A'ereki hahyrame pe me pe pekoveveuhu pejikote'varuhua rehe. A'ero pe pohiri jugwi pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Ndajiroryvi reki ji hahyro ġwaramo pe me. Emo pejikote'varuhua hugwi pe pohiro ġwaramo ji roryhetero. A'ereki a'ea pyry reki pe me. Nurā ji ei: Ndorokote'varuhui ore pe me ikwatijarame pe me ikwehe.

¹⁰ A'ereki pejikote'varuhua rehe pevy'are'yma ġwaramo pe pepohi jugwi pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. A'ero pe ndapekoveveuhuagwami pejikote'varuhua mombora rehe. Yvagi pe po ti pe hoi nehē imomborukaro ġwaramo pejikote'varuhua Tupana'ga pe. Ojipe'ga ki a'e te ġa ndekoveveuhutehei. A'ero ġa ndopohiri jugwi onhimondovo hahyva'ea ruvihava pype.

¹¹ Pehepia ti pejeaporogita jirojijya pevy'are'ymame pejikote'varuhua rehe pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. A'ero pe penhimbovyvy kiro. Pe pejirokwa pota pejikokatuavo pejivavagahiva pejihe kiro. Penhimonha'nga pe pejikote'varuhuagwera rehe. Pekihyji pe tiruahū po ti ore ve a'ero nehē javo. Pe ji repiaga'u hete pe ji arōheteavo. Pemondo pe hahyva'ea pepyteripeve'ga pe topohi ti ga okote'varuhua hugwi javo. Nahanahā pe pehepiuka pa ore ve a'ero pejipohira pejite'varuhua hugwi.

¹² Akwatija ji pe me nhinhi'igahyavo pepyteripeve'ga ti topohi okote'varuhua hugwi javo ikwehe. Akwatija ji pe me tapemohigatu ti ga pe no javo. Ga pe ji ei – kiroki ga pe ga okote'varuhu. Koji'i hete reki ji epotari ikwatija pe me tapekwaha ti pe'agatarahiva ji rehe javo. Nurā Tupana'ga ji repiagame ji ikwatijari pe me heikwehe.

¹³ Ore pendeaporogita rerojijya kwahavame pyry hete orepy'a.

Koji'i hete ore roryroryvamo Tito'ga roryva rehe no. A'ereki gapy'a u katu pe ndehe. A'ereki pe nhaporemō pevy'a hete ga rehe ore reheve. Pe pembohory ga ga vahemame pe pyri heikwehe.

¹⁴ Gahoa renonde pe pyri ji pe mombe'ukatui ga pe pe mboheteavo oko pota ġa Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi javo ga pe ikwehe. Na tuhē pe ndekoi ga vahemame pe pyri heikwehe. A'ero ji poyjahetero. Nane'ymi ore imombe'ukatui a'itituhēva'ea pe me. Na jitehe ore imombe'ukatui a'itituhēva'ea pe mombe'urame Tito'ga pe pe mboheteavo.

¹⁵ Tito'ga pe arōhetei ikwahava pendekokatua ojapyakavo pe ndehe. A'ereki pe nhaporemō pehendū katu ganhi'iga pejipohia pejikote'varuhua hugwi. Pejikoveveuhuavo pejikote'varuhua rehe pe pejikoty'a pota ga pavēi ga vahemame pe pyri.

¹⁶ A'ea kwahavame ji roryroryvamo jijikoga tuhē pe ndehe pe ndekoro ġwaramo Tupana'ga nhi'iga rehe.

8

Pejirokwa ti imondovo Judéiapeve'ġa pe, ei ahe

¹ Oreirūramo ko pe, oro'e ore pe me pejikoga ġwaramo Cristo'ga rehe ore ja. Kiro ore ikwahavukari pe me. Macedōniapeve'ġa gwyrripeve'ġa pe Tupana'ga remimombyryva ġwaramo ġa imondoi oitambere'ia – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe onhimono'oġa ti-hendu ti Tupana'ga nhi'iga javo.

² Tiruahū hete ranuhū ġa pe ikwehe novīa. Emo ġa ndoryndoryhetero reki. Nimbateri hete ġa oporia'iro novīa. Emo ġa imondohetei reki oitambere'ia ojipe'ġa pe toropoko tuhē ti ġa javo. “A'ereki ġa koji'i iporia'i ore hohe imbatere'yma,” ei ġa ikwehe.

³ Akwaha tuhē ji ġanemimondoa. Nahā ġa ja'roja'rogi oitambere'ia imondovo: Kiroki ġa ndahe'yiva'ea rereko – ġahā omondo'i. Kiroki ġa koji'iva'ea rereko – koji'i ġa imondoi a'ero. Omondo hete tuhē ġa ore monhimomby'avo. Marā ġa omondo hete herekoe'ymame? oro'e ore.

Gwemimbotarimo ġa imondoi. Ore ndoro'ei ġa pe.

4 “Na ore imondoi ojipe'ga pavēi nhaneirũ'ga pe Tupana'ga remimo'ēhara'ga pe,” ei ga ore ve imondopotaheteavo. “A'ereki ahã ga pe ogwyri pe Judéia pe. Peroho ti ga pe a'ero,” ei Macedôniapeve'ga gwyrivepe'ga ore ve ikwehe.

5 Oronhimomby'a ore gāndekokatua rehe. A'ereki Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi okovo ga e'i ypy Cristo'ga pe nhandepojykaharete'ga pe ore po'ru ti javo. Aerē Tupana'ga ipotaro gwaramo ga ei ore ve no ore po'ru ti javo. Nahã Macedôniapeve'ga gwyrivepe'ga ei oporavykypota Tupana'ga pe ore ve no.

6 A'ero ore Tito'ga mondopotari pe pyri. A'ero ore ei Tito'ga pe ikwehe: Ehoa'ja ti Corintopeve'ga pyri itambere'ia imono'oḡuka ga pe no. A'ereki ymyahũ ga omondo pota no nhaneirũ'ga pe imbatere'ỹve'ga pe nde ga mombe'urame ga pe, oro'e ore Tito'ga pe ikwehe.

Kiro ga hoa'javi pe pyri ipyhyga itambere'ia pe hugwi imono'ono'oḡukapava. A'ero ti pehe Macedôniapeve'ga pavēi Judéiapeve'ga pokogi itambere'ia mondovo ga pe imombyryva nehē.

7 Pejiko hete pe Tupana'ga rehe. Penhi'ĩ kwaha hete pe Cristo'ga mombe'ukatuavo gamombe'ua kwahaheteavo. Pejirokwa hete pe peporavykyavo Tupana'ga pe. Pe ore arõ hete. Nahanahã pe ndekohetei ojipe'ga hohe pa. Na jitehe ti pejirokwa hete imombyryva ojipe'ga pe no imondovo katu itambere'ia Judéiapeve'ga pe.

8 Nanhi'igahyi ji pe me pemondo tuhē ti jave'yma. Pyry po pe imondoi hamo, a'e ji. Amombe'u ji pe me Macedôniapeve'ga nemimondopotara ko. A'ereki ji a'e jiyvyteri pe: Henduvame po ti Corintopeve'ga imondopotari na jitehe nehē no. A'ero po ti ji ikwahavi ganemiarõhetea nehē, a'e ji jiyvyteri pe.

9 A'ereki pe pekwaha tuhē Jesus Cristo'ga remimombyryva nhandepojykaharete'ga remimombyryva ga nhande arõhetero gwaramo. Jypya ga huvihavamo oko yvagi pe Tupana'ga pyri okovo Tupana'ga katukatua pyteri pe pyryva'ea herekopava. Gwereco pa ga hako novĩa. Emo ga opohi pa jugwi ua avo yvya koty onhimongovo okoteheva'ero nhande ja. A'ero ga manoi nhande repyga toho ti ga yvagi pe herekopava nehē javo. Pekkwahe pe Jesus Cristo'ga remiarõhetea ga javijitehe ti tiarõ hete ojipe'ga a'ero javo.

10 Kiro jireaporogita pe me nahã ti pemondo nehē javo. Ereki pe ypy pemondo pota itambere'ia nhaneirũ'ga pe Judéiapeve'ga gwyrivepe'ga pe heikwehe. A'ea rupi pe imono'oḡi a'ero. Emo pe napemono'ombavi reki. Nurã kiro jireaporogita ko nahã: Pyry hete pe imono'ombavi kiro, a'e ji.

11 Pemondo pota pe heikwehe. Na jitehe kiro a'ero. Pejirokwa ti imono'ombava toromondo ti imbatere'ỹve'ga pe javo. Kiroki a'ea pe pereko – a'ea ti peja'ro imono'oḡa ga pe. Po pe pereko he'yjuhuheteva'ea, a'ero ti pemono'õ he'yiva'ea. Po ndahe'yiva'ea pe pereko, a'ero ti pemono'o'ngi.

12 Po pe imondopotari ga pe, a'ero pyry Tupana'ga pe penemimondoa. A'ereki penemimondopotara rehe Tupana'ga onhimohē. Nurã ji ei: Pemondo katu ti peitambere'ia ga pe. Herekorame ti peja'ro pota imondovo ga pe a'ero. Pe herekoe'ymame Tupana'ga nde'i reki pe me embuhu jave'yma.

13 Tapemondopavi ti pejihugwi imbatere'ỹve'ga pe, a'e ji. Po ti pe imondopavi nehē, a'ero po ti imbatere'ỹve'ga gwereco pa pe herekoe'ymame nehē.

14 Ojogwetakwera'ja ti ga pe pavēi, a'e ji. Aḡwamo reki pe herekohetei. Peja'ro ti mo ga pe a'ero kiro. A'ero ti ga kiro herekoi. Aerē po ti pe ndaperekoa'javi nehē. A'ero ti ga jipygi imbuhua pe me ga herekoheterame nehē. A'ero po ti pe herekoi nehē no. Nahã ojopokogame ahe nhaporemō herekoi jipi a'ero.

15 A'ea pe Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei o'erame:

“Kiroki ga omono'õ he'yjuhuva'ea
– ga ndogwerekoi hembyruera.
Kiroki ga omono'õ ndahe'yiva'ea

– ohy reki ġa ndehe.”

Titova'ea oho pota imono'õpokoga

¹⁶ Tupana'ga rehe ore roryroryvamo ndepyyry hete nde javo ga pe. Nahã ore ga mbohetei. A'ereki ga pe pokopotaruka Tito'ga pe. A'ero ore javijitehe Tito'ga pe pokopotari.

¹⁷ Ore ga mondoa'ja pota pe pyri a'ero javo ga pe. Kotihĩ ga ei reki: “Aho tuhẽ ti.” A'ereki ga tuhẽ oho potaripe pe pyri pe pokopotaheteavo. Nurã ġwemimbotarimo ga hoi pe pyri a'ero.

¹⁸ Kiro ore ojipe'ga mondoi Tito'ga rupi pe pyri no. Ga ko nhaneirũ'ga ojikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Cristo'gareheve'ġa nhaporemo ga kwaha hete pyry hete ga javo. A'ereki ga Cristo'ga mombe'u katu katu jipi.

¹⁹ Koji'i ji ga mombe'ui pe me kiro. A'ereki Cristo'gareheve'ġa Macedõnia pe e'i ga pe toho ti ga Paulo'ġa ndupi Judéiapeve'ġa gwyri pe javo. Aerẽ po ti ga hoi ore rupi a'ero orepokohavamo ore herohorame peitambere'ia pevo nehẽ – kiroki penemimondoa Macedõniapeve'ġa nemimondoa no. Orogweroho ti ore imbatere'ỹve'ġa pe ġa ti tombohete Cristo'ga javo. Ga po ti e'i nehẽ: “Pyry hete Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga. A'ereki ga ombuhuruka itambere'ia nhande ve,” e po ti ġa nehẽ. Orogweroho ti ore imbatere'ỹve'ġa pe tokwaha ti ġa nhanerembipokopotara javo.

²⁰ Orojirokwa hete ore te'ite'varuhuyme ti ġa ore ve javo. Nurã ore ei: Toho ti ga ore rupi. Ohorame ore rupi ore pokoga ti ga hepiagi ima'ema'ẽkatua penemimondohetea imbatere'ỹve'ġa pe nehẽ. A'ereki ore oro'e: Mara'ngu po ti jara'ġa ete'varuhuavo ore ve nehẽ javo: “Noma'eġatui reki Paulo'ġa imbatere'ỹve'ġa pe imombytavo jara ojive”? A'ea po ti ġa ei nehẽ, oro'e ore. Nurã ko pyry ore ve ga hoi hepiaga imombe'ukatuavo.

²¹ A'ereki ore oromondo orogweaporoġita orokokatua rehe tokwaha ti ġa a'ea javo. Tupana'ga jate rũi ti tokwaha orekokatua. Ojipe'ġa ti tokwaha no.

²² Kiro ore akoja'ga mondoi pe pyri Tito'ga rupi. Ga ndupi ore ojipe'ga mondoi no. Ga ko nhaneirũ'ga no ojikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Irũiru'ĩa rehe ore ga mboporavykyvykyrame nane'ymi ga ore nhi'ĩpo'rupotari oporavykykatuavo Tupana'ga pe ojipe'ġa pokopokoga. A'ero ore pe mombe'urame ga pe ga jikogi pe ndehe omondo po ti ġa imbatere'ỹve'ġa pe Judéia pe nehẽ javo. Koji'i ga poravykypotari Tupana'ga pe kiro. A'ero ga hopotari pe pyri pe pokoga nehẽ.

²³ Oro Tito'ga, ga ko nhimoirũharamo oko oporavykyavo ji pavẽi pe pokoga. Akoja'ga – kiroki ġa oho ga rupi nhaneirũ'ġa – ġa oporavyky katu Cristo'ga mombe'gwovo nahã ga mboheteavouka. Oho ġa Cristo'gareheve'ġa ndepyyga.

²⁴ Tito'ġa vahemame pe pyri pemboapy ti ġa pejipyri pendoryndoryvamo ġa ndehe. A'ero po ti Cristo'gareheve'ġa Macedõniapeve'ġa ikwahavi penemiarõhetea. E'i po ti ġa no: “Paulo'ġa omombe'u katu Corintopeve'ġa mboheterame,” e po ti ġa nehẽ.

9

¹ Akwatija tehe ji kiro pe me itambere'ia mondoa mombe'gwovo – kiroki a'ea ore orogweroho pota Tupana'ga remimo'ẽhara'ġa pe Judéia pe.

² A'ereki pe pemondopotaripe ġa pe. A'ea ji akwaha pe mboheteavo pe mombe'urame Macedõniapeve'ġa gwyrripeve'ġa pe – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe. A'e ji ġa pe ikwehe: Ymya Gréciapeve'ġa gwyrripeve'ġa Corintopeve'ġa ei timondo ti itambere'ia ġa pe javo. A'ea ji ei pe mombe'gwovo ġa pe ikwehe. A'ero henduvame he'yjuhuve'ġa imondopotari no.

³ Amondo ji kiro Tito'ġa pe pyri a'ero tomono'oġuka tuhẽ ti ġa Corintopeve'ġa pe itambere'ia javo. A'ereki ji a'e jipe Macedõniapeve'ġa pe: Omono'ono'oġipe Corintopeve'ġa kiro itambere'ia imbatere'ỹve'ġa pe. Amondo ji kiro Tito'ġa pe pyri a'ero te'iyme ti ġa Paulo'ġa omombe'u tehe Corintopeve'ġa ore ve.

⁴ Po ti pe napemono'oġi ve itambere'ia ji Macedôniapeve'ġa nderohorame pe pyri nehē, a'ero po ti ġa ikwahavi nehē. A'ero po ti ore ndorepoyjayjari orojiko tehe ore Corintopeve'ġa ndehe javo nehē. Nda'epotari ji pepoyjayjare'ymaġwama rehe no.

⁵ Nurā jġapyakarama hehe ji ei Tito'ġa pe: Nhiirūramo peho na'ē ti Corintopeve'ġa pyri ji renonde imono'ombavuka ġa pe itambere'ia – akoja pe ġa e'i toromondo ti javo, a'e ji. A'ero po ti ġa imono'oġipyra mboavujikweripei jirura renonde nehē, a'e ji ġa pe. A'ero ti ojipe'ġa ikwahavi javo nehē: “Ga tuhē omondo hete pota imono'oġa gworygworyvamo. Gwemimbotarimo ġa imondoi. Ojipe'ġa nde'i ġa pe.” A'ea po ti ġa ei nehē, a'e ji Tito'ġa pe ġa mondovo pe pyri.

⁶ Pehendu ti a'ero! Ojo'java'ea kiro ji imombe'ui pe me. Kiroki ga otŷ ndahe'yiva'ea koho'iapypeva'ea – ndahe'yiva'ea ga omondo oġive. Kiroki ga otŷ he'yjuhuva'ea kohouhua pypeva'ea – he'yjuhuva'ea ga omondo oġive. Na jitehe ti pe me nehē no. Po ti ndahe'yiva'ea pe imondoi imbatere'ŷve'ġa pe imondopotare'ymame nehē, a'ero po ti ndahe'yiva'ea jitehe pe me nehē. Po ti he'yjuhuva'ea pe imondoi imbatere'ŷve'ġa pe imondopotarame nehē, a'ero po ti he'yjuhuva'ea jitehe pe me nehē.

⁷ Pe napenani ti pekwaha na'ē javo pejiyvyteri pe: “Maranime po ti ji imondoi nehē itambere'ia?” Aerē ikwahavame ti pemondo akoja. Imondorame ti tapevy'are'ymuhūi nehē namondopotari tuhē ji jave'yma nehē. Imondorame ti tape'ei: “Ojipe'ga ero ġwaramo jate ji ve ji imondoi ġa pe.” Tape'ei a'ea. A'ereki Tupana'ga ga arō hete – kiroki ga omondo pota gworygworyvamo imondorame.

⁸ Tupana'ga gwereko pa opopoakaramo imombyryva pe me. A'ero po ti pe herekoparavuhūi jipi ahe pokopokoga nehē no.

⁹ A'ea pe Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei o'erame: “Pyryve'ga omondo katu nimbaterive'ġa pe gworygworyvamo ġa ndehe. Nane'yimi ga gwereko imondomondovo mbatera ġa pe okokatuavo avuirama,” e'i ikwatijaripyra.

¹⁰ Kiro ji ei a'ero: Tupana'ga omondo ha'ynha itŷhara'ga pe totŷ ti ga javo. Tupana'ga ombohoryoryvuka garemitymipyra ga pe no tomondo ti ga i'gwovo javo. Na jitehe ti Tupana'ga imbuhumbuhurukari pe me pe mombateruka nehē. “Nahā ti ġa herekohetei imondomondopotarame imbatere'ŷve'ġa pe okokatuavo ġa pe,” ei Tupana'ga. Koji'i ti Tupana'ga imbuhumbuhurukari pe me a'ero nehē koji'i ti ġa tomondomondo ojipe'ġa pe javo.

¹¹ Na tuhē. Nane'yimi ti Tupana'ga imombyryparavuhūi pe me tomondo ti ġa ojipe'ġa pe jipi a'ero javo nehē. A'ero ore herohorame peitambere'ia ġa pe ti he'yjuhuve'ġa Tupana'ga mbohetei ndepyry hete nde imbuhuruka ore ve javo.

¹² A'ereki pe imondorame Tupana'ga remimo'ēhara'ġa pe imbatere'ŷve'ġa pe ġa pe jate rūi pe imombyryvi. Tupana'ga pe pe imombyryhetei no. A'ereki he'yjuhuve'ġa ga mbohete hete ndepyry hete nde imbuhuruka ore ve javo.

¹³ Pe imondorame po ti jukwahavamo pendekoa Cristo'ga rehe. A'ereki pe pe'e jipe: “Orojiko hete Tupana'ga rehe orokovo pyryva'ea rehe Cristo'ga mombe'ua rehe.” A'ea pe ei.

A'ero pe imondorame Tupana'ga remimo'ēhara'ġa pe po ti he'yjuhuve'ġa ei Tupana'ga pe ga mboheteavo nehē: “Corintopeve'ġa nonhi'itehei. Ojiko hete tuhē ġa nde rehe okoheteavo Cristo'ga mombe'ua rehe hendukatuavo nenhi'igā. Ndepyry hete nde itambere'ia mbuhuheteukari ore ve ojipe'ġa pe nhapremo no. A'ereki nde ere'e Corintopeve'ġa pe pemondo ti ġa pe javo,” e po ti Tupana'ga remimo'ēhara'ġa ga pe nehē.

¹⁴ Horyory hete ti ġa pe ndehe nehē. Nhaġata hete po ti ġa pe ndehe onhi'igā Tupana'ga pe nehē epoko ti Corintopeve'ġa javo nehē. Onhi'igatu ti ġa Tupana'ga pe pe nenoigatuavo pe ndepyrya nehē garemimombyryva ġwaramo pe me nehē.

¹⁵ Timbohete katu ti Tupana'ga! Gaha jate ombuhu hete kwaha. A'ereki ga Jesus Cristo'ga mbuhuruka ga momanouka nhande repyga. Tupana'ga pyry hete hete tuhẽ nhande ve! Nomombe'upakatukatui ahe gapyryva!

10

Paulova'ea ko Jesus Cristo'ga moirũharamo oko

¹ Kiro ji pe moġitahetei. Jihi Paulo opomoġita. Cristo'ga oko nhyrõ opyryvamo nhande ve. Ga ja ji rekopotari pe moġitarameme. Pe ki a'e te pe ei ji ve: “Paulo'ga nhande pojihu okoteheavo nhanderovaki. Paivouhurame jate nhande hugwi ga niandepojihuvi onhi'igahyavo ikwatija nhande ve.” Jararamo pe ei a'ea ji ve.

² Tape'ea'javi ti nanongara, a'e hete ji pe me. Pe pigame po ti ji nanhi'igahya'javi pe me nehẽ javo. A'ereki a'e jipe jivyteri pe: Po Corintopeve'ga ndogwerojijyi ojeaporogita ji rendukatuavo, a'ero po ti ji nhi'igahyi ġa pe nhivahemame ġa pyri nehẽ. Nahã ji ei jivyteri pe. A'ereki ji akwaha nhinhi'igahyaġwama ġa pe.

Tupana'ga ji mongo omoirũharamo. Nurã ko pyryvamo ji ei javo pepyteripeve'ga pe – kiroki ġa e'i ore ve: “Paulo'ga oko ġwemimbotarimova'ea rupi vvyakotyva'ero okote'varuhuavo. Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi rũi ġa ndekoi.” A'ea pepyteripeve'ga ei ore atyvi imombe'gwovo.

Ga pe ji ei a'ero: Tape'ei ti nanongara ore ve tanhi'igahyyme ti ji ji rurame pe pyri nehẽ.

³ A'ereki pe pe'mbe javo a'ea. A'iti hete tuhẽ ore vvyakotyva'ero oroko. Emo oreremimbotarimova'ea rupi rũi ore rekoi. Cristo'ga ore ga mombe'ui ġa pe toromongo ti ġa garemimbotarimova'ea rupi.

⁴ Orepopoakarimo rũi ore oromombe'u Tupana'ga nhi'iga vvyakotyva'ero. Tupana'ga popoakarimo ore ganhi'iga mombe'ukatui toromongo ti ġa garemimbotarimova'ea rehe. Tupana'ga popoakarimo ore imombigi okote'varuhuve'ga ndeaporoġitate'varuhua – kiroki ġa nombojikogukari ojipe'ga Tupana'ga rehe.

⁵ Tupana'ga popoakarimo ore ga reaporoġitaatyviva'ea mombigi. Okote'varuhuavo onhimboheteve'ga nhi'igi tokwahavyme ti ġa Tupana'ga javo. Tupana'ga popoakarimo ore ġanhi'iga mombipavi. Orombogwerojijyi pa ġandeaporoġita tohendu katu ti ġa Cristo'ga nhi'iga javo.

⁶ Aerẽ po ti ore imondoi hahyva'ea pepyteripeve'ga pe nehẽ – kiroki ġa nohendukatui orenhi'iga. Nahã po ti ore ġa nderekoi nehẽ pe hendukatupavame orenhi'iga.

⁷ Ore'arajatea repiagame pe ei pejiyvyteri pe orep'y kwahave'yma: “Paulo'ga okoteheve'ga. Tupana'ga nomondoi ġa tomombe'u ti nhinhi'iga jave'yma.” A'ea pe ei ore'arajatea repiaga pejapyakakatue'yma orereaporoġita kwahave'yma.

Kiroki ga e'i ojive jihi ko Cristo'ga moirũharamo ako javo – tokwaha ti ga oyvyteri pe. Po Cristo'ga ei ga pe nde ko nhimoirũharamo eko javo, a'ero po a'ea jitehe Cristo'ga ei ore ve pe ko nhimoirũharamo peko javo. Hehe ojapyakaturame po ti ga ikwahavi oyvyteri pe Paulo'ga Cristo'ga moirũharamo tuhẽ oko no javo.

⁸ Anhimbohete hete ji jipoyjaheteramo Cristo'ga ei ore ve javo. A'ereki nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga e'i tuhẽ ore ve pe ko nhimoirũhara javo. “Pembojiko hete ti ġa ji rehe nhinhi'iga kwahavuka ġa pe,” ei Cristo'ga ore ve. Ga nde'i ore ve: “Penhi'igahy ti ġa pe tipoyjayjaryme ti ġa ojeaporogita rehe.” A'ea rũi ga ei ore ve.

⁹ A'ea ji imombe'ui pe me tape'ei ti ji ve javo. A'ereki mara'ngu po pe'javo ji ve: “Paulo'ga nhande mongyhyji hete pota”? Pe'e po pe a'ea ji ve.

¹⁰ A'ereki pepyteripeve'ga e'i ji ve: “Paivouhua hugwi ikwatijarame nhande ve Paulo'ga onhi'igahy nhande mondomondovo onhi'iga rupi aheruvihava'ga ja,” ei ġa. “Nhande pyri ga ruvame ndipopoakari ganhi'iga reki. Nonhi'ihetekwahavi ga onhi'iteheavo,” ei ġa ji ve novĩa.

¹¹ Nanongara'ga ti tokwaha nhinhi'iga kiro. Orepopoaka ore pe me kiro orojuvame paivouhu pe hugwi ikwatija. Na jitehe orovahemame pe pyri Corinto pe po ti ore popoakaro pe me oronhi'iga nehē no, a'e ji ga pe.

¹² Ndoro'ei ore: Ore ko gandeheva'ea. Ore ko ga javijitehe. Ndoro'ea'uvi ore a'ea! A'ereki ga onhimbohete tehe. Ndokwahavihu ga. A'ereki ga e'i: "Nahanahā ore rekoi. A'ea ko pyry a'ero," e'i tehe ga. "Nahā ore rekorame ore pyryvamo a'ero," e'i tehe ga.

¹³ Ore ki a'e te ikwahakatui Tupana'ga ea ore ve. Ore ve ga ei: "Nahā ti peko katu. Pevo ti peporavyky Cristo'ga momba'uharamo ji pembopopoakaro gwaramo. Corintopeve'ga pyri vehevi ti peho ga momba'gwovo ga pe nohō." A'ea Tupana'ga ei ore ve. Koa rupi jate ti ore hoi a'ero oroporavykyavo oronhimboheteavo nehē. Hajihea rupi rūi ti ore hoi oronhimboheteavo nehē.

¹⁴ A'ereki Tupana'ga ore mondo pemombe'u ti Cristo'ga Corintopeve'ga pe javo. A'ero ore hoi ga momba'gwovo pe me ikwehe orokovo Tupana'ga nhi'iga rupi. Ga ee'ymame ndorohoi ore pevo – perope ga nde'i ore ve peho javo.

¹⁵ Ndoro'ei ore oreporavykyagwera ojipe'ga poravykyagwera pe oronhimboheteheavo. A'ereki oreporavyky rūi. Tupana'ga noremoporavykyi a'ea rehe. Koji'i pe jikojikoheterame oreremimombe'ua rehe Cristo'ga rehe koji'i po ti ore Cristo'ga momba'ui pegwryi pe hehemo'i orogwovo ojipe'ga pyri Cristo'ga momba'gwovo jara'ga pe nehē. Tupana'ga erame jate ore ve po ti ore hoi nehē.

¹⁶ A'ero hajihejihe pe cidades pe po ti ore hoi ga momba'gwovo ojipe'ga gwryi pe nehē – perope nimombe'uhavi ga pe. A'ero ti ore ypy Cristo'ga momba'ui ga pe nehē. A'ero po ti ore nhimbohetei Tupana'ga ore mondo pevo javo. Ojipe'ga poravykyagwera rehe rūi ti ore nhimbohetei – perope ga oporavyky jipe Cristo'ga momba'gwovo.

¹⁷ Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Kiroki ga ombohete pota

– tombohete ti ga nhandepojykaharete'ga jate ndepyry hete nde javo ga pe,” e'i ikwatijaripyra.

¹⁸ Na tuhē. Tupana'ga nde'i pyry ga pe – kiroki ga onhimbohete. Emo Tupana'ga ga mboheterame a'ero ga pyry tuhē.

11

Paulova'ea onhi'igahy Cristo'ga moirūhara'gaatyviva'ea pe

¹ A'e ji pe me kiro: Na ji etehei pe me. A'ereki ji tanhimbohete tehe. Ite'varuhu ahe nhimboheterame. Emo ji rendu tehe ti.

² A'ereki Tupana'ga ja ji akate'ỹ pe ndehe pe arōheteavo. Tamombe'u ojo'java'ea pe me kiro. Hēakuvyrya'ga hēa mohembirekouka ga pavēi ga rehe jate ti eko javo. Na jitehe ji pe mbojiko Cristo'ga rehe ga rehe jate ti peko javo. Taperojijyi ti jara'ga ndehe pejikovo, a'e ji. A'ero po ti ji ei Cristo'ga pe pe momba'gwovo nehē: Koro ga ndekoi. Nde rehe jate ga jikojikogi jipi okokatuavo, a'e po ti ji nehē. A'ero po ti ga pe nderohoi yvagi pe pe mombytavo ojipyri avuirama nehē.

³ Ako tehe ji jikate'yma pe ndehe. Mara'ngu po ti Corintopeve'ga opohia Cristo'ga hugwi nehē? a'e ji jiyvyteri pe. Ymyahū Evava'ea gwerovia Satanás'ga nhi'iga ga omoandyandyirame. Na jitehe ojipe'ga pe moandyandyipotari kiro heroviapotaruka pe me mbehea. A'ero ga nderoviarame po ti pe pohiri Cristo'ga hugwi nehē. A'ero Cristo'ga rehe jate rūi ti pe jikogi nehē. A'ea ji ndapotari.

⁴ A'ea'ja ji pe me: Na ji etehei pe me nhimboheteherame. Ite'varuhu ahe nhimboheterame. Emo ji rendu tehe ti. A'ereki pe pehendu tehe ojipe'ga nhi'iga i'mbeve'ga nhi'iga ikatu ga nhimboheterame javo – kiroki ga omombe'u Jesus'ga momba'uaatyviva'ea pe me ogwovo pe pyri. Ore Cristo'ga momba'urame pe me Tupana'ga ra'uva tuhē oho upa pe pyri ikwehe. Hajiheva'ea rehe pe ndekoi reki

kiro peangaruhuramo ġa'mbea renduvame. Opomoġita ore Jesus'ga mombe'ua rehe ikwehe. Hajiheva'ea rehe pe ndekoi reki Jesus'ga mombe'uarüiva'ea rehe ġa pe moġitarame hehe kiro. Pehendu tehe katu reki ġanhi'iġa pendoryndoryvamo ġa ndehe ahemoandyandyihara'ġa ndehe!

⁵ E'i ġa pe me: “Ore ko huvihava jitehe Cristo'ga moirüharamo orokovo,” ei ahe-moandyandyihara'ġa pe me.

A'ero ji mombe'ukatue'yma pe ei: “Paulo'ga ko ġa gwyre'i.” A'ea pe pe'ji tehe ji ve naerü? Ji ġagwyre'iva'ea rüi tuhē!

⁶ “Nonhi'igatukwahavi Paulo'ga ojipe'ġa mongoe'yma ojihe. A'ereki ahã gambo'ehara'ga hehe,” ei ġa pe me. Ahã tuhē nhimbo'ehara'ga hehe. Nurã ġa pe ndikatui nhinhi'iġa. Cristo'ga mombe'ua ji akwaha hete reki ga mombe'ukatuavo. Jukwaha a'ea pe me. A'ereki nane'ymi ore Cristo'ga mombe'u katu ikwahavuka pa pe me ikwehe.

⁷ Amombe'u katu ji pyryva'ea pe me ikwehe. Cristo'ga omano nhande repyga imomboruka nhanderekote'varuhua nhande hugwi, a'e ji pe me ikwehe. A'ero po ti ga nhande rerohoi yvagi pe nhande mongovo ojipyri avuirama nehē nhande jikoga ġwaramo ga rehe. A'ea pa ji imombe'ui pe me Tupana'ga nhi'iġa. Nda'ei ji pe me: Pembuhu ti itambere'ia ji ve ji Cristo'ga mombe'uro ġwaramo pe me. A'ea ji nda'ei pe me. Ji aporavyky okoteheve'ga ja pe pyri Cristo'ga mombe'gwovo pe me ikwehe tomomyry ti Tupana'ga Corintopeve'ġa pe javo.

Mara'ngu po pe javo: “Paulo'ga oko te'varuhu igware'yma ġwaramo itambere'ia nhande hugwi”? A'ea pe'ji ji ve naerü? Ji jipyry hete reki igware'yma pe hugwi. Ndapekwahavi pe a'ea naerü?

⁸ Po pyry pe imbuhuri ji ve ji poravykyrame Cristo'ga mombe'gwovo pe me ramo. Napembuhuri reki pe ji ve ikwehe. Ojipe'ġa ki a'e te ombuhu ji ve Cristo'gareheve'ġa. Ganemimbuhura ji herohoi ġa hugwi a'ero ikwehe. Tareko ti jijive jijuavame Corintopeve'ġa pyteri pe reki, a'e ji ikwehe. Nurã ji herekoi na'ē Cristo'ga mombe'urame pe me.

⁹ Aerē ji ndarekoa'javi jijive. Nda'ei ji pe me reki: Pembuhu ti ji ve. A'ea ji nda'ei. A'ereki momina rupi Cristo'gareheve'ġa ombuhu ji ve itambere'ia urame Macedôniapeve'ġa gwyrã hugwi. Aerē ti ji nda'ei a'ea rehe pe me nehē no.

¹⁰ Nane'ymi Cristo'ga omombe'u a'itituhēva'ea ymya. Ji ojiheva'ero ġwaramo ga imombe'uukari ji ve a'itituhēva'ea no. Kiro ji imombe'ui a'itituhēva'ea pe me: Cristo'ga mombe'urame pegwyripeve'ġa pe Grécia pe po ti ji nda'eagwami pembuhu ji ve itambere'ia javo nehē. Nane'ymi ti ji nhimbohetei a'ea rehe nehē. Ji nhimboheterame ti nanhimombihavi nehē no, a'e hete ji.

¹¹ Pe'e tehe po pe: “A'ea Paulo'ga ei nhande ve. A'ereki ga nianearöi,” pe'e po pe novã. Ji opoarö hete reki! Tupana'ga okwaha a'ea.

¹² Ndapyhygi ji itambere'ia pe hugwi. Aerē po ti na jitehe nehē no tamombi ti ji ġa'ete'varuhua ji ve – kiroki ġa onhimbohete oporavykya rehe. A'ereki ġa e'i tehe ojive: “Oromombe'u ore Cristo'ga pe me Paulo'ga javijitehe,” e'i tehe ġa ojive. A'ereki ore ja rüi reki ġa ndekoi. A'ereki ġa opyhy itambere'ia onhi'iġa renduve'ġa hugwi jipi.

¹³ Ga ko Cristo'ga moirühara'ġaatyvive'ġa. A'ereki Cristo'ga rüi e'i ġa pe ġa ko nhi-moirüharamo oko javo. O'mbero ġa imombe'ui ojipe'ġa pe ġa moandyandyita. Oa'ãa'ã ġa Cristo'ga moirühara'ġa okokatu'aġa pepyteri pe oroko tuhē ore gamoirüharamo javo o'mbero.

¹⁴ Nianhimomby'ai nhande a'ea rehe. Satanás'ga vehevi oa'ãa'ã hete Tupana'gapyrive'ġa yvagipeve'ġa ġwendy'jandy'javamo ako tuhē ji Tupana'gapyriva'ero jipyryvamo javo o'mbero. Nahã ga reki nhande moandyandyipota nhande aröe'yma.

¹⁵ A'ero nhande nianhimomby'ai Satanás'gareheve'ğa ndehe ға okokatuve'gareheve'ğa ra'agame oroko tuhē ore Jesus'gareheva'ero javo o'mbero. Aerē mbapava koty ti Tupana'ga ға mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehē ға ndekote'varuhuro ғwaramo.

Hahy hete Paulova'ea pe

¹⁶ A'ea'ja ji pe me: Na ji etehei pe me. Ite'varuhu ahe nhimboheterame. Tape'ei ji ve: “Paulo'ga ikwahave'ÿve'ga ja onhimbohete.” A'ea pe ti tape'ei ji ve. Pe epotarama ji ve ji rendu tehe a'ero. A'ereki ji tanhimbohete'i no.

¹⁷ Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga nde'i ji ve: “Enhimbohete ti javo ға pe.” A'ea rūi ga ei ji ve. Jihi reki a'e jiyive ikwahave'ÿve'ga ja jipyry tuhē ji javo.

¹⁸ He'yive'ğa onhimbohete pepyteripeve'ğa nahanahã ore ojipe'ğa hohe javo. Nurã ti ji nhimbohetei no kiro.

¹⁹ A'ereki pe pehendu tehe ikwahave'ÿve'ğa pendoryndoryvamo ға ndehe. Nahã ikwahapyramo po pe ndekoi pejikovo ға ndehe naerũ novĩa? Po ikwahapyra'ğa nohendukatui ikwahave'ÿve'ğa hamo.

²⁰ Ga napembopiro'yukari pe mondomondovo onhi'iğa rupi jipi. Ga opojyka pa peitambere'ia pembatera reheve pe moandyandyita. Pe me ға ei: “Ore huvihavamo oroko. Peko tehe pe ore pyri,” ei ға pe me. Ga pe mbotegwete hete pe pojihuve'yma. Emo pe ға nendu tehe reki jipi ғandekote'varuhua mbogwavipeavo na ға ndekoi nahã ore ve javo.

²¹ “Paulo'ğa opojihu huvihave'ÿva'ero okovo ore atyvi,” ei ға pe me. A'e ji pe me: A'iti tuhē ore oropojihu ite'varuhuva'ea. Nurã ore oropojihu oronhimimbojigwaraja pe ndehe. A'ea rehe ji poyjahetero pe nderekokatuavo. Ore ға atyvi oroko. Ndorojigwarai ore pe ndehe. A'ea pe ndapekwahavihu naerũ?

Ga ja reki kiro ji nhimbohetei a'ero. A'e tehe reki ji ikwahave'ÿve'ğa ja. A'ereki ite'varuhu ahe nhimboheterame.

²² “Ore ko hebreusramo oroko,” ei ға onhimboheteavo.

Jihi ko hebreuramo no, a'e ji nhinhimboheteavo.

“Ore ko israelitasramo oroko,” ei ға.

Jihi ko israelitaramo ako no, a'e ji.

“Ore ko Abraãova'ea rakykwepoharamo oroko,” ei ға.

Jihi ko Abraãova'ea rakykwepoharamo ako no, a'e ji.

²³ “Oroporavyky ore Cristo'ga pe,” ei ға onhimboheteavo. Jihi kaitu ko aporavyky hete Cristo'ga pe ға hohe. A'ea ji ei nhinhimboheteheateavo ikwahave'ÿheteve'ga ja heagwryve'ga ja. Po ahe nonhimbohetei hamo. Emo ji tanhimombe'u katu pe me.

Ga hohe ji he'yjuhu aporavykyvyky Cristo'ga pe.

Ga hohe ji he'yjuhu akiaki cadeia pype. A'ereki Cristo'ga arõe'ÿve'ğa ji mongimongi cadeia pype ji mo'ama Paulo'ga ti tomombe'ua'javyme Cristo'ga javo.

Pepyteripeve'ğa hohe ji he'yjuhu akwahakwaha hahya. A'ereki Cristo'ga arõe'ÿve'ğa ji nupanupã teremombe'ua'javi Cristo'ga javo ji ve.

Ji amano gweregwerevi.

²⁴ Kiro ji imombe'ukatui a'ea pe me:

Manamenameĩ cinco vezes ға ji pyhypyhygi ji nupanupamo ipira apopyra pyvõ.

Jipyhyga nanani judeus'ğa nduvihava'ğa ei: “Penupanupã ti Paulo'ga momi trinta e nove ga mondohondohoga ipyvõ,” ei ға ojipyryve'ğa pe. A'ero ға ji nupanupã trinta e nove okovo Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe.

²⁵ Manamenameĩ três vezes romanos'ğa gwyrypeve'ğa ji pyhypyhygi ji nupanupamo yvyra pyvõ.

Ojipeji ojipe'ğa ji apiapi ita pyvõ ji juka pota novĩa.

Manamenameĩ três vezes yharuhua ihoi ypy pe ji rerotypyvy gweregwerevi ypy pe no.

Ojipeji ji pytai ypihua ruvihava pyteri pe ppytunimo arimo no yhara raygwera rehe.

²⁶ Ambojoapiapi ji jigwovo ġacidades pe ġagwyri pe no. Tiruahũ ji ve ji hojihorame jipi. Kiro ti ji imombe'ukatui pe me:

Tiruahũ ji ve ji paranauhũa ahaahavame nhatymbavame.

Tiruahũ ji ve iporomive'ġa imimame nhimbatera ji hugwi ji hojihorame.

Tiruahũ ji ve jire'yja'ġa judeus'ġa ndekote'varuhurame ji ve ji hojihorame.

Tiruahũ ji ve judeus'ġarũive'ġa ndekote'varuhurame ji ve ji hojihorame.

Tiruahumba ji ve ji hojihorame cidades pe ongae'ŷi me no ypiahua ruvihava rehe no.

Tiruahũ ji ve ġa ji moandyandyirame – kiroki ġa e'i ji ve o'mbero: “Nde ja ore orojiko Cristo'ga rehe.”

²⁷ Aporavyky hete ji ipyhyga mbatera ji ve. Jipokapa ji!

Manamename'iuhũ ji ndakiri.

Manamename'iuhũ ty'ara ji jukai. Nday'uy'ui ji no jitekovo.

Manamename'iuhũ ji nda'ukatui.

Manamename'iuhũ iroyxaġahivuhu ji ve. Ahã ji ve nhimbukuhava jipira.

²⁸ Koji'iva'ea tiruahũ ji ve nanongara hahyva'ea no. A'ea ji namombe'ui kiro.

Ojipeva'ea ti ji imombe'ui kiro pe me jipy'a. Nane'ymi ji aġataruhuramo Cristo'gareheve'ġa ndehe nhaporem – kiroki ġa pe ji Cristo'ga mombe'u ġa mbojikoguka ga rehe. Akwaha pota ji mara'ngu po ġa ojikheteavo kiro Cristo'ga rehe javo.

²⁹ Po ojipe'ga oko gwereuhu Cristo'ga nhi'iġa rupi opopoakare'ymamo, a'ero ji hayka-hetei gapopoakare'ymagwera. Ji ndajipopoakari a'ero. Po ojipe'ġa ga mbo'e ite'varuhua rehe tambotegwete ti ji ga javo, a'ero ji nhimboahivi ġa pe.

³⁰ Tanhimbohete ti ji ikaturo ġwaramo pe me. A'ereki pepyteripeve'ġa onhimbohete pe mbohoryva. A'ero kiro ti ji nhimbohetei no. E'i ġa ji ve: “Nahanahã Paulo'ga rekoi. Nurã ore ikwahavi ga ndipopoakari javo,” ei ġa.

Kiroki omboukwaha jipopoakare'yma – a'ea rehe ti ji nhimbohetei kiro a'ero.

³¹ Nanhi'mbei ji javo pe me. Tupana'ga okwaha a'ea. Gaha nhande timbohete avuirama. Ga ko Jesus Cristo'ga ruvihavuhuhete'ga garuva'ga no nhandepojoykaharete'ga ruva'ga.

³² Jiruvame cidade de Damasco pe governador'ga ji pyhyguka pota ikwehe novã. A'ero ga soldados'ġa mondoi cidade rokairungava apoa pyri portões pyri ġa mo'ama pevo tonhimimyme ti Paulo'ga nhande hugwi javo. Garuvihavuhu'ga ko Aretas'ga.

³³ Cristo'gareheve'ġa ki a'e te ji poko. Anhimbo'a ji pandyruhua pype. A'ero ipype ji rekorame ġa ji mondoi cidade rokairungava kwara rupi ji mbojyva vvyvo. Nahã ji nhimimi Damascoveve'ġa nduvihava'ga hugwi jigwovo ga hugwi. Nahã jipopoakare'yma a'ero. Nanongara rehe ji nhimbohetei a'ero.

12

Paulova'ea omombe'u Cristo'ga rembiepiukara

¹ Koji'i ti ji tanhimbohete ikaturo ġwaramo pe me. A'ereki pepyteripeve'ġa onhimbohete pe mbohoryva. Nomombyryvi reki ji nhimboheterame. Emo ji nhimbohetei jitehe. Kiro ji imombe'ui a'ero Cristo'ga rembiepiukara ji ve nhandepojoykaharete'ga rembiepiukara. Ga ikwahavukari ji ve aherembikwahavipyre'yma no.

² Ga hepiukarirẽ ji ve catorze anos imbokwara'ari ji rehe kiro. Ojipeji Tupana'ga ji reroho yvagi pe kako hepiuka ji ve kako. Kiro ti ji imombe'ui jirerohohava. Avo yvya koty ji rekoi Cristo'gareheve'ero kako. Nanime Tupana'ga ji pyhygi ji rerogwovo jaytata'ia rehemoi ji rerogwovo dois yvaga aherovai yvaga pype hete. Mara'ngu po jira'oa tuhẽ Tupana'ga herogwovo? A'ereki ji ndakwahavi. Mara'ngu po ga jira'uva jate rerogwovo yvagi pe? Ji ndakwahavi. Tupana'ga jate okwaha a'ea.

³⁻⁴ Ji reroho ga yvagi pe ahererekokatuhai pe. Mara'ngu po Tupana'ga jira'oa rerogwovo? Mara'ngu po ga jira'uva jate rerogwovo? Ji ndakwahavi, a'e ji. Tupana'ga jate okwaha a'ea. Yvagi pe ahererekokatuhai pe ga ji rerohoi. Pevo ji henduvi pevove'ga nhi'igame. Tegwete nhiremimombe'uhava. A'ereki Tupana'ga nomombe'uukari ji ve a'ea yvagipeve'ga nhi'iga.

⁵ Nanongara'ga po ji ga mbohetei hamo – kiroki Tupana'ga rembiroho'ga. Emo po ti ji nanhimbohetei jijihe nehẽ. Jipopoakare'yama rehe jate ti ji nhimbohetei nehẽ.

⁶ Po ti ji nhimboheteipotari Cristo'ga rembiepiukara rehe, a'ero po ti ikwahave'yva'ea ja rũi ji rekoi nehẽ a'itituhẽva'ea mombe'gwovo gwaramo. Emo po ti ji namombe'ui ojipea pe me nhinhimboheteeyama. A'ereki ji a'e: Po ti ji a'ea mombe'ui pe me nehẽ, a'ero po ti pe nhimboheteranuhũi nehẽ Paulo'ga pe Cristo'ga gwepiuka hete javo. Pyry pe ikwahavi jireaporoğita jate henduva nhiremimbo'ea Cristo'ga rehe.

Paulova'ea omombe'u nahã ji ndajipopoakari javo

⁷ He'yiva'ea Cristo'ga okwahavuka ji ve aherembikwahavipyre'yama ikwehe. Ikatu hete ji ve ji monhimomby'aheteavo ga ikwahavukarame ji ve. Aerẽ Tupana'ga ei ovyteri pe: “Mara'ngu po Paulo'ga onhimboheteranuhũavo jihi jate Tupana'ga ji arõ hete ikwahavuka ji ve javo?” ei Tupana'ga. “Na ti Satanás'gapyriva'ea anhağa ihoi ga pyri ojigwaraita ga rehe nehẽ tonhimboheteranuhũyme ti Paulo'ga javo,” ei Tupana'ga ovyteri pe.

Na tuhẽ ji ve a'ero. Nane'yimi juhua ja Satanás'gapyriva'ea anhağa jigwarai ji rehe ji mbopopoakare'yama. A'ero ji nanhimboheteipotara'javi.

⁸ Três ko ji a'ea'jaa'ja nhandepojoykaharete'ga pe Cristo'ga pe tojipe'a ti Satanás'gapyriva'ea ji hugwi javo.

⁹ Emo Cristo'ga e'i ji ve: “Ndape'ai ti ji nde hugwi nehẽ. Ji amombyry nde ve jipi. A'ero nhiremimombyryva ihygi nde rehe ndepokohavamo. A'ereki ndepopoakare'ymame igwaigwavete jipopoakara nde pojoykapavi nde pokoheteavo jipi,” ei Cristo'ga ji ve.

Nurã koji'i pyry ji ve kiro jipopoakare'yama Satanás'gapyriva'ea pe'ahava hohe. Epe'a ti ji hugwi, nda'ea'javi ji Cristo'ga pe a'ero. Jipopoakare'yama rehe ji roryheteramo a'ero nhinhimboheteavo hehe Cristo'ga popoakara tajipojyka ji rerekovo javo.

¹⁰ A'ero ji nhimohẽhetei jipopoakare'yama rehe jipopoakare'ymame Cristo'gareheva'ero gwaramo. Cristo'ga arõe'yve'ğa ji mbotegwete novĩa. Emo nhimbotegwetea rehe ji nhimohẽhetei. Ite'varuhu ji ve novĩa. Emo ite'varuhuva'ea rehe ji nhimohẽhetei. Ga ombuhu hahyva'ea ji ve novĩa. Emo hahyva'ea rehe ji nhimohẽhetei. Tiruahũ ji ve novĩa. Emo tiruahũva'ea rehe ji nhimohẽhetei. Nanongara rehe nhaporemo ji nhimohẽhetei. A'ereki naname ji ve ji ndajipopoakari. Jipopoakare'yama nanani Cristo'ga ombuhumbuhu opopoakara ji ve a'ero.

Paulova'ea nhağataruhu Corintopeva'ea rehe

¹¹ Ikwahave'yve'ga ja tuhẽ ko ji ko nhinhimboheteavo. Emo ji imbojari pe ndehe. A'ereki pe nanhimbohetei jipi Paulo'ga Cristo'ga moirũharamo tuhẽ jave'yama. Pehe po pe'e a'ea hamo ji repyga pepyteripeve'ga pe hamo. Emo pe ndape'ei reki ji mboheteeyama.

Pepyteripeve'ga e'i ji ve: “Paulo'ga ko okoteheva'ea.” A'ea ға ei – kiroki ға e'i tehe ojive huvihavuhuro ore rekoi Cristo'ga moirũharamo orokovo javo.

Po ji okoteheva'ea, a'ero po ға okoteheva'ea no. A'ereki ji ғagwyre'iva'ea rũi tuhẽ.

¹² He'yiva'ea Tupana'ga japoukari ji ve ahemonhimomby'aheteva'ea hepiuka opopoakahetea pepyteri pe ikwehe. Nanongara ga japoukari ji ve ji poravykyrame ga pe Cristo'ga mombe'gwovo pe me jikweraje'yama. Japoukaro gwaramo ga ikwahavukari pe me a'ero Paulo'ga ko nhimoirũharamo oko javo.

¹³ Nahã ji rekoi ji Cristo'ga mombe'urame pe me a'ero. Na jitehe ji rekoi ji Cristo'ga mombe'urame ojipe'ga pe no. Ojo'jajo'ja ji rekokatui pe me ga pe no. Marã ji rekote'varuhui pe me jijekokaturame ga pe naerũ?

Ji nda'ei pe me ikwehe: Pembuhumbuhu itambere'ia ji ve ji Cristo'ga mombe'uro gwaramo. A'ea rui ji ei pe me ikwehe. Nurã po pe ei ji ve naerũ: “Paulo'ga ite'varuhu ore ve ipyhyge'yma ore hugwi ipyhygame ojipe'ga hugwi.” A'ea po pe ei ji ve naerũ? Po pe ei a'ea ji ve, a'ero ji nhimomby'ahetei heroviare'yma! Jipyry ji pe me imbuhurukare'yma pe hugwi ikwehe.

¹⁴ Dois ko ji hoi pe pyri ikwehe. Kiro ji hoa'japotari pe pyri. Nda'ei po ti ji pe me nehẽ: Pembuhu ti itambere'ia ji ve. A'ereki peitambere'ia ji ndapotari. Apota hete ji nhiarõhetea. Pe ko jira'ya'java'ea ji ve. Nurã ti jihu topogwereko katu. A'ereki tayri'ga nduva'ga omono'õ itambere'ia tipyhy ti mbatera nhandera'ya'ga pe javo. Tayri'ga nomono'ogi uva'ga pe jipi.

¹⁵ Penduva'javamo ti ji roryheteramo imondopava nhinhikwava'eğa pe me nehẽ pe pokoga pe mbojikoheteavo Cristo'ga rehe nehẽ. Igwaigwavete ji pe arõheterame igwaigwavete po pe nanhiarõi naerũ?

¹⁶ Pe'ji po pe a'ero pejikovo nhinhi'iga rupi: “Paulo'ga nde'i pembuhu ti itambere'ia ji ve jave'yma,” pe'e po pe.

Emo po pepyteripeve'ga ei: “Heaporoğita te'varuhu Paulo'ga pe moandyandyita reki. A'ereki ga e'i: ‘Pembuhu itambere'ia toromondo ti ojipe'ga pe,’ ei ga. Pe imondorame ga ipojoykaï ojive pe moandyandyita,” e po ga o'mbero.

¹⁷ Ji nopomoandyandyjangavi. Ji ojipe'ga mondorame pe pyri ga nde'i pe me: “Pembuhu ti itambere'ia ore ve.” A'ea rui ga ei herure'yma pe hugwi imbuhure'yma ji ve.

¹⁸ A'e hete ji Tito'ga pe ikwehe: Eho ti Corintopeve'ga pyri. A'ero ga hoi pe pyri. Ga rupi ji amondo ojipe'ga no. Tito'ga napemoandyandyi reki pembuhu ti ore ve jave'yma. Gareaporoğita ko jireaporoğita ja. Ojo'ja hete orepy'a ojogwehe.

¹⁹ Marãi pe pejiyvyteri pe penhi'igame nhirembikwatijara pe? Pe'e po pe: “On-himombe'umbe'u Paulo'ga nahanahã ji ako katu pe moandyandyje'yma javo. Nahã ga ei nhande ve te'i katu ti ga ji ve javo.” A'ea po pe ei ji ve naerũ? Na rui reki ji rekoi. Tupana'ga ore renduva ore nhimombe'ukatui a'itituhẽva'ea mombe'gwovo katu Cristo'gareheva'ero. Oreremiarõhara ko pe, a'e ji pe me. Pe ndepyga ore imombe'upavi timbojiko hete ti Corintopeve'ga Cristo'ga rehe javo.

²⁰ A'ereki ji nhi'ağataruhu nhandejogwerekoagwama rehe jihorame pe pyri.

Mara'ngu po ti nhande javo ojohupe: “Ndapyryvi ndereaporoğita ji ve”?

Mara'ngu po ti pe pejogwayva nehẽ? Mara'ngu po ti pe penhimyromo pejogwehe nehẽ? Mara'ngu po ti pe penhimboahiva nehẽ? Mara'ngu po ti pe javo pejohupe: “Ore ko pehoheva'ero”? Mara'ngu po ti pe penhombotegweteavo nehẽ? Mara'ngu po ti pe pe'mbero imombe'umoanhana nehẽ? Mara'ngu po ti pe penhimboheteavo nehẽ? Mara'ngu po ti pe pejikouhuavo penhimbotarimova'ea rupi nehẽ?

²¹ Mara'ngu po ti Tupana'ga ji mbopoyjayjare'yma'java ji horame pe ndepiaga nehẽ? Nhi'ağataruhu ji pendekote'varuhua rehe. A'ereki pe peko te'varuhu penhimongyavo ikwehe. Pepyteripeve'ga hambireko te'varuhu. Ga oko gwembireko'garũive'ga pavẽi. Ga ndoakwahavihu ikwehe. Mara'ngu po pe pejipohia pejikote'varuhua hugwi pejeaporoğita reroyiyita? Po pe pohire'ymame jugwi po ti ji rekoveveuhui jijehe'gwovo pe ndehe jipoyjayjare'yma nehẽ.

13

Mominakotyva'ea Paulova'ea okwatija Corintopeva'ea pe

1 Dois ji ahoaho pe pyri ikwehe. Kiro ji hoa'javi pe pyri nehē. Nhivahemame pe pyri ti ji henduvi gādekote'varuhua mombe'ua. Xako po ti nhande Tupana'ga rembikwatijarukara rupi a'ero nehē – kiroki e'i nahā:

“Ojipejive'ga imbojarame ojipe'ga rehe,

tihenduvyme ti ga. A'ereki ga tehe omombe'u garekote'varuhua.

Po ojipe'ga imombe'ui garekote'varuhua no,

tihendu ti gānhi'i'ga a'ero ikwahava ga ekaturame.

Po doisve'ga omombe'u,

tihendu ti a'ero.

Po trêsvē'ga omombe'u,

tihendu ti a'ero.

Nahā ti nhande rekoī a'ero henduva gādekote'varuhua mombe'ua nehē,” e'i ikwati-jaripyra.

2 Jihoa'javame pe pyri ji ei pepyteripeve'ga pe ga momoranduva ikwehe – kiroki ga ndopohipotari okote'varuhua hugwi ikwehe. Avo jirekorame kiro ji ea'javi ikwatija pepyteripeve'ga pe jitehe. Akwatija ji ga pe no – kiroki ga kirē oko te'varuhu no. Kiro ji ei ga pe nhaporemō: Amondo tuhē po ti ji hahyva'ea pe me nhivahema'javame pe pyri nehē, a'e ji ga pe.

3 A'ereki pe pe'e: “Mara'ngu po Cristo'ga Paulo'ga mongovo omoirūharamo ga monhi'i'ga jipi? A'ereki Paulo'ga ndipopoakari. Paulo'ga ti tohepiuka Cristo'ga popoakara nhande ve a'ero.”

A'ea pe ei. Nurā nhivahema'javame javo pe me ti Cristo'ga imbuhuri tuhē opopoakara ji ve emondo ti hahyva'ea ga pe javo. Ga pe ti tape'ei ga ndipopoakari jave'yma. Opopoakahetea ga gwepiuka pe me nhaporemō.

4 Cristo'ga jukarame yva rehe ga po e'i: “Ga ndipopoakari.” A'ea po ga ei novīa hako. Emo kiro ga okoji Tupana'ga popoakarimo. Ga ja ore ndoropopoakari kiro orojikoty'a Cristo'ga pavēi. Nahā ore rekoī pe pyri imondove'ŷ hahyva'ea pe me ikwehe. Emo orovahema'javame pe pyri javo pe me po ti ore rekoī Tupana'ga popoakarimo nehē orojikoty'a Cristo'ga pavēi avuiramave'ga pavēi nehē.

5 Marā pendeaporogita naerū? Ndapejikogi pe Jesus Cristo'ga rehe naerū? Pekwaha hete ti pejiyvyteri pe. Pe napembaragwahavi Cristo'ga jikoty'ara rehe penhipavēi naerū? Po Cristo'ga ndojikoty'ari pe pavēi, a'ero po pe Cristo'gareheva'ea rūi hamō.

6 Pe ikwahavame pejikoga Cristo'ga rehe po ti pe ei Paulo'ga ko Cristo'ga moirūhara'ga tuhē javo nehē no. A'ea ji apota.

7 A'e ji Tupana'ga pe:

—Epoko ti Corintopeve'ga tokote'varuhuyme ti ga. A'ereki ji apota gāndekokatua, a'e ji Tupana'ga pe.

Ji nda'ei pendekokatua pe ojipe'ga ti te'i katu ji ve javo. A'ereki ji apota tuhē pendekokatua. Emo pe ndekote'varuhua'jave'ymame po ti ore noromondoa'javi pe me hahyva'ea hepiukare'yma Tupana'ga popoakara pepyteri pe. Ji hepiukare'ymame po ti ojipe'ga ei ore ve nehē: “Paulo'ga ko Cristo'ga moirūhara'ga rūi. A'ereki ga ndohepiukari ore ve Tupana'ga popoakara,” e po ti ga nehē. Na ga etehei ore ve a'ero. A'ereki koji'i pyry hete ji ve pendekokatua.

8 A'ereki ore noromondotehei hahyva'ea pe me.

Po pe ndekote'varuhui, a'ero ti ore toromondo hahyva'ea pe me toko ti ga Tupana'ga nhi'i'ga rehe a'itituhēva'ea rehe javo. Po ti pe ndekoi Tupana'ga nhi'i'ga rehe, a'ero po ti ore pe pokogi nehē koji'i ti Corintopeve'ga ndekokatui nehē javo.

9 A'ea ore oropota hete pendekokatua. A'ereki pe ndekokaturame ore noromondoi hahyva'ea pe me. A'ereki ore noromondotehei hahyva'ea. A'ero po pe pe'e: “Paulo'ga ndipopoakari,” pe'e po pe. Po ore nahā, a'ero oropopoakare'yma rehe ore roryroryvamo reki. A'ereki pe pepopoaka pejikokatuavo. Oro'e ore Tupana'ga pe a'ero:

—Igwaigwavete ti emongo katu Corintopeve'ga jipi ga mbojogwerekokatuavo, oro'e ore ga pe.

¹⁰ Oropota tuhẽ ore pendekokatua. Nurã avo jirekorame ji ikwatijari imondovo nhinhi'iga pe me pe moğitavo jihoa koty pe pyri. A'ereki ji a'e jivyteri pe: Po ti ji ikwatijana'ei imondovouka ga pe, a'ero po ti Corintopeve'ga pohiri okote'varuhua hugwi nehẽ. A'ero nhivahemame ga pyri po ti ji nanhi'igahyi ga pe nehẽ imondove'y hahyva'ea ga pe nehẽ. Jesus Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga e'i ore ve: “Pepoko ti jireheve'ga mbojikoheteavo ji rehe nhinhi'iga kwahavuka ga pe,” ei Jesus Cristo'ga ore ve. Ga nde'i ore ve: “Penhi'igahy ti ga pe ga mbopoyjayjare'yma.” A'ea rui ga ei.

¹¹ Kiro ji ikwatijapavi pe me nhiirua pe. Pejoryjory ti Cristo'ga rehe. Penhimbovyvy ti. Pehendu katu ti oreremimoğita inoğatuavo pepy'a. Pembojo'ja ti pejeaporoğita. Peko katu ti pejohupe. Nane'ymi ti tapeko nahã. A'ero po ti Tupana'ga oko pe pyri nehẽ. Gaha nhande arõ hete nhandepy'a noğatuavo nhande mbojogwerekokatuavo.

¹² Penho'anhuvã ti penhoiruamo Cristo'gareheva'ero.

¹³ Avove'ga – kiroki ga Tupana'ga remimo'ẽhara'ga – ga nhaporemo omondouka onhi'iga pe me.

¹⁴ Kiro ji ei:

Nhandepojoykaharete'ga Jesus Cristo'ga tomomyry ti pe me.

Tupana'ga ti tokwahavuka pe me gwemiarõhetea.

Tojikoty'a Tupana'ga ra'uva pe pavẽi.

PAULOVA'EA OMOMBE'U GALÁCIAPEVA'EA PE Carta de Paulo aos Gálatas

Paulova'ea okwatijaruka Galáciapeva'ea pe

¹ Jihi ko Pauloramo. Jesus Cristo'ga ji mungo omoirũharamo ikwehe. Tupana'ga pavêi nhanderuvete'ga pavêi ga ji mungo ikwehe. Yvyakotyve'ga rũi ji mungo gamoirũharamo. Jesus Cristo'ga nanhimongoukari yvyakotyve'ga pe. Jesus Cristo'ga tuhê ji mungo omoirũharamo Tupana'ga pavêi. Gaha ombogwera Jesus Cristo'ga gamanoa hugwi ikwehe Tupana'ga.

² Kiro ji ikwatijarukari nhinhi'ĩga mondovouka pe me – pero ki pe peju pejigwryi pe Galácia pe. Pejiko pe Jesus Cristo'ga rehe pejatykavo ga mboheteavo jipi. Pe me nhipavêive'ga omondo pota onhi'ĩga no Jesus'gareheve'ga.

³ Kiro ji ei a'ero: Tupana'ga ti tomombyry pe me nhanderuvete'ga Jesus Cristo'ga pavêi nhandepojykaharete'ga pavêi. Tonoġatu ti ġa pepy'a, a'e ji.

⁴ Cristo'ga onhikwava'ẽ omanomo heikwehe tamombo ġandekote'varuhua javo. “Tamano ti ji ġa mbopiro'yavo gweaporoġitate'varuhua hugwi,” ei Cristo'ga. A'ereki aġwamove'ga gweaporoġita te'varuhu hete jipi. Jesus Cristo'ga oko nhanderuvete'ga remimbotarimova'ea rehe Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe omanomo nhande repyga a'ero heikwehe.

⁵ Timbohete Tupana'ga jipi a'ero. Na tuhê.

Cristo'ga mombe'upyryva

⁶ Ji mo'ma hete ġa pe mombe'urame ji ve ikwehe. A'ereki kotihĩ pe pepohi ga hugwi – kiroki ga pe mo'ẽ ojive Cristo'ga remimombyryva rupi. Pepohiruhu reki pe Tupana'ga hugwi kiro ojipe'ga nemimombe'ua rupi pejikovo. A'ereki ġa e'i pe me: “Pyryva'ea ore oromombe'u,” e'i tehe ġa pe me.

⁷ Ndogwerekoi reki irũa Cristo'ga mombe'upyryva. Omomyi tehe ġa pepy'a heroji-jyipota pyryva'ea Cristo'ga mombe'ua. A'ero ġa jatyviva'ea omombe'u pe me.

⁸ Tupana'ga po ti ombohahyuka ġa pe hamo. Ore vehevi po ti jatyviva'ea imombe'ui pe me, po ti Tupana'ga tombohahyuka ore ve hamo. Po ti yvagahugwive'ga vehevi imombe'ui jatyviva'ea pe me, po ti Tupana'ga tombohahyuka ga pe hamo.

⁹ A'e ji a'ea pe me ikwehe. Kiro ji ea'javi no: Pehendu katu pe ji imombe'ukaturame Cristo'ga mombe'upyryva ikwehe. A'eaatyviva'ea ġa imombe'urame pe me po ti Tupana'ga tombohahyuka ġa pe hamo.

¹⁰ Ji nda'ei: Yvyakotyve'ga tanhimbohete. A'ea ji nda'ei. Tupana'ga tanhimbohete. A'ea ji ei. Ji nda'ei no: Tonhimohê ġa ji rehe. Nda'ei ji a'ea. Po ji ipotari ve ġanhimohema jijihe, a'ero po ji ndakoi Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe hamo.

Paulova'ea ko Jesus Cristo'ga moirũharamo

¹¹ Nhiirũ, kiro ti ji ikwahavukari pe me. Amombe'umbe'u ji pyryva'ea jipi. Emo yvyakotyve'ga ndeaporoġita rũi nhiremimombe'ua.

¹² Yvyakotyve'ga nanhimbo'ei a'ea rehe. Jesus Cristo'ga reki okwahavuka ji ve.

¹³ Omombe'u pa ġa pe me jirekoagwera raikwehe. Ajikwaku hete ji jire'yja'ga javijitehe judeus'ga javijitehe ikwehe. Ambohahy hete ji Tupana'ga remimo'ẽhara'ga pe Jesus Cristo'gareheve'ga pe. “Tamoka'nhyumba ti ġa,” a'e ji ġa pe novã.

¹⁴ Judeuramo ji akwaku hete jire'yja'ga hohe jirupive'ga hohe. Ga hohe ji rekohetei oreramonhava'ea remimbo'eagwera rupi katu ikwehe.

¹⁵ Tupana'ga pyry hete reki ji ve. Ji are'ymame ga ei ji mombe'gwovo: “Aerê po ti ji Paulo'ga mongoi jira'yra'ga moirũharamo nehê,” ei Tupana'ga.

16 “Akwahavuka hete ti ji Jesus'ga ga pe tomombe'u ti ga ga nehẽ javo. Judeus'garũive'ğa pe po ti ga Jesus'ga mombe'ui nehẽ,” ei Tupana'ga ji mombe'gwovo. Okwahavuka ga Jesus'ga a'ero ji ve ji mbojikoguka ga rehe ikwehe. A'ea rupi ji ndahoi ojipe'ğa pyri tanhimbo'e ti ga javo.

17 Ji ndahoi ve cidade de Jerusalém me jara'ğa pyri Jesus'ga moirũhara'ğa pyri. Ji renonde ға Jesus'ga moirũ. Emo ji ndahoi ға pyri nhinhĩ'ĩğa ға pe. Arábiapeve'ğa gwyri pe ji hojipei reki jitekovo ikwehe. Aerẽ ji jivyri cidade de Damasco pe ikwehe.

18 Trẽs kwara mbo'arirẽ ji hoi Jerusalém me tahepia ti Pedro'ga javo. Mbohapyrete ji kiri quinze ji kiri ga pyri ikwehe.

19 Ndahepiagi ji jara'ğa Jesus'ga moirũhara'ğa. Tiago'ga jate ji ahepia Jesus'ga irũ'ga nhandepojoykaharete'ga irũ'ga.

20 A'itituhẽva'ea ji amombe'u pe me ikwatijaruka. Tupana'ga ji repia ikwahava nhi'mbee'yma.

21 Aerẽ ji hoi judeus'ğa gwyrã hugwi Judéia hugwi ikwehe. Hajiheve'ğa gwyrã pe ji hoi Síria pe Cilícia pe no.

22 A'ea rupi Judéiapeve'ğa ndajirepiagi ve Jesus'gareheve'ğa.

23 Ji mombe'ua reki ға ғwendu. Ojipe'ğa po e'i ға pe: “Kiroki ga ombohahy nhande ve ikwehe – kiro ga jirojijyi reki,” e po ға ji mombe'gwovo. “Ymya ga nhande moka'nhypotari okovo. Omombi pota ga nhandejikoga Jesus'ga rehe novĩa. Emo aḡwamo ga Jesus'ga mombe'ukatui reki pejiko ti ga rehe javo,” e po ға.

24 Henduvame ға Tupana'ga mbohetei jijirojijya rehe a'ero.

2

Paulova'ea oho huvihavava'ea pyri

1-2 Aerẽ catorze ji kwara mbo'ari jitekovo. A'ero ji hoa'javi Jerusalém me. A'ereki Tupana'ga e'i ji ve: “Ehoa'ja ti kiro Jerusalém me,” ei ga. Garembi'ea rupi ji hoi pevo a'ero Barnabé'ga pavẽi ikwehe. Tito'ga ji aroho ji rupi no. Huvihava'ğa pyri ji hoi nhin-himombe'gwovo. Huvihava'ğa, ei Jesus'gareheve'ğa ға pe. Ga pe tehe ji imombe'ukatui nhiremimbo'ea a'ero. “Ambo'embo'e ji nhandere'yja'garũive'ğa judeus'garũive'ğa jipi,” a'e ji ға pe. “Pyryva'ea rehe ji ға mbo'ei Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ikwehe. Aḡwamo na jitehe no. Nahanahã ji ei ға pe jipi,” a'e ji imombe'gwovo huvihava'ğa pe. Igwete ji imombe'upakatui ға pe nhiremimbo'ea te'iyme ti ға ji ve oreremimbo'eaatyviva'ea rehe nde ға mbo'ei javo. Nde'i tuhẽ reki ға a'ea ji ve a'ero.

3-6 Emo ore nhomonhi'ĩgame ojipe'ğa oko orepyteri pe henduva orenhi'ĩğa. “Ore ko peirũa. Orojiko ore Jesus Cristo'ga rehe pe javijitehe,” ei ға o'mbero. Uhu reki ға ore pyri tihepia ti ғandeaporoḡita javo. “Maranuhũ ға ndekoi?” ei ға. “Marã ға piro'yramo Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi ojikoty'aro ғwaramo Jesus Cristo'ga pavẽi?” ei ға ojohupe. Nurã ға ei ore ve: “Po nhande niandepiro'yi te Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi. Tihendu katu pa po nhande a'ea hamo,” ei ға ore ve. “Ehepia te Tito'ga,” ei ға, “Paulo'garupive'ga. Ga ko Gréciapeve'ga. Nhandere'yja'ga rũi ko ga judeu'ga rũi,” ei ға ore ve. “Pekytiuka ti garakwanha pira a'ero ga mongovo nhande ja. Nahã po ti pe Moisésva'ea nhi'ĩğa po'rui nehẽ,” ei ға ore ve novĩa. Ga nomombe'ui a'itituhẽva'ea. Nurã ore ndorokoi'i'i ғanhi'ĩğa rupi ға erame ore ve. “Po ti nhande rekoi ғanhi'ĩğa rupi, a'ero po ti ojipe'ğa heroviari ға'mbea nehẽ,” oro'e ore orojohupe. Ndoropotari ore pemoandyandyjuhua. Nurã ore ndorokoi ғanhi'ĩğa rupi tapekwaha katu ti a'itituhẽva'ea Jesus Cristo'ga mombe'upyryva.

Igwete huvihava'ğa – huvihava'ğa, e po ға ға pe. A'ea pe ji nda'ei. A'ereki nanongara pe rũi Tupana'ga ei. Nhandereaporoḡita pe ga ei. Igwete huvihava'ğa nde'i ji ve: “Embo'e ti ға ojipea rehe.” A'ea ға nde'i. “Ekytiuka ti Tito'ga,” a'ea ға nde'i ji ve no.

⁷ A'ereki ġa e'i: "Tupana'ga moirũhara'ġa memei ko ġa Paulo'ga Pedro'ga no. Ga pe memei Tupana'ga e'i: 'Tombo'e ti ġa pyryva'ea rehe Jesus'ga mombe'gwovo,'" ei ġa. "Pedro'ga pe Tupana'ga ei: 'Judeus'ġa ti embo'e Jesus'ga rehe.' Paulo'ga pe a'e te ga e'i: 'Judeus'ġarũive'ġa ti embo'e Jesus'ga rehe,' ei Tupana'ga," ei ġa.

⁸ "Tupana'ga omongo Pedro'ga omoirũharamo tombo'e ti ga judeus'ġa javo. Tupana'ga jitehe omongo Paulo'ga omoirũharamo gaha ti tombo'e judeus'ġarũive'ġa javo," ei ġa ji mombe'gwovo.

⁹ Aerẽ Tiago'ga, Pedro'ga, João'ga no – ġahã po huvihava'ġa – aerẽ ġa ei ji ve: "Tupana'ga pyry tuhẽ nde ve nde mongovo omoirũharamo," ei ġa. "Ore javijitehe nde a, Barnabé'ga no," ei ġa. "Xanhomoirũ ti a'ero," ei ġa ore ve. "Peho po ti pe Jesus'ga mombe'gwovo judeus'ġarũive'ġa pyri nehẽ," ei ġa. "Ore po ti oroho ga mombe'gwovo judeus'ġa pyri nehẽ," ei ġa ore ve. "Kwa. Xanhomoirũ ti," oro'e ore ġa pe. Nurã ore jopopyhygi a'ero.

¹⁰ Igwete ġa ei ore ve: "Tapemoka'nhyimi ti imondovo mbatera Jesus'gareheve'ġa pe – kiroki ġa ndogwerekoi avo oregwryi pe," ei ġa. "A'ea pe jate ko ore ei pe me," ei ġa ore ve. Ji namoka'nhyimi tuhẽ jijirokwa ġa ndehe imondomondovo mbatera ġa pe jipi.

Pedrova'ea ndokokatui Antioquia pe

¹¹ Aerẽ Pedro'ga ruri ore pyri cidade de Antioquia pe ikwehe. Igwete ji ga movahĩ ġandovaki. A'ereki ga ndokokatui ojihe'are'yma judeus'ġarũive'ġa ndehe.

¹² Urypyrame Pedro'ga i'ui judeus'ġarũive'ġa pyri jipi ojihe'a ġa ndehe – kiroki ġa Jesus'gareheve'ġa. Emo Tiago'ga hugwi mbohapyrete'ġa nduri. Pedro'ga opo-jihu reki Tiago'gahugwive'ġa. A'ereki judeusramo ġa ojikwaku. Judeus'ġa e'i jipi: "Judeus'ġarũive'ġa ndojikwakuvi. Ndi'ui nhande ġa pyri a'ero," e'i judeus'ġa jipi. "Po pyry tuhẽ te nhande i'ui ġa pyri hamo," ei Pedro'ga oyvyteri pe novĩa. Emo Tiago'ga hugwi mbohapyrete'ġa nduri. Igwete Pedro'ga ġa pojihuvi. Nurã ga ndo'ua'javi judeus'ġarũive'ġa pyri ojihe'are'yma ġa ndehe.

¹³ Na jitehe jara'ġa no nhaneirũ'ġa. Judeusramo ġa hoi Pedro'ga rupi ojihe'are'yma judeus'ġarũive'ġa ndehe. Ga jihe'are'ymame Barnabé'ga vehevi ġa mbopogwei. A'ero ga ndo'ua'uvi ġa pyri no.

¹⁴ Nahã Pedro'ġa ndokoa'javi a'itituhẽva'ea rupi Jesus Cristo'ga mombe'ua rupi. Igwete a'ea repiagame ji Pedro'ga movahĩ ġandovaki. "Nde ko judeu ji javijitehe. Emo judeus'ġa atyvi reki nhande rekoĩ aġwamo nhaneramonhava'ea atyvi," a'e ji. "Nhaneramonhava'ea ojikwaku pa jipi. Nhande ki a'e te nhandejikoga ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe nhande jikwakupigi a'ero ikwehe," a'e ji ga pe. "Judeus'ġarũive'ġa javijitehe reki nhande rekoĩ aġwamo. Maraname nde euhui kiro judeus'ġarũive'ġa pe a'ero? A'ereki nde ere'e ġa pe: 'Pejikwaku ti, a'ero po ti ore jihe'ari pe ndehe nehẽ.' Po ahe nombojikwakuvukari ġa hamo," a'e ji Pedro'ga pe ikwehe.

Nahã Tupana'ga nhande mombyry

¹⁵ Judeusramo nhande ari kako. Nhande ko ġa rũi – kiroki ġa ndokwahavi Moisésva'ea remimbo'eagwera judeus'ġarũive'ġa.

¹⁶ Nhande tikwaha pa aheremimbo'eagwera novĩa. Emo a'ea rupi rũi nhande xanhi-mombyry. Nhande jikogame jate Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga ei nhande ve: "Pepyry pe kiro." Tupana'ga nde'i a'ea nhande Moisésva'ea remimbo'eagwera hendukaturo ġwaramo. A'ea nhande tikwaha. Nurã nhande jikogi Jesus Cristo'ga rehe ikwehe Tupana'ga tianemombyry nhandejikoga ġwaramo ga rehe javo. Tupana'ga nianemombyryvi nhande hendukurame Moisésva'ea nhi'igagwera. A'ereki a'ea rendukatua rehe rũi Tupana'ga e'i vyvakotyve'ġa pe: "Pepyry pe kiro."

¹⁷ Xajiko nhande Cristo'ga rehe Tupana'ga ti tianemombyry javo. Nhandejikogame ga rehe nhande ndiajikoga'javi Moisésva'ea nhi'igagwera rehe a'ero. Nurã po ojipe'ġa e'i tehe nhande ve: "Pe hendukatue'ymame Moisésva'ea remimbo'eagwera pe peko

te'varuhu judeus'garũive'ğa javijitehe,” e po ға nhande ve. “Cristo'ga reki pe mbote'varuhu. A'ereki pejikogame ga rehe pe napehendukatua'javi ahenhi'igagwera pejikote'varuhuavo,” e tehe po ға nhande ve. Na rũi reki, xa'e nhande ға pe. Cristo'ga nombote'varuhui tuhẽ ahe! xa'e nhande ға pe.

¹⁸ Ymya ji jikopigi Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe ikwehe. Po ji jikoga'javi hehe kiro, a'ero po ji imboukwahavi jirekote'varuhua. A'ereki Moisésva'ea nhi'igagwera tuhẽ e'i ji ve: “Nde ereko te'varuhu.”

¹⁹ Ji ahenhi'iga renduvame Tupana'ga nanhimombyryvi. A'ero ji pohiri ahenhi'igagwera hugwi tako ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe javo. A'ereki ji repyga Cristo'ga omano yva rehe jirekote'varuhua rehe raikwehe. Jijikoty'a ga pavẽi ji piro'yro ahenhi'iga hugwi a'ero – kiroki e'i ji ve: “Ereko te'varuhu nde.”

²⁰ Nhiremimbotarimova'ea rehe ji ndakoa'javi kiro. Cristo'ga reki ji pojyka a ji rerekovo. Garemimbotarimova'ea rehe ji reko'i kiro jijikoga ga rehe Tupana'ga ra'yra'ga rehe. Gaha ji arõ hete. Ga onhikwava'ẽ omanomo jirepykaramo raikwehe.

²¹ Ji namovahi Tupana'ga remimombyryva jijive. A'ereki Tupana'ga nde'i nhande ve: “Pepyry pe Moisésva'ea remimbo'eagwera hendukatuavo ғwaramo.” A'ea Tupana'ga nde'i. Po ga nhande mombyryvi hendukatua rehe hamo, a'ero po Cristo'ga manotehei tamombyry ға javo hamo.

3

Pejiko ti Jesus Cristo'ga rehe

¹ Ah, Gálatas! Perovia paravuhu pe ғанhi'iga pejipohia a'itituhẽva'ea hugwi. Maraname ға pe moandyandyjuhu pe nderekovo? A'ereki ji amombe'u katu pe me Jesus Cristo'ga manoagwera yva rehe ikwehe.

² Marã naerũ? Pe hendukaturame Moisésva'ea remimbo'eagwera po Tupana'ga omondouka gwa'uva pe pyri naerũ? Ahã tuhẽ reki. A'ea rehe rũi ga omondouka pe pyri. Ji Jesus Cristo'ga mombe'urame pe me pe pejiko ga rehe ikwehe. Nurã Tupana'ga imondoukari gwa'uva pe pyri tapendereko katu javo.

³ Maranuhũrame pe peroviaruhu pejipohia a'itituhẽva'ea hugwi naerũ? Jypya Tupana'ga ra'uva pe mombyry. Kiro pehe penhimombyry avuirama naerũ?

⁴ Pejikoga ғwaramo Jesus'ga rehe ojipe'ğa imbohahyukari pe me jipi. Penhimomirana tehe po pe naerũ. Ereki kiro pe pepohi Jesus'ga hugwi. Ndapepohiri po pe ga hugwi ovuhu.

⁵ Tupana'ga omondouka gwa'uva pe pyri. Igwete ga hepiukari ahemonhimomby'ava'ea pepyteri pe. A'ereki henduvame Jesus'ga mombe'ua pe pejiko ga rehe. Nurã Tupana'ga imondoukari gwa'uva pe pyri hepiuka ahemonhimomby'ava'ea. Na rũi pe me Moisésva'ea remimbo'eagwera rendukatua rehe.

⁶ Ehepia re ko Abraãova'ea no. Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u ahe. Gwerovia hete ko ahe Tupana'ga nhi'iga ojikoga ga rehe hako. A'ero Tupana'ga ei: “Pyry hete Abraão'ga a.

A'ereki ga ojiko hete ji rehe,” ei Tupana'ga.

⁷ Pekwaha ti a'ero – kiroki ға ojiko Tupana'ga rehe – ғahã ko Abraãova'ea ra'yra'jave'ğa.

⁸ Tupana'ga okwaha nhogwenonde judeus'garũive'ğa jikoga ojihe. Igwete ga ei:

“A'ero po ti ji ei ға pe nehẽ:

‘Pepyry pe pejikoga ji rehe,’ ei Tupana'ga.

Nurã ga imombe'ui pyryva'ea Abraãova'ea pe hako.

“Oropo'ru po ti ji nde imombyryva ojipe'ğa pe nhaporemonehẽ,” ei Tupana'ga ahe ve hako.

⁹ Na tuhẽ a'ero. Abraãova'ea ojiko hete Tupana'ga rehe hako. Nurã Tupana'ga imombyryvi ahe ve. Ahe javijitehe ojipe'ğa jikogame ga rehe Tupana'ga imombyryvi ға pe no.

¹⁰ Kiroki ġa ojiko Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe – ġa pe po ti Tupana'ga imbote'varuhui nehē. A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Ga hendukatupave'ymame Moisésva'ea remimbo'eagwera po ti Tupana'ga imbote'varuhui ġa pe a'ero nehē,” e'i ikwatijara.

¹¹ Jukwaha nhande ve a'ero. Tupana'ga nde'i: “Pepyry pe Moisésva'ea nhi'igagwera renduva ġwaramo.” Ga nde'i a'ea nhande ve. A'ereki ikwatijara e'i:

“Tupana'ga ei ġa pe ġajikoga ġwaramo ojihe:

‘Pepyry hete pe a,’ ei ga ġa pe.

Nanongara'ġa po ti heaporogita pyahu a'ero nehē,” e'i ikwatijara.

¹² Ojikogame Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe ġa ndojikogi Tupana'ga rehe a'ero. Ikwatijara i'ei no:

“Okopotarame ahenhi'igagwera rupi po ti ġa nane'ymi tonhi'ĩpo'ru pa ahe hamo,” e'i ikwatijara.

¹³ Ore ko judeusramo novĩa. Emo tegwete reki ore ve Moisésva'ea nhi'ĩpo'rupava. Ore ahe nhi'ĩpo'rupave'ymame Tupana'ga ei ore ve a'ero: “Peko te'varuhu pe pejikovo. A'ero po ti pe manoi pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē,” ei ga. Emo Cristo'ga ore mbopiro'yi garembi'ea hugwi. A'ereki ga orete'varuhua rereko ore repyga omanorame yva rehe. Tupana'ga e'i ga pe: “Ndete'varuhu nde kiro,” ei ga Cristo'ga pe. A'ereki ikwatijara omombe'u nanongara'ġa.

“Kiroki ġa ġa ġa mo'ami yva rehe ġa jukavo

– Tupana'ga e'i nhoġwenonde ġa pe ite'varuhu hete,” e'i ikwatijara imombe'gwovo.

¹⁴ Cristo'ga ore repy ore mbopiro'yavo Tupana'ga ti tomomyry judeus'ġarũive'ġa pe javo. A'ereki Tupana'ga e'i: “Abraãova'ea po'ruavo po ti ji imomyryvi ġa pe nehē.” Igwete ji ei no: Cristo'ga ore mbopiro'y Tupana'ga ti toko ġwembi'ea rupi katu javo. A'ereki ymya Tupana'ga e'i okovo: “Tamondo ti jira'uva ġa pyri nehē,” ei ga. Nurã ore jikogame Cristo'ga rehe Tupana'ga imbuhurukari gwa'uva ore pyri ore pojykauka.

Tupana'ga nhi'igã Abraãova'ea pe

¹⁵ Nhiirũ, nahã nhande rekoi jipi. Mokonha'ġa po onhomonhi'ĩ mbatera rehe ojogwerokuva. “Nahã ti xako,” e po ojipe'ga. “Kwa. Nahã ti a'ero,” e po ojipe'ga. Igwete po ġa ikwatijapavi inoġa onhi'igã a'ero. Ogwera po ġa okwatija hehe no. Aerẽ po na tuhẽ reki ġa jogwerekoi. A'ereki ġa okwatijapavipe inoġa. Ndogwerojijyi po ahe a'ea a'ero. Ahe po ndokwatijari ojipea akoja rehe no.

¹⁶ Oro Abraãova'ea pe Tupana'ga ei hako: “Nahã po ti ji tamomyry ġa pe nde po'ruavo nehē,” ei ga ahe ve. Abraãova'ea rymymino'ga pe Tupana'ga ei a'ea no ojipejive'ga pe. Tupana'ga nde'i he'yive'ġa pe aherymymino'ġa pe. “Nerymymino'ga pe ji ei javo ga pe,” ei ga ahe ve. A'ereki ga e'i Cristo'ga pe.

¹⁷ Na ji imombe'ukatui kiro. Ymya Tupana'ga ei Abraãova'ea pe hako: “Tamomyry ti ġa pe nde po'ruavo,” ei ga. Aerẽ ga ea'javi ahe ve na tuhẽ ti javo. Aerẽ he'yjuhuva'ea quatrocentos e trinta Tupana'ga kwara mbo'ari okovo. A'ero ga nhi'igã Moisésva'ea pe embo'e ti ġa nhinhi'igã rehe javo. Onhi'igame Moisésva'ea pe ga ndogwerojijyi reki onhi'igagwera ġwenondeva'ea Abraãova'ea pe. A'ereki onhi'igã rupi tuhẽ Tupana'ga oko.

¹⁸ Po Tupana'ga ei tamondo ti pyryva'ea javo, a'ero po ga ġwembi'ea rupi tuhẽ imondoi. Po Tupana'ga imondoi pyryva'ea ahenhi'igã rendukatua rehe jipi, a'ero po ġwembi'ea rupi rũi ga imondoi. Ġwembi'ea rupi tuhẽ reki ga imondoi pyryva'ea Abraãova'ea pe hako.

¹⁹ A'ero po pe ei: “Maraname Tupana'ga omondo onhi'igã Moisésva'ea pe a'ero tombo'e ti ga ġa javo?” pe'ji po pe. Ombo'euka ga ahe ve onhi'igã rehe tonhimombaragwaha ti ġa okote'varuhua rehe javo. “Tohendu katu na'ẽ ti ġa Moisésva'ea remimbo'ea,” ei Tupana'ga hako. “Abraãova'ea rymymino'ga hoa renonde yvya koty ti ġa tohendu katu

na'ě," ei ga. Abraãova'ea rymymino'ga pe Tupana'ga e'i - kiroki ga pe Tupana'ga e'i nhoğwenonde nde po'ruavo ti ji tamomyry ġa pe javo, Cristo'ga. "Gahoa renonde yvya koty po ti ġa hendukatui Moisés'ga remimbo'ea nehě hamo," ei Tupana'ga hako. Nahã Moisésva'ea remimbo'ea ruri hako. Tupana'ga onhi'ĩ na'ě ojipyryve'ġa pe. Aerě Tupana'gapyryve'ġa heruri ganhi'igã yvya koty imombe'gwovo Moisésva'ea pe. Aerě ahe imbuhurukari oreramohava'ea pe hako. Na tuhě ko Tupana'ga imonhimoanhani onhi'igã imbuhuruka ahe ve hako.

²⁰ Abraãova'ea pe ki a'e te Tupana'ga tehe ombuhu onhi'igã. Ga nomonhimoanhani onhi'igã ojipe'ġa pe imbuhuruka. Ga tehe ombuhu katu onhi'igã ahe ve hako.

Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe ndatekwava'javi

²¹ Tupana'ga e'i ypy Abraãova'ea pe hako. Aerě ga ei Moisésva'ea pe. Pe'e po pe a'ero: "Tupana'ga nhi'igã Moisésva'ea pe omovahĩ ganhi'igã Abraãova'ea pe naerũ?" Nomovahĩ tuhě reki. A'ereki Tupana'ga onhi'ĩ Abraãova'ea pe ġa mombyryva rehe. A'ereki ġamomyryva ko ġamongoağwama Tupana'ga pyri. Moisésva'ea remimbo'ea renduva ki a'e te nianemongoi reki Tupana'ga pyri. Po Tupana'ga nhande mongohetei ojipyri nhande aheremimbo'ea rendukaturu ġwaramo hamo, a'ero po ga nhande mombyryvi nhande hendukaturame hamo.

²² Tupana'ga e'i reki: "Ndipiro'yhavi okote'varuhua hugwi yvya koty," ei ga. "A'e ji poa ġa pe tamomyry ti ġa nhirembi'eagwera rupi," ei ga. Ga pe ga ei - kiroki ġa ojiko Jesus Cristo'ga rehe. A'ereki ġa jikogame Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga ġa mombyryvi.

²³ Jesus Cristo'ga rure'ymame yvya koty ndorojikogi ve ore ga rehe. A'ea rupi ore ndorepiro'yi ve Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi. A'ereki Tupana'ga ġwenduvuka na'ě a'ea ore ve jipi a'ea py'rovo ti ġa tojiko Jesus Cristo'ga rehe javo. "Tojiko ti ġa ga rehe ji ikwahavukarame ġa pe Cristo'ga mombe'ua nehě," ei ga.

²⁴ Cristo'ga rure'ymame Moisésva'ea remimbo'eagwera ko tayri'ga rerekohara'ga ja ore ve - kiroki ga tayri'ga rereko katu jipi eko katu javo ga pe. Na jitehe Moisésva'ea remimbo'eagwera ore rerekokatui jipi peko katu javo ore ve. A'ereki Tupana'ga e'i: "A'ea ġa ndereko na'ě. A'ea py'rovo ti Cristo'ga toko ġa pavěi," ei ga. "Cristo'ga ti tomomyry ġa ġajikoga ġwaramo ga rehe," ei Tupana'ga.

²⁵ Ağwamo ore jikogi Jesus Cristo'ga rehe a'ero. Nurã Moisésva'ea remimbo'eagwera ndorererekoa'javi. A'ereki ndatekwava'javi a'ea rehe.

²⁶ Peko pa pe Tupana'ga ra'yramo kiro pejikoty'a Jesus Cristo'ga pavěi. A'ereki pe pejiko pa ga rehe.

²⁷ Penhimobatizauka pe Cristo'gareheva'ero pejikoty'a ga pavěi.

²⁸ Ojo'jajo'ja pe ndekoi kiro penhoirũiruamo. Igwete Tupana'ga ei: "Ojo'ja ġa ndekoi kiro judeus'ġa judeus'ġarũive'ġa pavěi," ei ga. "Ipiro'yve'ġa ojo'ja ipiro'ye'ỹve'ġa pavěi - kiroki ġa ndipiro'yi ojara'ġa hugwi. Akwaimbae'ġa ojo'ja kunhangwera'ġa pavěi," ei ga. A'ereki pe nhaporemõ penhoirũirũ pejikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga pavěi.

²⁹ Cristo'gareheva'ero ġwaramo ko pe Abraãova'ea rymyminoa'java'ea. A'ereki ymya Tupana'ga e'i Abraãova'ea pe aherymyminoağwama'ġa mombe'gwovo. Igwete po ti Tupana'ga pe mombyryvi nehě.

4

¹⁻² Koji'i ti ta'e pe me a'ea rehe kiro ojo'java'ea mombe'gwovo. Tayri'ga ruva'ga po e'i ojipyryve'ġa pe: "Tamondo pa ti nhimbatera jira'yra'ga pe nehě," e po ga. "Momi po ti kwara ari ga rehe nehě. A'ea rupi po ti ga ipojykai nhimbatera ojive nehě," e po ga ġa pe. "A'ea renonde pereko katu ti jira'yra'ga mbo'eavo ga rerekovo nehě. Pehepia katu na'ě ti gambatera ga pe nehě no. A'ereki ga ivoja'i hete kiro," e po ga ojipyryve'ġa pe. Gara'yra'ga gwereko pa tehe reki ombatera novĩa. Emo ga ovoja'irame ndopojykai ve.

Okoteheve'ga javijitehe reki ga rekoi novĩa ipojykae'ymame ombatera. Ojipe'ga ombo'e tayri'ga a'ero gambatera rerekokatuavo. Ga ndipiro'yi ga hugwi.

³ Tayri'ga javijitehe ko ore rekoi Cristo'ga rure'ymame. A'ereki a'ea rupi ore ndorepiro'yi ikwakuva hugwi.

⁴⁻⁵ Ihoḡwerĩrame Tupana'ga ra'ya'ga rura japiavo Tupana'ga ei ikwehe: “Aḡwamo ko pyry jira'ya'ga hoa yvya koty. Tombopiro'y ti ga yvyakotyve'ga Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi,” ei ga. A'ero Tupana'ga gwa'ya'ga mbuhurukari kokoty ikwehe. Igwete ahe Jesus'ga mbo'ari a'ero ga monhimomboaka ikwehe. Yvya koty Jesus'ga ruvi hendukatupava Moisésva'ea remimbo'eagwera. Ga ndipiro'yi a'ea hugwi ore mbopiro'yavo jugwi. “Tupana'ga ti tomomyry ga pe a'ero. Ereki ga gara'yramo oko,” ei Jesus'ga.

⁶ Peko pe gara'yramo tuhẽ. A'ero Tupana'ga ombuhuruka gwa'ya'ga ra'uva nhandep'y'a pyri nhande mbo'eavo. Nurã nhande ehetei Tupana'ga pe Apĩ.

⁷ Ndapekoa'javi pe kiro pepiro'ye'ỹva'ea a'ero. A'ereki Tupana'ga ra'yramo pe peko. Gwa'ya ḡwaramo Tupana'ga pe mombyrypavi a'ero.

Paulova'ea nhaḡataruhu Galáciapeva'ea rehe

⁸ Ymya Tupana'ga kwahave'ymame pe Tupana'gareheva'ea rũi ikwehe. A'ea rupi po pe ndapepiro'yi ha'angava hugwi penemimbohete'hara hugwi.

⁹ Aḡwamo ki a'e te pe pekwaha tuhẽ Tupana'ga. Gaha reki ojikwahavuka pe me pe mbojikoguka ojihe. Maranuhũrame pe perojijyjuhu pejeaporogita kiro pejikopotara'java ikwakuva'ea rehe – kiroki ndipopoakari tehe? Maranuhũrame pe ndapepiro'ypotara'javi a'ea hugwi?

¹⁰ Pekwaku po pe sábadu jipi. Jahya porame po pe pekwaku no. Yapoarupiva'ea po pe pekwaku. Kwara mbo'ara rupi na jitehe no. Nahã po pe ikwakukwakuvi jipi.

¹¹ Oko tehe jipy'a pe ndehe. Mara'ngu po ji poravykytehehuavo pe mbo'embo'erame ikwehe, a'e ji.

¹² Nhiirũ, a'e hete ji pe me: Ji rupi ti peho. A'ereki ji pe javijitehe no. Pe ndapekote'varuhui ji ve ji horame pe pyri ikwehe.

¹³ Napemoka'nhyimi pe jiohyppya pegwryi pe ikwehe. Nhitetirũaro ḡwaramo ji pytai pe pyri. A'ero ji imombe'ui pyryva'ea pe me Jesus Cristo'ga mombe'gwovo.

¹⁴ Nhitetirũa ite'varuhu pe me novĩa. Emo pe ndapekote'varuhui ji ve. Pe ji mbuhuruka katu reki pejipyteri pe ji rerekovo katu. Po Tupana'gahugwive'ga ruri pe pyri hamo, a'ero po pe ga mbuhurukakatui pejipyteri pe hamo. Po Jesus Cristo'ga ruri pe pyri hamo, a'ero po pe ga mbuhurukakatui pejipyteri pe hamo. Nahã ja ko pe ji mbuhuruka katu pejipyteri pe ikwehe.

¹⁵⁻¹⁶ A'ea rupi pe vy'ahetei ji rehe novĩa. A'iti tuhẽ pe ndekohetei ji rehe penhikwava'eḡa ji ve. A'ea rupi pe hendukatui nhiremimombe'ua pe me novĩa. Aḡwamo ki a'e te ji imombe'uro ḡwaramo a'itituhẽva'ea pe me po pe etehei ji ve: “Paulo'ga ndokoa'javi nhande rehe kiro,” pe'ji tehe po pe. Marã po pe ndekoi kiruamo naerũ?

¹⁷ Nhaneirũ'ḡaatyvive'ga oko hete tehe pe ndehe onhi'igatuavo pe me jipi. “Xanhi'igatu ti ga pe toja'oja'o ti ga Paulo'ga hugwi,” e po ga ojohupe. “Po ti ga ja'ogi Paulo'ga hugwi, a'ero po ti ga ndekohetei nhande rehe nehẽ,” e po ga ojohupe. Nurã ga ndekoi pe ndehe, a'e ji.

¹⁸ Pyry hete reki aherekoo pe ndehe pe nderekokaturame. A'ero ko pyry jirekoa pe ndehe ji rekorame pe pyri. Pyry ji reko'e'ymame pe pyri no.

¹⁹ Pe ko jira'ya'java'ea. Hahyahi kunhangwerahẽa pe gwa'ya mbo'aramo. Na jitehe hahyahi ji ve ikwehe. A'ereki a'ea rupi ji apotarahi pejikoga Cristo'ga rehe. Aḡwamo hahyahiva'ja ji ve pejikohete'e'ymame Cristo'ga rehe.

²⁰ Marã po pe ndekouhui a'ero? Ako po ji kiro pe pyri hamo. Hajihe po nhinhi'iga pe me a'ero hamo.

Abraãova'ea ra'yrava'ea memei

²¹ Jararamo po pe pe'e tehe ojohupe: “Xako ti Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe. A'ero po ti Tupana'ga ei nhande ve nehẽ: ‘Pepyry hete pe’,” pe'e tehe po pe. Peko pota pe aheremimbo'eagwera rehe novĩa. Emo pe ndapehenduvi ahenhi'ĩga.

²² A'ereki aherembikwatijara nhande mbo'e Abraãova'ea ra'yrava'ea rehe. Dois ahera'ykwaimba'ea hako. Ojipeva'ea ko Agarva'ea ra'yrava'ea. Ojipeva'ea ko Abraãova'ea rembirekoeteva'ea ra'yrava'ea Sarava'ea ra'yrava'ea. Agarva'ea oporavyky Sarava'ea pe ipiro'ye'yma ahe hugwi. A'ereki ymyahũagwera jate gwereko ipiro'ye'ỹva'ea akwaimba'eva'ea kunhangwerava'ea no. Ahe oporavyky hete ojarava'ea pe gwa'yrava'ea pavẽi ipiro'yangava ahe hugwi. Nahã ko Agarva'ea a'ero. Ahe oporavyky Sarava'ea pe ipiro'ye'yma ahe hugwi. Nane'yimi ahe rekoi Sarava'ea remimbotarimova'ea rupi a'ero. Sarava'ea ki a'e te na rũi Abraãova'ea rembirekoeteva'ea. Ahe ko ipiro'yva'ea.

Mokõi Abraãova'ea ra'ykwaimba'ea a'ero hako Sarava'ea ra'yrava'ea Agarva'ea ra'yrava'ea pavẽi hako.

²³ Tupana'ga e'i nhoḡwenonde Abraãova'ea pe hako: “Aerẽ po ti nerembirekohẽa tuhẽ ga mbo'ari nde ve nehẽ,” ei ga ahe ve Sarava'ea mombe'gwovo hako. Emo Abraãova'ea ta'y na'ẽ ipiro'ye'ỹva'ea pe Agarva'ea pe Tupana'ga nhi'ĩga rupi rũi. Aerẽ Abraãova'ea xava'ehetero ḡwembirekoeteva'ea pavẽi Sarava'ea pavẽi novĩa. Emo Tupana'ga ḡwembi'ea rupi katu ahe mbota'yruka Abraãova'ea pe. Nurã Isaqueva'ea ari ḡwaivĩva'ea hugwi Sarava'ea hugwi.

²⁴⁻²⁵ Nanongara ko nhande mbo'e Tupana'ga nhi'ĩga rehe. A'ereki Tupana'ga nhi'ĩga oko kunhangwerava'ea'java'ea. Dois kunhangwerava'ea. Na jitehe ko dois Tupana'ga nhi'ĩga hako. Ga nhi'ĩgame Abraãova'ea pe Tupana'ga nhi'ĩga ko Sarava'ea'java'ea. Ga nhi'ĩgame Moisésva'ea pe Tupana'ga nhi'ĩga ko Agarva'ea'java'ea. Nahã a'ero. Ymya Moisésva'ea hoi o'ama vytyruhua rehe Sinai rehe Arábiapeve'ḡga gwyri pe hako. Pevo Moisésva'ea henduvi Tupana'ga nhi'ĩga. A'ero ahe judeusva'ea mbo'embo'ei a'ea rehe. Kiroki ḡga oko Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi – ḡga ndipiro'yi jugwi. Ga ko Agarva'ea ra'yrava'ea ja. A'ereki kiroki ahe oko Agarva'ea ra'yramo – ahe ko ipiro'ye'ỹva'ea no.

Aḡwamova'ea cidade de Jerusalém ko Agarva'ea javijitehe. Ojarava'ea nhi'ĩga hugwi Agarva'ea ndipiro'yi jipi gwa'yrava'ea pavẽi. Na jitehe Jerusalémmeve'ḡga ndipiro'yi Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi judeus'ḡga.

²⁶ Gwereko iru'ĩa Jerusaléma'java'ea Tupana'ga apoa. A'epeva'ea ko nhande. A'ereki nhande nhandepiro'y Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi.

Sarava'ea Abraãova'ea rembirekoeteva'ea na jitehe ipiro'y oporavykye'yma ojipeva'ea pe.

²⁷ Igwete Tupana'ga ikwatijarukari onhi'ĩga inoḡauka hako.

“Nandera'yri nde ḡga mbo'are'yma.

A'ereki ga opohi nde hugwi.

Emo po ti nde roryroryvamo nehẽ,” ei ga.

“Nde nderekwahavi ve hahya ḡga mbo'are'yma.

Emo ti nde rahẽrahemamo ḡga mbo'ambo'a nehẽ,” ei Tupana'ga.

“Ejoryjory ti a'ero.

Opohi ga nde hugwi novĩa.

Emo po ti ndera'yra'ḡga ndetauhuro nehẽ hẽara'yra'ḡga hohe hẽa rembirekorame ga pavẽi,” ei Tupana'ga ikwatijaruka hako.

²⁸ Nhiirũ, Tupana'ga e'i Abraãova'ea pe hako: “Aerẽ po ti nde ra'yramo nehẽ,” ei ga. “Tamombyry ti nde ve a'ero nehẽ nerymymino'ḡga pe nehẽ no,” ei ga Abraãova'ea pe hako. Gwembi'ea rupi Tupana'ga Isaqueva'ea mongoi Abraãova'ea ra'yramo gwa'uva

pyvõ a'ero. Gwembi'ea rupi jitehe Tupana'ga pe mongoi Abraãova'ea ra'yra'javamo no pejikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavëi.

²⁹ Tupana'ga ra'uva pyvõ Isaqueva'ea o'a. Ismaelva'ea Agarva'ea ra'yra'va'ea ki a'e te a'ea pyvõ rüi o'a. A'ereki Abraãova'ea ta'y tehe ipiro'ye'ÿva'ea pe. Aerë Ismaelva'ea rekote'varuhui Isaqueva'ea pe hako. Na jitehe aġwamo – kiroki ġa Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi oko – ġa oko te'varuhu nhande ve nhande jikoty'arame Cristo'ga pavëi Tupana'ga ra'uva pyvõ.

³⁰ Marã reki ikwatijara e'i a'ero hako? Ikwatijara omombe'u Sarava'ea nhi'igagwera ġwembirekova'ea pe Abraãova'ea pe.

“Emombo ti avo hugwi ipiro'ye'ÿvehëa hëara'yra'ga reheve,” ei ahe.

“Ga po ti ndopojykai tuhë nembatera nehë ipiro'ye'ÿvehëa ra'yra'ga,” ei Sarava'ea ahe ve.

“Jihi ko nerembirekoetea,” ei ahe.

“Jira'yra'ga jate po ti opojyka ndeapoa nehë,” ei ahe Abraãova'ea pe hako.

Nahã ikwatijara imombe'ui Sarava'ea nhi'igagwera hako.

³¹ Nhiirü, ipiro'ye'ÿva'ea ra'yra'va'ea ja rüi nhande rekoi a'ero. A'ereki Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi rüi nhande xako. Xako nhande ipiro'yva'ea ra'yra'va'ea javi-jitehe. Nurã nhande rekoi Tupana'ga remimombyryva rupi.

5

Cristo'ga nhande mbopiro'y

¹ Cristo'ga nhande mbopiro'y yvyakotyva'ea remimbo'eagwera hugwi tipiro'y tuhë ti ġa javo. Na tuhë ti peko a'ero. Tapekoa'javi ti ipiro'ye'ÿve'ġa ja ġa jikwakukwakuvame.

² Ji rendu katu ti. Tapenhimbo'ea'javukari ġa pe. A'ereki ġa e'i pe me jipi: “Pekytiuka ti penhakwanhapira,” ei ġa. “A'ero po ti Tupana'ga ei pe me nehë: ‘Pepyry hete pe’.” A'ea ġa ei pe me novã. Ji ki a'e te Pauloramo ta'e pe me: Po ti pe jikytiukapotari nehë, a'ero po ti Cristo'ga ndapepokogi'i'i nehë.

³ A'ea'ja hete ko ji: Kiroki ġa ojikytiuka pota – tonhi'ïpo'ru pa po ti ġa Moisésva'ea hamo.

⁴ Jararamo po pe ei ojohupe: “Po nhande Moisésva'ea nhi'ïpo'rurame po ti Tupana'ga ei nhande ve a'ero nehë: ‘Pepyry hete pe’,” pe'e tehe po pe. Pe'erame a'ea po pe nhimbopohiri Cristo'ga hugwi. Pemovahĩvahĩ po pe Tupana'ga remimombyryva pejive a'ero.

⁵ Ore ki a'e te orojikoty'a Cristo'ga pavëi. Tupana'ga ra'uva ore mbo'e a'ero. Nurã ore ehetei: “Tupana'ga po ti e'i nhande ve nehë: ‘Pepyry hete pe,’ e po ti ga nehë,” oro'e ore. Na tuhë. A'ereki orojiko ore Cristo'ga rehe.

⁶ Ore jikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga pavëi Tupana'ga ei: “Pyry hete ġa jikogi ga rehe.” Ga nde'i pyry ore jikytiukaro ġwaramo. Pyry ga nde'i ore jikytiukare'yma ġwaramo. Ore jikoga ġwaramo Cristo'ga rehe Tupana'ga e'i pyry. Ore ojipe'ġa arõheterame jukwaha reki orejikoga ga rehe.

⁷ Ymya pe jikohetei Jesus Cristo'ga rehe pyryva'ea rerovia ikwehe. Emo kiro pe napehendukatua'javi pyryva'ea mombe'ua. Maranuhũrame ojipe'ga pe ndovahoguhui pendeaporogita rerojijijiyita?

⁸ Tupana'ga rüi gwerojijiyi pendeaporogita. Gaha e'i pe me peko ti jireheva'ea javo.

⁹ Tamombe'ua'ja pe me ojo'java'ea a'ero. Nhande imondo'irame imbovuhava pão hu'uma pype, aerë imbovuvupavi reki hu'uma a'ero. Na jitehe ga pe mbo'e'irame kiro Tupana'ga nhi'igarũiva'ea rehe, aerë po ti pe heroviapavi garemimbo'ea Tupana'ga nhi'igarũiva'ea nehë.

¹⁰ Na rüi reki pe ndekoi, a'e ji. Jijikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavëi ji ei: Pejapyaka katu tuhë po ti pe ji javijitehe nehë. Emo pemomynhuhũve'ga pe po ti Tupana'ga imbohahyukari nehë. Mara'ngu po ga huvihavamo okovo? Ga vã po ti okwaha hahya nehë.

11 Oro ji, nhiirũ, ji nda'ei tuhẽ ahe ve tojikytiuka ti ġa javo. I'mbe reki judeus'ġa ji mombe'gwovo Paulo'ga e'i jupe javo. “Tojikytiuka ti ġa. A'ea pyry Tupana'ga pe,' ei Paulo'ga,” ei ġa o'mbero. Ymya ji ei a'ea novĩa. Aġwamo ji erame po ġa ndokote'varuhua'javi ji ve a'ero hamo. A'ereki ahekytia ġa opota hete. Ga oko te'varuhu tuhẽ reki ji ve. A'ea'e ko ji jipi: Jesus Cristo'ga omano yva rehe nhande repyga, a'e ji. Pejikoga rehe jate ga rehe po ti Tupana'ga ei pepyry pe javo. Emo ji nda'ei tojikytiuka ti ġa javo. Ji erame po ġa nonhimonha'ngaa'javi ji ve hamo ji Cristo'ga manoagwera mombe'urame hamo.

12 Kiroki ġa ombovambova pepy'a tapekytiuka ti penhakwanha javo – maranuhũrame ġa ndojirakwanha'otehei?

13 Pehe reki, Tupana'ga pe mo'ẽ tapepiro'y ti javo. Tape'ei ti a'ero: “Nhandepiro'y nhande. Xako te'varuhu ti nhaneremimbotarimo a'ero.” Tape'ei ti a'ea. Nahã ti peko: Pejopokopoko ti penhoaromo.

14 A'ereki Moisés'va'ea remimbo'eagwera nhaporemo e'i no: “Erenhiarõ hete nde.

Na jitehe ti earõ hete ejikotyve'ġa,” e'i aheremimbo'eagwera a'ero.

15 Emo pejogwayvaramo ko pe onharõva'ea'java'ea. A'ea ojou'uu'u okovo. Penhimboko'i ti a'ero. Pejogwayvaramo po ti pe nhombote'varuhupavi nehẽ.

Peko ti Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe

16 Na tuhẽ ji ei pe me kiro: Na Tupana'ga ra'uva nhimbopogweukari pe me. Nahã po ti pe ndapekoi tuhẽ pejipy'ate'varuhua remimbotarimova'ea rehe pejikovo.

17 Nhandepy'ate'varuhua omovahĩ Tupana'ga ra'uva jipi. Tupana'ga ra'uva omovahĩ nhandepy'ate'varuhua jipi no. Onhomovahĩ tuhẽ a. Tupana'ga ra'uva omovahĩ pepy'ate'varuhua tapekoyme ti penhimimbotarimova'ea rehe.

18 Tupana'ga ra'uva nhimbopogweukarame pe me aheremimbo'eagwera napemon-domondo'i a'ero.

19 Gapy'a te'varuhurame jukwaha reki ġandekote'varuhua. Gwerekouhu ġa ojipe'ġa nembireko'ġa. Ndoakwahavihu ġa okovo a. Ga nanuhũ jipi.

20 Oko hete ko ġa ha'angava rehe ġwemimbohete'hara rehe okoe'yma Tupana'ga rehe. Ombote'varuhu ġa opajiro. Nanongara'ġa nombopogwei Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe. Ojogwereko te'varuhu ġa. Ojogwayvaruhu ġa okovo. Onhimyrõ ġa ojogwehe. Onhimboahiahivuhu ġa ojohupe. Ojihe jate ġa ndekoi ji po ti jara'ġa hohe nehẽ javo. Ojipe'ape'a ġa jara'ġa hugwi ndokwahavihu ġa javo. Ndojihe'ara'javi ġa jara'ġa ndehe ġwemimbo'ea rehe.

21 Opota pota ġa ojohugwi. Heagwrygwyry ġa toryva rerekouhurame. Ojipejipea ko ġandekote'varuhua no nanongara jitehe. Amombe'u ko ji pe me ikwehe. Kiro ji imombe'ua'javi a'ero. Nanongara'ġa po ti Tupana'gareheve'ġa rui nehẽ.

22 Emo Tupana'ga ra'uva nhande pojkarame ko nhande nanongara'ġa atyvi. Tiarõ hete nhande ojipe'ġa. Nhanderory nhande a'ero. A'ereki Tupana'ga ra'uva nhande mbohoryory nhande rerekovo. U katu nhandepy'a. Xanhimomirana nhande avuirama ojipe'ġa ndekote'varuhurame nhande ve. Timombyry nhande ġa pe. Nhandepyry tuhẽ nhande. Jara'ġa ojiko nhande rehe. Nahã nhande rekoi Tupana'ga ra'uva nhande pojkarame.

23 Nhanenhyrõ nhande jara'ġa pe. Nhande ndiakoa'javi nhandepy'ate'varuhua remimbotaruhua rupi. Aheremimbo'ea nomovahĩ nanongara'ġa!

24 Jesus Cristo'gareheva'ero ġwaramo nhande ei: Ndiakoa'javi nhande nhandepy'ate'varuhua remimbotarimova'ea rupi.

25 Tupana'ga ra'uva nhande mboheporoġita pyahu nhande rerekovo. Xako po ti gara'uva remimbotarimova'ea rupi a'ero hamo.

26 Xanhimboheteyme ti, ji po ti jara'ġa hohe nehẽ javo. Xanhimyrõyme ti ġa ndehe no.

6

Pejopokopoko ti

¹ Nhiirū, nahā po pe ndekoi penhirū'ga pavēi hamo ikwahavame garekote'varuhua hamo. Pendekorame Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe penhi'inhyrō ti ga pe a'ero ga mongokatua'java. Pejapyaka katu ti pejihe tapembopogweyme ti garekote'varuhua rehe nehē no.

² Pejopokopoko ti a'ero jipi. Nahā po ti pe hendukatui Cristo'ga remimbo'ea nehē.

³ Kiroki ġa onhimbohete tehe – ġa onhimoandyandyi reki.

⁴ Pejapyaka katu ti pejeaporoġita rehe tahepia ti jirekokatua javo. Pendekokaturame, a'ea rehe po ti pe ndoryvamo a'ero ji ġa hohe jave'ỹ.

⁵ Nhande retakwera'ja po xako katu jipi hamo.

⁶ Nhanembo'ehara'ġa pe po nhande timondomondo pyryva'ea hamo ġa nhanembo'embo'erame Cristo'ga nhi'iġa rehe jipi.

⁷ Tapenhimoandyandyi ti pejikote'varuhua rehe. A'ereki ahe nomoandyandyi Tupana'ga. Jukwaha reki nhande ve. Nhande itymame mbatera ġwia jitehe po ti nhande jykyi a'ero nehē. Na jitehe nhande rekote'varuhurame ite'varuhu tuhē po ti nhande ve a'ero nehē. Tupana'ga po ti ombohahyuka nhande ve nehē.

⁸ Po ti nhande rekoī nhandepy'ate'varuhua remimbotarimova'ea rehe, a'ero po ti nhandepy'ate'varuhua jitehe nhanemondoagwama hahyva'ea ruvihava pype nhande manorame nehē. Po ti nhande rekoī Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe, a'ero po ti gara'uva jitehe nhande mongoi Tupana'ga pyri nehē.

⁹ Tiandekwerajyme ti nhanderekokatua rehe. Nhande jirokwaramame nhandekokatu-avo jipi po ti oho nhande ve imombyryhava apiavo nehē.

¹⁰ Nhanderekorame ġa pavēi xako katu ti ġa pe nhaporemō a'ero, ġa pe kaitu Jesus'gareheve'ġa pe.

Paulova'ea okwatija pa Galáciapeva'ea pe

¹¹ Jihi kiro akwatija jipovo pe me. Pehepia nhirembikwatijara. Hehanhuhūva'ea ji a'apo.

¹² Topomoġita katu ti ji kiro a'ero. Cristo'ga omano yva rehe nhande repyga ikwehe. Nhande jikogame jate Cristo'ga rehe Tupana'ga ei pepyry pe javo. Judeus'ġa ki a'e te e'i: “Po ahe ġwendu Moisésva'ea remimbo'eagwera hamo,” ei judeus'ġa. Nurā akoja'ġa – kiroki ġa oho pe pyri – ġa pe kytiuka pota tohendu katu ti ġa Moisésva'ea remimbo'eagwera a'ero javo. A'ea ġa opota. A'ereki ġa e'i ojohupe: “Nhande ġa kytiukaramame po ti judeus'ġa nhimohemi nhande rehe nehē,” ei ġa. “Ndokote'varuhui po ti ġa nhande ve a'ero nehē nhande Cristo'ga manoa mombe'urame nehē,” ei ġa. A'ea rehe jate ġa e'i hete pe me pejikytiuka javo.

¹³ “Pejikytiuka ti hendukatupava Moisésva'ea remimbo'eagwera,” e'i tehe ġa pe me. Ga vehevi ki a'e te nohendukatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera no. Ga opota tehe pekytiukara. Pe kytiukaramame po ti ġa nhimboheteuhui a'ea rehe nehē ore tuhē ġa kytiuka javo nehē.

¹⁴ Ji ki a'e te nanhimbohetei. Jesus Cristo'ga jate ji ambohete nhandepojoykaharete'ga. A'ereki ga omano yva rehe nhande repyga. A'ero jġikoga ġwaramo Cristo'ga rehe kiro ji ndakoa'javi vvyakotyve'ġa ndeaporoġita rehe. Na jitehe – kiroki ġa oko vvyakotyve'ġa ndeaporoġita rehe – ġa ndakoa'javi jireaporoġita rehe no.

¹⁵ Tupana'ga nde'i reki pyry nhande kytirame. Ga nde'i pyry nhande kytie'ymame. Nhande reaporoġitapyahurame, a'ea pe Tupana'ga e'i pyry.

¹⁶ Kiroki ġa ġwendu katu a'ea nhiremimbo'ea rehe okovo – Tupana'ga ti tonoġatu ġapy'a. Toporogwety ti ga ġa no. Ojiheve'ġa nhaporemō ti ga toporogwety.

¹⁷ Kiro ji ei a'ero: Tanhimomynha'javyme ti ġa onhi'ĩteheavo. A'ereki Jesus'ga ko jipojykaharete'ga. Jukwaha reki a'ea. A'ereki jukwaha ika'ēagwera jira'oa rehe. A'ereki ji Jesus'ga mombe'umbe'urame ojipe'ġa jigwarai ji rehe ji nupanupamo.

¹⁸ Nhiirũ, Jesus Cristo'ga tomombyry pe me nhandepojykaharete'ga. Na tuhẽ. Amém.

PAULOVA'EA OMOMBE'U ÉFESOPEVA'EA PE Carta de Paulo aos Efésios

¹ Jihi ko Pauloramō Jesus Cristo'ga moirūharamo jiporavykyavo Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo. A'ereki nahā Tupana'ga opota.

Kiro ji ikwatijarukari imondouka pe me. Pe ko Tupana'ga remimo'ēharamo. Ndape-pohiri pe Cristo Jesus'ga hugwi pejikovo gareheva'ero jipi. Kiro ji ikwatijarukari imondouka pe me – perope cidade de Éfeso pe.

² Kiro ji ei: Nhandervete'ga Tupana'ga ti tomomyry pe me Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojkaharete'ga pavēi. Tonoḡatu ti ḡa pepy'a, a'e ji.

Tupana'ga pyry hete nhande ve

³ Timbohete ti Tupana'ga! Ga ko nhandepojkaharete'ga ruva'ga Jesus Cristo'ga ruva'ga. Ga ko Jesus Cristo'ga ruvihavuhete'ga no.

Ymyahū yvaga hugwi Tupana'ga omondo gwa'uvapyryva nhande pyri imomyryva nhande ve. Nhande jikoty'aro ḡwaramo Cristo'ga pavēi a'ea imomyryparavuhupavi nhande ve.

⁴ A'ereki ymyahū yvya apoa renonde yvaga apoa renonde Tupana'ga e'i: “Tamomyry ti ji ḡa pe nehē,” ei ga. A'ea rupi ga nhande mbojikoty'aruka Cristo'ga pavēi. Nahā ga nhande mo'emo'ēi ojive.

“Toko pyry ti ḡa okote'varuhue'yma tuhē jirovai pyteri pe ji arōheteavo nehē,” ei Tupana'ga nhande mo'emo'eamo.

⁵ A'ereki ymyahū ga e'i ojapyakavo nhande rehe: “Amboja'oja'o ti ji ḡa jive toko ti ḡa jira'yramo upa ji pyri nehē Jesus Cristo'ga manoro ḡwaramo ḡa ndepyga nehē,” ei ga.

“Nanongara ji apota,” ei ga.

⁶ Nahā ymyahū ga pyryvamo nhande ve nhande mo'emo'eamo nhande mongovo gwa'yramo tanhimboheteuka ti ḡa pe jipyryva katukaturō ḡwaramo ḡa pe javo. Tupana'ga pyryhetero nhande ve nhande jikoty'aro ḡwaramo Cristo'ga pavēi Tupana'ga remia'nguhete'ga pavēi.

⁷ Gwekoa reka'vogukaro ḡwaramo omanomo Cristo'ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi. Nurā Tupana'ga ndokwahava'javi nhanderekote'varuhua imombo.

Nahā Tupana'ga pyrykatukaturō.

⁸ Nahā ga pyryhetero nhande ve ikwahapava onhimombaragwahava.

⁹ Gwemimbotarimova'ea ḡwembiepiukaripyre'yma ga ikwahavukari reki nhande ve. A'ereki ga okwahavuka pota hete nhande ve. E'i ga: “Nahanahā ti nehē ji Cristo'ga mondoro ḡwaramo ḡa pyri nehē,” ei ga.

¹⁰ “Aerē mbapava koty ti pyry ji ve ji ḡa mongopavi Cristo'ga nhi'iḡa rupi yvagipeve'ga yvyakotyve'ga ndeheve nehē. Nahā ti ga ḡapojkaharete'ga nehē, ei ga.

Cristo'ga nhi'iḡa rupi ti ji imongopavi yvagipeva'ea yvyakotyva'ea reheve nehē. Nahā ti ga a'ea pojkaharete'ga nehē no.

Nahā ti Cristo'ga rekoi tuhē huvihavuhetero mbatera nhaporemō ipojkaharetero ḡa nhaporemō ḡapojkaharetero nehē no,” ei Tupana'ga.

¹¹ Ore jikoty'aro ḡwaramo Cristo'ga pavēi Tupana'ga pyryhetero ore ve. Aerē ti ga ore mongoi ojipyri ore mombytavo avuirama nehē no.

A'ereki ymyahū Tupana'ga omongo pa ḡwemimbotarimova'ea rehe. A'ea rupi ga ojapyaka ore rehe no. Heaporoḡita ga ore mo'emo'eamo ojive javo hako. E'i ga:

12 “Tanhimboheteuka ti ġa pe jikatukaturu ġwaramo – kiroki ġa ojikogypy Cristo'ga rehe,” ei ga hako. Na tuhē. A'ereki Tupana'ga ojapyaka ypy gweaporoġitaro.

Aerē te ga imongopavi ġwemimbotarimova'ea rehe. Orojikogypy ore Cristo'ga rehe.

13 Ymya'ĩ pejiko pe Cristo'ga rehe no henduvame Cristo'ga momba'ua a'itituhēva'ea.

Ga e'i pe me: “Pejiko ti Cristo'ga rehe imomboruka ga pe pejekote'varuhua,” ei ġa pe me. Cristo'ga pavēi pe jikoty'aro ġwaramo Tupana'ga imondoi gwa'uvapyryva imombytavo pe pyri no pejikogame Cristo'ga rehe.

A'ereki ymyahū Tupana'ga e'i: “Amondo ti ji jira'uvapyryva ġa pyri ġa pojykauka jijive nehē – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe. Jukwaha a a'ero nhirembipojyka nehē.” A'ea Tupana'ga ei gwa'uvapyryva mondovo pe pyri.

14 Pyryva'ea gwa'uvapyryva ga imondoi nhande ve kiro. Nurā nhande ei ikwahava javo: Tupana'ga ti imombyryhetei nhande ve nhande pokoguka nhande mbopiro'yuka nhanderekote'varuhua hugwi nehē.

Ojipyri ti ga nhande rerohoukari nhande mombytavo avuirama nehē toko ti ġa jireheva'ero javo, xa'e nhande ikwahava.

Pyry hete ga nhande ve gwa'uvapyryva mondovo nhande pyri tanhimboheteuka ti ġa pe jikatukaturu ġwaramo javo.

Paulova'ea onhi'ĩ Tupana'ga pe Éfesopeva'ea repyga

15-16 Nurā jihi no, nhinhi'igame Tupana'ga pe ji nanhi'imbigi ga pe pe ndepyga.

–Ndepyry hete nde, a'e ji Tupana'ga pe. A'ereki nde erembojiko Éfesopeve'ġa Jesus'ga rehe ġa pokoga. Emombyry ti ġa pe, a'e ji ga pe jipi.

A'ereki ojipe'ġa pe momba'u ji ve. “Éfesopeve'ġa ojiko hete Jesus'ga rehe nhande-pojykaharete'ga rehe ikwehe,” ei ġa ji ve. “Oarō hete ġa Tupana'ga remimo'ēhara'ġa nhaporemo,” ei ġa pe momba'gwovo.

17 Tupana'ga ko nhandepojykaharete'ga ruvihavuhuhete'ga Jesus Cristo'ga ruvihavuhuhete'ga. Gaha timbohete! A'ereki ga pyry katu katu nhandervete'ga. Ga pe ji ei pe ndepyga jipi:

–Ekwahaheteuka ti Éfesopeve'ġa pe nahanahā ji rekoi javo. Ndera'uva ti tombo'e ġa nde rehe nde monhimombaragwahavuka ġa pe. Ndera'uva ti tanderepiuka ġa pe ġa mboheaporoġitakatuavo nahanahā Tupana'ga rekoi javo, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

18 Ga pe ji ei:

–A'ero ti gweaporoġitakatuheterame Éfesopeve'ġa ikwahavi ovytyeri pe nehē. Nurā ti ġa ei nehē: “Pyry hete ti nhande ve nehē. A'ereki Tupana'ga e'i opyryvamo nhande ve: ‘Tuhi ti ġa upa avuirama ji pyri nehē,’ ei Tupana'ga nhande ve.”

–Nahā ti ġa ei ojikheteavo nde rehe gworygworyvamo nehē, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

Ga pe ji ei:

–Gweaporoġitakatuheterame ti Éfesopeve'ġa ikwahavi neremimbokatukata ojive, a'e ji. Nurā ti ġa ei nehē: “Yvagi pe ti ikatu katu nhande ve nhaporemo nehē Jesus'gareheva'ero nhande rekoro ġwaramo. Tupana'ga ti nhande mongoi ojipyri jara'ġa ndeheve nehē no ġwemimo'ēhara'ġa. Ga pyri ti nhande rukatui ġa pavēi avuirama nehē,” e'i ti ġa ikwahava nehē, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga. Nahā ti ejikwahavuka Éfesopeve'ġa pe, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

19 Ga pe ji ei:

–Gweaporoġitakatuheterame ti Éfesopeve'ġa ikwahavi ndepopoakaheteheeta nehē. A'ea nde hepiukari ji ve ġa pe nhaporemo no – kiroki ġa ojiko nde rehe. Nurā ore ei: Ndepopoakaheteavo ġwaramo ti nde ore pokogi nehē no. A'ea ore ei, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

²⁰ A'ereki Tupana'ga opopoakara pyvõ Cristo'ga mbogwerava'ja omanove'ga hugwi. Opopoakara pyvõ jitehe ga Cristo'ga reroho ojipyri ga mboapyga ojohukoty rũi ga mongovo toko ti ga huvihavuhetero yvagi pe okovo nhimoirũharamo javo. Nahã opopoakahetea pyvõ Tupana'ga imombyryvi Cristo'ga pe. Na jitehe ti Tupana'ga imombyryvi nhande ve opopoakahetea pyvõ nehẽ no.

²¹ Yvaga pype hete Tupana'ga omongo Cristo'ga ojohukoty rũi. Koji'i hete tuhẽ Cristo'ga popoakaramo ojipe'ga hohe pa a'ero. Ipopoaka hete ranuhũ ga a'ero ipopoakaheteve'ga hohe pa ipopoakaheteve'gandehave'ga hohe pa no ganduviha'ga hohe pa no ganduviha'vi'ga hohe pa no. Ga nhaporemõ omondõndouka ojipe'ga gwemimbotarimova'ea rehe aḡwamo. Aerẽ ti ga ga mondõndouka nehẽ no. Ga hohe pa Cristo'ga ipopoaka ojipe'ga hohe pa nhaporemõ no.

²² Tupana'ga ga mongopavukari yvagipeve'ga nhaporemõ vvyakotyve'ga nhaporemõ Cristo'ga nhi'iga rupi ga ko gajoykaharetero javo. Tupana'ga imongopavukari yvagipeva'ea nhaporemõ vvyakotyva'ea nhaporemõ Cristo'ga nhi'iga rupi ga ko a'ea pojykaharetero javo. Cristo'ga rekorame ipojykaharetero gajoykaharetero Tupana'ga ga mongoi gajoykaharetero – kiroki ga ojiko ga rehe onhimono'ono'oḡa jipi tihendu Tupana'ga nhi'iga javo. Nahã Tupana'ga ga mongoi ga'akaḡamo tomongo ti ga ga gwemimbotarimova'ea rehe javo.

²³ Ga pe ji ei: Cristo'ga ra'oa. A'ereki gaha ga poko ga monhimomiranambava ga mbopopoaka imombyrypava ga pe okovo ga pyri. Nahã ga ga pojykapavi ohygahipava ga ndehe jipi. Yvagipeva'ea vvyakotyva'ea ga ipojykapavi ohygahipava hehe jipi no. Yvagipeve'ga vvyakotyve'ga ga ga pojykapavi ohygahipava ga ndehe jipi no.

2

Tupana'ga ombopyahu nhandereaporogita

¹ Pehe, ymyaĩ pendeaporogita Tupana'ga nombopyahui ve. A'ero Tupana'ga pe pe ndekoi omanove'ga ja. A'ereki ga e'i: “Ji ve ko ga ambotehea imombigukare'yma gwaramo gweaporogitatiruahũa. Ji ndajikoty'ari ga pavẽi a'ero. A'ereki ga oko nhiremimbotarimova'ea rehe rũi okote'varuhuavo,” ei Tupana'ga pe mombe'gwovo.

² Ga oko te'varuhu jipi avove'ga nhaporemõ yvya koty. Ymyaĩ nane'ymi pe ndekote'varuhui ga pavẽi pejikovo ganduvihavuhu'ga nhi'iga rupi Satanás'ga nhi'iga rupi – kiroki ga u yvatea gwyrõ okovo yvatea gwyrõpeve'ga nduvihavuhuro no. Ga ko oko ite'varuhuve'ga ndaha'oive'ga. Ndapekoa'javi ganhi'iga rupi aḡwamo. Jara'ga reki oko ga rupi aḡwamo Tupana'ga nhi'iga rendukatue'yma.

³ Ymyaĩ nhande nhaporemõ xako ga ja nhandekote'vapotaruhuavo nhandekovo nhaneremimbotarimova'ea rehe. Ymyaĩ tiruahũ nhandereaporogita. Nhande japyakate'varuhui. Nane'ymi nhande rekote'varuhui. Nurã Tupana'ga nhimonha'ngai nhande rehe kako. Na jitehe jara'ga ndehe ga nhimonha'ngai no.

⁴ Tupana'ga nhande arõ hete ranuhũ reki. Nurã ga nhande porogwetyhetei.

⁵ Emo nhandereaporogita tiruahũ reki. A'ea rupi ga pe nhande rekoi omanove'ga ja. Nhandereaporogita tiruahũrame ga nhandereaporogita mbopyahui reki nhande arõheteavo gwaramo. Ymyahũ Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi ga mbopyahuavo. Na jitehe Tupana'ga nhandereaporogita mbopyahui. Opyryhetero gwaramo Tupana'ga imombopaheteukari pendekote'varuhua pejikogame ga rehe.

⁶ Ymyahũ Tupana'ga Cristo Jesus'ga mbogweravi gamanoa hugwi ga mbopyahuavo. Cristo Jesus'ga pavẽi nhande jikoty'aro gwaramo ga nhandereaporogita mbopyahui. A'ero ga nhandereaporogita mbuhuri yvagi pe ojipyri no. Ga nhandereaporogita mbopyahui toko ti ga huvihavamo Jesus'ga pavẽi yvagi pe javo. Aḡwamo Cristo Jesus'ga apygi Tupana'ga pyri yvagi pe okovo huvihavamo. A'ereki ymyahũ Tupana'ga

Cristo Jesus'ga mbuhu ojipyri imombyrymbyryva ga pe. Cristo Jesus'ga pavêi nhande jikoty'aro ġwaramo Tupana'ga na jitehe imombyryvi nhande ve no ga moirũuka.

⁷ Nahã ti Tupana'ga hepiukari opyrykatukatua nhande ve avuirama nehê Cristo Jesus'ga manoro ġwaramo nhande repyga.

⁸ A'ereki opyryhetero ġwaramo Tupana'ga pendekote'varuhua mombo pa hete pe jikheterame Cristo Jesus'ga rehe. Pe rũi pemombo pejikote'varuhua pejihugwi. Tupana'ga reki omombo imombyrypota pe me ipotaro ġwaramo. Nurã ji ei: Omombyry tehe ga pe me.

⁹ Aherokokatua kwepyga ġwaramo rũi Tupana'ga imombyryvi ahe ve. A'ereki ga e'i: "Te'iyme ti ġa: 'Ji pyryro ġwaramo Tupana'ga imombyryvi ji ve.' A'ea ti ġa te'iyme. Tonhimboheteyme ti ġa a'ero," ei Tupana'ga.

¹⁰ A'ereki Tupana'ga nhande mombyry. Cristo Jesus'ga pavêi nhande jikoty'aro ġwaramo Tupana'ga nhandereaporoġita mbopyahui toko katu ti ġa a'ero ojipe'ġa pokoga javo. A'ereki ymyahũ nhandereaporoġita mbopyahua renonde Tupana'ga e'i: "Nahanahã ti ġa toko katu jipi ojipe'ġa pokoga nehê," ei ga.

Ojo'ja hete nhandereaporoġita

¹¹ Pekwahava'ja ti a'ero. Ymyaĩ jukwaha hete pe ndekoi judeus'ġarũiva'ero Tupana'gareheve'ġarũiva'ero. Judeusramo ore orokytiuka orerakwanhapira ore ko Tupana'gareheva'ero javo. A'ea rupi oro'e te'varuhu ore pe me a'ero ojikytiukare'ỹve'ġa.

¹² Pekwahava'ja ti. Ymyaĩ pe ndapekoi Cristo'gareheva'ero pejikovo oreirũ'ġarũiva'ero. Peko pe orere'yja'ġa rũi israelitas'ġa nde'yja'ġarũiva'ea judeus'ġa nde'yja'ġarũiva'ea. A'ereki pe ko ambotehea Tupana'ga pe. A'ero Tupana'ga nde'i pe me: "Tamombyry ti ji pe me." A'ea rũi Tupana'ga ei pe me. Nurã pe ndape'ei: "Aerê ti nhande hoi yvagi pe Tupana'ga pyri nhandejupa avuirama nehê." A'ea rũi pe ei. Ndapekoi pe Tupana'gareheva'ero. Nahã pe ndekoi pejikovo okote'varuhuve'ġa pyteri pe.

¹³ Na tuhê. Ymyaĩ irupeve'ġa ja pe ndekoi Tupana'ga hugwi pejikovo ġwaramo judeus'ġarũiva'ero. A'ereki ymyaĩ pe ndapejikoty'ari ga pavêi.

Aġwamo reki pe ndekoi ira'agweve'ġa ja Tupana'ga hugwi pejikoty'aro ġwaramo Cristo Jesus'ga pavêi. Tupana'ga pavêi pe jikoty'ari kiro. A'ereki Cristo'ga gwekoa reka'voguka omanomo pe ndepyga.

¹⁴ A'ereki Jesus'ga nhandepy'a noġatu nhande jikoty'aro ġwaramo onhipavêi.

Ymya judeusramo ore nopoarõhetei. Pe na jitehe judeus'ġarũiva'ero pe norearõhetei no. Nhanenhoarõe'yma ko hovapiahava ja nhandepyteri pe. Aerê Cristo'ga nhande monhoarõuka nhande mbohoryva'javi Tupana'ga rehe. Nahã ga nhande mbojogwerekokatuavo. Aġwamo judeusramo ore roryvamo pe ndehe. Na jitehe judeus'ġarũiva'ero pe ndoryvamo ore rehe. A'ero hovapiahava'java'ea ndogwerekoa'javi nhandepyteri pe. A'ereki nhanenhoarõe'yma opi nhande hugwi.

¹⁵ A'ereki Cristo'ga omombi nhandejogwerekote'varuhua omanomo ġwaramo nhande repyga. A'ea rupi ga e'i: "Ndatekwava'javi kiro Moisésva'ea rembikwatijaragwera rehe," ei ga.

Aherembikwatijara e'i judeus'ġa pe jate. Jesus'ga manoa renonde oronhimboheteavo judeusramo ore ei pe me judeus'ġarũiva'ea pe: Ore ve jate Tupana'ga onhi'ĩ. Pe me rũi ga onhi'ĩ. Nahã ore ei ore ko pe hohe javo. A'ea rupi Moisésva'ea rembikwatijara ko nhanemonhoarõe'ymukava'ea a'ero.

Aherembikwatijara rehe ndatekwava'javi aġwamo. Judeusva'ero ore jikogame Cristo'ga rehe ga orereaporoġita mbopyahui. Na jitehe Cristo'ga pendeaporoġita mbopyahui no pe jikogame ga rehe judeus'ġarũiva'ero. Nhandereaporoġita mbopyahurame ga nhandereaporoġita mbojo'javi a'ero. Nahã ga nhandepy'a noġatui nhande monhoarõheteuka.

¹⁶ Nahã yva rehe omanoro ġwaramo Cristo'ga nhandereaporoġita rerojijyi nhandereaporoġita mbopyahuavo. Omano ga yva rehe imombiga nhandejogw-erekote'varuhua nhande mongovo oja'oro. “Nahã ti ji imombigi ġandekote'varuhua Tupana'ga pe nehẽ no,” ei ga.

¹⁷ Cristo'ga uhu yvya koty pyryva'ea mombe'gwovo. “Tanoġatu ti judeus'ġarũive'ġa py'a – kiroki ġa oko irupeve'ġa ja Tupana'ga hugwi ga kwahave'yma ġwaramo,” ei ga. “Tanoġatu ti judeus'ġa py'a no – kiroki ġa oko ira'agweve'ġa ja Tupana'ga hugwi ga kwahava ġwaramo,” ei Cristo'ga pyryva'ea mombe'gwovo pe me ore ve no.

Pe me ga ei, a'e ji. A'ereki pe peko judeus'ġarũiva'ero. Ore ve ga ei, a'e ji. A'ereki ore oroko judeusva'ero.

¹⁸ Nhande ve nhaporemō ga ei, a'e ji. A'ereki Cristo'ga manoro ġwaramo nhande repyga Tupana'ga ra'uva tuhẽ nhande pojyka nhande nhaporemō. Gara'uva nhande pokoga ġwaramo nhande nhi'igi Tupana'ga pe nhanderuvete'ga pe.

¹⁹ A'ero judeus'ġarũiva'ero pe ndapekoa'javi ambotehero Tupana'ga pe kiro. Ga nde'ia'javi pe me: “Jigwyriveva'ea rũi pe ndekoi.” A'ea rũi ga ei pe me aġwamo. A'ereki aġwamo pe peko oreirũramo pejikovo Tupana'ga remimo'ẽharamo ore javijitehe. Tupana'ga oko oreruvihavuhetero penduvihavuhetero no. Peko pe Tupana'ga re'yjamo.

²⁰ Jesus Cristo'ga moirũhara'ġa ojikogypy Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ġa pavẽi. Aerẽ pe jikogi Jesus Cristo'ga rehe no. Ga pe ji ei onga pyhykava. A'ereki ġa ojikogypy Cristo'ga rehe pejikoga renonde. Jesus Cristo'ga pe tuhẽ ji ei onga pyhykava ruvihava. A'ereki ga rehe nhande xajiko ġa pavẽi.

²¹ Ga pavẽi nhandejikoty'aro ġwaramo nhande nhaporemō xajogwerekō katu katu nhandepyrypyryvamo tu katu ti Tupana'ga nhandepyteri pe jipi javo. Nahã ko nhande Tupana'ga rongapyryva ja gambohethava ja nhandejikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga pavẽi nhandepojykaharete'ga pavẽi.

²² Na jitehe ga pavẽi pe jikoty'aro ġwaramo pehe Tupana'ga ra'uva pe mbojogwerekō katu katu pe mombyrymbyryva pe pyri ti Tupana'ga ruvi jipi javo.

3

Paulova'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iga judeus'ġarũiva'ea pe

¹ Jihi ko ako cadeia pype kiro. A'ereki ji aporavyky Jesus Cristo'ga pe ga mombe'gwovo pe me judeus'ġarũiva'ea pe Cristo'ga omano pe ndepyga javo. Nurã ojipe'ġa ji mongi cadeia pype tomombe'ua'javyme ti ga Cristo'ga judeus'ġarũive'ġa pe javo.

² Pekwaha po pe Tupana'ga eagwera ji ve. Ymya Tupana'ga ei ji ve: “Eho eporavykyavo pyryva'ea mombe'gwovo Cristo'ga mombe'gwovo judeus'ġarũive'ġa pe. Tokwaha ti ġa jipyryva ojive,” ei Tupana'ga ji ve.

³ A'ero ga hepiukari ji ve ikwahavuka ji ve ġwembiepiukaripyre'yma. Tupana'ga rembiepiukara mombe'gwovo ji akwatija'ri pe me oji'i.

⁴ Imonhi'igame nhirembikwatijara po ti jukwaha pe me nhirembikwahava nehẽ. A'ereki Tupana'ga okwahavuka ji ve ġwembiepiukaripyre'yma Cristo'ga mombe'gwovo.

⁵ Ymyahũ Tupana'ga ndokwahakatuukari ahe ve ġwembiepiukaripyre'yma. Aġwamo reki ga ikwahaheteukari pyryve'ġa pe – kiroki ġa oporavyky katu ga pe ganhi'iga mombe'uhara'ġa Cristo'ga moirũhara'ġa pavẽi. Tupana'ga gwa'uva mondoi ġa pyri tohepiuka ti jira'uva ġa pe nhirembiepiukaripyre'yma javo.

⁶ A'ero Tupana'ga ra'uva i'ei: “Judeus'ġarũive'ġa ti tuhu yvagi pe upa Tupana'ga pyri avuirama nehẽ judeus'ġa pavẽi nehẽ,” e'i Tupana'ga ra'uva. “Ga nhaporemō oko gareheve'ġa Cristo Jesus'ga ra'oa. A'ero nahanahã ga imombyryvi ġa pe judeus'ġarũive'ġa pe judeus'ġa pe no Cristo Jesus'ga manoro ġwaramo ġa ndepyga. A'ereki pyryva'ea

mombe'ua renduva ġa jikogi ga rehe. A'ero ga imombori ġandekote'varuhua ġa hugwi ġa pojykavo.” Nahã Tupana'ga ra'uva i'ei ikwahavuka Tupana'ga rembiepiukaripyre'yma pyryva'ea kwahavuka ganhi'iġa mombe'uhara'ġa pe Cristo'ga moirũhara'ġa pe no.

⁷ Pyryva'ea pe Cristo'ga mombe'ua pe Tupana'ga ei ji ve: “Paulo, emombe'u ti Cristo'ga judeus'ġarũive'ġa pe. Nahã ti eporavyky ji ve,” ei ga. A'ero ga ji mbopopoakari opopoakara pyvõ toporavyky katu ti ga ji ve javo. Opyryhetero ġwaramo ji ve ga ji mongoi toko ti ga Cristo'ga mombe'uharamo javo.

⁸ Jihi reki Jesus'gareheve'ġa gwyre'i'i pa garemimo'ẽhara'ġa gwyre'i'i pa ji rekotehei! Ji ve reki Tupana'ga pyryhetero emombe'u ti Cristo'ga pyrykatukatua judeus'ġarũive'ġa pe javo. Manameuhũ ti nhande ikwahapavi Cristo'ga pyrykatukatua! Ndikwahapavi po ti nehẽ!

⁹ Jypya Tupana'ga oapo pa hako. A'ea rupi ga ndohepiukari ġwemimbotarimova'ea. A'ereki ga nomombe'ukatui Jesus Cristo'ga hako. Aġwamo ji ve Tupana'ga ei opyryhetero: “Ekwahavuka ti ġa pe nhaporemone hiremimbotarimova'ea hirem-biepiukaripyre'yma,” ei ga.

¹⁰ Takwahavuka ti ji Cristo'gareheve'ġa pe a'ero. Tohepiuka ti ġa aġwamo Tupana'ga rembikwahaparava ipopoakaheteve'ġa pe ipopoakaheteve'ġandeheve'ġa pe no – kiroki ipopoakaheteve'ġa omondondouka ojipe'ġa ġwemimbotarimova'ea rehe yvagi pe ipopoakaheteve'ġandeheve'ġa pavẽi.

¹¹ A'ereki ymyahũ Tupana'ga heaporogita ypy hako. A'ero ga ei: “Omanomo ġwaramo ti Cristo Jesus'ga ġapojykaharetero ojiheve'ġa mbojikogukari ojihe ġa nderua ji pyri nehẽ,” ei Tupana'ga ojapyakapyavo gweaporogitaro.

¹² Nurã nhandejikoty'aro ġwaramo Cristo Jesus'ga pavẽi nhande ndipojihuvi. A'ereki nhande xa'e: Tupana'ga ko nhande rendu pota nhande arõheteavo. Nhande nhi'iġi Tupana'ga pe a'ero nhandejikoga ġwaramo Cristo'ga rehe.

¹³ Nurã ji ei pe me: Tapene'ouhũ pejikyhyjie'yma hahyrame ji ve ji pe ndepyga ġwaramo. A'ereki ġa ji mongi cadeia pype ji Cristo'ga mombe'urame pe me judeus'ġarũiva'ea pe. Hahyrame ji ve ojipe'ġa e'i: “Paulo'ga Éfesopeve'ġa arõhetei,” ei ġa pe mboheteavo. Pejoryjory ti a'ero!

Cristo'ga nhande arõ hete

¹⁴ Jijapyakaramo Tupana'ga pyryva rehe ji renypy'andurugi Jesus Cristo'ga ruva'ga rovai pyteri pe nhandepojykaharete'ga ruva'ga rovai pyteri pe nhinhi'iġa ga pe pe ndepyga a'ero.

¹⁵ Ga pe gareheve'ġa nhaporemone ei apina'ga. Nahã ġa ei – kiroki ġa yvagi pe, kiroki ġa vyva koty no. A'ereki Tupana'ga oko ġanduvete'ga.

¹⁶ Ji nhi'iġi Tupana'ga pe pe ndepyga. A'ero ji ei ga pe:

–Ndera'uva tombopopoaka Éfesopeve'ġa ndeaporogita ġa mbokatuavo toko katu ti ġa javo. Nahã ti nde ġa pokoheteuka nehẽ. A'ereki nde ndepopoaka hete epyryhetero ekatukaturu.

¹⁷ Gandeaporogita popoakaramo ti Cristo'ga ġa pojykai jipi a'ero. A'ereki ġa ojiko ga rehe, a'e ji Tupana'ga pe.

–A'ero nane'ymi ti ġa vy'ari jipi nde rehe nehẽ Cristo'ga rehe no ojogwehe nehẽ no. Oko katu ti ġa nde arõheteavo Cristo'ga arõheteavo no onhoarõheteavo nehẽ no. Noarõhetepigi ti ġa nehẽ, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

¹⁸ Onhoarõheterame ti ġa ikwahavi Tupana'ga remimo'ẽhara'ġa pavẽi nhaporemone nehẽ Cristo'ga nhande arõ hete javo. “Nane'ymi ga nhande arõ hete,” e'i ti ġa ojohupe nehẽ. “Nhande nhaporemone ga nhande arõ katu katu!” Nahã ti ġa ei onhimomby'avo ikwahava oyvyteri pe nehẽ, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga. Onhoarõheterame ti ġa ikwahakwahavi.

¹⁹—Ga ti e'i jitehe a'ero nehē: “Ndikwahapavi reki nhande nahanahã Cristo'ga nhande arõ hete javo. A'ereki tegwete ahereaporogitapava hehe Cristo'ga ahe arõheteranuhũro ġwaramo,” e'i ti ġa nehē, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga. Cristo'ga remiarõhetea kwahaheterame tuhē ti nde javijitehe ġa ndekoi. Ndepyryva ti ġa herekopavi nehē, a'e ji Tupana'ga pe. A'ea pa ji apota ġa pe, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

²⁰Po nhande nhi'i ġi Tupana'ga pe nahanahã ti emombyry ore ve javo, koji'i hete tuhē po ti ga imombyryhetei nhande ve nehē. Po nhande japyakai nahanahã ti Tupana'ga imombyryvi nhande ve javo, koji'i hete tuhē po ti ga imombyryhetei opyryhetero nhande ve nehē. Nahã ga pyryhetero nhande ve opopoakara pyvõ. Opopoakara pyvõ ga nhande pojyka nhandereaporogita mbopopoaka.

²¹Kiro ji ei ga pe a'ero:

—Tanemboukwaha ti Cristo Jesus'gareheve'ġa. Tanemboukwaha ti ġa nde kwahavuka ndepyryva kwahavuka no ndepopoakara kwahavuka no. Cristo Jesus'ga rembipojykaro ġwaramo ti ġa tanemboukwaha avuirama nehē. Na tuhē! Amém! a'e ji Tupana'ga pe.

4

Cristo'gareheva'ero ti pejogwereko katu

¹Nurã ji ei pe me jitekovo cadeia pype nhandepojykaharete'ga mombe'gwovo ġwaramo. A'e ji pe me: Tupana'ga pe mo'emo'ẽ toko ti ġa Cristo'gareheva'ero okokat-uavo javo. Nurã ti nane'ymi peko katu pejikovo garemimbotarimova'ea rehe, a'e hete ji pe me.

²Tapenhimbohetei'i ti. Penhimoġatyromba ti. Penhimomirana ti penhimonha'ngae'yma pejogwerekokatuavo penhoarõheteavo.

³Tupana'ga ra'uva pe pojykai pendeaporogita mbojo'java pe monhoarõheteavo. Nane'ymi ti pejirokwa pejogwerekokatuavo a'ero inoġatuavo pejopy'a penhimonha'ngae'yma pejogwehe. A'ea ti pepota hete. Nahã ti pendeaporogita ndojirojijyi imbojoyvyre'yma ojogwehe nehē. A'ea nhaporemõ ji ehetei pe me.

⁴Cristo'gareheva'ero nhande nhaporemõ ko Cristo'ga ra'oa. Ojipejiva'ea jate reki ko gara'oa. Nhande nhaporemõ Tupana'ga ra'uva nhande pojyka. Ojipejiva'ea jate reki ko gara'uva. Nhande nhaporemõ ti Cristo'ga nhande reroġo yvagi pe nhande mongovo Tupana'ga pyri avuirama nehē Tupana'ga nhande mo'emo'eamo ġwaramo ojive. A'ea rehe jate ko nhande nhaporemõ xanhimbovy'a.

⁵Nhande nhaporemõ xako Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe. Ojipeji jate reki ko nhandepojykaharete'ga Cristo'ga. Ga rehe jate nhande nhaporemõ xajiko. Nhande nhaporemõ nhande nhimobatizaukarame nhande xa'e: Jesus Cristo'ga omano nhande ve nhandereaporogitatiruahũa mombiga nhandereaporogita mbopyahuavo no nhande jikogame ga rehe. A'ea pe jate nhande nhaporemõ xa'e nhandehimobati-zauka.

⁶Nhande nhaporemõ xa'e Tupana'ga pe nhanderuvihavuhuhete'ga. Ga pe nhande nhaporemõ xa'e nhanderuvete'ga. Ojipeji jate ko Tupana'ga. Gaha ipopoaka ojipe'ġa hohe pa. Nane'ymi ga oko yvya koty yvaga koty no ipojykapava. Ga nhande pojyka nhande nhaporemõ.

⁷Nhande nanenani Cristo'ga pyryhetero imbuhua pyryva'ea nhande ve nhande mbokarakatuuka nahã ti pe ojipe'ġa pokogi javo. Gwemimbotarimova'ea rehe ga rekoi nahanahã ji pe mbokarakatuuka javo.

⁸A'ea mombe'gwovo Tupana'ga rembikwatijarukara e'i hako: “Ojiupirame yvate ga ġwembipyhyhara'ġa nderohoi ojupi ojirovia. A'ea rupi ga imondoï pyryva'ea yvyakotyve'ġa pe,” e'i Tupana'ga rembikwatijarukara hako.

⁹“Ojiupi ga yvate,” e'i. Nurã nhande ikwahavi gajyvypyagwera yvatea hugwi. A'ereki ojiupia renonde ga ogy yvya koty ogwovo omanove'ga gwyri pe.

¹⁰Kiroki ga ogy Cristo'ga – gaha ojiupi yvate a'ero ogwovo yvaga aherovai nhaporemo okovo nhandepojoykaharete'ga. “Tako ti ji vyakotyva'ea pyri nanani vyakotyve'ga pyri nanani no yvagipeva'ea pyri nanani no yvagipeve'ga pyri nanani no,” ei Cristo'ga ogyva. A'ea ga ei ojiupia no.

¹¹A'ero ga imondo pyryva'ea vyakotyve'ga pe opyryhetero javo jara'ga pe: “Peko ti nhimoirũharamo pejigwovo ji mombe'gwovo hajiheve'ga pe,” ei Cristo'ga.

Jara'ga pe ga ei: “Peko ti Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo nahanahã Tupana'ga ei pe me javo ga pe,” ei Cristo'ga.

Jara'ga pe ga ei: “Peropero ti peho pyryva'ea mombe'gwovo ji mombe'gwovo ga pe ga mbojikoguka ji rehe,” ei Cristo'ga.

Jara'ga pe ga ei: “Pehepia katu ti ga pokoga – kiroki ga ojiko ji rehe. Pembo'e katu ti ga nhinhi'iga rehe no,” ei Cristo'ga.

¹²A'ea rupi ga ei: “A'ea ji ei pe me. A'ero ti pe nhombopopoakaakari penhomon-gokatukatuavo penhomboavujikwea nehẽ. A'ero ti pe poravykykwahavi Tupana'ga pe pejopokopokoga Tupana'ga remimbotarimova'ea kwahapavuka pejohupe nehẽ. A'ero ti pe pejogwereco katu pejikoheteavo Tupana'ga rehe pejikokatuavo nehẽ,” ei ga. “A'ereki jira'oa a'e ji pe me,” ei Cristo'ga.

¹³A'ero tuhẽ ti ojo'ja nhande jikohetei Tupana'ga rehe nehẽ. Nhande ojo'ja Tupana'ga ra'yra'ga kwahahetei nehẽ no. A'ero ti nhande nhimbovyvyri nhanderea-poroğitapyryvamo nehẽ. A'ero ti Cristo'ga javijitehe nhande rekokatui nhandepyryvamo nehẽ.

¹⁴Nurã ti nhande ndiakoa'javi tayri'ga ja nehẽ. Tayri'ga gwerojijyjijyi'iuhu ojeaporoğita jipi ojipe'ga ega'era me ga pe. Na jitehe po ojipe'ga ega'ei nhande ve no. Ojapyakavo tehe ga nhande mbo'ei gweaporoğitate'varuhuavo nhande moandyandyipota o'mbero nehẽ. Nhanderekoa'jave'ymame tayri'ga ja ti nhande nianhimbo'eukari ga pe nhaporemo nehẽ. Ndirojijyjukara'jara'javi ti nhandereaporoğita nehẽ.

¹⁵Xanhi'igatu ti nhande a'ero a'itituhẽva'ea mombe'gwovo nhandenhoarõheteavo nehẽ. A'ero koji'i ti nhande rekoi Cristo'ga ja nhandejikoty'a ga pavẽi nhandekovo ganhi'iga rupi nhaporemo nehẽ. A'ereki ga pe nhande xa'e nhaneakağa.

¹⁶A'ereki ga tuhẽ ko nhandepojoykaharetea. Cristo'ga ra'oa xa'e nhande nhandejive nhandejikoga Cristo'ga rehe. Gaha nhande mohiğatui nhande mbojogwerekokatuavo nhande retakwera'ja. Okovo gwemimbotarimova'ea rupi ga nhande mboporavykyparavuhui nhande mbojopokoga. Nahã ti koji'i nhande nhombopopoakari nhandenhombojikoga Tupana'ga rehe nhandenhoarõheteavo nhandenhomombyrymbyryva nehẽ.

Ipyahu nhandereaporoğita

¹⁷Nurã nhandepojoykaharete'ga pavẽi jijkoty'aro gwaramo ji ehetei pe me: Pepohi ti pejikoagwera hugwi. Peko ti peje'yja'ga ja rũi judeus'garũive'ga ja rũi – kiroki ga ndojikogi Cristo'ga rehe. A'ereki ga heaporoğita tehe okovo jipi.

¹⁸Satanás'ga ndokwahavukari ga pe gandeaporoğita mbopyahuukare'yma Tupana'ga pe. Ypytunahivareheve'ga'java'ero ko ga ndekoi a'ero. Ga ndokwahavi Tupana'ga. A'ereki ga ndokwahapotari ga.

¹⁹Nurã oyvyteri pe ga ndapyryvi. A'ereki ga ojipokwaha Tupana'ga kwahapotare'yma rehe. A'ero ga nhikwava'egi okote'varuhua pe oakwahave'yma. Gwereco ga gwembireko'garũive'ga no ga nderekote'varuhuavo. Nahanahã ga ndekote'vate'varuhupavi okote'varuhupotapota.

²⁰Pehe reki nanongara rehe rũi pe nhimbo'ei pejikogirẽ Cristo'ga rehe. Cristo'ga rehe pe penhimbo'e. Ga oko katu hete.

²¹ Pehendu pe Jesus'ga mombe'ua ġa ga mombe'urame pe me. Ga pe mbo'ei a'itituhēva'ea rehe ikwahavuka pe me nahanahã Jesus'ga oko javo.

²² Gamombe'ua renduvame pe ikwahavi javo: “Xapohi ti nhandereaporoġitaymyana hugwi. A'ereki nhandereaporoġitatiruahũrame nhande xako te'vate'varuhu nhanenhi-moandyandyita nhanerembipotate'varuhuro ġwaramo,” pe'e pe ikwahava.

²³ “Timbopyahuukara'jara'ja ti nhandereaporoġita. A'ero pyryva'ea rehe ti nhande japyakai nehē,” pe'e pe ikwahava.

²⁴ “Xanhimboheaporoġitapyahuukari ti Tupana'ga pe hendukatuavo ganhi'ġa. Nhandereaporoġita mbopyahurame ti Tupana'ga nhande mongo katu nhande mombyryva nhande mongovo oji'ja nehē,” pe'e pe. “Ga nhande mombyryvame ti nhande rekoi a'itituhēva'ea rehe nehē.” A'ea pe'e pe ikwahava pejikoga ga rehe gamombe'ua renduvame.

²⁵ Nurã ti tape'mbea'javi. Pe napenani ti penhi'ġatu pejikotyve'ġa pe a'itituhēva'ea mombe'gwovo. A'ereki nhande ko nhandejogwe'yjava'ea Cristo'ga pavēi nhandejikoty'aro ġwaramo.

²⁶ Penhimonha'ngarame ti tapekote'varuhui. Ypytuna renonde ti penhimonha'ngapi.

²⁷ Penhimonha'ngapige'yname kotihĩ ti Diabo'ga pe mongo te'varuhu nehē. A'ereki ga ko ite'varuhuve'ga Satanás'ga. Tapenhimongote'varuhuukari ti ga pe a'ero ga pokoge'yma.

²⁸ Iporomive'ġa ti tomima'javyme kiro. Toporavyky katu ti ġa jipi ipyhykatuavo ojive. A'ero ti ġa herekoi timondo ti mo imbatere'ỹve'ġa pe javo.

²⁹ Tapenhi'ĩte'varuhui ti pejohupe penhombotegwetee'yma. Penhi'ġatu ti pejohupe penhombopopoaka pejopokoga imombyryva pejohupe.

³⁰ Tapemongovevehui ti Tupana'ga ra'uvapyryva. Gara'uvapyryva uhu upa pe pyri. A'ereki Tupana'ga e'i: “Amondo ti ji jira'uvapyryva ġa pyri nehē – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe. Jukwaha hete ti a'ero ġandekoa jireheva'ero. Opyta ti jira'uva ġa pyri Cristo'ga mbuhua nehē. A'ero ti jijipyri ji ġa nderurukari Cristo'ga pe ġa mbopiro'yavo ġandekote'varuhua hugwi nhaporemonehē,” ei Tupana'ga.

³¹ Pepohi ti ġa'arõe'ymuhũa hugwi penhimboahivuhua hugwi no penhimonha'ngahetea hugwi no penhinhi'ġahyahiva hugwi no penhi'ĩte'varuhua hugwi no. Tapetiruahũi ti pejohupe. A'ea hugwi ti pepohi.

³² Pejogwereco katu ti. Pejoporogwety ti. Tupana'ga pyry pe me henonha'jave'yma pendekote'varuhua Cristo'ga manoro ġwaramo pe ndepyga. Ga ja ti tapehenonha'javi ojipe'ġa ndekote'varuhua pejive pepyryvamo ġa pe.

5

Tupana'gareheva'ero ti peko katu

¹ Tupana'ga nohenonha'javi pendekote'varuhua. Nurã ti peko Tupana'ga ja pejikovo gara'yramo garemiarõhetero.

² Penhoarõ hete ti. A'ereki Cristo'ga nhande arõ hete omanomo nhande repyga oji-jukauka ġa pe. Nahã ga rekoi jukapyra'java'ero Tupana'ga pe. Nahã ga nhikwava'eġame pyry Tupana'ga pe.

³ Taperekoi ti penhimbireko'ġarũive'ġa. Ojipe'ġa no taperekote'varuhui'i'i ti ġa Tupana'ga remimo'ẽharamo pejikovo ġwaramo. Ojipeva'ea rehe ite'varuhuva'ea rehe nhaporemonehē ti tapekoi. Tapepotaruhui ti ojipe'ġa apoa. Tapekoi'i'i ti na Tupana'ga remimo'ẽharamo pejikovo ġwaramo. A'ero po ti ojipe'ġa nde'i'i'i tuhē pe me nehē.

⁴ Tape'ete'varuhui ti. Tapeakwahavi ti. Tapenhi'ĩtehei ti. Tapejai ti ite'vava'ea. A'ea rehe nhaporemonehē ndatekwava'javi Tupana'gareheva'ero pendekoro ġwaramo. Emo pyry hete pe'erahe Tupana'ga pe: “Ndepyry hete nde!” A'ea ti pe'ji.

⁵ A'ea ji epavi pe me. A'ereki ġahã ndohoi yvagi pe Tupana'ga pyri – kiroki ġa gwereko ġwembireko'ġarũive'ġa. Kiroki ndapyryvive'ġa ojipe'ġa ndereko te'varuhu – ġahã ndohoi yvagi pe no. Kiroki ġa opotaruhu ojipe'ġa apoa – ġahã ndohoi yvagi pe no. A'ereki nahã ġa mbatera arõ Tupana'ga arõa hohe. Ganduvihavuhuhete'ga rõi ko Cristo'ga. Ganduvihavuhuhete'ga rõi ko Tupana'ga. Ndohoi ti ġa yvagi pe Cristo'ga pyri Tupana'ga pyri upa nehẽ. A'ea pe pekwaha.

⁶ Tapenhimoandyandyjukari ti ġa pe ġa eteherame. A'ereki ġa e'i okote'varuhua pe: “A'ea rupi nhande ndiakote'varuhui,” ei ġa onhi'iteheavo o'mbero. Tapenhimoandyandyjukari ti ġa pe pejikoe'yma ġanhi'igã rupi. A'ereki Tupana'ga noarõi nanongara ite'varuhua. Kiroki ġa oko te'varuhu Tupana'ga renduve'ÿve'ġa – ġa ndehe ti Tupana'ga nhimonha'ngai a'ero nehẽ.

⁷ Nurã ġanhi'igã rupi rõi ti peko ġa moirũe'yma.

⁸ A'ereki nypytunahiva'javi pe me kiro.

Ymyaĩ pe peko ypytunahivareheve'ġa ja – kiroki ġa ndokwahavi hepiage'yma. Ga javijitehe pe ndapekwahavi. Peko te'varuhu pe Tupana'ga kwahave'yma. Aġwamo reki nhandepojkaharete'ga Cristo'ga jikoty'aro ġwaramo pe pavẽi kojahua ja pe me. A'ereki pe Tupana'ga kwaha. Nurã ti peko katu kojahuarupive'ġa ja ikwahapyra'ġa ja Tupana'ga ra'yra'ġa ja.

⁹ Gara pe ji ei ji erame: Kojahuarupive'ġa ja ti peko? Kiro ji imombe'ui pe me: Pejogwerekato katu pa ti. Peko katu pa. Pemombe'u pa ti a'itituhẽva'ea ojipe'ġa moandyandyje'yma. Nanongara rehe Tupana'ga ra'uva nhande mbo'ei ikwahavuka nhande ve.

¹⁰ Penhimbo'e ti takwaha ti ji nhandepojkaharete'ga remimbotarimova'ea javo Cristo'ga remimbotarimova'ea.

¹¹ Ypytunimo ojipe'ġa ndekoi tianderepiagyme ti ġa javo. A'ero ġa ndekote'varuhui. Ga ja rõi ti peko a'ero. Tapekote'varuhui ti. A'ereki nanongara'ġa ndojogwerekokatui. Ndokokatui ġa. Nomombe'ui ġa a'itituhẽva'ea. Pe'ji ti ġa pe a'ero: “Tapekote'varuhua'javi ti. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi imomboruka Cristo'ga pe pejikoga ga rehe.” A'ea ti pe'ji ġa pe ġandekote'varuhua mboukwahava.

¹² Oko te'varuhu ranuhũ ġa onhimima tianderepiagyme ti ġa nhande rekorame a'ea rehe javo. Nimombe'upotari nhande ġandekote'varuhua. A'ereki a'ea rehe nhande niandepoyjayjari.

¹³ Emo ti tiandepoyja hete imombe'gwovo ġa pe. Timombe'u ti ġa pe: Nahanahã pe pekote'varuhu. Pejiko ti Cristo'ga rehe imomboruka ga pe pejikote'varuhua. Nahanahã ga pendekokatua pota. A'ea ti timombe'u ġa pe.

Nhande ġandekote'varuhua mboukwahavame nahã ġa pe ti ġa ndekote'varuhupigi a'ero nehẽ. A'ereki nhande rendukaturame ti ġa e'i nehẽ: “Na tuhẽ! Xako te'varuhu reki nhande,” e'i ti ġa. A'ero ti ġa jikogi Cristo'ga rehe imomboruka ga pe okote'varuhua herojiijijiyita ojeaporoġita okovo kojahuarupive'ġa ja nehẽ.

¹⁴ Nurã Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei:

“Pema'ẽ ti ikwahaheteavo!

A'ereki pe ndapekwahavi ġa ja

– kiroki ġa oki upa ikwahave'yma.

Pendeaporoġita tiruahũ.

Nurã Tupana'ga pe pe ndekoi omanove'ġa ja ga kwahave'yma ġwaramo.

Pejirokwa ti imbopyahuuka pejeaporoġita Cristo'ga pe!

A'ero ti ga imboukwahavi pe me pendekote'varuhua.

A'ero ti pe pohiri pejikote'varuhua hugwi

pejikoga ga rehe nehẽ,” ei Tupana'ga rembikwatijarukara.

¹⁵ Nurã peko katu tuhẽ ti. Ikwahave'ÿve'ġa ja rõi ti peko. Penhimombaragwaha ti ikwahava.

16 Pereko katu ti ġa jipi Cristo'ga mombe'ukatuavo ġa pe ġa ndetakwera'ja nehë. A'ereki ġa oko te'vate'varuhu onhimongyavo.

17 Nurã pekwahe hete ti. Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe ti penhimombaragwaha. Ikwahave'ÿve'ġa ja rõi ti peko.

18 Tapeheagwryryvi ti ahemboheagwryryva'ea gwove'ÿ vinho gwove'ÿ. A'ereki ahe i'uranuhûrame vinho a'ea ahe mbote'varuhu ahe mongovo tehe. Emo pejipojykauka ti Tupana'ga ra'uva pe penhimongokatuuka.

19 Penhomogita ti penhimby'yita. Penhimby'yi ti Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo Jesus'ga mombe'gwovo no imombe'gwovo ġandekokatua ġanemimombyryva nhande ve. Nahanahã ti penhimby'ymby'yi nhandepojy kaharete'ga pe Cristo'ga pe ga mboheteavo ga rehe pejoryjoryvamo.

20 Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Apĩ, ndepyry hete nde imbuhua ore ve. Ore roryroryvamo neremimbuhupava rehe. Ehendu ti orenhi'iġa nde ve. A'ereki ore repyga Jesus Cristo'ga omano orepojy kaharete'ga.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe jipi.

21 Peko ti penhonhi'iġa rehe pejopokoga pejogwerekokatuavo Tupana'ga rendukatukatuavo ġwaramo.

Hembirekove'ġa

22 Kunhano peko ti penhimbireko'ġa nhi'iġa rehe pejikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavëi nhandepojy kaharete'ga pavëi.

23 A'ereki akwaimbae'ġa oko ġwembireko'ġa pojy kaharamo. Cristo'ga oko ojiheve'ġa pojy kaharetero – kiroki ġa ojatyka tihendu ti Tupana'ga nhi'iġa javo. Na jitehe akwaimbae'ġa ndekoi ġwembireko'ġa pojy kaharamo. Cristo'ga oko ojiheve'ġa mbopiro'yharamo imombo ġandekote'varuhua ġa hugwi. Ga ko ġa'akaġamo, a'e ji a'ero. Gara'oa a'e ji gareheve'ġa pe.

24 A'ereki Cristo'gareheve'ġa oko Cristo'ga nhi'iġa rehe gaha nhandepojy kaharete'ga javo. Na jitehe ti kunha'ġa toko pa ġwembireko'ġa nhi'iġa rehe.

25 Cristo'ga oarõ hete ojiheve'ġa omanomo ġa ndepyga. Na jitehe ti akwaimba'eva'ero pearõ hete penhimbireko'ġa nderekokatuavo.

26 Cristo'ga omano ojiheve'ġa ndepyga tamo'emo'ë ti ji ġa jijive ġa mombyryva javo. Ombopyahu ga ġandeaporogita ġa hendukaturame gamombe'ua. A'ereki ga ohy pa ġandeaporogitatiruahûa ipe'avo ġa hugwi ġa hendukaturame gamombe'ua.

27 Cristo'ga omano ġa ndepyga tuhu ti ġa ji pyri okatuhetero javo. “Ndite'varuhui'i'i ti ġa otiruahûe'yma tuhë a'ero nehë,” ei ga. “Nurã ti ġa pyryvamo okokatuavo nehë,” ei ga omanomo.

28 Nhande tia'ngu nhandeja'oa nhanenhiarõheteavo. Na jitehe ti akwaimbae'ġa toarõ hete ġwembireko'ġa ġa a'nguheteavo ġa pokoga. Kiroki ġa oarõ hete ġwembireko'ġa – ġahã onhiarõ hete.

29 A'ereki nhande nhaporemio niarõhetee'ÿangavi nhandeja'oa. Tia'ngu reki nhande nhandeja'oa nhandejiporaka. Nahã Cristo'ga nhandepojy kaharete'ga nhande arõ hete ojiheva'ea nhande a'nguheteavo nhande pokoga.

30 A'ereki gareheva'ero nhande xako gara'oa re'yjava'ero tuhë, a'e ji.

31 Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Nurã akwaimbae'ġa ja'ogi uva'ġa hugwi oy'ġa hugwi no ġwembirekokaturo.

Ga ojogwerekoro ġwaramo ojipejiva'ea'java'ea akwaimbae'ġa kunhahëa pavëi,” e'i Tupana'ga rembikwatijarukara.

32 A'ea rehe jijapyakaheterame ji akwaha onhimiva'ea ikatuheteva'ea, a'e ji. A'ea pe ji ei: Cristo'ga ojogwerekoro gareheve'ġa pavëi – kiroki ġa ojatyka tihendu ti Tupana'ga nhi'iġa javo.

³³ A'ero ji ei akwaimbae'ğa pe ға ndetakwera'ja tuhê: Penhiarõ hete pe. Na jitehe ti pearõ hete ti penhimbireko'ğa a'nguheteavo ға pokoga. Kunha'ğa pe ji ei no: Pemondo ti pejeaporoğita imohina penhimbireko'ğa nhi'ğa rehe.

6

Tayri'ğa; ganduva'ğa; ғay'ğa

¹ Tay'riro pehendu katu ti pejuva'ğa nhi'ğa penhy'ğa nhi'ğa no Cristo'ga rendukatuavo ғwaramo. A'ereki a'ea ko pyry Cristo'ga pe nhandepojykaharete'ga pe.

² “Pemondo ti pejeaporoğita imohina pejuva'ğa ndehe penhy'ğa ndehe no,” ei Tupana'ga ikwatijaruka hako.

A'ea ji imombe'ui pe me. A'ereki a'ea Tupana'ga okwatijarukarypy Moisésva'ea pe amombyry ti ға pe javo.

³ A'ereki garembikwatijarukara e'i:

“Po pemondo pejeaporoğita imohina pejuva'ğa ndehe penhy'ğa ndehe no, a'ero ti pyryhetero pe me nehê.

Mbaigwe hete ti pe nduvi yvya koty pemanoa renonde nehê no,” e'i garembikwatijarukara.

⁴ Ganduvamo tapemonhimonha'nganha'ngaukari ti peja'yra'ğa pejihe ja'javo ға pe. Pearõ hete ti ға mbo'ekatuavo ға monhimomboaka. Pembo'e ti ға Cristo'ga nhi'ğa rehe nhandepojykaharete'ga nhi'ğa rehe toko katu ti ға javo.

Gapojykahara'ğa; ғapyrive'ğa

⁵ Ojipe'ғapyriva'ero ipiro'ye'ÿva'ero pehendu katu ti ғанhi'ğa peporavykykatuavo ға pe. Pehendu katu ti ға nhi'ïpo'ruavo. Pekihyji hete ti ға hugwi mara'ngu po ji jiporavykyte'varuhuavo ga pe javo. Peoporavyky katu ti pejikokatuavo Cristo'ga rendukatuavo ғwaramo.

⁶ Peko ti ojipe'ğa ja rüi. Opojykahara'ğa gwepiagame ға oporavyky katu tianembohete ti ға javo. Ga gwepiage'ymame ға ndoporavykyi. Peko ti ға ja rüi. Pejipojykahara'ğa pejepiagame ti peko ғанhi'ğa rupi. Ga pejepiage'ymame ti peko ғанhi'ğa rupi jitehe peporavykykatuavo. Cristo'gareheva'ero ti pejirokwa pejiporavykykatuavo pejipojykahara'ğa pe pejoryjoryvamo nanongara Tupana'ga opota javo.

⁷ Peoporavyky pota ti pejipojykahara'ğa pe. Pe'ji ti pejiyvyteri pe: “Nhandepojykahara'ğa pe jate rüi nhande poravykyi. Nhandepojykaharete'ga pe Cristo'ga pe nhande poravykyi no nhande poravykyrame ға pe.” A'ea ti pe'ji.

⁸ A'ereki pe pekwaha javo: “Po nhande xaporavyky katu nhandekokatuavo, a'ero ti Cristo'ga nhandepojykaharete'ga imombyryvi nhande ve ikwepyga nehê. A'ereki Cristo'ga omombyry okokatuve'ğa pe nhaporemoo ikwepyga ға poravykykaturame. Omombyry ga ipiro'ye'ÿve'ğa pe – kiroki okokatuve'ğa ojipe'ğa remimboporavykyve'ğa. Kiroki okokatuve'ğa oporavyky ojive jate ipiro'yve'ğa – ға pe Cristo'ga omombyry no.” A'ea pe ei ikwahava.

⁹ Gapojykaharamo peko katu ti no pejirokwa pejiyryve'ğa nderekokatuavo penhimohehuma Cristo'ga pe pejihe nanongara Tupana'ga opota javo. Tape'ea'javi ti pejiyryve'ğa pe: “Po pe ndapeporavykyheteranuhüi, a'ero ti ji tiruahühetero pe me nehê.” A'ea rüi ti pe'ji pejikote'varuhue'yma ға pe.

Pekwahava'ja ti. Tupana'ga yvagipeve'ga oko pepojykaharete'ga pepyrive'ğa pojykaharete'ga no. Tape'ete'varuhua'javi ti ға pe. A'ereki ojo'ja ға ndekoi Tupana'ga pe ғapojykahara'ğa ғapyrive'ğa pavëi. Kiroki ға oko te'varuhu – ға pe nhaporemoo po ti ga ei peko te'varuhu pe javo nehê.

Jesus'gareheve'ğa mbopopoakahava

¹⁰ Nhiirũ, kiro ji ikwatijapavukari ġwerĩ imombe'gwovo pe me tapehendu katu ti Tupana'ga nhi'ĩga. Penhimbopopoakaruka ti nhandepojoykaharete'ga pe Cristo'ga pe gapopoakahetea pyvõ penhimongouvouka garemimbotarimova'ea rehe pejikoty'aro ġwaramo ga pavēi.

¹¹ Soldados'ġa nduvihava'ga omongiuka itaheteva'ea nhaporem metal apopyra soldados'ġa pe tonhia'ngu ti ġa javo. “A'ero ojipe'ġa ndurame ġa movahiamo ti ġa popoakaro ġa pe nehē,” ei ga. “Ndokutugi ti ġa ġa nehē ġa itaheteva'ea mongiro ġwaramo,” ei ga.

Peko ti soldados'ġa ja penhia'nguavo. Penhia'ngu ti ite'varuhua hugwi. Penhimbopopoakaheteuka ti Tupana'ga pe gapopoakahetea pyvõ nhaporem a'ero. A'ero ti pe napenhimoandyandyjukari Diabo'ga pe ite'varuhuve'ga pe nehē.

¹² A'ereki vvyakotyve'ġa rũi nhande timovahĩ. Ndaha'oiva'ea ndahekoiva'ea a'ea reki nhande timovahĩ anhaġa Diabo'gapyriva'ea. A'ea ko oko ipopoakaheteva'ea ipopoakaheteva'eareheva'ea no Cristo'gareheve'ġarũive'ġa nduvihavava'ea no. Cristo'gareheve'ġarũive'ġa nduvihavava'ea ġa pojykaro ġwaramo ġa pe ypytuna ja kiro. A'ereki ġa ndokwahavi Tupana'ga. A'ereki ġanduvihavava'ea noarõi Tupana'ga kwahavukare'yma ġa pe. Nhande timovahĩ Diabo'gapyriva'ea nhaporem anhaġa nhaporem a'ero. Yvatea gwyri pe a'ea ruvi okote'varuhuavo.

¹³ Nurã penhimbopopoakaruka ti Tupana'ga pe gapopoakahetea pyvõ nhaporem. Nurã ti pe popoakahetero anhaġa pe nhaporem Diabo'gapyriva'ea pe nhaporem nehē. Pepopoaka ti pe a'ea pe nehē a'ea pe mongote'varuhuukapotarame nehē. Pejiko jitehe ti Tupana'ga rehe nehē a'ea movahĩhetepavame nehē.

¹⁴ Pejiko jitehe ti a'ero Tupana'ga rehe pepopoakaramo. Soldados'ġa onhimboavujikwe oku'ayvira mongiavo timovahĩ katu ti kiro javo. Peko pe soldados'ġa ja onhimboavujikwera'ġa ja pe imombe'urame a'itituhēva'ea jate.

Soldados'ġa omongi itaheteva'ea metal apopyra onhia'nguavo tegwete nhandepoti'a kutuhava javo. Peko pe soldados'ġa ja itaheteva'ea mongihara'ġa ja penhia'nguavo pejikokaturame. A'ereki pendekokatua rupi pe nhia'ngui.

¹⁵ Soldados'ġa gwereko sapatos xaho katu ti javo. Peko pe soldados'ġa ja sapatos rerekohara'ġa ja pe ikwahavame Cristo'ga mombe'ua pejipy'a noġatuuka jupe. A'ero ti pe hokatui imombe'gwovo ojipe'ġa pe no Tupana'ga onoġatu pota pepy'a javo ġa pe.

¹⁶ Soldados'ġa omombo ta'akwa'ria hendyva'ea ġa ndehe ġa movahĩrame tombote'varuhu ti okirame ġa pype javo. Ojipe'ġa soldados'ġa ġa movahĩrame opyhy opo pe itaheteva'ea o'ara piahava ta'akwara mombihava tokiyme ti nhande pype javo ġa imomborame hehe. Peko pe soldados'ġa ja o'ara piahava pyhyhara'ġa ja pejikoheterame Tupana'ga rehe Diabo'ga mombihara'ġa rehe. A'ereki ite'varuhuve'ga Diabo'ga pe mbote'varuhu pota toki hete ti nhinhi'ĩga ġayvyteri pe ġa mongote'varuhuavo javo. Pejikoheterame Tupana'ga rehe Tupana'ga omombiguka Diabo'ga popoakara pe me.

¹⁷ Akanitara soldados'ġa opyhy inoġa onhia'nguavo tonupãyme ti ġa nhaneakaġa javo. Peko pe soldados'ġa ja akanitara nohara'ġa ja pe pejikote'varuhua mombora kwahava'javame. Peko pe soldados'ġa ja akanitara nohara'ġa ja pejeaporoġita mbopyahua kwahava'javame no. A'ea nhaporem ikwahava'javame peko pe ġa ja penhia'nguavo Tupana'ga ti nhande rerohoi yvagi pe nhande mombytavo avuirama nehē javo. A'ereki penhimbikwahava rupi pe nhia'ngui.

Soldados'ġa opyhy haimbejovaiva'ea xanhia'ngu ti javo. Peko pe soldados'ġa ja haimbejovaiva'ea pyhyhara'ġa ja penhia'nguavo pejipojykaukaram Tupana'ga ra'uva pe torembo'e ti Tupana'ga nhi'ĩga rehe javo. A'ero ti pe ojipe'ġa mbo'ei a'itituhēva'ea rehe nehē imboukwahava ġa pe ġandekote'varuhua nehē. Pe

napenhimongote'varuhuukari ti ite'varuhuve'ga pe Diabo'ga pe ġa pavēi nehē no ikwahava ġwaramo Tupana'ga nhi'īga. Penhimbikwahava rupi pe nhia'ngui.

¹⁸ Nane'yimi ti penhi'ĩ hete Tupana'ga pe nahanahã ti emombyry ġa pe javo. Pejipokoguka ti Tupana'ga ra'uva pe pejipojykauka penhi'igame Tupana'ga pe. Pejirokwa ti penhi'igame ga pe. Penhi'ĩ ti ga pe jipi. Pemombe'u ti ga pe garemimo'ēhara'ġa nhaporemo epoko ti ġa javo.

¹⁹ Jihi ti ji mombe'u no. Pe'ji ti ga pe ji repyga: “Epoko ti Paulo'ga monhi'īga tomombe'u ti ga nhinhi'īga javo. Tomombe'u ti ga ojipe'ġa pe Cristo'ga mombe'ua nerembiepiukaripyre'yma ġa pojihuve'yma. A'ea ymyahũ ahe ndokwahavi nerembiepiukaripyre'yma Cristo'ga mombe'ua. Epoko ti Paulo'ga a'ero tokwahavuka ti ga ġa pe javo.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe ji repyga.

²⁰ Ymyahũ Tupana'ga ei ji ve: “Ehoeho ti imombe'gwombe'gwovo Cristo'ga mombe'ua ġa pe nhaporemo nhirembiepiukaripyre'yma,” ei ga ji ve kako. A'ero ji hojioi imombe'gwovo. Nurã ġa ji mongi cadeia pype tomombe'ua'javyme ti ga javo. A'ea pype ji rekoi aġwamo a'ero. Pe'ji ti Tupana'ga pe a'ero: “Epoko ti Paulo'ga tomombe'u ti ga ġa pojihuve'yma javo.” A'ea ti pe'ji ga pe. Nahã ti ji tambo'e katu ġa ikwahaheteuka ġa pe Cristo'ga mombe'ua nehē.

Mbapavamo Paulova'ea okwatija Éfesopeva'ea pe

²¹ Kiro ji ei pe me: Tíquico'ga ti ji mombe'upavi pe me nehē nahanahã Paulo'ga rekoi javo. A'ero po ti pe ikwahavi nehē no. Tíquico'ga ko nhaneirũ'ga ojikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Oko hete ga Tupana'ga nhi'īga rupi. Orojiko ore ga rehe a'ero. A'arõ hete ji ga. Oporavyky katu ga nhandepojykharete'ga pe Cristo'ga pe ga mombe'gwovo.

²² Kiro ti ji ga mondoukari pe pyri a'ero tomombe'u ti ga pe me orerekoa pepy'a noġatuavo pe mbohoryva'java nehē.

²³ Kiro ji ei: Nhandervete'ga Tupana'ga ti tonogatu nhaneirũ'ga py'a – kiroki ġa ojiko ga rehe Jesus Cristo'ga rehe no, a'e ji. Na jitehe ji ei: Jesus Cristo'ga nhandepojykharete'ga ti tonogatu ġapy'a. Pyry nhaneirũ'ga jikogi Tupana'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe no. Ga jikogame ti Tupana'ga tomonhoarõ hete ġa Jesus Cristo'ga pavēi, a'e ji.

²⁴ Tupana'ga ti tomombyry ġa pe nhaporemo – kiroki ġa oarõ hete Jesus Cristo'ga nhandepojykharete'ga ga arõhetepige'yma tuhē, a'e ji.

PAULOVA'EA OMOMBE'U FILIPOSPEVA'EA PE Carta de Paulo aos Filipenses

¹ Jihi ko Pauloramō. Ako ji Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe jipi Timóteo'ga pavēi. Ga pavēi ji ikwatijarukari kiro imondovouka pe me a'ero tapekwaha ti nhinhi'iga javoji. Pe me nhaporemō ji ikwatijarukari pendepiakatuhara'ga pe no, gapokohara'ga pe no – perope peju cidade de Filipos pe. A'ereki pe Jesus Cristo'gareheva'ero pejikoty'a ga pavēi.

² Tupana'ga nhanderuvete'ga tomomyry pe me Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojoykaharete'ga pavēi. Tonogatu ti ga pepy'a no.

Paulova'ea onhi'ĩ Tupana'ga pe ahe repyga

³ Jijapyaka nanani pe ndehe ko ji ei Tupana'ga pe: “Apĩ, ndepyyry hete nde. A'ereki nde erembojikoguka Filipospeve'ga ejihe ga nderekokatuavo,” a'e ji nhinhi'iga Tupana'ga pe nhiremimbohete'hara'ga pe.

⁴ Nhinhi'iga nanani ga pe ji roryvamo nhinhi'iga pe ndepypava.

⁵ A'ereki pe ji moirũ hete ji Jesus Cristo'ga mombepyyryva mombepurame pe me. Pejikogypyrame Jesus Cristo'ga rehe pe ji moirũ pejikovo kiromo jate.

⁶ Tupana'ga pe mbojikogypyrame ojihe pe momyryvi ikwehe. Arovia hete ji garemi-momyrypavagwama no Jesus Cristo'ga rura'javame nehẽ.

⁷ Pyyry hete ji japyakahetei pe ndehe. A'ereki pe jipy'a ja hete. A'ereki Tupana'ga imomyryvame ji ve omomyry pe me nhaporemō no. Nahã ko nhande ve ga ji mongiuokarame cadeia pype. Nahã nhande ve ji piro'yrame no imombe'ukatuavo Jesus Cristo'ga mombepua ikwahavuka ojipe'ga pe.

⁸ Jesus Cristo'ga py'a ja hete pe. Nurã jipy'a ja hete pe no. Tupana'ga okwaha nhi'mbee'yma.

⁹⁻¹⁰ Igwete ji nhi'igi Tupana'ga pe pe ndepyyga a'ero. “Apĩ, Filipospeve'ga oarõ ojipe'ga. Igwaigwavete ti ga toarõ hete ga,” a'e ji Tupana'ga pe. “Tokwaha hete ti ga a'itituhẽva'ea. Tonhimombaragwaha ti ga pyryva'ea rehe ite'varuhuva'ea rehe no toho ti ga pyryheteva'ea rupi,” a'e ji ga pe. “A'ero po ti ga ndekokatui hete nehẽ no. Ndokote'varuhui'i'i po ti ga nehẽ Cristo'ga rura'javame nehẽ.

¹¹ Jesus Cristo'ga ti tomongo katu hete ga. A'ero po ti ore nde mbohetei ndepyyry hete nde javo,” a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyyga jipi.

Cristo'ga rehe jate ji rekoi, ei ahe

¹² Nhiirũ, takwahavuka ti kiro pe me. A'ereki ga ji mongiuoka avo cadeia pype tohenduvyme ti ga Jesus Cristo'ga mombepua javo novĩa. Emo ji mongiro gwaramo koji'i hete reki nhirendukatuhara'ga onhimongyavo ji Jesus'ga mombepurame.

¹³ A'ero guardas'ga – kiroki ga gwepia katu huvihavuhu'ga ronga – ga nhaporemō ji kwaha kiro. A'ove'ga nhaporemō reki ji kwaha. A'ero ga ei: “Ga Cristo'gareheva'ero gwaramo ga Paulo'ga mongiuokari cadeia pype,” ei ga ji mombepgwovo.

¹⁴ Hepiagame jirekoa cadeia pype nhaneirũ'ga koji'i hete ojiko nhandepojoykaharete'ga rehe onhimongyavo. Nurã ga koji'i ndopojihuvi imombepgwovo Tupana'ga nhi'iga okyhyjie'yma ojipe'ga hugwi.

¹⁵⁻¹⁷ Jara'ga omombe'u Cristo'ga gweaporoğitapyryvamo timoirũ ti Paulo'ga javo. A'ereki ga ji arõ hete. A'ereki ga okwaha jiporavykya. “Tupana'ga omboporavykyuka Paulo'ga tomombe'u katu ti ga Cristo'ga javo,” ei ga ji mombepgwovo. Jara'ga ki a'e te omombe'u tehe Cristo'ga gweaporoğitate'varuhuro gwaramo. A'ereki ga onhimyrõ ji rehe. Nurã ga Cristo'ga mombepui nhanenhi'iga ti ga tohendu javoji. “Paulo'ga ikwahavame koji'i hete po ti hahyramo ga pe nehẽ – perope cadeia pype,” ei ga novĩa.

¹⁸ Emo pyry tuhê ġa Cristo'ga mombe'ui, a'e ji. Jiroryrory reki ji a'ea rehe ġa Cristo'ga mombe'urame. Ga ndeaporoġitapyryvame ga mombe'gwovo pyry, ġa ndeaporoġitate'varuhurame ga mombe'gwovo pyry jitehe. A'ereki pyry tuhê Cristo'ga mombe'ua.

Igwete po ti ji roryroryvamo nehê no.

¹⁹ A'ereki ji akwaha nhimbopiro'yukaraġwama agwa hugwi. A'ereki pe pe'e jipi Tupana'ga pe ji repyga. Jesus Cristo'ga ra'uva ji poko no. Nurã ji ikwahavi nhimbopiro'yukaraġwama.

²⁰ Ako pota hete ji Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe tajipoyja hete ti javoji jipi. Ndapojihupotari ji Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe. Aġwamo vehevi, nane'ymi nehê no. A'ero po ti ji Cristo'ga mboheteukari ġa pe nehê jirekokatua rehe nhinhi'ġa rehe nehê no. Nhimanoe'ymame po ti ji Cristo'ga mboheteukari ġa pe nehê. Nhimanorame po ti ji na jitehe ga mboheteukari nehê no.

²¹ A'ereki ji Cristo'ga rehe jate ako. Ji manorame pyry hete reki.

²² Emo ji manoe'ymame po ti ji ojipe'ġa mbojikogukari Cristo'ga rehe nehê. Marãva'ea po ji apota a'ero? A'ereki ji ndakwahavi. Mara'ngu po nhimanoa? Mara'ngu po nhimanoe'yma?

²³ Apota ji nhimanoa jigwovo Cristo'ga pyri jitekovo novĩa. A'ereki a'ea johe'i pyry hete ji ve.

²⁴ Emo po ti johe'i pyry nhimanoe'ymame jipytavo yvya koty pe ndepyyga nehê.

²⁵ Na tuhê. Nurã ji ikwahavi hete nhimanoe'ymaġwama. Apyta po ti ji a'ero pe pyri jitekovo. A'ero po ti ji koji'i pe mbojikogukari Cristo'ga rehe pe mbohoryoryva pejikogame ga rehe nehê.

²⁶ A'ero po ti pe Jesus Cristo'ga mbohetehe'tei ji rehe ji hoa'javame pe pyri nehê.

²⁷ Ji rendu katu ti a'ero. Peko katu ti Cristo'ga mombe'ua hendukatuavo. A'ero po ti ġa ei pe mombe'gwovo nehê: "Filipospeve'ġa ojiko hete Cristo'ga rehe. Ojo'jajo'ja ġandeaporoġita," e po ti ġa nehê. "Ojopokopoko pa ġa Cristo'ga mombe'ukatuavo timbojiko ojipe'ġa Cristo'ga rehe a'ero javo," e po ti ġa pe mombe'gwovo nehê. A'ea ji tahendu ġa pe mombe'urame jiorame pe pyri nehê. A'ea jitehe ji tahendu pe mombe'urame jihoe'ymame pe pyri nehê.

²⁸ Tapekyhyji ti ġa hugwi - kiroki ġa pe movahĩ - ġa imbohahyukapotarame pe me nehê. Tapepojihuvi ti ġa Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo. Penembipojihuve'yma repiagame po ti ġa ei ojohupe nehê: "Jukwaha reki a'ero nhandehoaġwama hahyva'ea ruvihava pype," e po ti ġa. "Ga po ti a'ea oho yvagi pe Tupana'ga pyri nehê," e po ti ġa ojohupe nehê. Na tuhê reki. A'ereki Tupana'ga omboukwaha a'ea.

²⁹ A'ereki ga omomyry pe me tohepy ti ġa Cristo'ga javo. Tupana'ga e'i pe me: "Pejiko ti Cristo'ga rehe ga repyga. Pekwaha ti hahyva'ea no Cristo'ga repyga," ei ga.

³⁰ Nahã ko ji no. Pehepia pe hahya ji ve ji Cristo'ga mombe'urame ikwehe. Pehendu pe kiro hahya ji ve no. Hahya jitehe po ti ġa ikwahavukari pe me nehê no - kiroki ġa noarõi pe Cristo'ga mombe'urame.

2

Cristo'ga ja ti peko penhimbohetee'yma

¹ Pejikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavêi a'ea pe mbojirokwa mbatera rehe. Cristo'ga remiarõro ġwaramo pepy'a u katu no. Pejogwereko katu pe Tupana'ga ra'uva pavêi. Pejopy'a pe ojo'ja hete. Pejoporogwety pe no.

² Nurã ji ei pe me: Pembojo'ja hete ti pendeaporoġita. Pembojo'ja ti penhoarõa no. Ojo'jajo'ja ti peko pejapyakavo nahã ti xako javo. Nahã ti ji mbohoryoryhetei ji rendukatuavo.

³ Pejihe jate rūi ti pejapyaka a'ero. Tapenhimboheteteheuhui ti pejikovo. Nahã po pe'ji ojipe'ga mombe'gwovo hamo: “Ji hohe ko ga ndekoi,” pe'ji penhimbohetee'yma.

⁴ Penhimimbotarimova'ea rehe jate rūi ti peko. Ojipe'ga nemimbotarimova'ea rehe ti peko no ga nderekokatuavo.

⁵ Jesus Cristo'ga reaporoġita javijitehe po ti pendeaporoġita toko hamo.

⁶ Jesus Cristo'ga ko Tupana'ga'javijiteheva'ero oko po rimba'e.

Emo ga nde'iahai Tupana'ga pe:

“Avuirama ti ji rekoi nde javijitehe huvihavuhuhetero nehẽ,” ga nde'i.

⁷ Gwemimbotarimo ga opohi gwuvihavuhuhetea hugwi.

Okoteheve'ga'java'ero ga nhimongoi.

A'ero ga ari yvyakotyve'ga ja raikwehe.

Akwaimbae'ga javijitehe ga rekoi a'ero.

⁸ Igwete ga nhimongotehei a okove'ÿ gwemimbotarimova'ea rehe.

Tupana'ga nhi'iga rehe jate ga rekoi avuirama.

A'ero ga manoi ganhi'iga rupi okovo.

Yva rehe vĩa reki ga omano raikwehe.

⁹ Cristo'ga nhimongotehero ġwaramo

Tupana'ga ga mongoi huvihavuhuhetero jara'ga hohe pa.

¹⁰ Tupana'ga ga mongoi nhandepojykaharetero

tombohete hete ti ga Jesus Cristo'ga javo.

Yvagipeve'ga po ti ga mbohetei nehẽ.

Yvyakotyve'ga po ti ga mbohetei nehẽ.

Yvyagwyripeve'ga po ti ga mbohetei nehẽ no.

¹¹ E'i pa po ti ga nehẽ:

“Jesus Cristo'ga ko nhandepojykaharete'ga,” e po ti ga nehẽ.

O'erame po ti ga nhanderuvete'ga mbohetei nehẽ Tupana'ga.

Pekwahavuka Tupana'ga ojipe'ga pe

¹² Nhiirũ, pe ji rendu katu jipi. Pejirokwa hete ti a'ero pejikopaheteavo Tupana'ga rehe. Nahã pe ndekoi ji ruvame pe pyri ikwehe. Aġwamo kaitu ji ruve'ymame pejipyri pejirokwa pejikovo hete Tupana'ga rehe.

¹³ A'ereki Tupana'ga pe mbojirokwaruka pe mongopotaruka ġwemimbotarimova'ea rehe jipi.

¹⁴⁻¹⁵ Tapenhonhi'igayvaruhui ti penhiroyrõe'yma pejogwerekovo. Nahã po pe peko hamo tokwaha ti ga pendekokatua nehẽ. Tapekote'varuhui'i'i ti Tupana'ga ra'yramo. Nhanderyapehava yvagipeva'ea jukwaha ġwendy'javame ypytunahiva pyteri pe. Na jitehe pe ukwahavamo pejikokaturame heaporoġitate'varuhuve'ga pyteri pe okote'varuhuve'ga pyteri pe.

¹⁶ Igwete pe ikwahavukari ga pe imombe'gwovo Cristo'ga mombe'ua – a'ea ġwendukaturame nhande mongopyahui. A'ero po ti ji vy'ahetei pe ndehe nehẽ Jesus Cristo'ga rura'javame nehẽ. A'ea rupi po ti ji ei nehẽ: “Amoġita hete ji Filipospeve'ga mbo'embo'eavo ikwehe. Ji namoġitatehei tuhẽ ga a,” a'e po ti ji nehẽ.

¹⁷ Tupana'ga ti tonhimohẽ nhande rehe javo ahe ikwava'eġi Tupana'ga pe jipi. Igwete ahe heka'vogi vinho ġwembikwava'eġa pavẽi. Pe pejiko Cristo'ga rehe. Pejikoga ko penembikwava'eġa Tupana'ga pe. Mara'ngu po ti ga heka'voga jirekoa vinho javijitehe ji jukavo nehẽ? Naname po ti ji mbohoryvi nehẽ jirekoa reka'vogaġwama penembikwava'eġa pavẽi nehẽ. Opombohoryvuka pa po ti ji nehẽ no ji manorame nehẽ. A'ereki nhande xanhikwava'ẽ Tupana'ga pe.

¹⁸ Na jitehe po ti pe ndoryvamo ji mbohoryvuka hamo.

Paulova'ea omombe'u Timóteova'ea

¹⁹ Cristo'ga ipotarama kotihĩ ti tamondouka Timóteo'ga pe pyri pe mbohoryvuka nehẽ. Timóteo'ga ti tanhimbohoryory ura'javame ji pyri pe mombe'gwovo ji ve nehẽ no.

²⁰ A'ereki gaha jate ko jireaporoğita'jave'ga. Nhağata hete ga pe ndehe.

²¹ Jara'ğa ki a'e te ġwemimbotarimova'ea rehe jate ġa ağataramo. Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe ki a'e te ġa ni'ağatari okovo.

²² Pekwaha pe Timóteo'ga reaporoğita. Ga omboukwaha gweaporoğitakatua ji moirũirũrame ikwehe. Ehepia ko nhandera'yra'ğa gwuwa'ğa moirũi jipi. Nahã ko Timóteo'ga ji moirũi Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo ji pavẽi ikwehe.

²³ Gaha po ji amondouka pe pyri. Tihepia na'ẽ ti ji mohemukara cadeia hugwi. Ikwahavame po ti ji Timóteo'ga mondoukari pe pyri a'ero nehẽ.

²⁴ Jihĩ ti taho pe pyri nehẽ no. Tupana'ga ipotarama kotihĩ po ti ji hoi pe pyri a'ero nehẽ.

Paulova'ea omombe'u Epafrodito'ga

²⁵ A'ea'ja ji ei jivytyteri pe no: Amondo po ji Epafrodito'ga Filipospeve'ğa pyri hamo, a'e ji. Epafrodito'ga nhandeĩrũ'ga ji moirũ hete. Omombe'umbe'u ga Jesus Cristo'ga ji pavẽi ojipe'ğa pojihuve'yma ikwehe. Igwete pe ga mbuhurukari ji pyri terepoko ti Paulo'ga javo.

²⁶ Pe ndepiaga'u ga kiro. Oko tehe gapy'a no. A'ereki pe pehendũ gatetirũa mombe'ua. "Kiro po jigwyriveve'ğa ağataruhuramo ji rehe," ei ga.

²⁷ Itetirũa hete tuhẽ Epafrodito'ga ikwehe. Omano gwerevi ga. Emo Tupana'ga ga porogwetygi imombiga karugwara ga hugwi. Tupana'ga ji porogwety no tokoveveuhuheteyme ti Paulo'ga javo.

²⁸ Nurã ji ehetei: "Amondo po ti ji Epafrodito'ga ġa pyri tohoryva'ja ti ġa ga repiaga javo," a'e ji. Pe ndoryvame ga repiaga po ti ji ndakoveveuhua'jahetei a'ero nehẽ no.

²⁹ Pe Cristo'gareheva'ea ġwaramo pembuhu katu ti Epafrodito'ga pejiptyteri pe nehẽ. Pejoryjory ti ga rehe ga repiagame. "Pepyry hete pe," pe'ji ti ġa pe no – kiroki ġa Epafrodito'ga ja.

³⁰ A'ereki ga omano gwerevi Cristo'ga moiruamo. Nonhia'ngui ga ua ji pyri tapoko ti Paulo'ga javo. Pe py'rovo ga ji pokogi. A'ereki tegwete penduhava ji pyri ji pokoga.

3

Cristo'ga jate nhande mombyry

¹ Nhiirũ, kiro ji ei mbapavamo pe me: Pejoryjory ti Cristo'gareheva'ero ġwaramo. Ymya'i ji ikwatijarukari mbatera pe momoranduva. Ji ndajikwerai reki ikwatijaruka a'ea jitehe kiro pe me. Igwete po ti a'ea pe mondoi a'itituhẽva'ea rupi.

² Penhimboko'i ti heaporoğitate'varuhuve'ğa hugwi – kiroki ġa okyti pota ahe. "Nahã pe Tupana'ga monhimohemukari pejihe," e'i tehe ġa pe me okote'varuhuheteve'ğa.

³ Nhande ki a'e te timonhimohemuka Tupana'ga nhandejihe Jesus Cristo'gareheva'ero. Nhande timbohete Tupana'ga. A'ereki gara'uva ga mboheteuka nhande ve. Nhanderoryrory nhande nhandejikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga pavẽi. Ndiajkwakuva'javi nhande no. A'ereki nhande a'ea rehe ndiajikoga'javi.

⁴ Ajiko po ji jijikwakuva rehe hamo novĩa. Po ojipe'ga etehei: "Ajikwaku hete ji. Nurã ji Tupana'ga monhimohemukari jijihe." E'i tehe po ga a'ea ojive. Ji kaitu po a'e a'ea hamo novĩa. A'ereki ji ajikwaku hete ikwehe novĩa.

⁵ Ji'arirẽ mbohapy'ri sete ji kiri ikwehe. A'ero ġa ikyti nhirakwanhapi'ria nde ko Tupana'gareheva'ea javo ji ve. Israelitaramo ji ari Israelva'ea rakykwepoharamo. Benjamimva'ea rakykwepoharamo ko ji rekoi no. Ji ko hebreuramo tuhẽ. A'ereki nhiramonhava'ea nhaporemõ ko hebreusva'ea. Fariseuramo ko ji ei novĩa: Ahendu katu pa ji Moisésva'ea remimbo'eagwera.

⁶ Apota hete ji jitekovo Tupana'ga rehe novĩa. Nurã ji imbohahyukari Jesus Cristo'gareheve'ga pe ikwehe. Ojipe'ga e'i ji ve novĩa: “Oku katu hete Paulo'ga hendukatupava Moisésva'ea remimbo'eagwera,” ei ga ji ve novĩa. A'ero ji ei: “Nahã ti ji nhimombyryvi,” a'e ji ikwehe novĩa.

⁷ A'ea rupi ji rekoheitei nanongara rehe nhaporemu novĩa. Agwamo ki a'e te ji ndakoa'javi hehe. Arojijyi ji jireaporoğita kiro. A'ereki Cristo'ga oku ji pavëi. Ji nda'ea'javi pyry jijkwakuvagwera pe. Ite'varuhu a'e ji kiro jupe.

⁸ Ite'varuhu pa hete reki jirekoagwera, a'e ji kiro. A'ereki Jesus Cristo'ga ji takwaha hete jitekovo ga pavëi jipojykaharete'ga. Gakwahava ko pyry hete ji ve. Ga rehe ji pohipavi jirekoagwera hugwi ite'varuhuheteve'ea javo jupe. Apohi ji jugwi Cristo'ga ti toko ji pavëi javo.

⁹ Tajikoty'a ti ji Cristo'ga pavëi, a'e ji. Agwamo ji pyryvamo Moisésva'ea remimbo'eagwera hendukatuavo gwaramo rui. Cristo'ga rehe jijkoga gwaramo ji pyryvamo a'ero. A'ereki ji jikogame Cristo'ga rehe Tupana'ga ji mombyryvi.

¹⁰ Ajikoty'a pota ji Cristo'ga pavëi takwaha tuhë ti ga jitekovo ga pavëi. A'ero po ti ji ikwahavi gapopoakara rerekovo nehë. A'ereki Cristo'ga ipopoaka hete okwerava omanoa hugwi. Takwaha gapopoakara a'ero. Ajikoty'a pota ti Cristo'ga pavëi hahya rerekovo no – kiroki hahya Cristo'ga okwaha. A'ero po ti ji rekoi Cristo'ga ja ga manorame. A'ereki omanorame ga e'i: “Tamombi ti gandekote'varuhua.” Igwaigwavete ji tamombi jirekote'varuhua a'ero.

¹¹ Aerë po ti Tupana'ga ji mbogweravi nhimanoa hugwi a'ero nehë.

Takwaha hete ti Cristo'ga, ei ahe

¹² Ji nda'ei: Akwaha hete jipe ji Cristo'ga jitekovo ga pavëi. Tupana'ga ji mongotupavipe, ji nda'ei. Emo ji ajirokwa hete a'ea rehe. A'ereki a'ea rehe Cristo'ga ji mongoukari ojiheva'ero.

¹³ Nhiirũ, jihu nda'ei jijive: Ako katu kwaha hete, ji nda'ei. Nahã ji ei: Ymyahũva'ea rehe ji ndakoa'javi jirekoagwera rehe. Aerëva'ea rehe ji rekoheitei tako katu tuhë ti javo.

¹⁴ A'ero ji jirokwahetei jirekokatuavo. A'ea rehe jate ji rekoi Tupana'ga ti tomombyry ji ve javo. A'ereki Tupana'ga e'i ji ve: “Pejikoga gwaramo Jesus Cristo'ga rehe po ti ji nde mbuhurukari jijipyri yvagi pe imombyryva nde ve nehë,” ei Tupana'ga.

¹⁵ Nahã tuhë ti xako, xa'e po nhande hamo nhanderekoheterame Cristo'ga rupi hamo. Po jararamo pe japyakai ore atyvi, a'ero po ti Tupana'ga ikwahavukari a'itituhëva'ea pe me nehë no.

¹⁶ A'ea ja ti xako Tupana'ga rembikwahavukara rupi. A'ea rupi jitehe nhande rekoi jipi.

¹⁷ Nhiirũ, pejogweroho ti ji rupi. Orohepiuka ore pe me orokokatua. Pejapyaka ti ga ndehe no – kiroki ga oku katu ore javijitehe.

¹⁸ Amombe'umbe'u ko ji pe me ikwehe. A'ea jitehe ji amombe'ua'ja kiro pe me jijehe'gwovo. A'ereki ji ndavy'ari hete ojipe'ga ndehe ga ndekote'varuhuro gwaramo. Cristo'ga omano yva rehe ikwehe tamombo ti gandekote'varuhua javo. Emo ga ndopohiri okote'varuhua hugwi onhimongyavo imbokwahyeyma Cristo'ga manoa ojihe.

¹⁹ Oho po ti ga hahyva'ea ruvihava pype nehë. A'ereki gwemimbotarimo jate ga ndekoi. Ndipoyjaruhui po ga hamo. Emo ga onhimohete reki. Yvyakotyva'ea rehe ga ndekohetei – kiroki a'ea Tupana'ga noarõi.

²⁰ Nhande ki a'e te yvaga ko nhandegwya. Igwete po ti pea hugwi Jesus Cristo'ga ruri nehë nhandembopiro'yhara'ga. Timboha'u hete garura a'ero.

²¹ Gwerojijyi po ti ga nhandera'oa imongovo hajiheva'ea. A'ereki okuã tehe nhandera'oa omanomo. Cristo'ga ra'oa'java'ea pyryheteve'ea po ti nhandera'oa nehë. Opopoakara pyvõ po ti ga herojijyi nhandera'oa nehë. A'ereki a'ea pyvõ jitehe ga karakaturamo imongopava gwemimbotarimo.

4

Paulova'ea omogita ahe

¹ Nhiirũ, opogwepiaga'u hete ji. A'ereki ji ako hete pe ndehe. Pe ji mbohoryory hete nhiremiarõhetea. A'ereki pe ji rendu katu ji Cristo'ga mombe'urame pe me ikwehe. Nahã ti peko penhimboitakwerimo pejikoty'a nhandepojoykaharete'ga pavẽi.

² Kiro ji ehetei Evódiahẽa pe Síntiquehẽa pe no: Pe nhandepojoykaharete'gareheva'ero ġwaramo pembojo'ja hete ti pejeaporoġita a'ero pejogwerekokatuavo.

³ Nde ve ji ei nhimoirũhareteramo: Emoġita katu ti Evódia'ġa pokoga tahea-poroġita pyry ti ġa javo. A'ereki ġa oporavyky hete ji pavẽi ikwehe Cristo'ga mombe'gwovo ojipe'ġa pe ikwehe. Clemente'ga na jitehe oporavyky hete Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo ji pavẽi ikwehe no. Jara'ġa no - ġandera Tupana'ga okwatija pa livro pype tarohouka ti ġa jijipyri yvagi pe nehẽ javo.

⁴ Pejoryjory ti jipi Cristo'gareheva'ero ġwaramo. A'ea'ja ji a'ea pe me: Pejoryjory ti.

⁵ Pekwahavuka ti penhyrõa ojipe'ġa pe nhaporemõ. A'ereki Cristo'ga ura'ja ġwerĩ yvya koty.

⁶ Tokoteheyme tuhẽ ti pepy'a. Penhi'inhiĩ ti Tupana'ga pe jipi. Pemombe'u pa ti ga pe penhiporanduva. Penhi'iġa nanani ga pe pe'ji ti: "Ndepyry hete nde ore ve jipi."

⁷ A'ero po ti Tupana'ga inoġatuhetei pepy'a. Yvyakotyva'ero nhande nhimomby'ai a'ea rehe marã po ga inoġatuhetei nhandepy'a javo. Inoġaturame po ti ndokotehei pepy'a a'ero. A'ereki pe pejikoty'a Jesus Cristo'ga pavẽi.

⁸ Nhiirũ, kiro ji ei reki pe me a'ero: Pejapyaka hete ti aherekokatua rehe. Kiroki a'ea rehe ojipe'ġa ahe mbohete pyryheteva'ea rehe - a'ea rehe ti pejapyaka no. Okokatuve'ġa ko oko a'itituhẽva'ea rehe jate opoyjahetero. Onhimbovyvy ġa. Ga ojipe'ġa ndereko katu. Ojipe'ġa nde'i ġa pe: "Okõ te'varuhu ġa," nde'i ġa. "Pyry hete ġa," ei ġa ġa pe. Onhiarõuka hete ġa ojipe'ġa pe. Pejapyaka hete ti aherekokatua rehe nhaporemõ a'ero.

⁹ Opombo'embo'e ko ji ikwehe. Igwete pe ndekoi nhiremimbo'eagwera rehe. Pe-hendu pe ji nhi'iġame pe me ikwehe. Pehepia pe jirekoagwera no. Ji rupi ti peho a'ero, a'e ji pe me. A'ero po ti Tupana'ga rekoi pe pavẽi nehẽ nhandepy'a noġatuhara'ga.

Pyry pe imbuhurukari ji ve, ei ahe

¹⁰ Ymya pe aġataramo ji rehe ji poko pota novĩa. Emo avuirama ahã pe me imbuhurukahava. Aġwamo reki pe aġatara'javamo imbuhuruka ji ve. A'ea rehe ji roryhetero jijikoty'a Cristo'ga pavẽi.

¹¹ Ji nda'ei a'ea nhimbatere'yama ġwaramo. A'ereki ji anhimbo'e nhinhiroyrõe'yama mbatera rehe.

¹² Ajipokwaha ji herekoe'yama rehe. Ji ajipokwaha herekoahivuhua rehe no. Nane'yne'yami ji nhimbo'epavi nhinhiroyrõe'yama jikogahivame ty'ara ji rerekorame no. Jirory ji mbatera rerekoheterame. Herekoe'ymame ji roryvamo jitehe nehẽ no.

¹³ Anhimomiranamba ji jupe jipopoakaramo Cristo'ga pavẽi jitekovo ġwaramo. A'ereki gaha ji mbopopoaka ji rerekovo.

¹⁴ Pyry hete reki pe ji moirũi ikwehe ji ikwahavame hahya ikwehe.

¹⁵ Filipospeva'ero pe pekwha hete ojipe'ġa remimbuhure'yama ji ve - kiroki ġa ojatyka Cristo'gareheva'ero. Ji Cristo'ga mombe'uypyrame pe me jigwovo pegwrya hugwi Macedõnia hugwi ikwehe pehe jate pembuhuruka itambere'ia ji ve ikwehe.

¹⁶ A'ereki cidade de Tessalõnica pe vehevi pe pembuhumbuhuruka ji ve ji herekoe'ymame ikwehe.

¹⁷ Ji ndapotarahivuhui reki itambere'ia. Apotarahi ji imombyryva pe me. Pe imbuhumbuhurame igwaigwavete po ti Tupana'ga imombyryvi pe me nehẽ no.

¹⁸ Apyhy pa ji penemimbuhurukara kiro. Ji areko hete a'ero. Nhimbatere'yjuhu ji kiro. A'ereki Epafrodito'ga ġweru pa ji ve pe hugwi. Penemimbuhuragwera ko

ikwava'eġipyra Tupana'ga pe pyryheteva'ea. Tupana'ga onhimohē hehe pyry hete javo jupe.

¹⁹ A'ero po ti jirepykavamo Tupana'ga imondoukari pe me ombateraheteahugwiva'ea nehē pe herekoe'ymame nehē. Jesus Cristo'ga pe po ti ga ei emondo ti ġa pe javo.

²⁰ Nane'yimi timbohete Tupana'ga nhanderuvete'ga avuirama nehē. Amém.

Paulova'ea omondo pa onhi'igagwera

²¹ Pemondo ti nhinhi'igā ġa pe nhaporemō – kiroki ġa ojikoty'a Jesus Cristo'ga pavēi. Nhipavēive'ġa omondouka onhi'igā pe me no nhaneirū'ġa.

²² Avove'ġa nhaporemō Jesus Cristo'gareheve'ġa omondouka pe me. Kiroki ġa opo-ravyky huvihavuhu'ga ronga pe César'ga ronga pe – ġa kaitu omondouka onhi'igā pe me.

²³ Nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga tomomyry pe me nhaporemō.

PAULOVA'EA OMOMBE'U COLOSSOSPEVA'EA PE Carta de Paulo aos Colossenses

¹ Jihi ko Pauloramō Jesus Cristo'ga moirūharamō jiporavykyavo Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo. A'ereki nahā Tupana'ga opota.

Kiro ji ikwatijarukari imondouka pe me Timóteo'ga pavēi. Timóteo'ga oko nhaneirū'ga ojikoga ġwaramo Jesus'ga rehe nhande pavēi.

² Ore ja ko pe Tupana'ga remimo'ēhara pejikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Peko pe oreirūa a'ero pepohire'yma Cristo'ga hugwi pejikovo gareheva'ero. Kiro ore ikwatijarukari imondouka pe me perope cidade de Colossos pe.

Kiro ore ei: Nhandervete'ga Tupana'ga ti tomomyry pe me Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojkaharete'ga pavēi. Tonogatu ti ġa pepy'a, oro'e ore.

Onhi'ĩ Paulova'ea Tupana'ga pe Colossospeva'ea repyga

³ Tupana'ga ko nhandepojkaharete'ga ruva'ga Jesus Cristo'ga ruva'ga. Nane'ymi ore nhi'iġi Tupana'ga pe pe ndepyga.

—Ndepyry hete nde, oro'e ore Tupana'ga pe. A'ereki nde erembojiko Colossospeve'ġa Cristo Jesus'ga rehe ġa pokoga, oro'e ore ga pe.

⁴ Nahā ore ei ga pe jipi pejikoga kwahavypyagwera jate. A'ereki Epafras'ga pe mombe'u ore ve. “Colossospeve'ġa ojiko hete Cristo Jesus'ga rehe,” ei ga ore ve. “Oarō hete ġa Tupana'ga remimo'ēhara'ġa nhaporemō.

⁵ Nahā Colossospeve'ġa ndekoi. A'ereki ġa e'i: ‘Aerē po ti nhande hoi yvagi pe nhandejupa Tupana'ga pyri nehē,’ ei ġa,” ei ga pe mombe'gwovo ore ve.

Epafras'ga omombe'u pehoagwama pe me heikwehe. A'ereki ga omombe'u pyryva'ea a'itituhēva'ea pe me Cristo'ga mombe'uypyrame pe me. A'ea rupi ga ei heikwehe: “Uhura'ja ti Cristo Jesus'ga yvaga hugwi nhande rerogwovo ojupi yvagi pe Tupana'ga pyri nhande jikogame Jesus'ga rehe. Ga omano nhande repyga imomboā nhanderekote'varuhua. Pevo ti nhande ruvi Tupana'ga pyri Cristo'ga pavēi avuirama nehē. A'ereki Tupana'ga e'i na,” ei Epafras'ga pe me imombe'ukatuavo heikwehe.

⁶ Omombe'u ga pe me pyryva'ea a'itituhēva'ea Cristo'ga mombe'urame pe me. Na jitehe ġa imombe'umbe'ui koji'ive'ġa pe ġagwryri pe nhaporemō. Henduvame ġa jikogi Cristo'ga rehe okokatuavo ojipe'ġa pe. Nahā pe jikogi ga rehe no pejikovo katu hendukatuypyagwera jate Tupana'ga pyryva pejive. Ikwahavame pe ei: “A'iti tuhē! Tupana'ga pyry hete nhande ve!” pe'e pe.

⁷ Epafras'ga omombe'u Tupana'ga pyryva pe me heikwehe. Oroarō hete Epafras'ga. Ga ko oporavyky ore ja Jesus Cristo'ga mombe'gwovo. Nahā ga Cristo'ga nhi'ĩpo'rui pe pokoga oporavykyavo Cristo'ga pe opohire'yma ga hugwi.

⁸ Gaha pe mombe'u ore ve. “Oarō hete Colossospeve'ġa Jesus'gareheve'ġa. A'ereki Tupana'ga ra'uva ġa arōheteuka ġa pe,” ei ga pe mombe'gwovo.

⁹ Nurā pendekokatua kwahavirē nane'ymi ore nhi'iġi Tupana'ga pe pe ndepyga. Ga pe ore ei: Emombaragwahapavuka ti Colossospeve'ġa pe enhimimbotarimova'ea. Embo'euka ti ġa eja'uva pe tokwaha pa ti ġa nhiremimbotarimova'ea javo, oro'e ore ga pe.

¹⁰ A'ero ti ġa ndekokatui nde javijitehe nde mbohoryheteavo jipi nehē. Ojipe'ġa pe ti ġa ndekokatupavi nehē no, oro'e ore Tupana'ga pe. Nane'ymi koji'i ti ġa nde kwahakwahavi nehē no nahā Tupana'ga opota javo.

¹¹ Ikatu ndereaporoġita popoakahetea ojipe'ġa ndeaporoġita popoakahetea hohe pa, oro'e ore Tupana'ga pe. Ndereaporoġita popoakahetea javijitehe tuhē ti Colossospeve'ġa ndeaporoġita popoakahetea nehē no. A'ero ti nane'ymi ġa nhimomiranami

hahya pe onhimonha'ngae'yma nehẽ no. Hahyrame ġa pe nehẽ po ti ġa ndoryndoryvamo nehẽ no, oro'e ore Tupana'ga pe.

¹² Ga po ti e'i nde ve nehẽ no: “Apĩ, ndepyry hete nde.” A'ea ti ġa ei nde ve nehẽ gaha nhandervete'ga javo, oro'e ore Tupana'ga pe. Nahanahã ti ġa ndekokatupavi nehẽ nde ġa pokogame, oro'e ore Tupana'ga pe.

Pyry nhande ei Tupana'ga pe: Apĩ, ndepyry hete nde. A'ereki ga nhande mombyry nhanderekote'varuhua momboa nhande mongovo ġwemimo'eharamo. Nurã kojahua'javamo nhande ve kiro gapyryva kwahava ġwaramo. Ga pyri po ti nhande hoi nehẽ nhandejupa avuirama ojipe'ġa pavẽi garemimo'ehara'ġa pavẽi nehẽ. Pevo ti Tupana'ga pyryhetero nhande ve ġa pe nehẽ no.

¹³ Nhande rekote'varuhuyyipi Diabo'ga nhi'ġa rendukatuavo ite'varuhuve'ga nhi'ġa rendukatuavo. Nurã ko ypytunahivuhua'javamo nhande ve a'ea rupi. Aġwamo Tupana'ga hendukatuukari nhande ve gwa'yra'ga nhi'ġa ġwemia'nguhetehara'ga nhi'ġa. Nahã Tupana'ga imombigi Diabo'ga nhi'ġa rendukatua ypytunareheve'ga nhi'ġa rendukatua.

¹⁴ Tupana'ga ra'yra'ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi imomboa omanomo ġwaramo gwekoa reka'voguka. Nurã ga nohenonhukara'javi Tupana'ga pe nhanderekote'varuhua.

Cristo'ga oko ojipe'ġa hohe pa okoypyavo ġwaramo

¹⁵ Ndihepiagi nhande Tupana'ga.

A'ereki ga ndaha'oi.

Tihepia reki nhande gara'yra'ga Cristo'ga. Cristo'ga ko Tupana'ga javijitehe. Jypya Cristo'ga oko.

A'ea rupi ko ahã ve vyakotyva'ea. Ahã ve vyakotyve'ġa no.

Nurã Cristo'ga rekoi Tupana'ga rembiapoa hohe pa okovo ġa nenonde okoypyavo ġwaramo.

¹⁶ A'ereki Tupana'ga oapopavuka Cristo'ga pe yvagipeve'ġa yvagipeva'ea reheve vyakotyve'ġa ndeheve vyakotyva'ea reheve.

Oapopavuka ga ga pe aherembiepiagipyra aherembiepiagipyra'ġa ndeheve aherembiepiagipyre'yma reheve aherembiepiagipyre'yma'ġa ndeheve.

Ga oapopavuka ga pe yvagipeve'ġa nduvihava'ġa ġanduviha'vi'ġa ndeheve ipopoakaheteve'ġa ndeheve ipopoakaheteve'ġandeheve'ġa ndeheve.

Ga nhaporemomondouka ojipe'ġa ġwemimbotarimova'ea rehe opopoakahetero.

Nahã Tupana'ga oapopavuka ġahã mbatera reheve toapo pa ti jira'yra'ga ojive javo.

¹⁷ Cristo'ga oko ypy. Aerẽ ga oapo pa.

Okoji pa garembiapoa ga herekoro ġwaramo.

¹⁸ Cristo'ga rehe nhande jikogi.

Ga ko nhandervihavuhuhete'ga.

Nurã nhande ei ga pe: Ga ko nhaneakaġa.

Xako nhande ganhi'ġa rupi nhandekovo gareheva'ero.

Nurã nhande ei nhandejive: Nhande ko Cristo'ga ra'oa.

Gaha ombopyahu nhandereaporoġita

tuhu ti ġa Tupana'ga pyri okovo avuirama nehẽ javo.

Ga ti nhande mongoi pevo ore mombytavo nehẽ.

A'ereki ga okwerava'javypy omanoa hugwi omanoa'jave'yma

tako ti ji ġa hohe pa mbatera hohe pa no huvihavuhuhetero javo.

¹⁹ A'ereki a'ea pyry hete Tupana'ga pe garuva'ga pe.

“Toko ti ga ji javijitehe,” ei Tupana'ga.

“Toko ti ga ojipe'ġa hohe pa mbatera hohe pa no ji ja,” ei ga gworygworyvamo.

²⁰ “Okò te'varuhu ġa. Ndapotari ji ġandekote'varuhua.

Pyry ti ga manoi yva rehe ġa ndepyga ġa nhaporemò a'ero nehē,” ei ga.

“Ga gwekoa reka'vogukaro ġwaramò omanomò yva rehe ti ji yvyakotyve'ġa ndeaporoġita rerojijyi yvagipeve'ġa ndeaporoġita reheve ġandeaporoġita mohiġatupava nehē.

Nahā ti ji jirekokatuukari ġa pe nehē Cristo'ga manoro ġwaramò, ei Tupana'ga.

Ga gwekoa reka'vogukaro ġwaramò ti ji herojijyipavi yvyakotyva'ea yvagipeva'ea reheve imohiġatupava nehē.

Nahā ti ji jirekokatuukari a'ea pe nehē Cristo'ga manoro ġwaramò,” ei Tupana'ga.

Na tuhē reki. Cristo'ga omano yva rehe. Tupana'ga omohiġatu pa.

²¹⁻²² Pehe Colossospeva'ero ymya'ĩ peko te'varuhu heikwehe. A'ero napehendupotari Tupana'ga nhi'ġa ga arōe'yma pejikoty'are'yma ga pavēi. Korogwe reki Tupana'ga pendeaporoġita rerojijyi hendukatuuka pe me onhi'ġa gara'yra'ga manoro ġwaramò. Nahā ga pendeaporoġita mohiġatui ojirekokatuuka pe me. A'ero ga ei pe mombe'gwovo: “Pyry hete ġa. Okò katu ġa. Nahenonha'javi ji ġandekote'varuhua ġa pe. A'ereki mbatera ndojara'javi ġa ndehe.” A'ea ga ei pe ndepiaga.

²³ Penhimomirana ti Cristo'ga mombe'ua reroviaheteavo a'ero pejikoga ga rehe jipi pejipopoakaramò. Taperoviari ti hajiheva'ea. Ymya'ĩ Cristo'ga mombe'ua renduvame pe jikogi ga rehe heikwehe. Nurā pe ikwahavi javo: “Cristo'ga ti nhande rerohoi ojupi nhande mongovo Tupana'ga pyri avuirama nehē,” pe'e pe herovia. Taperoviapigi ti a'ero!

Yvyakotyve'ġa pe nhaporemò ġa Cristo'ga mombe'ui Cristo'ga ti nhande mongoi Tupana'ga pyri nehē javo. Jihi amombe'u a'ea ojipe'ġa pe no. A'ereki ymya Tupana'ga e'i ji ve: “Eho ti Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe,” ei ga ji ve.

Paulova'ea oporavyky pyryva'ea mombe'gwovo

²⁴ Pe Cristo'ga mombe'ua renduva ġwaramò ġa imondoì hahyhetea ji ve. Kiro ji roryroryvamo reki a'ea rehe. Hahyrame ji ve ji ipo'rupavi hahya Cristo'ga py'rovo. Tahahy tuhē ahe ve. Apo'ru pa ji hahya Cristo'ga ra'oa repyga. Gara'oa a'e ko ji ġa pe – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe.

²⁵ Ymya Tupana'ga ei ji ve: “Ekwahavuka ti ġa pe – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe. Epoko ti ġa imombe'upava nhinhi'ġa Cristo'ga mombe'gwovo.” A'ea ga ei ji ve pe pokoguka judeus'ġarūiva'ea pokoguka.

²⁶ Ymyahū Tupana'ga ndokwahavukari ġwembiepiukaripyre'yma ymyahūva'ea pe ahera'yrava'ea pe no. Aġwamo reki ga ikwahavukari ġwemimo'ēhara'ġa pe ġwembiepiukaripyre'yma.

²⁷ Tupana'ga e'i: “Tokwaha pa ti nhiremimo'ēhara'ġa nehē. Cristo'ga ti topojoyka pa yvyakotyve'ġa nhaporemò judeus'ġarūive'ġa vehevi nehē. Ga pojoykaramè ti ga ġa nderuri ojupi ġa mombytavo ji pyri avuirama opyryvamo ġa pe nehē, ei ga. A'ea ji akwahavuka pota,” ei Tupana'ga. “A'ea ko nhirembiepiukaripyre'yma ikatukatuhetea,” ei ga ikwahavuka ġwemimo'ēhara'ġa pe.

²⁸ Nurā Cristo'ga ore oromombe'u ġa pe nhaporemò ġa momoranduva pekwaha ti Cristo'ga javo. Nahā ore ga kwahavukari ġa pe ġanaġanani. Ga mbo'ekwahapava ore ġa mbo'ekatupavi Cristo'ga rehe tojiko hete ti ġa Cristo'ga rehe okokatuheteavo javo. Nahā ore ġa mbo'ekatui. A'ereki ore oro'e: Tikatu hete ti ġa Tupana'ga rovai pyteri pe Tupana'ga nhi'ġa kwahaheteavo Cristo'ga jikoty'aro ġwaramò ġa pavēi.

²⁹ Nurā jihi no ji aporavyky hete Cristo'ga mombe'gwovo Cristo'ga popoakara po'ruavo ga ji mbopopoakahetero ġwaramò.

2

¹ Aporavyky hete ji nhi'aġataramo pe ndehe takwahavuka ti ji ġa pe Tupana'ga nhi'iġa javo. Jiporavykya pe pekwaha. Aporavyky hete ji nhi'aġataramo Laodicéiapeve'ġa ndehe no – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe onhimono'ono'oġa pevo tihendu Tupana'ga nhi'iġa javo. Ojipe'ġape'ġa pe Jesus'gareheve'ġa pe ti ji takwahavuka ganhi'iġa no. Ga nhaporemō ndajirepiagi ve jira'oa kwahave'yma. Pe nhaporemō ndajirepiagi ve no.

² Nhi'aġata ji pe ndehe ġa ndehe no jiporavykyheteavo tokovevehua'javyme ti ġa javo. Jivyvyteri pe ji ei ipota pe me ġa pe no: Tonhoarō hete ti ġa ovy'a ojogwehe. Tokwaha ti ġa a'itituhēva'ea. Po ġa a'itituhēva'ea kwahavi, a'ero koji'i ti ġa Tupana'ga rembiepiukaripyre'yma'ga kwahahetei tuhē nehē. Garembiepiukaripyre'yma'ga ko Cristo'ga tuhē. A'ea nhaporemō ji apota javo jijapyakavo pe ndehe ġa ndehe no jiporavykyavo.

³ Ikatu hete Tupana'ga rembikwahava. Omombaragwaha pa ga. Onhimi nhande ve garembikwahava. Cristo'ga jate okwahavuka pa garembikwahava.

⁴ A'ea ji ei pe me pekwaha ti javo. Nurā ti pe napenhimoandyandyjukari ojipe'ġa pe ġa imombe'urame hajihea pe me nehē. Ikatu po pe me ġa nhi'iġaturame o'mbero. Tapenhimoandyandyjukari ti ġa pe, a'e ji pe me.

⁵ A'ereki jireaporoġita oko pe pyri ji rekoe'ymame pe pyri. Ikwahava pendekoa ji roryroryvamo. A'ereki pe peko katu pejohupe pejikheteavo Cristo'ga rehe penhimboitavo.

Nahanahā nhande xajikoty'a Cristo'ga pavēi

⁶ Pejiko pe Cristo Jesus'ga rehe heikwehe imomboruka pejikote'varuhua gaha ko nhanderuvihavuhetero javo. Na jitehe ti pejiko jitehe ga rehe xako katu ti nhande-jikoty'a ga pavēi javo.

⁷ Nane'ymi ti peko Cristo'ga rehe pepohire'yma ga hugwi. Koji'i ti peko katu hendukat-uavo ganhi'iġa. Koji'i ti pejiko hete ga rehe pejikoty'a ga pavēi. A'ea rehe Epafras'ga pe mbo'ei heikwehe nahanahā ti peko javo. Nane'ymi ti pe'jipe'ji Cristo'ga pe: “Ndepyry hete tuhē nde nhande ve.” A'ea ti pe'ji.

⁸ Penhimboko'i ti pejjupa. Tapenhimoandyandyjukari ti ojipe'ġa pe. Ga ġwendukatuuka pota pe me onhi'itehea pe mbopohipota Cristo'ga hugwi. Imombe'gwovo o'mbea ġa nhi'iġatui pe me onhi'iteheavo pe moandyandyipota. A'ea ġanemboypya tuhē ombojihu ojapyakateheavo gwakykwepohara'ġa mbo'eavo hehe. “Nahanahā yvya hako yvaga pavēi po rimba'e,” ei ahe. “Nahanahā ti xako,” ei ahe gwakykwepohara'ġa mbo'eavo.

Na rūi Cristo'ga remimbo'ea. Tapenhimoandyandyjukari ti ġa pe a'ero. Cristo'ga hugwi ti tapenhimbopohirukari ġa pe.

⁹ Uvame yvya koty okovo Cristo'ga gwepiuka pa nhande ve Tupana'ga rekokatua gareaporoġita. A'ereki ga oko Tupana'ga javijitehe.

¹⁰ Nurā pe pavēi Cristo'ga jikoty'aro ġwaramo Tupana'ga jikoty'ari pe pavēi no. Tupana'ga pendeaporoġita mbopyahui tuhē pe mboheaporoġitakatukatuavo pe pokopava pe monhimomiranambava. Pyry hete pa pe me a'ero pe jikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavēi. Yvagipeve'ġa nduvihava'ġa Tupana'gapyrive'ġa nduvihava'ġa omondondouka ġa ġwemimbotarimova'ea rehe opopakahetero gwuvihavamo. Di-abo'gapyriva'ea anhaġa omondondouka ojipea anhaġa ġwemimbotarimova'ea rehe opopakahetero gwuvihavamo no. Cristo'ga ki a'e te oko ġa hohe pa a'ea hohe pa no nhanderuvihavuhetero.

¹¹ Judeus'ġa okytiuka gwa'yra'ġa nakwanhapi'ria ġahā koi Tupana'gareheve'ġa kiro javo. Cristo'ga ki a'e te omanoro ġwaramo yva rehe omombo hete pendekote'varuhua ġahā koi jireheve'ġa kiro javo. “Tokote'varuhupotara'javyme ti ġa a'ero kiro,” ei ga omanomo pe ndepyga. Nahā ojikoty'aro pe pavēi Cristo'ga pendeaporoġitatiruahūa mombigi pe jikogame ga rehe.

12 Penhimobatizaukarama pe ei a'ero: “Ymyahũ Cristo'ga omano tamombo ġandekote'varuhua javo. A'ero ġa ga tymi. Omanorame Cristo'ga omombo jirekote'varuhua ji hugwi. Ga jikoty'aro ġwaramo ji pavēi jireaporoġitatiruahũa opi a'ero.” Nahã pe ei penhimobatizaukarama. A'ea rupi pe ei no: “Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi ga mbopyahuavo. Na jitehe Cristo'ga pavēi nhande jikoty'aro ġwaramo Tupana'ga nhandereaporoġita imbopyahui opopoakara pyvõ. A'ereki nhande xajiko Tupana'ga popoakara rehe,” pe'e pe penhimobatizaukarama.

13 Ymya'ĩ pendeaporoġita ndipyahui ve heikwehe. A'ea rupi Tupana'ga pe pe peko omanove'ġa ja a'ero. A'ereki ga e'i: “Ji ve ko ġa ambotehea imombigukare'yma ġwaramo gweaporoġitatiruahũa. Ji ndajikoty'ari ġa pavēi a'ero. A'ereki ġa okote'varuhu,” ei Tupana'ga.

Aġwamo Tupana'ga ombopyahu pendeaporoġita imomboa pendekote'varuhua nhaporemō Cristo'ga jikoty'aro ġwaramo pe pavēi. Ymyahũ Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi ga mbopyahuavo. Na jitehe Tupana'ga pendeaporoġita imbopyahui.

14 Ymya nhande nihendukatui ġa Tupana'ga nhi'ĩġa mombe'urame nahanahã ti ahe toko katu javo. Emo Tupana'ga ohy reki nhanderekote'varuhua mbojaragwera. A'ereki Cristo'ga omano yva rehe nhanderekote'varuhua momboa. Nurã Tupana'ga ei: “Ndatekwava'javi ġandekote'varuhua mbojaragwera rehe kiro,” ei ga.

15 Omanomo Cristo'ga imombigi Diabo'gapyriva'ea popoakara anhaġa popoakara. Anhaġa omondondouka ojipea anhaġa ġwemimbotarimova'ea rehe ipopoakaheteva'ea ipopoakaheteva'eareheva'ea pavēi. Ipopoakara mombigipyra Tupana'ga hepiukapavi tuhē ojipe'ġa pe Cristo'ga mbojirovia a'ea rehe.

16 Nurã ti tapenhimbo'eukari ojipe'ġa pe ha'oa rehe. A'ereki ġa e'i jupe: “Gwiġwia ahe ndo'ui. Gwiġwia ahe to'u.” Tyhya pe ġa ei: “Gwiġwia ahe ndo'ui. Gwiġwia ahe to'u.” Ga e'i: “Tokwaku ahe toryva aporame ano nanani. Toapo ahe toryva jahya porame no ikwakuva. Nahanahã ahe toko sãbado rupi ikwakuva,” ei ġa.

A'ea rehe nhaporemō tapenhimbo'eukari ti ġa pe.

17 Ganemimbo'ea nhaporemō ko aere'ĩva'ea ra'angava nahanahã ti Cristo'ga rurame javo. Okorame ġanemimbo'ea rehe ahe ikwaha'vi aerēva'ea pyry hete ti nehē javo. Ahe ndokwahapavi reki. Ganemimbo'ea rehe ndatekwava'javi kiro. A'ereki Cristo'ga tuhē uripe reki. Nurã ojikogame ga rehe ahe ikwahahetei tokoa'javyme ti ahe ġanemimbo'ea rupi a'ero javo.

18 Taperoviari ti ga – kiroki ga e'i tehe: “Ji ko ako tehe. Nanhimbohetei ji. A'ea ti ahe te'i ji pavēi,” e'i tehe ga. “Tombohete ti ahe Tupana'gapyrive'ġa yvagipeve'ġa okoteheavo ġa ko jiruvihavuhuhete'ġa javo. Nahã ti xa'e,” ei ga ikwahave'yma. “Ahepia ji yvagipeve'ġa,” ei ga o'mbero. Omoandyandyi pota ga ahe jiji akwaha hete javo tehe. Ndokwahavi reki ga onhimboheteavo. Gareaporoġita tiruahũ. Taperoviari ti ga. Ganhi'ĩġa rupi pe ndekorame ga ndogwerekoukari pe me pyryva'ea Tupana'ga hugwi.

19 Nanongara'ga ndojikoty'ari Cristo'ga pavēi okoe'yma ganhi'ĩġa rupi.

Nhandejikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavēi ga pe nhande xa'e nhaneakaġa. A'ereki Cristo'ga ko nhandervihavuhuhete'ga. Ganhi'ĩġa rupi nhandekovo ġwaramo xa'e nhande: Nhande ko Cristo'ga ra'oa nhandejikoga Cristo'ga rehe. Nane'ymi Cristo'ga nhaneakaġamo nhande pokopokogi nhande monhimbopopoaka nhande mbojogwerekokatuavo. Nahã Cristo'ga nhande pojykai hendukatuuka nhande ve Tupana'ga nhi'ĩġa.

20 Cristo'ga omano tamombo ġandekote'varuhua javo. Nurã Cristo'ga pavēi pe jikoty'aro ġwaramo pendeaporoġitatiruahũa opi. Nurã pe ndekoi ojipe'ġa ja rui avo yvya koty ġandeaporoġitatiruahũame. A'ereki nahã ġanemimbo'ea e'i: “Nahanahã yvya hako yvaga pavēi po rimba'e. Nahanahã ti ahe toko,” e'i ġanemimbo'ea. Peko pe

ġa ja rŭi. Maranameuhŭ pe ndekopotara'javi ġanemimbo'ea rupi naerŭ? Tapekoa'javi hehe.

²¹ E'i: "Topyhygye ti ahe ġwiġwia mbatera. To'uyme ti ahe tahepia javo. Topokogye ti ahe hehe," e'i ġanemimbo'ea.

²² A'ea nhaporemo opa ahe i'urame. Kiroki opa ahe i'urame - a'ea pe nhaporemo ġanemimbo'ea e'i. A'ereki nanongara rehe ko ġa ojapyaka avo yvya koty. A'ea ko ġanemimbo'ea.

²³ Ojipe'ġa ġanemimbo'ea renduvypyrame po ġa ei: "Pyry ġanemimbo'ea. Okwaha hete ġa Tupana'ga mboheteavo," e po ġa. Ikwahave'yma ġa ei a'ea ġanemimbo'ea renduva. Tiruahŭ reki ġanemimbo'ea. A'ereki ġwemimbotarimova'ea rehe ġa oko nahanahã ahe ombohete Tupana'ga javo. Tupana'ga mbohete tehe reki ġa. Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe rŭi ġa ndekoi.

Ganemimbo'ea renduvame po ġa ei: "Pyry ġanemimbo'ea ġa erame: 'Ahe nonhimbohetei hamo'," e po ġa.

Ndapyryvi reki ġanemimbo'ea. A'ereki ġa onhimbohete reki javo.

Ganemimbo'ea renduvame po ġa ei: "Pyry ġanemimbo'ea ġa erame: 'Ojipejipea pe ahe tonhimomirana onhimondoheteavo onhi'ġa rupi. Ahe ndo'ui ġwiġwia ojipea no.' Nahanahã ġanemimbo'ea pyryva'ea," e po ġa henduva.

Tiruahŭ reki ġanemimbo'ea. A'ereki a'ea rupi okorame ahe nonhia'ngukatui ojirekokatue'yma. A'iti a. Ndatekwava'javi ġanemimbo'ea rehe. A'ereki ġanemimbo'ea nomombigi aherekote'varuhua.

3

Nhandereaporogitatiruahŭa; nhandereaporogitapyahua

¹ Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi ga mbopyahuavo. Na jitehe pe pavēi Cristo'ga jikoty'aro ġwaramo Tupana'ga pendeaporogita mbopyahui. Pepota ti pyryva'ea yvagi pe Tupana'ga pyri a'ero. A'ereki pevo Cristo'ga oapy Tupana'ga pyri Tupana'ga johukoty rŭi okovo nhanderuvihavuhetero.

² Penhimbovy'a ti pyryva'ea rehe yvagipeva'ea rehe. Yvyakotyva'ea rehe rŭi ti penhimbovy'a.

³ A'ereki pendeaporogitatiruahŭa opi. Omanorē omanove'ġa nonhimbovy'ara'javi yvyakotyva'ea rehe. Omanove'ġa ja pe napenhimbovy'ara'javi yvyakotyva'ea rehe pendeaporogitatiruahŭa pigirē. Pe pavēi Cristo'ga jikoty'aro ġwaramo pendeaporogitapyahua hekokatui yvagi pe Tupana'ga pyri Cristo'ga pavēi. Pevo Tupana'ga pendeaporogitapyahua rereko katu pe me Cristo'ga reheve.

⁴ Cristo'ga pavēi nhandejikoty'aro ġwaramo nhande reaporogitapyahuro nhandekovo. Aerē po ti Cristo'ga ukwahavamo ua'java nehē. A'ero ti pe ukwahavamo ga pavēi gakatukatua rerekovo nehē.

⁵ Nurã pemombi hete ti penhimimbotarimova'ea ite'varuhua'ea pejipygwa'jave'yma hehe. Taperekoa'javi ti penhimbireko'ġarŭive'ġa. Tapeakwahave'ymuhŭa'javi ti ġa nderekote'varuhua'jave'yma. Tapepotaruhua'javi ti ġa. Tapeotate'varuhui ti. Tapepotaruhua'javi ti ojipe'ġa apoa. A'ereki nahã pe ġambatera arō Tupana'ga arōa hohe.

⁶ Kiroki ġa nahã oko te'varuhu pota okoe'yma Tupana'ga nhi'ġa rehe - ġa ndehe Tupana'ga onhimonha'nga.

⁷ Ga ja pehe peko te'varuhu no heikwehe.

⁸ Aġwamo ti tapekote'varuhua'javi! Aġwamo ti pepohi pejikote'varuhua hugwi a'ero. Tapenhimonha'ngaa'javi ti. Tapenhimboahiva'javi ti. Tapetiruahŭa'javi ti. Tapembotegwetea'javi ti ojipe'ġa. Tapenhi'ite'varuhua'javi ti ojipe'ġa pe.

⁹ Tape'mbea'javi ti pejohupe. A'ereki pe pepohi pejeaporogitaymyana hugwi pejikote'varuhua'jave'yma.

10 Pendeaporoğita ipyahu ağwamo. A'ereki ymyaĩ Tupana'ga ombopyahu pendeaporoğita pejikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Nane'ymi Tupana'ga pendeaporoğita mbopyahua'jaa'javi koji'i ti ġa toko ji ja ji kwahaheteavo jawo.

11 Ga ndokoa'javi nhande ve ojoatyatyvive'ġa Tupana'ga nhandereaporoğita mbopyahurame. Nurã xa'ete'varuhuyme ti ojohupe orepyry ore pe hohe jave'yma. Judeusramo toro'ete'varuhuyme ti pe me judeus'ġarũiva'ea pe. Judeus'ġarũiva'ero tape'ete'varuhui ti ore ve judeusva'ea pe. A'ereki nhande ojo'ja judeusva'ea judeus'ġarũiva'ea pavẽi Tupana'ga nhandereaporoğita mbopyahurame. Xa'ete'varuhuyme ti ojohupe orepyry ore pe hohe jave'yma.

Po nhande tikytiuka nhanerakwanhapira nhande ko Tupana'gareheva'ero kiro jawo, xa'ete'varuhuyme ti ojikytiukare'ỹve'ġa pe. Po nhande ndiajikytiukari, xa'ete'varuhuyme ti ojikytiukave'ġa pe. A'ereki nhande ojo'ja nhandejikytiukava'ea nhandejikytiukare'ỹva'ea pavẽi. A'ereki Tupana'ga nhandereaporoğita mbopyahu. Nhande ojo'ja pa: nhandegwyriveve'ġa nhandegwyriveve'ġarũive'ġa pavẽi, nhande'jave'ġa hajiheve'ġa pavẽi, ipiro'ye'ỹve'ġa ġa pavẽi – kiroki ġa oporavyky ojive jate ipiro'yve'ġa.

Ga nhaporem ojoatyatyvive'ġa nhaporem ndokoa'javi ağwamo nhande ve. A'ereki nhande ojo'ja pa Tupana'ga nhandereaporoğita mbopyahurame. Cristo'ga rehe jate nhande xanhimbovy'a. Ga jate nhande hohe pa nhanderuvihavuhhetero. Ga nhande pojyka pa.

12-13 Nurã pejikovo Jesus'gareheva'ero ti peko katu. A'ereki Tupana'ga oko hete pe ndehe pe arõheteavo. Ga pe mo'emo'ẽ toko ti ġa Jesus'gareheva'ero okokatuavo jawo. Pejoporogwety po ti pe hamo hahyrame pe me nehẽ. Pepyry ti pejohupe. Tapenhimbo-hetei ti. Penhimogatyrõ ti. Penhimomirana ti penhimonha'ngae'yma pejikokatuavo pejohupe. Ojipe'ga rekote'varuhurame nde ve terehenonha'javi garekote'varuhua ejive. Nahã ti tapehenonha'javi pejikote'varuhua pejohupe. A'ereki imomborirẽ Cristo'ga nohenonha'javi pendekote'varuhua. Na jitehe ti tapehenonha'javi pejikote'varuhua pejohupe.

14 Koji'i ji ei pe me: Penhoarõ hete ti no. Penhoarõheterame ti pe peko pa Tupana'ga ja. A'ea ga opota.

15 Tupana'ga pe mbojogwereco katu. A'ero ti pejikokatuavo pejohupe pejeaporoğita katu nahanahã nhande rekoi jawo. A'ea Tupana'ga opota. Ymyahũ ga pe mo'emo'emba Jesus'gareheva'ero ġa ti tojogwereco katu pa jawo. Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Ndepyry hete nde ore ve!” A'ea ti pe'ji ga pe.

16 Nane'ymi pejapyaka hete ti Cristo'ga remimbo'ea rehe nhaporem ikwaha-heteavo garemimbo'ea toki hete pevyteri pe ikwahyheteavo pe mombyrymbyryva pe mbo'embo'eavo. Penhombo'embo'e ti hehe penhomomoranduva. Penhimby'yi ti pehendu katu ti Cristo'ga nhi'iġa jawo. Penhimby'yi ti Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo Jesus'ga mombe'gwovo no imombe'gwovo ġandekokatua ġanemimombyryva nhande ve. Nahanahã ti penhimby'yymby'yi Tupana'ga pe ga mboheteavo ga rehe pejoryjoryvamo.

17 Cristo Jesus'gareheva'ero ġwaramo ti peko katu pejikovo ganhi'iġa rupi peporavykyrame. Peko katu ti penhi'iġame. Pendekoa rupi nhaporem ti peko katu jipi ga mboheteavo penhinhi'iġa Tupana'ga pe. “Ndepyry hete nde, Apĩ,” pe'ji ti ga pe. “Ağwamo pyry hete ore ve. A'ereki nde orerekote'varuhua momboruka Jesus'ga manoro ġwaramo ore ve. Ga ko orepojykaharete'ga ore pokoga a'ero.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe nhanderuvete'ga pe.

Ganembireko'ga; ganongapypeve'ga

18 Kunhano peko ti penhimbireko'ġa nhi'iġa rehe pejikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavẽi.

¹⁹ Akwaimba'ero pearõ hete ti penhimbireko'ğa nderekokatuavo ға a'nguavo penhimonha'ngae'yma ға ndehe.

²⁰ Tay'riro pehendu katu ti pejuva'ğa nhi'iga penhy'ğa nhi'iga reheve. A'ereki nanongara rehe Cristo'ga onhimohẽ.

²¹ Ganduvamo tapemonhimonha'nganha'ngaukari ti peja'yra'ğa pejihe ja'javo ға pe ға mbo'erame ға monhimomboaka. Pe ға monhimonha'ngaukarame po ti ға okoveveuhu okoteheavo nehẽ ore ndorokwahavi hete javo.

²² Ojipe'ğapyriva'ero ipiro'ye'ÿva'ero pehendu katu ti ғанhi'iga penhimboporavykyve'ğa nhi'iga ға nhi'ipo'rupava. Peko ti ojipe'ğa ja rõi. Opojkahara'ğa gwepiagame ға oporavyky katu tianembohete ti ға javo. Ga gwepiage'ymame ға ndoporavykyi a'ero. Peko ti ға ja rõi. Pejipojkahara'ğa pejepiagame ti peko ғанhi'iga rupi. Ga pejepiage'ymame ti peko ғанhi'iga rupi jitehe pejiporavykykatuavo. Cristo'ga rendukatuavo ғwaramo pejeaporoğita katu ti xaporavyky katu tuhẽ ti nhandepojkaha'ğa pe javo.

²³ Peaporavykyrame ti pejirokwa jipi peaporavykykatupota pejikokatuavo pejoryjoryvamo. Penhi'igame ti pejirokwa jipi pejikokatuavo pejoryvamo. Pejikoa rupi nhaporemõ ti pejirokwa jipi. Pe'ji ti pejiyvyteri pe: “Nhandeporavykykaturame nhandepojkaha'ğa pe ға pokoga, Cristo'ga pe tuhẽ nhande xaporavyky katu ga pokoga,” pe'ji ti.

²⁴ “Cristo'ga nhandepojkaharete'ga, gaha ti nhande reroho yvagi pe pevo nhande mongovo Tupana'ga pyri avuirama nehẽ.” A'ea ti pe'ji pejiporavykykatuavo. Na tuhẽ ti ga okwepy katu pe me. A'ereki Cristo'ga pe tuhẽ pe peaporavyky nhandepojkaharete'ga pe.

²⁵ Tapeaporavykyte'varuhui ti. A'ereki ojo'ja vvyakotyve'ğa ndekoi Tupana'ga pe. Kiroki ға oko te'varuhu – ға pe nhaporemõ ti ga ei peko te'varuhu pe javo nehẽ.

4

¹ Gapojkaharamo pemondo katu ti pejipyrive'ğa pe pejikokatuavo ға pe. A'ereki pe pereko pepojkahara'ga no. Ga ko Tupana'ga. Ga oko yvagi pe pepojkaharetero pendekoa repiapava. A'ea ikwahavame ti pereko katu pejipyrive'ğa.

Koji'i Paulova'ea omogita Colossospeva'ea

² Penhi'ĩ ti Tupana'ga pe jipi. Pejirokwa ti penhinhi'iga ga pe. Pe'ji ti ga pe no: “Ndepyry hete nde ore ve.”

³ Ji Cristo'ga mombe'urame ojipe'ğa ji mondo cadeia pype tomombe'ua'javyme ti ga Cristo'ga javo ikwehe'i. A'ea pype ji rekoi ağwamo. Penhi'igame Tupana'ga pe ti pe'ji: “Ymyahũ ahe ndokwahavi ve Cristo'ga nerembiepiukaripyre'yma'ga. Aerẽ nde ga kwahavuka pota vvyakotyve'ğa pe. Marã po ti Paulo'ğa ga mombe'ui? A'ereki tegwete ға pe imombe'uhava kiro. Ekwahavuka ti ға pe tomombe'u ға ga ojipe'ğa pe.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe ore repyga.

⁴ Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Epoko ti Paulo'ğa ға mbo'ekatumatuuka ga pe nenhi'iga rehe. A'ero ti ға ikwahahetei Cristo'ga mombe'ua.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe. Ji ambo'e katu po ға hamo.

⁵ Kiroki ға ndojikogi Cristo'ga rehe – ғapyteri pe ti peko katu katu ikwahava te'ite'varuhuyme ti ға nhande ve javo. Pemombe'umbe'u ti Cristo'ga ға pe jipi.

⁶ Penhi'igatu ti ға pe pejikokatuavo ға pe hendupotaruka. A'ero ti pe ға pokokwahavi ikwahavuka ға pe nanani nehẽ.

Mbapavamo Paulova'ea okwatija Colossospeva'ea pe

⁷ Tíquico'ga ti ji mombe'upavi pe me nehẽ nahanahã Paulo'ga rekoi javo. Ga ko nhaneirũ'ga ojikoga ғwaramo Cristo'ga rehe. Oroarõ hete ore ga. Oko hete ga Tupana'ga

nhi'íga rupi. Orojiko ore Tíquico'ga rehe a'ero. Ji pavēi ga oporavyky katu nhandepojoykaharete'ga pe Cristo'ga pe ga mombe'gwovo.

⁸ Kiro ti ji Tíquico'ga mondoukari pe pyri nehē tomombe'u ti ga pe me jirekoa javo. Nahā ti ga pepy'a noġatui pe mbohoryva'java nehē. Tokwaha ti ga pendekoa no.

⁹ Pendeheve'ga Onésimo'ga ti ji amondouka pe pyri nehē no Tíquico'ga rupi nehē. Onésimo'ga ko nhaneirũ'ga no ojikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Oroarō hete ore ga. Oko hete ga Tupana'ga nhi'íga rupi. Orojiko ore Onésimo'ga rehe a'ero. Tíquico'ga Onésimo'ga pavēi ġa memei ti omombe'u pa pe me nahanahā Paulo'ġa ndekoi javo.

¹⁰ Aristarco'ga omondouka onhi'íga pe me. Ga ko cadeia pype kiro ji pavēi. Marcos'ga omondouka onhi'íga pe me no. Ga ko Barnabé'ga rendyrahēa ra'yra'ga. Ga rurame pe pyri ti pejoryjory ga rehe imondovo ga pe, a'e jipe ko ji pe me. A'ea ji ea'javi kiro pe me.

¹¹ Josué'ga omondouka onhi'íga pe me no. Ga pe nhande ei Justo. A'ereki ga pyry hete. Aristarco'ga Marcos'ga pavēi Josué'ga pavēi – ġa ko judeusramo oko ojikoga Cristo'ga rehe. Ga jate judeusramo oporavyky avo ji pavēi toko ti Tupana'ga yvyakotyve'ġa nduvihavuhetero javo. Gahā onoġatu jipy'a ji pokoga.

¹² Pendeheve'ga Epafra'sga omondouka onhi'íga pe me no. Oporavyky ga Cristo'ga pe ga mombe'gwovo ojipe'ġa pe. Nane'ymi ga nhi'inhi'ihetei Tupana'ga pe pe ndepyga. Tupana'ga pe ga ei jipi: “Epoko ti Colossospeve'ġa,” ei ga Tupana'ga pe. “Nurā ti ġa jikohetei Cristo'ga rehe opohire'yma ga hugwi okokatuheteavo nehē. A'ero ti ġa ikwahapavi tuhē neremimbotarimova'ea nde nhi'ípo'rupava,” ei ga Tupana'ga pe jipi.

¹³ A'iti a. Ojirokwaha hete ga javo Tupana'ga pe pe ndepyga jipi ojipeva'epeve'ġa ndepyga cidadespeve'ġa ndepyga no Laodicéiapeve'ġa Hierápolispeve'ġa. Gareximimbotarimova'ea pe me ji akwaha.

¹⁴ Lucas'ga omondouka onhi'íga pe me. Ga ko ore pohano okovo oreremi-arōhetehara'ga. Demas'ga omondouka onhi'íga pe me no.

¹⁵ Pemombe'u ti nhaneirũ'ġa pe – kiroki ġa oko cidade de Laodicéia pe. Ga ko nhaneirũ'ġa ojikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Ga pe ti pe'ji Paulo'ġa omondouka onhi'íga pe me javo.

Pemombe'u ti Ninfa'ga pe no Paulo'ġa omondouka onhi'íga nde ve javo. Ga pe no – kiroki ġa ojatyka Ninfa'ga rongga pe tihendu Tupana'ga nhi'íga javo – ġa pe ti pemombe'u no.

¹⁶ Pemonhi'ĩ ti pejohupe nhirembikwatijarukara tihendu ti Paulo'ga nhi'íga nhandejive javo. Imonhi'igirē nhirembikwatijarukara ti pemondo cidadepeve'ġa pe Laodicéiapeve'ġa pe. Tohendu ti ġa nhinhi'íga pe me no. Akwatijaruka ji ojipea nhinhi'íga mondovouka Laodicéiapeve'ġa pe oji'i. Imonhi'igirē ojohupe tomondo ti ġa pe me tomonhi'ĩ ti ġa ojohupe javo. Pemonhi'ĩ ti a'ero pejohupe ikwahava nhinhi'íga ġa pe.

¹⁷ Pe'ji ti Arquipo'ga pe: “Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga ko e'i nde ve raikwehe: ‘Nahanahā ti ji nhi'ípo'ru pa,’ e ko ga nde ve raikwehe. Enhi'ípo'ru pa ti ga a'ero.” A'ea ti pe'ji Arquipo'ga pe.

¹⁸ Ji tuhē kiro ikwatijari jipovo inoġa nhinhi'íga imondovouka pe me. Tapemoka'nhyimi ti jirekoa cadeia pype.

Kiro ji ei: Tomombyry ti Tupana'ga pe me, a'e ji.

PAULOVA'EA OMOMBE'UYPY TESSALÔNICAPEVA'EA PE Primeira Carta de Paulo aos Tessalonicenses

¹ Trêš ore rekoi ikwatijaharamo pe me: Jihi Pauloramó Silas'ga pavêi Timóteo'ga pavêi. Kiro ore ikwatijarukari imondovouka pe me cidade de Tessalônica pe – perope peko Tupana'gareheva'ero nhanderuvete'gareheva'ero pejikovo Jesus Cristo'gareheva'ero nhandepojykaharete'gareheva'ero.

Kiro ore ei: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tomombyry pe me Jesus Cristo'ga pavêi nhandepojykaharete'ga pavêi. Tonoġatu ti ġa pepy'a, oro'e ore pyryva'ea pota pe me.

Ojiko Tessalônicapeve'ea Tupana'ga rehe okokatuavo

² Oronhi'igame Tupana'ga pe ore ei jipi:

—Ore roryryvamo Tessalônicapeve'ġa ndehe nhaporemó. A'ereki nde ġa mombyry. A'ero ore ei nde ve: Ndepyry hete nde. A'ea ore ei Tupana'ga pe.

³ Noromoka'nhyimi ore pendekoa Tupana'ga nhi'igá rupi. A'ea mombe'gwovo ore ei ga pe:

—Tessalônicapeve'ġa oporavyky Jesus'ga mombe'gwovo ġa pe, oro'e ore ga pe pe mombe'gwombe'gwovo jipi. A'ereki ġa ojiko nde rehe, oro'e ore. Oarô hete ġa ojikotyve'ġa nhaporemó. Nurã ġa ġa pokopokogi ġa nderekokatuavo. A'ereki ġa nde arô hete, oro'e ore Tupana'ga pe. Onhimomirana ġa mbatera rahya pe opohire'yma nde hugwi orepojkaharete'ga rura pota jipi Jesus Cristo'ga rura pota, oro'e ore Tupana'ga pe nhanderuvete'ga pe pe mombe'gwombe'gwovo jipi.

⁴ Oreirũa ko pe. Tupana'ga pe mo'emo'ẽ ojive pe arôheteavo. A'ea ore orokwaha.

⁵ Noronhi'ĩtehei ore pe me pyryva'ea mombe'urame Jesus Cristo'ga mombe'urame ikwehe'i. A'ereki Tupana'ga ra'uva ore moirũ. Gara'uva gweroviaruka pe me a'ero oreremimombe'ua. Imombe'urame pe me ore ei oroyvyteri pe: Tupana'ga ore pojykai ore moiruamo heroviaruka ġa pe, oro'e ore. A'ereki pe pekwaha orerekokatuagwera ore ruvame pe pyri. Nahã ore rekoi tojiko ti Tessalônicapeve'ġa Jesus'ga rehe javo ikwehe'i.

⁶ Oro pe, Tupana'ga nhi'igá renduvame orereaporoġita rupi pe hoi ikwehe'i. Jesus Cristo'ga reaporogita rupi pe hoi. Ojipe'ġa jigwarairame vehevi pe ndehe pe heroviari oreremimombe'ua pendoryndoryvamo. A'ereki Tupana'ga ra'uvapyryva pe mbohory.

⁷ A'ero Jesus Cristo'gareheve'ġa – kiroki ġa u Macedôniapeve'ġa gwyri pe Acaiapeve'ġa gwyri pe no – pemombe'ua renduvame ġa epavi: “Xako ti Tessalônicapeve'ġa javijitehe,” ei ġa.

⁸ Pevove'ġa jate rũi okwaha pejikoga Tupana'ga rehe. A'ereki ġa pe mombe'umbe'u pa irupeve'ġave'ġa pe. A'ero ġa henduvi Jesus Cristo'ga mombe'ua. A'ereki ġa pe nhaporemó ġa omombe'u nahanahã Tessalônicapeve'ġa jikogi Tupana'ga rehe javo. Nurã ore noromombe'ui a'ea ġa pe. A'ereki ġa okwahapavipe.

⁹ Ga tuhẽ omombe'u orehoa pe pyri. Ga e'i: “Nahanahã Paulo'ga Jesus Cristo'ga mombe'ui Tessalônicapeve'ġa pe Silas'ga pavêi Timóteo'ga pavêi no ohorame cidade de Tessalônica pe heikwehe,” ei ġa. “Hendukaturame ġanemimombe'ua Tessalônicapeve'ġa herojijyjiji ojeaporoġita imondovo imohina Tupana'ga rehe. Opohi ġa ġwemimboheteħara hugwi ha'angava hugwi a'ero,” ei ġa. “Avuiramave'ga rehe Tupana'ga rehe ġa jikogi ga nhi'ĩpo'ruavo a'itituhẽve'ga nhi'ĩpo'ruavo,” ei ġa.

¹⁰ “Ga Tupana'ga ra'yra'ga rura pota tuħu ti ga nhande koty yvaga hugwi javo Jesus'ga,” ei ġa pe mombe'gwombe'gwovo. Gaha Tupana'ga ga mbogwera gamanoa hugwi. Jesus'ga nhande mbopiro'yi hahyheteaġwama hugwi – kia po ti

Tupana'ga omondo ahe ve aherekote'varuhuro ġwaramo. A'ereki ga ndopotariuhu aherekote'varuhua.

2

Paulova'ea oporavyky Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo

¹ Ndorojotehei ore pe pyri ikwehe. A'ea pehe tuhē pekwaha. A'ereki pe pejiko Tupana'ga rehe oreirūramo ore imombe'urame ganhi'iga pe me.

² Ymya ore pytaahi'vi cidade de Filipos pe ikwehe. Aerē Filipospeve'ga jigwarajuhu ore rehe. Onhi'iteuhu ġa ore ve no ore mbotegweteavo. A'ea pe pekwaha.

Aerē ore hoi ġa hugwi orovahema pe pyri cidade de Tessalōnica pe ikwehe'i. Ore ruvame pe pyri ojipe'ga nohendupotarihu Tupana'ga nhi'iga no. Emo Tupana'ga ore moirū ore pavēi ojikoty'a. Nurā ore ndoropojihuvi ġa Tupana'ga nhi'iga mombe'ukatuavo pe me Cristo'ga omano pe ndepyga javo.

³ A'itituhēva'ea ore ei imombe'ukatuavo Tupana'ga nhi'iga pe me ikwehe'i pe moteritūpotare'yma. Opogwereco katu orokote'varuhue'yma pe me. Nopomoandyandyi ore pehe.

⁴ Ymya Tupana'ga ei oyvyteri pe kako: “Paulo'ga ko ahembojikohara'ga ojihe upa. Pyry ko Paulo'ga imombe'ui nhinhi'iga Cristo'ga mombe'gwovo nehē,” ei Tupana'ga. Nurā ore imombe'ui ganhi'iga. Torombohory ti ojipe'ga javo rūi ore imombe'ui ganhi'iga. A'ea ore imombe'ui Tupana'ga ti torombohory javo. A'ereki gaha okwaha hete orereaporoġita.

⁵ Tupana'ga nhi'iga mombe'urame ore noronhi'igatutehei pe me tonhimohē ti ġa nhande rehe okovo nhanenhi'iga rehe jave'yma. A'ea pe pekwaha. Ndoroeangavi oroyvyteri pe: Timombe'u ti Tupana'ga nhi'iga ġa pe. A'ero po ti ġa imombyryvi nhande ve nehē. A'ea rūi ore ei. A'ea Tupana'ga okwaha orereaporoġita kwahava.

⁶ Ndoroei ore: Torembohete ti. A'ea rūi ore ei pe me. Ojipe'ga pe ndoro'ei no.

⁷ Po ore ei a'ea hamo nhande ve ti ġa tombuhu javo hamo, a'ero po pyryvamo hamo. A'ereki ore Cristo'ga moirūharamo oroko. Ahey'ga gwereco katu gwa'yra'ga onhyromo. Ahey'ga javijitehe ore pe nderekokatui orenhyromo ikwehe'i.

⁸ Opoarō hete ore orokovo. Nurā ore imombe'upotahetei pe me Tupana'ga nhi'iga Jesus Cristo'ga mombe'ua ikwehe'i. Opopoko pota hete ore no. A'ereki ore orovy'a hete pe ndehe.

⁹ Napemoka'nhymi tuhē pe oreporavykyagwera. Oroporavyky hete ore arimo ppytunimo no ikwehe'i. Ore tuhē oropyhy orojive mbatera. Nurā ore ndoro'ei pe me pembuhu tehe ore ve javo. Nahā ore reko'i imombe'urame pe me Tupana'ga nhi'iga Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ikwehe'i.

¹⁰ Cristo'gareheva'ero pe pekwaha orerekokatua ore ruvame pe pyri ikwehe'i. A'ea Tupana'ga okwaha no. Pe me ore pyryvamo. Nurā tegwete ojipe'ga nemimbojahava ore rehe.

¹¹⁻¹² Aheruva'ga gwa'yra'ga mbo'e katu. Aheruva'ga ja ore pe mbo'ekatui pe napenani pe mbohoryva Tupana'ga rehe ikwehe'i. Oro'ero'e hete pe me ikwehe'i: Peko katu ti Tupana'ga mbohoryva jipi. Gaha e'i pe me: “Tuhu ti ġa upa ji pyri nhirendy'java pyri no,” ei ga. “Ji tuhē tako ġanduvihavamo,” ei ga pe me.

¹³ Oreremimombe'ua renduvame pe ei ikwehe'i: “Yvyakotyve'ga rūi omombe'uuka Paulo'ga pe. Tupana'ga tuhē omombe'uuka ġa pe,” pe'e pe. Na tuhē. Tupana'ga nhi'iga tuhē ore imombe'ui pe me ikwehe'i. A'ero ganhi'iga herojijyjijyi pendeaporoġita pe mombyryva okwahyro pe ndehe pe jikogame ga rehe. Nurā ore ei Tupana'ga pe jipi:

—Pyry hete Tessalōnicapeve'ga hendukatui nenhi'iga, oro'e ore ga pe.

¹⁴ Pehe oreirūramo peko Jesus'gareheve'ga ja judeus'ga ja – kiroki Judéiapeve'ga ojiko Cristo Jesus'ga rehe onhimono'oġa tihendu katu ti Tupana'ga nhi'iga javo. A'ereki

judeus'ga nde'yja'ga ndopotari ġajikoga Jesus Cristo'ga rehe okote'varuhuavo ġa pe. Na jitehe pende'yja'ga ndekote'varuhui pe me ipotare'yma pejikoga Jesus Cristo'ga rehe.

¹⁵ Ymyahũ judeusva'ea ojuka Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea. Aerẽ judeus'ga Cristo Jesus'ga jukai nhandepojykaharete'ga jukai. Aġwamo ġa jigwarajuhu ore rehe ore mondovo cidades hugwi. Tupana'ga ndopotariuhu ġandekote'varuhua. Okouhu ġa ojipe'ga ndehe nhaporemõ ġa arõe'yma.

¹⁶ A'ereki ġa ore mombi pota ore Jesus Cristo'ga mombe'urame ġa pe. Omombi pota ġa orenhi'iga tojikogyme judeus'garũive'ga ga rehe javo.

Ymyahũ judeus'ga omombipembipeuhua'jaa'ja Tupana'ga py'a ojihe okote'vate'varuhuavo. Kiro mbapava ġandekote'varuhua reki. A'ereki Tupana'ga ndipygwa'javi a'ero onhimonha'ngavo ġa ndehe kiro.

Ojivy pota Paulova'ea Tessalõnicapeve'ea repiaga'java

¹⁷ Ga oromboja'ogame pe hugwi norombegwei orojirokwaheteavo xaho ti oreirũ'ga ndepiaga javo novĩa ikwehe'i. A'ereki ore pe ndepiaga'u hete. Tegwete orehoa reki. Emo ore nopomoka'nhymi.

¹⁸ Pe pyri ore hopotari. Ji tuhẽ a'ea'e tajivy ti Tessalõnicapeve'ga pyri javo novĩa. Emo Satanás'ga norembojivyrukari pe pyri.

¹⁹ A'iti tuhẽ ore pe ndepiapotari. A'ereki ore oroko pe ndehe. A'ero po ti Jesus Cristo'ga rura'javame ore ei: Orereheve'ga Tessalõnicapeve'ga ojiko hete nde rehe, oro'e ti ore nehẽ. A'ea rupi po ti pe ore mbohoryvi Jesus Cristo'ga pyri nehẽ. Pe ndehe po ti ga ore mboheteri nehẽ pe pembojikoguka ġa ji rehe javo. Pe tuhẽ po ti nahã ore ve nehẽ nhande amame nhandepojykaharete'ga rovai pyteri pe nehẽ.

²⁰ A'ereki pehe ore mboukwaha. Pehe ore mbohory.

3

¹ Tegwete orepy'a rukatua oji'i. A'ereki ore orokwaha pota pendekoa. Nurã ji ei Silas'ga pavõi Timóteo'ga pavõi: Timondouka ti ġa mo Tessalõnicapeve'ga pyri, oro'e ore orojohupe. Ore nhomonhi'imbavame ji ei Silas'ga pavõi: Xapyta ti nhande tehe cidade de Atenas pe.

² Ore Timóteo'ga mondouka pe pyri a'ero oji'i. Ga ko nhaneirũ'ga. A'ereki ga ojiko Jesus Cristo'ga rehe. Ymyaĩ Tupana'ga ga mbuhuruka ore pyri. “Gaha tomombe'u Cristo'ga no,” ei Tupana'ga. Nurã ga ore moirũi Cristo'ga mombe'ua mombe'gwovo.

Timóteo, oro'e ore ga pe oji'i, eho ti a'ero Tessalõnicapeve'ga pyri. Ere ti ġa pe tojikopigyme ti Jesus Cristo'ga rehe javo. Koji'i ti embohory ġa Jesus'ga rehe.

³ Ere ti ġa pe tomynhyme ti ġapy'a ojipe'ga jigwarajuhurame ġa ndehe, oro'e ore ga pe ga mondovo pe pyri.

A'ereki pe tuhẽ pekwaha Tupana'ga remimbotarimova'ea nhande ve. Ga e'i: “Kiroki ġa ojiko ji rehe – ġa ndehe nhaporemõ po ti ojipe'ga jigwarajuhu nehẽ,” ei Tupana'ga.

⁴ Orojuvame pe pyri ore ejipei pe me ikwehe'i: Aerẽ ti ojipe'ga jigwarajuhu nhande rehe nehẽ, oro'e ore pe me. Na tuhẽ reki. A'ereki ġa okouhu nhande rehe nhande arõe'yma. A'ea pe pekwaha.

⁵ Akwaha ko ji hahyrame pe me oji'i. Nurã tegwete jipy'a rukatua. A'ero ji ei Timóteo'ga pe oji'i: Eho ti Tessalõnicapeve'ga pyri. A'ereki ji akwaha pota ġajikoga Jesus Cristo'ga rehe, a'e ji. Mara'ngu po Diabo'ga ojiroviaruka ġa pe? Mara'ngu po ġa opohia Jesus Cristo'ga hugwi a'ero? Po ġa Diabo'ga reroviari, a'ero po ore poravykytehei Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe raikwehe'i, a'e ji ga pe.

⁶ Nurã Timóteo'ga hoi pe ndepiaga oji'i. Korogwe reki ga jivyri pe hugwi ua pyryva'ea mombe'gwovo ore ve. A'ereki ga e'i: “Tessalõnicapeve'ga ndopohiri Jesus Cristo'ga hugwi ojikoheteavo Tupana'ga rehe,” ei ga ore ve. “Onhoarõarõ hete ġa onhimongyavo no,” ei ga. “Ga nhande arõarõ hete jitehe. Omondo hete ġa ojeaporoġita imohina nhande rehe

jipi,” ei ga. “Nhande repiapotarahi ġa jipi. Ehepia ko nhande ġa ndepiapotari jipi. Na jitehe ġa nhande repiapotarahivi no,” ei ga pe mombe'gwombe'gwovo ore ve.

⁷ Tu katu orepy'a kiro pe ndehe a'ero. A'ereki pe pejiko jitehe Tupana'ga rehe. Mbatara rahya orokwaha hete jipi. Ojipe'ġa ojigwarai ore rehe no. Emo Timóteo'ga uhu pe mombe'gwovo ore ve ore mbohoryryva.

⁸ Pe jikohetero ġwaramo nhandepojykaharete'ga rehe Jesus'ga rehe ore kwerava'javi oreroryryvamo!

⁹ A'ero ore norombohetepigi tuhē Tupana'ga pejikoga ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe. Oro'e hete ore Tupana'ga pe:

—Orerory hete ore nde rehe. A'ereki Tessalônicapeve'ġa ojiko nde rehe jipi. Ndepyry hete nde ġa mbojikoguka ejihe ore mbohoryva, oro'e ore Tupana'ga pe.

¹⁰ Arimo ore nhi'ihetei Tupana'ga pe ypytunimo na jitehe no.

—Ore mondoa'ja ti Tessalônicapeve'ġa pyri, oro'e ore ga pe. Ganembikwahave'yma rehe ore ġa mbo'epotari ġa mbojikoga nde rehe koji'i ti ġa tojiko hete javo, oro'e ore Tupana'ga pe.

¹¹ Nhandervete'ga Tupana'ga tuhē ti torererohouka pe pyri nhandepojykaharete'ga pavēi Jesus Cristo'ga pavēi, oro'e ore pe me.

¹² Igwaigwavete ti nhandepojykaharete'ga tapemonhoarōheteuka, oro'e ore. Toarōheteuka ti ga pe me ojipe'ġa nhaporem, oro'e ore. Opoarō hete ore. Na jitehe ti Jesus Cristo'ga toarōheteuka ġa pe me, oro'e ore.

¹³ Nahã ti Jesus Cristo'ga tapepoko pe mbojikoheteavo ojihe pe mombyryva nehē. A'ero pe amame nhandervete'ga rovai pyteri pe Tupana'ga rovai pyteri pe po ti ga ei pe me nehē: “Ndojari tuhē ite'varuhua pe ndehe.” A'ea tuhē po ti ga ei pe me nehē Jesus Cristo'ga rura'javame ġwemimo'ēhara'ġa pavēi nhaporem.

4

Paulova'ea e'i nahã ahe tomonhimohē Tupana'ga ojihe javo

¹ Oromombe'u ore Jesus Cristo'ga pe mbo'eavo ga rehe ikwehe'i nahanahã ti peko katu Tupana'ga monhimohema pejihe javo. A'ero nahã pe ndekokatui. Igwaigwavete ore ehetei kiro pe me: Koji'i ti peko katu Tupana'ga monhimohema pejihe. A'ea ore ei pe me Jesus'ga repyga. A'ereki Jesus'ga nhandepojykaharete'ga ojikoty'a nhande pavēi nhande mbo'eavo a'ea rehe.

² Pe pekwaha oreremimbo'ea – kiroki a'ea rehe ga ore mbo'e pembo'e ti ġa a'ea rehe javo.

³ Kiro Tupana'ga remimbotarimova'ea pe me. A'ea mombe'gwovo ga ei: “Peko pyry hete ti jireheva'ero,” ei ga pe me. “Tapejihe'ari ti ite'varuhua rehe,” ei ga. “Tapeji-avykyukari ti penhimbireko'ġarūive'ġa pe. Tapeavykyi ti penhimbireko'ġarūive'ġa,” ei ga pe me.

⁴ “Pekwaha ti penhimbovyva pejeaporogitakaturu. Peko pyry pa ti pejikovo nhinhi'ġa rupi ji monhimohema pejihe. A'ero po ti hajiheve'ġa pe mbohete nehē no pyry ġa javo pe me.

⁵ Ndoakwahavihu judeus'ġarūive'ġa gentios'ġa – kiroki ġa ndokoi ji rehe,” ei Tupana'ga. “Ojogwereko te'varuhu ġa ojopotaheteavo. Ga ja rūi ti peko,” ei ga pe me.

⁶ “A'ea pe ji ei a'ero. Tapemoandyandi ti ojipe'ġa ġanembireko'ġa nderogwove'ỹ pejive pejikote'varuhue'yma,” ei Tupana'ga pe me.

Nanuhū pe ndekote'varuhurame ti nhandepojykaharete'ga ġa ndepygi pe ndehe nehē. A'ea rehe ore opomomorandu hete pekwaha ti javo ikwehe.

⁷ Nhande mo'emo'ērame ojive Tupana'ga ei: “Toko katu ti ġa. Toko pyry ti ġa,” ei ga. Peko te'varuhu ti javo rūi ga ei nhande mo'emo'ērame ojive.

⁸ A'ero ġa – kiroki ġa nohendupotari oreremimombe'ua – yvyakotyve'ga jate rūi ġa nohendupotari. Tupana'ga ġa nohendupotari. Gaha omondo gwa'uva pe pyri pyryva'ea pe pyri.

⁹ Ndakwatijari ti ji pe me kiro penhoarō hete ti javo. A'ereki Tupana'ga tuhē pe mbo'e jipe a'ea rehe.

¹⁰ Pe pearomba tuhē penhiirū'ġa Jesus'gareheve'ġa – kiroki ġa u pegwyri pe nhaporemō Macedōniapeve'ġa gwyri pe. Igwaigwavete ti pearōarō hete oreirūramo, oro'e hete ore a'ero.

¹¹ Pejirokwa ti pejikokatuavo. Peko jate ti ojipe'ġa pyteri pe. Tapehopehoi ti ojipe'ġa pyri ġa ndehe peangaangae'yma. Pe tuhē ti peporavyky katu pejive. Ojikwe ore ei a'ea pe me ikwehe'i.

¹² Peporavyky ti, oro'e ore. A'ero po ti ġa ei nehē – kiroki ġa ndojikogi Jesus Cristo'ga rehe – ġahā e'i: “Pyry hete reki Jesus'gareheve'ġa. A'ereki ġa oporavyky hete ipyhyga mbatera ojive oporanduve'yma,” e po ti ġa pe mboheteavo nehē. Pe poravykyrame po ti mbatera nomominaġwami pe hugwi nehē.

Nhandepojykaharete'ga ti uhura'ja nehē

¹³ Ore torokwahavuka pota pe me oreirūa pe nahanahā Jesus Cristo'gareheve'ġa manorame javo. A'ero po ti pe napenhimongoveveuhui pejehe'oe'yma ahe rehe. Ga ja rūi ti peko – kiroki ġa ndojikogi Jesus Cristo'ga rehe. A'ereki ġa ndovy'ari ojehe'gwovo ahe rehe ndovyri po ti ahe nehē javo.

¹⁴ Omano Jesus'ga raka'e. Aerē ga vyri gwyvya hugwi okwerava'java. A'ea nhande heroviari. Nurā po nhande ei heroviaheteavo hamo: Na jitehe ti omanove'ġa pe nehē. Tupana'ga ti ombuhuruka omanove'ġa Jesus Cristo'ga reheve nehē – kiroki omanove'ġa ojiko Jesus Cristo'ga rehe omanorame. A'ea po nhande heroviari hamo.

¹⁵ Kiro po ti ore imombe'ukatui pe me omanove'ġa jiupiraġwama yvagi pe. Nhandepojykaharete'ga omombe'u a'ea ore ve. Po ti nhande niamanoi ve nehē nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga rura'javame yvya koty nhande koty nehē, a'ero ti nhande ndiahoi tuhē omanove'ġa jiupira renonde nehē nhandehorame Jesus Cristo'ga rovatiamo nehē.

¹⁶ Nhandepojykaharete'ga tuhē ti ga rura'javi nehē yvaga hugwi ogyva nehē Jesus Cristo'ga. Ogyvame ti ga onhi'ġa mbuhuhetei nhande koty nehē. Ohapukai ti Tupana'gapyryve'ġa nduvihavuhu'ga nehē. Tupana'ga apoa trombeta ti onhi'ī nehē no. A'ero ti omanove'ġa vyri na'ē gwyvya hugwi okwerava'java nehē – kiroki omanove'ġa ojiko Jesus Cristo'ga rehe omanorame.

¹⁷ A'ero ti Tupana'ga nhande manoe'ymame nhande pyhypavi okwerava'jave'ġa ndeheve nhande rerogwovo Jesus Cristo'ga rovatiamouka nehē. Nahā ti ga nhande mono'ono'oġi okwerava'jave'ġa ndeheve yvaġatiġa pype nehē Jesus Cristo'ga rovatiamouka yvatea gwya koty nehē. A'ero ti nhande rui Jesus Cristo'ga pyri avuirama nehē.

¹⁸ Tapenhimongoveveuhui ti Jesus Cristo'gareheve'ġa manorame a'ero. Pe'ji ti pejohupe: “Pekwahava'ja ti Paulo'ga remimbo'eagwera nhande ve. A'ereki ga e'i: ‘Aerē ti Jesus Cristo'ga rura'javi omanove'ġa mbovyva nehē ojiheva'ea mbovyva ahe mbogwerava'java nehē,’ ei Paulo'ga nhande ve,” pe'ji ti pejohupe nehē. Nahā ti penhombhory inoġatuavo pejipy'a.

5

Xanhimboavujikwe ti nhandepojykaharete'ga rura pota

¹ Marā po ti ji ikwatijari pe me Jesus Cristo'ga rura'jahavaġwama rehe? A'ereki a'ea rehe pe pekwahavipe aerē po ti ga ruri yvya koty nhande koty nehē javo.

² A'ereki pe tuhẽ pekwaha hete nahã: Ahe ndokwahavi iporomive'ga rurağwama aheronga pype ppytunimo ga mboha'uve'yma. A'ereki iporomive'ga nomombe'ui ahe ve. Na jitehe ahe ndokwahavi Jesus Cristo'ga rura'jahava maname po ti ga ruri nehẽ javo. A'ereki Jesus Cristo'ga nomombe'ui a'ea ahe ve. A'ea pe pekwaha hete.

³ Tegwete ipuru'avehẽa ka'nnyhava oja'yra rahya hugwi. Ndy! e te hahyrame hẽarembeypya. Na jitehe ti tegwete Jesus'gareheve'ğarũive'ğã ka'nnyhava hahya hugwi nehẽ. Tiruahũ ranuhũ po ti ğa pe nehẽ. Nurã ti ğa etehẽ garura'java renonde nehẽ: “Tu katu nhandepy'a. Nimotiruahũhavi nhande ve,” e po ti ğa novĩa ga mboha'uve'yma nehẽ. Emo kotihĩ po ti tiruahũ ğa pe nehẽ. A'ea ko ğahoagwama hahyhava ruvihai pe.

⁴ Oreirũramo pe ki a'e te ğa ja rũi – kiroki ğa ndojikogi Jesus Cristo'ga rehe okote'varuhuavo. Ga jikoge'yma ğwaramo nhande ei ğa pe ppytunahivareheve'ğã'jave'ğã. Pejikoga ğwaramo Jesus Cristo'ga rehe ji ei pe me: Pe ko ğa ja rũi. Pe pekwaha Jesus Cristo'ga rura pota aerẽ ti ga ruri nehẽ javo. Nurã ti garura'java napemo'mağuhũi nehẽ. Iporomive'ga rura ahe mo'mağuhũ. A'ereki ahe nomboha'uvi ga. Garura ja rũi po ti Jesus Cristo'ga rura pe me nehẽ.

⁵ Pehe nhaporemo pejiko Jesus Cristo'ga rehe pejikokatuavo. Nurã nhande ei nhandejive: Nhande xako kojahuarupive'ğã'java'ero. Nhande ko ğa ja rũi – kiroki ğa ndojikogi Jesus'ga rehe okote'varuhuavo. Ypytunahivareheve'ğã'jave'ğã xa'e nhande ğa pe. Nhande ğa ja rũi.

⁶ Nurã ti xajirokwa nhanenhimbovyvya Jesus Cristo'ga rura ra'aromo. Ga ja rũi ti xako – kiroki ğa ombopogwe aherekote'varuhua garura ra'arõe'yma.

⁷ Ypytunahivareheve'ğã'jave'ğã ndojirokwari pyryva'ea rehe heagwryryve'ğã ja Jesus Cristo'ga rura ra'arõe'yma. Ga ombopogweuhu aherekote'varuhua.

⁸ Nhande ki a'e te arimorupive'ğã'java'ero xako. Xanhimbovyvy ti a'ero. Soldados'ğã omongi itaheteva'ea metal apopyra onhia'nguavo tegwete nhandepoti'a kutuhava javo. Xako ti ğa ja nhanenhia'nguavo. Xanhia'ngu ti ite'varuhua hugwi. Xajiko hete ti Jesus Cristo'ga rehe a'ero ga arõheteavo ojipe'ğã arõheteavo no. A'ereki nhandejikoga rupi nhande nhia'ngui. Nhaneremiarõa rupi nhande nhia'ngui. Soldados'ğã ono akanitara onhia'nguavo tonupãyme ti ğa nhaneakağã javo. Xako ti ğa ja nhanenhia'nguavo. Xanhia'ngu ti ite'varuhua hugwi. Tikwaha ti nhandererohoagwama yvagi pe Tupana'ga pyri. A'ereki nhanerembikwahava rupi nhande nhia'ngui.

⁹ A'ereki nhande mo'emo'ẽrame Tupana'ga nde'i: “Aerẽ ti ji ğa mombori tata pype hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.” A'ea rũi ga ei nhande mo'emo'ẽrame. A'ereki ga e'i: “Aerẽ jijipyri ti ji ğa nderurukari Jesus Cristo'ga pe ğapoykaharete'ga pe nehẽ,” ei ga.

¹⁰ Nhandepoykaharete'ga Jesus Cristo'ga omano nhande repyga nhanderekote'varuhua momboa tuhu ğa ji pyri upa avuirama javo. A'ero nhande manorame nhande ruvi ga pyri. Na jitehe nhande ruvi ga pyri nhanemanoe'ymame.

¹¹ A'ero ore ei pe me: Nane'ymi ti penhombohory inoğatuavo pejopy'a. Pemombe'u katu ti Jesus Cristo'ga pejuhupe penhombojikoguka ga rehe jipi. Ağwamo vehevi pe jopokogi nahã ga mombe'ukatuavo pejuhupe.

Mbapavamo Paulova'ea omogita Tessalõnicapeva'ea

¹² Kiro ore ehetei pe me oreirũa pe: Pemondo ti pejeaporoğita imohina pen-depiakatuhara'ğã ndehe. A'ereki nhandepoykaharete'ga omo'emo'ẽ ğã toko ti ğã pembo'eharamo pendepiakatuharamo. A'ero ğã nduvi pe pyri oporavykyheteavo pe mbo'ekatuavo Tupana'ga nhi'iğã rehe.

¹³ Pemondo tuhẽ ti pejeaporoğita imohina ğã ndehe ğã arõheteavo ğã poravykyro ğwaramo pepyteri pe. Tapejogwayvari ti.

¹⁴ Kiro ore ehetei pe me oreirũa pe pepyteripeve'ğã ndehe: Pe'ji ti nimbotepotarive'ğã pe: “Pejirokwa ti pejioporavykykatuavo.” A'ea ti pe'ji hete ğã pe. Pembohory ti oky-hyjive'ğã inoğatuavo ğapy'a – kiroki ğã oko tehe ğapy'a. Kiroki ğã ndojikohetei Jesus'ga

rehe – pembojikoheteuka ti ġa. Tapenhimbaekwahivi ti ojipe'ġa ndehe pejikokatupava ġa pe.

¹⁵ Ojipe'ġa ndekote'varuhurame pe me tapejipygi tuhē ti ġa ndehe pejikote'varuhue'yma ġa pe. Pe me nhaporemō ore ei. Nane'yimi ti peko katu pejohupe pejikovo. Peko katu pa ti hajiheve'ġa pe no.

¹⁶ Nane'yimi ti pejoryjory pejikovo.

¹⁷ Nane'yimi ti tapenhi'imbigi Tupana'ga pe jipi.

¹⁸ Hahyrame pe me ti pe'ji Tupana'ga pe: “Nane'yimi ndepyry hete ore ve.” Hahye'ymame pe me ti pe'ji ga pe: “Nane'yimi ndepyry hete ore ve.” Nava'ea Tupana'ga opota pejoryva ojihe penhi'inhi'iga ojive. A'ereki pe pejikoty'a Cristo Jesus'ga pavēi.

¹⁹ Tapemombigi ti Tupana'ga ra'uva penhimbo'erame. Pehendu katu ti inhi'iga.

²⁰ Po ojipe'ġa imombe'upotaramē nahā Tupana'ga ei javo, a'ero tape'etevaruhui ore norohendupotari jave'yma ġa pe.

²¹ Pekwaha na'ē ti a'itituhēva'ea. Po Tupana'ga nhi'iga rūi ġa imombe'ui, taperoviari ti ġa. Po Tupana'ga nhi'iga tuhē ġa imombe'ui, a'ero ti perovia ġa. Pekwaha pa ti jipi ikwahava Tupana'ga remimbuhura. Pyryva'ea ti pembopogwe a'ero.

²² Emo tapejihe'ari ti ite'varuhua rehe nhaporemō imbopogwee'yma.

²³ Tupana'ga onogatu yvyakotyve'ga py'a. Ga tuhē ti tapemombyry hete tokote'varuhuyme tuhē ġa javo. Tohepia katu ti ga pendeaporoġita tojapyakate'varuhuyme ti ġa javo. Tapendepia katu ti ga tojikopigyme ti ġa ji rehe javo. Tapendepia katu ti ga tokote'varuhuyme ti ġa javo. Po nahā ga pe nderekoi, a'ero pe pyryvamo tuhē. A'ero pendeaporoġita pyryvamo no. A'ero nhandepojoykaharete'ga Jesus Cristo'ga rura'javame yvya koty po ti Tupana'ga ei pe me nehē: “Ndojari tuhē ite'varuhua pe ndehe,” e po ti ga nehē. A'ea pa ore ei. A'ereki ore oropota Tupana'ga pyryva pe me.

²⁴ Tupana'ga e'i pe me ikwehe'i: “Peko ti Jesus'gareheva'ea pejikoga ji rehe pejikokat-uavo. A'ero po ti ji pe mombyryvi nehē.” Nopiriani ga o'eagwera. A'ero ti ga pe mombyryvi pe ndepiakatuavo nehē.

²⁵ Kiro ore ei pe me oreirūa pe: Penhi'inhi'ī ti Tupana'ga pe ore repyga epoko ti Paulo'ga imombyryva ġa pe javo.

Paulova'ea omondouka onhi'iga Tessalōnicapeva'ea pe

²⁶ Pe'anhuvamba ti pevove'ga nhaneirū'ga ore repyga.

²⁷ Ji a'e hete pe me kiro: Pemonhi'ī ti nhirembikwatijara ġa pe nhaporemō tohendu pa ti ġa javo. A'ereki a'ea nhandepojoykaharete'ga opota, a'e hete ji pe me.

²⁸ Nhandepojoykaharete'ga Jesus Cristo'ga ti tomombyry pe me.

PAULOVA'EA OMOMBE'UA'JA TESSALÔNICAPEVA'EA PE Segunda Carta de Paulo aos Tessalonicenses

¹ Três ore rekoi ikwatijaharamo pe me: Jihi Pauloramo Silas'ga pavēi Timóteo'ga pavēi. Kiro ore ikwatijarukari imondovouka pe me cidade de Tessalônica – perope peko Tupana'gareheva'ero nhanderuvete'gareheva'ero pejikovo Jesus Cristo'gareheva'ero nhandepojoykaharete'gareheva'ero.

² Kiro ore ei: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tomomyry pe me Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojoykaharete'ga pavēi. Tonoġatu ti ġa pepy'a, oro'e ore pyryva'ea pota pe me.

Tupana'ga reaporogitakataua Jesus Cristo'ga rura'javame

³ Pe me oreirūa pe ore ei: Toro'e tuhē Tupana'ga pe ndepyr hete nde javo ga pe. A'ereki ga pe mombyrymbyry. A'ero ore roryroryvamo ga rehe. Pyry ore ei na Tupana'ga pe pe mombe'gwovo jipi. A'ereki igwaigwavete pe pejiko hete ga rehe. Pe nhaporem penhoaromba hete tuhē no.

⁴ Nurā ore tuhē pe mbohetei pe mombe'gwombe'gwovo ojipe'ġa pyteri pe – perope ġa ojatyka jipi Jesus'gareheva'ero tihendu katu Tupana'ga nhi'ġa javo. Oro'e ore ġa pe: Tessalônicapeve'ġa ojiko hete Jesus Cristo'ga rehe. Ojipe'ġa jigwarairame ġa ndehe ġa ndopohiri jitehe reki Tupana'ga hugwi. Hahyva'ea pe nhaporem ġa nhimomiranambavi ojikheteavo Jesus'ga rehe, oro'e ore ġa pe pe mombe'gwombe'gwovo.

⁵ Pe jikopige'ymame a'ea hepiukari Tupana'ga rekokatua. A'ereki ġa jigwarairame pe ndehe Tupana'ga pe mombyry pe mboavujikwea tuhu ti ġa upa ji pyri avuirama nehē javo. A'ereki pe penhimomirana hahyva'ea pe pejikoga ġwaramo ga rehe.

⁶ Pyry po ti Tupana'ga pe ga pe ndepysi ġa ndehe nehē ġa jigwarairo ġwaramo pe ndehe.

⁷ Tupana'ga po ti imombigi hahyva'ea pe me ore ve nehē no inoġatuavo nhandepy'a Jesus Cristo'ga jipiukarame ua yvaga hugwi ojipyryve'ġa pavēi ipopoakaheteve'ġa pavēi nehē yvagipeve'ġa.

⁸ Tata rendya pyteri pe ti ga ruri imondovo hahyva'ea ġa pe nehē – kiroki ġa ndojikogi Tupana'ga rehe hendukatue'yma pyryva'ea nhandepojoykaharete'ga mombe'ua Jesus Cristo'ga mombe'ua.

⁹ A'ero ti Jesus Cristo'ga ġa mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehē topyta ti ġa ipype avuirama javo. Nahā ġamondoagwama nhandepojoykaharete'ga hugwi ipopoakaheteve'ga hugwi garendy'java hugwi.

¹⁰ Nahā po ti ġa pe nehē ga rura'javame yvya koty nehē.

Nhiremimo'ēhara'ġa ti tanhimbohete tuhē javo ti ga uhu nehē. Uhu ti ga tonhimomby'a pa ti ġa ji rehe jipopoakahetea rehe javo. Pehe ti penhimomby'a ga mboheteavo ġa pavēi no ndorohepiagangavi nanongara'ga javo ga rura'javame nehē. A'ereki pe perovia oreremimombe'uagwera.

¹¹ A'ero ore ei Tupana'ga pe pe mombe'gwombe'gwovo jipi:

–Eremo'emo'ē nde Tessalônicapeve'ġa ikwehe'i toko ti ġa Cristo'gareheva'ero javo. Nurā ti emomyrymbyry ġa mongovo enhimimbotarimova'ea rupi. Ga oko katu pota jipi nde nhi'ġpo'rupota ojikoga ġwaramo nde rehe. Emongo katu ti ġa a'ero epopoakara pyvō ġa pokoga.

¹² A'ea ore ei Tupana'ga pe jipi. A'ero po ti pekotyve'ġa ei nehē: “Jesus Cristo'ga herojijyjiji ġandeaporoġita ġa mombyryva. A'ero ġa ndekokatui. Jesus Cristo'ga pyry hete ġapojoykaharete'ga!” A'ea ti pekotyve'ġa ei pe mombe'gwovo nehē. A'ereki ore oronhi'ġ Tupana'ga pe emomyry ti Tessalônicapeve'ġa javo. A'ero po ti pyry hete pe me

nehē pejikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga pavēi. A'ea Tupana'ga opota hete no Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. A'ereki ġa omombyry pota pe me.

2

Jesus Cristo'ga ti uhura'ja tiruahūheteve'ga jipiukarirē

¹ Kiro ore imombe'ua'javi pe me oreirūa pe nhandepojykaharete'ga rura'javaġwama Jesus Cristo'ga rura'javaġwama. Aerē po ti ga ruri nhande mono'oġa ojipyri, oro'e ore imombe'ua'java.

² Ojipe'ga po e'i tehe pe me: “Uhura'ja reki Cristo'ga,” e po ga. A'ea jitehe po ojipe'ga e'i tehe Tupana'ga ra'uva omombe'u a'ea ji ve javo. Ojipe'ga po e'i tehe no Paulo'ġa okwatija nanongara javo. Kiro ore ehetei pe me: Ga erame na, tapemongoteheukaripei ġa pe pejipy'a ġa'etehea rehe. Aerē gwe ti Jesus Cristo'ga rura'javi nhande mono'ono'oġa ojipyri nhande rerogwovo ojupi nehē.

³ Tapenhimoandyandyjukari'i'i ti nanongara rehe.

Kiro po ti ore imombe'ui Cristo'ga rura'java renondehava pe me. Jesus Cristo'ga rure'ymame ti he'yive'ġa pohiri Tupana'ga hugwi hendupotara'jave'yma ganhi'ġa nehē. Cristo'ga rura renonde ti tiruahūheteve'ga jipiukari nehē novīa. A'ereki ymyahū Tupana'ga e'i ga pe: “Aerē ti ji ga mondoi ji hugwi hahyva'ea ruvihava pype nehē. Tiruahū hete tuhē ti ga pe pevo jipi a'ero nehē,” ei Tupana'ga.

⁴ Tupana'ga movahīharamo ti tiruahūheteve'ga ei nehē: “Jihi ko ġa hohe – kiroki ġa pe ġa e'i tehe Tupana. Jihi ko ġanemimbohetehe hohe pa no,” e'i ti ga onhimboheteavo nehē. “Yvyakotyve'ġa tanhimbohete kiro, jihi jate,” e'i hete ti ga nehē. A'ero ti ga apygi Tupana'ga ryrua pype vehevi oina nehē ji ko Tupana tuhē javo.

⁵ Ji a'ea mombe'u pa pe me jiruvame pe pyri Tessalōnica pe ikwehe'i. Pemoka'nhy pe nhiremimombe'uagwera naerū?

⁶ Pe pemoka'nhy a'ea – kiroki a'ea nombojipiukari tiruahūheteve'ga kiro. Aerē ti gambojipiukara apiavo ihoi nehē.

⁷ Ndojipiukari ve tiruahūheteve'ga upa novīa. Emo okote'varuhuve'ġa oko reki tiruahūheteve'ga reaporoġita rupi kiro Tupana'ga movahiamo avo yvya koty okovo. Jesus'gareheva'ero nhande jate tikwaha a'ea. U ve gambojipiukare'ŷva'ea. Aerē ti ihoi japiavo a'ea pe'ahava apiavo nehē.

⁸ Kirē a'ea rakykweri ti tiruahūheteve'ga jipiukari okote'varuhuheteavo nehē.

A'ero ti nhandepojykaharete'ga tiruahūheteve'ga jukai opytua pyvō ga noġa. Omombi ga gapopoakara ġwendy'java pyvō nehē ura'javame nehē Jesus'ga.

⁹ Kiro ore imombe'ua'jakatui tiruahūheteve'ga jipiukaraġwama. Satanás'ga popoakara rerekovo ti tiruahūheteve'ga jipiukari nehē. A'ereki Satanás'ga ga pojyka ga moiru-amo. Nurā ti tiruahūheteve'ga popoakahetero japovo hepiukahava ahemonhi-momby'aheteva'ea no Tupana'ga oapouka ji ve javo o'mbero.

¹⁰ Okote'varuhuparavuhua rupi po ti tiruahūheteve'ga ġa moandyandyi a'ero nehē – kiroki ġa oho hahyva'ea ruvihava viara rupi. Oho tuhē ti ġa hahyva'ea ruvihava pype nehē. A'ereki ġa nohendupotari a'itituhēva'ea Jesus'ga mombe'ua rehe okove'ŷ imomborukare'yma Jesus Cristo'ga pe okote'varuhua a'ero.

¹¹ Nurāro ġwaramo ti Tupana'ga heroviarukari ġa pe mbehea nehē.

¹² Nahā po ti Tupana'ga ġa nderekoi nehē toho ti ġa hahyva'ea ruvihava pype nehē javo – kiroki ġa nhaporemō ndogweroviari a'itituhēva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua gworygworyvamo okote'varuhua rehe.

Jypya vehevi Tupana'ga ahe mo'emo'ē Cristo'gareheva'ero

¹³ Pe me oreirūa pe ore ei: Nhandepojykaharete'ga pe arō hete. Nane'ymi toro'e tuhē Tupana'ga pe a'ero ndepyry hete nde javo ga pe. A'ereki jypya vehevi ga pe mo'emo'ē pe mongovo Cristo'gareheva'ero tambopyahuuka ti ji ġandeaporoġita javo.

A'ero gara'uva pendeaporoğita rerojijyi imombyryva. Pe perovia a'itituhēva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua. Nahā Tupana'ga pendeaporoğita mbopyahuukari.

¹⁴ Nanongara Tupana'ga opota hete. Na tuhē. Ga omombe'uuka ore ve pyryva'ea Jesus'ga mombe'ua tipyahu ti Tessalōnicapeve'ğa ndeaporoğita javo. “Nahā ti ға togwereco opojykaharete'ga katuhetea Jesus Cristo'ga katuhetea nehē no,” ei Tupana'ga.

¹⁵ A'ero ti pejiko hete Jesus Cristo'ga rehe jipi oreirūramo. Tapepohiri ti oreremimbo'ea hugwi. Oreremimombe'ua ti perovia hete. Orerembikwatijara ti perovia hete no.

¹⁶⁻¹⁷ Nhandervete'ga Tupana'ga nhande arōhetei. Ga onoğatu nhandepy'a jipi nhande mbohoryva avuirama. Ga nhande mbojiko ojihe jipi. Nurā ore ei: Ga ti nhande reroho yvagi pe nehē. Nahā ga rekoi. A'ereki ga pyry nhande ve. A'ero ore ei: Jesus Cristo'ga tuhē ti tonoğatu pepy'a pe mbohoryva pe moiruamo Tupana'ga pavēi. Toapoparavuhuuka ti ға pe me pyryva'ea jipi. Tomombe'uparavuhuuka ti ға pe me pyryva'ea jipi no, oro'e ore.

3

Paulova'ea omombe'u penhiĩ ti Tupana'ga pe ore repyga javo

¹ Kiro po ti ore imombe'upavi pe me oreirūa pe nehē. Oromombe'u pota ore pyryva'ea ojipe'ğa pe tojiko ti ға Jesus Cristo'ga rehe. Pe'ji ti Tupana'ga pe ore repyga a'ero: “Emoirū ti Paulo'ğa ға Jesus Cristo'ga mombe'urame ojipe'ğa pe tomonhimoanha ti ға orepojkaharete'ga mombe'ua imondovo. Kotihĩ po ti he'yjuhuve'ğa henduvi gamombe'ua a'ero ojikoga ga rehe ga reroviaheteavo ore javijitehe nehē,” pe'ji ga pe.

² Ojipea pe'ji ti Tupana'ga pe no: “Ehepy ti Paulo'ğa ite'varuhuve'ğa ti tokote'varuhuyme ға pe,” pe'ji ti ga pe. “A'ereki ite'varuhuve'ğa nomombe'uukari nenhi'īga Paulo'ğa pe gweaporoğitate'varuhuavo.” Pe'ji ti a'ea Tupana'ga pe torepoko ti ga. A'ereki he'yive'ğa ndogweroviari Jesus Cristo'ga mombe'ua hendukatue'yma onhimongyavo.

³ Emo nhanembojikoharamo Jesus Cristo'ga oko. A'ero ti ga napembopohirukari ojihugwi pe mbopopoaka pe mbojikoheteavo ojihe nehē Satanás'ga ti togweroviarukaryme ға pe onhi'īga javo. A'ereki Satanás'ga pe mongo te'varuhu pota.

⁴ Pehendu katu pe orenhi'īga pe me ikwehe'i. Nane'ymi po ti pe ore rendukatui a'ero nehē. A'ea ore ei. A'ereki nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga ore mbojiko pe ndehe.

⁵ Kiro ore ei: Tokwahavuka ti nhandepojykaharete'ga pe me Tupana'ga remiarōhetea. Onhimomirana Cristo'ga hahyva'ea pe hako. A'ea ti ga tokwahavuka pe me no. “Ji javijitehe ti ға nhimomiranami hahyva'ea pe a'ero nehē,” ei ga.

Oporavyky po ahe hamo

⁶ Peko pe oreirūa pejikoga ғwaramo Jesus Cristo'ga rehe ore ja. Nurā ore ei pe me peporavyky katu ti pejikokatuavo javo ikwehe'i. Jararamo pe napehendukatupotari orenhi'īga pevevugwehetero pejikovo ojipe'ğa mbatera rehe. Tapejihe'ari ivevugweuhuve'ğa ndehe naporemo. Nahā ore ehetei pe me. A'ereki a'ea rehe nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga pe mbo'euka ore ve.

⁷ Ore javijitehe po pe peko a'ero hamo pejivevugwee'yma. Pe tuhē pekwaha a'ea. Ndorevevugwei ore pepyteri pe ikwehe'i.

⁸ Oromondo ore itambere'ia pe me pe imbuhurame mbatera ore ve. Oroporavyky hete ore ypytunimo arimo orojupa ipyhyga mbatera orojive tombuhuteheyme ti ға ore ve mbatera javo ikwehe'i.

⁹ Oromombe'u katu ore Tupana'ga nhi'īga pe me ikwehe'i. Nurā po pyry tuhē ore ipyhygi mbatera pe hugwi imondoe'yma pe me ikwehe'i novia. Emo ore oro'e orojive: Xaporavyky hete ti ipyhyga mbatera nhandejive nhandeporanduve'yma. Nhande

repiagame ti Tessalônicapeve'ğa oporavyky nhande javijitehe ipyhyga mbatera ojive nehê no, oro'e ore ikwehe.

¹⁰ Orojuvame pe pyri ore ere'ei pe me ikwehe'i: To'uyme ti ға – kiroki ға ndoporavykypotari okovo. Tapemondoi ti mbatera ға pe a'ero, oro'e hete ore ikwehe'i.

¹¹ A'ea ore ei kiro ikwahavukara'java pe me. A'ereki ojipe'ğa e'i ore ve pepyteripeve'ğa mombe'gwovo: “Tessalônicapeve'ğa mo nohendukatui ovevugwero,” ei ға. “Ndoporavykyi'i'i ға okovo,” ei ға. “Ga oko tehe ojivyjivya oporogwyruva tehe okovo ojipe'ğa mombituva,” ei ға ore ve kiro.

¹² Nanongara'ğa pe ore ehetei – kiroki ға ndoporavykypotari oporogwyruva okovo – ға pe ore ere'ei: Pekoate ti pejiporavykyavo ipyhyga mbatera pejive, oro'e ore ға pe. A'ereki nahã nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga ға mbo'euka ore ve.

¹³ Pe ki a'e te peporavykypotava'ero nane'ymi ti peko katu pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe pejikweraje'yma hehe.

¹⁴ Po ға mo nohendupotari orerembikwatijara ojive, penhimombaragwaha ti ға ndehe. A'ero ti ға ndehe tapejihe'ari tipoyjayjaryme ti ға. A'ero po ti ға herojijiyi ojeaporogita nehê.

¹⁵ Tapekote'varuhui ti ға pe. A'ereki ға peirũramo. Pe'epe'e hete ti ға pe ға mbo'ekatuavo peko katu ti javo ға pe.

Mbapavamo Paulova'ea okwatija Tessalônicapeva'ea pe

¹⁶ Nhandepojykaharete'ga onoğatu ojiheve'ğa py'a. Nurã ore ei: Ga tuhê ti tonoğatu pepy'a jipi ite'varuhurame pe me. Ite'varuhue'ymame pe me ti ga tonoğatu jitehe pepy'a jipi. Toko ti ga pe pavêi nhaporemo, oro'e ore.

¹⁷ Kiro ji tuhê Pauloramo ji ei ikwatija pe me. Pehepia ti nhirembikwatijara papel rehe. Nahã ji ikwatijari jipoa pyvõ inoğa jirera papel rehe ikwatijarame ojipe'ğape'ğa pe. Nahã ға ikwahavi Paulo'ga tuhê ombuhu ġwembi'ea nhande ve javo.

¹⁸ Kiro ore ei: Nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga ti tomombyry pe me nhaporemo.

PAULOVA'EA OMOMBE'UYPY TIMÓTEOVA'EA PE Primeira Carta de Paulo a Timóteo

¹ Jihi ko Pauloramo Cristo Jesus'ga moirũharamo. Aporavyky ji Tupana'ga pe a'ero Cristo Jesus'ga mombe'gwovo. A'ereki nhanembopiro'yharamo Tupana'ga e'i ji ve eko ti Cristo'ga moirũharamo ga mombe'gwovo javo. Cristo Jesus'ga e'i ji ve no ji mongovo omoirũharamo onhimombe'uuka ji ve. Ga rehe tuhẽ nhande xajiko gaha po ti nhande reroho yvagi pe nehẽ javo.

² Timóteo, kiro ji ikwatijari nhinhi'iga imondouka pevo nde ve. Nde ko jira'yra'java'ea. A'ereki nde erejiko Jesus Cristo'ga rehe ji ga mombe'urame nde ve.

Kiro ji ei: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tomomyry nde ve Jesus Cristo'ga pavẽi nhandepojykaharete'ga pavẽi. Tandeporogwety ti ga. Tonoġatu ti ga ndepy'a, a'e ji.

Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea ojipeva'ea omombe'u

³ Ymya'ĩ ji hoi cidade de Macedônia pe ikwehe'i. Jihorame ji ei nde ve: Epyta ti cidade de Éfeso pe teremombi ti ga – kiroki ga ombo'e ga Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe.

Kiro ji ea'javi a'ea pe jitehe. Ere ti ga pe: “Tapembo'ea'javi ti Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe Tupana'ga remiarõ'e'ỹva'ea rehe,” ere ti ga pe.

⁴ “Pepohi ti penhimimombe'utehea hugwi. Tapemombe'umbe'utehei penhemboypy aherakykwepohara jipi no,” ere ti ga pe. A'ereki imombe'umbe'uteherame ojipe'ga onhonhi'igayva hehe. Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'ua aheremboypy mombe'ua pavẽi ndokwahavukari Tupana'ga remimbotarimova'ea ga pe. Ojikogame jate Jesus Cristo'ga rehe ga ikwahavi Tupana'ga remimbotarimova'ea.

⁵ A'e ji nde ve a'ero: Emombi ti ġanemimbo'ea. A'ereki ji apota ndepyryve'ga nhoarõhetea. Imombopavukarame okote'varuhua Tupana'ga pe opohia onhimimombe'utehea hugwi, ga onhoarõ hete tuhẽ. Gweaporoġitapyryvame ga onhoarõ hete tuhẽ. Ojikogame Jesus Cristo'ga rehe ga onhoarõ hete tuhẽ.

⁶ Nanongara rehe jararamo ga ndokoi okote'varuhuavo. A'ero ga imombe'utehei mbatera.

⁷ Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe Tupana'ga rembikwatijarukara rehe ga ga mbo'e pota novia. Emo onhi'igame ga ndokwahavi. Gwemimombe'uhetea ga ndokwahavi no.

⁸ Xa'e nhande: Moisésva'ea remimbo'ea pyry hete nhande imombe'ukaturame Tupana'ga remimbotarimova'ea okote'varuhuve'ga momoranduva.

⁹ A'ereki tikwaha nhande. Pyryve'ga pe rui Tupana'ga ei ikwatijarukarame javo. Momi ko ga – kiroki ga pe Tupana'ga e'i ikwatijarukarame Moisésva'ea pe:

Tupana'ga nhi'ipo'rue'ỹve'ga

Tupana'ga nhi'iga rendukatue'ỹve'ga

Tupana'gareheve'ġarũive'ga

okote'varuhuve'ga

kiroki ga ndokoi Tupana'ga rehe ndapyryvive'ga

kiroki ga Tupana'ga movahĩ tiruahũve'ga

kiroki ga ojuka uva'ga

kiroki ga ojuka oy'ga

iporojukahara'ga nhaporem

¹⁰ kiroki ga gweroho ojive ġwembireko'ġarũive'ga

kiroki akwaimbae'ga memei ojogwerekoro ġwembirekoro

kiroki kunhangwera'ga memei ojogwerekoro ġwembirekoro

kiroki ga omi ojipe'ga ġande'yja'ga hugwi ga mboporavykyavo

i'mbeve'ga

kiroki ga e'i o'mbero a'iti tuhẽ javo

kiroki ga nohendukatui Tupana'ga nhi'iga garemimbo'ekatuukara a'itituhẽva'ea.

Ga pe nhaporemõ Tupana'ga ei ikwatijaruka Moisésva'ea pe pepohi ti pejikote'varuhua hugwi javo. Ga nhaporemõ oko te'varuhu hendukatue'yma a'itituhẽva'ea Tupana'ga remimombe'ukatuukara.

¹¹ Tupana'ga remimbo'ekatuukara ko Jesus Cristo'ga mombe'ua – kiroki a'ea ji amombe'u Tupana'ga ero gwaramo ji ve. Jesus'ga mombe'ua okwahavuka Tupana'ga popoakahetekatua garoryhetea no.

Tupana'ga pyry hete Paulova'ea pe

¹² Jirory hete ji nhandepojykaharete'ga rehe Cristo Jesus'ga rehe. A'e ji ga pe:

–Ndepyry hete nde. A'ereki nde ji poko ji mbopopoakaruka enhimombe'ukatuuka ji ve. Ndepyry hete nde. A'ereki ji ve nde ere'e: “Nde po ti ji mombe'ukatui nehẽ. Nurã ji ei nde ve: Ji mombe'u ti a'ero,” ere nde ji ve, a'e ji Jesus'ga pe.

¹³ Jijikoge'ymame Cristo Jesus'ga rehe ji ete'varuhui ga mombe'gwovo ojipe'ga pe kako. Gaha ranuhũ! Tupana'ga ra'yra'ga rũi po ga, a'e ji. Jirekote'varuhuavo ga rehe ji jigwarai gareheve'ga ndehe. Nahanahã ji ga mbotegweteuhui. Emo Cristo Jesus'ga ji porogwety. A'ereki ga rehe jijikoge'yma gwaramo ji ndakwahavihu jirekote'varuhuavo ga rehe ga ndehe no.

¹⁴ Pyry hete Cristo Jesus'ga ji ve nhandepojykaharete'ga. Ga ji arõ hete ji mbojikoguka ojihe ojipe'ga arõheteuka ji ve.

¹⁵ A'itituhẽva'ea nhande ei. Togwerovia hete ti ga a'ero nhande pavẽi. Ymya Cristo Jesus'ga uhu yvya koty tamombo ti ji vyvakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi javo, xa'e nhande a'itituhẽva'ea mombe'gwovo. Ga hohe pa reki ji ako te'varuhu kako.

¹⁶ Emo Tupana'ga ji porogwety. A'ereki ga e'i ojivytyteri pe: “Tomombo ti Jesus Cristo'ga Paulo'ga rekote'varuhua ga hugwi nehẽ. A'ero po ti Paulo'ga rekoi ikwahavukahavamo ga pe – kiroki ga ndojikogi ve ji rehe. Okwaha po ti ga Paulo'ga rekote'varuhua mombora a'ero nehẽ. A'ero po ti ga ei nehẽ: ‘Pyry Jesus Cristo'ga! Nonhimonha'ngai ga onhimomiranaheteavo Paulo'ga rekote'varuhua pe aerẽ po ti ga imomborukari ji ve javo,’ e po ti ga nehẽ. ‘Ndoporogwety pigi ga Paulo'ga. A'ereki ga omombo Paulo'ga hugwi garekote'varuhuhetea,’ e po ti ga nehẽ,” ei Tupana'ga. “ ‘A'ero nhanderekote'varuhua po ti ga imombori nehẽ no nhande mongovo ojipyri avuirama nehẽ.’ A'ea po ti ga ei gworygworyvamo ojikoga Jesus Cristo'ga rehe nehẽ,” ei Tupana'ga ovytyteri pe.

¹⁷ Nurã ji ei Tupana'ga mombe'gwovo: Tupana'ga huvihavuhetero omongomongo pa gwemimbotarimova'ea rupi ymyppyagwera jate. Aerẽ po ti na jitehe nehẽ no. Gaha ko avuiramave'ga omanoe'yma. Nhande ndihepiagi ga novã. A'ereki ga ndaha'oi. Gaha jate ko Tupanamo oko. Timboukwaha ti ga avuirama a'ero nehẽ. Timbohete hete ti ga avuirama nehẽ. Na tuhẽ. Amém!

Paulova'ea ombo'e Timóteova'ea aheporavykya rehe

¹⁸ Timóteo, nde ereko jira'yra'java'ea. Kiro ji ei nde ve: Ere hete ti ojipe'ga pe ga mongovo nhiremimbo'ea rehe topohi ti ga gwemimombe'utehea hugwi Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea hugwi. Nhirembi'ea nde ve ko Tupana'ga nhi'iga ja – kiroki a'ea Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga omombe'u nde ve nahã Tupana'ga ei nde ve javo. Hendukaturame ganhi'iga po ti nde poravykykatui ojipe'ga mbo'eharamo Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe ga mbo'epava nehẽ. Soldados'ga oporavyky katu gwuvihava'ga pe. Na jitehe eporavyky katu Tupana'ga pe a'ero.

¹⁹ Terepohiri ti Tupana'ga hugwi ejikoga Jesus Cristo'ga rehe. Eko pyry ti jipi. A'ero po ti ndereaporoğita pyryvamo nehẽ.

Jararamo ġa ndokoa'javi ojeaporoġitapyryva rupi. A'ero ġa heroviari Tupana'ga nhi'igaaatyviva'ea opohia Tupana'ga nhi'igā hugwi.

²⁰ Nanongara'ġa ko Himeneu'ga Alexandre'ga pavēi. A'e ji: Satanás'ga ti tombohahy ġa pe. A'ero po ti ġa nde'iuhua'javi Tupana'ga pe okote'varuhua'jave'yma nehē.

2

Nahā po ojatykave'ġa e'i Tupana'ga pe hamo

¹ Kiro ji ena'ēi nde ve: Jesus'gareheve'ġa ti tonhi'ī Tupana'ga pe vvyakotyve'ġa mombe'gwovo ġa nhaporemo ġa ndepyga. Te'i ti ġa ga pe: “Epoko ti ġa imombyryva ġa pe. Ndepyry hete nde ġa nderekokatuavo jipi.” A'ea ti ġa te'i Tupana'ga pe.

² Na jitehe ti ġa te'i Tupana'ga pe nhanderuvihavuhu'ġa mombe'gwovo huvihava'ġa mombe'upava no Tupana'ga ti tomombyry ġa pe javo. A'ero po ti ġa pyryvamo nhande pokokatuavo nehē. A'ero po ti nianemongyhyjihavi niandeavykyhavi nehē no. A'ero po ti nhande rekokatui imondoheteavo nhandereaporoġita Tupana'ga rehe imohina nehē ojipe'ġa ndehe nehē no.

³ Piry Tupana'ga pe nhanembopiro'yhara'ga pe nhande nhi'igame ga pe emombyry ti ġa pe javo.

⁴ Ga opota hete vvyakotyve'ġa ndekote'varuhua mombora ġa nhaporemo ti tomomboruka ji ve javo. Ganembikwahava ga opota no ġa nhaporemo ti tokwaha Jesus Cristo'ga mombe'ua a'itituhēva'ea javo.

⁵ A'ereki Tupana'ga tehe ko Tupanamo.

Gaha vvyakotyve'ġa tombohete

gaha jate ko nhanderuvihavuhuhete'ga javo.

Vvyakotyva'ero Cristo Jesus'ga jate ombojikoty'aruka vvyakotyve'ġa.

Nurā vvyakotyve'ġa jikoty'ari Tupana'ga pavēi.

⁶ Ojijukaukarame ġa ndepypava ga ġa mbopiro'yukari ġandekote'varuhua hugwi.

Nurā ġa jikoty'ari Tupana'ga pavēi a'ero.

Gamanoa okwahavuka Tupana'ga remimbotarimova'ea.

A'ea kiro vvyakotyve'ġa piro'yaġwama ġandekote'varuhua hugwi.

⁷ Nurā Tupana'ga ei ji ve a'ea pa emombe'u javo. “Eko ti Jesus Cristo'ga moirūharamo egwovo judeus'ġarūive'ġa pyri gentios'ġa pyri,” ei ga ji ve. “Emombe'u pa ti Jesus'ga ġa pe tojiko ti ġa ga rehe. A'ero po ti ġa imomborukari ga pe okote'varuhua ojihugwi nehē. Embo'embo'e ti ġa Jesus'ga mombe'ua nhaporemo rehe a'itituhēva'ea rehe.” A'ea Tupana'ga ei ji ve. Amombe'u katu ji nde ve. Nanhi'mbei ji.

⁸ Onhimono'oġame Tupana'ga nhi'igā renduva ogwyri pe nhaporemo marā po ti akwaimbae'ġa ndekoi a'ero nehē Jesus'gareheve'ġa? Kiro ji imombe'ui nde ve jireaporoġita. Onhimono'oġa ti akwaimbae'ġa tonhi'ī Tupana'ga pe gweaporoġitapyryvamo onhimonha'ngae'yma ġa ndayvapotare'yma.

Paulova'ea e'i nahā ti kunhangwera'ġa toko javo

⁹ Marā po ti kunhangwera'ġa ndekoi nehē Jesus'gareheve'ġa? Kiro ji imombe'ui nde ve jireaporoġita. Tonhimbovyvy ti kunhangwera'ġa okopyryheteavo imongirame opira. Taheaporoġitaranuhūyme ti ġa o'ava mbojigwajigwaga rehe. Taheaporoġitaranuhūyme ti ġa mbo'yra noġa rehe ouro apopyra noġa rehe no pérolas noġa rehe no. Taheaporoġitaranuhūyme ti ġa opikatua mongia rehe no – kiroki a'ea gwerohohivuhu itambere'ia.

¹⁰ Ga e'i ore Jesus Cristo'gareheva'ea javo. Toko katu ti ġa a'ero ojipe'ġa pe. Nahā ti Jesus Cristo'gareheve'ġa toko a'ero.

¹¹ Jesus Cristo'gareheve'ġa nhimono'oġame tihendu ti Tupana'ga nhi'igā javo, kunhangwera'ġa ti tojapyaka tuhē ganhi'igā rehe. Onhi'ige'yma ti ġa tohendu pota okokat-uavo.

¹² A'e hete ji nde ve: Kunhangwera'ga ti toko Tupana'ga nhi'iga rehe jate. Tombo'eyme ti ga Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe. Te'iyime tuhē ti ga: “Kunhangwerava'ea oapo akwaimba'eva'ea.” Tombo'eyme ti ga a'ea rehe Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe.

¹³ A'ereki akwaimba'eva'ea Tupana'ga oapo ypy Adãova'ea. Kirē kunhangwerava'ea ga oapo Evava'ea hako.

¹⁴ Adãova'ea rũi reki Satanás'ga omoandyi hako. Kunhangwerava'ea ga omoandyi. A'ero kunhangwerava'ea nonhi'ipo'rui Tupana'ga okote'varuhuavo.

¹⁵ Emo kunhangwera'ga jikogame Jesus Cristo'ga rehe jipi Tupana'ga omombo gandekote'varuhua ga hugwi. Ojikogame ga rehe ga ojipe'ga arōhetei okopyryvamo onhimbovyvya. Nahã gandeaporogita pyahuro. Igwete pyryvamo ga nda'yramo gwembireko'ga pe.

3

Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga

¹ A'itituhēva'ea nhande ei: Kiroki ga e'i taporavyky ti ji Jesus'gareheve'ga ndepiakatuavo javo – ga opota pyryva'ea. A'ereki nanongara aheporavykya ko pyry, xa'e nhande a'itituhēva'ea mombe'gwovo.

² Toko katu ti Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga ojikheteavo Jesus'ga rehe. A'ero tegwete ojipe'ga ehava ga pe. Ojipeji tehe ti ga togwereko gwembirekohēa. Taheaporogita pyry ti ga. Tonhimbovyvy ti ga okokatuavo. Po ojipe'ga nduri ga repiaga oropyta pota ore nde pyri javo, a'ero ti ga tohoryory ga ndehe ga mbuhuruka gwonga pe ga pokoga. Tombo'e kwaha hete ti ga Tupana'ga nhi'iga rehe.

³ Heagwryryve'ga ja rũi ti ga toko jugwejuhue'yma ahemboheagwryryva'ea vinho. Tonhimboahivyme ti ga ojipe'ga pe. Toko katu ti ga ojipe'ga pe ga ndayvare'yma onhyromo. Tokoyme ti ga ojipe'ga ja – kiroki ga itambere'ia pyhyga rehe jate gweaporogita jipi.

⁴ Tohepia katu kwaha ti ga gwongapypeve'ga mondomondokatuavo. Tomondo ti ga gwa'yra'ga onhi'iga rupi. Ojihe ti ga tomoudouka gwa'yra'ga ndeaporogita imohinuka.

⁵ Po ga ndohepiakatukwahavi gwongapypeve'ga gwa'yra'ga no ga mongoe'yma onhi'iga rupi, a'ero po ti ga ndohepiakatukwahavi Jesus'gareheve'ga ga nhimono'oGAME tihendu ti Tupana'ga nhi'iga javo. Nanongara'ga ti tokoyme gandepiakatuharamo a'ero.

⁶ Tokoyme ti ga gandepiakatuharamo – kiroki ga korogwe ojiko Jesus Cristo'ga rehe. A'ereki ga ndokwahahetei ve nahã ahe toko Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi jave'yma. Mara'ngu po ti nanongara'ga okote'varuhuavo onhimboheteavo nehē? “Ako pyry ji ga hohe pa jitekovo gandepiakatuharamo,” e po ti ga nehē. Po ti ga ei a'ea nehē, a'ero po ti Tupana'ga ei ga pe nehē ereko te'varuhu nde enhimboheterame javo. A'ea jitehe Tupana'ga ei Diabo'ga pe ga mondovo ojihugwi hako. A'ereki Diabo'ga onhimbohete.

⁷ Toko katu ti Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga. A'ero po ti Jesus'gareheve'garũive'ga ekatui ga mombe'gwovo pyry hete ga okokatuavo javo. Ga rekokatue'ymame po ti ga ga rerekomemui nehē ite'varuhu reki ga javo. Nahã po ti Diabo'ga ga mondoi gwemimbotarimova'ea rupi nehē.

Jesus'gareheve'ga pokohara'ga

⁸ Kiro ti ji imombe'ui nde ve Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pokohara'ga. Gandepiakatuhara'ga javijitehe ti ga tonhimbovyvy ojikheteavo Jesus'ga rehe. Ti'mbeyme ti ga. Tougwejuhuyme ti ga ahemboheagwryryva'ea vinho okovo. Tokoyme ti ga ojipe'ga ja – kiroki ga itambere'ia pyhyga rehe jate heaporogita jipi.

⁹ Nane'ymi gweaporogitapyryvamo ti ga togwerovia hete aherembikwahavipyre'yma – kiroki a'ea Tupana'ga okwahavuka kiro Jesus Cristo'ga mombe'ua. Tojiko hete ti ga Jesus Cristo'ga rehe omano ga nhande repyga javo.

¹⁰ Jara'ga Jesus'gareheve'ga ti te'i ga pe: “Tihepia naě ti pendekokatua pe ga pokogame.” A'ea ti ga te'i ga ndepiaga. Po ga ndekopyryvamo ga pokokatuavo, a'ero po ti ga toko gapokoharamo.

¹¹ Ga javijitehe ti kunhangwera'ga tonhimbovyvy. Te'ite'iuhuyme ti ga ojipe'ga pe. Taheporoğita pyry ti ga. Tombojiko pa ti ga ojipe'ga ojihe jipi. Nahã ti kunhangwera'ga toko.

¹² Akwaimbae'ga Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pokohara'ga ti togwereko ojipeji tehe gwembireko'ga. Tomondo ti ga gwa'yra'ga onhi'iga rupi ga ndepiakatukwahava. Tohepia katu kwaha ti ga gwongapypeve'ga no ga mondomondokatuavo.

¹³ Aerē, Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pokoharamo, ga jara'ga pokokaturame po ti koji'i gambohetea nehē. Koji'i po ti ga Tupana'ga kwahavi nehē ga ga pokoga gwaramo. Ndopojihuvi hete ti ga imombe'uheteavo gwembiroviara Cristo Jesus'ga mombe'ua a'ero nehē.

Paulova'ea omombe'u a'itituhēva'ea rerekokatua

¹⁴ Aho pota tuhē ji nde pyri nambegwei jioha javo. Emo ji akwatija nde ve kiro.

¹⁵ A'ereki ji a'e: Mara'ngu po ti nhimbegweramo jigwovo nehē? Nurã ji herohoukari nhirembikwatijarukara kiro. Imonhi'igame po ti nde ikwahavi javo nehē. “ ‘Nahanahã ti Jesus'gareheve'ga toko katu ojohupe Tupana'ga ra'yramo,' ei Paulo'ga,” ere po ti nde nehē. Jesus'gareheve'ga ko avuiramave'gareheve'ga. Ga okwahavuka Jesus Cristo'ga mombe'ua ojipe'ga pe a'ea ko a'itituhēva'ea javo herekokatuavo.

¹⁶ Cristo Jesus'ga mombe'ua a'itituhēva'ea ko huvihavuhu tuhē ahe monhi-momby'aheteavo. A'ea jukwaha nhande ve nhaporemo. A'itituhēva'ea ko aherembikwahavipyre'yma – kiroki a'ea Tupana'ga okwahavuka nhande ve kiro Cristo Jesus'ga mombe'ua nhanerembiroviara. Momi ko Cristo Jesus'ga mombe'ua a'itituhēva'ea:

Ga ko ojipiuka onhimongovo vvyakotyva'ero.

“Gareaporoğita ko pyry hete,” e'i Tupana'ga ra'uva ga kwahaheteavo.

Gaha Tupana'gapyrive'ga ga repia.

Gaha gareheve'ga ga mombe'u judeus'garũive'ga pe gentios'ga pe.

Ga rehe vvyakotyve'ga pyteripeve'ga ojiko.

Gaha Tupana'ga ga reroho yvagi pe ga mboheteavo pevo.

A'ea ko Cristo Jesus'ga mombe'ua.

4

Tupana'ga ra'uva omombe'u aerēve'ga i'mbeve'ga

¹ Tupana'ga ra'uva e'i hete aerēva'ea mombe'ukatuavo. Nurã i'ei: “Mbapava koty po ti jara'ga ndogweroviara'javi Jesus Cristo'ga mombe'ua nehē. Ga po ti ombo-pogwe Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga nehē okoheteavo ga'mbea rehe ganemimbo'ete'varuhua rehe nehē no – kiroki a'ea rehe anhağa Diabo'gapyriva'ea ga mbo'e.

² A'ea po ti Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga imombe'ui ga pe ga moandyandyita o'mbero ga pe nehē. Ojipokwahava o'mbea rehe po ti ga nonhimom-baragwahavi a'itituhēva'ea rehe gweaporoğitakatuagwame'yma nehē,” e'i Tupana'ga ra'uva.

³ “O'mbero po ti ga ei nehē: ‘Tahembirekoyme ti ahe. To'uyme ti ahe gwiğwia mbatera ojikwakuva,' e po ti ga nehē,” e'i Tupana'ga ra'uva imombe'gwovo.

Emo Tupana'ga nde'iangavi nanongara! Oapo pa ga. Nurã ti ahe tokwakuvyme. To'u pa ti ahe garembiapoa i'gwovo gworygworyvamo ndepyry hete nde imbuhua ore ve javo Tupana'ga pe.

A'ea Tupana'ga ei ga pe – kiroki ga ojiko ga rehe a'itituhēva'ea kwahava.

⁴ A'ereki pyry pa Tupana'ga rembiapoa. Nurã ti tikwakuvyme garembiapoa ti'uyme ti jave'yma. Ti'u ti a'ero nhande'erame ga pe ndepyry hete nde imbuhua ore ve javo.

⁵ A'ereki mbatera pyry pa Tupana'ga ero ġwaramo. Pyry pa mbatera nhande ero ġwaramo ga pe no ndepyry hete nde imbuhua ore ve javo ga pe.

Nahã ti eporavyky katu Jesus'ga pe

⁶ Po nde imombe'upavi Tupana'ga rembi'ea pevo nhaneirũ'ġa pe Jesus Cristo'gareheve'ġa pe, a'ero po ti nde poravykykatui Jesus Cristo'ga pe nehẽ. Eporavykykatuavo ga pe ti enhimbo'e katu Jesus'ga mombe'ua rehe a'itituhẽva'ea rehe no – kiroki Jesus'gareheve'ġa nemimbo'ekatua rupi nde ereko jipi.

⁷ Terembopogwei ti Tupana'ga remiarõ'e'ÿva'ea imombe'uteheva'ea – kiroki a'ea iġwaivĩve'ġa omombe'u pota. A'ereki a'ea nahemombyryvukari. Ejirokwa ti ekokatua rehe ekovo Tupana'ga reaporoġita rupi jipi.

⁸ Pyry ahe jirokwari tipopoaka jira'oa javo. Koji'i pyry hete ahe jirokwari tapyry jireaporoġita javo. A'ereki naname Tupana'ga omombyry ahe ve ahe manoe'ymame a'ero. Ahe manorẽ po ti ga imombyryvi jitehe ahe ve yvagi pe nehẽ no.

⁹⁻¹⁰ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Nhande xajiko hete Tupana'ga rehe omanoe'ÿve'ga rehe aerẽ po ti ga nhande rerohoi yvagi pe nehẽ javo. Ga ko vvyakotyve'ġa mbopiro'yharamo oko. “Ambopiro'y pota ji ġa imombo'a ġandekote'varuhua ġa hugwi,” ei ga. Kiroki ġa ojiko ga rehe imomboruka ga pe – ġa hugwi tuhẽ ga imombori a'ero. Pyry ahe a'ea reroviahetei. A'ereki a'ea ko a'itituhẽva'ea. Heroviaro ġwaramo nhande poravykyhetei nhandejirokwa Jesus Cristo'ga mombe'gwovo.

¹¹ A'ea ti emombe'u pa nhirembikwatijarukara tohendu katu ti Jesus'gareheve'ġa.

¹² Mara'ngu po jara'ġa javo nde ve? “Nerenhimoymyani ve nde, Timóteo. A'ero nde nderekwahavi ve,” e po ġa nde ve. Ehepiuka ekokatua ġa pe te'iyme ti ġa a'ea a'ero. Enhi'igatu ti ġa pe nahã ġa monhi'igatuavo. Eko katu ti toko ti ġa ji ja javo. Earõ hete pa ti ojipe'ġa. Ejiko hete ti Jesus Cristo'ga rehe. Eko pyry ti. Nahã ti eko. A'ero po ti ġa ndekopotari nde ja nehẽ.

¹³ Jirakykweri ti emonhi'ĩ Tupana'ga rembikwatijarukara ġandovaki jipi tohendu ti Jesus'gareheve'ġa javo. Emombe'u katu ti ġa pe nahanahã e'i Tupana'ga nhi'igã javo. Embo'e katu ti ġa hehe.

¹⁴ Ymya Tupana'ga nhi'igã mombe'uhara'ġa ei nde ve kako: “Tupana'ga ra'uva ombo'ekwahavuka nde ve. Embo'embo'e ti Jesus'gareheve'ġa Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe a'ero imombe'ukatuavo ġa pe,” ei ġa nde ve kako. Kirẽ opokogame neakaġa rehe Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa ei a'iti tuhẽ javo kako. Enhi'ĩpo'ru ti Tupana'ga nhi'igã mombe'uhara'ġa a'ero ekovo ejiporavykya rehe.

¹⁵ Ejirokwa ti eporavykya rehe jipi ġa mbo'embo'ekatuavo ekoheteavo hehe. A'ero po ti nde iġwaigwavete ġa mbo'ekwahakwahavi Tupana'ga nhi'igã rehe nehẽ. A'ea po ti jukwaha hete ġa pe nhaporemo nehẽ.

¹⁶ Terekoi ite'varuhua rehe tako katu ti ji javo. Terejapyakai ti Tupana'ga nhi'igãatyviva'ea rehe tambo'e ti ji Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe jate javo. Nane'ymi ti ejirokwa ekokatuaavo ġa mbo'ekatuavo a'itituhẽva'ea rehe jate. A'ero po ti nde nhimbopiro'yi ejikote'varuhua hugwi egwovo yvagi pe Tupana'ga pyri nehẽ. Kiroki ġa neremimbo'ekatua rendu katu – ġahã po ti nde ġa mbopiro'yi ġandekote'varuhua hugwi ġa mondouka Tupana'ga pyri nehẽ no.

5

Eko katu Jesus'gareheve'ġa pe

¹ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Eko katu ti Jesus Cristo'gareheve'ġa pe ġa mbo'eavo Tupana'ga nhi'igã rehe ġa ndekote'varuhurame toko katu kwaha ti ġa javo. Ixava'eve'ġa pe ti terenhi'igãhyi ġa ndekote'varuhurame. A'ereki ġa oko nderuva'java'ero. Enhi'igatu ti

ġa pe nde erame ġandekote'varuhua pe na rŭi ti peko javo ġa pe. Na jitehe ti enhi'igatu ipyahuve'ġa pe akwaimbae'ġa pe ġa ndekote'varuhurame. A'ereki ġa oko neirŭ'java'ero.

² Na jitehe ti enhi'igatu igwaivŭve'ġa pe ġa ndekote'varuhurame. A'ereki ġa oko ndehya'java'ero. Na jitehe ti enhi'igatu ipyahuve'ġa pe kunhangwera'ġa pe ġa ndekote'varuhurame. A'ereki ġa oko nerendyra'java'ero. Ga ko ambotehea rŭi nde hugwi a'ero. Eko katu ti ġa pe a'ero.

Jesus'gareheva'ero pereko katu aherembirekokwera'ga

³ Jesus'gareheve'ġa ti tomondo ojeaporoġita aherembirekokwera'ġa ndehe – kiroki kunhangwera'ġa pe ndiporakahavi.

⁴ Po aherembirekokwera'hŭa gwereko gwa'yra'ġa ġwymymino'ġa no, a'ero po ti ġa topoko katu hŭa hŭa rembirekoa'jave'ymame. Ymya po hŭa ġa nderekokatuypyti ġa monhimomboaka. Kiro po ti ġa toko katu kwaha ikwepyga hŭa pe a'ero okovo hŭaporakahavamo hŭa ko jire'yjahŭa tuhŭ javo. Nanongara ko pyry Tupana'ga pe.

⁵ Kiroki hŭa tehe oko herekoe'yma oporakahava – po hŭa jikohetei Tupana'ga rehe hamo ji poko ti javo ga pe jipi. Ypytunimo arimo po hŭa nhi'igi ga pe ojihe ojipe'ġa ndehe no ore poko javo hamo. Nanongarahŭa ti Jesus'gareheve'ġa topoko jipi.

⁶ Kiroki aherembirekokwera'hŭa oko onhimbohoryva'ea rehe jate ojapyakae'yma Tupana'ga rehe – hŭa nomanoi novŭa. Emo hŭa oko omanove'ġa ja Tupana'ga pe. A'ereki hŭa nombopyahuukari ga pe ojeaporoġita okokatue'yma ojikoge'yma ga rehe. Nanongarahŭa rŭi Jesus'gareheve'ġa topoko jipi.

⁷ Embo'e pa ti Jesus'gareheve'ġa nhiremimombe'ua rehe – kiroki a'ea ji akwatija nde ve aherembirekokwera'ġa ndehe nahanahŭa ti pepoko ġa javo. A'ero po ti tegwete ojipe'ġa ehava ġa pe nehŭ.

⁸ Kiroki ga ndoporakari gwe'yja'ġa ġwongapypeve'ġa kaitu ġa mbatere'ymame – gaha ndokoa'javi Jesus'ga mombe'ua rupi. Koji'i ga oko te'varuhu Jesus'gareheve'ġarŭive'ġa hohe. A'ereki Jesus'gareheve'ġarŭive'ġa vehevi oporaka gwe'yja'ġa ġwongapypeve'ġa no.

⁹ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Jesus'gareheva'ero ti ġa toporaka opyteripeve'ġa – kiroki kunhangwera'ġa pe ndiporakahavi. Tokwatija ti ġa nanongara'ġa ndera a'ero aherembirekokwera'ġa ndera ndiporakahavi ġa pe javo. Nanongara'ġa pe ji ei: Ga ti toko igwaivŭve'ġa. He'yjuhu kwara ġa ndehe sessenta kwara koji'i no. Ojipeji ġanembirekova'ea.

¹⁰ Ojipe'ġa omombe'u katu aherembirekokwera'ġa nahŭ ġa ojipe'ġa poko katu gweaporoġitakaturu jipi javo. Momi ko aherembirekokwera'ġa mombe'ua:

Ga gwa'yra'ġa ndereko katu ġa monhimomboakakatuavo.

Ymyagwera jate ġa horyory hajiheve'ġa ndehe ġa mboapyga ġa mbuhuruka ġwonga pe ġa ndurame.

Na jitehe ġa Tupana'ga remimo'ŭhara'ġa poko ġa ndurame onga pe.

Ga ġa poko ġa nderekokatuavo – kiroki ġa pe ite'varuhu.

Ga ojirokwa opyryvamo ojipe'ġape'ġa pe jipi oporavykyparavuhuavo nahŭ ġa pokopava jipi.

Po nahŭ aherembirekokwera'ġa ndekokatui – kiroki ġa pe ndiporakahavi, a'ero pyry Jesus'gareheve'ġa ikwatijari ġandera ġahŭ nhande tipoko javo.

¹¹ Kiroki aherembirekokwera'ġa nomondoi ve sessenta kwara igwaivŭve'ġa – ġandera ti terekwatijarukari. Mara'ngu po ti ġa oporavykypotara'jave'yma Cristo'ga pe nehŭ? Po ti ġa ei nehŭ: “Koji'i pyry ji ve ji rembirekoa'javamo.”

¹² Po ti ġa ei nahŭ nehŭ, a'ero po ti ijari ġa ndehe ġa ipiriano ġwaramo onhimbi'eagwera Cristo'ga pe nehŭ.

¹³ Terekwatijari igwaivŭve'ġa ndera, a'e ji. Mara'ngu po ti igwaigwavete ġa ovevugwero nehŭ ohohorame ojipe'ġa nonga pe jipi nehŭ? Koji'i po ti ġa te'varuhuro

a'ero onhi'inhi'íteheavo ikwahapapota imombe'umoanhana nehē – kiroki a'ea po ġa nomombe'ui hamo.

¹⁴ Nurā koji'i pyry ji ve iġwaivīe'ŷve'ġa nembirekoa'javamo gwa'ygwa'yramo. Togwereco katu ti ġa gwa'yra'ġa ġwongapypeve'ġa nderuva. Po ti nahā iġwaivīe'ŷve'ġa ndekokatui nehē, a'ero po ti a'ea rehe ġa'arōe'ŷve'ġa nde'ite'varuhui ġa pe nehē. Nahā ji amoġita ġa.

¹⁵ A'ereki jararamo iġwaivīe'ŷve'ġa oko jipe Satanás'ga nhi'iġa rehe okoa'jave'yma Cristo'ga nhi'iġa rehe.

¹⁶ Kiro ti ji imombe'ua'javi nde ve. Aherembirekokwerahēa re'yjahēa ti toporaka hēa pokokatuavo Jesus'gareheva'ero. Toporakarukaryme ti ġa hēa jara'ġa pe Jesus'gareheve'ġa pe. A'ero hēa porakare'ymame hēare'yja'ġarūive'ġa oporaka ojipe'ġa – kiroki ġa pe ndiporakahavi tuhē.

Eko katu ti ġandepiakatuhara'ġa pe

¹⁷ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Nahā po ti Jesus'gareheve'ġa ndekoi hamo: Ga ti tombohete gwepiakatuhara'ġa. Ga ti tomondokatua'ja ġa pe ikwepykava ġa poravykykaturame. Ga pe kaitu – kiroki ġandepiakatuhara'ġa omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iġa ġa mbo'ekatuavo hehe.

¹⁸ A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:
“Yuranuhūa oporavyky ahe ve hay'nhoynhoġa japea hugwi jape'oga
ipyryūpyruġame trigo ra'ynha rehe.

Nurā ti ahe tojurutyvyme yuranuhūa
to'u ti trigo ikwepykavamo javo,” e'i ikwatijaripyra.

Ojo'java'ea e'i:

“Tokwepy ti ahe ġwemimboporavykyhara'ġa pe.

A'ereki ġa ahe poko,” e'i.

¹⁹ Po ojipejive'ga ei nde ve: “Oko te'varuhu nhanderepiakatuhara'ga.” Po ga tehe e'i a'ea, tereroviari ti ganhi'iġa. Po a'ea jitehe ojipe'ga ei nhanderepiakatuhara'ga oko te'varuhu javo, a'ero ti ehendu ġanhi'iġa ikwahava.

²⁰ Po a'iti hete tuhē ġandepiakatuhara'ga ite'varuhu, a'ero ti emoġita ga Jesus'gareheve'ġa ndovaki nhaporemō. Ere ti ġa pe: “Nahā nde ereko te'varuhu. Epohi ti jugwi,” ere ti ġa pe. A'ero po ti jara'ġa kyhyjipavi xakote'varuhuyme ti javo nehē.

²¹ Ehendu tuhē nhinhi'iġa ġa moġitakatupava. Terei ti: “Nda'ei po ti ji ga pe garekote'varuhua rehe. A'ereki ji ako hete ga rehe.” A'ea terei. Ojipe'ga pe terei no: “Anhi'iġahy hete po ti ji ga pe garekote'varuhua rehe. A'ereki ji ndakoi ga rehe.” A'ea terei no, a'e ji nde ve Tupana'ga ji renduvame. Nhandepojoykaharete'ga Jesus Cristo'ga ji rendu no. Yvagipeve'ġa ji rendu no Tupana'gapyrive'ġa garemimo'ēharamo.

²² Terena'ēi ti ojipe'ġa pe peporavyky ti Tupana'ga pe kiro javo. Ekwaha katu na'ē ti ġandeaporōġita. Ga pyryvame ti epoko ġa'akaġa rehe peporavyky ti kiro Tupana'ga pe javo. Terejihe'ari ti ite'varuhuve'ġa ndehe ġandekote'varuhua mbopogwee'yma. Ejirokwa ti ekokatua rehe, a'e ji nde ve.

²³ Yhya jate rūi ti e'u, Timóteo. Pyry xunhiva'ea nde i'ui vinho no tomombi hahyva'ea nderevegi pe. A'ereki nane'yimi nde netetirūa.

²⁴ Kotihī jara'ġa ndekote'varuhua jukwaha hete. A'ero nhande ejipei ġa pe oja ġa ndehe javo. Jara'ġa ndekote'varuhua ndiukwahavi ve. Aerē gwe nhande ikwahavi ġandeaporōġitate'varuhua.

²⁵ Na jitehe jukwaha hete ojipe'ġa ndekokatua. Jara'ġa ndekokatua ndiukwahavi ve. Aerē gwe nhande ikwahavi a'ea.

6

Paulova'ea e'i nahā ti ipiro'ye'ŷve'ġa toko javo

¹ Kiro ti ji ġa mombe'ui nde ve Jesus'gareheve'ġa – kiroki ġa ndipiro'yi opojykahara'ġa hugwi. Ga ti tomondo gweaporoġita opojykahara'ġa ndehe oporavykykatuavo ġa pe. Po ġa ndoporavykykatui Tupana'gareheva'ero, a'ero po ti ojipe'ġa Tupana'ga mbotegwetei ite'varuhu Tupana'ga javo. Jesus'ga mombe'ua po ti ġa imbotegwetei nehē no ite'varuhua rehe ga ġa mbo'ei javo.

² Po ġa opojykahara'ġa pavēi ojiko Jesus'ga rehe, a'ero ġa ndekoi onhoirūramo. A'ero ti ġa te'iyeme opojykahara'ġa pe: “Ga nhaneirūramo ġwaramo ti timondoyme nhandeaporoġita ġa ndehe.” A'ea rūi ti ġa te'i. Koji'i vehevi ti ġa tomondo ojeaporoġita opojykahara'ġa ndehe oporavykykatuavo ġa pe ġa pokoga. A'ereki ġa – kiroki opojykahara'ġa pe ġa oporavyky ġa pokoga – ġa ko ġairūa tuhē ġanemiarōa ojikoga ġwaramo Jesus'ga rehe. A'ea ti emombe'u pa ġa pe ġa mbo'ekatuavo hehe.

A'itituhēva'eaatyviva'ea rehe okote'varuhuve'ġa ombo'e

³ Po ojipe'ga ombo'e nhiremimbo'eaatyviva'ea rehe ndokoi po ga a'itituhēva'ea rehe nhandepojykaharete'ga remimbo'ea rehe Jesus Cristo'ga remimbo'ea rehe. Aherekokatua mombe'ua rehe po ga ndokoi no.

⁴ Okoe'ymame hehe po ga nhimbohetetehei tuhē akwaha hete ji javo novīa. Emo ga ndokwahavihu okovo. Onhi'igayva pota ranuhū ga ojipe'ġa. “Garagara pe ġa ei?” e'i tehe ga. A'ero ga renduvame ġa nhimyrōi ojogwehe ja'javo ojohupe onhombotegweteavo ojogweroviare'yma.

⁵ Nane'ymi ġa jogwayvahetei. Ite'vate'va ġa'akaġa. A'ero ġa ndokwahava'javi a'itituhēva'ea ojipe'ġa mbo'eavo a'eaatyviva'ea rehe. A'ereki ġa e'i tehe oyvyteri pe: “A'e po ti ji ġa pe nehē: ‘Ji ko Tupana'gareheva'ea’. A'ero po ti ġa imbuhuri itambere'ia ji ve ji mombateheteavo ji ombo'erame nehē,” e'i tehe ġa oyvyteri pe.

⁶ Pyry hete tuhē okokatuve'ga pe reki – kiroki ga ojiko tuhē Tupana'ga rehe ikwahava opy'a rukatua gworygworyvamo jipi. Ndokoi ga ojipe'ġa mbatera rehe a'ero.

⁷ Ma gara nhande tiru reki nhande'arame? Ndiheruri nhande. Ma gara po ti nhande tiroho nhandemanorame nehē? Ndirohoi tuhē po ti nhande nehē.

⁸ Herekorame nhanderembi'ua nhandepira reheve xajory ti hehe pyry ji ve javo.

⁹ Jara'ġa e'i tako ji imbateheteva'ero javo. A'ea rehe jate ġa japyakai reki. A'ero ġa ite'varuhua mbopogwehetei okote'varuhuvavo nahā po ti ji ipyhyguhui mbatera javo. A'ereki hepia'ngi tehe he'yiva'ea ġa pe ġamongote'vava'ea. Tegwete ġapohira okote'varuhua hugwi a'ero. A'ea ġa mbotegwetepavi ġa mondouka hahyva'ea ruvihava pype.

¹⁰ A'ereki itambere'ia potarapora ko aherekote'varuhuparava. Itambere'ia rehe jate okovo ġwaramo jara'ġa pohiri Jesus Cristo'ga mombe'ua hugwi. Nurāro ġwaramo ġa imbuhumbuhurukari ite'varuhuva'ea hahyheteva'ea ojihe onhimbovy'are'yma ranuhū ja'javo oyvyteri pe: “Maranameuhū ji rekoi na?”

Paulova'ea omogita Timóteova'ea

¹¹ Timóteo, ndehe ereko Tupana'gareheva'ero. Terembopogwei ti nanongara nhaporemō ite'varuhuva'ea nhaporemō a'ero. Ejirokwa ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Ejirokwa ti ekokatua rehe imondovo ejeaporoġita Tupana'ga rehe jipi. Ejiko hete ti Jesus Cristo'ga rehe. Earomba ti jara'ġa. Enhimomirana ti ite'varuhurame nde ve. Eko katu ti jara'ġa pe enhyromo ġa pe.

¹² Ejirokwa hete ti eporavykykatuavo pyryheteva'ea rehe Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Erovia hete Tupana'ga nhi'iga aerē po ti Tupana'ga ji mongoi ojipyri ji mombytavo avuirama nehē javo. A'ereki a'ea pe Tupana'ga e'i o'erame nde ve herejo ti ji pyri ejupa avuirama javo. Pyryheteva'ea pe nde ehetei erame ajiko ji Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga ra'yra'ga rehe javo. He'yive'ġa nde rendu kako.

¹³ Tupana'ga omongo pa. Nurã ġa okoji mbatera pavēi. Cristo Jesus'ga omombe'u a'itituhēva'ea Pôncio Pilatosva'ea pe okyhyjie'yma hako. Ga ji renduvame Tupana'ga Cristo Jesus'ga pavēi, kiro ti ji ehetei nde ve.

¹⁴ Ji nhi'īpo'ru pa ti, a'e ji nde ve. A'ero tegwete ojipe'ġa ehava nde ve. Nahã ti eko katu jipi nhandepojykaharete'ga mboha'uva Jesus Cristo'ga mboha'uva ga mbuhua yvya koty nhande koty.

¹⁵ Tupana'ga erame: “Pyry kiro Jesus Cristo'ga hoa”, a'ero po ti Jesus Cristo'ga jipiukari ua yvaga hugwi nehē.

U katu katu Tupana'ga py'a.

Ga tehe ipopoaka hete ojipe'ġa hohe pa ġa mondomondopava ġwemimbotarimova'ea rupi.

Ga ko ġanduvihavuhu'ġa nduvihavuhuhetero oko.

Gapojykahara'ġa pojkahareteramo ko ga oko no.

¹⁶ Ga tehe ko avuiramave'ga omanoe'yma tuhē.

Gwendy'javuhua pype ga ruvi upa.

Tegwete vyakotyve'ġa hoa garendy'javuhua pyri.

Ga ndohepiangavi ga. Tegwete garepiakava.

Tomboukwaha ti ġa ga.

Nane'yimi ti ga tipopoaka okovo avuirama. Na tuhē. Amém!

Paulova'ea e'i nahã ti imbateheteve'ga toko javo

¹⁷ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Ombatera rehe vyakotyva'ea rehe ti imbateheteve'ġa tonhimboheteyme Jesus'gareheve'ġa. Tojikogyme ti ġa oitambere'ia rehe. A'ereki kotihĩ itambere'ia opa ahe hugwi. Tojiko ti ġa Tupana'ga rehe avuiramave'ga rehe tombuhu ti ga ji ve javo. A'ereki gaha ombuhu pa hete ahe ve tohory ti ġa hehe javo.

¹⁸ Toko pyry ti ġa jara'ġa pe ġa pokopokoga. Toma'ema'ē pota ti ġa imondovo mbatera ġa pe – kiroki ġa ndogwerekoi ojive.

¹⁹ Imondorame ġa pe ġa imombyryvukari ojive pyryva'ea rerekoagwama yvagi pe. Nahã okorame ġa ei Tupana'ga ti ji mongoi tuhē ojipyri avuirama nehē javo.

²⁰ Timóteo, teremoka'nhyimi ti Tupana'ga rembikwahavukara ejive ekokatuavo. Hehe ti embo'e katu herekokatuavo. Terembopogwei ti onhi'īteheve'ġa. Jara'ġa omombe'u Tupana'ga remiarōe'ỹva'ea ojogwayva hehe oreremimombe'ua ko a'itituhēva'ea javo. Terehenduvi ti ġanemimombe'ua.

²¹ A'ea mombe'urame jara'ġa ndokoa'javi Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe.

Kiro ji ei pe me Jesus'gareheva'ea pe: Tupana'ga tomombyry pe me – perope peju cidade de Éfeso pe.

PAULOVA'EA OMOMBE'UA'JA TIMÓTEOVA'EA PE Segunda Carta de Paulo a Timóteo

¹ Jihi ko Pauloramo Cristo Jesus'ga moirūharamo. Aporavyky ji Tupana'ga pe Cristo Jesus'ga mombe'gwovo. A'ereki Tupana'ga e'i ji ve: “Eko ti Cristo Jesus'ga moirūharamo. Ere ti ġa pe: ‘Pejiko ti Cristo Jesus'ga rehe imomboruka ga pe pejikote'varuhua peji-hugwi pejikovo gareheva'ero. A'ero po ti Tupana'ga pe mongoi ojipyri avuirama nehē. A'ea ti ere ġa pe,” ei Tupana'ga ji ve kako.

² Timóteo, kiro ji ikwatijarukari nde ve imondouka. Nde ko nhiremiarōa jira'yra'java'ea.

Kiro ji ei: Nhandervete'ga Tupana'ga ti tomomyry nde ve Cristo Jesus'ga pavēi nhandepojkaharete'ga pavēi. Tandeporogwety ti ġa. Tonoġatu ti ġa ndepy'a, a'e ji.

Horyory Paulova'ea Tupana'ga rehe

³ Nane'yimi ji nhi'īgi Tupana'ga pe nde mombe'gwombe'gwovo ypytunimo arimo jitekovo. Ga pe ji ei:

—Ndepyry hete nde Timóteo'ga mbojikoheteuka Jesus Cristo'ga rehe, a'e ji ga pe.

Nhiremboypya ja ji aporavyky Tupana'ga pe jipi ikwahava jireaporoġitapyryva.

⁴ Ji horame nde hugwi nde erejehe'o ji arōheteavo ikwehe'i. A'ea ji namoka'nhyimi jitekovo. Orohepiaga'u hete ji. Nde repiaga'javame po ti ji roryroryvamo nehē.

⁵ Nde ko nane'yimi nde rekoi ejikoga Tupana'ga rehe. A'ea ji akwahava'ja jipapyakavo nahā ko Timóteo'ga rekoi ikwehe'i javo. Ndejaryjahēa jikohetei Tupana'ga rehe Lóidehēa. Neyhēa Eunicehēa jikohetei jitehe Tupana'ga rehe no. Aerē ġa javijitehe nde jikohetei Tupana'ga rehe no. Aġwamo ndehe ko nane'yimi erejiko ga rehe no, a'e ji.

Terekyhyji ti Jesus'ga mombe'gwovo

⁶ Akwaha ji ndejikoga Tupana'ga rehe. Nurā ji ei ikwahavukara'java nde ve: Ejirokwa hete ti eporavykyavo ga pe jipi. A'ereki ji pokogame neakaġa rehe nhinhi'īga Tupana'ga pe Tupana'ga ra'uva nde mbokarakatu eporavyky ti ji ve javo.

⁷ A'ereki Tupana'ga imondorame nhande pyri gara'uva ndopojihuvukari nhande ve. Gara'uva nhande mbopopoaka. Gara'uva nhande monhoarō hete nhande mbohory-oryva ojipe'ġa ndehe. Gara'uva nhande monhimbovyvy nhande mongokatuavo.

⁸ Nurā ti terekyhyji a'ero Cristo Jesus'ga mombe'gwovo nhandepojkaharete'ga mombe'gwovo ipojihuve'yima. Terei ti: “Namombe'ui ti ji ga ga'arōe'ŷve'ġa nde'yjuhuro ġwaramo.” A'ea rūi ti ere, a'e ji.

Amombe'u ji Cristo Jesus'ga ojipe'ġa pe novīa. Emo ġa ndopotari ji ga mombe'urame. Nurā ġa ji mongiuvari cadeia pype. Timóteo, terekyhyji ti ji rehe ji pojihuve'yima a'ero cadeia pype ji rename. Terei ti: “Ji ndakwahavi Paulo'ga. Ga ndokoi nhiirūa.” A'ea rūi ti ere.

Tupana'ga popoakarimo ti emombe'u nhandepojkaharete'ga Cristo Jesus'ga ojipe'ġape'ġa pe ji javijitehe. Po ti ġa imondoi hahyva'ea nde ve nde ga mombe'urame, a'ero po ti Tupana'ga nde monhimomiranami hahyva'ea pe nde mbopopoaka nehē.

⁹ Gaha omomboruka nhanderekote'varuhua nhande hugwi nahā nhande pokoga. Ga nhande mo'emo'ē toko ti ġa jireheva'ero javo. Nahā ga imomyryvi nhande ve. Nhanderekokatua rehe rūi ga imomyryvi. Gwemimbotarimova'ea rehe jate ga imomyryvi ji ġa poko pota javo. A'ereki ymyahū yvya apoa renonde ga e'i ojivytyeri pe: “Aerē po ti ji imomyryvi ġa pe nehē,” ei ga hako.

¹⁰ Ağwamo reki garemimombyryva jukwaha nhande ve Cristo Jesus'ga ruro ġwaramo nhande koty nhanembopiro'yhara'ga. A'ereki Cristo Jesus'ga omano nhanderekote'varuhua momboa imombiga nhanemanoa popoakara. A'ereki nhande tikwaha nhanembogweravaġwama. A'ea Jesus'ga okwahavuka imombe'gwovo pyryva'ea nhande ve. Ga e'i: "Pejiko ti ji rehe. A'ero ti pe hoi yvagi pe pejikovo avuirama Tupana'ga pyri – perope pe napemanoa'javi," ei ga.

¹¹ Pyryva'ea Tupana'ga omombe'uuka ji ve. Ga e'i: "Eko ti Cristo Jesus'ga moirũharamo egwovo ga mombe'gwombe'gwovo ġa pe. Embo'e katu katu ti ġa nhinhi'iġa rehe," ei ga ji ve.

¹² Amombe'u ji ġa pe a'ero ga nhi'ĩpo'ruavo. Nurã ġa ji mongi cadeia pype tere-mombe'ua'javi ore ve javo. Hahy hete ji ve a'ero. Emo ji jipoyja hete reki kiro hahyrame ji ve. Akwaha hete ji ga – kiroki ga rehe ji ajiko. Nurã – kiroki a'ea ji akwava'ẽ ga pe ereko katu ji ve javo – a'ea ti ga herekokatupavi okovo Cristo Jesus'ga mbuhua nhande koty. A'ero ti Cristo Jesus'ga rura'javi yvya koty nhande koty nehẽ.

¹³ Embopogwe ti nhiremimombe'ukatua a'itituhẽva'ea ojipe'ġa mbo'ekatuavo hehe. Nane'ymi ti ejiko hete ga rehe ga arõheteavo ojipe'ġa arõheteavo no. Nahã nde rekoi ejikoty'aro ġwaramo Cristo Jesus'ga pavẽi.

¹⁴ Tupana'ga gwerekouka pyryva'ea a'itituhẽva'ea nde ve imombe'uuka onhi'iġa. En-himoirũuka ti gara'uva pe nhandepojoykaharava'ea pe. A'ero po ti nde neremoka'nhyimi pyryva'ea ganhi'iġa ġa mbo'ekatuavo hehe nehẽ.

Paulova'ea onhimombe'u

¹⁵ Nde erekwahavipe Ásiapeve'ġa gwyrivepe'ġa pohipava ji hugwi. Gapyteripeve'ġa, Figelo'ga Hermógenes'ga pavẽi, ġa pohiri ji hugwi.

¹⁶ Onesíforo'ga jate ko ġa ja rõi reki. Toporogwety ti nhandepojoykaharete'ga Onesíforo'ga garongapypeve'ġa no, a'e ji. A'ereki Onesíforo'ga uhuuhu ji pyri ji mbohoryryva. Ipoija hete ga ji rehe ji rename cadeia pype.

¹⁷ A'ereki avo cidade de Roma pe uhurame ga ji reka hete ji repiaga cadeia pype.

¹⁸ Aerẽ Cristo Jesus'ga rura'javi yvya koty nehẽ. Toporogwety ti nhandepojoykaharete'ga Onesíforo'ga a'ea rupi, a'e ji. Ji ruvame cidade de Éfeso pe Onesíforo'ga ji pokopokogi no ikwehe. Nde erekwaha hete garemipokogagwera.

2

Tapepojihuvi ti pejikovo soldados'ga ja

¹ Timóteo, jira'yra'java'ero ereko. Nhande jikoty'aro ġwaramo Cristo Jesus'ga pavẽi ga imombyryvi nhande ve. Na ga nde mbopopoakari a'ero onhimimombyryvimo.

² Embo'e ti nhiremimbo'ea rehe – kiroki a'ea nde erehendu he'yive'ġa pavẽi. Embo'e katu ti Jesus'gareheve'ġa – kiroki ġa ahe mbojiko ojihe. A'ero po ti ġa ikwahavi ojipe'ġa mbo'eavo Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe nehẽ.

³ Enhimomirana ti hahya pe soldados'ga ja. A'ereki ġa onhimomirana hahya pe otavukarame tinhi'ĩpo'ru ti nhanderuvihava'ga javo. Ndehe na jitehe enhimomirana ojipe'ġa imbuhurame hahya nde ve nde Jesus Cristo'ga mombe'urame ġa pe.

⁴ Soldado'ga oporavyky gwuvihavete'ga pe jate tanhi'ĩpo'ru ti ji ga javo. A'ereki ga ga mbohorypota – kiroki ga ga mboporavyky ojive. Ojipea rõi gaporavykyhava soldado'ga rekoro ġwaramo. Na jitehe ti eporavyky Tupana'ga pe jate ojipe'ġa mbo'eavo Jesus Cristo'ga rehe jate tanhi'ĩpo'ru pa ti ji Tupana'ga mbohoryva javo.

⁵ Kiroki ga onha pota ojipe'ġa pavẽi – ga e'i: "Tavahemypy te ipyhyga pyryva'ea jijive." Onha po ga ahemonhanukahara'ga nhi'iġa rendukatuavo hamo. Po ga nohendukatui ganhi'iġa, a'ero ga nombuhurukari ojive pyryva'ea. Na jitehe Tupana'ga nhi'iġa rendukatue'yname po ti nde nerembuhurukari pyryva'ea ejive nehẽ no.

⁶ Ga ypy po o'u katu kopeva'ea ġwemitymipyra hamo – kiroki ga oporavyky hete japovo kohoa ityma. Nde poravykyheterame Tupana'ga pe Jesus Cristo'ga mombe'gwovo po ti ga imbuhurukari nde ve pyryva'ea nehē.

⁷ Ejapyaka hete ti nhirembikwatijara rehe. A'ero po ti nhandepojoykaharete'ga Cristo Jesus'ga ikwahavukapavi nde ve nehē a'ea pe Paulo'ga ei javo.

⁸ Ejapyaka katu ti Jesus Cristo'ga rehe Daviva'ea rakykwepohara'ga rehe. Ekwa-hava'ja ga jipi Tupana'ga ombogwerava'ja ga gamanoa hugwi javo. A'ea ko pyryva'ea nhiremimbo'ea.

⁹ Ji pyryva'ea mombe'uro ġwaramo Jesus'gareheve'ġarūive'ġa imbuhuri hahyva'ea ji ve jipi. Ga ji mongi cadeia pype vehevi ji mohina itanhuramuhūa pyvō nde ereko te'varuhu hete javo ji ve novīa. Tegwete nhihema jugwi a'ero. Nurā ji ndahoa'javi kiro Jesus Cristo'ga mombe'gwovo Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo. Emo tegwete imombihava gamombe'ua. A'ereki jara'ġa ohooho Jesus'ga mombe'gwovo.

¹⁰ Anhimomirana ji hahyparavuhua pe Tupana'ga remimo'ēhara'ġa ndepyga tomomboruka ti ġa okote'varuhua Cristo Jesus'ga pe nehē no. Aerē po ti ġa ndekoi avuirama garendy'jakatua pyri yvagi pe nehē.

¹¹ A'itituhēva'ea ji ei nde ve kiro ikwahavukara'java. Ji a'e:
 “Po Jesus Cristo'ga manoro ġwaramo nhande pohiri nhandereaporoġitate'varuhua hugwi,
 a'ero po ti nhande rekoi avuirama ga pyri nehē.

¹² Po nane'ymi nhande nhimomiranami hahyva'ea pe nhande ga mombe'urame,
 a'ero po ti ga nhande mongoi ġanduvihavamo onhipavēi nehē.

Po ti nhande ei nehē Jesus'ga ndokoi jipojoykaharetero javo,
 a'ero po ti ga ei nhande ve no ndapekoi tuhē pe jireheva'ero javo nehē.

¹³ Po nhande ipiriani nhande'eagwera opohia ganhi'iġa hugwi ga mbojikoga'jave'yma nhande rehe novīa.
 Emo ga nopiriani o'eagwera ahe mbojikoga tuhē ojihe. A'ereki tegwete ga'eagwera piriana.”

A'ea ji ei a'itituhēva'ea mombe'gwovo.

Nahā ti peporavyky Jesus'ga pe

¹⁴ Nhiremimombe'ua ti emombe'u pa Jesus'gareheve'ġa pe tokwaha katu ti ġa javo. Ere ti ġa pe: “Tepenh'iġayvari ti penhinhi'iġa rehe a'ea pe rūi ji ei javo tehe. A'ereki pe ndapepokogi ojipe'ġa penhi'iġayvarama. A'ereki pe penhenduhara'ġa mbotegwete reki penhi'iġayvarama. A'ea ji erame pe me Tupana'ga nhinhi'iġa renduvi. Pehendu katu ti a'ero.” A'ea ti ere ġa pe.

¹⁵ Ejirokwa hete ti eporavykya rehe ġa mbo'ekatuavo Tupana'ga nhi'iġa rehe a'itituhēva'ea rehe. A'ero hepiagame po ti Tupana'ga ei nde ve nehē: “Ndepyry hete nde ġa mbo'ekatuavo,” e po ti ga nde ve nehē. Ēkwaha hete ti ganhi'iġa a'ea rupi katu ġa mbo'ekatuavo. A'ero po ti nde poyjahetero eporavykya rehe nehē.

¹⁶ Terembopogwei ti ojipe'ġa nhi'ītehea Tupana'ga remiarōe'ŷva'ea. A'ereki ġanhi'iġa renduva ġwaramo igwaigwavete ahe nombopogwei Tupana'ga.

¹⁷ A'ereki ġanhi'ītehea jauranuhūa ja. Jauranuhūa ahe rerekorame onhimoanha ahera'oa imbote'varuhuavo. A'ea ja nanongara'ġa omonhimoanha onhi'ītehea ojipe'ġa mbote'varuhuavo. Himeneu'ga ko na Fileto'ga pavēi.

¹⁸ Okoa'jave'yma Tupana'ga nhi'iġa rehe, a'eaatyviva'ea ġa ei memei o'mbero: “Tupana'ga ombogweravipe Jesus'gareheve'ġa. Nombogwerava'javi po ti ga ahe nehē.” A'ea ġa ei o'mbero Jesus'gareheve'ġa pe. Nahā ġa imbovambovatehei tuhē mo Jesus'gareheve'ġa py'a a'ero.

19 Emo po ti ojipe'ga ndopohirağwami Tupana'ga hugwi okoheteavo ġwaramo ganhi'iğa rehe a'itituhēva'ea rehe. Nombopogwei ġa i'mbeve'ga nhi'iğa. A'ereki Tupana'ga ombojikoguka hete ġa ojihe. Ga pe ga ei jireheve'ga. Tupana'ga rembikwati-jarukara e'i nahā:

“Tupana'ga okwaha tuhē ojiheve'ga.”

A'ea ikwatijaripyra i'ei. E'i no:

“Topohi ti ga okote'varuhua hugwi

– kiroki ga e'i: ‘Ji ko Tupana'gareheve'ea’,” e'i.

20 Ojo'java'ea po ti ji imombe'ui nde ve kiro. Imbateheteve'ga gwereko ġwonga pe hyrua. He'yiva'ea ga herekoi ikatuva'ea ouro apopyra prata apopyra no. He'yiva'ea ga herekoi ikatue'ŷva'ea no yva apopyra tujuga apopyra no. Opo'ru ga ikatuva'ea hyrua herekovo ojipe'ga ndurame ga repiaga. Opo'ru ga ikatue'ŷva'ea hyrua herekovo imboapykavamo ytya mombohavamo.

21 Na jitehe po ti Tupana'ga nhande po'ru nhande pohirame nhanderekote'varuhua hugwi nhandekovo ikatuheteve'ero nehē. “Ga pyry kiro nhiremimboporavykyukara pe ikatuparavuhuva'ea pe,” e po ti Tupana'ga nhandepojykaharete'ga.

22 Hepia'ngi ite'varuhua ipyahuve'ga pe jipi. Terenhimohepia'ngiukari jupe a'ero. Eko katu hete ti. Ejiko hete ti Cristo Jesus'ga rehe ga arōheteavo. Earō hete ti ojipe'ga ekokatuavo ġa pe ġa ndayvare'yma. Nahā ti ejirokwa pyryve'ga pavēi – kiroki ġa onhi'ī Tupana'ga pe nhandepojykaharete'ga pe nhande poko ti javo ga pe.

23 Terekwavi ti ojogwayvave'ga koty – kiroki ġa ndokwahavihu. A'ereki ġanhi'ītehea renduvame ahe onhi'īğayva pota ġa.

24 Tupana'ga pe oporavykyrame ġa mbo'eavo Tupana'gareheve'ga tonhi'īğayvaryme ġa. Tinhyrō ti ga ġa pe nhaporemō okokatuavo ġa pe. Tombo'e kwaha ti ga Tupana'ga nhi'iğa rehe. Tonhimbaekwahivyme ti ga ġa ndehe upa.

25 Tombo'e nhyrō ti ga ġa – kiroki ġa nohendupotari garemimbo'ea Tupana'ga rehe. Nahā po ti ga tombo'e ġa Tupana'ga po ti ombopohipotaruka ġa pe ġandekote'varuhua hugwi nehē javo. A'ero po ti ġa heroviari a'itituhēva'ea Cristo Jesus'ga mombe'ua nehē.

26 A'ero po ti ġa apyakwapupugamo nehē. “Iii! Satanás'ga reki nhande moandyandyi nhande mongovo ġwemimbotarimova'ea rupi!” e po ti ġa nehē. A'ero po ti ġa nhimbopiro'yi Satanás'ga hugwi okote'varuhua hugwi nehē no Tupana'ga nhi'īpo'ruavo nehē.

3

Aerēva'ea Cristo'ga rura'javakotyva'ea

1 Tiruahū hete ti mbapava koty Jesus Cristo'ga rura'java koty nehē. A'ea ti ekwaha, a'e ji.

2 Mbapava koty po ti yvyakotyve'ga ndekoi ojihe jate onhiarōheteavo nehē. Opota ranuhū po ti ġa itambere'ia nehē. Onhimbohete tehe po ti ġa nehē jihi ojipe'ga hohe javo. Noarōi po ti ġa ojipe'ga nehē jihi jate ko jipyry javo. Onhi'ī te'varuhu po ti ġa Tupana'ga pe ojipe'ga pe nehē no. Nohendukatui po ti ġa uva'ga nhi'iğa oy'ga nhi'iğa nehē no. Ndhoryvi po ti ġa ahe rehe ahe imbuhurame ġa pe nehē. Ndokopyryvi po ti ġa Tupana'ga arōe'yma nehē.

3 Ndokokatui po ti ġa ojipe'ga pe gwe'yja'ga pe vehevi nehē. Nonhimoğitaukara'javi po ti ġa ahe ve nehē. Ombotegwete po ti ġa ojipe'ga nehē. Nonhimongokatui po ti ġa onharūiveuhūro nehē. Onhimboahi po ti ġa okote'varuhuavo ojipe'ga pe nehē. Noarōi po ti ġa pyryve'ga nehē petiruahū pe javo ġa pe. Noarōi po ti ġa pyryva'ea vehevi nehē a'ea tiruahū javo jupe.

4 Okwava'ē po ti ġa ojipe'ga hajiheve'ga po pe nehē tojigwarai ti ġa ġa ndehe javo.

Ndojapyakakatui po ti ġa onhimbaekwahiva ipotarahivuhuavo onhimimbotari-mova'ea jate nehē. Onhi'ī tehe po ti ġa nehē ġa hohe pa ko ji huvihavamo javo. Onhimbohory pota hete po ti ġa nehē. Emo po ti ġa ndopotari Tupana'ga mbohoryva nehē.

⁵ O'mbero po ti ġa ei nehē: “Orojiko ore Jesus Cristo'ga rehe,” e po ti ġa nehē. Emo po ti ġa nomomborukari ga pe okote'varuhua ojihugwi nehē. A'ero po ti ġa nonhimongokatuukari reki Tupana'ga pe. Nahā po ti ġa nombokwahyi gapopoakara ojeaporoġita pe nehē. Terembopogwei ti ġa ekwave'yma ġa koty.

⁶ Jararamo ġa hoġahoi onga pe imbojoapiapiavo xanhi'ī ti kunhangwera'ġa pe javo. Oho ġa kunhangwera'ġa pyri a'ero o'mbero ġa pe ġa mbo'eavo Tupana'ga nhi'īġarūiva'ea rehe. Gwerovia kunhangwera'ġa ġa'mbea reki – kiroki kunhangwera'ġa nharuiveuhū opopoakare'yma mbehea pe. Okoveveuhu ġa oroko te'varuhu ore javo novīa kunhangwera'ġa. Emo ġa ndopohiri jugwi. Hepia'ngi he'yiva'ea ite'varuhuparavuhuva'ea ġa pe no.

⁷ Nane'ymi ġa nhimbo'embo'ei novīa. Emo tegwete ġanembikwahava a'itituhēva'ea rehe.

⁸ Ymyahū mokonhava'ea ndopotari Moisésva'ea nhi'īġagwera hako Janesva'ea Jambresva'ea pavēi hako. Na jitehe aġwamo kunhangwera'ġa mbo'ehara'ġa ndopotari Jesus'ga mombe'ua a'itituhēva'ea. Ojapyaka ġa ite'varuhuva'ea rehe jate a'ero okoa'jave'yma Jesus'ga mombe'ua rupi. Tupana'ga omovahī ġa a'ero.

⁹ Nambegwei po ti he'yjuhuve'ġa ndohaykaa'javi ġanhi'īġa jukwahava ġwaramo ġanembikwahave'ymuhūa nehē. Na jitehe jukwaha ymyahūva'ea pe Janesva'ea rembikwahave'ymuhūa Jambresva'ea rembikwahave'ymuhūa no hako.

Mbapavava'ea Paulova'ea remimbo'ea Timóteova'ea pe

¹⁰ Ndehe ji kwaha hete. Erekwaha hete nde nhiremimombe'ua. Erekwaha nde jirekokatua. Nane'ymi ji ei: Tako ti Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ea nde erekwaha. Erekwaha nde jijikoga Jesus Cristo'ga rehe no. Nanhimbaekwahivi ji ġa ndehe jikokatuavo ġa pe tiruahūrame ji ve. A'ea nde erekwaha. Nde erekwaha nhiremiarōhetea ġa ndehe. Anhimomirana ji hahyva'ea pe jiporavykyheteavo ġa mbo'eavo. A'ea nde erekwaha no.

¹¹ Erekwaha nde ġandekote'varuhua ji ve. Hahyva'ea ji ve nde erekwaha. Jesus'gareheve'ġarūive'ġa oko ji rehe ji arōe'yma Antioquiapeve'ġa Icôniopeve'ġa pavēi Listrapeve'ġa pavēi no kako. Hahy ji ve a'ero ġapyteri pe. A'ea pe ji nhimomiranahetei kako. A'ea pa nde erekwaha. Ga ndekondekorame ji rehe nhandepojykaharete'ga Tupana'ga ji pokogi ji mbopiro'yavo ġa hugwi nhaporememo kako.

¹² Kiroki ġa oko katu pota Cristo Jesus'ga javijitehe ojikoty'a ga pavēi – ġa ndehe ti ite'varuhuve'ġa ndekoi okote'varuhuva'ea ġa pe nehē. Na tuhē po ti nehē.

¹³ Igwaigwavete po ti tiruahūve'ġa ndekote'vate'varuhui nehē ahe moandyandyive'ġa pavēi. Koji'i po ti ġa nhaporememo heroviarukari mbehea ojipe'ġa pe nehē. Ga jitehe po ti a'ea reroviari nehē no.

¹⁴ Terepohiri ti enhimbiroviahetea hugwi a'itituhēva'ea hugwi – kiroki a'ea rehe nembo'ehara'ġa nde mbo'e. A'ereki nde erekwaha hete ġa – kiroki Jesus'gareheve'ġa oko pyri nde mbo'eavo a'itituhēva'ea rehe.

¹⁵ Neremoka'nhyimi nde evoġagwera. Ndevojaryppyagwera jate nde erekwaha Tupana'ga rembikwatijarukara ganhi'īġapyryva. Garembikwatijarukara okwahavuka nde ve aherekote'varuhua mombora. A'ero a'ea monhi'īġame nde ere'e ikwahava: “Ahe jikogame Cristo Jesus'ga rehe ga imombori aherekote'varuhua ahe hugwi ahe mongovo ojipyri,” ere nde.

¹⁶ Ymyahū Tupana'ga ikwatijakatuukari ahe ve onhi'īġa hako. Garembikwatijarukara nhaporememo ko ikwahy nhande pokoga. Nhande nhi'īġame jupe a'ea nhande mbo'ei a'itituhēva'ea rehe. Nhande nhi'īġame jupe a'ea ikwahavukari nhande ve

nhanderekote'varuhua. Nhande nhi'igame jupe a'ea nhande mbopohirikari nhanderekote'varuhua hugwi nhandereaporogita mongokatuavo. Nhande nhi'igame jupe a'ea nhande mbo'ei Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe nhande mongovo hupi.

¹⁷ Nahã Tupana'ga rembikwatijarukara ikwahapavukari Jesus'gareheve'ga pe tonhi'ipo'ru pa ti ga ga oporavykyparavuhuavo ikatuva'ea rehe ojipe'ga pokoga.

4

¹ Aerẽ po ti Cristo Jesus'ga rura'javi yvya koty nhandepojykaharete'ga nehẽ. Uhu po ti ga okojive'ga pyri omanove'ga pyri nehẽ no. Okwaha ga ga ndekopyryvame. Ga po ti e'i pyryve'ga pe a'ero nehẽ: “Pepyry pe. Pejo ti pejiptytavo avuirama ji pyri a'ero,” e po ti ga nehẽ. Okwaha ga ojipe'ga ndekote'varuhurame. Ga po ti e'i ite'varuhuve'ga pe a'ero nehẽ: “Peko te'varuhu pe. Peho ti hahyva'ea ruvihava pype pejiptytavo avuirama a'ero,” e po ti ga nehẽ.

Nhanderuvihavuhetero po ti Jesus Cristo'ga ruri nehẽ. A'ero kiro ji nde moğitai Tupana'ga ninhii'iga renduvame Jesus Cristo'ga pavẽi.

² A'ero ji ehetei nde ve: Nane'ymi ti emombe'u katu Jesus'ga mombe'ua ojipe'gape'ga pe. Ga hendupotarama ti emombe'u katu ga pe. Ga hendupotare'ymame ti emombe'u katu jitehe ga pe no. Ekwahavuka ti ga pe gandekote'varuhua. Ere ti ga pe: “Tapekote'varuhua'javi ti.” Okokatuve'ga pe ti ere: “Tapekokatupigi ti.” Embohory ti ga Tupana'ga rehe. Terenhimbaekwahivi ti ga ndehe ga mbo'eavo a'itituhẽva'ea rehe. A'ea pe ji erame nde ve Cristo Jesus'ga ninhii'iga rendu Tupana'ga pavẽi.

³ Aerẽ po ti he'yive'ga nomombe'uukara'javi nde ve a'itituhẽva'ea Tupana'ga nhi'iga nehẽ. Gwemimbotarimo po ti ga ombo'ehara'ga mbuhumbuhuri ojipyri nehẽ tianembo'e ti ga nhanderemimbotarimova'ea rehe javo.

⁴ A'itituhẽva'ea po ti ga nohendupotari nehẽ. A'eaatyviva'ea po ti ga opota hete henduva imombe'utehea nehẽ.

⁵ Emo nde ve ji ei: Enhimbovyvy ti ejapyakakatuavo. Enhimomirana ti Tupana'ga arõe'ÿve'ga imondorame hahyva'ea nde ve. Emombe'u katu ti Cristo Jesus'ga mombe'ua ojipe'gape'ga pe ga mbojikoguka ga rehe. Eporavykyavo Tupana'ga pe enhi'ipo'ru pa ti ga a'ero.

⁶ Oro ji, ji juka gwerĩ ga – kiroki ga ji pyhyguka. A'ereki ji amombe'umbe'u Cristo Jesus'ga ga pe. Kiro ihoi japiavo nhimanoagwama, a'e ji.

⁷ Ajirokwa pa ji jiporavykyheteavo ga pe Cristo Jesus'ga mombe'ukatuavo ga pe. A'ereki pyry ahe poravykyi ga pe! Anhi'ipo'ru pa ji ga. Ndapohiri ji Jesus'ga mombe'ua hugwi.

⁸ Aerẽ mbapava koty po ti nhande rekoi nhandepojykaharete'ga rovai pyteri pe pyryheteve'ga rovai pyteri pe nehẽ te'i ti ga ahe ve javo. Okwaha ga ga ndekote'varuhurame. A'ero po ti ga ei a'ea pe ga mondovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ. Okwaha ga jara'ga ndekopyryvame. A'ero po ti ga ei a'ea pe ga mongovo ojipyri nehẽ. A'ea rupi po ti ga imondoi ji ve pyryheteva'ea – kiroki pyryheteva'ea Tupana'ga gwereko ji ve jirekopyryva gwaramo. Ji ve jate rũi po ti nhandepojykaharete'ga imondoi nehẽ. Omondo po ti ga nhande ve nhaporemonehẽ nhande ipotaheterame garura'java yvya koty ga arõheteavo.

Paulova'ea onhimombe'u Timóteova'ea pe

⁹ Timóteo, kotihĩ ti ejo ji pyri.

¹⁰ A'ereki Demas'ga opohi ji hugwi ogwovo cidade de Tessalônica pe. A'ereki ga opotaruhu mbatera agwamo. Crescente'ga oho Galáciapeve'ga gwyri pe. Tito'ga oho Dalmáciapeve'ga gwyri pe.

¹¹ Lucas'ga jate opyta ji pyri ji moiruamo. Eho ti Marcos'ga rerua ejupi. Toporavyky ti ga ji pyri Cristo Jesus'ga mombe'gwovo ji pokoga nehẽ.

¹² Amondo ji Tíquico'ga cidade de Éfeso pe.

¹³ Eho na'ê ti Carpo'ga pyri cidade de Trôade pe herua jipira ji ve. A'ereki ji aheja jipira i'arimova'ea ga pyri ikwehe. Eru ti ikwatjaripyra no. Ojipea ikwatjaripyra ipira apopyra – a'ea kaitu ti eru ji ve no.

¹⁴ Kiro ji ga mombe'ui nde ve Alexandre'ga – kiroki ga oapo mbatera metal apopyra. Ga e'ie'i ji ve okote'varuhuavo ji ve. A'ero po ti nhandepojoykaharete'ga imondoi hahyva'ea ga pe nehê.

¹⁵ Enhimboko'i ti Alexandre'ga hugwi. Mara'ngu po ti ga otiruahũro nde ve nehê no? A'ereki ga ndopotari nhaneremimbo'ea Cristo Jesus'ga rehe.

¹⁶ Ymya soldados'ga ji pyhygi kako. Aerê nhanderuvihava'ga nhimono'ono'oği tihepia ti Paulo'ga te'varuhua javo. Ji ga nhi'ĩpondekwavypyrane ndavavagahihavi ji rehe. Kiroki ga ojikoty'a ji pavêi – ga okyhyji nhanderuvihava'ga hugwi. A'ero ga hoi opohia ji hugwi. Emo ji a'e: Tomondoyme ti Tupana'ga hahyva'ea ga pe – kiroki ga opohi ji hugwi.

¹⁷ A'erorame tehe nhandepojoykaharete'ga Cristo Jesus'ga ji moirũ. A'ero ga ndopojihuvukari jipyhykara'ga ji ve ji mombe'u ti ga pe javo ji ve. A'ero ji Cristo Jesus'ga mombe'upavi judeus'garũive'ga pe nhaporemogentios'ga pe. Nahã nhandepojoykaharete'ga ji mbopiro'yi ite'varuhuve'ga hugwi tandejukayme ti ga javo.

¹⁸ Aerê po ti ga ji mbopiro'yi ite'varuhuparavuhuva'ea hugwi nhaporemogentios'ga pe. Nahã nhandepojoykaharete'ga ji mbopiro'yi ite'varuhuve'ga hugwi tandejukayme ti ga javo.

¹⁸ Aerê po ti ga ji mbopiro'yi ite'varuhuparavuhuva'ea hugwi nhaporemogentios'ga pe. Nahã nhandepojoykaharete'ga ji mbopiro'yi ite'varuhuve'ga hugwi tandejukayme ti ga javo.

Paulova'ea omondouka onhi'iga ahe ve

¹⁹ Timóteo, amondouka ji nhinhi'iga Priscilahêa pe Áquila'ga pe no Onesíforo'ga pe no garongapypeve'ga pe no.

²⁰ Opyta Erasto'ga upa cidade de Corinto pe. Aheja ji Trófimo'ga cidade de Mileto pe. A'ereki ga itetirũa.

²¹ Ejirokwa ti ejoa ji pyri yapoa renonde.

Êubulo'ga omondouka onhi'iga nde ve kiro. Na jitehe ga omondouka onhi'iga nde ve Prudente'ga Lino'ga pavêi Cláudiahêa pavêi no. Na jitehe jara'ga nhaporemogentios'ga pe. Nahã nhandepojoykaharete'ga ji mbopiro'yi ite'varuhuve'ga hugwi tandejukayme ti ga javo.

²² Kiro ji ei nde ve: Nhandepojoykaharete'ga Cristo Jesus'ga tojikoty'a nde pavêi nde rerekokatuavo.

Tomombyry ti ga pe me nhaporemogentios'ga pe. Nahã nhandepojoykaharete'ga ji mbopiro'yi ite'varuhuve'ga hugwi tandejukayme ti ga javo.

PAULOVA'EA OMOMBE'U TITOVA'EA PE Carta de Paulo a Tito

¹ Jihi ko Pauloramo Tupana'gareheva'ero. Jesus Cristo'ga moirūharamo ji ako no jiporavykyavo Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo.

A'ereki Cristo'ga e'i ji ve: “Ehoeho ji mombe'gwovo. A'ero ti Tupana'ga remimo'ēhara'ga ikwahavi ojikoga ji rehe nehē nahanahā Tupana'ga ahe mbojiko ojihe javo. A'itituhēva'ea ti ga ikwahavi a'ero nehē no nahanahā ahe oko katu katu okovo garemimbotarimova'ea rupi javo.

² Nahā po ti ga ndekoi nehē o'ejipero gwaramo: ‘Po ti nhande xako Tupana'ga reheva'ero, a'ero po ti nhande xaho nhandejupa avuirama ga pyri nehē.’ Nahā po ti ga ei nehē,” ei Cristo'ga ji ve ji mondovo.

Tegwete Tupana'ga mbea. Ymyahū yvya apoa renonde ga e'i hako: “Aru ti ji nhiremimo'ēhara'ga mombytavo ji pyri avuirama nehē,” ei ga o'mbee'yma hako.

³ Gwemimbotarimo Tupana'ga okwahavuka kirogwe ko nhinhi'iga mombe'uhava javo. Amombe'u ji ganhi'iga a'ero. A'ereki ji ve ga e'i kako: “Eho ti nhinhi'iga mombe'gwovo ga pe,” ei Tupana'ga nhanembopiro'yhara'ga ji ve kako.

⁴ Tito, kiro ji ikwatijarukari imondouka nde ve. Jira'yra'java'ea a'e ji nde ve. A'ereki ji ja nde erejiko Jesus Cristo'ga rehe ji ga mombe'urame nde ve kako.

Kiro ji ei: Nhandervete'ga Tupana'ga ti tomombyry nde ve Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojkaharete'ga pavēi nhanembopiro'yhara'ga pavēi, a'e ji. Tandeporogwety ti Tupana'ga Jesus Cristo'ga pavēi. Tonogatu ti ga ndepy'a, a'e ji.

Titova'ea oporavyky Creta pe

⁵ Ji horame ypa'ouhūa hugwi Creta hugwi nhande ndiaporavykypavi ga pokopave'yma. Nurā ji nde rejari pevo toporavyky pa ti ga ji py'rovo javo. Jihi a'e nde ve a'ero: Nahanahā ti Jesus'gareheve'ga pyteripeve'ga hugwi emo'emo'ē akwaimbae'ga onhimbovyvyhara'ga ikwahapyra'ga tohepia katu ti ga Jesus'gareheve'ga mbo'embo'eavo javo. Embojoapia pa ti egwovo cidades pe gagwryri pe Creta pe ga mo'emo'eamo, a'e ji nde ve ikwehe.

⁶ Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga ti toko katu, a'e ji. Tegwete ojipe'ga nemimbojahava ga ndehe a'ero. Ojipeji tehe ti ga togwereko gwembireko'ga. Tojiko ti ganda'yra'ga Jesus Cristo'ga rehe. Toakwaha ti ganda'yra'ga no hendukatuavo ganhi'iga. Po ojipe'ga omombe'u katu ganda'yra'ga ko oko te'varuhu javo, a'ero ti ga tokoyme Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga. Po ganda'yra'ga ndekokatui, a'ero pyry ga Jesus'gareheve'ga ndepiakatui gwa'yra'ga mo'gitakaturu gwaramo.

⁷ A'ereki Tupana'ga pe ga oporavyky. A'ero ti ga toko katu Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga. Ga ndekokaturame tegwete ojipe'ga nemimbojahava ga ndehe a'ero. Gwemimbotarimova'ea rupi jate rūi ti ga toko onhimbohete'yma. Tonhimboahituhenuhūyme ti ga. Tougwejuhuyme ti ga ahemboheagwryryva'ea vinho. Togwayvayrime ti ga ojipe'ga. Tokoyme ti ga ojipe'ga ja - kiroki ga itambere'ia pyhyga rehe jate heaporo'gita jipi.

⁸ Ojipe'ga ndurame gapyteri pe tohoryory ti ga ga ndehe ga mombytavo gwonga pe ga poraka. Taheaporo'gita katu pota ti ga ga pokoga. Tonhimbovyvy ti ga. Toko katu ti ga ojipe'ga pe. Tapyry ti ga hendukatuavo Tupana'ga nhi'iga. Gwemimbotate'varuhua rupi rūi ti ga toko. Ga ti toko Tupana'ga nhi'iga rupi.

⁹ Tojiko hete ti ga a'itituhēva'ea rehe nhiremimbo'ea rehe. Pyry ahe heroviari a'ea. A'ero ti ga ikwahahetei a'itituhēva'ea ojipe'ga mbo'eavo hehe imombe'uheteavo ga

mbohoryoryva hehe nehē. A'ero ti ġa ojipe'ġa mbopogwei a'itituhēva'ea kwahavuka ġa pe nehē – kiroki ġa e'i Tupana'ga nhi'iġa pe a'ea ko a'itituhēva'ea rūi javo.

¹⁰ Tombo'e kwaha ti Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa, a'e ji. A'ereki he'yjuhuve'ġa nohendukatupotari okovo ġwemimbotarimova'ea rupi onhi'iteheavo onhimoandyandyita ojipe'ġa moandyandyita no. Judeus'ġa ojikytiukave'ġa jara'ġa hohe nohendukatupotari.

¹¹ Tupana'ga nhi'iġarūiva'ea ġa omombe'umbe'u Jesus'gareheve'ġa pe ġa moandyandyita. Nanongara rehe po ġa nombo'ei ramo. A'ereki ġa omongo tehe Jesus'gareheve'ġa py'a. Ganongapypeve'ġa py'a ġa imongotehei no. Nahā ġa ndekote'varuhui ipyhyga vehevi itambere'ia ġa hugwi ġwemimbo'ea kwepykavamo. Tito, pemombi ti ġanhi'iġa tombo'ea'javyme ti ġa javo.

¹² Perope pe peju – Cretapeve'ġa namonhava'ea aerēva'ea mombe'uharava'ea omombe'u gwe'yjava'ea hako. Ahe e'i hako: “Cretapeve'ġa ko i'mbeheteve'ġa. Nane'ymi ġa mbero. Oko te'varuhu ġa otiruahūro onhyrōe'yma. Ougwei hete ġa mbatera okovo ovevugwehetero. Mbatera rehe jate ġa ndekoi toro'u hete javo,” ei ahe Cretapeva'ea mombe'gwovo hako.

¹³ Ahe Cretapeve'ġa mombe'u katu reki. Nurā ti penhi'iġahy ġa pe imombe'uheteavo tojiko hete ti ġa Cristo'ga rehe javo.

¹⁴ Penhi'iġahy ti ġa pe topohi ti ġa imombe'utehea hugwi judeus'ġa namonhava'ea remimombe'utehea hugwi javo. Ombojihu ahe imombe'utehea. Aġwamove'ġa nemimbojihuva hugwi ti ġa topohi no ġanemimombe'utehea hugwi. A'ereki imbojihuvame ġa nohendukatui a'itituhēva'ea.

¹⁵ Kiroki ġa pyry okote'varuhua momboruka Jesus'ga pe – ġahā e'i mbatera pe nhaporemo: “Pyry hete mbatera Tupana'ga rembiapoa nhaporemo,” ei ġa.

Kiroki ġa oko te'varuhu ojikoge'yma Jesus'ga rehe – ġahā e'i mbatera pe nhaporemo: “Ndapyryvi mbatera,” ei ġa. Nonhimombaragwahava'javi ġa aherekokatua rehe aherekote'varuhua rehe no. Gandeaporoġita tiruahū. Okote'varuhua rehe vehevi ġa nonhimombaragwahavi.

¹⁶ Ga e'i tehe: “Orokwaha hete ore Tupana'ga,” ei ġa novā. A'ereki ġa ndokokatui reki. Nurā ahe nhimombaragwahavi ġa ndehe ndojikogi tuhē ġa Tupana'ga rehe javo. Nombohoryvi ġa Tupana'ga ojihe. Ndokoi ġa ganhi'iġa rupi. Nurā ti Tupana'ga ei ġa pe nehē: “Ga ko ndapyryvi. Nurā tegwete ġandekokatua,” e'i ti ġa ġa pe nehē.

2

A'itituhēva'ea Tupana'ga remimbo'ea

¹ Ndehe reki, Tito, embo'e ti Jesus'gareheve'ġa a'itituhēva'ea rehe Tupana'ga remimbo'ea rehe.

² Embo'e ti akwaimbae'ġaymyana. Taheaporoġita katu ti ġa tapotaruhuyme ti ji mbatera javo. Tonhimoġatyrō ti ġa. Tonhimbovyvy ti ġa okokatuavo ġwaramo. Tojiko hete ti ġa Tupana'ga rehe okovo ganhi'iġa rupi. Toarō hete ti ġa ojipe'ġa. Tonhimomirana hete ti ġa Tupana'ga nhi'iġa rupi okovo. A'ea rehe nhaporemo ti embo'e akwaimbae'ġaymyana.

³⁻⁴ Na jitehe ti embo'e kunhangwerymyana'ġa. Toko katu ti ġa no hendukatavuo Tupana'ga nhi'iġa. Tombotegweteteheyme ti ġa ojipe'ġa. Tougweyjyme ti ġa ahemboheagwryryva'ea vinho.

Tombo'e ti ġa pyryva'ea rehe timoġita ti kunhangwerapyahuve'ġa a'ea rehe javo. Tomonhimbovyvyruka ti ġa ipyahuve'ġa. Te'i ti ġa ġa pe: “Pearō hete ti penhimbireko'ġa. Pearō hete ti peja'yra'ġa.” A'ea ti ġa te'i ipyahuve'ġa pe.

⁵ Te'i ti ġa: “Penhimbovyvy ti. Taperekoi ti ojipe'ġa nembireko'ġa pejapyakavo aherekokatua rehe jate. Pehepia katu ti penhonga. Peko katu ti ojipe'ġa pe. Peko ti

penhimbireko'ğa nhi'iğa rehe.” A'ea nhaporemo ti kunhangwerymyana'ğa te'i kunhangwerapyahuve'ğa pe. Tohendu katu ti kunhangwerapyahuve'ğa te'ite'varuhuyime ti ojipe'ğa Tupana'ga nhi'iğa pe ganhi'iğa mbotegwetee'yma. Tito, nahã ti ere kunhangwerymyana'ğa pe tombo'e ti ға ipyahuve'ğa javo.

⁶ Embo'e ti akwaimbae'ğa no ipyahuve'ğa tonhimbovyvy ti ға javo.

⁷ Ndehe no, Tito, eko katu ti, a'e ji nde ve. Nde repiagame ti ға ndekokatui a'ero nde javijitehe nehẽ no. Embo'e katu ti ға a'itituhẽva'ea rehe jate Tupana'ga nhi'iğa rehe enhimbovyvya ға mbojikoga enhimimbo'ea rehe.

⁸ Nane'ymi ti enhi'igatu ға mbo'ekatuavo. A'ero ti tegwete ojipe'ğa ehava nderekote'varuhua pe nehẽ. A'ero ti nhanearõe'ỹve'ğa ndipoyjayjari nehẽ timombe'u ti ғанemimbo'ete'varuhua javo novãa.

⁹ Embo'e ti ға – kiroki ға ndipiro'yi opojykahara'ğa hugwi. Tohendu katu ti ға opojykahara'ğa nhi'iğa ға mbohoryoryva oporavykypava rehe. Tonhi'ıkwepyte'varuhuyime ti ға ға no.

¹⁰ Tomimyme ti ға ғambatera. Tombojiko hete ti ға opojykahara'ğa ojihe okokatuavo ғwaramo. A'ero ti ға opojykahara'ğa ei nehẽ: “Pyry hete jipyrive'ğa okokatuavo oporavykyavo ji ve jipi Tupana'ga remimbo'ea rendukatuavo ғwaramo. Pyry hete Tupana'ga remimbo'ea a'ero.” Nahã ti ға ei nhanembopiro'yhara'ga nhi'iğa pe nehẽ. A'ea rehe nhaporemo ti embo'e ғаpyrive'ğa ipiro'ye'ỹve'ğa.

¹¹ A'ereki Tupana'ga omombyry nhande ve nhaporemo yvyakotyve'ğa pe nhaporemo. A'ea rupi ga ei: “Pejiko pa ti ji rehe,” ei ga. “A'ero ti ji pe mbuhurukari ji pyri pe mombytavo avuirama nehẽ,” ei ga.

¹² Imombyryvame nhande ve Tupana'ga ei: “Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi. Pepohi ti penhimimbotate'varuhua hugwi no,” ei ga. “Penhimbovyvy ti. Peko katu ti ojipe'ğa pe. Pehendu katu ti nhinhi'iğa ji nhi'ipo'ruavo,” ei Tupana'ga nhande ve. “Nahã ti peko katu aғwamo,” ei Tupana'ga nhande ve nhaporemo yvyakotyve'ğa pe nhaporemo.

¹³ Imombyryvame nhande ve ga ei: “Nahã ti peko katu pejoryjoryvamo aerẽ ti Jesus Cristo'ga rura'javi nehẽ javo ғwaramo. Uhura'ja ti ga penduvihavuhuhete'ga nehẽ pembopiro'yhara'ga Jesus Cristo'ga. Ikatu hete ti garura nehẽ,” ei Tupana'ga.

¹⁴ “Onhikwava'ẽ ga ojijukavouka yvyakotyve'ğa pe ға ndepyga raikwehe tambopiro'y ti ji ға ғandekote'varuhua hugwi nhaporemo nehẽ javo. Omano ga tamombyry ti ға mongovo javo. ‘A'ero ti ға ndekoi ji rehe jate xako katu ti ojipe'ğa pe ға pokoga javo,’ ei Jesus Cristo'ga,” ei Tupana'ga.

¹⁵ Tito, a'ea ko Tupana'ga nhi'iğa. Nurã ti a'ea rehe nhaporemo embo'e hete ға pehendu katu ti javo. Ehendukatuuka ti ға pe ға mbopohiruka ғandekote'varuhua hugwi. Eko katu ti ға pyri tohendu katu pa ti ға nhinhi'iğa javo. A'ereki Tupana'ga onhi'iğa mombe'upavuka nde ve.

3

Nahanahã ti peko katu

¹ Tito, embo'e ti Cretapeve'ğa ikwahavukara'java ға pe toko ti ға gwuvihava'ğa nhi'iğa rehe. Ere ti ға pe ға mbo'eavo: “Huvihava'ğa ti tomongomongo ogwyrive'ğa ғwemimbotarimova'ea rupi. Po ғанemimbotarimova'ea pyryvamo, a'ero ti pehendu katu pota ganhi'iğa ға nhi'ipo'rupava peporavykykatuavo.” A'ea ti ere ға mbo'eavo.

² Te'ite'varuhuyime ti ға ojipe'ğa pe ға mbotegwetee'yma. Togwayvayvayme ti ға okovo. Tinhyrõ ti ға imondovo ojeaporogitakatua imohina ға ndehe nhaporemo. Tito, a'ea rehe nhaporemo ti embo'e ға nehẽ.

³ Embo'e ti ға a'ea rehe nahanahã ti ahe toko javo. A'ereki ymya nhande ndiajikogi Jesus Cristo'ga rehe ға ja kako. A'ea rupi nhande nhaporemo ndikwahavi pyryva'ea. Nhande ndikwahavi Tupana'ga no kako. Nihendukatui nhande ganhi'iğa. Ojipea rehe

nhande xako nhanenhimoandyandyjuka ojipe'ğa pe. Xako nhande nhaneremimbotate'varuhuva'ea rupi iparaparavuhuva'ea rupi nahã ti nhande roryroryvamo javo novĩa. Nhanetiruahũ nhande nhandekovo kako. Xanhimyrõ nhande mbatera rehe ға ndehe no. Xako te'varuhu nhande ojipe'ğa pe. Nurã ға nianearõhetei. Nianhoarõhetei nhande no. Nahã nhande rekoi ymya kako.

⁴ Aerẽ reki Tupana'ga nhanembopiro'yhara'ga ikwahavukari opyryva vyakotyve'ğa pe a'arõ hete ji ға javo.

⁵ A'ero nhandeporogwetyga ғwaramo ga omombo nhanderekote'varuhua nhande hugwi tuhu ti ға upa ji pyri avuirama nehẽ javo. Nhanderekokaturu ғwaramo rui ga omombo nhanderekote'varuhua. Nhandeporogwetyga ғwaramo ga omombo nhanderekote'varuhua.

Ohyvuka ga nhanderekote'varuhua gwa'uvapyryva pe. Gara'uvapyryva nhanderea-porogita rerojiji nhandereaporogita mbopyahuavo.

⁶ A'ereki Tupana'ga omondokatuuka gwa'uva nhande pyri nahã ti epoko hete ға javo. A'ereki Jesus Cristo'ga omano nhande repyga nhanembopiro'yhara'ga.

⁷ Tupana'ga omondouka gwa'uva nhande pyri tuhu ti ға upa opytavo ji pyri avuirama nehẽ javo. Tupana'ga omondouka gwa'uva. A'ereki ga pyry nhande ve nhande momyryva. A'ero nhande roryroryvamo nhandejikoga ga rehe ikwahava aerẽ ti nhande ruvi ga pyri avuirama nehẽ javo.

⁸ A'ea ko nhiremimombe'ua a'itituhẽva'ea. Pyry ahe heroviari a'ero.

Tito, a'ea rehe ti embo'e hete jipi toko katu pota hete ti ға javo – kiroki ға ojiko ga rehe. Nhiremimombe'ua ko pyryva'ea imomyryheteavo vyakotyve'ğa pe nhaporemo ға pokoga.

⁹ Po ojipe'ğa nhi'inhi'ĩtehei nahanahã po javo, a'ero ti ejipe'a ға hugwi ғанhi'iga renduve'yma. Po ға ei: “Nahanahã oko nhaneramonhava'ea aherakykwepoharava'ea no.” Po a'ea ға etehetehei, a'ero ti ejipe'a ға hugwi ғанhi'iga renduve'yma.

Po ға ei nde rayvayva: “Maraname nde ere'u pa ғwia?” e po ға. “A'ereki Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i: ‘Gwiğwia ti pe'u. Gwiğwia ti tape'ui,’ e'i. ‘Nahanahã ti peko katu,’ e'i. Xako ti aheremimbo'ea rehe,” e po ға. Po ға ei na nde ve, a'ero ti terehendukatui ғанhi'iga. A'ereki ға gwayva pota ahe. Ndopokogi reki ға ahe a'ero.

¹⁰ Ojipe'ğa po ndokoi Tupana'ga nhi'iga rupi okovo hajiheva'ea rehe peko ti nhinhi'iga rupi javo. Gahã ombopohi pota ojipe'ğa Tupana'ga hugwi. Embo'e ti ға Tupana'ga nhi'iga rehe a'ero ға momoranduva toko katu ti ға okovo Tupana'ga nhi'iga rupi jate javo. Po ға nohendukatui nenhi'iga, a'ero po ti erea'ja ға pe hamo. Po ға ndopohiri ve hajiheva'ea hugwi, a'ero ti epohi ға hugwi.

¹¹ A'ereki nanongara'ğa ojipokwaha okote'varuhua rehe. Oko te'varuhu ға a'ero hendukatue'yma. A'ero ға imbojari ojihe okote'varuhuavo ғwaramo.

Paulova'ea omondouka onhi'iga

¹² Tito, ma'ға po ti ji amondouka nde pyri nehẽ? Mara'ngu po ti Ártemas'ga ji ga mondovo nehẽ? Mara'ngu po ti Tíquico'ga nehẽ? Ji ga mondorame nde pyri ejirokwa ti ejoa cidade de Nicópolis pe ji repiaga. Pevo po ti ji hoi no jipytavo yapoa rupi nehẽ.

¹³ Zenas'ga ovavagahihara'ga po ti oho nde hugwi ojipe'ğape'ğa ndepiaga nehẽ. Apolo'ga po ti oho ga rupi nehẽ no. Ejirokwa ti ға pokoga ға horame nehẽ. Emondo katu ti mbatera ға pe tokoyme ti ға imbatere'ýva'ero nehẽ.

¹⁴ Nhaneremimbo'ehara'ға pe Jesus'gareheve'ға pe ti ere: “Pemondo katu ti penhimbatera nanongara'ға pe no ға pokoga.” A'ea ti ere ға pe Jesus'gareheve'ға ti tomondo tehe kwaha javo. A'ea rehe ti embo'e ға toko katu ti ға javo. A'ero ti ға jirokwari okokatuavo ojipe'ğa pe okotehee'yma nehẽ.

¹⁵ Kiroki ға oko ji pyri – ғahã omondouka onhi'iga nde ve.

Ere ti pevove'ga pe – kiroki ga ore arõ hete ojikoga gwaramo Jesus Cristo'ga rehe:
“Paulo'ga omondouka onhi'iga pe me.” A'ea ti ere ga pe.
Tomombyry ti Tupana'ga pe me nhaporem, a'e ji.

PAULOVA'EA OMOMBE'U FILEMOMVA'EA PE Carta de Paulo a Filemom

¹ Jihi ko Pauloramō. Ji Jesus Cristo'ga mombe'uro ġwaramo ġa ji mongi cadeia pype ikwehe. Filemom, kiro jirekorame cadeia pype ji ikwatijarukari imondouka nde ve. Timóteo'ga pavēi ji ikwatijarukari. Ga ko nhaneirūramo ojikoga ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe. Filemom, nde ko oreremiarōhetero eporavykyavo ore javijitehe Cristo'ga mombe'gwovo ojipe'ġa pe.

² Áfia, oreirū, nde ve ji ikwatijarukari imondouka no. Arquipo, nde ve ji ikwatijarukari no imondouka. Ore javijitehe nde ereporavyky hete enhimomiranama Cristo'ga mombe'gwovo. Kiroki ġa ojatyka Filemom'ga rongā pype jipi tihendu ti Tupana'ga nhi'ġa javo – ġa pe ji ei: Akwatijaruka ji imondouka pe me no.

³ Kiro ji ei: Tupana'ga nhanderuvete'ga ti tomomyry pe me nhaporemo Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojoykaharete'ga pavēi. Tonoġatu ti ġa pepy'a, a'e ji.

Filemomva'ea pyry hete

⁴ Filemom, nhinhi'ġame Tupana'ga pe jiruvihavuhuhete'ga pe ji ei jipi:

–Ndepyry hete nde Filemom'ga pokoga. Nurā Filemom'ga pyryvamo.

A'ea ji ei Tupana'ga pe nde renoina.

⁵ A'ereki ojipe'ġa nde mombe'u ji ve. Ga e'i: “Filemom'ga ojiko hete Jesus'ga rehe nhandepojoykaharete'ga rehe. Oko hete ga Tupana'ga remimo'ēhara'ġa ndehe nhaporemo ġa aromo,” ei ġa nde mombe'gwovo.

⁶ Nurā ji ei Tupana'ga pe:

–Filemom'ga ojiko hete Cristo'ga rehe ojikoty'aro ga pavēi ga kwahavuka ndereheve'ġa pe. Cristo'ga kwahavukaro ġwaramo tokwaha pa ti Filemom'ga Cristo'ga remimomyryva ndereheve'ġa pe.

A'ea ji ei Tupana'ga pe nde renoina.

⁷ Nhiirū, nde ereko hete Tupana'ga remimo'ēhara'ġa ndehe ġa mbohoryva ġapy'a mbogwerava'java. A'ea rehe nde ji mbohoryvi jipy'a noġatuavo.

Paulova'ea opota Onésimova'ea rerekokatua

⁸ Nde ġa nderekokaturō ġwaramo po ti ji ehetei nde ve hamo nahanahā ti eko javo. Nanongara ko pyry javo po ti ji ehetei nde pojihuve'yama hamo Cristo'ga jikoty'aro ġwaramo ji pavēi.

⁹ Jixava'ero ji rekoji cadeia pype kiro Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ġwaramo. Nurā po ti ji ei ji rendu katu javo hamo. Emo ti ji nda'ei nde ve. Nhanenhoarōhetero ġwaramo ji ekatukatui kiro nde ve nahanahā ti eko javo.

¹⁰ Anhi'ġatugatu kiro nde ve jira'yra'ga repyga Onésimo'ga repyga. Jira'yra'ga, a'e ji Onésimo'ga pe. A'ereki ga ojiko Cristo'ga rehe nhiremimombe'ua renduvame. Amombe'u ji ga ga pe jirekorame cadeia pype.

¹¹ Ymya'ī ga ndoporavykykatui nde ve oka'nhyuma ua nde hugwi heikwehe tajipiro'y ji ga hugwi javo. Aġwamo reki ga poravykykatui ji ve ji pokoga. Kiro po ti ga poravykykatui nde ve a nehē no.

¹² Kiro ji ga mondoukara'javi nde pyri a'ero. Ahepiaga'u po ti ji ga nehē. A'ereki ga jipy'a ja hete.

¹³ Filemom, avo ejuvame po nde ji pokogi hamo. Avo reki nde nderekoi. Nurā ji ei jivytyeri pe: Pyry po Onésimo'ga pytai ji pyri a'ero hamo ji pokoga Filemom'ga py'rovo hamo. A'ereki ji ako cadeia pype Cristo'ga mombe'gwovo ġwaramo. A'ea ji ei jijapyakavo novīa.

¹⁴ Emo ji a'e reki jiyvyteri pe: Namombytai po ti ji Onésimo'ga Filemom'gapyrive'ga ipiro'ye'yve'ga. A'ereki ji nahenduvi Filemom'ga nhi'íga. Ga nde'i ve ji ve: "Topyta ti Onésimo'ga nde pyri nehẽ." A'ea rúi ga ei ji ve, a'e ji jiyvyteri pe. Filemom, namombytaahai ji ndepyrive'ga Onésimo'ga ji pyri henduve'ymame nenhi'íga. Imombyrypotarame po ti nde imombyryvi a'ero nehẽ. A'ea ji apota hete.

¹⁵ Mara'ngu po Tupana'ga javo: "Tojipe'aahi'vi ti Onésimo'ga Filemom'ga hugwi tojivyra'ja ti ga Filemom'ga pyri opytavo pevo avuirama nehẽ javo"? Mara'ngu po a'ea Tupana'ga javo? A'ea ji a'e.

¹⁶ Ndepyrive'ga jate rúi ko Onésimo'ga oko kiro. A'ereki kiro neirũramo ga oko no okovo ndepy'a'jaheteva'ero. A'ereki aḡwamo ga ojiko Cristo'ga rehe nhandepojoykaharete'ga rehe nhande javijitehe. Ga ko nhiirũramo a'ero no. Jipy'a ja hete ga. Johe po ti ga ndepy'a ja hete nehẽ no. A'ereki ga oko ndepyriva'ero neirũramo no.

¹⁷ Filemom, ere'e po ti nde ji ve nehẽ: "Ji ko Paulo'ga moirũharamo. Oronhomoirũ ore," ere po nde. Po ti nde ei na, a'ero po ti nde roryroryvamo ji rehe nehẽ hamo ji mombytavo ejipyri ji rurame nde repiaga. Na jitehe ti Onésimo'ga rurame nde pyri ejoryjory ga rehe ga mombytavo ejipyri.

¹⁸ Po ga imbote'varuhui nde ve raikwehe, a'ero ti ji imombyryvi nde ve nehẽ. Po ga nomondoi nde ve ikwepykava, a'ero ti ji imondoi nde ve ga repyga nehẽ imoka'nhyuka nde ve garekote'varuhua nehẽ.

¹⁹ Filemom, kiro ji tuhẽ ikwatijari jipovo: Amondo ti ji ikwepykava Filemom'ga pe imombyryva ga pe Onésimo'ga repyga nehẽ. A'ea ji akwatija javo nde ve. Ji nda'ei reki: Ndehe po ti erembuhu ji ve hamo. A'ea po ji a'e nde ve hamo. A'ereki jihi amombe'u nde ve Cristo'ga nde mbojikoga ga rehe. Nurã ti nde rekoi Tupana'ga pyri avuirama nehẽ. Ji nda'ei reki nde ve: Enhikwava'ẽ ti ji ve. A'ea rúi ji ei nde ve.

²⁰ Na tuhẽ. Nhiirũramo emombyry ti ji ve a'ero ji mbohoryoryva epyryvamo Onésimo'ga pe nhandepojoykaharete'ga jikoty'aro ḡwaramo nhande pavẽi. A'ea ji apota. Embovy'ara'ja ti jipy'a Cristo'ga jikoty'aro ḡwaramo nhande pavẽi.

²¹ Filemom'ga ti ḡwendu katu nhinhi'íga nehẽ, a'e ji jiyvyteri pe. Nurã po ti ji ikwatijari ga pe togwereko katu ti ga Onésimo'ga javo nehẽ, a'e ji. Gwereko katu tuhẽ ti ga Onésimo'ga, a'e ji. Johe ti ga ga rerekokatuhetei nehẽ, a'e ji jiyvyteri pe. A'ereki ji akwaha neremimombyryvaḡwama.

²² A'e ji nde ve ojipea: Emboavujikwe ti jikihava ji ve. A'ereki ji tahoa'ja nde pyri. Penhi'íga ḡwaramo Tupana'ga pe ji repyga po ti ga hendukatui ji mondovouka pe pyri nehẽ.

Mbapavamo Paulova'ea okwatijaruka Filemomva'ea pe

²³ Epafra's'ga omondouka onhi'íga nde ve. Ji pavẽi ga oko cadeia pype kiro Cristo Jesus'ga mombe'gwovo ḡwaramo.

²⁴ Marcos'ga omondouka onhi'íga nde ve no Aristarco'ga no Demas'ga no Lucas'ga no. Gahã ko oporavyky ji pavẽi Jesus Cristo'ga mombe'gwovo.

²⁵ Nhandepojoykaharete'ga Jesus Cristo'ga ti tomombyry Filemom'ga pe, a'e ji.

AHE OMOMBE'U HEBREUSVA'EA PE Carta aos Hebreus

Ojipea hebreusva'ea rera israelitas. Israelitasva'ea ko Israelva'ea rakykwepoharava'ea.

Tupana'ga ra'yra'ga

¹ Ymyahũ Tupana'ga ei onhi'iga mombe'uharava'ea pe vvyakotyva'ea pe hako: “Pe-mombe'u ti jireaporoğita pende'yja'ga pe,” ei Tupana'ga.

A'ero ganhi'iga mombe'uharava'ea imombe'ui ganhi'iga gwe'yjava'ea pe nhaneramonhava'ea pe hebreusva'ea pe israelitasva'ea pe hako. Manamenameuhũa rupi Tupana'ga ikwahavukara'ja'javi ojeaporoğita onhi'iga mombe'uharava'ea pe he'yjuhuva'ea pe. Hajihejiheva'ea rupi ga ikwahavukari ahe ve. “Hebreus'ga ti ji kwahavi jireaporoğita kwahavame nehẽ,” ei ga ahe ve.

A'ero ganhi'iga mombe'uharava'ea ga kwahavukari nhaneramonhava'ea pe gareaporoğita mombe'urame ahe ve. Nahã ko ymyahũ hako.

² Ağwamo reki mbapavava'ea rupi gwa'yra'ga pe Tupana'ga ei: “Emombe'u ti jireaporoğita vvyakotyve'ga pe,” ei ga. A'ero gara'yra'ga imombe'ui gareaporoğita nhande ve.

Gwa'yra'ga pe Tupana'ga japopavukari vyva yvaga reheve ymyahũ hako. Ga pe ga ei hako: “Amondo pa ji nde ve. Aerẽ po ti nde herekopavi a'ero nehẽ,” ei ga gwa'yra'ga pe.

³ Gara'yra'ga hendy'jandy'ja hepiuka uva'ga rendy'java gakatua. Gaha ko Tupana'ga javijitehe. Inhi'ipopoaka ga. Ganhi'iga gwaramo vyva ndopavi yvaga pavẽi okovo. Ga tuhẽ imombori nhanderekote'varuhua nhande hugwi. Imomborirẽ ga apygi yvagi pe nhanderuvihavuhuhete'ga pyri Tupana'ga pyri gajohukoty rũi. Pevo ga memei ga ndekoi nhanderuvihavuhuhetero.

Tupana'ga ra'yra'ga huvihava Tupana'gapyrive'ga hohe

⁴ Nahã koji'i Tupana'ga ra'yra'ga huvihava Tupana'gapyrive'ga hohe yvagipeve'ga hohe. Jukwaha ga huvihava Tupana'ga ero gwaramo ga pe:

“Ndehe ko jira'yra.”

A'ea erame Tupana'ga ei gwa'yra'ga mombe'gwovo ga huvihava jipyrive'ga hohe javo.

⁵ A'ereki ojipyrive'ga pe Tupana'ga nde'iangavi:

“Jira'yramo nde reko.

Jihi a'e vvyakotyve'ga pe nhaporemõ nde mombe'gwovo kiro:

Gaha ko jira'yra'ga.”

Ojipyrive'ga pe rũi Tupana'ga ei a'ea. Gwa'yra'ga pe jate ga ei a'ea.

Onhi'iga'java ga nomombe'ui ojipyrive'ga javo:

“Jihi po ti garuvamo ako nehẽ.

Gaha po ti jira'yramo oko nehẽ.”

Ojipyrive'ga rũi Tupana'ga omombe'u o'erame a'ea. Gwa'yra'ga jate ga omombe'u o'erame a'ea.

⁶ Onhi'iga'java gwa'yrypy'ga mondorame vyva koty vvyakotyve'ga mbyteri pe Tupana'ga ei:

“Jipyrive'ga toambohete ti jira'yrypy'ga,” ei ga.

⁷ Ojipyrive'ga mombe'gwovo Tupana'ga ei reki:

“Ji erame jipyrive'ga pe kotihĩ ga hoi vvytua ja nhinhi'iga mombe'gwovo.

Tata ja kotihĩ ga hoi imombe'gwovo ji erame,” ei Tupana'ga.

⁸ Gwa'yra'ga pe Tupana'ga ei reki:

“Jiruvihavuhuhetea,” ei ga gwa'yra'ga pe.

“Nane'ymi po ti nde ejiheve'ga nduvihavuhuhetea avuirama nehẽ.

Nane'ymi po ti a'itituhēva'ea rehe nde nhi'iḡi ḡa pe
ḡa mongouka katu enhi'iḡa rupi ekovo ḡanduvihavuhuhetero nehē.

⁹ Pyry hete nde ve ḡa ndekokaturame.

Ite'varuhu nde ve ḡa ndekote'varuhurame.

Nurā jihi nderuvihavuhuhetero a'e nde ve:

Eko ti ḡanduvihavuhuhetero nepavēive'ḡa hohe ejoryvamo,” ei Tupana'ga
 gwa'yra'ga pe.

¹⁰ “Jipojykaharetea,” ei Tupana'ga gwa'yra'ga pe.

“Jypya ndehe tuhē ereapo yvya yvaga reheve.

¹¹ Opa po ti yvaga yvya pavēi nehē.

Ndehe po ti erepyta avuirama nehē.

Tapy'ynhapira nhymyanamo.

Na jitehe po ti yvya nhymyanamo yvaga pavēi nehē.

¹² Gwekyi ahe tapy'ynhapirymyana i'arimova'ea imamana inoḡa
 opohia jugwi imbojopy'ruavo.

Na jitehe po ti nde pohiri yvya hugwi yvaga hugwi
 imbojopy'ruavo nhymyaname nehē.

Ndehe po ti naneymyani ekovo avuirama nehē.

Nderepavi po ti nde nehē no,” ei Tupana'ga gwa'yra'ga pe.

¹³ Tupana'ga nde'iangavi ojipyrive'ḡa pe:

“Eapy ti ji pyri jijohukoty rūi

ekovo ḡwaramo ḡanduvihavuhuhetero.

A'ero po ti ji nearōe'ŷve'ḡa mongoukari nenhi'iḡa rupi nehē.”

Ojipyrive'ḡa pe rūi ga ei a'ea. Gwa'yra'ga pe jate ga ei a'ea.

¹⁴ Tupana'gapyrive'ḡa ko ha'oe'ŷve'ḡa yvagipeve'ḡa oporavykyavo Tupana'ga pe. Ga
 nhaporemō opokopoko yvyakotyve'ḡa jipi. A'ereki Tupana'ga e'i ḡa pe: “Peho ti ḡa pyri
 yvya koty ḡa pokoga – kiroki ḡa hugwi ji amombo ḡandekote'varuhua tuhu ti ḡa upa ji
 pyri avuirama nehē javo,” ei Tupana'ga.

2

Xako hete ti Tupana'ga ra'yra'ga nhi'iḡa rehe

¹ Tupana'ga ra'yra'ga huvihava Tupana'gapyrive'ḡa hohe yvagipeve'ḡa hohe. Nurā po
 nhande rekoheṡe gara'yra'ga nhi'iḡa rupi hamo nhaneremienduva rupi hamo. Tirovia
 hete ti ganhi'iḡa a'ero xapohiryme ti jugwi javo.

² Ymyahū Tupana'gapyrive'ḡa imombe'ui Tupana'ga nhi'iḡa ymyahūva'ea pe tohendu
 katu ti ḡa javo. A'ereki hupi hete ḡa omombe'u. Ymyahūva'ea hendukatue'ymame
 ḡanhi'iḡa okovo hajiheva'ea rupi, a'ero ite'varuhu ahe ve. Ahe hendupotare'ymame
 okove'ŷ Tupana'gapyrive'ḡa nhi'iḡa rupi, ite'varuhu ahe ve. Na tuhē. A'ereki Tupana'ga
 omondouka ahe ve aherekote'varuhua kwepykava.

³ Po ite'varuhu ymyahūva'ea pe ahe rekoe'ymame Tupana'gapyrive'ḡa nhi'iḡa
 rupi yvagipeve'ḡa nhi'iḡa rupi, a'ero po ti nhande ve kaitu ite'varuhu nehē
 nhande rekoe'ymame Tupana'ga ra'yra'ga nhi'iḡa rehe nhandepojykaharete'ga
 nhi'iḡa rehe aḡwamo. A'ereki pyry hete tuhē ga manoi nhande repyga
 imomboia nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhande pokoga. Nhande
 imomborukare'ymame ga pe hendupotare'yma ganhi'iḡa, niaka'nhymi tuhē po ti
 nhande hahyva'ea hugwi nehē. Omondo ti ga hahyva'ea nhande ve nehē.

Ga ypy tuhē onhimombe'u tamano ti pe ndepyga javo. Henduvirē ḡa imombe'ui
 nhande ve javo: “Nhandepojykaharete'ga ei: “Tamombo javo ji ruri pe pyri. Tamombo
 ti yvyakotyve'ḡa ndekote'varuhua ḡa hugwi ḡa pokoga. Taroḡo ti ji ḡa ji rupi yvagi pe

hahyva'ea hugwi inoġatuavo ġapy'a.' A'ea tuhē nhandepojoykaharete'ga ei.” A'ea ġa ei imombe'ukatuavo ikwahavuka a'itituhēva'ea nhande ve.

⁴ A'itituhēva'ea ko jira'yra'ga nhi'īga javo, Tupana'ga opoko ġa japovouka ahemonhi-momby'ava'ea ġa pe – kiroki a'ea gaha jate oapo kwaha. Nurā he'yjuhuva'ea ġa japopar-avuhui ahemonhimomby'ava'ea. Gwemimbotarimova'ea rupi Tupana'ga imondoukari gwa'uvapyryva popoakara ġa pe ġa pokoguka. Nurā nhande ei: Tupana'ga ġa mbuhurukari nhande pyri imombe'uuka gwa'yra'ga nhi'īga ġa pe.

Jesus Cristo'ga oko vvyakotyve'ga ja ġanderohoharamo

⁵ Nahanahā hekoi ġa jikogame Tupana'ga ra'yra'ga rehe javo, ore imombe'ui kiro pe me ikwatija. Ojipyryve'ga pe rūi Tupana'ga ei: “Amongo ti ji ġa penhi'īga rupi nehē – perope ji ġa mongoi ipyahuva'ea pe.” A'ea ga nde'i ojipyryve'ga pe yvagipeve'ga pe.

⁶ A'ea ymyahūva'ea ikwahavukari nhande ve. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'īga mombe'uharava'ea e'i Tupana'ga pe ikwatija hako: “Anhimomby'a ji.

A'ereki nde ereporogwety vvyakotyve'ga.

Ga ndehe nde erejapyaka.

Ne'aġataruhu nde ġa ndehe.

A'ereki nde neremoka'nhyimi ġa pokoga,” ei ahe Tupana'ga pe ikwatija hako.

⁷ “Jypya nde ere'e

ġa ti toko huvihavamo jijipyryve'ga gwyre'i javo.

Jypya nde ġa mbopopoaka ġa mbokatuavo ġa mboukwahavamo a'ero toko ti ġa huvihavamo javo.

Jypya nde eremongo enhimbiapoa ġanhi'īga rupi.

⁸ Nde ere'e: “Toko pa ti nhirembiapoa ġanhi'īga rupi,” ere nde.”

A'ea ahe ei ikwatija javo Tupana'ga pe hako. Oko pa ġanhi'īga rupi javo ga ei ikwatija.

Garembiapoa ndokopavi ve vvyakotyve'ga nhi'īga rupi kiro, xa'e nhande hepi-age'yma.

⁹ Jesus'ga ki a'e te ikatu hete kiro okovo vvyakotyve'ga nduvihavuhetero. A'ea nhande ikwahavi. Jypya Tupana'ga ei ovyryteri pe ga mombe'gwovo toko na'ē ti ga huvihavamo jijipyryve'ga gwyre'i javo. Nahā Tupana'ga Jesus'ga rerekoypyri tomano ti ga vvyakotyve'ga ndepyga ġa naġanani javo. A'ereki Tupana'ga omombyry pota ġa pe. Ga ndepyga Jesus'ga manoro ġwaramo Tupana'ga ga mbogweravirē ga mbopopoaka ga mbokatuheteavo ga mboukwahavamo toko ti ga huvihavuhetero kiro javo.

Na tuhē. Jesus'ga omano vvyakotyve'ga ndepyga imomboa ġandekote'varuhua ġa hugwi okovo ġandepykaramo.

¹⁰ A'ereki Tupana'ga e'i: “Aru pota ji vvyakotyve'ga jijipyri. Omanomo ġa ndepyga ti Jesus'ga ġa pokogi ġa nderua ji pyri nehē. A'ero po ti he'yjuhuve'ga nduvi ji pyri okovo jira'yramo avuirama nehē,” ei ga.

Hahy Jesus'ga pe ga manorame ġa ndepyga. A'ea rupi ko pyry Tupana'ga Jesus'ga mbojipokwahavi onhi'īga rehe ga monhimomiranambava ga mboavujikwea toko hete ti ga vvyakotyve'ga nderohoharamo ga pyri. A'ereki Tupana'ga ko japopahara'ga imongohara'ga. Ojive ga oapo pa tapo'ru pa ti ji javo.

¹¹ Omanomo ġa ndepyga Jesus'ga ġa mombyryvi imomboa ġandekote'varuhua ġa hugwi. Omo'emo'ē ga ġa toko ti ġa Tupana'ga ra'yramo javo. A'ero Tupana'ga rekoi ġanduvetero. Ga ko Jesus'ga ruva'ga no. Nurā Jesus'ga poyjahetero ġahā ko nhiirūhetea javo.

¹² Tupana'ga pe ga ei:

“Kiro po ti ji nde kwahavukari nhiirū'ga pe nehē.

Ga nhimono'ono'oġame nenhi'īga renduva

po ti ji nde mbohetei ġapyryteri pe nhinhimby'yita,” ei Jesus'ga.

¹³ Onhi'iġa'javame Jesus'ga ei:
 “Ji tuhē ajiko Tupana'ga rehe.”

Onhi'iġa'javame Jesus'ga ei:
 “Ji rendu ti! Agwa ji rekoi Tupana'ga ra'yra'ġa pavēi.
 Tupana'ga ġa mbuhuruka ji pyri
 epoko katu ti ġa javo ji ve,” ei Jesus'ga.

A'ea nhaporemo ymyahūva'ea okwatija Jesus'ga nhi'iġa mombe'gwovo ymyahū.

¹⁴ Tupana'ga ra'yra'ġa ko vvyakotyve'ġa tuhē gwa'oro gwekoro. A'ereki ġa o'a oy'ġa hugwi. Nurā na jitehe ko Jesus'ga hoi nhande rupi. Nahā ga rekoi vvyakotyva'ero tamombi ti ji Diabo'ga popoakara nhimanorame javo. “Yvyakotyve'ġa arōe'ỹve'ġa Diabo'ga omongyhyji vvyakotyve'ġa ġamanoa hugwi,” ei Jesus'ga.

¹⁵ “Gapopoakara mombigame ti ji ġa pokogi ġa mbopiro'yavo ġakyhyjia hugwi nehē,” ei Jesus'ga. “A'ereki ġa omanoe'ymame ojapyaka omanoa rehe okyhyjiavo jugwi,” ei Jesus'ga.

¹⁶ Jesus'ga nde'i: “Ajo ji Tupana'gapyrive'ġa pokoga yvagipeve'ġa pokoga nhimanomo ġa ndepyga.” A'ea rūi ga ei. A'ea jukwaha. Ymyahūva'ea e'i ikwatija ymyahū: “Abraāova'ea rakykwepohara'ġa pyri vvyakotyve'ġa pyri po ti ga uhu ġa pokoga nehē,” ei ahe.

¹⁷ Nurā Jesus'ga ei: “Kiro po ti ji tako nhiirū'ġa javijitehe.”

A'ea ga ei ua yvya koty ovahema o'a oyhēa hugwi gwa'oro okovo oirū'ġa ja Abraāova'ea rakykwepohara'ġa ja. Oko ga ġa javijitehe tuhē tako ti ji ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro Tupana'ga pe javo. Hahy gairū'ġa pe. Ga okoveveuhu. Nahanahā ġa pe. Na jitehe Jesus'ga pe no. A'ero ga ikwahahetei ġandekoa. Nurā ga ġa porogwetygi. Nurā ga ei Tupana'ga pe: “Tamombo ti ji nhandereheve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi nhiirū'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi,” ei ga Tupana'ga pe.

Nahā ga ġa pokogi a'ero okovo ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro Tupana'ga pe omanomo imombo ġandekote'varuhua ġa hugwi. Nahā ga ġa ndepygi inoġatuavo ġapy'a. Nahā Jesus'ga rekohetei Tupana'ga nhi'iġa rupi.

¹⁸ Ite'varuhu Jesus'ga pe ojipe'ġa ga mongote'varuhupotarame novīa. Hahy! Nurā ġa ojipe'ġa mongote'varuhupotarame, ga ikwahavi ġa pokoga tombopogweyme ti ġa ġa javo.

3

Jesus'ga huvihava Moisésva'ea hohe

¹ Pe me nhiirūa pe Tupana'ga remimo'ēhara pe ji ei: Pejapyaka ti Cristo Jesus'ga rehe, a'e ji. Nhiirūa, a'e ji pe me. A'ereki nhande ve Tupana'ga e'i nhande mo'emo'eamo: “Pejiko ti Cristo Jesus'ga rehe pejikovo avuirama ji pyri,” ei ga. A'ero ji pavēi pe pejiko ga rehe xako ti ga pyri avuirama.

Pejapyaka ti Cristo Jesus'ga rehe ga kwahaheteavo. Gaha ko Tupana'ga moirūhara'ga. A'ereki Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri, ji kwahavuka ti ġa pe javo. Gaha ko ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuru'ga Tupana'ga pe. A'ereki ga nhande repy omanomo tomombo ti Tupana'ga ġandekote'varuhua ġa hugwi javo. Jesus'ga rehe nhande xajiko hete imomboruka ga pe nhanderekote'varuhua nhande hugwi. Aerē po ti ga nhande rerohoi nhande mombytavo Tupana'ga pyri avuirama nehē. Pevo ga ruvi jipi. A'ea nhaporemo nhande xa'e herovia.

² Nahanahā ti ji moirū javo Tupana'ga Jesus'ga mbuhuri avo yvya koty. A'ero ga Tupana'ga nhi'īpo'rupavi. Na jitehe ymyahū Moisésva'ea Tupana'ga nhi'īpo'rupavi Tupana'gareheva'ea repiakatupava.

³ Jesus'ga reki huvihava nhaneramonhava'ea hohe Moisésva'ea hohe. A'ereki Jesus'ga omongo vvyakotyve'ġa Tupana'ga nhi'iġa rupi peko ti Tupana'gareheva'ero javo.

Nhande japorame onga ojipe'ga ei nhande mboheteavo: “Okwaha hete ga japovo,” ei ga. Nde'i ga: “Onga ojiapo.” A'ea rūi ga ei. Koji'i ga ombohete onga apohara'ga. A'ereki ga oapo onga imohina. Gwyre'i ga ombohete onga a'ero.

Na jitehe Jesus'ga huvihava Moisésva'ea hohe. Nurā koji'i po nhande ga mbohetei a'ero hamo. A'ereki Jesus'ga omongo yvyakotyve'ga Tupana'ga nhi'i'ga rupi peko ti Tupana'gareheva'ero javo. Moisésva'ea ki a'e te oko Tupana'gareheva'ero jate reki.

⁴ Na tuhẽ. Japopyra ko onga nhaporemo. Emo Tupana'ga tuhẽ omongo pa japopar-avuhavovo.

⁵ Tupana'gareheva'ero oporavykyavo Moisésva'ea Tupana'ga nhi'ĩpo'rupavi. Ahe gwepia katu pa Tupana'gareheva'ea imombe'gwovo Tupana'ga nhi'i'ga ahe ve ikwahavuka Tupana'ga nhi'i'ga aerẽva'ea.

⁶ Cristo'ga ki a'e te Tupana'ga ra'yramo Tupana'ga nhi'ĩpo'rupavi Tupana'gareheve'ga nderekokatuavo ga mongomongovo onhi'i'ga rupi okovo ganduvihavuhetero. Po nane'ymi nhande ndiajikopigi Tupana'ga rehe avuirama gaha nhande mbojiko ojihe javo, a'ero nane'ymi nhande rekoĩ gareheva'ero. Po nane'ymi nhande nimbohete pigi ga avuirama gaha po ti omombyry nhande ve nehẽ javo, a'ero nane'ymi nhande rekoĩ gareheva'ero.

Peko hete ti Tupana'ga nhi'i'ga rehe

⁷⁻⁸ Tupana'gareheva'ero pejikovo gwaramo pehendu katu ti ganhi'i'ga – kiroki a'ea gara'uva omombe'u Tupana'ga rembikwatijarukara. Tupana'ga ra'uvapyryva e'i:

“Po a'gwamo pe Tupana'ga nhi'i'ga renduvi,
a'ero ti peko hete ganhi'i'ga rehe hendukatuvovo.

Tapekoi ti penhamonhava'ea ja

– kiroki ahe nohendukatupotari Tupana'ga nhi'i'ga jipi opohipota ga hugwi,” e'i
Tupana'ga ra'uva.

“A'ea rupi ongae'yi me penamonhava'ea rekote'varuhui
mara'ngu po ti Tupana'ga onhi'i'ga rendukatue'yma raykavo nehẽ javo.

⁹ Tupana'ga ei pe me: ‘Pevo penamonhava'ea rekote'varuhui
tihepia ti Tupana'ga rekoa nhande rehe javo.

Quarenta anos mondorame ahe hepiagi nhirembiapoa ahemonhimomby'ava'ea
ji ahe rerekokaturame quarenta anos rupi.

A'ea repiagame vehevi ahe rekote'varuhui, ei Tupana'ga,” e'i.

¹⁰ “Nurā ji ei: Nane'ymi jipy'a atyvi ga ndekoi opohipota ji hugwi.

Ga ndokwahapotari nhiremimbotarimova'ea
okoe'yma nhinhi'i'ga rupi.

Nurā ji nhimonha'ngahetei ga ndehe.

¹¹ Nurā ji ehetei nhinimonha'ngavo:

Nanogatua'gwami ti ji gapy'a
ga nderure'yma jijipyri nehẽ, ei Tupana'ga.”

A'ea Tupana'ga ra'uvapyryva i'ei imombe'gwovo.

¹² Nhiirũ, pe me ji ei pe napenani: Pekwaha ti pejipy'a. Po pendeaporoğita ite'va pe mbojikopipota Tupana'ga rehe, a'ero ti pejirokwa pejeaporoğitakaturu xapohiryme ti Tupana'ga hugwi avuiramave'ga hugwi javo.

¹³ Nane'ymi ti pe'ji pejohupe: “Xako katu ti jipi. Xapohi ti nhanderekote'varuhua hugwi. Xajikopigyme ti Tupana'ga rehe.”

A'ea ti pe'ji pejohupe jipi nahã pejopokoga. A'ereki Tupana'ga e'i pe me a'gwamo pehendu katu ti nhinhi'i'ga javo. Pe napenani pejapyaka ti pejikokatua rehe a'ero pejipo-hia pejikote'varuhua hugwi Tupana'ga nhi'i'ga renduva xanhimoandyandyjukaryme ti ite'varuhua pe javo. A'ereki pe ndekote'varuhurame pendekote'varuhua nohendukatupotarukari Tupana'ga nhi'i'ga pe me. A'ero pe ndapekoa'javi Tupana'ga rehe.

¹⁴ Xajiko hete ypy nhande Tupana'ga rehe ikwehe. Xajikopigyme ti ga rehe nhanema-noe'ymame. Po ti nane'ymi nhande jikhohetei avuirama ga rehe, a'ero po ti ga nhande mbojikoty'arukari Cristo'ga pavēi nehē.

¹⁵ Nane'ymi ti pejiko hete Tupana'ga rehe. A'ereki aḡwamo garembikwatijarukara e'i: “Po aḡwamo pe Tupana'ga nhi'iḡa renduvi,

a'ero ti peko hete Tupana'ga nhi'iḡa rehe hendukatuavo.

Tapekoi ti penhamonhava'ea ja

– kiroki ahe nohendukatupotari Tupana'ga nhi'iḡa jipi opohipota ga hugwi,” e'i Tupana'ga rembikwatijarukara.

¹⁶ Ymyahū penamonhava'ea ḡwendu Tupana'ga nhi'iḡa novīa hako. A'ereki ahe nohendukatupotari ganhi'iḡa opohipota ga hugwi – kiroki ahe uhu Egitopeva'ea gwyra hugwi. Ymyahū Moisésva'ea gweru ahe pea hugwi. Ndahe'yiva'ea ḡwendu katu Tupana'ga nhi'iḡa. Ahe jate ḡwendu katu.

¹⁷ Onhi'iḡa rendukatue'ỹva'ea rehe Tupana'ga onhimonha'nga quarenta anos mondo-rame. Ongae'ỹi me ahe manoi a'ero okote'varuhuavo. Pevo ahera'oa pytai a'ero.

¹⁸ Ahe jikopotare'yma ḡwaramo ga rehe, ga ei:

“A'e hete ji: Nanoḡatuaḡwami ti ji ḡapy'a

ḡa nderure'yma jijipyri nehē,” e'i Tupana'ga hako.

¹⁹ Nurā nhande ikwahavi javo: Ahe jikoge'yma ḡwaramo ga rehe, Tupana'ga nonoḡatui ahepy'a ahe rerure'yma ojipyri, xa'e nhande.

4

Tupana'ga onoḡatu pota ojiheve'ga py'a

¹ Aḡwamo Tupana'ga onoḡatu pota nhandepy'a. A'ero ga ei: “Pejikoheterame ji rehe tanogatu ti pepy'a,” ei ga.

Xajirokwa ti nhandepy'a noḡatua rehe. Po na rūi, ga nonoḡatui. Pejiko hete ti ga rehe a'ero tonogatu tuhē ti ga pepy'a.

² A'ereki nhande ve ḡa omombe'u pyryva'ea Tupana'ga nhi'iḡa Tupana'ga pe poko pota javo. Na jitehe ymyahūva'ea pe no. Ymyahū ahe omombe'u pyryva'ea Tupana'ga nhi'iḡa Tupana'ga pe poko pota javo. Ahe henduvame Tupana'ga nhi'iḡa ndikwahyi reki ahe rehe. A'ereki henduvame ahe ndojikogi Tupana'ga rehe. Nurā Tupana'ga nonoḡatui ahepy'a.

³ Ahe ve Tupana'ga ei:

“A'e hete ji nhinhimonha'ngavo:

Nanoḡatuaḡwami ti ji ḡapy'a

ḡa nderure'yma jijipyri nehē,” ei ga.

Yvya apopavypyagwera jate ga japopigirē, u katu gapy'a. Ga opota ḡajikoga ojihe tu katu ti ḡapy'a na jitehe nehē javo. Ojiko po ymyahūva'ea ga rehe opy'a noḡatuuka ga pe ramo a'ero. Nhande ki a'e te xajiko ga rehe. A'ero nhandepy'a Tupana'ga inoḡatui.

⁴ Ymyahū Tupana'ga ei ikwatijaruka sétimo dia mombe'gwovo. Garembikwatijarukara e'i:

“Seis dias rupi Tupana'ga japopavi.

Ko'emame ga japopigi.

A'ero gapy'a rukatui,” e'i ikwatijarukara.

⁵ Okwatijara'ja ahe. Aherembikwatijara i'ei Tupana'ga nhi'iḡa mombe'gwovo:

“Nanoḡatuaḡwami ti ji ḡapy'a

ḡa nderure'yma jijipyri nehē,” e'i Tupana'ga,” e'i ikwatijara.

⁶ Nurā nhande ikwahavi javo: Ojipe'ḡa py'a ti Tupana'ga tonogatu a'ero, xa'e nhande. A'ereki Tupana'ga imombe'uukarypyrame pyryva'ea ymyahūva'ea pe ahepy'a noḡatupota, ahe ndojikogi reki ga rehe. Nurā Tupana'ga nonoḡatui ahepy'a.

⁷ Aerē Tupana'ga imbokwara'ara'arame inoġatupota vvyakotyve'ġa py'a ga ea'javi. Okwatijaruka ga Daviva'ea pe. Daviva'ea omombe'u a'ea jitehe a'ero ikwatija. A'ea ji amombe'u pe me ko. Aherembikwatijara e'i:

“Po aġwamo pe Tupana'ga nhi'iġa renduvi,
a'ero ti peko hete Tupana'ga nhi'iġa rehe hendukatuavo,” e'i Daviva'ea rembikwatijara.

⁸ Ymyahū Moisésva'ea py'rovo Josuéva'ea oko israelitasva'ea repiakatuharamo. Po ymya Josuéva'ea onoġatuuka israelitasva'ea py'a, a'ero po aerē Tupana'ga nde'ia'javi ahe ve hamo aġwamo ji inoġatupotari pepy'a javo hamo. Emo Josuéva'ea nonoġatuukari ahepy'a. Nurā Tupana'ga ea'javi vvyakotyve'ġa py'a noġatupota.

⁹ A'ero aġwamo vehevi Tupana'ga inoġatupotari ojiheve'ġa py'a.

¹⁰ Ymyahū Tupana'ga oapo pi. A'ero gapy'a rukatui. Na jitehe ga – kiroki ga opy'a noġatuuka Tupana'ga pe – gaha oapo pi Tupana'ga ja.

¹¹ A'ea kwahava xajirokwa hete ti inoġatuuka Tupana'ga pe nhandepy'a nanani xakoyme ti ymyahūva'ea ja javo – kiroki ahe ndojikogi ga rehe. A'ero po ti Tupana'ga nde'i nhande ve nehē nanoġatuaġwami ti ji pepy'a jave'yma nhande ve. Xajiko hete ti ga rehe hendukatuavo ganhi'iġa.

Tupana'ga nhi'iġa ahe mongo Tupana'ga pyri avuirama

¹² Tupana'ga nhi'iġa nhande mongo Tupana'ga pyri avuirama. Ipopoaka ganhi'iġa. Ganhi'iġa ko haimbejovaiva'ea ja itakyhea'javuhuva'ea ja. Po nhande timongi haimbejovaiva'ea mbiara vvytera pype, a'ero nhande tihepia pa ipype ijoapyhava vehevi ikaġyvynha vehevi no. Koji'i Tupana'ga onhi'iġa imongihetei nhande pype nhande henduvame ganhi'iġa. A'ero ga hepiukari nhande ve nhandereaporoġita nhanderemimbotarimova'ea reheve. Nurā nhande jikwahahetei. A'ero nhande ei: Gwia rehe tuhē nhande rekoheitei reki! Na tuhē nhande reaporoġitaro reki! Nahā nhande rekote'varuhui reki! Nahā nhande rekokatui reki! A'ea xa'e nhande hendukaturame Tupana'ga nhi'iġa.

¹³ Tupana'ga pe jukwaha hete pa garembiapoa. Ahā onhimiva'ea ga pe. Ga gwepia pa. A'ero po ti nhande nimimi nhanderekote'varuhua ga hugwi nehē. Garovai pyteri pe po ti nhande ami nehē. Ga pe po ti nhande imohembavi nhanderekote'varuhua nehē. A'ereki ga nhanderuvihavuhuhete'ga nhande kwaha pa nhande nhaporem.

Jesus'ga oko ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuhetero

¹⁴ Jesus'ga oko huvihavuhuhetero. Ga ko ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuhetero Tupana'ga pe nhande repyga no. Nhanderekote'varuhuro ġwaramo ga nhande repygi omanomo tamombo ti ji ġandekote'varuhua ġa hugwi javo. Aerē ga hoi ogwovo yvaga rupi okwava ovahema Tupana'ga pyri. Ga ko Tupana'ga ra'ya'ga. Nurā ti xavy'a hete ga rehe nhandejikoheteavo ga mombe'gwovo xajiko hete nhande ga rehe javo.

¹⁵ A'ereki Jesus'ga ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga nhande porogwety. A'ereki ga okwaha hete nhandepopoakare'yma. A'ereki ga oko nhande ja uvame yvya koty nhande pyri. Niandepopoakari nhande hahyrame nhande ve. Ite'varuhu nhande ve ojipe'ġa nhande mongo te'varuhu pota. Hahy! Na jitehe hahy paravuhu ga pe. Nurā ga ikwahahetei. Ga ndokote'varuhuangavi reki hahypavame ga pe.

¹⁶ Nurā xanhi'ī hete ti Tupana'ga pe nhanderuvihavuhuhete'ga pe ikwahava gapyryva nhande ve. Xanhi'ī hete ti ga pe tomombo ti ga nhanderekote'varuhua henonha'jave'yma avuirama ikwahava'jave'yma. Xanhi'ī ti ga pe nhandepopoakare'ymame tomomyry ti ga nhande ve nhande pokoga javo.

5

¹ Ymyahū Tupana'ga ġa mo'emo'ēi vvyakotyve'ġa pyteripeve'ġa hako. A'ea rupi ga ei hako: “Toko ti ġa ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro ji ve vvyakotyve'ġa pokoga tomombo

ti Tupana'ga ġandekote'varuhua javo. Ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro ti ġa togweru ġanemimbuhuteheva'ea ji ve ikwava'eġa. Togweru ti ġa mbatepyryva no – kiroki a'ea vvyakotyve'ġa ombuhu tehe ji ve jukapyra. A'ea ti ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ġa tokwava'ē ji ve. A'ero po ti ji imombori vvyakotyve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi nehē ġa mombyryva,” ei Tupana'ga.

² Ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ġa ko vvyakotyve'ġa. Vvyakotyva'ero ġwaramo ġa ndipopoakari okote'varuhuavo vvyakotyve'ġa ja. Nurā ġa ikwahahetei vvyakotyve'ġa ndekoa ġa oko te'varuhu nhande ja javo. A'ero ġa vvyakotyve'ġa porogwetygi vvyakotyve'ġa ndekote'varuhurame okoe'yma Tupana'ga nhi'iġa rupi ikwahave'yma ġwaramo. Nonhimonha'ngai ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ġa ġa nderekokatuavo a'ero.

³ Ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ġa okote'varuhu. Nurā Tupana'ga ero ġwaramo ġa jipygi na'ē ikwava'eġa mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua nhande hugwi javo. Aerē ġa jara'ġa ndepygi ikwava'eġa mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe tomombo ti ga ġandekote'varuhua javo.

⁴ Nde'i vvyakotyve'ġa: “Kiro ti ji tako ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro Tupana'ga pe.” A'ea rūi ġa ei. Nonhimbohetei ġa nanongara rehe. A'ereki Tupana'ga jate e'i: “Kiro ji pe mo'emo'ēi peko ti ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro ji ve javo.” Na tuhē. Gaha jate e'i Arāova'ea pe ymyahū hako eko ti ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro ji ve javo. Na jitehe onhimbohetei'yma ojipe'ġa ndekoi ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro Tupana'ga pe ga erame jate ġa pe.

⁵ Na jitehe Cristo'ga nonhimbohetei no. Nde'i ga: “Kiro ti ji tako ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro.” A'ea rūi Cristo'ga ei. Tupana'ga ki a'e te ga mbohetei toko ti ga ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro ji ve javo. Ga pe Tupana'ga ei:

“Jira'yramo nde rekoi.
Jihi a'e vvyakotyve'ġa pe nhaporemō nde mombe'gwovo kiro:
Gaha ko jira'yra'ga,” ei Tupana'ga.

⁶ Onhi'iġa'javame Tupana'ga ei Cristo'ga pe:
“Ymyahū Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ga ji ve.
Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ēharamo ji ve Melquisedeque'ga ja, ei
Tupana'ga Cristo'ga pe,” e'i Tupana'ga rembikwatijarukara.

⁷ Uvame yvya koty Cristo'ga onhi'ī Tupana'ga pe jipi ji poko javo. A'ereki Tupana'ga ipopoaka. Nurā Cristo'ga ei ga pe: “Ipotarame po ti nde nanhimomanoukari nehē.” Hahyahi Cristo'ga nhi'iġa ga pe ga jehe'orame ji poko javo. A'ero Tupana'ga ga renduka-tui. A'ereki Cristo'ga e'i: “Nhinhi'iġa rupi rūi ti eko. Po nde erepota nhimanoa tamano ti ji a'ero,” ei ga Tupana'ga pe.

⁸ Tupana'ga ra'yramo ga vehevi onhimbo'e onhimongovo Tupana'ga nhi'iġa rupi hahyrame ojive.

⁹ Nahā hahyrame ga pe hahya ga mbojipokwahavi Tupana'ga nhi'iġa rehe ga monhi-momiranambava. Nurā ga rekoi vvyakotyve'ġa nderohoharamo yvagi pe. Kiroki ġa oko ganhi'iġa rupi – ġa hugwi nhaporemō ga omombo ġandekote'varuhua ġa mombyryva. Aerē po ti ga ġa nderohoi yvagi pe ġa mombytavo avuirama Tupana'ga pyri nehē.

¹⁰ A'ereki Tupana'ga e'i Jesus'ga pe:
“Ymyahū Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga ji ve.
Na jitehe ndehe kiro ereko ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro ji ve Melquisedeque'ga ja,”
ei Tupana'ga.

Tapejikopigi ti Cristo'ga rehe

¹¹ Melquisedeque'ga rehe ti xanhomoġitaġita hete novā. A'ereki manameuhū pe pekwha! Nurā manameuhū po ti ji ikwahavukari pe me nehē? Napenhimbo'ea'javi pe!

¹² Pejapyaka ti pejihe! Ymyahũ pe jikogi Cristo'ga rehe. Nurã po kiro pe ojipe'ga mbo'ei Tupana'ga nhi'i'ga rehe ikwahaheteavo hamo. A'ea ji ei novã. A'gwamo vehevi ti ojipe'ga toko pembo'eharamo pe mbo'ea'java ahembo'eypya rehe nonhimimiva'ea rehe imombe'urame Tupana'ga nhi'i'ga pe me.

Pe ndapekwahavi Cristo'ga mombe'ua onhimiva'ea. Xunhihete'i jate pe pekwaha ahembo'eypya jate. Ipita'ngive'ga – kiroki ga oka'mbu jate – ga ndo'upavi. Ga javijitehe pe ndekoi a.

¹³ A'ea ji ei pe me. Kiroki ga oka'mbu jate – gaha ko ipita'ngive'ga ikwahave'yma. Na jitehe pe peko ipita'ngive'ga javuhu. A'ereki xunhi pe pekwaha Tupana'ga nhi'i'ga pyryva'ea. Ipita'ngive'ga javuhu pe ei pejohupe: “Marã aherekote'varuhua? A'ereki nhande ndikwahavi. Marã ahe rekokatui? A'ereki nhande ndikwahavi.” A'ea pe ei ikwahave'yma pekopave'yma Tupana'ga nhi'i'ga rupi.

¹⁴ Kiroki ga o'u pa – gaha ko jyvuaru. Ga javijitehe ga ikwahavi no – kiroki ga Tupana'ga nhi'ipo'ru pa okokatuavo opohia okote'varuhua hugwi. Gaha ojipokwaha Tupana'ga nhi'imbava rehe ikwahapaheteavo. A'ero ga ei: “Nahã aherekote'varuhua. Nahã ahe rekokatui,” ei ga ikwahava. Koji'i ga ikwahavi no. Nonhimimi Tupana'ga nhi'i'ga ga pe. Pehe ki a'e te ndapekwahavi ve oka'mbuve'ga javuhu.

6

¹ Xanhomoğitaa'jaa'javyme ti ahembo'eypya rehe Cristo'ga mombe'urame. Kiro koji'i xanhimbo'e onhimiva'ea rehe Cristo'ga mombe'upava rehe ikwahaheteavo nhanden-himbojipokwahapava hehe. A'ea rehe ji pe mbo'epotari kiro. A'ereki nhande xanhimbo'e jipe ahembo'eypya rehe.

A'ea rupi nhande ei ahembo'eypya mombe'gwovo: Xapohi ti nhanderekote'varuhua hugwi herojijyita nhandereaporoğita. Xajiko ti Tupana'ga rehe ga reroviaheteavo, xa'e jipe nhande ikwehe.

² Ymya nhande ei: Nahanahã batismos. Tupana'ga ti tomomyry pe me kiro javo, nahanahã po nhande xapoko Jesus'gareheve'ga akağa rehe hamo javo ga pe. Ymya nhande ei: Nahanahã po ti Tupana'ga omanove'ga mbogwerava'javi nehẽ. Nahanahã po ti Tupana'ga ei ga pe nehẽ, xa'e jipe nhande ikwehe. Jara'ga pe po ti ga ei nehẽ: “Pejo ti pejiyupa avuirama ji pyri,” e po ti Tupana'ga nehẽ. Jara'ga pe po ti ga ei nehẽ: “Peho ti ji hugwi pejiyupa avuirama hahyva'ea ruvihava pype,” e po ti Tupana'ga nehẽ, xa'e jipe nhande ikwehe. A'ea pe nhaporemõ nhande ei ahembo'eypya mombe'gwovo ikwehe.

³ Kiro koji'iva'ea rehe xanhimbo'e onhimiva'ea rehe Cristo'ga mombe'upava rehe ikwahaheteavo, a'e ji pe me. Xanhimbo'e ti hehe Tupana'ga ipotaramẽ.

⁴ Marã po jara'ga pe? Tupana'ga nhi'i'ga ga henduna'ẽi. Aerẽ po ga nohendukatua'javi. Ga henduvypyrame Tupana'ga ikwahavukari opyryva ga pe nahanahã ji ipotari javo. Ga pe ga ikwahavukari Cristo'ga rupi po ti yvyakotyve'ga nduri ji pyri nehẽ javo. Nurã ga jikogi Cristo'ga rehe imomboruka ga pe okote'varuhua ojihugwi a'ero. “Tupana'ga Cristo'ga mbuhuruka nhande pyri yvaga hugwi,” ei ga. A'ero Tupana'ga ra'uvapyryva uhu ga pyri ga pokoga.

⁵ A'ero ga ei: “Pyrõ hete Tupana'ga nhi'i'ga nhande ve. A'ereki ga nhande mbojiko ojihe,” e na'ẽ ga. “Xanhimomy'a nhande gapopoakara rehe. Aerẽ po ti koji'i nhandemonhimomy'ava'ea nehẽ no,” e na'ẽ ga.

⁶ Nahã ga ndekona'ẽi henduva Tupana'ga nhi'i'ga. Aerẽ po ga ei: “Ndorokoa'javi ore Tupana'ga nhi'i'ga rehe,” e po ga okote'varuhua.

Marã po ga pe? Tupana'ga ndogwerojijyja'javi tuhẽ gandeaporoğita a'ero. Ga ndopohipotari okote'varuhua hugwi imomborukare'yma Tupana'ga pe avuirama. Ndokoa'javi ga Tupana'ga nhi'i'ga rupi. Nurã ga ndekoi Tupana'ga ra'ya'ga jukahara'ga ja. Ombotegwete ga Jesus'ga ojipe'ga ndovaki.

⁷ Omoakỹakyma'ja amana yja ko pe. Pyryva'ea henhui jugwi gworygworyvamo kohoa jara'ga remityma. A'ero ga i'ui ġwemityma gworygworyvamo. A'ea pe yjakatua pe Tupana'ga imombyryvi.

Yjakatua – kiroki a'ea hugwi henhui pyryva'ea – a'ea ja ko ġa – kiroki ġa ojiko hete Tupana'ga rehe okopige'yma ganhi'iġa rupi okopyryvamo ga pe. Ga pe ga imombyryvi.

⁸ Omoakỹakyma'ja amana ojipea yja ko pe no. Ndapyryviva'ea ki a'e te henhui jugwi hatĩava'ea hajiheva'ea pavēi. A'ea kohoa jara'ga ndo'ui. Nurã ga ei: “Ite'varuhu yja!” Nambegwei ti ga ei tokai ti nehē javo. A'ero ti ga imbokai nehē.

Yjate'varuhua – kiroki a'ea hugwi henhui ndapyryviva'ea – a'ea ja ko ġa – kiroki ġa nohendukatui Tupana'ga nhi'iġa okoe'yma hupi okopyryve'yma ga pe. Nambegwei po ti ga imondoi hahyva'ea ġa pe nehē.

⁹ Tupana'ga nhi'iġa rendukatue'ỹve'ġa pe ji anhi'ĩ popoaka. Pehe ki a'e te ndapekoi ġa ja. Peko pyry pe Tupana'ga pe. A'ea ore ei pe me oreremiarōva'ea pe. A'ereki ore opokwaha. Peko hete pe Tupana'ga nhi'iġa rupi imomboruka pejikote'varuhua ga pe. A'ero po ti Tupana'ga pe nderohoi yvagi pe pe mombytavo avuirama ojipyri nehē pe imomborukaro ġwaramo.

¹⁰ A'ereki Tupana'ga ahe rereko katu jipi ahe poravykykaturame ga pe. Nurã po ti ga nomoka'nhymi peporavykyagwera nehē. Peporavyky katu pe Tupana'ga remimo'ēhara'ġa pokoga ikwehe Tupana'ga arōhetero ġwaramo. Aġwamo vehevi pe ġa pokogi. Peporavykypava Tupana'ga hepiagi okopyryvamo pe me.

¹¹ Na jitehe pe nhimarane'ymame nane'yimi ti pejirokwa pejikoheteavo Tupana'ga rehe avuirama pejikokatuavo ojipe'ġa pe Cristo remimombyryva mbuhua pejive. Oropota hete ore pejirokwa pe napenani.

¹² A'ero po ti pe ndapevevugwei nehē. Pejiko ti Tupana'ga rehe ojipe'ġa ja Tupana'gareheve'ġa ja. Penhimomirana ti onhimomiranave'ġa ja pejikopige'yma. Ojiko ġa onhimomiranama tihepia ti Tupana'ga remimombyryva nhande ve nehē javo – kiroki a'ea pe ga ei ġa pe. Tupana'ga nopiriani onhi'iġa. A'ero ga ġa mbohoryvi opyryvamo ġa pe. Na jitehe po ti Tupana'ga pe mbohoryvi opyryvamo pe me nehē pe ndekorame ġa ja aerē po ti Tupana'ga imombyryvi nhande ve nehē javo no.

Tupana'ga nopiriani onhi'iġa

¹³ Yvyakotyve'ġa ġwenoi ojihoheve'ga Tupana'ga ojohupe a'itiva'ea ji ei nhinhi'iġa javo. A'ereki Tupana'ga omombe'u a'itituhēva'ea jate. Nurã togwerovia ti ojipe'ġa nhinhi'iġa javo, ġa ei: “Tupana'ga okwaha nhinhi'iġatua.” A'ea ġa e'i Tupana'ga renoina.

Tupana'ga jate ni'mbei okovo huvihavamo ojipe'ġa hohe pa. Nurã Tupana'ga ehetei ojera javo o'erame Abraãova'ea pe togwerovia hete ti Abraão'ga nhinhi'iġa javo. Imombe'gwovo pyryva'ea ga ei ahe ve a'ero:

¹⁴ “Jihi Tupana ti amombyry hete tuhē nde ve nehē,” ei ga ahe ve. “Amondo ti ji ndera'yra nde ve nehē. Aerē po ti nderakykwepohara'ġa nde'yjuhuro a'ero nehē. A'iti a! a'e ji.” Ymyahũ Tupana'ga ei a'ea Abraãova'ea pe onhinoina.

¹⁵ Onhimomiranamame Abraãova'ea imbokwara'ara'ari ojikoga Tupana'ga rehe omombyry po ti ga ji ve nehē javo. Tupana'ga nopiriani onhi'iġa Abraãova'ea pe. A'ero ga imombyryhetei ahe ve.

¹⁶ Yvyakotyve'ġa ġwenoi ojihoheve'ga ojogwayvaramo. Ojohupe ġa ei onhombojikoga ojogwehe: “A'itituhēva'ea pe ore ei. Tupana'ga okwaha orenhi'iġatua pe me.” A'ea ġa ei ojohupe Tupana'ga renoina heroviaruka ojohupe herojijye'yma onhi'iġa. A'ero ġa ndojogwayvara'javi.

¹⁷ Ymyahũ Tupana'ga ikwahavukapotari onhi'iġa rerojijye'yma ġa pe – kiroki ġa pe ga e'i: “Jihi Tupana po ti opogweruruka yvagi pe pe mongovo avuirama ji pyri imombyryva pe me nehē pe jikoga ġwaramo ji rehe,” ei ga. Nurã onhinoina ga ei a'ea ġa pe jukwaha hete ti ġa pe nhinhi'iġa rerojijye'yma javo.

¹⁸ Tupana'ga ei a'ea onhinoina tohoryory hete ti ġa ikwahavame javo. E'i ga: “Aerē po ti ġa ei nehē: ‘Tupana'ga ndogwerojijyi onhi'ġa. Ga ndogwerojijyi onhi'ġa onhinoiname no,’ e po ti ġa gworygworyvamo nehē,” ei Tupana'ga.

Na tuhē. Tegwete ga'mbea ga nhi'ġame. A'ero a'ea kwahavame nhande roryrory-heteramo nhandejirokwa ga rerovia aerē po ti ga nhande rerohoukari ojipyri nehē javo, xa'e nhande. A'ereki nhande xajiko hete ga rehe nhandepohia nhanderekote'varuhua hugwi.

¹⁹ Ipohyiva'ea âncora nombójijjukari yharuhua ahe imomborame yharuhua hugwi ihamuhūa pyvō. Na jitehe nhandereaporogita ndojirojijya'javi. A'ereki nhande tirovia tuhē Tupana'ga aerē Jesus'ga pe po ti ga nhande rerurukari ojipyri yvagi pe nehē javo. Nianemoandyandyi po ti ga nehē. Jesus'ga rehe nhande jikogi a'ero nhandeky-hyjie'yma.

Ga oho jipe yvagi pe Tupana'ga pyri tuhē nhande repyga okovo ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro. Avo yvya koty ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ġa na jitehe oho Tupana'ga ronga pype hete hovapiahava aherovai gwe'yja'ġa ndepyga.

²⁰ Tupana'ga pyri yvagi pe nhanderenondeve'ga hoi ovahema Jesus'ga. Gaha oho nhande renonde nhande repyga toho ti ġa ji reviri yvagi pe javo. Ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga Tupana'ga pe ko Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga e'i ga pe:

“Ymyahū Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga ji ve.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro ji ve Melquisedeque'ga ja,” ei ga Jesus'ga pe.

7

Melquisedeque'ga oko ikwava'ēharamo Tupana'ga pe

¹ Ymyahū Melquisedeque'ga ko Salémmeva'ea ruvihavuhu'ga hako. Ga ko ikwava'ēhara'ga Tupana'ga pe no hako. Tupana'ga huvihavuhu hete ojipe'ġa hohe pa. Ga pe Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ga. Melquisedeque'ga uhu nhanerem-boypyva'ea rovatiamo Abraãova'ea rovatiamo ahe jivyrame otavukara hugwi. Otavuka jipe Abraãova'ea ojipeva'ea ruvihavava'ea pe quatrova'ea pe ogwovo ahe reviri ahe monhana. Abraãova'ea jivyrame Melquisedeque'ga ahe rovatī. Ahe ve ga ei: “Tomombyry ti Tupana'ga nde ve!” ei ga ahe ve.

² Ojivyrame otavukara hugwi Abraãova'ea herupava'javi mbatera aheruvihavava'ea hugwi quatrova'ea hugwi – kiroki mbatera aheruvihavava'ea opyhygaha Abraãova'ea re'yjava'ea hugwi hajiheva'ea hugwi no. Abraãova'ea imboja'oja'ogi herura'javipyra imboatyatya inoġa dez mbatera jatyra. Melquisedeque'ga pe ahe imondoi he'yjuhuva'ea: ojipeji jatyra um décimo.

Melquisedeque'ga rera pe nhande ei: Piry hete ko huvihavuhu'ga. A'ea nhande xa'e garera pe. Ga ko Salémmeva'ea ruvihavuhu'ga. Cidade rera pe Salém me nhande ei Ahepy'a noġatua. Nurã nhande ei Melquisedeque'ga rera pe no: Ga onoġatu ojiheve'ġa py'a.

³ Tupana'ga rembikwatijarukara nomombe'ui Melquisedeque'ga po'ria ga'yembora. Nomombe'ui garemikwatijarukara Melquisedeque'ga ramonhava'ea. Nomombe'ui garemikwatijarukara ga'aragwera gamanoa no. Melquisedeque'ga rekoi Tupana'ga ra'yra'ga ja Jesus'ga ja ikwava'ēharamo Tupana'ga pe avuirama.

⁴ Pejapyaka ti Melquisedeque'ga rehe ga kwahaheteavo. Huvihavuhu hete ga. Nurã ga pe Abraãova'ea imondoi he'yjuhuva'ea: ojipeji jatyra herura'javipyra um décimo – kiroki a'ea ahe gweru otavukara hugwi. Abraãova'ea oko nhaneremboypyro nhanderuvihavuhuro israelitas'ġa nduvihavuhuro. Ahe vehevi imondoi Melquisedeque'ga pe nde ko huvihava ji hohe javo. Jukwaha a'ero Melquisedeque'ga huvihavuhu hete.

⁵ Abraãova'ea ko Leviva'ea rakykwepohara'ğa nemboypya. Leviva'ea rakykwepohara'ğa mombegwovo Moisésva'ea rembikwatijara i'ei: “Levi'ga rakykwepohara'ğa – kiroki ğa oko Tupana'ga nhi'ğa rupi okovo ikwava'ëhara'ğa – ğahã ti topyhy mbatera gwe'yja'ğa hugwi israelitas'ğa hugwi. Na tuhê. Israelitas'ğa herekorame dez mbatera tomondo ti ğa Levi'ga rakykwepohara'ğa pe ojipeji mbatera um décimo.” Nahã Moisésva'ea rembikwatijara i'ei.

Ga nhaporemoko Abraãova'ea rakykwepoharamo israelitas'ğa Leviva'ea rakykwepohara'ğa pavêi. Opyhy ikwava'ëhara'ğa gwe'yja'ğa hugwi vehevi Abraãova'ea rakykwepohara'ğa hugwi tuhê.

⁶ Melquisedeque'ga ki a'e te Leviva'ea rakykwepohara'ga rüi. Abraãova'ea hugwi ga ipyhygi reki mbatera um décimo. Garembipyhyga renonde Tupana'ga ei Abraãova'ea pe: “He'yjuhu po ti nderakykwepohara'ğa nehê,” ei Tupana'ga ahe ve. “Amondo ti ji hajiheve'ğa gwyranda ve nderakykwepohara'ğa pe nehê. Pevo po ti ğa nduvi avuirama a'ero nehê. Nderakykwepohara'ğa pe po ti ji hajiheve'ğa mbohoryvukari nehê,” ei Tupana'ga Abraãova'ea pe. A'ea Tupana'ga ei aerê po ti Abraãova'ea hoi huvihavamo nehê javo. Tupana'ga nhi'ğirê jate Melquisedeque'ga ei Abraãova'ea pe reki: “Tomombyry ti Tupana'ga nde ve!” ei ga.

⁷ Jukwaha hete. Melquisedeque'ga huvihavuhu Abraãova'ea hohe a'ero. A'ereki nhande nhaporemoko xa'e: Kiroki ğa oko ojipe'ğa hohe – ğahã jate e'i: “Tomombyry ti Tupana'ga nde ve.”

⁸ Leviva'ea rakykwepohara'ğa – kiroki ğa opyhy israelitas'ğa hugwi – ğahã omano reki. Melquisedeque'ga ki a'e te – kiroki ga opyhy Abraãova'ea hugwi – gaha okoji. A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara nomombe'ui gamanoa.

⁹⁻¹⁰ Ndo'ari ve Leviva'ea Melquisedeque'ga Abraãova'ea rovatĩrame. Emo Leviva'ea oko Abraãova'ea rakykwepoharamo. A'ero imondorame um décimo Abraãova'ea omondo Leviva'ea repyga no, a'e ji. Leviva'ea ko ikwava'ëhara'ğa nemboypya. Gahã opyhy gwe'yja'ğa hugwi um décimo. Emo Melquisedeque'ga pe Abraãova'ea omondo jipe Leviva'ea repykavamo reki. A'ero kaitu jukwaha. Melquisedeque'ga huvihavuhu Leviva'ea hohe Leviva'ea rakykwepohara'ğa hohe no.

Jesus'ga oko Melquisedeque'ga ja ikwava'ëharamo

¹¹ Ymyahũ Tupana'ga Leviva'ea rakykwepohara'ğa mo'emo'ëi toko ti Arão'ğa ikwava'ëharamo ji ve jipi israelitas'ğa mombyryva javo. Arãova'ea oko Leviva'ea rakykwepoharamo. Arãova'ea oko ikwava'ëharamo a'ero gwakykwepohara'ğa pavêi.

Moisésva'ea pe Tupana'ga ikwatijarukari nhanembo'eagwera israelitas'ğa mbo'eagwera nahanahã po ti ikwava'ëhara'ğa pe mombyry pe nderua ji pyri nehê javo. Arãova'ea aherakykwepohara'ğa pavêi nomombyryvukari reki nhandere'yja'ğa israelitas'ğa. A'ero israelitas'ğa ndohoi Tupana'ga pyri. Nonhi'īgi ğa ga pe no.

Nurã Arãova'ea rakykwepohara'ğarüive'ga ruri okovo ikwava'ëharamo Tupana'ga pe. Ga ko Jesus'ga. Melquisedeque'ga ja ga oko ikwava'ëharamo Tupana'ga pe. Tupana'ga nde'i Jesus'ga pe: “Arãova'ea ja ko nde ikwava'ëharamo ji ve.” A'ea rüi Tupana'ga ei. E'i ga: “Melquisedeque'ga ja ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ëharamo ji ve,” ei ga.

¹² A'ea erame Jesus'ga pe Tupana'ga ei tokoa'javyme ti Leviva'ea rakykwepohara'ğa ikwava'ëharamo javo. Leviva'ea rakykwepohara'ğa ndekoa'jave'ymame ikwava'ëharamo, Moisésva'ea rembikwatijara rehe ndatekwava'javi – kiroki a'ea omombe'u ikwava'ëhara'ğa. Hajiheva'ea toko ti kiro a'ero, xa'e nhande. Tupana'ga nhi'igapyahua jate Jesus'ga rehe toko kiro a'ero, xa'e nhande.

¹³ Jesus'ga pe Tupana'ga ei ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ëharamo ji ve javo. Emo Jesus'ga ko Leviva'ea rakykwepohara'ga rüi reki. Ojipeva'ea rakykwepohara'ga ko Jesus'ga. Garembopyya rakykwepohara'ğa ndojukai reki mbatepyryva imbokaje'yma ikwava'ëhava rehe Tupana'ga pe.

¹⁴ Jesus'ga oko nhaneramonhava'ea rakykwepoharamo Judáva'ea rakykwepoharamo nhandepojoykaharete'ga. A'ea jukwaha. Moisésva'ea nde'i Judáva'ea rakykwepohara'ga pe: “Pekwava'ě ti ġambatepyryva jukapyra imbokaita Tupana'ga pe pejikovo ikwava'ěharamo.” A'ea rūi Moisésva'ea e'i Judáva'ea rakykwepohara'ga pe.

¹⁵ Hajiheva'ea Tupana'ga imongoi kiro. A'ea jukwaha hete. A'ereki Jesus'ga reki kiro oko ikwava'ěharamo Tupana'ga pe ua yvya koty nhande pyri. Ga ko Melquisedeque'ga ja okovo ikwava'ěharamo.

¹⁶ Moisésva'ea rembikwatijara nde'i Jesus'ga pe: “Eko ti ikwava'ěharamo Tupana'ga pe. A'ereki neremboypya ko Leviva'ea.” Nanongara rūi aherembikwatijara e'i Jesus'ga pe. Yvyakotyve'ga rūi e'i Jesus'ga pe eko ti ikwava'ěharamo Tupana'ga pe javo. Emo Jesus'ga oko reki ikwava'ěharamo. A'ereki ga ipopoaka okovo avuirama. Nomanoa'javi po ti ga nehě.

¹⁷ A'ereki ojipeva'ea Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u javo Jesus'ga pe. E'i: “Ymyahũ Melquisedeque'ga ko ikwava'ěhara'ga ji ve.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ěharamo ji ve Melquisedeque'ga ja.”

A'ea Tupana'ga rembikwatijarukara ei Jesus'ga pe.

¹⁸ Hajiheva'ea Tupana'ga imongoi a'ero ndatekwava'javi Moisésva'ea rembikwatijara rehe kiro javo. A'ereki aherembikwatijara ndipopoakari. A'ereki israelitas'ga ndogwerojijyi ojeaporoġita aherembikwatijara renduvame. A'ero ġa ndokokatui ve. Ndohoi ġa Tupana'ga pyri onhi'igã. Ndikwahyi aherembikwatijara ġa ndehe.

¹⁹ Nahemombyryvukari tuhě.

Koji'i pyry nhande ve kiro Jesus'ga rekorame ikwava'ěharamo Tupana'ga pe. A'ereki Tupana'ga Jesus'ga momanouka nhande repygauka imomboruka nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhande mombyryva. Aerě po ti Jesus'ga nhande rerohei ojupi nhande mongovo avuirama Tupana'ga pyri nhande mbohoryva nehě. Nurã nhande xanhi'inhĩ Tupana'ga pe kiro.

²⁰ Tupana'ga jate ni'mbei okovo huvihavamo ojipe'ga hohe pa. Ojera vehevi javo ga ehetei o'erame toko ti Jesus'ga ikwava'ěharamo javo.

²¹ Tupana'ga nonhinoi reki o'erame toko ti Levi'ga rakykwepohara'ga ikwava'ěharamo javo. Emo o'erame Jesus'ga pe ga onhinoi. Jesus'ga pe ga ei:

“Jihi Tupana ko ndepojoykaharetea.

Anhi'igatu ji nde ve kiro.

Ymyahũ Melquisedeque'ga ko ikwava'ěhara'ga.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ěharamo ji ve Melquisedeque'ga ja.

A'iti a! Ndarojijyi ti ji nhinhi'igã nde ve nehě.”

A'ea Tupana'ga ei onhinoina.

²² Nurã Jesus'ga popoakahetero okovo ikwava'ěharamo Tupana'ga pe avuirama, kiro Tupana'ga nhi'igãpyahua apiavo toho javo – kiroki ganhi'igãpyahua e'i yvyakotyve'ga pe nahanahã po ti ji pe pokokatui kiro nehě javo. A'ero koji'i pyryvamo yvyakotyve'ga pe kiro.

²³ Ymyahũ Leviva'ea rakykwepohara'ga nde'yjuhuro reki okovo ikwava'ěharamo. A'ereki ġa omano oporavykya reja. A'ero jara'ga aherakykwepohara'ga ndekoi ikwava'ěharamo ahe py'rovo.

²⁴ Jesus'ga ki a'e te ndipy'rukavi ga. A'ereki ga nomanoa'javi. Nurã gaha jate nane'yimi oko ikwava'ěharamo avuirama.

²⁵ Nurã ga imombohetei yvyakotyve'ga ndekote'varuhua ġa hugwi avuirama ġa mombyrypava. Kiroki ġa onhi'ĩ Tupana'ga pe ojikoga ġwaramo Jesus'ga rehe – ġahã Jesus'ga ġa mombyryvi. A'ereki ga nomanoa'javi. Kiro yvagi pe ga oko Tupana'ga pyri ġa ndepyga jipi epoko ti ġa javo Tupana'ga pe.

²⁶ Pyry hete tuhẽ a'ero Jesus'ga rekoï ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro Tupana'ga pe nhande repyga. Jesus'ga oko pyry hete Tupana'ga monhimohe ojihe. Naheporoğitatiruahũï ga. Ga ko ndokote'varuhui'i'i. Nurã vvyakotyve'ğa ja rũï ga oko. A'ereki ga pyry hete tuhẽ. Tupana'ga omongo ga ojipyri yvateuhu yvaga aherovai, kiro ti ga toko huvihavuhuhetero ojipe'ğa hohe pa javo.

²⁷ Jesus'ga nokwava'eği tuhẽ mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe tomombo ti ga jirekote'varuhua ji hugwi jave'yma. A'ereki ga oko katu hete jipi.

Leviva'ea rakykwepohara'ğa ki a'e te okwava'ẽ mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe okovo ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua na'ẽ javo. Nahã ға jipygi. Ojipygirẽ jate ға ikwava'eği ojipea jukapyra tomombo ti Tupana'ga jara'ğa ndekote'varuhua kiro javo.

Jesus'ga ki a'e te nokwava'eği mbatepyryva jukapyra tomombo ti Tupana'ga vvyakotyve'ğa ndekote'varuhua jave'yma. A'ereki Jesus'ga onhikwava'ẽ ojijukauka omanomo yva rehe tomombo ti Tupana'ga ғandekote'varuhua ға hugwi javo.

Nane'ymi Leviva'ea rakykwepohara'ğa okwava'ẽ mbatera jukapyra Tupana'ga pe.

Jesus'ga ki a'e te ojipeji ko ga jijukaukari. Nomanoa'jaa'javi ga.

²⁸ Moisésva'ea rembikwatijara e'i akwaimbae'ğa ti toko ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro Tupana'ga pe javo. Emo vvyakotyva'ero ғwaramo ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ğa ndekote'varuhuro opopoakare'ymamo ote'varuhua pe.

Aerẽ Tupana'ga ei onhinoina a'ero jira'yra'ga ti toko ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro avuirama javo reki. Nurã gara'yra'ga Jesus'ga pytai avuirama ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro okopyryhetero tuhẽ vvyakotyve'ğa ndepykatuavo Tupana'ga nhi'ipo'rupava avuirama.

8

Jesus'ga gwepy vvyakotyve'ğa

¹ Na tuhẽ Jesus'ga rekoï okovo ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro nhande repyga ogwovo yvagi pe hete. Pevo huvihavuhuhetero Tupana'ga ruvi. Okovo ғwaramo huvihavuhuhetero Tupana'ga pavẽï, Jesus'ga apygi Tupana'ga pyri gajohukoty rũï. A'ea rehe ji pe mbo'ei ko.

² Yvagi pe Tupana'ga ruhava pype tuhẽ nhandepojoykaharete'ga ruhava pype tuhẽ Jesus'ga rekoï. A'ea pype Tupana'ga rembiapoa pype ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro Jesus'ga poravykyi Tupana'ga pyri nhande repyga. Vvyakotyva'ea rembiapoa pype rũï – kiroki yvagipeva'ea'java'ea ahe oapo yvya koty tenda – a'ea pype rũï ga nhande repygi. Ymyahũ a'ea pype hete ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuva'ea oho gwe'yjava'ea repyga yvya koty.

³ Ymyahũ Tupana'ga omo'emo'ẽ vvyakotyve'ğa. Ga e'i: “Toko ti ға ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro ji ve vvyakotyve'ğa ndepyyga. Nurã ti ға togweru vvyakotyve'ğa hugwi ғanemimbuhuteheva'ea ikwava'eğa ji ve nehẽ. Togweru ti ға ға hugwi mbatepyryva jukapyra ji ve nehẽ no vvyakotyve'ğa ndepykaramo nehẽ,” ei Tupana'ga ymyahũ.

Jesus'ga rekoï ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro Tupana'ga pe. Nurã po ga ikwava'eği Tupana'ga pe no hamo.

⁴ Yvagi pe Jesus'ga poravykyi okovo ikwava'ẽharamo. Po ga oko yvya koty, a'ero po ga ndokoi ikwava'ẽharamo hamo. A'ereki gwereko jipe ikwava'ẽhara'ğa yvya koty.

Gahã gweru imbuhuteheva'ea Tupana'ga pe jipi okovo Moisésva'ea rembikwatijara rupi.

⁵ Gaporavykya okwahavuka xunhi nhande ve yvagipeva'ea. A'ero nhande ei: Na ja gwerevi nhanderepykava rekoï yvagi pe. Na jitehe Moisésva'ea rembiapoukara okwahavuka xunhi nhande ve yvagipeva'ea. A'ereki ymyahũ Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe Moisésva'ea rembiapohava renonde tenda apohava renonde. Tupana'ga e'i: “Ji

rendu katu ti! Yvytyruhua rehe ji ikwahavukari nde ve nahã ko yvagipeva'ea javo. A'ea'jaheteva'ea eapo katu katu pa imohina kiro,” ei ga Moisésva'ea pe.

A'ero Moisésva'ea Tupana'ga nhi'ïpo'rupavi a'ea'jaheteva'ea japokatuuka tenda tapyjamo. Oapopavuka ahe mbatera no imondovo tenda pype. Nahã ahe japopavukari yvagipeva'ea'java'ea yvya koty. A'ea pype Leviva'ea rakykwepohara'ga isralitas'ga ndepyygi okovo ikwava'ëharamo yvya koty.

⁶ Jesus'ga poravykya ki a'e te koji'i pyryvamo gaporavykya hohe. Ymyahũ Tupana'ga ekatui Moisésva'ea pe nahanahã po ti ji isralitas'ga pokokatui nehẽ javo. A'ero ga ei toko ti Leviva'ea rakykwepohara'ga ikwava'ëharamo javo. Moisésva'ea pe ga ikwatijarukari javo: “Tombokai ti gã mbatepyryva ji ve isralitas'ga ndepyyga,” ei ga Moisésva'ea pe ikwatijaruka ahe ve.

Aerẽ koji'i pyryvamo reki Tupana'ga ekatuhetea Jesus'ga pe nahanahã po ti ji vvyakotyve'ga pokokatui kiro nehẽ javo. “Ndehe ti emano imomborukaheteavo gãndekote'varuhua gã hugwi gã ndepyyga nehẽ,” ei ga Jesus'ga pe.

A'ea ko Tupana'ga nhi'ïpyahua. A'ero ga ei toko ti Jesus'ga ikwava'ëharamo javo. Tupana'ga nhi'ïga Jesus'ga pe ipyahuva'ea rehe koji'i pyryvamo Moisésva'ea rembikwatijara hohe a'ero ymyahũva'ea hohe. Nurã Jesus'ga poravykya koji'i pyryvamo Leviva'ea rakykwepohara'ga poravykya hohe. Yvyakotyve'ga ndepykaramo Jesus'ga rekoi tuhu ti gã okovo avuirama Tupana'ga pyri onhi'ïga ga pe javo. A'ero ga imombohetei vvyakotyve'ga ndekote'varuhua gã hugwi gã mombyryva gã mbuhua Tupana'ga pyri. A'ero kiro koji'i pyryvamo gã pe.

⁷ Po ikwahyhetei ymyahũva'ea hamo Tupana'ga nhi'ïga Moisésva'ea pe hamo, a'ero po ga nonhi'ïgi aerẽ ipyahuva'ea rehe Jesus'ga pe hamo.

⁸ Ymyahũ isralitasva'ea nohendukatui reki ymyahũva'ea Tupana'ga rembikwatijarukara Moisésva'ea pe. Nurã ndikwahyi ahe rehe. A'ea nhande tikwaha. A'ereki ga e'i:

“Kiro ji rendu katu ti,” ei Tupana'ga nhandepojoykaharete'ga.

“Aerẽ po ti ji nhi'ïgi ipyahuva'ea rehe Israelva'ea rakykwepohara'ga pe Judáva'ea rakykwepohara'ga pe nehẽ no,” ei ga.

⁹ “Ymyahũva'ea ja rui po ti ji nhi'ïgi gã pe nehẽ.

Ymyahũ gãnamonhava'ea pe ji ekatui ikwatijaruka Moisésva'ea pe nhinhi'ïga ahe rerogwovo pa Egitopeve'ga gwyrã hugwi.

Aroho katu ji ahe pea hugwi.

Emo ahe nohendukatupotari reki.

Ndokoï ahe ymyahũva'ea rupi nhirembikwatijarukara rupi.

Nurã ji ndarekokatua'javi ahe,” ei Tupana'ga.

¹⁰ “Aerẽ ipyahuva'ea rehe po ti ji ekatui gã pe nehẽ

Israelva'ea rakykwepohara'ga pe isralitas'ga pe nehẽ,” ei Tupana'ga.

“Nhinhi'ïga po ti ji imongi gã'akaği pe nahanahã peko katu ti javo gã pe.

Gapy'a pype po ti ji inoği nhinhi'ïga.

A'ero po ti gã hendukatupotari nhinhi'ïga okovo pota hupi nehẽ, ei ga.

A'ero po ti ji rekohetei gãnduvihavuhuhetero gã pokokatuavo nehẽ.

A'ero po ti gã ji mbohetei

nde ko oreruvihavuhuhetea javo ji ve nehẽ.

A'ero po ti gã ndekohetei jireheva'ero

ji nhi'ïpo'ruheteavo nehẽ,” ei Tupana'ga.

¹¹ “Ojopyjopyryve'ga po ti nonhombo'ei ji rehe nehẽ.

Onhoirũ'gã ti nonhombo'ei ji rehe nehẽ no,” ei ga.

“Nde'ï po ti gã ojohupe nehẽ: ‘Pekwaha hete ti nhandepojoykaharete'ga.’

A'ea rũi po ti ġa ei ġa nhaporemō ji kwahahetejipero ġwaramo ojikoga ji rehe nehẽ,”
ei ga.

“Ġapyrive'ġa ji kwahahetei nehẽ.

Ganduvihava'ġa ji kwahahetei nehẽ no.

¹² Aporogwety po ti ji ġa nehẽ ġa pyryve'ymame.

Ga hugwi po ti ji imombori ġandekote'varuhua ġapyryve'yma reheve nehẽ.

Nahenonha'javi po ti ji avuirama ġandekote'varuhua
ikwahapava'jave'yma nehẽ,” ei Tupana'ga ymyahũ.

¹³ Ymyahũ Tupana'ga ei no: “Ipyahuva'ea rehe po ti ji nhi'igi nehẽ nahanahã po ti ji
pe pokokatui kiro nehẽ javo.”

Tupana'ga a'ea ero ġwaramo nhande ikwahavi. A'ero nhande ei: Ndatekwava'javi
ymyahũva'ea rehe Moisésva'ea rembikwatijara rehe a'ero. A'ereki nhymyanuhũ kiro,
xa'e nhande. Na tuhẽ. Opa ġwerĩ ymyahũva'ea, xa'e nhande.

9

Israelitasva'ea ombohete Tupana'ga tenda pype yvya koty

¹ Ymyahũ Tupana'ga omombe'u Moisésva'ea pe nahanahã po ti israelitas'ġa ji mbo-
hetei nehẽ javo. Omombe'u ga tenda vvyakotyva'ea nahanahã po ti ġa toapo tenda ji
mboheteavo ipype nehẽ javo.

² A'ero Tupana'ga nhi'ipo'ruavo Moisésva'ea japoukari tenda tapyjamo Tupana'ga
mbohetehavamo. Mokõi hyrua tenda pype: kokotyva'ea kikotyva'ea pavẽi. Koko-
tyva'ea pype ahe imondoukari hyapehava, mesa, pão. Omondouka ahe pão mesa
rehe Tupana'ga rovai pyteri pe ga'apoa javo jupe. Nahã ahe imondoukari hyrua pype
kokotyva'ea pype. Tupana'ga ei hyrua pe kokotyva'ea pe: Ipojkahava. Nahã ga inoġi
hera hehe. A'ereki pea Tupana'ga opojoyka ojive.

³ Tenda pyteri pe Moisésva'ea imbohaekoukari hovapiahava cortina imohinuka.
Hovapiahava aherovai ojipea hyrua teni tenda pype kikotyva'ea. Tupana'ga ei hyrua pe
kikotyva'ea pe: Ipojkahetehava. Nahã ga inoġi hera hehe. A'ereki pea koji'i Tupana'ga
opojoyka hete ojive.

⁴ Ipojkahetehava gwereko perfume mbokaihava ouro apopyra. Ipojkahetehava
gwereko hyru'ia no Tupana'ga rembikwatijarukara ryru'ia. Omomoġuka ahe ouro
hehe.

Tupana'ga rembikwatijarukara ryru'ia gwereko nhaepepoa ouro apopyrava'ea.
Nhaepepoa gwereko mbeju'ia'javuhuva'ea maná. Hyru'ia gwereko Arãova'ea apoagw-
era no yvya - kiroki yvya ipoty. Gwereko itapereuhua no - kiroki a'ea rehe Tupana'ga
okwatijarukaripe ahe ve ymyahũva'ea.

⁵ Hyru'ia arimo ahe imondoukari yvagipeve'ġa ra'angava querubins'ġa ra'angava.
A'ea ahe japoukari imondovouka pevo yvagipeve'ġa'java'ea. Hendy'jandy'ja memei
yvagipeve'ġa'java'ea Tupana'ga rendy'java pyvõ. Yvagipeve'ġa'java'ea ipepojai
hyru'ia arimo hyru'ia rovapytymbava rehe o'ama. Aerẽ hovapytymbava rehe
ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ga gwypygyypy hekoa tomombo ti Tupana'ga
israelitas'ġa ndekote'varuhua javo. A'ero ojapyakarama hehe hovapytymbava
rehe ġa ikwahava'javi okote'varuhua mombora javo: “Tupana'ga oko nhande pyri
ġwenonhe'yma nhanderekote'varuhua ikwahava'jave'yma,” ei ġa.

A'ea rehe ti ji namombe'upavi kiro.

⁶ Moisésva'ea japopavukarirẽ nane'ymi ikwava'ẽhara'ġa hoi tenda pype kokotyva'ea
pype oporavykyavo Tupana'ga pe nahã ga mboheteheavo ipype.

⁷ Ojipea pype kikotyva'ea pype ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ga tehe ga hoi. Out-
ubroġwerĩa rupi jate, uma vez ano nanani ga tehe ga hoi ipype herogwovo mbat-
epyriva rekoa. Hekoa rerohorame jate ga hoi ipype hypypyita tomombo ti Tupana'ga

jirekote'varuhua ji hugwi javo. “Tomombo ti ga israelitas'ga ndekote'varuhua ga hugwi no,” ei ga. “A'ereki ga oko te'varuhu ikwahave'yma,” ei ga hypyyypita.

⁸ A'ero nhande ei: Ojipe'ga ndohoi tenda pype, xa'e nhande. A'ea rehe Tupana'ga ra'uvapyryva nhande mbojapyakarama ikwahavukari nhande ve ojipea. A'ero nhande ei: Tenda rekorame po Tupana'ga nde'i ve yvyakotyve'ga pe tuhu ti ga jiruhava pype ji pyri tuhẽ onhi'i'ga ji ve javo.

⁹ Na tuhẽ reki ymyahũ hako. Nhande japyakarama ymyahũva'ea rehe nhande ei: A'gwamo na jitehe nhande ve no. Imbuhuteheva'ea nombojipe'ai nhanderekote'varuhua nhande hugwi no mbatepyryva rekoa rypyypya pavẽi. A'ereki nomombyryvi nhandereaporogita. Nonogatui nhandepy'a a'ero nhande monhi'igukare'yma Tupana'ga pe.

¹⁰ Ymyahũve'ga omondo imbuhuteheva'ea tombokai ti ikwava'ẽhara'ga Tupana'ga pe javo. A'ereki Moisésva'ea rembikwatijara e'i ga pe pemondo ti javo. Ojkwaku ga gwi'gwia ti ti'u mbatepyryva tyhya no javo. Ndo'ui ga hajiheva'ea. Ojkwaku ga nahanahã ti nhanerembiheiparavuhua javo. Ojkwaku ga. A'ereki aherembikwatijara e'i ga pe pejkwaku ti javo. Jukwaha a'ero. Gandeaporogita pe rui aherembikwatijara e'i. Ganda'oa pe jate e'i aherembikwatijara. Ipyahuva'ea rehe Tupana'ga nhi'igirẽ ndatekwava'javi tuhẽ aherembikwatijara rehe. Kirẽ nde'ia'javi aherembikwatijara ga pe.

Cristo'ga ombohete Tupana'ga yvagi pe

¹¹ A'gwamo Cristo'ga oko ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro oporavykyavo Tupana'ga pe imombyryvuka nhande ve. Koji'i pyryvamo nhande ve a'ero kiro. Yvyakotyve'ga nembiapoa pype rui yvyakotyva'ea pype rui ga rekoi ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro. Yvaga pype ga rekoi Tupana'ga ruhava pype tuhẽ. Pea koji'i pyry hete Tupana'ga pe yvyakotyve'ga apoa hohe tenda hohe.

¹² Ohorame yvaga pype Tupana'ga ruhava pype ga ndogwerohoi bodes rekoa bez-erros rekoa tomombo ti Tupana'ga yvyakotyve'ga ndekote'varuhua a'ero javo. Hekoa pyvõ rui ga oki yvagi pe a'ero. Gwekoa reka'voguka ojijukahara'ga pe ga omano yva rehe tahepy ji yvyakotyve'ga javo. Nahã ga ga ndepygi ga mbopiro'yavo avuirama gandekote'varuhua hugwi ogwovo yvaga pype opytavo. Ojipeji gahoa yvaga pype. Ndohoa'jaa'javi ga ipype.

¹³ Ymyahũ bodes rekoa touros rekoa no, a'ea ikwava'ẽhara'ga hypyyypi israelitas'ga ndehe. Ombokai ga novilha. Ikotiamo novilha mbokaipavipyra yhya pyvõ ga hypyyypi a'ea israelitas'ga ndehe. Israelitas'ga jikwakupave'ymame ikwava'ẽhara'ga hypyyypi ga ndehe tomombo ti Tupana'ga gate'varuhua ga hugwi javo. A'ero israelitas'ga nda'oa tehe reki ga imombyryvukari. Hekoa rypyypya nomombyryvukari israelitas'ga ndeaporogita reki.

¹⁴ Koji'i pyryvamo Cristo'ga rekoa reka'vogukara mbatepyryva rekoa reka'voga hohe okwahyro pe ndehe. A'ereki nhande jikogame ga rehe ga omano nhande repyga javo, a'ero ga omombyry nhandereaporogita. A'ereki Tupana'ga ra'uva avuiramava'ea opoko Cristo'ga ga nhikwava'e'game Tupana'ga pe omanomo. Nдите'varuhui'i'i Cristo'ga okokatuavo. Pyryheteva'ero ga manoi tahepy ti ji ga javo. Nhande jikogame ga rehe ga omano nhande repyga javo, a'ero ga imombopavi nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhandereaporogita mombyryva nhandepy'a nogatuavo. Nurã nhande nhi'igi Tupana'ga pe. Tokoa'javyme ti ga ite'varuhua rehe javo Cristo'ga manoi nhande repyga. Tupana'ga nhi'iga rupi avuiramave'ga nhi'iga rupi ti ga toko javo ga manoi nhande repyga.

¹⁵ Nurãro gwaramo Cristo'ga yvyakotyve'ga ndepygi omanomo ga mongovo Tupana'ga nhi'iga rupi ipyahuva'ea rupi. Ndokopavi ga Moisésva'ea rembikwatijara rupi ymyahũva'ea rupi okote'varuhua'avo ymyahũ. A'ero Cristo'ga manoi ga mbopiro'yavo

ġandekote'varuhua hugwi tuhu ti ġa okovo avuirama Tupana'ga pyri onhi'ġa ga pe javo. A'ereki Tupana'ga e'i jipe ġa pe ġa mo'emo'eamo: "Aerē po ti ji pe mbopiro'yukari pendekote'varuhua hugwi nehē. A'ero po ti pe nduri pejjupa avuirama ji pyri nehē," ei ga onhi'ġa ipyahuva'ea rehe.

¹⁶⁻¹⁷ Ahe e'i: "Nahanahā po ti ġa herekoi nhimbaterueramo nehē ji manorame nehē," ei ahe. Ahe manoe'ymame ġa ndogwerekoi ahembatera. Ahe manorame po ti ġa tomombe'u katu na'ē ahemanoa – kiroki ġa gwepia ahemanoa. A'ereki ahe manorame jate pyry ġa herohoi ahembateruera – kiroki ġa pe ahe e'i jipe.

¹⁸ Nurā ymyahū mbatepyryva manoi Tupana'ga nhi'ġame Moisésva'ea pe ikwati-jaruka. A'ereki ahe ojuka mbatepyryva heka'voga hekoa Tupana'ga nhi'ġa'ruavo. "Kiro po ti Tupana'ga nopiriani onhi'ġa nehē," ei Moisésva'ea. "Kiro po ti ga imombyryvi nhande ve mbatepyryva manoro ġwaramo," ei ahe israelitasva'ea pe ymyahū.

¹⁹ Moisésva'ea omombe'u pa katu na'ē israelitasva'ea pe nhaporemō Tupana'ga rem-bikwatijarukara ymyahūva'ea tokwaha ti ġa javo. Imombe'upavirē israelitasva'ea pe Moisésva'ea ipyhygi bezerros rekoa bodes rekoa no. Yhya ahe ipyhygi no. Okotī ahe hekoa yhya pyvō. Ovelhas rava apopyra – kiroki aheremimoġwaġipyra – a'ea ahe ipyhygi. Ahe opyhy nhungwava'javuhuva'ea hissopo. Opytī ahe nhungwava'javuhuva'ea ovelhas rava apopyra pyvō imondeva ikotimbyra pype. A'ea pyvō ahe hypyypy i kotimbyra Tupana'ga rembikwatijarukara rehe. Israelitasva'ea rehe ahe hypyypy no.

²⁰ Kirē Moisésva'ea ei israelitasva'ea pe: "Nahanahā ti peko katu pejikovo Tupana'ga nhi'ġa rupi. Nahā ga opota. Pehepia hekoa. Mbatepyryva manoro ġwaramo nhande ei: Tupana'ga nhi'ġa nhande ve ko a'itituhēva'ea – kiroki ganhi'ġa e'i nahanahā po ti ji pe pokokatui kiro nehē javo. Ndojirojijyi ganhi'ġa nhande ve," ei Moisésva'ea.

²¹ Na jitehe Moisésva'ea hypyypy hekoa tenda rehe. Tendapypeva'ea no – kiroki a'ea ikwava'ēharava'ea opo'ru oporavykyrame Tupana'ga pe nahā ga mboheteavo – a'ea rehe ahe hypyypy mbatepyryva rekoa ymyahū.

²² Aerē nane'ymi hekoa ikwava'ēhara'ġa hypyypy mbatera rehe nhaporemō gwerevi tamombyry Tupana'ga pe javo – kiroki mbatera ġa opo'ru oporavykyrame Tupana'ga pe. A'ea pyry pa Tupana'ga pe a'ero. Nane'ymi ġa ikwava'eġi Tupana'ga pe jukapyra rekoa heka'voga israelitas'ġa ndepyga kiro po ti Tupana'ga imombori pendekote'varuhua pe hugwi a'ero nehē javo ġa pe. A'ereki nahā e'i Tupana'ga rem-bikwatijarukara Moisésva'ea pe. Ga ikwava'eġe'ymame jukapyra rekoa heka'voge'yma, Tupana'ga nomombori ġandekote'varuhua ġa hugwi ikwahava'java.

²³ Mbatepyryva rekoa pyvō Moisésva'ea omombyry Tupana'ga pe yvyakotyva'ea yvagipeva'ea'java'ea tenda tendapypeva'ea reheve. A'ereki Tupana'ga e'i na ahe ve. Pyry pa a'ea Tupana'ga pe a'ero. Hekoa ko yvyakotyva'ea mombyryhava. Yvagipeva'ea mombyryhava koji'i pyryvamo yvyakotyva'ea mombyryhava hohe a'ero. A'ereki Tupana'ga e'i na.

²⁴ Na tuhē. A'ereki Cristo'ga yvagi pe tuhē oho yvyakotyve'ġa ndeaporoġita mombyryharamo. Pevo ga jipiukari aġwamo Tupana'ga rovai pyteri pe nhande repyga. Yvyakotyva'ea pype rūi ipojykahetehava pype rūi ga hoi – kiroki yvagipeva'ea'java'ea ahe oapo yvya koty ymyahū.

²⁵ Ymyahū ano nanani ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga oho ipojykahetehava pype yvyakotyva'ea pype jukapyra rekoa herogwovo ipype.

Cristo'ga ki a'e te ga omano ojipeji gwekoa tuhē heka'voguka. Nomanoa'jaa'javi ga. Nurā ojipeji gahoa yvaga pype. Ndohoa'jaa'javi ga.

²⁶ Jypya Cristo'ga nomanoi a'ero. Aerē ga nomanoa'jaa'javi. A'ereki ojipeji ga omano. Mbapava koty ga jujukaukari omanomo ojipeji tamombo pa hete ji yvyakotyve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi javo. Nahā hahyro ga pe ojipeji.

²⁷ Yvyakotyve'ğa ti tomano ojipeji. Omanorë po ti ға tojipiuka Tupana'ga pe nehë. A'ero po ti ga ei ғandeaporoғitapyryva pe ғandeaporoғitate'varuhua pe nehë no.

²⁸ Yvyakotyve'ğa javijitehe Cristo'ga manoi ojipeji. Onhikwava'ë ga ojijukauka. Nahã ga herekoi he'yjuhuve'ğa ndekote'varuhua ojihe omanorame ға ndepyga. Aerë po ti ga rura'javi ojipiukara'java yvya koty nehë. Uhura'javame po ti ga nomanoa'javi ға ndepyga nehë. Nde'ia'javi po ti ga nehë: “Kiro po ti ji manoi imombo ғandekote'varuhua ға hugwi.” A'ea rui po ti ga ei nehë. Uhura'javame yvya koty po ti ga togweroho ға ojupi yvagi pe ға pokoga nehë – kiroki ға opota hete garura uhu po ti ga nehë javo.

10

Cristo'ga omombo pa hete gandekote'varuhua avuirama

¹ Okorame Moisésva'ea rembikwatijara rupi israelitas'ğa okwaha xunhi aerë po ti pyry hete nehë javo. Ga ndokwahapavi reki aerëva'ea pyryva'ea. Ano nanani ға heruri Tupana'ga pe mbatepyryva jukapyra okovo Moisésva'ea remimombe'ua rupi. Jukapyra nomombyryvi tuhë reki ғandeaporoғita. Nonoғatui ғapy'a no.

² Po jukapyra omombyry, a'ero po ға ndojukaa'jaa'javi te hamo. Po jukapyra omombyry, a'ero po ға ei hamo: “Nihenonha'javi nhande nhanderekote'varuhua. A'ereki jukapyra nhande mbopiro'y jugwi avuirama,” e po ға hamo.

A'ea rui reki ға ei.

³ A'ereki ano nanani herurame mbatepyryva jukapyra ға okwahava'java'ja okote'varuhuagwera.

⁴ A'ereki touros rekoa reka'voga bodes rekoa reka'voga pavëi nomomborukari aherekote'varuhua ahe hugwi. A'iti a.

⁵ Nurã uhurame yvya koty Cristo'ga ei Tupana'ga pe: “Mbatepyryva jukapyra imbuhuteheva'ea reheve nde nderepotari. Nurã nde japoi jira'oa ji ve ji mongovo yvyakotyva'eramo.

⁶ Nerenhimohema'javi nde mbatepyryva imbokaipyra rehe imbuhuteheva'ea rehe no – kiroki a'ea ға ojuka tomombo ti ga nhanderekote'varuhua javo.

⁷ Nurã ji ei nde ve jiruvihavuhuhetea pe: Agwa ji ami.

Ajo ji avo yvya koty tako ti nenhi'iga rupi javo.

Nahã nerembikwatijarukara ji mombe'ui imamanipyra pype livro pype,” ei Cristo'ga Tupana'ga pe.

⁸ Nahã Cristo'ga ei: “Nderepotari nde jukapyra mbatepyryva mbokaipyra no imbuhuteheva'ea no ojipea imbuhuteheva'ea no – kiroki a'ea ға ojuka tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua javo,” ei Cristo'ga Tupana'ga pe. “A'ea nhaporemno nde nderepotari enhimohema'jave'yma hehe.” A'ea Cristo'ga ei imbuhuteheva pe ojipea pe no – kiroki a'ea pe Moisésva'ea rembikwatijara e'i pemondo ti Tupana'ga pe javo.

⁹ Kirë ga ei gwuvihavuhuhete'ga pe: “Agwa ji ami. Ajo ji avo yvya koty tako ti nenhi'iga rupi javo,” ei Cristo'ga Tupana'ga pe.

A'ea erame ga ei: “Ndatekwava'javi Moisésva'ea rembikwatijara rehe – perope omombe'u mbatepyryva jukapyra. Kiro ji yvyakotyve'ğa mongoi Tupana'ga nhi'ipyahua rupi. A'ea Tupana'ga ipotari.” A'ea Cristo'ga ei o'erame Tupana'ga pe tako ti ji nenhi'iga rupi javo.

¹⁰ Okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi Jesus Cristo'ga jijukaukari omanomo imombo nhanderekote'varuhua nhande hugwi. Nahã ga nhande mombyryvi avuirama toko ti ға Tupana'gareheva'ero avuirama javo. Ndojjukaukara'jara'javi ga. Ojipeji ga jijukaukari.

¹¹ Ymyahũ ikwava'ëhara'ğa ami oporavykyavo ikwava'eğa Tupana'ga pe mbatepyryva jukapyra ikwava'ëva'eğa. Kotihitihi ға ami ikwava'eğa imbokaita ғwiğwia jipi tomombo

ti Tupana'ga israelitas'ga ndekote'varuhua javo. Emo mbatepyryva kwava'e'ga nomom-borukari tuhē reki gāndekote'varuhua ga hugwi.

¹² Cristo'ga ki a'e te ojijukaukarirē ga apygi Tupana'ga pyri gajohukoty rūi okovo huvihavamo. Ga ndojijukaukara'jara'javi. Ojipeji ga jujukaukari onhikwava'e'ga tamombo pa hete ti ji vyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi javo. A'ero gamanoypyagwera jate pyry Tupana'ga pe vyakotyve'ga nhaporemō imomborukari okote'varuhua Jesus'ga pe okojirame.

¹³ “Aerē po ti Tupana'ga imombigukari nhiarōe'ỹve'ga popoakara ga mongovo nhinhi'iga rupi nehē,” ei Jesus'ga oapyga Tupana'ga pyri.

¹⁴ Ojipeji ga jujukaukari Tupana'ga remimo'ēhara'ga ndeaporoḡita mombyrypava avuirama inoḡatuavo ḡapy'a. Nahā ga ga pokogi imombopava gāndekote'varuhua ga hugwi.

¹⁵ A'ea Tupana'ga ra'uva ikwahavukari nhande ve no imombe'urame Tupana'ga nhi'iga javo. E'i na'ē:

¹⁶ “Tupana'ga e'i:

‘Aerē ipyahuva'ea rehe po ti ji nhi'igi israelitas'ga pe nehē,’ ei Tupana'ga.

‘Nhinhi'iga po ti ji imongi ḡapy'a pe.

A'ero po ti ga hendukatupotari nhinhi'iga okovo pota hupi nehē.

Ga'akaḡi pe po ti ji inoḡi nhinhi'iga

nahanahā peko katu ti javo ga pe,’ ei Tupana'ga,” e'i Tupana'ga ra'uva.

¹⁷ Aerē i'ei:

“ ‘Nahenonha'javi po ti ji avuirama gāndekote'varuhua ḡapyryve'yma reheve ikwahapava'jave'yma nehē,’ ei Tupana'ga,” e'i Tupana'ga ra'uva.

¹⁸ Tupana'ga imombopaheteukari nhanderekote'varuhua ikwahava'jave'yma Jesus'ga manoro ḡwaramo. Nurāro ḡwaramo ndatekwava'javi mbatepyryva jukaa'java rehe. Ndatekwava'javi Jesus'ga manoa'java rehe no. A'ereki ojipeji omanomo ga omombo pa nhanderekote'varuhua nhande hugwi.

Xanhi'ĩ ti Tupana'ga pe nhanenhimomiranama

¹⁹ Oreirũ, oro'e ore. Pyry hete Tupana'ga pe nhande nhi'igi ga pe kiro Jesus'ga gwekoa reka'vogukaro ḡwaramo omanomo nhande repyga.

²⁰ Ymyahũ ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga tehe ga kwavi ogwovo hovapiahava cortina aherovai ogwovo ipojykahetehava pype. Pea Tupana'ga opojyka hete ojive. Ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga tehe oho ipype taho ti Tupana'ga rovai pyteri pe nhinhi'iga ga pe javo. Tegwete ojipe'ga hohava hovapiahava aherovai Tupana'ga pyri. Nurā ga nonhi'igi Tupana'ga pe pevo.

Nhande ki a'e te xanhi'ĩ Tupana'ga pe kiro Jesus'ga manoro ḡwaramo nhande repyga okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. Avuirama Jesus'ga oko. Nurā avuirama po ti nhande nhi'igi Tupana'ga pe nehē.

²¹ Jesus'ga ko ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga Tupana'ga pe. Ga ko nhandervihavuhete'ga no Tupana'gareheve'ga ndepiakatuavo nhande repiakatuavo nhande mongomongovo onhi'iga rupi.

²² Nurā ti xanhi'ĩ Tupana'ga pe ga mboheteavo. Tiandereaporoḡita katu ti xako ti Tupana'ga reaporoḡita rehe jate nhanenhi'igame ga pe. Xajiko hete tuhē ti ga rehe tianerendu ti ga javo.

Ymyahũ ikwava'ēhara'ga gwypygwypy mbatepyryva jukapyra rekoa ga ndehe timombyry ga javo. Ikwava'ēhara'ga ga hei yhya pyvō no timombyry ga javo.

Na jitehe ojijukaukaro ḡwaramo gwekoa reka'voguka Cristo'ga imombori nhanderekote'varuhua nhande hugwi imombyryva nhandereaporoḡita inoḡatuavo nhandepy'a. Nurā nhande piro'yro avuirama nhanderekote'varuhua hugwi. Nahā ti nhandekokatuavo xanhi'ĩ Tupana'ga pe.

²³ Xanhimombe'upigyme ti ojohupe. Xa'e ti: Okovo Tupana'ga remimbotari-mova'ea rupi Jesus'ga omano nhanderepyga imomboia nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhande mongovo Tupana'ga pyri. A'ero po ti nhande ruvi ga pyri avuirama nhanenhi'iga ga pe a'ero nehē. A'ea ti xa'e ojohupe nhandejikohetepige'yma ga rehe. A'ereki Tupana'ga nopiriani onhi'iga. Ga e'i: “Aerē po ti ji pe mbopiro'yukari pen-dekote'varuhua hugwi. A'ero po ti pe nduri pejjupa avuirama ji pyri nehē,” ei ga.

²⁴ Tiandereaporogita katu ti nhandejogwehe. Xa'e ti ojohupe: Xanhoarō hete ti nhandejopokokatuavo.

²⁵ Xanhimono'ono'ombigyme ti. Xanhimono'ō ti Tupana'ga nhi'iga renduva. Jara'ga nonhimono'o'ga'javi Tupana'ga nhi'iga renduve'yma. Ga ja rūi ti xako. Nambegwei po ti Jesus'ga nhandepojoykaharete'ga rura'javi nehē ta'e ti ji ga pe gandeaporogita rehe javo. Nurā koji'i ti xanhombohoryory jipi Tupana'ga pyryva mombe'gwovo ojohupe nhandejikoheteavo ga rehe.

²⁶ Tikwaha nhande a'itituhēva'ea Cristo'ga mombe'ua nhanderekote'varuhua mom-bohara'ga mombe'ua. Ikwahavirē po nhande ndiakote'varuhuahai hamo. Po nhande xako te'varuhu aha jipi, a'ero nimombohavi nhanderekote'varuhua pe. A'ereki ahā nhande ve ojipe'ga nhanderekote'varuhua mombohara'ga jujukaukahara'ga.

²⁷ Ahaname nhanderekote'varuhua mombohavamō nhande kyhyji avuirama javo: Aerē po ti Tupana'ga ei nhande ve nehē: “Pendeaporogita ko pehoagwama tata pype.” A'ea po ti ga ei onhimonha'ngavo nhande rehe nehē. Hahy hete po ti nhande ve tata pype avuirama a'ero nehē. Nahā po ti ga oarōe'ỹve'ga moka'nhymbavi nehē.

²⁸ Ymyahū israelita'ga rekoe'ymame Moisésva'ea rembikwatijara rupi ite'varuhu ga pe. A'ereki Moisésva'ea rembikwatijara rehe ga ndokoi. Garekote'varuhua kwahavame ga ei: “Ndokoi ga aherembikwatijara rupi. Oko te'varuhu ga a'ero. Ore ga repiagi.” Po doisve'ga ei a'ea, po trêsvē'ga ei, a'ero ganduvihava'ga ga jukai. Ndoporogwetygi ga ga ymyahū.

²⁹ Agwamo po ti ite'varuhuhetero ojipe'ga pe kaitu nehē ga erame: “Ndajikogi ji Cristo'ga rehe. Ndakoi po ti ji ganhi'iga rupi nehē. Ga ko Tupana'ga ra'yra'ga rūi.” Po ga ei a'ea, a'ero po ti ite'varuhuhetero ga pe nehē. A'ereki ga ombotegwete Tupana'ga ra'yra'ga.

Omano Cristo'ga heka'voguka gwekoa okovo Tupana'ga nhi'ipyahua rupi imomboia vvyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi. Nahā ga ga mombyryvi tonhi'ī ti ga Tu-pana'ga pe javo. Po akoja'ga ite'varuhuve'ga pyryvamo Cristo'ga manoro gwaramo ga pe. Po ga aerē e'i: “Ndikwahyi reki ji rehe gamanoa. Omano tehe reki ga,” e po ga. Po ga ei a'ea, a'ero po ti ite'varuhuhetero ga pe nehē.

Tupana'ga ra'uva okwahavuka Cristo'ga pyryva ga pe ga pokoga novīa. Emo ojikopotare'ymame Cristo'ga rehe ga Tupana'ga ra'uva mbotegwetei. A'ero po ti ite'varuhuhetero ga pe nehē.

³⁰ Tikwaha hete nhande Tupana'ga. Gaha e'i:

“Jihi po ti ajipy ga ndehe nehē.

Ga ndekote'varuhurame po ti ji ikwepygi gāndekote'varuhua nehē ikwahavuka hahyva'ea ga pe nehē,” ei ga.

Onhi'iga'javame ga ei:

“Jihi po ti amondo hahyva'ea jijiheve'ga pe nehē ga ndekote'varuhurame,” ei Tupana'ga nhandepojoykaharete'ga.

Na tuhē po ti nhande ve nhande rekote'varuhurame nehē.

³¹ Tupana'ga ko avuiramave'ga. Ga imondorame hahyva'ea nhande ve ite'varuhuhetero nhande ve a'ero.

³² Pekwahava'ja ti ymya'īva'ea. Ymya'ī Tupana'ga okwahavuka Cristo'ga pe me. Ga ga kwahavukarirē pe me pejiko pe ga rehe. A'ea rupi penhimomirana pe ojipe'ga

imondorame hahyheteva'ea pe me. Ndapejikopigi pe ga rehe penhimboitavo hahyrame pe me.

³³ Cristo'ga arõe'ỹve'ğa pe mbotegwetei he'yive'ğa ndovaki pe nderekomemuamo imondovo hahyva'ea pe me pejikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Aerẽ ojipe'ğa pe ġa te'varuhuro imondovo hahyva'ea ġa pe. Hahyrame ġa pe pe jikoty'ari ġa pavẽi ġa pokoga. A'ero hahyramo pe me no.

³⁴ Peporogwety pe cadeiapypeve'ğa no. Tupana'ga arõe'ỹve'ğa ġa mongi ipype. A'ereki Tupana'ga arõe'ỹve'ğa ndopotari ġa jikogame Tupana'ga rehe. Ojipe'ğa ipyhygaharame ojive pembatera pe hugwi pe napendoryndorypigi reki. A'ea rupi pe ei: “Orogwereko ore pyryva'ea yvagi pe. Koji'i pyry yvagipeva'ea yvyakotyva'ea hohe. Yvagipeva'ea niymyani. Ndopavi,” pe'e pe ikwahava.

³⁵ Nurã ti tapejikopigi Tupana'ga rehe. Pe jikohetero ġwaramo po ti Tupana'ga imbuhuri ikwepykava pyryva'ea pe me nehẽ.

³⁶ Penhimomirana ti a'ero ga nhi'ĩpo'ruavo Tupana'ga nopiriani ġwembi'eagwera javo. A'ero jate ti ga imomyryvi pe me pe nderogwovo pe mongovo avuirama yvagi pe ojipyri nehẽ.

³⁷ A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Aere'ĩ po ti ga ruri nehẽ

– kiroki ga pe ġa e'i ga po ti uhu nehẽ javo.

Nambegwei po ti ga ruri nehẽ, ei Tupana'ga,” e'i ikwatijaripyra.

³⁸ “Nane'ymi po ti nhiremimomyryve'ğa jikogi ji rehe okovo jipi,' ei Tupana'ga.

A'ero po ti ġa ndekoi ji pyri avuirama nehẽ.

Po ġambyteripeve'ğa ndojikoga'javi ji rehe ojipe'avo ji hugwi ojipe'ğa pojihuva ġwaramo,

a'ero po ti ji ndajiroryvi ġa ndehe nehẽ, ei Tupana'ga,” e'i ikwatijaripyra.

³⁹ Kiroki ġa ojipe'ğa pojihu ojipe'avo Tupana'ga hugwi ojikoge'yma ga rehe – ġahã po ti oho hahyva'ea ruvihava pype opytavo avuirama oka'nhymbava nehẽ.

Nhande ki a'e te, ġa ja rũi nhande xako. Ojipe'ğa ja nhande xako. Ojikohetero ġwaramo Tupana'ga rehe po ti ġa ndekoi avuirama ga pyri nehẽ. Ga ja tuhẽ nhande rekoi nhandejikoga ga rehe.

11

Ymyahũva'ea ojiko hete Tupana'ga rehe

¹ Nhandejikoga ġwaramo Tupana'ga rehe nhande ei: Nahanahã po ti Tupana'ga imomyryvi nhande ve nehẽ. Ndihepiapavi ve Tupana'ga remimomyryva nhande ve. Emo Tupana'ga nopiriani ġwembi'eagwera. Nurã po ti nhande hepiapavi garemimomyryva nehẽ, xa'e nhande ikwahaheteavo. Ndirojijyi nhande nhanenhi'ĩa herovia-heteavo.

² Israelitas'ğa nemboypya nhaneremboypya jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Tupana'ga ei ahe mombe'gwovo hako: “Pyry hete ġa ojikoga ji rehe,” ei ga hako.

³ Nhandejikogame Cristo'ga rehe nhande ei ikwahava: Ymyahũ Tupana'ga oapo yvya yvaga reheve javo jupe hako. A'ero yvya ojihu yvaga pavẽi hako. Mbatera rũi ga oapo yvagamo vyvaramo no. A'ereki ganhi'ĩa rupi te oko. A'ero jate jipiukari nhande ve, xa'e nhande.

⁴ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Abelva'ea heruri imbuhuteheva'ea Tupana'ga pe hako. Nurã Abelva'ea remimbuhuteheva'ea koji'i pyry Caimva'ea remimbuhuteheva'ea hohe Tupana'ga pe. Abelva'ea jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Tupana'ga ei: “Pyry hete Abel'ga imbuhua ji ve,” ei ga.

Abelva'ea jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Abelva'ea mombe'ua ikwahavukari aġwamo vehevi nhande ve ahe ja ti pejiko Tupana'ga rehe javo. Nahã Abelva'ea

mombe'ua ikwahavukari nhande ve ahe manoheterẽ. Nurã nhande ei: Pyry nhande jikogi Tupana'ga rehe Abelva'ea ja.

⁵ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Enoque'ga nomanoi. A'ereki Tupana'ga gwerojiupiripe ga rerogwovo yvagi pe ga momanoukare'yma. Nurã vvyakotyve'ġa ndohepiaga'javi ga rekaramẽ. Ohoa renonde Enoque'ga Tupana'ga mbohoryvi ojikoga ġwaramo ga rehe. Tupana'ga rembikwatijarukara e'i a'ea rehe.

⁶ Kiroki ga ndojikogi Tupana'ga rehe – ga rehe Tupana'ga ndohoryva'javi. Kiroki ga onhi'ĩ pota Tupana'ga pe tomombyry ti ga ji ve javo – gaha ti togwerovia hete, Tupana'ga okoji okovo jiruvihavuhetero javo. Ojipeva'ea po ti ga togwerovia javo: “A'itituhẽva'ea rehe Tupana'ga nhi'ĩgi ahe mbojikoga ojihe. Kiroki ġa okwaha pota hete Tupana'ga – ġa pe Tupana'ga imombyryvi.” A'ea ti ga te'i ojikoheteavo Tupana'ga rehe – kiroki ga onhi'ĩ pota Tupana'ga pe tomombyry ti ga ji ve javo.

⁷ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Noéva'ea Tupana'ga rendukatui Tupana'ga omomoranduvame. Tupana'ga ei ahe ve: “Nahanahã po ti ite'varuhuro pe me yvya koty nehẽ. Okyrahivuhu po ti pe me nehẽ. Pe ndapehepiagi ve nava'ea,” ei Tupana'ga Noéva'ea pe.

Henduvame Noéva'ea heroviahetei Tupana'ga nhi'ĩġa. Nurã ahe japoi yhara ruvi-havuhua. “Tonhinhamba ti nhirembirekohẽa, jira'yra'ġa, nhikunhamembyra'ġa ipype ji pavẽi xamanoyme ti yhya pype javo,” ei ahe.

He'yjuhuva'ea vvyakotyva'ea ndojikogi Tupana'ga rehe heroviare'yma ganhi'ĩġa. Noéva'ea ki a'e te ojiko hete Tupana'ga rehe. Nurã Tupana'ga ei Noéva'ea pe: “Ndepyry hete nde ejikoga ji rehe,” ei ga. Nahã Noéva'ea imboukwahavukari vvyakotyva'ea rekote'varuhua reki.

⁸ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Abraãova'ea Tupana'ga rendukatui ga erame: “Ejijyi ti egwyrã hugwi. Eheja ti eje'yja'ġa. Hajiheve'ġa gwyrã pe ti eho,” ei Tupana'ga Abraãova'ea pe.

Ga renduvame Abraãova'ea hoi a'ero okovo ganhi'ĩġa rupi ogwovo ogwyrã hugwi mome tuvi ġagwyrã javo ikwahave'yma. Ahe vahemame hajiheva'ea gwyrã pe Tupana'ga ei hepiuka ahe ve: “Avove'ġa gwyrã ti ji imondoi nde ve nehẽ,” ei Tupana'ga Abraãova'ea pe.

⁹ Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe, pevo Abraãova'ea herojijyjijyi tendas gwuhava imohimohina pevova'ea gwyrã pe. A'ereki Tupana'ga e'i: “Avove'ġa gwyrã ti ji imondoi nde ve nehẽ,” ei Tupana'ga ahe ve.

Pevova'ea gwyrã pe ahe herojijyjijyi tendas imohimohina hajiheva'ero. A'ereki ahe ndogwerekoi ve ogwyrã pevo. Na jitehe pevova'ea gwyrã pe jitehe aherakypwepo-harava'ea herojijyjijyi tendas imohimohina Isaqueva'ea Jacóva'ea pavẽi nhaneramon-hava'ea. A'ereki Abraãova'ea ra'yrava'ea pe Isaqueva'ea pe Tupana'ga ei no: “Avove'ġa gwyrã ti ji imondoi nde ve nehẽ,” ei Tupana'ga Isaqueva'ea pe. Aerẽ a'ea jitehe ga e'i Isaqueva'ea ra'yrava'ea pe Jacóva'ea pe.

¹⁰ Ojiko Abraãova'ea Tupana'ga rehe herojijyjijyita. A'ereki ahe e'i ovytyeri pe: “Tupana'ga ojapyaka na'ẽ cidade rehe nahanahã ti ji japokatui nehẽ javo. Ndopavi po ti Tupana'ga rembiapoa cidade yvagi pe nehẽ.” A'ea ahe ei ogwovo pota pevo tapyta ti ji ipype yvagipeva'ea pype nehẽ javo.

¹¹⁻¹² Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Sarava'ea tuhẽ ahe ra'yramo. Ahe ra'yramo okoa'jave'ymame vvyvo oxava'ero ġwaramo. Ymya Abraãova'ea ndata'yra'javi oxava'ehetero ġwaramo Sarava'ea rembirekova'ea. A'ea rupi vehevi ahe ra'yramo Sarava'ea pe. A'ereki Tupana'ga Sarava'ea mbota'yruka Abraãova'ea pe. A'ereki ahe ojiko hete ga rehe ga rerovia ga erame ahe ve: “Aerẽ po ti nde eja'yra'ġa mbo'ari nehẽ,” ei ga ahe ve.

Sarava'ea gwa'yrava'ea mbo'ari a'ero Abraãova'ea ra'yrava'ea. Aerẽ he'yjuhu Abraãova'ea rakykwepohara'ga. Jaytata'ia he'yjuhu yvagi pe. Na jitehe aherakykwepohara'ga he'yjuhu jaytata'ia ja. He'yjuhu y'ytiga hay'iuhuva'ea ypihua ruvi-havuhua rembeyvyriva'ea. Nhande nimo'embavi reki y'ytiga hay'iuhuva'ea maramomi he'yjuhua javo. A'ereki he'yjuhu hete. Na jitehe nhande nimo'embavi Abraãova'ea rakykwepohara'ga. A'ereki ga he'yjuhu hete y'ytiga ja hay'iuhuva'ea ja.

¹³ Ymyahũ ojikoga Tupana'ga rehe ahe omanomba: Sarava'ea, Abraãova'ea, Isaqueva'ea, Jacóva'ea. Ndopyhygi ve ahe yvya - kiroki a'ea pe Tupana'ga ei ahe ve avove'ga gwyrã ti ji imondoï nde ve nehẽ javo. Opapavipe ahe. Tupana'ga eagwera ahe ve ndohoi ve japiavo. Ahe e'i pa reki: "Aerẽ po ti ga imbuhuri tuhẽ nhande ve nehẽ. A'ereki ga e'i nhande ve nahanahã po ti ji pe pokokatui nehẽ javo. Nahã ga ega'ei nhande ve," ei ahe. A'ea ahe epavi ga reroviaheteavo omanombavame ojikheteavo ga rehe gworygworyvamo ganhi'iga rehe ojive. Ojipeva'ea pe ahe ei javo: "Gagwyripeve'ga ja rui ko nhande. Avova'ea rui ko nhande," ei ahe. "A'ereki vvyakotyva'ea ko nhandegwyrã rui," ei ahe.

¹⁴ Kiroki ga e'i a'ea - ga okwahavuka ojeaporoçita. A'ero ganenduhara'ga ei: "Hajiheva'ea ga opota hete ojive a'ero yvya," ei ga.

¹⁵ Po Abraãova'ea aherakykwepoharava'ea pavẽi ojivy pota ogwyrueri pe, a'ero po ahe ojivyripe ogwovo ogwyrueri pe gwe'yjava'ea pyri.

¹⁶ Ndojivypotari ahe reki. A'ereki ahe e'i: "Koji'i nhande tipota hajiheva'ea - kiroki a'ea koji'i pyri hete nhandegwyruera hohe avova'ea hohe no. Yvagipeva'ea nhande tipota," e'i pa ahe.

Nurã Tupana'ga poyjahetero ahe rehe javo: "Ji ko gãnduvihavuhetero ganemimbohete haramo." A'ea Tupana'ga ei gworyvamo ahe rehe imboavujikwepava cidade ahe ve yvagi pe.

¹⁷ Ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Abraãova'ea Isaqueva'ea jukai gwerevi. A'ereki Tupana'ga e'i Abraãova'ea pe: "Ejuka ti eja'yra'ga Isaque'ga ga kwava'eça ji ve ikwava'ehava rehe." A'ea Tupana'ga ei Abraãova'ea pe. A'ereki ga e'i ovyteri pe tahepia ji Abraãova'ga remiarohetea ji rehe javo.

Ymyaĩ Tupana'ga e'i jipe Abraãova'ea pe: "Aerẽ po ti ji imombyryvi nde ve nehẽ. He'yjuhu po ti nderakykwepohara'ga nehẽ," ei Tupana'ga ahe ve.

Ojipeji ahera'yrava'ea! A'ea vehevi ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Abraãova'ea Isaqueva'ea jukai gwerevi.

¹⁸ Ojipea pe Tupana'ga e'i jipe Abraãova'ea pe: "Isaque'ga rakykwepohara'ga jate po ti oko nderakykwepoharamo nehẽ," ei Tupana'ga ahe ve.

¹⁹ A'ea Abraãova'ea ikwahava'javi javo: "Tupana'ga pe nonhimimiva'ea. A'ereki ga ipopoaka. Nurã po ti ga Isaque'ga mbogwerava'javi nehẽ ga manorẽ. He'yjuhu po ti jirakykwepohara'ga a'ero nehẽ," ei Abraãova'ea.

Na tuhenha'ja reki. A'ereki Tupana'ga ndojukaukari reki ahe ve. A'ero Abraãova'ea ei: "Kiro po ti Isaque'ga ruva'javi ji pyri nehẽ!" A'ea ahe ei ahe rerogwovo gwonga pe. Nurã nhande ei: Isaqueva'ea mombe'ua ko okwerava'jave'ga mombe'ua ja.

²⁰ Aerẽ ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Isaqueva'ea imombyryvi gwa'yrava'ea pe memei Jacóva'ea pe Esaúva'ea pe no o'erame: "Nahanahã ti Tupana'ga tomombyry pe me nehẽ." A'ea Isaqueva'ea ei gwa'yrava'ea pe.

²¹ Aerẽ ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Jacóva'ea imombyryvi Joséva'ea ra'yrava'ea pe memei gwymyminova'ea pe o'erame: "Nahanahã ti Tupana'ga tomombyry pe me nehẽ." A'ea Jacóva'ea ei Joséva'ea ra'yrava'ea pe omanoa renonde. Nanime ahe Tupana'ga mbohetei ndepyry hete nde javo ojikoga ve yvya rehe onhova'apyna.

²² Aerẽ ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Joséva'ea ei omanoa renonde: "Ji manorẽ po ti pe hoi avo hugwi Egitopeve'ga gwyrã hugwi upa nehẽ. A'ea rupi ti peroho

nhikağagwera pejupi.” A'ea Joséva'ea ei oje'yjava'ea pe Israelva'ea rakykwepoharava'ea pe.

²³ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea yembora Moisésva'ea mimi ahapo'ria pavēi ahe arirē. A'ereki Faraóva'ea Egitopeva'ea ruvihavava'ea e'i ojipyri'ea pe: “Pejuka ti israelitas'ġa nda'yra'ġa akwaimbae'ġa ġa arame,” ei Faraóva'ea.

Moisésva'ea re'yjava'ea ko Israelva'ea rakykwepoharamo israelitasramo. Ahe ndokyyhi reki Faraóva'ea hugwi Moisésva'ea yembora ahapo'ria pavēi gwa'yrava'ea mima. A'ereki ahe e'i: “Ikatu hete nhandera'yra'ga Moisés'ga.” A'ea ahe ei gwa'yrava'ea mima trêš jahya mondovo.

²⁴ Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea ei oyvuakaramo: “Te'ia'javyme ti ġa ji ve: ‘Nde ko Faraó'ga ra'yrahēa ra'yra Egitopevehēa ra'yra.’ A'ea ti ġa te'ia'javyme ji ve,” ei Moisésva'ea.

²⁵ “Te'i ti ġa ji ve kiro: ‘Nde ko israelitas'ġa nda'yra Tupana'ga remimo'ēhara'ġa nda'yra.’ A'ea ti ġa te'i,” ei Moisésva'ea.

“Egitopeve'ġa imondoi hahyva'ea israelitas'ġa pe jipi. A'ero po ti ji israelitas'ġa pokogi nehē. Hahy po ti ji ve a'ero nehē no. Hahyva'ea ko koji'i pyry ji ve kiro Faraó'ġa mbatera rerekoa hohe avuiramarūiva'ea hohe,” ei Moisésva'ea. “Po Egitopeve'ġa pyri ji pytai jigwojigwovo toryvi pe herekovo ikatuva'ea jijive, a'ero mara'ngu po ti jipohia Tupana'ga hugwi jirekote'varuhuavo nehē? Ndakote'varuhupotari ji,” ei Moisésva'ea.

²⁶ “Tupana'ga e'i: ‘Aerē ti ji imombyryhetei israelitas'ġa pe ġanduvihavuhuhete'ga mondovo ġa pyri nehē ġa pokoguka.’ A'ea Tupana'ga ei,” ei Moisésva'ea. “A'ea ji heroviahetei garura pota ga ti omombyry ji ve nehē javo,” ei Moisésva'ea. “Hahy po ti ji ve nehē ji ruvame jire'yja'ġa pyri ga mbuhua,” ei ahe. “Hahyva'ea ko koji'i pyry reki ji ve Egitopeve'ġa mbaterateuhua rerekoa hohe,” ei Moisésva'ea.

²⁷ Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea hejari Egitopeve'ġa gwyras ogwovo. Ndokyyhi ahe Faraóva'ea hugwi Egitopeva'ea ruvihavuhuva'ea hugwi ahe nhimonha'ngaheterame. Onhimomirana Moisésva'ea opohire'yma Tupana'ga hugwi ogwovo. A'ereki ahe ojiko hete Tupana'ga rehe ndaha'oive'ga rehe ga kwahaheteavo. Ahe ga kwahahetero ġwaramo Tupana'ga ahe monhimomiranami.

²⁸ Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea japo'i toryva Páscoa ti'u ti a'ea rupi javo. Ahe hypypyjukari ovelha ra'yrypya rekoa israelitasva'ea pe porta rembeyvyras rehe. Israelitasva'ea pe ahe ei: “Aerē po ti Tupana'ga kwavi Egitopeve'ġa nda'yrypyve'ġa jukauka ojipyri'ea pe yvagipeve'ga pe nehē. Po ti ga hepiagi jukapyra rekoa penonga rehe nehē, a'ero po ti ga ndojukaukari penda'yrypyve'ġa nehē,” ei Moisésva'ea. Nahã Moisésva'ea israelitasva'ea mbo'ei ojikoga Tupana'ga rehe okovo Tupana'ga nhi'ġa rupi.

²⁹ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe israelitasva'ea hokatupavi ypiahua rahava mar Vermelho rahava. Opyvo ahe hokatui aherovai yvya pikaġa ġwaramo. A'ereki Tupana'ga omboja'o yhya ahe ve. Egitopeva'ea reki ohopotarame otypyvy ypy pe he'yjuhuva'ea. A'ereki Tupana'ga omonhovatĩ'ja yhya ahe rehe.

³⁰ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe israelitasva'ea hoahoi cidade atimatimana Jericó atimatimana ogwyrarūiva'ea. Sete dias israelitasva'ea hoi nhatimatimana. Nurã cidade rokairungava Jericó rokairungava i'ari ahe ve ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe.

³¹ Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe kunhangwerava'ea Raabeva'ea akwaimbae'ġa upaharava'ea nomanoi Jericó pe hokairungava arame. A'ereki ahe onhinondeepiaharava'ea mboapygi israelitasva'ea mboapygi ahe rurame ojipyri torohepia nhimi ndegwyras javo. Raabeva'ea ahe mimi ġwonga pe a'ero Jericópeva'ea hugwi tomanoyme ti ġa javo. Nurã Tupana'ga nomoka'nhyimi Raabeva'ea momanoukare'yma. Hokairungava arame he'yjuhuva'ea Jericópeva'ea manoi ojikoge'ỹva'ea Tupana'ga rehe.

³² Jarava'ea po ti ji namombe'upavi nehê. A'ereki ahe he'yjuhu ymyahũva'ea – kiroki ahe ojiko hete Tupana'ga rehe. Nurã po ti ji namombe'ui Gideãova'ea, Baraqueva'ea, Sansãova'ea, Jefteva'ea, Daviva'ea, Samuelva'ea, Tupana'ga nhi'iğa mombe'uharava'ea no. Nomombe'upavi po ti ji Tupana'gareheva'ea ahe re'yjuhuro ġwaramo.

³³ Ymyahũ ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Tupana'ga ahe pokogi. Nurã jarava'ea huvihavava'ea gwyripeva'ea monhambavi ahe apitipitiavo.

Jarava'ea rekokatui ojipeva'ea pokokatuavo ahe mongomongovo Tupana'ga nhi'iğa rupi.

Jarava'ea pe Tupana'ga ei amombyry po ti ji pe me nehê javo. A'ereki ahe ojiko ga rehe. Tupana'ga nopiriani onhi'iğa.

Jarava'ea pokoga Tupana'ga imbojurutyvi ja'gwara'java'ea leões to'uyme ti jireheve'ğa javo.

³⁴ Jarava'ea pokoga Tupana'ga imombigukari tatauhua popoakara. Nomanoi ahe ipype a'ero ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe.

Jarava'ea ojiheva'ea Tupana'ga ndojukaukari ojipeva'ea pe ahe ahe jukapotarame haimbejovaiva'ea pyvõ itakyhea'javuhuva'ea pyvõ.

Jarava'ea popoakare'ymame Tupana'ga ahe mbopopoakari. A'ereki ahe ojiko ga rehe.

Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe jarava'ea ndokyhyji otavuka ogwyripeva'earũiva'ea pe soldadosva'ea pe ahe monhana he'yjuhuva'ea monhana.

³⁵ Kunhangwerava'ea jikogi Tupana'ga rehe gwa'yrava'ea manorame. Nurã Tupana'ga ahera'yrava'ea mbogwerava'javi ahe mondoa'java ahe'yembora pe.

Nahã ymyahũ Tupana'gareheva'ea rekopavi ojikheteavo Tupana'ga rehe gwe'yjuhuro hako. Emo ymyahũ jarava'ea pe hahy hete reki ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe hako. He'yjuhu ahe no.

Jarava'ea pe Tupana'ga arõe'ỹva'ea imondoi hahyva'ea ahera'oa moatãhava pyvõ ika'mbika'mbiga ahekağa pepohi ti Tupana'ga hugwi javo. “Pe pohirame Tupana'ga hugwi po ti ore ndopojukai nehê,” ei Tupana'ga arõe'ỹva'ea Tupana'gareheva'ea pe.

A'ero Tupana'gareheva'ea ei reki: “Ndoropohiri tuhê po ti ore Tupana'ga hugwi nehê. Pe ore jukarê po ti Tupana'ga ore mbogwerava'javi ore rerogwovo yvagi pe nehê ore mongovo avuirama ojipyri nehê,” ei ahe. “Koji'i pyry hete ore ve orehoa yvagi pe Tupana'ga pyri oreruva hohe yvya koty.” A'ea ahe ei opohire'yma Tupana'ga hugwi omanomo.

³⁶ Jarava'ea pe hahyhetero no ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe. Okote'varuhuva'ea ahe rerekomemui ahe mbotegweteavo ahe mondohondohoga ipira apopyra pyvõ ahe kwaekwa itanhuramuhũa pyvõ no ahe momboa cadeia pype no.

³⁷ Tupana'gareheva'ea jukavo okote'varuhuva'ea imombomombori ita ahe rehe.

Yvakytihavuhua pyvõ serrote pyvõ okote'varuhuva'ea Tupana'gareheva'ea rovaja'rogi ahe jukavo.

Toko te'varuhu ti Tupana'gareheve'ğa javo okote'varuhuva'ea ahe mbo'epotari ite'varuhua rehe.

Haimbejovaiva'ea pyvõ itakyhea'javuhuva'ea pyvõ okote'varuhuva'ea Tupana'gareheva'ea jukai.

Tupana'gareheva'ea ndukatujuhu herojijyjijyita ojipejipea pe. A'ereki okote'varuhuva'ea omondomondo ahe ojihugwi. Mbiara pira ko Tupana'gareheva'ea piramo ovelhas pira. Bodes pira ahepiramo no. Ndogwerekoi tuhê ahe mbatera. Ite'varuhu hete okote'varuhuva'ea ahe ve imondomondovo hahyheteva'ea ahe ve.

³⁸ Nahã okote'varuhuva'ea rekote'varuhui ahe ve pe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe javo ahe ve. Po nduvi okote'varuhuva'ea Tupana'gareheva'ea pyri hamo gareheva'ea pyryhetero ġwaramo. Okote'varuhuva'ea ote'varuhuro ġwaramo ahe ve Tupana'gareheva'ea herojjijjijyi ogwoogwovo ongae'yi me vvytyruhu pe no. Nduvi ahe onga pe. Ita kwaruhua pype ahe ruvi yvya kwaruhua pype no nhaneronga javo jupe.

³⁹ Ahe mombe'gwovo Tupana'ga ei: “Pyry hete jireheve'ġa nhaporemō ojikheteavo ġwaramo ji rehe ojipe'ġa te'varuhurame ġa pe,” ei Tupana'ga.

Ymyahũ ahe manoe'ymame Tupana'ga ei ahe ve: “Aerẽ po ti ji imombyryvi pe me pepokohara'ga mondovo pe pyri nehẽ.” A'ea Tupana'ga ekatui ahe ve ojiheva'ea pe ymyahũ hako.

Ahe manorame Tupana'ga nomombyrypavi ve ahe ve. A'ereki ga nomondo ve ahepokohara'ga Cristo'ga yvya koty. A'ero Cristo'ga nomanoi ve ahe ve. Nomombori ve ga aherekote'varuhua. Ndogwerohoi ve ga ahe Tupana'ga pyri. Na tuhẽ Tupana'ga nomombyrypavi ve ymyahũva'ea pe ahe manorame.

⁴⁰ A'ereki ga gwerohouka pota ymyahũva'ea ojipyri nhande rerohoukaramē jate ojipyri. Nahã koji'i pyryvamo nhande ve. Tupana'ga po ti omombyry hete ymyahũva'ea nhande mombyryheterame yvagi pe nehẽ.

12

Tupana'ga onhi'igahy nhande ve toko katu ti ġa javo

¹ Xako pa ti ahe ja Tupana'ga nhi'igã rupi nhanenhimomiranama ikwahava'java ahereaporoġita. A'ereki ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe he'yjuhuva'ea ymyahũva'ea okwahavuka nhande ve nahanahã ore orojiko Tupana'ga rehe javo. Nurã nhandekovo Tupana'ga nhi'igã rupi xapohi pa ti ojipeva'ea hugwi – kiroki a'ea nianemongoukari Tupana'ga nhi'igã rupi. Xajipokwaha nhande nhanderekote'varuhua rehe nhandepohipotare'ymame jugwi. A'ero nhanderekote'varuhuro ġwaramo nhande ndiakokatui ganhi'igã rupi. Nurã xapohi hete tuhẽ ti nhanderekote'varuhua hugwi. Xanhimomirana ti a'ero javo: Ganhi'igã rupi ti xako ga ero ġwaramo.

² Xajapyaka katu ti Jesus'ga rehe. Gaha nhande mbojiko Tupana'ga rehe ikwehe. Nane'ymĩ ga nhande pokogi pejiko hete ti avuirama Tupana'ga rehe javo. Aerẽ po ti ga rura'javi nhandererohoharamo nhande rerogwovo ojupi Tupana'ga pyri nehẽ.

Ymyahũve'ġa ojuka ojipe'ġa yva rehe ġa mbotegweteavo peko te'varuhu pe javo. Ombotegwetea Jesus'ga ikwahavi a'ero vvyakotyve'ġa omondorame yva rehe. Nonhimboahivi ga reki ġa pe. Ga nhimomiranami yva rehe onhimondouka ġa pe javo: “Na hahyro ji ve yva rehe,” ei Jesus'ga. “Ako pota hete ji Tupana'ga nhi'igã rupi nhimanomo vvyakotyve'ġa ndepyga imomboa ġandekote'varuhua ġa hugwi nehẽ. Aerẽ po ti ji roryhetei nehẽ,” ei ga.

Jesus'ga manorẽ Tupana'ga ga mbogwerava'javi. Kiroġwe Jesus'ga apygi nhanderuvihavuhete'ga pyri Tupana'ga pyri ġajohukoty rũi yvagi pe. Huvihavuhetero ga hoi Tupana'ga javijitehe.

³ Pemondo ti pejeaporoġita ga rehe imohina ga onhimomirana okote'varuhuve'ġa te'varuhua pe javo. Po ti pe imondo pejeaporoġita ga rehe, a'ero po ti pe napene'õi penhimomiranama nehẽ. A'ero po ti pe ei nehẽ koji'i xajiko hete ti Tupana'ga rehe javo.

⁴ Ojuka ġa Jesus'ga okote'varuhuro ġwaramo. Ga nde'i ve pe me pe juka pota: “Tijuka ti ġa.” A'ea rũi ġa e'i pe me pe imombipotaramē ġandekote'varuhua.

⁵ Pemoka'nhy po pe Tupana'ga nhi'igã. Tonhimomirana ġa javo ga nhi'igĩ pe me. Pe me ga ei jira'yra'ġa. A'ea ga okwatijaruka ahe ve hako imombe'gwovo. A'ero aherembikwatijara i'ei:

“Jira'yramo ti eko hete Tupana'ga nhi'igã rehe
ga embo'erame onhi'igahyavo nde ve toko katu ti ga javo.

Tanere'ouhũi ti enhiroyrõe'yma
ga ikwahavukarame nderekote'varuhua nde ve.

⁶ A'ereki Tupana'ga ombo'e ġwemiarõheteve'ġa onhi'igahyavo ġa pe
toko katu ti ġa javo.

Ga omondo hahyva'ea ġa pe nhaporem
jira'yra'ġa javo ġa pe.”

A'ea ikwatijara i'ei pe monhimomiranama.

⁷ Penhimomirana ti hendukatuavo Tupana'ga nhi'iga ga pe mbo'erame onhi'igahyavo
pe me. A'ereki ga pe ndereko katu nhanderuvamo. Na tuhẽ. Nhandera'yra'ġa pe
nhaporem nhande xanhi'igahy jipi ġanduvamo toko katu ti ġa javo.

⁸ Po Tupana'ga nonhi'igahy pe me pe mbo'ee'yma, a'ero pe peko gara'yra'ġarũiva'ero
ojihuteheva'ero ga pe. A'ereki gwa'yra'ġa nhaporem ga ombo'e onhi'igahyavo ġa pe
toko katu ti ġa javo.

⁹ Irũa ji ei pe me kiro: Nhanderuva'ġa yvyakotyve'ġa, ġahã nhande mbo'e
onhi'igahyavo nhande ve toko katu ti ġa javo. Ganhi'iga nhande tihendu katu nhande
kokatuavo. Tupana'ga ko nhanderuvete'ga yvagipeve'ga. Ganhi'iga kaitu ti tihendu
katu nhandekokatuavo. Po nhande ganhi'iga rendukatui, a'ero po ti ga nhande mongoi
avuirama ojipyri nehẽ.

¹⁰ Nhanderuva'ġa yvyakotyve'ġa, ġahã onhi'igahy nhande voja'irame nhande
mbo'eavo nhande mongovo ġwemimbotarimo nahã ko pyry a'e ji javo nhande ve.

Tupana'ga ki a'e te ipotari nhandepyryva nahã ko pyry pe me javo. “Tapyry ti ġa ji
ja okokatuheteavo,” ei ga. Nurã ga nhande mbo'ei onhi'igahyavo nhande ve imondovo
hahyva'ea nhande ve toko katu ti ġa javo.

¹¹ Ga nhi'igahyame nhande ve nhande mbo'eavo, nhande nianderoryryvi te
na'ẽ ite'varuhu ji ve kiro javo. Hahy nhande ve. Emo aerẽ nhande rekokatuhetei
nhanenhimomiranamame jupe hendukatuavo nhanenhimbo'eavo. U katu nhandepy'a
a'ero.

Tihendu katu ti Tupana'ga nhi'iga

¹² Penhimbojiko hete ti Tupana'ga rehe a'ero pejoryjoryvamo ga rehe. Penhimboita
ti. Pe'ji ti tako ti Tupana'ga nhi'iga rupi javo.

¹³ Pemombyryva'ja ti pejeaporoġita. Nane'ymi ti ga rehe jate pejiko hete.
A'ero po ti pe ndekokatui nehẽ. A'ero pe ndepiagame po ti pembyteripeve'ga
ojikokatue'ỹve'ga herojijyi ojeaporoġita okovo Tupana'ga nhi'iga rupi jate no. A'ero
po ti ga ndokote'varuhua'javi nehẽ.

¹⁴ Penhoarõ hete ti inoġatuavo pejipy'a. Pearõ hete ti ojipe'ġa nhaporem inoġatuavo
ġapy'a. Peko pyry ti pejikovo Tupana'ga nhi'iga rupi. Nduvi po ti ġa Tupana'ga pyri nehẽ
– kiroki ġa ndokopyryvi.

¹⁵ Pejirokwa ti ikwahavuka pejuhupe. Mara'ngu po pembyteripeve'ga ojikoge'yma
Tupana'ga rehe? Po ga ndojikogi Tupana'ga rehe, a'ero po ti Tupana'ga nomombyryvi ga
nehẽ. Penhi'ĩ ti ga pe a'ero ejiko ti Tupana'ga rehe javo. A'ero po ti ga jikogame Tupana'ga
rehe Tupana'ga ga mombyryvi nehẽ.

Pejirokwa ti ikwahavuka pejuhupe. Mara'ngu po pembyteripeve'ga Tupana'ga
renoite'varuhuavo jipi igwaigwavete okoe'yma ganhi'iga rupi. Po nahã, pemby-
teripeve'ga pepy'a noġatue'ymuhũi. Irovahiva'ea ombote'va mbatera oji'ja ihorame
ipype. Na jitehe pembyteripeve'ga ojipe'ġa mbote'va oji'ja ganhi'ite'varuhua horame
ġa'akagi pe. Penhi'ĩ ti ga pe a'ero ga mbopohiruka garekote'varuhua hugwi.

¹⁶ Pejirokwa ti ikwahavuka pejuhupe. Mara'ngu po okote'varuhuve'ġa pemby-
teripeve'ġa ojirekouka ġwembireko'ġarũive'ġa pe? Mara'ngu po ġa ojipe'ġa nem-
bireko'ġa nderekovo? Po nava'ea rehe ġa ndekote'varuhui, a'ero penhi'ĩ ti ġa pe ġa
mbopohiruka ġandekote'varuhua hugwi.

Pejirokwa ti ikwahavuka pejohupe. Mara'ngu po ndapyryvive'ga pembyteripeve'ga ipotaheteavo vyvakotyva'ea? Ga po ndokoi yvagipeva'ea rehe Esaúva'ea ja.

Ymyahũ Esaúva'ea ko ojihuvypyva'ea hako. Okoe'yma yvagipeva'ea rehe ahe ei oirũva'ea pe Jacóva'ea pe hako: “Embuhu ji ve imboapygipyra um prato de comida ta'u ti. Ji ko ojihuvypyva'ero ġwaramo nhanderuva'ga imondohetei ji ve nehẽ. Aerẽ garemimondoa po ti ji imondoĩ nde ve nehẽ ikwepyyga imbuhuragwera ji ve nehẽ. A'ero po ti nde rekoi ojihuvypyva'ea ja. A'ero po ti nhanderuva'ga ei Tupana'ga pe nehẽ: ‘Emombyry ti Jacó'ga pe,’ e po ti ga nehẽ. Nahã po ti ga ei nde mombe'gwovo Tupana'ga pe jira'yrypy'ga ja ko Jacó'ga javo,” ei ahe.

A'ea Esaúva'ea ei jugweiheteavo ġwaramo okoe'yma yvagipeva'ea rehe opo'ria remimombyryva rehe. A'ero Jacóva'ea omondo ġwemimboapygipyra Esaúva'ea pe.

¹⁷ Pekwaha pe Esaúva'ea mombe'ua. Aerẽ Esaúva'ea ipotara'javi opo'ria remimombyryva novĩa. A'ereki ahapo'ria omombyryvipe Jacóva'ea pe javo. Ojehe'o ranuhũ Esaúva'ea novĩa eja'yrypyva'ero ġwaramo ji ve ti emombyry javo opo'ria pe. Ahã Esaúva'ea nhi'igagwera rerojijyhava – akoja ahenhi'igagwera Jacóva'ea pe.

¹⁸ Ymyahũ vvytyruhua arimo monte Sinai arimo Tupana'ga ikwahavukari ġwemimbotarimova'ea ikwatijaruka Moisésva'ea pe yvya koty. A'ea rupi ikai vvytyruhua tata pyvõ. Henyhunuhũ ko tata. Ypytunahi a'ero. Yvyruhua turi.

¹⁹ Jiru'a'java'ea trombeta nhi'igi. Tupana'ga nhi'igi. Henduvame israelitasva'ea ei Moisésva'ea pe: “Tonhi'iga'javyme ti Tupana'ga ore ve,” ei ahe okyhyjiavo Tupana'ga hugwi.

²⁰ “Po ti Tupana'ga nhi'igi ore ve nehẽ, a'ero po ti ore papavi nehẽ,” ei ahe.

A'ereki Tupana'ga e'i jipe ahe ve: “Ka'gwyriveva'ea vehevi tuhuryme ti opokoge'yma vvytyruhua rehe,” ei Tupana'ga. “Po ti ipokogi hehe, a'ero ti ahe tomombo ita ka'gwyriveva'ea rehe jukavo nehẽ,” ei Tupana'ga Moisésva'ea pe.

²¹ Ahemongyhyjiheteva'ea ko aherembiepiepiaga: vvytyruhua, tata, ypytuna, vvyruhua no, trombeta nhi'iga no, Tupana'ga nhi'iga no. Hepiapavame ahe kyhyjihetei. Moisésva'ea vehevi okyhyji hete javo: “Ahyhyi hete ji jikyhyjiavo,” ei ahe ymyahũ.

Nahã ymyahũva'ea Tupana'ga kwahavi yvya koty okovo ga pavẽi ga ikwahavukarame ġwemimbotarimova'ea ahe ve hako.

²² Pe me reki Tupana'ga ndoapoi ahemongyhyjiheteva'ea ikwahavukarame ġwemimbotarimova'ea pe me. Koji'i pyryhetero pe me a'ero. A'ereki pejikoga ġwaramo Tupana'ga rehe pe pekwaha hete ga yvagipeve'ga yvagipeva'ea no pejikovo ga pavẽi. Ga oko ojipea rehe vvytyruhua rehe monte Sião rehe yvagi pe. Pevo cidade de Jerusalém me Tupana'ga ruvi avuiramave'ga ojipyryve'ga pyri. Ahe ndohepiapavi gapyryve'ga yvagipeve'ga. A'ereki ġa he'yjuhu hete. Ga pavẽi pe ndekoi.

²³ Pekwaha pe Tupana'gareheypyve'ga. Ojatyka ġa Tupana'ga nhi'iga renduva gworygworyvamo ga rehe. A'ereki ġandera Tupana'ga okwatijaripe yvagi pe inoġa. Nurã po ti ġa hoi yvagi pe nehẽ. Ga pavẽi pe ndekoi.

Pekwaha pe Tupana'ga. Ga okwaha hete vyvakotyve'ga javo ġa pe nhaporemo ġandeaporoġita rehe. Ga pavẽi pe ndekoi.

Pekwaha pe vyvakotyva'ea – kiroki ahe omano ojikheteavo Tupana'ga rehe okokat-uavo. Tupana'ga omombyry ahe inoġatuavo ahepy'a. Nurã ahe hoi opoyjahetero Tupana'ga pyri onhi'iga ga pe. Ahe pavẽi pe ndekoi.

²⁴ Pekwaha pe Jesus'ga pejikovo ga pavẽi. Ga ko pendepykara'ga tuhu ti ġa okovo avuirama Tupana'ga pyri onhi'iga ga pe javo. Gaha okwahavuka Tupana'ga nhi'ipyahua omanoro ġwaramo gwekoa reka'voguka. A'ereki Jesus'ga manoa renonde Tupana'ga e'i: “Jesus'ga manoro ġwaramo po ti ji imombori vyvakotyve'ga ndekote'varuhua ġa hugwi ġa mombyryva ġa jikogame ji rehe nehẽ,” ei Tupana'ga.

Abelva'ea jukaagwera kwahavame nhande ei Tupana'ga pe: Ehepy ti ahe. Jesus'ga jukaagwera kwahavame nhande ei: Emombo ti orerekote'varuhua ore hugwi, xa'e nhande Tupana'ga pe. Jesus'ga rekoa reka'vogukara okwahavuka pyryheteva'ea nhanderekote'varuhua mombora. A'ea ko koji'i pyry hete Abelva'ea rekoa reka'voga rembikwahavukara hohe.

²⁵ Pehendu katu ti! Peko hete ti Tupana'ga nhi'iga rehe hendukatuavo. Ymyahũ Tupana'ga imombe'uukari onhi'iga vvyakotyva'ea pe Moisésva'ea pe. Nurã ahe imombe'umbe'ui ganhi'iga ymyahũva'ea pe. Ymyahũva'ea nohendukatupotari reki Tupana'ga nhi'iga. Ahe hendupotare'ymame Tupana'ga nhimonha'ngai ymyahũva'ea rehe. Noka'nhymi ahe hahyva'ea hugwi a'ero.

Agwamo yvaga hugwi Tupana'ga nhi'igi nhande ve. Nurã po ti nhande kaitu niaka'nhymi hahyva'ea hugwi nehẽ nhanderekoa'jave'ymame ganhi'iga rupi nehẽ.

²⁶ Ymyahũ Tupana'ga imoḡwyḡwyhetei yvya onhi'igame vvyakotyva'ea pe. Agwamo ga ei: “Kiro ji imombe'ui a'itituhẽva'ea. Ojipeji po ti ji imoḡwyḡwyhetea'javi yvya nehẽ. Ojipeji po ti ji imoḡwyḡwyhetei yvaga nehẽ no,” ei Tupana'ga.

²⁷ “Ojipeji po ti ji imoḡwyḡwymi,” ei ga. A'ea erame ga ei: “Kiroki a'ea oḡwyḡwy ji imoḡwyḡwymame yvya yvaga reheve nhirembiapoagwera – a'ea po ti ji hekyipavi nehẽ. Kiroki a'ea noḡwyḡwymi ji imoḡwyḡwymame yvya yvaga reheve – a'ea ti topyta avuirama,” ei Tupana'ga.

²⁸ A'ea erame ga ei: “Kiro pe ndekoi huvihavamo ji pyri pejipytavo avuirama.” A'ero ga a'ea ero ḡwaramo nhande ve xajiko hete ti Tupana'ga rehe tomomyry ti ga nhande ve nhande pokoga javo. Timbohete tuhẽ ti ga nhandekovo ganhi'iga rupi ga monhimohema nhande rehe a'ero. Timonhimonha'ngaukaryme ti ga.

²⁹ Omoka'nhy tata mbatera. Na jitehe Tupana'ga nhanderuvihavuhete'ga ḡwendukatue'ḡve'ḡa moka'nhybavi.

13

Nahanahã ti timbohory Tupana'ga

¹ Nane'ymi ti pearõ hete ḡa jipi – kiroki ḡa ojiko Tupana'ga rehe peirũramo.

² Po penembikwahave'ḡve'ḡa uhu penonga pe, a'ero ti pemboapy ḡa pejipyri pendoryndoryvamo ḡa ndehe jipi nehẽ. Jara'ḡa omboapy ḡwembikwahave'ḡve'ḡa ḡworyḡworyvamo ḡa ndehe. Ganembikwahave'ḡve'ḡa oko Tupana'gapyrive'ḡa reki yvagipeve'ḡa reki! Ga mboapygame ḡa ndokwahavi, ḡa ko vvyakotyve'ḡa javo.

³ Nane'ymi ti tapemoka'nhymi cadeiapypeve'ḡa imomyryva ḡa pe. Po pe ndekoi cadeia pype Jesus'ga mombe'ua rehe, a'ero po pe ndoryndoryvamo ojipe'ḡa imomyryvame pe me. Na jitehe ti pemomyry cadeiapypeve'ḡa pe a'ero.

Nane'ymi ti tapemoka'nhymi ojipe'ḡa no ojipe'ga imondorame hahyva'ea ḡa pe. Po ojipe'ga imondo'i hahyva'ea pe me, a'ero po pe ndoryndoryvamo ojipe'ḡa imomyryvame pe me. Na jitehe ti pemomyry ḡa pe hahyrame ḡa pe a'ero.

⁴ Pyry pa pe nembirekoro pejogwerekokatuavo. Pejogwereco katu tuhẽ ti a'ero. Pe penhimbireko'ḡarũive'ḡa nderekorame po ti Tupana'ga ei pe me nehẽ peko te'varuhu pe javo imondouka hahyva'ea pe me nehẽ.

⁵ Tapejaporogitate'varuhui ti pejikopavuhuavo mbatera rehe itambere'ia rehe no. Tapenhiroyrõ'e'ymuhũi ti pejiapoa rehe ipotaruhue'yma ojipea. A'ereki ymyahũ Tupana'ga e'i hako:

“Nane'ymi po ti ji pe pokogi nehẽ.

Ndapohiri'i'i po ti ji pe hugwi nehẽ,” ei Tupana'ga hako.

⁶ A'ero nhande ehetei nhandekyhyjie'yma:

“Tupana'ga ko jipokohara'ga.

Ndakyhyji po ti ji ojipe'ḡa hugwi nehẽ

ga imbuhupotaramame hahyva'ea ji ve.”

A'ea nhande xa'e.

⁷ Tapemoka'nhyimi ti penduvihavava'ea – kiroki ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iga pe me ojikheteavo ga rehe. Pejapyaka katu ti ahereaporoğita rehe nahã ahe rekoi omanoe'ymame omanorame javo. Ndojikopigi tuhẽ ahe Tupana'ga rehe. Ahe ja ti pejiko Tupana'ga rehe Jesus Cristo'ga omano nhande repyga javo.

⁸ Jesus Cristo'ga ndogwerojijyi ojeaporoğita. Ymyahũ ga ndogwerojijyi ojeaporoğita. Ağwamo ga ndogwerojijyi ojeaporoğita. Aerẽ po ti ga ndogwerojijyi ojeaporoğita avuirama nehẽ no.

⁹ Taperoviapavuhui ti. Tapekoi ti ganhi'iga rupi ga imombe'uparaparavame pe me Cristo'ga mombe'uaatyviva'ea. A'ereki ga e'i: “Gwihã mbatete'varuhua ti ti'uyme. A'ea po ti nhande mbote'varuhu nehẽ nhande i'urame. Gwihã mbatepyryva ti ti'u. A'ea po ti nhande mombyry nehẽ nhande i'urame. A'ero po ti nhandereaporoğita pyry hete Tupana'ga pe nehẽ.”

Cristo'ga mombe'uaatyviva'ea ga omombe'u javo nanongara. A'ereki mbatera nomombyryvi ga. Na tuhẽ. Gandeaporoğita ndapyryvi Tupana'ga pe a'ero ga jikwakuvame. Tupana'ga tehe nhande mombyryvi nhanderekote'varuhua momboa. Pyry nhande nhimombyryvukari Tupana'ga pe nhandejipokoguka ga pe. A'ero jate po ti nhandereaporoğita pyryvamo ga pe nehẽ.

¹⁰ Ikwava'ehara'ga okwava'ẽ mbatepyryva jukapyra jipi. Emo ga ndogwerekoi ikwava'egipyra ojive i'ue'yma imbokaipavame. Ereki Tupana'ga e'i ga pe tape'ui javo. Nhande ki a'e te tireko ga – kiroki ga onhikwava'ẽ nhande repyga Jesus'ga. Ereki nhande xajikoty'a ga pavẽi.

¹¹ Ikwava'ehara'ga nduvihavuhu'ga okwava'ẽ mbatepyryva jukapyra hekoa rerua ipojoykahetehava pype tenda pype. Outubroğwerĩa rupi jate ga hoi herua uma vez ano nanani. Hekoa tehe ga gwypygywypyi ipojoykahetehava pype tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua nhande hugwi javo. Ga ndo'ui akoja ra'oa. A'ereki gwuhava hugwi ga gweroho ha'oa imbokaipava a'ea gweroho israelitas'ga ndekote'varuhua herekovo javo.

¹² Na jitehe israelitasva'ea ruhava hugwi cidade hugwi Jesus'ga nhimondoukari ojukaharava'ea pe ojijukauka tamombo ti ji vyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi javo. Pevo cidade hugwi ga manoi vyakotyve'ga ndepyga herekovo gandekote'varuhua. Gwekoa reka'vogukaro gwaramo Jesus'ga imombori gandekote'varuhua ga hugwi ga mombyryva.

¹³ Israelitasva'ea Jesus'ga mondoi gwuhava hugwi cidade hugwi ga jukauka ga mbotegweteavo. Xapohi pa ti israelitas'ga nemimbo'ea hugwi nhandere'yja'ga nemimbo'ea hugwi a'ero ga ndekoe'ymame Tupana'ga nhi'iga rehe ojikoge'yma Jesus'ga rehe. Xajiko hete ti Jesus'ga rehe jate nhandekovo ganhi'iga rupi. Po ga imondoi hahyva'ea nhande ve nhande mbotegweteavo nhandejikoga gwaramo ga rehe, a'ero ti xanhimomirana jupe.

¹⁴ A'ereki avuiramava'ea rui ko nhanderuhava avo yvya koty. Yvagipeva'ea nhande ipotari cidade avuiramava'ea aerẽ po ti nhande ruvi ipype nehẽ javo.

¹⁵ Nhandejipokogukaramame Jesus'ga pe, nane'ymi ti timbohete Tupana'ga jipi. Xa'e ti Tupana'ga pe: “Nhanderuvihavuhetero ndepyry hete nde ore ve. Ore roryroryvamo nde rehe.” Nahanahã ti xa'e ga pe ga mboheteavo nhandekovo Jesus'ga pavẽi.

¹⁶ Tapemoka'nhyimi ti pejogwerekokatuavo. Pejopokopoko ti imondomondovo ojo-hupe pembyteripeve'ga mbatere'ymame. A'ea Tupana'ga ipotahetei gworygworyvamo pe ndehe a'ero.

¹⁷ Pehendu katu ti penduvihava'ga – kiroki ga pe mbo'e Tupana'ga nhi'iga rehe kiro. Peko ti ganhi'iga rupi. A'ereki ga pe ndepia katu pe a'nguavo toko katu ti ga javo. Aerẽ ti ga tonhimombe'u Tupana'ga pe. Te'i ti ga: “Nahanahã ore ga ndepiakatui ga

mbo'eavo nenhi'íga rehe.” A'ea ti ġa tomombe'u katu Tupana'ga pe nehẽ. Nurã ti peko ġanhi'íga rupi. A'ero po ti ġa ndoryndoryvamo pe nderekokatuavo nehẽ. Po pe ndapekoi ġanhi'íga rupi ġa mbovy'are'yma ġa mbojehe'gwovo penhimbo'epotare'yma, a'ero po ti ite'varuhu pe me nehẽ no.

¹⁸ Tapenhi'imbigi ti Tupana'ga pe ore mombe'gwovo ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Epoko ti ġa imombyryva ġa pe.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe. A'ereki ore oroko katu. A'ea ore ikwahavi a'ero oropy'a rukatua. A'ereki nane'ymi ore oroko pa pota Tupana'ga nhi'íga rupi orokokatuavo.

¹⁹ A'e hete ji pe me: Penhi'ĩ tuhẽ ti Tupana'ga pe ji mombe'gwovo. A'ero nambegwei po ti ga ji mbuhurukara'javi pe pyri nehẽ.

Ahe e'i Tupana'ga ti tomombyry ġa javo

²⁰ Ovelhas repiakatuhara'ġa gwereko katu ġwenymbava upa. Na jitehe Jesus'ga nhande rerekokatui. Nurã nhande ei: Jesus'ga ko ojiheve'ġa ndepiakatuharete'ga nhande repiakatuharete'ga. A'ereki ga omano nhande repyga. Jypya ga reaporoġitaro tamano ti ji ġa ndepyga nehẽ javo. A'ero aerẽ ga heka'vogukari gwekoa omanomo nhande repyga okovo Tupana'ga nhi'ĩpyahua rupi namominiva'ea rupi. Kirẽ Tupana'ga Jesus'ga mbogwerava'javi nhandepoġykaharete'ga mbogwerava'javi. Tupana'ga ko nhandepy'a noġatuhara'ga.

²¹ Kiro ji ei ga pe tombopopoaka ti ga ġa javo. A'ero ga pe mbopopoakarama po ti pe ndekopavi garemimbotarimova'ea rupi nehẽ. Ga pe ji ei topokoguka ti ga Jesus Cristo'ga pe javo. A'ero Jesus Cristo'ga pe pokogame po ti pe ndekokatui avuirama Tupana'ga monhimohema pejihe nehẽ. Nane'ymi ti timbohete pa Cristo'ga jipi nehẽ. Na tuhẽ! Amém!

Mbapavamo ahe okwatija hebreusva'ea pe

²² Akwatija pa ji pe me nhiirũa pe pe mbo'eavo. Pehendu katu ti a'ea a'ero. A'ereki xunhi ji akwatija ko.

²³ Amombe'u pota ji pe me nhaneirũ'ga Timóteo'ga. Ga ga mohẽ cadeia hugwi. Mara'ngu po ti ga ua ji pyri kiro jihoa renonde pe pyri? Ga rurame po ti ji hoi ga rupi pe ndepiaga nehẽ.

²⁴ Kiro ji imondoukari nhinhi'íga penduvihava'ġa pe – kiroki ġa pe mbo'e Tupana'ga nhi'íga rehe. Amondouka ji nhinhi'íga pe me Tupana'ga remimo'ẽhara pe nhaporemo no. Itálihugwive'ġa omondouka onhi'íga pe me no.

²⁵ Kiro ji ei: Tomombyry ti Tupana'ga pe me nhaporemo.

TIAGOVA'EA OMOMBE'U AHE VE Carta de Tiago

¹ Jihi ko Tiagoramo. Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe ji rekoi. Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe ji rekoi nhandepojykaharete'ga. Kiro ji imondoukari nhinhi'iga pe me. A'ereki pe ko Tupana'gareheva'ea. Pekwaki'o pa pe pejigwovo hajiheve'ga gwyri pe nhaporemo pejijupa raikwehe. A'ero ji kiro ikwatijari imondouka pe me.

Tupana'ga okwahavuka ahe ve

² Nhiirũ, kiro ji pe moġitai javo pe me. Nahã po pe peko hamo. Hahyparavuhurame mbatera pe me ti pe'ji ojohupe: “Hahya pyry hete reki nhande ve. Xavy'a nhande hehe a'ero,” pe'ji ti.

³ A'ereki pe pekwaha pyryvaġwama. Pe hepiagame mbatera rahya jukwaha pejiko-hetea Tupana'ga rehe. A'ero po ti pe nhimomiranami mbatera rahya pe nehẽ.

⁴ Penhimomirana hete ti avuirama. A'ero po ti pe ndeaporoġitapyryvamo nehẽ. Ndapekote'varuhui'i po ti pe nehẽ.

⁵ Po pe ei: “Marã po ti ji rekoi nehẽ? A'ereki ji ndakwahavi,” pe'e po pe. Penhi'ĩ ti Tupana'ga pe a'ero ore mbo'e javo. “Ekwahavuka ti ore ve. A'ero po ti ore rekokatui nehẽ,” pe'ji ti ga pe. A'ereki Tupana'ga nonhi'igahyi nhande erame ga pe. Ga ko oko nhanerembi'ea rupi ipojihuve'yama. Pe'erame ga pe po ti ga ikwahavukari pe me a'ero nehẽ.

⁶ Emo pe'erame Tupana'ga pe pejiko hete ti ga rehe okwahavuka po ti ga nhande ve nehẽ javo. Tape'ei ti ojohupe a'ero: “Mara'ngu po ti Tupana'ga ikwahavuka nhande ve nehẽ?” Tape'ei ti a'ea. Perovia tuhẽ ti garembikwahavukaraġwama. Kiroki ga ndogweroviarihihũ - ga ko typepemuhũa javijitehe. Yvyruhua omotypẽpemuhũ hete ypiahua rehe. Yhya ojijyjijyi a'ero.

⁷⁻⁸ Na jitehe akoja'ga herojijyjijyjuhui gweaporoġita ojapyakakatue'yama. Te'iyme ti ga a'ero: “Tupana'ga po ti oko nhirembi'ea rupi.” A'ereki Tupana'ga ndokoi tuhẽ nanongara'ga rembi'ea rupi.

Tovy'a ti ġa Cristo'ga rehe, ei ahe

⁹ Okoteheve'ga ti tovy'a - kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe. A'ereki Tupana'ga omombyry hete ġa pe a'ero.

¹⁰⁻¹¹ Oro imbateheteve'ga, mominame ġambatera tovy'a ti ġa ojikoga Cristo'ga rehe ojikoge'yama ombatera rehe. Ehepia te yvotyra. Ipoty na'ẽ, aerẽ kotihĩ ipavi. Kwarahyahivame inhymbavamo ipotyra. Igwete ohova ikui. Ndikatua'javi a'ero opava. Na jitehe imbateve'ga omano no oporavykyrame ipyhypyhyga mbatera.

Tupana'ga omombyry nhande ve

¹² Pyry reki nhande ve nhande nhimomiranamame mbatera rahya pe. Nhande nhimomiranambavame po ti Tupana'ga imombyryhetei nhande ve nehẽ. Gwembi'ea rupi katu po ti ga nhande mongoi yvagi pe nehẽ. A'ereki Tupana'ga e'i: “Kiroki ġa oko hete ji rehe - ġahã po ti ji amongo jijipyri nehẽ,” ei ga.

¹³ Pejikote'varuhupotaramame tapembojari ti Tupana'ga rehe pejikote'varuhupotara. A'ereki Tupana'ga ndokote'varuhupotari jipi. Ga ndopotarukari ojipe'ga pe ġandekote'varuhua no.

¹⁴ Gandeaporoġitate'varuhua opotaruka ġa pe ġandekote'varuhua.

¹⁵ A'ea ipotaramame ġa ndekote'varuhui tuhẽ a'ero. Gandekote'varuhurame a'ea ko ġahoġwama hahyva'ea ruvihava pype.

¹⁶ Nhiirũ, pe ko nhiremiarõa. Tapenhimoandyandyi ti pejikovo.

¹⁷ Tupana'ga jate omombyry hete nhande ve yvagipeve'ga. Garembimbuhura nhaporemopyry hete. Tupana'ga oapo nhanderyapehava hako. Kwara, jahya, jaytata'ia ga oapo hako. Igwete nhanderyapehava jijyjijyi jipi imoopytuna. Emo Tupana'ga ko nhanderyapehava atyvi. Ga ndogwerojijyi gweaporoğita jipi. Ga nomongote'varuhui nhande ve. Ga pyry hete nhande ve avuirama.

¹⁸ Gwemimbotarimo Tupana'ga nhande mongoi gwa'yramo. Ga omombe'uuka a'itituhẽva'ea tokwaha ti ġa Jesus'ga javo. A'ero nhande jikogame Jesus'ga rehe Tupana'ga nhandereaporoğita mbopyahui. A'ereki ga e'i: "Ga na'ẽ ti ji amombyry nhirembiapoa mombyrypava renonde."

Pehendu katu ti Tupana'ga nhi'iga

¹⁹ Nhiremiarõa, pekwhaha ti pejikovo. Tapenhi'igi na'ẽ ti ojipe'ga pe pejjupa. Pehendu katu na'ẽ ti ġanemimombe'ua. Tapenhimboahivuhui ti ojipe'ga pe.

²⁰ Pe nhimboahivame po Tupana'ga ei: "Ndapekokatujuhu pe a," e po ga. Tapenhimboahivuhui ti ġa pe a'ero.

²¹ Pepohi tuhẽ ti pendeaporoğitate'varuhua hugwi. Tapekote'varuhui'i'i ti. Tupana'ga okwahavuka pe me Jesus'ga mombe'ua pevyteri pe raikwehe. Peko hete ti hehe a'ero. Pe ndekorame Jesus'ga mombe'ua rehe po ti Tupana'ga pe mongoi ojipyri nehẽ.

²² Pehendu katu ti Jesus'ga mombe'ua jipi. Tapehendutehei ti a'ea. Henduteherame po pe penhimoandyandyi.

²³ Henduteherame pejikoe'yma gamombe'ua rupi ko pe ga ja – kiroki ga oho espelho pyri tahepia nhi'ağa javo.

²⁴ A'ero ga jipiagi ogwovo jugwi. Kotihĩ reki ga imoka'nhymi o'ağa. Ga javijitehe ko pe henduteherame Jesus'ga mombe'ua imoka'nhymipeavo.

²⁵ Jesus'ga mombe'ua ko pyry hete. Okorame a'ea rupi ko ahe piro'yro okote'varuhua hugwi. Kiroki ġa okwaha gamombe'ua okovo hupi jipi – ġa pe Tupana'ga imombyryvi ġa ndekoro ġwaramo hehe. Nanongara'ğa ġwendu katu Jesus'ga mombe'ua imoka'nhyme'yma.

²⁶ Po pe ei: "Ambohete hete ji Tupana'ga jipi." Pe'ete'varuhurame ojipe'ga pe pe nhi-moandyandyi a'ero. A'ereki pe'ete'varuhua ipige'ymame pe Tupana'ga mbohetetehei pejikovo. A'ereki ndapyryvi Tupana'ga pe ahe'ete'varuhua ojipe'ga pe. Ga ndopotari nanongara'ğa nemimbohetea.

²⁷ Tupana'ga opota hete ahe ojipe'ga pokogame. Hahy kunhangwera'ğa pe aherembirekokwera'ğa pe. Tayri'ğa pe hahyramo no ġapo'ria manorame. Nurã pyry hete Tupana'ga pe nhandervete'ga pe nhande ġa pokopokogi. Pyry hete ga pe no nhande nimbopogwei okote'varuhuve'ğa. Nahã nhande rekorame Tupana'ga opota nhaneremimbohetea.

2

Peko ti ġa ndehe nhaporemopyry

¹ Nhiirũ, Jesus Cristo'ga rehe pe pejiko nhandepojykaharete'ga rehe – gaha ko huvihavuhu hete Tupanamopyry. Gareheva'ero ġwaramo, peko ti ojipe'ga ndehe nhaporemopyry. Ga'ara rehe jate rũi ti pereko katu ġa. Ga ndehe nhaporemopyry ti peko imbateve'ğa ndehe imbatere'yve'ğa ndehe no.

²⁻³ Pejapyaka na'ẽ. Kiro po ga ruri pejatykahai pe tahendu Tupana'ga nhi'iga javo. Ipi katu po ga. Gwereco po ga ourova'ea opoakağa rehe. Kiro po ga ruri pe pyry. A'ero po pe ga mbuhukatui pejipyteri pe ipikatuve'ga. "Avo eapy oreapykava rehe," pe'e po pe ga pe. Igwete po ga ruri no imbatere'yve'ga ipite'varuhuve'ga. Igwete po pe euhui ga pe: "Pevo e'ã. Yvyvo eapy a'ero jipya pyry," pe'e po pe ga pe.

⁴ Nahã pendekorame po pe ndaperekokatupavi ġa. Pendeaporoġita te'varuhu tuhẽ po pe. A'ereki ġa'ara rehe tehe pe pe'e ġa pe.

⁵ Nhiremiarõa, ji rendu katu ti. Tupana'ga omo'emo'ẽ ġa ojive – kiroki ġa pe Tupana'ga arõe'ỹve'ġa e'i: “Ndogwerekoi'i'i ġa.” Tupana'ga ki a'e te nde'i a'ea ġa pe. Ga omo'emo'ẽ ġa ojive tojiko hete ti ġa ji rehe javo. “Tamondomondo ti ji ġa pe pyryva'ea ġa mongovo jigwyri pe nehẽ,” ei Tupana'ga. A'ereki ga e'i jipe: “Amongo ti ji nhiarõheteve'ġa jijipyri nehẽ,” ei Tupana'ga.

⁶ Pe ki a'e te pereko te'varuhu imbatare'ỹve'ġa. Pe pereko katu imbateve'ġa novã. Emo ġahã reki pe ndereko te'varuhu. Ga pe nderoho aha juizes'ġa pyri imbojamboja tehe pe ndehe. A'ero ġa pe mbotegweteteheuhui.

⁷ Tupana'ga e'i Jesus'gareheve'ġa pe me. Emo imbateve'ġa e'i te'varuhu Jesus'ga pe ga renonhuhũavo. Jesus'ga ko pyry hete reki.

⁸ Pyry pe hendukatui Tupana'ga nhi'iġa nhanderuvihavuhuhete'ga nhi'iġa. Nahã ga nhi'iġi ikwatijaruka hako.

“Penhiarõ hete pe.

Na jitehe ti pearõ hete pejikotyve'ġa”, ei Tupana'ga hako.

⁹ Ga'ara rehe jate po pe ġa arõi, a'ero po pe ndekote'varuhui. A'ero po Tupana'ga nhi'iġa e'i pe me: “Nanhirendukatui ġa.”

¹⁰ Po ojipeji'iva'ea vehevi pe napehenduvi henduvame Tupana'ga nhi'iġa, a'ero po ijari tuhẽ pe ndehe pe hendukatupave'ymame ganhi'iġa.

¹¹ Nahã a'ero. Tupana'ga rembikwatijarukara e'i hako:

“Taperekoi ti ġanembireko'ġa.”

Nahã e'i no:

“Tapejukai ti ojipe'ġa.”

Po nde ndererekoi garembirekohẽa, a'ea po pyry novã. Emo nde ojipe'ga jukarame po nde nerehendukatui Tupana'ga nhi'iġa a'ero pejikote'varuhuavo.

¹² Nahã ji ei a'ero: Tupana'ga po ti e'i ġwerĩ nhandereaporoġita pe Cristo'ga mombe'ua rupi. Cristo'ga mombe'ua ko nhande mbopiro'y. Peko katu po ti pe a'ero hamo. Penhi'igatu po ti pe ojipe'ġa pe hamo.

¹³ Kiroki ġa ndoporogwetygi ojipe'ġa – Tupana'ga po ti ndoporogwetygi ġa na jitehe nehẽ no o'erahe ġandeaporoġita pe nehẽ. Kiroki ġa oporogwety ojipe'ġa – ġa ndokyhyji Tupana'ga eaġwama hugwi.

Pejikoga ġwaramo Jesus'ga rehe peko katu

¹⁴ Nhiirũ, pyry nhande ei: Xajiko nhande Jesus Cristo'ga rehe. Emo po nhande ndiakokatui nhande'erahe, a'ero po nhande jikotehei ga rehe nhandekokatue'yma. A'ero po ti Tupana'ga nianemongoi ojipyri nehẽ.

¹⁵ Po Jesus'gareheve'ġa oko pepyteri pe. Ndipiri po ġa upa. Ndo'ui po ġa mbatera herekoe'yma ġwaramo.

¹⁶ Igwete po pe ei ġa pe: “Hepejigwovo a'ero. Tipyry pa ti pe me. Pepi katu ti. Pe'u katu ti,” pe'ji po pe ġa pe. Po pe napemondoi mbatera ġa pe, marã po pyryvamo naerũ?

¹⁷ Pe ndekokatue'ymame po pe jikoteheuhui Jesus'ga rehe a'ero.

¹⁸ Igwete po ojipe'ga ei: “Jara'ga ojiko Jesus'ga rehe. Jara'ga oko katu,” e po ga. Na rũi, a'e ji. Kiroki ġa ndokokatui – ndiukwahavi reki ġajikoga Jesus'ga rehe. Emo jirekokaturo ġwaramo po ti ji imboukwahavi nde ve jijikoga Jesus'ga rehe.

¹⁹ Kiro ji ei nde ve a'ero: Ererovia ko nde Tupana'ga gaha jate ko Tupanamo javo. Pyry hete nde heroviari a'ea. Anhaġa vĩa reki ġwerovia a'ea no Diabo'gapyriva'ea. Heroviarame anhaġa ohyhyjuhu okyhyjiavo Tupana'ga hugwi. Emo ġwerovia tehe okokatue'yma.

²⁰ Nde nderekwahavihu naerũ. Takwahavuka ji nde ve kiro a'ero. Nhanderekokatue'ymame nhande xajiko tehe Tupana'ga rehe.

²¹ Ehepia re ko Abraãova'ea nhaneramonhava'ea. Tupana'ga e'i hako: “Tahepia ti ji Abraão'ga ji rendukatui.” A'ero Tupana'ga ei ahe ve: “Ekwava'ë ti ji ve eja'yra'ga jukavo Isaque'ga jukavo.” Igwete Abraãova'ea imbojo'ajo'ari ita ikwava'ëhava japovo. A'ea arimo ahe gwa'yrava'ea no'gi takwava'ë ti ga Tupana'ga pe javo. Ahe gwa'yrava'ea juka'gwerĩrame Tupana'ga ahe mombigi a'ero. Igwete Tupana'ga ei: “Kiro'gwe ji hepiagi,” ei ga. “Abraão'ga pyry tuhẽ. A'ereki ga 'gwendu katu nhinhi'iga,” ei Tupana'ga hako.

²² Erekwaha nde kiro. Abraãova'ea ojiko Tupana'ga rehe. A'ero ahe hendukatui ganhi'iga. Hendukurame ahe ojiko katu hete ga rehe a'ero.

²³ Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u nho'gwenonde Abraãova'ea pyryva hako. A'ereki ikwatijara e'i:

“Abraão'ga gwerovia hete Tupana'ga nhi'iga.

A'ero Tupana'ga ei ga pe:

‘Ndepyry hete nde’,” e'i ikwatijara hako.

Igwete ahe Tupana'ga nhi'ipo'rui okovo. Igwete Tupana'ga e'i: “Abraão'ga ko jipy'a ja,” ei ga ahe mombe'gwovo hako.

²⁴ Pekwaha pe a'ero. Po nhande jikogi Tupana'ga rehe nhandekokatuavo, a'ero po ga ei nhande ve: “Pepyry hete pe a.” Po nhande jikotehei nhandekokatue'yma, a'ero po Tupana'ga nde'i a'ea nhande ve.

²⁵ Oro Raabeva'ea vehevi no akwaimba'eva'ea upaharava'ea. Ojikoga 'gwaramo Tupana'ga rehe Raabeva'ea israelitasva'ea pokogi hako. Nurã Tupana'ga ei: “Pyry hete ko hẽa,” ei ga. Nahã ko ahe rekoi hako. Tupana'ga omombe'u na'ë Raabeva'ea re'yjava'ea gwyra israelitasva'ea pe tamondo ti 'gagwyra pe me nehẽ javo. Nurã israelitasva'ea hoi 'gwenonde hepianhimima Raabeva'ea re'yjava'ea gwyra. Ahe jogwerohorame hepiaga, Raabeva'ea ahe mbuhurukari 'gwonga pe ahe mima ojigwyripeva'ea hugwi. Aerẽ Raabeva'ea ahe mondoi irũa rupi pehea rupi topyhygyme ti 'ga 'ga javo. Nurã Tupana'ga ei hako: “Raabehẽa pyry hete 'ga pokoga.”

²⁶ Nhande manorame nhandera'oa oko tehe. Na jitehe nhanderekokatue'ymame nhande xajiko tehe Tupana'ga rehe.

3

Tape'ete'varuhui ti

¹ Nhiirũ, tape'epavi ti: “Tambo'e ti 'ga Tupana'ga nhi'iga rehe.” Tape'epavi ti a'ea. A'ereki Tupana'ga po ti e'i nhandereaporogita pe nehẽ. Nhande rekoe'ymame ganhi'iga rupi po ti ga ei nhande ve: “Peko te'varuhu pe,” e po ti ga nhande ve nehẽ. Nhande ve kaitu po ti ga ei a'ea nehẽ nhande jara'ga mbo'embo'erame nhande rekoe'ymame Tupana'ga nhi'iga rupi.

² Nhande nhaporemõ nhande rekote'varuhuparavuhui jipi. Nhande'ete'varuhue'ymame po nhande rekokatuhetei. A'ero po nhande imombigi nhanderekote'varuhua nhaporemõ no.

³ Ehepia te cavalo. Nhande timongi freio cavalo juru pe toko ti nhaneremimbotarimova'ea rehe javo. Freio ko xunhi novĩa. Emo a'ea pyvõ nhande timbojirova pa cavalo imondovo.

⁴ Na jitehe itayharuhua no. Yvyruhua a'ea mondomondo yhya rehe. Emo imopyryrỹhara'ga ipyhygi leme tamondo katu javo. Leme ko xunhi novĩa. Emo a'ea pyvõ ga omopyryrymba itayharuhua hehãiva'ea imongovo 'gwemimbotarimova'ea rehe.

⁵ Nhanekũa xunhiete'i jitehe novĩa. Emo a'ea pyvõ nhande timboheteteheuhu reki.

Ehepia tata no. Tata'ia nhande imondygi. Igwete tata ihoihoi imbokaipava ka'gwyra imbote'varuhupava.

⁶ Tata javijitehe ko nhanekũa nhandera'oa rehe. A'ereki ombote'varuhu pa. A'ea pyvõ nhande xanhi'ĩ te'varuhu nhanenhimbote'varuhupava. Nhanderekoa nhaporemõ

nhande'ete'varuhua imongote'varuhui. Diabo'ga reki ombote'varuhu nhanenhi'iga imongote'varuhupava.

⁷ Mbiara ojoparavuhuva'ea ko ahe omonhyromba imongovo gwemimbotarimova'ea rehe: ipyva'ea, ipepova'ea, ohyryryva'ea, ypeva'ea.

⁸ Ahekũa ki a'e te ahe nomongoi gwemimbotarimova'ea rehe. Nhande'ete'varuhua nimombikavi a. Mboja ahe hu'urame ahe mbotegweteuhui. Na jitehe nhanekũa ahe mbotegweteuhuhetei o'ete'varuhurame.

⁹ Marã naerũ? Tupana'ga oapo vvyakotyve'ga ojavijitehe. Nhanekũa pyvõ nhande timbohete ga nhanderuvete'ga nhandepojykaharete'ga. Nhanekũa pyvõ jitehe nhande timbote'varuhu reki vvyakotyve'ga pe Tupana'ga'jave'ga pe.

¹⁰ Nhandejurua pyvõ nhande ga mbohetei. Nhandejurua pyvõ jitehe nhande imbote'varuhui ga pe. Nhiirũ, po na rũi te nhande rekoi hamo.

¹¹ Nhande atyvi ko yhya ihemame yvya gwyrã hugwi. Yhykatua ihemame yhya irovahiva'ea nohemi pea hugwi a'ero.

¹² Nhiirũ, tegwete jua'ia ihema akajua'yva hugwi. Akaju'ia nohemi yhypoa hugwi. Na jitehe yhykatua nohemi yhya hahyahite'varuhuva'ea hugwi. Nurã ji ei: Nhande Tupana'ga mboheterame po nhande nimbotegwetei ojipe'ga hamo.

Tupana'ga okwahavuka aherekokatua

¹³ Pe ikwahaheterame po pe ndekokatui nehẽ hamo. Hepiagame pendea-poroğitapyryva po ti ga ei pe me a'ero: "Okwaha hete ga. A'ereki ga oko katu kwaha ga pokopokoga ga nderekonhyromo," e po ti ga pe me nehẽ.

¹⁴ Po pejiyvyteri pe pe nhimyrõheteuhui pejikovo pejihe jate, tapenhimboheteheitei ti a'ero. Tape'ei ti: "Akwaha hete ji jitekovo." Pe'erame a'ea po pe mbero.

¹⁵ Pe nanuhũrame po pe ndapekwahavi tuhẽ pejikovo. Tupana'ga rũi okwahavuka pe me nanongara. Nahã ko vvyakotyve'ga ndekoi onhimongote'varuhuavo. Gwea-poroğitate'varuhua rupi ga ndekoi. Diabo'ga nahã ga mongoukari.

¹⁶ Onhimyrõuhũrame okovo ojihe jate ga nnonhi'igayvaruhui ojogwerekovo. Oko te'varuhu paravuhu ko ga a'ero.

¹⁷ Tupana'ga ikwahavukarame nhande ve nhande rekokatui a'ero. Ndi-akote'varuhua'javi'i'i nhande. Xajogwerekoko katu nhande. Nhanenhyrõ hete nhande jara'ga pe. Ganhi'iga nhande anga. A'ereki Tupana'ga okwahavuka nhande ve nhande mongokatuavo. Tiporogwety hete nhande jara'ga. Xako katu paravuhu nhande a'ero. Ga'ara rehe jate rũi nhande ga nderekokatui. Ndia'etehei nhande ga pe ga moandyandyita.

¹⁸ Kiroki ga e'i jara'ga pe: "Pejogwerekoko katu ti" – gahã ko gwerekoko katu jara'ga no. A'ero ga ndekokatupahetei.

4

Tapekoi ti Tupana'ga remiarõe'ỹva'ea rehe

¹ Maranuhũrame pe nhi'igayvaruhui pejogwerekote'varuhuavo jipi? Penemimbotate'varuhua omomymomyi pepy'a.

² Pepotaruhu pe mbatera. Emo pe ndaperekoi reki. A'ero pe nhimbohovajari ojipe'ga ndehe. Penhimyrouhũ pe gambatera rehe. Emo ga nombuhuri pe me. A'ero pe nhi'igayvaruhui pejogwerekote'varuhuavo. Napeporanduvi pe Tupana'ga pe. Nurã pe ndaperekoi.

³ Pe poranduvame ga nomondoi reki pe me. A'ereki pejiveuhu pe pepota penhiporanduvame. Penhimimbotarimova'ea rehe pe pepo'ru potaruhu.

⁴ Pepohiruhu pe Tupana'ga hugwi. Po pe pearouhũ Tupana'ga remiarõe'ỹva'ea, a'ero po pe napearõa'javi Tupana'ga. Pe ndapekwahavi naerũ? Kiroki ġa oko potaruhu Tupana'ga remiarõe'ỹva'ea rehe – ġa onhimongo Tupana'ga arõe'ỹva'ero.

⁵ Tupana'ga rembikwatijarukara nomombe'utehei reki. A'ereki e'i:

“Nhandera'uva

– Tupana'ga omongo a'ea nhande pype

– a'ea opota ranuhũ jipi,” e'i.

⁶ Emo Tupana'ga omomybyry hete hete nhande ve. A'ereki ikwatijara e'i:

“Tupana'ga omovahihũ ġa

– kiroki ġa onhimbohete jipi.

Emo ġa nhimbohete ymame

ga omomybyry ġa pe,” e'i ikwatijara Tupana'ga mombe'uhava.

⁷ Penhimongo ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi a'ero. Pemovahĩ ti Diabo'ga. A'ero po ti ga ka'nhyimi pe hugwi nehẽ.

⁸ Penhimongo ti Tupana'ga pavẽi. A'ero po ti ga nhimongoi pe pyri nehẽ no. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi. Pemongo katu ti pejeaporoġita, a'e ji pe me. A'ereki Tupana'ga rehe jate rui pe peko.

⁹ Pekoveveuhu ti pejikote'varuhua rehe. Pejehe'o hete ti a'ero. Tapejaja'javi ti, a'e ji pe me. Pejikote'varuhuro ġwaramo ti tapendoryva'javi.

¹⁰ Pemohẽ ti pejikote'varuhua Tupana'ga pe akoteheuhu ji javo. Aerẽ po ti Tupana'ga pe mbohetei a'ero nehẽ.

Tape'ete'varuhui ti penhiirũ'ġa pe

¹¹ Nhiirũ, tape'ete'varuhui ti pejohupe. Tape'ei ti penhirũ'ġa pe: “Ite'varuhu ġa.” Pe'erame a'ea ġa pe pe pe'e te'varuhu Tupana'ga nhi'ġa pe no ite'varuhu javo jupe. Pe erame ite'varuhu Tupana'ga nhi'ġa pe pe napehendukatua'javi ganhi'ġa. Pe'e tehe pe: “Jihi koji'i akwaha ganhi'ġa hohe.”

¹² Tupana'ga jate ki a'e te okwaha hete nhande mbo'eavo imbuhua onhi'ġa nhande ve. Gaha jate okwaha javo ahereaporoġita pe. Nurã po ti ga ei jara'ġa pe nehẽ ġa mongovo ojipyri nehẽ. Jara'ġa pe po ti ga ei nehẽ ġa mondovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ. Oro pe, maranuhũrame pe euhui naerũ jihi ko akwaha javo ojipe'ġa pe?

Tapenhimboheteuhui ti

¹³ Pehendu ti kiro nhinhi'ġa pe me. Nahã po pe etehei: “Kiro po ti ore hoi cidade pe nehẽ. Mara'ngu po ti ko'emame nehẽ?” pe'e po pe. “Orombokwara'a ti ore pevo oroporavykyavo imono'ono'oġa itambere'ia orojive nehẽ,” pe'e tehe po pe.

¹⁴ Pe ndapekwahavi reki aerẽva'ea. Marã po ti pe ndekoi ko'emame nehẽ? Ehepia re ko tatatiġuhũva'ea. Kiro jukwahavamo. Kotihĩ ika'nhyimi. Pe na jitehe no. Kiro pe ukwahavamo. Nambegwei reki pe ka'nhyimi no.

¹⁵ Nahã po pe pe'e hamo: “Tupana'ga ipotarame po ti ore rekoi japoapovo nehẽ,” pe'e po pe hamo.

¹⁶ Penhimboheteuhu reki pe na tuhẽ ti ore japo javo. Tiruahũ penhimbohetea a'ero.

¹⁷ Kiroki ga e'i ovytyteri pe: “A'apo po ti ji nanongara pyryva'ea hamo,” – japoe'ymame po ga oko te'varuhu a'ero.

5

Imbateve'ga ti tohendu katu, ei ahe

¹ Oro pe, imbateva'ero pehendu katu ti nhinhi'ġa pe me kiro. Penahenahẽ ti pejehe'gwovo. Pekwaha po ti pe hahyheteva'ea nehẽ.

² Pembatera po ti iju tehe nehẽ. Mbatagwaruhua po ti o'u pepikatua nehẽ.

³ Peapoa po ti opororororo upa nehē ourova'ea pratava'ea pavēi. Ipororogaḡwama repiagame po ti Tupana'ga ei pe me nehē: “Pepotaheteuhu pe itambere'ia ipyhyga novīa. Emo pe ndapepokogi ojipe'ḡa a'ea pyvō,” e po ti ga nehē. “Kiro momina pe hugwi a'ero,” e po ti ga nehē. Ipororoga ojigwarai mbatera rehe jipi. Na jitehe po ti penemimbotaruhua ojigwarai pe ndehe nehē. Ehepia te tata ojigwarai ahera'oa rehe ahe mbokairame. Na jitehe po ti penemimbotaruhua ojigwarai pe ndehe nehē. A'ereki pe pemono'ōteheuhu mbatera kiro mbapava koty.

⁴ Pehendu ḡanahenahema – kiroki ḡa omopē pekoapora pe me jipi. A'ereki pe napemondoi ikwepykava ḡa pe ḡa moandyandyita. Tupana'ga okwaha reki a'ea ipopoakaheteve'ga. Ga ḡwendu tuhē ḡanahenahema. A'ereki pe napemondoi ḡa pe itambere'ia ḡa poravykypavirē.

⁵ Avo yvya koty pe pereko pa mbatera. Penhimbohoryory pe jipi. Mbiara o'uo'u onhimongy'ravo imboha'uve'yma ojukaḡwama. Emo oho ḡwerī ijukahava apiavo. Na jitehe pe pemono'oḡuhū pejive penhimimbotarimova'ea rehe pejikovo imboha'uve'yma haḡyḡwama. Emo Tupana'ga po ti imbohahyi pe me nehē.

⁶ Pe'e pe pyryheteve'ḡa pe: “Ga ite'varuhu,” pe'e pe penhi'mbero. A'ero pe ḡa momanoukari. Ḡahā napemovahī upa.

Penhimomirana ti

⁷ Nhiirū, kiro ji ei pe me: Penhimomiranamba ti Jesus Cristo'ga rura imboha'uva. Ehepia re ko matetȳhara'ga. Onhimomirana po ga i'apyryva imboha'uva. Omboha'u po ga amana itymame. Aerē po ga imondomondoi jahya. Nonhimbaekwahivi po ga a'ero. “Ikyra'javirē po ti horyvamo mbatera nehē,” e po ga.

⁸ Ga javijitehe ti penhimomirana pejjupa Jesus Cristo'ga mboha'uva. Pemboty ti pepy'a. A'ereki ga u ḡwerī.

⁹ Nhiirū, tapenhi'ite'varuhui ti ojohupe penhiroyromo. Pe nhi'ite'varuhurame po ti Cristo'ga ei pe me nehē: “Peko te'varuhu pe javo ḡa pe,” e po ti ga nehē. Ehepia te Cristo'ga ruḡwerī.

¹⁰ Nhiirū, Tupana'ga nhi'iḡa mombe'uharava'ea javijitehe po pe peko hamo. Ahe omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iḡa hako. Hendupotare'ymame ojipeva'ea imbohahyukari ahe ve novīa. Emo imombe'uharava'ea onhimomiranamba haḡy pe.

¹¹ Xa'e nhande: Pyry ahe ve – kiroki ahe onhimomiranamba.

Ehepia ko Jōva'ea hako. Pekwaha po pe ahenhimomiranamagwera. Ahe nhimomiranambavame mbatera rahya pe ko Tupana'ga imombyryhetei reki ahe ve. A'ereki Tupana'ga pyry hete yvyakotyve'ḡa pe. Ga nhande porogwety jipi.

¹² Nhiirū, ta'e ti kiro pe me. A'ea kaitu ti pehendu katu. Pe nhi'iḡame ojipe'ḡa pe tape'euhui ti: “Yvagipeve'ga okwaha nhi'mbee'yma. Yvya apohara'ga okwaha nhi'mbee'yma,” tape'euhui ti no. Tapehenonhuhūi ti Tupana'ga penhi'iḡame ojipe'ḡa pe. Tapehenonhuhūi ti Tupana'ga rembiapoa no. Po pe ei ḡa pe: “Nahā po ti ji rekoī nehē.” A'ea jate ti pe'ji a'ero. Po pe ei ḡa pe: “Na rūi po ti ji rekoī nehē.” A'ea jate ti pe'ji a'ero. Pe'erame ḡa pe penhimbi'ea rupi katu ti peko a'ero. Na tuhē ti peko Tupana'ga ti te'iyme pe me peko te'varuhu pe javo nehē.

Penhi'inhi'ī ti Tupana'ga pe

¹³ Po pepyteripeve'ga ikwahavi mbatera rahya tonhimombe'u ti ga ji poko javo Tupana'ga pe. Po ojipe'ga roryroryvamo tonhimby'yi ti ga Tupana'ga mboheteavo.

¹⁴ Po ojipe'ga tetirūaramo tombuhuruka ti ga ojipyri Jesus'gareheve'ḡa ndepiakatuhara'ḡa. A'ero po ti ḡa nhi'iḡi Tupana'ga pe imongyavo ikava ga rehe. “Emombi ti karugwara ga hugwi Jesus Cristo'ga remimbotarimo,” e po ti ḡa Tupana'ga pe nehē.

¹⁵ Po ti ġa nhi'īgi Tupana'ga pe ojikoga ga rehe, a'ero po ti ipigi ga hugwi. Cristo'ga po ti ga monhimohiġatui nehē. Po ga tetirūaramo okote'varuhuro ġwaramo, a'ero po ti Tupana'ga imombori garekote'varuhua ga hugwi nehē.

¹⁶ Nurā ti pemohemohē pejikote'varuhua ojohupe pejikovevehuro hehe. Penhi'inhī ti Tupana'ga pe pejogwepyga tapenhimohiġatu ti. Piryheteve'ġa poranduvame Tupana'ga pe ikwahy hete. Tupana'ga ġwendu ġanhi'īga jipi.

¹⁷ Ehepia re ko Eliasva'ea hako Tupana'ga nhi'īga mombe'uharava'ea. Ahe ko nhande javijitehe vvyakotyva'ero. Igwete ahe nhi'ihetei Tupana'ga pe tokyryme ti javo. Três e meio ga kwara mbo'ari ikyre'ymame yvya rehe.

¹⁸ Aerē Eliasva'ea nhi'īga'javi Tupana'ga pe tokyra'ja ti kiro javo. A'ero Tupana'ga imongyra'javi yvaga hugwi. Igwete henhunha'javamo mbatera yja hugwi.

¹⁹⁻²⁰ Nhiirū, po ti pepyteripeve'ga ndokoa'javi a'itituhēva'ea rupi Cristo'ga mombe'ua rupi, pemogita ti ga mongoa'java a'ea rupi. Pekwaha ti a'ero. Pe ga mbopohirukarame okote'varuhua hugwi po ti ga ndohoa'javi hahyva'ea ruvihava pype nehē. Tupana'ga po ti omombo pa garekote'varuhua re'yjuhua ga hugwi a'ero nehē.

PEDROVA'EA OMOMBE'UYPY AHE VE **Primeira Carta de Pedro**

¹ Ji ko Pedroramo. Ji Jesus Cristo'ga moirũharamo ako. Kiro ji ikwatijari imondovo nhinhi'iġa pe me Tupana'gareheva'ea pe – perope peju ġagwyri pe: Ponto pe, Galácia pe, Capadócia pe, Ásia pe, Bitínia pe. Pevo pe kwaki'opavi pejigwovo pejjupa ġapyteri pe penhimongyavo raikwehe.

² Gwemimbotarimo Tupana'ga nhanderuvete'ga pe mo'emo'ëi ojive hako ġahã po ti oko jireheva'ero javo. Tupana'ga ra'uva pe mongoi Tupana'gareheva'ero a'ero raikwehe. “Amo'emo'ë ji ġa tohendu katu ti ġa Jesus Cristo'ga nhi'iġa javo,” ei Tupana'ga. “Tomombo ti ga ġandekote'varuhua ġa hugwi omanoro ġwaramo,” ei ga.

Tupana'ga ti tomombyry hete pe me. Tonoġatu hete ti ga pepy'a no.

Pyry ti nhande ve nehë

³ Timbohete ti Tupana'ga. Gaha ko Jesus Cristo'ga ruva'ga nhandepojykaharete'ga ruva'ga. Ombogwera ga Jesus Cristo'ga gamanoa hugwi raikwehe. Gambogwerava ġwaramo Tupana'ga nhande mboheaporogita pyahu nhande mongovo. A'ereki ga nhande porogwety hete. Nhandereaporogita ipyahuro ġwaramo nhande ei: Tupana'ga po ti nhande mbuhuruka tuhë yvagi pe nehë nhande mongovo avuirama ojipyri nehë, xa'e nhande.

⁴ Nhandereaporogita ipyahuro ġwaramo nhande ei no: Tupana'ga po ti ombuhu tuhë pyryheteva'ea nhande ve nehë. Tupana'ga remimbuhura pyry tuhë avuirama. Ndopavi po ti nehë. Ndite'varuhui'i'i po ti nehë no. Niymyani nehë. A'ereki pyry hete. Kiroġwe tuhë Tupana'ga herekokatui a'ea pe me yvagi pe.

⁵ Ga pe a'ngu no. A'ereki Tupana'ga ipopoaka pe a'nguavo pejikoga ġwaramo ga rehe. A'ero po ti Tupana'ga pe mbuhurukari pe mongovo ojipyri avuirama yvagi pe nehë. Pendekoaġwama po ti ga imboukwahavi mbapava koty nehë.

⁶ Pendoryndory pe a'ea rehe. A'ea ja po pe ne'ouhũramo kiro ġa imbohahyparavuhurame pe me.

⁷ Tupana'ga opota penhimomiranama hahyrame pe me tiukwaha ti ġajikohetea ji rehe javo. A'ereki jukwaha pejikohetea ga rehe penhimomiranamame hahya pe. Ehepia te ouro. Ga imbokumbokurame ouro imo'eamo ite'varuhuva'ea jugwi jukwahavamo hembyruera pyryva. Na jitehe jukwaha pejikohetea Tupana'ga rehe hahyrame pe me. Ouro ko pyry novĩa. Johe'i hete pyry pejikohetea Cristo'ga rehe. Ouro opa reki. Pejikohetea ki a'e te ndopavaġwami po rimba'e. Jukwahavame po ti Tupana'ga pe mbohetei aerë nehë. Jesus Cristo'ga nhimboukwahavame ua po ti Tupana'ga ei pe me nehë: “Pyry hete pejikohetea Jesus'ga rehe,” e po ti ga pe me nehë.

⁸ Ndapehepiagi ve pe Jesus Cristo'ga. Emo pe ga arõhetei. Ndapehepiagi tuhë pe ga kiro. Emo pe jikohetei ga rehe. Igwete pe ndoryndoryhetero pejikoga ġwaramo ga rehe. Yvagahugwiva'ea ko pendoryhetea ga rehe. Tegwete reki pendoryva imombe'uhava ojipe'ġa pe.

⁹ Pejikoga ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe po ti Tupana'ga pe nderohoi yvagi pe ojipyri nehë. Pejihoagwama rehe pe ndoryhetero kiro a'ero.

¹⁰ Pehoagwama rehe Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea japyakahetei tikwaha hete javo hako. A'ero ahe imombe'unhoġwenondei javo hako. “Tupana'ga po ti omombyry ġa pe nehë ġa nderogwovo yvagi pe nehë,” ei Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea hako.

¹¹ Cristo'ga ra'uva oko ahe pavëi ahe mbo'embo'eavo hako. “Hahy hete na'ë po ti Cristo'ga pe nehë. Igwete po ti ga manoi novĩa. Emo po ti pyryhetero ga pe nehë,” e'i Cristo'ga ra'uva. “Okwerava'ja po ti ga nehë ogwovo yvagi pe nehë. Aerë po ti ga

rura'javi ojiheve'ga nderogwovo yvagi pe Tupana'ga pyri nehẽ no,” e'i gara'uva Cristo'ga mombe'gwovo ahe ve. A'ero Tupana'ga nhi'i'ga mombe'uharava'ea japyakai a'ea rehe hako. “Maname po ti a'ea nehẽ?” ei ahe. “A'ea rupi ti marã nehẽ?” ei ahe ojapyakavo hehe.

¹² Tupana'ga e'i ahe ve no hako: “Penemimombe'ua ko pejiveva'ea rui reki korogweva'ea rui,” ei ga ahe ve. “Aerẽva'ea pe imombe'ui a'earupive'ga ti tokwaha javo,” ei Tupana'ga ahe ve. A'ero ahe Cristo'ga mombe'umbe'ui hako. Cristo'ga mombe'ua jitehe agwamove'ga omombe'u pe me no. A'ereki Tupana'ga ombuhuruka gwa'uva ga pyri yvaga hugwi ga mbo'eavouka jupe. A'ero ga Cristo'ga mombe'ui pe me pyryva'ea mombe'gwovo. Yvagipeve'ga vehevi okwaha pota a'ea no novia Tupana'gapyrive'ga.

Peko katu ti, ei Tupana'ga

¹³ Pejirokwa ti a'ero penhimbovyvya. Jesus Cristo'ga po ti omombyry pe me nehẽ onhimboukwahavame ua yvya koty nehẽ. Cristo'ga remimombyryva rehe ti pejapyaka hete a'ero tomombyry tuhẽ ti ga nhande ve javo.

¹⁴ Pehendu katu ti Tupana'ga nhi'i'ga. Ymya pe ipotaruhui ite'varuhuva'ea jipi. A'ereki a'ea rupi pe ndapekwahavi pejikoge'yma Jesus Cristo'ga rehe. Pepohi ti pejikoagwera hugwi a'ero penhimbipotaruhua hugwi.

¹⁵ Tupana'ga ndokote'varuhui'i'i. A'ereki ga oko katu jipi. Ga pe mo'emo'ẽ ji javijitehe ti peko katu javo. Peko katu ti a'ero pejikojikovo.

¹⁶ A'ereki aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'i'ga ahe ve. “Ji ako katu,” ei ga. “Nurã ti peko katu ji javijitehe nehẽ no,” ei Tupana'ga.

¹⁷ Penhi'igame Tupana'ga pe pe ei Apĩ ga pe. Emo gaha reki e'i a'itituhẽva'ea rupi katu yvyakotyve'ga ndeaporoğita pe. Jara'ga pe ga ei: “Peko katu pe.” Jara'ga pe ga ei reki: “Peko te'varuhu pe.” A'itituhẽva'ea rupi katu ga ei ga pe nhaporemõ ikwahava gandeaporoğita. Tapepojihuve'ymuhui ti a'ero pejuvete'ga Tupana'ga pejikovo penhimarane'ymame yvya koty.

¹⁸⁻¹⁹ A'ereki pe pekwaha Cristo'ga manoa pe ndepyga. Omanoro gwaramo ga pe mbopiro'yi pendekotehea hugwi. Mbatera rui opava'ea rui pe mbopiro'yi pendekotehea hugwi. Ouro rui pe mbopiro'yi. Prata rui pe mbopiro'yi. Nanongara nhaporemõ rui tuhẽ pe mbopiro'yi pendekotehea hugwi. Pendekoteheagwera rehe penamonhava'ea pe mbo'embo'ei pe mbojikwakuteheavouka. Cristo'ga pe mbopiro'yi reki a'ea hugwi omanomo pe ndepyga. Ga ko cordeiro ja - kiroki a'ea ga okwava'ẽ ijukavo Tupana'ga pe. Pyryheteva'ea ga okwava'ẽ ndite'varuhui'i'iva'ea. Na jitehe Cristo'ga nhikwava'eği Tupana'ga pe heka'voguka gwekoa omanomo. Ga ndite'varuhui'i'i. Pyry hete ga novia. Emo ga onhikwava'ẽ omanomo pe ndepyga.

²⁰ Yvya apoa renonde Tupana'ga ei Cristo'ga pe po rimba'e: “Ndehe ti eho yvya koty emanomo gwambopiro'yharamo nehẽ,” ei Tupana'ga ga pe. Agwamo reki mbapava koty Cristo'ga ukwahavamo ua pe ndepyga ikwehe.

²¹ Gaha pe mbojiko Tupana'ga rehe. Tupana'ga ga mbogwera gamanoa hugwi ga mongovo huvihavuhetero ikwehe. Nurã pe jikohetei Tupana'ga rehe. Igwete pe ei: “Tupana'ga po ti imombyryvi nhande ve gwembi'ea rupi nehẽ no,” pe'e pe.

²² Pehendu katu pe a'itituhẽva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua. A'ero pe imomborukari pejikote'varuhua pejihugwi. A'ero pe penhiirũ'ga arõhetei Jesus'gareheve'ga. Penhoarõ hete tuhẽ ti a'ero.

²³ Tupana'ga okoji onhi'iga reheve. Onhi'iga pyvõ ipopoakava'ea pyvõ ga pe mbojihuvi gwa'yramo pejikogame ojihe. Penduva'ga pe mbojihu raikwehe. Emo aerẽ penduva'ga omano yvyakotyva'ero gwaramo. Tupana'ga ki a'e te nomanoi. Gaha pe mbojihuva'ja gwa'yramo.

²⁴ Tupana'ga rembikwatijarukara e'i no: “Yvyakotyve'ga ko yvotyra ja,” e'i.

“Gakatuhe te ko yvotyarakatua ja no.

A'ereki ipotyra inhymba reki.

Ohova okui pa,” e'i.

“Yvyakotyve'ga na jitehe opa pa no,” e'i.

²⁵ “Tupana'ga nhi'iga ki a'e te okoji avuirama,” e'i ikwatijara.

Tupana'ga nhi'iga jitehe ga omombe'u pe me raikwehe. A'ereki ga omombe'umbe'u pyryva'ea pe me Jesus Cristo'ga mombe'gwovo.

2

Cristo'ga ko ita'java'ea

¹ Onhi'iga pyvō Tupana'ga pe mongoi gwa'yramo. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi nhaporemo a'ero. Tape'mbea'javi ti no. Tapenhi'igatutehei ga pe timoandyandyi ga javo. Tapenhimyrōi ti ojipe'ga ndehe. Tapembotegwetei ti ga no.

² Ipita'ngive'ga opota hete oy'ga kambya. Na jitehe ti pepota hete Tupana'ga nhi'igapyryva. A'ea po ti igwaigwavete pe mbojikohetei Tupana'ga rehe nehē.

³ A'ereki Tupana'ga mombe'uhava e'i: “Pekwaha pe hepiaga nhandepojoykaharete'ga remimombyryva pejive,” e'i ikwatijara.

⁴ Penhimongo ti Cristo'ga pavēi a'ero. Gaha ko ita'java'ea. Ita okoji avuirama. Na jitehe Cristo'ga okoji avuirama okovo. Ita onga rupiara onga apohara'ga noarōi ite'varuhu javo jupe novia. Tupana'ga ki a'e te oarō ita pyry hete reki javo jupe. Na jitehe ite'varuhuve'ga noarōi Cristo'ga ite'varuhu ga javo. Tupana'ga ki a'e te oarō ga pyry hete ga javo.

⁵ Pe ko ita'java'ea jitehe no. Ita ko okoji avuirama. Pe na jitehe peko Tupana'ga pavēi avuirama. A'ereki ga pe mongo pyahu. Ga oapo ita gwuhavamo. Na jitehe Tupana'ga pe apoi gara'uva ruhavamo. A'ereki pepyteri pe Tupana'ga ra'uva u. Peko pe ikwava'eharamo Tupana'ga pe. A'ero Jesus Cristo'gareheva'ero pe nhikwava'egi Tupana'ga pe ga mbohetehe teavo. A'ea rehe Tupana'ga nhimohemi a'ero.

⁶ Aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga hako. Tupana'ga e'i hako: “Onga apohara'ga omo'ē ita tihepia pyryva'ea javo. A'ero ga pyryva'ea mongoi huvihavamo imohina gwuhava tojiko hete ita jararamo huvihavava'ea rehe ojopyhykatuavo javo,” ei ga.

“Na jitehe ji ei ga mombe'gwovo no.

Pyry hete ga, a'e ji,” ei Tupana'ga.

“A'ero ji pyryve'ga mongoi jijiheve'ga nduvihavamo tojiko hete ti ga ga rehe javo,” ei Tupana'ga.

“Jiruhava ko cidade de Sião.

Na ja jireheve'ga ko jiruhavamo.

A'ero ji pyryve'ga mongoi jijiheve'ga pyteri pe.

Ojikogame ga rehe po ti ga ndipoyjayjare'ymuhūi nehē,” ei Tupana'ga.

Nahā aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga ga Cristo'ga mombe'urame hako.

⁷ Pejiko pe Cristo'ga rehe. Nurā pe ei pyry hete ga pe. Ga ki a'e te – kiroki ga ndojikogi Cristo'ga rehe – aherembikwatijara omombe'u ga onga apohara'ga ja ko ga javo. Aherembikwatijara e'i a'ero:

“Onga apohara'ga japorame onga ita apopyra hepiagi ojipeji ita.

A'ea ga omombo ipo'rue'yma tiruahū javo jupe,” e'i.

“Aerē akoja jitehe hekoi huvihavamo jara hohe

opyryhetero onga pyhykatuavo,” e'i aherembikwatijara.

⁸ Ojipea ikwatijara e'i no:

“Ita ombo'a yvyakotyve'ga no ga ga monhimboahiva,” e'i aherembikwatijara.

Na jitehe ko ga omonhimboahi okote'varuhuve'ga monhimonha'ngavo ga mbopoyjay-jare'yma. Onhimboahi ga Cristo'ga pe ojikoge'yma ga rehe. A'ereki ga nohendukatui Tupana'ga nhi'iga. A'ereki Tupana'ga e'i jipe ga pe: “Na tuhē po ti ga ndekoi nehē,” ei ga.

⁹ Oro pe, Tupana'ga pe mo'emo'ē pe mongovo ojiheva'ero. Gareheva'ero ko pe ikwava'ēharamo Tupana'ga pe nhanderuvihavuhuhete'ga pe. Ga pe mo'ē ojipe'ga hugwi pe mboporavykyavo ojive. Ga pe pojyka tomombe'u ti ga nhirembiapopyryva javo. Ymya pe ndekote'varuhui raikwehe. A'ero pe ypytunahivarupive'ga ja. A'ereki ypytunahiva rupi okorame ahe ndokwahavi. Pe na jitehe ndapekwahavi Tupana'ga pe-jikote'varuhuavo raikwehe. Aerē Tupana'ga pe mo'emo'ēi tapepohi ti pejikote'varuhua hugwi javo. Aḡwamo pe kojahuarupive'ga ja a'ero. A'ereki kojahua rupi okorame ahe okwaha. Na jitehe pe pekwaha Tupana'ga kiro pejikokatuavo. Tupana'ga kwahavame ko pyry hete.

¹⁰ Ymya ko pe ndapekoi Tupana'gareheva'ero. Aḡwamo ki a'e te pe peko gareheva'ero. Ymya pe ndapekwahavi Tupana'ga rembiporogwetyga. Aḡwamo ki a'e te pe pekwaha a'ea Tupana'ga nhande porogwety javo.

Tupana'gareheva'ero peko katu

¹¹ Nhiirū, ojipe'ga gwyri pe pe nduvi hajiheve'ga ja. A'e hete ji pe me a'ero: Tape-potaruhui ti pejikovo. A'ereki penemimbotaruhua pe mboheaporogita te'varuhu.

¹² Peko katu ti ḡapyteri pe – kiroki ga ndojikogi Cristo'ga rehe. Amoamome ga pe mbotegwetei po oko te'varuhu ga javo tehe pe me. Emo pendekokatua repiagame po ti ga nhimombaragwahavi hehe nehē. A'ea rehe po ti ga Tupana'ga mbohetei a'ero ga rurame mbapava koty nehē. “Ndepyry hete nde ga mongokatuavo,” e po ti ga nehē.

¹³⁻¹⁴ Tupana'gareheva'ero ti pehendu katu penduvihava'ga nhaporemō yvya koty: gaha – kiroki ga jara'ga hohe huvihavuhuro – pehendu katu ti ga gamoirūhara'ga no gobernadores'ga. A'ereki penduvihavuhu'ga onhimoirūka ga pe tombohahyuka ti ga okote'varuhuve'ga pe javo. “Tapembohete ti okokatuve'ga,” ei ga ga pe no.

¹⁵ Tupana'ga opota pendekokatua tapemombi ti ikwahave'ŷve'ga nhi'itehea.

¹⁶ Pepiro'y pe, na tuhē ti peko a'ero. A'erorame tehe ti tape'ei ti: “Tako te'varuhu ti kiro nhiremimbotarimo a'ero. A'ereki ji jipiro'y.” Tape'ei ti a'ea. Tupana'ga rembipojykaharamo pe peko. Garemimbotarimova'ea rehe ti peko a'ero.

¹⁷ Pendeaporogita katu ti ojipe'ga ndehe nhaporemō. Pearōarō ti penhirū'ga. Ga ojiko Cristo'ga rehe pe ja. Pepojihuve'yimi ti Tupana'ga. Pendeaporogita katu ti penduvihavuhu'ga rehe no.

Peho ti Cristo'ga rupi hahyrame pe me

¹⁸ Peoporavykyrame ojipe'ga pe pehendu katu ti ḡanhi'iga penhiroyrōe'yma. Pehendu katu ti ḡanhi'iga ga ndeaporogitaturame pejihe nehē. Ga ndekote'varuhurame pe me ti pehendu katu jitehe ḡanhi'iga.

¹⁹ Ombohahy tehe po ga pe me. Po pe nhimomiranami jupe Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe pejikovo ḡwaramo, a'ero po pyryvamo.

²⁰ Po ga pe nupanupāi pe ndekote'varuhuro ḡwaramo, a'ero po pe nhimomiranatehei. A'ereki pejikote'varuhuro ḡwaramo pe pekwaha hahya. Po pejikokaturō ḡwaramo pe ikwahavi hahya penhimomiranama jupe, a'ero po ti Tupana'ga imombyryvi pe me nehē.

²¹ A'ereki Tupana'ga e'i pe me: “Penhimomirana ti ga imbohahyrame pe me pe-jikokatua rehe,” ei ga. A'ereki Cristo'ga okwaha hahya pe ndepyga toho ti ga ji rupi javo ikwehe.

²² “Ndokote'varuhuangavi Cristo'ga. Ni'mbeangavi ga no.”

²³ Ga ombotegweterame ga nombotegwetei ga ikwehe. Ga imbohahyrame ga pe ga nde'i: “Ajipy po ti ji pe ndehe nehē,” nde'i ga. Ga onhikwava'ē reki Tupana'ga pe. A'ereki

Tupana'ga e'i a'itituhēva'ea rupi katu ite'varuhuve'ga pe. Ga e'i hupi katu pyryve'ga pe no.

²⁴ Cristo'ga tuhē gwereko nhanderekote'varuhua omanorame yva rehe. “Tipiro'y ti ga okote'varuhua hugwi,” ei ga, “toko ti ga Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe kiro,” ei ga. Cristo'ga okwaha hahya omanomo nhande repyga. Nahā kiro pyry hete nhanderekoagwama.

²⁵ Ymya ko pe ndekoi ovelhas ja. Ovelhas oka'nhyka'nhy jipi ojipiakatuhara'ga hugwi okovo gwemimbotarimova'ea rehe. A'ero hepiakatuhara'ga herura'javi ovelhas rerekovo. Ymya ko ovelhas ja pe ndekoi pejikovo penhimimbotarimova'ea rehe. Emo Tupana'ga pe nderuruka Cristo'ga pyri. Ovelhas repiakatuhara'ga gwereko katu ovelhas jipi. Na jitehe Cristo'ga pe ndepiakatui pe nderekokatuavo jipi.

3

Hembirekove'ga

¹⁻² Nanongara pe ji ei kunhangwera'ga pe no hembirekove'ga pe. Pehendu katu ti penhimbireko'ga nhi'iga ga erame pejive. Jararamo penembireko'ga ndekoi ve Tupana'ga nhi'iga rehe Cristo'ga mombē'ua rehe. Pe hendukaturame penhimbireko'ga nhi'iga po ti ga pendekokatua repiagi pendeaporogitakatua kwahava nehē. A'ero po ti ga jikogi Cristo'ga rehe nehē. Penhi'iga gwaramo rūi po ti ga jikogi nehē. Pendekokaturō gwaramo po ti ga jikogi Cristo'ga rehe a'ero nehē.

³ Tapekotehei peji'ara rehe. Tapenhimbojigwaguhui ti tajirepia ga jikatua javo. Tapenhiakāavykyuhui ti penhimbohepia'ngiavo ojipe'ga pe. Tapenoğuhūi ti pejihe ourova'ea. Tapemongiuhui ti pejipikatua tahepiuka ti ga pe jipikatua javo. Tapekotehei ti peji'ara rehe, a'e ji pe me.

⁴ Peypyteripeva'ea rehe ki a'e te po pe peko hamo pendeaporogitakatua rehe. Ipy po pepy'a jipi hamo. Penhyrō po pe jipi hamo. A'ea ko pyry hete Tupana'ga pe.

⁵ Ymya ko kunhangwerapyryva'ea nahā no. Ahe ojiko Tupana'ga rehe oho po ti ga gwembi'ea rupi javo. Ahe onhimboheaporogita katu hendukatuavo gwembirekova'ea nhi'iga.

⁶ Nahā ko Sarava'ea hako. Ahe oho gwembirekova'ea nhi'iga rupi Abraāova'ea nhi'iga rupi jijara'ga javo ahe ve. Po pe jikokatui imbojue'yma pejipy'a jipi, a'ero po pe Sarava'ea'java'ea.

⁷ Nanongara pe ji ei kiro akwaimbae'ga pe no hembirekove'ga pe. Peko ti penhimbireko'ga pavēi pejapyakavo gapopoakare'yma rehe. A'ereki pe gwyre'i ga ipopoaka. Pendeaporogita katu ti ga ndehe a'ero. A'ereki Tupana'ga imombyryvame pe me omombyry ga pe no. A'ero po ti ga ndekoi Tupana'ga pyri pe pavēi nehē. Pe ga nderekokatue'yname pe ndovahoguhui penhi'igame Tupana'ga pe a'ero.

Hahya pe ndekokaturame

⁸ Mbapavamo ji ei pe me nhaporemō. Pembojo'jajo'ja ti pendeaporogita. Jara'ga ndekoveveuhurame ti pekoveveuhu ga pavēi no. Jara'ga ndoryvame ti pejory ga pavēi. Penhoirūramo penhoarō hete ti. Pejoporogwety ti. Tapenhimboheteuhui pejogwerekovo.

⁹ Ga ndekote'varuhurame pe me tapejipygi ti ga ndehe. Ga ete'varuhurame pe me tapenhi'ipondekwate'varuhui ti ga no. Nahā ti peko. Pemombyry ti ga pe ga ndekote'varuhurame pe me. A'ereki Tupana'ga pe mo'emo'ē tamombyry ti pe me javo. Nurā ti pemombyry ojipe'ga pe a'ero.

¹⁰ A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Kiroki ga e'i:

'Jirory pota ji pyryva'ea rerekovo jipi'

– te'ite'varuhuyme ti ga a'ero.

Ti'mbea'javyme ti ga no," e'i.

¹¹ "Topohi ti ga okote'varuhua hugwi okokatuavo.

Tojirokwa hete ti ga okokatuavo ojipe'ga pe no.

¹² A'ereki nhandepojykaharete'ga gwepia katu ga
- kiroki ga oko garemimbotarimova'ea rehe," e'i.

"Gwendu katu ga ga nhi'igame ojive.

Emo ga omovahĩ okote'varuhuve'ga," e'i ikwatijara Tupana'ga mombe'gwovo.

¹³ Pe ndekokatupotarama pe ti ga nombote'varuhui pe me nehẽ.

¹⁴ Emo po ti ga pendekokatua rehe vehevi imbohahyukari pe me, a'ero po ti pyryvamo pe me nehẽ. Tapekyhyji ti ga hugwi a'ero nehẽ. Tapembojuukaryme ti pejipy'a.

¹⁵ Pembohete ti Cristo'ga ga ko jipojykaharete'ga javo pejiyvyteri pe. Pejiko pe Cristo'ga rehe. Pejapyaka ti a'ea rehe a'ero tanhimombe'u ti ojipe'ga pe javo. E'i po ti ga pe me nehẽ: "Maraname pe jikogi Cristo'ga rehe?"

¹⁶ Pemombe'u katu ti ga pe a'ero penhyromo penhimbohete'yma. Peko katu ti Cristo'gareheva'ero pejiyoyjareteramo. Gahã po ti ndipoyjayjari a'ero nehẽ pe mbotegweterame onhi'ĩte'varuhuavo pendekokatua rehe nehẽ.

¹⁷ Hahy po pe me pendekote'varuhua rehe. Po pendekokatua rehe hahyramo pe me a'ea po pyry hete Tupana'ga ipotarama a'ea.

¹⁸ Cristo'ga jitehe okwaha hahya no. Igwete ga manoi. Ojipeji igwave ga manoi imombopava pendekote'varuhua pe hugwi. Nomanoa'javi po ti ga a'ero nehẽ. Ga ko pyryheteva'ero oko. Emo ga omano ite'varuhuve'ga ndepykavamo tarekokatuuka Tupana'ga ga pe javo. Yvyakotyve'ga ojuka ga ikwehe. Emo Tupana'ga ga mbogwera gara'uvimo.

¹⁹ Gwa'uvamo ga hoi ahera'uva pyry a'ero - perope tegwete ahera'uva i'ẽhava jugwi - pevo Cristo'ga hoi imombe'gwovo a'itituhẽva'ea ahera'uva pe.

²⁰ Ymya ahe nohendukatui Tupana'ga nhi'iga Noéva'ea japorame yhararuvihavuhua hako. Tupana'ga nonhimbaekwahivi reki ahe ve gwendukatue'ỹva'ea rehe. "Tohendu katu pa na'ẽ ti ga nhinhi'iga," ei Tupana'ga hako. Mbohapy'ri reki oitova'ea jate gwendu katu Tupana'ga nhi'iga Noéva'ea gwe'yjava'ea pavẽi. A'ero ahe avi yhararuvihavuhua pype. Jarava'ea opa pa a'ero onhimongyavo otypyvygamo yvya nhatymbavame. Noéva'ea ki a'e te okoji yhya pyvõ uvame yhararuvihavuhua pype.

²¹ Na jitehe yhya pyvõ nhande nhimobatizaukari. A'ero nhanemobatiza pyvõ Tupana'ga nhande mongopyahui. Yhya mombe'urame ji nda'ei iheja pe nhandera'oa ky'auhua iheja pe. Nahã ji ei: Penhimobatizaukarama yhya pyvõ pe ei Tupana'ga pe: "Cristo'gareheva'ero ji taho nenhi'iga rupi," pe'e pe Tupana'ga pe. A'ereki kiro pe peko katu pepoyjareteramo. Tupana'ga nhande mongo pyahu a'ero Jesus Cristo'ga kwerava gwaramo omanoa hugwi.

²² Jesus Cristo'ga oho yvagi pe ikwehe. Pevõ ga rekoi kiro huvihavuhuhetero Tupana'ga moiruamo. Yvagipeve'ga gwendu katu Cristo'ga nhi'iga kiro huvihava'ga ipopoakave'ga Tupana'gapyrive'ga no. Gwendu katu pa ga Cristo'ga nhi'iga kiro.

4

Perojijyi pe pejeaporogita

¹ Cristo'ga okwaha hahya omanomo tahepy ti ga javo ikwehe. Pendeaporogita po ti nahã hamo no. Pe'ji ti: "Mara'ngu po ti hahyramo ji ve nehẽ no? Emo po ti ji aho tuhẽ Cristo'ga rupi nehẽ," pe'ji ti. A'ereki hahyrame nhande ve nhande ndiakoa'javi nhanderekote'varuhua rehe.

² A'ero pe ndapekoa'javi penhimimbotarimova'ea rupi hamo. Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi po pe ndekoi hamo kiromo jate penhimarane'ymame.

³ Ymya pe ndekouhui penhimimbotarimova'ea rehe ġa ja – kiroki ġa ndojikogi Tupana'ga rehe. Kirupi pendekote'varuhua a'ero. Nahã ko pendekote'varuhuagwera raikwehe. Ndapeakwahavihu pe. Pepotaruhu pe. Peapouhu pe toryva i'gwoi'gwovo penhimboheagwryva pejikote'varuhuavo. Peko hete pe ha'angava rehe penhimimbohetehara rehe pejikove'ÿ Tupana'ga rehe raikwehe. Ite'varuhu hete pe imbohetei a'ea.

⁴ Aġwamo reki ġa nhimomby'ahetei pendekoagwama repiaga. A'ereki ġa akwa-have'ÿmuhũrame pe ndapeakwahave'yma'javi ġa pavëi. Nurã ġa pe mbotegwetei kiro.

⁵ Tupana'ga po ti a'ea e'i ġa pe. Namanamehũi po ti ga ei ġandeaporogita pe nehë: “Marã po pendeaporogita jipi? A'ea pemombe'u kiro ji ve,” e po ti ga ġa pe nehë. A'ero po ti ga ei ġandekote'varuhua pe imondovo ikwepykava ġa pe nehë. Omanoe'ÿve'ġa pe po ti ga imondoi. Omanova'ea pe po ti ga imondoi aherekote'varuhua kwepykava nehë no.

⁶ A'ereki Cristo'ga omombe'u pyryva'ea ahe ve – kiroki ahe vvyakotyva'ero omano Tupana'ga rembi'ea rupi okote'varuhuro ġwaramo. Cristo'ga omombe'u ahe ve toko ti ġa gwa'uvamo Tupana'ga ja javo.

Pejopoko katu ti

⁷ Oho ġwerĩ kiro yvya papava apiavo mbatera papava apiavo nehë. Pejapyaka katu ti penhimbovyvya xanhi'inhi'ĩ Tupana'ga pe javo.

⁸ Johe'i pa pyry pe nhoarõarõhetei no. A'ereki ojipe'ġa arõheterame nhande ni-henonha'javi ġandekote'varuhua re'yjuhua.

⁹ Pembuhumbuhuruka ti Cristo'gareheve'ġa penhonga pe ġa noġa jipi penhi-royrõe'yma.

¹⁰ Tupana'ga nhande mbokarakatu pa tapepoko ti ojipe'ġa javo. Pepo'ru ti pejikarakatua ojipe'ġa ndepyga a'ero Tupana'ga nhande mbokarakatuparavuhuro ġwaramo.

¹¹ Nahã ti peko a'ero. Kiroki ġa ikarakatu imombe'gwovo mbatera – Tupana'ga nhi'iġa ti ġa tomombe'umbe'u. Kiroki ġa ikarakatu ojipe'ġa pokoga – topokopoko ti ġa ġa Tupana'ga remimbopopoakara pyvõ. Nahã ti pejogwerekoreko a'ero Jesus Cristo'gareheva'ero tombohete pa ti ġa Tupana'ga. Xa'e pa ti ga pe jipi: “Nderuvihavuhu hete nde. Ndepopoaka hete nde avuirama,” xa'e ti ga pe jipi. Na tuhë.

Hahy Cristo'gareheve'ġa pe

¹² Nhiirũ, pekwaha hete pe kiro mbatera rahya tapehepiuka ti pejikoga Cristo'ga rehe. Tapenhimomby'auhui ti hahyrame pe me a'ero. Tape'ei ti: “Maranuhũrame ġa imbohahyukari nhande ve? Mbipehu a'ea.” Tape'ei ti a'ea.

¹³ Pejoryjory ti hahyrame pejive, kiro ko nhande xajikoty'a Cristo'ga pavëi javo. A'ereki Cristo'ga okwaha hahya ikwehe. Pejory ti hahya rerekovo a'ero, tapendory hete tuhë ti Cristo'ga rura'javame huvihavuhuhetero nehë.

¹⁴ Ga pe mbotegweterame pe Cristo'gareheva'ero ġwaramo a'ea ko pyry reki pe me. A'ereki ġa pe mbotegweterame Tupana'ga ra'uva huvihavuhuheteva'ea oko pe pyri.

¹⁵ Peko katu ti a'ero. Tapejukai ti ojipe'ġa. Tapemimi ti ojipe'ġa mbatera. Tapekote'varuhui ti. Tapehopehoteheuhui ti ojipe'ġa pyri ja'javo ġa pe. Peko katu ti, a'e ji. A'ero ġa imbohahyukarame pe me po ti pejikote'varuhuva'ea rehe rui hahyramo pe me nehë.

¹⁶ Po ti ġa imbohahyukari pe me pe Cristo'gareheva'ero ġwaramo, tapepoyjay-jare'ymuhũi ti a'ea rehe. Pembohete ti Tupana'ga. Pe'ji ti: Pyry hete ġa ei Cristo'gareheve'ġa nhande ve, pe'ji ti ga mboheteavo.

¹⁷ Oho ġwerĩ kiro japiavo Tupana'ga rembi'ea apiavo. E'i po ti ga vvyakotyve'ġa ndeaporogita pe imbohahyavo ġa pe nehë. Ojiheve'ġa pe na'ë po ti Tupana'ga ei nehë. Po ti ga ei nhande ve na'ë, a'ero po ti ġa pe kaitu ga imbohahyahivuhui nehë – kiroki ġa nohendukatui Tupana'ga nhi'iġa Cristo'ga mombe'ua.

¹⁸ A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:
 “Hahy paravuhu okokatuve'ğa pe ǵavahema renonde yvagi pe Tupana'ga pyri,” e'i.
 “Ga pe kaitu po ti hahyahivuhuramo nehē
 – kiroki ǵa ndokoi Tupana'ga rehe okote'varuhuve'ğa.
 Novahemi tuhē po ti ǵa Tupana'ga pyri nehē,” e'i ikwatijara.

¹⁹ Kiro ji ei pe me a'ero: Kiroki ǵa pe hahy Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe okovo ǵwaramo – oko katu po ǵa hamo. Tonhikwava'ē po ǵa ga pe hamo nhandeapohara'ga pe. A'ereki ga oho ǵwembi'ea rupi jipi.

5

Pehepia katu ti Tupana'gareheve'ğa

¹ Kiro ji ei ikwatija pendepiakatuhara'ğa pe. A'ereki jihi ko Jesus'gareheve'ğa ndepiakatuhara no. Ji ahepia Cristo'ga hahyrame ga pe ikwehe. Igwete po ti ji ga moirūi nehē no ga ukwahavame huvihavuhetero nehē.

² A'e hete ji pe me aherepiakatuhara pe: Tupana'ga pe mo'emo'ē tohepia katu ti ǵa jireheve'ğa javo. Ojatyka ǵa Tupana'ga mboheteavo pe pavēi jipi. Pehepia katu ti ǵa a'ero. Ovelhas repiakatuhara'ğa gwereko katu ovelhas jipi. Na jitehe ti pereko katu Tupana'gareheve'ğa ndepiakatuavo. Pepota tuhē ti ǵa ndepiakatuavo pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Itambere'ia potaruhuavo ǵwaramo rūi ti pehepia katu ǵa. Pehepia katu ti ǵapokopotara ǵwaramo.

³ Tapemondomondoukahetei ti ǵa penhimbiepiakatuhara'ğa. Peko katu ti ǵapyteri pe toho ti ǵa ji rupi javo.

⁴ Cristo'ga ko ovelhas repiakatuhara'ğa nduvihava'ga ja. Ga ko nhanderepiakatuharetero. Po ti pe Tupana'gareheve'ğa ndepiakatui nehē, a'ero po ti nhanderepiakatuharete'ga pe mongoi huvihavuhuro nehē ojipiukarame ua nehē. Penduvihavuhua po ti namominaǵwami nehē.

Tapenhimbohetei

⁵ Pevoja pe ji ei no: Pehendu katu ti xava'eve'ğa nhi'īga. Pe nhaporemō ti pehendu katu penhonhi'īga penhimbohete'e'yma. A'ereki Tupana'ga mombe'uhava e'i:

“Tupana'ga omovahī ǵa
 – kiroki ǵa onhimboheteuhu,” e'i.
 “Ga nhimbohete'e'ymame
 ga imombyryvi ǵa pe,” e'i ikwatijara.

⁶ Tapenhimbohetei ti a'ero. Penhikwava'ē ti Tupana'ga pe ipopoakave'ga pe. Aerē po ti Tupana'ga ei a'ero nehē: “Kiroǵwe ji ǵa mbohetehetei a'ero,” e po ti ga nehē.

⁷ Pepy'a rekoteherame ti penhimombe'u Tupana'ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Apī, oko tehe jipy'a. Amombe'u ji nde ve terenoǵatu ti jipy'a javo.” Pe'ji ti a'ea ga pe a'ero. A'ereki ga pe ndepia katu.

Penhimboita ti

⁸ Penhimbovyvy ti. Pejapyaka katu ti. A'ereki Diabo'ga anhaǵa ruvihavuhu'ga napearonhuhū. Leão onharōva'ea ojukarame ty'ara okooko mbatera rehe ta'u ti javo. Na jitehe Diabo'ga okooko pe ndehe tambojikopiguka ti ǵa Cristo'ga rehe javo.

⁹ Pemovahī ti Diabo'ga pejikovo a'ero. Pejiko hete ti Cristo'ga rehe penhimboitakwerimo. Napemoka'nhyimi pe hahya peirū'ğa pe Cristo'gareheve'ğa pe. A'ereki ǵa hahya jitehe okwaha kiro ojipe'ǵape'ğa gwyrī pe no.

¹⁰ Kiro pe pekwhavahi'vi na'ē hahya novīa. Emo Tupana'ga pe mo'emo'ē toko ti ǵa huvihavuhuro ji pavēi yvagi pe avuirama nehē javo. A'ereki pe pejikoty'a Cristo'ga pavēi. Tupana'ga omombyry pa nhande ve jipi. A'ero po ti ga pe mboheaporōgitakatui nehē. Gaha po ti pe mbojikoguka hete Cristo'ga rehe nehē. Gaha po ti omondo pepy'a

mbotyva. A'ero po ti pe nhimboitai penhimomiranama hahya pe pepohire'yma ga hugwi.

¹¹ Tipopoaka hete po ti Tupana'ga avuirama nehẽ. Na tuhẽ ti.

Mbapavamo Pedrova'ea okwatijaruka

¹² Mbohapyrete kiro ji ikwatijarukari Silas'ga pe imondovouka pe me. Silas'ga ko nhaneirũ'ga Cristo'gareheve'ga. Ajiko tuhẽ ji Silas'ga rehe. Ikwatijarame pe me ji ehetei a'ero imombe'gwovo: Tupana'ga omombyry tuhẽ nhande ve. Peko hete ti garemimombyryva rehe avuirama a'ero nehẽ, a'e hete ji pe me.

¹³ Peirũ'ga Cristo'gareheve'ga – kiroki ga ojatyka Tupana'ga mboheteavo jipi cidade de Babilônia pe – ga omondo onhi'iga pe me. Tupana'ga omo'emo'ẽ ga ojive no. Marcos'ga jira'yra'jave'ga omondo onhi'iga pe me no.

¹⁴ Cristo'gareheve'ero penho'anhuvanhuvã ti penhoarõheteavo.

Tu katu pa ti pepy'a. A'ereki Cristo'ga pavẽi pe pejikoty'a.

PEDROVA'EA OMOMBE'UA'JA AHE VE Segunda Carta de Pedro

¹ Ji ko Simão Pedroramo. Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe jate ji rekoi gamoirūharamo. Kiro ji ikwatijari imondovouka nhinhi'iga pe me. Pe ko Jesus Cristo'gareheva'ero ore javijitehe. A'ereki ga omombyry pe me pe mbojikoguka ojihe. A'ereki Jesus Cristo'ga pyry hete pe me Tupanamo. Gaha nhande timbohete jipi nhanembopiro'yharamo.

² Pekwaha hete pe Tupana'ga Jesus'ga no nhandepojoykaharete'ga. Nurã ti Tupana'ga tomombyry hete pe me. Tonoġatu hete ti ga pepy'a no.

Tupana'ga nhande mo'emo'ẽ ojive

³ Opopoakara pyvõ Tupana'ga imombyrypavi nhande ve nhande mbojikogukarame ojihe. A'ereki ga nhande mboheaporoġita pyahu nhande mongokatuavo nhande ga kwahahetero ġwaramo. Tupana'ga nhande mo'emo'ẽ gweaporoġitapyryva pyvõ.

⁴ A'ea pyvõ ga imbuhumbuhuri pyryheteva'ea pe me ġwembi'ea rupi pyrytuhẽva'ea. A'ea rerekorame po ti pe hoi Tupana'ga reaporoġita rupi. Ndapehoi po ti pe pejikote'varuhua rupi. Cristo'ga arõ'e'ỹve'ġa onhimbote'varuhu jipi ġwemimbotaruhua rehe. Pe ki a'e te pepiro'y a'ea hugwi.

⁵ Nurã ti pejirokwa penheaporoġitapyryva rehe pejikogame Tupana'ga rehe. Pekwaha hete ti penhimombaragwahava mbatera rehe penheaporoġita pyryvame.

⁶ Penhimbovyvy ti ikwahavame mbatera. Penhimomirana ti mbatera rahyva'ea pe penhimbovyvyrame. Peko katu ti penhimomiranamame.

⁷ Peko ti penhiirũ'ġa ndehe Jesus'gareheve'ġa ndehe pejikokaturame. Pearõarõ ti ojipe'ġa nhaporemopejikorame penhiirũ'ġa ndehe.

⁸ Igwaigwavete po ti pe ndekorame nahã, a'ero po ti jukwahavamo ikwahya. A'ereki Jesus Cristo'ga kwahava ikwahy pe ndehe pe mongovo katu.

⁹ Kiroki ġa na runhuhũ oko okokatue'yma – ġa ndokwahakatui reki Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea. Omoka'nhy ġa okote'varuhua momboragwera.

¹⁰ Oro pe, nhiirũ, pejirokwa hete ti pejikokatua rehe a'ero. Ymya Tupana'ga ei pe me: “Opomo'emo'ẽ ji jijive ġa po ti jireheva'ero nehẽ javo,” ei ga. Pejirokwaheterame pejikoagwama rehe po ti pe imboukwahavi Tupana'ga eagwera pejive penhimo'ẽagwera. Nahã pendekorame jipi po ti pe ndapepohira'javi Cristo'ga hugwi nehẽ.

¹¹ A'ero po ti nhanderuvihavuhuhete'ga pe mbuhurukakatui yvagi pe nehẽ. “Pyry hete pe nduri pejjupa ji pyri avuirama nehẽ,” e po ti ga pe me nehẽ. Ga ko Jesus Cristo'ga nhanembopiro'yhara'ga.

¹² A'ea nhaporemopekwaha. Igwete pe ndekohetei a'itituhẽva'ea rehe Cristo'ga mombe'ua rehe. Emo po ti ji takwahavukara'ja pe me jipi nehẽ.

¹³ Pyry tuhẽ ji ve ji ikwahavukara'javi a'ea ja'javo pe me nhimarane'ymame.

¹⁴ A'ereki namanamehũi nhimanoagwama. A'ea Jesus Cristo'ga okwahavuka ji ve.

¹⁵ Nurã po ti ji jirokwari inoġa nhirembi'eagwera pe me. A'ero po ti pe ikwahava'ja'javi a'ea jitehe jipi ji manorẽ nehẽ.

Gwepia tuhẽ ahe Cristo'ga ruvihavuhuhetea

¹⁶ Ore noromombe'ui pe me moroġitatehea aheremimbojihuva'ea ore Jesus Cristo'ga rura'jahava mombe'urame pe me ikwehe. “Ura'ja po ti nhandepojoykaharete'ga opopoakara pyvõ,” oro'e ore pe me. A'ereki ore orohepia tuhẽ garuvihavuhuhetea ikwehe.

¹⁷⁻¹⁸ A'ereki ore oroko ga pyri vyvityruhua rehe Tupana'ga apoa rehe ikwehe. Orohendu ore Tupana'ga nhi'igame Jesus Cristo'ga pe yvaga hugwi. “Agwa'ga ko jira'yra'ga nhiremia'nguhete'ga. Anhimohē hete ji ga rehe,” ei garuva'ga Jesus'ga mombe'gwovo ikwehe. Nahā Tupana'ga huvihavuhuheteve'ga ei ga mboheteavo pyry hete Jesus'ga javo.

¹⁹ Igwete Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea heroviarukari tuhē nhande ve no ikwatijarame Cristo'ga mombe'gwovo. Pejapyaka po pe a'ea rehe hamo. Nhande herekorame nhanderyapehava ypytunimo, a'ero nhande ikwahavi hepiaga. Na jitehe nhande herekorame aherembikwatijara nhandejapyakavo hehe, a'ero nhande ikwahavi a'itituhēva'ea. Ko'ema rupi nhande ikwahahetei mbatera repiaga. Na jitehe ura'java rupi po ti Cristo'ga ikwahavukahetei nhande ve nehē. Cristo'ga ko jaytata'ihua ja huvihavava'ea ja – kiroki omomytu'emba ko'ema koty. A'ea javijitehe po ti Cristo'ga imomytu'embavi nhaneakaḡi pe nehē.

²⁰ Pejapyaka katu ti nhinhi'iga rehe kiro. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea nde'i hako: “Jihī tamombe'u Tupana'ga nhi'iga ikwatija,” nde'i ahe hako.

²¹ Yvyakotyva'ea remimbotarimo rūi ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iga ikwatija hako. Ahe nomombe'uangavi a'ea aheremimbotarimo. Tupana'ga ra'uva remimbotarimo ki a'e te ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iga inoḡa hako.

2

Ahembo'ehara'ga Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe

¹ Ymya ahe rekoi Tupana'gareheva'ea pyteri pe hako Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uharava'ea. Na jitehe po ti ojipe'ga ndekoi pepyteri pe nehē – kiroki ḡa Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe pe mbo'ei. Ga po ti pepyteripeve'ga moandyandyi nehē tojikogyme ti ḡa Cristo'ga rehe javo. Cristo'ga nhandepojykaharete'ga omano ḡa ndepyga tambopiro'y ti ḡa ḡandekote'varuhua hugwi javo novīa. Emo po ti ga rehe vehevi pembo'ehara'ga ndokoi. A'ero po ti ḡa nhimondoukari nhandaipe hahyva'ea ruvihava pype nehē.

² Gandekote'varuhua rupi po ti pepyteripeve'ga ihoi onhimongyavo. Gahā po ti pe kwa a'ero pe ndekorame Cristo'ga nhi'iga rupi.

³ Mbatera potaruhuavo po ti pembo'ehara'ga imono'ono'oḡi itambere'ia ojive pembo'ea rehe. Omombe'u po ti ḡa pe me moroḡitatehea ḡwemimbojihuva'ea pe moandyandyita nehē. Ymyahū hete Tupana'ga ei ḡa mombe'gwovo: “Oko te'varuhu po ti ḡa nehē. A'ero po ti ji imbohahyi ḡa pe nehē,” ei ga hako. Ojirokwa tuhē po ti Tupana'ga ḡa ndehe imbohahyavo ḡa pe ḡa mondovo hahyva'ea ruvihava pype nehē.

⁴ Ga ndekote'varuhurame Tupana'ga ombohahy reki ojipyrive'ga pe yvagipeve'ga pe ḡa mondovo hahyva'ea pype hako. Omombytauka ga ḡa pevo ḡa noḡa ypytunahiva pype Cristo'ga ti te'i ḡandeaporoḡita pe mbapava koty nehē javo.

⁵ Tupana'ga ombohahy jitehe ymyahūva'ea pe hako. Noéva'ea omombe'umbe'u jarava'ea pe jipi peko katu ti javo novīa. Emo ymyahūva'ea ndokoi Tupana'ga rehe okote'varuhuavo. Igwete Tupana'ga imongyrukarahivuhui amana toatyumba ti yvya javo. A'ero ga yvya atymbavukari okote'varuhuva'ea momanombava ahe mbotypyvyguka. Noéva'ea ki a'e te nomanoi. Ahere'yjava'ea seteva'ea na jitehe nomanoi. A'ereki Tupana'ga oa'ngu hete Noéva'ea ahere'yjava'ea reheve tomanoyme ti ḡa y pe javo.

⁶ Tupana'ga ombokai pa cidade de Sodoma cidade de Gomorra no. Nahā ga cidade-speva'ea apitipavi hako ahe rekote'varuhurame. A'ero Tupana'ga ei aerēve'ga pe: “Ēhepia te imbokaipavagwera. Na jitehe po ti ji imbohahyukari ḡa pe nehē no – kiroki ḡa ahe javijitehe ndokoi ji rehe okote'varuhuavo,” ei Tupana'ga.

⁷ Emo Lóva'ea Tupana'ga ahe reroho jipe cidades imbokaja hugwi hako. A'ereki ahe oko katu. Igwete ahe re'óuhũramo upa cidade pe okote'varuhuva'ea pyteri pe.

⁸ Lóva'ea gwepia aherekote'varuhua jipi. Gwendu ahe ahe rekote'varuhurame. Igwete Lóva'ea py'a okoteheuhu jipi. A'ero Tupana'ga Lóva'ea rerohoi imbokaja hugwi tomanoyme ti okokatuve'ga ipype javo.

⁹ Jukwaha a'ero. Tupana'ga okwaha okokatuve'ga mbopiro'yavo hahyrame ga pe. Ga okwaha okokatue'yve'ga mombytavo imbohahyaḡwamamo ga pe. “Cristo'ga ti te'i mbapava koty ḡandeaporoḡitate'varuhua pe imbohahyavouka ga pe,” ei ga.

¹⁰ Ga kaitu po ti Tupana'ga ombohahyuka nehẽ – kiroki ga oko hete ḡwemimbotaruhua rehe onhimongote'varuhuavo. Ndokoi hete ga gwuvihava'ga ndehe no.

Pembo'ehara'ga noangarihu hete onhimboheteavo. Ndopojihuvuhui ga ite'varuhu javo yvaga gwyriveva'ea pe.

¹¹ Tupana'gapyrive'ga ki a'e te – ga yvagi pe u opopoakahetero – ga ko pembo'ehara'ga hohe'i. Emo ga vehevi nde'ite'varuhui yvaga gwyriveva'ea rehe imbojare'yma Tupana'ga pyri.

¹² Pembo'ehara'ga ki a'e te e'i te'varuhu ḡwembikwahavipyre'yma pe. Ga ko mbiara javijitehe. Gwemimbotarimo mbiara oko tehe ojapyakae'yma. Na jitehe pembo'eatyvive'ga ndekoi ḡwemimbotarimova'ea rehe ojapyakae'yma. Mbiara ojihu tehe. Aerẽ ahe opyhy ijukavo ḡwembi'uro. Na jitehe po ti Tupana'ga pembo'ehara'ga momanoi nehẽ no.

¹³ Hahy po ti ga pe. A'ereki ga ombohahyuka ojipe'ga pe. Pyry hete ga pe ga ipotaruhui i'gwoi'gwovo okote'varuhuavo arimo vehevi onhinotie'yma. I'urame pe pavẽi ga napembopoyjayjari pe moandyandyita ipotaruhuavo okovo.

¹⁴ Kunhangwera'ga ndepiagame ga ga potarahyahivuhui. Ndopigi ga hugwi ḡanemimbotaruhua. Ga ombopogweuka okote'varuhua ojipe'ga pe – kiroki ga ndojikokatui Cristo'ga rehe. Pembo'ehara'ga ojipokwaha hete mbatera potaruhuavo jipi. A'ero po ti Tupana'ga ga mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.

¹⁵ Opohi ga Cristo'ga nhi'iga hugwi jatyviva'ea rupi okovo. Balaãova'ea rekote'varuhua'java'ea rupi ga ndekoi. Balaãova'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iga novia Beorva'ea ra'yrava'ea. Emo ahe opota hete itambere'ia okote'varuhua kwepykava.

¹⁶ Aherenymbava reki burro onhi'igahy ahe ve maraname nde rekote'varuhui javo ojarava'ea pe. Burro onhi'i reki akwaimbae'ga ja. A'ereki Tupana'ga omonhi'iguka burro tonhi'igahy ti Balaão'ga pe javo. Nahã burro aherekote'varuhua mombigi taheaporoḡita katu ti Balaão'ga javo.

¹⁷ Pembo'ehara'ga ko ykwara ja yhya rerekoe'ymame. A'ereki ahe moandyandyi. Ga ko amana rovpitymbyguhua ja – kiroki ahe moandyandyi taky javo novia. Emo ndokyri. A'ereki vyruhua gwerokwapavipe. Pembo'ehara'ga na jitehe ahe moandyandyi jipi. Tupana'ga omboavujikweripe ppytunahivuhuhava ga pe a'ero topyta ti ga ipype javo.

¹⁸ Ojipe'ga pohirirẽ okote'varuhuve'ga hugwi kotihĩ pembo'ehara'ga nhimbohetei ga pe onhi'iteheuhuavo. Ga opotaruhuuka ga pe ga mongote'varuhuavo penemimbotaruhua ko pyry tuhẽ javo tehe.

¹⁹ “Pepiro'y po ti pe nehẽ,” e'i tehe ga. Emo ga tuhẽ ndipiro'yi okote'varuhua hugwi. A'ereki kiroki opojyka ahe – a'ea hugwi ahe ndipiro'yi.

²⁰ Jesus'gareheve'ga ipiro'y okote'varuhua hugwi Jesus Cristo'ga kwahava ḡwaramo. A'ereki Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga omombo ḡandekote'varuhua ga hugwi. Po opohirirẽ jugwi ga ndekoa'javi hehe onhimongote'varuhua'java, a'ero po tiruahũ hete ga pe. Ga ndekote'varuhurame Jesus Cristo'ga kwahava renonde tiruahũ ga pe. Ga ndekote'varuhua'javame ga kwahavirẽ johe'i hete tiruahũhetero ga pe a'ero.

²¹ Tupana'ga okwahavuka ġa pe onhi'iġa. Ikwahavame ġa hoi a'ea rupi okokatuavo novia. Emo ikwahavirē ġa pohiri Tupana'ga nhi'iġa hugwi Cristo'ga mombe'ua hugwi. Koji'i pyryvamo ġa pe po ġa ndokwahavangavi ramo.

²² Oho reki ġa ymyava'ea remimombe'ua rupi. A'ereki ahe e'i:

“Nhaġwatiġa imbojivyrirē mbatera ohoa'ja jupe,” ei ahe.

“Tajugwajuhua ojahugirē ohoa'ja tujururuhua pe ojirejireva ipype,” ei ahe.

Gahã na jitehe no. Ga opohi na'ē okote'varuhua hugwi. Aerē ġa ndekote'varuhua'javi reki.

3

Cristo'ga rura'java

¹ Nhiirū, akwatija ji ikwahavuka pe me ikwehe tamboheaporogita katu ti ġa javo. A'ea rehe jitehe ji ikwatijara'javi kiro imondovouka pe me.

² Takwahavukara'ja ti pe me Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea nhi'iġa pyryva'ea nhi'iġa. Gwenonde ahe omombe'u mbatera hako. Takwahavukara'ja ti pe me Cristo'ga nhi'iġa no. Ga ko nhandepojoykaharete'ga nhanembopiro'yhara'ga. Ore gamoirūharamo oromombe'u ganhi'iġa pe me ikwehe.

³ Tapekwaha na'ē ti a'ero ġanduraġwama – kiroki ġa e'ie'iteheuhu ndura'javi po ti Cristo'ga javo tehe. Cristo'ga rura'java koty po ti ġa nduvi javoteheuhu. Okouhu ġa ġwemimbotarimova'ea rehe onhimongote'varuhuavo.

⁴ E'i po ti ġa nehē: “Marã ga ruruhui naerū? A'ereki Cristo'ga e'i tehe ahe ve hako ajivyra'ja ti javo,” e po ti ġa nehē. “Kirē nhaneramonha manoi. Emo kiromo jate ko mbatera Tupana'ga rembiapoagwera jate,” e tehe po ti ġa nehē.

⁵ Ga omoka'nhy pota yvya moatymbavagwera. Ymya Tupana'ga japo yvaga onhi'iġa pyvō imongovo inoġa yvya reheve. Yhya hugwi ga yvya mboukwahavi yhya pyvō inoġa.

⁶ A'ea pyvō jitehe Tupana'ga imoatymbavi yvya ymyahūva'ea imbopapava hako.

⁷ Korogweva'ea ki a'e te yvaga yvya reheve Tupana'ga onhi'iġa pyvō jitehe imombytai aerē ti tambokai tata pyvō javo. Omombyta ga a'ea kiro Cristo'ga ti te'i okote'varuhuve'ġa ndeaporogita pe nehē. A'ero po ti ga ġa mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehē.

⁸ Nhiirū, kiro ti ji ei pe me tapemoka'nhyimi ti. Ojipeji nhandekirame nhande ei um dia. He'yjuhuheteva'ea pe nhande ei mil anos. Tupana'ga ki a'e te e'i: “Ojipejiva'ea ko mil anos javijitehe ji ve.” A'ereki ga nhande atyvi.

⁹ Ojipe'ġa e'i: “Manamehū Cristo'ga rura'javi?” ei ġa. “Mara'ngu po ti ga ura'java nehē? Ndura'javi po ti ga nehē,” e'i tehe ġa. Emo namanamehūi nhandepojoykaharete'ga pe. Ga nomoka'nhyimi o'eagwera. A'ereki ga e'i ajora'ja ti ji nehē javo. Nonhimbaekwahivi ga pe me tohoyme ti ġa hahyva'ea ruvihava pype javo. “Togwerojijyi pa na'ē po ti ġa gweaporogita opohia okote'varuhua hugwi jihoa renonde,” ei Cristo'ga.

¹⁰ Uhu po ti Cristo'ga nehē imboha'uve'yma rupi nehē. Ehepia re ko iporomive'ġa nduri nhande pyri ypytunimo. Xaki po nhande imboha'uve'yma. Nanime po ġa nduri mbatera mima nhande hugwi. Imboha'uve'yma rupi jitehe po ti Cristo'ga rura'javi yvya koty nehē. A'ero po ti yvaga ipugi jahyheteavo. Yvagipeva'ea po ti okai pa katu katu tata pyvō nehē kwara, jahya, jaytata'ia nehē no. Yvya na jitehe ikaipavi nehē vyvareheva'ea rehereheve.

¹¹⁻¹² Ipapavaġwama ġwaramo nahã po pe ndekoi kiro hamo. Peko katu hete po pe Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe pejikovo hamo Cristo'ga rura mboha'uheteavo hamo. Tupana'ga ga mbuhurame po ti yvaga japy'ui okaikatukatuavo. Yvagipeva'ea po ti oma'ema'emba tata pyvō nehē.

¹³ Emo nhande timboha'u yvagapyahua vyvapyahua reheve. A'ereki Tupana'ga e'i hako a'ea po ti ji japoï nehẽ javo. Pevo po ti ẽa ndekopavi Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe avuirama nehẽ.

¹⁴ Nhiirũ, pe nanongara mboha'uva ẽwaramo pejirokwa ti pejikokatua rehe. Cristo'ga ti tokwaha pendeaporogitapyryva nehẽ. Tu katu ti pepy'a ga rurame nehẽ no.

¹⁵ Pejapyaka ti Cristo'ga nhimbaekwahive'yma rehe. A'ereki ga maname u tojiko pa na'ẽ ti ẽa ji rehe javo. A'ea jitehe ko Paulo'ga okwatijaruka imondovouka pe me no nhaneirũ'ga nhaneremimbotarimohete'ga. A'ereki Tupana'ga okwahavuka hete mbatera ga pe.

¹⁶ Nahã Paulo'ga imombe'ui jipi nanongara jitehe imombe'gwovo ikwatijarukarame. Jararamo Paulo'ga remimombe'ua onhimi nhande ve. Igwete ojipe'ẽa – kiroki ẽa ndojikokatui Cristo'ga rehe ikwahave'yma – Paulo'ga remimombe'ua atyvi ẽa imombe'ui. Na jitehe ẽa imombe'ui jara Tupana'ga rembikwatijarukaraatyviva'ea. A'ero po ti ẽa nhimondoukari hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.

¹⁷ Nhiirũ, penhinonde pe pekwaha a'ea. Penhimboko'i ti a'ero. Tapenhi moandyandyjukari ti okote'varuhuve'ẽa pe – kiroki ẽa omombe'u Tupana'ga nhi'ẽa atyvi. Po ti pe imbopogwei ẽanhi'ẽa, a'ero po ti pe ndapejikokatuhetei Cristo'ga rehe nehẽ.

¹⁸ Igwaigwavete ti peko Jesus Cristo'ga remimombyryva rupi. Igwaigwavete ti pekwaha ga pejikoty'a ga pavẽi nhandepojykaharete'ga pavẽi. Ga ko nhanem-bopiro'yhara'ga. Timbohete ga kiro. Nane'ymi ti timbohete ga avuirama nehẽ. Na tuhẽ. Amém.

JOÃOVA'EA OMOMBE'U CRISTO'GAREHEVA'EA PE Primeira Carta de João

Joãova'ea omombe'u Jesus Cristo'ga

¹ Jihi ko Joãoramo. Akwatija ji pe me kiro Jesus Cristo'ga mombe'gwovo tapekwaha ti ga javoji. Jesus Cristo'ga okwahavuka Tupana'ga reaporoğita okovo. Ga ombopyahu nhandereaporoğita no.

Jypya yvya apoa renonde Jesus Cristo'ga tuhẽ po rimba'e. Aerẽ ga rurame yvya koty ore henduvi ganhi'iğa ikwehe. Orojeakwara pyvõ ore ga repiagi no. Oropoa pyvõ ore pokogi ga rehe no.

² Jesus Cristo'ga ojipiuka ua yvya koty ikwehe. A'ero ore ga repiagi. Igwete ore ga mombe'ui pe me. Gaha tuhẽ po rimba'e, oro'e ore pe me. Nhandervete'ga pyri ga ruvi hako Tupana'ga pyri. Aerẽ ga jipiukari ore ve ua ikwehe.

³ Oronhimbepiaga ore imombe'ui pe me. Oronhimienduva ore imombe'ui no tapejogwereco katu ore pavẽi javo. A'ereki ore orojogwereco katu Tupana'ga pavẽi gara'yra'ga pavẽi no Jesus Cristo'ga pavẽi.

⁴ Nurã ore ikwatijari pe me kiro a'ero tianderoryrory hete ti javo.

Tupana'ga ko kojahuva'ea ja

⁵ Orohendu ore Jesus Cristo'ga nhi'iğa ikwehe. A'ea ko ore imombe'ui pe me kiro. A'ereki ga e'i: "Tupana'ga pyry hete. Ga ko kojahuva'ea ja," ei ga. "Ga ko ypytunahivuhua ja rui a. A'ereki ga ndite'varuhui'i," ei Jesus Cristo'ga ikwehe.

⁶ Po nhande ei: "Xajogwereco katu nhande Tupana'ga pavẽi." Po nhande rekote'varuhui nhande erame, a'ero po nhande mbero javo. Naname po nhande ndiakoi a'itituhẽva'ea rupi Tupana'ga nhi'iğa rupi. Okote'varuhuve'ga pe nhande ei reki: Ga ko ypytunarupive'ga ja. A'ereki ga ndokwahavi okote'varuhuavo.

⁷ Tupana'ga ki a'e te oko katu. Nurã nhande ei ga pe: Ga ko kojahuarupive'ga. Nhanderekokaturame Tupana'ga ja a'ero po nhande jogwerekokatui. Igwete Tupana'ga ihypavi nhanderekote'varuhua jipi Jesus'ga manoro ġwaramo. A'ereki Jesus'ga Tupana'ga ra'yra'ga omano nhande repyga ġa garekoa heka'vogame.

⁸ Po nhande ei: "Nhande ndiakote'varuhui." Nhande erame a'ea po nhande nhi-moandyandyi javo tehe. Ndiakoi nhande a'itituhẽva'ea rupi a'ero.

⁹ Po nhande imohemi nhanderekote'varuhua imombe'gwovo Tupana'ga pe, a'ero po ga imombori nhanderekote'varuhua nhande hugwi. A'ereki ġwembi'ea rupi ga oko jipi. O'erame tamombo ti ġa hugwi javo, a'ero ga imombori tuhẽ. A'ereki ga heaporoğita pyry. Ga nhande mboheaporoğita pyry no ihyva nhanderekote'varuhua nhande hugwi.

¹⁰ Tupana'ga e'i nhande ve: "Peko te'varuhu pa pe." Po nhande ei: "Ndiakote'varuhuangavi nhande", a'ero po nhande ei Tupana'ga pe: "Ga ko i'mbeve'ga." Ndoki ganhi'iğa nhandevyteri pe a'ero. A'ereki Tupana'ga e'i: "Peko te'varuhu pa pe."

2

Cristo'ga ko nhanderepykara'ga

¹ Pe ko jira'yra'java'ea. Nurã ji ikwatijari a'ea pe me tapekote'varuhui ti javo. Amome nhande xako te'varuhu reki. Emo nhande rekote'varuhurame ovy'are'yma a'ea rehe, Jesus Cristo'ga onhi'i nhandervete'ga pe ovavagahiva nhande rehe. A'ereki Jesus Cristo'ga heaporoğita pyry okote'varuhue'yma.

² Gaha omano Tupana'ga tomombo ġandekote'varuhua ġa hugwi javo. Nhanderekote'varuhua jate rūi ga omomboruka Tupana'ga pe. Yvyakotyve'ġa ndekote'varuhua nhaporemō ga omomboruka.

³ Tupana'ga nhi'ġa hendukaturō ġwaramo nhande ei: Tikwaha tuhē nhande Tupana'ga.

⁴ Po ġa ei a'ea hendukatue'ymame Tupana'ga nhi'ġa, a'ero po ġa mbero. Ndokoi ġa a'itituhēva'ea rupi.

⁵ Nhanderekorame Tupana'ga nhi'ġa rupi nhande tiarō hete reki Tupana'ga. A'ero nhande ei: Xajikoty'a nhande Tupana'ga pavēi jipi.

⁶ Nhande'erame a'ea po nhande xaho Jesus Cristo'ga rupi hamo.

Cristo'ga nhi'ġa hajiheva'ea rūi

⁷ Nhiirū, akwatija ji pe me kiro Cristo'ga nhi'ġa mombe'gwovo. Ganhi'ġa ko hajiheva'ea rūi reki aġwamova'ea jate rūi. Ganhi'ġa ko ymyava'ea. A'ereki ymya Cristo'ga e'i: “Penhoarōarō hete ti.” A'ea pe pehendū pejikogypyrāme Cristo'ga rehe ikwehe. Ymyava'ea ore oromombe'u pe me. A'ea pe pehendū ikwehe.

⁸ Emo akoja jitehe ko aġwamova'ea no. A'ea ji akwatija kiro pe me Cristo'ga nhi'ġa. Jukwaha reki. A'ereki aġwamo Cristo'ga rurame yvya koty ga nhande arō hete. Aġwamo pe penhoarōarō hete no. Kwara rure'ymame ppytuna ruvi. Emo kwara rurame ppytuna ikwavi. Igwaigwavete kojahuro tuhē a'ero. Na jitehe nhandejikoge'ymame Cristo'ga rehe nhande rekote'varuhui. Emo nhandejikogame ga rehe nhande ndiakote'varuhua'javi jipi. Igwaigwavete nhande nhoarōarōi tuhē a'ero.

⁹ Po nhande ei: “Kojahuarupive'ġa ja ji rekoi. A'ereki ji akwaha jitekovo katu.” Po nhande ei a'ea nhaneirū'ġa arōe'ymame, a'ero po nhande xako ve ppytunarupive'ġa ja. A'ereki nhande xako te'varuhu ikwahave'yma.

¹⁰ Nhaneirū'ġa arōrame nhande rekoi kojahuarupive'ġa ja. Xako katu nhande jipi. Igwete nhande nianhimongote'varuhui a'ero.

¹¹ Nhaneirū'ġa arōe'ymame ppytunarupive'ġa ja nhande rekoi. Ypytunarupive'ġa ndokwahavi ogwovo tahepia javo novīa. A'ereki ppytunahiva nomboukwahavi ġa pe ikwahavukare'yma. Na jitehe nhaneirū'ġa arōe'ymame po nhande ndiakokatukwahava'javi.

¹² Akwatija ji pe me jira'yra'java'ea pe.

A'ereki Jesus Cristo'ga manoro ġwaramo Tupana'ga omombo pendekote'varuhua pe hugwi.

¹³ Peymyana pe ji ikwatijari kiro.

A'ereki pe pekwaha hete jypyve'ga Cristo'ga.

Pevoja pe ji ikwatijari no.

A'ereki pe pemombi okote'varuhuve'ġa nduvihavuhu'ga popoakara Diabo'ga popoakara.

¹⁴ Akwatija ji pe me jira'yra'java'ea pe.

A'ereki pe pekwaha hete nhanderuvete'ga.

Peymyana pe ji ikwatijari.

A'ereki pe pekwaha hete jypyve'ga Cristo'ga.

Pevoja pe ji ikwatijari.

A'ereki pe pejiko hete Tupana'ga rehe ganhi'ġa rupi pejikovo.

Igwete pe imombigi okote'varuhuve'ġa nduvihavuhu'ga popoakara Diabo'ga popoakara.

¹⁵ Tapekoi ti Tupana'ga arōe'ŷve'ġa ndeaporoġita rehe. Tapepotaruhui ti nanongara'ġa nemimbotarimova'ea. Pe ndekorame ġandeaporoġita rehe po pe ndapekoi Tupana'ga rehe nhanderuvete'ga rehe.

¹⁶ Tupana'ga arõe'ÿve'ğa ndeaporogita ko nahã: Ga opotaruhu ojive. Hepiagame hepia'ngiuhuva'ea ko ға opotaruhu a'ea. Onhimbohete ға. Nahã ko ғandeporogita. A'ea ko nhanderuvete'ga reaporogita atyvi.

¹⁷ Tupana'ga arõe'ÿve'ğa ndeaporogita po ti ipavi nehẽ. Ganemimbotaruhua na jitehe po ti ipavi nehẽ no. Tupana'ga remimbotarimova'eareheve'ğa po ti a'ea oko avuirama Tupana'ga pyri nehẽ.

Cristo'ga arõe'ÿheteve'ga

¹⁸ Aғwamo ko mbapava koty, a'e ji pe me jira'yra'java'ea pe. Omombe'u ға pe me Cristo'ga arõe'ÿheteve'ga ruhava. “Uhu po ti ga nehẽ Cristo'ga arõe'ÿheteve'ga,” ei ға pe me ikwehe. Oko jipe reki kiro Cristo'ga arõe'ÿve'ğa avo onhimongyavo. Nurã nhande ei: Aғwamo ko mbapava koty.

¹⁹ Opohi ға nhande hugwi ogwovo ikwehe. A'ereki ға nhaneirũ'ğa rõi. Po ға nhaneirũa hamo, a'ero po ға ndopohiri nhande hugwi hamo. Emo Tupana'ga ға mbopohirukari nhande hugwi tamboukwaha ti ji ғandeporogita javo. A'ereki ға nhaporemoko ko nhaneirũ'ğa rõi.

²⁰ Pe nhaporemoko ki a'e te pekwaha a'itituhẽva'ea Cristo'ga mombe'ua. A'ereki Cristo'ga omondouka Tupana'ga ra'uva pe pyri tokwaha ti ға javo.

²¹ Akwatija ji kiro pe me a'ero penembikwahava ғwaramo. Ji nda'ei pe me: “Penembikwahave'yma ғwaramo ji ikwatijari pe me.” A'ereki pe pekwaha tuhẽ a'itituhẽva'ea Cristo'ga mombe'ua. Igwete ғанemimombe'uatyviva'ea nhaporemoko nduri a'itituhẽve'ga hugwi. A'ea pe pekwaha no.

²² Ma'ға i'mbeheteve'ға naerũ? Gahã reki – kiroki ға e'i: “Jesus'ga ko Cristo'ga rõi Tupana'ga remimbuhurukara'ga rõi,” ei ға. Ga ko Cristo'ga arõe'ÿve'ğa. A'ereki ға e'i: “Tupana'ga ko Jesus'ga ruva'ga rõi. Jesus'ga ko Tupana'ga ra'yra'ga rõi,” ei ға.

²³ Ga erame a'ea Jesus'ga pe Tupana'ga ko ғanduvete'ga rõi a'ero. Ga ki a'e te – kiroki ға e'i: “Jesus'ga ko Tupana'ga ra'yra'ga” – Tupana'ga ko ғanduvete'ga.

²⁴ Oro pe, pe pehenduvypy Jesus'ga mombe'ua pejikoga ga rehe. Peko ti penhimien-duva rupi a'ero. Pendekorame penhimienduva rupi Jesus'ga mombe'ua rupi, a'ero po ti pe jikoty'ari Tupana'ga ra'yra'ga pavẽi nehẽ, po ti pe jikoty'ari Jesus'ga ruva'ga pavẽi nehẽ no.

²⁵ A'ero po ti Cristo'ga ғwembi'ea rupi nhande mongoi avuirama ojipyri nehẽ.

²⁶ Akwatija ji a'ea pe me pe momoranduva ға mombe'urame pe me – kiroki ға pe moandyandyjuhu pota.

²⁷ Emo Cristo'ga omondo gara'uva pe pyri. A'ea ojikoty'a pe pavẽi jipi. A'ero po pe ndape'ei hamo: “Tuhu ti ojipe'ға nhande mbo'eavo.” A'ereki Tupana'ga ra'uva Cristo'ga remimondoa pe mbo'e katu mbatera rehe nhaporemoko. Gara'uva ni'mbei pe me. A'itituhẽva'erorame tehe e'i pe me. Nurã ti pejikoty'a Cristo'ga pavẽi Tupana'ga ra'uva remimbo'ea hendukatuavo.

²⁸ Kiro ji ei pe me jira'yra'java'ea pe: Pejikoty'a ti Cristo'ga pavẽi tipojihuvyme ti ga nehẽ ga jipiukarame nhande ve nehẽ. Pejikoty'a ti Cristo'ga pavẽi tiandepoy-jare'ymuhũyme ti nhande ga pyri ga rurame nehẽ.

²⁹ Pkwaha pe Cristo'ga rekokatua. Kiroki ға oko katu jipi – Tupana'ga ға mboheaporogita pyahu jipe. A'ea pe pekwaha no.

3

Tupana'ga ra'yra'ga

¹ Ehepia ko nhanderuvete'ga rekoheitei nhande rehe Tupana'ga. A'ereki ga e'i nhande ve jira'yra'ға. Nahã tuhẽ ko nhande Tupana'ga ra'yramo. Tupana'ga arõe'ÿve'ға ndokwahavihu reki a'ea. A'ereki ға ndokwahahetei Tupana'ga.

² Nhiirũ, aḡwamo nhande rekoi Tupana'ga ra'yramo. Igwete ga ndokwahavukari ve nhande ve nhanderekoagwama. Emo nhande xa'e: “Cristo'ga rurame po ti nhande hepiagi garekohetea nehẽ. Nurã po ti nhande rekoi ga javijitehe nehẽ.”

³ Xa'e nhande a'ero: “Tuhu ti Cristo'ga. A'ero po ti nhande rekoi ga javijitehe nehẽ,” xa'e nhande. Nhande erame a'ea nhande pohiri nhanderekote'varuhua hugwi a'ero. “Tiandepyry hete ti Cristo'ga pyryhetea javijitehe,” xa'e nhande.

⁴ Kiroki ḡa oko te'varuhu – ḡa nohenduvi Tupana'ga nhi'iḡa. A'ea ko aherekote'varuhuva'ea tuhẽ reki ḡa henduve'ymame ganhi'iḡa.

⁵ Pekwaha pe Cristo'ga ruhavagwera. Ga uhu ojipiuka ikwehe tamombo ti ji ḡandekote'varuhua javo. Ga ko ndokote'varuhui'i.

⁶ Nhandejikoty'arame Cristo'ga pavẽi nhande ndiakote'varuhui jipi. Kiroki ḡa oko te'varuhu jipi – ḡa ndokwahavi tuhẽ Cristo'ga a'ero.

⁷ A'e ji pe me jira'yra'java'ea pe, tapenhimoandyandyjukari ti ḡa pe. Kiroki ḡa oko katu jipi – ḡa ko pyry hete Cristo'ga javijitehe.

⁸ Kiroki ḡa oko te'varuhu – ḡa ko anhaḡa ruvihavuhu'gareheve'ḡa Diabo'gareheve'ḡa. A'ereki jypyagwera jate Diabo'ga oko te'varuhu. Nurã Tupana'ga ra'yra'ga jipiukari ua tamombi ti Diabo'ga popoakara ga hugwi javo.

⁹ Tupana'ga nhanemboheaporogitapyahurame nhande ndiakote'varuhui jipi. A'ereki Tupana'ga reaporogita oko nhande pavẽi. Tegwete nhanderekote'varuhua jipi a'ero. A'ereki Tupana'ga imbopyahui nhandereaporogita.

¹⁰ Kiroki ḡa ndokokatui – ḡa ko Tupana'ga ra'yra'ḡa rũi. Gahã na jitehe no – kiroki ḡa noarõi oirũ'ḡa Cristo'gareheve'ḡa. Nahã nhande nhimombaragwahavi Diabo'ga reheve'ḡa ndehe Tupana'ga ra'yra'ḡa ndehe no.

Xanhoarõarõ po nhande hamo

¹¹ “Xanhoarõarõ po nhande hamo,” oro'e ore pe me ikwehe. A'ea pe henduvypyi a'ero nhande Cristo'ga mombe'urame pe me ikwehe.

¹² Caimva'ea ja rũi po nhande xako hamo. Ahe ko okote'varuhuheteve'gareheva'ea Diabo'gareheva'ea hako. Igwete ahe gweki'yrava'ea jukai hako. A'ereki Caimva'ea oko te'varuhu. Ahereki'yrava'ea ki a'e te oko katu. Nurã Caimva'ea noarõi ahe jukavo hako.

¹³ Nhiirũ, tapenhimomby'auhui ti Tupana'ga arõe'ỹve'ḡa penhiarõe'ymame.

¹⁴ Ymya ko nhande omanove'ḡa ja Tupana'ga pe. Aḡwamo ki a'e te nhande xajirojijiyi nhandekovo okwerave'ḡa ja. A'ereki aḡwamo nhande reaporogitapyahuhetero. A'ea nhande tikwaha. A'ereki nhande tiarõ hete nhaneirũ'ḡa Cristo'gareheve'ḡa. Kiroki ḡa noarõi oirũ'ḡa – ḡa ko u ve omanove'ḡa ja.

¹⁵ Oirũ'ḡa arõe'ymuhũrame ko ḡa ahejukahara'ḡa ja. Jukwaha reki ahejukahara'ḡa ndekoe'yma Tupana'ga pavẽi avuirama.

¹⁶ Cristo'ga onhikwava'ẽ omanomo nhande repyga nhande arõheteavo ikwehe. A'ero nhande ikwahavi kiro nahã ko ojipe'ḡa arõa javo. Nhande tiarõ hete nhaneirũ'ḡa a'ero hamo. Xa'eyme po nhande hamo: “Namanopotari ji. Nurã ji nanhikwava'eḡi nhiirũ'ḡa ndepyga.” Xa'eyme ti a'ea. Xanhikwava'ẽ tuhẽ po nhande nhaneirũ'ḡa ndepyga hamo.

¹⁷ Po imbateve'ga gwepia oirũ'ḡa mbatere'ymame. Po imbateve'ga ndoporogwetygi ḡa, a'ero po ga etehei: “A'arõ hete ji Tupana'ga.” Ga noarõi tuhẽ reki Tupana'ga. A'ereki ga noarõi oirũ'ḡa porogwetyge'yma.

¹⁸ Xa'etehehuyme ti a'ero: “Xanhoarõ nhande.” Xanhoarõ hete tuhẽ ti nhandejogwerekokatuavo.

Tikwaha nhande nhandejikoty'ara Tupana'ga pavẽi

¹⁹⁻²⁰ Nhanenhoarõheterame nhande ikwahavi nhandejikoty'ara a'itituhẽve'ga pavẽi. Po nhande ei: “Ndakokatui reki ji. A'ero po ti Tupana'ga nhimonha'ngai ji rehe nehẽ,” xa'e po nhande. Emo Tupana'ga nhande porogwety reki. A'ereki ga nhande hohe.

Okwaha pa ga. “Oku katu pota ġa novġa,” e po ga nhande ve. A'ero nhande inoġatui nhandepy'a ganhi'ġa kwahavame.

²¹ Nhiirũ, nhanderekokaturame nhande nimbojari nhandejihe. A'ero nhande ndipojihuvi nhandekovo Tupana'ga pavġi.

²² Igwete Tupana'ga imbuhupavi nhande ve nhande erame ga pe. A'ereki nhande tihendu katu ganhi'ġa jipi nhandekovo garemimbotarimova'ea rehe.

²³ Tupana'ga nhi'ġa ko nahã: “Pejiko ti jira'yra'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe. Penhoarõarõ ti pejogwerekokatuavo,” ei ga. A'ea Tupana'ga e'i nhande ve.

²⁴ Kiroki ga ġwendu katu Tupana'ga nhi'ġa – ga ojikoty'a Tupana'ga pavġi. Tupana'ga ojikoty'a ga pavġi no. Nhande tikwaha Tupana'ga jikoty'ara nhande pavġi. A'ereki ga ombuhu gwa'uva nhande pyri.

4

Tupana'ga ra'uva ndokoi ga pavġi

¹ Nhiirũ, taperoviapavuhui ti ġa erame: “Tupana'ga ra'uva oko ji pavġi.” Taperoviapavuhui ti ġanhi'ġa. Mara'ngu po ġa javo tehe? Pekwaha na'ẽ ti hepiaga. A'ereki ġa he'yi Tupana'ga nhi'ġaatyviva'ea mombe'uhara'ġa. Ohooho ġa toromombe'u katu ore Tupana'ga nhi'ġa javo tehe ojipe'ġa pe.

² Tupana'ga ra'uva rekorame ġa pavġi po ti pe ikwahavi ġanhi'ġa renduvame nehẽ. A'ereki ġa e'i: “Jesus Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga o'a vvyakotyva'ero raikwehe,” ei ġa. Ga erame a'ea Tupana'ga ra'uva oko ġa pavġi.

³ Jara'ġa ki a'e te e'i: “Jesus Cristo'ga ndo'ari vvyakotyva'ero.” Ga erame a'ea Tupana'ga ra'uva ndokoi ġa pavġi. Nanongara'ġa ndeaporoġita ko Cristo'ga arõe'ÿheteve'ga reaporõġita ja. Pehendu pe ojipe'ġa Cristo'ga arõe'ÿheteve'ga mombe'urame pe me uhu po ti ga javo. Oko jipe reki ġa kiro avo – kiroki ġa oko gareaporõġita rupi.

⁴ A'e ji pe me jira'yra'java'ea pe: Pe ko Tupana'gareheva'ero peko. Igwete pe imombigi Tupana'ga nhi'ġaatyviva'ea mombe'uhara'ġa popoakara. Diabo'ga oko Tupana'ga arõe'ÿve'ġa pavġi novġa. Emo Tupana'ga ra'uva pepavġiva'ea ipopoaka hete Diabo'ga hohe hete.

⁵ Tupana'ga nhi'ġaatyviva'ea mombe'uhara'ġa ko Tupana'ga arõe'ÿve'ġa pyteripeve'ġa. Nurã ġa nhi'ġi Tupana'ga remiarõe'ÿva'ea rehe. A'ero Tupana'ga arõe'ÿve'ġa hendukatui ġanhi'ġa.

⁶ Nhande ki a'e te xako Tupana'gareheva'ero. Kiroki ġa okwaha hete Tupana'ga – ġa nhanenhi'ġa rendukatui a'ero. Ga henduvame nhanenhi'ġa nhande ikwahavi Tupana'ga ra'uva rekoa ġa pavġi a'ero. A'itituhẽve'ga ra'uva oko ġa pavġi, xa'e nhande. Kiroki ġa ndokoi Tupana'ga rehe – ġa nohendukatui nhanenhi'ġa. Ga henduve'ymame nhanenhi'ġa nhande ikwahavi Diabo'ga rekoa ġa pavġi. I'mbeheteve'ga oko ġa pavġi, xa'e nhande a'ero.

Tupana'ga oko iporoarõheteve'ga

⁷ Nhiirũ, Tupana'ga nhande monhoarõarõuka. Xanhoarõarõ hete jipi a'ero. Tupana'ga ra'yramo nhande xanhoarõ. Igwete nhande Tupana'ga kwahavi.

⁸ Kiroki ġa noarõi ojipe'ġa – ġa ndokwahavi Tupana'ga okovo ga ja rõi. A'ereki Tupana'ga oko iporoarõheteve'ga.

⁹ Tupana'ga omboukwaha ġwemiarõhetea nhandepyteri pe. A'ereki ga ombuhuruka gwa'yra'ga. Ojipeji hete gara'yra'ga. Igwete ga ga mbuhurukari vvyakoty tomongo ti ga ġa ji pyri avuirama javo.

¹⁰ Ji nda'ei: Nhande ypy tiarõ Tupana'ga. A'ereki gaha nhande arõ. Igwete ga gwa'yra'ga mbuhurukari vvyakoty. A'ero Tupana'ga ra'yra'ga manoi nhande repyga tamombo ti ġandekote'varuhua ġa hugwi javoji. Nahã Tupana'ga omboukwaha nhandearõhetea a'ero.

¹¹ Nhiirũ, Tupana'ga nhande arõ hete. Nurã po nhande xanhoarõarõ a'ero hamo.

¹² Yvyakotyva'ero nhande ndihepiangavi Tupana'ga. Emo nhanenhoarõrame nhande ikwahavi Tupana'ga jikoty'ara nhande pavëi. Nhanenhoarõrame nhande nhoarõhetei. A'ereki Tupana'ga nhande monhoarõukari.

¹³ Xajikoty'a nhande Tupana'ga pavëi. Tupana'ga ojikoty'a nhande pavëi no. Tikwaha nhande a'ea. A'ereki ga ombuhuruka gwa'uva nhande pyri.

¹⁴ Orohepia ore Tupana'ga ra'yra'ga ikwehe. Igwete ore ei ojipe'ğa pe jipi: “Tupana'ga ombuhuruka gwa'yra'ga tombopiro'y ti ga yvyakotyve'ğa gãndekote'varuhua hugwi javo,” oro'e ore.

¹⁵ Ga erame: “Jesus'ga ko Tupana'ga ra'yra'ga”, Tupana'ga ojikoty'a ğa pavëi. Ga ojikoty'a Tupana'ga pavëi no.

¹⁶ Igwete nhande ikwahavi nhanearõa herovia. A'ereki Tupana'ga nhande arõ tuhẽ.

Tupana'ga oko iporoarõheteve'ga. Kiroki ğa ojipe'ğa arõ jipi – ğa ojikoty'a Tupana'ga pavëi. Igwete Tupana'ga jikoty'ari ğa pavëi no.

¹⁷ Jukwaha a'ero nhaneremiarõhetea ojipe'ğa ndehe nhande kyhyjie'ymame Cristo'ga eağwama hugwi. Ndiakyhyji po ti nhande Cristo'ga erame nhandereaporoğita pe mbapava koty nehẽ. A'ereki Cristo'ga javijitehe nhande xajikoty'a Tupana'ga pavëi nhande ruvame kiro yvya koty.

¹⁸ Tupana'ga nhanearõro ġwaramo nhande ndiakyhyji nhandekovo. A'ereki Tupana'ga remiarõhetea omombi nhandekyhyjia. Kiroki ğa okyhyji – ğa e'i: “Aerẽ po ti ga imbuhurukari hahyva'ea nhande ve nehẽ,” ei ğa. Nanongara'ğa noarõhetei ve a'ero.

¹⁹ Tupana'ga ypy nhande arõ. Nurã nhande tiarõ ojipe'ğa.

²⁰ Po ojipe'ğa ei: “A'arõ ji Tupana'ga.” Po ğa o'erame noarõi oirũ'ğa Cristo'gareheve'ğa, a'ero po ğa etehei o'mbero. Po ğa noarõi oirũ'ğa ġwembiepiaga'ğa, a'ero po ğa noarõi Tupana'ga ġwembiepiage'ỹve'ga.

²¹ Tupana'ga e'i reki nhande ve: “Pe ji arõrame na jitehe po pearõ penhiirũ'ğa hamo.”

5

Timombi nhande ġapopoakara

¹ Nhande ko Tupana'ga ra'yramo xako. A'ereki nhande xa'e: “Jesus'ga oko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo.” Nhandervete'ga arõrame nhande tiarõ gara'yra'ğa nhandeirũ'ğa.

² Nhande Tupana'ga arõrame hendukatuavo ganhi'iğa nhande ikwahavi nhaneremiarõa Tupana'ga ra'yra'ğa ndehe a'ero.

³ Nhande tiarõ Tupana'ga nhande hendukaturame ganhi'iğa. Nonhimimi reki nhande ve hendukatua.

⁴ A'ereki Tupana'ga ra'yramo nhande timombi Tupana'ga arõe'ỹve'ğa popoakara. Nhandejikoga ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe nhande imombigi ġapopoakara.

⁵ Kiroki ğa e'i: “Jesus'ga ko Tupana'ga ra'yra'ga” – ġahã jate ko omombi Tupana'ga arõe'ỹve'ğa popoakara.

A'ea omboukwaha Jesus Cristo'ga

⁶ Jesus Cristo'ga tuhẽ uhu yvya koty ikwehe Tupana'ga remimbuhurukara'ga. Onhimobatizaukarame yhya pyvõ ko ga jikwahavukari nhande ve ikwehe. Ga heka'vogukarame garekoa ga momanomo ko ga jikwahavukari nhande ve no. Omobatizaramo jate rũi ga jikwahavukari. Gwekoa reka'voga ga jikwahavukari no. “A'iti tuhẽ,” e'i Tupana'ga ra'uva ikwahavuka nhande ve no. A'ereki Tupana'ga ra'uva ni'mbei jipi.

⁷⁻⁸ Nahã nhande Jesus Cristo'ga kwahavi a'ero. Tupana'ga ra'uva ga kwahavukari. Gamobatizaro ġwaramo nhande ga kwahavi no. Garekoa reka'voga ġwaramo nhande ga kwahavi no. A'ea nhaporemo reki Jesus Cristo'ga kwahavukari jitehe nhande ve.

⁹ Tirovia ko nhande yvyakotyve'ga nhi'iga jipi. Tupana'ga nhi'iga kaitu po nhande heroviari hamo. A'ereki ganhi'iga johe huvihavuhu. A'ereki Tupana'ga hete onhi'i. Tupana'ga gwa'yra'ga kwahavukari nhande ve.

¹⁰ Kiroki ga gwerovia Jesus'ga ko Tupana'ga ra'yra'ga javo – ga okwaha tuhẽ opy'a pe a'itituhẽva'ea Tupana'ga remimombe'ua. Kiroki ga ndogweroviari Tupana'ga – ga e'iteheuhu Tupana'ga pe: “I'mbe ko ga imombe'gwovo,” e'iteheuhu ga. A'ereki ga ndogweroviarihu Tupana'ga nhi'iga ga gwa'yra'ga mombe'urame.

¹¹ Tupana'ga e'i a'ero: “Pejikogame jira'yra'ga rehe ga pendeaporogita mbopyahui,” ei ga. “Igwete po ti ga pe nderohoi ji pyri avuirama nehẽ,” ei Tupana'ga.

¹² Nhande jikoty'arame Tupana'ga ra'yra'ga pavẽi nhande reaporogitapyahuro. A'ero nhande rekoi Tupana'ga pyri avuirama. Kiroki ga ndojikoty'ari Tupana'ga ra'yra'ga pavẽi – ndipyahui gandeaporogita. A'ero ga ndokoi Tupana'ga pyri.

Nhanderekoagwama Tupana'ga pyri

¹³ A'ea nhaporemõ ji akwatija pe me tapekwaha ti pejikoagwama yvagi pe javoji. A'ereki pe pejiko Tupana'ga ra'yra'ga rehe.

¹⁴ Nhande ndipojihuvi nhanenhi'iga Tupana'ga pe. A'ereki nhande poranduvame ga pe garemimbotarimova'ea rehe ga gwendu katu nhanenhi'iga ojive jipi.

¹⁵ Tupana'ga gwendu katu nhande poranduvame ga pe. A'ea kwahavame nhande ikwahavi garemimbuhuraḡwama nhandejive no.

¹⁶ Po nhande nhaneirũ'ga repiagi Cristo'gareheve'ga repiagi ga rekote'varuhurame – kiroki garekote'varuhua nomondo ga hahyva'ea ruvihava viara rupi – ga repiagame po nhande xanhi'i Tupana'ga pe ga repyga hamo. A'ero po ti Tupana'ga ga mongokatua'javi ojipyri nehẽ. Ga pe ji ei – kiroki gādekote'varuhua nomondo ga hahyva'ea ruvihava viara rupi. Ojipe'ga ndekote'varuhua omondo ga hahyva'ea ruvihava viara rupi. Nanuhũrame gādekote'varuhua ji nda'ei: Penhi'i ti Tupana'ga pe ga ndepyga. A'ea ji nda'ei a'ero.

¹⁷ Aherekote'varuhuva'ea nhaporemõ ite'varuhu tuhẽ Tupana'ga pe. Emo jara nomondo ga hahyva'ea ruvihava viara rupi.

¹⁸ Nhande Tupana'ga ra'yramo ndiakote'varuhui jipi. A'ereki Tupana'ga ra'yra'ga Jesus Cristo'ga nhande a'ngu hete a. A'ero Diabo'ga nombote'varuhui nhande ve.

¹⁹ Nhande ko Tupana'ga rembipojykaharamo. Ojipe'ga nhaporemõ ki a'e te Diabo'ga opojyka ga ojive. Tikwaha nhande a'ea.

²⁰ Tikwaha nhande Tupana'ga ra'yra'ga ruragwera Jesus Cristo'ga ruragwera yvya koty no. Igwete ga nhande mbo'ei tapekwaha ti Tupanete'ga javoji. Nhande xajikoty'a Tupanete'ga pavẽi. A'ereki nhande xajikoty'a gara'yra'ga pavẽi Jesus Cristo'ga pavẽi. Ga ko Tupanetero oko. Gaha nhande mongo hete ojipyri nehẽ.

²¹ A'e ji pe me jira'yra'java'ea pe: Tapekoi ti ha'angava rehe gānemimbohete'hara rehe.

JOÃOVA'EA OMOMBE'U TUPANA'GA REMIMO'ÊHARAVA'EA PE Segunda Carta de João

¹ Ji ko Jesus'gareheve'ga ndepiakatuharamo ako. Igwete ji ikwatijari kiro imon-dovouka pe me Tupana'ga remimo'êhara pe Jesus'gareheve'ea pe – perope pe pe-jatykatyka timbohete Tupana'ga javo. Opoarõ hete tuhẽ ko ji. Ji jate rõi reki opoarõ. Ga nhaporemõ – kiroki ga okwaha okovo a'itituhẽva'ea rehe Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe – ga na jitehe pe arõ no.

² Opoarõ hete ko ore. A'ereki a'itituhẽva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua opyta nhandep'y'a pe. Avuirama po ti ipytai nhande pyri nehẽ.

³ Tupana'ga po ti omomyry nhande ve nehẽ. Nhande porogwety po ti ga. Onogatu po ti ga nhandep'y'a nehẽ no. Nahã po ti Tupana'ga rekoi nhande ve nehẽ nhanderuvete'ga gara'ya'ga pavẽi Jesus Cristo'ga pavẽi. A'ereki nhande xako a'itituhẽva'ea rupi Jesus Cristo'ga mombe'ua rupi. Nhande xanhoarõarõ hete no.

Oko ahe Cristo'ga mombe'ua rupi

⁴ “Peko ti a'itituhẽva'ea rupi Cristo'ga mombe'ua rupi,” ei Tupana'ga nhande ve. Nurã ji roryhetero pendeheve'ga ndepiaga ikwehe. A'ereki ga oko a'itituhẽva'ea rupi Cristo'ga mombe'ua rupi.

⁵ Kiro ji ehetei pe me a'ero: Xanhoarõarõ ti. Hajiheve'ea rõi ji ikwatijari pe me. Agwamova'ea jate rõi ji ikwatijari Cristo'ga nhi'iga mombe'gwovo. A'ereki ymya Cristo'ga e'i a'ea nhande ve nhande jikogypyrame ga rehe ikwehe. “Penhoarõarõ ti,” ei ga nhande ve.

⁶ Nhandenhoarõrame nhande rekoi nahã: Xako nhande Tupana'ga nhi'iga rupi. Igwete ga ei nhande ve: “Pearõarõ ti ojipe'ga pejikovo,” ei ga. A'ea pe henduvi pejikogypyrame Jesus Cristo'ga rehe.

⁷ Iporomoandyandyive'ga ohoo javo ojipe'ga pe onhimongyavo. “Jesus Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga ndo'ari yvyakotyva'ero raikwehe,” e'i tehe ga ga pe jipi. Nanongara'ga ko Cristo'ga arõe'yheteve'ga ja iporomoandyandyive'ga ja.

⁸ Tapenhimoandyandyjukari ti ga pe a'ero. Penhimoandyjukarame po ti pe ndaperekoa'javi pejikokatua ikwepykava'gwama nehẽ. Penhimoandyjukare'ymame po ti Tupana'ga imomyryhetepavi pe me pe mbuhua ojipyri nehẽ.

⁹ Ojipe'ga ndokoa'javi Cristo'ga remimombe'ua rehe jate. Jatyviva'ea mombe'ua rehe ga ndekoi no. Naname ga ndokoi Tupana'ga pavẽi. Nhanderekorame Cristo'ga mombe'ua rehe jate nhande xako nhanderuvete'ga pavẽi gara'ya'ga pavẽi no.

¹⁰ Po ga ohorame pe pyri Cristo'ga mombe'gwovo jatyvi, tapembuhurukari ti ga penhonga pype. Tapevy'ari ti ga ndehe.

¹¹ Kiroki ga hory nanongara'ga ndehe – ga oko te'varuhu ga pavẽi no.

Mbapavamo João'ea okwatija

¹² He'yiva'ea ji amombe'u pota pe me novã. Emo ji ndakwatijapotari pe me. A'ereki ji aho pota pe pyri nhinhi'iga pe me nehẽ tianderoryrory hete ti nhandehomonhi'igame nehẽ.

¹³ Peirũ'ga Tupana'ga remimo'êhara'ga – koroko ga ojatykatyka avo Tupana'ga mbo-heteavo jipi Jesus'gareheve'ga – ga omondouka onhi'iga pe me.

JOÃOVA'EA OMOMBE'U GAIOVA'EA PE Terceira Carta de João

¹ Ji ko Jesus'gareheve'ğa ndepiakatuharamo ako. Nhiirũ, Gaio, kiro ji ikwatijari nde ve. Ji oroarõ hete tuhẽ ko nde.

² Nhiirũ, u katu ndepy'a. A'ereki nde erejiko hete Jesus Cristo'ga rehe. A'ero ji ei Tupana'ga pe: “Tipyry pa ti Gaio'ga pe. Titetirũyme ti ga,” a'e ji nhinhi'iga Tupana'ga pe nde repyga.

³ Jirory hete ji nhaneirũ'ğa nuğandurame avo. A'ereki ға nde mombe'u ji ve. “Okokatu Gaio'ga,” ei ға. “A'ereki ga oko hete a'itituhẽva'ea rupi Cristo'ga mombe'ua rupi,” ei ға nde mombe'gwovo.

⁴ Ji mbohory hete ji henduvame nanongara jipi. A'ereki ға omombe'u jira'yra'jave'ğa ndekoa a'itituhẽva'ea rupi.

Joãova'ea ombohete Gaiova'ea

⁵ Nhiirũ, nhaneirũ'ğa ojiko nde rehe. A'ereki nde erepokopoko ға. Hajiheve'ğa vehevi nde erepokopoko jipi nhaneirũ'ğa.

⁶ Avo urame ға imombe'ui ore ve neremiarõa ojihe ore jatykarame Tupana'ga mboheteavo. Piry po ti nde nanongara'ğa pokogi jipi nehẽ imondovo mbatera ға pe ға hoğahorame pe hugwi nehẽ. Imondokaturame po ti Tupana'ga nhimohẽhetei pe ndehe nehẽ.

⁷ A'ereki ға ombojoapiapi cidades ogwovo Cristo'ga mombe'gwovo ға pe. Ohorame ға ndopyhygi mbatera Cristo'gareheve'ğarũive'ğa hugwi.

⁸ Nhande reki Cristo'gareheva'ero timbuhuruka nanongara'ğa nhaneronga pe hamo imondovo mbatera ға pe hamo. Nahã po ti nhande ға moirũirũi ға horame a'itituhẽva'ea mombe'gwovo.

Joãova'ea omboja Diótrfesva'ea rehe

⁹ Akwatija ji nhinhi'iga imondovouka Cristo'gareheve'ğa pe ikwehe novia – kiroki ға ojatyka Tupana'ga mboheteavo pevo. Emo Diótrfes'ga ndokoi orenhi'iga rehe. A'ereki ga onhimongo potaruhu jara'ğa hohe.

¹⁰ Nurã jiorame pe pyri po ti ji imombe'ui pe me garekote'varuhua nehẽ. A'ereki ga e'iteheuhu imbojateheavo ore rehe. Johe'i hete ko Diótrfes'ga rekote'varuhui no. A'ereki ga nombuhurukari ojipyri hajiheve'ğa nhaneirũ'ğa. Igwete pendeheve'ğa ға mbuhurukapotarame ga gwovahoguhu pendeheve'ğa mondovo pea hugwi. “Tojivyra'javyme ti ға nhande pyri nhande jatykarame Tupana'ga mboheteavo,” e'i tehe Diótrfes'ga.

Joãova'ea ombohete Demétriova'ea

¹¹ Nhiirũ, okote'varuhuve'ğa ndupi rui ti eho. Eho ti okokatuve'ğa ndupi. Kiroki ға oko katu – ға ko Tupana'gareheva'ero oko. Kiroki ға oko te'varuhu – ға ndokwahavi Tupana'ga.

¹² Nthaneirũ'ğa nhaporemombohete Demétrio'ga pyry hete ga javo. Garekoa a'itituhẽva'ea rupi omboukwaha hete garekokatua. Ore orombohete ga no. Nde erekwaha oreremimombe'ukatua.

Mbapavamo Joãova'ea okwatija

¹³ He'yiva'ea ji amombe'u pota nde ve novia.

¹⁴ Emo ji ndakwatijapotari nde ve jihopotarahiva gwaramo kotihĩ pe pyri pe ndepiaga. A'ero po ti nhande nhomonhi'inhi'igi nehẽ.

¹⁵ Tu katu ti ndepy'a. Avove'ğa nhandeĩ'ğa omondouka onhi'ğa nde ve. Emondouka ti nhinhi'ğa enhipavẽive'ğa pe nhaporemõ nhandeĩ'ğa pe.

JUDASVA'EA OMOMBE'U AHE VE

Carta de Judas

¹ Ji ko Judasramo Tiago'ga reki'yramo. Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe jate ji rekoi. Kiro ji ikwatijari imondouvouka nhinhi'i'ga pe me. Tupana'ga pe mo'emo'ē ojive ġa po ti jireheva'ero oko javo. Tupana'ga pe arō hete nhanderuvete'ga. Igwete Jesus Cristo'ga pe nderekokatui pe mbojikoguka ojihe. Pe me ji akwatija a'ero imondouvouka nhinhi'i'ga pe me.

² Tupana'ga ti tapeporogwety hete. Tonoġatu hete ti ga pepy'a. Ga ti tapearō hete pe nderekokatuavo nehē no.

Ahembo'ehara'ga Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe

³ Nhiirū, akwatija pota hete ji pe me oji'i novīa. Amombe'u pota ji pe me nhandejikoga Cristo'ga rehe. Emo ji ndakwatijara'javi reki a'ea pe me. A'ereki ojipe'ga oho pe pyri pe mbo'eavo jatyviva'ea rehe. Nurā ji ei jiyvyteri pe oji'i: “Akwatija po ji ojipea ġa pe hamo a'itituhēva'ea mombe'gwovo hamo.”

A'ea ji akwatija kiro imondouvouka pe me tapemombe'umbe'u aha ti ojipe'ga pe jipi a'itituhēva'ea Cristo'ga mombe'ua. Tupana'ga okwahavuka pa nhande ve Cristo'ga mombe'ua ikwehe jireheve'ga ti tokwaha javo.

⁴ Emo pembo'eatyvive'ga oko pepyteri pe kiro okote'varuhuve'ga. Igwete ġa pe moandyandyi. “Oromombe'u katu ore Cristo'ga,” ei ġa pe me o'mbero. Igwete ġa ei: “Xako te'varuhu ti. A'ereki Tupana'ga omombyry ahe ve jipi. Imombyryva ġwaramo po ti ga nombohahyukari nhande ve nehē nhande rekote'varuhurame nehē,” e'i tehe ġa jipi. Ga ndokoi reki Jesus Cristo'ga rehe. Ga jate koi nhanderuvihavuhuhetero nhandepojoykaharetero. Ymya Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea ikwatijari ġa mombe'unhoġwenondeavo hako. “Tupana'ga po ti ombohahyuka okote'varuhuve'ga pe nehē,” ei ahe ikwatija hako.

⁵ Pe pekwaha pa a'ea. Emo ji takwahavukara'ja pe me. Ymya nhandepojoykaharete'ga israelitasva'ea rerohokatui Egitopeva'ea gwyra hugwi ahe mongovo hako. Emo ga aerē israelitasva'ea momanoi onhi'iga reroviare'yname hako.

⁶ Oro yvagipeve'ga – kiroki ġa onhiroyrō koji'i ore oroko pota huvihavamo javo – ġa ndopytai opohia gwuhava hugwi. A'ero Tupana'ga ġa mongi ġa noġa ypytunahivuhua pype ġa mombytavo avuirama Cristo'ga ti te'i ġa pe javo. “Ohoa'javame yvya koty po ti Cristo'ga ei ġa pe nehē: ‘Peko te'varuhu hete pe’,” ei Tupana'ga ġa mombe'gwovo.

⁷ Oro cidapeva'ea no, Sodomapeva'ea Gomorraveva'ea ojipepeva'ea no – kiroki cidades ojopyjopyri u hako. Ahe ko akoja'ga javijitehe yvagipeve'ga. Hahy po ti ahe ve nehē no. A'ereki ahe ndoakwahavihu ojogwerekote'varuhuavo. Akwaimba'ero memenhuhū ġa ojogwerekote'varuhuavo. A'ero Tupana'ga ahe mbokajukapavi cidades rehereheve hako. Tikwaha po nhande a'ero hamo. Tupana'ga po ti ombohahyuka okote'varuhuve'ga pe hahyva'ea ruvihava pype tata pype avuirama nehē.

⁸ Ahe javijitehe ko akoja'ga pembo'eatyvive'ga. Oayvahi ko ġa mbatera okirame upa. “A'ea rehe ore ikwahahetei,” e'i tehe ġa. A'ero ġa nhimongote'varuhui ojogwerekote'varuhuavo. Nohendukatupotari ġa huvihava'ga nhi'iga. E'i te'varuhu ġa yvagipeve'ga pe.

⁹ Miguel'ga ki a'e te – ga ko Tupana'gapyrive'ga nduvihavuhuro oko yvagi pe – ga nde'ite'varuhui Diabo'ga pe hako. Miguel'ga horame Moisésva'ea ra'oa rehe Diabo'ga ruri ga pyri javo. A'ero ġa jogwayvayvari ahera'oa rehe. Emo Miguel'ga nde'ite'varuhui

Diabo'ga pe ereko te'varuhu hete nde jave'yma ga pe. Miguel'ga e'i reki ga pe: “Tupana'ga gwe ti te'i nderekote'varuhua pe imbohahyavouka nde ve nehē,” ei ga Diabo'ga pe hako.

¹⁰ Pembo'eatyvive'ga ki a'e te e'i te'varuhu gwembikwahavipyre'yma pe. Ga ko mbiara'javuhuva'ea. A'ereki mbiara ndojapyakai gwemimbotarimo okookovo. Nahanahã ga ndekoi gwemimbotarimova'ea rupi jate no. A'ero ga nhimongote'varuhupavi. Nahã po ti ga nhimondoi hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehē pembo'eatyvive'ga.

¹¹ Hahy tuhē po ti ga pe nehē. A'ereki ga oho Caimva'ea rupi okote'varuhuavo. Balaãova'ea javijitehe ko ga jatyvi oko itambere'ia potaruhuavo onhimbote'varuhuavo. Coréva'ea javijitehe ko ga nohendupotari gwuvihava'ga nhi'iga. A'ero po ti Tupana'ga ga mondoi ahe javijitehe hahyva'ea ruvihava pype nehē no pembo'eatyvive'ga.

¹² Jesus'gareheva'ero pe pehopeho i'gwovo ojopyri. A'ea rupirupi pe ei: “Xajapyakaa'ja ti Jesus'ga manoagwera rehe kiro,” pe'ji pe. Ite'varuhu hete a'ero pembo'eatyvive'ga hoi i'gwovo pe pyri. A'ereki ga o'ua'u ojihe jate okovo. Ga ko amana rovapitymbyguhua ja no – kiroki nombuhuri amana. A'ereki vyvua gweroho imongyre'yma. A'ero po nhande ei jupe: “Hovapitymbyguhu tehe a. Ndokyri.” A'ea ja ko pembo'eatyvive'ga ndekoi. E'ie'iteheuhu ga. Emo ga nomombyryvi ojipe'ga pe.

Pembo'eatyvive'ga ko yva javijitehe no i'ae'ÿva'ea. “I'a kiro i'ahava rupi,” xa'e nhande jupe novã. Emo ndi'ai reki. A'ea javijitehe ko pembo'eatyvive'ga. “Omombe'u katu ga kiro mbatera,” xa'e nhande ga pe novã. Emo ga nomombe'ukatui reki. Yva ndi'ai. A'ero po nhande hekyi jypya reheve imombo. Omano hete reki yva a'ero. Pembo'eatyvive'ga ko omanova'ea javijitehe a'ero. A'ereki tegwete gandekokatua. A'ero po ti Tupana'ga ga mombori hahyva'ea ruvihava pype nehē.

¹³ Pembo'eatyvive'ga ko typepemuhã javijitehe ypihua ruvihava rehe. Yvyruhua rurame typepemuhã imbotyjui imombo ite'varuhuva'ea hembeyva rehe. Na jitehe pembo'eatyvive'ga imboukwahavi okote'varuhua onhinotie'yma. Ndipoyjay-jare'ymuhũ reki ga novã.

Pembo'eatyvive'ga ko jaytata'ia javijitehe – kiroki jaytata'ia ohoteheuhu. Nanongara ndohokatujuhu jipi. Nurã ahe ndojikogi hehe a'ea oho tehe javo jupe. Pembo'eatyvive'ga na jitehe ndokokatui jipi. Nurã nhande ndiajikogi ga ndehe. Tupana'ga gwereko ypytunahivuhua ga pe topyta ti ga a'ea pype avuirama javo.

¹⁴ Ojikwe Enoqueva'ea omombe'u pembo'eatyvive'ga hako. Ahe ko Adãova'ea rymyminova'ea hako. Adãova'ea jypy oko. Aerẽ Adãova'ea rymyminova'ea ra'yrava'ea ko Cainãva'ea. Cainãva'ea rymyminova'ea ra'yrava'ea ko Enoqueva'ea – kiroki ahe omombe'u nhoğwenonde pembo'eatyvive'ga hako.

“Nhandepojykaharete'ga po ti uhu nehē ojipyrive'ga pavẽi yvagipeve'ga pavẽi. He'yjuhu ranuhũ po ti gapyrive'ga onhimongyavo nehē,” ei ahe.

¹⁵ “Uhu po ti ga javo vyvakytyve'ga pe nhaporemonehē.

Okote'varuhuve'ga pe po ti ga ei:

‘Peko te'varuhu pa pe,' e po ti ga nehē,” ei ahe.

“‘Pe'e te'varuhu pe ji ve no pejikote'varuhuavo,' e po ti ga ga pe nhaporemonehē,” ei Enoqueva'ea pembo'eatyvive'ga mombe'unhoğwenondeavo hako.

¹⁶ Pembo'eatyvive'ga ko e'ie'iuhu onhiroyromo. Gwemimbotaruhua rupi ko ga ndekoi. Onhimboheteuhu ga ja'javo ojipe'ga pe. Ga ombohete tehe ojipe'ga no toko ti ga kiro nhaneremimbotarimova'ea rehe javo.

Aheremimomoranduva

¹⁷ Nhiirũ, pejapyaka ti Jesus Cristo'ga moirũhara'ga nhi'igagwera rehe. A'ereki ga omombe'u nhoğwenonde pembo'eatyvive'ga ikwehe.

¹⁸ Igwete ġa ei pe me: “Aerē Cristo'ga rura'java renonde po ti ġa ndekoi pe pyri nehē. Igwete po ti ġa pe nderekomemui nehē,” ei Jesus'ga moirūhara'ġa. “Gwemimbotaruhua rupi po ti ġa ndekote'varuhui nehē,” ei ġa pembo'eatyvive'ġa mombe'gwovo ikwehe.

¹⁹ Nanongara'ġa pe mbojipe'ape'a ojohugwi jipi. Gwemimbotarimo ġa ndekoi. Tupana'ga ra'uva ndokoi ġa pyri.

²⁰ Pe ki a'e te pejiko Cristo'ga rehe. Cristo'ga mombe'ua ko pyry hete. Penhombojiko-jiko hete ti ga rehe a'ero. Penhi'ĩ ti Tupana'ga pe gara'uva popoakarimo.

²¹ Tupana'ga nhande arō hete. Peko ti garemiarōa rehe a'ero. Pe'ji ti ojohupe: “Jesus Cristo'ga po ti nhande porogwety nehē. A'ero po ti ga nhande rerohoi ojipyri avuirama nehē,” pe'ji ti ojohupe.

²² Peporogwety ti ġa – kiroki ġa ndogweroviarihĩ Cristo'ga mombe'ukatua.

²³ Jara'ġa oho hahyva'ea ruvihava viara rupi. Pe'ji ti ġa pe a'ero: “Peho ġwerĩ pe hahyva'ea ruvihava pype. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejikoga Cristo'ga rehe,” pe'ji ti ġa pe. Hendukaturame penhi'iġa po ti pe ġa mongoi Tupana'ga viara rupi nehē. Peporogwety ti jara'ġa no – kiroki ġa opotaruhu okote'varuhuavo. Ga porogwetygame ti pejapyaka katu pejihe tapekoi ti ġandekote'varuhua rupi no, a'e ji pe me.

Timbohete ti Tupana'ga

²⁴ Tupana'ga pe mbopopoaka tokote'varuhuyme ti ġa javo. Ga po ti pe nderohoukari ojipyri yvagi pe nehē no. Ndapekote'varuhua'javi'i'i po ti pe. A'ero po ti pe ndoryndoryhetero garuvihavuhuhetea pyri nehē.

²⁵ Gaha jate ko Tupanetero nhanembopiro'yharamo. Timbohete ti ga a'ero Jesus Cristo'gareheva'ero ġwaramo nhandepojykaharete'gareheva'ero ġwaramo. A'ereki ga pyry hete nhanderuvihavuhuhetero. Ga ipopoaka hete huvihavuhuhetero jara'ġa hohe pa. Nahã ga rekoi ymya hako ga yvya japoe'ymame. Kiromo jate ga rekoi no. Aerē ti ga na jitehe nehē no. Timbohete ti ga avuirama a'ero nehē. Na tuhē. Amém.

TUPANA'GA REMBIEPIUKARA JOÃOVA'EA PE Apocalipse ou A Revelação de Deus a João

Joãova'ea okwatija gwembiepiapava

¹ Kiro ji ikwatijari Jesus Cristo'ga rembiepiukara ji ve. A'ea Tupana'ga gwepiuka Jesus Cristo'ga pe javo ga pe:

—Aere'ĩ ti nahanahã nehẽ. A'ea ti ehapiuka jireheve'ga pe nahã ti nehẽ aere'ĩva'ea javo. Ojiko ga ji rehe okovo nhinhi'iga rupi, ei Tupana'ga Jesus Cristo'ga pe. Tokwaha ti ga aere'ĩva'ea, ei ga ga pe.

—Kwa, ei Jesus Cristo'ga Tupana'ga pe.

A'ero Jesus Cristo'ga ei ojipyrive'ga pe yvagipeve'ga pe:

—Eho ti hepiuka aere'ĩva'ea jireheve'ga pe João'ga pe ikwahavuka ga pe nahã ti nehẽ javo, ei ga.

—Kwa, ei gapyrive'ga ua yvya koty ji pyri.

Ovahema ji pyri gapyrive'ga ei:

—Aere'ĩ ti nahanahã nehẽ, ei ga ji ve hepiuka aere'ĩva'ea ji ve.

A'ero ji hepiepiapavi ikwahava.

² Kiro ji ikwatijari ikwahavuka nhirembiepiapava Tupana'gareheve'ga pe. Akwatija ji Tupana'ga remimombe'uukara. Akwatija ji a'itituhẽva'ea Jesus'ga rembiepiukara.

³ Pyry hete ga pe – kiroki ga omonhi'ĩ a'ea nhirembikwatijara herovia okovo nhirembikwatijara rupi nahã tuhẽ ti javo. Nahãva'ea imbegwee'yma gwaramo po pyry hete ga pe – kiroki ga gwendu nhirembikwatijara herovia okovo nhirembikwatijara rupi nahã tuhẽ ti javo.

Joãova'ea okwatija cidadespeva'ea pe

⁴ Ji ko Joãoramõ. Kiro ji ikwatijari pe me Tupana'gareheva'ea pe imondovouka pe me. Pejiko pe ga rehe pejatykavo tihendu ti Tupana'ga nhi'iga javo. Sete ko pejatykahava Ásiapeve'ga gwyrõ pe. Pevo ti ji imondoukari nhirembikwatijara pe me nehẽ.

Agwamo Tupana'ga oko. Ymyahũ ga oko hako. Aerẽ ti ga ruri nehẽ no. Kiro ji ei: Ga ti tomomyry pe me. Tonoġatu ti ga pepy'a no, a'e ji.

Tomomyry ti Tupana'ga ra'uva pe me inoġatuavo pepy'a, a'e ji. Tupana'ga ra'uva hekoi garovai pyteri pe ga'apykavakatua pyri. Oapyga pevo Tupana'ga jukwahavamo aheruvihavuhetero. Seteva'ea ja ko Tupana'ga ra'uva.

⁵ Jesus Cristo'ga ti tomomyry pe me, a'e ji. Tonoġatu ti ga pepy'a, a'e ji. Hupi katu Jesus Cristo'ga Tupana'ga kwahavukari ahe ve. Pyry ahe ganhi'iga reroviari a'ero. Omanoheterẽ ga na'ẽ okwerava'ja hete omanove'ga mbogwerava'java renonde. Ga ko yvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga nduvihavuhete'ga.

Timbohete ti ga! Ga nhande arõ hete. Ga ohy nhanderekote'varuhua nhande hugwi gwekoa reka'vogukarame ojukahara'ga pe omanomo nhande repyga.

⁶ Ga nhande mongo toko ti ga aheruvihavamo javo. Ga e'i nhande ve: “Peko ti jiruva'ga nhi'iga rupi.” A'ea ga e'i nhande mongovo toko ti ga ikwava'ẽharamo Tupana'ga pe javo.

A'ero ji ei: Timbohete tuhẽ ti Jesus Cristo'ga jipi! Toko ti ga yvyakotyve'ga nduvihavuhetero jipi yvagipeve'ga nduvihavuhetero no. Toko ti ga nhaporemõ ganhi'iga rupi jipi. Na tuhẽ! Amẽm! a'e ji.

⁷ Pehendu ti! Aerẽ ti ga rura'javi yvaġatiġa pavẽi nehẽ.

Yvyakotyve'ga nhaporemõ ti ga repiagi ga rura'javame nehẽ.

Gakutuhara'ga no – kiroki ga ojuka ga – ġahã ti ga repiagi nehẽ.

Ojehe'o ti ġande'ynde'yja'ga nhaporemõ okyhyjiavo okoveveuhuavo garura gwaramo.

Kwa. Na tuhẽ a'ero! a'e tuhẽ ji. Amém!

⁸ Kiro Jesus Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga ei:

–Ji ypy ko ako jipe jahykavamo Alfa. Jypyva'ea pe ji ei Alfa, ei ga. Mbapavamo ji ako jahykavamo Ômega. Mbapavava'ea pe ji ei Ômega, ei ga. Aḡwamo ji ako. Ymyahũ ji ako hako. Aerẽ ti ji ruri nehẽ no. Yvyakotyve'ga hohe ji popoakahetero jitekovo ḡanduvihavuhuhetero. Yvagipeve'ga hohe ji rekoi no jitekovo ḡanduvihavuhuhetero, ei Jesus Cristo'ga.

Joãova'ea gwepia Jesus Cristo'ga

⁹ Jihi ko Joãoramo. Jihi ko peirũa jijikoga ḡwaramo Jesus Cristo'ga rehe pe ja. Hahya Tupana'ga arõe'ỹve'ḡa omondo pe me Jesus Cristo'ga jikoty'aro ḡwaramo pe pavẽi. Ji ve ḡa omondo hahya no Jesus Cristo'ga jikoty'aro ḡwaramo ji pavẽi. Peko pe Tupana'ga nhi'iḡa rupi. Jihi ako ganhi'iḡa rupi no. A'ereki Jesus Cristo'ga ojikoty'a nhande pavẽi. Penhimomirana pe. Jihi anhimomirana no. A'ereki nhandejikogypygwera jate Jesus Cristo'ga ojikoty'a nhande pavẽi nhande pokoga.

Ji Tupana'ga nhi'iḡa mombe'uro ḡwaramo ḡa ji mondouka ypa'ouhũ me Patmos pe tomombe'ua'javyme ti ga Tupana'ga nhi'iḡa javo. Ji Jesus Cristo'ga mombe'uro ḡwaramo ḡa ji mondouka pevo.

¹⁰ Pevo Tupana'ga ra'uva ji pojoykakatui domingo rupi. Jirakykwera koty ji henduvi ganhi'iḡahyahiva. Trombeta ja ga nhi'iḡahyahivi javo:

¹¹ –Kiha ti nde erehepia nehẽ – a'ea ti ekwatija livro pype imondovo ojatykave'ḡa pe Ásiapeve'ḡa gwyri pe. Sete ko ḡacidades. Pero koi tuvi ḡajatykahava. Kiro ji imombe'ui nde ve cidades rera: Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardes, Filadélfia, Laodicéia, ei ga jirakykwera koty.

¹² Ma'ḡa onhi'ĩ ra'e? a'e ji jijirovaga ga koty. Jijirovagame ji hepiagi hyapehava. Sete ko hyapehava ouro apopyra.

¹³ Hyapehava pyteri pe ji ga repiagi. Ga rekoi ga ja – kiroki yvyakotyve'ga yvagipeve'ga no. Ipukuhu gapira okwava gapya pyvõ. Oku'ayvira ga omongi imondovo opoti'a rupi. Ouro apopyra ko gaku'ayvira.

¹⁴ Ga atimbavamo. Ovelha rava itiḡahivuhu. A'ea ja hete ga atimbavamo. Amana'java'ea neve itiḡahivuhu. A'ea ja ga atimbavamo. Hendy'jandy'ja gareakwara tata ja.

¹⁵ Gapya rendy'jahetero metal ja bronze ja ḡa metal mbukumbukuheterame fornalha pype tata pype toroapo ti metalkatuva'ea javo. Na jitehe gapya rendy'jahetero. Onhi'iḡahyahivuhu ga typojuhetea pyambua ja hete.

¹⁶ Opo pe ojohukoty rũi ga herekoi jaytata'ia. Sete ko jaytata'ia. Gajurua rupi ihemi haimbejovaiva'ea itakyhea'javuhuva'ea. Garova hendy'jahetero kwara ja. Kwara hendy'ja hete ahaji katu. Na jitehe garova hendy'jahetero.

¹⁷ Ga repiagame ji ari gapya pyri omanove'ga ja jikyhyjiavo ḡwaramo ga hugwi. A'ero ga pokogi ji rehe opoa pyvõ ojohukoty rũi. Kiro ga ei ji ve:

–Terekyhyji ti ji hugwi. Jihi ako jipe jypyva'ero. Jihi ako mbapavava'ero.

¹⁸ Avuirama ji rekoi. Amano hete ji. Ji repia kiro. A'ereki ji akoji. Nane'ymi ti ji rekoi nehẽ. Duas chaves ji areko. Nurã huvihavamo ji ei okote'varuhuve'ḡa pe: Pemanu ti. Huvihavamo ji ei ḡa pe no: Peho ti omanove'ḡa gwyri pe okote'varuhuva'ea gwyri pe, a'e ji ḡa pe, ei ga. Pevo rũi ji amondo okokatuva'ea, ei ga.

¹⁹ –Nurã, João, ekwatija ti enhimbiepiaga mombe'gwovo, ei ga ji ve. Ekwatija ti aḡwamova'ea mombe'gwovo nahanahã kiro javo. Ekwatija ti aere'ĩva'ea mombe'gwovo no nahanahã ti nehẽ javo, ei ga.

²⁰ –Kiro ji imombe'ui onhimiva'ea ikwahavuka nde ve, ei ga ji ve. Nde erehepia jaytata'ia jipo pe jijohukoty rũi. Sete ko jaytata'ia. Seteve'ḡa pe Tupana'gapyrive'ḡa pe

ji ei jaytata'ia. Gahã yvagipeva'ero omombe'u Tupana'ga nhi'igã gareheve'ga pe. Kiroki gareheve'ga ojatyka henduva ganhi'igã cidades pe yvya koty – ga pe ga omombe'u. Sete ko gacidades. Sete ko hyapehava no nerembiepiaga ouro apopyra. Tupana'gareheve'ga pe cidadespeve'ga pe ji ei hyapehava. Gahã okwahavuka Tupana'ga pyryva ojipe'ga pe. A'ea ga ei ikwahavuka onhimiva'ea ji ve.

2

Tupana'ga omondouka onhi'igã ojiheva'ea pe Éfeso'peve'ea pe

¹ –João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'igã Tupana'gareheve'ga pe cidade de Éfeso pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ga pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Éfeso pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'igã nde ve:

–Jihi reki apyhy jaytata'ia jipo pe jiohukoty rũi jigwojigwovo hyapehava pyteri pe. Sete ko jaytata'ia. Sete ko hyapehava no ouro apopyra.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'igã Tupana'gareheve'ga pe cidade de Éfeso pe javo. Kiro koi ganhi'igã ga pe:

² –Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Peoporavyky hete pe pejikovo nhinhi'igã rupi penhimomiranama. A'ereki pe ndapepotari okote'varuhuve'ga pepyteri pe. Ojipe'ga uhu pe pyri pe mbo'epota ore ko Cristo'ga moirũharamo javo. A'ero pe ei: “Mara'ngu po ga gamoirũhara'ga? Mara'ngu po Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri tombo'e ti ga onhi'igã rehe? Tihepia ti,” pe'e pe. Gandeaporoğita mombaragwahavame pe ikwahavi ga'mbea. Nhimoirũhara'ga rũi ko ga, a'e ji, ei Jesus'ga.

³ –Penhimomirana pe pejikovo nhinhi'igã rupi. Pejikoga gwaramo ji rehe pe peoporavyky pene'õe'yma.

⁴ Jypya pe ji arõhetei. Agwamo pe ji aro'ĩ reki. A'ea ji ndapotari, ei Jesus'ga.

⁵ Pekwahava'ja ti a'ero. Tapekwahava'japigi ti no. Nahanahã pe peko katu jypya. A'ea rupi pe pyryvamo. A'ea ti pekwahava'ja pepohia pejikote'varuhua hugwi pejeaporoğita rerõjijyita ji arõhetea'java. A'ero ti pe ndekoi pejikopyagwera rehe nehẽ. A'ero ti pe nhoarõhetea'javi pejikoheteavo nhinhi'igã rupi pejogwerekokatuavo nehẽ, ei Jesus'ga. Po pe ndaperõjijyi pejeaporoğita, a'ero ti kotihĩ ji ruri javo pe me nehẽ. Ako ti ji ga ja nehẽ – kiroki ga gwekyi hyapehava tokoa'javyme ti pyte'mbia rehe javo. Ga ja ti ji reko pe me nehẽ tapekoa'javi ti Tupana'gareheve'ero javo, ei Jesus'ga.

⁶ –Ojipe'ga oko te'varuhu Nicolau'ga ja gareheve'ero. Pe ndapepotahetei gandekote'varuhua. Pe ipotare'ymame pyry ji ve. A'ereki jihi ji ndapotahetei gandekote'varuhua no, ei Jesus'ga.

–A'ea nhaporemõ ti ere Tupana'gareheve'ga pe cidade de Éfeso pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

⁷ –Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ga pe a'ero, ei Jesus'ga.

Kiroki ga gwendu katu Tupana'ga nhi'igã onhimomiranama jipi – gaha ti oho Tupana'ga pyri opytavo pevo avuirama nehẽ. Pevo ti ji jukari ga pe yva hugwi ahemongohava hugwi – kiroki yva o'ã Tupana'ga remityma pyteri pe ahererekokatuhava pyteri pe. I'urame ti ga nomanoa'javi nehẽ, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

Tupana'ga omondouka onhi'igã ojiheva'ea pe Esmirnapeve'ea pe

⁸ —João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iğa Tupana'gareheve'ğa pe cidade de Esmirna pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ға pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Esmirna pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iğa nde ve:

—Jypyva'ero ji ako jipe. Mbapavava'ero ji ako. Amano hete ji. Aerẽ ji kwerava'javi.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iğa Tupana'gareheve'ğa pe cidade de Esmirna pe javo. Kiro koi ganhi'iğa ға pe:

⁹ —Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Hahy hete pe me. Napembateri pe avo. Yvagi pe ki a'e te pe pereko pa.

—Akwaha ji ға pe mbotegweterame. “Ore ko Tupana'gareheve'ero. A'ereki ore ko judeusramo,” ei ға novĩa. Tupana'gareheve'ğa rõi ko ға reki, a'e ji, ei Jesus'ga. A'ereki ға nohendukatui Tupana'ga nhi'iğa. Ombopogwe ға Satanás'ga reki onhimonono'oğa ganhi'iğa renduva, ei Jesus'ga.

¹⁰ —Tapekyhyji ti hahya hugwi, ei Jesus'ga. Pehendu! Aerẽ ti jararamo pe hoi cadeia pype nehẽ, ei Jesus'ga. Diabo'ga ti pe mondoukari ipype nehẽ okote'varuhuavo nehẽ. “Tahepia ti,” e'i ti Diabo'ga nehẽ. “Tahepia ti Esmirnapeve'ğa jikohetepiga Tupana'ga rehe nehẽ ji rekote'varuhurame ға pe hahya mondovo ға pe.” A'ea ti Diabo'ga ei pe ndepiaga ve nehẽ, ei Jesus'ga.

—Dez ti pe kiri hahyheterame pe me nehẽ. Tapejikopigi ti Tupana'ga rehe. Po pe manoi pejikopige'yma ғwaramo Tupana'ga rehe, a'ero ti ji pe mongoi avuirama Tupana'ga pyri nehẽ, ei Jesus'ga.

—A'ea nhaporemoti ere Tupana'gareheve'ğa pe cidade de Esmirna pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

¹¹ —Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ğa pe a'ero, ei Jesus'ga.

Kiroki ga ғwendu katu Tupana'ga nhi'iğa onhimomiranama jipi – gaha ti no-manoa'javi nehẽ. Ndohoi tuhẽ ti ga tata pype hahyva'ea ruvihava pype nehẽ. A'ea ti ndahahi ga pe a'ero nehẽ, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

Tupana'ga omondouka onhi'iğa ojiheve'ea pe Pérgamopeve'ea pe

¹² —João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iğa Tupana'gareheve'ğa pe cidade de Pérgamo pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ға pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Pérgamo pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iğa nde ve:

—Jihi reki areko haimbejovaiva'ea.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iğa Tupana'gareheve'ğa pe cidade de Pérgamo pe javo. Kiro koi ganhi'iğa ға pe:

¹³ —Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Akwaha ji pegwyrã – perope Satanás'ga oko ғanduvihavuhuro. Pe ndapekote'varuhui reki pejikoe'yman ganhi'iğa rupi. Peko tuhẽ pe jireheve'ero pejikoheteavo ji rehe. Nurã ji ei: Napemoka'nhymi tuhẽ pe jirera. Ndape'ei: “Orojiko pi ore Jesus'ga rehe orerekote'varuhua mombohara'ga rehe.” A'ea rõi pe ei, ei Jesus'ga.

—Antipas'ga ji mombe'ui ġa pe jipi no. Ga jikohetepige'yma ġwaramo ji rehe ġa ga jukai pepyteri pe – perope Satanás'ga oko ġanduvihavuhuro. A'ea rupi vehevi pe ndapekote'varuhui pejikoe'yma Satanás'ga nhi'iġa rupi reki. Pe ndapejikopigi ji rehe, ei Jesus'ga.

¹⁴ —Pepyteripeve'ġa pe mbo'e reki ite'varuhua rehe Balaãova'ea remimbo'ete'varuhua rehe. A'ea ji ndapotahetei, ei Jesus'ga. Jararamo pe ġa nderoviari pejikovo ġanhi'iġa rupi.

—Ymyahũ Balaãova'ea ei Balaqueva'ea pe hako: “Embo'e ti Israelva'ea rakykwe-pohara'ġa ite'varuhuva'ea rehe. Ere ti ġa pe a'ero to'u ti ġa mbiara – kiroki a'ea ġa omondo ha'angava rovai pyteri pe ġanemimbohete'hara pyteri pe. Togwereco ti ġa ġwembireko'ġarũive'ġa no. Nahã ti ere Israelva'ea rakykwepohara'ġa pe. A'ero ti ġa ndekote'varuhui okorame nenhi'iġa rupi. A'ero ti Tupana'ga pohiri ġa hugwi nehẽ,” ei Balaãova'ea Balaqueva'ea pe ymyahũ hako, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

¹⁵ —Jararamo pe perovia Nicolau'gareheve'ġa nemimbo'ete'varuhua pejikovo hupi. A'ea ji ndapotahetei no, ei Jesus'ga.

¹⁶ —Perojijyi ti pejeaporoġita pejipohia ġanemimbo'ete'varuhua hugwi ġa mon-dovo pejihugwi. Po pe ndaperojijyi pejeaporoġita, a'ero ti kotihĩ ji ruri pe pyri jitavuka pe me nehẽ. Ereki pe Balaãova'ea remimbo'ea rerovia Nicolau'gareheve'ġa nemimbo'ea rerovia no. Pe me nhaporemō ti ji tavukari haimbejovaiva'ea pyvõ nehẽ – kiroki haimbejovaiva'ea ohẽ jijuraa rupi, ei Jesus'ga.

—A'ea nhaporemō ti ere Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Pérgamo pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

¹⁷ —Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ġa pe a'ero, ei Jesus'ga.

Kiroki ga ġwendu katu Tupana'ga nhi'iġa onhimomiranama jipi – ga pe ti ji jukari mbeju'ia'javuhuva'ea maná nhirembiepiukaripyre'yma nehẽ. Itatiġuhũva'ea po ti ji imondoi ga pe nehẽ. Itatiġuhũva'ea rehe ti ji ikwatijari garerapyahua. Gaha jate ti okwaha ojerapyahua nehẽ, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

Tupana'ga omondouka onhi'iġa ojiheva'ea pe Tiatirapeva'ea pe

¹⁸ —João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iġa Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Tiatira pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ġa pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Tiatira pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iġa nde ve:

—Jihi reki ako Tupana'ga ra'yra. Hendy'jandy'ja jireakwara tata ja. Jipyra hendy'jandy'ja metal ja bronze ja tatapypeva'ea ja.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iġa Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Tiatira pe javo. Kiro koi ganhi'iġa ġa pe:

¹⁹ —Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Penhoarõ hete pe. Pe ji arõhetei no. Pe-poravyky pe pejopokoga pejikovo nhinhi'iġa rupi. Ndapejikohetepigi pe ji rehe penhimomiranama. Jipyra pe poravykyi pejikovo nhinhi'iġa rupi. Aġwamo johe pe poravykyhetei, ei Jesus'ga.

²⁰ —Penhimbo'euka pe Jezabelhẽa pe. A'ea ji ndapotahetei. E'i hẽa: “Ji ko Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharamo,” e'i hẽa o'mbero. A'ero hẽa jireheve'ġa mbo'ei ite'varuhuva'ea rehe pepyteri pe. Hẽa e'i: “Pyry pe penhimbireko'ġarũive'ġa ndereko-rame. Pyry pe i'urame mbiara ha'angava mbohetea rupiara,” ei hẽa o'mbero, ei Jesus'ga.

²¹ –A'ero ji ei hēa pe ikwehe'i: Erojiyi ti ejeaporoḡita epohia ejekote'varuhua hugwi. Terekoa'javi ti enhimbireko'garūive'ḡa no. Terembo'ea'javi ti ojipe'ḡa hehe. Terembopohirukara'javi ḡa ji hugwi, a'e ji hēa pe novīa ikwehe'i, ei Jesus'ga.

–Hēa nohendukatui nhinhi'iḡa. Ndogwerojiyi hēa ojeaporoḡita opohire'yma okote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga.

²² –Pehendu ti! Aerē ti ji hēa mombori onhinongava rehe. Kiroki ḡa oko hēarekote'varuhua rupi – ḡahā ti ji ḡa mombo hēa pyri. Hahy hete tuhē ti ḡa pe a'ero nehē. Po ḡa ojeaporoḡita rerojiyi opohia hēarekote'varuhua hugwi, a'ero ti ji namondoa'javi hahya ḡa pe nehē, ei Jesus'ga.

²³ Ajuka hete ti ji hēara'yra'ḡa nehē no. A'ero ti jireheve'ḡa nhaporemō ikwahavi. “Jesus'ga okwaha hete nhandeyvytera nhandepy'a no,” e'i ti ḡa ji mombe'gwovo nehē, ei Jesus'ga. “Okwaha ga nhandereaporoḡita nahanahā ḡa oko javo. Po nhande rekote'varuhui, a'ero po ti ga imondoi hahya nhande ve nanani nehē. Po nhande rekokatui, a'ero po ti ga imombyryvi nhande ve nanani nehē,” e'i ti ḡa ji mombe'gwovo nehē, ei Jesus'ga.

²⁴⁻²⁵ –Jezabelhēa remimbo'ea pe ojipe'ḡa ei: “Onhimiheteve'ea – akoja Satanás'ga okwaha hete.” A'ea ḡa ei jupe, ei Jesus'ga. Pe ki a'e te pe ndapekoi hēaremimbo'ea rehe ikwahave'yma Satanás'ga rembikwahava pejiijupa Tiatira pe. Pe me ji ei Tupana'gapyrive'ga pe no: Akoja a'e ypy pe me ji ea'javi kiro. Nane'ymi ti peko Tupana'ga nhi'iḡa rupi jate penhimomiranama nehē. Nahā pe ndekojipei. Na jitehe ti nane'ymi peko jirure'ymame pe pyri nehē, ei Jesus'ga. Ojipea rehe ti ji nanhi'iḡi nehē nahanahā ti peko jave'yma, ei Jesus'ga.

²⁶ –Kiroki ga ḡwendu katu Tupana'ga nhi'iḡa onhimomiranama okovo nhinhi'iḡa rupi jipi onhimarane'ymame – gaha ti ji ga mbopopoaka ga mongouvouka vyakotyve'ḡa nduvihavamo nehē, ei Jesus'ga.

²⁷ Ga pe ti ga hendukatuukahetei onhi'iḡa nehē.

Ahe ja – kiroki ahe onupā ojipe'ga yvyra pyvō metalva'ea pyvō toho ti ga nhinhi'iḡa rupi javo

– ahe ja ti ga hendukatuuka ḡa pe onhi'iḡa nehē.

Nhaepepoa ndipopoakari tujuga apopyra ahe ika'mbika'mbiheterame.

Na jitehe ti vvyakotyve'ḡa ndipopoakari ga pe

ga hendukatuukarame ḡa pe onhi'iḡa nehē.

Nahā ti ji ga mongoukari nehē toko ti ga ḡanduvihavamo ji ja javo. A'ereki na jitehe jiruva'ga ji mongo jipe ji mbopopoaka tohendukatuuka ti ga ḡa pe onhi'iḡa okovo ḡanduvihavamo javo, ei Jesus'ga.

²⁸ –Ga pe ji imondoi jaytata'ihua nehē – kiroki hendy'ja ko'ema koty. Pyry hete ti ga pe a'ero nehē, ei Jesus'ga.

A'ea nhaporemō ti ere Tupana'gareheve'ḡa pe cidade de Tiatira pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

²⁹ –Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ḡa pe a'ero, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

3

Tupana'ga omondouka onhi'iḡa ojiheve'ea pe Sardespeva'ea pe

¹ –João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iḡa Tupana'gareheve'ḡa pe cidade de Sardes pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ḡa pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Sardes pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iga nde ve:

—Jihi reki areko Tupana'ga ra'uva. A'ea ko seteva'ea ja. Jihi reki apyhy jaytata'ia no seteva'ea.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Sardes pe javo. Kiro koi ganhi'iga ga pe:

—Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Ikwahave'yma ojipe'ga ei pe me: “Peko pyry pe. A'ereki pe peko Tupana'ga nhi'iga rupi.” Jihi reki a'e pe me: Ndapekopyryvi pe. A'ereki pe ndapejirokwarì pejikovo Tupana'ga nhi'iga rupi.

²—Pejirokwa ti pejeaporoğita kwahava. Peko gwere pe Tupana'ga nhi'iga rupi. Pejirokwa ti xakopigyme ti ganhi'iga rupi javo. Penhimbopopoaka ti xako ti koji'i hete ganhi'iga rupi javo. A'ea ji ei pe me. A'ereki Tupana'ga e'i pe me: “Ga ndokoi nhinhi'iga rupi nhaporemõ,” ei ga.

³—Tapemoka'nhymi ti. Pe'ji ti pejive: “Nahanahã nhande jikogi Tupana'ga rehe ga imombe'urame ganhi'iga nhande ve. Aerẽ nahanahã jitehe nhande jikogi ga rehe ganhi'iga reroviaheteavo.”

—Nahã ti pe'ji pejive pejikopige'yma Tupana'ga rehe penhimomiranama. Peko hete ti ganhi'iga rupi. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejeaporoğita rerõjijyita, ei Jesus'ga.

—Po pe ndapejirokwarì pejeaporoğita kwahava rehe pejeaporoğita rerõjijyita rehe nehẽ, a'ero ti ji ruri pe pyri pe ji mboha'uve'ymame. Ahe nombõha'uvi iporõmive'ga ndurame. Ahe ja ti napemboha'uvi ji rurame nehẽ. Aerẽ ti ji ruri imondovo ite'varuhua pe me pendekote'varuhuro gwaramo nehẽ, ei Jesus'ga.

⁴—Jararamo pe ndapekote'varuhui cidade de Sardes pe. Gwihã ji apota hete. A'ero ti pe ndekõi ji pyri imongiavo pepitiğahivuhuva'ea. A'ereki pe pepyry, ei Jesus'ga.

⁵—Kiroki ga gwendu katu Tupana'ga nhi'iga onhimomiranama jipi – ga pe jitehe ti ji imondoi tapy'ynhapitiğahivuhuva'ea nehẽ emongi ti javo. Tupana'ga okwatija garera livro pype yvagi pe tuhu ti ga ji pyri upa avuirama javo. Ndahyvi ti ji garera jugwi nehẽ. Ga pe ti ji ei nehẽ: Ndehe ko jireheva'ea. A'ea ti ji ei ga pe jiruva'ga nhinhi'iga renduvame nehẽ Tupana'gapyrive'ga henduvame no, ei Jesus'ga.

—A'ea nhaporemõ ti ere Tupana'gareheve'ga pe cidade de Sardes pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

⁶—Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ga pe a'ero, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

Tupana'ga omondouka onhi'iga ojiheva'ea pe Filadélfiapeva'ea pe

⁷—João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Filadélfia pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ga pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Filadélfia pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iga nde ve:

—Jihi reki jipyry hete, ei Jesus'ga. Jihi reki ji ako a'itituhẽva'ea mombe'uharamo. Jihi reki ji areko chave Daviva'ea apoa israelitasva'ea ruvihavuhuva'ea apoa, ei Jesus'ga. Ji hovapytymba'vogame ojipe'ga nohovapytymi a'ero, ei Jesus'ga. Ji hovapytymame ojipe'ga nohovapytymba'võgi a'ero, ei Jesus'ga.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Filadélfia pe javo. Kiro koi ganhi'iga ga pe:

⁸—Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Pepopoaka'ri pe. Emo nhinhi'íga rupi pe ndekoi. Ndape'ei ojipe'ga pe: “Ore ko Jesus'gareheva'ea rûi.” A'ea rûi pe ei, ei Jesus'ga. Nurã ji pe mondoukari tomombe'u ti ga Tupana'ga nhi'íga javo. A'ero ti pe hopehoi Tupana'ga nhi'íga mombe'gwombe'gwovo ojipe'ga pe nehẽ. Tegwete pemombihava Tupana'ga mombe'ua hugwi.

⁹—Pehendu ti! Kiroki ga e'i o'mbero: “Ore ko Tupana'gareheva'ero. A'ereki ore ko judeusramo” – gahã ko Tupana'gareheva'ea rûi reki. A'ereki ga nohendukatui Tupana'ga nhi'íga. Onhimbopogwe ga Satanás'ga rehe onhimono'ono'oğa ganhi'íga renduva, ei Jesus'ga. Pe pyri ti ji ga mbuhurukari pe mboheteavouka. Nurã ti ga nenypy'andurugi pepya pyri nehẽ pepyry hete pe ore hohe javo. Pe me ti ga ei nehẽ: “Gaha pe arõ hete Jesus'ga!” e'i ti ga pe me nehẽ, ei Jesus'ga.

¹⁰—Peko pe nhinhi'íga rupi penhimomiranama ji erame pe me: Penhimomirana ti. Nurã ti ji pe nderekokatui pe a'nguavo ite'varuhuva'ea hugwi ite'varuhuva'ea rurame vvyakotyve'ga ndehe nhaporemonehẽ. Uhu ti ite'varuhuva'ea imboukwahava vvyakotyve'ga ndeaporogita nehẽ, ei Jesus'ga.

¹¹—Nambegwei ti ji rura'javi nehẽ. Tapejikopigi ti ji rehe a'ero. Po ti pe jikopigi ji rehe nehẽ, a'ero ti ojipe'ga ndopyhygukari pe me imbuhutehea nehẽ. Gwiã Tupana'ga imbuhupotari pe me, ei Jesus'ga.

¹²—Kiroki ga gwendu katu Tupana'ga nhi'íga onhimomiranama jipi – gaha ti ji ga rerohoi yvagi pe ga mongoheteavo Tupana'ga pyri avuirama Tupana'ga ronga pe gambohetehai pe nehẽ. Okyta ja ti ga pytakatui pevo okaturo. Ndohoa'javi ti ga nehẽ, ei Jesus'ga. Jiruvihavuhete'ga rera Tupana'ga rera ti ji ikwatijari ga rehe nehẽ. Ga rehe ti ji ikwatijari jiruvihavuhete'ga cidade rera nehẽ no – kiroki cidade ti uhu yvaga hugwi Tupana'ga hugwi cidadepyahua Jerusalém nehẽ. Jirerapyahua ji ikwatijari ga rehe nehẽ no, ei Jesus'ga.

—A'ea nhaporemonehẽ ti ere Tupana'gareheve'ga pe cidade de Filadélfia pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

¹³—Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ga pe a'ero, ei Jesus'ga.

Tupana'ga omondouka onhi'íga ojiheva'ea pe Laodicéiapeva'ea pe

¹⁴—João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'íga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Laodicéia pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ga pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Laodicéia pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'íga nde ve:

—Jihi ko a'itihẽva'ea mombe'uhara, ei Jesus'ga. Ambojiko ji ga jijihe, ei Jesus'ga. Ji ve Tupana'ga oapouka yvaga yvya rehe ve mbatera apovouka.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'íga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Laodicéia pe javo. Kiro koi ganhi'íga ga pe:

¹⁵⁻¹⁶—Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Pe ndapejirokwari reki pejoryvamo ji rehe. Pejoryjory hete ti ji rehe a'ero. Po pe napendoryndoryhetei ji rehe, a'ero po ti peko te'varuhu hete ji ve hamo. Ahe i'upotarame iroyxagahiva'ea, a'ero iroyxagahive'ÿva'ea ahe ndopotari onyvuna ojuru hugwi. Ahe i'upotarame hakuheteve'ea, a'ero hakuhete'ÿva'ea ahe ndopotari onyvuna ojuru hugwi. Na jitehe ti ji ndapepotari jipohia pe hugwi nehẽ. A'ereki pe napendoryndoryhetei ji rehe. Emo pe ndapekote'varuhuhetei ji ve no, ei Jesus'ga.

17 –Pe'e pe: “Nhanembate nhande. Tireko hete nhande. Ndopavi nhande hugwi. Nurã ti tipyhygyime ojipea nhandejive,” pe'e pe novĩa, ei Jesus'ga.

–Na rui pe ndekoi, ei Jesus'ga. Pehe ndapekwahavihu. Ite'varuhu hete pe me reki. Peporia'i reki pe pejikovo imbatere'ÿve'ğa ja reki, heakwagweve'ğa ja reki, ipire'ÿve'ğa ja reki. Pe ndapekwahavi reki nhanembate nhande javo.

18 –Nurã kiro ji pe moğitai. Ji pyri ti pejo embuhu ji ve javo, ei Jesus'ga. Ji hugwi ti pepyhy ouro imbokatupyra tatapypeva'ea. A'erame tehe ti pe mbateramo tuhẽ nehẽ, a'e ji, ei Jesus'ga. A'ereki ji amondo tehe pota he'yjuhuva'ea pe me. Ji hugwi ti pepyhy tapy'ynhapitiğahivuhuva'ea. A'erame tehe ti pe ndapekoa'javi ipire'ÿve'ğa ja nehẽ. A'ero ti ojipe'ğa ndohepiaga'javi pepire'yma nehẽ. A'ero ti pe napenhinotĩa'javi nehẽ, a'e ji, ei Jesus'ga. A'ereki ji amomboruka pota pendekote'varuhua pe hugwi pe mombyrypota toko pyry ti ğa ji ja javo. A'ero jipyryva a'e ji pepitiğahivuhuva'ea pe, ei ga. Ji hugwi ti pepyhy mohağa nhandya imongyavo pejeakwara rehe, ei Jesus'ga. A'erame tehe ti pe hepiakatui nehẽ, a'e ji, ei Jesus'ga. A'ereki ji akwahavuka pota nhimombe'ukatua pe me.

19 –Nhiremiarõheteve'ğa pe ji nhi'igahyi imondovo hahya ğa pe toko katu ti ğa javo, ei Jesus'ga. Nurã ti pejirokwa pejeaporoğita rerojijyita pepohia pejikote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga.

20 –Pehendu! Kiro ji ami mytu'ẽ me, ei Jesus'ga. Ji kwajikwari porta rehe nhinhi'iga kiro ji ruri javo. Kiroki ga ġwendu ji nhi'igame hovapytymba'voga ji ve – garonga pype ti ji reki nehẽ. Ka'arugame ti ore i'ui orojogwerokupa a'ero nehẽ, ei Jesus'ga. A'ea ji ei ikwahavuka pe me pejiko ti ji rehe javo. A'ero ti ji jikoty'ari pe pavẽi nehẽ, ei Jesus'ga.

21 –Ahendu katu ji Tupana'ga nhi'iga nhinhimomiranama jipi, ei Jesus'ga. Jiruva'ga pavẽi ji apygi ga'apykavakatua rehe jitekovo aheruvihavuhuhetero. Na jitehe ti ga apygi ji pavẽi – kiroki ga ġwendu katu Tupana'ga nhi'iga onhimomiranama jipi. Gaha ti ji ga reroho yvagi pe ga mboapyga ji pavẽi jiapykavakatua rehe ga mongovo nehẽ toko ti ga aheruvihavamo javo, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

–A'ea nhaporemõ ti ere Tupana'gareheve'ğa pe cidade de Laodiceia pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

22 –Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ğa pe a'ero, ei Jesus'ga.

A'ea nhaporemõ Jesus'ga imombe'upavi ji ve.

–Tupana'gapyrive'ğa ti tomombe'u Tupana'gareheve'ğa pe cidadespeve'ğa pe Tupana'ga rembiepiukara ji ve – kiroki sete ġacidades yvya koty, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

4

Ombohete ga Tupana'ga yvagi pe

1 Aerẽ jirekorame yvya koty ji hepiagi yvate yvaga pype. A'ereki ojipe'a jipe porta'java'ea yvagi pe. A'ero ji ga renduvi – kiroki ga onhi'igypy ji ve. Trombeta ja ga nhi'igahyahi ji ve:

–Herejo avo yvagi pe, ei ga. Nahanahã ti toko nehẽ. A'ea ti ji hepiukari nde ve aerẽva'ea nehẽ, ei ga ji ve.

2 Kotihĩ Tupana'ga ra'uva ji pojykatatui ji rerogwovo yvagi pe. Nanime pevo yvagi pe aheruvihavuhuhete'ga apykavakatua ğa omondo imohina. A'ea rehe ga'apykavareheve'ga apygi okovo aheruvihavuhuhetero ahe mongomongovo onhi'iga rupi.

3 Itakatua ja jaspe ja sardõnio ja ga rendy'jandy'javamo. Ga'apykava arimo yvaghavuhua rekoi. Yvagahavuhua hendy'jandy'ja itakatua ja esmeralda ja.

⁴ He'yjuhu aheapykava ga'apykava atimana itena. A'ereki ga oko aheruvihavuhetero oapyga oapykava rehe. Vinte e quatro ko aheapykava. Ga'apykava teni mbyteri pe a'ero. Ahepia ji huvihavuhu'ga. Pevo ga apygi aheapykava rehe he'yive'ga vinte e quatrove'ga. Ga omongi tapy'ynhapitiġahivuhuva'ea oina. Akanitara ouro apopyra ġa omongi no huvihavuhuro ġwaramo.

⁵ Ga'apykava hugwi iveraveravi onaranaraġa onhi'inhi'iġa. A'ereki ga oko aheruvihavuhetero. Yhyga'java'ea hendyphu irupe'i ga'apykava rovai pyteri pe ga rekoro ġwaramo aheruvihavuhetero. Sete ko yhyga'java'ea. Gara'uva pe ji ei yhyga'java'ea. Seteva'ea ja ko gara'uva.

⁶ Ga'apykava rovai pyteri pe hekoi ypiahua ruvihava'java'ea vidro'java'ea apopyra. Typy katu hete ypiahua ruvihava'java'ea cristal ja.

Quatrove'ga nhatimani ga'apykava upa ga pyri okovo mbyteri pe ga rekoro ġwaramo aheruvihavuhetero. Gwe'yjuhuro ġandeakwara ihygahivi ġa ndehe ġakambypya koty ġakupepytera koty no.

⁷ Quatrove'ga ko nahã: Ojipe'ga rekoi ja'gwara'java'ea ja leão ja. Ojipe'ga rekoi touro ja. Ojipe'ga rova rekoi akwaimbae'ga rova ja. Ojipe'ga rekoi kwanduhua ruvihava'java'ea ja a'ea oveverame. Nahã tuhẽ quatrove'ga ndekoi upa ga pyri.

⁸ Gaepoa oatimamba ġa. Quatrove'ga naġanani ġapepoa ko seis. Gwe'yjuhuro ġandeakwara ohygahi ġa ndehe ġayvyteri pe no. Ndopytu'ui'i'i ġa javo arimo ypytunimo no. A'ereki nane'yimi ġa e'ie'i:

—Pyry hete ga! Pyry hete ga!

Pyry hete aheruvihavuhete'ga Tupana'ga!

Koji'i ga popoakahetero ojipe'ga hohe pa.

Ga tehe oko aheruvihavuhetero, ei ġa.

Ymyahũ ga oko hako.

Aġwamo ga oko.

Aerẽ ti ga ruri nehẽ.

A'ea ġa ei jipi onhi'imbige'yima ga rehe.

⁹ Nahã ġa ga'apykavareheve'ga mboukwahavi tikatu hete ti ga javo. Nahã ġa ga mbohetei. Ga pe ġa ei:

—Ndepyry hete nde ore rerekokatuavo.

A'ea ġa ei ga'apykavareheve'ga pe ga mboheteavo – kiroki ga oko avuirama okovo aheruvihavuhetero.

¹⁰ Ga erame na ga pe akoja'ga huvihavuhu'ga vinte e quatrove'ga – ġahã ġwenypy'anduru ga'apykavareheve'ga rovai pyteri pe avuiramave'ga rovai pyteri pe ga rekoro ġwaramo aheruvihavuhetero. Nahã ġa nenypy'andurugi gaha pyry hete nhande hohe javo. Nahã ġa ga mbohetei hekyita oakanitara ouro apopyra imondovo inoġa garovai pyteri pe ga ko nhanderuvihavuhete'ga javo.

¹¹ Ga mboheteavo ġa ei ga pe:

—Ndehe jate ndepyryhetero orepojkaharetea.

Ndehe jate ti ahe tanemboukwaha a'ero

gaha tikatu hete javo.

Tanembohete ti ahe.

Tereko ti aheruvihavuhetero epopoakaramo.

A'ereki nde ereapo pa

tanhimohẽ ti hehe javo.

Nde ipotaro ġwaramo hekopavi a.

Ejive nde ereapo pa.

A'ea ġa ei ga pe gworygworyvamo ga rehe.

5

Cordeiro'jave'ga ope'a imamanipyra

¹ Kiro ji hepiagi imamanipyra livro ga'apykavareheve'ga po pe aheruvihavuhuhete'ga po pe. Gapo pe gajohukoty rui imamanipyra livro hekoi. Livro gwereko ikwatijara mbyteri pe i'arimo no. Tuju'gia apopyra pyvõ ga hovapytymukari livro raka'e. Sete ko tuju'gia apopyra. Tuju'gia apopyra arimo herekoi ikwatijara no tope'ayme ti ahe livro hepiage'yma ipype javo.

² Ipopoakaheteve'ga Tupana'gapyrive'ga ji ga repia yvagipeve'ga. Hahyahi ganhi'i'ga ga erame tohendu pa ti ga nhinhi'i'ga javo. Gaha e'i:

—Ma'ga pyry hete huvihavuhuhetero? Pyry hete ti ga ruri ipe'avo livro nehẽ. Toka'mbika'mbi ti ga tuju'gia apopyra nhaporemõ livro pe'avo, ei ga.

³ Ndipe'ahavi tuhẽ reki. A'ereki ahã pyryheteve'ga huvihavuhuhete'ga. Ndokoi ga livro pe'aharamo yvagi pe. Ndokoi ga livro pe'aharamo yvya koty. Ndokoi ga livro pe'aharamo yvya gwyri pe no. Ndokoi tuhẽ ga ikwatijara repiakaramo a'ero.

⁴ Nurã ji jehe'oi ranuhũ. A'ereki ga gweka nanongara'ga novia. A'ereki ahã pyryheteve'ga huvihavuhuhete'ga. Nurã ahã ga livro pe'aharamo. Ahã ga ikwatijara monhi'iharamo a'ero – kiroki ikwatijara oko livro pype. Ahã tuhẽ ikwatijara repiakara'ga a'ero.

⁵ A'ero huvihavuhu'ga – kiroki vinte e quatrove'ga – gande'yja'ga ei ji ve:

—Terejehe'oi. Ehepia Judáva'ea rakykwepohara'ga. Ga pe nhande ei ja'gwara'jave'ga leão'jave'ga. A'ereki ga ipopoaka aheruvihavuhuhetero. Ga ko Daviva'ea rakykwepohara'ga. Nurã nhande ei ga pe: Garemboypya ko Daviva'ea aheruvihavuhuva'ea. Ojirovia hete ga ovyã omanoa hugwi okwerava'java okovo. Nurã ti gaha tope'a livro ika'mbika'mbiga tujuga apopyra nhaporemõ – kiroki seteva'ea, ei ga ji ve.

⁶ Kiro ji Judáva'ea rakykwepohara'ga repiagi tuhẽ. Pevo ga ami gapyteri pe. Aheruvihavuhuhete'ga apykava pyri ga ami ga'apykavareheve'ga rovai pyteri pe okovo quatrove'ga ndovai pyteri pe no vinte e quatrove'ga ndovai pyteri pe no huvihavuhu'ga ndovai pyteri pe. Ga repiagame ji ei: Ga ko cordeiro ja jukapyra ja – gwia ga ojuka imondovo ikwava'ehava arimo. Sete ko garatã. Cordeiro ratã ja ko garatã. Ipopoaka hete ga a'ero aheruvihavuhuhetero. Sete ko gareakwara no. Tupana'ga ra'uva pe ji a'e gareakwara. Seteva'ea ja ko gara'uva. Tupana'ga omondomondo gwa'uva yvyakotyve'ga gwyri pe nhaporemõ takwaha pa ti ji gandekoa pevo javo.

⁷ Kiro cordeiro'jave'ga ruri ipyhyga livro ga'apykavareheve'ga poa hugwi gajohukoty rui ga apygame okovo aheruvihavuhuhetero.

⁸ Ga livro pyhygirẽ ga nhino'i upa ojovapyvo yvya rehe garovai pyteri pe. Ga mboheteavo ga nhino'i pevo quatrove'ga vinte e quatrove'ga pavẽi. Gwetakwera ja ga herekoi imonhi'ihava harpa. Nhaetingy'a'java'ea ga gwereko no. Nhaetingy'a'java'ea ko ouro apopyra. Ipype hekoi incenso perfume apopyra. Tynahẽ a'ero. Perfume a'e ji Tupana'ga remimo'ehara'ga nhi'i'ga pe ga nhi'i'game Tupana'ga pe.

⁹ Kiro quatrove'ga vinte e quatrove'ga pavẽi, ga nhimby'yi ipyahuva'ea rehe. Onhimby'yita ga ei cordeiro'jave'ga pe:

—Ndehe ko pyryheteva'ea aheruvihavuhuhetea no.

Nurã ndehe epyhy livro ika'mbika'mbiga tuju'gia apopyra.

A'ereki nde erejijukauka heka'voguka ejekoa yvyakotyve'ga ndepyga.

Nahã nde ga mbopiro'yi gandekote'varuhua hugwi ga mongovo

toko ti ga Tupana'gareheva'ero javo.

Nahã ko nde yvyakotyve'ga hugwi ga mo'emo'ei, ei ga onhimby'yita.

Gande'ynde'yja'ga hugwi nhaporemõ nde ga mo'emo'ei.

Kiroki ga ojoatyatyvi ganhi'i'ga – ga hugwiugwi nhaporemõ nde ga mo'emo'ei.

Ojipe'ga hugwi nhaporemõ nde ga mo'emo'ei.

Yvyakotyve'ğa gwyğagwyripeve'ğa hugwi nhaporemo nde ға mo'emo'ei.
Nahã ko nde yvyakotyve'ğa mo'emo'ei Tupana'ga pe, ei ға onhimby'yita.

¹⁰ Nde ға mongomongoi toko ti ға aheruvihavamo javo.

Nde ға mongomongoi toko ti ға ikwava'eharamo javo.

A'ero ti ға ndekoi aheruvihavamo yvya koty yvyakotyve'ğa ndepiakatuavo
hendukatuuka ға pe Tupana'ga nhi'iğa nehẽ.

A'ea ға ei onhimby'yita cordeiro'jave'ga pe quatreve'ğa vinte e quatreve'ğa pavẽi.

¹¹ Kiro ji Tupana'gapyrive'ğa ndepiagi ға nenduva. He'yjuhu ranuhũ ға onhi'iğa milhões de milhõesve'ğa. Oatimamba ға ga'apykavareheve'ga apykava upa quatreve'ğa atimambava upa no huvihavuhu'ğa atimambava upa no.

¹² Hahyahi Tupana'gapyrive'ğa nhi'iğa ға erame:

—Pyry hete cordeiro'jave'ga jukapyra'jave'ga.

Gaha ti toko aheruvihavuhetero opopoakaramo.

Gaha ti toko imbateva'ero herekovo pyryva'ea.

Gaha ti tokwaha hete onhimombaragwahava.

Gaha ti tipopoaka hete.

Gaha ti timbohete.

Gaha ti timboukwaha hete tikatu hete ti ga javo.

Gaha ti tohoryory hete, ei ға nhaporemo.

A'ea rehe nhaporemo Tupana'gapyrive'ğa nhi'iği javo cordeiro'jave'ga mboheteavo
gaha pyry hete ға hohe pa javo.

¹³ Kiro ji henduvi Tupana'ga rembiapohara'ğa nhaporemo – kiroki ға oko yvagi pe yvya koty no yvya gwyri pe no ypihua ruvihava pype no mbatera pavẽi. Gahã mbatera pavẽi e'i pa:

—Tohoryory hete ti ga'apykavareheve'ga jipi cordeiro'jave'ga pavẽi.

Gahã ti timbohete jipi.

Gahã ti timboukwaha jipi tikatu hete ti ға javo.

Gahã ti toko nhandervihavuhetero jipi.

A'ea nhande ei ga'apykavareheve'ga mboheteavo nhandervihavuhete'ga mbo-
heteavo.

A'ea nhande ei cordeiro'jave'ga mboheteavo no, ei ға mbatera pavẽi.

A'ea rehe nhaporemo Tupana'ga rembiapohara'ğa nhaporemo ға nhi'iği javo mbatera
pavẽi.

¹⁴ Kiro quatreve'ğa ei:

—Na tuhẽ! Amém!

Kiro vinte e quatreve'ğa huvihavuhu'ğa nhinoği upa ojavapyvo yvya rehe avuiramave'ga mboheteavo.

6

Tuju'gia apopyra

¹ Kiro ji hepiagi cordeiro'jave'ga ika'mbigame tuju'gia apopyra. Ojipejiva'ea ga ika'mbigi. A'ero quatreve'ğa nde'yja'ga nhi'iği. Ga renduvame ji ei: Poro inaraği ovuhu, a'e ji. A'ereki hahyahi ganhi'iğa ga erame:

—Herejo!

² Nanime ji hepiagi cavalo tiguhũva'ea! Kiroki ga oapy i'arimo – gaha gwereko u'yva. Kiro akanitara mondohava ga pe. A'ea ahe ono otavukarame. Nurã ga ikwahavi omondo. Nurã ga ei:

—Tatavuka ti ji, ei ga.

A'ero ga ndopojihuvi ogwovo atavuka hete ji javo ғаpopoakara mombiga. Otavuka hete ga ғаpopoakara mombiga a'ero.

³ Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ji ojipe'ga renduvi quatrove'ga nde'yja'ga. Mokõi ko cordeiro'jave'ga rembika'mbigagwera a'ero. A'ero quatrove'ga nde'yja'ga ei:

—Herejo!

⁴ A'ero ojipea cavalo hoi igwaḡuhũva'ea. Kiro cavalo arimove'ga mbopopoakahava itakyhea'javuhuva'ea mondohava no hehanhuhũva'ea mondohava ga pe. Nurã ga ikwahavi omondoa. Nurã ga ei:

—Aho ti ji vvyakotyve'ga mbojoapitipitiuka nehẽ, ei ga ogwovo.

⁵ Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ji ojipe'ga renduvi quatrove'ga nde'yja'ga. Três ko cordeiro'jave'ga rembika'mbigagwera a'ero. A'ero quatrove'ga nde'yja'ga ei:

—Herejo!

Nanime ji hepiagi cavalo jypivuhuva'ea! Kiroki ga oapy i'arimo – ga gwereko imombohyitava opo pe.

⁶ Kiroki ga oko quatrove'ga pyteri pe – gaha ji ahendu. Kiro ga ei cavalo arimove'ga pe:

—Momi itambere'ia aheporavykyhava ikwepykava – kiroki ikwepykava ahe opyhy oporavykyrame ara rupi ve. Momi jitehe itambere'ia um litro de trigo apopyra rehe pão rehe – kiroki pão ahe o'u ara rupi ve. A'ereki he'yjuhu ko itambere'ia mbatera rehe kiro, ei ga. Momi itambere'ia aheporavykyhava ikwepykava – kiroki ikwepykava ahe opyhy oporavykyrame ara rupi ve. Momi jitehe itambere'ia três litros de trigo'java'ea apopyra rehe cevada apopyra rehe pão rehe – kiroki pão ahe o'u ara rupi ve. A'ereki he'yjuhu ko itambere'ia mbatera rehe kiro, ei ga. Terembote'varuhui ti yva'ia oliveira yva'ia. A'ea ko ahe oapo ikavamo azeiteramo, ei ga. Terembote'varuhui ti ojipea yva'ia videira yva'ia. A'ea ko ahe oapo vinhoramo, ei ga cavalo arimove'ga pe.

⁷ Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ji ojipe'ga renduvi quatrove'ga nde'yja'ga. Quatro ko cordeiro'jave'ga rembika'mbigagwera a'ero. A'ero quatrove'ga nde'yja'ga ei:

—Herejo!

⁸ Nanime ji hepiagi cavalo jukyryuhuva'ea! Kiroki ga oapy i'arimo – garera ko Ahemanoa. Ojipe'ga hoi ga reviri. Garera ko Omanove'ga gwyrã. Omanove'ga gwyrã'ga hoi Ahemanoa'ga reviri tuhẽ ogwovo ga rupi. Kiro ḡambopopoakahava. Nurã ikwahava omondoa ḡa ei ojohupe:

—He'yjuhu ranuhũ vvyakotyve'ga. Quatro ko ḡa ndekondekorame ḡapyteri pe nanani ojipejive'ga ti nhande tiapitiuka. Nahanahã ti nhande he'yive'ga apitiuka nehẽ. Jara'ḡa ti nhande tiapitiuka haimbejovaiva'ea pyvõ itakyhea'javuhuva'ea pyvõ nehẽ. Jara'ḡa ti nhande tiapitiuka ty'ara pe nehẽ. Jara'ḡa ti nhande tiapitiuka karugwate'varuhua pe nehẽ. Jara'ḡa ti nhande tiapitiuka ka'gwyrripeva'ea pe nehẽ, ei Ahemanoa'ga Omanove'ga gwyrã'ga pavẽi.

Nahã ti ḡa popoakahetero Ahemanoa'ga Omanove'ga gwyrã'ga pavẽi he'yive'ga apitiuka nehẽ a quarta parte dos vvyakotyve'ga apitiuka nehẽ.

⁹ Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ji ahera'uva repiagi he'yjuhuva'ea. Cinco ko garembika'mbigagwera a'ero. A'ero kiroki ahe vvyakotyve'ga rembijukapyrava'ea – a'ea ra'uva ji ahepia ikwava'ẽhava gwyrã he'yjuhuva'ea. Vvyakotyve'ga ahe jukai. A'ereki Tupana'ga rehe ojikoga ḡwaramo ahe omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iḡa. Omombe'u ahe Jesus'ga ḡa pe no okokatuavo. Nurã vvyakotyve'ga tiruahũro ahe ve ahe mbopohipapota Tupana'ga hugwi. Ahe pohire'ymame ḡa ahe jukai.

¹⁰ Kiro hahyahi ahera'uva nhi'iḡa i'erame Tupana'ga pe he'yjuhuva'ea.

—Oreruvihavuhetero ndehe ndepyyry hete, e'i ahera'uva. Nde nhi'igi a'itituhēva'ea rehe, e'i. Maranime ti nde ei orejukahara'ga pe vvyakotyve'ga pe ga ndehe ore repyga imondovo hahyva'ea ga pe? e'i ahera'uva Tupana'ga pe.

¹¹ Kiro imondohava ahera'uva pe ahepipukuhuva'ea mondohava tapy'ynhapitiġahivuhuva'ea mondohava. He'yjuhuva'ea ra'uva inainani herekoi opitiġahivuhuva'ea a'ero. A'ereki oko katu gworygworyva onhimomiranama.

Kiro koi imombe'uhava ahera'uva pe no:

—Tukatu ti pepy'a kiro, e'i. Koji'i ti pepytu'u tomano ti peirū'ga pe ja ua avo nehē javo, e'i. Penhimanoe'ymame pe pemombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iga yvya koty Jesus'gareheve'ero. Na jitehe peirū'ga imombe'umbe'ui Tupana'ga nhi'iga kiro yvya koty Jesus'gareheve'ga, e'i. Peirū'ga ti tonhi'ipo'ru pa Tupana'ga nehē. Nurā ti vvyakotyve'ga tojuka peirū'ga mbopohipota Tupana'ga hugwi nehē. A'ero ti peirū'ga manoi opohire'yma Tupana'ga hugwi nehē.

A'ea ko imombe'ua ahera'uva pe.

¹² Kiro ji hepiagi cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra. Seis ko garembe'ka'mbigagwera a'ero. A'ero yvya iġwyġwyhetei. Kwara jypivuhuro tapy'ynhapirypivuhuva'ea ja bode ravappivuhua apopyra ja a'ero. Jahya iġwaġuhūro aherekoa ja a'ero.

¹³ Yvaga hugwi jaytata'ia ndurundurugi yvya rehe a'ero. Onduru jaytata'ia yva'ia monduruga ja. Yvyturanuhūa yva figueira imoġwyġwymame omondurunduru jugwi figo jakyruhuva'ea. Na jitehe jaytata'ia indurugi.

¹⁴ Yvaga jipe'ahetei onhimamana ogwovo a'ero livro mamanipyra ja ahe imaname imondovo. Yvytyruhua imbojipe'ahava ypa'ōa imbojipe'ahava no a'ero. Yvytyruhua nhaporemō ojijyi ypa'ōa nhaporemō no.

¹⁵ A'ero vvyakotyve'ga nhimimi okyhyjiavo. Ganduvihavuhu'ga no jukwahave'ga no imbateve'ga no soldados'ga nduvihavuhu'ga no ipopoakaheteve'ga no ojipe'ga no – kiroki ipiro'ye'ỹve'ga ga ga mboporavykyuka ga mbopohirikare'yma ojihugwi, kiroki ga oporavyky ojive jate no ipiro'yve'ga – ġahā nhaporemō onhimimba yvytyvytyruhua rupi itakwaruhua pype itaruvihava pyteri pe no.

¹⁶ Yvytyruhua pe ga ei itaruvihava pe no:

—Pehi ti ore rehe ore mima ga hugwi. Kiroki ga oapy oapykava rehe yvagi pe okovo aheruvihavuhetero – ga hugwi ore nhimipotari torerepiagyme ti ga. Kiroki ga omano cordeiro ja jukapyra ja – ga hugwi ore nhimipotari no tuhuryme ti ga ore pyri. A'ereki ga onhimonha'nga hete ore rehe, ei ga.

¹⁷ A'ereki kiro ġanduhava tuhē. Kiro ti ga nduri a'ero onhimonha'ngaheteavo vvyakotyve'ga ndehe nehē. Ndozepopoakari po ti ore ga pe oropapava nehē, ei ga okyhyjiavo.

7

Tupana'ga rembikwatijaripyra nongava

¹ Aerē ji hepiagi Tupana'gapyrive'ga amame yvya koty yvagipeve'ga. Quatro ko ga. Quatrove'ga ko nahā: Ojipe'ga ami tyapyra koty. Ojipe'ga ami nhimbya koty. Ojipe'ga ami kwara pora koty. Ojipe'ga ami kwara kia koty. Nahā quatrove'ga hepiakatupavi yvytua yvya koty. Quatro ko yvytua. Ga naġanani ipyhygi yvytua topejupejuyme ti yvytua yvya koty javo.

—Topejuyme ti yvytua yvya rehe ypihua ruvihava rehe no yva rehe nehē no, ei ga.

² Kiro ji hepiagi ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga ga jupirame kwara pora hugwi ogwovo yvagi pe. Gwerekō ga Tupana'ga rembikwatijaripyra nongava avuiramave'ga rembikwatijaripyra nongava. A'ea pyvō ga ono Tupana'ga rembikwatijaripyra vvyakotyve'ga ndehe ġahā ko Tupana'gareheve'ga javo. Hahyahi Tupana'gapyrive'ga nhi'iga ga erame

quatrove'ğa pe – kiroki ğa opyhy yvytua. Kiro ğambopopoakahava. Nurã ikwahava omondoa ğa ei ojohupe:

–Timbote'varuhu ti yvya ypiahua ruvihava no, ei ğa.

Ga pe Tupana'gapyrive'ga onhi'igahyahi.

³–Tapembote'varuhui ve ti yvya ypiahua ruvihava no yva no, ei ga. Na ore inoĝi na'ẽ nhanderuvihavuhete'ga rembikwatijaripyra gareheve'ğa ndetovapya rehe. A'ea ti ore torono ğa ndehe garembikwatijaripyra nongava pyvõ ğahã ko Tupana'gareheve'ğa javo, ei ga ğa pe.

–Kwa, ei ğa.

⁴Ga inombavirẽ ğa ndehe ji henduvi ga imombe'urame. Imombe'gwovo ga ei:

–He'yjuhuranuhũve'ğa ndehe ğa inoĝi Tupana'ga rembikwatijaripyra cento e quarenta e quatro milve'ğa ndehe. Ga ko Israelva'ea ra'yrava'ea rakykwepohara'ğa, ei ga.

⁵⁻⁸ Doze ko Israelva'ea ra'yrava'ea oko huvihavamo. Ahera'yrava'ea rakykwepohara'ğa gwereko Israelva'ea ra'yrava'ea rera jitehe. Ga ko nahã a'ero:

Judá'ğa

Rúben'ğa

Gade'ğa

Aser'ğa

Naftali'ğa

Manassés'ğa

Simeão'ğa

Levi'ğa

Issacar'ğa

Zebulom'ğa

José'ğa

Benjamim'ğa.

Nahã Israelva'ea ra'yrava'ea rakykwepohara'ğa, ei ga. Ganaĝanani ko doze milve'ğa. Ga ndehe inainani Tupana'gapyrive'ğa inoĝi Tupana'ga rembikwatijaripyra ğahã ko Tupana'gareheve'ğa javo, ei ga.

He'yjuhuranuhũve'ğa omongi tapy'ynhapitiĝahivuhuva'ea

⁹ Aerẽ ji hepiagi he'yjuhuranuhũve'ğa yvyakotyve'ğa. Ndahepiapavi ji ğa. A'ereki ğa he'yjuhu ranuhũ. Ga nduripei ogwyogwyripeve'ğa hugwi nhaporemo. Ga nduripei gwe'ygwe'yja'ğa hugwi nhaporemo no. Ojipe'ğa hugwi nhaporemo ğa nduripei no. Kiroki ğa ojoatyatyvi ĝanhi'iĝa – ğa hugwiugwi nhaporemo ğa nduripei no. Kiro ğa ami ga'apykavareheve'ga apykava rovai pyteri pe aheruvihavuhete'ga rovai pyteri pe. Cordeiro'jave'ga rovai pyteri pe ğa ami no. Omongi ğa opipukuhuva'ea tapy'ynhapitiĝahivuhuva'ea. Gwerekko ğa pindova rova opo pe.

¹⁰ Hahyahi ĝanhi'iĝa ğa erame:

–Tupana'ga nhanderuvihavuhete'ga oapy oapykava rehe aheruvihavuhetero.

Gaha cordeiro'jave'ga pavẽi,

ĝahã jate omombo hete nhanderekote'varuhua nhande hugwi

nhande mombyryva avuirama nhande rerua avo yvagi pe.

Nurã nhande ğa mbohetei, ei ğa.

¹¹ Kiro Tupana'gapyrive'ğa nhaporemo ğa ami ga'apykava atimambava huvihavuhu'ğa atimambava no quatrove'ğa atimambava no. Tupana'gapyrive'ğa nhinoĝi upa ojavapyvo yvya rehe ga'apykava rovai pyteri pe ga mboheteavo Tupana'ga ko nhanderuvihavuhete'ga javo.

¹² A'ero ğa ei:

–Na tuhẽ! Amém!

Tohoryory ti Tupana'ga nhanderuvihavuhuhete'ga.

Gaha ti timboukwaha hete tikatu hete ti ga javo.

Gaha ti tokwaha hete onhimombaragwahava.

Ga pe ti xa'e: Ndepyry hete nde ore pokoga.

Gaha ti timbohete.

Gaha ti toko nhanderuvihavuhuhete'ga.

Gaha ti tipopoaka hete.

Na tuhẽ ti nhanderuvihavuhuhete'ga toko avuirama nehẽ.

Na tuhẽ! Amém! ei Tupana'gapyrive'ga Tupana'ga mombe'gwovo.

¹³ Kiro huvihavuhu'ga nde'yja'ga ei ji ve:

—Ma'ga po ga – kiroki ga omongi opipukuhuva'ea tapy'ynhapitiğahivuhuva'ea? Ma hugwi ga nduri? ei ga.

¹⁴ —A'ero ji ei ga pe: Ji ndakwahavi. Ndehe erekwaha huvihavuhuro. Emombe'u ti ji ve a'ea, a'e ji.

Imombe'gwovo ga ei ji ve:

—Ga pe hahy hete ranuhũ raikwehe. Hahyhetea hugwi ga nduri. Cordeiro'jave'ga rehe ga jikohetei. Ga ojijukauka heka'voguka gwekoa omanomo ga ndepyga tamombo ti ji gandeskote'varuhua ga hugwi ga mombyryva javo. Ga ndepyga ga gwekoa reka'vogukaro gwaramo gapira tiğahivuhuro kiro. A'ereki ga ojiko hete ga rehe okokatuavo herovia ga manorame ga ndepyga ga mombyryva, ei huvihavuhu'ga imombe'gwovo.

¹⁵ Nurã ga ndekoi Tupana'ga rovai pyteri pe

ga apygame oapykava rehe aheruvihavuhuhetero.

Ypytunimo ga ndekoi ganhi'iga rupi garonga pype gamboheteheva pype arimo no.

A'ero ti ga ruvi gapyteri pe ga a'nguavo nehẽ, ei huvihavuhu'ga.

¹⁶ Ty'ara ti ndojukaa'javi ga nehẽ.

Ndoygweja'javi ti ga nehẽ.

Ndopo'rua'javi ti ga kwarahyahiva nehẽ.

Nombohakuvyugukara'javi ti ga ga pe nehẽ no, ei huvihavuhu'ga.

¹⁷ A'ereki cordeiro'jave'ga gwepia katu hete ga

okovo ga'apykavareheve'ga rovai pyteri pe aheruvihavuhuhete'ga rovai pyteri pe.

Ojikwahavuka ti ga ga pe nehẽ.

Nahã ti ga ga mongoi avuirama Tupana'ga pyri nehẽ, ei huvihavuhu'ga.

Gakwahava pe ji ei:

O'u ga yhyppyryva ahemongohava.

A'ero ga ndekoi avuirama Tupana'ga pyri, ei huvihavuhu'ga.

Tupana'ga ti ihypavi gandeahya gandeakwara hugwi nehẽ.

Ndojehe'oa'javi ti ga nehẽ.

A'ero ti ga ndokoveveuhua'javi nehẽ, ei huvihavuhu'ga ji ve.

8

Mbapavava'ea tuju'gia apopyra

¹ Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ga nhaporemõ onhi'imbi hete. Sete ko garembika'mbigagwera a'ero. Meia hora po ihoi ga nhi'ige'ymame, a'e ji mo henduve'yma.

² Kiro ji ga ndepiagi Tupana'gapyrive'ga seteve'ga – kiroki ga o'ã Tupana'ga rovai pyteri pe okoheteavo ganhi'iga rupi yvagipeve'ga. Kiro trombetas mondohava seteve'ga pe. Sete ko gatrombetas a'ero.

³ Kiro ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga ruri o'ama ikwava'êhava pyri. Gwereco ga hyrua incenso perfume apopyra kaja ryrúa ouro apopyra. Kiro perfume apopyra mondohava ga pe he'yjuhuva'ea mondohava. Nurã ga ei ikwahava omondoa:

–Tambokai ti ji perfume ikwava'êhava arimo nehẽ, ei ga.

A'ea ga ei ikwava'êhava pe ouro apopyra pe – kiroki oko ga'apykavareheve'ga apykava rovai pyteri pe aheruvihavuhuhete'ga apykava rovai pyteri pe.

–Tupana'ga remimo'êhara'ğa nhaporemo onhi'ĩ Tupana'ga pe, ei ga. Tamondo ti ji ãanhi'iğa perfume reheve ikwava'êhava rehe nehẽ, ei ga.

A'ero ga imbokai ipyhyga perfume apopyra kaja ryrúa opo pe.

⁴ Ikairame tatatiğa ihoi ikaja ryrúa hugwi ogwovo Tupana'ga remimo'êhara'ğa nhi'iğa pavẽi ojiupia ogwovo Tupana'ga rovai pyteri pe.

⁵ A'ero Tupana'gapyrive'ga ipe'ai tata ikwava'êhava hugwi imotynyhema ikaja ryrúa. Yvya koty ga imombori tata. Kiro inhi'inhi'iği onaranarağa overaverava. Oğwyğwy hete yvya a'ero.

Sete trombetas

⁶ Seteve'ğa Tupana'gapyrive'ğa – kiroki ға gwereco trombetas – ғahã onhimboavujikwe tipy ti trombetas javo.

⁷ Kiro ojipejive'ga ipyi trombeta seteve'ğa nde'yja'ga. A'ero itatiğuhũa'java'ea mombohava amana royxagahiva'java'ea mombohava yvya koty tata mombohava pavẽi. A'ero ikyri itatiğuhũa'java'ea tata pavẽi yvya koty. A'ea pavẽi aherecoa jihe'ari ohia yvya koty no. Yva he'yjuhu hete ranuhũ yvya koty. Trêsva'ea pyteri pe nanani ojipejiva'ea okai. Nahã a terça parte dos yva okai yvya no. Okai pa nhungwava no.

⁸ Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ğa nde'yja'ga. Mokõi ko ãanembipyagwera a'ero. A'ero yvytyra ruvihavuhua'java'ea momborukahava yvya koty ypihua ruvihava pype. Hendy ko yvytyra ruvihavuhua'java'ea. Paivouhu hete ranuhũ ipukuhua ihoi ypihua ruvihava pukuhua ihoi yvya koty. He'yjuhu hete ranuhũ quilômetros. Ypihua ruvihava pype três quilômetros pyteri pe nanani ojipeji quilômetro yhya onhimbote hegoro. Nahã a terça parte do ypihua ruvihava onhimbote hegoro.

⁹ Yhyapora he'yjuhu hete ranuhũ ypihua ruvihava pype yvya koty. Três yhyapora pyteri pe nanani ojipejiva'ea manoi yhyapora. Nahã a terça parte dos yhyapora omano. Yharuhua he'yjuhu hete ranuhũ ypihua ruvihava rehe no. Três yharuhua pyteri pe nanani ojipejiva'ea ihoi ypy pe oka'nhyama yharuhua. Nahã a terça parte dos yharuhua oho ypy pe.

¹⁰ Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ğa nde'yja'ga. Três ko ãanembipyagwera a'ero. A'ero jaytata'ihua hehanhuhũva'ea ihiri yvya koty yvaga hugwi. Yhyga ja jaytata'ihua ikai ohia paranauhũa pype. Paranauhũa he'yjuhu hete ranuhũ yvya koty. Três paranauhũa pyteri pe nanani ojipejiva'ea pype jaytata'ihua ihiri. Nahã a terça parte dos paranauhũa pype jaytata'ihua ohi. Ihiri no yhyaryapyruhua pype. He'yjuhu hete ranuhũ yhyaryapyruhua yvya koty. Três yhyaryapyruhua pyteri pe nanani ojipejiva'ea pype jaytata'ihua ihiri. Nahã a terça parte dos yhyaryapyruhua pype jaytata'ihua ohi.

¹¹ Jaytata'ihua rera ko ka'a irovahiva'ea. Omborovahi jaytata'ihua yhya a'ero ohirame ipype. Nurã oy'urame he'yjuhuve'ğa manoi vvyakotyve'ğa.

¹² Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ğa nde'yja'ga. Quatro ko ãanembipyagwera a'ero. A'ero kwara te'varo jahya pavẽi jaytata'ia pavẽi no. Nurã a'ea nhaporemo nahendykata'javi. A'ereki oji'iveuhu kwara ogwe arimo quatro horas rupi. Na jitehe oji'iveuhu jahya igwevi quatro horas rupi ypytunimo jaytata'ia pavẽi.

¹³ Kiro ji hepiagi kwanduhua'javuhuva'ea iveverame yvate. A'ea ji henduvi. Hahyahi kwanduhua'javuhuva'ea nhi'iğa i'eraime:

—Ite'va! Ite'va! Ite'va ti vvyakotyve'ğa pe nehẽ! Trêsvê'ğa opy ġwerĩ trombetas seteve'ğa nde'yja'ğa. Ganembipya ko hahyaġwama vvyakotyve'ğa pe nehẽ. A'ero ti ite'varuhu hete ġa pe nehẽ, e'i kwanduhua'javuhuva'ea.

9

¹ Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ğa nde'yja'ga. Cinco ko ġanembipyagwera a'ero. A'ero ji jaytata'ia'jave'ga repiagi – kiroki ga ohi yvaga hugwi vvyvo. Kiro chave mondohava ga pe. Nurã ga ei ikwahava omondo:

—Tape'a ti ji vvykwara ruvihavuhua rovapytymbava jugwi nehẽ, ei ga.

Paivouhu ihoi vvykwaruhua.

² Chave ga ipyhygi a'ero ipe'avo hovapytymbava vvykwaruhua hugwi. Vvykwaruhua rupi ihemi tatatiġahivuhua. Tataheteuhua fornalhapyeva'ea ja ko ipype, a'e ji tatatiġahivuhua repiagame. Tatatiġa ombogwe kwara. Ypytunahi tatatiġateuhuro ġwaramo.

³ Tatatiġa hugwi ihemi tukuruhua ua yvya rehe he'yjuhuva'ea. Kiro tukuruhua mbopopoakahava. Nurã tukuruhua oko jagwa'jyra ja. Nurã ikwahava omondo tukuruhua i'ei ojohupe:

—Tipi vvyakotyve'ğa nehẽ, e'i.

⁴ Timbote'varuhuyme ti nhungwava ojipeva'ea henhuiva'ea nehẽ no. Timbote'varuhuyme ti yva nehẽ, e'i. Tipitipi ġa nehẽ – kiroki ġa ndogwerekoi Tupana'ga rembikwatijaripyra gwetovapya rehe, e'i.

⁵ Tujukayme ti ġa. Hahyhetea tehe ti nhande timondo ġa pe, e'i. Cinco meses rupi ti nhande timondo hahya ġa pe, e'i tukuruhua.

Opiopi tukuruhua vvyakotyve'ğa a'ero jagwa'jyra ja.

⁶ A'ero vvyakotyve'ğa ndekotehei xamano javo novĩa. A'ereki ġa nomanoi. Hahy hete ġa pe. Nurã ġa manopotari novĩa. A'ereki tegwete ġamanoa.

⁷ Soldados'ğa omondo metalva'ea cavalos rehe. A'ereki ġa e'i: “Tokutugyme ti ġa cavalos nhande horame i'arimo nhandetavuka ġa pe,” ei ġa. Nahã cavalos gwereko metalva'ea ojihe. Na jitehe tukuruhua i'javijitehe herekoi ojihe. Oakaġa rehe tukuruhua gwereko akanitara'java'ea. Ouro apopyra ja ko akanitara'java'ea. Tukuruhua rova ko akwaimbae'ğa ndova ja.

⁸ Tukuruhua akaġa ava ko kunhangwera'ğa ava ja. Tukuruhua ranha ko ja'gwara'java'ea ranha ja leão ranha ja.

⁹ Opoti'a rehe tukuruhua gwereko ferro'java'ea tokutugyme ti ġa nhandepoti'a javo. Iveverame ipepoa ipyambu. Ipepoa pyambua ko henonhandava pyambua ja carretas pyambua ja. A'ereki ipyambu hete cavalos carretas renonhaname onhimongyavo akwaimbae'ğa nderogwovo totavuka ti ġa javo. Na jitehe tukuruhua pepoa ipyam-buhetero.

¹⁰ Tukuruhua gwaja ko jagwa'jyra gwaja ja. Gwaja pyvõ tukuruhua vvyakotyve'ğa piġapi. Cinco meses rupi tukuruhua opiopi gwaja pyvõ. Kiroki ġa ndogwerekoi Tupana'ga rembikwatijaripyra gwetovapya rehe – ġahã tukuruhua ġa piġapi.

¹¹ Tukuruhua ruvihavuhu'ga koi vvykwara ruvihavuhu'ga – kiroki vvykwaruhua oho paivouhu. Hebreus'ğa ono Abadom ga rehe gareraramo. Gregos'ğa ono Apolião ga rehe gareraramo. Nhande tino ga rehe Ahemoka'nhyrna gareraramo.

¹² Kiro ji ikwahavi javo: Na tuhẽ ojipejiva'ea ite'varuhuva'ea ko. A'ea rehe kwanduhua'javuhuva'ea nhi'igi oji'i. Kiro ti mokonhava'ea ite'varuhuva'ea memei nehẽ no, a'e ji.

¹³ Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ğa nde'yja'ga a'ero. Seis ko ġanembipyagwera a'ero. A'ero ji ga renduvi – kiroki ga onhi'ĩ ikwava'êhava jahykavakatĩapy'ria hugwi – kiroki ikwava'êhava ouro apopyra opyta Tupana'ga rovai pyteri pe.

¹⁴⁻¹⁵ Pea hugwi ga ei seteve'ğa nde'yja'ga pe – kiroki ga opy trombeta:

—Ekwahara ti anhağa quatrova'ea – kiroki a'ea opyta paranauhũa ruvihava rembeyvyri pe rio Eufrates rembeyvyri pe imboavujikweripyra'ea, ei ga.

—Kwa, ei ga.

Kiro anhağate'varuhuva'ea kwaharava. Nurã ikwahava omondo a'ea ei ojohupe:

—Tiapiti ti vyakotyve'ğa nehẽ. Nhanemondohava rupi jate ti nhande xaho ға apitiavo nehẽ. Nhanemondohava – a hora, o dia, o mês, o ano – a'ea rupi katu hete ti nhande tiapiti vyakotyve'ğa nehẽ. He'yjuhu hete ranuhũ vyakotyve'ğa vyva koty. Trêsve'ğa pyteri pe nanani ojipeji'ga ti nhande tiapiti nehẽ. Nahã ti nhande a terça parte dos vyakotyve'ğa tiapiti nehẽ, e'i.

¹⁶ He'yjuhuranuhũve'ğa soldados'ğa oapy cavalos arimo xatavuka ti vyakotyve'ğa pe javo.

—Duzentos milhões ko soldados'ğa ndekoi, ei ga.

A'ea ji ahendu jitekovo.

¹⁷ Jesus'ga rembiepiukara ji hepiagi aere'ĩva'ea. Nurã ji hepiagi cavalos cavalos'arimove'ğa ndeheve. Gwereco ға opoti'a rehe ita'jaheteva'ea. Ita'jaheteva'ea ko igwağuhũ tata ja. Hovy'i ita'jaheteva'ea no ita ja safira ja. Jukyryuhu ita'jaheteva'ea no pó de enxofre ja. Cavalos akağa ko ja'gwara'java'ea akağa ja leão akağa ja.

Cavalos jurua rupi ihemi tata tatatiğa pavẽi enxofre pavẽi.

¹⁸ A'ea pyvõ cavalos vyakotyve'ğa apiti. He'yjuhu hete ranuhũ vyakotyve'ğa. Trêsve'ğa pyteri pe nanani cavalos ojipeji'ga jukai tata pyvõ tatatiğa pyvõ no enxofre pyvõ no – kiroki ohẽ cavalos jurua rupi. Nahã a terça parte dos vyakotyve'ğa omano.

¹⁹ Nahã cavalos ға apiti. A'ereki ipopoaka tata tatatiğa pavẽi enxofre pavẽi. A'ea nhaporemõ ihemi ijurua hugwi ға apitiavo. Cavalos gwaja ko mboja ja. A'ereki cavalos gwajakãtiapy'ria gwereco mboja akağa. A'ea ipopoaka no imondovo hahyhetea vyakotyve'ğa pe ға apitiavo.

²⁰ Jara'ğa nomanoi opytavo ite'varuhuva'ea ojipe'ğa apitirame. Kiroki ға nomanoi – ғаhã ndogwerojijyi ojeaporoğita okokatue'yma ve opohire'yma ġwemimbohete'hara hugwi. Ganemimbohete'hara ko ġwembiapoa anhağa no Diabo'gapyriva'ea.

Ganembiapopyra ko ha'angava: ouro apopyra, prata apopyra, bronze apopyra, ita apopyra, yva apopyra. Nanongara ra'angava nhaporemõ ndohepiagi reki, nohenduvi reki, nopo'ami reki ogwove'ỹ. Emo ға ombohete tuhẽ a'ea anhağa no Diabo'gapyriva'ea imondovo gweaporoğita imohina hehe. Nahã ға ndekote'varuhui. Tupana'ga jate ahe tombohete.

²¹ Ndogwerojijyi ға ojeaporoğita okokatue'yma. Nurã ға ndojukapigi ojipe'ğa. Ndi-pajipigi ға. Ndopotapigi ға ġwembireko'ğarũive'ğa. Nomimbigi ға. Oko te'varuhu pa ға.

10

Tupana'gapyrive'ga gwereco livro'ia ipe'apyra

¹ Kiro ji ojipe'ga repiagi Tupana'gapyrive'ga ipopoakave'ga yvagipeve'ga. Ahepia ji ga ga jyvame yvaga hugwi ua vyva koty imongiavo yvağatiğa opiramo. Yvagahavuhua oko ga'akağa arimo ga'akanitaro. Hendy'ja hete garova kwara ja. Gakupya ko okyta ja hendyva'ea ja.

² Gwereco ga livro'ia ipe'apyra opo pe. Ohã ga imondovo opya ojohukoty rũi ypihua ruvihava rehe imondovo opya ojohukoty vyva rehe o'ama.

³ Hahyahi gahapukaja ja'gwara'java'ea ja leão ja. Ga hapukairẽ inaranaraği opyambuavo. Sete ko inarağa.

⁴ Inaranarağirẽ ji ei: Kiro ti ji ikwatijari inarağa remimombe'ua nehẽ, a'e ji jijive novĩa. A'ereki ji yvagipeve'ga rendu. Yvaga hugwi ga ei ji ve:

—Terekwahavukari ti inarağa remimombe'ua. Terekwatijari ti a'ea, ei ga ji ve.

—Kwa, a'e ji.

⁵ Tupana'gapyrive'ga – kiroki ga ohāi o'ama ypiahua ruvihava rehe yvya rehe no – gaha opova'ē yvagi pe.

⁶ –Gaha, ei ga, ga oko avuirama hako. Aḡwamo ga rekoi, aerē avuirama nehē no omanoe'yma nehē, ei ga. Ga oapo yvaga yvagipeva'ea no yvya no yvyakotyva'ea no ypiahua ruvihava no yhyapora no, ei ga avuiramave'ga mombe'gwovo. Gaha nhirenduvame ji ei: Kiro ti aere'īva'ea nambegwea'javi nehē, a'e ji, ei ga. Ji erame na avuiramave'ga e'i: “A'iti a! Pyry nde'ea,” ei ga ji ve, ei Tupana'gapyrive'ga.

—Nambegwea'javi tuhē ti aere'īva'ea nehē.

⁷ Kiro po ti seteve'ḡa – kiroki ḡa opy trombetas – kiro po ti ḡande'yja'ga ipyi trombeta mbapavamo nehē, ei Tupana'gapyrive'ga. Gaha ipyrame trombeta kiro ti Tupana'ga ikwahapavukari ḡwemimbotarimova'ea nehē, ei ga. Ymyahū Tupana'ga nomombe'upavi ojiheva'ea pe onhi'iḡa mombe'uharava'ea pe nahanahā nhiremimbotarimova'ea javo hako. Nomombe'ui ga aerē ti ji hepiukapavi nehē javo hako, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

⁸ Gaha – kiroki ga e'i ji ve: “Terekwatijari ti inaraḡa remimombe'ua” – gaha onhi'iḡa'ja ji ve. Kiro ga ei:

—Eho ipyhyga livro'ia ipe'apyra Tupana'gapyrive'ga poa hugwi – kiroki ga ohāi o'ama ypiahua ruvihava rehe yvya rehe no, ei ga ji ve.

⁹ A'ero ji hoi Tupana'gapyrive'ga pyri nhivahema javo ga pe: Embuhu livro'ia ji ve, a'e ji.

—Koro! ei ga ji ve. Epyhy livro'ia i'gwovo pa. Nde juruka'rurame ti he'ēro na'ē hehira ja novā nehē. Emo nde imokoname ti omborovahi nderevega nehē, ei ga ji ve.

¹⁰ Apyhy ji livro'ia ipe'avo gapoa hugwi i'gwovo a'ero. Livro'ia he'ēro hehira ja ji juruka'rurame. Ji imokoname kotihī imborovahivi jirevega.

¹¹ Kiro ga ei ji ve:

—Aerē ti emombe'ua'ja Tupana'ga nhi'iḡa he'yive'ḡa pe. Emombe'ua'ja ti ojipe'ḡa yvyakotyve'ḡa ḡwyḡagwyripeve'ḡa no. Emombe'ua'ja ti ḡa no – kiroki ḡa ojoatyatyvi ḡanhi'iḡa. Yvyakotyve'ḡa nduvihavuhu'ḡa ti emombe'ua'ja, ei ga ji ve.

11

Mokonha'ḡa omombe'u ḡwemiendukatua

¹ Kiro yvagipeve'ga imbuhuri ji ve ta'akwatiḡuhūa a'ea pyvō ti eha'āha'ā hepiaga ipukuhua javo.

—Eha'āha'ā ti hepiaga ipukuhua ḡajatykahavuhua pukuhua Tupana'ga mbohete'hava pukuhua maranime ipukuhua javo, ei ga. Eha'āha'ā ti hepiaga ikwava'ēhava pukuhua no maranime ipukuhua javo. Emo'emo'ē ti Tupana'ga mboheteve'ḡa pevo no maramomi ḡande'yja javo, ei ga ji ve.

² —Okara – kiroki oko ḡajatykahavuhua pyri Tupana'ga mbohete'hava pyri – a'ea ti tereha'āha'aḡi. A'ereki Tupana'ga e'i jipe: “Judeus'ḡarūive'ḡa ti toko pevo,” ei Tupana'ga, ei ga. “Quarenta e dois meses rupi ti judeus'ḡarūive'ḡa okote'varuhuve'ḡa ndekoi ḡajatykahavuhua pyri cidadepyryva pype Jerusalēm pype,” ei Tupana'ga ji ve, ei ga.

³ —“Kiroki mokonha'ḡa nhinhi'iḡa rendu katu – ḡahā ti ji ambopopoakaruka nehē tomombe'u ti ḡa nhinhi'iḡa mil duzentos e sessenta dias rupi,” ei Tupana'ga, ei ga. “Omongi ti ḡa tapy'ynhapite'varuhua jatyrapemuhūva'ea nehē imombe'urame nhinhi'iḡa,” ei Tupana'ga ji ve, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

⁴ Kiro Jesus'ga rembikwahavukara ji ve. Mokonha'ḡa oko yva ja oliveira ja mokonhava'ea ja. Ga ko hyapehava ja no mokonhava'ea ja – kiroki hyapehava oko Tupana'ga rovai pyteri pe yvyakotyve'ḡa nduvihavuhuhete'ga rovai pyteri pe.

⁵ Po ojipe'ga imondopotari hahya mokonha'ga pe, a'ero ti tata ihemi mokonha'ga jurua rupi nehẽ ga moka'nhyama ga jukavo nehẽ. Nahã ti ga tomano tata pype imondopotarame hahya mokonha'ga pe nehẽ.

⁶ Mokonha'ga ipopoaka. Po ga imbopo'opotari amana imombe'urame Tupana'ga nhi'iga mil duzentos e sessenta dias rupi, a'ero ti amana ndokyri nehẽ. Po ga yhya monhimbotepotari aherekoro, a'ero ti yhya onhimbote aherekoro nehẽ. Po ga imondoparavuhupotari karugwate'varuhua yvya koty, a'ero ti karugwate'varuhua oho vyvakotyva'ea pe vyvakotyve'ga pe nehẽ no. Po ga imondopotapotarari, a'ero ti ohooho nehẽ.

⁷ Aerẽ ti ga imombe'upavi Tupana'ga nhi'iga gwemiendukatua nehẽ. Ga imombe'upavirẽ ti vykwaruapypeva'ea ojiupi vykwara ruvihavuhua hugwi ua nehẽ – kiroki vykwara oho paivouhu. Uhu ti vykwaruapypeva'ea tiruahũheteva'ea otavuka mokonha'ga pe gapopoakara mombiga ga jukavo nehẽ.

⁸ Mokonha'ga nda'oa ti ipytai pehea rupi cidade ruvihava pype nehẽ – kiroki cidade oko Sodoma ja Egito ja no. A'ereki cidadepeve'ga ite'varuhu hete Sodomapeve'ga ja Egitopeve'ga ja no. Pevo jitehe cidade ruvihava pype ymyahũ ahe mokonha'ga pojykaharete'ga mbovyri yva rehe ga jukavo ikwehe. Pevo jitehe ti mokonha'ga nda'oa pytai pehea rupi nehẽ.

⁹ Gwepia ti vyvakotyve'ga nhaporemo mokonha'ga nda'oa pevo nehẽ. Kiroki ga ojogwe'ygwe'yja'ga – ga ti ganda'oa repiagi nehẽ. Kiroki ga ojoatyatyvi ganhi'iga – ga ti ganda'oa repiagi nehẽ. Vyvakotyve'ga gwygagwyrive'ga ti ganda'oa repiagi nehẽ. Ojipe'ga ganda'oa repiagi nehẽ no. Três dias e meio rupi ti ga hepiagi mokonha'ga nda'oa tymukare'yma nehẽ.

¹⁰ Vyvakotyve'ga ndoryndoryvamo gamanoa rehe nehẽ japovo toryva imondote-heavo mbatera ojohupe nehẽ. E'i ti ga ojohupe nehẽ: “Hahya ti mokonhava'ea nomondoa'javi nhande ve nehẽ. A'ereki hahy nhande ve ahe imombe'urame Tupana'ga nhi'iga pepohi ti pejikote'varuhua hugwi javo nhande ve.” Nahã ti ga ei nehẽ. A'ereki ga nhangypyhy gamanoa rehe nehẽ Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga manoa rehe nehẽ.

¹¹ Kiro ji hepiaga'javi Jesus'ga rembiepiukara ji ve aere'iva'ea. Mokonha'ga manorẽ três dias e meio ikwavi gamanoagwera pyvõ. Tupana'ga imondoi opytua gayvyteri pe mokonha'ga vyteri pe ga mbogwerava'java ga mopo'ama'java. A'ero ga po'ami. Ohyhyi pa vyvakotyve'ga okyhyjiheteavo ga ndepiagame.

¹² Kiro mokonha'ga henduvi yvagipeve'ga nhi'iga. Hahyahi ganhi'iga ga erame ga pe: –He pejiyo avo yvagi pe! ei ga.

A'ero mokonha'ga hoi yvagati'ga pype. Nahã ga hoi yvagi pe okiavo ogwovo a'ero. Gahoa yvagi pe ga'arõe'yve'ga hepiagi.

¹³ A'ea rupi jitehe yvya igwygwyhetei. Nurã onga ndurundurugi he'yjuhuva'ea cidade pe. Dez onga pyteri pe nanani ojipeji ndurugi onhika'mbika'mbiga. Nahã a décima parte da cidade onduru. Sete milve'ga omano yvya igwygwyheterame onga ndurundurugame. Kiroki ga nomanoi – ga e'i:

–Tupana'ga ipopoaka hete!

Nahã ga ei okyhyjiheteavo yvagipeve'ga nduvihavuhete'ga hugwi Tupana'ga hugwi.

¹⁴ Kiro ji ikwahavi javo: Na tuhẽ ite'varuhuva'ea ko. Mokõi reki ite'varuhuagwera a'ero. A'ea rehe kwanduhua'javuhuva'ea nhi'igi oji'i. Kiro ti kotihĩ ojipeva'ea ite'varuhuva'ea nehẽ no. A'ero ti trêsve'ea ite'varuhuva'ea nehẽ, a'e ji.

Mbapavamo ga opy trombeta

¹⁵ Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ga nde'yja'ga a'ero. Sete ko ganembipyagwera trombetas a'ero. A'ero ji henduvi yvagipeve'ga nhi'igame. Hahyahi ganhi'iga ga erame: –Kirogwe nhandepojykaharete'ga Tupana'ga herekoi vyvakotyve'ga gwyrã.

A'ea nhaporemo hekoi ga'apoa Cristo'ga apoa no kiro.

A'ereki Tupana'ga e'i ga pe: “Ji pavēi ti tihepia katu ġa pokoga.”

A'ea ga ei Cristo'ga pe ġwemimbuhurukara'ga pe eko ti ġanduvihavuhuhetero ji pavēi javo.

Tohepia katu pa ti Tupana'ga vvyakotyve'ġa kiro avuirama nehē, ei ġa.

¹⁶ Kiro vinte e quatrove'ġa huvihavuhu'ġa – kiroki ġa ōi oapykava rehe Tupana'ga rovai pyteri pe – ġahā onhino ojavapyvo yvya rehe Tupana'ga rovai pyteri pe Tupana'ga mboheteavo.

¹⁷ Kiro ġa ei Tupana'ga pe:

–Tupana, orepojkaharetea, ndepyry hete nde oreruvihavuhuhetero.

Ndehe ndepopoaka ġa hohe pa.

Aġwamo nde ereko. Ymyahū nde ereko hako.

Ndepyry hete nde.

A'ereki nde erepojyka vvyakotyve'ġa gwyrā toko ti a'ea jigwyrā javo.

Kiro po ti nde hepiakatupavi vvyakotyve'ġa nehē, ei ġa Tupana'ga pe.

¹⁸ Gagwyrīpeve'ġa nhimonha'ngai nde rehe.

Kiro ti nde nhimonha'ngai ġa ndehe nehē ġandekote'varuhuro ġwaramo.

A'ero kiro ti nde ei omanove'ġa pe nehē:

“Peko te'varuhu pe.

Peho ti hahyva'ea ruvihava pype a'ero,” ere ti nde ġa pe nehē, ei huvihavuhu'ġa Tupana'ga pe.

Kiro ti nde imbuhuri ejiheve'ġa pe ikwepykava pyryva'ea nehē

– kiroki nenhi'īġa mombe'uhara'ġa, neremimo'ēhara'ġa no, nenhi'īġa rendukatuhara'ġa no.

Ga pe nhaporemo kiro ti nde imbuhuri nehē

okoteheve'ġa pe ġanduvihava'ġa pe nehē no, ei ġa Tupana'ga pe.

Kiro ti nde ġa mondoi hahyva'ea ruvihava pype

– kiroki ġa oko te'varuhu vvyakotyve'ġa pe imondovo hahya ġa pe hendukatuukare'yma nenhi'īġa, ei vinte e quatrove'ġa huvihavuhu'ġa Tupana'ga pe.

¹⁹ Kiro yvagi pe Tupana'ga mboheteheva pe'ai garonga. A'ero jukwaha Tupana'ga rembikwatijarukaripyra ryru'ia pevo gamboheteheva pype.

Kiro iveraveravi onhi'inhi'īġa onaranaraġa. Oġwyġwy hete yvya a'ero. He'yjuhu itatiġuhūa'java'ea amana royxaġahiva'java'ea ikyri yvya koty a'ero.

12

Kunhangwerahēa; tejuhua'javuhuva'ea ruvihavuhua

¹ Kiro ahemonhimomby'auhuvehēa jipiukari yvagi pe tokwaha ti ġa aere'īva'ea javo. Kwara ko hēapiramo tapy'ynhapiramo. Jahya oko hēapya gwyrī pe. Gwereco hēa akanitara oakaġa rehe. Akanitara gwereco jaytata'ia ojihe. Doze ko jaytata'ia hehe.

² Ipuru'a hēa. A'ero hēa rahērahemamo. A'ereki kiro hēara'yra'ga ahava. A'ero hēa herekoi kiro hahyhetea ojive.

³ Kiro ojipeva'ea jipiukari yvagi pe ahemonhimomby'ava'ea. Ahemonhimomby'ava'ea ko tejuhua'javuhuva'ea ruvihavuhua. Huvihavuhu ko tejuhua'javuhuva'ea ġwehanhuhūro oġwaġahivamo. Sete ko tejuhua'javuhuva'ea akaġa. Gwereco akanitara oakaġa rehe no. Sete ko akanitara a'ero. Dez ko tejuhua'javuhuva'ea ratīa.

⁴ Ipopoaka tejuhua'javuhuva'ea gwaja jaytata'ia pe'avo yvaga hugwi imbuhua imombo-boa yvya koty. He'yjuhu hete ranuhū jaytata'ia. Trēs jaytata'ia pyteri pe nanani gwaja ojipeji pe'ai imbuhua imombo-boa yvya koty. Nahā a terġa parte dos jaytata'ia

tejuhua'javuhuva'ea gwaja imombori. Tejuhua'javuhuva'ea i'ami kunhangwerahēa rovai pyteri pe ta'u ti ji hēara'yra'ga ga arame javo. A'ereki hēa ombo'a gwerī gwa'yra'ga.

⁵ Ymyahū Tupana'ga ga mombe'u hako. Ga e'i:

“Aerē ti hēara'yra'ga toko vvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero ga ndepiakatupava nehē. Tohendukatuukaraha ti ga ga pe onhi'i'ga nehē.

Ahe ja – kiroki ahe onupā ojipe'ga vvyra pyvō metalva'ea pyvō toko ti ga nhinhi'i'ga rupi javo

– ahe ja ti hēara'yra'ga tohendukatuukaraha ga pe nehē toko ti ga nhaporemō nhinhi'i'ga rupi javo,” ei Tupana'ga hako.

Kiro hēa ga mbo'ari gwa'yra'ga. Hēara'yra'ga arame kiro gape'ahava pea hugwi tejuhua'javuhuva'ea ti to'uyme ga javo. Kiro garerohohava Tupana'ga pyri ga'apykava pyri toko ga aheruvihavuhuhetero kiro javo.

⁶ Kiro hēa nhani oka'nhyama ongae'yi me. A'ereki pevo Tupana'ga omboavujikwerukaripe hēa pe avo ti hēa toju javo.

–Pevo ti ga tomondomondo mbatera hēa pe mil duzentos e sessenta dias rupi nehē, ei Tupana'ga.

⁷ Kiro yvagi pe Tupana'gapyrive'ga tavukari. Tupana'gapyrive'ga ko Miguel'ga. Miguel'ga ko oko Tupana'ga nhi'i'ga rehe ojiheve'ga pavēi. Tejuhua'javuhuva'ea ndokoi reki Tupana'ga nhi'i'ga rehe ojiheve'ea pavēi. Nurā Miguel'ga tavukari tejuhua'javuhuva'ea pe a'eareheve'ea pe no.

⁸ Miguel'ga imombigi tejuhua'javuhuva'ea popoakara a'eareheve'ea popoakara rehe yvagi pe. Ndatekwavi tejuhua'javuhuva'ea rehe yvagi pe a'eareheve'ea rehe no.

⁹ A'ea rupi tejuhua'javuhuva'ea huvihavava'ea mombohava a'eareheve'ea mombohava pavēi yvya koty a'ero.

Tejuhua'javuhuva'ea ko mboja'jave'ga akoja'ga ymyahūve'ga. Mboja'jave'ga rera ko Diabo ite'varuhuva'ea ruvihavuhu'ga. Mboja'jave'ga rera ko Satanás no. Omoandyandyi ga vvyakotyve'ga nhaporemō.

¹⁰ Kiro ji ojipe'ga renduvi. Hahyahi ganhi'i'ga ga erame okovo yvagi pe:

–Kirogwe Tupana'ga ojiheve'ga ndekote'varuhua mombohetei ga mombryryva avuirama.

Kiro ti ga ga nderohoukari ojipyri yvagi pe nehē.

Kirogwe ga hepiukari opopoakara okovo ganduvihavuhuhetero, ei ga.

Kirogwe Cristo'ga hepiukari opopoakara okovo ganduvihavuhuhetero no.

Ga pe gwemimbuhurukara'ga pe Tupana'ga e'i

eko ti ganduvihavuhuhetero javo.

A'ereki Tupana'ga omomboruka gambotegwetehara'ga yvya koty

– kiroki ga omboja nhaneirū'ga ndehe Tupana'ga rovai pyteri pe arimo ypytunimo no, ei ga okovo yvagi pe.

¹¹ Nthaneirū'ga omombi Diabo'ga popoakara ojikheteavo gwaramo cordeiro'jave'ga rehe

gaha omano heka'voguka gwekoa nhande repyga javo cordeiro'jave'ga.

Ga omombi Diabo'ga popoakara imombe'urame Tupana'ga nhi'i'ga Jesus Cristo'ga mombe'urame.

Onhia'ngue'yma nhaneirū'ga ei ojohupe:

“Xa'eyme ti: Niamanopotari nhande Jesus Cristo'ga mombe'urame.

A'ea rūi ti xa'e.” Nahā ga ei.

Ga'arōe'ýve'ga ga jukai ga mbopohirukapota Jesus'ga hugwi novīa.

A'ereki ga ndopohiri Jesus'ga mombe'ua hugwi, ei ga okovo yvagi pe.

¹² Tohoryory ti yvaga, ei ga.

Pejoryjory ti yvagipeva'ero!

A'ereki ga Diabo'ga mombo avo hugwi.

Yvyakotyva'ea pe yhyarupiva'ea pe no, pe me ti ite'va kiro.

A'ereki Diabo'ga ogy ogwovo pe pyri onhimboahiva.

A'ereki ga e'i: “Nambegwei ti Tupana'ga omombiguka jipopoakara yvya koty nehẽ no.

Takote'varuhua hi ti ji Jesus'gareheve'ga pe yvya koty a'ero nehẽ,” ei Diabo'ga, ei ga.

A'ea ga ei okovo yvagi pe Diabo'ga momba'gwovo yvyakotyve'ga pe yhyarupive'ga pe no. A'ea ji henduvi.

¹³ Kiro tejuhua'javuhuva'ea i'ei:

—Ah! Yvya koty ga ji momborukari ji mombytavouka, e'i.

A'ero ihoi kunhangwerahẽa rehe – kiroki hẽa gwa'yra'ga mbo'a. Hẽa rehe ihoi tajuka ti hẽa javo.

¹⁴ Kiro kwanduhua'javuhuva'ea pepoa mondohava mokonhava'ea mondohava kunhangwerahẽa pe. Nurã hẽa ei:

—Taveve ti ji ongae'yi me nehẽ. Pevo ti ji taho jitupa jirupai pe nehẽ. Pevo ti ga tomondo mbatera ji ve trẽs anos e meio rupi nehẽ. A'ero pevo ti ji rukatui nehẽ nhinhimima mboja hugwi tejuhua'javuhuva'ea hugwi nehẽ, ei hẽa.

¹⁵ Ojuraa rupi mboja yhya mohemi. Hehanhuhũ yhya ypihua ja – kiroki ohẽ tejuhua'javuhuva'ea jurua rupi yhya.

—Yhya ti togwerohoroho hẽa moka'nhyma, e'i.

¹⁶ Yvya pyry reki hẽa pe hẽa pokoga. A'ereki yvy pe yhya onhinha – akoja tejuhua'javuhuva'ea omohẽ ojuraa rupi.

¹⁷ A'ero tejuhua'javuhuva'ea nhimonha'ngahetei hẽa rehe. Nurã ihoi otavuka hẽarakykwepohara'ga pe – kiroki ga gwendu katu Tupana'ga remimomba'uhetea ojikoga Jesus Cristo'ga rehe okokatuavo.

¹⁸ Ogwovo ihoi o'ama y'ytiga rehe ypihua ruvihava rembeyvyri pe.

13

Yhyapypeva'ea

¹ Kiro ji hepiagi tiruahũva'ea yhyapypeva'ea. Ohẽ yhyapypeva'ea ypihua ruvihava hugwi ua yvya rehe upa. Sete ko yhyapypeva'ea akağa. Dez ko yhyapypeva'ea ratĩa. Gwatĩa rehe gwereko akanitara. Dez ko akanitara a'ero. Oakağa rehe inainani gwereko gwerate'varuhua. Herate'varuhua Tupana'ga mbotegwetei yhyapypeva'ea ipopoaka Tupana'ga hohe javo.

² Yhyapypeva'ea oko ja'gwara'java'ea ja leopardo ja. Ipya oko urso pya ja. Ijuraa oko ja'gwara'java'ea jurua ja leão jurua ja. Kiro tejuhua'javuhuva'ea imbopopoakarukari yhyapypeva'ea oji'ja ojipy'rovouka jupe toko ti yhyapypeva'ea jireheve'ga nduvihavamo javo.

³ Ojipejiva'ea ji hepiagi yhyapypeva'ea akağa. Oko ika'ẽagwera ite'varuhuheteva'ea nhakağa rehe. Nurã ji ei: Omano po raji'i. Kiro okwerava'ja reki! a'e ji hepiaga ika'ẽagwera ite'varuhuheteva'ea.

Yvyakotyve'ga nhaporemõ ga nhimomby'ai hehe a'ea mbopogweavo.

⁴ A'ero ga tejuhua'javuhuva'ea mbohetei. A'ereki tejuhua'javuhuva'ea ombopopoakaruka yhyapypeva'ea pe. Yhyapypeva'ea ga imbohetei no.

—Ma'ga ipopoaka yhyapypeva'ea ja? ei ga. Ma'ga ipopoaka a'ea hohe otavuka a'ea pe? Ndipopoakahavi tuhẽ a'ea pe! ei ga imboheteavo.

⁵ Kiro yhyapypeva'ea monhi'ite'varuhuhava. Nurã ikwahava omondoa yhyapypeva'ea i'ei:

—Tanhimbohete tuhẽ ti ji Tupana'ga mbotegweteavo nehẽ. Quarenta e dois meses rupi ti ji tako nanongara rehe yvya koty nehẽ, e'i.

⁶ Nurã yhyapypeva'ea Tupana'ga mbotegwetei. Tupana'ga rongga mbotegwetei. Yvagipeve'ga mbotegwetei. Nahã yhyapypeva'ea gwereko te'varuhu Tupana'ga renote'varuhuavo.

⁷ Kiro yhyapypeva'ea mbopopoakahava no. Nurã ikwahava omondo yhyapypeva'ea i'ei:

–Tatavuka ti ji Tupana'ga remimo'ẽhara'ga pe. Tamombi ti ji gapopoakara, e'i. Tajipopoaka ti ji vvyakotyve'ga hohe pa, e'i. Ga hohe pa ti ji tajipopoaka – kiroki ga ojogwe'ygwe'yja'ga. Ojipe'ga hohe pa no ti ji tajipopoaka. Tajipopoaka ti ji ga hohe pa no – kiroki ga ojoatyatyvi ganhi'iga. Vvyakotyve'ga gwygagwyripeve'ga hohe pa ti ji tajipopoaka no, e'i yhyapypeva'ea.

⁸ Jihi, João, akwaha aere'iva'ea ikwatija. Ikwatija ji ei: Vvyakotyve'ga nhaporemo ti yhyapypeva'ea mbohetei ojikoga hehe nehẽ – kiroki ga ndojikogi Tupana'ga rehe ikwati-jarukare'yma ga pe ojera livro pype, a'e ji ikwatija. Gandra Tupana'ga ndokwatijari livro pype yvagi pe tuhu ti ga ji pyri okovo avuirama jave'yma. Livro ko cordeiro'jave'ga apoa. Gaha Tupana'ga omombe'u vyva apohava renonde aerẽ ti ga ojijukauka nehẽ javo, a'e ji ikwatija aere'iva'ea.

⁹ Peapyakwa pe. Pehendu katu nhirembikwatijara, a'e ji.

¹⁰ Kiroki ga ojipe'ga topyhy ga nderogwovo

– gahã ti ojipe'ga opyhygaha nehẽ ga nderogwovo nehẽ, a'e ji ikwahava aere'iva'ea.

Kiroki ga ojipe'ga tojuka itakyhea'javuhuva'ea pyvõ

– gahã ti ojipe'ga ojuka tuhẽ itakyhea'javuhuva'ea pyvõ nehẽ, a'e ji ikwahava aere'iva'ea.

Nurã ti Tupana'ga remimo'ẽhara'ga tonhimomirana ojikheteavo ga rehe nehẽ, a'e ji ikwatija aere'iva'ea.

Yvyapypeva'ea

¹¹ Kiro ojipea ji hepiagi tiruahuva'ea vvyapypeva'ea. Ohẽ vvyapypeva'ea vyva hugwi ua vyva arimo upa. Mokõi ko vvyapypeva'ea ratia. Hatia ko cordeiro ratia ja. Hahyahi vvyapypeva'ea nhi'iga tejuhua'javuhuva'ea ja.

¹² Yhyapypeva'ea ombopopoakaruka vvyapypeva'ea oji'ja. A'ero vvyapypeva'ea yhyapypeva'ea mboheteukari vvyakotyve'ga pe vyva pe no – kiroki yhyapypeva'ea gwereko ika'ẽagwera ite'varuhuheteva'ea.

¹³ Vvyapypeva'ea japoapoi ahemonhimomby'ava'ea. Yvaga hugwi imbojyvi tata imbuhua vyva koty. Gwepia pa vvyakotyve'ga ahemonhimomby'ava'ea.

¹⁴ Ahemonhimomby'ava'ea apovo gwaramo vvyapypeva'ea ga moandyandyjuhui. Ipopoaka vvyapypeva'ea ahemonhimomby'ava'ea apovo gwaramo yhyapypeva'ea rovai pyteri pe. Vvyakotyve'ga pe vvyapypeva'ea ei:

–Peapo ti ha'angavuhua kiro timbohete ti a'ea ra'angavuhua javo – kiroki a'ea ko yhyapypeva'ea herekovo ika'ẽagwera ite'varuhuheteva'ea itakyhea'javuhuva'ea rem-bikytiuhagwera. A'ea ra'angavuhua ti peapo. A'ereki a'ea okwerava'ja reki yhyapypeva'ea, e'i vvyapypeva'ea.

Mbatera ga japo yhyapypeva'ea ra'angavamo a'ero.

¹⁵ Opopoakahetero gwaramo vvyapypeva'ea imondoi opytua ha'angava pe imopo'ama.

–Opo'ã reki ha'angava ogwoogwovo, ei vvyakotyve'ga hepiagame.

Ha'angava onhi'i. Kiro i'ei:

–Tanhimohete ti vvyakotyve'ga nhaporemo, e'i.

Kiroki ga nombohetei yhyapypeva'ea ra'angava – gahã ha'angava ojukauka.

¹⁶⁻¹⁷ Vvyakotyve'ga nhaporemo herekoi yhyapypeva'ea rembikwatijarukaragwera ojihe a'ero. Ga okwatijaruka yhyapypeva'ea rera ojihe. Hera ikwatijarukare'ymame ti ga okwatijaruka yhyapypeva'ea rera número. Okwatijaruka ti ga opoa rehe

ojohukoty rûi. Opoa rehe ikwatijarukare'ymame ti ġa okwatijaruka gwetovapya rehe. Okwatijaruka ġa nhaporemō: okoteheve'ġa ġanduvihava'ġa imbateve'ġa nimbaterive'ġa ojipe'ġa no – kiroki ġa oporavyky ojive jate ipiro'yve'ġa, kiroki ipiro'ye'yve'ġa ġa ġa mboporavykyuka ġa mbopohirukare'yma ojihugwi no. Ga ojihe ikwatijarukare'ymame yhyapypeva'ea ra'angava noma'ēukari ġa pe mbatera ipyhygukare'yma imondoukare'yma no. Nahā yhyapypeva'ea ra'angava hendukatuukarahai vvyakotyve'ġa pe onhi'iġa opopoakaramo.

¹⁸ Ojapyakaheterame jate ti ahe ikwahavi yhyapypeva'ea rera. Kiroki ga okwaha hete – gaha ti tomo'emo'ē yhyapypeva'ea rera número onhimombaragwahava hehe. Yhyapypeva'ea rera número ko akwaimbae'ga rera número. Yhyapypeva'ea rera ko número seiscentos e sessenta e seis.

14

Cordeiro'jave'ga he'yjuhuranuhūve'ġa pavēi

¹ Kiro ji hepiagi. Nanime cordeiro'jave'ga ami vvytyruhua rehe Siāo rehe! Ga pavēi ġa oko cento e quarenta e quatro milve'ġa. Ikwatijara ġa gwereko gwetovapya rehe. Ikwatijara ko cordeiro'jave'ga rera garuva'ga rera no.

² Kiro ji yvagipeve'ga renduvi. Onhi'iġahyahivuhu ga typojuhetea pyambua ja onara-naraġuhūva'ea ja no. Ikatu ganhi'iġa imonhi'ihava ja no harpas ja, a'e ji yvagipeve'ga renduva.

³ Cento e quarenta e quatro milve'ġa nhimby'yi ipyahuva'ea rehe yvagi pe ga'apykavareheve'ga apykava rovai pyteri pe ga apygame oapykava rehe okovo aheruvihavuhuhetero. Onhimby'yi ġa quatrove'ġa ndovai pyteri pe no huvihavuhu'ġa ndovai pyteri pe no. Tegwete ojipe'ġa nhimbo'ehava a'ea rehe. Gahā jate onhimbo'e hehe ipyahuva'ea rehe onhimby'yita cento e quarenta e quatro milve'ġa. A'ereki Tupana'ga ġa mbopiro'yuka ġambote'varuhuva'ea hugwi ġa pokoguka ġa mbuhuruka ojipyri yvagi pe ġa mombytavouka avuirama.

⁴ Ga ndokote'varuhui. Ga ko ġa ja – kiroki ġa ndogwerekoangavi kunhangwera'ġa. Piry hete ġa. Cordeiro'jave'ga hoa nanani ġa hoi ga rupi okovo ganhi'iġa rupi. Tupana'ga omo'emo'ēypy ġa ojive vvyakotyve'ġa hugwi ġa mbopiro'yuka.

–Gahā ti toko jireheve'ġa cordeiro'jave'gareheve'ġa no, ei Tupana'ga ġa mo'emo'eamo. Toko ti ġa nhinhi'iġa rupi ganhi'iġa rupi no. Jara'ġa hohe vvyakotyve'ġa hohe ġa pyryvamo okovo a'ero, ei Tupana'ga.

⁵ Ni'mbeangavi Tupana'gareheve'ġa. Nurā ndojari ġa ndehe Tupana'ga rovai pyteri pe aheruvihavuhuhete'ga rovai pyteri pe.

Trêsvē'ġa Tupana'gapyrive'ġa yvagipeve'ġa

⁶ Kiro ji ojipe'ga repiagi Tupana'gapyrive'ga ga veverame yvatea gwyrimo. Ikwahava ġwaramo omondoa ga ei:

–Taho ti ji imombe'gwovo pyryva'ea ipave'yva'ea Jesus'ga mombe'ua vvyakotyve'ġa pe nhaporemō nehē. Gagwyġagwyripeve'ġa pe ti ji tamombe'u. Kiroki ġa ojogwe'yġwe'yja'ġa – ġa peġape ti ji tamombe'u. Kiroki ġa ojoatyatyvi ġanhi'iġa – ġa peġape ti ji tamombe'u. Ojipe'ġa pe ti ji tamombe'u no. Vvyakotyve'ġa pe nhaporemō vvyakotyve'ġa pe ti ji tamombe'u nehē, ei Tupana'gapyrive'ga.

⁷ Hahyahi ganhi'iġa ga erame ġa pe a'ero:

–Pehendu katu ti Tupana'ga rerekokatukatuavo ga ko ipopoaka ojipe'ġa hohe pa javo. Pembohete ti ga gaha jate oko nhandervihavuhuhetero javo. A'ereki kiro ga'ea okote'varuhuve'ġa pe peko te'varuhu pe javo. “Peho ti hahyva'ea ruvihava pype nehē,” e'i ti Tupana'ga nehē.

—Pembohete ti Tupana'ga mboukwahava penenypy'amo ga rovai pyteri pe. Gaha ombojihu yvaga yvya no ypihua ruvihava no yhyaryapyruhua nhaporemō no, ei Tupana'gapyrive'ga.

⁸ Kiro ojipe'ga vevei ga reviri no Tupana'gapyrive'ga. Imombe'gwovo ga ei:

—Cidadepeve'ga Babilôniapeve'ga popoakahetea ipigi! Opi hete tuhē! A'ereki ġa ombote'vate'varuhu vyakotyve'ga gwyrive'ga nhaporemō, ei ga. Babilôniapeve'ga onhimbopogweuka ojipe'ga pe toko te'varuhu ti ġa nhande ja javo. Babilôniapeve'ga ja ġa ndekote'varuhui a'ero gworygworyvamo ġandekote'varuhua rehe, ei ga.

⁹⁻¹⁰ Kiro ojipe'ga vevei mokonha'ga ndeviri no Tupana'gapyrive'ga. Trēs ko ġa a'ero. Hahyahi ganhi'ġa ga erame:

—Kiroki ġa yhyapypeva'ea mbohete yhyapypeva'ea ra'angava rehe ve - ġahā ti ombuhuruka ite'varuhuva'ea ojive nehē, ei ga. Po ġa okwatijaruka yhyapypeva'ea rembikwatijarukara gwetovapya rehe, a'ero ti ite'varuhu ġa pe nehē, ei ga. Po ġa okwatijaruka opoa rehe, a'ero ti ite'varuhu ġa pe nehē no.

—Tupana'ga ti onhimonha'nga ġa ndehe nehē. Ndoporogwetygi ti ga ġa nehē, ei ga. A'ero ti Tupana'ga ġa mondoi tata pype enxofre pype nehē no hahyva'ea ruvihava pype. A'ea pyvō ti ga hahya mondoi ġa pe nehē, ei ga. Hahyrame pevo ġa pe ti pyryve'ga Tupana'gapyrive'ga ġa ndepiagi nehē. Ga pavēi ti cordeiro'jave'ga ġa ndepiagi nehē hahyrame ġa pe nehē, ei ga.

¹¹ Nane'ymi ti ihemi tatatiġuhūa hahyrame ġa pe nehē. Hahya ti ndopigi ġa hugwi ypytunimo arimo nehē no, ei ga. Hahy hete ti ġa pe tata pype jipi nehē - kiroki ġa yhyapypeva'ea mbohete yhyapypeva'ea ra'angava reheve, kiroki ġa okwatijaruka yhyapypeva'ea rera ojihe, ei ga imombe'gwovo.

¹² —Nurā ti Tupana'ga remimo'ēhara'ġa tonhimomirana ojikheteavo Jesus'ga rehe Tupana'ga remimombe'uhetea rendukatuavo nehē, ei ga.

¹³ Kiro ji ojipe'ga renduvi yvagipeve'ga. Ji ve ga ei:

—Ekwatija ti nhiremimombe'ua nde ve kiro. Kiro Cristo'gareheve'ga ndoryndoryvamo - kiroki ġa omano kirē nehē, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

—Na tuhē, e'i Tupana'ga ra'uva. Kiro ġa ndoryndoryvamo. A'ereki omanorē ġa oapo pi. A'ero ġapy'a rukatui. Oporavyky hete na'ē ġa okovo yvya koty Tupana'ga nhi'ġa mombe'gwovo okokatuavo onhimomiranama. Aerē omanorē ti ġa ndukatui yvagi pe nehē. Gandekokatuagwera ti jukwaha nehē ġa vahemirē yvagi pe, e'i Tupana'ga ra'uva.

Okyti ġa kopeva'ea

¹⁴ Kiro nanime ji hepiagi yvaġatiġa. Itiġahivuhuva'ea ko yvaġatiġa. I'arimo ga oapy. Oko ga ja - kiroki ga oko yvagipeva'ero vyakotyva'ero no. Oakaġa rehe ga gwereko akanitara ouro apopyra okovo ġwaramo aheruvihavuhuhetero. Opo pe ga gwereko haimbeva'ea foice.

¹⁵ Kiro ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga hemi Tupana'ga mbohete'ava hugwi garonga hugwi ua. Hahyahi ganhi'ġa ga erame yvaġatiġa'arimove'ga pe. Ga pe ga ei:

—Ekyti kopeva'ea eapoa pyvō haimbeva'ea pyvō jajuro ġwaramo yvya koty. A'ereki kiro ikyti'ava, ei ga ga pe.

¹⁶ —Kwa, ei ga.

A'ero ga ikyti'ava kopeva'ea nhaporemō yvya koty a'ero - kiroki ga oapy yvaġatiġa arimo.

¹⁷ Kiro ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga hemi Tupana'ga mbohete'ava hugwi garonga hugwi yvagipeva'ea hugwi. Gwereko ga haimbeva'ea no foice.

¹⁸ Kiro ojipe'ga ruri ikwava'ēhava hugwi Tupana'gapyrive'ga. Gaha ko tata repi-akatuhara'ga. Hahyahi ganhi'ġa ga erame Tupana'gapyrive'ga pe - kiroki ga gwereko haimbeva'ea.

—Ekyti yva'ia ahara yhyppoa'java'ea hugwi imono'ono'ombava. A'ereki yva'ia uva jaju pa yvya koty, ei ga ga pe.

¹⁹ —Kwa, ei ga.

A'ero ga yva'ia kytipavi yvya koty imono'ono'ombava a'ero imomboia imu'umu'ũhavuhua pype to'ẽ ti yva'ia ryhya jugwi javo.

Tupana'ga nhimonha'ngahetea, a'e ji imu'umu'ũhava pe. A'ereki Tupana'ga omu'umu'umuka okote'varuhuve'ga jukajukavouka imo'emo'ẽuka gãndekoa nhaporemo.

²⁰ Cidade koty ga imu'umu'umi yva'ia imu'umu'ũhavuhua pype. He'yjuhu ranuhũ hete yva'ia ryhya i'ẽi jugwi ga imu'umu'umame. Okote'varuhuve'ga ndekoa pe a'e ji yva'ia ryhya. Paivouhu ihoi gãndekoa Tupana'ga ga mu'umu'umukarame. Gãndekoa oho paivouhu trezentos quilômetros. Hehanhuhũ gãndekoa typya no. Typya ihoi um metro e meio ogwovo. Oho gãndekoa cavalo jurua apiavo. Nahã typya ihoi cavalo jurua yvate jaimẽ gãndekoa.

15

Seteve'ga Tupana'gapyrive'ga ti omondo karugwara

¹ Kiro ji ojipe'ga ndepiagi ahemonhimomby'auhuve'ga – kiroki seteve'ga Tupana'gapyrive'ga okwahavuka aere'ĩva'ea okovo yvagi pe yvagipeve'ga. Omondo ti ga seteva'ea karugwara yvyakotyve'ga pe nehẽ. Seteva'ea karugwara ko mbapavava'ea. Seteve'ga imondomondorẽ seteva'ea karugwara yvyakotyve'ga ndehe po ti Tupana'ga nhimonha'ngahetea ipigi ga ndehe nehẽ.

² Kiro ji hepiagi ypiahua ruvihava'java'ea. Ypiahua ruvihava'java'ea ko vidro'java'ea apopyra tata'java'ea apopyra no. Vidro'java'ea apopyra tata'java'ea apopyra, a'ea memei ko ojihe'a ojogwehe. Kiroki ga nombohetei yhyapypeva'ea yhyapypeva'ea ra'angava reheve – ji ga ndepiagi ga amame ypiahua ruvihava'java'ea rembeyvyri pe. Ndokwatijarukari ga ojihe yhyapypeva'ea rera opopoakaramo yhyapypeva'ea hohe. Ndokwatijarukari ga yhyapypeva'ea rera número ojihe no. Gwereco ga Tupana'ga remimondoa imonhi'ĩhava harpas.

³ Tupana'gareheva'ea nhimby'yja rehe Moisésva'ea nhimby'yja rehe ga nhimby'yi. Cordeiro'jave'ga nhimby'yja rehe ga nhimby'yi no. A'ereki ga Tupana'ga mbohete gaha jate ko yvyakotyve'ga nduvihavuhuhete'ga javo. Onhimby'yita ga ei:

—Tupana, orepojykaharetea, ndehe ko yvyakotyve'ga nduvihava epopoakaramo ga hohe pa.

Ndehe ko gãnduvihavuhuhetero avuirama ymya hako aerẽ nehẽ no, ei ga onhimby'yita. Ereapo nde gãmonhimomby'auhuva'ea enhimboheteuka ga pe.

Ereko katu hete nde ga nderekokatuavo imombe'gwovo a'itituhẽva'ea ga pe, ei ga onhimby'yita Tupana'ga mboheteavo.

⁴ Ga nhaporemo nde rendu katu nde mboheteavo ga pyry hete javo.

A'ereki nde tehe jate ko ndepyry hete tuhẽ.

Uhu pa ti ga ogwyrã hugwi nhaporemo nehẽ nde mboheteavo nderovai pyteri pe nehẽ.

A'ereki nde erehepiuka ejekokatuagwera ga pe.

Nahã ga ei onhimby'yita upa Tupana'ga mboheteavo.

⁵ Ga nhimby'yirẽ ji hepiagi yvagi pe. Pevo ko Tupana'ga mboheteava ipira apopyra – kiroki pyryheteva'ea gwereco Tupana'ga rembikwatijarukaripyra ryru'ia. Ojipe'a gamboheteava.

⁶ Seteve'ga Tupana'gapyrive'ga hemi jugwi – kiroki ga omondo gwerĩ karugwara yvyakotyve'ga pe. Omongi ga tapy'ynhapitigãhivuhuva'ea linho apopyra

ndiky'ai'i'iva'ea. Omongi ġa oku'ayvira imondovo opoti'a rupi. Ouro apopyra ko ġaku'ayvira.

⁷ Ga pe quatrove'ġa nde'yja'ga imondoi nhaetingy'a'java'ea ouro apopyra. Sete ko nhaetingy'a'java'ea. Tupana'ga nhimonha'ngahetea rekoi nhaetingy'a'java'ea pype avuiramave'ga nhimonha'ngahetea. Tynahē a'ero.

⁸ Tatatiġuhūhetea rekoi Tupana'ga ronga pype gambohete'hava pype. A'ereki Tupana'ga oko ipype. Tupana'ga rendy'jaro ġwaramo gambohete'hava pype hekoi tatatiġa. Gapopoakaro ġwaramo hekoi tatatiġa ipype no. Tynahē gambohete'hava a'ero. Tatatiġuhūa ġwaramo ti ahe ndohoi gambohete'hai pe sete've'ġa remimondoa renonde nehē. A'ereki sete've'ġa Tupana'gapyrive'ġa e'i:

—Orenhinanhinani ti toromondo na'ē karugwara yvyakotyve'ġa pe nehē, ei ġa.

16

Tupana'ga nhimonha'ngahetea oko nhaetingy'a'java'ea pype

¹ Kiro ji ga renduvi Tupana'ga mbohete'havapypeve'ga. Hahyahi ganhi'igā ga erame sete've'ġa pe Tupana'gapyrive'ġa pe:

—Peho ti heka'voga Tupana'ga nhimonha'ngahetea nhaetingy'a'java'ea hugwi. Pe-heka'vo ti yvya koty, ei ga ġa pe.

²—Kwa, ei yvagipeve'ġa.

Kiro ġande'yja'ga hona'ēi a'ero heka'voga yvya koty Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipejiva'ea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Nurā ihemi ġajauhua ite'varuhuhete'va'ea yvyakotyve'ġa ndehe - kiroki ġa okwatijaruka yhyapype'va'ea apoa ojihe. Kiroki ġa ombohete yhyapype'va'ea ra'angava - ġa ndehe ihemi ġajauhua ite'varuhuhete'va'ea no.

³ Kiro ojipe'ga sete've'ġa nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Mokōi ko ġanembiheka'vogagwera a'ero. Ypiahua ruvihava rehe ga heka'vogi. Ypiahua ruvihava nhimbotei omanove'ga rekoa'java'ero. Nurā yhyapora imanombavi.

⁴ Kiro ojipe'ga sete've'ġa nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Trēs ko ġanembiheka'vogagwera a'ero. Paranauhūa rehe yhyaryapyruhua rehe no ga heka'vogi. Paranauhūa nhimbotei aherekoro a'ero. Yhyaryapyruhua onhimbote aherekoro no.

⁵ Kiro ji ga renduvi - kiroki Tupana'gapyrive'ga oko yhya repiakatuhara'ga. Tupana'ga pe ga ei:

—Jipojykaharetea, ei ga Tupana'ga pe.

Aġwamo nde ereko. Ymyahū nde ereko hako.

Ndehe ko ereko katu hete yhya monhimboteavo aherekoro ġa pe.

⁶ A'ereki ġa neremimo'ēhara'ġa apiti

nenhi'igā mombe'uhara'ġa ndeheve ġandekoa reka'voga.

Kiroġwe aherekoa nde imondoi ġa pe to'u ti ġa javo.

Pyry nde imondoi a'ea ġa pe, ei ga Tupana'ga pe.

⁷ Kiro ji henduvi ikwava'ēhava hugwi nahā:

—Na tuhē, Tupana, orepojykaharetea!

Ndehe ko yvyakotyve'ġa nduvihava epopoakaramo ġa hohe pa.

Ereko katu hete

e'erame a'itituhē'va'ea imondovo hahya hupi katu okote'varuhuve'ġa pe.

Porō ji henduvi ikwava'ēhava hugwi.

⁸ Kiro ojipe'ga sete've'ġa nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Quatro ko ġanembiheka'vogagwera a'ero. Kwara rehe ga heka'vogi tombokai ti kwara yvyakotyve'ġa tata pyvō javo.

⁹ Kwara yvyakotyve'ga mbokaihetei a'ero. Hahy hete ga pe a'ero. A'ea nhaporemokarugwara Tupana'ga imondomondoukari ga pe. Ga karugwara mondoukaro gwaramo ga ete'varuhuhetei Tupana'ga pe ga mbotegweteavo. Ndogwerojijyi reki ga ojeaporoğita okokatue'yma ga mbohetee'yma.

¹⁰ Kiro ojipe'ga seteve'ga nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Cinco ko ganembiheka'vogagwera a'ero. Yhyapypeva'ea gwyra rehe ga heka'vogi. Pevo yvya koty yhyapypeva'ea oko ogwyriveve'ga nduvihavamo. Yhyapypeva'ea gwyryveve'ga pe ypytunahivuhu a'ero. Hahy hete ga pe. Ohu'u ga okua a'ero hahyhetero gwaramo ga pe.

¹¹ Yvagipeve'ga pe Tupana'ga pe ga ete'varuhuhetei ga mbotegweteavo okote'varuhuavo hahyro gwaramo ojive. Ojauhuro gwaramo ga ete'varuhuhetei ga pe no. Emo ga ndogwerojijyi ojeaporoğita okokatue'yma.

¹² Kiro ojipe'ga seteve'ga nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Seis ko ganembiheka'vogagwera a'ero. Paranauhua ruvihava rehe rio Eufrates rehe ga heka'vogi. Paranauhua ruvihava rio Eufrates ty pa onhimboavujikwea a'ero tuhu ti kwara porakotyve'ga nduvihavuhu'ga yvya pikağa rupi javo.

¹³ Kiro ji hepiagi trêsva'ea Diabo'gapyriva'ea anhağa. A'ea ko kururua ja. Tejuhua'javuhuva'ea jurua rupi ojipea hemi. Yhyapypeva'ea jurua rupi ojipea hemi. Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga jurua rupi ojipea hemi. Nahã ko trêsva'ea Diabo'gapyriva'ea.

¹⁴ Tiruahũ Diabo'gapyriva'ea okovo Diabo'ga nhi'iga rehe japoapovo ahemonhimomby'ava'ea. Kiro ihoi yvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga pyri nhaporemoga mono'ono'oğuka ga movahemuka totavuka ti ga Tupana'ga pe javo. A'ereki Tupana'ga e'i jipe: “Diabo'gapyriva'ea ga mono'ono'oğukarame ti ji ei ga pe nehẽ: Peko te'varuhu pe. Peho kiro tata pype hahyva'ea ruvihava pype. A'ea ti ji ei ga pe jipopoakahetero ga hohe pa nehẽ gapopoakara mombiga,” ei Tupana'ga.

¹⁵ –Pehendu ti, ei Cristo'ga nhande ve. Ahe nomboha'uvi iporomive'ga ndura. Ahe ja ti pe napemboha'uvi jirura'java nehẽ. Nurã ji ei pe me: Pyry hete ti pe me nehẽ pe nhimomiranamame nhinhĩ'iga reroviapige'yma aerẽ ti ga ruri nehẽ javo. A'ero ti pe ndekoi ga ja nehẽ – kiroki ga gwereko opira imongiavo onhinotĩe'yma, ei Cristo'ga nhande ve.

¹⁶ Diabo'gapyriva'ea omono'ono'oğuka yvyakotyve'ga nduvihava'ğa. Pea pe gamono'oğukahava pe hebreus'ga e'i Armagedom.

¹⁷ Kiro ojipe'ga seteve'ga nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Yvate ga heka'vogi. Sete ko ganembiheka'vogagwera a'ero. Kiroki ga oko yvagi pe aheruvihavuhuhete'ga ronga pype gambohetehava pype ga'apykava pyri – hahyahi ganhi'iga ga erame pea hugwi:

–Momina Tupana'ga nhimonha'nga! ei ga.

¹⁸ Kiro inhi'inhi'igi onaranarağa overaverava. Yvya oğwyğwy hete ranuhũ tuhẽ. Yvyakotyve'ga mbojihuvypyagwera jate ndogwerekoi nanongara.

¹⁹ A'ero cidadeuhua i'gwy'gwyri. Três ko ipeheuhũva'ea cidadeuhua peheuhũva'ea a'ero. Cidades nhaporemoga yvya koty indurundurupavi he'yjuhuva'ea. Tupana'ga okwahava'ja Babilôniapeve'ga ji ndapotari gandekote'varuhua javo. Ipopoaka hete ga novia a'ero. A'ereki kiro Tupana'ga onhimonha'nga hete ga ndehe onhimboahiva ojipypava ga ndehe ga ndekote'varuhuro gwaramo.

²⁰ Ypa'õa oka'nhymba. Ahana'ja a'ero. Yvytyruhua ahe ndohepiaga'javi no.

²¹ He'yjuhu itatiğuhũa'java'ea amana royxagahiva'java'ea okya yvaga hugwi yvyakotyve'ga ndehe. Tupana'ga pe ga ete'varuhuhetei ga mbotegweteavo okote'varuhuavo.

A'ereki amana royxagahiva'java'ea hahy ranuhũ ġa pe. A'ereki hehanhuhũ hete amana royxagahiva'java'ea itatiġuhũa'java'ea. A'ea pohyja ko quarenta quilos hetakwera ja.

17

Kunhangwerahẽa oapy yhyapypeva'ea arimo

¹ Kiro Tupana'gapyrive'ga ruri ji pyri seteve'ġa nde'yja'ga – kiroki seteve'ġa gwereko nhaetingy'a'java'ea yvagipeve'ġa. Ji ve ga nhi'iġi javo:

—Herejo, ei ga. Kiro ti ji ipopoakavehẽa repiukari nde ve nehẽ Tupana'ga erame hẽa pe: “Ereko te'varuhu nde. Eho ti a'ero tata pype hahyva'ea ruvihava pype.” A'ea ti Tupana'ga ei hẽa pe nehẽ – kiroki akwaimbae'ġa upaharahẽa oapy ypiahua arimo ypiahua ruvihava arimo no paranauhũa arimo no. Onhimongyhetehu yhya. A'ea arimo nhaporemõ hẽa apygi oina.

² He'yjuhuve'ġa yvyakotyve'ġa nduvihavuhu'ġa oko hẽanhi'iġa rupi okote'varuhuavo hẽa rendukatuavo. Hẽa yvyakotyve'ġa mbopogwei ojihe ġa mbote'varuhuavo oji'ja. A'ero ġa ndekote'varuhui okovo hẽanhi'iġa rupi gworygworyvamo hẽarekote'varuhua rehe, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

³ Kiro ga ji rerohoi Tupana'ga ra'uva ji pojy kakaturame. Ongae'ỹi me ga ji rerohoi. Pevo ji hẽa repiagi. Yhyapypeva'ea arimo hẽa apygi. Iġwaġahi yhyapypeva'ea. He'yjuhu hete ikwatijara hehe. Ohyġahi ikwatijara hehe. Herate'varuhua pe ikwatijara i'ei Tupana'ga mbotegweteavo yhyapypeva'ea ipopoaka Tupana'ga hohe javo. Sete ko yhyapypeva'ea akaġa. Dez ko yhyapypeva'ea ra'fia.

⁴ Hẽa opipyryva imongi tapy'ynhapiġwaġahiva'ea tapy'ynhapiġwaġuhũva'ea no. He'yjuhuva'ea hẽa imongi ombojigwahava ouro apopyra itakatua no pẽrolas no. Gw-ereko hẽa nhaetingy'a'java'ea ouro apopyra opo pe. Ite'varuhuranuhũva'ea oko nhaetingy'a'java'ea pype hẽate'varuhua hẽareaporoġitate'varuhua.

⁵ Gwetovapya rehe hẽa gwereko ikwatijara. Hẽarera pe ikwatijara i'ei:
—Aherembikwahavipyre'yma ko hẽarera.

Três ko hẽarera.

Ojipea ko Babilõnia ipopoakaheteva'ea.

Ojipea ko Akwaimbae'ġa upahara'ġa nemboypya.

Ojipea ko Ite'varuhuranuhũva'ea remboypya yvya koty.

A'ea i'ei ikwatijara. A'ea ko hẽarera a'ero hẽaretovapya rehe.

⁶ Kiro hẽa repiagi ji ikwahavi heagwry hẽa javo. Heagwry hete hẽa. A'ereki hẽa horyory ranuhũ hete Tupana'ga remimo'ẽhara'ġa manoa rehe. Gajikoga ġwaramo Jesus'ga rehe hẽa ġa jukaukari. A'ereki ġa ndopohiri Jesus'ga hugwi.

Hẽa repiagame ji nhimomby'ahetei tuhẽ.

⁷ A'ero Tupana'gapyrive'ga ei ji ve:

—Maraname nde nhimomby'ai? Kiro ti ji imombe'ui nde ve aherembikwahavipyre'yma hẽa mombe'gwovo. Kiro ti ji imombe'ui nde ve yhyapypeva'ea no – a'ea hẽa reroho ojihe herekovo seteva'ea oakaġa dezva'ea ġwatia no, ei ga ji ve.

⁸ Yhyapypeva'ea – akoja nde erehepia – a'ea ko ymyahũ oko. Aġwamo a'ea ndokoi. Aerẽ ti a'ea ihemi yvykwaruhua hugwi nehẽ – kiroki ikwaruhua oho paivouhu, ei ga. Aerẽ ti yhyapypeva'ea ihoi hahyva'ea ruvihava pype upa avuirama nehẽ. Tiruahũ ti jupe jipi a'ero nehẽ, ei ga.

—Hepiagame ti yvyakotyve'ġa nhimomby'ai nehẽ – kiroki ġa ndojikogi Tupana'ga rehe ikwatijarukare'yma ga pe ojera livro pype. Gandra Tupana'ga ndokwatijarangavi livro pype yvagi pe tuhu ti ġa ji pyri okovo avuirama jave'yma. Yvya apopyyagw-era jate Tupana'ga ndokwatijari ġandra, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve imombe'gwovo. Onhimomby'a ti yvyakotyve'ġa nehẽ yhyapypeva'ea repiagame. A'ereki ymyahũ

hyapypeva'ea oko, aḡwamo ndokoi, aerē ti hekoi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve imombe'gwovo.

⁹—Ojapyakaheterame jate ti ahe ikwahavi, ei Tupana'gapyrive'ga. Kunhangwerahēa oapy yhyapypeva'ea arimo, ei ga. Seteva'ea yhyapypeva'ea akaḡa, a'e ko ji seteva'ea pe vvytyruhua pe, ei Tupana'gapyrive'ga. A'ero kunhangwerahēa apygi seteva'ea rehe vvytyruhua rehe, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹⁰ Seteva'ea yhyapypeva'ea akaḡa, a'e ko ji seteve'ḡa pe no ḡanduvihavuhu'ḡa pe vvyakotyve'ḡa nduvihavuhu'ḡa pe, ei Tupana'gapyrive'ga. Cincove'ḡa seteve'ḡa nde'yja'ḡa ndokoa'javi vvyakotyve'ḡa nduvihavuhuro. Ojipejive'ga seteve'ḡa nde'yja'ḡa oko ḡanduvihavamo kiro. Ojipe'ga seteve'ḡa nde'yja'ḡa ndokoi ve ḡanduvihavuhuro. Ganduvihavuhuro okorame ti ga topytaahi'vi okovo ḡanduvihavuhuro, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

¹¹ Yhyapypeva'ea – a'ea oko ymyahū, aḡwamo ndokoi – a'ea vehevi oko vvyakotyve'ḡa nduvihavuhua seteve'ḡa mbohe'yikavamo. A'ero ḡa ei: Oitove'ḡa ko vvyakotyve'ḡa nduvihavuhu'ḡa. Yhyapypeva'ea ko seteve'ḡa nde'yjava'ea a'ero. Hahyva'ea ruvihava viara rupi ihoi upa. Pevo ti tiruahū jupe jipi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

¹²—Dezva'ea yhyapypeva'ea ratīa – akoja nde erehepia – a'ea ji ei dezve'ḡa pe vvyakotyve'ḡa nduvihavuhu'ḡa pe, ei Tupana'gapyrive'ga. Ga ndokoi ve ḡanduvihavuhuro. Aerē ti yhyapypeva'ea ḡa mongoahi'vi nehē toko ti ḡa ḡanduvihavuhuro javo. Uma hora rupi jate ti ḡa ndekoahi'vi ḡanduvihavuhuro yhyapypeva'ea pavēi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹³ Nombojoyvvyvyri ḡanduvihavuhu'ḡa ojeaporoḡita. A'ero ti ḡa nhaporemo yhyapypeva'ea pokogi okovo a'ea nhi'iḡa rupi nehē. A'ereki ḡa ipopoaka okovo ḡanduvihavuhuro nehē, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹⁴ Aerē ti ḡa tavukari cordeiro'jave'ga pe nehē. Gapopoakara ti cordeiro'jave'ga imombihetei nehē. A'ereki ga oko vvyakotyve'ḡa pojykahara'ḡa pojykaharetero. Oko ga ḡanduvihavuhu'ḡa nduvihavuhuhetero. Kiroki ḡa oho ga rupi – ḡa pe ga e'i jipe: “Pehe ti jireheva'ero nehē,” e ko ga ḡa pe. Ga ḡa mo'emo'ē ḡa mongomongovo toko ti ḡa jireheva'ero javo, ei Tupana'gapyrive'ga. Ga rehe ḡa jikohetei okovo ganhi'iḡa rupi jate opohire'yma ga hugwi, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

¹⁵—Yhya onhimongyheteuhuva'ea – akoja nde erehepia – akoja rehe akwaimbae'ḡa upaharahēa oapy okovo ḡanduvihavuhuro, ei ga. Yhya, a'e ko ji he'yive'ḡa pe vvyakotyve'ḡa gwyḡagwyripeve'ḡa pe no ojipe'ḡa pe no – kiroki ḡa ojoatyatyvi ḡanhi'iḡa – ojipe'ḡa pe no, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

¹⁶⁻¹⁸—Akwaimbae'ḡa upaharahēa – akojahēa nde erehepia – hehēa ipopoaka vvyakotyve'ḡa nduvihavuhu'ḡa mondomondopavuka ḡwemimbotarimova'ea rupi okovo ḡanduvihavuhuro tuhē, ei Tupana'gapyrive'ga.

—Dezva'ea yhyapypeva'ea ratīa – akoja nde erehepia, akoja ko vvyakotyve'ḡa nduvihavuhuro – ḡahā ti noarōhetei akwaimbae'ḡa upaharahēa nehē yhyapypeva'ea pavēi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve. Nurā ti ḡa hēa mbotegwetei hēapopoakara mombiga hēambatera pyhyga hēa hugwi nehē. Tata pyvō ti ḡa hēa mbokaipavi nehē. Cidadeuhua ji amombe'u hēa mombe'urame, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve. Nahā ti ḡa cidade rerekoi imbokaipava nehē. A'ereki nanongara Tupana'ga opota ḡwemimbotarimova'ea arōuka ḡa pe ḡandeaporoḡita mbojoyvvyvyre'ymuka. Nahā ga ei: “Tombojoyvvyvyryme ti vvyakotyve'ḡa nduvihavuhu'ḡa ojeaporoḡita yhyapypeva'ea pokoga okovo a'ea nhi'iḡa rupi nehē,” ei Tupana'ga. Nahā ti Tupana'ga ḡa nderekoi nehē toho ti nhinhi'iḡa apiavo javo, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

18

Babilôniapeva'ea popoakara opi

¹ Tupana'gapyrive'ga hepiukapavirẽ ji ve ji ojipe'ga repiagi. Ga ko Tupana'gapyrive'ga no ua yvaga hugwi yvagipeve'ga. Ipopoaka hete ga ġwendy'jandy'jahetero ovahema yvya koty imbokojahuavo.

² Hahyahi hete ganhi'iġa ga erame:

—Kiro ti cidadeuhupeve'ġa popoakahetea ipigi nehẽ!

Opi ġwerĩ tuhẽ, ei ga.

Kiro ti ġacidadeuhua rekoi Diabo'gapyriva'ea gwyrã anhaġa gwyrã a'ero nehẽ Babilônia. Pevo ti cidadeuhu pe ko he'yjuhuva'ea anhaġa nhimongyi nehẽ ojoparavuhuva'ea onhimono'oġa, ei ga.

Pevo ti cidadeuhu pe ko he'yjuhuva'ea ipepova'ea ite'varuhuva'ea nhimongyi ojoparavuhuva'ea nehẽ no.

Kiro ti cidadeuhua ko ipepova'ea nhimono'ono'ongava nehẽ.

Nahã ti ġacidadeuhua hekoi nehẽ.

³ A'ereki yvyakotyve'ġa nhaporemõ okote'varuhu cidadeuhupeve'ġa rendukatuavo, ei ga.

Yvyakotyve'ġa ndekopotarahipavi cidadeuhupeve'ġa nhi'iġa rupi okote'varuhuavo ġa ja.

Yvyakotyve'ġa nduvihavuhu'ġa no oko te'varuhu cidadeuhupeve'ġa ja ġa potaheteavo no, ei ga.

Mbatera ma'ẽhara'ġa nhaporemõ yvyakotyve'ġa – kiroki ġa omondo mbatera itambere'ia pyhyga a'ero mbatera pyhyga itambere'ia mondovo no

– ġahã oko imbateheteva'ero a'ero.

A'ereki cidadeuhupeve'ġa opyhy ranuhũ ġa hugwi ipotarahiva imondomondovo itambere'ia ġa pe he'yjuhuva'ea pyhyga, ei Tupana'gapyrive'ga.

⁴ Kiro ji ojipe'ga renduvi ga rekorame yvagi pe.

—Pejipe'a ti cidadeuhupeve'ġa hugwi jireheva'ero, ei ga yvyakotyve'ġa pe.

A'ereki ġa oko te'varuhu hete, ei ga.

Tapekoi ti ġa ja.

Pe ndekote'varuhue'ymame ti Tupana'ga pe nderekokatui imondoe'yma hahya pe me nehẽ imondorame ġa pe nehẽ.

Omondo ti ga hahyhetea cidadeuhupeve'ġa pe nehẽ.

⁵ A'ereki ġandekote'varuhua he'yjuhu hete.

Okwahava'ja Tupana'ga ġandekote'varuhua a'ea arõe'yma, ei ga ojiheve'ġa pe.

⁶ Cidadeuhupeve'ġa oko te'varuhu imondovo hahya he'yiva'ea ikwehe.

He'yjuhuva'ea ti pemondo hahya cidadeuhupeve'ġa pe a'ero.

Omondomondo ġa hahya ikwehe.

Johe ti pemondomondo hahya cidadeuhupeve'ġa pe a'ero, ei ga.

Cidadeuhupeve'ġa yvyakotyve'ġa mbote'varuhu.

A'ereki yvyakotyve'ġa ġwendu katu okovo ġanhi'iġa rupi okote'varuhuavo.

A'ero ti hahyro yvyakotyve'ġa pe nehẽ.

Johe ti pemondo ranuhũ hahya cidadeuhupeve'ġa pe a'ero

ġa ġa mbote'varuhuro ġwaramo, ei ga.

⁷ He'yjuhuva'ea rerekovo ġwaramo ġa nhimbohetei.

He'yjuhuva'ea ti pemondo hahya ġa pe a'ero ġa mongoveveuhuavo, ei ga.

A'ereki ġa e'i onhimboheteavo:

“Nhande ko yvyakotyve'ġa nduvihavuhua.

He'yjuhuve'ġa nhande rerekokatui nhande rejare'yma.

Ndiajehe'oi ti nhande nhandekoveveuhue'yma nehẽ.” A'ea ġa ei.

⁸ Nurã ti karugwara ruri ġa pe nehẽ.
 Kotihĩ ti turi karugwara he'yjuhuva'ea ġa pe ara rupi ve nehẽ.
 Omano ti ġa nehẽ.
 Ojehe'o ti ġa okoveveuhuavo nehẽ.
 Ahã tuhẽ ti mbatera ġa pe nehẽ.
 Ty'arateuhua ti ġa jukai nehẽ.
 Tata ti ġa mbokaipavi nehẽ.
 Nahã nhaporemõ ti ġa pe ara rupi ve nehẽ.
 A'ereki Tupana'ga ipopoaka hete nhandepojykaharete'ga.
 Gaha ti omondouka karugwara ġa pe ġa ndekote'varuhuro ġwaramo, ei ga.

⁹—Yvyakotyve'ġa nduvihavuhu'ġa – kiroki ġa ġwendu katu cidadeuhupeve'ġa nhi'ġa okote'varuhuavo ġa ja he'yjuhuva'ea rerekovo – ġahã ti ojehe'o nehẽ cidadeuhupeve'ġa ndehe ovy'are'yma tata cidadeuhua mbokaipavame, ei ga. Nahã ti ġa ndekoi tatatiġuhũa repiagame nehẽ. A'ereki tatatiġuhũa ohẽ cidadeuhupeve'ġa mbokaipava hugwi.

¹⁰ Irupeuhu ti ġa ami nehẽ okyhyjiavo ġwaramo ġambokaja hugwi. Ga ti e'i nehẽ:
 “Ite'va! Ite'va cidadeuhupeve'ġa pe Babilõniapeve'ġa pe.

Ipopoaka hete ġa novĩa.

Kotihĩ tuhẽ uma hora rupi tuhẽ Tupana'ga imondopavukari karugwara ġa pe ġa ndekote'varuhuro ġwaramo.”

Nahã ti vyakotyve'ġa nduvihavuhu'ġa ei okyhyjiavo nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹¹—Mbatera ma'ẽhara'ġa ti ġa jehe'opavi nehẽ cidadeuhupeve'ġa ndehe ovy'are'yma vyakotyve'ġa nehẽ. A'ereki cidadeuhupeve'ġa manoro ġwaramo tegwete ġanembipyhyga'jahava mbatera ma'ẽhara'ġa hugwi, ei ga.

¹²—Ndopyhyga'javi ti ġa ouro, prata, itakatua, pérolas, tapy'ynhapipyryva linho apopyra, tapy'ynhapiġwaġahiva'ea, tapy'ynhapinhymahĩva'ea, tapy'ynhapiġwaġuhũva'ea, yva nehẽ no – kiroki yva ko perfume ojoparavuhuva'ea, ei ga.

—Hyrua ojoparavuhuva'ea ti ġa ndopyhyga'javi nehẽ no: elefante ranha apopyra, yvapyryva apopyra, bronze apopyra, ferro apopyra, ita apopyra. A'ea apopyra nhaporemõ hyrua ti ġa ndopyhyga'javi omanomo ġwaramo nehẽ, ei ga.

¹³—Ndopyhyga'javi ti ġa perfume nehẽ: canela, nhandya, incenso, mirra, yva rytya, ei ga. Vinho, óleo, farinha de trigo, trigo – a'ea nhaporemõ ti ġa ndopyhyga'javi nehẽ, ei ga. Gados, ovelhas, cavalos ti ġa ndopyhyga'javi nehẽ. Ndopyhyga'javi ti ġa carretas omanomo ġwaramo nehẽ, ei ga. Okoteheve'ġa – kiroki ipiro'ye'ỹve'ġa – ġahã ti ġa ndopyhyga'javi imondoa'jave'yma itambere'ia ġa ndehe nehẽ toko ti ġa okoteheva'ero oporavykyheteavo nhande ve jate jave'yma, ei ga.

—A'ero ti mbatera ma'ẽhara'ġa ei cidadeuhupeve'ġa pe nehẽ:

¹⁴“Ikatuheteva'ea penembipotarahiva'ea oji'i – a'ea oka'nhy pe hugwi.

Heheva'ea ikatuheteva'ea pavẽi oka'nhy tuhẽ pe hugwi.

A'ea nhaporemõ ti pe ndapehepiaga'javi tuhẽ nehẽ.”

A'ea ti ġa ei cidadeuhupeve'ġa mbokaipava repiaga nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹⁵—Na tuhẽ ti mbatera ma'ẽhara'ġa ei nehẽ – kiroki ġa omondo mbatera nhaporemõ cidadeuhupeve'ġa pe ipyhygahiva itambere'ia. Okyhyjiheteavo ġwaramo ġambokaja hugwi ti ġa ami irupeuhu cidadeuhupeve'ġa hugwi nehẽ. Ojehe'o ti ġa ovy'are'yma ġwaramo ġa ndehe, ei ga.

¹⁶—Ga ti e'i nehẽ:

“Ite'va! Ite'va cidadeuhupeve'ġa pe

– kiroki ġa omongi tapy'ynhapipyryva linho apopyra, tapy'ynhapiġwaġahiva'ea no, tapy'ynhapiġwaġuhũva'ea no.

He'yjuhuva'ea ġa imongi ombojigwahava ouro apopyra, itakatua no pérolas no.

¹⁷ Kotihĩ tuhẽ uma hora rupi tuhẽ ġambaterahetea oka'nhyumba!"

A'ea ti mbatera ma'ẽhara'ġa epavi okyhyjiavo cidadeuhupeve'ġa mbokaipava repiaga nehẽ, ei ga.

–Yharuhua mopyryrỹhara'ġa nduvihava'ġa yarupive'ġa no yharuhua mopyryrỹhara'ġa no mbatera ma'ẽhara'ġa no – kiroki ġa onhimombate yarupive'ġa – ġa nhaporemõ ti irupeuhu o'ã cidadeuhupeve'ġa hugwi nehẽ, ei ga.

¹⁸ Cidadeuhupeve'ġa mbokaipava ġwaramo ti tatatiġuhũa ihemi nehẽ. A'ero ti ġa jehe'oi tatatiġuhũa repiagame nehẽ. E'i ti ġa nehẽ: “Ahã cidadeuhupeve'ġa'jave'ġa imbateheteve'ġa!” A'ea ti ġa ei cidadeuhupeve'ġa mbokaipava repiaga nehẽ, ei ga.

¹⁹ A'ero ti ġa imombori otimbuguhua oakaġa rehe nehẽ orokoveveuhu ore javo. Ovy'are'yma ti ġa jehe'oi ġa ndehe nehẽ. E'i ti ġa nehẽ:

“Ite'va! Ite'va cidadeuhupeve'ġa pe!

– kiroki ġa omombate yharuhua jara'ġa ipyhyga ġambaterahetea pyryva'ea ġa hugwi imondovo itambere'ia ġa pe.

Kotihĩ tuhẽ uma hora rupi tuhẽ oka'nhyumba ġa hugwi ġa mbokaipavame.”

A'ea ti mbatera ma'ẽhara'ġa ei nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo.

²⁰ –Tohoryory ti yvaga! ei Tupana'gapyrive'ga.

Pejoryjory ti pyryva'ero no Tupana'gareheva'ero.

Pejoryjory ti Jesus'ga moirũharamo.

Pejoryjory ti Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharamo.

A'ereki hahyaġwama cidadeuhupeve'ġa pe Tupana'ga remimondoagwama ġa ndekote'varuhuro ġwaramo pe me, ei Tupana'gapyrive'ga.

²¹ Kiro ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga ipopoakaheteve'ga ipyhygi itauhua. Ipohyi itauhua ġwehanhuhũro yngu'auhua jaimẽ. Ypiahua ruvihava pype ga imombori. Kiro ga ei:

–Nahã ti Tupana'ga ġa momboheteukari cidadeuhupeve'ġa Babilõniapeve'ġa nehẽ.

Ndihepiaga'javi tuhẽ ti nhande ġa a'ero nehẽ, ei ga.

Cidadeuhupeve'ġa pe Babilõniapeve'ġa pe ga ei:

²² –Ndokoa'javi ti harpa monhi'ĩhara'ġa, flauta monhi'ĩhara'ġa, trombeta monhi'ĩhara'ġa pecidadeuhu pe nehẽ.

Norohenduva'javi tuhẽ ti ore ġa pecidadeuhu pe nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga cidadeuhupeve'ġa pe Babilõniapeve'ġa pe.

Ndokoa'javi ti ġa pecidadeuhu pe nehẽ

– kiroki ġa oapo paravuhu kwaha ikatuheteve'ea.

Ndorohepiaga'javi tuhẽ ti ore ġa pecidadeuhu pe nehẽ, ei ga.

Ndokoa'javi ti ġa pecidadeuhu pe nehẽ

– kiroki ġa ombo'i trigo yngu'a'java'ea nehẽ.

Norohenduva'javi tuhẽ ti ore ġa pecidadeuhu pe nehẽ, ei ga.

²³ Nombokojahua'javi tuhẽ ti lamparina pecidadeuhu pe nehẽ.

Nahembirekoa'javi ti ġa pecidadeuhu pe nehẽ.

Norohenduva'javi tuhẽ ti ore ġa pecidadeuhu pe nehẽ.

Nahã ti tiruahũ pe me nehẽ.

Kiroki ġa oma'ẽ mbatera pecidadeuhu pe – ġahã ko jukwahave'ġa yvya koty ikwehe.

Pejipajivo pe ġagwyripeve'ġa moandyandyipavi, ei Tupana'gapyrive'ga Babilõniapeve'ġa pe.

²⁴ Ji ve ga ei no:

–Nahã ti tiruahũ cidadeuhupeve'ġa pe Babilõniapeve'ġa pe nehẽ.

A'ereki ocidadeuhu pe ġa Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ġa apiti

Tupana'ga remimo'ẽhara'ġa apitiavo no.

Oapitiuka ġa akoja'ġa nhaporemō yvya koty, ei Tupana'gapyrive'ga.

19

Timbohete ti Tupana'ga

¹ Tupana'gapyrive'ga hepiukapavirē ji ve ji hahyahiva'ea renduvi. He'yjuhuve'ġa po ohapukai yvagi pe, a'e ji henduvame. Nahã ġa ei:

–Timbohete ti Tupana'ga nhanderuvihavuhuhete'ga!

Tupana'ga ojiheve'ġa ndekote'varuhua mombohetei ġa mombyryva avuirama.

Kiro ti ga ġa nderohoukari ojipyri yvagi pe nehē.

Gaha ti timboukwaha hete tikatu hete ti ga javo.

Gaha ti timbohete.

Gaha ti toko nhanderuvihavuhuhetero opopoakahetero.

² Oko katu hete ga o'erame a'itituhēva'ea imondovo hahya okote'varuhuve'ġa pe.

A'ereki ga e'i akajahēa pe akwaimbae'ġa upaharahēa pe: “Ereko te'varuhu nde.

Eho ti a'ero tata pype hahyva'ea ruvihava pype.”

Nahã ga ei hēa pe.

Ereki hēa yvyakotyve'ġa mongo te'varuhu
ġa ndekoro ġwaramo hēanhi'iġa rupi.

Nahã Tupana'ga ojiheve'ġa ndepygi hēa rehe.

A'ereki hēa oapitiuka ġa, ei ġa yvagi pe.

³ Hahyahi onhi'iġame ġa ea'javi:

–Timbohete ti Tupana'ga!

Tatatiġuhūa kiro ihemi ogwovo hēambokaipava hugwi.

Nane'y mi ti ihemi avuirama nehē, ei ġa yvagi pe.

⁴ A'ero vinte e quatrove'ġa huvihavuhu'ġa quatrove'ġa pavēi, ġa nhinoġi ojobapyvo yvya rehe Tupana'ga mboheteavo. Kiro ġa Tupana'ga mbohetei Tupana'ga apygame oapykava rehe okovo yvyakotyve'ġa nduvihavuhuhetero. E'i ġa:

–Na tuhē! Amém! Timbohete ti Tupana'ga!

Cordeiro'jave'ga rembirekohava

⁵ Kiro ji ojipe'ga renduvi. Ji henduvame ga ei:

–Pe nhaporemō ti pembohete Tupana'ga Tupana'gareheva'ero ganhi'iġa rendukatuharamo.

Okoteheva'ero pembohete ti ga penduvihavamo pavēi!

A'ea ji henduvi ga nhi'iġame ga'apykavareheve'ga apykava hugwi. Ga'apykavareheve'ga oapy hehe okovo aheruvihavuhuhetero.

⁶ Kiro ji ġa nenduvi. Ojatykave'ġa po, he'yjuhuve'ġa po, a'e ji. Gahã po ohapukai. Typojuhetea pyambua – a'ea po poro, a'e ji. Onaranarã hete ranuhū po, a'e ji ġa nenduva.

Hahyahi onhi'iġa ġa erame:

–Timbohete ti Tupana'ga!

A'ereki kiro Tupana'ga oko nhanderuvihavuhuhetero.

Ga ko ipopoaka ġa hohe pa, ei ġa.

⁷ Xajoryjory ti!

Timbohete ti ga mbojirovia nhanderoryroryvamo ga rehe.

A'ereki cordeiro'jave'ga ti hambireko kiro.

Garembirekohēa onhimboavujikweripe.

⁸ Kiro tapy'ynhapipyryva mondohava hēa pe ndiky'ai'i'iva'ea tapy'ynhapitiġahivuhuva'ea linho apopyra.

A'ero hēa omongi, ei ġa.

Tapy'ynhapipyryva linho apopyra ko Tupana'ga remimo'êhara'ğa pira. Tapy'ynhapipyryva linho apopyra, a'e ji Tupana'ga remimo'êhara'ğa ndekokatua pe.

⁹ Ji ve Tupana'gapyrive'ga ei:

—Ekwatija ti imombe'gwovo. “Horyory ға – kiroki ға pe ji a'e: Aerë ti pejo i'gwovo toryvi pe cordeiro'jave'ga mohembirekohai pe nehë.” A'ea ti ekwatija, ei ga ji ve. A'ea ko a'itituhëva'ea Tupana'ga ea, ei ga ji ve.

¹⁰ Kiro ji nhinoği gapya pyri tambohete ti ji ga javo. A'ero ga ei ji ve:

—Terenhinoği ji pyri ji mboheteavo. Tupana'ga ti embohete. Ji ko Tupana'gapyriva'ero reki jitekovo ganhi'iğa rupi nde ja neirü'ğa ja no – kiroki ға ojiko Jesus'ga rehe gamombe'ua rehe. A'ereki Tupana'ga nhi'iğa mombe'uhara'ğa nemimombe'ua nhaporemoko ko Jesus'ga mombe'ua, ei ga ji ve.

Cavalo'arimove'ga tiguhüva'ea'arimove'ga

¹¹ Kiro ji hepiagi. Yvaga ojipe'a jipe. Nanime ji hepiagi cavalo tiguhüva'ea! Kiroki ga oapy'i'arimo – moköi ko garera. Gambojikohara ko garera. A'ereki ga ombojiko ға ojihe. Ga pyryvamo ғwaramo ға gwerovia ganhi'iğa. Garera ko A'itituhëva'ea mombe'uhara no. Gaha pyry hete imondovo hahya okote'varuhuve'ğa pe otavuka ға pe pendeko te'varuhu pe javo.

¹² Hendy'jandy'ja gareakwara tata ja. Gwereco ga he'yjuhuva'ea akanitara oakağa rehe. Akanitara repiagame ji ei: Aheruvihavuhuhete'ga tuhë ko ga! Gwereco ga ikwatijara ojihe. Ikwatijara e'i garera pe. Gaha jate okwaha akoja ojera.

¹³ Omongi ga tapy'ynhapira imondevipyra aherecoa pype. Garera ko Tupana'ga nhi'iğa.

¹⁴ Gareviri gasoldados'ğa nduri yvaga hugwi. Oapy ға cavalos arimo tiguhüva'ea arimo. Omongi ға tapy'ynhapipyryva linho apopyra tapy'ynhapitigahivuhuva'ea ndiky'ai'i'iva'ea.

¹⁵ Gajurua rupi ihemi haimbejovaiva'ea ogwovo.

—A'ea pyvö ti ji imombigi ғapopoakara vvyakotyve'ğa gwyrive'ğa popoakara nehë, ei ga. Ahe ja – kiroki ahe onupã ojipe'ğa yvyra pyvö metalva'ea pyvö toko ti ға nhinhi'iğa rupi javo – ahe ja ti ji hendukatuukarahai vvyakotyve'ğa pe nhinhi'iğa nehë jitekovo ғanduvihavuhuhetero nehë, ei ga. Yva'ia mu'umu'ũhara'ğa omu'umu'ũ yva'ia imu'umu'ũhavuhua pype. Ga ja ti ji vvyakotyve'ğa mu'umu'umi jitekovo Tupana'ga nhi'iğa rupi nehë Tupana'ga nhimonha'ngahetero ғwaramo ға ndehe, ei ga. Tupana'ga ipopoaka hete ға hohe pa.

A'ea cavalo arimove'ga ei ikwahava omondo.

¹⁶ Opira rehe tapy'ynhapipukuhuva'ea rehe cavalo arimove'ga gwereco ikwatijara o'uva rehe no. Ikwatijara e'i garera pe.

Garera ko Yvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa nduvihavuhuhetea.

Garera ko Yvyakotyve'ğa pojkahara'ğa pojkaharetea.

¹⁷ Kiro ji Tupana'gapyrive'ga repiagi yvagipeve'ga. Oã ga kwara arimo. Hahyahi ganhi'iğa ga erame ipepova'ea pe nhaporemoko – kiroki oveve yvatea gwyrimo. Jupe ga ei:

—Pejihe'ae'a ti pejigwovo yvya koty onhimono'ono'oğa Tupana'ga remimboavujikweri pe i'gwovo ipopoakaheteve'ga remimboavujikweri pe. He'yjuhuva'ea ga omboavujikwe, ei ga.

¹⁸ Penhimono'ono'ö ti ti'u ti ғanda'oa javo vvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa nda'oa soldados'ğa nduvihavuhu'ğa nda'oa no ipopoakaheteve'ğa nda'oa no cavalos ra'oa no cavalos arimove'ğa nda'oa no. Penhimono'ö ti ti'u ti ғanda'oa nhaporemoko javo – kiroki ға oporavyky ojive jate ipiro'yve'ğa, kiroki ipiro'ye'ÿve'ğa ға ға mboporavykyuka ға mbopohirikare'yma ojihugwi. Pe'u ti okoteheve'ğa nda'oa ғanduvihavuhu'ğa nda'oa no, ei Tupana'gapyrive'ga ipepova'ea pe.

¹⁹ Kiro ji hepiagi yhyapypeva'ea yvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa no ğasoldados'ğa no. Otavuka pota ğa ga pe – kiroki ga oapy cavalo arimo tiĝuhūva'ea arimo. Ojatyka ğa ua xatavuka ti ga pe gasoldados'ğa pe no javo.

²⁰ Kiro cavalo'arimove'ga yhyapypeva'ea pyhygi imomboa tata pype. Opyhy ga Tupana'ga nhi'įĝaatyviva'ea mombe'uhara'ga no ga momboa tata pype. Ojikwe Tupana'ga nhi'įĝaatyviva'ea mombe'uhara'ga oapo ahemonhimomby'ava'ea yhyapypeva'ea rovai pyteri pe. Gwemimonhimomby'ava'ea pyvõ ga omoandyandyi ğa a'ero – kiroki ğa okwatijaruka yhyapypeva'ea apoa ojihe, kiroki ğa ombohete yhyapypeva'ea ra'angava no. Kiro cavalo'arimove'ga ga pyhygi ga momboa tata pype ga rekojirame. Yhyapypeva'ea ga ipyhygi imomboa tata pype no hekojirame. Tata ko hehanhuhūva'ea ypiahua'java'ea. Gwereco enxofre ipype no. Hakuvahi enxofre okairame tata pype.

²¹ Kiro cavalo'arimove'ga yhyapypeva'eareheve'ğa jukai. Tupana'ga nhi'įĝaatyviva'ea mombe'uhara'gareheve'ğa ga ğa jukai no. Huvihavuhu'ğa soldados'ğa ndeheve ga ğa jukapavi. Oapoa pyvõ haimbejovaiva'ea pyvõ – kiroki haimbejovaiva'ea ohẽ gajurua rupi – a'ea pyvõ ga ğa jukai.

Kiro ipepova'ea nhaporemome heve'ngaro i'gwovo ğanda'oa.

20

Os mil anos

¹ Kiro ji Tupana'gapyrive'ga repiagi ga jyvame yvaga hugwi. Gwereco ga chave tape'a ji yvykwara ruvihavuhua rovapytymbava javo. Paivouhu oho yvykwara ruvihavuhua. Gwereco ga itanhuramuhūa hehanhuhūheteva'ea ope.

² Kiro ga tejuhua'javuhuva'ea pyhygi. Tejuhua'javuhuva'ea ko mboja'jave'ga ymyahūve'ga. Mboja'jave'ga rera ko Diabo ite'varuhuva'ea ruvihavuhu'ga anhaĝa ruvihavuhu'ga. Mboja'jave'ga rera ko Satanás no. Tupana'gapyrive'ga opyhy tejuhua'javuhuva'ea ikwa itanhuramuhūa pyvõ tohoyme ti tejuhua'javuhuva'ea mil anos rupi javo.

³ Kiro ga tejuhua'javuhuva'ea mombori yvykwara ruvihavuhua pype. Yvykwara ruvihavuhua ga hovapytymi chave pyvõ a'ero ikwatija inoĝa hehe tohema'javyme ti tejuhua'javuhuva'ea javo.

–Tohoa'javyme ti akoja yvyakotyve'ğa gwyrive'ğa moandyandyja'jave'yma kiro, ei ga. Mil anos kwavirẽ ti ji tamohẽ tejuhua'javuhuva'ea jugwi nehẽ, ei ga. Ohemirẽ ti topytaahi'vi vyva koty nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga.

⁴ Kiro ji ğanduvihava'ğa ndepiagi ğa apygame oapykava rehe. Tupana'ga ğa mboapygukari hehe toko ti ğa ğanduvihavamo javo. Ikwahava omondoa ğa ei:

–Timoirũ ti Tupana'ga ga erame yvyakotyve'ğa pe, ei ğa oapygame. Xa'e ti okote'varuhuve'ğa pe: “Peko te'varuhu pe.” Pyryve'ğa pe ti xa'e: “Pepyry pe.” Nahã ti timoirũ Tupana'ga, ei ğa.

Kiro ji ahemanoagwera ra'uva repiagi jukapyra ra'uva. He'yjuhu ahemanoagwera ra'uva. Nahã ko ahe rekoi vyva koty omanoe'ymame: Ahe omombe'umbe'u Jesus'ga Tupana'ga nhi'įĝa no. Nombohetei ahe yhyapypeva'ea. Nombohetei ahe yhyapypeva'ea ra'angava no. Ndokwatijarukari ahe yhyapypeva'ea apoa gwetovapya rehe. Ndokwatijarukari ahe a'ea opoa rehe no. Nahã ahe rekokatui. Ahe Jesus'ga mombe'urame ahearõ'e'ỹve'ğa aheakaĝa mombori ahe jukavo a'ero. Aerẽ ahe kwerava'javi. Kiro ahe rekoi huvihavamo Cristo'ga pavẽi mil anos rupi.

⁵ A'ea ko jypya ahembogwerahava. Ojipeva'ea ndokwerava'javi ve. Mil anos kwavirẽ ahe nhaporemome ahe kwerava'javi.

⁶ Tupana'ga remimo'ẽharamo tuhẽ ğa oko – kiroki ğa okwerava'ja jypya rupi ahembogwerava'jahava rupi. Pyry hete hete ğa pe no. Nomanoa'javi ti ğa nehẽ. Nurã ğa nomanoi

ahemanoa'jahava rupi. Ikwava'ēhavamo ġa ndekoi ikwava'eġa Tupana'ga pe Cristo'ga pe no. Ojipe'ġa nduvihavamo ġa ndekoi Cristo'ga pavēi mil anos rupi.

Tupana'ga omombi Satanás'ga popoakara

⁷ Mil anos kwavirē tejuhua'javuhuva'ea kwaharahava Satanás'ga kwaharahava. A'ero Satanás'ga hemi vvykwaruhua ruvihavuhua hugwi.

⁸ Kiro ga hoi a'ero vvyakotyve'ġa gwyripeve'ġa moandyandyita. Tyapyra koty ga hoi nhimbya koty no kwara pora koty no kwara kia koty no. Pea pe nhaporemō ga hoi ġa moandyandyita Gogue pe Magogue pe no. Nahā ga ġa mbojatykai totavuka ti ġa javo. He'yjuhu hete ranuhū ġa. He'yjuhu y'ytiġa hay'iuhuva'ea ypiahua ruvihava rembeyvripeva'ea. Na jitehe he'yjuhu hete ranuhū ġa ojatykaramē – kiroki ġa ġwendu katu Satanás'ga nhi'ġa otavukapota.

⁹ Ohygahi ġa yvya rehe onhimongyavo. Onhatimatimana ġa hoġahoi upa Tupana'ga remimo'ēhara'ġa nduhava pyri cidade pyri – kiroki cidade Tupana'ga remiarōhetea. Emo tata ijyvi Tupana'ga hugwi ua yvaga hugwi ovahema yvya koty vvyakotyve'ġa gwyripeve'ġa moka'nhyama.

¹⁰ Diabo'ga ko ġamoandyandyihara'ga Satanás'ga. Kiro gamombora tata pype ypi-ahua'java'ea pype. Gwereco enxofre ipype no. Hakuvahi enxofre a'ero. Tata pype yhyapypeva'ea oko jipe Tupana'ga nhi'ġaatyviva'ea mombe'uhara'ga pavēi. Hahy hete ti jupe ga pe no Diabo'ga pe no arimo ypytunimo no avuirama nehē.

Tupana'ga e'i ahe ve peko te'varuhu pe javo

¹¹ Kiro ji hepiagi ojipea huvihavuhuhete'ga apykava. Huvihavuhu hete ga'apykava tiġuhūva'ea. Hehe ji ga repiagi ga'apykavareheve'ga, ga apygame oina okovo huvihavuhuhetero. Ga hugwi yvya ka'nhyami yvaga pavēi. Ndatekwava'javi a'ero yvya rehe yvaga rehe no.

¹²⁻¹³ Kiro ji omanove'ġa ndepiagi ġa amame Tupana'ga rovai pyteri pe. Ga ko okoteheve'ġa aheruvihava'ġa no. Ypiahua ruvihava hugwi ġa ēi ua. Omanoa hugwi ġa ēi ua. Omanove'ġa gwyrā hugwi ġa ēi ua. Nahanahā omanove'ġa nduri o'ama Tupana'ga rovai pyteri pe.

Kiro Tupana'ga ipe'ai livros. Ojipea livro ga ipe'ai no. A'ea pype ga okwatijaripe ġandera tuhu ti ġa ji pyri upa okovo avuirama nehē javo – kiroki ġa ojiko ga rehe.

Kiro livros ga imonhi'ġi – kiroki akoja ga ope'a ppy. A'ea pype ga okwatijaripe omanove'ġa ndeaporoġita nanani. Kiro ga imonhi'ġi ikwahava'java ġandekote'varuhua. Nurā ga ei ġa pe ġa amame gwovai pyteri pe:

–Nahanahā pe ndekote'varuhui, ei ga.

Inainani ga ei omanove'ġa pe.

¹⁴ Kiro ga imombori ahemanoa tata pype ypiahua'java'ea pype. Omanove'ġa gwyrā ko ga imombori no tata pype ypiahua'java'ea pype. Ypiahua'java'ea ko tata. Ahemondoa ipype ko ahemanoa'java.

¹⁵ Kiro ga imonhi'ġi ojipea livro – kiroki akoja pype ga okwatijaripe ġandera tuhu ti ġa ji pyri javo. Omonhi'ġi ga a'ea. Omanove'ġa ndera reko'e'ymame ipype ga ġa mombori tata pype ypiahua'java'ea pype.

21

Cidadepyahua Jerusalémpyahua

¹ Kiro ji hepiagi yvagapyahua vvyapyahua no. A'ereki yvagaymyana opa vvyaymyana pavēi. Ahana'ja ypiahua ruvihava yvya koty.

² Kiro ji hepiagi cidadepyryva Jerusalémpyahua rurame Tupana'ga hugwi ohema yvaga hugwi ua. Omboavujikwe jipe ga cidadepyryva imbokatuavo. A'ero cidade oko kunhangwerahēa ja ġa hēa mboavujikwerame tahembireko hēa ga pavēi kiro javo.

³ Kiro ji yvagipeve'ga renduvi. Hahyahi ganhi'iga ga erame yvaga hugwi:

—Kiro Tupana'ga ronga oko vvyakotyve'ga pyteri pe, ei ga. Kiro ti Tupana'ga ruvi ga pyri nehē. Kiro ti vvyakotyve'ga oko gagwyripeva'ero gareheva'ero nehē. Ga tuhē ti oko ga pyri nehē okovo ganduvihavuhuhetero nehē, ei ga.

⁴ Tupana'ga ti ihypavi gandeahya gandeakwara hugwi nehē tapejehe'oa'javi ti javo, ei ga. Nomanoa'javi ti ga nehē. Ndokoveveuhua'javi ti ga nehē. Ndojehe'oa'javi ti ga nehē, ei ga. Ndahahya'javi ti ga pe nehē. A'ereki jypyva'ea apoa opa yvagaymyana apoa vvyaymyana apoa, ei ga yvaga hugwi.

⁵ Kiroki ga oapy oapykavuhua rehe yvagi pe okovo aheruvihavuhuhetero – gaha e'i:

—Kiro ji japoipyahuva'ea nhaporemō, ei ga.

Ji ve ga ei:

—Ekwatija ti. A'ereki ji'ea ko a'itituhēva'ea. Pyry ahe heroviari a'ero, ei ga ji ve.

A'ero ga ei:

⁶ —Momina jiporavykya ko, ei ga ji ve. A'apo pa ji ko. Ji ypy ko ako jipe jahykavamo Alfa. Mbapavamo ji ako jahykavamo Ômega, ei ga. Amongo ti ji ga jijipyri avuirama nehē – kiroki ga oko pota ji pyri ojikoga ji rehe. Gamongoagwama pe ji ei: Auka ji ga pe yhyppyryva ahemongohava. Tomondoyme ti ga ikwepykava ji ve nehē, ei ga.

⁷ —Kiroki ga gwendu katu Tupana'ga nhi'iga onhimomiranama jipi – ga pe ti ga imombyrypavukari nehē. Ako ti ji ganduvihavuhuhetero nehē. Oko ti ga jira'yramo nehē, ei ga.

⁸ —Ojipe'ga ti oho tata pype nehē –

kiroki ga okyhyji ite'varuhuve'ga hugwi okoe'yma nhinhi'iga rupi tombuhuryme ti ga hahya nhande ve javo.

Ojipe'ga ti oho tata pype nehē no

ojikoge'ÿve'ga ji rehe,

okote'varuhuve'ga,

iporojukahara'ga,

ndoakwahavive'ga – kiroki ga gwereko gwembireko'garũive'ga.

Ojipe'ga ti oho tata pype nehē no

ipajive'ga,

aherembiapopyra mboheteve'ga,

i'mbeve'ga nhaporemō.

Ga nhaporemō ti oho tata pype ypiahua'java'ea pype upa nehē, ei ga. Gwerekō enxofre ipype nehē no. Hakuvahi ti enxofre okairame tata pype nehē. Ahemondoa ipype ko ahemanoa'java, ei ga.

⁹ Kiro Tupana'gapyrive'ga ruri ji pyri seteve'ga nde'yja'ga – kiroki seteve'ga gwerekō nhaetingy'a'java'ea tynahēva'ea seteve'ea heka'voga karugwara mbapavava'ea jugwi. Gande'yja'ga ruri ji pyri onhi'iga ji ve.

—Herejo ji rupi. Kiro ti ji hēa repiukari nde ve cordeiro'jave'ga rembirekohēa. Hēa ti hambireko ga pavēi nehē, ei ga.

¹⁰ Kiro ga ji rerohoi Tupana'ga ra'uva ji pojyakaturame. Yvytyruhua rehe hehanhuhūva'ea rehe ga ji rerohoi. Paivouhu ihoi yvate vvytyruhua. Ji amame vvytyruhua rehe ga hepiukari ji ve cidade ruvihava Jerusalēmpyryva. A'ero ji hepiagi cidade ihemame yvaga hugwi iyyva ua Tupana'ga hugwi.

¹¹ Hendy'jandy'ja cidade herekovo gwaramo Tupana'ga rendy'java gakatua. Hendy'jandy'ja cidade itakatuhetea ja jaspe'java'ea cristal'java'ea ipyhava'ea. He'yjuhu hete itambere'ia itakatuhetea rehe. Nanongara ja cidade hendy'ja.

¹² Hehanhuhū cidade rokairungava. Yvovouhu no hokairungava. A'ereki paivouhu hokairungava pukuhua oho yvate. Cidade gwerekō portas. Doze ko cidade herekōi portas. Portas pyri ga nağanani opyta dozeve'ga Tupana'gapyrive'ga. Portas nanani

gwereko aherakypwepohara'ğa ndera ojihe. Israelva'ea ra'yrava'ea rakykwepohara'ğa ndera ko ahera'yrava'ea rera. Doze ko ġandera a'ero.

¹³ Kwara pora koty cidade gwereko trêš portas. Nhimbya koty cidade gwereko trêš portas. Tyapyra koty cidade gwereko trêš portas. Kwara kia koty cidade gwereko trêš portas.

¹⁴ Cidade rokairungava oko dozeva'ea rehe hokairungava pyhykava rehe itauhua apopyra rehe. Hokairungava pyhykava rehe nhaporemoko oko ikwatijara. Ikwatijara e'i dozeve'ğa ndera pe cordeiro'jave'ga moirũhara'ğa ndera pe. Gandra nanani oko hokairungava pyhykava rehe.

¹⁵ Kiroki ga onhi'ĩ ji ve – gaha gwereko ta'akwarete'ia ouro apopyra a'ea pyvõ ti ji taha'ã ikwahava ipukuhua javo cidade pukuhua portas pukuhua no cidade rokairungava pukuhua no.

¹⁶ Ojo'jajo'jaime cidade rova pukuhua kwara pora koty nhimbya koty pavêi tyapyra koty pavêi kwara kia koty pavêi. Cidade rova pukuhua ga ha'ãha'aġi ta'akwarete'ia pyvõ nha'angava pyvõ. Paivouhu ihoi ojipejiva'ea pukuhua cidade rova pukuhua ogwovo dois mil e duzentos quilômetros. Cidade yvovouhua pukuhua oko cidade rova pukuhua ja. A'ereki paivouhu oho cidade yvateuhu no ogwovo yvovouhuro dois mil e duzentos quilômetros no.

¹⁷ Cidade rokairungava nhamuhũa ga ha'ãha'aġi. Nhamuhũa pukuhua ko sessenta e quatro metros.

Nahã Tupana'gapyrive'ga ha'ãha'aġi. Ojo'ja nha'angava Tupana'gapyrive'ga apoa vvyakotyve'ğa apoa pavêi.

¹⁸ Cidade rokairungava ko itakatua apopyra jaspe apopyra. Cidade ko ouropyryva nhaporemoko japopyra – kiroki ouro nomombaraviva'ea. Nurã ouro oko vidro ja – kiroki vidro nomombaraviva'ea. Nurã ji hepiagi ouro vvytera pype.

¹⁹⁻²⁰ Cidade rokairungava oko hokairungava pyhykava rehe ita apopyra rehe dozeva'ea rehe. Hokairungava pyhykava mbojigwahava ko itakatuheteparavuhua. He'yjuhu hete itambere'ia itakatuhetea rehe. Hokairungava pyhykava nanani oko itakatuhetea. A'ea ko nahã:

Ojipea ko jaspe.

Ojipea ko safira.

Ojipea ko ágata.

Ojipea ko esmeralda.

Ojipea ko sardônio.

Ojipea ko sárdio.

Ojipea ko crisólito.

Ojipea ko berilo.

Ojipea ko topázio.

Ojipea ko crisópraso.

Ojipea ko jacinto.

Ojipea ko ametista.

A'ea nhaporemoko itakatuhetea rera – kiroki itakatuhetea oko hokairungava pyhykava.

²¹ Doze ko cidade herekoi portas. Portas oko pérolas. Doze portas ko doze pérolas a'ero. Pehea cidadepeva'ea ko ouropyryva nhaporemoko japopyra – kiroki ouro nomombaraviva'ea. Nurã ouro oko vidro ja – kiroki vidro nomombaraviva'ea. Nurã ji hepiagi ouro vvytera pype.

²² Ji ndahepiagi ġajatykahavuhua Tupana'ga mboheteahava cidade pe. Ndogwerekoi reki. A'ereki Tupana'ga ipopoakaheteve'ga vvyakotyve'ğa nduvihavuhete'ga ġahoheve'ga – gaha tuhẽ opyta upa ġa pyri cidade pe cordeiro'jave'ga pavêi. Nurã

ndatekwava'javi cidadepeve'ga hoa rehe ojatykahavuhua pype. A'ereki ga ga mbohete gwekohai pe nhaporemō cidade pe.

²³ Ndatekwava'javi kwara rendya rehe cidade pe. Ndatekwava'javi jahya rendya rehe cidade pe no. A'ereki Tupana'ga hendy'jandy'ja imbokojahupava. Cordeiro'jave'ga ko cidade ryapehavamo.

²⁴ Yvyakotyve'ga gwyrivepeve'ga ti hepiakatui okovo kojahuro gwaramo. Yvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga nduri cidade pe nehē Tupana'ga mboheteavo heruerua oapoakatukatua cidade pype nehē.

²⁵ Tupana'ga ti nohovapytymukari tuhē cidade portas nehē. A'ereki nane'yimi arimo pevo. Naypytuni ti cidade pe nehē.

²⁶ Yvyakotyve'ga nduvihava'ga nduri nehē Tupana'ga mboheteavo nehē heruerua oapoakatukatua cidade pype.

²⁷ Nduri tuhē ti cidade pype ndapyryvive'ga okote'varuhuve'ga pavēi i'mbeve'ga pavēi. Ojipe'ga Tupana'ga gwereko gandra livro pype. Gahā ti uhu cidade pype nehē. Livro ko cordeiro'jave'ga apoa. A'ea pype Tupana'ga okwatijaripe gandra tuhu ti ga ji pyri upa okovo avuirama nehē javo – kiroki ga ojiko ga rehe.

22

Paranauhūa ko ahemongohava

¹ Kiro Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga hepiukari ji ve paranauhūapyryva ahemongohava. Ikatu hete vidro ja. Typy katu hete ko paranauhūa. Ahepia hete ji ypya a'ero. Ohē paranauhūa Tupana'ga apykavuhua hugwi. Perope cordeiro'jave'ga oapy Tupana'ga pyri oina. Ga oko aheruvihavuhuhetero oapyga.

² Pehea pyteri pe i'ami cidade pe yva ahemongohava. Yva o'ā paranauhūa rembeyvyrimo no kokoty rovai kikoty rovai no. Dozeva'ea ojoparavuhuva'ea ko yva'ia yva rehe. A'ereki mēs nanani ko ipotyramo ojipea yva'ia. Yva rohova ko yvyakotyve'ga gwyrivepeve'ga pohağa ohoheteavo jupe.

³ Pevova'ea pe nhaporemō pevove'ga pe nhaporemō po ti Tupana'ga nde'i nehē: “Ite'varuhu po ti nde ve nehē.” A'ea rūi po ti ga ei nehē.

Cidade pe ti Tupana'ga rekoi oapyga oapykavuhua rehe okovo ganduvihavuhuhetero cordeiro'jave'ga pavēi nehē. Ganhi'iga rupi ti Tupana'gareheve'ga ndekoi ga mboheteavo nehē.

⁴ Tupana'ga rova ti ga hepiagi nehē. Gwetovapya rehe ti ga gwereko garera nehē.

⁵ Naypytuni ti cidade pe nehē. Ndatekwava'javi ti lamparina rehe nehē. Ndatekwava'javi ti kwara rehe nehē no. A'ereki Tupana'ga ganduvihavuhuhete'ga ombokojahu ga pe. Yvyakotyve'ga nduvihavamo ti ga ndekoi avuirama nehē.

⁶ Kiro Tupana'gapyrive'ga ei ji ve:

—A'ea nhaporemō ko a'itituhēva'ea. Pyry hete ahe heroviari a'ea a'ero. Tupana'ga oko onhi'iga mombe'uhara'ga pojykaharetero pyryve'ga pojykaharetero. Gaha e'i ojipyryve'ga pe ga mondovo: “Eho ti imombe'gwovo aere'iva'ea jireheve'ga pe ikwahavuka ga pe nahā ti nehē javo,” ei Tupana'ga, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

Nambegwei ti Jesus'ga rura'javi nehē

⁷ —Pehendu ti! Nambegwei ti ji rura'javi nehē, ei Jesus'ga. Pyry hete ga pe – kiroki ga gwendu katu nhirembikwatijarukara João'ga pe aere'iva'ea mombe'uhava, ei Jesus'ga.

⁸ —Jihi Joāramo ahepia tuhē Tupana'gapyrive'ga rembiepiukara. Ji ahendu garemimombe'ua no. Henduvame hepiaga ji nhinoği Tupana'gapyrive'ga pya pyri tambohete ti ji ga javo – kiroki ga gwepiuka ji ve aere'iva'ea.

⁹ A'ero ga ei ji ve:

—Terenhinoği ji pyri ji mboheteavo. Tupana'ga ti embohete! ei ga. Ji ko Tupana'gapyrive'ga reki jitekovo ganhi'iga rupi nde ja. Ji ko neirū'ga ja no Tupana'ga

nhi'iga mombe'uhara'ga ja. Ji ko ga ja no – kiroki ga ojiko Jesus'ga rehe okovo garemikwatijarukara rupi – kiroki garemikwatijarukara omombe'u aere'iva'ea. Nurã ji rui ti embohete. Tupana'ga ti embohete! ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

¹⁰ –Teremimi garemikwatijarukara nde ve! ei ga. Tokwaha pa ti ga aere'iva'ea nehẽ. Nambegwei ti nahã nehẽ, ei ga.

¹¹ Kiroki ga oko te'varuhu agwamo – ga ti toko te'varuhu avuirama nehẽ. Kiroki ga tiruahũ agwamo – ga ti toko tiruahũ avuirama nehẽ. Kiroki ga oko katu agwamo – ga ti toko katu avuirama nehẽ. Kiroki ga pyry agwamo – ga ti toko pyry avuirama nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹² –Pehendu ti! Nambegwei ti ji rura'javi nehẽ, ei Jesus'ga. Yvyakotyve'ga ndeaporoğita gandetakwera ja ji ikwahavipei. Nurã ti ji imondoi ga pe gandeaporoğita kwepykava gandetakwera ja nehẽ, ei Jesus'ga.

¹³ –Ji pyy ko ako jipe jahykavamo Alfa. Mbapavamo ji ako jahykavamo Ômega. Jypyva'ero ji ako jipe. Mbapavava'ero ji ako, ei Jesus'ga.

¹⁴ –Pyry hete ga pe – kiroki ga Tupana'ga nhi'ipo'ru okote'varuhua momboruka. Nahã ti Tupana'ga ei ga pe a'ero nehẽ: “Pe'u ti yva hugwi ahemongohava hugwi. Pejo ti cidade pype no pekiavo portas rupi,” e'i ti Tupana'ga nehẽ, ei Jesus'ga.

¹⁵ –Ojipe'ga ki a'e te nduri ipype. Tokiyme ti ga ipype okote'varuhuheteve'ga, ipajive'ga, ndoakwahavive'ga – kiroki ga gwereko gwembireko'garũive'ga, iporojukahara'ga, ganembiapopyra mboheteve'ga, i'mbeve'ga, ojipe'ga no – kiroki ga i'mbe pota jipi. Nanongara'ga nhaporemoti ndoki tuhẽ cidade pype nehẽ, ei Jesus'ga.

¹⁶ –Jihi ko Jesus, ei ga. Jihi amondo jijipyrive'ga pe pyri tomombe'u ti ga nhinhi'iga ga pe javo. A'ero ti pemombe'u garemimombe'ua ojipe'ga pe – kiroki ga ojatyka Tupana'ga mboheteavo hendukatuavo ganhi'iga. Daviva'ea ko nhiremboypya. Ji ko Daviva'ea rakykwepoharamo no. Ji ko jaytata'iuhua ja – kiroki hendy'jandy'ja ko'ema koty, ei Jesus'ga.

¹⁷ Kiro Tupana'ga ra'uva i'ei cordeiro'jave'ga rembirekoruamahẽa pavẽi:

–Herejo! e'i gara'uva hẽa pavẽi.

Gahã – kiroki ga gwendu Jesus'ga rembikwatijarukara – ga ti te'i nehẽ no: “Herejo!”

Gahã – kiroki ga ojiko pota Tupana'ga rehe imomborukapota okote'varuhua – ga ti tuhu upa avuirama Tupana'ga pyri nehẽ igwovo yhya ahemongohava nehẽ. Gay'ua pe ji ei gajikoga Tupana'ga rehe.

Gahã – kiroki ga uhu pota upa avuirama Tupana'ga pyri – ga ti tuhu ojikoga ga rehe nehẽ igwovo yhya ahemongohava ikwepyge'yma nehẽ.

¹⁸ Joãoramo ji ei ga momoranduva – kiroki ga gwendu Jesus'ga rembikwatijarukara aere'iva'ea mombe'uhava. Ga pe ji ei ga imombe'urame ojipe'ga pe Jesus'ga rembikwatijarukara. Po ga hajiheva'ea mombe'ui a'ea ko Jesus'ga rembikwatijarukara javo no, a'ero ti Tupana'ga imondoi hahya ga pe nehẽ – kiroki hahya Jesus'ga omombe'uuka gwembikwatijarukara pype.

¹⁹ Po ga nomombe'upavi Jesus'ga rembikwatijarukara ga imombe'urame ojipe'ga pe garemikwatijarukara, a'ero ti Tupana'ga ndo'uukari ga pe yva hugwi ahemongohava hugwi nehẽ. Ga nombuhurukari ga cidadepyryva pype nehẽ no. Nahã ti ga nomombyryvi ga pe imbuhure'yma ga pe pyryva'ea. Pyryva'ea Jesus'ga omombe'u ikwatijarukarame ji ve. A'ea ti Tupana'ga nombuhuri ga pe nehẽ.

²⁰ Kiroki ga e'i a'ea pe nhaporemoti: “A'iti a tuhẽ!” – gaha e'i no:

–Nambegwei ti ji rura'javi nehẽ. Na tuhẽ ti, ei ga.

Kwa. Na tuhẽ a'ero! a'e ji. Amém! Herejo, Jesus, nhandepojoykaharetero, a'e ji.

²¹ Tomombyry ti ga pe me nhaporemoti Jesus Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga, a'e ji.